Opera medico-chirurgica quotquot innotuerunt omnia. Ejus nempe I. Praxis clinica generalis ... II. Praxis clinica specialis ... III. Apparatus formularum, seu annotationes in Morellum de praescriptione formularum. IV. Ordo visitandi officinas ... V. Clavis ad authoris Polychresta / [Johann Michaelis].

Contributors

Michaelis, Johann, 1606-1667

Publication/Creation

Nuremberg : J.M. Spörtinus for J. Hofmann, 1688.

Persistent URL

https://wellcomecollection.org/works/h62easke

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

wellcome collection

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
https://wellcomecollection.org

MICHAELIS
OPERA
1688

LANGII C.
MISCELLANEA
1688

16/

6

IX. 62875/3

171

The Library of the
Wellcome Institute for
the History of Medicine

MEDICAL SOCIETY
OF LONDON

Accession Number

Press Mark
1) MICHAELIS, J.
2) LANGE, C.

REFOCILLANDO
VSURPANDO
DESTILLANDO
APPLICANDO
TRAPARANDO
VISITANDO

JOHANNIS MICHAELIS,

Hæreditarii in Bendorff, Philoſ. & Med. D. Hujúsve quondam Prof. Publ. Collegii Principum Minoris Collegiati, Academiæ Lipſienſ. Decemviri, nec non Illuſtriſſimi Principis Saxoniæ Altenburgici, Aliorumque Imperii Statuum Archiatri Feliciſſimi

OPERA MEDICO-CHIRURGICA

QUOTQUOT INNOTUERUNT OMNIA.

Ejus nempe

I. **PRAXIS CLINICA GENERALIS ad JONSTONI** ideam occupata circa Affectus Corporis Humani Univerſales, Particulares & Chirurgicos.

II. **PRAXIS CLINICA SPECIALIS** Caſibus XXVI. Subitaneis Monita Praxeos Generalia ad Ægri lectum applicare docens.

III. **APPARATUS FORMULARUM, ſeu ANNOTATIONES** in MORELLUM de Præſcriptione Formularum.

IV. **ORDO VISITANDI OFFICINAS,** Libellus oppidò rarus, cum annexis Regulis Pharmaceutico-Chymicis.

Accedit in fine

V. **CLAVIS ad AUTHORIS POLYCHRESTA,** H. E. Deſcriptio Medicamentorum B. DN. D. MICHAELIS quondam in Secretis habitorum.

NORIMBERGÆ,
Sumptibus JOHANNIS HOFMANNI, Bibliop.
Typis JOHANNIS MICHAELIS SPÖRLINI.
ANNO M DC LXXXVIII.

JOHANNIS MICHAELIS

Hæreditarii in Bendorff, Philol. & Med. D. Hujusve quondam Prof. Publ. Collegii Principum Minoris Collegiati, Academiæ Lipsiens. Decemviri, nec non Illustrissimi Principis Saxoniæ Altenburgici, Aliorumque Imperii Statuum Archiatri Felicissimi

OPERA
MEDICO-CHIRURGICA
QUOTQUOT INNOTUERUNT OMNIA.

I. PRAXIS CLINICA GENERALIS ad JONSTONI Ideam occupata circa Affectus Corporis Humani Universales, Particulares & Chirurgicos.

II. PRAXIS CLINICA SPECIALIS Cultus XXVI. Subtilissimæ ad Agri lectum applicatæ doctrinæ.

III. APPARATUS PHARMACEUTICUS, seu ANNOTATIONES in MORELLUM de Præscriptione Formularum.

IV. ORDO VISITANDI OFFICINAS, Libellus cophinarius, cum annexis Regulis Pharmaceutico-Chymicis.

V. CLAVIS ad AUTHORIS POLYCHRESTA, H. E. Pharmacopœia Medicamentorum P. ON. D. MICHAELIS quondam in Secretis Auditorum.

NORIMBERGÆ,
Sumptibus JOHANNIS HOFMANNI, Bibliopolæ.
Typis Johannis Michaelis Spörlini.
ANNO M DCC LXXVIII.

PRÆFATIO
Ad
LECTOREM.

TAndem in apricum profero in ſecretiſſimis hactenus habita *Feliciſſimi* quondam *Practici* D. D. JOHANNIS MICHAELIS Manuſcripta, unde velut ex Equo Trojano tot hactenus emersêre Medici undique Celeberrimi, ut dies me deficeret, ſi ſpecialem omnium mentionem facere ſuſtinerem. Inſtar eorum eſto ETTMÜLLERUS noſtro ſeculô Famigeratiſſimus, qui ut multam Theoriæ ſuæ partem HELMONTII, SYLVII, WILLISII cœterorumque Recentiorum inventis acceptam tulit, ita hæc Præceptoris ſui ſcripta in adornandâ Praxi pro normâ ferè atque cynoſurâ habuit, ſucceſſu certè feliciſſimo! Undè facilè ſatisfieri poterit aliorum deſideriis, quibus ad morborum theoriam magè ſpectantia hic parcè nimis adducta videbantur, cùm labores ETTMÜLLERI prorſus homo-

genii defectui huic facilè mederi possint, idque adeò commodè, ut si binum hoc Medicorum Decus utrobique contuleris, Jovem Lapidem jurare ausim, omne illic contineri, quicquid ad Medicum omnibus numeris absolutum requiri videbatur, cùm juxta SENECAM *paucis se tradere satius sit, quàm errare per multos.* Equidem in tantô ægrorum confluxu Praxiq; diffusissimâ officio non minus suo, quàm Auditorum expectationi satisfeciſſe putandus est VENERANDUS SENEX, quòd relictis speculationum tricis *Monita* saltim *Practica*, ex felicissimâ, quam multorum jam lustrorum decursu periclitatus erat, Medendi Methodô observata, traderet, atque concinniorum non minus, quàm tutiorum medicamentorum usum inculcaret. Majoris enim ponderis sunt pauca ab Expertô prolata Viro, quàm prolixæ Eorum declamationes, qui suadæ potius decorem, quàm ægrorum salutem amant, de quibus Amicus haud infimi ordinis hæc olim in aurem:

In cathedrâ multos dicunt curarier ægros,
Ad lectum paucos convaluisse malô.

Et hæc potissimum causa est, quòd Generalibus Beatissimi Viri Monitis *Speciales* quoq; *Casuum Resolutiones* addiderimus, ut, quâ ratione ea, quæ in prioribus salutariter annotata fuerant, ad τὸ τεχνικόν applicanda sint, ad oculum omnibus appareat. Quòd verò in prioribus

Ideæ

Ideæ Jonſtonianæ methodus (in quam modò commentatus erat,) non ubivis obſervata ſit, ratio eſt, quòd ordo illîc nimis interruptus crebræque diviſiones multis ſint exoſæ, nec qui nimiùm ſemper, ſed qui benè diſtinguit, benè docet. De cœteris verò ſcriptis ſuô demum locô rationem dabimus: Quare nil hâc vice addo, niſi quòd ERUDITOS hîc LECTORES rogatos velit Typographus, ut in bonam omnia partem interpretentur, cùm haud aliô ea, quàm Publico ſerviendi fine ſit aggreſſus. Equidem, non omnium conditio patitur aut occaſio, ut MSS. hæc clanculum hactenus magno cum fœnore divendita laboriosè deſcribenda ſibi comparent, in quorum modò gratiam eſt effectum, ut Typis hæc expreſſa tolerabili ubique pretiô veneant. Nec Beatiſſimos VIRI Manes (ſi unquàm reviviſcerent) id ægrè laturos eſſe credo, qui, dum in vivis eſſet, iteratam Operum ſuorum ſpem fecit Officinis Noſtris, cui tamen aut laborum cumulô, aut inopinâ morte præventus ſatisfacere non poterat, utut B. DN. GÖZENIUS in *Dedicatione Collegii Practici Sylviani* ad D.D. MICHAELEM directâ multis illâ precibus ſollicitârit; Verba Ejus hæc erant: *Non potui hæc denegare Amicis, qui ſciunt omne juvandi exornandique Rem Medicam ſtudium deprædicare. Quemadmodum neq; Tu, VIR EXCELLENTISSIME, Orbi literario denegabis, ſi quid*

ad illustrandam & amplificandam subinde artem excitare poteris; ideoque præclara Tua Opera, de quibus nuperrimè mihi spem feciſti, in manus sumas, quò & ea in lucem, quam dudum meruerunt, apertam tandem producantur. Hoc optimo jure de me ipsus pronunciaverim, officiis & servitiis qualibuscunque meis non esse defuturum. Et si meis sumptibus promovere negotium omne velis, aut nitidiorem typum postulaturus, ita id procurabo, ut opus propediem in apricum prodeat. Erit insuper gratissimum mihi, quia sic apud Artis Medicæ Filios non exiguam inirem gratiam. Hactenus Typographus. Ut verò ad Nostra redeam, potuissem pariter heîc *Commentarium* AUTHORIS *in* SCHRÖDERUM adjecisse, nisi Inclytus Dn. FRIDERICUS HOFMANUS, Ὃν ἐν ἀγίοις in *Clavi* sua *Schröderiana* hanc spartam dudum occupâsset, qui ut *Monita* AUTHORIS *Pharmaceutica* cultiori methodô digessit, ita cum Illustri ETTMÜLLERO novis Recentiorum flosculis exornavit admodùm. Quodsi tamen è re fore censeas,

ERUDITE LECTOR, omnem movebo lapidem, ut & ejus, quoad fieri poterit, ocyus Tibi copia fiat. VALE!

Series

SERIES LIBRORUM
ATQUE
CAPITUM
Praxeos Clinicæ Generalis.

PARTIS I. LIB. I.
DE
FEBRIBUS.

PRÆLIM. De Febribus in genere.

CAP. I. De Ephemerâ.
II. De Synochô simplici.
III. De Febribus Putridis in genere.
IV. De Synocho putrido.
V. De Febre ardente.
VI. De Febribus Periodicis Continuis.
VII. De Tertianâ Continuâ.
VIII. De Quotidiana Continua.
IX. De Quartanâ Continuâ.
X. De Febribus Continuis Symptomaticis.
XI. De Febribus Intermittentibus in genere.
CAP. XII. De Tertiana Intermittente.
XIII. De Quotidiana Intermittente.
XIV. De Quartana Intermittente.
XV. De Febre Compositâ Semi-Tertianâ.
XVI. De Febre Hectica.
XVII. De Febre Malignâ.
XVIII. De Variolis.
XIX. De Morbillis.
XX. De Febre Petechiali.
XXI. De Morbo Ungaricô.
XXII. De Sudore Anglicô.
XXIII. De Febribus Pestilentialibus.
XXIV. De Pestilentiâ.

)( )(PART.

PART. I. LIB. II.

DE

MORBIS CAPITIS.

CAP. I. De Dolore Capitis.
II. De Vigiliis nimiis.
III. De Vertigine.
IV. De Phrenitide.
V. De Apoplexiâ.
VI. De Catharrô.
VII. De Maniâ.
VIII. De Rabie.
IX. De Philtris.
X. De Melancholiâ.
XI. De Læsione Memoriæ.
XII. De Lethargo.
XIII. De Tremore.
XIV. De Paralysi.
XV. De Convulsione.
XVI. De Incubô.
XVII. De Epilepsiâ.
XVIII. De Carô & Catalepsi.
XIX. De Externis Cerebri Læsionibus.
XX. De Vulneribus Cutis & Pericranii.
XXI. De Vulnere seu Fracturâ cranii.
XXII. De MORBIS OCULORUM.
TIT. I. De Palpebrarum affectibus.
De Trachomate.
Tumore aquoso coalitu palpeb.
convulsione palpeb.
TIT. II. De CILIORUM VITIIS.
De hordeolo.
Grandine
Phthiriasi.
TIT. III. De Ophthalmiâ.
TIT. IV. De Suggillatione.
TIT. V. De Leucomate.
TIT. VI. De Dolore oculi & vulnere corneæ tunicæ.
TIT. VII. De Procidentiâ uveæ.
TIT. VIII. De Suffusione.
TIT. IX. De Debilitate Visus & cœcitate.
CAP. XXIII. De AURIUM AFFECTIBUS.
TIT. I. De Inflammatione Aurium.
II. De ulceribus aurium.
III. De Otalgia.
IV. De Surditate.
V. De Tinnitu.
CAP. XXIV. De MORBIS NARIUM.
TIT. I. De Ulceribus Narium.
II. De Polypo Narium.
III. De Hæmorrhagiâ Narium.
V. De Olfactus Læsione.
CAP. XXV. De AFFECTIBUS LINGUÆ.
Ejus scilicet.
Tumore

Ra-

Ranula
Nigrit. & ſcabritie
Paralyſi
Loquelæ difficultate.

CAP. XXVI. De MORBIS LABIORUM.

De Fiſſura } labiorum.
ulceribus }

CAP. XXVII. De MORBIS FACIEI.

De Torturâ Oris.
De Ptyaliſmô.

CAP. XXVIII. De AFFECTIBUS ORIS.

De aphthis.
fœtore oris
ulceribus oris

CAP. XXIX. De MORBIS DENTIUM.

TIT. I. De Corroſione Dentium.
II. De Mobilitate Dentium.
III. De Odontalgiâ.
IV. De Dentium ſtupore, ſtridore & nigredine.

CAP. XXX. De AFFECTIBUS GINGIVARUM & GURGULIONIS.

De Gingivis corruptis excreſcentibus.
De Gurgulione relaxata inflammatâ.

PART. I. LIB. III.

De

AFFECTIBUS THORACIS.

CAP. I. De Anginâ.
II. De Strumis.
III. De Raucedine.
IV. De Vulnere Pulmonum.
V. De Phthiſi.
VI. De Pleuritide.
VII. De Empyemate
VIII. De Tabe Dorſali.
IX. De Crinonibus.
X. De Aſthmate.
XI. De Tuſſi.
XII. De Hæmoptyſi.
XIII. De Palpitatione cordis & ſyncope.

PART. I. LIB. IV.

De

MORBIS INFIMI VENTRIS ſeu ABDOMINIS.

CAP. I. De AFFECTIBUS VENTRICULI.
De Oeſophagi intemperie, tumore.
De Deglutitione Læsâ.
Vulneribus Ventriculi.
Dolore Ventriculi.

De Ardore Ejusdem.
Cap. II. De Anorexia.
III. De Nimiâ appetentiâ & famæ caninâ.
IV. De Pica seu Malaciâ.
V. De siti Nimiâ.
VI. De Bradypepsiâ, dispepsiâ & apepsiâ.
VII. De Singultu.
VIII. De Ructu Acidô.
IX. De Nauseâ & Vomitu.
X. De Cholerâ.
XI. De Vermibus
lumbrico lato.
ascaridibus
verme umbilicali.
XII. De Herniâ Umbilicali.
XIII. De Ani Procidentiâ.
XIV. De Passione Iliacâ.
XV. De Colicâ.
XVI. De Retentione alvi.
XVII. De Lienteriâ & Cæliacâ.
XVIII. De Diarrhœâ.
XIX. De Dysenteriâ.
XX. De Alvi Fluxu sanguineo & fluxu hepaticô.
XXI. De Intestini Recti Vitiis.
1. Inflammatione.
2. Verrucis & condylomatibus.
3. Rhagadibus seu Fissuris.
4. Fistulis.
5. Intertrigine.
6. Pruritu.
XXII. De Tenesmo.
XXIII. De Fluxu hæmorrhoidum.
Cap. XXIV. De Mesenterii Vitiis.
1. De Obstructione Ejus.
2. De inflammatione.
3. De Abscessu.
4. De Dolore.
5. De Obstruct. Pancreatis.
XXV. De Affect. Hepatis.
1. Intemperie.
2. Obstructione.
3. Inflammatione.
4. Scirrho.
5. Vulneribus & Ulceribus.
7. Hepatitide.
Cap. XXVI. De Cachexiâ.
XXVII. De Hydrope.
Ascit.
Tympanit.
Anasarcâ.
XXVIII. De Ictero.
XXIX. De Atrophiâ & Aridura.
XXX. De Affectibus Lienis.
1. Obstructione.
2. Inflatione.
3. Inflammatione.
4. Scirrhô.
5. Ulcere.
6. Dolore.
XXXI. De Ictero Nigrô.
XXXII. De Malo Hypochondriacô.
XXXIII. De Scorbutô.
XXXIV. De Renum Angustiâ

Cap.

CAP. XXXV. De Inflammatione Renum.
XXXVI. De Calculô Renum.
XXXVII. De Ulcere Renum.
XXXVIII. De Calculô Vesicæ.
XXXIX. De Vesicæ Inflammatione.
XL. De Scabie Vesicæ, Ulcere atque Fistulâ.
XLI. De Urethræ Angustiâ.
XLII. De Urinæ incontinentiâ & Diabete.
XLIII. De Ischuriâ.
XLIV. De Stranguriâ.
XLV. De Ardore Urinæ.
XLVI. De Mictu Cruento, Purulentô & Pilari.
XLVII. De MORBIS TESTICULORUM.
Intemperie Eorundem.
De Tumore.
Scirrhô
Inflammatione.
Ulceribus.
XLVIII. De MORBIS SCROTI.
Excoriatione.
Pneumatocele.
Sarcocele.
Hydrocele
XLIX. De MORBIS VIRGÆ.
Distorsione.
Inflammatione.
Verrucis.
Ulceribus.
L. De Læsâ Seminis Generatione.
LI. De Salacitate & Priapismo.
LII. De Gonorrhœâ.
LIII. De Herniâ Umbilicali.
LIV. De Arthritide.
LV. De Lue ♀reâ.

PART. I. LIB. V.

De

MORBIS MULIERUM.

CAP. I. De Orificii Pudendi angustiâ & amplitudine.
II. De Clitoride.
III. De Atretis, clausurâ & Angustiâ cervicis & oris uteri.
IV. De Pustulis & Scabritie Pudendi.
V. De Uteri cervicis condylomatibus.
VI. De Pudendi & Cervicis uteri verrucis.
VII. De Hæmorrhoidibus uteri.
VIII. De Ulceribus Cervicis uteri.
IX. De Uteri Cervicis rhagadibus.
X. De Fistulâ colli uteri.
XI. De ♋ uteri.
XII. De Gangrænâ uteri.
XIII. De intemperie uteri calidâ.

CAP. XIV. De intemperie uteri frigidâ.
XV. De intemp. uteri humidâ.
XVI. De intemp. uteri ficcâ.
XVII. De intemperie uteri frigida & humidâ cum materiâ.
XVIII. De Vaſorum uteri anguſtiâ.
XIX. De Uteri inflatione.
XX. De Uteri inflammatione.
XXI. De ſcirrhô uteri.
XXII. De hydrope uteri.
XXIII. De Procidentiâ uteri.
XXV. De Dolore Uteri.
XXVI. De Suppreſſione Menſium.
XXVII. De Decoloratione Menſium.
XXVIII. De Inordinatô Fluxu Menſium.
XXIX. De Nimiô fluxu menſium.
XXX. De fluxu Mulierum albo & Gonorrhæâ.
XXXI. De Morbô Virgineô.
XXXII. De Suffocatione Uteri.
XXXIII. De Furore Uterinô & Melancholiâ Mulierum.
XXXIV. De ſterilitate.
XXXV. De Molâ.
XXXVI. De SYMPTOMATIBUS GRAVIDARUM.
TIT. I. De Spasmo Gravidarum.
II. De Dolore ſciatico.
III. De Cibi Faſtidiô.
IV. De Picâ ſeu Malaciâ.
TIT. V. De Nauſeâ & Vomitu Gravid.
VI. De Dolore Ventris.
VII. De Alvi Fluxu.
VIII. De Dolore Dentium.
IX. De Dolore Capitis & Vertigine.
X. De Tuſſi.
XI. De Cordis Palpitatione.
XII. De Lumborum & Coxendicum Doloribus.
XIII. De Hæmorrhagiâ.
XIV. De Suppreſſione Urinæ & alvi.
XV. De Venarum in Coxis & cruribus diſtenſione.
XVI. De Crurum Pedumque inflatione & Tumore.
XVII. De Fiſſuris cutis abdominis.
XVIII. De aquarum effuſione ex uterô.
XIX. De Fœtus Debilitate.
CAP. XXXVI. De MORBIS PUERPERARUM.
TIT. 1. De Abortu.
2. De Dolore ante Partum.
3. De aquarum effuſione.
4. De Partu Difficili.
5. De Fœtu Mortuô.
6. De retentione ſecundinæ.
7. De Lochiis ſuppreſſis.
8. De Nimiô effluxu ſanguinis poſt partum.
9. De Doloribus poſt partum.
10. De Uteri, Ventris & Pedum Tumore.
11. De

11. De Rugis imi Ventris & mammarum.
12. De Febribus Puerperarum.
CAP. XXXVIII. De AFFECTIBUS MAMMARUM.
TIT. 1. De Mammillarũ Tumoribus
2. De Magnitudine Mammarum.
3. De Gracilitate nimiâ Mammarum.
4. De Cancrô Mammarum.
5. De Fissuris Papillarum.
CAP. XXXIX. De MORBIS LACTANTIUM.
TIT. 1. De Lactis defectu.
2. De Lactis redundantiâ,

PART. I. LIB. VI.

De

MORBIS PUERORUM.

CAP. I. De Crusta lactea favis & Achoribus.
II. De Siriasi.
III. De Epilepsiâ.
IV. De Pavore.
V. De Vigiliis nimiis.
VI. De Strabismô.
VII. De aurium humiditate
VIII. De Dentitione.
IX. De Tussi.
X. De Vomitu.
XI. De Torminibus Ventris.
XII. De Passione Cardiacâ.
XIII. De alvi obstructione.
XIV. De alvi fluxu.
XV. De lumbricis.
XVI. De Herniâ.
XVII. De Prominentiâ umbilici.
XVIII. De Inflammatione umbilici.
XIX. De Calculo Vesicæ.
XX. De incontinentia ⊡
XXI. De Intertrignie.
XXII. De Macie.

PARTIS II.

CAP. I. De Tumoribus in genere.
II. De Abscessu.
III. De Sinu.
IV. De Luxatione.
V. De Ulceribus
VI. De Vulneribus
VII. De Fracturis.
VIII. De Dolore Vulnerum.
IX. De TUMORIBUS â SANGUINE.
1. Corpulentiâ Nimiâ.
2. Inflammatione.
3. Bubonibus.
4. Phygethlo & Furunculis.
5. Parotide.
6. Paronychiâ.
7. Per-

7. Pernionibus.
8. Ecchymomate
9. Carbunculô.
X. De Tumoribus â Pile.
1. Erysipelate.
2. Herpete.
XI. De Tumoribus â Pituita.
XII. De Tumoribus Melancholici.
1. Scirrho.
2. Cancrô.
XIII. De Tumoribus Serosis.
1. Scabie.
2. Phlyctenis, Sudaminibus, Sironibus, Varis.
3. Epinyctid. Leuca, alphô
4. Impetigine & guttâ rosaceâ.
XIV. De Tumoribus Cysticis.
1. Strumis & Scrophulis.
2. Ganglio.
3. Meliceride.
XV. De Tumoribus â Substantia Solida.
1. Verrucis.
2. Clavis.
3. Callô.
XVI. De Aneurismate, Varice & Elephantiasi Arabum.
XVII. De Lentiginibus, Ephelidibus & Nævis Maternis.
XVIII. De Maculis Hepaticis, Pruritu & Malo Odore.
XIX. De Vitiis Capillorum.
1. Casu Capillorum.
2. Calvitie.
3. Areâ & Alopeciâ.
4. Tineâ.
XX. De Porrigine & Plicâ.
XXI. De Gangræna.
XXII. De Sphacelo.
XXIII. De Ambustionibus.

APPENDIX
De
VENENIS.

Cap. I. De Venenis Fossibilibus.
II. De Venenis Vegetabilibus.
III. De Venenis Animalibus.

D. JOH.

D. JOHANNIS MICHAELIS

PRAXEOS CLINICÆ GENERALIS

PARS I. Hujusq; LIBER I.

De

FEBRIBUS.

PRÆLIMINARIA

De

FEBRIBUS IN GENERE.

NON immeritò *Praxin Noſtram Medicam* ab arduâ FEBRIUM DOCTRINA auſpicamur, cum omninò dubitatum ſit, *an quis unquam ſine febre mori* poſſit, quò *Poëta* abit, quando, *vis ſine febre mori?* quærit. *Conf.* de hâc quæſtione *Rudolphus* & *Lotichius*; hinc & *neceſſitatem* hujus doctrinæ urget admodum *Poterius* & (qui cautè legendus) *Helmontius*. Obſcurus eſt *Petræus*.

Theoretica aliàs fusè habentur apud *Sennertum*, *Sebizium*, *Primeroſium* & alios, qui videantur. Hâc enim vice nobis recta medendi methodus atque cura potiſſimùm curæ atque cordi erit.

Subjectum communiſſimè cor eſſe ſtatuitur, quod tamen ſemper affici negat *Helmontius*.

Quæritur hîc *an febris interdum naturam remedii induat?* Affirmativam amplecti videtur *Hippocrates in Aphorismis*, ſed cautus debet eſſe Medicus in excitatione febrium.

Ex uſu nimiô thermarum excitantur interdum febres, ut & ex uſu nimiô naſturtii aquatici, unde quosdam febrem contraxiſſe refert Strobelbergerus. Sic & ex uſu purgantium fortiſſimorum & diaphoreſi nimiâ febres oriri conſtat.

Posterius aliàs febrem morbum ☉-tro-♀reum appellat cum Hermeticis.

De *siti* in febribus vid. *Helmontius*. Oriri tamen potest sitis ex humoribus salsis serosis, ut in febribus scorbuticis, *vid. Sennertus*. Ideò febrifugis admiscenda antiscorbutica, ut & præcipitantia.

Cardialgia, præsertim in stomachicis febribus adest.

Nunquam aliquis tutus esse potest à recidivâ, nisi pori sint aperti.

Caput I.

De Ephemera.

Alterantia hîc convenientia sunt: Decoctum alterans usitatum, decoctum hordei cum CC. & ▽ alterantibus, ▽ lactucæ, endiviæ, ros. violarum, limonum. Julepus violarum, rosarum, decoctum citri &c.

Ad cordis regionem, unguentum rosatum, balsamus rosarum, epithema ex ▽ rosarum, violarum & similibus.

Ad pulsus species diamargar. frigid. mistæ cum ▽ cordiali, spec. cord. temperatis.

Ad frontem oxyrrhodina. *Purgatio blanda* ex syrupô rosarum solutivô, syr. violarum solut. Tamarindis, refrigerant enim & simul laxant. Addatur aliquid, de crem. ♀. It. crem. ♀ cum aliquot granis scammonii.

Ventriculum roborant pulvis hepaticus rubeus, fæcula aronis, pulvis stomachicus Quercetani.

Si ab aere, conveniunt frictiones & inunctiones cum ♌ chamomillæ in quô ☉ dissolutum. *Interne* verò sudorifera, ut febrifugum Sennerti, ♃ diaphoreticum, ℞ bezoardica.

Ex inflammatione tonsillarum potest etiam Ephemera oriri.

Si à crassis humoribus, prodest pulvis catholicus D. Mich. extract. Cathol. quibus digestiva possunt præmitti ex cremore ♀, ♀ ⊕ latô, ⊖ absinthii, centaurii minoris &c.

Si à cruditate, potest solâ inediâ curari. Vel vomitus cietur per ⊖ ⊕ li, ▽ benedictam Rulandi, Julep. emet. usitat. Purgatio per pulv. cathol. Extract. catholicum Andernaci, panchymag. Crollii.

Si ab æstu, conveniunt alterantia interna & externa.

Si ab irâ ebur sine △, magist. eboris cum castoreo &c.

Si à mœrore, magist. cordiale, os de corde cervi, syrup. exhil. species lætific. Rhas. & Galeni.

Si à vigiliis, emulsio amygdal. dulc. ambros. & semin. pap. alb. cum ▽ hypnoticâ Dorncreilii, pulv. anodyn. Externè unguentum hypnoticum usitatum.

Si à lassitudine, conveniunt confortantia.

Si à potu nimiô & ebrietate, prodest epaticum rubrum cum fæcul. ari & ebore sine △.

Si à nimiâ ♀, alterantia & confortantia. *Vid. Zacutus Lusitanus*.

CAPUT II.

De

SYNOCHO SIMPLICI.

Lassitudo hîc facilè à malignarum lassitudine distinguitur ratione aliorum symptomatum.

Venæsectio fieri debet, præmisso tamen clystere vel aliô aliquô purgante.

Febrifuga medicamenta ex Card. bened. absinth. centauriô minore, quibus alterantia admisceri possunt.

Tamarindi dantur vel in formâ boli, addique potest aliquid crem. ♀. vel extractum tamarind. solvitur in ▽ febrifuga, & fit potio. Sic etiam in infusô datur.

Syrupus rosarum si purgare debet, major sequitur dosis. Ut verò minor sufficiat, miscenda ei aliquot grana scammonei ♀rati.

Succus rosarum potest exhiberi cum serô lactis, hoc enim alterat, purgat & refrigerat.

Alterant quoque ℞ ros. violarum, ♒ ⊕ Philosophicus, & sumuntur cum serô lactis.

Epithemata ad refrigerationem hepati applicentur.

Balnea hîc non sunt in usu.

Corroborant ebur sine △. Epat. rub. fæc. ari, magisterium cordiale, quod melius quàm species diamarg. frigid. est; nam si species hæ non sunt recentes, rancorem contrahunt. Prosunt etiam alia magisteria ex coralliis & aliis. It. Conserva acetos. acetosellæ, rosarum, acetositatis citri, violarum, rosarum ⊕ lata.

Dieta refrigerans per jusculà alterantia fit, dum coquuntur acetosella & acetosa, inprimis Hispanica, lactuca, endivia, flores ros. violar. borrag. in brodio carnis vel hordei. Cibi quoque possunt alterari succô citri.

In Ephemera igitur & *synocho non putrida* refrigerantia & humectantia conferunt sequentia:

℞. *Decoct. hord. cum CC.* ℔j.
alter. usit. ℥iv.
Syrup. de succo cer. ras.
berber. ana. ʒß.
Spir. ⊕ *q. s.* pro grato sapore.
M. S. Kühlender Julep.

℞. ▽ *endiv.*
lactuc.
violar.
ros. ana. ℥j.
Julep. rosati ℥ij.
♒ ⊕ *q. s.* pro grat. acore.
M. S. ut prius.

℞. *Conserv. ros.* ⊕*lat.*
violar. ⊕*lat. ana* ʒi.
Dissolv. in s. q. Decoct. hordei, colentur & S. ut ante.

℞. *Conserva ros.* ⊕*lat.*
violar. ⊕*lat. ana.* ʒi.
Pulp. citri ℥ij.
Spec. diatrion sant. ʒß.
Ebor. sine △ ℥j.
Syr. rib. q. s. M. S.
Stärck und kühlender Zucker.

℞. *Sem. 4. frig. maj. ana* ʒvj.
c. s. q. ▽ *lactucæ.*
endiv.

rof. F. l. a. Emulſio.
adde ebor. ſine △ ʒiß.
♄ *diaph.* ʒß.
Edulcora cum man. Chriſti perlatis vel julepo roſato.

D. S. Stärckend und kühlende Milch wol umzurütteln auf etlichmal.
℞. *Tinct. roſar.*
violar. ana ʒiß.
♏ ☉ ♂ ℈j.

S. Kühlende Tinctur in ein Echtmaß Bier 40. bis 50. Tropffen.

PURGANTIA.

℞. *Pulv. Rhabarb.*
Cryſt. ♀ *ana* ℈j.
Scam. roſ.
♃ *rati ana gr. vj.*

M. S. Purgier-Pulver auf einmal.
℞. *Conſerv. roſ.* ʒiß.
Pulv. Rhab. ʒß.
crem. ♀ ℈j.
Cum ſyr. roſ. ſolut. F. l. a. Bolus.

S. Laxier Zucker auf einmal.
℞. *Pulp. Tamarind.* ʒi.
Diſſolve in ſ. q. ſeri lactis.

D. S. Laxierender alterir-Tranck auf einmal.
℞. *Pulp. Tamar.* ʒij.
Pulv. Rhab. ℈j.
epat. rub. ℈ß.
Scam. roſ. gr. v.
M. F. Bolus.

S. Laxier-Lattwerg auf einmal.
℞. ▽ *lactuc.*
cichor. ana ʒß.
Syr. roſ. ſolut. ʒi.
Extract. Rhabarb. ℈ß.
Scammon. roſ. gr. vj.
M. Pro hauſtu.

S. Purgier-Träncklein.
℞. *MS. de rhabarb.* ℈j.
ſcammon. ♃ *rati gr. iij.*
C. Eſſent. abſinthii F. Pilulæ.

S. Purgier-Pillen auf einmal.
℞. *Rhabarb. electi.* ʒiß.
Fol. ſennæ ſine ſtip. ʒj.
crem. ♀ *albiſſ.* ℈ij.
Infunde in ſ. q.
▽ *cichorei.*
Mane ebulliant ad diſſolut. ♀. *Col.*
adde Syr. roſ. ſolut. ʒvj.
vel ʒi.

M. S. Laxier-Träncklein auf einmal.
℞. *Crem.* ♀ ℈j.
Epat. rubr. ℈ß.
Scammon. ♃ *rati gr. viij.*

M. S. Purgier-Pulver auf einmal.
℞. *Decoct. flor. & fruct.* ʒvj.
diſſolv. Elect. lenitiv. ʒiß.
☉ *cum* ♄ *fixati* ʒß.
vitell. ovor. N. 1.
F. Clyſter.
℞. *Decoct. emoll.* ʒvj.
Tryph. Perſicæ ʒi.
Fellis Tauri inſpiſſ. ʒj.
vitell. ovor. N. 1. F. Enema.

Ventriculum roborant ſequentia:
℞. *Fæcul. aron.*
Ebor. ſ. △.
Epat. rubr. ana ʒj.

S. Stärckendes Pulver 2. Meſſerſpitz voll auf einmal.
℞. *Pulv. Stom.* ♃. ʒij.
fæcul. aron. ʒj.

S. Stärckendes Magen-Pülverlein.
℞. ♃ *ſtomach. Craton.* ʒij.
Nucis moſch.
maceris.
caryophill. ana g. j.

M. S. Euſſerliches Magen-Oel.
℞. *Cerat.*

℞. *Cerat. ſtomach. ex ladan. Craton. Tacamahac. ana q. ſ. malax. c.*
℥ *ſtom. Craton. vel balſ. Peruv.*
Indue ſuper alutam & obduc ſyndone rubro.

S. Magen-Pulver.
Si à conſtipatione porum cutis:
℞. *Ol. chamom.* ʒß.
deſt. cham. ℈j.
☉ Zj.

S. Euſſerlich Oel.
Si à cruditate nidoroſa:
℞. ☋ ☉ ℈j.
Pulv. aſar. ℈ß.

S. Brechtranck auf einmal.
℞. *Pulv. jul. jugland.* Zj.

S. Brechpülverlein auf einmal.
℞. *Pulv. aſari* Zj.
S. ut antè.
Si ab irâ:
℞. *Pulv. epat. rub.*
Ebor. ſ △ *præp. ana* ʒß.

M. S. Pülverlein auf dreymal.
Si à vigiliis:
℞. *Sem. pap. alb.* Ziij.
4. frigid. ana Zj. *c. ſ. q.*
▽ *Endiv.*
lactuc. F. Emulſio, edulc. cum man. Chriſt. perlat.

S. Abend-Milch.
℞. ▽ *hypnot. Dorner.* Zi.
Syrup. pap. ſimpl. ʒß.

M. S. Abendtränclein.
℞. *Pulv. anod.* ℈ß.

S. Abendpülverlein.
℞. *Unguent. ſomnif. uſitat.* Zj.
vel Ziß.
℥ *NM. expr.* ʒß.

S. Schlaffſälblein.
Pro cordis confortatione:
℞. ℥ *deſt. citri* ℈ß.
caryoph. g. viij.
corp. pro balſam. q. ſ.

M. S. Hertz-Balſam.
℞. ▽ *roſar.*
meliſſ.
carbunc. ana Zi.
Species. cord. temper. Zj.
confect. alkerm. ℈j.

M. S. Euſſerliches Hertz- und Pulß-Waſſer.

Caput III.

De

Febribus putridis in genere.

De ſeminiô putredinis *vid. Poterium.*

Uromantia hic locum habet; Interim à ☋ quoque poteſt tingi ⊡, non ſemper à calore.

Purgationibus ſolis febres non curantur, uti nonnulli credunt. Aperientia & purgantia poſſunt ſimul miſceri.

Helmontius V. S. rejicit. vid. *Poterius*, qui ferè ejusdem eſt ſententiæ. Ego putarem, quosdam poſſe ſine V. S. curari, præſertim in hiſce regionibus. Interim V. S. debet præmitti clyſma. *Vid. Slegelius de elect. venarum.* Melius autem eſt V. S. repetere, quàm unâ vice nimium emittere.

Vomitoria optima ſunt ex ☿: Nam

♄atis radicitus hæ febres extingui possunt. *vid. Hartmannus;* sed in febre hectica ♄ata non prosunt.

Vomitoria præ cœteris præstantia sunt Julepus emeticus, infusum ☿ vitæ, crocus metallorum absinthiacus, ▽ tabac. succus sedi minoris, conserva gratiolæ seu gratiæ Dei. Medicus quidam Italus hanc valdè commendat: Coagulum asari Hartmanni, extractum febrifugo-emet. Mynsi. ♏ diæsulæ ejusdem. it. Vomitor. ejusdem. ♁ ⊕ &c. Freitagius dicit radicem curationis consistere in vomitoriis, ut & in ipsa quartanâ.

Quoad purgationem *Clysteres* debent parari ex specificis febrifugis, ut absinthiô, centauriô min. Card. bened. scordiô. plantag. taraxaco &c.

In Quartanâ conveniunt clysmata ex medicamentis contra melancholicum humorem; potiones simul ex rhabarb. cum aliis appropriatis, ut & vina medicata ex specificis pro diversitate humoris.

Interdum seorsim *Digestiva* exhibentur, Præparantia & incidentia: ♏ aperit. Penoti, Arcanum ☿ Sennerti, ☿ ⊕ lat S. & ♄alis, ♁ absinthii, cent. min. card. bened. quæ salia cum crem. ☿ misceri possunt & in febb. biliosis cum epat. rubeô.

Sudorifera sunt: ♄ diaphor. quod occultâ potius, quàm manifestâ vi agit, uti & CC.

Ad liberam transpirationem *pro potu* possunt usurpari Decoct. hordei cum CC. Rasura CC. potest cerevisiæ injici, & sic corpus sensim ad sudorem disponitur.

Febrifuga autem sunt: ♁ imperat. & pretiosum ♁ febrile Mynsi. ♏ CC. cent. min. absint. gent. Imperat. specif. febrile Strobelbergeri & Crollii, ♀ ☉atum ♄ flor. ♀, ♁ ☼ & hinc ♏ ♁ ☼. ▽ febrifuga usit. Elix. febrile Mynsichti & Michaelis. Pulv. febril. Sennerti ♁ vol. cent. min. cujus ♏ est urens quasi ob ♁ vol. copiam. *Quidam pro magno habent secretô* flores centaurii minoris pulverisatos, & miscent reliquis febrifugis serum lactis, quod apte corrigitur cum ℞ rosarum, violarum, bellidis cum ♏ ⊕ simpl. vel ♂li, vel etiam ♏ ♁, præsertim *si materia vergit ad vias urinarias.* Spiritus vitrioli ♂ convenit, ubi imbecillitas ventriculi adest. Hæc omnia serum lactis præcipitant, id quod etiam facit succus citri. Porrò julepi refrigerantes, decoctum citri Mynsi. Hoc etiam sudor moveri potest.

Sic etiam si plantis pedum calidum alligetur, sudor exinde moveri solet.

Ferillus & *Thomas Grossius* egregiè tractant hanc quæstionem, *an vinum febricitantibus concedi debeat?* Vinum absinthiacum hîc non nocet. Potest etiam Medicus præscribere vina medicata v. g.

℞. Essent. absinth. q. s. Injice in potum, & erit vinum medicatum.

Cap. IV.
De
SYNOCHO PUTRIDO.

Conveniunt hîc præcipuè internè & externè medicamenta hepar & alias partes deobstruentia.

Si oritur à contagiô, signa adsunt malignitatis: Cordis anxietas, virium subitanea prostratio &c.

Si fluxus alvi superveniat in principiô viribus firmis manentibus, optimum est signum: Sin verò vires simul prosternantur, pessimum est.

V. S. *in hâc febre convenit larga*, & testatur experientia solâ hâc esse aliquando sublatam. Sed in nostris Regionibus præstat illam repetere, quàm simul exhaurire liquorem. Quod enim paulatim fit, tutum est juxta *aphorismos Hippocratis*.

Prosunt hîc *purgantia* hepar respicientia, pil. & extract. de Rhabarbarô, Syrupus de cich. cum rhab. infus. rhab. cum ▽ cichor. taraxaci, &c. Epat. rubrum & ⊖ cichorei.

Alterantia hîc conveniunt omnia supra notata, præcipuè illa, quæ corpus ad fudorem disponunt.

Roborantia sunt morsuli de succô citri, rotulæ violarum ⊕ latæ, species diamargar. frig.

Cap. V.
De
FEBRE ARDENTE.

Cautissimus hîc debet esse Medicus, ne pro CAUSO curet febrem malignam, ideóque melius tutiusque foret statim in causô adhibere simul cor & caput munientia, ceu facimus in febre maligna. Febris enim malignæ in primis diebus formam causi præ se fert & latitat.

Antequam V. S. instituat Medicus, omnia perpendat, ne adsint signa malignitatis.

Purgantia conveniunt *cholagoga* & quidem temperata v. g. Tamarindi, infusa ex rhabarbarô, syrup. de cichor. cum rhab. conserva rosarum mannata, tryphera Persica, electuarium de psyllio.

Inter *Vomitoria* prosunt ⊖ ⊕li & oxymel emeticum Angeli Salæ.

Alterantia conveniunt porrô v. g. Serum lactis, ▽ seri lactis destillata, decoctum alterans, ▽ & succus sempervivi, syrupus sempervivi, ⊙ tabulatum, ℞ rosarum, violarum, bellidis.

Si *externè* alterantia adhibendi tempus est, prodest unguentum refrigerans Galeni, rosatum Mesues, quibus aliquid de ⊙ addi potest, quod tollit obstructionem.

Ad corroborationem eligenda sunt medicamenta alterantia vel refrigerantia, quæ simul cordialem vim habent, ut ▽ acetosellæ, citri, rosarum, violarum, conserva rosarum, violarum. Morsuli de Citro; syrupus & succi citri ut & rubi idæi &c.

Cap. VI.

De

FEBRIBUS PERIODICIS CONTINUIS.

Cum hîc *in genere* nihil peculiare sit notandum, sed omnia melius in specie agantur, hinc statim ad *specialia* accessum facimus.

Cap. VII.

De

FEBRE TERTIANA CONTINUA.

Clysteres possunt parari ex emoll. refrigerantibus & specificis, & addi illa, quæ prosunt quoque in intermittente tertianâ.

Prosunt item *lenientia* & bilem evacuantia.

Alterantibus semper aliquid acidi addendum, v. g. ♏ ☉ ♂, aperit. Penoti, rosarum, violarum, medicamenta ex ☉, ut penetrent & sitim sistant. ♏ ☉ valdè refrigerat. ♏ ☉ & ☌ non debent conjunctim sumi, nam fermentationem excitant.

Topica applicentur hepati & cordi.

Lenientia & purgantia hîc optimè prosunt *in infusionibus* v. g in serô lactis seu ▽ taraxaci, cichor. & similibus sumantur, quæ simul refrigerandi & aperiendi vim habent.

Ad sudorem ciendum valdè commendat Faber suum sudoriferum magnum, & non immeritò, cùm participet de ♄, quod est optimum simul hepaticum.

℞. *Herb. Endiv.*
lactucæ,
violarum.
cichor. ana Mj.
Rad. cichor.
taraxaci ana ℥i.
Rhab. Monach. ℥ß.
Sem. 4. frig. maj. ana ℥ij.
Flor. cichor.
violar. ana p. ij.
Coq. in s. q. Seri lactis. Col. ℞. *℥vj. in quibus dissolv. Elect. lenit. ℥i.*
de pſyllio ℥ß.
☉ c. ♄ fixati ℈ij.
vit. ovor. N. 1.
M. F. Clyster.

Lenientia:
℞. *Mannæ electæ ℥i.*
Crystall. ♀ ℥j.
Dissolv. in s. q. decoct. Tamarind.

M. S. Laxier-Tranck auf einmal.
℞. *Syrup. de cichor. c. rhab. ℥i.*
Extract. rhab. ℈ß.
Scammon. ros. gr. vj.
c. s. q. ▽ *cich.*
F. Potio.

S. Purgier-Tranck auf einmal.
℞. *Syrup. ros. solut. ℥i.*
Scammon. rosat. gr. viij.
Crystall. ♀ ℥ß.
▽ *rosarum.*
taraxaci q. s.
F. Potio.

S. Laxier-Trancklein auf einmal.
℞. *Rad. tarax.*
cichor. ana ℥ij.

Rhab.

Rhab. Monach. ℥iß.
elect. ℥j.
Flor. cichorei,
cryst. ☿ ana ℥j.
Infund. in ſ. q. ▽ roſ. & taraxaci,
ſtent per ☉. Manè bulliant ad diſſolv.
☿ Colat. adde Syrup. roſ. ſolut. ℥ß.

M. S. Laxier-Tranck.

℞. *Conſ. flor. cichor. ℥ij.*
Pulv. rhabarb. ʒj.
Scammon. roſ. gr. vj.
Cum Syr. roſ. ſolut.
F. l. a. Bolus.

℞. *Pulv. rhab. ʒj.*
epat. rubr. ʒß.
Scammon. roſ. gr. vj.

M. S. Pulver zu laxiren auf einmal.

℞. *Extract. cholalog. Querc. ʒj.*
Scammon. roſati gr. vj.
c. Eſſent. abſinthii.
F. Pilulæ N. 19. D.

℞. *MS. Rhabarb. ʒj.*
Scammon. ☿rat. gr. vj.
c. ♎ centaur. min.
F. l. a. Pilulæ.

S. Laxier-Pulver auf einmal zu nehmen.

℞. *Extract. Rhabarb. ʒß.*
Scammon. roſati gr. viij.
c. Eſſent. abſinth.
F. Pilulæ.

ALTERANTIA.

℞. ▽ *taraxaci.*
endiv.
Nymph.
roſ. ana ℥ij.
Syrup. acetoſellæ.
acetoſ. citri ana ℥i.
Tinct. roſar.
violar. ana ℥j.

M. S. Stärck und alterir-Tränckle in auf etlichmal.

℞. *Decoct. hordei cum CC. ℔j.*
Syrup. acetoſellæ
Nymphæ ana ℥iß.
Tinctur. roſ.
violar. ana ℥iß.
♎ ⊕ *Philoſoph. q. ſ. prograto acore.*
F. Julepus.

℞. *Tinctura roſarum.*
violarum ana ℥iß.
♎ ⊕ ♂ ℥ß.

M. S. Tinctur ins Bier oder Molcken 40 bis 50. Tropffen.

℞. *Sem. 4. f. frigida majora ana ℥ij.*
c. ſ. q. ▽ taraxaci.
cichorei.
roſarum.
F. Emulſio.
add. *Eboris ſine △ ℥iß.*
CC. ſine △ ʒij.
antihect. Poterii ʒj.
Edulcor. c. Julep. roſ. vel man. Chriſti.

D. S. Alterirende Milch.

℞. *Conſerv. flor. cichor.*
rad. cichor. (vid. Horſt.
acetoſellæ ana ℥i. (in obſ.
Pulp. citri ℥ß.
Species diatrion ſantal. ℥iß.
Ebor. ſine △.
Epat. rubri ana ℥ß.
Cum Syrup. acetoſ.
F. Electuar.

S. Stärck-Latwerge.

℞. ▽ *Card. benedict.*
taraxaci ana ℥i.
CC. ſine △ præpar. ℥ß.
antihect. Poterii ʒj.
Julep. roſ. ℥iij.

S. Schwitztranck.

℞. *CC. ſine △ ʒj.*
♁ *diaphor.*

antihect. Poterii ana ʒß.

M. S. Schwitz Pulver auf einmal.

℞. *Specif. febrile Crollii* ʒij.
Flor. ☉ ✳ *gr. iv.*
M. S. ut ante.
℞. *Tinctur. flor. cyani.*
calcatrippæ ana ʒj.
♒ ☉ *comp. ſ.* ʒß.

M. S. Harntreibende Tinctur ins Bier.

Epithema Epaticum:

℞. ▽ *cichor.*
Tarax.
roſ. ana ʒiß.
Spec. diatr. ſantal. ʒß.
Ebor. ʒj.
camph. r. gr. iij.

M. S. Euſſerlich aufzulegen.

℞. ▽ *borrag.*
bugloſſ.
roſ. ana ʒij.
Spec. cord. temper. ʒi.
diamarg. frig. ʒj.
camph. gr. vj.
croc. orient. gr. v.

M. Pro Epithem. cordial. Camphora additur ob penetrationem, ut & crocus, qui ſimul refrigerat.

℞. *Ung. refrig. Gal.*
roſ. Meſ ana ʒiß.
℥ *roſ* ʒi.

M. S. Kühlende Salb.

Cap. VIII.

De
FEBRE CONTINUA QUOTIDIANA.

Loco digeſtivi locum habet fæcula Aronis, Radix Aronis cum vino præpar. pulv. ſtomach. Quercet.

Purgat agaricus, mechoacanna, jalappa, ſemen carthami, extractum diacarthami phlegmagog. ℚ. Pil. de hiera cum agar. phlegmagog. ℚ.

Sudores cient ☉ febrile Mynſichti ☉ & flores ☉ ✳ Extractum theriacale abſinthii, centaur. min. cardui benedicti.

Confortant pulvis compoſitus ex fæculâ Aronis, Epatic. rubrô & ebore. It. Eſſentia abſinthii vera (pro præſervatione à cachexiâ) quæ fit cum ſpiritu propriô ex fol. & floribus eliciendo & cruditates egregiè abſumit. ♒ ⊕ ♂ & ♀ poſſunt inſtillari cereviſiæ. Prodeſt etiam hîc vinum abſinthiacum Eſſentificatum, vel eſſentia abſinthii cereviſiæ inſtilletur.

In *nothâ* conveniunt extractum catholicum Andernaci, panchymagogum Crollii.

Ad inciſionem prodeſt ♒ ⊕, quem *Joël in Praxi* commendat. ▽ juniperi per deſcenſum, quia vomitum ciet absque moleſtia. Elixir febrile, quod ex febrifugis & ♒ ⊕li conſtat.

Externè oleum ſtomach. Cratonis, oleum ſtillat. abſinthii.

Laxat conſerva roſarum mannata, ubi loco ſacchari ſumitur manna. Vid. Sennertus.

Corroborant Tinctura roſ. c. ♒ cordial. ℞ flor. tunicæ, borrag. ▽ cordial. Saxon. Syrup. flor. tunicæ, borrag. bugloſſ. Balſamus cordialis ex ℥ citri,

citri, △ meliss. carbunc. Sacculi item cordiales & Epithemata.

Pro *Diæta* vinum melissæ convenit mirum in modum, est enim simul cordiale per incisionem & attenuationem in febre quotidianâ continuâ.

℞. *Elix. febril.* ʒß.

S. Sonderlich Elixir 20. oder 30. Tropffen 2. Stund vor dem Essen zu nehmen.

℞. ♀ ⊕*lati* ℈ij.
⊖ *absinth.*
centaur. min. ana ℈j.
Divid. in 4 part. æquales.

S. Digestiv-Pulver.

℞. *Pulv. Mechoacann. albiss.* ℥i.
⊖ *absinthii gr. iv.*
Flor. ⊖ ✳ *gr. iv.*

M. S. Purgier-Pulver auf einmal.

Detur cum vino Rhenano vel absinthiacô.

℞. *Pulv. mechoacan.* ʒß.
Scammon. ♃ *gr. vj.*
♀ ⊕*lat.* ℈ß.

M. S. Purgier-Pulver auf einmal.

℞. *Extract. diacarthami* ℈j.
Scammon. ♃ *rati gr. vj.*
c. Essent. absinth.
F. l. a. Pilulæ.

S. Purgier-Pillen.

℞. *Extract. Phlegmag. Querc.* ℈j.
trochisc. alhand. gr. ij.
c. Essent. absinth.
F. Pilulæ pro 1. dosi.

℞. *MP. de hiera. c. agarico* ℈j.
extract. agar. gr. viij.
c. ℞ ♀.
F. l. a. Pilulæ pro 1. dosi.

℞. *Herb. marrub. mß.*
Rad. s. aperient. ana ʒi.
agar. albiss. ʒij.
crem. ♀ ʒi.
Infund. in s. q. ▽ *marrubii, stent per* ♀ *in infusione, mane bulliant ad dissolut.* ♀, *Colaturæ adde*
Syrup. de cartham. ʒiij.
▽ *cinnamomi c. vino* ʒi.

M. S. Laxier-Träncklein auf einmal.

℞. *Extractum diacarthami* ʒß.
Dissolv. in s. q. ▽ *Cinamomi.*
add. Syrup. diacarthami ʒiij.
♎ *aperit.* ℈ß.
M. S. ut antè.

℞. *Conserva hyssopi* ʒi.
extract. diacarthami ℈i. *ad* ʒi
Cum s. q. Syrup. de hyssopo.
F. Bolus pro 1. dosi.

℞. *Electuar. diacarthami* ʒij.
c. s. q. sacchari.
F. Bolus. S. ut prius.

Pro corroboratione valent essent. absinth. elix. febrile &c. Hæc enim resistunt cachexiæ, cujus ratione pulv. stomachicus Quercet. ut & ejusdem pulvis cachecticus addi poterunt.

Pro corroboratione ventriculi fieri potest sacculus e. g.

℞. *Comarum absinthii.*
Folior. melissæ. (quæ egregium est cord. & Stomachicum.)
menthæ.
Flor. ros. rubr. ana Mj.
Rad. cal. arom. veri ℥i.
mastich. ℥ß.
Zedoar.
Galang. ana ʒiij.
Incis. & contus. grosso modô D. ad Chartam.

S. Species zum Magen-Säcklein.

Applicentur cum vino: Possunt duo sacculi parari & interstingui.

Ventriculus quoq; *inungi* ♌ Stom. Cratonis cum ♌ stillat. menthæ vel absinthii.

Si ventriculus est valdè debilis, prodest essent. menthæ cum ♏ ⊕ ♂. It. Elixir stomachale D. Mich.

Confortantia addantur, si adsit febris syncopalis:

℞. ▽ *Cord. Saxon.* ℥iij.
melissæ cum vino.
cordial. compos. ana ʒi.
Syrup. acetos. citri ʒiß.

M. S. Kräfftiges Stärck-Wasser. Dos. 2. l. 3. cochl.

℞. ℞ *flor. tunic.*
borrag. ana ʒi.

D. S. Tinctur 30. bis 40. Tropffen in ein Nösel Bier.

℞. ℞ *Corall. cum* ♏ *Cord. Cerv.* ʒii

S. Köstliche Tinctur. Dos. 20. Tropffen.

Externè verò *ad pulsum* adhibeantur aquæ cordiales, & omnia, quæ in syncope solent adhiberi.

Cap. IX.

De
FEBRE QUARTANA CONTINUA.

V. S. in Salvatellâ equidem fieri hîc potest, licet meo judicio citra rationem *vid. Sennertus.*

Melanagoga hîc prosunt, ut pulvis melanagogus Quercet. diasennæ Montagnanæ & Sennert. Extractum helleb. nigri, melanagog. Quercet. Pilulæ ejusdem ♀reæ, de ammoniacó, de fumariâ, Syrup. pomor. laxativus, oxymel helleboratum, ♏ sennæ.

Sudorifera: Essent. fumar. lignorum. C.B. ⊖ fumariæ, ⊖ & flor. ⊖ ☼.

Corroborantia: ℞ Bezoardica, ℞ florum quatuor cordialium.

℞. *Pulvis melanagogus Querc.* ʒß
vel ϑij.
Croc. ♂ *saccharini gr. viij.*

M. S. Laxier-Pulver auf einmal.

℞. *Extract. melanagog. Querc.* ϑj.
helleb. nigri gr. vj.
Cum Essent. fumar.
F. Pilulæ pro dosi.

℞. *Pulv. Sennæ Montagnanæ* ϑij,
⊖ *fumariæ gr. vj.*

M. S. Laxier-Pulver.

℞. *Pilul. Melanagog. Q.* ϑi.
Extract. helleb. nigri gr. v.
♁ *per infer. purg. gr. iv.*
Cum Essent. fumar.
F. Pilulæ.

S. Pillen auf einmal.

℞. *Pil. S. ♀rearum Quercet.* ϑi.
Extract. fol. sennæ gr. vj.
♁ *per infer. purg. gr. iij.*
F. lege artis Pilulæ pro dosi.

℞. *Conserv. fumar.* ʒij.
Pulv. Sennæ Montagnanæ ʒi.
Cum Syr. de p. m. laxat.
F. Bolus.

℞. *Pulv. diasennæ Sennerti* ϑij.
Conserv. fumar. ʒij.
♁ *per infer. purg. gr. iij.*
M. F. Bolus.

℞. *Extract. fol. sennæ gr. xij.*
cum Syrup. pomor. laxat.

F. Po-

F. Potio pro 1. dosi, cui parum ♁ cinam. addi potest.

℞. *Syrup. de pomis laxat. ℥i.*
Essent. fol. Sennæ. ij.
▽ *Cinamomi.*
borrag. ana ℥i.

S. Purgier-Tranck.

℞. *Syrup. pomor. laxat. ℥i.*
oxymel helleb. ℥iii.
☿ ℈ii.

M. S. Purgier-Säfftlein auf einmal.

℞. ♏ *Sennæ ℥i.*
Syrup. pomor. laxat. ℥vi.

S. ut ante.

℞. *Herb. fumar. Mi.*
epithymi Mß.
Flor. borrag.
bugloss. ana p. ii.
Rad. filicis ℥i.
Elleb. nigri præp. ℥vi.
Fol. Sennæ ℥j.
cinamom. elect. ℥ii.
caryophill.
macis ana ℥i.
cremor. ☿ ℥ii.
passul. minor. ℥i.

F. l. a. Nodulus.

S. Purgier-Säcklein in ein Maß Wein zu legen.

Est hic nodulus ex specificis, helleb. nigro in specie, quem optimè corrigit ♏ ☉. *Passulæ adsunt ad humectationem & gratum saporem.*

Sudorifera:

℞. ☉ *febrifug. Mynsi. gr. xv.*
fumar. gr. viii.

S. Fieber-Saltz auf einmal.

℞. ▽ *fumar. ℥i.*
☉ *febrifug. ℈i.*
fumar gr. viii.
Syrup. de fum. ℥iii.

F. Potio sudorifera pro una dosi.

℞. *Essent. fumar. ℥i.*
Card. Bened. ℈i.

S. Fieber-Essenz auf einmal.

℞. *Essent. fumar. ℥j.*
▽ *fumar. ℥j.*
Essent. lignor. ℥ß.
Syrup fumar. ℥iij.

S. Fieber Tranck auf einmal.

Confortantia:

℞. *Conserv. flor. bugloss.*
borrag.
melissæ ana ℥ij.
Pulp. citri. ℥vj.
Ebor. sine △ *præp. ℥ij.*
pulv. cachect. Querc. ℥iß
Conf. alkermes ℥j.
c. Syr. flor. tunicæ

F. Elect.

S. Stärck-Lattwerg.

℞. *Pulv. Cachect. Quercet. ℥ij.*
Eboris sine △
fæcul. Aronis ana ℥j.

M. S. Kräftig Pulver. Dos. 2. Messerspitze

℞. *Tinct. flor. tunic.*
borrag. ana ℥ij.

D. S. Tinctur 40. Tropffen ins Bier zu thun.

℞. *Flor. borrag.*
bugloss.
melissæ ana p. iij.
Rad. Scorzon.
filicis ana ℥ß.
S. aperient. ana ℥ij.
Cinamom. electi ℥iß.
Crem. ☿ ℥j. vel ℥ij.

D. S. Species zur Hühnerbrüh.

Vel sumi potest in alio jusculo, si febris præsertim est in declinatione. *Dosis* est so viel ich der Specierum auf einmal mit 2. oder 3. Fingern fassen kan.

Cap. X.

De

FEBRIBUS CONTINUIS SYMPTOMATICIS.

SCilicet *febres singultuosæ, vertiginosæ, traumaticæ, puerperarum, catharrales* sunt ex earum numerô. Sic etiam *Erysipelas* â Sennertô huc refertur & curatur, si specifica contra Erysipelas adhibeantur, omnia nempe, quæ curant inflammationem, ut rosæ, violæ, ♄nus, ♂ ☉ & omnia, quæ refrigerant.

Si â sanguine congrumatô putridô, dissipantibus tolluntur febres symptomaticæ, ut ℞ flor. bellid. quæ dissipat grumos & simul tollit inflammationes: Essentia Chærefolii &c. Frictiones cum pannis asperis conducunt quoq; & inunctiones per ♌ chamomilæ, ♏ ☉ ut & ♌ ☉, quod potest misceri cum aliis ♌ is, ut & ♏ ☉, sed in parva dosi, aliàs exulcerat partes. ♏ juniperi arthreticus & ♏ formicarum hîc quoque prosunt; qui posterior extrahit in parva dosi, sed in magnam exulcerat.

Si lentè oritur â putredine hepatis, hepatica usurpanda. Sic etiam in cœteris.

In ulceribus pulmonum Decort. Rud. Chinæ consolidat & resistit putredini. Non minus & conserva rosarum antiqua, hederæ terrestris, decoctum santali rubri &c.

Si fluxus alvi diu duret, potest etiam febris symptomatica oriri. Confluunt enim tunc omnes humores, qui uterum exulcerant, ad quem cura tunc dirigenda, ut purgetur.

In fistulis prosunt traumatica ℞na in- & externè, videlicet decoctum ℞.

Si lac sit corruptum, potest vel per Syrupum vel per clysma educi.

Si à sanguine extravasato, tunc putredini resistentia prosunt.

Hypochondriorum inflatio seu cardialgia, curatur usû enematum carminativorum ex Decocto carmin. &c. Præter clysteres tamen ad flatus discutiendos ▽ carminativa Dorncreilii prodest, vel semen anisi grossô modô incisum, ut videre est apud *Heurnium Comment. in Aphor. Hippocr.* Externè emplastrum card. Schröderi c. ♌ destill. Angelicæ. Potest etiam misceri cum ♌ chamomillæ, quod est singulare secretum. Mulieres unguentum rubrum commendant, sed præfertur ei unguentum prædictum cardiacum. *Pro purgandis Pueris* non datur præstantius medicamentum Mechoacannâ, quæ educit simul vermes, sine odore & sapore est, darique commodè potest in pulte.

Quod *alias febres symptomaticas* concernit, *Secundinæ retentæ* putrescendo febrem pariunt periculosam, quæ facilè enecat ob summam putredinem & simul malignitatem. Sed præstantissimum hîc est remedium Elixir proprietatis Paracelsi bis in die usurpatum.

Erysipelas invadit, instar pestis, adeò ut multi decipiantur, adest horror & gravissima symptomata. Diaphoretica statim prosunt; purgantia periculosa, quia trahunt malignitatem ad centrum. Prægnantibus potest dari ebur sine △ quod lenius sudorem pellit.

Tandem ex *odontalgia, catharrô, Cephalalgia, inflammatione* testium, aliarumque partium tales febres oriri possunt.

CAP. XI.

De
FEBRIBUS INTERMITTENTIBUS in genere.

IN febribus hisce semper est *metus recidivæ*, ni Sudor subsequatur.

Scabies Quartanariis *superveniens* signum est febris desinentis. *Sin verò retrocedat*, metus est recidivæ.

Non quælibet *sudorifera* conveniunt omni febri, sed cuilibet *appropriata* eligenda.

Nec semper conveniunt sudorifera: Nam aliquando Natura expellit per ⊡, aliquando per sudorem, & tunc Medicus semper juvet Naturam, quorsum ea tendat v. g. Si per ⊡ natura evacuat materiam, tunc diuretica febrim simul respicientia dentur, qualia sunt ⊖ia quædam id præstantia.

Si in ullo morbo, certè in febribus putridis necessaria est ⊡ inspectio.

Accedente paroxysmo Medicus quoque inspicere debet digitos, & præcipuè ungues, hi enim in paroxysmô alterantur.

Pulvis è testis cochlearum Crollii meritò præfertur specifico Strobelbergeri, quod fit ex matre perlarum calcinata.

Notandum enim, quòd pulveres seu medicamenta cruda melius præcipitent, quàm magisteria, v. g. Ebur sine △ calcinatum vel ustum magis præcipitat, quàm magisterium eboris: De hac controversia videatur Glauberus. Magisteria verò præstantia magis & utiliora in corroboratione sunt & ubi præcipitatione opus non est.

Externa Specifica multùm præstant; notandum tamen, quòd nunquam applicari debeant, nisi præmissis universalibus. Hîc maximè prodest ♌ aranearum.

CAP. XII.

De
FEBRE TERTIANA INTERMITTENTE.

Clysteres hîc sint non adeò frequentes, ut in continuis, cùm hîc tempus habeamus Vomitoriis atque purgantibus utendi, viresque insuper adhuc constent.

Vomitoria hîc maximè locum habent, præcipuè si adsit nausea & dispositio ad vomitum. Hîc ergò prodest gratiola seu gratia Dei, crocus metallorum absinth. ▽ Nicotianæ, asarum vel extr. asari.

Quæ-

Quæritur, *an in Tertianâ Febre semper sit necessaria V. S?* N. Quoniam constat aliquot mille hominum sic curata fuisse, præcipuè in hisce regionibus. Si tamen vires constent & plethora adsit, potest aliquid concedi.

Inter *Specifica* prodest ♁ cichor. cent. min. Extractum cent. min. radic. plantaginis, quæ specificè etiam prodest, sivè internè data, sive collo appensa. Commendatur etiam Tertianaria, quæ est species Gratiolæ, de quâ vid. Tabernæmontanus. Laudatur etiam ☐ simplex. ♁ febrifugum Myhsichti. Extractum absinthii, Essent. ahsinthii, centaur. min. Elix. febrile &c.

Inter *purgantia* convenit etiam scammonium rosatum, & dantur purgantia melius die intermissionis, quàm paroxysmi.

NB. Omnia ♁ia febrilia ceu roborantia, possunt solvi in ☁ ☉ vel ☾, iterum coagulari, & sic crystalli erunt pulchriores & efficaciores.

Quæritur, *an laudanum & alia opiata ante paroxysmum tutò possint exhiberi?* ℞. Quidam negant, sed testatur experientia hisce, si præsertim specifica addantur, sanari quartanam. In tertianis verò febribus horum usus non tam necessarius & consuetus est.

Tertiana exquisita ultra 7. paroxysmos non durat, præcipuè si rectè riteque tractetur.

In Tertianâ medicamenta conveniunt catholica & panchymagoga, ut pulvis catholicus cum ʒ per inferiora purgante, it. cum ʒatis vel extract. panchymagogo Crollii, vel cathol. Andernaci infusa: It. Vina medicata meritò syrupis magistralibus & decoctis præferuntur.

Dantur etiam *Tertianæ Scorbuticæ*, quæ etiam sunt illegitimæ, & cognoscuntur ex signis scorbuticis: Ideoq; medicamentis febrifugis, tum aperientibus & purgantibus, tum sudori feris admiscenda sunt anti-scorbutica. Absque his enim nihil perficitur.

In *Tertianâ legitimâ* præmitte *digestiva:*

℞. *Crystall.* ♀,
♁ *cichor.*
absinth.
cent. min. ana gr. viii.
M. Div. in 2. p. æ.

S. Digestiv-Pülverlein.

℞. ♀ ⊕*lat.* ☉*ii.*
♁ *absinth. crystallit.* ☉*i.*
Div. in 2. p. æ.

S. ut antecedens.

℞. ▽ *Taraxaci*
cichor ana ʒ*ii.*
Syr. endiv. ʒ*ii.*
Tinct. flor. ros.
violar. ana ʒ*i.*

M. S. Digestiv-Tranck.

℞. *Rad. cichor.*
tarax. ana ʒ*i.*
Herb. tarax.
cichor. ana Mi.
Flor. cichor.
hep. nob. ana p. ii.
Sant. rubri ʒiß.
crem. ♀. ʒ*i.*
Coq. in S. q. seri lactis Colat. ℞. ʒ*iv.*
Adde Syrup. conserv. rad. cich. ʒ*i.*

M. S. Digestiv-Tranck auf 2mal.

PUR-

PURGANTIA:

℞. *Pulv. rhabarb.*
cryst. ♀. *ana* ʒi.
Scammon. ros. gr. vj.
⊖ *cichor.*
cent. min. ana gr. v.

S. Purgier-Pulver auf einmal.

℞. *Pulv. cholagog. Querc.*
Scam. ♆*rat. gr. vj.*
Epat. rubri ʒß.

M. S. Laxier-Pulver.

℞. *Epat. rubri* ʒi.
Scam. ♆*rati gr. x.*

M. S. Purgier-Pulver.

℞. *Conserv. flor. borrag.* Zß.
Pulv. rhabarb. ʒi.
Scammon. ros.
epat. rubri ana gr. vj.
F. l. a. Bolus.

S. Purgier-Zucker.

℞. *Vin. absinth. q. s.*
Infunde per noctem
rhab. electi Zii.
Spicæ
Squinanthi ana gr. vj.
Manè exprimatur, & Col.

S. Purgirender Wermuth-Wein auf einmal.

℞. *Flor. cent. min. p. iij.*
Summit. absinth.
flor. cichor. ana p. ij.
Rad. tarax.
plantag. ana Zii.
Rhabarb. Ziß.
Spicæ gr. vi.
Infund. in s. q. Vini Rhenani Col.

D. S. Bitter Purgier-Wein.

℞. *Herb. Cichor.*
tarax.
tertianar. ana Mj.
Rad. plantag.
cichor.
tarax. ana Zi.
Rhab. monach. Zi.
elect. veri Ziij.
Spicæ
Squinanth. ana Zß.
absinthii. q. s.

S. Species Zum bitter Kräuter-Wein.

℞. *Rhabarb. elect.* Zii.
Rad. cichor.
tarax. ana Ziß.
Flor. cichor.
epat. nob. ana p. iii.
ros. rub. p. ii.
Infund. in s. q. seri lactis vel ▽. *destill. seri lactis, stent in infusione per* ☽. *Col. adde.*
Syrup. ros. solut. Zvi.

M. S. Purgier-Tranck.

℞. *Extract. rhabarb.* ʒß.
Scammon. rosat. gr. viij.
Dissolv. in S. q. Seri lactis destillatit. adde
Syrup. ros. solut. Zß.

S. Purgier-Tranck.

℞. *Elect. rosat.* Ziß.
Disolv. in s. q. seri lactis, adde
Syrup. ros. sol. Ziij.
S. ut antecedens.

℞. *Species elect. rosat.* Zii.
Scam. ♆*rati gr. viii.*
c. s. q. Sacch. in ▽ *Cichor. & taraxaci soluti*
F. Morsuli duo.

S. Laxier-Morsellen auf 2 mal.

℞. *Pulv. cholagog.* Zii.
c. s. q. Sacchari in ▽ *cichor. solut.*
F. l. a. morsuli duo. S. ut ante.
Præstat binos præscribere: In unô enim

enim morsulô facilè in præparatione fieri potest, ut vis purgandi uni parti morsuli agitando adveniat, & sic non rarò excitatur hypercatharsis.

℞. *Extract. cholagog. Querc.* ʒi.
cent. min.
absinthii ana gr. V.
Scammon. ♃*rati gr. vj.*
c. s. q. Essent. absinth.
F. l. a. Pilulæ.

S. Lavier-Pillen.

℞. *M. P. Rhabarbari* ʒi.
Scammon. rosati gr. viij.
Extract. cent. min. gr. V.
c. ☍. *Still. absinth.*
F. Pilulæ.
S. ut antecedens.

Vomitoria:

℞. ☿ ⊕ ʒi.

S. Brech-Pulver.

℞. *Conserv. Gratiolæ* ʒij.

S. Brech-Zucker auf einmal.

℞ ▽. *taraxaci* ʒi.
Infunde per ☽ ☿ *vitæ vel rosæ mīn. A. Salæ gr. viij.*
Stent in locô calido, post filtra per chartam emporeticam, adde
julepi rosati ʒiij.

S. Brech-Wasser auf einmal.

Specifica ante Paroxysmum.

℞ ▽. *cent. minor.* ʒi.
☿ *absinth.*
centaur. min.
card. bened. ana gr. viij.
♏ ⊕ *g. viij.*
card. benedict. ʒß.

S. Fieber-Tranck auf etlichmal.

℞. ▽. *febrifug. usitat.* ʒi.
☿. *absinth. crystalis.* ʒi.
centaur. min. ʒß.
Julepi rosati ʒiij.

M. D. S. Fieber Tränklein auf einmal.

℞. ▽. *febrifug. usitat.* ʒi.
Pulv. febril. Sennerti ʒij.
♃ *diaphoret.* ʒß.
Syrup. card. bened. ʒiij.

S. Fieber-Tranck auf einmal.

℞. ▽. *taraxaci*
cichor. ana ʒvj.
specif. febrifug. Strobelb. ʒii.
vel ʒi.
Syrup. de succo card. bened. ʒß.

S. Fieber-Tranck auf einmal.

℞. *Specif. febrile Strobelberg.* ʒi.

S. Purgier-Pulver auf einmal.

℞. ☿ *absinth. crystallisat.*
centaur. min.
card. bened. ana gr. vi.

S. Fieber-Saltz auf etlichmal.

℞. *Magist. O tincti Mynsf.* ʒi.
vel ʒß.

S. Fieber-Pulver.

Quidam formant etiam O in pilulas. Specificum febrile Crollii constat ex pulv. test. cochlear. *Vid. Basilicam Crollii*, Strobelbergeri autem ex Matre perlarum in ✝ bulo præcip. quare maximè hîc loci laudatur. *Mynsicht* etiam habet febrile in suo *Armamentario p.* 129. *&* 130. ubi 2. pulveres.

℞. *Decoct. hordei cum CC.* ℔i.
▽. *taraxaci*
cichorei ana ʒij.
Syrup. de succo citri ʒiij.
Tinct. ros.
violar ana ʒi.

M. S. Kühl- und Stärckpulver.

℞. ▽. *taraxaci*
cichorei
endiviæ

endiviæ
rosarum ana ℥ii.
Syrup. acetos. citri. ℥ii.
Tinct. rosar.
violar. ana ℥i.
M. S. ut prius.
℞. *Cataplasma febrile Mynsichti* ℥ii.

S. Eusserlich auf den Puls zu binden.

Si febris intermittens tertiana est scorbutica tunc
℞. *Rhabarb. electi* ℥ij.
Flor. cichor. p. ii.
Rad. taraxaci ℥iij.
crem. ♀. ℈ij.
Infunde in s. q. ▽. *antiscorbut. Dorncr. stent per* ☉. *in infus. Vitro clausô, manè bulliant, Col.*
adde
Syrup. cochl. vel
scelot. Foresti ℥ß. *D.*

Semper enim ubi scorbutus adest, antiscorbutica admiscenda.

℞. *Pulv. cathol.* ℈i.
Magist. seu elæosacch. cochl. gr. vj.

M. S. Purgier-Pulver auf einmal.

Possunt etiam fieri *vina medicata* ex antiscorbuticis & febrilibus purgantibus. Vel possunt species adspergi cum ♎ antiscorbut. Comp. & inde fieri nodulus. Succus nasturtii hîc loci egregium est medicamentum.

Si febris sit mixta *ex bile* & *melancholiâ*, purgantia melanagoga cholagogis sunt admiscenda. Tunc optima sunt vina medicata & catholica. Sic etiam in cœteris hæc observanda.

Si simul adsint malitiæ signa, admiscentur alexiteria. Inter sudorifera tunc possunt sumi CC. ♎ CC. ℞ bezoardica, decoct. rad. scorzoneræ, quæ simul aperit & confortat.

In scorbuto elixir febrile cum ♎. antiscorbut. & essent. absinthii cum ♎ antiscorb. misceri possunt.

Si angustia præcordiorum adsit
℞. *Conar. absinth.*
Flor. chamom. Rom.
cent. min.
menthæ
ros. rubr. ana Mj.

Incis. D. S. Kräuter zum Säcklein.

Adspergatur vino & applicetur calide.

Confortantia:
℞. *Conserv. flor. cichor.*
rad. cich. ana ℥i.
ros. vitriol.
Pulp. citri ana ℥ß.
Eboris sine △. ℥ß.
Spec. diatrion. Santal. ℥i.
diarrhod. Abbatis ℈i.
cum Syrup. cichor.
F. Electuarium.

S. Stärck-Lattwerg einer Castanien groß davon auf einmal zu nehmen.

℞. *Pulv. Stomach. Quercet.* ℥ij.
Eboris sine △. ℥i.
epat. rubri ℈ii.

M. S. Stärck-Pulver.

Hepar & ventriculum confortant.
℞. *Essent. absinthii* ℥ij.
centaur. min. ℥i.

M. S. Essentz davon 40. Tropffen auf einmal in warmer Brüh zu nehmen.

CAP. XIII.

De

FEBRE QUOTIDIANA INTERMITTENTE.

Laterus hanc febrem ferè negat; sed *periculosa est* & viscera debilitat diuturnam afflictionem, hincque cachexiam facile inducit. Tertiana verò & Quartana hâc faciliores sunt curatu, quia in illis datur tempus recollectionis. Quin & purgantia, alterantia & confortantia in illis prosunt, quæ in quotidianâ febre commodè applicari nequeunt.

Alterantia igitur & *febrifuga* sunt miscenda, ut centaurium minus & absinthium: Decoct. Quercet. ad febrem, quod inter alia quoque habet asarum. *vid. Quercet. T. 2. p.* 300. Obtinet autem asarum vim aromaticam & laxativam. *D. Rulandus* in omnibus ferè febribus pro confortatione & purgatione adhibuit asarum. Extractum esulæ in *Rulando* quoque commendatur: Extractum autem esulæ ritè præparatum vomitum non ciet, nisi cum coagulô extracto asari misceatur. Conserva ebuli infunditur in vinô, & adhibetur, *vid. Quercet.* Tandem & radix cava *Strobelbergeri* pro specifico habetur, & potest inter purgantia misceri in vinô medicatô.

Sudorifera hîc prosunt *fortiora*, ut Essent. lignorum &c.

Ventriculus potest roborari internis & externis, quæ tamen non debent habere vim adstringendi, (hinc emplastrum de crustâ panis hîc adhiberi nequit) aliàs pituita redditur tenacior: Neque prosunt nimis exsiccantia; *Prodest verò*, fœcula Aronis & ipsa radix. It. Epaticum rubrum, quod absumit ratione ♏ ☉ & corroborat hepar ratione santali: ♏ ☉ li crystallisatus est epaticus stomachicus & febrilis, potest misceri cum rad. aronis ut incidant & attenuent: Horstius hæc in asthmate commendat. Huc & ♀rea medicamenta spectant, ut ♀ ☉latus. Loco ♏ ☉ ♏ ☉ ♂ sumi potest, qui & ventriculum confortat. Præcipitantia quoque locum habent in febre à pituita acida, ut ocul. ♋ specif. febrile. Radix cava potest exhiberi ante paroxysmum.

Purgantia quod attinet, si vires adhuc constent, *possunt adhiberi* ☿*rialia*, ut ☿ vitæ, pilulæ ☿riales. Vel & alia ex agarico, carthamo, extract. diacarthami infusum ex sem. carthami, flores ejus, qui etiam laxant: Potest addi mechoacanna & in infuso flores cent. minoris absinthii.

Si à pituita salsâ febris sit, confert radix jalappæ: Interim cum non adsit tempus adhibendi purgantia, rectè propinantur vina medicata:

℞. *Cornar. absinthii.*
Flores centaur. min.
card. bened.
marrubii ana Mi.
Rad. aristol. rotund. ℥vj.
Fol. sennæ ℥i.
sem. carthami ℥vi.

agar.

agar. albiſſ. ʒiij.
rad. eſul. præp.
jalappæ ana ʒii.
Cinamom. electi.
Zedoariæ.
galangæ ana ʒi.
crem. ☿ ʒiii.
F. Nodulus.
S. Büſchlein in Wein.

Species hæ poſſunt adſpergi ♎ ⊖ ♂.
℞. *Extract. phlegmag. Querc. ♃i.*
eſulæ gr. vij. vel viij.
c. ♌ ſtillat. abſinthii.
F. Pilulæ N. 6.
S. Lavier-Pillen auf einmal.

Proſunt etiam hîc *purgantia phlegmagoga* in pulvere, ſed vina medicata melius penetrant. Poſſunt iis addi rad. & fol. aſari, it. rad. cava ſeu ariſtol. rotund.

Si à pituitâ craſſa febris ſit:
℞. *Pilul. ☿ 2. ♃i.*
Extractum eſulæ gr. vi.
c. ℞ ☿.
F. Pilulæ.
S. Purgier-Pillen auf einmal.

Fortiora Emetica hîc non proſunt, quia vires debilitantur valdè.

Pro ſudoriferô radix cava exhiberi poteſt ad ʒi. *vid. Strobelberg.* it. ⊖ abſinth. Eſſent. lignorum ante paroxyſmum.

CAP. XIV.

De
FEBRE QUARTANA INTERMITTENTE.

Medicus in Quartanâ ſemper debet hypochondria tangere, utrum durities adſit; an adſint etiam ſigna ſcorbuti, an flatus. *Ubi enim ſcorbutus* eſt familiaris, conjungitur ferè ſemper Quartana. *Examinare quoque debet*, an ſalva ſint viſcera, ut certiorem poſſit prognoſin inſtituere.

Splenetica ſunt rad. filicis, capparum, ſyrupus fumariæ, decoct. purgans ad quartanam Quercet. T. 2. p. 298.

Radix curationis Quartanæ conſiſtit in Vomitoriis. An verò vomitoria ante paroxyſmum adhibenda ſint ſecundùm alios, diſputant Authores. Strobelbergerus affirmat ante paroxyſmum adhibenda eſſe, ut pulvere aſari plurimos curavit, quod etiam experientia verificat; ſed hoc non eſt ipſius inventum, ſed ab aliis jam uſurpatum. *vid. Pedemontanus.*

Inter *Purgantia* proſunt etiam Pilulæ ☿reæ, de ♓ cô melanagogæ Quercetan. Extractum hellebori nigri.

Sudorifera: ℞ Bezoardica, flor. ⊖ ♓, ⊖ fumar. tamariſci, fraxini, ⊖ febrile Mynſ. in ▽ febrifuga exhibitum.

Pro corroboratione lienis: Eſſent. ſplenet. fumar. abſinth. pulv. ſtomach. Cacheticus Quercet. Externè unguentum ſpleneticum de Nicotianâ, Emplaſtrum Helmontii contra Quartanam &c.

Si adſit ſcorbutus, prodeſt mirè ♌

cochl. per decoct. paratum. Inunctiones dorsi ex balsamô polychresto Mynsichti & ♌ bals. ejusdem.

Appropriata sunt ⊖ vol. & fixum serpentum, ♒ ant. quartan. præparatus ex ⊖ ☿ & ⊖ ♃. Magisterium serpentum. Cor verò leporis an specificè prosit, videtur Experientia negare. Oleum piperis hîc est arcanum, ut & rosmarin. Extractum rad. junip. gentian. absinth. succus nast. ante paroxysmum, præcipuè, si simul adsit scorbutus. Emplastrum contra Quartanam Helmontii multos sanat.

In curatione Quartanæ *Acidulæ prosunt*, imprimis ubi febris est contumax. Vid. Gabelchoverus: Sed viscera debent esse adhuc benè constituta, & tunc, ubi naturales non prostant, adhibendæ sunt artificiales Kyperi, quæ fiunt ex clyssô. Kyperus etiam præparat ex ♒ ☉ & ♒ ☉. Artificium totum consistit in mixturâ & ut recentes adhibeantur, aliàs non habent eandem efficaciam. It. ex ☉ ♂ & extr. ♂.

Antiquartium Riverii, fortè præparatur ex ♂ & ☿ & in formam pilularum redigitur, quod etiam ex effectu patet: Vomitivum enim est, quô Quartanas sæpè curavit. Vid. Observ. Et obiter hoc notandum, *si quis habeat vomitivum* ♂*le* optimè poterit curare quartanam. Wierus extollit cor leporis valdè, tentavi, sed sine effectu.

De salvatellæ sectione *vid. Schenckius, Zacutus Lusitanus & Alii.*

An curatio Quartanæ debeat instituti per terrorem, *vid. Montium de febb.* Experientia sæpè affirmativam confirmavit.

An, quæ avidè appetuntur, sint concedenda? ℞. Distinguendo inter ætatem, sexum, regionem & idiosyncrasiam.

Radix Chinæ ante Paroxysmum adhibita est insigne arcanum, *vid. Chiffletius.*

Experimentum ad pulsus Strobelbergeri ex △ ▽ ▽ & △ *vid.* cataplasma antifebrile Petri Hispani *in Schröderô lib. 2.*

DIGESTIVA:

℞. ☿ ☉ *lati* ♃*i.*
⊖ *fum.*
fraxini ana ℥*i.*
Div. in p. æ. ℥.

℞. *Pulv. cachect. Quercet.* ℥*i.*
Fæc. aron. ℥*i.*
Div. in 2. p. æ.

S. Digestiv-Pülverlein.

℞. ▽ *fumariæ.*
antiscorb. Dom. ana ℥ß.
Tinct. ♂ *Zvvelff.* ℥*i.*
Syrup. fum. ℥*i.*

M. S. Digestiv-Tranck auf zweymal.

℞. ▽ *fumar.* ℥*vi.*
Syrup. splenet. D. Sulzbergeri.
fumariæ ana ℥ß.
Essent. ♂ *liquid.* ℥*ii.*
fumariæ ℥*i.*
M. S. ut ante.

℞. *Essent. fumariæ.*
♂ *liquidæ ana* ℥*ii.*

S. Digestiv-Essenz 50. bis 60. Tropffen auf einmal.

℞. *Essent. splenet. (in officinis præscribi potest essent. splen. suis)*
♂ *liqui-*

♂ *liquida ana* ʒiii.
S. ut ante.
℞. ▽ *antiscorb. Dorncreillii* ʒiii.
Syrup. scelotyrb. Foresti vel
cochleariæ ʒiß.
Essent. ♂ *liquidæ*
fumar.
splenet. ana ʒi.

M. S. Digestiv-Mixtur 2. Löffel voll auf einmal 2. horis ante cibum.

℞. *Radic. filicis.*
polypodii ana ʒi.
Cortic. cappar.
tamarisc.
fraxini ana ʒß.
Herb. fumar.
cuscut.
scolopendr. ana Mi.
Flores borrag.
bugloss.
genistæ ana p. iii.
Passul. min. ʒi.

Coque in s. q. seri lactis in vitrô clausô.
Colat. ℞. *ibi. Adde*
Syrup. splenet.
fumar. ana ʒii.
Essent. fumar. ʒii.
♂ *liquidæ* ʒiß.
Julep. canel. ʒii. *vel iij.*

M. S. Digestiv-Tranck auf 4. mal.

Post etiam aromatisari speciebus lætific. Galeni, Rhasis, diarrhod. Abbatis. cinamom. Vel species hæ possunt saltem infundi sero lactis per 24. horas, posteà leniter exprimi, optimè colari & syrupi addi. *Si adest metus scorbuti*, potest addi ℞ antiscorbut. vel ℞ aperit. Penoti.

PURGANTIA.

℞. *Herb. fumar.*
cuscut.
scolopendr.
ceterach.
epithym. ana Mi.
Fol. filic.
polypod.
elleb. nigr. ana ʒi.
Fol. S. S. S. ʒi.
Flores genistæ p. iij.
borrag.
buglossæ ana p. ij.
Cortic. cappar.
tamarisc. ana ʒß.
Passul. min. ʒi.
crem. ♀ ʒiij.
cinamom. elect. ʒij.
Incis. & Contus. grosso modô.

M. F. Nodulus laxior, nam si nimis strictus, non potest extrahi.

S. Laxier-Büschlein in Wein.

℞. *Fol. S. S. S.* ʒi.
Rad. helleb. nigri
Cortic. tamarisc.
cappar. ana ʒß.
Flor. cord.
hypeni
genist. ana p. i.
cinamom. electi ʒii.

Infund. in s. q. succ. fumar. tempore æstivô rec. expresso, stent in infus per ♌. Manè exprim. & colentur, colatura coq. in vitrô clausô c. s. q. Sacch. ad consistent. Syrup. liquid.

M. S. Laxier-Safft auf etlich mal.

Tempore autumnali potest sumi succus pomorum Borstorffianorum. *Si adest metus scorbuti*, potest sumi succus

succus herbarum antiscorb, chelidon. min. beccapung. nasturt. nam succi depurati etiam extrahunt vim purgandi: Sic & infusum seri lactis cum fumariæ, it. Succus borrag. bugloss. rosarum &c. loco menstrui possunt usurpari.

℞. *Oxymel helleborat. Gesn.* ℥ß. *vel* ℥vi.
Syrup. fumar. C. ℥ß.
Essent. fumar. aperitiv. ana ℥i.

M. S. Laxier-Tränklein auf einmal.

℞. *Essent.* ♂ *liquid. fumar. ana* ℥ii.
Fol. S. S. S. ℥ij.
Syrup. pom. laxativus ℥ß.

S. Laxier-Safft auf einmal.

℞. *Essent. aperitiv. fumariæ ana* ℥i.
Syrup. pom. laxativ. ℥ß.
▽. *cinnam. borrag.* ℥i.
in quibus dissolve
Extract. helleb. nigr. gr. XV.
scam. rosat. gr. iij.

M. S. Laxierende Mixtur wol umzurütteln auf einmal.

℞. *Essent aperit. vegetab.* ℥i.
— ♂ *liquidæ* ℥i.
Extract. fol. sennæ ℈i.
elleb. nigri gr. iij.
Syrup. pomor. laxat. ℥vi.
M. S. ut ante

℞. *Infus. seri lactis* ℥iß.
Pulv. sennæ Montagnanæ ℈ii.
Syrup. pom. laxat. ℥ß.
S. ut ante.

℞. *Conserv. fumar.* ℥ii.
Pulv. Sennæ Montagn. ℈i.
c. S. q. Syr. pom. laxat.
F. Bolus.

S. Laxier-Zucker auf einmal.

℞. *Pulp. passular.* ℥ij.
Pulv. sem. Montagn. ℥i.
c. Syr. pom.
F. Electuarium.

Pro ditioribus potest addi una vel altera gutta olei cinamomi, caryophillorum vel macis, corrigunt enim purgantia, simulque gratum odorem conciliant.

℞. *Pulv. Sennæ Mont.* ℥ß.
♀ *per infer. purg. gr. iv.*
℥ *stillat. macis gutt. ii.*

M. S. Purgier-Tränklein auf einmal.

℞. *Pulv. sennæ* S. S. ℥ß.
cryst all. ♀. ℥i.
℥ *Still. caryophill. g. ij.*
M. S. ut antè.

Si adsit scorbutus, potest addi magisterium cochleariæ.

℞. *Pil. de X. Quercet.*
♀ *rear. Ejusdem ana* ℈i.
Extract. helleb. nigr. gr. Xii.
Scammon. ♀ *gr. viij.*
c. S. q. Essent fumar.
F. Pilulæ. N. XXIV.

S. Pillen auf 2mal.

℞. *Extract. fol. sennæ* ℈ß.
elleb. nigri gr. viij.
scam. ♀*rati gr. v.*
☿ *per infer. purg. gr. iij.*
M. F. Pilulæ.

Adsperg. pulv. cachectico Quercet.
(*ne enim diffluant extracta, semper pulvis conveniens potest adspergi*)

S. Pillen auf einmal.

℞. ☿ *Vitæ gr. iii.*
Infund. in ▽. *fumar.* ℥i.

stent

ſtent. per ℘.
Mane filtr. per chartam.

D.S. Brech Tranck.

Poteſt etiam infundi in Vinô.
℞. *Roſ. min. Salæ gr. vi.*
Infund. in ſ q. vini per ℘. & poſteà filtr. per chartam emporeticam.

S. Brech-Tranck.

SUDORIFERA:

℞. ▽. *fumar.* ℥i.
Syrup. fum.
de canella ana ℥ij.
⊖ *fumar.*
fraxini
card. bened. ana ℈ß.

M.S. Schwitz Tranck auf einmal.

℞. ▽. *fumar.*
febriſug. ana ʒß.
Eſſent. fum.
card. bened. ana ʒß.
Syrup. fum. ſimpl. ℥iij.

M.S. Schwitz-Tranck auf einmal.

℞. ▽. *febriſug. uſit.* ℥i.
⊖ *febrile Myns.* ℈i.
flor. ⊖ ✻ *gr. vi.*
Syr. card. bened. ℥iij.
de canella ij.

M.S. Schwitz-Tranck wohl umzurütteln.

℞. ▽. *febriſug.* ℥i.
Tinct. Bezoard. ℥i.
♏. *antiquart.* ʒß.
Syr. de canella ℥iii.

M.S. ut ante.

℞. ℟ *Bezoard.* ℥ii.
♏. *antiquart.* ℈ß.

M.S. Fieber-Mixtur auf einmal.

℞. *Elix. febril.* ℥iii.

S. Elixir 50. biß 60. Tropffen pro doſi ante paroxyſmum.

℞. ⊖ *fumar. cryſtallis.*
card. bened. ana ℈ß.
flor. ⊖ ✻ *gr. vj.*

M.S. Fieber-Saltz auf einmal.

℞. *Extract. abſinthii.*
fumar.
cent. min.
gentian. ana ℈i.
♎ *ſtillat. camph. g. vi.*

F. Pilulæ.

S. Fieber-Pillen auf etlich mal.

Succus naſturtii aquatici cum vinô tanquam ſpecificum commendatur, imprimis *cùm quartanæ conjungitur ſcorbutus.* it ſuccus ſedi minoris, quod ſingulare eſt medicamentum ſcorbuticum & vomitum & ſudorem ciet.

De *laudanô opiato & opiatis* medicamentis aliis diſputârunt inter ſe medicinam facientes, *num habeant locum?*

℞. Per ſe nunquam exhiberi, ſed miſceri aliis, v. g. Extractis febrif. ſpecif. poſſunt.

Ante paroxyſmum & exhiberi poteſt ♎. piperis & roriſmarini. *Ferrara* in ſuis *Obſerv. Chirurg.* commendat oleum ſequens, quô inungi debet tota ſpina dorſi, â nuchâ incipiendo & ad os ſacrum procedendo, adhibitô prius ſpecifico vel hauſto juſculo bonô ex caryophill. cinam. Nuc. Moſch. &c. Oleum a. tale eſt.

℞. ♎ *laurin.*
vulpin.
Spicæ
Nuc. Moſch.
terebinthinæ
de euphorb. ana ʒß. *M.*

Quantitas hæc etiam minui potest ad ʒi. vel ʒij. quô umbilicus fricari debet.

Mynsichtus commendat balsamum polychrestum & ℥. balsami hujus pro inunctione.

Pro certô quoque *experimentô* quidam commendat Rad. plantag. min. quia in eâ est mira vis specifica, sed colligi debent ante Solis ortum: Non tamen opus est certâ constellatione externâ.

Emplastrum ex alliô, croco & pipere digitis alligatum pellit etiam febrem extrahendo malignitatem. Interdum quoque pustulas excitat: Fuit secretum Principis Anhaltini.

D. Michaelis suo emplastro antiquartio addit parum camphoræ.

Confortantia:

℞. *Conserv. meliss.*
flor. borrag.
bugloss. ana ʒi.
Species diarrhodon Abbatis ʒiß
latific. Galeni. & Rhas.
ana ʒi.
c. Syrup. meliss.
F. Electuarium.

S. Stärckende Lattwerg.

℞. *Eboris sine* △. *præp. ʒiß.*
Pulv. cachect. Quercet. ʒij.
c. s. q. sacchari in ▽. *meliss. c. vino.*
F. l. a. Rotulæ, *adspergantur aliquot gutulis* ℥. cinamomi. D.

℞. *Conserv. meliss.*
nasturt.
cochlear. ana ʒi.
Pulv. cachect. 2 ʒii.
c. s. q. Syrup. melissæ.
F. Electuarium.

Externè ad Lienem appplicari potest Emplastrum specificum Helmontii, vel tale:

℞. *Emplastr. Splenet. usitat.*
de cicut. ana q. s.
Addatur Extract. Nicot. ʒiß.
Malaxetur cum ℥. *Nicot. q. s. induc super alutam & obduc syndone rubro in formâ usitata.*

S. Miltz-Pflaster.

℞. ℥ *Nicot.*
cochlear.
cappar. ana ʒij.

S. Eusserlich oder Miltz-Oel.

℞. *Flor. gentian. Mj. seu*
Herb. milzatellæ Mj.
cortic. tamarisc.
capparum ana p. iij

D. ad chartam. S. Species zum Miltz-Sack.

Diæta. *Prodest* hîc vinum vel cervisia absinth. Possunt etiam ex Essent. absinthii fieri vina medicata, de quibus *vid. Sennertus.*

Cap. XV.

De
FEB. COMPOSIT. & SEMI-TERTIANA.

Abstinendum hîc est *â fortioribus purgantibus*, ne materia moveatur.

Prosunt potius *clysteres*, & ubi diversi adsunt humores, catholica.

In tertianâ duplici prosunt, quæ aliàs

aliàs in tertianâ ſimplici, ſed non ita valida ſeu fortia.

NB. *Ex pulvere card. Bened.* intempeſtivè adhibitô ſæpè fuit excitata quartana dupla, uti & ex uſu validiorum purgantium intempeſtivè adhibitorum.

In ♄. tota harum febrium cura conſiſtit, quare ♄rata valdè proſunt, qnia ſic ſanguis & humores reliqui mirè purgantur. Quidam ♄. diaphoretico curat febres epidemicas & pro magno ſecreto habet. Sic & ☿. album Philoſophicum Cnöfelius prodeſſe probat, quando regulis ♄. cum ☉ detonatur, quod ☉ deinde adhiberi poteſt pro refrigerante.

In Italiâ, *Febris Semi-Tertiana* ſæpè graſſatur, fitque interdum Epidemica. Ea, quando hîc (quod tamen rarò fit) occurrit refertur ad Malignas. Dicitur aliàs febris horrida & hemitritæa.

A Spigeliô valdè laudatur agaricus, & ubi metus eſt malignitatis, adhibeatur, habet enim in ſe (ut aliqui putant) vim alexiteriam, quemadmodum & rhabarbarum, de quô *Foel.* Quidam in ſatis magnâ quantitate agaricum ſine noxâ commendant, ut Spigelius ait: Sed diſt. hîc eſt, inter agaricum purum & impurum.

Si bilis & pituita peccant, miſceri poſſunt agaricus & rhabarbarum, it. Fol. Sennæ.

Datur quoque *ſemi-tertiana peſtilens*, quæ ex facie collapsâ aliisque ſignis eſt colligenda.

CAP. XVI.

De

FEBRE HECTICA.

Si poſt cibum unâ alteraque horâ *in volâ manus reperiatur calor*, ſignum Hecticæ eſſe ſolet.

Ex illegitimâ curatione febris intermittentis poteſt Hectica oriri, ut & ex usu nimiô & intempeſtivô balneorum & thermarum, quæ nimis exſiccant. Idem animi mœror nimius efficere poteſt.

Quoad curationem conferunt ſequentia: Scilicet ℞riolarum cum ▽ roris majalis, flor. borrag. bugloſſæ, quæ ℞æ poſſunt quoque cum rore majali efferv. fieri. Nuclei quoque pinei & piſtacei valdè hîc humectant & corroborant. Lac etiam perlarum, Butyrum margaritarum P. Fabri; liquor perlarum in cereviſ. inſtilletur, liquor & Syrupus cryſtallorum, ſyrupus reſumptivus de teſtud. i. e. teſtudines ſaccharô & farinâ optimâ per aliquot dies prius nutriri debent, poſtea coquantur in brodiô carnis vel gallinarum non ſalitô, & ſic optimè proſunt hecticis. Porrò electuarium reſumtivum, ▽ roris majalis, ▽ pulmon. vituli cum ſucco ♋. Item ▽ ex ſanguine porcelli & oſtreis, ſucc. ♋ & ranarum: In ranis enim vis ſpecifica contra Hecticam; Porrò

▽ rorellæ, (quæ singulare specificum in hoc affectu est) antihecticum Poterii, Magist. ♄. est singulare secretum Mynsichti: Species dia-Saturni Mynsichti, morsuli refectivi de ♋. *Balneum aquæ dulcis* cum herbis appropriatis, humectantibus sc. & refrigerantibus, usurpari quoque potest. It. inunctio cum pinguedine humanâ, vel cum unguentô resumptivô, refrig. Galeni, rosat. Mesues &c.

Lac humanum non semper prodest: Si enim mulier non sit sana, suctio erit inutilis, vid. Pansa. Commendatur quoque butyrum ex lacte humanô.

In *Diætâ* prosunt juscula ♋. it. morsuli ex ♋. & passulæ, quæ non saltem nutriunt, sed & corroborant.

Folia tabaci prosunt, quando adest exulceratio viscerum.

℞. *Spec. diamarg. frigid. rec.* ℥vi.
antihect. Poterii ℥i.

M.S. Sonderlich Pulver gegen das Abnehmen. Dos. est 2. Messerspitzen voll.

℞. *Spec. dia-Saturni Mynsi.*
diamargar. frig. ana ℥iß.

M. S. Ut antecedens.

℞. *Magist. Perlarum* ℥i.
Pulv. antihect. Poterii ℥iß.

M. S. Pulver gegen das Abnehmen auf etlichmal.

℞. *Pulv. anod.*
antihect. Pot. ana ℥ß.

M. D. in triplo.

S. Abend-Pulver auf einmal.

Hic pulvis impedit *dissolutionem corporis per nimium sudorem*, & sic optima recollectio virium instituitur. Usurpandus est diebus alternis, ne natura adsuescat.

℞. *Syrup. papav.*
Nymph. ana ℥iij.
▽ *hypnot. Dorncrellii* ℥iß.
antihect. Poterii ℈ß.

M. S. Abend-Tränckleín auf einmal.

℞. *Conserv. rosar.*
violar.
borrag.
bugloss. ana ℥i.
flor. Nymph. ℥ß.
Species diamargar. frigid. ℥ij.
antihect. Poterii ℥iß.
Cum Syrup. flor. Nymph.

F. Electuarium.

S. Lattwerg.

℞. *Conserv. rosar. antiq.*
borrag.
bugloss.
Nymph. ana ℥i.
Spec. dia♄ni Mynsi. ℥ii.
diamarg. frigid. ℥i.
c. s. q. Syrup. borrag.

F. Electuarium. S. ut prius.

℞. *Electuar. resumptiv. usit.* ℥iij.
antihect. Poterii ℥iß.

M. S. Lattwerg gegen das Abnehmen.

Dos. quantit. castaneæ, horis matutinis, pomeridianis & vespertinis.

℞. *Nucl. pini rec.*
pistac. rec. ana ℥i.
sem. 4. frigida maj. ana ℥i.
c. s. q. ▽ *roris majalis.*

F. Emulsio.

add. pulv. antihect. Poterii ℥iß.

Edulc. rotul. man. Christi perlat. vel julepo rosar. Pro ditioribus cum syrupô perlarum M. D.

Si ad-

Si adest agrypnia, potest addi aliquid sem. papaveris albi.

℞. ▽ *Endiv.*
rosar.
lactuc.
symphiti ana ℥ii.
Syrup. Nymph. ℥ß.
antihect. Poterii ℥ß.

M. S. Kühl- und Stärck-Julep auf etlichmal.

Def. cochl. 2. vel 3.

℞. ▽ *Melonum.*
Sempervivi.
endiv. ana ℥ii.
℞ *rosarum.*
violarum.
borraginis ana ℥i.

M. S. Kräfftiger Stärck-Safft auf etlichmal.

℞. ℞ *rosar.*
violar.
borrag. ana ℥i.

M. S. Tinctur ins Bier.

℞. *Liquor. corall.* ℥ii.
perlarum ℥i.

M. S. Vermischtes Perlen-Oel 30. Tropffen in jusculô.

Vel etiam pro Ditioribus potest cerevisiæ instillari.

℞. *Spec. elect. resumpt. rer. dispers.* ℥vi.
antihect. Poterii ℥iij.
c. s. q. sacch. in ▽ *antiphthis. solut.*
F. l. a. Morsuli.

S. Kräfftige Stärck-Morsellen.

℞. *Morsul. resect. D. Myns.* ℥iv.
adsperg. ♎ *ros.*

S. Sonderliche Morsellen des Tages 2. oder 3. zu essen.

℞. *Spec. diamarg. frigid.* ℥iii.
Antihect. Poterii ℥ß.
Margar. præp. ʒß.
c. s. q. sacch. in ▽ *rosis maj. solut.*
F. l. a. Rotulæ.

S. Kräfftige Stärck-Küchlein.

EXTERNA:

℞. *Unguent. resumpt. usit.* ℥i.
refrig. Galeni.
ros. Mesues ana ʒß.
sacch. ♄ ℈i.

M. S. Eusserliche Salb gegen das Abnehmen.

℞. *Unguent. resumptiv.* ℥i.
Pingued. humanæ ʒß.

M. S. Eusserliche Salb.

℞. ♎ *amygdal. dulc.* ℥vi.
pingued. hum. ℥vi. *M.*
S. Ut antè.

Ubi simul excernitur per fæces vel per ⊡ *pinguedo*, prodest essent. ♂ liquida, uti expertus est in muliere quadam D. Mich.

TABES DORSALIS.

Curatur per analeptica, ut ovis forbilibus, ambra, moscho & inunctionibus dorsi. *vid. Zacutus Lusitanus. D. Rhefeld* habet pulv. vitæ & Antihectico propè accedit.

CAP. XVII.

De

FEBRE MALIGNA.

Febris maligna interdum unicô sudorifero curari potest.

Signum est cordis anxietas & symptomatum vehementia. *Signa verò ex pulsibus* & ⊡ in hâc febri sunt fallacissima.

Princeps quidam vocabat has *febres Jesuiticas.*

Quando causa sitis adest, & æger non sitit, est indicium pessimum.

Quando Medicus sentit *in volâ marinus* ægri *calorem prurientem*, statim prædicere potest in hisce febribus malignitatem.

Lingua quoque debet inspici.

Vomitoria miscenda sunt cum alexipharmacis.

Quoad *Venæsectionem* in malignis febribus negant plerique educi posse malignitatem per V.S. quâ in opinione & ego sum. *vid. Rhumelius de morb. Ungar. Castrens.*

De EVACUATIONE PER LENIA:

Hîc optimè prosunt præter clysteres *alexipharmaca* & electuaria non nimis calida.

SUDORIFERA: CC. sine △, ♃ diaphor.

Humores alterantur Decoct. CC. cum hordeo & rad. Scorzon. Decoct. citri Mynsi. ▽ Galeg. Scorzon. Ulmar. card. bened. præsertim ▽ cord. Saxon. quæ omnibus præfertur, *vid. de hâc peculiarem Tractatum.* Syrup. citri C. ℞ Bezoardica, Gelatina CC. Pulv. Bezoardicus D. Sennerti, Bezoardicum minerale, ☉re, ☽re, ♆ Philosophorum album D. Cnöfelii; ♃ diaph. Mag. CC. Spinæ viperarum, ♒ ⊕ Philosophicus, ♒ ♆.

Purgatione vix interdum ante vigesimum primum uti licet, si adhuc ferventia sint symptomata.

Inter *Diuretica* prostat ♒ ⊖, ℞ florum cyani, estque simul alexipharmaca, liquor ocul. ♋, qui etiam simul est cordiale.

TOPICA sunt ♌ scorpionum Matthioli, ♌ destill. citri, ▽ meliss. carbunculi. It. Sacculi ad cor & pulsum.

Vinum Neccarinum non omninò nocet, si præsertim aliquid de ℞ a cordial. vel succo citri (qui una diureticus est) infundantur.

Valdè expellit julepus Sambuci ex floribus; Scordium resistit simul putredini & malignitati. *vid. Tabernæmontanus* ut & ruta, cent. min. radix scorzon. syr. ros. solutivus est simul cordialis. Decoct. Tamarind. loco julepi usurpari potest.

Cap. XVIII.

De

VARIOLIS.

Contagium hoc etiam *in distans* potest operari, ita ut Frater quidam in Germaniâ & alter in Italia eodem tempore correpti fuerint.

Visui non statim objiciuntur.

Signa etiam alia adsunt, ut convulsiones & *si variolæ erumpunt*, convulsiones statim cessant. Interdum quoque Pruritus totius dors. adest, *vid.* imprimis *Sebizius peculiari Tr.*

Fortiora purgantia hîc non prosunt, impeditur enim sic motus naturæ expulsionem meditantis Pilulæ rosatæ usurpari possunt, sed non fortiora.

An

An venæsectio hîc prosit, *vid. Lipsius*, qui optimè scripsit de variolis Germanicè. In Italia quidem administratur, non verò hîc, quia non tolerant V. S. infantes.

Radix Scorpion: (crocodil.) specificè excitat hæmorrhagiam, *vid. Lipsius*. Est species sphærocephali. *vid. Pinax Casp. Bauhini*. Commendat eam Lipsius loco V. S.

Prosunt quoque *alterantia*, ut fermentatio nimia mitigetur, sed meliora hîc sunt, ut puto, præcipitantia.

Quando Natura est in expulsione, neque Clysma est præscribendum, quia inversum facit Naturæ motum; emollientia omninò sunt omittenda, ut & abstergentia.

Medicamenta ex citrô valdè prosunt, ut Decoct. citri, syrup. citri; semen næsturtii quoque valdè expellit, it. Decoct. laccæ *vid. Tr. Alexand.*

Decocto lentium ego præfero *Decoctum milii*, si præsertim milium coquatur cum ficubus. *vid. Hoffmannus & Helmontius* Fœniculum expellit etiam, si corpus cum linteis △ fœniculi madefactis fricetur.

Expellentia sunt: ℞. Rad. scorzoneræ contrayervæ, helen. It. card. bened. fumar. Galegæ, flor. aquilegiæ calendulæ, ulmar. Scabios. enulæ & ex his præparata varia, syrupus scabiosæ tussim tollit & simul juvat expulsionem: Sem. citri, card. bened. milii. *Ex animali regno* lap. Bezoar, spinæ viperarum, CC. *Ex minerali* ☿ diaphoreticum, bezoardicum minerale simplex & compositum ☉re, pulv. Bez. Sennerti, gelatina CC. ℞ florum aquilegiæ, ▽ fumariæ, scabiosæ, Galegæ, Card. Bened. flor. sambuci, persicariæ, card. Herc. Saxoniæ, syrupus citri, flor. calendulæ, scabiosæ, cardui benedicti, D. Ambrosii, qui præparatur ex miliô, ℞ Bezoardica, Coralliorum.

Pro oculis præservantia possunt usurpari in primâ variolarum accessione: Sic enim humorum motus ad oculos impediri potest. In augmentô verò talia sunt maximè proficua. Valet ▽ florum cyani, plantaginis, Smaragdus præparatus in & externè in ▽ exhib. parum Sacchari ♄ etiam admisceri potest. *Ad oculos conglutinatos aperiendos* valet lac muliebre, caprillum. it. lactis cremor.

Ad præservandas nares valet ♎. lil. alborum. amygdal. dulcium cum paucô ♎ irinô.

Ad præservandum guttur in principio valet elect. nucum, ⊕ fixum lap. prunellæ. Potest fieri gargarismus, vel deglutiantur, potest etiam addi ⊖ ♐ cum. Maturatio variolarum aptè fieri potest per oleum amygdalarum dulcium vel lil. alborum.

Ad delendos nævos & foveas valet ▽ fabariæ, sigilli Salomonis, lil. alborum, pulvis probatus ad exiccationem & consolidationem variolarum Mynsichti, unguentum Foresti, unguent. Guainerii in ejus Consiliis, ♎. pistac. Horstii. Limaces mundati in vas vitreum conjiciantur, cum Saccharô deinde destillentur, & exstillabit liquor, quô cicatrices inungi possunt.

Vesti-

Vestigia variolarum delet ▽ flor. omnium, Cosmeticum Cluvii, ut & fæc. Aronis. Pinguedinem aschiæ quidam plurimum commendant.

In exulceratione partium internarum à variolis valdè convenit syrupus coralliorum, ess. traumatica, ess. florum hyperici, clysteres ex lacte cum symphiti radice.

In læso auditu convenit essentia cardui benedicti, castorei, ess. ad auditum D. Mich.

In oculorum inflammatione prodest ▽ florum cyani, calcatrippæ, cum granis aliquot sacchari.

Cap. XIX.

De

MORBILLIS.

Curatio harum haud valdè differt *à curatione violarum*, nisi quòd in morbillis non opus sit partium præservatione. Sic etiam *Febris Purpurata infantium* & alii tales affectus expellentibus & bezoardicis curantur.

FORMULÆ ad ambos affectus.

℞. *CC. sine* △.
♁ *diaphoret. ana* ʒi.
S. Stärck Pulver auf etlichmal.

Si simul adsint convulsiones epilepticæ, ad specif. cephal. gr. v. vel plura, vel

℞. *CC. sine* △ ʒiii.
specif. cephal. ʒi.
M. S. Ut antè.

℞. *Mag. CC.*
spin. viper. ana ℈i.
Bezoard. ☉ ℈ß.

M. S. Köstliches Stärck-Pulver auf etlichmal.

℞. *Specif. cephal* ʒi.
Bezoard. ☉*re* ℈ß.
Smaragd. præp. ℈i.
M. S. Ut antè.

℞. ▽ *fumar.*
ulmar.
scabios.
flor. samb. ana ʒi.
syr. flor. aquileg. ʒiß.
Tinct. flor. aquileg. ʒii.

M. S. Stärck-Safft auf etlichmal.

Si tussis adest vehemens simul:

℞. ▽ *scabiosæ* ʒiii.
card. bened. ʒi.
syr. de succo scabios. ʒi.
flor. aquilegiæ ʒß.

M. S. Husten stillend und austreibender Safft.

℞. *Decoct. ficuum* ʒvi.
Syrup. Scabios. ʒii.

M. S. Brust- und austreibend Safft.

℞. *Sem. aquileg.*
napi ana ʒiß.
citri ℈ii.
c. s. q. ▽ *Card. bened. & fumar.*
F. l. a. Emulsio.
adde CC. sine △ ʒi.
♁ *diaphor.* ℈ii.
Edulcor. man. Christi per lat. vel julep. samb.

M. S. Stärckend austreibende Milch wol umzurütteln.

℞. *Decoct. hordei cum CC.* ℔i.
syr. flor. aquileg. ʒii.
℞ *flor. aquileg.* ʒiii.
♃ ☉ *Phil. s. q. s.*

M. S. Austreibender Julep.

Deco-

Decoctum quoque fieri potest pro potu quotidiè ex ficubus & laccâ. It. ex miliô decorticato. *vid. Formul. Morelli & Colleg. MSS. in easdem D. Mich.*

℞. *Tinct. flor. aquileg.*
flor. Pœoniæ ana ʒiß.

M. S. Tinctur ins Bier.

℞. ℞ *flor. aquileg.* ʒiii.
S. Ut antè.

℞. ℞ *Corall.* ʒii.

S. Tinctur 20. gutt. auf einmal.

℞. *Gelatin. CC.* ʒß.

S. Hirschgallret. *Dos.* ʒi.
vel ʒiii.
Dissolv. in jusculo carnis vel cerevisiæ.

Si plures in unâ domô ægrotent simul noduli, iique in majori dosi, præscribantur.

℞. *Flor. aquileg.*
calend.
scabios. ana p. iij.
Rad. scorzon. ʒß.
contrayervæ ʒii.
Sem. aquileg.
napi.
cardui bened. ana ʒiß.
Rasur. CC. ʒi.
▽ *sigillat. ver.* ʒß.
F. l. a. Nodulus.

S. Austreibendes Büschlein ins Trincken zu legen.

℞. *Rad. scorzoner.* ʒi.
Ras. CC. ʒvi.
▽ *sigill.* ʒiß.
Flor. ulmar.
calendul.
fumar.
helen. ana p. ij.
aquileg. p. iij.
sem. napi
aquileg. ana ℈iß.
card. bened. ʒß. *vel* ʒi.

M. S. Austreibendes Püschlein ins Bier.

℞. ▽ *rosar.*
plantag. ana ʒi.
Smaragd. præpar. ℈ß. *gr. ij.*
margarit. præp. gr. vi.
camphor. gr. iij.
croci gr. iv.

M. S. Eusserliches Augen-Wasser.

℞. *Cort. granat.* ʒiij.
Infund. in s. q. ▽ *ros. & plantag. stent infus. in locô calidô, post filtrentur & addatur.*
Pulv. Smaragd.
margar. præp. ana gr. ij.
croci gr. iv.
M. Pro collyrio S. ut antè.

Præservationis locô etiam potest applicari Amuletum ex Scabiosâ. *Vid. Lotich. lib. 1. Obs. 10.*

Ad præservationem Narium:

℞. *Flor. ros. rubr. p. ij.*
Pulv. santali citrini ʒiß.
camphoræ gr. vij.

M. S. Riech-Püschlein.

Ad præservationem Faucium:

℞. ▽ *Plantag.*
Prunellæ
Scabios. ana ʒi.
Syrup de succo scabios.
granat. ana ʒß.
Roob. dian.
diamorum ana ʒii. *vel* ʒiij.
Lap. Prunell. ℈ii.

M. S. Gurgel-Wasser.

℞. *Species diatrag. frig.*
diapenid. ana ʒi.
Mucilag. sem. lini
fœnugr. c. ▽.
Prunellæ
Extract. ana ʒij.
Syrup. juljub. q. s.
M. S. Dicker Safft zum Hals.
℞. *Spec. diatragac.*
diapenid. ana ʒi.
c. s. q. ▽. *Prunellæ & cortic. nucum*
F. l. a. Rotulæ.
S. Sonderliche Küchlein zum Hals.
℞. *Decoct. hordei* ʒix,
mellis rosacei ʒi.
M. S. Gurgel Wasser.
℞. ♎ *amygdal. dulc.* ʒß.
lil. alb. ʒii.
M. S. Euſſerlich Oel.
Ad exiccandas variolas:
℞. *Specif. Myrs.*
S. Euſſerliches Pulver.
℞. *Unguent. Camphor.*
de lithargyrio ana
ʒvi.
Pingued. aſchiæ piſcis ʒi.
M. S. Euſſerliche Salb.
℞. *Unguent. de ceruſſa* ʒß.
ſpermat. ceti ʒi.
camphoræ ∋ß.
cum oleo lil. alb.
F. Linimentum.
M. S. Euſſerliches Säblein.
℞. *Unguent. ad ſiccand. variol.* ʒiß.
de ceruſſâ ʒi.
Cosmet. Cluvii ʒß.
cum ♎ *lil. alb.*
F. Linimentum.
S. Euſſerliche Salb.
Deſcriptionem hujus cosmetici *vid. apud Begicinum.*
Ad rubedinem & maculas tollendas:
℞. ▽ *ſperm. ran.*
lil. alb.
flor. fabar.
Sigill. Salom. ana ʒi.
Fœcul. Aron. ʒi.
camphor. ∋ß.
cosmet. Cluvii ∋i.
M. S. Euſſerliches Wasser.
℞. ▽ *ſperm. ran.*
roris majal. ana ʒiij.
Sacchar. ♄ ∋ß.
cosmet. Cluv. ∋i.
M. S. Euſſerl. Wasser wol umzurütteln.
NB. *A ſanatis & exſiccatis variolis* & morbillis ſemper corpus eſt purgandum medicamentis Catholicis, Sanguis purificandus, & quærendum, an in parte aliquâ quid moleſtiæ ſentiatur, & tunc dentur conſortantia, cuilibet dolenti parti appropriata.

CAP. XX.

De

FEBRE PETECHIALI.

Huc etiam â quibusdam *refertur* PURPURA, de qua *vid. Paulus Neukranz.* Differunt quidem naturâ, ſed non curatione.

De *febre petechiali* optimè ſcripſit D. *Joachim Burſerus* & D. *Joh. Schröderus* Germanicè. *Johannes Morellus, Ludovicus Mercatus & Rhumelius.*

Puſtulæ excedunt interdum magnitudinem oboli, ſed ego non vidi.

Quo

Quo rubicundiores illæ sunt, eò meliores, & quò lividiores, eò deteriores.

Pustulæ in hac febre non apparent in facie, neque semper adest pruritus.

In hac febre dorsum inspici debet, *vid. Joh. Schröderus loc. cit.*

Malum est signum, *si ruptis maculis nulla sequatur alleviatio.* It. si delitescant & introcedant.

An possint curari U. S. dubito, sed vidi speculationem peculiarem de V.S. in febribus petechialibus. *Joach.* » *Fab.* Venam secare in hôc morbô » lethiferum potiùs est, quàm salu» tare, *Brunnerus in Consil.* 43. Ad» monitos volo quosvis, ne facilè sibi » V. S. persuaderi patiantur: Hâc » enim plures sunt jugulati, attractô » scilicet veneno per V. S. ad cere» brum. *Idem C. I. vid. quoque Joh. Conradus Rhumelius.*

Quæritur porrò *an Purgatio prosit?* ℞. Purgantia lenia conducunt, ut syrupus rosarum, manna, tamarindi & quæ simul alexiteriam vim habent. Fortia verò nullô modô. Commovent enim naturam & malignitatem.

Clysteres quoq; *fortiores* non prosunt, impediunt enim motum naturæ, & revellunt id, quod natura ad exteriora protrusit. Laxare debent solùm & habere vim alexiteriam.

Camphora omnibus addatur propter penetrationem & vim alexiteriam.

Sudorifera statim exhiberi debent, ut malignitas à centrô ad circumferentiam propellatur. Prodest emulsio ex seminibus frigid. maj. aquileg. C. B. cum ▽ ulmariæ, persicariæ (habent enim signaturam) ▽ fumariæ, scabiosæ, galegæ, scorzon. cord. Herc. Saxon. syrup. citri C. flor. aquileg. calendul. card. bened.

Sanguinem purificant ~ sang. cervi, cord. C. ⊖ vel CC. & Rhinocerotis: Magist. Spin. viperarum, liq. corall. perlar. conf. hyacinth.

Fluxus alvi hîc non debet statim sisti, & si tandem ut sistatur indicatio urget, tunc fieri id debet per alexiteria adstringentia. Nux Medica hîc est principale remedium.

Locô *Potus* sumatur Decoctum CC. cum rad. scorzon. & instill. ℞ aquileg. vel alia.

Pro corroboratione autem instillari debet liquor corallorum & perlarum.

LENIENTIA:

℞. *Decoct. flor. & fruct.* ℥vj.
in quibus dissolve
Elect. lenit. ℥iß.
⊖ *cum* ♁ *fixati* ℥ß.
vitell. ovor. N. 1.
F. l. a. Clysma.

℞. *Decoct. cordial.* ℥vi.
in quo dissolv.
Trypheræ Persicæ ℥i.
☾ *cum* ♁ *fixati* ℈ij.
vitell. ovor. N. 1.
F. l. a. Clyster.

℞. *Herb. Galeg.*
scord.
rutæ ana Mj.
Rad. scorzon. ℥iß.

Coq. in s. q. ▽. *communis Col.* ℞. ℥vj. *In quibus dissolve tryphera Persicæ* ℥ß.

vitell. ovorum N. i.

F. l. a. Enema.

Purgantia:

℞. *Rhabarb. electi* ʒß. *vel* ʒi. *scammon. rosati gr. v. crystall.* ♀ ∂i.

M. S. Purgier-Pulver auf einmal.

Agaricus etiam vim alexipharmacam habet.

℞. *Crystall.* ♀. *scammon. ros. gr. viij.* ⏑ *ros. gutt. ij.*

M. S. ut supra.

℞. *Rad. scorzon.* ʒiij. *Flor. calend. borrag. bugloss. ana p. i. Rhabarb. electi* ʒiß. *l.* ʒij. *Infund. in s. q.* ▽ *Galeg. & scorzon. Ebull. in vitro clausulo ad dissolv.* ♀. *addendi ad* ʒß. *Col.* ℞. ʒiß. *Syrup. ros. solut.* ʒß. ⏑ *ros. gutt. vj.*

M. S. Laxier-Tranck auf einmal.

℞. *Rad. scorzon.* ʒiij. *Flor. calend. meliss. ana p. ij. Agar. albiss.* ʒiß. *Adsperg.* ⏑ ⊕ *gutt. xij. Affund.* ▽. *Galeg. scorzon. ana q. s. Coque in vitro clauso, Col.* ℞. ʒiß. *Adde Syrup. ros. solut. scammon. rosati gr. v.*

M. S. Laxier-Trücklein auf einmal.

Expulsiva & Cordialia:

℞. *CC. sine* △ *Ebor. sine* △ *Rad. contrayerv. ana* ʒi. ☥ *Diaphoret.* ∂ij.

M. S. Stärck-Pulver auf etlichmal.

℞. *Pulv. Pannon. rub.* ☥ *diaphor. CC. sine* △ *ana* ʒi.

S. Hertzstärckendes Pülverlein auf etlichmal.

Dos. ʒß. ∂ij.

℞. *Pulv. bezoard. Sennerti CC. sine* △. ☥ *diaphor. ana* ʒi.

S. ut præced.

℞. *Magist. CC. Spin. viperar. ana* ∂i. *Bez.* ☉*ris gr. xij.*

M. S. Köstliches gülden Hertz-Pülverlein auf einmal.

cum △ *Galegæ.*

℞. *CC. sine* △ ☥ *diaphoret. an* ∂i. ⊖ *vol. viperar. gr. viij. M.*

S. Schweistreibendes Pülverlein auf einmal.

℞. ℟ *Bezoard.* ʒi.

S. Tinctur ins Bier auf einmal.

℞. ℟ *Bezoard.* ⏑ *CC. ana* ∂i.

M. S. Schweistreibende Mixtur.

℞. ▽ *card. Saxon.* ʒi. ℟ *Bezoard.* ʒi. ⏑ *CC.* ∂i. *Syrup. de toto citro* ʒvj.

S. Hertz und Schweis-Tranck auf einmal.

℞. ▽ *cord. Saxon.* ʒi. *CC. sine* △

☥ *dia-*

♁ *diaphor. ana* ℈i.
Syrup. citri C. ℥iij.
Confect. alkerm. ℈i.
M. S. ut antecedens.

Singulis octo horis ejusmodi medicamenta exhibere oportet, aliàs malignitas incrementum capit. *Sed sudor non nimis diu duret*, aliàs vires prosternuntur, nec tegumentis nimium onerentur, plurimi enim sic suffocati & mortui fuerunt, *vid. obs. Neukranz.* Post sudorem linteaminibus calidis abstergantur.

CONFORTANTIA:

℞. ▽ *scorzoner.*
card. bened.
galeg. ana ℥i.
CC. sine △.
♁ *diaphor. ana* ℥i.
syr. acetos. citri ℥i.
Confect. alkerm. ℥i.

M. S. Stärcktranck wol umzurütteln auf etlichmal.

℞. ▽ *scorzoner.*
ulmariæ
galegæ
persicariæ ana ℥i.
syr. rub. idæi.
acetos. citri ana ℥i.
℞ *flor. aquileg.*
borrag.
bugloss.
sumar. ana ℥i.

M. S. Stärcksafft auf etlichmal.

℞. *Decoct. hordei cum CC. &*
rad. scorz. lib. i.
syrup. de succo citri ℥ii.
℞ *florum borrag.*
bugloss. ana ℥i.
℔ ⊕ *Philos. q. s. pro grato acore.*

S. Julep vor den Durst.

℞. *Decoct. hord. cum CC. lib.* iß.
syrup. flor. tunic.
acetos. citri ana ℥iß.
cerasor. nigr. ℥i.
Tinct. flor. bugloss.
borrag.
tunic. ana ℥i.

M. S. Stärck-Julep.

℞. *Sem. napi.*
aquileg. ana ℥ii.
citri ℥ii, *c. s. q.*
▽ *Galegæ*
scorzoneræ
flor. calend.
F. l. a. Emulsio.
Adde CC. sine △
♁ *diaphor. ana* ℥i.
Edulc. rot. man. Christi perlatis.

S. Austreibende Milch.

℞. *Sem. card. bened.*
citri ana ℥ii.
Cum s. q. ▽ *ulmar. & card. bened.*
F. Emulsio.
Adde ℔ *ros. gutt. vi.*

S. Stärck und austreibende Milch.

Potus ordinarius sit cerevisia secundaria, cui infundi su instillari potest Tinct. aquileg. tunicæ &c. vel utatur julepis.

℞. *Tinctur. flor. aquileg.* ℨß.
bugloss.
borrag.
flor. tun. ana ℥i.

S. Hertzstärckend und austreibende Tinctur Dos. 40. bis 50 guttas.

Possunt etiam instillari sero lactis, hoc enim extinguit calorem & alvum reddit apertam. Potest etiam succus citri expressus addi.

Si sudor & maculæ nolunt prodire, fiat inunctio cum ☌ seq.

℞. ♁ *Chamomillæ*
rutæ
amygd. amar. ana ʒi.
Scorpion. ana ʒß.
☉ ziß.
▽ *chamom.* ʒvi.
Coque simul ad consumptionem ▽.

S. Eusserliches Oel.

Confortantia:

℞. *Conserv. acetosellæ*
pulp. citri ana ʒi.
Confect. alkerm. ʒii.
eboris sine △ ʒi.
℥ *rosar.* ℈ß.
c. s. q. syr. flor. tun.

F. Elect.

S. Stärck-Zucker.

Dos. Instar nucis juglandis, sitim quoque sedat.

℞. ▽ *scorzoner.*
borrag.
bugloss.
rosarum
syr. flor. tun.
acet. s. citri ana ʒvi.
Tinct. flor. tun.
borrag. ana ʒi.

M. S. Kräfftiger Stärcksafft.

℞. ▽ *scorzon.*
borrag.
bugloss. ana ʒi.
CC. sine △.
Eboris sine △ *præp. ana* ziß.
Margar. præp. ℈iß.
Oss. de corde cervi ℈ß.
Julepi rosati ʒi.

M. S. Kräfftige Stärck-Mixtur auf zweymal.

℞. *Aq. ros.*
borrag.
bugloss.
galeg. ana ʒi.
Conf. alkerm. ʒiß.
magist. cord. ℈i.
syrup. flor. tunicæ ʒvi.

M. S. Stärcktranck.

℞. ♁ *Scorpion. C. Matth.* ʒi.
stillatit. meliss.
citri ana gr. viij.
carbunc. gr. vi.
c. s. q. corporis pro balsamo.

F. Bals.

S. Hertz- und Puls-Balsam.

℞. *Unguent. ros.* ʒi.
Balsam. Peruviani ʒi.
♁ *lign. Rhodini gr.* vi.
rutæ gr. xii.

M. S. ut antè.

Possunt quoque ▽ *ad pulsum* applicari, sed non frigidæ & ex parte saltem calefactæ: Aliàs si nimis calefiant, optima earum vis evanescit.

℞ △ *Carfunculi* ʒiij.
melissæ cum vinô
cinamom. borraginis
rosarum ana ʒi.

M. S. Hertz-/Puls- und Anstreich-Wasser.

Pro Ditioribus addi potest confectio alkermes, ℥ lil. convallium, melissæ, rosarum.

℞. *Saccul. ad pulsus usitat. N.* 2.

S. Puls-Säcklein.

Pro Ditioribus possunt adspergi ♁ citri, melissæ, carbunculi.

℞. *Saccul. cord. usit. N.* 1.

S. Hertz Säcklein zum Puls-Wasser.

℞. *Flor. ros. p.* 1.
ras. ligni Rhodin. ʒi.
℥ *ros. gutt.* vi.

F. Nodulus cum Stylo S. Riech-Pischlein.

Cap.

Cap. XXI.

De

MORBO UNGARICO.

VIdeatur *Corbæus Tr. Peculiari* de hoc affectu, & *Rulandus in Obſ. Balthaſar Conradinus & Erneſtus Burggravius, Greg. Horſtius Matth. Martini, Lucas Pollio, D. Eyſenmenger & D. Brunner*, qui omnes hoc de morbô prolixè ſcripſerunt.

Si non *proſpiciatur in principiô linguæ*, graviſſima poſtmodum huic ſymptomata accidere poſſunt.

Vomitoria & *purgantia* ſtatim in principiô danda ſunt, & id præprimis, *ſi ab errore Dictæ* provenerit & materia circa primas vias hæreat, aliàs nocent. Imprimis prodeſt oxyſaccharum vomitivum Angeli Salæ, quia ſimul etiam malignitati reſiſtitur. Purgantia quoque ſimul debent eſſe alexipharmaca & talia ipſis poſſunt admiſceri.

Quoad V. S. locum poteſt habere illud, quod ſuprà in febribus malignis dictum fuit, nempe non convenire. Venam ſublingualem plurimi concedunt; ſed niſi ſtatim in principiô fiat, tunc nocet magis. Vires enim ſucceſſivè proſternuntur & cor â malignitate occupatur.

Neque vomitus neque *alvus ſtatim ſiſti debent*, ſi verò nimis dùrent, applicanda ſunt adſtringentia & ſimul alexipharmaca v. g. Tormentilla, plantago, terra ſigillata, ſuccinum, liquor ſtypticus Prævot. ex terra ſigill. & O. ♏ ☉ præpar. eſt egregium medicamentum in Dyſenteriâ Epidemica & vomitu maligno. It. ſi alvus nimis fluat, proſunt medicamenta ex Smaragdo

☉ cum ♃ vel ♄ fixatum calorem valdè extinguit & ſitim ſedat: Itaque in cereviſiam injici poteſt.

Linguæ maximè convenit ♈. ex ſempervivo, ſucco ♋. & ♐co: Eſt egregium medicamentum. Rob. Nucum ex cortic. virid. eſt arcanum ſingulare in Anginâ, aliisque colli affectibus, reſiſtit enim ſimul malignitati.

PURGANTIA:

℞. *Rad. jalapp.* ℈i.
ſcammon. ♀*rali gr. iv.*
☿ ☉*lati* ℈ß.
♎ *deſt. macis g. ii.*
F. Pulv.

S. Purgier-Pulver auf einmal.

℞. *Mechoacannæ albiſſ.* ℈ii,
cryſtall. ☿ ℈i.
ſcammon. ♀ *gr. vi.*
♎*ſtill. citri gr. ii.*
M. F. Pulv. S. ut antè.

NB. *Tempore Peſtis* præferuntur poma citri & Eſſentia ex totô citrô, theriaca & mithridatio.

℞. *Agar. trochiſc.* ℥i.
Conſerv. roſar. ℥iii.
♏ *roſ. gutt. vi,*
cryſtall. ☿ ℈i.
ſcammon. roſ. gr. v.
Cum Syrup. roſ.
F. Bolus.

S. Purgier-Zucker.

℞. *Elect.*

℞. *Elect. diacarthami* ℥ii. *ad* ℥iii.
c. ſ. q. ſacchari.
F. Bolus. S. ut antè.
℞. *Extract. diacarthami* ℈i.
ſcammon. ♆*rati gr. vi.*
c. ♎ *ſtillat. camphoræ.*
F. Pilulæ.
S. Purgier-Pillen auf einmal.
℞. *Extract. phlegmag.* ℈i.
reſin. jalap. gr. vi.
c. ♎ *ſtill. citri.*
F. Pilulæ. S. ut anteced.
℞. *M. de agaricó* ℈i.
reſin. jalappæ gr. vi.
c. ♎ *ſtillat. citri.*
F. Pilulæ. S. ut antè.
℞. *Agar. albiſſ.* ℥iij.
Flor. cordial. p. i.
coſti arom. veri ℥i.
cort. flaved. citri rec. ℥ii.
Infunde in ſ. q. Vini Col. ℞. *& adde*
ſyrup. phlegmagog. Dorncr. ℥iii.
M. S. Purgier-Trâncklein.
℞. *Extract. diacartham.* ℥ß.
Diſſolv. in ſ. q. ▽ *cinamom. Adde*
ſyrup. de canellâ ℥ii.
M. S. Purgier-Trâncklein.

VOMITORIA:

℞. *Pulv. aſari* ℈i.
♁ ♁*li* ℈i.
S. Brech-Pulver.

℞. *Croci metallor. abſinth. gr. ii.*
S. ut ante.
℞. ▽ *Bened. Rulandi* ℥i.
ſyrup. de canella. ℥ii.
M. S. Brechwaſſer auf einmal.
℞. *Oxyſaccharum Vomitivum A.*
Salæ ℥iij. *vel* ℥ß.
S. Brech-Safft.
℞. *Croc. metallor. gr. viii.*
Infunde inſ. q. ▽ *Colat.* ℞ *&*
S. Brechwein auf einmal.

Huc referenda ſunt illa medicamenta, quæ in febri petechiali tradita ſunt, modò illa caveantur, quæ anginam augere poſſunt.

℞. ▽. *Semperviv. C. (vel præpar. cum ſucc.* ♋ *&* ♁ ☿) ℥iv.
Syrup. ſemperviv. ℥i.
♁ ☿ *depur.* ℥ß.
M. S. ut antè
℞. *Mucilag. ſem. pſyllii cum* △.
ſemperviv. extract. ℥i.
ſem. cydon. c. ▽. *Nuc. cort.*
extract. ℥ß.
ſacchari alb. ℥ij.
S. Sonderlicher Schleim zum Gurgeln oder zur Zung.

Vel poſſunt etiam cantharis rotulæ de ☉. injici & loco gargariſm. uſurpari.

CAP. XXII.

De
SUDORE ANGLICO.

EGo *unicum in totâ Praxi* hîc habui experimentum: (Hi enim ſudores nunquam in noſtris Regionibus graſſantur:) notatu tamen digniſſimum. Semper enim ab ægrotô ſumus quidam, qui cadebat, ſub viſum prodiit. Curari autem propriè ſolet laudanô. Ea quæ reſiſtunt ſpasmo & malignitati ſimul, hîc addenda. Optimum eſt hîc loci ſpecificum cephalicum. D. Michaelis.

FEBRIS MALIGNA à CATHARRIS curari nequit, nisi additis alexipharmacis, qualia sunt radix & flores onulæ, scabiosæ. Ita quoque in tussi, ubi conveniunt medicamenta ex succinô, crocô &c.

Huc quoque *referenda* DYSENTERIA EPIDEMICA, ubi adhibenda sunt adstringentia, quæ simul alexiteria. Ita quoque in PLEURITIDE EPIDEMICA faciendum est.

CAP. XXIII.

De

FEBRIBUS PESTILENTIALIBUS.

HIc interdum apparent *nigræ maculæ*, in malignis verò non. Item in malignis pustulæ non sunt tantæ magnitudinis. Facies statim & vires sunt collapsæ & anxietas cordis maxima est.

Hic prosunt *alexipharmaca* & putredini resistentia. Exempli gratiâ Diascordium Fracastorii. *Vid. Tabernæmontanus*, qui ex Galeno scripsit in locis, ubi scordium copiosè provenit, sæpius inventa esse cadavera non putrefacta. It. Medicamenta ex ♃, ☉, aloë, myrrhâ viper. ▽ destill. cord. Herc. Saxon. è typhis CC. Sal. volat. viperar. quod quia nimis est volatile, figi debet, & fixatum potius præscribitur. Figitur autem ☿ ⊕, & si ex fixô iterum volueris volatile, certâ re id fieri potest; huc & ♎ Cord. Cervi pertinet.

Clysteres fiunt ex scordiô, absinth. rut. centaur. min. Card. bened. Galegâ, Scorzonerâ, Angelicâ, rad. vincetox. flor. Calendulæ.

Vigiliæ anodynis arceantur, quibus tamen iterum alexipharmaca addi debent. Sic pulvis anodynus cum extractô theriacæ in formâ pilulari potest misceri cum magisteriô viperarum è spinis, vel ☉ vol. viper.

Sitis inexhausta extinguitur Julepo ex decocto hordei cum CC. & rad. Scorzoneræ vel contrayervæ. Vel exhibeatur Decoctum citri.

CAPUT XXIV.

De

PESTILENTIA.

AN certum & probatum contra Pestem haberi possit medicamentum, *quæritur?* Plerique *negando* respondent: Quidam tamen affirmant. Helmontius gloriatur, se habere tumulum Pestis. Quidam suspendium pati voluit Norimbergæ, nisi hoc præstaret oleum camphoræ. Sed *respondeo*, verum quidem esse ♌ camphoræ in Peste maximum esse medicamentum, propter quod omnibus antiloimicis ad penetrationem & vim alexiteriam debet addi, ingrediturus ♌ pestilentiale *D. Heinisii*,

cui Veronæ erecta fuit ſtatua ob felicem peſtis profligationem; Præparat illud oleum ex ♁ ſuccini, camphoræ, deſtillatoque citri, *vid. Ejus Loimicam Italiæ poſthumam:* Sed ego vix iſtud affirmarem, quia temerarius eſſem, quòd tam dirum morbum, qualis hic eſt, ita tollere queamus.

Ab abſentiâ carbunculi & bubonis ad abſentiam Peſtis nulla valet conſequentia. Sufficit, ſi maculæ nigræ adſint.

Quidam etiam moriuntur per *hæmorrhagiam* vel *diarrhœam ſanguinolentam*, & vocatur die flieſende Peſt.

Medicus *non debet patientibus ſemper ſignificare*, quòd Peſte laborent, donec bubones fuerint maturati & venenum à corde revulſum, aliàs ob metum & triſtitiam revocatur ad cor, *vid. Hornungi* Würg Engel/qui optimè de Peſte ſcripſit.

In Peſte *Helmontius* & *Faber* laudant *Buſones* præparatos. Poſſunt etiam bubonibus applicari, ut venenum extrahant. Sic etiam in febribus petechialibus Hildanus de bubonibus exemplum habet.

Pilulæ Peſtilentiales Ruffi variè præparantur. Quidam ex Aloë, Myrrhâ & crocô. Quidam addunt ☉ ☼. Aloë enim alvũ apertam ſervat, ſimulque putredini reſiſtit. Poſſunt hæ pilulæ formari cum ♁ peſtilentiali, vel alio appropriatô.

Elixir Proprietatis poteſt vel per ſe vel cum ℞ Bezoardica uſurpari. Vel poteſt in principiô ſumi locô ♁ ♏ theriacal. & tunc eſt elixir peſtilentiale. *Elixir proprietatis purgans* cum rhabarbaro, vel elixir Dresdenſium in majori doſi uſurpantur.

Elixir peſtilentiale Crollii præſervat & curat.

Cordi adhibetur ▽ præſervativa cum & ſine ♁.

Vina medicata parantur ex herbis bezoardicis.

Cibi condiantur cum ſuccô vel cortice citri, ✢ rubi idæi vel ✢ vulgari. Poſſunt etiam miſceri cum cibis ſalia ſpecifica loco communis & in cœnâ ſumi, ut ☉ rutæ, ſalviæ, abſinthii, ſcordii.

Lignum fraxini, juniperi &c. habent vim alexipharmacam: Poſſunt inde fieri ſuffimigia.

Fumus ♆ quoque ut & fumus ex ⊕ poteſt loco ſuffimigii uſurpari.

♁ Scorpionum C. Matthioli. It. Balſam. ex Arbore vitæ. Linimentum ſalutis ex Pharmacopœia Æthiopicâ quoque proſunt.

Xenexton Paracelſi loco amuleti de collô ſuſpendi poteſt.

Theriaca vel arcanum Theophraſti præparatum ex ciconiis præſtans eſt ad quævis venena.

Medicamenta ex ſanguine & ventriculô ciconiæ, quia veſcitur anguibus & viperis, virtutem habent alexipharmacam: Ita & ſanguis anatis, quia ex ejus carne poſſunt generari buſones. Huc pertinet antidotus ſanguinum, qui Veteribus magno in uſu fuit.

Soli lapidi bezoardico non ſemper fidendum, quia ſæpè adulteratur, propterea CC. ritè præparatum tutius eſt.

est. Item ebur sine △. ☿ diaphoreticum &c.

Amuletum ex Bufone, vel & bufones calcinati non amplius nocent, ideò intus possunt exhiberi & sic ex illis fieri bezoardicum animale. *Vid. Faber.*

Millefolium etiam est planta alexiteria. Quidam radicem angelicæ prius in ✝ macerant.

Purgantia fortiora hîc non prosunt, sed potius lenia vel clysteres.

Sang. cervi & ♏ Ejusdem : Corn. Rhinoc. &c. De cervô vid. Auger. Cluvian.

Myrrhata. ♆rata & camphorata Gravidis maximè nocent, quia cient menses. Neque pueris nimis calida medicamenta danda sunt, quia habent caput debile, ideò & â camphorâ abstineant.

Post sudorem statim *confortantia* exhibeantur, v. g. Julepi, Emuls. Electuaria, & quamvis revomant, tamen tam diu repetendum, donec retineantur.

A somno abstinendum: Quidam tamen Author concedit certis conditionibus somnum, magisque proficuum censet, *vid. Mynsicht. ubi agit de suo Bezoardico.*

Resocillandus est ager cum Decocto citri, conservâ pulp. citri, acetosellæ &c.

Scrophularia in Bubonibus maximum est arcanum. Raphanus tamen etiam attrahit, ut & Fermentum. Unde maximè iu formâ cataplasmatis laudatur, si addatur uva inversa vel baccæ ejusdem. Scabiosa quoque maturationem promovet.

Sunt autem *maturantia :* Rad. alth. lil. alb. sem. lini fœnugræci, alth, quæ miscenda cum attrahentibus. Ficus etiam vi maturandi pollet. Sapo niger, qui constat salibus cortosivis, juvat ruptionem & attractionem. Emplastrum ex cæpa prodest. It. Empl. ex magnete arsenicali Salæ, de bufone Hildani, quod maximè attrahit & maturat.

Defensiva vel lenitiva vel alia etiam usurpantur, ne venenum ulterius serpat. Quidam butyrum ☿ usurpant, sed hoc periculosum est, quare alia in usum vocanda sunt.

Ad PRÆSERVATIONEM.

℞. *Elix. Pestil. Crollii* ℥i.

S. Præservativ-Elixir. Dos. 3. 4. gutt.

℞. ♎ *pestil. Heinisii* ℥iij.

S. Ut antecedens. Dos. gutt. 15. ad 20.

℞. *Elix. propriet. præserv.* ℥i. *vel* ℥iij.

S. Præservativ-Elixir 20. gutt. pro diversitate ætatis.

℞. *Tinctur. bezoard.* ℥ß.

S. Curativ-und Præservativ-Tinctur, pro præservatione gütt. 20. & pro curat. ♃i. ad ℥i.

℞. *Ess. Theriacal. Nostr.* ℥ß.
S. ut antea.

℞. *Elix. seu balsam. veget. D. Kerner.* ℥ij.

S. Præservativ. Dos. à 5. ad 15. gutt.

℞. ▽. *præservat. usit c. vel s.* ♎ ℥iv.
Syrup. scordii ℥i.

S. Præservativ-Wasser Dos. ein Löffel voll.

℞. ✝ *Pestilent. usitat.* ℥iij.

Syrup. ſcordii ℥i.
acetos. citri ℥ß. *M.*
S. Præſervativ-Eſſig.

Aceta talia uſurpantur vel externè, dum applicantur naribus, temporibus, pulſibus. Vel internè ein Löffel voll auf einmal.

℞. ✝ *Bezoard.* ℥iij.
Syrup. flor. calend. ℥i.
M. S. Præſervativ-Eſſig.
℞. *Conſerv. rutæ*
ſcordii
flor. callend. ana ℥i.
Rob Juniperi ℥ii.
Spec. liber. ℥iß.
coſti aromat. veri ℥i.
Syrup. ſcordii q. ſ.
F. Electuarium.
S. Præſervativ-Lattwerg auf etlichmal.
℞. *Conſerv. ſcord.*
flor. calendul. ana ℥i.
Rad. ſcorzon. condit. ℥vi.
cortic. citri condit.
flaved. cort. citri ana ℥iij.
Spec. liber. ℥iß.
c. ſ. q. Syrup. calend.
F. Electuarium.
℞. *Conſerv. rut.*
ſcordii
Galegæ ana ℥ß.
Diaſcord. Fracaſt. ℥iij.
antidot. de ſanguin. ℥ij.
c. ſ. q. Syrup. ſcord.
F. l. a. Electuarium.
℞. *Spec. liber. ſ. aloë* ℥ij.
Flor. ♀
coſti aromat. veri ana ℥i.
c. ſ. q. ſacch. in ▽ *præſerv. ſol.*
F. Rotulæ.
S. Præſervativ-Küchlein.
℞. *Extract. angelicæ*
enulæ
ſcordii ana ʒi.
c. ſ. q. Sachari in ▽ *præſervativa ſoluti*
F. l. a. Rotulæ.
S. Præſervativ-Küchlein.

Prô majori efficaciâ poſſunt adſpergi ♎ citri, rutæ, galegæ, angelicæ &c.

℞. *Spec. liberant.* ℥iij.
Conſerv. flor. calend.
ſalviæ
ſcord. ana ℥ij.
Extr. junip. ℥iß.
theriacal. ℥i.
c. ſ. q. Sacchari in ▽ *præſervativa ſoluti*
F. Morſuli.
S. Præſervativ-Morſellen.
℞. *Morſul. de toto citro* ℥iij.
S. ut Supra.
℞. *Extract. angelic.*
theriacal.
rutæ ana ʒi.
♎ *ſtillat. ratæ*
angelicæ
zedoariæ ana g. iij.
Sacchari albiſſ. ℥ij.
c. ſ. q. mucilag. tragacanth. & ▽ *præſerv.*
F. l. a. Trochiſci ſublinguales.
℞. *Pulv. liberant.* ℥iß.
extract. theriacal. ℥i.
Flor. ♀ ʒij.
c. ſ. q. Sacchari & mucilag. tragacanth. c. ▽ *præſervat. extr.*
F. Trochiſci ſublinguales.
℞. *Trochiſc. ſublingual.* ℥iij.

adſper-

adsperg. ♁ *Pestilent. D. Heinisii.*

S. Sonderliche Mundküchlein.

℞. *Aloës* ʒij.
Myrrhæ ʒi.
croci ℈ß.
flor. ♃. ℈ij.
lact. ☿. ℈i.
camphor. ℈i.
Sacchari ad p. o.

M. F. Pulvis præservativus secretus.

Vel etiam exinde pilulæ cum Elix. propriet. vel pestilent. Crollii, vel etiam ♁ still. Heinisii formari possunt, vel cum ▽. præservativâ & saccharo Rotulæ.

℞. *Pilul. Pestilent. usit.* ʒij.
cum Elix pestilent.
F. l. a. Pilulæ.

Dos. â ℈i. *ad* ℈iß. *pro ratione ætatis manè.*

℞. *Pilul. propriet. Mynsi.* ʒiij.
c. ♁ *pestil. Mynsi.*
F. l. a. Pilulæ.

S. Præservativ-Pillen.

℞. *Aloës rosat.* ʒiß.
extract. Rhabarb.
agar. ana ʒi.
myrrhæ ℈ij.
theriac ℈i.
F. l. a. Pilulæ.

℞. *Herb. scord.*
rutæ
card. bened.
absinthii ana Mj.
Rad. enulæ
scorzon.
angelic. ana ʒi.
anthor. ʒij.
contrayerv. ʒij.
Flaved. cortic. citri ʒß.
Costi aromatici veri ʒiß.
F. Nodulus.

S. Sonderlicher Præservativ-Wein.

Huic addi possunt rhabarbarum & agaricus, si simul purgare volumus & evacuare corpus, sunt enim simul alexipharmaca.

℞. *Specier. alexit. N.* ☉ ʒiij.

S. Species zum Wein.

Si affundatur hisce speciebus ✝ optimum, inde fieri potest acetum curativum & præservativum.

Vina medicata optima sunt hoc tempore, quia simul sunt alexipharmaca.

℞. ♎ *Sarment. vitis* ʒiij.
absinthii
scordii
angelicæ ana ʒi.

S. Præservativ-Saltz.

Quod sumi potest in ✝ cort. citri vel etiam succo citri.

SUFFIMIGIA:

℞. *Suffimig. de cornu capræ Mynsi.* ʒvj.

S. Sonderliches Rauch Pulver.

℞. *Suffiment. de* ☉*lo* ʒiii.

Affunde s. q. ✝ stent in infus. De hoc ✝ affundatur guttatim lapidibus ignitis pro suffimigio, præservationis causâ, vel etiam purificationis in Pestis fine.

℞. *Trochisc. pro fumô* ʒi.

S. Rauchkertzlein.

℞. *Pom. ambr. tempore Pest. usit. N.* i. *ii. vel iij.*
illin. ♁ *arbor. vitæ.*

S. Sonderlich Pomamber.

℞. *Balſ. arb. vitæ.*
citri ana ʒß.
S. Balſam.
℞. *Liniment. extern. pro plebejis* ʒiij.
℥ *Peſtilent. Heiniſii g. vi.*
S. Hertz-Puls- und Naſen-Balſam oder Sälblein.
℞. *Xenexton Paracelſi N.* 1.
S. Euſſerlich anzuhängen.

Habetur etiam pro Ditioribus Xenexton in pyxide argenteâ & applicatur regioni cordis.

Poſſunt quoque fieri linimenta ex extract. & ℥ deſtillat.

Ad CURATIONEM:

℞. *Elect. curat. D. Mich. q. ſ.*

Fit autem ita:

℞. *Spec. alexiter.* ʒiß.
Pulv. Saxon. ʒß.
Theriac. optim.
Mithridat.
Elect. de ovo.
diaſcord. ana ʒi.
Flor. ♆ ʒß.
Camphoræ ʒiiiß.
℥ *Peſt. Crollii* ʒiß.
Still. ſuccini
citri ana ℈ij.
c. ſ. q. Syrup. de ſcord.
F. Electuarium.
S. Sonderliche Gifftlattwerg.

Doſ. ʒi. in ▽ aliquâ præſervativâ ſudoriferâ.

℞. *CC. ſ.* △ ℈i.
☿ *diaphoret.* ℈ß.
bezoard. min. ſimpl. gr. vi.
M. S. Schwitz-Pulver auf einmal.
℞. *Pulv. D. Mich.* ℈i. *ad* ʒß.
S. ut ante.
℞. *Pulv. Bezoard. Sennerti.*
☿ *diaphoretici ana* ℈i.
M. S. ut ante.
℞. *Mag. ſpin. viper.* ℈ß.
Bez. ☉*re gr. viij.*
S. Köſtliches Schwitz-Pulver auf einmal.
℞. *CC. ſine* △ ℈i.
⊖ *volat. viper. gr. v.*
S. ut antè.

Salia hæc fixata in majori doſi poſſunt exhiberi.

℞. *CC. ſine* △.
☿ *diaphor.*
Ebor. ſine △ *ana* ʒi.
M. S. Schwitz-Pulver auf etlichmal.
℞. *Gelat. CC.* ʒi.
S. Hirſchgalret auf etlichmal.

Sumitur in juſculô pro confortatione ʒii, pro ſudore eliciendo ʒß.

℞. ℟ *Bezoard.* ʒi.
S. Tinctur auf einmal.
℞. *Eſſent. theriacal.* ʒiß.
S. Schwitz-Eſſenz auf einmal.
℞. ▽ *ſcordii* ʒiß.
ſyrup. flor. calend. ʒß.
CC. ſine △ ʒß.
☿ *diaphoret.* ℈i.
M. S. ut antè.
℞. ▽ *Bezoard. vel alexit uſit.* ʒi.
ſyrup. flor. calend.
ſcordii ana ʒii.
Pulv. Bez. Sennerti.
☿ *diaphor. ana* ℈i.
▽ *vitæ Peſtil. Maximil.* ʒi.
M. S. Schwitztranck auf einmal.
℞. *Rob. Juniper.* ʒi.
Extract. theriac. ℈ß.
⊖ *vol. CC. ſeu ſerpent.* ℈ß.
M. S. Schweißtreibendes Pulver auf einmal.

NB. Sin-

NB. Singulis 3. horis medicamenta debent variari.

CONFORTANTIA Post sudorem:

℞. ▽ *scorzoneræ*
pulp. citri
acetosellæ ana ʒii.
syrup. de rub. id.
acetos. citri ana ʒi.
℥ ⊖ *q.s. pro grato acore.*

M.S. sonderbarer Herzstärkender Safft.

℞. ▽ *flor. calend.*
borrag.
bugloss.
pulp. citri ana ʒi,
CC. sine △.
Eboris sine △ *ana* ʒi.
Man. Christi perlat. q.s. pro Emulsione.

S. Kräfftige stärckende Kühlmilch.

℞. *Decoct. hord. cum rad. scorzon.* ℔i.
Syrup. rub. idæi ʒij.
℥ ⊖ *philos. q.s.*

S. Kühl- und stärckender Julep.

℞. *Conserv. Ros.* ⊕*lat.*
Pulp. citri ana ʒi.
flor. tunic.
bugloss.
borrag.
meliss. ana ʒß,
Rob. ribium.
berberum ana ʒß,
Conf. alkerm. ʒii.

M. S. Hertzstärckende Lattwerg.

℞. *Conserv. pulp. citri*
acetosellæ ana ʒi.
ros. ⊕*lat.* ʒvi.
Confect. alkermes
hyacinth. ana ʒi.
F. l. a. Electuarium.

S. Stärckende Lattwerg.

EXTERNE:

℞. *Emplast. diachyl. c. gum. l.* ʒiv.
Pulv. fol. uvæ in vers. s. H. paridis ʒi.
Magnet. arsenic. ʒiij.
c. ♎ *scorpionum & aran.*
F. l. a. Emplastrum.

S. Sonderliches Pflaster.

Meritò pro secretô habendum: Extrahit enim veneum & aperit.

℞. *Emplastr. attract. ad bubones*
Ang. Salæ ʒij.
Malaxetur cum ♎. *scorpion. & coagmentetur.*

S. Ut antè.

℞. *Emplastr. ex bufon. Fab. Hild.*
q.s. malaxetur ♎ *superiori*

S. Pflaster.

℞. *Pulv. bufon. exiccat.* ʒi.
ferment. acerrimi ʒiij.
Pulv. fol. H. parid. ʒi.
ficuum ping. ʒß.
M. in Mortario c. s. q. mellis.

S. Pflaster.

Deinde emplastra emollientia, mundantia, atque consolidantia adhibenda. *Vid. Hartmannus in Praxi* de bufone applicando.

Quodsi ☉ ♄ *atum injiciatur potui*, est medicamentum; refrigerat & resistit malignitati: Participat enim de subtilissima essentia ♄ii: Alvum quoque apertam servat. Interdum etiam pellit per ⊡. Dosis ʒi. in cantharo cerevisiæ.

In *Agrypniâ* hypnoticis alexipharmaca debent admisceri. Hinc laudanum opiatum potest misceri cum ▽ cordial vel extracto theriacali: Sic pulveri anodyno possunt admisceri alexipharmaca, ut magist. Spin. viperarum & similia. Tantum de febribus!

D. Jo-

D. Johannis Michaelis

PRAXEOS CLINICÆ GENERALIS

PARTIS I. LIBER II.

De

MORBIS CAPITIS.

Caput I.

De

DOLORE CAPITIS.

Si â Plethorâ oritur cephalalgia, convenit V. S. in cubitô, & hinc, si hæmorrhoides vel menses suppressæ in talô.

Vomitoria porrò & *purgantia*, quæ aperiunt quoque menses & hæmorrhoides.

Venarum narium cum setis equinis irritatio *venæ frontis* & *arteriarum carotidum* apertio circa aures, modò deligatio cum plagulis per quatriduum relinquatur: In casibus scilicet desperatis.

Cucurbitæ item sacrificatæ. It. *Errhina* & apophlegmatizantia.

Revulsio fiat per purgationem V. S. cucurbitas, clysteres, suppositoria, cauteria, frictiones, ligaturas, lotiones & vesicatoria.

Repressio per medicamenta potestate frigida actu verò tepida vel calida.

Medicamenta acria ex synapi, fimo columbino, & thapsia applicari debent post aures, & si materia peccat calida, cervici & scapulis, inprimis si præmissa evacuatio & materia haud amplius fluat, aliaque nihil proficiant.

Prout dolor *vel* â pituita, *vel* â bile, *vel* melancholia, *vel* â flatibus, tum medicatio etiam est varianda.

Si â vermibus in capite, attrahatur per mares decoctum dictamni & suturæ coronali illinatur aloë, fel tauri cum ☓.

Si â pure extra cranium, fiat in cisio cutis. *Sin intra cranium*, terebratio.

Si â carie, fiat raspatio.

Si â calculo, tunc æger prognostico relinquatur.

Diæta pro varietate humoris varianda.

Si do-

si dolor habeat rationem causæ, anodyna & narcotica conveniunt.

Cauteria quoque in parte laterali & *vesicæ* valdè prosunt, cæteris nil juvantibus. *Unguentum de alabastro* in quacunque materiâ convenit.

VOMITORIA & PURGANTIA.

℞. ☉ ☿*li* ℥ß.

S. Brech-Saltz/vel ad ʒi. ad summum.

℞. *Idem* ☉, *dissolvatur in s. q. aquæ Betonicæ, add. Syrup. de beton.* ʒii.

S. Brechträncklein auf einmal.

Piper deglutitum absumit cruditates ventriculi ab ebrietate, dissectum in 2. partes grosso modô.

℞. *Mass. Aloephang.* ♃*i. Scammon.* ♀*rat. gr. iij. cum syrup. debit.*

F. l. a. Pilul. N. XXI.

S. Laxier-Pillen auf einmal.

Conveniunt quoque Pilulæ Cochiæ, Aureæ, sine quibus esse nolo.

In dolore capitis à pituita in ventriculô conveniunt pilulæ hieræ cum agaricô e. g.

℞. *M. P. de hierâ cum agar.* ♃*i. Scammon.* ♀*rati gr. vj. trochisc. alhand. gr. i. cum Tinctur. Betonicæ.*

F. Pilulæ XXI.

S. Haupt-Pillen auf einmal.

℞. *Flor. beton. pug. iij. Fol. S. S. S.* ʒiij. *Rhab. electi* ʒi.

Infunde in s. q. ▽ *Betonic. per* ☽ *&. Manè bulliant. Colat. Adde Syrup. de Betonica & aliquid Scamm.* ♀*rati.*

S. Purgiertränckleín auf einmal.

In affectibus capitis biliosis:

℞. *Flor. betonic. p. iij. Fol. verben. p. ij. Rad. aristoloch. rotund.* ʒiij. *agaric. albiss.* ʒiß. *crem.* ♀ ʒi.

Infund. per ☽ *in s. q.* ▽ *Betonic. Manè bulliant ad dissolutionem* ♀. *Adde Syrup. de beton.* ʒiij.

S. Purgierendes Hauptträncklein auf einmal.

A Melancholiâ si proveniat:

℞. *Flor. meliss. beton. anth. anap. iij. Fol. sennæ* ʒiij. *vel* ℥ß.

Infund. in s. q. ▽ *Beton. & Melissæ per* ☽. *Manè ebulliant parum. Col. Adde syr. de pom. laxat.* ʒij.

M. S. ut ante.

Possunt & species prius aspergi ℞ ♀ ut melius penetrent.

℞. *Pulv. cathol. purg.* ♃*i. Crystall. min.* ♄ *gr. iv.*

M. S. Purgierend Haupt-Pulver.

CONFORTANTIA sunt ☌ ☿ cephalicus & ☌ ☿ Philosophicus, ℞ flor. beton. Pæon. Ess. verbenæ, &c. Præmissis Universalibus.

℞. ☌ ☿ *cephal.* ʒij. ℞ *flor. beton.* ℥ß.

M. S. Hauptstärckende Tinctur.

Dos. 30. ad 40. guttas, manè in jusculô, & vesperi in potu cerevisiæ.

℞. ℞ *Betonic.* ʒiij. ☌ ☿ *Philos.* ʒiß. *Dos. est eadem.*

Pertinet huc specificum cephalicum, pulvis stomachicus Quercet. & alia.

EXTERNE.

℞. *Rad. & herb. Rhod. q. s.*

F. l. a. Cataplasma. Vel

℞. *Herb. verben. rec. q. s. contund. in mortariô cum s. q.* ▽ *verbenæ & flor. Persicorum ad consistentiam cataplasmatis.*

S. Eusserlicher Aufschlag: Cum linteis duplicatis.

℞. *Nucl. persic.* ℥iij.
sem. pap. alb. ℥ij.
hyoscyami ℥i.
c. s. q. Verben.

F. l. a. Emulsio.

Addi potest pulv. rad. verben. ℥ij.

M. S. Eusserlicher Umschlag.

Vel ℞. *Sem. anethi* ℥iij.
Nucl. Persic. ℥ij.
sem. pap. alb. ℥iß.
hyoscyami ℥i.
c. s. q. ▽ *flor. Persic. & verb.*

F. Emulsio.

Add. Pulv. rad. verben ℥ij.

Applicetur linteô duplicato hæc emulsio.

Si à causâ calidâ oritur capitis dolor, præmissis alterantibus & evacuantibus sequentia conveniunt:

℞. *Tinct. ros.* ℥i.
Flor. sambuc.
fœnicul. ana ℥ß.
album ovi N. i.
croci. ℈ß. *M. & applica fronti & temporibus.*

℞. ♁ *rosar.*
✠ *rosar.*
▽ *rosar. q. s. M. Pro Epith.*

℞. *Unguent. alabastr.*
ros.
popul. ana q. s.

Multis aliis, etiam vesicatoriis adhibitis in cassum, *Fœminæ cuidam* profuit usus M. P. de cynoglossa:

℞. *M. P. de Cynoglossâ gr. viij.*

F. Pil. N. 8. Sumantur ante somnum.

℞. *Laud. opiat. gr. i.*
▽ *flor. pap. errat.* ℥ij. *M. Benè.*
Adde syr. pap. simpl. ℥ß. *M.*

Semen nigellæ quoque capiti imponitur.

℞. *Unguent. ros.*
popul.
alabastr. ana ℥ß.
♁ *nucistæ* ℈i. *M. F. Linimentum pro fronte & temporibus.*

℞. *Sem. melon.*
papav. errat. ana ℥ij.
amygd amar. ℥ß.
▽ *Nymph.* ℥ij.
verben. ℥ß.
ros. ℥iij.

M. S. Haupt Uberschlag.

Si à causa frigida, præmissis incidentibus & evacuantibus phlegmagogis adhib. flores anthos, chamomillæ, melissæ, stæchad. Arab. pro Decoct. in ▽ verbenæ. It. cum nucl. Persic. & amygd. amar. F. Emulsio. Vel bacc. lauri pulveris, cum ♁ chamom. & ros. redigantur in liniment. &c.

In Dolore capitis ab uterô conveniunt uterina & menses promoventia: Sic verbi gratia in causa frigida:

℞. ▽ *Theriac. cephalicæ* ℥ij.
hierund. cum castoreô ℥i.
♎ *lil. convall.* ℥ß.
M. & applic. cum linteis parti dolenti.

℞. ▽ *hystericæ seu Meliss. C.* ℥iii. *D.*

Sum-

Sumptis duobus aquæ hujus cochlearibus, omnis dolor evanuit.

Infra umbilicum applicetur sequens emplastrum:

℞. *Gummi Galban.*
Tacamah. ana ℥ij.
Malax. cum ♁ *rutæ. Extend. super alutam in formâ* ☉ *& applic.*

Dolor capitis à causâ frigidâ in fœmina sequentibus curatus fuit.

℞. ▽ *ros. melilot. Plantag. ana* ℥ij.
Nucl. Persic.
sem. pap. ana ℥ß. *Cum linteô tepefactô applicetur.*

In dolore capitis à morbis erysipelaceis, vel malignis prosunt alexipharmaca.

Si à catharris, conveniunt pilulæ de succinô Cratonis. Externè.

℞. *Sacch.* ♄ ʒi.
Opii ℥ß.
camph. ℈ß.
♁ *Nuc. Mosch. expr.* ℥ß.
Persic. ʒi.
ambr. & mosch. ana ℈ß.
M. F. Balsam.

℞. *Fol. malv.*
alth.
violariæ ana Mij.
Salicis
betonicæ
Nymphææ ana Mj.
Summit. anethi
Flor. chamomillæ ana p. iij.
Capit. pap. alb. c. semin. N. XII.
Incis. D. ad chartam.
S. Kräuter zum Fußbad.

Ubi metus Apoplexiæ, ▽ anhaltina & cerasi. nigrorum continuentur per 14. dies, tenendo in ore. *Ubi scorbuti suspicio.*

℞. ▽ *Beton.*
antisc. Dorncr. ana ℥ij.
Syrup. de Bet. ℥iß.
specif. cephal. ʒi.
spir. antiscorb. ℈iß.
M. S. Kräfftiger Safft auf etlichmal.

Experimentum in capitis dolore intolerabili:

℞. *Aq. anhalt.*
spir. lil. convall. ana ℥ß.
▽ *flor. samb.* ʒi.
camphoræ gr. vij.
Opii gr. v. M.

Inungantur tempora, & si dolor ad aliam partem cedat, iterum inunge partem dolentem. ▽ antiscorb. Dorncreilii sumatur loco aliarum ▽ si vigiliæ adsint.

℞. *Aq. flor. Persic.*
verben.
chamom. ana ʒi.
laud. opiat. gr. vj.
M. S. Umschlag.

℞. *Pulv. rad. Rhod.*
verbenæ ʒi. *vel* ℥iß.
M. S. Eusserlich Pulver.

Applicetur vel per se, vel cum ⊖ & pane, ubi metus est erysipelatis, in quô non conveniunt oleosa.

℞. ♁ *papav. express. vel*
nucl. Persic. express. ana ʒi.
hyosciami express. ℥ß.
succi inspiss. verbenæ ℥iß. *c. s. q.*
Ceræ F. l. a. Linimentum pro temporibus & vertice.

℞. *Unguentum de alabastrô* ℥iij.
♁ *nucl. Persic. expr.* ʒi.

hyosciami expr. ℈i.

M. S. Eusserlich Sälblein.

In Febribus malignis, & aliis doloribus capitis, ubi metus est convulsionum & tractûs ad caput, convenit sequens pulmentum.

℞. *Fol. rut. recent. Mij. vel iij.*
Rad. raphan. N. iij. vel ij.
⊖ *Mi.*
Fermenti acerrimi Mij.
✠ *rut. q. s.*

F. l. a. Pulmentum, applicetur plantis pedum. Si exiccatum fuerit, recens applicetur.

℞. *Emplast. de beton.*
vigon. c. ☿ *ana q. s.*
Malax. c. s. q. ♌ *chamom.*

F. l. a. Emplastrum Cephalicum in formâ orbis medii, obducatur syndone rubro.

S. Eusserliches Haupt-Pflaster.

Hôc Emplastrô curata fuit Illustris quædam Persôna, quæ tali dolore capitis excruciata fuerat, ut sonus propter futurarum distensionem exaudiri potuerit, *vid. Obs. Plateri.*

Umbra juglandis, cephalalgiam inducit. Qui laborat dolore capitis ex scorbutô, illi lac convenit.

Succus ♋ si tempore æstivô misceatur cum succô verbenæ, prodest, non solùm in dolore capitis simplici, sed etiam maligno, ut & in morbô Hungaricô.

Si Cephalalgia sit ab externis causis, ac sensus inebrietati tituhent ipsumq; caput, remedium optimum est, si testes in ▽ frigidam ✠ dilutam immergantur. Testes enim cum cerebrô conspirant, ideò sic revellendo capitis dolor dissipatur.

Coriandrum præparatum sistit dolorem capitis, *si fuerit ventriculô*, aliàs nocet & cephalalgiam parit.

Dolor capitis ex utero est instar glaciei & plerumque in postica, ideo curatio dirigenda ad uterum.

Dolor capitis à calculo in cerebrô existente, est δυσίαρος, difficillimæque curationis.

Dolor capitis à Lue ♀*reâ* tempore nocturnô ingravescit.

CAP. II.

De
VIGILIIS NIMIIS.

CONveniunt hîc *hypnotica*, ut Mandragora, serum hircinum, si plantis pedum inungatur, ▽ hypnotica Dorncrellii, glomi cynosbati, qui etiam sunt nephritici, pulvis anodynus confortativus, laudan. cum succô cydon. paratum. *Opium corrigitur* cum fumô ♃, quod optimum. Muscus in tectis & arboribus, si decoctum ejus externè applicetur. Medullæ animalium, fel leporinum; *cataplasm.* ex nucleis persicorum, sem. papav. albi cum lacte muliebri, hoc enim valdè humectat. *Pediluvium* post cœnam, ubi tamen pedes non debent detergi, sed linteô contegi. ♌ Nymph. Unguent somniferum usitatum, alabastrinum &c.

Semen

Semen Strammonei, est narcoticum quoque & hilaritatem inducit. *Bartholetus.*

Notandum tamen, quod Narcotica impediant, crisin.

Ubi externè capiti sunt applicanda, adhibeantur fronti, non futuris, facilius enim eorum vis penetrat & noxam infert.

℞. *Pulv. anod. nost. consort.* ℈ß.
vel gr. xv.

S. Abend-Pülverlein auf einmal.

Infantibus tempore somni datur gr. i. Aliis gr. v.

℞. ▽ *hypnot. Dorncr.* ʒß.
Syrup. de papav. ʒij.
laud. opiat. gr. i. vel ij.
pulv. anod. N. confort. gr. x.

S. Abend-Träncklein auf einmal.

℞. ▽ *hypnot. Dorncrell.* ʒij.
Syrup. de pap. rhœad. ʒi.

M. S. Abend Säfftlein auf einmal.

Vel ℞. ▽ *hypnot. Dornc.* ʒij. *ad* ʒiv.

S. Schmertzstillendes Wasser.

℞. *Sem. pap. alb.* ʒiij.
4 *frigid. maj. ana* ʒi.
amygdal. dulc ambros. ʒß.
c. s. q. ▽ *lactucæ.*
pap. rhœad. ana F. l. a. Emulsio.
Edulc. c. syrup. de pap. simpl.

S. Milch auf zweymal.

Initio somni & post medium somni.

In febribus malignis addantur alexipharmaca: ☥ diaphoret. CC. & ebur s. △ calcinat.

℞. *Laud. opiat. gr. iij. vel iv.*
conserva ros. ʒß.
conf. alkermes gr. vi.
F. l. a. Pilulæ N. IX.

S. Pillen des Abends auf einmal.

In Febri maligna:

℞. *Laud. opiat. gr. iij.*
Extract. Theriac. gr. v. c.
♁ *camph.*
F. l. a. Pilulæ. N. v.

S. Abend-Pillen auf 1 mal einzunemen.

℞. *Laud. opiat. gr. iij.*
Dissolv. in ▽ *Cord. Saxon.* ʒvi. *Adde*
Syrup. de citr. compos. ʒiij.
confect. alkerm. ℈ß.

M. S. Abendträncklein auf einmal wol umzurütteln.

℞. ▽ *cord. Saxon* ʒi.
syrup. de citro compos. ʒiij.
laud. opiat. gr. iv.
CC. sine △
☥ *diaphoret. ana* ℈i.

S. Stärcktränklein auf einmal wohl umzurütteln.

℞. ▽ *cord. Saxon.* ʒi.
℞ *bezoard.* ʒi.
syrup. citri compos. ʒiii.
Laudan. opiati gr. iii.

M. S. Bezoardisches Abendträncklein auf einmal.

℞. *Nucl. Persicorum.*
Sem. papav. ana ʒiii.
hyoscyami albi ʒi.
c. s. q. ▽ *hypnot. Dorncr.*
F. l. a. Emulsio.

S. Eusserlicher Uberschlag zum Schlaff.

℞. ♁ *Nymph.*
papav. express. ana ʒi.
hyoscyami ℈i.

M. S. Eusserliches Oel zum Schlaff.

℞. ♁ *Nuc. Mosch. express.* ʒi.
Extract. croci gr. vi.
laudan. opiati gr. v.
M. F. l. a. Linimentum.

S. Eusserlicher Schlaff Balsam.

℞. *Unguent. alabastr. ℥ii.*
laudan. opiat. gr. vi.
M. S. Eusserliche Abend-Salbe / ad tempora.
℞. *Fol. vitis.*
salicis
Nymph. ana Mii.
Summit. anethi
flor. chamomillæ
rosarum ana Mi.
Capit. papav. N. viii. vel x.
Incis. S. Species zum Fußbad.

Cap. III.

De
VERTIGINE.

LOcum hîc habent *revellentia* in dolore capitis enumerata.

Si fiat vitio ventriculi, vomitoria & reprimentia externa.

Si ex vaporibus calidis, reprimentia interna, ut vinum granatorum vel cydoniorum cum cephalicis. It. scarificatio.

Si ex corruptis humoribus, purgantia conveniunt, postea derivantia, ut sectio venarum pone aures, errhina sternutatoria, apophlegmatizantia, corroborantia pro parte mandante & recipiente. Fuga cæparum, allii, petroselini & similium caput replentium, de quibus *conf. Manuale D. Schönborn.* de capite nocivis.

Vertigo, ubi oritur à purgatione ob agitationem humorum, prosunt ▽ lil. convall. ▽ cephal. compos. ▽ lavendulæ; Balsam. apoplect. balsamus majoranæ, ▽ carbunculi & epileptica Langii pulsibus & navibus applicentur.

Semen cerefolii, & ipsum cerefolium cum cibis mistum, specificâ qualitate in vertigine prodest.

Succus granatorum comprimit vapores adscendentes, adstringit enim.

Stercus Pavonum masculinum debet adhiberi in masculis à noviluniô ad plenilunium. Possunt & alia addi specifica, ut pinguedo ciconiarum, cinnab. ☿ &c.
℞. ▽ *lil. convallium c. V.*
melissæ cum V. ana ℥iß.
lil. convall. ℈ii.
M. S. Eusserlich Anstreich-Wasser.
℞. *Balsam. Majoran. ℥i.*
N. apoplectici ℈i.
S. Eusserlicher Balsam.
Pro natibus & temporibus.
℞. ▽ *cerefol.*
lil. convall.
primul. veris ana ℥iij.
M. S. Wasser.
℞. ▽ *flor. lil. convall.*
caprifol.
prim. veris ana ℥ii.
S. ut antè.
℞. *Flor. caprifol.*
lil. convall.
primul. veris ana p. iij.
Rad. aristoloch. rot.
Doronic. ana ʒß.
Fol. SSS. el. ℥i.
Agar. albiss. ℥iii.
Rad. mechoacan.

ja-

jalap. ʒß.
cardamom.
cubebar. ana ʒi.
crem. ☿ *albiſſ.* ʒiii.
F. l. a. Nodulus.

S. Purgierendes Haupt-Büſchlein.
℞. *Pil. cochiar.*
aurear. ana ∋ß.
ſcam. ☿ *rat. gr. vi. c.*
℥ *ſtillat. majoran.*
F. l. a. Pilulæ N. XIX. Adſperg. pulv. cubeb.

S. Sonderliche Haupt-Pillen.
℞. *M. P. de ſuccino Crat.* ∋i.
Reſin. jalap.
ſcammon. ☿ *rati ana gr. v.*
Cum Eſſent. Cerefol. vel
fl. anthoræ.
F. Pilulæ.

S. Pillen auf einmal.
Vel Adſpergantur, ſi lubet, pulv. ſpec. diambr. S. poſteà.

Sonderliche Haupt-Pillen auf einmal.
℞. *Pulv. rad. Doron.* ʒii.
Specif. N. Cephalici ʒiß.

M. S. Sonderlich Schwindel-Pulver zwey Meſſerſpitz auf einmal.
℞. ▽ *cerefolii* ʒiii.
Eſſ. cerefol.
anth ſ. ana ʒii.
ſyrup. de beton. ʒi.

M. S. Sonderlicher Safft gegen den Schwindel 2. oder 3. Löffelvoll auf einmal des Tages dreymal zu gebrauchen.

℞. *Eſſent. cerefol.*
flor. anthos ana ʒiii.

S. Schwindel-Eſſentz 30. oder 40. Tropffen.
℞. *Eſſ. N. contra Vertig.* ʒß.

S. Sonderliche Schwindel-Eſſentz.
℞. *Spec. diambr.*
diamoſch. dulc. ana ʒi.
Pulv. rad. Doron. ʒii.
c. ſ. q. ſacch. in ▽ *cerefol. diſſolut.*
F. l. a. Rotulæ.

D. S. Schwindel-Küchlein.
℞. *Conſerv. fl. anthos*
beton.
lil. alb. ana ʒiii.
Pulv. rad. Doron. ʒiii.
cardamom.
cubeb. ana ʒi.
c. ſ. q. ſacch. in ▽ *cerefol. ſolut.*
F. l. a. Morſuli.

D. S. Sonderliche Morſellen gegen den Schwindel.
℞. *Pulv. rad. Doron.*
ariſtol. rot. veræ.
ireos Flor. ana ʒi.
Flor. anthos
lavendulæ ana p. i.
Raſur. ligni aloes ʒß.
℥ *lil. convall.* ∋i.
F. l. a. Nodulī cum ſtylo.

S. Riech-Büſchelein gegen den Schwindel.

Pro *præſervatione* etiam convenit Balſ. Apopl. ſi miſceatur cum balſamo Majoranæ.

CAP.

Cap. IV.

De

PHRENITIDE.

Vena sectioni præmittattur laxans seu clyster, & si renuant patientes, ligentur: *Si corpus sit plethoricum*, ad libram unam sanguis educi potest.

Purgantia sint *fortiora*, si nimirum ferantur ad caput humores. Præstat aliquot grana diagridii in serô caprillô vel jusculo dissoluti inscio ægro exhiberi. Aliàs præstant leniora.

Diæta sit frigida & humida.

Revellentia quoque ac *derivantia* in dolore capitis recensita hîc conveniunt.

Repercutientia actu frigida hypnotica præstant. *In statu* repercutientia sint tepida cum discutientibus mixta, ut columbini pulli per medium dissecti & eviscerati calidè suturæ coronali impositi. Item pulmones calentes agni.

Nota *Derivantia* & *discutientia* antequam affluxus repellentibus & repercutientibus impeditus sit, non convenire.

Intercipientia interna, ut serum lactis, emulsio ex sem. 4. frigidis majoribus, syrupi frigidi & cephalica hîc prosunt.

Vigilia, siti ac *suppressioni* ⊡. occurratur, si adsint; & *illis* quidem epithemate ex ▽ rosarum & opio v. g.

℞. *Aq. rosar.* ℥x.
Opii ʒß.
croci ϑi. *M. vel*

Frontale ex succo ♄. *Isti* verò Emuls. ex sem. 4. frigid. maj. succô citri &c.

Huic cataplasmate ex parietariâ c. butyro frixa.

Si ad suppurationem tendat, eadem rite adjuvanda est, absessusque hinc rumpendus sternutatione.

℞. ▽. *Nymph.*
portulac.
anagallidis ana ℥iij.
Syrup. de Nymph.
pap. rhœad. ana ℥i.
Tinct. violar.
rosar.
papuo. rhœad. ʒiß.

M. S. Kühl- und Stärck-Tranck auf etlichmal

℞. *Seri lactis caprilli c.* ≏ ⊕ *acidul.* ℔i.
Flor. rosarum
violarum
borrag.
papav. ana p. ij.

Stent in loco calidô: Postea filtra & add. Syrup. de Nymph. q. s. pro aliquali edulcoratione.

℞. *Sem. 4. frig. maj. ana* ℥i.
pap. alb. ʒiij.
c. s. q. ▽. *Nymph.*
anagall. ana q. s.
F. l. a. Emulsio.
Edulcor. parum cum Syr. Nymph.

S. Kühl- und Stärck-Milch auf etlichmal.

℞. ▽

℞. ▽. *hypnot. Dorncrell.* ℥iij.
Syr. de Nymph. ℥i.

M.S. Kühl-Tranck auf einmal Abends und Mitternachts.

℞. *Essent. anagallid.*
Syrup. de Nymph. ana ʒij.
In quibus dissolv. laud. opiat. gr. iij. vel iv.

S. Abend-Tränckleín auf einmal.

℞. *Unguent. alabastr.* ʒiij.
♁ *Nymph.* ʒi.
sacch. ♄. *gr. vi.*

M.S. Eusserlich Sälblein zum schlaffen.

℞. *Conserv. flor. Nymph.* ʒi.
laudan. opiati gr. iij.
ol. still. camphor. g. ij.

M.S. Abend-Zucker auf einmal.

℞. *Crystall. min.* ♄. *gr. iv.*
Magist. cran. hum. ℈ß.

M.S. Kühl- und stärckendes Pulver auf einmal. Detur in triplo.

℞. *Essent. anagallid.* ℥ß.

S. Haupt-Essenz 50. Tropfen auf einmal in ein Nösel-Bier.

⦶ Etiam ♁atum inscio ægro cerevisiæ indi potest.

Decoctum cynosbatis & musci externè commendantur pro oxyrrhodino.

Cap. V.

De APOPLEXIA.

Frictiones circa venas jugulares. Palato inungatur castoreum in ▽ appropriatâ solutum.

Conferunt & *revulsiones.*

Si adsit plethora, vena secatur, cum foramine amplô, quod ceratô ex aloës p. 1. thur. p. ij. & pilis leporinis ustis agglutinari potest ac debet.

Purgantia & *Vomitoria* sint in formâ liquida, saporis ingrati, c. ♁ stillat. macis & ▽ appropriatis.

Discutientia in humore crassiori debent esse mitiora. Conveniunt ⌒ ⊕ apoplecticus, ⊖ apoplect. compos. Mynsichti, vel ⊖ ex ☉ ▽ apoplect. paratum, ✠ rutaceum vel appropriatum. It. ✠ bened. ⊕latum.

Fortes Clysteres ex revellentibus fortioribus specificis ac pituitam educentibus. Glandes item fortes ex specif. stimulantibus.

Lingua theriacâ, salibus appropriatis admixtis illinatur.

Appropriata sunt semen sinapi & erucæ, ▽ appropr. Mynſ. ▽ apoplecticæ variæ impr. Mynsichti. ▽. lil. convall. cum vinô, ▽ primulæ veris, Ess. flor. anthos. salviæ, lil. convall. c. ⌒ propr. ⌒ apopl. cerebri humani, sang. hum. ⌒ ⊕ volat. Balsam. apopl. Crollii, Essentia ligni sancti &c.

Externè species diabalaust. Mynſ. lixiv. sapient. & cucuphæ exiccantes.

℞. *Herb. rut.*
salv.
cent. min.
origani ana Mi.
Flor. salv.
lil. convall.
prim. veris
Stœchad. Arab. ana p. i.
Rad. aristol. rotund.

cyclaminis ana ʒi.
Sem. cartham. in pet. lig. ʒvi.
Agarici ʒij.
Cog. in ſ. q. ▽. com. col. ℞. *ʒvi. vel viij.*
In quibus diſſolv. hieræ picræ c. agar. ʒi.
Fell. taurin. inſpiſſ. ziß.
☉ *apopl. vel rutæ. ʒi.*
Mellis anthoſati ʒi.
F. l. a. Clysma.

℞. *Herb. rut.*
rorismar.
origani.
ſol. aſari ana Mi.
Flor. ſtœchad. Arab.
cent. min.
lil. conval. ana p. i.
Rad. ariſtol. rot. ʒi.
imperat.
pyrethri ana ʒß.
Sem. Cartham. in pet. lig. ʒvi.
agar. albiſſ. ziß.
pulp. coloc. in pet. lig. ℈i.
Coq. in ſ. q. ▽. *Com. Col.* ℞. *ʒviij.*
In quibus diſſolv. Elect. hier. picræ c. agar. bened. laxat. ana ʒß.
ſucc. rut. inſpiſſ. ʒß.
Extr. caſtor. gr. vi.
M. F. l. a. Clysma.

Poſſunt quoque maſſæ pilulares diſſolvi in clyſteribus, diſſolvuntur ſc. â ʒi. ad ʒij. in decoctô. Poteſt etiam clyſteribus addi ol. Diacoloc. Quercet. Et *pro Ditioribus* ℥ deſtillata. E. g. ℥. Salv. rut. rorismar. ac melioris penetrationis ergò Eſſ. ſalviæ, rorismar. & lil. convall.

℞. *Spec. hier. picr. c agar. ʒiij.*
pulv. elleb. alb. ℈ß.
℈ *apoplect. vel rutæ ℈i.*
c. ſ. q. mellis anthoſati
F. l. a. Suppoſitoria N. ij.
Illinantur ℥ *diacoloc. Querc.*

S. Sonderlich Stuhl-Zäpflein.

℞. *Fell. Tauri inſpiſſ. ʒi.*
ſucci rut. inſpiſſ. ℈i.
cent. min. inſpiſſ. ℈ß.
℈ *rutæ ℈i.*
c. ſ. q. mellis anthoſati
F. l. a. Suppoſitoria.
Inungantur unguento Clysmatico.
S. ut Suprà.

Caſtoreum vel ejus extractum quoque poteſt addi, vel inungi ſuppoſit. ℥ caſtorei.

℞. ▽. *Ceraſi nigr.*
lil. convall. c. V.
meliſſæ c. V. ana ʒi.
apoplecticæ ʒij.
Eſſ. flor. anth.
lil. convall. ana ʒi.
ſalviæ ℈ij.
Q. E. Matthioli ʒi.
Syrup. de Betonicâ ʒi.

M. S. Kräfftiges Stärck-Waſſer 1. oder 2. Löffel voll auf einmal.

℞. ▽. *apoplect. opt. ʒi.*
lil convall.
ceraſ. nigr. ana ziß.
℥ *prim. ver. ʒß.*
Syrup. flor. tunicæ ziß.

M. S. Kräfftiger Stärck-Tranck.

℞. ▽. *meliſſ. c. Vin.*
lil. convall. c. Vino ana ʒii.
apopl. cum moſchô & ambrâ ʒvi.
℥ *lil. convall. ʒi.*
acet. rut ac.
apoplect. ana ʒß.

M. S. Anſtreich-waſſer.

℞. ▽. *meliſſ. c. V.*

lil.

lil. convall. c. V. ana ʒiß.
Specif. cephal. ʒiß.
Syrup. flor. tunic. beton. ana ʒvi.

M. S. Sonderlicher Stärck-Tranck auf etlich mal wol umzurütteln.

℞. *Flor. anthos. meliſſæ ſalviæ ana p. ij. Cubebar. Cardamom. ana* ʒß. *Rad. ireos Florent.* ʒi.
F. l. a. Nodulus. c. ſtylo.

S. Wohlriechendes Püschlein zum Waſſer. (quæ immediatè præcedit) oder ſonderlichen Stärcktranck.

℞. *Balſam. majoran. rutæ ſuccini ana* ℈iß. *apoplect. Crollii* ℈i.

M. S. Schlagbalſam.

℞. *Extract. ſalv. theriacal. ana* ℈i. *lil. convall. ceras. nigr. ana* ℈ß.

M. S. Mixtur zur Zungen.

℞. *ceras. nigr. erucæ ana* ʒi. *Syrup. flor. tun.* ʒij.

M. S. Mixtur zur Zungen.

℞. *Theriac. veter.* ʒi. *Confect. anacard.* ℈ij. *Eſſent. ſalv.* ℈i.

M. S. Lattwerg zur Zungen.

Externè applicantur medicamenta principio nervorum.

Extra paroxysmum:

℞. ☉ ☾*li* ℈ij. *ſ.* ʒi. *Diſſolv. in ſ. q.* ▽. *ſalv. Adde Syrup. de beton.* ʒiij.

M. S. Brechtranck auf einmal.

℞. *Fol. SSS. elect.* ʒiij. *agar. albiſſ.* ʒij. *Flor. primul. veris anthos ana p. ij. cardamom. cubebar. ana* ʒß. *Infund. in ſ. q.* ▽. *ſalviæ & ceraſ. nigr. ſtent in infus. per* ♂ ☿. *Col. add. Syrup. de beton.* ʒiij. *ſcam.* ♀ *rati gr. v.*

M. S. Purgier-~~Pulver~~ auf einmal. Trän Glein

℞. *Extract. diacarth.* ℈i. *Diſolv. in ſ. q.* ▽. *primul. veris ve lil. convall. c. Vino Adde Reſin. jalap. gr. v. Syr. de ſtœchad.* ʒiij.

M. S. Purgirend Haupt-Tränklein auf einmal.

℞. *M. P. de ſuccino Crat. cochiar. ana* ℈ß. *Extr. troch. alh. gr. ij. vel iij. c. ſ. q.* ♎ *ſtillat. majoran.*
F. l. a. Pil. N. XIX.

S. Sonderliche Purgirende Haupt-Pillen auf einmal zu nehmen.

℞. *Extract. diacarth.* ℈i. *troch. alhand. gr. ij. caſtorei gr. iij. c.* ♎ *ſtillat. ſalv.*
F. l. a. Pil.

S. Sonderliche Pillen auf einmal.

℞. *Pulv. rad. jalappæ* ℈i. *ſcammon.* ♀ *rati gr. v.* ♎ *ſtill. majoran. g. ij.*

M. S. Purgirendes Haupt-Pulver.

℞. *Flor. prim. veris lil. convall. tunic. ſtœchad. Arab. anthos*

betonicæ ana p. ij.
Rad. aristol. rot. ℥i.
pæoniæ ℥ß.
Fol. SSS. el. ℥i.
Sem. Carthami. ℥vi.
agar. albiss. ℥iij.
mechoacan. albiß. ℥i.
jalapæ ℥ß.
Cubebarum
Cardamom. ana ℥ij.
raspat. lign. sassafr. ℥ß.
☋ ☿. *albiß.* ℥ii.
F. l. a. Nodulus.

S. Purgirendes Haupt-Püschlein.

Quodsi, omisso ☋ ☿ & cœteris ingrati saporis, species reliquæ infundantur in vinô, clarificenturque per manicam Hippocratis & sive saccharo sive syrupô aliquô edulcorentur, & aromatizentur, erit Claretum.

℞. *Spir. ceras. nigr.*
lil. convall.
prim. veris ana ℥i.
Essent. flor. salv.
anthos
lil. convall. ana ℥ß,

S. Sonderliche Mixtur. Dos. gutt. 30. vel 40.

℞. ♏ *apoplect.* ℥ß.

S. Sonderlicher Spiritus 20. oder 30. Tropffen auf einmal.

℞. *Conserv. flor. anthos*
primul. veris
betonicæ
salviæ
tunicæ
lavendulæ ana ℥ß.
succini præpar. ℥iß.
Spec. diambr.
diamosch. d. ana ℥i.
c. s. q. Syrup. flor. tun.
F. l. a. Elect. liquid.

S. Sonderliche Stärcklattwerg.

Potest etiam addi ♏ apoplect. vel loco ♏ ♌ destillat. appropriata.

℞. *Succin. præp.* ℥ii.
spec. diamosch. dulc.
diambr. ana ℥i.
Extract. salviæ ℥ß.
c. s. q. ▽. *apoplect. opt.*
F. l. a. Rotulæ.

S. Sonderliche Haupt- und Schlag-Küchlein.

℞. *Conserv. flor. anthos*
lavend.
salviæ
calend.
tunic.
Cubebar. prim. veris ana ℥ii
Cardomom. ana ℈ii.
Nuc. Indic. condit. ℥iii.
c. s. q. Sacchari in ▽. *apoplect. sol.*
F. l. a. Morsuli.

S. Haupt-Morsellen.

Pro ditioribus adspergi possunt Ess. ambræ.

℞. *Spir. apoplect.* ℥ß.
Tinct. flor. tunicæ
Pæoniæ ana ℥i.

M. S. Sonderliche Tinctur 30 oder 40 Tropffen auf einmal.

Commendatur etiam ☋ vol. Sanguin. hum. in ♏ appropr. dissolutis. It. ♏ cerebri humani succini & simil. affus. ♏ ⊕ destillat. & sæpius super cranio humano cohobatus, donec ☋ vol. evehat.

Claretum corroborans.

℞. *Flor. anthos*
lavendul.

Salviæ

salviæ
primulæ veris
tunicæ
betonicæ
calendulæ ana p. ii.
Rad. aristoloch. rotund.
iridis Florent. ana zi.
Rasur. ligni sassafr. ziß.
visci quercini zß.
NM. N. iij.
Cinamom.
Cassiæ lign. ana ziii.
Cardamom.
Cubeb. ana ziß.

Infund. in s. q. Vini Rhenani opt. per biduum in locô calido, postea colatur per manicam Hippocratis & edulcor. Saccharô.

S. Hauptstärckendes Claretum.

EXTERNA:

℞. *Flor. chamomillæ Rom. p. iii.*
Lavendulæ
melissæ
prim. veris
stœchad. Arab. ana p. ii.
Fol. lauri
meliss.
puleg. ana p. iii.
Succini ziii.
Gummi junip. ziiß.
Benz.
styrac. calam. ana zi.
NM. zii.
ras. ligni Rhodii ziii.
Incis. D. ad chartam.

S. Species zum Häublein.

Possunt ejusmodi species adspergi ℈ lil. convall. rosar. vel ♁ destill. appropr. & pro ditioribus Essent. ambræ.

℞. *Empl. Vigon.*
de tacamahac.
caranna ana q. s.
Malax. c. balsam. Peruv. Induc super alutam, & obduc Syndone rubrô in formâ orbis medii.

S. Eusserliches Pflaster.

℞. *Unguent. nervin. Aug. zi.*
Balsam. Peruv. zii.
♁ *stillat. rorismar.*
salviæ
rutæ ana gutt. vi.

M. S. Eusserliche Salb. Pro principiô nervorum.

℞. ▽ *artic. ad extr.*
℈ *lumbr. terrestr.*
▽ *apoplect. optim. ana zii.*

M. S. Eusserlicher kräfftiger Spiritus.

℞. ♁ *irin.*
Nicot. ana zi.
stillat. majoran. g. vi.

S. Eusserliches Nasen-Oel / quod educit pituitam. It. turunda ex rad. iridis nostratis.

℞. *Pulv. lil. convall. ziß. c. s. q.*
♁ *Nicot. &*
N. M. express.
F. l. a. Linimentum.

S. Salb zur Nasen.

It. Succus betæ, rad. cycham. ex quibus turundæ cum filô parari debent.

℞. *Succ. betæ*
anagallid.
majoran. ana zß.

S. Safft zur Nasen. Ex volâ manus naribus attrahendus.

℞. *Herb. majoran.*
puleg.
anagallid. ana M.

Sem. nigellæ ʒii.
Fol. S. S. S. elect. ʒiß.
agar. albiſſ. ℈ii.
Coq. ſ. q. ▽ *Com. Col.* ℞. ʒiv.

S. Euſſerlich Waſſer. Adhibetur ut ſuccus præcedens.

℞. *Fermenti acerrimi* ʒii.
Pulv. cantharid. ℈i.
euphorb. gr. vi.
M. F. l. a. Cataplasma.

S. Euſſerlich aufzulegen. Commendantur etiam fonticuli, frictiones & ſynapismi.

Eſſent. lign. *præmiſſis univerſalibus* ad ʒi. ſingulis diebus bis: Vel infuſum lignorum c. ▽. appropriatis: Infuſum præcipuè ligni ſaſſafras Mynſichti.

Pro exſiccatione quoque conveniunt ſpecies diabalauſt. ſi capiti adſpergantur. It. Pulveres peptici poſt cibum ſumti.

Veſicatoria ex ranunculo ardente maculis nigris, plantag. aquat. flammula Jovis, cantharidibus, fermento, ſinapi &c.

CAP. VI.

De

CATHARRO.

EVacuantia, revellentia & derivantia. *Si ſit eſſentialis*, fiat fonticulus ſupra ſuturam coronalem, ſiſtit enim mirabiliter catharrum ad pulmones effluentem. Poteſt tamen prius experiri, an veſicis aliquid expurgari poſſit.

Vitentur ſternutatoria & attenuantia.

S. metus ſit ſuffocationis aut *exulcerationis pulmonum*, conveniunt incraſſantia, ut pilulæ de cynogloſſa, bolus Armena: Diacodium item Montani, ſyrupus papaveris rhœados, diatrag. frigidum &c.

Si adſit dolor dentium confert decoctum ſeminis hyoſcyami alb. in ✝, oleum buxi, ol. camphoræ, opium & ſimilia.

Præterea etiam proſunt pilulæ de ſuccinô rationis, pilulæ de hierâ cum agarico, mechoacanna.

Suffimenta ex tacamahaca, olibanô, carannâ. *Si ad Dentes catharrus dilabatur*, empl. de tacamahacâ mirè commendatur.

Caput humectetur & roboretur cum VS. appropriatô, inſpergendo pulv. ſuccini, thuris, maſtich. vel ſpecies diabalauſt.

Pro exiccatione adhibeatur lignum ſaſſafras, infuſ. in ▽ appropr. Ejusdemque eſſentia cum ⏑ ſerpilli præparata.

Spiritus autem ſerpilli fit cum Vino per 8. dies digerendo & deſtillando, poſtmodum ſpiritus deſtillatus recenti ſerpillo affunditur, deinde & deſtillatur.

Pro alteratione looch de ſquilla vel ſem. nigellæ in nodulo, camphora in oleô propriô diſſoluta & naribus illita.

Porrò

Porrò *conveniunt* ▽ benedicta ſerpilli Mynſ. & ✝ benedictum ⊕ latum, quod in abſumendis omnibus catharris ſummum & ſingulare eſt remedium.

Purgantia hîc conveniunt adſtrictoria, ſeu adſtrictionem aliquam poſt ſe relinquentia, ut Myrobalani, Rhabarbarum &c.

Catharros ſuſpendunt theriaca recens, bol. Armena, oſſa microcosmi, laudan. opiatum, pulvis anodynus confortans N. antè ingreſſum in lectum. It Diacodium & alia ex papavere.

Revellentes Clyſteres, frictiones fortiores & veſicatoria.

Sperma ceti recens in catharrô ſuffocativô in lacte maternô vel pulte pro infantibus, pro adultis verò in ▽ appropriatâ ſolutum.

Cataplasma ex fermentô acerrimû & ſuccinô capiti applicatum valdè ſuſpendit catharrum. It. rad. verbaſci rheumat. dicta pro amuletô.

In catharrô tenui:

℞. ▽ *Papav. rhœad.* ℥iv.
Syrup. de jujub.
pap. rhœad. ana ℥vi.
℞ *pap. rhœad.* ℥iiß.

S. Safft auf etlichmal.

Doſ. Cochl. iij. manè, à meridie hora 4tâ & ante ſomnum. Vel

℞. *Tinct. papav. ad gutt.* 40. *in cerevisiâ.*

℞. *Syrup. de jujub.*
papav. ſimpl. ana ℥ij.
▽ *Beton.*
pap. rhœad. ana ℥iß.

M. S. Safft auf etlichmal.

℞. *Spec. diatrag. frig. rec.*
diapenid. rec.
Sacch. armon. præp. ana ℥i.
c. ſ. q. ▽ *flor. pap. rhœad. ſolut.*
F. l. a. Rotulæ.

℞. *Spec. diatrag.*
diapenid.
ſucci Glycirrhizæ ana ℥iß.
c. ſ. q. ſyrup. de jujub. F. l. a. pil. maj.

S. Sonderliche Pillen in den Mund zu nehmen.

℞. *Succin. præp.* ℥iß.
Spec. diatrag. frigid. ℥i.
c. ſ. q. ſacch. in ▽ *beton. ſolut.*
F. l. a. Rotulæ.

S. Flußküchlein.

℞. *Pulv. mechoacannæ albiſſ.* ʒi.
ſcammon. roſati gr. vi.
ſpec. diaireos.
ſuccini præp. ana gr. v.

M. S. Purgierendes Pulver auf einmal einzunehmen.

℞. *Pil. de ſuccino Cratonis* ʒi.
ſcammon. roſati gr. vi.
c. ſ. q. ♎ *ſuccini.*
F. l. a. Pilulæ.

S. Purgierende Fluß-Pillen auf einmal.

℞. *Conſerv. beton.* ℥i.
Pulv. mechoacan. albiſſ. ʒi.
ſcam. roſati gr. vi.
Magiſt. ſuccini gr. vii.
Syrup. de beton. q. ſ.
F. l. a. Bolus.

S. Purgierender Fluß-Zucker.

℞. *Empl. de betonica.*
pro bregmate uſit.
Tacamahac. ana q. ſ.
Malax. ♎ *maſtich. Extendatur ſuper*

super alutam & obduc syndone rubrô in formâ orbis maj.

S. Fluß-Pflaster.

℞. *Succin.*
mastich.
thuris
tacamahac.
carann. ana ℥ß.
benzoini.
styrac. calamit. ana ℥ß.

M. S. Rauch-Pulver gegen die Flüß.

℞ *Succini* ℥ß.
mastich.
thuris ana ℥iii.
benzoini
styracis calam. ana ℥i.
gummi junip. ℥ß.
flor. lavend.
fol. majoran. ana p. ii.
ras. lign. Rhod. ℥ß.
M. F. Pulvis subtilissimus.

S. Eusserlich Fluß-Pulver aufzustreuen.

℞. *Flor. anthos.*
lavendul.
chamomillæ ana p. iij.
Gummi junip. ℥iiiß.
succini
mastich. ana ℥iii.
benzoini.
styracis calam. ana ℥ß.
Incis. & contus. grosso modô D.

S. Species zum Haupt-Häublein.

℞. *Fol. majoran. p. iii.*
sem. nigell. ℥ii. *(parum contus.)*
♎ *stillat. major. g. iii.*
F. l. a. Nodulus c. stylo.

S. Riech Büschlein.

℞. *Herb. serpilli*
Fol. majoran. ana p. iii.
sem. nigellæ Rom. ℥ii.
M. F. l. a. Nodulus cum stylo.
S. ut supra.

Pro incisione materiæ viscidioris:

℞. ♈ *hyssopi*
betonicæ ana ℥ii.
oxymell. squillit. ℥iß.
Essent. flor. anth.
salviæ ana ℥i.
acet. bened. ♁ *lat.* ℈ii.

M. S. Erweigender Safft auf etlichmal.

℞. *M. S. Cochiar.*
aurear. ana ℈ß.
Extract. troch. alhand. gr. ii.
c. ♎ *major.*
F. l. a. Pilulæ instar pisorum min.

S. Pilulen auf einmal.

℞. *Flor. beton.*
anthos.
salviæ.
lil. alb. ana p. iii.
Fol. SSS. elect. ℥i.
agar. albiss. ℥iii.
sem. carth. ℥ß.
mechoacannæ ℥i.
Rad. aristol. rot. ℥ß.
cardamom.
cubeb. ana ℥iß.
♁ ♀ *albissimi* ℥ii.
F. l. a. Nodulus.

S. Species zum Wein.

℞. ♈ *serpill.* ℥iii.
syrup. de beton. ℥iß.
Essent. lign. sassafras ℥iii.

S. Sonderlicher Fluß-Safft auf etlichmal.

℞. *Essent. lign. sassafr.* ℥ß.
flor. anthos ℥ii.

M. S. Fluß-Essenz. Dos. 30. bis 40. Tropffen. In catharro suffocativô præprimis optimum.

Pro-

Prosunt quoque sequentia in CATHARRO SUFFOCATIVO:

℞. *Spermat. ceti.* ʒß.
Dissolv. in s. q. ▽ *hyssopi, adde*
syrup. de hyssopo
beton. ana q. s.

M. S. Sonderlicher Safft gegen den Steckfluß.

℞. *Herb. cent. min.*
rutæ
beton.
marrub. ana Mi.
Rad. aristol. rot. ʒß.
sem. carthami in pet. lig. ʒvi.
Coq. in s. q. ▽ *Colat.* ℞. ʒvi.
vel viii. in quibus dissolv.
elect. picræ cum agar. ʒiß.
Fellis Taurini inspiss. ʒi.
vitell. ovorum N. 1.
F. Clyster.

Vel si mora non sit:

℞. *Decoct. pectoral.* ʒvi.
In quibus dissolv. elect. picr. c. agar. ʒiß.
mellis anthosati ʒi.
fellis tauri ʒi.
☉ *c.* ♄ *fixati* ϑi. *vel ii.*
vitell. ovor. N. 1.
F. l. a. Clysma.

℞. *Suc. Decoct. pectoral.*
Herb. cent. min.
rutæ ana Mi.
Rad. aristol. rot. ʒiß.
Coq. in s. q. ▽ *com. Col.* ℞. ʒvi. *vel* ʒviii.
In quibus dissolve Elect. hier. pic. c. agar. ʒi.
Syr. de Nicot. ʒiß.
vitell ovor. N. 1.
F. l. a. Clysma.

Potest etiam adsumi colocynthis in petiâ ligat. It. addi potest ☉ gemmæ ʒi.

℞. *Tacamahac.*
thuris
mastichis ana q. s.

F. l. a. Emplastrum in mort. calido dissolvendo, induc alut. & obduc syndone

S. Pflaster.

℞. *Fermenti acerrimi* ʒi.
Succini præpar. ʒiii.
F. Cataplasma.

Potest quoque addi aliquid aceti rutacei vel squillitici.

℞. ▽ *asthmat. Rudolphi* ʒiii.
Syrup. de succo scabios.
veron. ana ʒi.
oxymellis scillit. ʒvi.

S. Lufftwasser auf etlichmal.

Dos. cochl. iij.

℞. ▽ *scabios.*
beton.
veron. ana ʒi.
Fœcul. Aron.
Succin. præp. ana ϑii.
Magist. benzoin. ϑi.
Syrup. de succo scabiosæ
marrub. ana ʒvi.

M. S. Lufftranck wol umzurühren auf etlichmal.

℞. *asthmat. Rudolphi* ʒiii.
syrup. conserv. rad. helen. ʒi.
♒ ☉ *c.* ♆ *præp.* ʒiß.

M. S. Lufft-Safft auf etlichmal.

℞. *Fœcul. Aron.* ʒiß.
ireos flor. ʒi.
flor. ♆ ϑii.
magist. benz. ʒß.

M. S. Lufft-Pulver auf etlichmal.

℞. ▽ *Scabios.* ℥iii.
Rob. Nucum ℥i.
Facul. Aronis ℥i.

M. S. Dicker Lufft-Safft.

It. Succus raphani cum saccharo, ▽ flor. raphani.

℞. *Empl. Filii Zacch. q. s.*
Malax. cum ☉. *trino, induc super alut. & obduc syndone rubro in formâ transmissâ.*

S. Brust-Pflaster.

℞. *Unguentum. pectoral.* ℥i.
☉ *irin.* ℥ii.

S. Eusserliche Brustsalbe.

Huc pilul. desanicula Mynsi. Pilulæ de succinô Cratonis &c.

℞. *Pil. de succinô Crat.* ℥i.
☉ *ros. ex multipl. infus.* ℈ii.
Scammon. rosati ℈i. c.
Essent. flor. anthos
F. I. a. Pilulæ.
Instar aloëphanginarum.

S. Sonderliche Fluß-Pillen auf etlichmal.

Dos. est ℈i. vesperi horâ unâ ante cœnam.

Cap. VII.
De
MANIA.

MAniæ *conducunt hypnotica* ut & Essent. anagallidis & florum hyperici ▽ anagallid. & hyperici. Sanguis asini post aures incis. collectus linteis in ▽. anagallidis & hyperici immersis: Egregiè sudorem ciet Essent. hypericonis Mynsi. Lapis item lazuli, præmisso tamen purgante. Opiata quoque cum Essent. anagallid. & flor. hypericonis vel oleô camphoræ possunt exhiberi, *vid. Freitagius.*

℞. *Extract. Melanagog. Quercet.* ℈i.
Dissolv. in s. q. ▽. *anagalidis & flor. hyperici*
♁ *per infer. purg. gr. vi.*
Syrup. de pom. laxat. ℥iii.

M. S. Purgirendes Tränckelein auf einmal zu nehmen.

℞. *Extract. helleb nigri gr. xv.*
Dissolv. in s. q. ▽. *anagallid. &*
Syrup. de pomis laxat.
Adde ♁ *per infer. purg. gr. vi.*

M. S. Purgier-Säfftlein auf einmal.

℞. *Fol. S. S. S. elect.* ℥iii.
Rad. helleb. nigr. præp. ℥iß. *vel* ℥ii.
Flor. hyperici p. ii.
borrag.
bugloss. ana p. i.
Infund. s. q. ▽. *anagallid & hyperici. Stent in inf. per* ☾. *Manè F. expressio & colatura.*
adde Syrup. de pom. laxat. ℥ß.
℞ ♁ ℥ß.

M. S. Purgirend Tränckelein auf einmal.

℞. *Essent. anagallid.*
hypericon. ana ℥iij.
Tinct. lap. lazuli ℥ii.

S. Mixtur auf etlichmal.

Dos. 30. l. 20. g. Extrahitur autem lapis lazuli cum ⏑ ⊡.

℞. ℞

℞. ℞ *lapid. lazuli* ʒiij.

S. Stärckende Haupt-Tinctur. Dos. gutt. 20.

℞. *Tinct. hyper. Mynſ. comp.* ʒiv.

D. S. Eſſenz 2. oder 3. Löffel voll auf einmal.

℞. *Panni linei juſto tempore (menſe ſcil. Julio) ſanguine aſini imbuti q. ſ. Infunde in ſ. q.* ▽. *anagallid. & flor. hypericon. donec* ▽. *tingatur.*

S. Schwiß-Tranck auf einmal. *Aliquoties iteretur.*

Si ſomnus deeſt, poteſt exhiberi potio ſequens tempore ſomni:

℞. *Laudani opiati gr. iij. vel iv. Diſſolv. in ſ. q. Eſſent. anagallid. & flor. hypericon. Edulcor. parum.*

M. S. Abend-Safft auf einmal.

℞. ▽. *anagallid.*
hyperici ana ʒii.
Confect. alkermes ʒiß.
lapid. bez. præpar. ʒi.
Syrupi flor. tunicæ ʒi.

M. S. Stärck-Träncklein auf einmahl wol umzurütteln. Doſ. Cochl. ij.

℞. ☉ *c.* ☿ *fixat.* ʒii.
Man. Chriſti perlat. ʒiß.

M. S. Kühl- und Stärck-Pulver 2. gute Meſſerſpitz voll pro doſi, in ein Mösel-Bier.

Clyſteres ex humectantibus & ſpecificis. Helleborus niger, ☉. cum ☿. fixat. & alia.

Caput VIII.

De

RABIE.

Hic *conveniunt* ℞ cancrorum (de quô *vid. Horſtius & Sennertus*) Tinctura item bezoardica &c. Sic. v. g.

℞. *Tinct. Bezoard.*
℞ *cancrorum ana* ʒiß.

S. Tinctur zum Schweiß auf etlichmal. Doſ. 50. vel 60. Tropffen.

Julius Palmarius certiſsimum, præſentiſſimum ac tutiſſimum alexipharmacum, quô nullum unquam viderit, qui non periculum evaſerit, deſcribit in *Tr. de Morbis Contagioſis* hunc in modum:

℞. *Fol. rutæ*
ſalviæ min.
verbenæ
plantag.
polypodii
abſinthii vulg.
menthæ
arthemiſ.
meliſſophylli
betonicæ
hypericon.
cent. min. ana q. ſ. v. g. â ʒi *ad* ʒii.

Legantur ſingula, ubi ſunt efficaciſſima & ſiccentur in umbrâ. *Externè* poteſt ejus decoctum applicari cum hydromelite, pro vulneris deterſione: Internè verò quotidiè dari ℈i, cum Saccharo permiſtus in jusculo, vel ſolitariè cum hydromelite vel ſyrupô de ſuccô citri. *Vid. Horſtius* & Author cit. de Morb. contagioſis.

Radix pimpinellæ in acetariô vel aliô modô sumpta valdè prodest. Item cineres ♁.

Johannes Stœckerus sequens medicamentum tam in morsu canis rabidi, quàm cujuscunque animalis venenosi nunquam decipiens proponit:

℞. Gentianæ pulver. ℥i. cum ℥i. theriacæ vel sine eâ tribus diebus omni manè jejunè per 5. vel 6. horas, sustineatque sudorem, si natura provocat. Super locum verò morsus allium, ruta & ⊖ superponatur in formâ emplastri. Paræus monet vulnus statim sine morâ scarificandum in circuitu ac sanguinem copiosè detrahendum, appositâ postea theriaca vino generoso dissoluta & parti læsæ affricta, & postea cruore detersô, linimentis intinctis applicatâ, mox superpositis alliis vel cæpis cum ⊖ & theriacâ, item terebinthina & illitis

Notandum imprimis, quod vulnus non statim conglutinandum, sed per multum temporis spatium apertum servandum sit. *Vid. Horstius & Sennertus d. l.*

Cap. IX.

De

PHILTRIS.

Philtra curant ☉ vitæ & alia ex ♂ vomitoria ☁ secundin. magist. cranii humani, præmissis universalibus.

Ex seminis abundantiâ si fiat, prodest essentia castit. aqua castitat. Mynsichti, electuarium ex succô melissæ, hyperici, vincetoxici & magnet. præp. apud Hartmannum.

Melancholiæ errabundæ serum educentia conveniunt.

℞. *Aur. vitæ gr. i. vel gr. ii. Conserv. ros.* ℈i.

S. Brechender Bolus.

℞. ♀. *Emet. Mynsf. gr. vi. vel viij*

S. Brech-Pulver auf einmal.

℞. *Oxysaccharum emeticum* ℥ß. *vel* ℥vi.

S. Brech-Säfftlein.

℞. ♃ *vitæ correct. gr. vi. vel viij Infund. in s. q. vini Rhenani per noctem. Filtra edulcora c. rotul. manus Christi perlatis.*

M. S. Brech-Wein auf einmal.

℞. *Succin.* ♁ *gr. vi. vel viii. Infunde in s. q. vini Rhemani per noct. Filtra &c.*

℞. *Tinct. Bezoard.* ℥i.
☁ *secund.* ℥ß.

M. S. Schweistreibende Essenz auf einmal per iterationem.

℞. *Pulv. secund. præpar.* ℥ß.
Magist. cran. hum. gr. viii.

M. D. In triplô. S. Sonderlich Pulver auf einmal.

℞. *Elect. contra Philtra D. Hart.* ℥i.
Dissolv. in s. q. ▽. *flor. hypericon. Adde*
☁ *secund.* ℈ii.

Syrup.

Syrup. de meliſſ. ℥iii.

M. S. Sonderlicher Tranck auf einmal.

℞. *Elect. contra Pestra D. Hart.* ℥i.

S. Lattwerg auf etlichmal. Doſis 2. gute Meſſerſpitzen voll.

Vomitoriis ſemper aliquid alexipharmacorum v. g. lap. bezoardici, terræ ſigillatæ, ▽. theriacalis addendum monet *Sennertus cap. de Amore inſano.*

A ſumpto vomitorio ſtatim provocandus ſudor per ℞. theriacal. ſ. ▽. card. bened. &c. quibus poſſunt admiſceri elix. propriet. Parac. vel Magiſterium perlarum, ſuccini & alia.

℞. ▽. *acetos.*
card. bened. ana ℥i.
▽ *ſigillatæ Siles. ℈i.*
matris perlar. præp.
ſuccinum alb. præp. ana ℈ß
lapid. bezoard. Orient. gr. ij
mixtur. ſimul. ℥ß.
▽ *theriacal. ℥i.*
Syrup. acetos. citri ℥ß. M.

Pro hauſtu. Poſteà per aliquot dies exhibeatur tale electuarium:

℞. *Succ. meliſſ. recent.*
hyperic. ana ℥ii.
Extract. rad. vincetox. ℥ß.
lapid. magnet. optim. & ferrum trahentis ℥ii.
Mellis deſpumati q. ſ.
F. Electuarium, cujus ℥ß. jejunô ventriculô exhibenda, donec remittat malum.

Ameridie quotidiè aliquid de Tinctura corallorum exhiberi poteſt, â gutt. vi. ad x. vel hauſtus de emulſione cannabina ſeq.

℞. *Semin. cannab. ℥i.*
c. Vin. alb. generos. ℥ix.
F. Contundendo emulſio, cui add.
Margarit. præpar. ℥ß.
pulv. ſem. hyper. ℈i.
lapid. chryſolit. ℈ß.
bezoar. gr. iii.

M. Pro 3. Doſ.

Cap. X.

MELANCHOLIA.

Si â vi imaginatoriâ, imaginatio debet tolli & exturbari.

Si â morſu canis rabidi, curanda ut ſupra de rabie dictum.

Si ex humore melancholicô, proſunt evacuantia, revellentia & derivantia ſæpius enumerata. Purgantia lenia ex epithymô & polypodiô cum carminativis. Caput irrigetur tepido lacte vel decoctô malvæ, altheæ, meliloti. *Victus* ſit calidus moderatè ac humidus. Vinum convenit ὀλιγόφορον.

Si ex hepatis caliditate, obſtructione Lienis ſeu *hæmorrhoidum ſuppreſſô fluxu*, ut & *ſanguinis menſtrui*, tunc ad iſta præcipuè erit reſpiciendum. Interdum ab omni medicamentô aliquandiu abſtinendum & naturæ quies concedenda eſt. Imprimis videndum, ut bonus, tenuis clarusque generetur ſanguis, qui omne cauſarum vitium corrigere poteſt, quo ſolô auxiliô & ▽. dulcis balneô ſine ullô fortiore remediô recentem melancholiam ſe curaſſe

teſtatur *Galenus l. 3. de loc. affect. c. 7.*

Abſtinendum â ſalſis, duris & acetô conditis & ⊖le vel fumô induratis, tam piſcibus, quàm carnibus. Acetum nullô aliô modô concedi poteſt, niſi ut vapores illos ſiccos ad cerebrum adſcendentes reprimat, ne ſomnum turbent, idque ſaltem in Melancholiâ ab hepatis affectu fieri poteſt, in aliis locum non habet.

Somnus vigilias ſuperet, qui melancholicis eſt remedium ſupra gemmas & lapides pretioſos æſtimandum; imprimis danda opera, ne æger multum vigilet, cum ex hâc unicâ causâ malum in habitum tranſeat, &, quod pejus eſt, in Maniam commutari poſſit.

Purgantia ſint *mitiora:* Et cum hîc humor moveatur circa veſperam, exhiberi poterunt horâ quartâ veſpertina; præparantia tamen præmittantur, quæ horis matutinis exhiberi debent. *Conveniunt itaque* hîc ſpecificum purgans Paracelſi, ☿. ⊕latus ♄. per inf. purg. flor. ♄. cryſtalli min. ♄, extract. helleb. nigri, infuſum hellebori nigri cum ♂, ⊕li pulv. fol. Sennæ, pulv. diaſennæ, ſyrup. de pom. laxat. Abhinc Eſſent. fumariæ, helenii, croci, eſſ. exhilarans Horſtii, ſpec. lætific. Galeni, Eſſ. lætit. Laurentii vel Rhaſis Tinct. lap. lazuli, Tinct. ☽ Zw. ℞ corall. & ſmaragd. elix. propriet. Paracelſi, è ſuccis D. Sennerti, Tinct. ☿. ♄ata, Tinct. lap. Bez.

Purgantia *in affectibus melancholicis*, imprimis, *ſi à ſplene ortum traxerint*, optimè infunduntur in ſerô lactis vel ejusdem aqua deſtillata, ▽. pomorum & Roris Majalis, Eſſent. fumariæ cum ſerô lactis per aliquot dies adſumi poteſt, vel Eſſent. ♂, crocus ♂ cum ⊖libus appropriatis, Tinct. ☿, magiſterium ☿. D. Sennerti acidulæ artificiales ex ♂ vel clyſſo Schröderi, quibus ventriculus tantoperè haud debilitatur, quemadmodum fit à naturalibus.

In melancholia cordis convenit Tinct. corallorum cum ∽ cord. cervi, eſſentia meliſſæ, ☉ potabile cum ♌ cinamomi, os de corde cervi &c. Sic.

℞. *Magiſt. corall.* ▽
perlarum ana ʒi.
lapid. pretioſi præp. ana ϑiß.
CC. ſine △. *calc.*
Ebor. præpar. ana ϑi.
moſchi
ambræ ana gr. vi.
▽ *ſcordii*
meliſſ.
borrag.
bugloſſ.
roſarum
betonicæ ana ʒi.
cinamomi ʒii.
Extract. gran. chermes ϑiß.
Man. Chriſti perlat. ʒiiß. *M. F.*
Aqua perlata mirè corroborans.
Doſ. ʒiß.

Cap. XI.

De

LÆSIONE MEMORIÆ.

Conveniunt hic ℞ ☽ præp. cum ♒ cephal. compos. sic enim operatur felicius. Item omnia medicamenta ex ♐. Essent. meliss. flor. anthos, ▽. sophorum Mynsichti & Dorner. Ess. cerebri humanæ, ambr. balsam. memor. Mynsi. Lixivium sapientum Ejusdem, unguentum Caroli Ducis Burgundiæ, ▽. Laurembergii ex formicis mense Junio collectis. Formicæ roborant ♒ animales & vitales. Globul. ex Nicot. rad. pyrethri, ZZ, mastiche, melle. Semper tamen his præmitti debent universalia

℞. *Essent. meliss.*
anthos ana ʒii.
ambræ ʒi.

S. Hauptstärckende Essenz. Dos. 30. vel 40. gutt.

℞. *Aq. Sophor.* ʒiv.
cerebri hum. ʒii.
Syrup. de beton.
conserv. Nuc. Ind. ana ʒi.

M. S. Stärck Tranck auf etlichmal

℞. ▽. *Sophorum.* ʒvi.
Essent. meliss.
anthos ana ʒii.
Syrup. de beton. ʒi

M. S. Hauptstärckendes Wasser etlichmal.

Dosis 2. vel 3. cochleria tempore matutino & somni.

℞. ▽ *magnanim.* ʒiii.
cerebri humani
lil. convall. c. Vino ana ʒi.
Syrup. conserv. myrobalan. ʒi.

M. S. Hauptstärckend Wasser auf etlichmal.

℞. *Conserv. anthos.*
melissæ
betonic.
lavend.
lil. convall. ana ʒß.
Species diambr.
diamosch. dulc. ana ʒii.
Nuc. Ind. condit. ʒiii.
Myrobalan. condit. ʒii.
♒ *lil. convall.* ʒi.
Syrup. beton. q. s.

S. Hauptstärckende Lattwerg / tempore matutinô, & vespertinô quantitate nucis juglandis vel castaneæ.

℞. *Conserv. anthos*
betonic.
lil. convall.
Lavend.
prim. veris
salviæ ana ʒiii.
Myrobal. condit.
Nuc. Ind. condit. ana ʒii.
Spec. diamosch. dulc.
diambræ ana ʒiß.
c. s. q. sacchari in ▽ *sophorum solut.*
F. Morsuli.

S. Hauptstärckende Morsellen.

℞. *Spec. diambr.*
diamosch. dulc. ana ʒi.
Pulv. analept. Minder. ℈ii.

c. s. q.

c. ſ. q. ſacchari in ▽ ſphor. ſolut.
F. Rotulæ.

S. Hauptſtärckende Küchlein.

℞. *Flor. ſalv.*
Lavendul.
anthos.
ſtœchad. Arab. ana p. iii.
roſar. p. ii.
Maſtich.
Thuris ana ʒiii.
Benzoini.
ſtyracis ana ʒii.
Gummi junip. ſeu Sandar. ʒiii.
Inciſ. & contus. D. ad Chartam.

S. Species zum Häublein.

Pro Ditioribus ſpeciebus adſpergi poſſunt ℥ deſtillata cephalica.

℞. *Eſſent. ambr. ʒß.*

S. Amber-Eſſentz Doſ. 8. 9. gutt.

Datur etiam optimè Ambra cum ſaccharô pulveriſata. Ambra enim non poteſt pulveriſari niſi cum ſaccharô, aliàs ſtatim concreſcit. Datur in juſculô ſeu vinô generoſo. Ambra autem ſiccæ naturæ non convenit, quia exiccat Medicamenta autem calida debent corrigi humidis.

PRO JUVANDA MEMORIA.

Laurembergius ſeqq. IV. adhibet

I. Eſt APOPHLEGMATISMUS.

℞. *Nicot. rec. ſuccolent. Mij.*
Rad. pyrethri ʒiii.
Zingib. ʒi.

Omnia in pulverem redacta formentur in globulos.

II. LOTIO CAPITIS:

℞. *Herb. meliſſ.*
majoran.
ſalviæ
roſmarin.
fol. lauri ana Mii.
Flores Lavendul.
lil. convall.
ſtœchad. Arab. ana p. i.

Decoque in vini Gallici Menſ. 1. & lavetur caput.

III. ▽ MAGNANIMITATIS.

℞. *Spir. vini Malvat. q. ſ.*
In quo macera per XIV. dies
Herb. baſilic.
majoran.
meliſſ.
puleg. ana Mi.
Flor. borrag.
ſalviæ
primul. veris
rorismarini ana p. i.

Poſtea iterum eliciatur ♎ Menſe Julio circa ſolſtitium quære alicubi nidum formicarum, qui 1. manu percuſſus acidum de ſe ſpirat odorem. 2. Cujus formicæ ſunt nigræ & majuſculæ. Hunc acervum aperias, habeasque ad manus vas aliquod vitreum latioris orificii, cui infunde quartam partem menſuræ ♎ antea deſcripti, videbis protinus formicas adſcendere & irrepere in vas illud, allectas fragrante odore. Ita in vas tuum allicies 4. vel 5. manipulos, poſtea bacillo aliquô ligneô eas probè commoveto, ut omnes ſuffocentur. Poſtmodum reliquum ♎ huic affunde & expone radiis ſolaribus per 14. dies, hinc elice ♎, eique adde

Confect. anacard.
cinamom. ana ʒi.
croci ʒß.
moſchi gr. xii. M.

Doſis eſt cochleare,

IV. LI-

IV. LINIMENTUM.

℞. *Nicotian. Mii.*
Basilic.
meliss.
Primul. veris.
majoran. ana Mi.
Contundantur in mortariô & F. cum ♁ *Olivarum & butyro insulso massa quædam, cui adde vini Rhenani* ℥iij. *malvatici* ℥iij.
▽ *borrag.*
bugloss.
majoran.
Pœoniæ ana ℥ß. *M.*
Ad crassitud. Unguenti.

CAP. XII.

De LETHARGO.

CONveniunt *Clysteres* revellentes & educentes pituitam cum castoreo: Olea verò non prosunt, quia lubricitant. *Ligaturæ* in brachiis & partibus inferioribus. *Hirudines* pone aures applicatæ. Pulpa colocynthidos in petiâ ligata vel M. P. Ej. dissoluta in Clysteribus, vel etiam soluta exhibita in potu Essent. castorei, magist. castor. ♏ ☉li cephal. Essent. flor. anthos, lil. convall. salviæ &c. Externè prodest ♁ rutæ, Nicot. Balsam. rutæ, ♏ ☉, ♃ & ☩ benedict. naribus admotum.

PURGANTIA in Lethargo:

℞. *Pulv. castor.* ℈i.
Scam. ♃*rati gr. vi.*
M. S. Laxier-Pulver.

Exhibeatur cum oxymelite scilliticô.

℞. *Extract.* ♂*magog. Qv.* ℈i.
Dissolv. in s. q. ▽ *rutæ, adde Syrup. debeton.* ℥iij. *Essent. castor.* ℈i.
S. Purgier-Tränklein auf einmal.

℞. *Extr. phlegmagog.* ℈i.
Trochisc. alhand. gr. iij.
castor. gr. vj.
c. Essent. castor.
F l a Pilulæ.
S. Laxier-Pillen auf einmal.

℞. *MP. de agarico* ℈i.
Extract. castor. gr. iij.
c. ♁ *still. rutæ.*
F. Pilulæ.
S. Pillen auf einmal.

℞. *Flor. cent. min.*
lil. convall.
stœchad. Arab.
Fol. rutæ ana Mi.
Rad. pyrethri ℥i.
agaric. ℥iij.
pulp. coloc. in pet. ℥iß.
sem. rutæ ℥i.
Coq. in s. q. ▽ *Com. Col.* ℞. ℥viij.
In quibus dissolve Elect. hierapicræ c. agar. ℥i.
Fell. Tauri in sp. ℥iß. *l.* ℥ii.
mellis anthos. ℥vi.
☉ *rutæ* ℥i.
vitell. ovor. N. I.
F. Clysma.

℞. *Herb. rutæ*
origani
Fol. asari ana Mj.

Flor. lil. convall.
ſtæch. Arab. ana p. iij.
ſem. cartham. ʒvi.
Pulp. coloc. in pet. lig. ʒvi.
Coq. in ſ. q. ▽ *Com. Col.*
℞. *ʒvi. vel ʒviii.*
In quibus Diſſolv. Elect. hier. picr. c. agar. ʒi.
Extr. caſtor. ℈i.
Fellis tauri inſp. ʒii.
℥ ſtillat. rut. g. vi.
vitell. ovi N. 1.
F. l. a. Clyſter.
℞. *Spec. hieræ picræ ʒii.*
fellis tauri inſpiſſ. ʒiß.
⊖ *rutæ ʒi.*
c. ſ. q. mellis F. Suppoſitorium, illinatur ℥ diacolocynth. ♀
S. Stuhlzäpfflein.

CONFORTANTIA:

℞. *Spec. diaϑ Mynſ. ʒii.*
Magiſt. caſtor. ℈ii.
℥ ſtillat. rutæ g. vi.
M. Divid. in 6. partes æqual.
S. Stärck-Pulver.
℞. ▽ *rutæ ʒiii.*
cephal. ad intra ʒi.
Oxymel. ſquillit. ʒiß.
M. S. Waſſer zum Pulver.
℞. ▽ *rutæ ʒiiji.*
Oxymel. ſquillit. ʒij.
✝ *bened.* ⊕ *lat. ʒiij.*
eſſent. caſtor. ʒii.
M. S. Stärcktranck auf einmal. Doſ. cochl. ij.

STERNUTATORIA:

℞. *Pulv. fol. Nicot.*
majoran.
flor. lil. convall. ana ʒi.
(NB Radix fortius ciet)
Rad. Elleb. alb. ℈i.
℥ ſtillat. majoran. g. iv.
pulv. caſtor. ℈i.
M. S. Nies-Pulver.
℞. *Sem. apii p. iij.*
nigellæ
rutæ ana ʒi.
Caſtorei ʒiß.
F. l. a. Nodulus.
S. Büſchlein vor die Naſe zu halten.
℞. ✝ *rutacei ʒii.*
℩ ⊕ *l.* ♀ *ʒii.*
S. Euſſerlich anzuſtreichen.
℞. ✝ *rutac. ʒiß.*
bened. ⊕ *lat. ʒi.*
ſucc. rut. rec. expreſſ. ʒß.
Eſſent. caſtor. ʒii.
S. Euſſerlicher vermiſchter Eſſig zum Büſchel.
℞. ✝ *rutac. ʒi.*
ol. rutæ ʒii.
ciner. capill. ♀ *ʒii.*
M. S. Euſſerlicher Aufſchlag.
℞. *Pulv. cantharid. ℈i.*
Euphorb. gr. xii.
caſtor. ℈i.
Ferment. acerrimi ʒß.
F. Cataplasma inſtar thaleri.
S. Blaſenziehendes Pflaſter pro cervice.

CAP.

Cap. XIII.

De

TREMORE.

VAlent hîc *sudorifera Bezoardica* ℞ ☽ flor. anthos, salviæ, lil. convallium.

Tremor à mineralibus curatur per mineralia, ut ☿ dulc. c. ♄atis & cinnab. ♄. *vid. Horstius & Zac. Lasit.* Unguentum ex ☉ externè. Aurum enim attrahit ☿rietem.

Porro *Nervina interna*: Flor. anth. lil. convall. Stœch. Arab. castor. & Externa: Unguent. nervinum, ♎ nervin. ♎ de castoreô.

℞. *MP. arthet.* ℈i.
☿ *dulc. ritè præp. gr. xv.*
scammon. ♃. *gr. vi.*
c. Essent. castor.
F. Pil. N. XX.

S. Pillen auf einmal

℞. *Extract. cathol. Andernaci. Crollii ana* ℈ß.
☿ *c.* ☉ ♆ *tigr. iv.*
Cum Ess. chamædr.
F. Pilulæ. S. Ut antecedens.

℞. *Specif. cephal.* ℈i.
ossa microcosmi ℈ß.

M. S. Schwitz-Pulver.

℞. *Oss. microcosmi præp.* ℥i.
Cinnab. ☿ ℈i. M.
Divid. inp. æ. z.
S. Ut prius.

℞. *CC. sine* △
Oss. microcosm. præp. ana ℥i.
♃ *aurat.* ☿ *gr. vi.*

M. S. Schwitz-Pulver.

℞. *Rad. enul. campan. seu helenii* ℥ii.
fœniculi ℥iß.
Coq. in lib. ij. Pond. Medic. ad consumt. 3. part.

S. Sonderlicher Tranck auf viermal.

Hoc commendabatur mihi pro summô arcanô, sed inveniatur etiam in *observat. Höchstetteri.*

In retentione Secundinarum valdè prodest ♏ Secundinæ, ut & pulvis Secundinæ. Datur à ℥ß ad ℈ij, ut & Elix. Propr. Paracelsi.

Si à spirituum inopiâ tremor provenerit.

℞. *Q. E. Matthioli* ℥ij.
Essent. ambræ ℥ß. M.

S. Köstliche Stärck-Essenz.

℞. *Specif. cephal.* ℥ij.
Pulv. analept. Mindereri ℥i.

M. S. Kräfftiges Hertz und Hauptstärckendes Pulver 2. Messerspitz voll auf einmal.

℞. *Essent. anthos meliss. ana* ℥i.
Spirit. lil. convall. primul. veris ana ℥ß.

S. Sonderliche Gliederstärckende Essenz.

℞. *Essent. chamædr. chamæpith. anthos ana* ℥i.

S. Ut ante. Dos. 30. vel 40. guttas.

℞. ▽ *fraxini. urticæ min. salviæ ana* ℥iß. *artic. ad extra* ℥i. ♏ *lumbr. terrestr.*

formic. ana ʒß.
S. Euſſerlich Gliederſtärckendes Waſſer.
℞. *Unguent. Nervin. Aug.*
Pingued. hum. ana ʒß.
axung. caſtor. ʒi.
M. S. Gliederſalb.
℞. *Herb. chamomillæ.*
chamæpith.
urtic. min. ana Mi.
Flor. ſalviæ.
primul. veris.
anthos ana p. iij.
Rad. helen. ʒi.
Baccar. junip. ʒij.
M. Incis. D. ad Chartam.
S. Species zum Gliederbad.

CAP. XIV.

De

PARALYSI.

SIngulare ſpecificum eſt primula veris in paralyſi. It. ♏ ☿ in & externè. Extractum & vinum helenii, ♏ compoſ. ex ☿ & ☉ & id genus alia

PRÆPARANTIA & PURGANTIA:

℞. ▽ *Primul. veris.*
ſalviæ ana ʒij.
Syrup. Stœchad. Arab. ʒi.
Eſſent. arthet. ʒii.
M. S. Digeſtiv-Tränklein auf 2 mal.
℞. ☿. ☉ *lat.* ℈ii.
Fœcul. bryon. gr. xii. M.
Divid. in 2. partes æquales
S. Digeſtiv-Pulver.
℞. *Pilul. arthet.* ℈i.
Reſin. jalap. gr. iij.
Extract. trochiſc. alhand. gr. i.
c. ♌ *ſtillat. fœnicul.*
F. I. a. Pilulæ.
S. Pillen auf einmal.
℞. *M. P. fœtidar.* ℈i.
ſcammon. ♃ *rati gr. viij.*
c. ♌ *ſtillat. majoranæ*
F. Pilulæ.
S. Pillen auf einmal.
℞. *Flor. primul. veris p. iij.*
anthos
Salviæ ana p. ii.
Rad. imperial. ʒiß.
hermodact. ʒii.
agar. ʒi.
cubeb.
cardamom. ana ℈i.
Infund. ſ. q. ▽ *primul. veris per noctem, manè ebulliant, Colat.* ℞. ʒiß.
Adde ſyrup. ſtœchad. ʒij.
ſpir. primul. veris ℈i.
S. Purgiertränklein.
℞. *Herb. chamædr.*
chamæp. ana Mi.
Flor. primul. veris mß.
anthos.
ſalviæ ana p. ij.
Rad. imperat.
angelic.
irid. Florent. ana ʒiij.
Sem. carthami ʒvi.
Hermodactyl. ʒi.
Agarici ʒij.
Cardamom.
Cubeb. ana ʒiß.
♁ ☿ ʒij.
F. Nodulus.
S. Büſchlein zum Purgierwein.
℞. *Con-*

℞. Conserv. prim. veris ʒi.
Resin. jalappæ gr. viij.
Scam. ♀rati gr. iv.
♒ prim. veris g. vi.
F. Bolus.

S. Laxier-Zucker auf einmal.

Sudorifera:

℞. ▽ Primul. veris ʒi.
Syrup. stœchad. ʒvi.
Specif. cephal. ℈ii.
Essent. arthet. ʒi.

S. Schwitztranck wol umzurütteln auf einmal.

℞. ▽ Primul. veris ʒiß.
Syrup. de beton. ʒvi.
Ess. lign.
arthet. ana ʒi.

S. Schwitztrancklein.

℞. Magist. cran. hum. ℈ß.
cinnab. ☿ gr. iv.

S. Schwitz-Pulver.

℞. Oss. microcosmi præp. ℈i. l. ʒß.
Cinnab. ☿ ritè parat. gr. v.
M. S. ut antè

℞. Magist. spir. viperar. ℈ß.
Cinnab. ☿ ritè præpar. gr. viij.
bezoard. ☽ gr. v.

M. S. Schwitz-Pulver auf einmal.

Nervos Confortantia:

℞. Conserv. prim. veris ʒi.
anthos.
flor. salv.
lavend. ana ʒß.
Nuc. Ind. condit. ʒiij.
Spec. diambr.
diamosch. dulc. ana ʒiß.
♒ prim. veris ʒi.
c. s. q. Syrup. de Beton.
F. Electuarium.

S. Gliederstärckende Lattwerg.

℞. Conserv. flor. primul. veris ʒß.
anthos.
salviæ.
lavend. ana ʒii.
Specier. diambr.
diamosch. dulc. ana ʒij
Cran. hum. præp.
succin. præp. ana ʒi.
c. s. q. sacchari in ▽ Primul. veris soluta. F. Morsuli, adsperg. ♌ destill. majoranæ.

S. Kräfftige Stärck-Morsellen.

℞. Oss. microcosm. præp. ʒiij.
spinar. viper. præp. ʒi.
cinnab. ☿ ℈iij.

S. Kräfftig Gliederstärckend Pulver/ Dos. 2 Messerspitz voll.

℞. ▽ artic. ad extra D. Kohlrent, ʒiij.
Spir. lumbr. ▽ strium ʒi.
formicarum ʒß.

M. S. Eusserlich Glieder-Wasser.

℞. ♒ lumbr. terrestr. ʒiii.
primul. veris ʒi.
⊖ rectif. ℈i.

M. S. Eusserlicher Glieder-Spiritus.

℞. Balsami Paralyt. Mynsicht. ʒii.
Pingued. castor. ʒi.

M. S. Eusserlicher Glieder-Balsam.

℞. Unguent. Paralyt. ʒi.
Pingued. human. ʒiß.

M. S. Glieder-Salb.

℞. Unguent. nervin. Aug. ʒi.
♌ lumbric. terrestr. ʒß.

M. S. Nerven-Salb.

℞. Emplastr. Nervin. ʒij.
Tacamahac. ʒi.
malax. c. ♌. nervin.

S. Glieder-Pflaster.

℞. *Herb. majoran.*
chamædr.
chamæpyth.
Flor. primul. veris ana Miij.
rosmarin.
salviæ ana Mij.
lavendul.
primul. veris ana Mj.
Baccar. junip. mij.
♆ ℔ *iij.*
☉ *lib.* 1.
Incis. D. ad chartam.

S. Species zum Gliederbad.

℞. *Herb. serpilli.*
origan.
salviæ.
chamædr.
chamæpith.
Fol. lauri ana Miij.
roris marin. Mij.
Flor. chamomillæ Miß.
Baccar. junip. Mij.
Rad. imperat. ℥iij.
♆ *lib. iij.*
☉ *lib. i.*
Incis. D. ad Chartam.

S. Species zum Fußbad.

Balnea quoque *ex formicis* cum herbis appropriatis mirum quantum conveniunt pro corroborandis nervis.

Clysteres etiam *appropriati* cephalici ex nervinis cum phlegmagogis aliquoties exhiberi possunt. Revellunt enim atque materiam educunt.

Cap. XV.

De

CONVULSIONE.

Hîc prosunt *Medicamenta Nervina* antea notata: Specif. cephalicum, Magist. cranii humani, Epileptica, ossa microcosmi præp. Essent. arthet. Externè ♎ lumbr. terrestr. S. & C. Balsamus spasmaticus Mynsichti, unguentum spasmaticum Ejusdem, unguent. Ejus nervinum & August. ♋ lumbricorum terrestrium, castorei, euphorbii, ♋ stillat. rosmarini, salviæ, lavendulæ.

Carminativis semper admisceri debent *nervina appropriata*. Internè potest exhiberi ▽ carminativa Dorncrellii c. ♎ ☉ Externè unguentum resumtivum, pinguedo humana, serum hircinum, medullæ animalium, balnea & olea. ▽ pinguefaciens Ferdinandi in omnibus hecticis morbis est commendatissima.

Spasmo prosunt ungula alcis parata, hyacinthus, ▽ hirundinum, cui admisceatur specificum cephalicum *vid.* plura apud *Macasium pag.* 287. 288.

Revellentia materiam stimulantem:

℞. *Herb. malvæ.*
bismalvæ
parietariæ
betonicæ
origani
pulegii ana Mj.
Flor. chamomillæ.

laven-

lavendul. ana p. iij.
Sem. anisi.
fœniculi
: utæ ana ʒij.
Coq. s. q. ▽ Col. ℞ ʒviij.
In qua dissolv. Elect. hier. c. agar. ʒi.
Extr. colocynt. ϑi.
℥ rutac.
anethi ana ʒi. M.
F. ha Clyster.

PURGANTIA:

℞. *Pilul. fœtid.*
de sagapenô ana ϑiß.
agar. trochisc. ϑß.
c. syrup. de beton.
F. Pilulæ.

S. Lapier-Pillen.

Purgantia non sint vehementia, sed mitiora. Fortiora enim materiam fundunt & Naturæ vim inferunt.

Pulvis convulsivus Horstii:

℞. *Pulv. rad. vincetox.*
elenii
succis.
caryophillat.
pœoniæ ana ʒiß.
Bacc. lauri ʒß.
summit. serpilli
salviæ
flor. anthos ana ʒii.
Spec. diamosch. dulc.
pleres archont.
dianthos ana ʒi. M.
F. Pulvis.

CONFORTANTIA ALIA:

℞. *Conserv. ros. rubr.*
Flor. primul. veris
stœchad. Arab.
condit. berberum ana ʒi.
cort. citri ʒß.
lactuc. Italic. ʒi.
NM. in Indiâ condit. N. ij.
Spec. dia-pleres archont. ʒi.
trochisc. de viperis
fœcul. pœoniæ ana ʒß.
bol. Armen. Orientat.
▽ sigillat. in ▽ Ros. ana ϑi.
c. Syrup. cydon. ʒß. & vin. cyd. q. s.
F. Electuarium, quod cooperiat. Fol. ☉.

S. Köstliche Lattwerg wider den Krampf.

Externa: ℞. *℥ Terebinth.*
lil. alb.
hyperici
laurin. ana ʒi.
Pingued. human.
Unguent. agripp. ana ʒß.
Ceræ parum. M. F.
Linimentum, quô partes spasmô correptæ ad focum calidè fricentur.
℞. *Emplast. nervin.*
oxycroc. ana ʒiij.
c. ℥ terebinth. F. Empl.
Post linimenti inunctionem partibus imponendum.

CAP. XVI.

De
INCUBO.

PRO*sunt* hîc partim *cephalica*, partim *cordialia* atque *Stomachalia* in specie rad. & sem. Pœoniæ, chrysolithus ☉ inclusus, lap. armen.

℥ cha-

℥ chamomillæ, elect. diacorum, extractum Pœoniæ, viscus quercinus, magisterium chrysolithi.

Aloes per aliquot dies cum cubebis & passulis certum habetur præservativum contra incubum. Ex Semine Pœoniæ Mari fieri possunt tempore somni emulsiones, ut & ex Semine nigellæ

℞. *Sem. pæoniæ* ʒiii
c. s. q ▽ *Flor. Pæon. F. Emulsio. edulcor. rot. man. Christ. perlatis, add, smaragdi præp.* ϑii.

S. Abendmilch.

℞. ▽ *flor. pæoniæ* ʒi.
theriacæ smaragdin. ʒi.
Syrup. flor. pæoniæ ʒiij.
Tinct. pæoniæ ʒi.

M. S. Abend-Tranck auf einmal.

℞. *Pulv. stomach.* ʒiij.
coriandr. præparati ʒi.
fæcul. Pæoniæ ʒß.
smaragdi præp. ϑi.

M. S. Pulver auf etlichmal.

sumatur tempore somni.

℞. *Conserv. stæchad. Arab.* ʒiß.
betonicæ
melissæ
florum citri
Condit. rad. cichor.
helen.
N. Mosch. Ind. ana ʒv.
Specier. diaplereſarch.
latit. Abas. ana ʒiß.
Magisterium eboris
cranii humani ana ϑi.
Fæcul. Pæoniæ
corall. præpar. ana ϑi.
c. s. q. Syrup. de stæchad. Arab. & flor. Pæoniæ

E. l. a. Electuarium, cui instilletur.

℞ ☽ ϑi. M.

℞. *Magister. corall.*
succin.
cranii hum. ana ϑi.
Confect. alkerm. ʒi.
Sacch. in ▽ *epil. Lang. sol.* ʒviij
F. s. a. Rotulæ.
adspergatur parum ℥ *citri.*

S. Sonderliche Stärckküchlein.

EXTERNE:

℞. ℥ *NM. express.* ʒiß. *vel* ʒii.
mastich.
menth. ana ʒij. M.
Pro Unguento.

S. Magensalb.

Proderit quoque empl. de crusta panis.

CAP. XVII.

De
EPILEPSIA.

Præservantia optimè adhibentur ante mutationem ♈, quod etiam observandum est in omnibus capitis affectibus. Maximè verò nocet & ad epilepsiam disponit ecclipsis.

Plurimi *Narcotica* commendant in Epilepsiâ specificis mixta, ut figant ⁊ feroces & convulsivos motus. Præstant hîc laudanum opiatum & pulvis anodynus.

In Clystere convenit Stercus Pavonis, nam non solùm alvum stimulat, sed etiam specificè prodest. It. crocus metallorum loco scoriarum reguli

guli ʒii. Idem quoque præstat ☉. ♄atum, ♒ lil. convallium, ceraforum, cum aliquot guttis ♒ ☉li cephalici.

Theriacâ *nares inungi* possunt.

Mirè quoque prodest umbilico illita pinguedo cati sylvestris in maribus, & in sexu sequiori catæ sylvestris.

Specifica sunt: ▽. epilept. Langii & Mynſ. ♒ ceras. nigr. Ej. elix. Pœoniæ, Pulv. Epilept. mirab. Specificum Cephalicum, magist. & ℞ ☽ specificè quoque prodest. Ros solis, ruta & omnia ex Pœonia, ▽ squamar. visci quercini, ▽ corvorum, ciconiæ, cerebri humani, ♒ ☉, ♒ ♁ vol. & gelatin. cran. hum ♁ssa cranii hum. pulv. secundinæ fæminæ primiparæ, spinæ mustelæ piscis, cornua & ungulæ alcis, lapis carpionum & percarum. Magist. ungulæ alcis & cran. hum. Bezoard. ☉re, ☽re. Paracelsus mirè commendat helleb. nigr.

Prosunt quoque sudorifera, ut ♒. visci quercini, essentia lignorum, bezoardicum ☽re pro sudore ciendo.

Vitetur vinum generosum & ♀ nimia. *Amuletum* ex frutice sambuci & salice. Crystalli præparati, imprimis *in Epilepsiâ â Bile*, locum habent.

Si Epilepsia est ab utero, præstat Essentia castorei, Elix. uterin. Externè verò empl. matricale usitatum cum ♁ castor. malaxatum, & semper epilepticis debent misceri uterina, v. g. bezoard. ♃. fæcula bryoniæ &c. Quod etiam observandum in cæteris causis v. g. vermibus.

Recens natis adhibeatur vel specificum cephalicum, vel syrupus de cichor. cum rhabarbaro: Empl. pro bregmate usitatum.

In Paroxysmo pro Adulto:

℞. ▽ *ceras. nigr.*
lil. convall. c. Vinô ana ʒi.
Epil. Langii ʒiij.
♒ *epilep.* ☉ *comp.* ʒij.
Syrup. flor. Pœoniæ ʒi.

S. Stäck-Wasser gegen die schwehre Noht.

℞. ▽. *Epilept. Langii* ʒiß.
ceras. nigror.
lil. convallium
Pœoniæ ana ʒi.
ſpecif. cephal. ʒij.
Syrup. flor. Pœon. ʒiß.
♒ *lil. convall.*
ceras. nigr. ana ʒi.

S. Köstlicher Stärcketranck auf etlichmal wol umzurütteln.

℞. *Extract. theriac.* ∋i.
rutæ ∋ß.
castor. gr. vi.
♒ *lil. convall. q. ſ. pro Conſiſt. Elect.*

S. Lattwerg die Zung mit zu reiben.

℞. *Balſam. ſuccin.*
majoran.
rutæ ana ʒß.
♁ *deſt. rutæ g. vi.*

M. S. Eusserlicher Balsam.

℞. ▽ *lil. convall. c. Vino* ʒiij.
Epil. Langii ʒii.
Eſſent. caſtor. ∋ß.

M. S. Eusserlich Puls- und Anstreich-Wasser.

Applicetur pulsibus & naribus.

℞. *Herb. Galeg.*
rutæ
caprar. ana Mj.

Flor. tiliæ.
lil. convall.
primul. veris ana p. ij.
Rad. Pæon. ℥iß.
stercor. Pavon. ℥i.
Coq. in s. q. ▽ Com. Colat. ℞. ℥x.
In quibus dissolv. fellis taurini inspiss. ʒij.
Elect. hier. picræ c. agar. ʒi.
vitell. over. N. 1.
F. Clyster.
℞. *Elect. hier. picr.*
stercor. murin. ana ʒi.
fellis tauri inspissati ʒiß.
c. s. q. mellis anthosati F. Suppositoria N. ij. Illin. ☍ castor. & rutæ.
S. Stuhlzäpfflein.
℞. *Pulv. flor. lil. convall. ʒi.*
sternut. usitat. ℈ij.
⌒ lil. convall. g. vi.
M. S. Nies-Pülverlein.
Extra Paroxysmum præservationis gratia prosunt sequentia:
℞. *Flor. Pæoniæ.*
tiliæ.
lil. convall.
betonicæ ana p. ij.
Rad. Pæon.
squam. ana ʒvi.
Fol. S. S. S. ℥i.
Helleb. ritè præp. ʒvi.
sem. carthami ʒvi. ad ℥i.
agar. albiss. ʒiii.
visci quercini ℥ß.
cardamom.
cubeb. ana ʒiß.
⊖ ♀ ʒij.
S. Purgierendes Haupt-Büschlein.
Omissô etiam ⊖♀ potest ex hisce speciebus præparari claretum antiepilepticum laxativum seu syrup. laxativus pro aliq. dos.
℞. *Pulv. rad. jalap. ℈i.*
fæcul. Pæon. gr. iv.
scam. ♀rat. gr. vi.
Cryst. min. ♄ gr. ii.
M. F. Pulvis.
℞. *Pulv. Cathol. purg. ℈i.*
⊖ *epilept. Mynſ. gr. iij.*
scammon. ♀rati gr. iv.
spir. lil. convall. g. iv.
M. F. Pulvis.
℞. *Pulv. jalappæ ℈i.*
scam. ♀rati gr. vi.
syrup. Pæon. ʒii.
⌒ lil. convall. g. iv.
M. F. Potiuncula.
S. Purgier-Säfftlein.
Addi possunt ▽ flor. tiliæ & alia appropriata:
℞. *Conserv. flor. Pæon. ʒi.*
Pulv. cathol. purg. ℈i.
Extract. helleb. nigr. gr. vi.
⌒ lil. convall. g. iv.
M. F. Bolus.
S. Laxier-Zucker auf einmal.
℞. *Pilul. coch.*
aurear. ana ℈i.
Resin. jalap.
scammon. ♀rat. ana gr. iiij.
c. ☍ stillat. rutæ F. Pilulæ adsperg. pulv. March.
S. Pillen auf 2mal.
℞. *Conserv. flor. Pæon. ʒvi.*
Pulv. cathol. purg. ʒi.
⌒ lil. convall. ℈i.
syrup. Pæon. q. s.
F. l. a. Electuarium.
S. Purgier-Lattwerg auf 3 mal.
℞. *Pulv.*

℞. *Pulv. Marchion. comp.* ʒiß.
ſpecif. cephal. ʒi.
M. *Divid. in p. æ. ſ.*

S. Sonderlich Pulver.

Exhibeantur in ▽ appropriat. præprimis ante mutationem ☽.

℞. *Specif. cephal.* ʒiß.
ſmaragd. præp. ʒß.
M. *Divid. in* 4. *p. æ.*
S. ut ſupra.

℞. ⏦ ⊕ *epilept.* ʒß.
℞ *flor. Pæon.* ʒii.

M. S. Haupt-Tinctur. Doſ. gutt. 10. vel 40.

℞. ▽ *Epilept. Langii* ʒij.
lil. convall. c. Vino
cerebri humani ana ʒii.
ſyrup. flor. Pæon. ʒiß.
℞ *flor. Pæon.* ʒiij.
⏦ ⊕ *Epilept.* ʒi.

M. S. Stärck-Safft 2. oder 3. Löffelvoll auf einmal.

℞. ▽ *Epilept. Langii* ʒiß.
Theriac. ſmaragd. ʒi.
ſpirit. lign. ʒß.
ſyrup. flor. Pæoniæ ʒiij.

M. S. Schwitz-Tranck auf einmal einzunehmen.

Hartmanni ⏦ epilept. ex ⊕ & ⊡ mira præſtat, datus à gutt. 20. It. ⊖ vol. cranii hum. ⊖ ſuccini vol. ad gr. v. vel vj. cum medicamentis aliis. Spiritus viſci quercini (quo & extrahantur corallia) ſudorem movet egregiè ad præſervationem. Doſ. à gutt. 20. ad 30.

EXTERNE:

℞. *Pulv. pro ſuffim. Epil. Myrrh.* ʒiij.
Tacamah. ʒi.

M. S. Euſſerlich Räucher-Pulver.

℞. *Flor. beton.*
Pæon.
ſalviæ.
lil. convall.
prim. veris ana p. ij.
Herb. Lunar. p. iij.
Viſci quercini ʒiij.
ſuccini ʒiiß.
cardamom.
cubeb. ana ʒij.
Sem. Pæoniæ ʒiß.

M. S. Species zum Häublein.

℞. *Empl. pro bregmate uſit. q. ſ.*
Pulv. ariſtoloch. rot.
ſandarachæ ana ʒi.
viſci quercini ʒß.

Malax. cum ♌ *maſtich. Induc. ſuper alut. & obd. ſynd. in forma orbicul.*

S. Sonderlich Haupt-Pflaſter.

PRO PUERIS EPILEPTICIS verè conveniunt ſequentia:

℞. *ſpecif. ceph. gr. iv. vi. vel viij. D.*
Vel ℞. *ſpecif. cephal. gr. iv. vel vi.*
Bezoard. ☉*ris gr. v.*

S. Pülverlein auf einmal.

℞. ▽ *ceraſ. nigr.*
tiliæ ana ʒ.
Pulv. Marchion. ʒi.
ſpecif. cephal. ℈i.
ſyrup. fl. Pæon. ʒvi.

M. S. Stärcktranck auf etlichmal.

℞. ▽ *ſquamar.*
ceras. nigr. ana ʒi.
Mag. cran. hum.
ung. alc. ana ℈i.
ſmaragd. præp.
oſſ. de cord. cervi ana ℈i.
M. *Edulc. rot. man. Chriſti perlat.*

S. Stärck-Milch wol umzurütteln auf etlichmal.

℞. ♏ *ceraſ. nigror.*
tiliæ
lil. convall. ana ℥i.
Tinct. flor. Pæon.
tunicæ ana ʒß.

M. S. Sonderlich Tinctur ins Bier/ Doſ. 25. gutt.

℞. *Magiſt. cran. hum.*
ungul. alcis.
corall. rubr. ana ʒi.
ſmaragd. præp.
oſſ. de CC. ana ʒß.
Bezoard. ☉*re gr. viij.*

M. S. Köſtliches Stärck Pulver auf etlichmal.

Clyſteres quoque conveniunt:

℞. *Flor. Pæon.*
tiliæ
lil. convall. ana p. iij.
Sem. rutæ ℥i.
Agar. in pet. lig. ʒiß.
Coq. inſ. q. ▽ *com. Col.* ℞. ℥iij.
Elect. hier. c. agar. ʒij.
fell. taur. inſpiſſat. ʒß.
M. F. Clyſter.

℞. *Flor. Pæon.*
lil. convall.
tiliæ ana p. ij.
Rad. Pæoniæ ʒiii.
ſem. carthami ʒii.
Agar. in petiâ ligat. ʒi.
Coq. inſ. q. ▽ *com. Col.* ℞. ℥iiß.
Elect. hier. pic. c. agar. ʒiß.
vitell. ovi dimid.
F. l. a. Enema.

Si adſunt tormina, venter inungi poterit

♎ *chamomill.*
rutæ
menthæ q. ſ.

Cum aliquot guttis

♎ *ſtillat. aurant.*
anethi
rutæ
carui
cumini M.

Vel externè applicari poteſt emplaſtrum de baccis lauri, cum guttis aliquot rutæ malaxatum.

Interne pulveribus admiſceatur pulv. anodynus ad gr. i.

℞. *Sandarach.* ʒi.
Ariſtoloch. rotund.
rutæ.
viſci quercini ana ʒß.
c. ſ. q. Cerot. probregm. uſit.
F. Emplaſtrum.

S. Haupt-Pflaſter.

Caput XVIII.

De

CARO ET CATALEPSI.

MEdicamenta in reliquis affectibus ſoporoſis allegata hîc etiam proſunt, ut Clyſteres Revellentes & externas ♏ fixos ſolventia.

Si â vaporibus â febre emiſſis carus oriatur, plantis pedum adhibeatur cataplasma ex herb. rut. recent. ♎, raphan. & fermentô acerrimô, valdè enim revellit â capite.

Prodeſt etiam V. S. imò & *Arteriotomia, vid. Marcus Aurelius Severi-*

ni

ni lib. de efficaci Medicinâ. It. Cucurbitulæ, ligaturæ & vellicationes.

℞. *Rad. alth.*
lil. alb.
angel. ana ʒß.
Herb. rut.
helen.
Serial. ana m. i.
Flor. lil. convall.
ſtæch. Arab.
lavend. ana p. iij.
Sem. artemis.
aniſi
fœniculi ana ʒiij.
Prun. Damaſcen. N. 7.
Coq. in ſ. q. ▽ *com. Col.* ℞. ʒx. *in quâ diſſolve Elect. hier. picræ, c. agar* ʒi
♁ *rut. expreſſ.*
chamomill. ana ʒi.
⊖ *com.* ʒß.
F. Clyſter.

℞. *Rad. angel.*
zedoar. ana ϑii.
Sem nigellæ ʒi.
Bacc. lauri ʒß.
Caſtor.
Camphor. ana ϑß.
Concis. & Contus. M. F. Nodulus ex ſyndone rubro.

S. Riech-Püſchlein.

℞. *Pulv. majoran. p. ii.*
lil. convall. p. iij.
Sem. nig. ʒiß.
Caſtor. gr. vi.
♁ *aniſi*
ſuccini ana g. ij. M.

S. Nies-Pulver.

℞. *Decoct. emoll. lib. i.*
Elect. diaphœnic. ʒi.
▽ *bened. turbid* ʒiv.
M. F. Clyſter.

℞. ♁ *NM.* ʒiij.
Balſami Peruviani ʒii.
♁ *ligni Rhod.*
caryophill. ana ϑß.
cinamom. g. vi.
Zibethi
ambræ
moſchi ana gr. iij. M.
F. Balſamus.

S. Balſam die Schläf damit zu beſtreichen.

Specificè prodeſſe creditur ſuccus conſolidæ ad ʒij. hauſtus.

Mercurialis ſeq. pulverem exſiccantem & calefacientem coronali commiſſuræ inſpergendum præſcribit:

℞. *Flor. ſtœchad. Arab.*
majoran.
ſerpill.
origani ana ʒiij.
Caſtorei ϑii.
Flor. ros. rubr.
caryophill. arom. ana ϑi.

Pulveriſentur omnia & futuræ coronali inſpergantur.

Atque hactenus notata in ipſo paroxysmô adhibere conveniet.

Extra Paroxysmum verò de cauſarum remotione cogitandum erit, *vid. ſuprà de affect. ſoporoſis.*

CAP. XIX.

De

EXTERNIS CEREBRI LÆSIONIBUS.

I. MEATUUM CEREBRI ANGUSTIA *Si ab extemis causis proveniat,* prodest ▽. cephal. compos. ▽. lil. convall. ▽. & ♎. ceras. lil. convall. A. E. Matthioli.

Multa *cordi applicata* prosunt etiam capiti. Internè porrò ♎. cephal. ⊕, bals. apoplect. & cord.

Vomitus excitatur cum ⊖ ⊕ in ▽. cephal. dissolut.

Sternutatoria ex flor. lil. convallium fiant & ♎ ⊕ cephalicus naribus applicetur.

Cerebrum elevatur instrumentô elevatoriô, & antequam consolidatio fiat, præcaveat Medicus, ne remaneant frustula læsi eranii. Consulatur Fabritius Hildanus, Sebizius, Scultetus & alii.

Si â causis internis proveniat malum, prosunt cephalica discutientia, sanguinem congrumatum resolventia, essent. florum hyperic. Tinct. flor. Pœoniæ, chærefol. beton. vel potio ex ▽ beton. chærefol. ocul. ♋ syrup. beton. Præstat enim betonica in omnibus affectibus & vulneribus capitis.

Si obstructio adest ossis cribriformis â pituita, prodest ♌ irid. Nicot. &c.

In COMMOTIONE CEREBRI conducunt cephalica & sanguinem congrumatum discutientia. Nam propter ♀ figuntur qs. ♎ & proindè talis affectus est δυσίατος.

In omnibus VULNERIBUS CAPITIS alvus debet esse aperta, aliàs adscendere consuescunt vapores, ad quorum revulsionem facient clysteres revellentes ex cephalicis.

In CONTUSIONE CAPITIS confert Emplastrum de Betonicâ malaxatum cum balsamo Peruvianô. It. Clysteres parentur ex rutâ, cent. min. beton. verbena & purgantibus appropriatis.

CAP. XX.

De

VULNERIBUS CUTIS ET PERICRANII.

T*Erebinthina debet lavari* & parari cum ▽ cephalicis appropriatis, præsertim betonicæ, antequam ad Emplastrum maturativum adhibeatur.

In vulneribus cum magnô *dolore conjunctis* præscribi debet laudanum opiatum & præservationis gratiâ præscribantur epileptica.

℞. ▽ *Beton.* ℥i.
Syrup. Beton. ℥ß.
Laudan. opiat. gr. ii. vel iij.
Specif. cephal. ℈i. M.

S. Abendtränck lein wol umzurütteln.

Vid.

Vid. Horſtius de uſu laud. opiati.

In vulneribus capitis *in principio* adhibeantur diſcutientia, ut Eſſ. chæ- refol. fl. hyper. *Deinde Proſunt* etiam potiones vulnerariæ, uti etiam Eſſent. vulner. D. Michaëlis & alia.

CAP. XXI.

De

VULNERE SEU FRACTURA CRANII.

VId. *Petræus* & *Hildanus*, quòd etiam particulæ cerebri abſciſſæ vulnus lethale haud inferant. Vulnera verò cordis ſunt per ſe & ſimpliciter lethalia: Cerebrum verò læſum pro immedicabili cenſet Horſtius per accidens, ſcil. ex incuriâ Chirurgi, *vid Fabricius Hildanus Cent. V. Obſerv. 14.*

In vulnere capitis caveri debet, ne ingrediatur aër: Admiſcenda quoque alexipharmaca externis medicamentis, ut & internis, imprimis decoctum ſcordii. Ante mutationem ☽ præſcribi debent anti-epileptica, quæ corroborant nervos; ceratum de mumia capit. hum. commendat *Bereng.*

Medicamenta *vulneraria ſpecifica* ſunt: *Herb.* beton. ſalviæ, verben. veronic. cereſol. iva arthet. *Flores* beton. ſalv. ſtœchad. Arab. lil. convall. Primul. veris. *Radices* ariſtol. rotund. cyper. rot. caryophillat. Valerianæ. *Eſſ.* chæref. flor. hypericon. ℞ flor. bellid. Beton. Eſſ. ocul. ♋. Eſſent Mumiæ.

In vulneribus capititis *ſi alvus non reſponderit*, Fiat Clyſter ſeq.

℞. *Herb. verben.*
rutæ
veron.
beton. ana Mj.
Flores beton.
ſtœch. Arab.
hypericon. ana pug. i.
Rad. ariſtoloch. rot.
Valerianæ ana ʒiß.
Coq. in ſ. q. ▽. *Com. Colat.* ℞. ʒvi. *in quibus diſſolv. Elect. hieræ picræ c. agar.* ʒiß.
vitell. ovor. N. j.
F. l. a. Clysma.

Quod ſi opus fuerit revulſione, *conveniunt* ruta, cent. min. fel tauri. It. ⊖ cephalica, ☉; ad majorem ſtimulum poſſunt etiam M. P. appropriatæ ſolvi in clyſteribus, in affectibus ſcilicet ſoporoſis.

Loco clyſterum poſſunt quoque adhiberi ſuppoſitoria:

℞. *Suppoſitor. acut. N. ij.*
illinantur ♎ *diacolocynth. & caſtor. D.*

POTIONES VULNERARIÆ.

℞. ▽. *beton.*
ceras. nigr.
lil. convall.
prim. veris
ceref.
flor. hyperic. ana ʒi.
Specif. cephal. ʒiß.
Syrup. de beton. ʒi.
S. Kräfftiger Hauptſtärcke der Trancke.

Poteſt

Potest usurpari in principio, discutit enim sanguinem. Dos. aliquot cochl.

℞. ▽. *flor. hyperic.*
beton.
chærefol.
ceras. nigr. ana ʒiß.
Essent. ocul. ♋
flor. hyper. ana ʒi.

M. S. Hauptstärckender Tranck.

℞. ▽ *cerebri humani*
ceras. nigr.
flor. hyperici ana ʒiß.
Syrup. flor. Pæon.
beton. ana ʒi.
Spir. ceras. nigr.
lil. convall. ana ʒi.
Specif. cephal. ʒij.

M. S. ut antè.

℞. *Essent. hyper.*
chærefol. ana ʒiij.

M. S. Haupt-stärckende Essenz Dos. gutt. 30.

Detur tempore matutino, vespertinô & pomeridano.

℞. *Essent. ocul.* ♋
flor. hyper.
chærefol. ana ʒij.

M. S. ut Prius.

℞. *Tinct. bellid.*
betonic. ana ʒii.
℥ ♁ *cephal.* ʒiß.

M. S. Hauptstärckende Tinctur. Dos. gutt. 30.

℞. *Fol. beton.*
verben.
chærefol.
Flor. hypericon. ana Mj.
betonic.
primul. veris
lil. convall. ana p. iij.
Pæon.
salviæ ana p. ij.
Rad. aristoloch. rot. ʒiß.
Coq. in s. q. ▽ *com. colat.* ℞. ℔i. *adde*
Syrup. de beton. ʒiij.
Essent. flor. hypericon.
ocul. ♋ *ana* ʒii.

S. Wundtranck auf etlichmal.

Dos. 30. *cochl. tempore matut. pom. & vespertino.*

℞. ▽. *beton.*
flor. til.
cerefol.
verbenæ ana ʒiß.
Syrup. de beton. ʒii.
℥ ♁ *cephal.* ʒi.

M. S. Hauptstärckender Wundtranck.

Magis arridet palato, quàm potiones ex decoctis.

℞. *Specif. cephal.* ʒiß.
ocul. ♋ *præp.* ʒii.

S. Hauptstärckend Pulver.

Si adsint *dolores ingentes*, potest usurpari pulvis anodynus cum cephalicis.

℞. *Pulv. anodyni*
specif. cephal. ana ℈ß.

M. S. Hauptstärckend Pulver auf 1 mal.

℞. *Conserv. flor. beton.* ʒi.
laud. opiat. gr. iij
℥ *lil. convall. g. iv.*

M. S. Hauptstärckend- und Schmertz-stillender Bolus auf einmal.

Usurpatur tempore somni, dum æger â pastu abstinet.

℞. ▽. *Epilept. Lang.* ʒii.
Syrup. de beton. ʒi.
Laudan. opiat. gr. iij.

M. S. Abendschlaff-Säfftlein.

℞. ▽.

℞. ♈. *meliss.*
lil. convall. c. Vino ana ʒiß.
carbunculi ʒi.
cinamom. borrag. ʒij.

M. S. Kräfftig eusserlich Stärckwasser.

Potest applicari naribus, pulsui & cordi.

℞. *Flor. anthos*
rosarum ana p. ij.
Ras. ligni Rhodii ʒi.
aloës ℈i.
ambræ
moschi ana gr. ii.

F. Nodul.

S. Eusserlich Püschlein.

Potest applicari naribus ad confortandos ♏ animales.

Vulnerati ab ira & ♀. abstineant. Vulnera capitis interdum sunt ad centum dies periculosa. *In cibis* assumantur ocul. ♋, jusculæ cum cerefol. Viscus querc. potest admisceri decoctis, promovet enim agglutinationem.

CAP. XXII.

De
MORBIS OCULORUM.

TIT. I.
De
PALPEBRARUM AFFECTIBUS.

HOS inter affectus præprimis consideretur

TRACHOMA.

In quô conveniunt *purgantia* multa, serum educentia salsum & acre, & hisce semper specifica admiscenda.

Posteà adhibeantur *confortantia*. Abstinendum verò à medicamentis mineralibus, quæ corrosiva sunt: Utendum verò medicamentis acrimoniam tollentibus, ut mucilaginibus:

TUMOR AQUOSUS PALPEBRARUM.

Tollitur per rob sambuci

COALITUS PALPEBRARUM

Si medicamenta non juvant, *sectione* tollitur.

CONVULSIO PALPEBRÆ.

Hîc *externè* optimum est balsamum Peruvianum, quod & in omnibus paralyticis affectibus insigne & speciosum remedium est.

Sæpè *cachexia totius* Tumori palpebrarum occasionem præbet illumque fovet, quare hæc prius curanda, *vid. Balth. Timæus* von Güldenklee *Lib. I. Cas. XX. pag.* 47. 48.

De mirabili PALPEBRARUM PARALYSI *vid. Idem Lib. I. & Epist. Med. Lib. I.* ubi fusè & benè.

TIT. II.
De
CILIORUM VITIIS.

I. HORDEOLUM vel sponte iterum abit. Si tamen magnum sit, masticentur manè jejunè granula hordei. Externè poterit adhiberi emplastrum de ammoniacô.

II. GRANDO, quod tuberculum optimè curatur sectione.

III. PHTIRIASIS curatur ut reliqui morbi à pediculis per sem. staphysagr.

ſagr. rad. helleb. alb. ♎ diacoloc. Vel cum unguentô poſſunt miſceri aliquot gr. ☿ ℈ti.

℞. *Pulv. helleb. albi.*
ſem. ſtaphyſagr. ana ʒi.
Succ. Nicot. rec. expreſſ. ʒi.
☿ ℈*tati* ℈i.
c. ſ. q. ceræ.
F. Linimentum.

S. Euſſerliche Salbe.

Quod etiam valet ad abigendos pediculos quoscunque, & expertum quoque eſt in pediculis, dictis die Filtz-läuſe und Krätzläuſe.

TIT. III.
De
Ophthalmia.

Topica nonniſi præmiſſis Univerſalibus debent applicari, & quidem calida, quæ ſpecificis ſemper permiſceantur. Proſuntin caſu deſperatô ☿ & crocus metallorum.

Ubi metus eſt cataractæ S. ſuffuſionis (Augen-Fell) optimô ſucceſſu uſus ſum ▽ ophthalmicâ ex vegetabilibus ſpecificis & crocô metallorum, hic enim lenem vim corrodendi habet. Optimè autem filtrari debent tales aquæ. Infuſum ſeu ▽ ophthalmica Rulandi magni æſtimatur, & fit ex ſpecificis vegetabilibus & crocô metallorum. Sic & omnia medicamenta ex fellibus animalium & hominis proſunt in affectibus oculorum. Quædam verò ſunt fortiora, *vid. Morellus pag. 115.* Sic & ▽ Maximiliani Imperatoris ex ſtercore anſeris Menſe Aprili collectô deſtillata prodeſt. Pars illa albuminis, quam Itali Gallatura, Germani verò das Köpfgen vocant, quæ ex pluribus ovis colligenda & renovanda eſt, multum confert in oculorum inflammatione & dolore. *Vid. Euſtachius Rudius Lib. I. Prax. c. 20.* Poſt univerſalia tamen, purgationem & V. S. talia adhibeantur.

℞. ▽ *albumin. ovor.*
euphrag.
veronic.
rcſ. alb.
fœniculi.
plantag. ana ʒi.
ſacchari candi
ſuccini albi ana ʒiij.
Aloës.
Tutiæ.
Camphoræ ana ℈ß.
Laudan. opiat. gr. ij.
Magiſt. perlarum ℈ß.
Lapid. calamin. ʒi.

M. S. Sonderlich Augen-Waſſer.

Emplaſtrum de cantharidibus revulſionis gratiâ ad nucham adponatur, ubi ſanguinis affluxus adeſt.

℞. *Sang. Dracon.*
Boli Armeni
Pil. leporin. combuſt. ana ʒii.

F. Pulvis, qui diſſolv. cum alb. ovorum & antè ſomnum fronti & ſupra oculos apponatur, ſuperadditâ medullâ panis albi ▽ roſarum madefacta. *Vid. Horſtius de Tuendâ Sanit. ſtud. pag. 202.*

TIT. IV.
De
Suggillatione.

Optime hîc convenit ſanguis columbarum. Secretiſſima pariter eſt ▽ flo-

▽ florum cyani & cerefolii. It. Decoct. rad. ſymphiti & ſigilli Salomonis. *De his quatuor* aliquod tenendum eſt, & quaſi ad ſacram anchoram confugiendum, Idem facit in omni contuſione & ſanguine congrumatô chærefolium, mira enîm præſtat. *Non debet plus ſumi* rad. ſigilli Salomonis, quàm ſymphiti, propter illius acrimoniam & corroſionem: Radicis autem ſigilli Salom. acrimonia optimè demitur ſymphitô, cujus aqua, ſi aliquantulum ſteterit, ſponte abit in mucilaginem.

Porrò laudatur hepar columbæ recens & calidum oculo appoſitum. Item

℞. *Pulpæ pomorum dulc.*
paſſularum ana ʒi.
Mucilag. ſem. fœnugræci cum ▽ roſ. extract. q. ſ.
F. Cataplasma.

TIT. V.
De
LEUCOMATE.

Specificè prodeſt ▽ anagallidis c. ſuccô deſtillata. Item temporibus applicetur tacamahaca, ejusque emplaſtrum, ſive per ſe, ſive cum aliis, ut ceratô cephalicô, permixtum.

Albugo hæc, quæ à pituita fit & humore craſsô ex ophthalmiâ relictô, ſatis facilè curatur, præſertim ſi non fuerit inveterata: *Quæ verò à cicatrice* relicta, difficillimè, quandoquidem in parte exquiſitô ſenſu prædita remedia acriora, conterendæ cicatrici idonea, vix tolerari poſſunt.

Si ab humore pituitoſo in corneâ concretô albugo ſit producta, præmiſſis univerſalibus revulſiones & derivationes proſunt: Deinde materia fotu ex decoctô fænugræci, fœniculi, meliloti, chelidonii &c. emollienda. Maximè autem diſcutientia adhibenda, ubi præſtat ▽ mellis deſtillata, ſaccharum candum in ▽ euphraſiæ ſeu fœniculi ſolutum.

Amatus Luſitanus nubeculas craſſas in puellâ 12. annorum ſe curaſſe refert, poſt decoctum ſarſaparillæ exhibendo per 20. dies ſeq. collyrium:

℞. *Mellis in ipsô favô lib. ij.*
ſummit. fœnicul.
Flor. ſambuc.
euphragiæ ana p. ii.
Sacchari candi ʒiv.

Deſtillentur in M. B. & ▽ inſtilletur ocul.

Si â cicatrice, præmiſſis præmittendis conferunt fella piſcium, ut Lucii. It. ſuccus chelidonii majoris, centaurii, anagallidis, quorum mordacitas, ſi tôlerari non poſſit, inſpiſſari poterunt mucilagine tragacanthi, pſyllii vel cydoniorum extractâ cum ▽ fœniculi, euphraſiæ &c.

℞. *Succus fœnic.*
cent. min.
anagallid. ana ʒiij.
Mellis albi ʒß.
M F. Linimentum.

Plura vid. apud *Riverium*.

TIT. VI.
De
DOLORE OCULI ET VULNERE CORNEÆ TUNICÆ.

Prodeſt ▽. album ovorum cum ſuccinô deſtillata. *Vid. Henricus ab Heer. obſ.* 12, de vuln. ocul. Mira quo-

que faciunt ♀ vel saccharum ♄. rubeum. Si destillatur saccharum ♄. prodit ♏ ♌ flavum & rubrum, quod Chirurgorum secretum est.

In dolore oculorum arcanissimum est pulpa pomorum assata cum saccharô additâ camphora, & imprimis mica panis humectata lacte muliebri, cum paucô crocô. In crocô enim latitat vis narcotica, ut testantur quidam, qui domiêre super croci copiam cum periculô vitæ. Ovum ad duritiem coctum calorem ex oculis ad miraculum educit, sed albumen tantum apponitur. Huc symphitum, *vid. supra.*

Nota. *Si aliquando post V. S. brachium sanguine congrumato afficitur*, applicetur tantùm decoctum symphiti & mira videbis.

℞. *Album. ovi Nj. agita & tantundem* ▽. *ros. & lact. muliebris adde.*

℞. *Sem. fœnugræci* ʒß.
papav. albi ʒii.
Coque in ▽. *rosarum & Decocto album. ovi permisce.*

℞. *Flor. Chamomill.*
meliloti ana p. j.
Semin. fœnugræci ʒi.
Coq. & in Colat. decoq. micæ panis ʒiij
vitell. ovorum N. ij.
croci ∋i.
lactis parum.
F. Cataplasma.

℞. *Succ. meliloti*
chamomillæ ana ʒß. *ad* ʒi
Lactis muliebris
album. ovor. ana ʒij.
▽. *rosar.* ʒi.
Agitentur simul & panni madefacti oculo applicentur.

℞. *Medull. pan. albi* ʒij.
Pulp. pom. dulc. ʒii.
Lactis muliebris ʒi.
♏ *rosac. q. s. M. & Adde parum croci.*
F. Cataplasma.

℞. *Dococt. sem. fœnugræci* ʒiß.
Mucilag. sem. lini ʒi.
sacchari candi ʒß.
croci ∋ß. M.

TIT. VII.

De

PROCIDENTIA UVEÆ.

ALbumen ovi hîc pariter convenit.

In affectibus oculorum optimum medicamentum est applicatio hirudinum post aures.

Ubi opus est exsiccatione, prodest Essentia lignorum.

Si â flatibus oriuntur affectus, convenit ♏ noster anti-colicus permixtus cum ess. opthalmicâ. Vel potest fieri mixtura ex ♏. ☉. & Euphras. Essent. lignorum potest misceri cum ♏. rutæ. *Conf. Riverius Lib. 2. Prax. c. 14. It. Fab. ab Aquapendent.*

TIT. VIII.

De

SUFFUSIONE.

SUffusio *nigra* est incurabilis.

▽. *D. Osvvaldi* specifica in suffusione paratur ex ovis formicarum cum felle mustelæ piscis.

Collyrium in suffusione præstantissimum *Riolani cap. 2. de oculorum morbis.* Radix

Radix gentianæ cum ✝ cocta & oculis instillata suffusionem quoque tollere creditur, *vid. Lipsius de morbillis.*

▽. Fel & pinguedo mustelæ piscis sit vobis commendatissima. Extrahitur autem & exponitur ☉ pinguedo: Hyeme destillari potest. Idem præstat per se destillata aqua leucoji bulbosi, aqua stercoris humani â quibusdam etiam commendatur, sed excitat inflammationem. Fel leporis etiam commendatur cum saccharô mistum & appositum. Item anagallidis succus expressus & oculis instillatus. Debet autem esse anagallis flore rubro. It. ▽ chelidon. cum perlis præparatis. Succus pariter agrestæ permistus cum ♌ fœniculi.

℞. ▽. *chelidon.* ℥i.
⊕ *albi*
Tutiæ præparatæ ana ʒß.
Sacchari candi ʒß.
Vitri ♄. *tenuissimi pulveris.* *gr. vi.*

M. S. Sonderlich Augenwasser.

℞. *Tut. præpar.* ʒij.

Igniatur cum cochleari chalybeatô & extinguitur in Malvatico decies. postea pulverisetur ut alcohol, adde sacch. partem æqualem.

F. Pulvis inspergendus.

℞. *Margarit. præpar.*
Sacchari candi ana q. v. F.

Pulv. subtilis, qui sæpiùs inspergatur. Ubi verò *confirmatus* est *affectus*, artificiosa manus operatio requiritur. *Vid. plara apud River. l. 2. Prax. c. 4. ubi fusè.*

TIT. IX.

De

Debilitate visus et coecitate.

P*Rosunt* confectio Hamech, Mes. ex succo fœniculi parata, ▽. ophthalmica Mynsichti interna Electuarium opticum Ejusdem, Ess. euphrasiæ & ♏ ejusdem. Radix Valeriana: Ros in herbis ophthalmicis manè repertus & oculis illitus mirè juvat.

Radix caryophillatæ, ruta, chelidonium, verbena, flores cyani, calcatrippæ, anthos sem. fœniculi, NM. Extr. Valerianæ, ▽. sacchari fœniculatam mirè commendat Bartholetius. ▽. mellis, unguentum ophthalmicum Mynsichti.

Ubi abstergendum, fel & axungia serpentum specifica sunt maxima. It. fel perdicis. fel lucii piscis, axungia aschiæ piscis, (Aschen / degunt in Forellenwasser) unguentum nihili &c.

In oculorum affectibus mira etiam præstant amuleta ex malvâ succisâ, verbenâ justô tempore collecta. Radicem Thymalcæ. Quidam auri perforatæ indidit in omnibus defluxionibus capitis, idque pro secretô habuit maximô.

℞. *Essent. ophthalm.* ℈ii.
Pulv. cathol. purg. ℈i.
Syrup. beton. ℥i.

M. S. Purgierend Augen-Säfftlein.

℞. *Conserv. flor. Euphrag.* ℥i.
pulv. cathol. ℈i.
♌ *stillat. fœniculi* ℥ij.

S. Purgier-Pulver.

℞. *Flor. euphras.*
Herb. verben.

anagallid. ana Mi.
Rad. chelidon. maj.
Valerianæ ana ʒi.
sem. fœnicul. ʒiij.
Sileris Montani ʒiß.
Fol. sennæ ʒi.
Rad. elleb. nigri.
jalappæ ana ʒvi.
♎ *rutæ.*
euphrag. ana ℈i.

S. Purgierend Augen-Büschlein.
F. l. Nodulus.

Vel coquantur species in s. q. ▽ *simplicis, vel appropriatæ, colaturæ coq. c. s. q. Sacchari ad consistentiam syrupi liquidioris.*

S. Purgierender Augen-Safft. Dos. 1. 2. vel 3. cochlearia.
℞. *Pitul. lucis majores ℈i.*
scammon. ♆rat. gr. vi.
c. ♌ *fœnicul.*
F. Pilulæ.

S. Augen-Pillen auf einmal.
℞. MP. *aurearum*
sine quibus ana ℈ß.
scammon. ♆rati gr. vi.
Cum Essent. Euphrag.
F. l. a. Pilulæ. S. ut ãntẽ.
℞. *Extract. cathol. Andernaci*
panchymag. Crollii ana ℈ß.
c. Essent. ophthalm.
F. Pilulæ.

S. Augen-Pillen.

Extracta quoque appropriata possunt misceri purgantibus, & inde formari pilulæ pro diversitate humoris purgantis.

℞. *Conserv. flor. euphrag. ʒiß.*
beton.
anthos ana ʒß.
Confect. Hamech. Mes. ʒi.
Extract. Valerian. ʒi.
♌ *stillat. fœniculi ℈ß.*
f *c. s. q.* ▽ *vel syrup. beton.*
F. Electuarium.

S. Augenstärckende Lattwerg.
℞. *Essent. ophthalm. ʒvi.*

S. Stärck-Essenz, Dos. 30. gutt.
℞. ℩ *compos. euphrag. Minder. ʒß*
S. ut antecedens.

℞. ▽ *ocularis interna Mynsi. vel Hartmanni ʒvi.*
Syrup. beton. ʒiß.
℩ *euphrag. ʒij.*
Extract. Valerian. ʒi.

M. S. Augenstärckung. Dos. 1. vel 2. cochlearia.
℞. *Herb. verben.*
flor. euphrag. ana Mii.
Radic. Valerianæ
chelidon. maj. ana ʒiii.
sem. fœniculi ʒii.
rutæ
sileris mont. ana ʒiß.
Sacch. vel confect. fœnic. ad pondus omnium.
F. Pulv.

S. Augenstärckendes Pulver.

Potest sumi in cibô vel post cibum ▽ ophthalmica D. Oswaldi mira facit externè. Parantur aliàs formicæ ex melle additô pane, quæ postmodum destillantur. ▽ mellis etiam præstat. Oleum ophthalmicum Rulandi, est oleum papyri. Es beisset trefflich sehr. Paratur hoc optimè in fumô Glauberi.

℞. ▽ *ophthalmica de* ♋ *Crollii.*
vel Mynsichti ʒii.

S. Augen-Wasser.

Con-

Convenit in omnibus oculorum vulneribus, si instilletur. Idem præstat ▽ ovorum ad duritiem coctorum cum succinô destillata. Ova formicarum indantur vitro, quod induitur pane, hic coquitur & prodit liquor. Eôdem modô fit liquor ophthalmicus ex flor. cichorei, sed ego paro ▽ per destillationem.

℞. ▽ *ophthalm. Rulandi* ℥iii.
rosarum ℥iij.
vitri ʒ *ritè præpar.* ℈ß.

Macera per ☉ *in vitro clausô, manè filtretur.*

S. Sonderlich Augen-Wasser.

Manè & vesperi instillentur oculo aliquot guttulæ. ▽ ophthalmica polychresta & ♌ formic. Rulandi præparatur in Plenilunio, aliàs opera luditur.

℞. *Vitr.* ʒ *pelluc.* ℈ii.
▽ *chelidon.*
euphrag.
fœnicul. ana ʒi.

Infund. in vitro clauso, manè ebulliant & filtrentur per chartam emporeticam.

S. Augen-Wasser.

℞. *Croc. Metallorum* ʒi.
▽ *euphrag.*
chelidon.
rutæ ana ʒi.

Infunde clausô vitrô per ☉, *postea fiat ebullitio & filtratio per chartam emporeticam.*

S. Augen-Wasser.

Ubi metus est cataractæ:

℞. ▽ *ophthalmica Mynſ.* ℥iii.
Trochisc. ophthal. Ejusd. ʒi.

M. S. Augen-Wasser.

℞. ▽ *majoran.*
euphrag.
chelidon.
fœniculi.
rutæ ana ʒi.
Tut. præpar. ʒi.
camphoræ gr. iii.
Margarit. præpar. gr. vi.

M. S. Augen-Wasser.

℞. *Roris collecti in extrem. fœnic.* ℥ii.

S. Sonderlich Augen-Wasser.

℞. ▽ *consolid. Reg. vel calcatrip. florum cyani ana* ʒi.

S. Sonderlich Augenwasser in contusionibus.

Peculiaris quoque ▽ ophthalmica paratur in destillatione ♑ epileptici cum ⊡, assumitur verò tantum phlegma.

℞. ▽ *ophthalm. Mynſ.* ℥ii.

S. Augen-Wasser.

℞. *Pulv. ophthalm. Mynſ.* ℥ii.

S. Augen-Pulver.

Tempore matutinô & vespertinô insletur parum.

℞. *Lapid. calaminar.*
Tutiæ præpar. ana ʒi.
Margar. præpar. ʒß.
Saccharicandi ℈ii.
⊕ *albi* ℈i.

M. S. Sonderlich Augen-Pulver.

Potest inde fieri unguentum cum pinguedine porci, vel unguentô rosaceô, vel butyrô Majali ▽ fœniculi & euphragiæ optimè lavato. Vel misc. cum ▽ ophthalmicis.

℞. *Unguentum nihili* ℥ii.

S. Augen-Sälblein.

Exsiccatô hoc:

℞. *Pin-*

℞. *Pingued. muſtelæ piſcis aſchiæ ana* ʒi.

M. S. Augen-Oel.

In *vulneribus oculorum* ſingulare ſpecificum eſt, quod præparatur ex exuviis ſerpentum. *vid. Cnôfelius.*

Experimentum *ad dolorem oculorum* & vulnera eorundem eſt ſequens.

℞. *Pomorum dulcium N. iij.*
Coque in ſ. q. ▽. *Euphraſiæ & roſar. ad mollitiem, trajiciantur per ſetaceum. Pulpæ trajectæ adde ſaccharı albiſſimi* ʒij.
camphoræ gr. xv.
croci gr. v. M.

Applicentur tepidè cum petiis.

CAP. XXIII.

De

AURIUM AFFECTIBUS.

TIT. I.

De

INFLAMMATIONE AURIUM.

SUccus ſempervivi præſtantior eſt ſucco ranunculi, ob nimiam hujus acrimoniam.

In affectibus aurium *interne dentur* medicamenta ex betonicâ, eſſentiâ lignorum, Tinctura lign. Tinct. corallor. quibus miſceantur ſpecifica cephalica.

℞. *Succ. lactucæ*
Nymph.
roſarum ana ʒi. M.

S. Kühlſafft zum Ohr.

Ubi materia ad ſuppurationem tendit, prodeſt decoctum lactis cum ficubus. Ad rupturam apoſtematis.

℞. *Succi ſempervivi expreſſ.* ʒiij.
Lact. mulieb. ʒß.

S. Mixtur zum Ohr.

TIT. II.

De

ULCERIBUS AURIUM.

℞. *Flor. roſar.*
Fol. hederæ terreſtris.
Nicotianæ
betonicæ ana p. iij.
Coq. in ſ. q. ▽. *Col.* ℞. *& adde.*
mellis roſati
Syrupi de beton. ana ʒiij. M.

S. Euſſerlich zum Ohr zu gebrauchen.

Abluitur hôc ulcus. Syrup. abſinthii & lac caprinum ad ulcera aurium quoque ſunt præſtantiſſima. ⊡. phlegma in ulceribus aurium quoq; mirè prodeſt.

TIT. III.

De

VERMIBUS AURIUM.

℞. ♎. *Diacolocynth.* ♃. ʒiß.
Nucl. Perſicorum
Amygd. amar. ana ʒi.
ſtillat. ligni corylini g. iij.

M. S. Oel gegen die Würm.

Poteſt etiam applicari fel favi. item lac muliebre tepidè. Mira etiam præſtat ♎ Nicot. nucl. Perſic. &c.

TIT. IV.

De

DOLORE AURIUM.

FOlium hyoſcyami vel tabaci prodeſt. *In-*

Internè pulvis anodynus cum ſpecificô cephalicô. ♄. & globulus, quô fera eſt confoſſa laudantur vulgo. Applicetur quoque ♌ Nuciſtæ cum moſchô. It. Pinguedo anſeris cum ſucco cæparum.

℞. *Cæpam ſub cineribus coctam*
Butyri recentis ℥ij.
♌ *chamælin.*
roſat. ℥i.
croci ℥ß.
mucilag. ſem. cydon. cum ▽ *roſ. fact. q. ſ.*
F. Cataplasma.

Prodeſt etiam oleum roſarum, cui lumbrici terreſtres præpar. & loti incoquantur. It. ♌ roſarum ℥ij. cum acet optim. ℥ß. coq. ad 4 p. conſumptionem, poſt adde laud. opiat. vel extract. opii c. ♏ ⊕ vel ✝ facti gr. iij. M.

In *causâ frigidâ* expertum ſe ſcribit Horſtius ♌ camphoræ præſentiſſimum fuiſſe remedium. *Vid. Foreſtus l.* 12. *obſ.* 1.

TIT. V.
De
SURDITATE.

NOn *eſt melius hic remedium*, quàm ambra, imprimis, ubi eſt defectus ſpirituum animalium. Debet dari in magnâ copiâ, vel per ſe, vel eſſentia. *Item* ſpecies diambræ cum ▽. cardui bened. prodeſt quoque eſſentia caſtorei, abſinth. ♏ otalgicus & acouſticus ambratus. In *Memorabilibus Camerarii* exſtat oleum, quod præparatur ex vermibus repertis in corticibus ligni quercini. *It.* Eſſentia felis hominis, Lucii piſcis. Axungia ſerpentis, Caſtoris. ▽. picarum cum caſtoreo. *Conferunt etiam* ▽. cardui benedicti rectificata, manè & veſperi infuſa: *It.* ▽ ſalviæ rectificata & eôdem modô uſurpata. It. raphanus excavatus impleatur ▽. majoranæ, addatur momentum ſalis, ſubterretur & aqua collecta inſtilletur. *Item* panis recens cum cuminô ſufficienter coctus. *Item*

℞. *Pulp. colocynthidos* ℈i.
♌ *lil. albor.*
de caſtor. ana ℥ß.
vini albi ℥vi.

Coque ad vini conſumptionem, & guttulatim in aures immittatur. Item propria ⊡ *frequenter exterius adhibita pro lavamentô.*

Aqua etiam ex ovis formicarum prodeſt.

℞. *Sem. carui* ℥ij.
Bacc. lauri N. ij.
Flor. Chamomill.
Fol. rorismarin.
Herb. ſalv. ana Mij.
Coq. in ſ. q. v. & evaporet in aures aliquoties ſingulis diebus.

TIT. VI.
De
TINNITU.

VApor abſinthii & verbenæ cum lapidibus coctis ſpecificè prodeſt. *Ubi adſunt ſordes*, & materia purulenta exit, utor ego ♐ te ⊡ pueri per ſe: Vel Eſſent. lign. faſſafr. It. Eſſent. liquorum. Zibethum quoq; auribus cum bombace inditum mira præſtat. *Tinnitus* pariter *aurium*

sæpissimè tollitur vapore panis calidi cum semine cumini aliisque parati.

℞. ▽ *Picarum cum castor.* ℥iij.
Essent. castor. ℥i.

M. S. Mixtur zum Ohr.

℞. *Fell. sicc. pisc.* ℥ij.
♎ *stillat. succin. gutt. iij.*
cumin. gutt. ij.

M. s. ut antecedens.

℞. *Fellis perdicis* ℥ij.
♎ *stillat. absinthii g. iv.*

S. ut ante & indatur cum bombace.

℞. *Auxung. castor.* ℥i.
viperar. ℈i.

M. S. Sälblein zum Ohr.

℞. ♎ *otalg. Mindereri* ℥iß.

S. Eusserlich Oel.

℞. ♎ *acuistic. ambratum Nynf.* ℥i.

S. Sonderlich Oel.

℞. ♎ *castor.*
absinthii ana ℥ß.
stillat. absinthii g. vi. M.

℞. ♎ *amygd. camar.*
absinth.
formicar. ana ℥ß.
stillat. chamom. g. vi.

M. S. Oel gegen das Brausen der Ohren.

℞. ♎ *vermic. lign. querc. comp.* ℥i.

S. ut suprà.

℞. *Fol. asari*
Com. absinthii
Fol. lauri
Herb. origan.
serpill. ana p. iij.
Helleb. albi ℥ij.
colocynthid. ℥i.
Incis. & contus. grossò modò dentur.

S. Sonderliche Species,

quæ possunt vel in vinò vel lacte coqui & applicari per infundibulum. Potest etiam c. ⏑ vini inde parari essentia: Aut & species hæ cum oleo coqui possunt, pro ♎ composito ad aures.

℞. *Herb. verben.*
Fol. lauri
Com. absinth.
Flor. cham. Rom. ana p. iij.
Sem. cumini ℥ij.

S. Species zum Kochen.

℞. *Essent. lign. sassafras*
Flor. anthos ana ℥iij.

S. Essenz.

℞. *Essent. ligni compos.* ℥ß.
⏑ ⊖ *cephalici* ℥ij.

S. Sonderliche Essenz.

Mira quoq; præstat ℥ium diaphoreticum, exsiccat enim. Detur in ▽ appropriata, per aliquot dies continuetur, sudorque cieatur. Addi potest bezoardicum ℈re vel specificum cephalicum.

In ulcere aurium

℞. *Milii man. j.*
⊖ *mß.*
Flor. chamomillæ
Furfuris tritici
Sem. carui ana Mj. M.
Calefiant in lebete aspersò vinò & in sacculò applicentur.

℞. *Fellis Tauri* ℈i.
✝ *vini* ℥iß.
Coque & evapora in aurem.

℞. *Furfur. grossi*
milii ana mß.

⊖ *pul.*

℞ pug. j.
Flor. chamomill.
Herb. origan.
rosmarin. ana p. ij.
Sem. cumini ʒi.
F. Sacculus.

Qui irroratus calefiat & manè apponatur.

℞. Rad. cyclam. rec. q. placet.
Adde
℥ chamom.
amygdal. amar.
rosarum ana q. s.

Coque & exprime & ante somnum auribus immitte.

CAPUT XXIV.

De
MORBIS NARIUM.

TIT. I.
De
ULCERIBUS NARIUM.

IN ulceribus â materiâ ☉sâ oriundis optimè prosunt pilulæ de fumariâ, resina scammonii, gialap. ☿ dulc. Semper tamen admisceantur specifica cephalica.

Præmissis universalibus convenit essentia lignorum florum anthos, cum ess. vulneraria.

Quodsi autem â scorbutô ulcera proveniant, semper admisceantur medicamenta ex lignis & antiscorbuticis.

Pro sudore ciendo mirè prodest cinnabaris ʒii aliquoties adhibita. It. specificum cephalicum. *Vid. Glandorpius de polypo narium.*

TIT. II.
POLYPO NARIUM.

HEnricus æb Heer. *in obs.* commendat ad polypum butyrum ʒii. Alii verò ☿. ut & arcanum corallium. *Riolanus de Morbis Narium* probatum habet remedium ad polypum. *Poterius in Obs.* valdè commendat pulv. heliotropii naribus bis de die cum gossypiô immissum, quod dissolvat citra morsum. *Quidam commendant* succum nasturtii. In applicatione verò corrosivorum Medicus debet esse cautus, ne degeneret in gangrænam.

TIT. III.
De
HÆMORRHAGIA NARIUM.

SPerniola Crollii in- & externè hîc prodest Pulv. ranarum sistit omnes hæmorrhagias. Crocus & essent. ♂ quoque laudantur.

Ubi omnia desperata sunt, confugiendum est ad laudanum opiatum, tanquam ad saccum anchoram, non tamen omnibus convenit. In stercore asininô & suillô singulare latet medicamen contra hæmorrhagiam narium & uteri. Cichorei radix flore albo hîc quoque prodest: Hâc ipsâ wollen sich etliche fest machen. Quidam pro secretô habent, dum sanguis naribus exstillans statim excipiatur & adhibeatur ægroto cum liquore conveniente. De pulvere

sympathetico *vid. Paoinianum & Beverovicium.* Bufo exsiccatus? mirè prodest, axillis alligatus: Prodest quoque, si in manibus idem detineatur. Sic & in febribus malignis mirè commendatur. Certissimum verò remedium est muscus cranii humani violenter occisi. Prosunt etiam ℞ ♀ ☉, ℞ lap. hæmatit. ☉ in ▽ dissolutum appropr. In vulnerum hæmorrhagiis valet quoque mumiæ ℈i. It. Essentia mumiæ.

℞. ℞ ♀ ☉*li* ℥ij.

S. Tinctur gegen das Bluten 10. vel 20. gutt.

℞. ℞ ♀ ☉*li*
lapid. hæmat. ana ʒi.
S. ut ante.

℞. ▽. *bursæ pastoris*
equiseti ana ʒi.
℞ ♀ ☉*li* ʒß.
Syrup. corallior.
portulac. ana ʒii.

M. S. Stärcktränclein gegen das Bluten.

℞. ▽. *burs. Past.*
portulac.
equiseti ana ʒß.
Sperniol. Crollii gr. viii.
Syrup. portulac. ʒij.

M. S. Stärcktränclein gegen das Bluten/wol umzurütteln auf einmal.

In *fortissimâ hæmorrhagiâ* potest addi laudani opiati granum 1. vel alterum.

℞. ▽ *burs. Pastor.*
equiseti.
portulacæ ana ʒiß.
Lapid. hæmat. præp. ʒij.
Croc. ♂ *adstring.* ʒß.
syrup. corall. ʒß.

M. S. Tranck gegen das Bluten auf etlichmal.

℞. ▽ *burs. Pastor.*
plantag.
equiseti ana ʒß.
Lapid. hæmat. præp. ʒi.
Musci cran. hum. gr. ij.
syrup. portulac. ʒvi.

S. Tränclein auf einmal.

℞. ▽ *Portulacæ.*
bursæ Pastoris ana ʒi.
Lap. prunell. ʒi.
syrup. corall.
M. S. Ut antecedens.

☉ fixum vel etiam crudum sistit quoque hæmorrhagias in aq. solutum, & est arcanum Felicis Wurzii.

℞. *Sperniol. Crollii gr. vi.*
Laudani opiati gr. iij.
F. Pilulæ N. 9.

S. Pilulen gegen das Bluten auf einmal.

℞. *Pulv. anodyn. gr. viij.*
Sperniol. Crollii gr. vi.

S. Pulver gegen das Bluten auf 1 mal.

℞. *Lapid. hæmat. præp.* ℈i.
Pulv. ranar. calcinat. gr. vi.
M. S. ut antecedens.

EXTERNA:

℞. ▽ *Plantag.*
equiset.
fol. quercus ana ʒii.
Lap. hæmat.
terræ sigillat. ana ʒi.

M. S. Umschlag ums Haupt.

℞. ▽ *plantag.*
burs. past.
sperm. ran. ana ʒii.
Trochisc. de camph. ʒi.

Sacch.

Sacch. ♄ gr. v.
M. S. Umschlag zum Halß.
℞. ▽ *Burs. Pastor.*
plantag.
millefol. ana ʒiß.
Trochisc. de camph. ʒi.
Sacch. ♄ gr. vi.
M. S. Aufschlag auf die Leber.

TIT. IV.
De
Olfactus Læsione.

RAdix ireos nostr. ♌ Nicot. irid. ♌ stillat. majoran. Nodul. ex majoran. & nigellâ mira præstant in olfactus læsione. It. conyza.
℞. *Pulv. fol. majoranæ.*
flor. lil. convall. ana ʒi.
♌ *stillat. majoran. gutt. iii.*
M. S. Nies-Pulver.
℞. ♌ *irin.*
Nicot. ana ʒi.
nigell. per express. ℈ß.
stillat. major. g. iij.
M. S. Oel zur Nasen.
℞. *Pulv. fol. majoran.*
sem. nigel. ana ʒii.
♌ *stillat. majoran. g. iij.*

F. Nodulus cum stylo, qui vel per se, vel madefactus cum ▽ majoranæ applicari potest.

TIT. V.
De
Sternutatione Nimia.

S*Ternutatio violenta*, ex catharrô ⊖sô, v. g. curatur attractione lactis tepidi. *Vid. Obs. Horstii & Annot. Nostras in Morellum* p. 84. Item si immittatur manus in ▽ frigidam.

Cap. XXV.
De
AFFECTIBUS LINGUÆ.

Linguæ Tumor sæpissimè excitatur ab applicatione ☿rii minus ritè præparati, velut ab imperitis Chirurgis ad cosmetica adhibetur, & tunc prosunt medicamenta, quæ speciatim resistunt & contrariantur ☿rio, ut ⏜ theriacalis, ▽ scabiosæ cum ✝ rosarum. In genere prodest ♂ ⊕, It. Tinct. rosarum vel violarum.

In Ranula commendantur fungi sambuci in potu, ♌ ⊕ cum melle ros.

Ad Nigritiem cum Scabritie prodest ▽ sempervivi, ♂ ⊕, ▽ prunell, mucilag. sem. psyllii cum ▽ semperviv. præp. ▽ semperviv. cum siccô ♁ & ⊖ ✳ destillata est optima.
℞. *Tinct. ros.*
viol. ana q. s. D.

Vapor Strangulatorius & stipticus interdum *accidit hypochondriacis*, ita ut loqui non possint, donec discussus fuerit. Adhibentur hîc deobstruentia & impedientia adscensum. Acidus humor est præcipitandus per ocul. ♁ corall. rubr. ⏜ ⊕ & similia.
℞. *Semperviv. ʒiii.*
Rob. diamoron. ʒiii.
♂ ⊕ ℈i.
M. S. Mund-Wasser.

℞. ▽ *semperviv.*
Prunell. ana ʒiß.
syrup. semperviv. ʒi.
Lapid. Prunellæ ʒi.
M. S. ut prius.
℞. *Mucilag. sem. psyllii*
cydon. c. ▽ *semperviv. extr. ana* ʒiii.
Julep. rosati. ʒij.
M. S. Mundschleim.
Refrigerat, lenit. & consolidat:
In PARALYSI LINGUÆ:
℞. *Q. E. Matthioli.*
℥ *ceras. nigror.*
⊕ *com. vel cephal.*
anthos ana ʒi.
syrup. flor. tunicæ ʒiii.
M. S. Mixtur zur Zunge.
Dos. cohleare semis, quod detineatur in ore.
℞. ▽ *lil. convall.*
lavenduli ana ʒi.
℥ *prim. veris*
ceras. nigr. ana ʒi.
syrup. flor. tunicæ ʒß.
M. S. Kräfftig Stärck-Wasser.
In DIFFICULTATE LOQUELÆ:
℞. *Spir. theriacal.*
cephal. compos. ana ʒii.
S. Spiritus zur Nasen.

CAP. XXVI.

De

MORBIS LABIORUM.

FISSURA LABIORUM *ab affluxu humorum salsorum*, si diu duret, debet purgari nodulô serum salsum eluente.

Si verò ab uteri siccitate, ad illum cura dirigenda venit.

ULCERA LABIORUM sunt plerumq; signum Luis ♀reæ, non tamen semper, neque soli huic est fidendum, sed considerentur etiam alia signa simul.

℞. *Mucilag. rad. symph. c.* ▽.
ros. & plantag. præp. ʒiv.
℥ *sacchari* ʒi.
M. S. Vermischter Schleim.
Valet in omnibus fissuris & est præsentaneum remedium.
℞. *Pomati* ʒi.
℥ *momord.* ʒß.
(quod egregium est vulnerarium)
M. S. Vermischter Pomade.
Mulieribus verò datur Essentia castitatis.

CAP. XXVII.

De

MORBIS FACIEI.

AD ORIS TORTURAM conveniunt omnia medicamenta ex castoreô in- & externè. ▽. hirundinum cum castoreo.

PTYALISMUS sæpè excitatur ♀riô applicatô & non ritè præparato.

In lue ♀reâ desperatâ, ubi ossa fiunt curiosa, optimum remedium est ptyalismus.

Si a catharrô ⊕*sô*, prosunt pilulæ de succinô Cratonis, rob nucum, ▽. plantag.

Si à

Si â ventriculo humidiore, elix. propr. Paracelsi.

Si â scorbutó elix. antiscorb.

Ptyalismus *si accidat pueris*, tempore matutinō cum rubore malarum, signum est vermium in intestinis degentium.

Si ptyalismus nimius sit, ita curetur:

℞. ▽. *plantag.*
fol. querc. ana ℥ij.
Syrup. myrtill. ℥i.
℥ ℈i. M.
S. Gurgelwasser.

CAP. XXVIII.

De
AFFECTIBUS ORIS.

ADAPHTHAS magis convenit decoctum ficuum, quàm passulatum, Tinct. bellidis, rosarum vel ♂ ☉. ▽ viridis Hartmanni, ℞ laccæ, rob. diamoron, ▽. cort. nucum.

Ad puerorum Aphthas optimum est remedium syrupus fumariæ, purificat enim sanguinem.

℞. *Syr. de fumar. compos.* ℥iß.
pom. laxat. ʒß.
Essent. fum. ℥iß.
M. S. Blutreinigender Safft auf etlichmal.

In FOETORE ORIS convenit elixir proprietatis sive simplex, sive anti-Scorbuticum, interim semper respectus haberi debet ad causas. Benè olentibus non semper curatur; interdum cura solùm est palliativa.

℞. *Pulv. rad. ireos Florent.* ℥i.
Galliæ moschatæ ℈i.
Ambræ
Moschi ana gr. iv.
Sacchari & Amyli q. s. Cum mucilagine tragacanthi in s. q. ▽. *rosarum anrant. soluti.*
F. Globuli.
S. Wolriechende Mundküchlein.

℞. *Pulv. rad. ireos Flor.* ℥i.
Ambræ.
Moschi in ▽. *ros. solut. anagr.* vi.
c. s. q. sacch. & mucilag. tragacanthi.
F. l. a. trochisci. S. ut antè.

Pro ditioribus & Principibus possunt ex solō moschō & ambra cum ♏ rosar. solut. præparari globuli elegantissimi & pretiosissimi.

℞. *Trochisc. moschardin.* ℥iij.
Adsperg. Essent. Ambræ c. ♏ *rosar. paratæ.*
S. Wolriechende Mundküchlein.

℞. *Elæosacch. citri* ℥i.
Cinnamom. ʒß.
M. S. Pulver zum Mund ein Messerspitz voll auf einmal.

AD ULCERA ORIS:

℞. ▽. *Bursæ Pastoris*
plantaginis
Fol. quercus ana ℥iß.
Syr. de symph. Femel. ℥iij.
M. S. Heil- und Mundwasser.

CAP.

Cap. XXIX.

De MORBIS DENTIUM.

TIT. I.

De Corrosione dentium.

SCalpella ex buxo commendantur, ♎ ⊕ gutt. ij. vel iij. bombaci inditæ & denti adhibitæ mirè contra corrosionem prosunt. Commendatur hîc quoq; succus tithymali. *Vid. Strobelberg. de podagra dentium.*

℞. M. P. *Cochiar.*
aurearum ana ℈ß.
scammon. ♀ *rati gr. vi.*
♁ *stillat. majoran. g. ij.*
F. Pilulæ pro 1. dosi.

℞. *Conserv. beton.* ʒi.
Pulv. jalappæ ℈i.
Resin. jalappæ gr. vi.
♎ *lil. convall. g. vi. c. s. q.*
syr. de beton.
F. Bolus pro dosi 1.

℞. *Pulv. jalapp.* ℈i.
scammon. ♀ *rati gr. vi.*
♁ *stillat. major. g. iii.*
F. Pulv. pro dosi.

Commendantur hæ purgationes in humore ⊖ sô.

℞. *Tacamahac. q. s.*

Contundatur in mortariô calidô cum pistillô, inducatur super alutam in formâ imperialis.

S. Fluß-Pflaster.

℞. *Balsam. Odontalg. Crollii* ℈i.

S. Zahn-Balsam auf etlichmal.

TIT. II.

De Mobilitate Dentium.

F*Requentissimus* est affectus quique *à scorbuto ut plurimum* inducitur. Conveni: ○ ustum succus acaciæ, fol. quercus & omnia adstringentia.

℞. *Rad. ireos Florent. &c.*
Essent. lign. & præprimis lign. sassafras. Unguentum aquilegiæ, Tinctura laccæ, phlegma aluminis.

℞. *Rad. bistort.*
tormentill. ana ℥ß. *vel* ℥i.
Flor. r. s. rubr. Mß.
Coq. in s. q. ▽ *com. Colat.* ℞. ℥vi.
syrup. ros. sicc. ℥i.
♐ ⊡ ʒiii.

M. S. Gurgel-Wasser.

℞. *Unguent. aquileg.* ʒiii.

S. Sonderliches Zahn-Sälblein.

℞. *Pulv. rad. bistort.*
tormentill. ana ℥i.
ros. rubr. ℈i.
succ. acac. ʒi.
syrup. de ros. sicc. q. s.

M. S. Zahn-Salb.

℞. *Gargarism. de acac. Mynſ.* ℥iv.
syrup. ros. sicc. ʒvi.

M. S. Zahn-Wasser.

℞. ♐ ○ ʒvi.
Tinct. ros. ʒi.

S. Zahn-Tinctur.

℞. *Tinctur. laccæ.* ʒi.
S. ut supra.

℞. ▽.

℞. ▽ *contra putred. gingivar.* ℥iij
♏ *cochleariæ* ℥i.

M. S. Euſſerlich Mundwaſſer.

TIT. III.
De
ODONTALGIA.

SAnguis criſtæ galli mirè prodeſt, ſed *in deſperatiſſimis* convenit pueris cerebrum leporis coctum.

Si dolor eſt nimius, confugiendum eſt ad extractum hyoſcyami, laud. opiat. theriac. recens, balſam. odontalg.

Transplantationes in avellanam nucem feliciſſimô ſucceſſu adhibitas ſæpius ſum expertus. De transplantatione in ſambucum *vid. Becker in Microc.*

℞. ♎ *ſtillat. camphor. â guttis iv. ad x.*

S. Sonderlich Zahn-Oel.

℞. ♎ *deſtill. ligni buxi ſancti ana g. v.*
S. ut antè.
℞. *Balſami Noſtri odontalgici.* ℥i.

S. Lattwerg gegen das Zahnweh.

℞. *Sotirellæ parvæ Aug.* ℥i.

S. Lattwerg gegen das Zahnweh.

℞. *Laud. op. gr. iii.*
c. ♎ *camphoræ*
F. Pilulæ ij.

S. Pillen gegen das Zahnweh.

℞. *Rad. lapathi acuti*
urtic. ana ℥i.
pyrethri ʒß.
Herb. Perſicar.
ſerpilli ana Mi.
Raſur. ligni ſancti buxi ana ʒß.
ſem. hyoſc. albi ℥ij.
Coq. in ſ. q. ▽. *Colat.*
℞. ℥vi. *Adde*
Syrup. aromat. caryophill. ℥iß.

M. S. Tranck gegen das Zahnweh.

TIT. IV.
De
DENTIUM STUPORE, STRIDORE & NIGREDINE.

IN STUPORE DENTIUM non datur præſtantius remedium, quàm ſi dentes fricentur portulacâ recenti. vel caſeô recenti.

In STRIDORE optimum remedium eſt Balſamus Peruvianus verus.

In NIGREDINE verò prodeſt Tinctura laccæ, ♏ ex ☉ & ♁. Farina Virginea Mynſichti ex ſilicibus: Interim hic pulvis non eſt quotidiè ſumendus, aliàs gingivis nocet propter acredinem. Lapis pumicis in lacte extinctus, *vid. Mynſichtus.* Teſtæ ovorum calcinatæ, cinis tabaci, rorismarini, cruſtæ panis. Freitagius commendat radicem polypodii in acetô & ♏. ♃. maceratã, ℞ laccæ Mynſichti ſingulariſſimum eſt in FOETORE GINGIVARUM; fumus ♃ris, CC. uſtum &c.

℞. *Pulv. dentifr. Aug.* ℥iv.

S. Zahn-Pulver.

℞. *Farin. virgin. Mynſ.* ʒß.
S. ut antè.
℞. *Pulv. ſilic. calcinat.* ʒß.
Oſſ. ſepiæ
pumic. in lacte extinct. ana ℥ii
CC. uſt. ℥i.
♎ *ſtill. lign. Rhodii g.* 6.

M. S. Zahn-Pulver.
Valdè dealbat dentes.

℞. *Farin. virg. Myns.* ℥ii.
einer. tabaci ℥ß.
Sang. Dracon. ℥i.
℈ *ligni rhod. g. vi.*
M. S. ut suprà.

℞. *Pulv. dentifr.* ℥i.
Ciner. Tabac. ℥ß.
℈ *stillat. lign. rhod. g. iv.*
cum s. q. Gummi tragac. albiss. in Tinct. laccæ solut. F. styli dentifricii, qui optimè exsiccentur.

℞. *Pulv. silic.* ℥ii.
pumic. cum lacte præp. ℥ß.
Rad. ireos Flor. pulv. ℥ß.
Ciner. Tabaci
rorismar. ana ℥i.
c. s. q. tragacanth. in ▽. *ros. solut.*
F. Stylî dentifricii.

℞. ♏ ⊖
☉ *compos. ana* ℥ii.
Tinct. ros. ℥i.
S. Zahn-Tinctur.

℞. ▽. *Salviæ* ℥iij.
♏ ⊖ *&* ☉ *ana* ℥i.
M. S. Zahnwasser.

℞. *Tinctur. laccæ* ℥iij.
flor. aquileg. ℥i.
M. S. Zahn-Tinctur.

Hæc præprimis prodest, *si oriatur malum â scorbutó.*

Non semper accedendum est ad medicamenta fortiora hæc, sed prius corpore optimè purgatò aliquamdiu usurpanda sunt medicamenta antiscorbutica & sanguinem purificantia.

CAP. XXX.

De
AFFECTIBUS GINGIVARUM & GURGULIONIS.

AD GINGIVAS CORRUPTAS convenit gargarismus Myns. de tormentilla. It. Balsamus medicamentosus Ejusd. ⊖ armoniacum.

GINGIVARUM EXCRESCENTIA nasturtium in ▽. coctum pro gargarismate prodest. A fortioribus verò hîc abstinendum.

GURGULIONI LAXATÆ prodest, si fermentum cum succino supremæ capitis parti applicetur. It. ♏ vini.

In INFLAMMATIONE GURGULIONIS convenit ☉ fixum, saccharum ♄, ▽. prunellæ.

℞. ▽. *Prunellæ* ℥iv.
☉ *fixi* ℥i.
Syrup. sempervivi ℥i.
M. S. Gurgelwasser.

D. JOH.

D. JOHANNIS MICHAELIS

PRAXEOS CLINICÆ GENERALIS

PARTIS I. LIBER III.

De

AFFECTIBUS THORACIS.

CAPUT I.

De

ANGINA.

Angina quædam est *maligna* seu epidemica, quæ bezoardicis refrigerantibus curatur. Huic malignæ non convenit V. S. si unâ die duraverit. *Anginæ verò non malignæ* prodest V. S. non tamen admodum larga & quidem in brachiô. *Si verò oritur ab obstructione mentium*, in talô & quidem saphena incidenta.

Purgatio adhibeatur in principiô & sit vehementissima, *vid. Zacut. Lusitan. in Hist. & Barthol. de anginâ puerorum.*

Repellentia cautè adhibeantur. Lapis prunellæ mira præstat in omnibus inflammationibus cum ▽. sempervivi.

In omnibus faucium morbis optimum est rob seu extr. corticum nucum, resistit enim venenis. It. ▽. cort. nucum cum ⊖ ✳, vel succus ♋ & sempervivi cum ⊖ ammoniacô mixta. Cinis hirundinum internè adhibitus ad ʒß. pro certô habetur remediô. ▽. hirund. fung. sambuc. De filô purpureô, quô serpens est strangulatus, *vid. Barthol. Pulverinus & alii.*

Anginæ ab inflammatione medetur ▽ cordialis Saxoniæ, medic. ex ☉, imprimis ☉ cum ♂ fixatum, ▽. acetosæ &c. ♒. ☉. in omnibus inflammationibus mira facit.

℞. ▽ *Semperviv.*
prunellæ ana ʒiij.
Syrup. semperviv. Aug. ʒi.
Rob dianucum ʒß.
S. Safft zum Hals.

℞. *Sedi major. Mij.*
♋ *fluviatil. N.* 6.
Contund. in mortariô lapid. & exprimatur succus. Adde Rob dianuc. ʒi.
S. Ut antè.

℞. ▽. *Semperviv.*
cort. nuc. ana ℥ij.
Rob dianuc. ℥ß.
⊖ ✱ ʒß.

M. S. Safft zum Hals.
℞. ▽. *prunellæ*
semperviv. ana ℥i.
♒ ⦶ ℈ß.
Syrup. acetos. citri ℥ß.

M. S. Schwitztranck auf einmal.
℞. ▽. *semperviv.*
prunell. ana ℥v.
Syrup. semperviv. ℥iß.
Lapid. prunellæ ʒi.

M. S. Kühltranck auf etlichmal.
℞. ▽. *Prunellæ iv.*
Pulv. hirund. combust. ʒi.
Magist. dent. apri ℈ß. *vel* ℈i.
Syrup. semperviv. ʒi.

M. S. Stärcksafft.
℞. *Nid. hirund. N. j.*
Alb. Græci (canes per aliquot dies ossibus & paucâ ▽ *nutriantur)* ℥i
Rad. lil. alb.
alth. ana ℥i.
Ficum ping. N. iv.
Flor. chamom.
malvæ
melilot. ana Mi.
Semin. fœnugr.
lini
altheæ ana ℥ß.
Coq. in s. q. ▽. *Prunell. & sempervivi ad putrilaginem, post trajiciantur per setaceum & adde pulv. noct. combust.* ʒiß. *(facit ad rupturam faciliorem)*
℞ *lil. alb. q. s. pro consist. pultis.*

S. Eusserlicher Brey zum Hals.
Applicentur tepidè.
℞. *Rad. alth.*
malv.
lil. alb. ana ℥i.
Herb. prunell.
Flor. malvæ ana Mi.
Cortic. Nuc. p. iij.
Ficuum Num v.
Sem. alth. ʒij
Coq. in s. q. ▽. *com. Colat.* ℞. ℔iß.
Adde Syrup. semperviv. ℥iß.
Rob diamoron ℥ß.

M. S. Gurgelwasser.
℞. ▽. *Capon. destill.* ℥iv.
cordial. Saxon. ℥ij.
Syrup. cort. citri ℥iß.

M. S. Hertzstärckendes Wasser.

CAP. II.
De
STRUMIS.

Strumæ aliquando sunt *affectus contagiosi*, ut ex curatione patet, præprimis si oriantur ab humore melancholico peculiariter corrupto. Scrophularia specificè prodest ad hunc & alios tumores, habet enim figuram nodorum. Radix filipendul. cinis spongiarum, lapis spongiæ, pulv. contra strumas Arnoldi de Villanovâ, Aug. Caro serpentum in cibô assumpta mira ad hunc facere affectum fertur â Zacutô Lusitanô.

Externè strumis illita pinguedo serpentum idem præstat. Ess. & Magist. viperarum. Hartmannus commen-

mendat potum ex craniô hominis demortui, quod probavi.

Medicamenta ad strumas ☽ decrescente melius operantur. *Videatur Andreas Laurentius.*

In *Bronchocele* conveniunt carminativa, præcipuè ex chamomillâ, ut ♁ smaragdinum chamomillæ. Externè emplastrum de baccis lauri cum ♁ chamomill. malaxatum.

℞. *Pulv. ad strumas Aug.* ʒiij.
Arcan. dupl. Myns. ʒiß.
Magist. spin. viperæ ʒi.
S. Pulver. Dos. ʒi. Decrescente ☽nâ.

Externè fieri potest inunctio cum pinguedine serpentum, præmistis purgantibus.

Cap. III.

De

RAUCEDINE.

TInctura & Syrupus flor. papav. rhæad. in affectibus pectoris mirè conveniunt. ▽. & syrup. Nymph. Tinct. violarum, extractum croci seu rhabarb. quod ut rectè anima hepatis dicitur ita crocus pulmonum, hermodactyli verò articulorum. Porrò syrupus Nicot. ritè præparatus, fæcula aronis, flores ♆. optimè adhibentur in affectibus pulmonum, humidis scil. & frigidis, sed nimius eorum abusus valdè nocet & hecticam inducit. Balsamus ♆. imprimis calefacit & exsiccat nimis & permultos hecticos trucidavit applicatus. Essent. lignorum, sassafras præprimis; passulæ, quando opus est humectatione, mirè conveniunt. ▽. ostrearum. De esu ostrearum *vid. Tulpium.*

In raucedine tamen semper præmitti debent *purgantia* & ratio habenda causarum, v. g. *Si oriatur à catharrô* conveniunt pilulæ de succinô Cratonis.

℞. *Pilul. de succino Cratonis* ʒi.
Resin. jalappæ gr. vi.
c. s. q. ♁ *succini vel majoranæ.*
F. Pilulæ.
S. Pillen auf einmal.

℞. *M. P. aurearum*
cochiarum ana ʒß.
Resin. jalappæ gr. iij.
Magist. gummi de Peru gr. iij.
cum ♁ *succini*
F. Pilulæ.
S. Haupt- und Fluß-Pillen auf einmal.

℞. *Conserv. Beton.* ʒij.
Pulv. cathol. purg. ʒi.
— lil. convall. g. vi.
Syrup. de beton. q. s.
F. Bolus.

℞. *Syrup. artheriac. seu*
de Eryssimo Lobelii ʒij.
Looch. de caulibus ʒi.
▽. *malv.* ʒiß.
S. Safft gegen die Heiserkeit.

℞. *Hord optimi non excort.*
Passul. maj. sine nucl. ana ʒi.
Rad. liquirit. mund. & incis. ʒij
Caricarum N. *vi.*
Herb. capillor. ♀
hyssopi ana Mß.
Sem. brassicæ ʒij.

Pinear. rec. ℥ß.

F. Omnium decoctio in ſ. q. ▽. *Fontanæ, Decoct. colat. adde*

Mellis despumati ℥i.

Sacchari candi ℥ß.

M. F. Potio.

Exhibeatur manè, â meridiè, & tempore ſomni hauſtus bonus.

℞. *Sem. braſſ. depur.* ℥ij.

Sacchari penidii ℥i.

Oxym. ſcillitici parum,

F. Electuarium lambitivum.

S. Dicker Safft gegen die Heiſerkeit.

Vid. Joh. Baptiſta Cadronchius de vitiis vocis.

℞. *Species diatrag. frigid.* ʒij.

Pulv. rad. alth. ʒiß.

c. ſ. q. Emuiſ. amygd. dulc. *cum* ▽. *portul. & ſacch. parat.*

F. Rotulæ.

S. Haupt-Küchlein gegen die ſcharffe Flüſſe.

℞. *Emuls. ſem. papav. cum* ▽. *portul. præp.* ℥iij.

c. ſ. q. Sacch. penid.

F. Rotulæ.

S. Sonderliche Küchlein.

℞. *Extract. rad. glycirrh.* ℈i.

Specier. diapenid. ʒij.

c. ſ. q. Tragacanthi in ▽. *roſar. ſoluti.*

F. Pilulæ.

inſtar globuli minoris, in ore detinendæ.

S. Mund-Küchlein.

℞. *Mucilag. ſem. lini*

alth.

pſillii

cum ▽. *malv. extract.* ℥ß.

c. ſ. q. ſacch. penid.

F. l. a. Electuarium lambile.

S. Dicker Safft.

℞. ♁ *amygd. dulc.* ℥i.

Sacchar. candi ʒiij.

S. Oel auf etlichmal.

Juvant quoque trochiſci becchici albi, ſemper præmittendo univerſalia. Rob paſſularum hîc mirè prodeſt, præſertim ubi hepar unà laborat, eſt enim epaticum nobiliſſimum.

CAP. IV.

De

VULNERE PULMONUM.

RECip. ♀. ⊕, Syrup. de ſymph. Fernelii, heder. terreſtris Looch. ſymphit. Ante omnia verò vena ſecetur.

Si Sanguis remanet in cavitate, adhibeatur ▽. & Syrupus chærefol. & ſanguinem congrumatum reſolventia, ne in pus convertatur. *vid. Maccaſii Promptuarium Materiæ Medicæ pag.* 172.

Conveniunt quoq; *potiones vulnerariæ*, ſed debent miſceri cum pulmoniacis ſpecificis v. g. hederâ terreſtri, veronica &c. Optimè prodeſt Balſamus Peruvianus.

In pulmonis anguſtiâ *â Sanguine oriundâ* mirè convenit Syrup. ſucc. ſcabioſæ, ♎ ⊕ cum Gummi ammoniaco.

In

In PERIPNEUMONIA conveniunt ea, quæ dicata sunt pulmonibus, & inferius fusè recensentur. *Conf. Maccasius de Mat. Med. pap.* 310.

CAP. V.

De

PHTHISI.

Post variolas aliquando infantes incidunt in phthisin, quia non fuêre adhibita sanguinem purificantia sanatis variolis; quare post variolas corpus purgetur.

Interdum venit *â scorbuticis humoribus* & acribus, necesse igitur est, ut phthisicis addantur antiscorbutica.

Si verò â lue ♀*reâ*, usurpentur quoque specifica.

In curatione *præcedat purgatio* pro diversitate humoris peccantis; non tamen esse debent fortiora, quia pulmonibus purgantia nocent.

Post convenit syrupus veronicæ, tussilaginis, conserva hederæ terrestris, botryos, veronicæ, tussilag, rosarum &c. De opio *vid. Freitagius.* Conveniunt autem opiata, quia humoribus salsedinem adimunt & somnum conciliant, cujus beneficiô vires recolligi possunt.

Medicamenta ex ♆ non semper prosunt in morbis pectoris & phthisicis, quia valdè exsiccant & absumunt. Inde est necesse, ut humectantibus corrigiantur. *In ulceribus putridis* balsamus ♆. mira præstat, præsertim mixtus saccharo ♄ quia nimiam ejus caliditatem corrigit. Mulieris uteri gangrænam solo balsamô ♆ & Peruvianô curatam vidi.

Conveniunt etiam in Phthisi Ess. cephalica anodyna ad gutt. 30. Pulvis anodynus & medicamenta ex papavere tempore somni adhibita.

Ad inhibitionem sudoris nimii prodest decoctum ligni ebeni; decoctum ligni Guajaci convenit quidem, sed debet corrigi lignô santalô, imprimis, si hepar sit calidum.

Ad correctionem sanguinis convenit helenium, est enim insigne pectorale. Idem præstat succus fumariæ cum lactis serô permixtus. Lactis humani usu continuatô multi phthisici sunt curati, teste *Zacuto Lusitano Lib. II. Prax. Admirandæ Obs.* 120. & alibi. Unguentum ex lacte humano. Porrò lac animalium, quæ fuerunt herbis appropriatis saginata, ut hedera terrestri, tussilag. marrub. In lacte solvatur aliquid sacchari vel conserva rosarum ad coagulationem lactis inhibendam. Lac item ante cibum sumatur. ▽. destillata ranarum viridium, ostrearum, sanguine porcellorum juvenculorum mira præstant, quorum tamen decocta melius nutrire, quàm ▽as non sine causâ statuunt. Convenit præterea butyrum majale non salitum, butyrum ex ♋ & omnia ex ♋

Balneæ lactis tepidi valdè prosunt, si febris absit. It. balneum ex ♌ olivarum.

Electua-

Electuarium resumptivum tempore somni prodest.

Ad sudorem tollendum pulvis anodynus & unguentum ex lacte muliebri Zacuti pectori inungendum.

℞. *M. P. hieræ cum agarico (in hôc affectu appropriatæ sunt)* ℈i.
Extract. agarici gr. iij.
c. Balsamô Peruvianô
F. Pilulæ.

S. Brust-Pillen.

℞. *Extract. diacarthami* ℈i.
Magist. jalapp. gr. iij.
c. ♎ *stillat. anisi.*
F. Pilulæ.

℞. *Extract. phlegmag.* ℈i.
agar.
Resin. jalappæ ana gr. iv. cum
Essent. veronicæ
F. l. a. Pilulæ.

S. Pillen auf einmal.

Si phthisis â defluxionibus oriatur.
℞. *M. P. de succinô Crat.* ℈i.
Resin jalap. gr. v.
Magist. gum. de Peru gr. iij.
c. Elix. Pector.
F. l. a. Pilulæ pro 1. dos.

℞. *Extr. pil. cochiar.*
aurear. ana gr. vi.
c. ♎ *dest. succini*
F. Pilulæ.

S. Sonderliche Haupt- und Fluß-Pillen.

℞. *Decoct. Pectoral.* ℥ß.
Extract. diacarthami ʒß.
Syrup. de prassio ʒij.

S. Purgier Brust-Tranck.

℞. *Elect. lenitiv.* ʒß.
Dissolv. in Decoct. Pectorali q. s. adde
scammon. rosat. gr. iij.
M. S. ut antè.

℞. *Flor. beton.*
anthos
scabiosæ ana p. ij.
Rad. aristol. rotund. ʒiij.
Agaric. ʒij.
Sem. carthami ʒiß.
Infund. s. q. ▽. *beton. & pulmonar. per* ☽ *Manè ebulliant, colat. Adde*
Syrup. ros. solut. ʒiij.
♒ *anisi g. vi.*

S. Purgierender Haupt- und Brust-Tranck auf einmal.

℞. *Fol. SSS.* ʒii.
Rhab.
cremor. ♀. *ana* ʒi.
△. *beton.*
scab. of. ana q. s.
Infund. per ☽. *Manè coque ad dissolut.* ♀. *Col. adde*
Syrup. de beton. ʒiij.
M. S. ut antè.

℞. *Flor. beton.*
anthos
stœchad. Arab.
elen.
scabios. ana p. ij.
Rad. aristol. ♌
helen. ana ʒi.
Passul. min. ʒiiß.
Mechoac. ʒi.
Croci ʒi.
Crem. ♀. ʒiij.
Incis. & contus. D. ad Nodul.

S. Purgier Haupt- und Brustsäcklein.

Vel etiam possunt coqui species in aqua fontanâ & col. expressa potest coqui cum s. q. sacchari ad consistentiam s. q. rupi liquidioris: Vel cum hydro-

hydromelite coqui & per manicam Hippocr. colari aliquoties ut cum sacch. inde fiat hydromel purgans.

℞. *Herb. tussilag.*
veron.
hyssop.
pulmon.
hed. terrestr.
pilosellæ
scabiosæ
capillor. ♀ *ana Mi.*
Rad. aristol. rot.
helen.
tussilag. ana ʒß.
Flor. scabios.
malvæ
salviæ
veron. ana p. i.
Sem. urtic.
anisi
fœniculi ana ʒij.
Passul. min. ʒi.
Jujub. ʒß.
F. c. ping. N. vi.
Incis. & Contus. D. ad Chartam.

S. Species zum Brusttranck.

Ex hisce quoque fieri potest hydromel. vel

℞. *Decoct. Pectorale usit.* ʒvi.
Syrup. tussilag.
heder. terrestris ana ʒiß

S. Brust-Safft auf etlichmal.

℞. ▽. *Pulmon. vituli.* ʒiv.
antih. Poterii ℈ij.
Man. Christi ʒii. M.
℞. *Looch. sani & expert.* ʒi.
Conserv. ros. ʒvi.
Spec. diaireos ʒi.
Extract. elen. ℈ii.
c. Syrup. hed. terrestr.
F. Looch.

S. Dicker Safft.

℞. *Conserv. veron.*
hed. terrestr.
tussilag. ana ʒi.
Pulv. Haly contra Phthisin ʒiij.
Spec. diamarg. frig. ℈iß.
c. Syrup. hed. terrestr.
F. Electuarium.

S. Brust-Lattwerg.

℞. *Pulv. antih. Poterii* ʒi.
anonym. rec. ʒiß.
Matr. perlar. præp. ʒii.
Lap. Lync. præp. ʒß.
Chocolat. pulveris. ʒvi.
M. Bene in mort. lapideô.
℞. *Lap. Lyncis pulveris.* ʒß.
Affund. ✝ *ad eminent. 4. digit. stent indigestione per 24. horas, filtr. & edulcor.* ▽. *flor. borrag. pro usu.*

Prosunt quoque jusculæ ex conchil. & cochleis.

℞. *Diacod.* ʒi.
Rotul. diaireos ʒiij.
Conserv. tussilag.
hed. terrestris
veronicæ ana ʒij.
Flor. ♀ ʒi.
Sacch. ♄ ℈ii.
Extract. helen. ʒi.
D. in Scatulâ.

S. Brust-Stärckung.

℞. *Pulv. Haly contra Phthisin recenter dispensat.* ʒij.
Spec. diaireos ʒi.
Extract. helen. ℈i.
c. s. q. Sacchari in ▽. *pulm. vituli solut.*
F. l. a. Morsuli.

S. Brust-Morsellen.

℞. *Extract. helen.* ʒi.
croci gr. viij.
Flor. ♀ ℈i.
c. s. q. Sacch. in ▽. *Pulm. solut.*
F. Rotulæ.

℞. *Conserv. veron.*
tussilag.
salv. ana ʒiij.
Spec. diaireos
diamarg. frig.
diatrag. frigid. ana ʒi.
Lact. ♀ ʒß.
c. s. q. Sacch. in ▽. *pulm. vit. solut.*
F. Morsuli.

S. Brust-Morsellen.

℞. *Conserv. Beton.*
veron. ana ʒiij.
Succini præp.
Boli Armen. ana ʒij.
Spec. diapenid.
diatrag. frig. ana ʒi.
c. s. q. Emuls. sem. pap. c. ▽. *portul. præp. & Sacch.*
F. Morsuli.

S. Morsellen gegen die starcke Flüß.

Externa:

℞. ♋ *irin.*
violar.
amygd. dulc. ana ʒß.
pingued. hum. ʒiij.

M. S. Eusserlich Brust-Oel.

℞. *Unguent. pectoral.*
resumptiv. ana ʒi.
Pingued. hum. ʒß.
M. F. Unguentum.

Unguentum Comitissæ impedit sudorem nimium.

℞. *Emplastr. Filii Zacch. q. s.*
Malaxetur ♋ *vel unguent. pector. Induc super alutam & obduc syndone rubrô, in forma Empl. pectoralis.*

S. Brust Pflaster.

℞. *Ligni sassafras in tal. incis.* ʒii
Flor. papav. rhœad. p. iij.
beton. pug. ij.
Stent in infusô per horas 24. in vitrò clausô, & postea fiat ebullitio & expr. edulc. syrup. flor. papav. rhœad.

S. Sonderliches Wasser.

℞. *Rad. Chin. in taleolas incicis.* ʒij
Flor. papav. errat.
scabiosæ ana mß.
Passul. maj. enucl.
min. ana ʒi.
Coq. in s. q. ▽. *ccm. Col. edulcoretur syrup. papav. errat & trajiciatur aliquoties per manicam Hippocratis.*

S. Sonderlicher Brust-Tranck.

℞. *Conserv. flor. pap. errat.* ʒi.
Flor. pap. errat. cum ♃. ♀.
irrorat. ʒß.
Affunde q. s. ▽. *papav. errat. Pone in digest. donec extracta sit Tinctura rubicunda, quæ potest filtrari & edulcorari Syrupo ejusdem vel saccharo cando*

S. Sonderliche Fluß-Tinctur / tempore somni adhibenda.

℞. *Pulv. anod. gr. xij.*
antihect. Poterii ℈ß.

S. Abend-Pülverlein.

℞. *Conserv. beton.* ℈i.
Laudan. opiat. gr. iij.
Syrupi betonicæ q. s. pro Bolô

S. Ruhr Zucker.

℞. *Extract. Benz.*
Magist. Sandarachæ (est gummi junip.)
Laud. opiat. gr. iij.
♋ *stil-*

℥ *stillat. salv.*
succini ana g. ij.
F. Pilulæ VII.

S. Abend-Pillen auf einmal.

℞. ▽. *Serpilli* ʒii.
Syrup. Beton. ʒi.
Laud. opiati gr. iij.
M. F. Potio.

S. Abendtränklein.

℞. *Syrup. Fujub.* ʒi.
▽. *beton.* ʒii.
Laud. opiati gr. iij.
M. F. Potio.

S. Abend-Säfftlein.

℞. *Diacodii* ʒiij.
Syr. beton. ʒi.
▽. *Pulm. vituli* ʒiij. M.

S. Abendsafft auf etlichmal.

℞. ▽. *farvaræ*
portulacæ ana ʒiß.
Syrup. portul. S. ʒiiß.

S. Abendsafft auf einmal.

Fluxum impedientia externa

℞. *Herb. serpill.*
origan.
majoran. ana Mj.
Flor. salviæ
anthos,
rosarum ana p. ij.
Rad. ireos Florent. ʒvi.
Gummi junip. ʒß.
Thuris
Mastich.
Succini ana ʒii.
Benz.
Styrac. Calam. ana ʒi.
Ras. lign. rhod. ʒii.
Incis. & Contus.

D. S. Species zum Häublein.

℞. *Gum. Junip.* ʒß.
Succini
Thuris
Mastich. ana ʒii.
Benz.
Styrac. Calamit. ana ʒi.
Rad. aristol. rot.
cyperi rot.
caryophill. ana ʒi.
Flor. rosar.
balaust. ana ℈ii.
NM. N. ij.
F. l. a. Pulvis subtilissimus, cui addi possunt aliquot guttulæ ℥ *destillat. ligni Rhodii.*

S. Eusserlich Fluß-Pulver aufs Haupt zu streuen.

℞. *Emplastr. Beton. pro bregmate usitat.*
Tacamahac. an. q. s. malaxetur cum ℥ *mastich. induc super alutam & obduc sydone rubro, in forma orbis medii.*

S. Sonderliches Fluß-Pflaster.

Pulvis pro suffitu potest præparari ex sandarachâ, succinô, thure, mastichie, benz. tacamahacâ, gummi animæ &c.

Cap. VI.
De
PLEURITIDE.

V. S. statim *in principiô* quovis tempore, etiam nocturnô prodest. Curatur etiam sine v. s. solis specificis, illa tamen curatio tutior est, præsertim si adsit plethora:

Conveniunt porrò unguentum Pleuriticum

riticum Mynſichti, ut & pingued. muris montani, ℥ ſeſamin. jugland. ſem. lini, camphoræ. Certiſſimum experimentum eſt ℥ lini recens expreſſum. Prodeſt quoque Tinct. flor. papav. errat. exque his omnia medicamenta ♃ ☿ & ☉ comp. tali leporini, pulvis Pleurit. Mynſ. ſuccus equinus. Recentiores ſumunt loco ℥. lini ℥. amygd. dulc. Decoctum priapi cervi præfertur Priapo tauri. Decoct. ſeu ſyrup. tabaci in fine morbi mira præſtat, egregiam obſervationem habet *Epiphanius in ſuis conſiliis Obſ.* 45. Syrup. de tabacô ritè præparandus eſt & depurandus, aliàs vomitus & graviſſima excitat ſymptomata: Digeratur per aliquot dies, ut omnes fœces deponantur.

In *Pleuritide malignâ* addenda ſunt alexipharmaca v. g. CC. Tinct. bezoardica, pulv. bezoardicus cum pleurit. permiſtus: Medicamenta ex papavere &c. Quin & externis quoque alexipharmaca admiſceantur & ſpecifica, ut ℥ Scorpionum cum ſpecif. mixtum.

℞. ▽. *card. bened.*
card. Mariæ
flor. acaciæ
pap. rhœad.
Syrup. flor. pap. rhœad. ana ℥iij
℞ *flor. pap. rhœad.*
roſ. rubr. ana ℥ii.
♃ ☉ *q. ſ. pro gratô acore.*

S. Kühlender Stärckjulep gegen das Seitenſtechen.

℞. ▽. *flor. pap. rhœad.*
card. bened. ana ℥i.
Syrup flor. pap. rhœad. ℥vi.
♃ *antipleurit.* ℈ii.

M. S. Kühltranck auf einmal.

℞. ▽. *card. Mar.*
flor. acaciæ ana ℥i.
Tinct. bezoard. ℥i.
Syrup. flor. acac. vel
pap. rhœad. ℨß.
M. S. ut ante.

℞. *Flor. papav. rhœad.* Mj.
▽. *card. bened.*
Mariæ
fl. r. papav. rhœad. ana q. ſ.
♃ ⊕ *pro irroratione parum.*
Infund. per noctem in vitrô clauſô, poſt exprimatur, filtr. & edulc. ſyrup. flor. papav. rhœados.

S. Sonderliche Tinctur gegen das Seitenſtechen.

℞. *Sem. card. bened.*
Mariæ ana ℥ii.
c. ſ. q. ▽. *flor. pap.*
card. Mariæ
acaciæ ana q. ſ.
F. Emulſio, Adde
Mandib. lucii piſcis
Dent. apri præp. ana ℥i.
Edulcoretur parum rotulis manus Chriſti perlatis

S. Sonderliche Stärckmilch auf etlichmal.

℞. ▽. *flor. acaciæ*
card. bened.
eryngii
card. Mariæ ana ℥i.
Pulv. anti-pleurit. Aug. ℥iß.
Julepi violar. ℥vi.

S. Stärcktranck gegen das Stechen 2. oder 3. Löffel-voll pro doſi.

℞. ▽. *flor. pap. rhœad.*
acaciæ

Cardui

Cardui Mariæ ana ʒiß.
Magiſt. Pleurit. ʒi.
Manus Chriſti perl. q. ſ. pro aliquali edulcoratione.
S. ut ante.
Magiſterium antipleuriticum eſt hoc.
℞. *Mandib. Lucii piſcis*
Dent. apri ana ʒi.
Lap. percar.
tal. leporin.
ocul. ♋ *ana* ʒß.
Solvantur in menſtruô notô, præcipitentur & edulcorentur.
℞. *Pulv. Pleurit. Aug.* ʒii.
flor. pap. errat. ʒi.
S. Pulver gegen das Seitenſtechen.
℞. ~ *antipleurit. vel* ʒii.
Tinct. flor. pap. errat. ʒi.
M. S. Tinctur 30. Tropfen in ein Mösel Bier
℞. *Tinct. flor. pap. rhœad.* ʒß.
S. ℞ 50. Tropfen ins Bier.
℞. *Sem. cucurb.*
melon. ana ʒß.
card. bened.
pap. albi ana ʒii.
▽ *papav. errat.*
card. bened. ana ʒiij.
ceras. nigr.
lil. alb. ana ʒii.
F. Emulſio, edulc. ſaccharo cando Add.
CC. ſine △. ʒi.
ocul. ♋ *præp.*
mandib. lucii piſcis
ſuccini albi præp. ana ʒi.
M. S. Stärck- und Heilmilch wol umzurütteln in Pleuritide malignâ.
℞. *Unguent. popul.* ʒvi.
alabaſtr. ʒiij.
♋ *Nymph.* ʒi.
ſcorb. ʒii.
Nuc. Moſch. expreſſ. ʒi.
F. Unguentum ad tempora in pleuritide maligna.
℞. *Unguent. dialth.* ʒi.
♋ *amygd. dulc.* ʒiij.
S. Euſſerliche Salbe gegen das Seitenſtechen.
℞. *Pingued. muris mont.* ʒiij.
♋ *amygdal. dulc.*
lil. alb.
chamom.
verbaſci
pap. per expreſſ. ana ʒiß.
hyoſcyami g. vi.
M. S. Euſſerlich Oel gegen das Stechen.
Quando pleuritis ad ſuppurationem pervenit, tum.
℞. *Syrup. Nicot. ritè par.* ʒii.
▽. *ſcab.*
veron.
hed. terr. ana ʒi.
M. S. Sonderlicher Safft auf etlichmal.
Convenit quoque ſyrupus hederæ terreſtris & de ſymphito Fernelii; præ omnibus tamen decoct. ſeu ſyrup. Ferdinandi Epiphan. de Nicot. ritè præp. Oleum lucii ſi præſcribitur, intelligitur recens prius lavatum cum ▽. *appropriatis.*

Cap. VII.

De

EMPYEMATE.

Convenit Essentia & Decoctum lignorum, Ess. vulnerar. syrup. Nicot.

De sectione in empyematicis *vid. Severinum & Sculteltum in Observ. Chirurg.* Post sectionem conferunt injectiones, præsertim ex Nicotiana.

Lactis asinini potu empyicum planè curatum scribit *Zacutus Lusit. Lib. I. Prax. Admir. Obs.* 119. Idem *Zacutus Lib. 2. Pr.* scribit, nullum esse præstantius remedium, quàm testudinum nemoralium syrupum, & decoctum ebeni, quibus desperatissimum empyicum restituit. Ebeno enim, teste *Dioscoride Lib. I.* inest vis mirificè detergendi & exiccandi.

Sectio, ut remedium anceps in desperatô malô adhiberi potest & administrari, nam interdum feliciter, sed pluries infeliciter est adhibita, ut refert. *Tulpius l. 2. Obs. Med. c. 4. Ustione* multos ab Ægyptiis Empyicos curatos se cum admiratione vidisse scribit *Prosper Alpinus*. Cauterium actuale penetrans adhibuit, *Hipp. in Progn p.* 43. admisit quoque *Paræus lib. 7.* & *Aurelius Severinus Pyrotechn. l. 2. p. 1. cap. 36.* & *Rondeletius l. 2. c. 16.* qui timiditatem Medicorum quorundam & adsistentium hic accusat; sed rejicit cauterium, *Fienus T. V. c. 8. De præcipuis controversiis Chirurgicis*, utpote crudele & corpori debili inidoneum, tum &, quod ignis attactu febris intendatur & pleura inflammetur, cujus sententiæ & est *Paulus lib. 6. c. 44.* & *Albucasis Lib. 1. Cap. 3.*

Caput VIII.

De

TABE DORSALI.

De hac vid. *Solenander*, Dicitur etiam tabes Maritorum.

Conveniunt humectantia, restaurantia. Imprimis verò laudatur lac capræ nigræ, de quô vid. egregius discursus in *Praxi Admirandâ Zacuti Lusitani Lib. 1. Obs.* 122. *& seqq.* Prosunt etiam medicamenta ex nucleis pini, pistach. amygd. dulc. Elect. refumtiv. Pulv. analept. Morsuli nutrientes & confortantes. Emulsio pro confortandis spiritibus. Præstantius ad reficiendos ♎. non datur, quàm ambra in substantiâ, vel essentia.

Externè conveniunt inunctiones dorsi ex unguent. resumptivô, ♋. amygd. dulc. & pistach. Interne quoque commendatur ♋ nucl. pini & pistach. express. sed est pretiosum.

℞. *Amygd. dulc. Ambros* ℥*i.*
Nucl. pist. rec. ana ℥ß.
c. s. q. ▽ *capon. destill. F. Emulsio Edulcor. parum c. man. Christi perlat. adde* *mar-*

margar. præp. ʒi.
M. S. Kräfftige Milch.
℞. *Spec. elect. resumpt. rec. diss. ʒß.*
Amygd. cum ▽ ros. lot. ʒvi.
Pulv. analept. temper. ʒi.
c. s. q. ▽ F. Emulsio, vel cum saccharo in ▽ capon. dest. soluto
F. Morsuli.
S. Kräfftige Morsellen.

Caput IX.

De

CRINONIBUS seu VERMIBUS DORSI.

Non solùm infantes, sed adultos quoque vexant crinones, quòd optimè curatur, si ducatur æger in balneum, fricetur que spina dorsi, illinaturque melle & hinc allecti crustâ panis, vel novaculâ abscindantur seu abradantur, id quod ter repetendum est.

Semen hyosciami carbonibus injectum & parti dolenti fumus adhibitus enecat omnes vermes & dolorem dentium lenit sedatque.

In Atrophia à Crinonibus oriundâ, prodest unguentum ex melle, farinâ & lacte, quô illinatur dorsum aliæque partes, deinde utatur æger seq. pulvere:

℞. *Pul. pilosellæ s. auric. mur. CC. s. △. præp. sem. aquileg. ana ʒß.*
Confect. Cynæ ʒi.
Sacch. candi albiss. ʒiʒ.
M. F. Pulvis.

Detur hujus parùm cum pulte & observetur simul superioris linimenti usus; vel solum lotura calida cum farinâ & lacte.

Signum Dracunculorum (der Mitesser) est, quando tergum apparet pilosum, & tunc egrediuntur instar filorum, ut novaculâ deradi possint. *Vid. Horstius T. 2. p. 154. & 248. Hæferus l. 7. Hercul. Med. pag. 354.*

Caput. X.

De

ASTHMATE.

De vitiis respirationis optimè scripsit *Bartholetus in Methodo ad dispnœam.*

Si scabies intropellitur, excitatur difficilis respiratio, tunc prosunt expellentia sudorifera. Convenit verò Essentia Fumariæ, helenii & omnia ex heleniô, ut & ♄ diaphoreticum.

In difficili respiratione â frigidiori potu mirè prodest acetarium ex bellide. Idem præstat succus bellidis. *Vid. Mindererus in Medicinâ Militari.*

In asthmate convenit aliâs syrupus asthmaticus Mynsichti. Secretum Freitagii paratur ex helleborô albo ʒß. & Vin. Hispan. Aliquot guttulæ sumuntur in syrupo appropriato. Hu-

to. Hujus tamen Freitagius non est primus inventor, sed Heumius. Prodest quoque ☁ gummi ♈ ij. D. Mich. Asthmaticus ex ☉ ♀ & gum. ♈ cô. Fæcula Aronis, irid: Flor. ▽. flor. rap. Vin. Asellorum, crystall. ☉ ♂, Est helen. lignor.

In Paroxysmo, *si alvus non sit aperta*, aperiatur per clysterem. Dein.

℞. *Decoct. Pector.* ℥vi.
In quibus dissolv. Elect. hier. cum agar. ℥ß.
vitell. ov. N. j.

M. F. Enema.

℞. *Herb. marrub.*
hyssop.
capill. ♀ *ana* Mj.
Rad. ireos Flor. ℥i.
Sem. carthami in pet. ligat. ℥vi.
Agarici ℥ii.

Coq. in s. q. ▽. *Col.* ℞. ℥iii. *in quibus dissolve Elect. hier. picræ* ℥iij. *vitell. ov. Nj.*

F. Clysma.

℞. ▽. *asthmat. Rudolph. Imp.* ℥ii.
flor. vaporum ℥ß.
Oxymell. scillitici ℥ii.
☁ *gummi ammon. c.* ☉ ℥i.

S. Lufftsafft.

℞. *Looch ad asthma usit* ℥ii.
Fæcul. Aron ℥ii.
Syrup. marrub.
c. q. s. ad consist. looch.

S. Dicker Safft.

℞. *Pulv. rad. aron. præp.* ℥ß.
Extract. elen. ℥i.
Syrupi asthmat. Mynſ. q. s.

M. S. ut ante.

Præclarissimum experimentum & nunquam fallens est potuncula D. Brunneri.

℞. *Gummi ammon. opt.* ℥ß.
▽. *hyssop.* ℥iv.
Vini Rhenani ℥iij.

F. Potio.

S. Lufftranck.

℞. *Vin. millep. seu Asellorum* ℥viij
Syrup. marrub.
hyssop. ana ℥ii.
Essent. helen. ℥ii.
crocri ℥ß.

M. S. Lufftranck auf etlichmal.

℞. *Zedoar.* ℥ß.
Gummi ammoniaci ℥ii.
Flor. ♀ ℥iij.
Croci ℈i.
Coq. in hydromelite ℔i. *ad medias.*

D. S. Lufftranck wol herumzurütteln.

Dos. 2. l. 3. cochl. vel

℞. *Gummi* ♈ *ci* ℈iv.
Oxym. scillit. ℥i.
Syrup. de marrub. ℥vi.
helen. ℥ß.

M. S. Lufftsafft auf etlichmal.

℞. *Syr. Nicot. leg. parati* ℥iii.
▽. *flor. rap.* ℥ß.
Fæcul. Aron. ℥i.
Flor. ♀. ℈i.
Extr. helenii ℈ii.

M. S. Lufftranck.

℞. *Fæcul. Aron.* ℥ß.
Flor. ♀ ℥i.
Mag. Benz. seu resin. ejusdem
Croci ana ℥i.
sacchari ℥ii.
♌ *stillat. anisi* ℈ß.

M. S. Lufft- und Brust-Pulver.

℞. Mu-

℞. *Mucilag. sem. lini*
fœnugraci
rad. alth. c. ▽. *hyssopi*
extract. ana ℥ij ß.
Gummi ☽*ci in vino helen. solut.* ℥ii.
c. s. q. ♌ *irid.*
amygd. dulc. & cera
F. l. a. Linimentum.

S. Brust- und Lufftstranck.

℞. *Empl. oxycrocei*
Gummi ammon. ana q. s.
malax. cum ♌ *irinô, induc super alutam in formâ usitatâ*

S. Brust-Pflaster.

Extra Paroxysmum:

℞. *Pulv. Mechoacannæ alb.* ℈i.
scam. ♆*rati gr. vi.*
Resin. jalappæ gr. iv.
Fœcul. Aron. gr. vi.
♌ *stillat. anisi g. ij.*

S. Purgirendes Lufft- und Brust-Pulver.

Hic pulvis potest misceri cum syrupô marrubii & ▽. asthmaticâ & inde parari purgans potio: Vel cum conservâ helenii & hyssopi formari Bolus.

℞. *MP. de ammon.* ℈i.
Resin. jalappæ gr. vi.
cum Balsf. ♆ *terebinthinatô*
F. Pilulæ XIX.

S. Brustpillen.

℞. *MP. hieræ c. agar.* ℈i.
Extract. rad. esul. gr. vi.
c. Elix. pectoral.
F. Pilulæ

℞. *Extract. diacarthami* ℈i.
Resin. jalap. gr. vi.
c. Essent. helen.
F. Pilulæ.

Extractum diacarthami potest etiam solvi in ▽. *asthmaticâ & syr. appropr. ut fiat potio.*

℞. *Herb. marrub.*
hyssopi
roris ☉
capill. ♀ *ana p. iij.*
Flores helenii p. ij.
croci
rad. helen.
iridis ana ℥vi.
polypod. ℥i.
Mechoacannæ albiss. ℥vi.
sem. carthami ℥ß.
urtic. ℥ii.
agar. albiss. ℥iij.
crem. ♀ ℥ij.
passul. min. ℥iß.
F. l. a. Nodulus.

S. Laxierende Brust-Species zum Säcklein.

℞. *Fœc. Aronis* ℥iß.
Mag. Benz. ℥i.
Croci ℈i.
flor. ♆ ℥i.
sacch. albiss. ℥ij.

S. Brust- und Lufftpulver.

℞. *Elix. pector.* ℥ß.
Gummi ammon. ℥ii.

M. S. Lufft-Elixir.

℞. *Pulv. aron. cum vin. præp.* ℥ß.
Fœcul. aron. ℥ij.
Flor. ♆ ℥i.
extract. helen. ℥ß.
c. s. q. Syr. de Marrub.
F. Ecclegma.

S. Dicker Lufft- und Brustsafft.

℞. *Extract. helen.* ℥i.
glycirrhiza ℈ii.
Magist. benz. ℥ß.

Extract. croci gr. vi.
F. Pilulæ in den Mund zu nehmen.
Essentia helenii in potu data mirè convenit; pueris infantibus omnium optimè convenit sperma ceti.

Caput XI.

De

Tussi.

FLores papaveris rhœad. syrupus ejusdem & ▽. conveniunt, præsertim si â catharrô ortum duxerit acri. Spiritus anisi ad expectorationem valdè convenit. Tussis primò adhibitis medicamentis videtur augeri, si verò continuentur, remittit. Essentia helenii optima est in affectibus pectoris.

In tussi pituitosâ prosunt purgantia, vel possunt fieri noduli vel syrupi, qui simul expectorent & leviter purgent.

℞. ▽. *hyssopi*
tussilag. ana ℥ii.
Syrup. hyssop.
tussilag. ana ℥vi.
Oxym. squillitici ℥i.
▽. *asthmaticæ* ℥ß.

S. Safft gegen den Husten.

℞. ▽. *Pulm. vituli cum succis herb. destill.* ℥iv.
Syrup. tussilag. ℥i.
Oxymellis scillit. ℥iv. *l.* ℥vi.
∽ ♀ *gutt. viij.*
M. S. ut antè.

℞. *Decoct. pectoral. usitat.* ℥iv.
Syrup. marrub.
tussilag. ana ℥i.
Elix. pectoral. ℥iß. M. S.

℞. *Elix. pectoral. nostr.* ℥ß.
∽ *gummi* ☽*ci* ℥ii.
D. gut. 30. vel 40. ter in die.

℞. *Pul. pectoral.* ℥iij.

S. Brust-Pulver. Dos. ij. cuspid. cultri.

℞. *Fœcul. aron.* ℥iß.
Magist. benz. ℥i.
Flor. ♀ ℈ii.
Spec. diaireos ℥i.
sacch. candi ℥ii.

S. Pulver gegen den Husten.

℞. *Fœcul. Aron.* ℥i.
Spec. diaireos ℈ii. *vel* ℈iv.
Extract. helen. ℈i.
croci gr. vi.
c. s. q. sacch. in ▽. *tussilag. dissolut.*
F. Rotulæ.
adsperg. ♁ *still. anisi.*

S. Hustenküchlein.

℞. *Extract. helen.* ℈ii.
Flor. ♀ ℥ß.
Spec. diaireos ℥i.
c. s. q. sacch. in ▽. *Pulm. vit. solut.*
F. Rotulæ.
adsperg. balsamo ♀ *anisato.*

℞. *Looch. de farfara* ℥i.
Fœcula Aronis ℥ii.
Flor. ♀ ℥i. *vel*
Extract. helen. ℈ii.
Syrup. de farfarâ q. s.
F. Looch.

S. Dicker Safft gegen den Husten.

℞. *Herb. marrub.*
veronicæ
tussilag.

hyssopi

hyſſopi
hederæ terreſtris ana p. iij.
Flor. helen.
ſcabios. ana p. ij.
Rad. irid. Florent.
tuſſilag.
helenii ana ʒvi.
ariſtoloch. rotundæ ʒiij.
Mechoacannæ albæ ʒi.
Sem. carthami ʒvi.
Agarici albi ʒß.
Paſſul. min. ʒi.
Crem. ♀ ʒiij.
Concis. & Contus. D. ad Chartam.

S. Bruſt-Species.

Poſſunt inde fieri vel noduli, vel poſſunt coqui ſpecies in ſ. q. aquæ tuſſilaginis & vini, & indè parari ſyrupus leniter purgans.

℞. *Decoct. Pector. q. ſ.*
Infund. per noctem agar. albiſſ. ʒiß
Sem. Carthami in petiâ lig. ʒij
Manè colaturæ adde *Syrup. marrub. q. ſ.*
℥ gummi ammon. ϑi.

M. F. Potio.

℞. *MP. hier. cum agar. ϑi.*
Reſin. jalap. gr. vi.
c. ſ. q. Balſ. ♆ terebinth.

F. l. a. Pilulæ.

S. Purgierende Bruſtpillen auf 1 mal.

℞. *Conſervæ pulmon. ϑiß.*
Pulv. Mechoacannæ ϑi.
Reſin. jalappæ gr. vi.
℈ ſtillat. aniſi g. ij.

F. Bolus.

In Tuſſi â ſerô, ubi incraſſantia requiruntur, recipe:

℞. *Syrup. jujub.*
papav. ſimpl.
rhœados ana ʒii.

S. Safft.

℞. *Pulv. anodyn. gr. 12.*
Spec. diatrag. ſrig. gr. vi.

S. Abendpulver auf einmal.

℞. *Pulv. pectoral. gr. 15.*
anodyn. gr. x.

M. S. ut antecedens.

℞. ▽. *Pulm. vit. ʒiij.*
Syrup. papav. ʒi.
laud. opiat. gr. iij.

M. S. Abendtranck auf einmal.

℞. *Conſerv. tuſſilag. ϑii.*
laudan. opiat. gr. iij.

M. S. Abend Zucker.

℞. *Species diatrag. ſrig. diapenid. ana ʒij.*
c. ſ. q. Emuls. ſem. pap. in ▽. *Flor. pap. præp.*

F. l. a. Rotulæ.

S. Sonderliche Bruſtküchlein.

℞. *Boli Armeni præp.*
Spec. diatrag. ſrigid. ana ʒij.
c. ſ. q. Sacchari in ▽. *portulac. ſolut.*

F. Rotulæ.

℞. *Mucilag. rad. Altheæ*
diatrag. ſrig. c. ▽ *flor. papav. errat. parat. ana ʒiij.*
Syrup. ſujub. ʒi.

M. S. Safft gegen den ſcharffen Huſten.

℞. *Rad. alth. ſubtil. pulv. ʒiß.*
Sem. Fœnugr. ʒß.
Sacchari (in lacte ex ſem. pap. alb. cum ▽. *ros. extract.) diſſolut. ʒivß.*

M. F. Confectio in Morſulis. *Vid. Horſtius de Tuend. San. Stud.*

NOTA:

Species diatragac. aliæque superius adductæ, sint recentes, aliàs plus nocent, quàm prosunt expectorationi, ob semina quædam vetustiora rancorem contrahentia, maximè nocent.

In tussi medicamenta optimè *tempore somni* exhibentur.

Sperma ceti cum ♁ amygdal. dulc. & saccharô vel simpl. vel Penid. *tussim puerorum* mirè juvat.

In tussi à catharrô notandum, quòd semper succinata & alia contra catharrum admiscri debeant.

℞. *Species diair.* ʒiß.
Flor. ♀ ℈ii.
Extract. helen. ℈i.
croci gr. iij.
succini præp. ʒiß.
c. s. q. sacch. in ▽. *asthmat. solut.*
F. Rotulæ.
adsperg. ♁ *anisi.*

S. Sonderliche Küchlein gegen den Husten.

CAPUT XII.

De

HÆMOPTYSI.

IN affectu hôc, *si sanguis est spumosus*, aliaque signa adsint, quòd veniat â pulmone, statim accedendum est ad V. S. *Mulieribus*, quibus menstrua non fluunt, secetur vena in talo. Centinodia axillis alligata statim sistit sanguinem. Pulv. Heurnii quoque commendatur. Præstat pulv. Scalig. quem habet Author. Semen hyoscyami est arcanum Paduanum in sputô sanguinis, sed ejus usus non debet diu continuari, lædit enim caput. Muscus cranii humani, spermiola crollii, crocus ♂ adstringens, ℞ ♀ ⊕, ℞ lap. hæmat. Syrup. simpl. portulac. Muscus prunorum sylvestrium justô tempore collectus. Bufo justô tempore exsiccatus, & in manu detentus, certè sistit sanguinem.

In Paroxysmo:

℞. ▽. *burs. Past.*
equiseti ana ʒi.
Syrup. de symph. Fern. ʒii.
Croc. ♂ *adstr.* ʒi.
Sem hyosc. albi ℈ii.

M. S. Safft wol umzurütteln auf etlichmal.

℞. ▽. *Plantag.*
Equiseti
bursæ pastoris ana ʒi.
Syrup. portulac.
de symphito Fernel. ana ʒi
℞ ♀ ⊕ ʒiß.

M. S. Safft gegen das Blutauswerffen. Dos. 2. vel 3. cochl.

℞. *Tinct.* ♀ ⊕ *li* ʒii.

D. S. Sonderliche Tinctur. Dos. 20. vel 30. gutt.

℞. *Tinct. lapid. hæmat.*
♀ ⊕ *ana* ʒi.
M. S. ut antè.

℞. *Sem. pap. alb.* ʒij.
portulac. ʒi.
hyosc. albi ℈ß.
Lapid. hæmat. præpar. ʒi.
Croci ♂ *adstring.* ℈ii.

cum

cum syrup. de symphito & portulacæ
F. Looch.

S. Dicker Safft.
℞. *Conserv. de symph.*
tormentill. ana ℥i.
Lapid. hæmat. præp. ʒiß.
Croci ♂ *adstring.* ʒi.
Sem. hyosc. albi ℈ii.
c. s. q. syrup. de symph. Fernel.
F. Elect.

S. Lattwerg
℞. *Lap. hæmat. præpar.* ʒiß.
Croci ♂ *adstr.*
Boli Armeni ana ʒi.
c. s. q. Emuls. sem. papav. & portulac. saccharoq.
F. Rotulæ.
℞. *Pulv. contra sputum sang. Heurnii* ʒii.
Musc. cran. human. ℈ii.
M. F. Pulv.

Hic Pulvis describitur in Aph. Hippocr. Heurnii.
℞. *Lapid. hum. præp.* ʒiß.
Croci ♂ *adstr.* ʒi.
Pulveris anodyni ℈i. M. *Dos.* ℈ß
Paroxysmô sedato sanguinis grumos dissolventia adhibeantur.
℞. *Essent. traumaticæ* ʒvi. *Dos. g.* 50. *vel* 60.
Si adhuc aliquid sanguinis exspuat, misceatur hoc cum ☿ ♀ ☉*li.*
℞. *Essent. flor. hyperic.* ʒii.
Ocul. ♋ ʒiii.
M. S. Sonderliche Essenz. Dos. ʒß. ad ℈ij.

Prostant & essent. flor. bellid. vel agrimon. Tinct. alkekengi, ▽. chæref. ✢ ejdsdem. Unguent. rubrum potab. Pulvis contra casum Aug. Plura *vid. in Macasio.*

Cap. XIII.

De

PALPITAIONE CORDIS & SYNCOPE.

Convenit hîc omnium optimè ▽ de corde cervi, ☿ corall. ♒ CC. Essent. & ♒ melissæ cum vinô, ▽ cinamom. borrag. cord. Saxoniæ, vitæ. Externè verò ♌ meliss. carb. & citri: Ex his tribus fit balsamus optimus cardiacus. Confectio Hyacinth. os de corde cervi. Cor suillum valdè commendatur ab Autoribus, & in defectu cordis cervini ex eô potest aqua destillari. Liquor cordialis, perlarum, CC. ☉re, ☿a ☉ cum ♌ cinamomi.

Si adest simul malignitas, misceatur balsamo cordiali alexiacus.

Si oritur palpitatio cordis *ex morbô virgineô* s. ex uterô, non conveniunt tunc cordialia tantùm, sed & chalybeata & vina medicata c. lim. ♂

Si â vermibus, conveniunt medicamenta ex nasturtio aquatico & cordialibus miscenda sunt specifica contra vermes.

Si â causâ malignâ, prodest theriaca Smaragdina, confectio de hyacintho.

Si â terrore, prodest V. S. ut scil. sanguis ad cor retrocessus, revocetur ad habitum corporis, nam quosdam â terrore suffocatos esse experientia docet.

In

In Animi Deliquio convenit balsamus citri apoplecticus & ♁ carbunc. ▽. cinamom. melissæ cum vinô vitæ, cord. Saxon.

Medicamentis suaveolentibus in Mulieribus misceatur essentia castorei vel ▽. hirundinum cum castoreo, ne ex suaveolentibus illæ lædantur. Inunctio theriacæ, mithridat. ♁ melissæ; confect. alkermes etiam addi potest remediis aliis.

In lipothymiâ â nimiâ V. S. nihil magis convenit, quam ☉ ori inditum linguaque cô fricetur Authore Horstio.

Si quis incidat in deliquium animi ex hypercatharsi aliisque evacuationibus nimiis, optima sunt restaurantia ex theriacâ & ▽. cinamomi: Vel theriaca externè emplastri modô ventriculo imponatur, *vid. Notas in Morellum p. 130. Hartmannus in Praxi pag. 176. Grülingius Cent. 1. Obs. 4. B. Tim.* von Guldenklee & alii. Præstat ▽. cinamomi Authore *Grülingio d. l.*

Dolor cardiacus, colicus, nephriticus *si fuerit adeò vehemens*, ut medicamentis nil proficiamus, rectè specificis talibus miscentur narcotica.

℞. ▽. *cord. cervi*
meliss. c. vino ana ℥ii.
Syrup. flor. tunicæ ℥i.
Confect. alkerm. ℥i.
Oss. de corde cervi gr. xii.

M. S. Stärcktranck Dos. cochl. 2.

℞. ▽. *cinamom. borraginat.*
meliss. c. vino
cord. Saxon. ana ℥i.
Mag. perlarum ℈ii.
Oss. de cort. cervi gr. ii.
Syrup. acetos. citri ℥i.
M. S. ut antè.

℞. ▽. *cord. Herc. Saxon.* ℥iij.
Syrup. flor. borrag. ℥i.
Essent. meliss. ℥iß.
Tinct. corall. c. ▽. *cord. cerv.* ℥i.

M. S. Stärck Wasser 2. Löffel voll auf einmal.

℞. *Tinct. corall. C.* ♏. *cord. C.* ℥ii.

S. Stärckende Tinctur. Dos. g. 20. l. 30.

℞. *Ess. meliss.*
Tinct. ▽. ☉*ris ana* ℥iß.

S. Vermischte Tinctur. Dos. 40. gutt.

℞. *Tinct. cor. C.* ♁ *cinam.* ℥i.

S. Tinctur 8. biß 10. Tropfen auf einmal.

℞. *Mag. cordial.* ℥ii.
CC. ☉*lare* ℥i.
Oss de cord. cervi ℈i.

M. S. Sonderlich und köstlich Hertz-Pulver auf etlichmal.

℞. *Liquor perlarum*
corall. ana ℥iß.

S. Hertz-Oel. Dos. 20. biß 30. Tropfen.

℞. *Conserv. meliss.*
flor. borrag.
bugloss.
tunicæ ana ℥i.
Pulp. citri ℥vi.
Confect. alkerm. ℥iß.
hyacinth. ℥i.
♏ *rosarum* ℈i.

S. Hertzstärckender Zucker.

Dosis magnitudo nucis castaneæ.

℞. *Conserv. flor. meliss.*
tunic.
Rosar. ana ℥iij.

Con-

Confect. alkerm. ʒii.
Margarit. præp. ʒi.
Ess. de cord. cervi ϑi.
flor. lil. conv. ʒiii.
cortic. citri ʒii.
c. s. q. sacchari in ▽. cinamom. borraginat. soluti.
F. Rotulæ.

S. Hertzstärckende Küchlein.

℞. ▽. *cinamom.*
meliss. cum vino
borrag.
carbunc. ana ʒi.
Spec. cord. temper. ʒi.
℥ *rosar. ϑi.*

S. Eusserlich Hertz und Pulswasser.

℞. ▽. *meliss. cum vino*
cinamom.
flor. aurant. vel citri
carbunculi ana ʒi.
℥ *rosarum ʒi.*
Confect. alkerm. ʒß.

M. S. Köstlich Puls- und Anstreichwasser.

℞. *Flores meliss.*
bugloss.
borraginis
rosarum
℥ *tunicæ ana ʒiij.*
Gran. chermes ʒii.
Ras. ligni Rhodii ʒiß.
Flaved. cort. citri ʒiij.
F. Sacculus cordialis.

S. Säcklein auf die Puls und Hertz zu legen.

Potest adspergi ▽. supradicta.
℞. *Flores Rosarum.*
meliss.
lavendulæ ana p. i.
Rasur. xylaloës ʒi.
Ambræ
Moschi ana gr. ij.
℥ *ros. ʒß.*
F. l. a. Nodulus.

S. Riechpüschlein.

Potest admoveri naribus sæpè & ▽ carbunculi immergi.
℞. *Saccul. usitat. N. ii.*

S. Säcklein zum Hertz und Pulswasser.

℞. ♁ *stillat. citri*
meliss. ana ϑß.
carbunc. g. v.
ligni Rhod. g. iv.
c. s. q. Corp pro balsamo
F. Balsamus.

S. Hertz und Puls-Balsam.

℞. ♁ *citri*
meliss. ana ϑß.
Ambræ liquid. gr. viij.
corporis pro bals. q. s.
M. S. ut antè.

℞. *Unguent. ros. ʒiß.*
Confect. alkermes ʒi. vel ʒii.
♁ *stillat. meliss.*
carbunculi ana g. iij.

M. S. Kräfftig Hertz und Pulssäcklein.

℞. *Unguent. cord. Weickardi ʒi.*
♁ *stillat. citri ϑß.*
M. S. ut antè.

D. Johannis Michaelis

PRAXEOS CLINICÆ GENERALIS

PARTIS I. LIBER IV.

De

MORBIS INFIMI VENTRIS seu ABDOMINIS.

Caput I.

De

AFFECTIBUS VENTRICULI.

In Oesophagi Intemperie conveniunt ea, quæ lentorem & mucilaginem in se habent, ut asperitatem tollant & vias æsophagi leniant.

Ad Tumorem Oesophagi instrumentum singulare ad meliorem deglutitionem describit *Schenckius in Obs.* Convenit hîc imprimus ☉ præparatum, saccharum ♄, ▽ semperiori & similia.

☿ *Improvisô sumptus* & ulcus œsophagi causans in vi suâ malignâ obtunditur per ♌ ♀, propter vim præcipitantem & agrimoniam dementem.

In Deglutitione Læsa conveniunt nervina & antiparalytica. Fiant inunctiones, non solùm in locô affecto, sed etiam in principiô nervorum.

In Intemperie ventriculi sine materiâ â causâ calidâ prodest Tinct. violarum, rosar. Decoct. citri Mynsichti, flor. ☉rant. ▽. accetos. Stomachal. Ejusdem.

In Intemperie sine materiâ â causâ frigidâ conducit elixir stomachicum Mynsichti, Essent. absinthii vera, emplastr. stomach. Mynsichti vel Cratonis, ♌ stomach. Cratonis.

In Intemperie humidâ sine materia convenit essentia lignorum, ♎ mastichinus & alia.

In intemperie siccâ, ubi opus est humectatione, mira præstat lac, sed notandum, quòd semper â parvâ dosi ad majorem sit procedendum.

In Intemperie ventriculi cum materiâ, omnia aloëtica prosunt stomacho & quò plus continent hieræ picræ, eò plus juvant.

Si materia in stomachô genita est, conveniunt pilulæ cum agaricô marocostinæ Mindereræ, de succinô Cratonis.

Si â

Si â materiâ in ventriculi cavitate hærente oriatur morbus, prosunt vomitoria & impr. infus. juglandis, de quô *vid. Crato apud Scholzium p. 4. & S. Pauli in Quadripartitô Botanico pag. 97.*

In *Intemperie biliosâ* conveniunt purgantia ex pil. de rhabarb. extract. rhabarb. Tinct. bellid. violar. conserv. flor. cichor.

In *Intemperie pituitosâ* cum materiâ prodest ♏. ☉. Philosoph. Ess. absinth. elix. stomach. Plurimis medicamentis præstat ♏ ☉ Philos. optimè rectif. Cerat. ex ladanô Cratonis; Pulv. stom. Quercet. ferè catholicus est in omnibus ventriculi affectibus, sed notandum, quod ob nimiam sacchari additi copiam aliquid fæcularum Aronis addendum, ut aperiat atque deobstruat magis.

In Inflammatione Ventriculi convenit ☉ cum ♄ præparat. seu ☉ ♄ cum ☉ & sacch. ♄ datum â gr. iiij. ad gr. viij. Si hæc fit per absessum mirè juvat ▽ & succus scabiosæ v g.

℞. ▽. *scabios.* ℥ii.
Syr. scabios. ℥iß.
♏ ☿ ℥i.

S. Safft auf etlichmal.

In rumpendis ventriculi apostematibus

℞. ▽. *Plantag.*
rosarum ana ℥iß.
Sacch. ♄ ℈ß.

M. S. Eusserlicher Umschlag zum Magen.

℞. *Unguent. ros.*
refrig.
melil. ana ℥iß.
Sacch. ♄ *gr. x.*

M. S. Kühlend Magensälblein.

℞. *Sacch.* ♄ *cum* ☉ *præp. gr. viij.*

S. Kühlend Magen-Pulver.

In Ventriculi Inflatione conveniunt tali leporini, ♎ cum carui anisi cortic. aurant. citri, chamomillæ Rom. carminat. ℞ & Essent. chamomillæ Rom. v. g.

℞. *Essent. Cham. Rom.* ℥iij.

S. Essenz gegen das Blehen.

℞. *Essent. carminat.*
Spirit. anticol. ana ℥ij.

S. Mixtur gegen die Blehung. Dos. Gutt. 30. vel 40.

℞. ♎ *stillat. chamom.*
aurant. ana ℈ß.
carui
cumini ana g. vi.
corp. pro bals. q. s.

S. Magenbalsam.

℞. ▽. *carmin. Dorner.* ℥iij.
Syrup. cort. aurant. ℥i.
Essent. chamom. ℥i.
Spir. CC. ℈ß.

M. S. Wasser gegen die Blehung 2. biß 3 Löffelvoll auf einmal.

℞. MP. *de hier. cum agar.* ℈i.
Resin. jalapp. gr. viij.
cum ♎ *stillat. carui.*
F. l. a. Pilulæ.

S. Pillen auf einmal.

In Distensione Flatuum

℞. *Flor. chamomillæ Rom.* M̃j.
Sem. cumini
carui
fœniculi
anisi ana ℥ij.
Cortic. aurant. ℥ß.

Incis. & Contus. grossò modò

S. Species zum Magensack.

De VULNERIBUS VENTRICULI & cultrivoro *vid. Dan. Becker Microcosm.* Externè prodest emplastrum magneticum & medicamenta ex ocul. ♋.

Si aliquis vitrum, aciculas vel alia *devoraverit*, assumat pultem ex frumentô vel farinâ saracenicâ coctam magnâ quantitate: Sed notandum, ut abstineat æger â potu per xxiv. horas.

* In DOLORE VENTRICULI sacculus, quem ad hunc affectum describit Jonstonus, est specificum Foresti, eodemque ego mira præstiti. Prætereà convenit Essent. flor. chamomillæ Rom. â ʒß. ad ʒj. Ess. menth. ♌ chamom. smaragd.

℞. ▽. *chamom. Romanæ ℥i.*
Laudani opiati gr. ij. vel iij.
Syrup. menthæ ʒiij.

M. S. Tranck gegen die Magenschmertzen.

℞. ♌ *chamomillæ ʒii.*
stillat. ejusd. ℈i.
cum paucâ quantit. ceræ
F. Linimentum.

S. Magensälblein.

℞. *Herb. menth.*
abroton.
hyssop.
chamomillæ Rom. vel
in hujus defectu cham. com. ana mj.
Flor. cham. mß.

Incis. D. Pro sacculô, qui irrorari potest ♎ menthæ.

Convenit quoque vinum absinthites, essentia absinthii, ♌ stomach. Cratonis.

Si ab humoribus acrioribus proveniat, prodest lac in copiâ assumptum, quia impedit corrosionem.

Si ab humoribus internis oriatur:

℞. MP. *hier. cum agar. ℈i.*
Resina scammon. gr. viii.
cum Essent. absinth.
F. Pilulæ.

S. Purgier-Pillen auf einmal.

℞. *Emplastr. carminat. Mynſ. q. s.*
Illinatur corio.

S. Magen-Pflaster.

Ejusdem quoque emplastrum mitigativum emolliens sedans valdè prodest, vid. Armamentarium Mynsichti p. 512.

Si â flatibus, emplastr. de baccis lauri cum carminativô Mynsichti potest misceri & malaxari ♌ stillat. chamomillæ & applicari in dolore ventriculi.

Si oriatur â vermibus, inungatur ventriculus aut ♌ diacolocynthidos, aut additis aliquot guttis ♌ absinthii.

In ARDORE VENTRICULI specifica sunt ebur ustum & crudum, creta cum ▽. appropriatâ præparata, & omnia, quæ vim præcipitandi habent, v. g. Bolus Armena, ▽ sigillata, Nux moschata, mastix, succinum, portulaca, mucilago seminis cydoniorum.

℞. *Cret. albiss. ʒii.*
Ocul. ♋ ʒi.
corall. ℈ii.
crystall. præp. ʒi.

M. S. Sonderlich Pulver gegen den Sood.

℞. *Spec.*

℞. *Spec. diacret. Mynſ.* ℥ij.
S. ut antè.
℞. *Cretæ albiſſimæ* ℥iij.
Ebor. uſti
Corall. præp.
Ocul. ℔ ana ℥i.
Nuc. moſch.
Mac. parum toſti ana ℈i.
c.ſ. q. ſacchari in ▽. *portulac. ſoluti.*

F. Morſuli.
S. Morſellen gegen den Sood.
Quidam parant etiam morſulos ex tegulis recenter uſtis.
℞. ▽. *Portulac.* ℥iij.
Syrup. de portulac. ℥ii.
Cryſtall. præp. ℥iß.
Ocul. ℔ ℥i.
M. S. Tranck.

CAP. II.

De
ANOREXIA.

IN Anorexiâ *â debilitate caloris*, non datur melius remedium, quàm ambra in ſubſtantiâ, vel ſaccharo mixta, ut & pulvis analepticus Mindereri.

℞. *Pulv. ſtom. Quercet.* ℥iij.
Fæcula aronis ℥i.
M. S. Magen-Pulver auf etlichmal.
Dos. 2. cuſp. cult.
℞. *Pulv. ſtomach.* ℥ii.
epat. rub. ℥i.
M. S. ut antè.
℞. *Eſſent. menth.* ℥ij.
℩ ⊕ *rectif.* ℥i.
M. S. Magen-Eſſentz.
℞. *Elix. ſtomach.* ℥ß. *D.*
℞. *Spec. ad morſul. imper.* ℥i.
Pulv. ſtomach. ℚ. ℥iij.
c.ſ. q. ſacch. in ▽. *menthæ ſolut.*
F. Morſuli.
℞. ℩ *maſtich.* ℥ii.
⊕ *Philoſ.* ℥i.
M. S. Magen-Spiritus.

Myva cydoniorum ad abjectam appetentiam mirabilis eſt, teſte *Zacuto L. 2. Hiſt. 66.*

Aqua cinamomi cydoniata in frigidis ſtomachi affectibus valet. Optimè myva cydoniorum poteſt cum hâc vel ▽. menthæ miſceri. Eſſent. menthæ, ⊖ peregrinant. Ambra datur â gr. iv. ad v. cum ſaccharô, vel quod melius cum fæculâ aronis. Ex pulv. analepticô Mindereri, fæcula aronis & eb. ſine △. poſſunt fieri rotulæ.

CAP. III.

De
NIMIA APPETENTIA.

ZAcutus narrat vini generoſi potu plurimos caninâ appetentiâ laborantes curatos eſſe.

FAMES CANINA ob lumbricum 12. cubitorum concitata, beneficio hieræ picræ eſt ſanata teſte Eôdem. Succus naſturtii aquatici matutinô tempore per aliquot dies ſumptus certiſſimè

tissimè ventriculi vermes enecat. Si ergò est â vermibus, conveniunt medicamenta præcipitantia & narcotica. Vinum salviæ specificè prodest. It. essentia melissæ, pilulæ hieræ picræ. Externè valet aloë & fel tauri in pultis formâ. Eff. absinthii.

CAPUT IV.

De

PICA sive MALACIA.

Prosunt hîc syrup. & conserva rosarum. Syrup. rad. helenii, tortic. aurantiorum, citri, syrup. cydon. menthæ, ▽. pampin. vitis, magist. matris perlarum, ebur, ♂ ⊕, *vid. Mynsicht.*

℞. ▽. *Pampin. vitis*
Bryoniæ ana ʒi.
Syrup. cortic. aurant. ʒvi.
Magist. corall.
eboris ana ℈i.

M. S. Stärcktränclein auf etlichmal.

℞. *Mag. matris perlar.*
eboris ana ʒi.
℥ *stillat. cort. aurant. g.* ij.

M. S. Stärckpulver auf etlichmal.

CAPUT V.

De

SITINIMIA.

Rec. ▽. *Sempervivi*
Nymphæa ana ʒiij.
Julep. rosati ʒiß.
Lap. prunell. ℈ii.

M. S. Kühltranck auf einmal.

℞. *Lap. prunellæ* ʒii.
Man. Christi perlat. ʒi.

M. S. Kühlpulver gegen den Durst 2. Messerspitzē voll in das Bier zu thun.

℞. *Sem. psillii*
cydon. ana ʒiij.
c. s. q. ▽. *sempervivi &*
rosarum
F. Mucilago,
Adde Syrup. ros. q. s.

S. Mundschleim gegen den Durst.

℞. ▽. *sempervivi*
rosarum
Nymph. ana ʒiv.
Lap. prunellæ ʒi.
Syrup. sempervivi ʒi.

S. Gurgelwasser gegen dem Durst.

℞. *Tinct. violar.*
rosar. ana ʒij.
♎ ⊕ *rectif.* ʒi.

S. Kühl-Tinctur gegen den Durst 30. guttas in ein Mösel Bier.

CAP.

Caput VI.

De

BRADYPEPSIA, DYSPEPSIA & APEPSIA.

Conveniunt hîc hiera picra cum agaricô. Pilulæ ſtomachales, eſſentia ambræ. Ambra tamen in ſubſtantiâ magis prodeſt. Magiſterium eboris, fæcula aronis, elix. proprietatis cum eſſent. abſinthii vel menthæ, eſſentia meliſſæ, pulegii cum ♏ maſtich. Elix. ſtomach. De cynosbatô vid. Cratonem. Elix ſtomach. D. Mich. præp. ex ♏ ⊕ & menthæ: ⊖ abſinth. cryſt. ſtomach. Mynſichti. ⊖ ia cryſtallina jucundiora viſui ſunt. Cerot. ex ladanô Cratonis, electuarium ſtomach. Mynſichti, marmelada ſtom. Ejusdem &c.

℞. MP. *hier. cum agar.* ℈i.
Extract. agar. gr. vi.
c. ♁ *ſtillat. abs.*
F. Pilulæ.

S. Pillen auf einmal.

℞. *Pulv. jalapp.* ℈i.
Flor. ⊖ ✳ *gr. iv.*
Fæcul. aronis gr. vi.

M. S. Purgierendes Magenpulver.

℞. *Elix. propriet.* ʒii.
Eſſ. abſinth.
menth. ana ʒi.

M. S. Vermiſchtes Elixier 30. vel 40. gutt.

℞. *Eſſent. menth.*
puleg.
zedoar. ana ʒi.
♏ ⊕ *Philos.* ℈ii.

M. S. Magen-Eſſentz 30. biß 40. Tropfen.

℞. *Elix. ſtomach. D. Mich* ʒiij.

S. Elixir 25. biß 30. Tropffen zu nehmen.

℞. *Elix. ſtomach. Schröd.* ʒß.
Syr. menth. ʒiß.

S. Magen-Elixir. Dos. ein Löffelvoll.

℞. *Conſerv. roſarum* ⊕ *lat.* ʒii.
Diacor. ʒi.

M. S. Magen-Lattwerg auf etlichmal. Dos. magnitudine caſtaneæ.

℞. *Pulv. ſtom. Quercet.* ʒiij.
Fæcul. Aron. ʒi.
Eb. ſine △. ℈ii.

M. S. Magenſtärckendes Pulver.

℞. *Fæcul. aron.*
Ebor. ſine △.
hepat. rubr. ana ʒi.
⊖ *abſinth. cryſtall.* ℈i.
M. S. ut antè.

℞. ♁ *ſtom. Crat.* ʒii.
ſtillat. menth. g. vi.
caryophill.
Zedoariæ ana g. iiij.
corp. pro bals. q. ſ.

M. S. Magenbalſam.

℞. *Balſami Peruv.*
♁ *ſtom. Cratonis ana* ʒi,
ſtillat. menth.
macis
maſtich. ana g. iv.
Nuc. Moſch. per expreſſ. q. ſ.
Pro Balſamo.

M. S. Magenbalſam.

℞. *Cerot. ſtomach. ex ladan. Crat.*
Tacamah. ana q. ſ. malax.

c. ☍ *stomach. Crat. q. s.*
stillat. menth. gutt. vi.

Induc super alutam & obduc syndone rubrô in formâ empl. stomachalis.

S. Magenpflaster.

Ad roborandum ventriculum valdè etiam prodest succolata, si in vinô infundatur, seu dissolvatur. Vel cum conservâ menthæ adhibeatur. *D. Volckammerus* commendat vulturis ventriculum externè cum pennis adhibendum.

Pertinet huc arcanum ♀. *in institut. Sennerti*, in cujus defectu substituatur terra sol. ♀, quæ datur â gr. iij. ad gr. vj.

Syrupus corall. rubr. succo acidè dissolut. acetos, ⌒ ⊕ &c.

CAP. VII.

De SINGULATU.

REc. *Conserv. menth.* ℥*i.*
Laud. opiat. gr. iij.
☍ *still. menth. g. j.*
F. l. a. Bolus.

S. Gegen das Schlucken.

℞. *Syrup. menth.* ℥*i.*
Laud. opiat. gr. iij.
▽ *cinamom. cydon.* ℥ß.

M. S. Tränckleln auf einmal.

℞. *Extract. Theriacal. gr. iv.*
Laud. opiati gr. ij.
M. F. Pilulæ.

℞. *Theriac. optim. gr. xv.*
Laud. opiat. gr. iij.
M. Pro Dosi.

℞. ▽. *cord. Herc. Saxon.* ℥*iij.*
Syrup. citri comp. ℥*i.*
Laud. opiat. gr. iij.
M. F. Potio.

Si ab evacuatione nimiâ, prodest pulvis analepticus Mindereri. It. emulsio ex pineis, pistac. amygd. dulc.

Si â cibis corruptis, pilulæ marocostinæ Mindereri, elix. proprietatis, aloë rosata.

Si â venenis, terra sigillata, ⊙tis, magis in substantiâ, quàm tincturâ.

℞. ▽. *cord. Herc. Saxon.* ℥*iij.*
▽ *sigillat. ver.* ℥*i.*
eboris sine △
CC. sine △ *ana* ℈*i.*
Syrup. citri comp. ℥ß.

M. S. Stärcktränckleln Dos. 2. cochl.

Externè prodest ☍ scorp. cum ☍ still. citri, theriaca ventriculo adhibita, ☍ dest. rutæ &c.

Si â flatibus ☍ stillat. anisi, essent. carmin. ⌒ carminat.

℞. *Essent. carminat.* ℥*iij.*
menthæ ℥*iß.*

M. S. Essentz. Dos. gutt. 30. vel 40.

℞. ⌒ *carminat.* ℥*ii.*
Essent. menth. ℈*i.*

M. S. Vermischter ⌒.

Sacculus externus potest fieri ex flor. cham. sem. cumini, carui, summit. absint. herb. calamint. & aliis.

℞. *Empl. de baccis lauri q. s.*
Malax. ☍ *chamom. &c.*

Emplastrum contra singultum D. Michaelis singulare est experimentum.

℞. *Fer-*

℞. *Ferment. acerrimi* ℥iij.
Pulv. menth. ʒi.
Sem. cumini
carui
aniſi ana ʒij.
Zedoar. ʒß.
✠ *ros. q. ſ.*
F. Cataplasma.

S. Euſſerlich auf den Magen zu legen.

Pro ditioribus addi poteſt ♃ ſtillat. ſtomach.

℞. *Cataplas. contra ſingult. Mynſ.* ʒvi.

S. Euſſerlich aufzulegen.

℞. ♃ *chamom.*
menth.
aneti ana ʒi.
ſtillat. menth.
Zedoar.
aniſi ana g. vi.
cort. aurant. g. vi.
c. ſ. q. ceræ F. Linimentum.

CAPUT VIII.

De

RUCTU ACIDO.

CUratio *peragenda* eſt præcipitantibus, ut acidus ille humor præcipitetur, v. g. corall. crud. ocul. ♋ eb. uſt. CC. uſt. Si ✠ injiciantur, duleſcit & ⏚tio fit.

Ructus moleſtiſſimus ambrâ optimè curatur, teſte *Luſitano Lib. II. Prax. admirandæ Obſ. 7. p. 137. & Cratone in Conſ.* Ambra verò miſcetur cum ſacchari ſextuplo, vel quadruplo.

CAPUT IX.

De

NAUSEA & VOMITU.

EXtractum ligni aloes pro ditioribus. Syrup. cydon. rubri idæi, ▽. cinam. cydon. ⏜ maſtich. liq. ⏚ ſigill. ſeu liquor ſtipticus, ſyrupus canellæ, corall. portulacæ.

℞. *Summit. abſinth.*
Flor. cent. min.
Herb. menth. ana Mj.
Rad. acor. ʒi.
Coq. in ſ. q. ▽. *com. Col.* ℞. ʒvi.
Add. Elect. hieræ picræ c. agar. ʒiß.
vitell. ovor. N. j.
F. Clyſter revellens.
℞. *Suppos. acut. N. ij.*
illi nantur ♃ *diacolocynthidos* ℈.D.

℞. ⏜ *maſtich.* ʒii.
liquor. ſtiptici ʒi.

M. S. Spiritus gegen das Brechen. Dos. gutt. 20. vel 30.

Liquor ſtipticus eſt inventum Prævotii.

℞. ▽. *cinamomi cydoniat.* ℥iij.
Syrup. corall. ℈. ʒiß.
⏜ *maſtich.* ʒi.

M. Doſ. 2. cochl.

℞. *Vin. cydon.*
rubi idæi ana ʒiß.
▽ *tormentillæ*
burſæ paſtoris
ros. fragantium ana ʒii.

Syrup.

Syrup. myrtæ cyd. ʒi.
S. Stärcktranck.
℞. *Pulv. menth.*
ros. rub. ana ʒi.
maſtich. ʒvi
Nuc. Moſch. N. iij.
caryophill.
macis
cinamomi ana ʒiij.
c. ſ. q. acet. ros.
F. Cataplasma.
S. Euſſerlich aufzulegen.
℞. *Empl. de cruſtâ panis q. ſ.*
malax. ♌ *ſtill. chamomillæ*
Nuc. moſch.

Induc ſuper alutam & obduc ſyndone rubrô in formâ uſitatâ.

S. Magenpflaſter.

In *vomitu ſcorbuticó* & acria & calida haud conveniunt, quia exaſperant magis quàm proſunt. Conveniunt verò mitigantia calorem & acrimoniam ⊖ ſcorbutici, ut lac caprillum cum ſuccô naſturtii vel cochleariæ, eb. ſine △, corall. crud. ocul. ♋ & aliquot grana lap. pumicis.

Si fuerit ab emeticis & venenis.
℞. *Theriac. ʒii.*
▽ *ſigill. ʒi.*
♒ *menth. ℈i.*
M. S. Euſſerlich aufzulegen.
℞. ♒ *theriacal. ʒii.*
maſtich. ʒi.
S. Spiritus. Dos. 30. vel 40. guttas.
℞. *Extract. theriac.* ℈ß.
Diſſolv. in ſ. q. ▽ *cinamom. cydon. adde ſyrup. corall. ʒiii. M. D.*
℞. ♒ *theriacal.*
maſtich. ana ʒii.
▽ *cinamom. cydon. ʒi.*
Syrup. corall. ʒvi.
M. Dos. cochl. j.
℞. *Conſerv. menthæ ʒi.*
Theriacæ ℈ii.
M. S. Bolus auf einmal.
℞. *Extract. theriac. gr. vi.*
Laud. opiati gr. iij.
F. Pilulæ.
S. Pillen auf einmal.
℞. ▽ *cinam. cydon. ʒii.*
Laudan. opiat. gr. iij.
Syrup. menth. ʒiß.
S. Säfftlein auf einmal.

Hæc in caſibus deſperatis adhibenda, aliàs non ſtatim ad narcotica & cognata accedendum eſt.

A navigatione ſi oriatur, prodeſt pulvis peregrinantium.

In caſu â veneno continuanda ſunt medicamenta, donec remaneant & quidem in formâ ſolida v. g. Pilul. bolus, conſervæ. Externè in venenis prodeſt ♌ ſcorpionum Matthioli, ſi miſceatur cum ♌ citri. It. adſtringentia, ut ♃ ⊕ ♂ adſtringens cum bezoardicus miſceantur.

In vaſorum apertione convenit ſyrupus ſtipticus Mynſichti, corallorum.

Si à bile, dentur pilulæ de rhabarbarô, extractum rhabarbari &c.

CAP.

Caput. X.

De

CHOLERA.

Conveniunt hîc clysteres adstringentes, cum alexipharmacis.

In hoc affectu semper admiscenda sunt *alexipharmaca.*

Decoctum caryophillorum, succus menthæ & alia ex menthâ peculiari proprietate hîc prosunt. ▽ mastichina Mynsicht. ℞ mastich. Syrupus ejusdem. Laudan. opiatum debet misceri cum theriacâ smaragdina D. Petr. à Castrô.

Externè balsamus & emplastrum stipticum Mynsicht. convenit.

Crystallus est proprium bilis æruginosæ medicamentum, etiam in dysenteriâ: Syrup. crystall. *vid. Horstius Tom. 2. p. 216.* sed melius exhibetur crystallus in substantiâ propriâ.

Porrò *huc pertinent* medicamenta ex menthâ, mastiche, theriacâ smaragdinâ, præsertim si veniat à veneno, ut & Tinct. smaragdi, crocus ♂, spongia salicis; ✝ rosaceum *Faber* valdè commendat in febribus malignis. Ebur Philosophicè præparatum, terra sigillata, liquor stipticus, bolus Armena, ▽ ⊙ris, syrupus coralliorum.

Si adsunt convulsiones, medicamenta ex smaragdo specificè prosunt. Decoct. carminat. cum elect. de baccis lauri, decoct. bacc. lauri cum vinô Malvaticô, ess. carminativa, ℞ carminativus, ▽ Zedoariæ cum ℞ & syrup. aurantiorum, ℞ ☉ &c.

Si à venenô, prosunt clysteres ex lacte, & quæ corrosivitati resistere valent.

℞. *Herb. Urialis*
malvæ
parietariæ
scordii ana Mj.
Flor. malvæ p. iij.
Rad. alth. ℥i.
Coq. in s. q. ▽ *com. Col.*
℞. ℥vi. *in quibus dissolve*
Trypheræ Persicæ ℥i.
M. F. l. a. Clysma.

℞. *Flor. chamom.*
verbasci
malvæ ana m ß.
Coq. in s. q. Lactis Colat. ℞. ℥viii.
D. S. Linderungs-Clystier.

Si dolor sit acutissimus in intestinis, laudani opiati gr. ij. vel iij. addi possunt.

℞. *Eboris sine* △
crystall. præp.
magist. corall. c. succo citri ana ℥i.
smaragd. præp. ℈i.
S. Stärck-Pulver.

℞. *Mag. corall. c. succo citri*
Eboris sine △ *ana* ℥i.
smaragd. præp.
croci ♂ *adstring. ana* ℈ß.
Divid. in 2. part. æq.
S. Stärck- und anhaltendes Pulver.

℞. ℞ *mastich.* ℥ii.
Liq. stipt. ℥i.
M. Dos. 50. gutt. in jusculô.

℞. ℳ *mastich.*
⊕ ♂ *ana* ʒiß.
M. Dos. 20. vel 25. gutt.
℞. *Essent. menth.* ʒiiß.
ℳ *mastich.* ʒi.
⊕ ♂ ℈i.
S. Anhaltender Spiritus.
℞. ▽. *menth.*
cinamom. cydoniat. ana ʒij
Eb. sine △
mag. corall. citri ana ℈ii.
smaragd. præp. ℈i.
syrup. corall. ʒi.
S. Stärcktranck.
℞. ▽. *cinamomi cydon.* ʒii.
Laud. opiat. gr. ij. vel iij.
Myv. cydon. ʒi.
M. S. Abendtranck præmissis universalibus.
℞. *Pulv. menth.* ʒi.
ros. rubr. ʒß.
rad. torment.
bistort. ana ʒvi.
mastich. ʒiij.
Nuc. mosch. ʒii.
Fermenti acerrimi ʒij.

✠ Rosacei q. s. pro consistentiâ cataplasmatis: Vel species possunt pulverisari & inspergi pani tosto in vinô madefacto.

℞. *Empl. de crusta panis q. s. malax.* ♎ *mastich. &*
balsamo Peruviano, induc super alutam, & obduc syndone rubro in formâ empl. stomachalis.
℞. ♎ *mastich.*
menth.
cydon ana ʒi.
Bals. Peruv. ℈ii.
♎ *still. menthæ g. vi.*
M. S. Eusserliches Magen-Oel.

In Cholera Sicca.

℞. *Decoct. carmin. usitat.* ʒiß. *in quibus dissolve* ♎ *de bacis lauri* ʒi
stillat. lauri g. iij.
M. F. Clyster.
Gegen die Blehung.
℞. ▽. *carmin. Dorncr.* ʒiij.
menthæ ʒiß.
Essent. menth. ʒij.
ℳ ⊕ ℈iß.
S. Sonderliche Mixtur gegen die Blehung.

Externè potest ♎ chamom. menthæ ♎ stillat. cinamomi. *Henricus* habet observationem, quod â lacte fuerit orta cholera.

Ol. amygd. dulc. sed recens demulcet acrimoniam ortam â veneno, ubi etiam lac prodest.

Cap. XI.

De

Vermibus.

Commendantur hîc syrup. & omnia ex flor. Persicorum vel mali Persic. mirè enim prosunt contra vermes. Sem. Santonici laudat Jonstonus & alii, sed quidam nomine Rochas narrat, quòd hoc ex semine nati fuerint vermes. Medicamenta ex absinthiô specificè prosunt, item ex hyperico, tanacetô. *Ex animalibus* fel taurinum. Medicamenta ex ☿, ▽. ☿rialis Augenii: Pulvis ex ☿ & saccharo. ☿ dulcis, flor. ♀, spec. dia ☿

Mynsi.

Mynſ. Rotulæ contra vermes Ejusdem, ℥ deſtill. ligni corylini, unguentum contra vermes Aug. & Mynſ. ℥ diacoloc. ventri illitum vel cum clyſteribus injectum, adhibitis ſimul medicamentis internis vermes necantibus, vel poſteà ſtatim purgant, ne vermes in inteſtinis putreſcant.

LUMBRICUS LATUS, quem peculiari tractatu deſcribit *Spigelius* teſte experientiâ ſæpè in ſcorbuticô reperitur. In hôc

LUMBRICO LATO

mirè prodeſt ſuccus naſturtii aquatici recenter expreſſus & matutinô tempore adhibitus. It. ſyrupus fl. perſicorum, rad. bryoniæ.

ASCARIDES

Quidam enecat per ſuppoſitoria ex caſeô Hollandicô, vel lardô, & ſic vermes hiſce inhærent. Vel poſſunt elici lacte, ſi imponatur in latrinam.

Alia ſpecies vermium eſt, quæ dicitur.

VERMIS UMBILICALIS.

Der Hertzwurm/ & tollitur applicatô infantis umbilico piſce fundulo. *Signum ejus eſt* atrophia ſumma, quâ præſente fundulus piſcis d. l. applicetur. Si aliquid comederit vel inſuxerit, altero die adhibeatur cortex nucis juglandis, implet. cum melle vitro Veneto & pauco herb. Salv. Hæc applicentur umbilico, & ſic enecatur, qui poſtea purgantibus expellendus eſt.

℞. *MP. hier. c. agar.* ℈i.
Merc. dulc. ℈ß.
Extr. trochiſc. alband. gr. i.
c. ℥ *ſtillat. abſinthii*
F. Pilulæ.

S. Pillen auf einmal.

℞. *Conſerv. flor. Perſic.* ℈ii. *vel* ℥i.
Pulv. jalap. ℈ß.
℔ *dulc. ritè par.* ℈ß.
c. ſ. q. ſyrup. flor. Perſic.
F. Bolus.

S. Laxirzucker auf einmal.

℞. *Syrup. flor. Perſic.* ℥iij. *vel* ℥ß.
Pulv. rad. jalap. ℈i.
℔ *dulc. ritè præp. gr. xii.*

M. S. Säfftlein auf einmal.

℞. *Syrup. flor. Perſic.*
Rad. ireos ana ℥i.

S. Safft gegen die Würm auf etlichmal.

℞. *Flor. hyperic.*
Perſic. ana p. iij.
centaur.
Summitat. abſinthii ana p. ii.
Rad. graminis
filicis ana ℥ß.
Mechoacannæ
Jalap.
Turbith. ana ℥iij.
Sem. naſturt.
portulac. ana ℥i.
F. Nodulus.

S. Laxirpüſchlein.

℞. *Rad. filic.*
Sem. ſanton. q. ſ.
Coq. in lacte & propinentur.
℞. *Pulv. dia*℔ *Mynſ.* ℈i. *ad* ℥i.

S. Pulver auf etlichmal.

D. in Lacte vel ſyrupô appropriato. Vel & inde fiat Bolus, qui enecat & expellit vermes.

℞. ▽. *contra vermes Mynſ.* ℥iv.

Syrup. flor. Persic. ʒß.
S. Safft. Dos. 2. vel 3. cochl.

℞. ▽. *Hermet. Augen.* ʒiv,
Syrup. flor. persic. ʒii.
M. S. Safft auf 2mal.

℞. ☿ *viv. optimè purgati* ʒiv.
▽. *flor. persic.*
gramin.
portul. ana lib. i.

Ponantur in violâ optimè clausâ in fimô equinô, balneô vaporosô, post filtretur & ad usum reponatur. Dos. ab ʒß. ad ʒi. vel ʒij. *Si tempus non patiatur diuturnum digestionem,* possunt per aliquot horas diligenter agitari.

℞. *Pulv. contra vermes Aug.*
corallin. ana ʒi.
S. Pulver auf etlichmal.

℞. *Sem. santonic.*
corallin. ana ʒi.
CC. sine △ ℈ii.
☿ *dulc. ritè præp.* ℈i. ʒß.
M. S. Pulver auf etlichmal.

℞. *Conf. sem. Santon.* ʒß.
S. Wurmzucker auf etlichmal.

Medicamenta ex ♃ etiam hîc prosunt, si extinguatur in aquâ tanaceti, Zedoariæ vel filicis aliquoties.

℞. *Pulv. contra vermes usit.*
corallin. ana ʒi.
☿ *dulc. ritè præp.* ʒß.
c. s. q. sacchari in ▽ *gram. soluti.*
F. Rotulæ. vel

℞. *Essent. N. contra vermes* ʒß.
S. Wurm-Essenz.

℞. ♒ *ligni corylini* ʒiij.
S. Spiritus gegen die Würm. Dos. 20. vel 30. gutt.

℞. ♒ CC. *essentif.* ʒiij.
℈. ut supra.

Fit autem hic, quando ♒ui CC. rectificatio additur ☉ appropriatum volatile depuratum. Optimo quoq; successu huic ♒ui additur ♒ corallinæ.

℞. ♎ *diacoloc. Quercet.* ʒiii.
stillat. absinth. ℈ß.
ligni coryl. g. vi.
M. S: Eusserlich Oel.

℞. *Unguent. contra vermes usit.* ʒß.
Fellis Tauri inspiss. ʒi.
♎ *stillat. absinth.* ℈ß.
M. S. Salb.

℞. ♎ *amygd. amar.*
absinth.
nucl. Persic. ana ʒi.
Extract. aloes
centaur. min.
fellis tauri inspissati ana ʒi.
c. s. q. ceræ
F. l. a. Linimentum.

℞. *Aloës*
Nymphæ ana ʒii.
Fellis taurini q. s. pro cataplasmate & ✝ addito parum.
S. Auf den Nabel.

℞. *Herb. persicar.*
Flor. persicor. ana Mj.
cent. min.
Comar. absinth. ana p. iii.
Rad. filicis
graminis ana ʒi.
gentianæ ʒiii.
Colocynth. in petiâ ligat. ℈ii.
Coq. in s. q. ▽. *com. Col.* ℞. ʒvi. *in quibus dissolve hieræ diacoloc.* ♃ ʒij.
M. F. Enema.

℞. *Hieræ diacoloc.* ʒii.
c. s. q.

c. ſ. q. mellis F. Suppoſitorium, quod illinatur ♃ *diacolocynthidos* ℥.

℞ *Aloës*
Myrrhæ
fellis taur. inſpiſſ. ana ʒi.
ſucc. inſpiſſ. abſinth.
cent. min. ana ℈i.
c. ſ. q. mellis.
F. Suppoſitorium.

In *aſcaridibus* ſuppoſitoria ex caſeo illinantur melle eſt, ſic melius adhærebunt vermes.

Si convulſiones vel epilepſia *à vermibus oriantur*, eligantur vel miſceantur medicamenta, quæ ambabus indicationibus ſatisfaciant, E. g. ℞ CC. Unguent. de arthanita, quod ſimul vermes enecat & expurgat.

Quidam *pro ſecreto* habuit flores ⊕ Iridis.

CAP. XII.

De

HERNIA UMBILICALI.

Conveniunt emollientia ſæpius cum carminativis miſcenda ob fæcum duritiem & flatuum præſentiam, ut eò melius fiat repoſitio.

Proſunt deinde Eſſ. contra herniam, Eſſ. ſymphit. ſem. perfol. herniaria, itemque alia vulneraria, & quæ vim adſtringendi habent cum appropriatis miſta.

D. Sulzberger pro ſecretiſſimo habebat pinguedinem urſi regioni lumbari illitam.

Porrò proſunt omnia medicamenta ex ſymphitô: De ſanguine ſymphiti vid. Quercet. Decoctum usneæ, vel & usneæ quæ reperitur in acacia. Decoct. contra herniasMynſ. Eſſent. contra herniam D. Mich. croc. ♂ adſtring. ♀ ⊕ in & externè.

℞. *Flor. chamom.* Mij.
malvæ Mj.
Fol. lauri mß.
Bacc. lauri ʒij.
Sem. carui
cumini ana ʒß.

Incis. D. S. Kräuter zum Säcklein.

Si à flatibris oriatur hernia, ſpecies illæ maximè proſunt.

Quodſi verò *à fæcibus induratis*, tunc.

℞. *Herb. malv.*
parietar.
branc. urſin. ana Mj.
Rad. alth. ʒiij.
Sem. alth. ʒiij. *vel* ʒvj.
lini
fænugræci ana ʒi.
Incis & Contus.

D. S. Species zum Säcklein.

℞. ♃ *lil. albor.*
amygd. dulc. ana ʒß.

M. S. Euſſerlich Oel.

℞. *Decoct. ſpec. emoll. uſit.* ʒvi.
Elect. lenit. ʒiß.

F. l. a. Clysma, quod etiam ex ſolô ♃ lini vel raporum ad ℔j. poteſt parari.

℞. *Decoct. carmin. uſit.* ʒvi.
Elect. de baccis lauri ʒi.
hieræ picræ ʒvi.
♃ *ſtillat. laur.* ℊ. vi.
F. l. a. Clyſter.

Externè potest applicari omentum coctum, si sit à fæcibus induratis.

℞. *Essent. contra herniam* ʒii. *l.* ʒvi.

S. Sonderliche Essenz 40. vel 50. Tropfen auf einmal.

℞. *Essent. hypericon,*
symphiti ana ʒiij.

M. S. Ut ante. Dosis est eadem.

℞. *Herb. perfol.*
herniar.
Flores hyperici ana Mj.
sem. Perfol. ʒiii.
Rad. symphit. ʒiß.
Incis. & contus.

D. S. Species zum Säcklein.

℞. *Empl. de pelle ariet.*
contra hern. usit. vel
Mynsi. ana ʒii.
Croc. ♂ *adstring.* ʒiii.
malax. cum ♎ *ovorum q. s. vel* ♎ *perfol.*

D. S. Sonderliches Pflaster.

℞. *Unguent. contra ruptur. am* ʒi.
Croc. ♂ *adstr.* ʒiii. *vel* ʒii.
♎ *hyper. q. s.*

M. S. Salbe.

In OMPHALOCELE globulus est formandus, qui reprimat umbilicum. Laudatur in specie globulus, quô cervus est occisus.

Dantur & *Curæ Magneticæ* herniarum. Quidam pulv. ♂ intro dant &, exterius medicamenta ex magnete applicant.

CAP. XIII.

DE
ANI PROCIDENTIA.

EMollientia utiliter hîc usurpantur in lacte. Factâ verò repositione fiant suffimigia, vel sacculi adstringentes appropriati.

℞. *Asphalti*
succini
Mastich.
Thuris
Myrrhæ ana ʒi.

M. S. Rauch-Pulver.

℞. *Gummi Opopon.*
tacamah. ana q. s.

Induc super alutam & calidè natibus applicetur.

Externè optimè quoq; prodest ♎ ovorum.

Si à TENESMO *oritur*, conveniunt flores verbasci cocti in ▽ Ferrariorum.

Si oritur ab imbecillitate musculorum, prodest unguentum nervinum & unguentum contra fissuras. Vel potest hisce imponi emplastrum nervinum. Vid. plura apud *Sebizium in Speculo Medicinæ Tom. I.* It. *Macasium de Mat. Medicâ.*

CAP.

CAP. XIV.

De

PASSIONE ILIACA.

IN *hôc affectu* primas obtinet ☿rius Vivus, de quô *vid. River.* qui indit hunc globulo cereo, Convenit itidem globulus ex Reg. ♁.

℞. *Flores malvæ*
parietariæ
chamomillæ ana Mj.
Rad. althææ ℥i.
Coloc. in petiâ ligat. ℈ii.
Coq. in s. q. ▽ *com. Col.* ℞. ℥vi.
℥ *colocynth. Q.* ℥ß.
⦶ *cum* ♁ *fixati* ℈i.
F. l. a. Clysma.

℞. ℥ *rapar.*
lini ana ℔ß.
S. Oel zum Clystir.
Applicetur per se.

℞. *Stercor. muris* ʒij.
c. s. q. mellis F. l. a. Suppositorium illin. ℥ *diacolocynth.*
S. Stuhlzäpfflein.

℞. *Unguent. arthanit.* ℥i.
℥ *diacoloc.* ʒii.
S. Eusserliche Salb.

Ad omnem *alvi duritiem* valet pinguedô intestinorum vituli.

Singularem methodum curandæ passionis Iliacæ proponit *Thomas Sydenham in method. curandi febres p. 65. & seqq.* Primò dat ⊖ absinthii ℈j. ex cochleari succi limonum manè & serò sumendum. Intermediis verò temporibus ▽ menth. stillatit. sine saccharo alioque quovis additamentô, cochlearia aliquot bis quaque horâ propinat: Dumque hæc fiunt, catulum viventem nudo ventriculo indesinenter accumbere jubet: Postquam verò dolor cum vomitu spatio diei unius vel alterius omninò cessavit, tum pilularum cochiarum maj. ʒj in ▽ menth. dissolut. exhibet, quam etiam aquam (quò certius vomitus recursum prævertat) totô catharseos tempore sæpius sumendam injungit: Neque catulus removendus, antequam pilularum usum æger aggrediatur. Intereà victum valdè tenuem præscribit, *vid. cit. locum.*

CAPUT XV.

De

COLICA.

LUpi intestina & *internè* & *externè* amuleti loco prosunt applicata, ut & excrementa lupi. ▽. Zedoariæ cum vinô, ▽. essent. & ℥ cort. aurant. decoct. veronicæ.

Ab opiatis hic planè est abstinendum juxta Authorem: Interim tamen si cum appropriatis misceantur, prosunt, præsertim in desperatis.

Alvus semper debet esse aperta. Quinta Essentia Matthioli in clysteribus contra flatus prodest.

De *applicatione cucurbitæ* dubito. *Externè* emplastrum de baccis lauri; cum

cum Zibetho si intestina inungantur, valdè prodest, sed melius si misceatur aliis.

Sacculi omnium optimè coquuntur in lacte & calidè applicantur, quod etiam in omnibus medicamentis externis hujus loci est observandum.

℥ Laurinum, juniperitum, cort. aurant. stillatitium hîc in clysteribus optimè conveniunt.

Rodericus â Fonsecâ T. 2. Consil. testiculos equinos præstantissimum in Colicâ remedium propinat, idque in semet ipso se expertum scribit.

℞. *Herb. calamenthi*
rutæ
flor. chamom. ana Mj.
Fol. lauri p. iij.
Rad. Angelic. ʒiß.
Baccar. lauri ʒi.
Sem. carui
cumini
fœniculi ana ʒii.
Coq. in s. q. ▽. *com. Col. ubi. in quâ dissolve Elect. de baccis lauri* ʒiß.
℥ *still. lauri*
carui
cumini ana g. ij.
Vitell. ovor. N. 1.
F. Clyster.

NB. Tertia hujus pars unicâ vice exhibenda, ut flatus exeant & præparentur. Aliàs si totum clysma exhibeatur, haud retinebitur & sine fructu erit.

℞. *Flor. cham. Rom.*
Summit. anethi
Herb. ℣rialis ana Mj.
Baccarum lauri ʒi. ʒij.
Zedoariæ ʒi.
Cort. aurant. ʒß.
Sem. cumini
carui
anethi ana ʒiß.
Coq. in s. q. ▽. *com. vel vini, Col.*
℞. *lib. j. in quâ dissolv.*
Elect. de bacc. lauri ʒiß.
castor. ʒiß.
℥ *stillat. rutæ*
chamom.
anethi ana g. iv.
F. Clysma.

℞. *Vini Malvat. lib. i. in quibus dissolve electuar. de baccis lauri* ʒiij. *vitelli ov. N. j.*
℥ *stillat. lauri gutt. iij.*
F. Clysma.

Ubi alvus obstructa est:

℞. *Herb. 4. emoll. ana* Mj.
Flor. sambuci mß.
Herb. ℣rial. mj.
Rad. alth. ʒiß.
Coq. in s. q. ▽. *com. Col.* ℞. ʒviij. *adde elect. lenit.* ʒiß.
⊖ *gemmæ* ∋ii.
vitell. ov. N. j.
F. Enema.

℞. *Herb. ℣rial.* Mij.
Flor. malvæ
sambuci ana Mj.
Rad. alth. ʒiß.
Sem. lini
fœnugraci ana ʒij.
Coq. in s. q. seri lactis. Col. ℞. ʒvi.
Adde Electuar. lenit. ʒi.
vitell. over. N. j.
F. Clyster.

Si â pituita.

℞. *Herb.*

℞. *Herb. calaminth.*
rutæ
ment.
cent. min. ana Mj.
Rad. Angel.
helen. ana ʒi.
imperat. ʒß.
Sem. carthami in pet. ʒvi.
Coq. in s. q. ▽. *com. Col.* ℞. ℔i.
Elect. hier. picræ ʒi.
Vitell. ovor. N. j.
F. Clyster.

8. Clystier auf einmal zu appliciren. Clysma anodynum.

℞. *Flor. malv.*
chamom. Rom. ana Mj.
verbasci m iß.
Rad. lil. alb.
alth. ana ʒi.
Coq. in s. q. lactis, Col. ℞. *lib. j. vitell. ovor. N. j.*

S. Linderungs-Clystier. Internè.

℞. ▽ *carminat. Dorncrellii* ʒi.
Extract. specif. contra Col. Mynſ. ʒi.
Syr. cort. aurant. ʒiij.

M. S. Tränklein auf einmal.

℞. ▽. *carmin. Dorncrell.* ʒiv.
Syr. cort. aurant. ʒiij.
℥ *anticol.* ʒiß.

M. Dos. 2. cochl.

℞. *Essent. carmin.* ʒiij.

S. Essenz gegen das Reisen. Dos. 30. vel 40. gutt.

℞. ℥ *anticol.* ʒij.

S. Spiritus 20. vel 30. Tropfen auf einmal.

℞. *Essent. cort. aurant.*
flor. cham. Rom. ana ʒij
M. S. ut antè.
℞. ♎ *still. aurant.*
Zedoar.
carui
cumini
fœniculi ana g. vi.

M. S. Vermischt Oel gegen die Colic. Dos. gutt. vj.

℞. *Spec. diacum.*
diamis. ana ʒi.
c. s. q. sacchari in ▽. *carminat. fol. F. Rotulæ, adsperg.* ♎ *still. cort. aurant.*

S. Sonderliche præservativ-und curativ-Küchlein.

℞. *Spec. diacum.* ʒiß.
Extract. carminat. Mynſ. ℈ii.
c. s. q. sacchari in ▽. *carminat. solut. F. l. a. Rotulæ, adsperg.* ♎ *still. cort. aurant.*

S. Sonderliche Küchlein gegen die Colic. Dos. 2. 3. vel plures.

℞. ♎ *chamom.*
anethi ana ʒiij.
stillat. chamom.
anethi ana g. vi.
carui
cumini ana g. iij.

M. S. Sonderliches Oel gegen das Reissen. vel c. s. q. ceræ.
F. Linimentum.

℞. *Balsam. Zibethi Mynſ.* ʒi.

S. Balsam. Quò inungatur umbilicus.

℞. *Empl. de bacc. lauri p. ij.*
tacamah. p. j.
malax. c. s. q. ♎ *chamom.*
anethi ana g. vi.
& ♎ horum cocto q. s. Induc super

alutam & obduc ſyndone rubro in formâ transmiſsâ.

S. Sonderliches Pflaſter gegen das Reiſſen.

℞. *Flor. chamomill.*
ſambuci
ſummit. anethi ana Mj. *vel* Miß.

⊖ Miß.
ſem. anethi
carui
cumini ana ʒiij.
Baccar. lauri ʒi.
F. l. a. Sacculus interpaſſatus.

S. Säcklein.

℞. ▽. *carminat. Dorncreilii* ʒvi.
Syrup. cort. aurant. ʒii.
Laud. opiati gr. i. vel iij. M.

Ubi dolor eſt vehementiſſimus.

℞. *Laudani op. gr. ij.*
Diſſolve in ſ. q. Eſſent. chamom.
carminat. vel
cort. aurant.
Adde Syrup. cort. aur. q. ſ.

S. Träncklein gegẽ das Reiſſen auf 1 mal.

℞. *Extract. carminat. gr. vi.*
Laud. opiat. gr. iij.
c. ♁ *ſtill. cort. aurant.*
F. Pilulæ N. vij.

S. Sonderliche Pillen auf einmal.

Præmiſſis ſc. univerſalibus, ne alia mala accidant ægro.

℞. *Extract. carmin. gr. vi.*
Laudan. opiat. gr. iij.

cum Saccharô. F. Bolus.

Balnea emollientia etiam proſunt in obſtructionibus alvi.

Si ab humoribus frigidis oriatur:

℞. MP. *Hieræ cum agar.* ϑi.
Extract. troch. alhand. gr. ij.
c. ſ. q. ♁ *ſtill. cort. aurant.*
F. Pilulæ

S. Pillen auf einmal.

℞. ♏ *vit. aur. Rul.* ʒß.
Eſſent. cort. aur. ʒi.

S. Purgier-Eſſenz auf einmal in einem Träncklein einzunehmen.

℞. *Extract. diacarth. gr. xv.*
Trochiſc. alhand. gr. ij.
cum ♁ *ſtill. cumini*
F. Pilulæ pro doſi.

Si â biliosis humoribus.

℞. MP. *de rhab.* ϑi.
ſcam. ♀ *rati gr. vi.*
♁ *ſtill. cum. g. iij.*
F. Pilulæ.

S. Purgier-Pillen auf einmal.

℞. *Extract. rhabarb.* ʒß.
Diſſolve in ſ. q. ▽. *carmin. Adde*
Syr. cort. aurant. ʒiij.
Tinct. ♀ ϑi.
Scam. roſ. gr. viij.

S. Purgier-Säfftlein auf einmal.

℞. *Herb. calam.*
menthæ ana Mj.
Flor. ſamb.
cham. Rom. ana p. iij.
Rad. elen. ʒi.
imper.
Zedoar.
Galang. ana ʒiij.
Mechoacannæ alb. ʒi.
Sem. carthami ʒvi.
Agarici ʒß.
Cort. aurant. ʒiij.
Sem. aniſi
Cumini
fœniculi ana ʒij.
⊖ ♀ ʒii.
M. Pro Nodulo.

S. Purgier-Püſchlein in Wein zu legen.

℞. *Gal-*

℞. *Gallum rubrum seu nigrum annosum, coque in s. q.* ▽. *donec contabescat & ab ossibus abscedat, postea adde Rad. mechoacannæ alb.*
Sem. carthami in pet. lig. ana ʒi.
Fol. S. S. S.
agarici ana ʒß.
cortic. aurant. ʒii.
Zedoar.
Galang. ana ʒiß.
Coq. simul. Post refrigerationem pinguedo separetur, jusculum coletur & edulcoretur saccharo q. s. Dos. ʒiij *s. iv.*

Educit & purgat humores viscidos & lentos.

℞. *Mechoacannæ albiss.*
sem. carthami ab ʒß *ad* ʒi.
Turbith.
Agar.
Rad. jalap. ana ʒß.
Baccar. junip. ʒi.
Cort. aurant. ʒß.
Zedoar.
Galang. ana ʒiii.
Zingib. ʒiß.
piperis ʒi.
Infunde s. q. Vin. Rhenani in locô calido, vitro bene clausô. Post clarificetur per manicam Hippocratis & edulcoretur s. q. sacchari.

S. Laxierendes Claret auf etlichmal.

Valet etiam in pituitosis humoribus. *In dolore ventositatum* & obstructionem gravissimarum.

℞. ♌ *rutæ q. s.*
Coque in hoc capita allii N. v. contus. coletur & exhibeatur ut clyster.

Valet etiam in gravi dolore calculi. Crato remedium habet cujusdam Medici Hispani.

℞. ▽ *flor. cham. Rom.*
theriac. ana ʒß.
Syr. ros. ʒi.
♀ ⊕ *lat.* ʒi.
☋ ☉ ʒß.

M. S. Auf einmal.

℞. *Pulv. cort. aurant.* ʒß.
Sem. anisi.
fœniculi
tarui
cumini ana ʒi.
Spec. diacum.
dianisi ana ʒii.
Rad menth. ʒß.
M. F. Pulvis.

S. Pulver 2. Messerspitz voll auf einmal.

Caput XVI.

De

Retentione Alvi.

ARcanum egregium ex ☉ in hôc casu propinat in formâ suppositorii Angelus Sala in fine operum. Valet etiam clysma ex croco metallorũ & ♌ olivarum. It. S. V. cui per mensem ☿ est infusus, etiam valet. Prius, quod notandum, croci metallorum decoctum debet filtrari, aliàs nocet.

℞. ♌ *lixi.*
raporum ana ʒiv.
diacoloc. ♃. ʒvi. *vel* ʒi.
F. l. a. Clysma.

℞. *Pulp. passular.* ʒiii.

Pulv. rad. jalapp. ʒß.
ſcammon. roſ. ʒii.
Cryſtall. ♀ *alb.* ʒiii.
c. ſ. q. Syr. roſ.
F. Electuarium.
S. Gelinde Lavier-Lattwerg.

Rob paſſularum optimè prodeſt in ſiccioribus, præſertim, ubi hepar eſt nimis calidum.

In alvi obſtructionibus, præprimis à ſiccitale, minimè conveniunt aloëtica, neque rhabarbarum vel myrobalani &c. quia nimis exiccant, & poſt ſe adſtrictionem relinquunt. Optimè verò eô in caſu conveniunt potus largiores, ut & paſſulæ laxativæ ʒß ad ʒi. Elect. de tamarindis cum fol. ſennæ ab ʒß ad ʒvj. vel ʒi. Pruna item laxativa. N. iv. vel vj.

Cap. XVII.

De

LIENTERIA & COELIACA.

In lienteriâ *vomitus lenior* prodeſt, non verò danda ſunt vomitoria fortia, quæ ventriculum proſternunt.

Externè convenit ♎ ſtomach. Cratonis S. Empl. Ejus ut & bals. ſtipt. Mynſichti, emplaſtr. de tacamahaca, maſtich. & ♎ maſtichinum. Internè verò ♎ maſtich. liquor ſtipt. ex ♍ ſigill. Syrup. corall. decoct. ad lienter. Quercet. Syrup. maſtich. Nuc. moſch. It. cataplasmata ex traumat. & anticol. ſpeciebus cum fl. roſarum. Eſſent. abſinth. menth. &c.

Lienteria, quæ acutis vel *chronicis morbis ſupervenit*, difficilis eſt curatu ob virium dejectionem. Vid. tamen *Sennertus*.

Cœliaca *ſi ab obſtructione meſenterii oriatur*, convenit eſſentia aperitiva, ♂ liquida, ℞ ♂ ♀ *riſata*, & pro roboratione hepatis hepaticum rubrum, ebor ſine △, ſpecies diatrion ſantalon, Tinct. flor. bellid. ceratum ex ſantalô uſitatum, vel indè factum unguentum additis oleis.

Caput XVIII.

De

DIARRHOEA.

Commendatur hîc caput mortuum ſeu reſiduum ab extractione rhabarbari.

Si à bile oritur, optimè proſunt medicamenta ex cryſtallis v. g. liquor. mag. vel per ſe præparati.

Zacutus Luſitanus refert, ſe Diarrhœam catharralem â cerebro ortam ſolis curaſſe veſicatoriis.

Conveniunt porrò ſyrup. myrobal. tormentill. muſcus prun. ſylveſtr. lignum maſtich. Tinct. ♂ ☉ tis, flores ♂, qui naturales reperiuntur in den Eiſenhütten / ſecretum Knöfelii, ♂ præp.

præp. cum ▽ appropriatis, ℞ ♂ adstringens, pulv. stipt. laudan. opiat. præmissis tamen universalibus.

Si ex nimiâ purgatione, prodest ⌒ theriacalis, extract. theriacale, præsertim si misceatur cum laudanô opiatô. It. Si theriaca cum croco ♂ ventriculo applicetur.

Si â venenis, convenit Tinct. bezoardica. *Si ex serosis humoribus*, sudorifera adstringentia, qualia sunt ▽ sigillata, CC. ustum.

Si ex calore alimentum colliquante, prosunt alimentosa, amygdala & similia.

Cœterum *diarrhœa* non statim sistenda. Dari potest in principiô rhabarb. tost. ʒj. vel ℈iv, deinde stomachica interna & externa.

℞. ▽. *mastich*
equiseti
tormentill. ana ℥i.
cinam. cydon. ℥ß.
⌒ ▽ *sigill. cydon. ana ʒi.*
syrup. cydon. ℥i.

M.S. Tränckleín 2. Löffel-voll auf einmal.

℞. *Hord. mund.* Mij.
Rasur. CC.
Priapi cervi ana ℥ß.
Rad. acetos.
tormentill. ana ʒiij.
Baccar. myrtill. exiccat. ʒij.
Fruct. acac. ℥ß.

Coque in s. q. ▽. com. & vini Rhen. ana ad crepaturam hordei, colat. edulcor. parum cum syrup. corall. adde ⌒ ⊕ q. s. ad gratum acorem. D. pro usu.

℞. ▽ *sigill.*
Eboris usti præp. ana gr. viij.
marg. præp. gr. iv.
lap. bezoard. Orient. gr. iij.

M.S. Pulver auf einmal.

℞. ⌒ *menth. ʒi.*
⊖ ℈ß.

M. Dos. gutt. 15.

℞. ▽. *Plantag.*
tormentillæ ana ʒvi.
cinamom. cydon.
rosar. ana ʒiij.
⌒ *corall. ʒß.*

M.S. Tränckleín auf einmal.

℞. *Conserv. ros.* ⊕ *lat. ʒii.*
Spod. ebor. ℈ii.
Croc. ♂ *adstring. ℈ß.*
Sperniol. Crolii gr. vii. M.
c. s. q. Syr. granat.

℞. *Empl. de crusta panis malax. cum* ⁂ *mastich. vel stomach. induc super alutam in formâ debitâ.*

℞. *Fermenti acerrimi ℥iß.*
Pulv. menthæ
absinthii ana ℈ii.
NM.
Ros. rub. ana ʒiß.
Cortic. granat.
balaust. ana ℈i.
cum ✠ rosac. M. Pro Cataplasmate

℞. ⁂ *mastich.*
myrtill. ana ʒii. ad ℥ß.
NM. express. ʒi. ad ʒii.
cydon. ℥ß. vel ℥i.

M.S. Oel den Magen und Leib damit zu schmiren.

Plura occurrunt in capite sequenti.

CAPUT XIX.

De DYSENTERIA.

V. S. non semper opus est in hôc assectu, quia sine eâ curari potest, vid. *Freitagius in Aurorâ Med.* ubi & quæstio *an sit purgandum?* Quod si purgatione opus, convenit syrupus myrobal. & Dysentericus laxativus Mynſ. Infus. myrobalan. & rhabarb. extr. rhabarb. serum lactis, clysteres ex saccharo Thom.

Lac ustulatum seu calybeatum, thapsia, verbascum & omnia mucilaginosa hîc prosunt, tollunt enim acrimoniam, unde & decoctum Priapi cervi convenit, cujus formul vid. *in Morello.* Decoct. item ex Priap. tauri, liquor stipticus, Tinct. corall. ▽ ☉ris, species dia ♂ & diaplantag. Mynſ. Decoct. adstr. ejusdem, ut & balsamus stipticus, Tinct. smaragd. &c.

Purgantia in principio morbi *adhibeantur*, in progressu verò *clysteres;* à diagridiô tamen & Scammoneô hôc in affectu maximè cavendum.

In DYSENTERIA EPIDEMICA seu MALIGNA conferunt gelatina CC. ebor. liq. ▽ sigill. seu noster stipticus, ℞ ♂ ☉ris, ℞ smaragd. theriac. extr. dysenter. epar serpentum est singulare specificum, ut & priapus cervi & CC. vid. *Schröderus in Pharmacopœiâ.*

℞. *Syr. dysenteric. laxat. Mynſ.* ℥iß.
▽ *plantag.* ℥ß.
Extr. rhab. ℈ß.
M. Pro Potione.

D. S. Laxiertränckleín.

℞. *Syrup. myrobalan.* ℥i.
▽ *plantag.* ʒvi.
Extract. rhabarb. gr. xv.

M. S. Laxier Safft auf einmal.

℞. *Myrobalan. citrin.* ʒvi.
Rhabarb. elect. ʒij.
spicæ
squinanth. ana ʒvi.
Infund. in s. q. ▽ *plantag. vel seri lactis per* ♀; *Col.* ℞. *& adde*
Syrup. myrobalan.
ros. solut. ana ℥i.

M. S. Laxier-Safft auf zweymal.

℞. *Myrobalan. chebul.* ℥ß.
Coq. in s. q. Decoct. hordei, col. adde
syr. de cich. cum rhab. ℥i.
Extract. rhab. gr. vi.

M. S. Laxier-Safft auf einmal.

℞. *Myrobalan.* ʒiß.
Rhab. electi ʒi.
Rad. plantag. ʒiii.
Flor. ros. rubr. p. iii.
Infund. per noctem in s. q. seri lactis, colat. express. ℞. *& adde*
syrup. cich. c. rhab. ℥i.
M. S. ut ante.

℞. *Pulv. rhabarb. electi* ʒi.
▽ *plantag.* ℥i.
syrup. myrobalan. ℥ß.

M. S. Laxier-Tranck auf einmal.

℞. *Rhabarb. electi* ʒii.
Flor. ros. rubr. p. iv.
Infund. s. q. seri lactis, col. adde
syr. ros. sicc. ʒvi.

M. S. Purgiertranck auf einmal.

℞. *Con-*

℞. *Conserv. ros.* ʒii.
Pulv. rhabarb. ʒi.
syrup. ros. sicc. q. s.
F. Bolus.

S. Zucker auf einmal.

℞. *Extract. rhabarb. gr. xv.*
Conserv. ros. ʒi.
M. F Bolus.

℞. *Pulv. myrobalan.* ʒi.
rhabarb. electi ℈i.
Ros. rubr. pulveris ℈ß.
syrup. ros. q. s. pro Bolo.

℞. *Pulv. rhab. electi* ʒi.
eb. sine ▽ *gr. vi.*

M. S. Purgier-Pulver.

Clysteres abstergentes statim in principio adhibeantur v. g.

℞. *Hord.*
Furfur. ana Mj.
Herb. pariet. Mij.
Coq. in s. q. ▽ *com. Col.* ℞. ʒx.
adde mellis rosati ʒii.
M, F. Clyster.

S. Abspühlendes Clystier.

℞. *Decoct. hord. lib. j.*
Mellis rosati ʒiß.
M. S. ut ante.

℞. *Herb. parietar.* Mij.
Flor. verbasci Mj.
Furfur. Mß.
Coq. in s. q. ▽ *com. Col.* ℞. ℔j.
sacchari Thomæi ʒiß *vel* ʒii.
M, F. Clysma.

Loco ▽ *com. potest etiam serum lactis musum vocari.*

Clysteres anodyni:

℞. *Flores verbasci*
chamom.
malv. arbor.
pap. rhœad. ana Mj.
Rad. alth. ʒi.
sem. lini
sœnugræci ana ʒß *vel* ʒi.
Coq. in s. q. lactis Col. D.

℞. *Flor. chamom.* Mij.
verbasci mj.
sem. alth. ʒiii.
Coq. in s. q. ▽ *com. colat.* ℞. ℔j.
adde sevi cervini ʒi.
M. F. Enema.

S. Linderungs-Clystier.

Ubi dolor ingens est, addi potest philonium Romanum ad ʒiß vel laudani opiati gr. iv. Potest etiam fieri clysma ex ♃ hypericonis & sevo cervino l. hircino.

℞. *Herb. plantag.*
sanguisorb.
equiseti.
virg. aureæ ana Mj.
Rad. bistort.
tormentill.
symph. ana ʒi.
sem. plantag.
sanguisorbæ ana ʒiß.
Coq. in s. q. lactis. Col. ℞. ℔i.
Vitell. ovor. N. 1.
F. Clyster.

S. Heilendes Clystier.

℞. *Herb. equiseti*
polygon.
millefol.
sanguisorb. ana Mj.
Rad. bistort.
tormentill.
symphit.
filipend. ana ʒi.
Coq. in s. q. jusculi vel vino.
Col. ℞. ℔j.
F. l. a. Enema ut antè.

Suppo-

Suppositoria:

℞. *Hypocistid.*
acac. ana ʒii.
cortic. granat. ʒiß.
sang. Dracon. ʒi.
croc. ♂ *adstring.* ℈ii.
c. s. q. album ovor. & succi millefol.
F. l. a. Suppositoria.

S. Heilende und anhaltende Stuhlzäpflein.

Possunt illiniri ♁ hypericonis.

℞. *Pulv. flor. verbasc.*
pap. rhœad. ana ʒiß.
balaust. ʒi.
Opii correcti gr. vi.
c. s. q. mellis.
F. l. a. Suppos.

S. Schmertzenstillend Stuhlzäpfflein

℞. *Pulv. stipt. Crollii* ʒiß *vel* ʒiii.
crystall. præp. ʒiß.
M. F. P.

S. Anhaltendes Pulver auf etlichmal.

℞. *Crystall. præp.* ʒii.
Lapid. hæmat. præp. ʒi.
Croc. ♂ *adstring.* ℈i. *vel* ℈ii.

M. S. ut antè. Dos. à ℈ß. ℈j. ad ʒß.

℞. *Gelat. CC.*
Ebor. sine △ *ana* ʒii.
M. S. ut ante.

℞. *Decoct. Priapi cervini lib. j.*
syrup. corall. ʒii.
liq. stiptici ℈i.

M. S. Stärck und anhaltender Tranck.

In defectu Priapi cervi sumatur Priapus tauri seu ceti. Vel & rasura priapi cervi misceatur cum electuariis.

℞. *Liq. stiptici* ʒii.

S. Anhaltender Spiritus. Dos. gutt. 30. in ein Mösel Bier.

℞. *Essent. traumat.* ʒß.
liq. stiptici ʒii.

M. S. Anhaltende mixtur. Dos. g. 30. vel 40.

℞. ▽ *Plantag.*
tormentillæ
equiseti
portulacæ ana ʒiii.
syr. de symph. Fernelii
corall. ana ʒß *vel* ʒi.
cinam. cydon. ʒß.

M. S. Anhaltender Tranck. Dos. 2. vel 3. cochlearia.

℞. *Conserv. ros. rubr. antiq.*
symphit. ana ʒi.
acaciæ ʒii.
extract. tormentill. ℈ii.
syrup. corall. q. s.

M. S. Lattwerg.

℞. *Conserv. symph. F.*
tormentill.
rosar ana ʒß.
Ras. Priapi cervini l. ceti ʒiij
Pulv. stipt. Crollii ʒii.
c. s. q. syr. de symph.
F. Fiat Elect.

S. Anhaltende Lattwerg.

℞. *Amygd. dulc. ambros.* ʒiii.
sem. plantag. ʒii.
portulac. ʒiß.
c. s. q. ▽ *plantag. &*
equiseti
F. Emulsio.
adde Magist. corall. cum succo citri ʒiß.
crystall. præp. ʒij.
Edulcor. rot. manus Christi perlatis q. s. vel si acrimonia adest, addantur ʒii. *vel* ʒß. *Syr. pap. alb. D.*

℞. *Ex-*

℞. *Extract. plantag.*
tormentill. ana ʒi.
Croci ♂ *adstr.* ℈ii.
F. Pilulæ magnitud. pisorum.
S. Pillen auf etlichmal.
Si dolor est ingens, adde grana aliquot laudani opiati.
℞. *Extract. theriacal. gr. vi.*
torment. gr. viij.
Laudani opiati gr. iij.
F. Pilulæ.
S. Pillen auf etlichmal.
℞. ▽. *dysenter. Dorncrellii* ʒß.
Syrup. corall. ʒii.
laud. opiati gr. ii. vel iii.
S. Abend-Träncklein auf einmal wol umzurütteln.
Addi possunt Smaragd. præp. gr. vj.
℞. *Conserv. torment.* ʒi.
Laud. opiati gr. iij.
F. Bolus.
S. Abendzucker auf einmal.
℞. *Empl. diaphœnic.*
stiptic. Mynsi. ana q. s.
Malax. cum ♁ mastich. & cydon. obduc syndone in forma transmissa.
℞. *Theriacæ* ʒß.
Croc. ♂ *adstring.* ℈ii.
S. Eusserlich aufzulegen.
℞. *Empl. stipticum* ʒi.
♁ *cydon.*
mastich. & ceræ q. s.
F. Unguentum.
℞. *Unguentum Comitissæ* ʒi.
Croci ♂ *adstring.* ʒii.
♁ *cydon.*
mastich. ana q. s. M.
℞. ♁ *cydon.*
mastich. ana ʒvi.
stillat. mast.
ceræ ana g. vi. M.
℞. *Herb. anserin.*
equiset.
centinod. ana Mij.
Flor. verbasci
chamom.
ros. ana Mj.
Sem. plantag.
cydon. ana ʒii.
S. Species zum Sack auf den Leib.
℞. *Herb. millefol.*
bursæ pastoris
equiseti
anserin.
centinod. ana ʒiß.
Flor. verb. mj.
Sem. plantag.
sanguisorb.
acetos. ana ʒiij.
Incis. & contus.
S. Kräuter zum Sack.
Curationes Magneticæ non semper sunt negligendæ v. g. Si excrementa dejiciantur super ☉ ⊕li, quod est arcanum D. Knofelii.
In Dysenteria Epidemica:
℞. ▽ *sigill. ver.* ʒiij.
Eboris sine △
CC. sine △ *ana* ʒi.
Smaragd. præp. ʒß.
M. S. Sonderlich Pulver. Dos. à ℈ß. ad ʒß. vel ʒi.
℞. *Eboris sine* △
Magist. corall. cum succo citri
pulv. epat. serpent. ʒvi. *ana* ʒiß
M. S. Stärckpulver auf etlichmal.
℞. ▽. *plantag.*
tormentillæ ana ʒii.
cinam. cydon. ʒvi.

Syrup. corall. ʒi.
M. Dos. 2. vel 3. cochlearia.
℞. ▽. *plantag.*
tormentill.
bistort. ana ʒii.
cinam. cydon. ʒi.
Mag. corall. c. succo citri
Eboris sine △ *ana ʒi.*
Smaragd. præp. ℈i.
Syrup. corall. ʒi.
M. S. Stärcktranck wol umzurütteln auf etlichmal.

Plantago est specificum in omnibus affectibus hepatis: Hîc verò prodest ob vim alexiphamacam & adstringentem.

CAP. XX.

De
ALVI FLUXU SANGUINEO & FLUXU EPATICO.

IN *fluxu hepatico* prosunt omnia hepatica. Prodest etiam caro cochlearum, Tinct. ♂ adstring. corall. Syrup. corall. hepar lupi præparatum, ebur sine △, essentia hepatica nostra, essentia agrimoniæ, tinct. ♃ ☉ cum essent. epat. mixta in ▽. destill. Specificum Lusitani & electuarium Ejusdem, rhaponticum cerev. ex agrim.

Externè ceratum santalinum, cum crocô ♂ adstringente mixtum. It. unguentum ex ceratô santal. cum ♌ appropriatis.

℞. *Eboris sine* △ *ʒii.*
Epat. serpent. præp. ʒiß.
Spec. dia ♄ *ʒi.*
croci ♂ *adstring. ʒß.*
M. S. Anhaltendes Leberpulver auf etlichmal.

℞. *Essent. epat. ʒvi.*
S. Leber-Essenz 40. Tropffen.
℞. *Tinct. corall.*
Essent. hepat. ana ʒiij.
M. S. ut antè.
℞. ▽. *cichor.*
agrimôn. ana ʒiij.
Syrup. corall. ʒiß.
℞ *corall.*
♂ *adstring. ana ʒiß.*
M. S. Leberstärckende Mixtur 2. oder 3. Löffel voll auf einmal.
℞. *Rob passular. ʒi.*
Eb. sine △
Ep. lupi præp. ana ʒiii.
Croc. ♂ *adstring. ʒi.*
Spec. diatrion santal. ʒß.
Syrup. corall. q. s.
M. S. Leberstärckende Lattwerg einer Castanien gros auf einmal.

CAP. XXI.

De
INTESTINI RECTI VITIIS.

I. INFLAMMATIO ejus *internè* curatur per diaphoretica v. g. ♄ diaphor. antihect. Poterii. *Externè* verò mucilag. sem. althææ & psyllii.

℞. *Sem. psyllii ʒiii.*
cydon. ʒii.
c. s. q. ▽. *sempervivi*

F. Muci-

F. Mucilago.

S. Eusserlich kühlender Schleim aufzugen.

NB. Potest etiam indè fieri linimentum. additô ♃ rosarum parumque ceræ.

II. In Verrucis & Condylomatibus *conveniunt medicamenta purgantia* humorem melancholicum v. g. pilulæ de fumariâ, de lap. lazuli: Extractum melanagogum, elleb. nig. ☿ perinfer. purgans, ess. fumar. Tinct. ☿ ♀. In Cristis verò, & aliis verrucis convenit decoctum croci metallorum & similia.

III. In Rhagadibus seu Fissuris conveniunt infusa, decocta, syrupi & similia: Magis sc. conveniunt liquida, quàm sicca.

Externè unguentum de sevo hircinô Mynsi. ♃ lil. alb. mucilag. sem. psyllii, cydon. ♃, lithargyrium cum ♃ ros. & vit. ovor. q. s. unguentum redactum: Hoc pro arcano habetur.

IV. In Fistulis convenit Ess. agrimoniæ, lignor. Syrup ad fistulas ani Aug. qui exstat in Dispensatorio Horstii. Ess. fum. It. noduli purgantes & purif. sanguinem ex fum. helen. rad. polypod. elleb. nigr.

Externè medicamenta ex ☿ sublimatô hîc magis conducunt, quàm auripigmento.

V. Intertrigo curatur sevo hircinô & cervinô.

℞. *Litharg.*
Cerussæ ana ʒiß.
c. s. q. ♃ ros. & vitell. ovor.
F. Linimentum.
S. Sälblein.

VI. In Pruritu intestini recti conveniunt medicamenta ex jalappa & supradicta de condylomatibus ani.

Caput XXII.

De

TENESMO.

SI oritur â nimiâ refrigeratione.

℞. *Flor. verbasci*
meliloti
chamom. ana Mj.
Sem. lini
fænugræci ana ʒi.

Incis. & contus. D. pro Sacculo, qui coquatur in ▽: ferrariorum & alternatim applicetur.

℞. *Fol. quercus* Mij.
Flor. verbasci
chamom.
rosarum ana Mj.

Incis. D. S. Kräuter zur Behung.

Herbæ incoquantur ▽. ferrariorum.

Clysteres ex jure carnis vervenicæ & flor. verbasci hic prosunt. It. suffimentum ex verbasco Mynsi. verbascum enim hîc palmam obtinet.

CAP. XXIII.

De

FLUXU HÆMORRHOIDUM.

Si nimius fuerit, conveniunt ℞ ♃ ☉, ℞ lap. hæmat. Ess. mumiæ, ℞ ♂ adstringens, species dia ♂ Mynsicht. ▽. Ferdinandi Epiphan. Syrup. contra fluxum nimium Zacuti. Opii gran. j. vel ij. in lacte dissolutum. Laudanum opiatum, Syr. de stercore asininô, pulv. stercoris asinini.

℞. ▽ *semperviv.* ℥iii.
syrup. portulac.
corall. ana ℥i.
Tinct. ♃ ☉ ℥i.
lap. hæmat. ℥i.

M. S. Anhaltender Safft auf etlichmal.

℞. *Tinct.* ♃ ☉.
lap. hæmat. ana ℥ii.

D. S. Sonderliche Tinctur 30. bis 40. Tropffen auf einmal.

℞. *Conserv. ros. rubr. antiq.* ℥ii.
lap. hæmat. ℥ij.
Croc. ♂ *adstring.* ℥i.
syrup. corall. q. s.
F. Electuarium.

S. Anhaltende Lattwerg.

Quando eminent hæmorrhoides vel tument, ZACUTUS applicat cucurbitam.

Conveniunt porrò trochisci de carabe seu succinô, syr. portulacæ, *vid. Helmont.* Annulus ex dente equi marini & pulv. dentis ejusdem.

In SUPPRESSIONE verò HÆMORRHOIDUM prosunt omnia ex linariâ, quæ etiam egregiè dolori medentur. Nim. Herb. linariæ, ♎ Linar. unguent. linar. pilulæ aloeticæ, elix. propriet. &c.

Externe folia ficus imponantur, vel succus eorum sæpius affricetur.

℞. ♎ *linar.*
verbasci
millepedum ana ℥i.

M. S. Eusserlich Oel.

℞. *Pulv. rad. scrophul.* ℥iß.
♎ *verbasci & cer. q. s.*
M. Pro Linimento.

℞. *Mucilag. sem. pßllii.*
cydon.
lini c. ▽ *verbasci.*
extr. ana ℥ii.
c. s. q. ♎ *verbasci & cer. aparum F. Linim. in mortario plumbeo. Adde vitell. ovor. N.* i.
Philon. Rom. ℈i.

M. S. Linderungs-Salbe.

℞. *Flor. verbasci*
linariæ ana mß.
Cortic. intern. sambuci p. iii.
sem. pßillii.
lini
alth. ana ℥i.
Incis. & contus.

D. S. Species zum Säcklein.

Coq. in lacte & applica.

℞. *Pulv. de dente eq. marini q. v.*

D. *Hic & somnia & terrorem nocturnum pellit.*

Specificè convenit scrophularia, quæ habet signaturam.

CAP.

CAPUT XXIV.

De
MESENTERII VITIIS.

I. MESENTERII OBSTRUCTIO Clysteres in omnibus affectibus mesenterii prosunt, quia via educens est proximior. An verò conveniant hypochondriacis & scorbuticis, vid. apud *Dorner. in Præfat. Pharmacop.*

Prosunt Tinct. ♀, arcan. ♀ terra foliata ♀, ♀ ⊕ latus, ♏ aperit. Penoti & ob vim incidendi optimus ♏ ⊕ ♂ vinum chalybeatum Quercetani.

Nodulis addantur semper discutientia flatus, pil. ♀ Quercet. Pil. de ammon. extract. cathol.

Quomodo hîc prosint vomitoria, consulatur *Matth. Martini de Morbis Mesenterii pag.* 33.

Si Diureticis hic opus, convenit ♏ ♀ magist ♀ Sennerti, liq. nephrit.

Si hepar est roborandum, convenit crocus ♂ saccharinus, pulv. cachet. Q. syrup. chalyb. Fonsecæ, acidulæ artificiales ex ♂, extract. ♂ Mynsi. Tinct. ♂ liquida, ⊕ ♂ Zw. Medicamenta enim ex marte hic omnibus sunt præferenda: Medicamenta tamen hîc sæpius sunt mutanda.

II. INFLAMMATIO MESENTERII. Cassia hoc locô malè accidit ob flatulentiam, manna verò nullis displicet. Conveniunt sc. purgantia leniora v.g. syrup. pom. laxat. senna &c.

III. De ABSCESSU MESENTERII *vid. Sebizius in observ.* Prosunt detergentia. Est. ♂ liq. Claretum laxat. Mynsi. Vinum chalyb. extr. ♂. Deindè consolidantia, pil. de Terebinthina, vel hæc solvatur in vitellô ovi vel jusculo carnis, vel brodio Gallinæ dissolvatur in lac. Est. persicariæ est arcanum in malo hypoch. scorbuto & affectibus mesenterii. Datur vel cum ♏ aperit. vel cum Est. traumaticâ, agrimonia vel flor. hyperici.

IV. DOLOR MESENTERII. Urina rubra non semper est à calore p. n. sed etiam oriri potest à salsedine humorum, ut lixivium: Sic redditur lixiviosa ⊡, si diu retineatur.

℞. *Spec. decoct. emoll. Mij,*
Coq. in s. q. lactis caprilli, col. ℞. ℔j.
Adde ♃ *violarum*
hyperic. ana ℥ii.
Elect. hier. pier. ʒiß.
mellis rosati ʒi.

S. Clistier auf etlichmal.

Quia autem adsunt flatus & obstructiones, primâ vice parum est applicandum.

℞. *Rad. scorzon.*
gramin.
s. aperient. ana ℥iii.
Flor. cordial.
cichor.
bellid.
genistæ
epaticæ ana p. ii.
Incis. & contus. grossò modô.

S. Species zur Hünerbrüh.

Coquuntur in brodio carnis vel gallinæ, vel bovis & manè usurpatur.

Prosunt etiam *post acutum morbum* ♃ chamomillæ, flor. hyper. essent. aperitiv. Butyrum potabile, unguentum viride, & si dolor est ingens, potest addi ♃ hyosciami per expressionem.

In Pancreatis Obstructionibus conveniunt acidulæ artificiales, clysfus mineralis, ♒ ⊕ ♂ & id generis plura, de quibus vid. *Matth. Martini Tr. de affectibus Mesenterii.*

Cap. XXV.

De

AFFECTIBUS HEPATIS.

Inter quos I. Calida Intemperies ejus est. Prosunt hîc radices cichorei, graminis, acetosæ, ♃ lactucæ, endiv. epat. rubr. ebur sine △, ℞ flor. bellid. viol. ros. ♒ ⊕ ♂, ▽ epat. Mynf. Decoctum alterans, serum lactis, ⊖ absinth. tarax. ⊕ ⊕-lat. Mynf. Marmelada epatica Mynf. unguent. ros. Mes. refrig. Galeni.

Evacuantia bilem hîc prosunt, ut syrupus cich. cum rhab. rosarum solut. extract. rhab.

In Frigida verò Intemperie conducunt rad. cich. rhab. monachorum, ess. absinth. agrimon. cent. min. epat. D. Mich. quæ præparatur ex hepate lupi & aliis appropriatis, ▽ epatica calida Mynf. crocus ♂, ebur sine ▽, pulv. cachect. ℚ.

In Calida ergo

℞. *Spec. diatrion. Santal.*
eboris sine ▽
epat. rubri ana ʒi.

M. S. Leber-Pulver. Dos. ℈i ad ʒß vel ʒi in vehiculô convenienti.

℞. *Eboris sine* △
epat. rubri ana ʒiß.
⊖ *abs.* ℈i.
M. S. ut antè.

℞. *Tinct. viol.*
rosar.
bellid. ana ʒi.
♒ ⊕ ♂ ʒß.

M. S. Kühlende Leber-Tinctur.

Sumitur in Decocto cichorei vel sero lactis, quod, si impurum, est, ℥tur ♒ ⊕.

℞. *Decoct. hord. S.* ℔j.
alterant. ʒiv.
syr. de succo rib.
berb. ana ʒiß.
♒ ⊕ ♂ *q. s. pro grato acore.*

M. S. Leber-Julep.

℞. ▽ *cichor.*
tarax.
endiv.
lactuc. ana ʒiii.
Decoct. alter. ʒiv.
syrup. ceras. nigr.
berb. ana ʒiß.
♒ ⊕ *q. s. pro grato acore.*

M. S. Leber-Julep.

℞. *Conf. flor. cichor.*
rosar.
viol. ⊕*lat. ana* ʒi.
rad. cichor. ʒvi.
lactuc. condit. ʒii.
eboris sine △ ʒi.
syr. ceras. nigr. q. s.
F. Electuarium.

S. Lattwerg. ℞. ▽

℞. ▽ cichor.
tarax.
endiv.
lactuc. ana ℥iv.
acet. rosac. ℥vi.
pulv. ros. rubr.
sant. rubri ana ℥i.
sacch. ♄ ℈i.
camphoræ ℈ß.

M. S. Mixtur äuſſerlich auf die Leber zu legen.

Poteſt etiam addi ⊖ cichorei.

℞. Conſ. flor. cich.
ros.
violar. ana ℥i.
Epat. rubr.
Eboris ſine △ ana ℥iß.
ſpecies diatrion ſantal. ℥i.
cum ſyr. frag.
F. Elect. D. pro uſu.

℞. Unguent. roſ. Meſ.
refrig. Galeni ana ℥iii.
Sacch. ♄ ℈i.
♌ roſar. ℥i.

S. Kühlende Leber-Salb.

℞. Cerat. ſantal. ℈ß.
ſacch. ♄ ℥ß.
c. ſ. q. ♌ roſ. & ceræ q. ſ.
F. Linimentum.

℞. Cerat. ſantal. uſit. q. ſ.
ſacch. ♄ ℥ß.
malax. Unguento roſ. Meſ. Induc ſuper alutam & obduc ſyndone rubro.

S. Leber-Pflaſter.

Si adeſt bilis, adhibenda ſunt bilem educentia, de quibus ſupra.

In Frigida Intemperie hepatis.

℞. Eſſent. abſinth.
agrimon.
cent. min. ana ℥iß.
♏ ⊕ ♂ ℈ii.

S. Leber-Mixtur. Doſ. gutt. 25.

℞. Pulv. cachect. ♃. ℥ii.
eb. ſ. △ ℥i.
⊖ cichor.
abſinth. cryſtall. ana ℈i.
M. Doſ. ℥ß.

℞. Conſerv. agrim. ℥iß.
Rad. cich. ℥i.
ſpec. diarrhod. Abb. ℥ii.
eb. ſine △ ℥iß.
c. ſyrup. beton.
F. l. a. Elect.

℞. Spec. diatrion. ſantal. ℥iß.
Ebor. ſine △.
pulv. cachect. ♃. ana ℈iv.
c. ſ. q. ſacchari in ▽ agrim. ſolut.
F. l. a. Rotulæ.

S. Hertzſtärckende Küchlein.

II. Obstructio Epatis. Proſunt hîc de obſtruentia: Extr. pilul. de ammon. ♃. pilul. ☿ reformationis Sennerti, pulv. cachect. ♃. crocus ♂ cum ⊖ibus epat. aperit. vel cum ⊖ epaticô Mynſ. præp. crocus ♂ ſaccharinus cum ♏ ♀ præparatus (dum ſc. lamina chalybis illinitur ♏ ♀ & ferrugini relinquitur, unde crocus fit) extract. chalyb. ☿ ♂ Ang. ſalæ; ℞ ♂ ☿ riſata, ℞ ♂ Z W.

Ex intempeſtivo topicorum uſu epar ſcirrhum poterit contrahere.

Aperientia aliquot horas ante cœnam ſunt ſumenda.

De eboris utilitate vid. Zacut. Luſit.

Quæ reſerant obſtructiones *vi Diuretica*, ſunt ℞ ☿, ℞ ☿ c. ♆, arcanum ☿, ♏ ⊖.

Carmi-

Carminantia quoque conveniunt, ut Essent. carminativa, ~ carminat. Dorncrellii, cum ▽ appropriatis hepaticis.

℞. ♀ *chalyb.* ʒi.
⊖ *cichor.*
absinth. ana ƷB.
Div. in 3. *p. æ.*

S. Digestiv auf einmal.

℞. *Croc.* ♂ *aperitiv.* ʒiii.
⊖ *cichor.*
absinth. ana Ƹi.
Divid. in 3. *p. æ. Vel potest etiam sumi pulv. cachect.* ʒi.

℞. ♀ ⊕*lat.* Ƹij.
⊖ *cichor.*
absinth. ana ƷB.
M. Div. in part. ij. æqual.

S. Digestiv auf einmal.

℞. ▽ *agrimon.*
cichor. ana ʒiij.
℞ ♂
♀ *ana* ʒij.
syr. rad. cichor. ʒiß.

M. S. Digestiv-Mixtur 2. oder 3. Löffel voll 2. Stund vor dem Essen.

℞. *Essent. hepat.*
♂ *liquid. ana* ʒi.

S. Digestiv-Essenz auf einmal.

℞. *Lim.* ♂ ʒiii.
♀ *alb.* ʒvi.
Infund. s. q. ▽ *cichor.*
tarax.
endiv.
Stent in digestione in vitrô clausô, manè ebulliant ad dissolut. ♀. *Postea filtretur calidè & addatur syr. cich. q. s.*

S. Sonderlich Digestiv zur Leber, Dos. 2. vel 3. cochl.

℞. *Tinct.* ♂ ♀ *risat.* ʒß.

S. Eröffnende Leber ℞. Dos. 30. bis 40. gutt.

℞. *MP. de ammon. Qu.* Ƹi.
Extract. ♂
scammon. ros. ana gr. vi.
c. Essentia agrimoniæ formentur pilulæ N. xx. Adspergantur pulv. cachetico, ne diffluant propter extracta.

S. Sonderlich eröffnende Pillen.

℞. *Pil. de* ♓ *Quercet.* Ƹi.
croc. ♂ *sacchar.*
scammon. ♃ *rat. ana gr. vij.*
cum Ess. agrimoniæ
F. Pilulæ N. XIX.

S. Leberpillen auf einmal.

℞. *Extract. rhabarb.*
♂ *ana gr. x.*
scammon. ros. gr. viij.
F. Pilulæ, adsperg. spec. diatrion sant.

S. Leberpillen auf einmal.

℞. *Conserv. flor. cich.* ʒi.
pulv. jalappæ Ƹi.
scammon. ros. gr. viij.
croc. ♂ *sacchar. gr. vij.*
c. s. q. syrup. ros. sol. F. Bolus.

℞. *Extract.* ♂
rhabarb.
scammon. ros. ana gr. viij.
cum conserva flor. cich. & sacchârô. F. Bolus.

℞. *Herb. agrimon.*
eupator. ana Mj.
Flor. cichor.
hepat.
bellid. ana p. iij.
spicæ
squinanth. ana p. j.
rhab. mon. ʒiß.

Rad.

Rad. tarax.
cichor. ana ʒß.
Santal. rubr. ʒiij.
℈ *cich.* ʒi.

F. Nodulus. Vel ſpeciebus poteſt addi lim. ♂ ʒiij. crem. ☿ alb. ʒiij.

S. Eröffnendes Leberpülſchlein zum bitter-Wein.

℞. *Ebor. ſine* △
Spec. diatrion ſantal. ana ʒiß.
croc. ♂ *ſacch.* ʒi.
c. ſ. q. ſacch. in ▽. *epat. ſolut.*
F. Rotulæ.

℞. *Eboris ſine* △
diatr. ſantal. ana ʒiß.
diarrhod. Abbatis ʒi.
extr. ♂ ℈iv.
c. ſ. q. ſacch in ▽ *epat. ſolut.*
F. Rotulæ.

S. Leberküchlein.

III. Inflammatio Hepatis.

Si inflammatio vertitur in ſcirrhum, degenerare poteſt in hydropem, & atrophia ſequitur, quia non poteſt fieri ſangvificatio & per conſequens neque nutritio. Raptô ad renes abſceſſu, ſem. 4. frig. conveniunt, ſed non debent eſſe excorticata.

IV. Scirrhus Hepatis.

℞. *Herb. agrim.*
eupat.
cuſcutæ ana Mj.
Flor. epat.
rubiæ
bellid.
cichor. ana Mj.
Rad. tarax.
cichor. ana ʒi.
Rhab. Mon. ʒiß.
crem. ☿ ʒiij.

S. Eröffnendes Leberpülſchlein.

℞. *MP. de ammmon.* ♀. ℈ii.
c. Eſſent. agrimon. F. Pilulæ.
℞. *Eſſent. agrimon.* ʒij.
℈ *gum.* ♓ ℈ii.

M. S. Vermiſchte Leber-Eſſenz. Dos. z. Meſſerſpitz voll.

℞. *Rob paſſul.* ʒi.
☿ ♁ *lat.* ʒii.
℈ *cichor.* ʒiß.

S. Lattwerg. Dos. einer Caſtanien groß.

℞. *Eſſ. hepat.* ʒß.
℈ *gum.* ♓ ʒiij.

M. Dos. 40. gutt.

℞. *Empl. de cicut. q. ſ. malax. cum* ♌ *ſtillat. ceræ q. ſ. induc ſuper alutam & obduc ſynd. rubro*

S. Leberpflaſter.

℞. *Unguent. de cicut. Fabr. Hild.* ʒi.
♌ *ſtillat. ceræ* ℈i.

M. S. Leberſalb.

V. Vulnera Hepatis.

Agrimonia hîc prodeſt & omnia ex eâ, ☿ bellid. (*vid. D. Sim. Pauli in* ♀. *B.*) Eſſ. chærefolii, quæ congrumatum ſanguinem ſolvit.

Ulcera hepatis per inciſionem curavit SEVERINUS.

VI. Hepatitis ſeu Imbecillitas hepatis, de qua ſcripſit. *Varandeus.* & putat hepar lupi ſolùm eſſe exhibendum, ſed ego falſum eſſe arbitror, quia & pulmo vulpis admiſcetur appropriatis. Datur verò hepar lupi ad ʒj. ▽. hepatum Luſitani. Tilemannus parat ex epati vituli cum appropriatis, ſc. agrimonia, eupatorio, cichori. &c. ▽. compoſitam. De

passulis res nota est. Passulæ seu cibebæ præferuntur rob passularum. Ebor sine △ quoque valet. Poterius aliquem cum decoctô agrimoniæ curavit.

℞. *Conserv. agrimon.*
flor. cich.
Rob passul. ana ʒi.
Eb. sine △ ℈ii.
Ep. lupi præp. ʒiij
cum syrup. helen. F. Elect.
S. Lattwerg.

℞. *Eb. sine △ ʒi.*
Epat. lupi præp. ʒiij.
Spec. diatrion sant. ʒi.
M. S. Leberstärckend Pulver. Dos ʒß.

Sudor quando prodit, hîc est signum optimum. Sudorifera quoque laudantur. Geranium Robertianum plantis pedum applicatum extrahit pedum tumorem. Præstat hîc quoq; essent. agrimoniæ, Ess. epat. & similia.

Cap. XXVI.

De

CACHEXIA.

Præstant hîc crocus ♂ aperit. cum ☉bus præparatus. It. Omnia medicamenta ex ☿, crocus ♂ saccharinus, ℞ ♂ Z W.

Essent. & Extr. ♂ Mynsicht. ℞ ♂ ☿risata, ℞ ♂ ♄ata.

Diaphoretica inter excellit Bezoard. minerale & ♂le. *Conveniunt* etiam in fine exiccantia, ut essent. lignorum.

Acidulæ artificiales principatum tenent in tollenda cachexiâ; naturalibus etiam acidulis melioris & facilioris operationis causâ potest misceri ☊ ♂. It. Clysmus, si misceatur cum ▽ appropriatis.

Non debet statim fieri purgatio, sed digestiva præmitti debent. Vel si purgandum, misceantur aperientia.

℞. *Croc. ♂ aperit. cum ☉bus ʒi.*
S. Digestiv-Pulver. D. in triplô.
℞. *Pulv. cach. Quercet. ℈ii.*
croc. ♂ saccharini gr. viii.
M. S. Digestiv-Pulver. D. in quadruplô.

℞. ☿ *chalyb. ʒß.*
fuc. ul. aron. gr. vi.
S. ut antè.
℞. *Essent. aperit.*
♂ liquid. ana ʒiii.
S. Digestiv-Essenz 20. bis 30. Tropfen auf einmal
Singulis diebus manè & vesperi sumend
℞. *Tinct. ♂ ZW. ʒiii.*
S. Digestiv-Essenz. Dos. g. xxx.
℞. *Acid. artif. ℔ ß.*
syrup. ros. ʒii.
M. S. Digestiv-Träncklein. Dos. 2. vel 3. cochl.
℞. *Claretum chalyb. Mynsicht. ʒviii.*
S. Digestiv-Claret. Dos. 2. vel 3. cochl.
℞. ♎ *aperit. Penoti ʒii.*
S. Eröffnender ♎us. Dos. 30. Tropf.
℞. *Herb. eupator.*
agrimon.
scolopendr.
cuscut.

ceterach

ceterach ana p. iij.
Flores cich.
epat. rubr.
geniſtæ ana p. ij.
Rad. S. aperient. ana ʒiij.
eſul. præp.
jalapp. ana ʒi.
elleb. nigr. præp. ʒvi.
Agarici ʒiij.
ſantal. rub. ʒii.
crem. ♀ ʒii.
F. Nodulus.

S. Laxier- und eröffnendes Leber-Büſchlein.

Sumatur tempore matutino; ſic enim præparatur materia.

Si lien ſit in causâ, ſplenetica ſumantur.

℞. Fol. agrimon.
cichor.
Com. abſinthii.
Flor. cent. min. ana Mj.
Flor. bellid.
cichor.
geniſtæ
epatic.
rubiæ ana p. ij.
Rad. gram.
filicis ana ʒß.
helleb. nigr. præp.
jalapp. ana ʒi.
Zedoar.
Galang. ana ʒiij.
ſpicæ
ſquinanthi ana ℈i.
Incis. & contus. groſſo modo adſperg.
Eſſent. abſinth. & ℞ ♀.
F. Noduli laxativi.

S. Laxierende Wermuth-Büſchel.

℞. Pulv. jalappæ ℈i.
ſcam. ♀rat.
croc. ♂ ſaccharini ana gr. vii.
♁ ſtillat. macis g. i.

S. Purgier-Pulver auf einmal.

℞. Pulv. cathol. purg. ℈i.
croci ♂ ſaccharini gr. viii. M.
℞. MP. ♀ Quercet. ℈i.
Extract. ♂
Reſin. gialappæ ana gr. vi.
F. Pilulæ.

S. Pillen auf einmal.

℞. Extract. cathol. Andernaci
ſcammonii roſ. ana gr. x.
extract. ♂ gr. vi.
F. Pilulæ.
℞. Eſſent. lign. ʒß.

S. Schwitz-Eſſentz. Doſ. gutt. 60.

℞. CC. ſine △ ℈i.
Bezoard. ♂ gr. xv.

M. S. Schwitz-Pulver auf einmal.

℞. CC. ſine △ ℈i.
☉ fumar. gr. viij.
☿ diaphor. gr. xv.

S. Schwitz-Pulver auf einmal.

Acidulæ quoniam debent interdum portari, multum ſuum deperditur, ideoque artificialibus poſſunt corrigi, cavendum tamen ne nimium ▽ infundatur. *Vid. Kyper. de acid. artif.*

Cap. XXVII.

De

HYDROPE.

EBur sine △ ventriculum roborat, ut & epaticum rubrum.

Primò digestiva sunt adhibenda & aperientia & ♂alia.

Aliàs purgantia decrescente ☽ hydropicis sunt propinanda.

Ascites

Humores præparant ℞ ☿. & & ♂. crocus ♂, ☿ ⊕latus.

Inter *purgantia* jalappa est specificum. Præterea flores acaciæ recentes & conveniunt. Ex floribus iridis elicitur ▽ per dest. quæ ad ℥iv. serum inducit. Rad. esulæ præparata inditur nodulis. Crystalli ☽ debent corrigi cum pilulis, alias sunt caustici. *Quando ☽ est falcata & in signo aqueo*, talia debent exhiberi. ☿. vitæ debet per ☿ dulcem corrigi. D. Mich. ☿ cum ☉ præparat. ☿rius vitæ non est emeticum in hydrope, ob ♁ copiam in humore, per quam præcipitatur ☿ & ipsi vis adimitur.

Ad paracentesin Sanctorius habet peculiare instrumentum. Unâ vice nimium evacuari non debet, aliàs moriuntur. Umbilicô apertô, non debet omnis copia simul emitti, sed si sponte aperiatur umbilicus, debet obstrui.

Diuretica sunt ♒ ♁, ♒ ⊡ vol. ♒ ♁ comp. pulv. bufon.

Sudorifera sunt Tinct. corall. Bezoardicis verò omnibus ♂ale præfertur: ℞ & Essent. lign. ℞ corall. cum ♒ lign. Essent. vincetox. ♁ vip. emplastrum hydrop. Ess. absinth. ♁ absinth. Tinct. tell. epat. rubr. eb. sine △ & ustum.

Si adest exulceratio, conveniunt medicamenta ex terebinthina; quando est â vitio renum & scorpionum.

Ante purgantia ergò præmittenda sint

Digerentia:

℞. ☿ ⊕*lat.* ℈ii.
♁ *absinth.*
cichor. ana ℈ß.

Div. in 2. part. æq. S. Digestiv-Pulver auf einmal.

℞. ☿ ⊕*lat.* ℈ii.
Fœcul. aron. ℈i.

Divid. in 2. p. æ. S. ut antè.

℞. *Cryst.* ☿ *albiss.* ʒi.
♁ *cichor.*
absinth. ana ℈ß.
M. S. ut antè.

℞. *Cryst.* ☿ ʒi.
Spec. purg. Paracelsi gr. viij.
M. S. ut antè.

℞. *Croc.* ♂ *aperit.* ʒiij.
Fœcul. irid. nostr. ʒi.

Div. in 4. p. æ. S. Digestiv-Pulver.

℞. *hydrop. Mynsi.* ℥iv.
Syrp. rad. cich. ʒi.
Essent. ♂ *liquid.* ʒiß.
Tinct. ☿ ʒi.

S. Digestiv-Tranck auf 2mal.

℞. ▽ *hydrop.* ʒiij.
Syr. de 5. rad. ʒi.
♒ *aperit. Penoti* ʒi.

Essent.

Essent. agrimon. Zii.
M.S. ut antecedens.

PURGANTIA:

℞. *Pulv. jalappæ ℈i.*
Mag. gummi de Peru gr. vi.
Croc. ♂ saccharini gr. viij.
℥ stillat. cinamom. g. i. M.S.P.

℞. *Cryst. ☿ ℈i.*
Specif. purg. Paracelsi (ex ☿ ⊕)
mag. gummi de Peru
resin. jalappæ ana gr. vi.
M. F. Pulv. pro dosi j.

℞. ☿ ⊕ *lat. ℈i.*
Resin. jalap.
Mag. gummi de Peru ana g. vi
℥ still. macis g. ij.
M. F. Pulv.

℞. *Rot. Man. Christi ℈i.*
Mag. gummi de Peru gr. v.
M. F. Pulv.

℞. *Conserv. flor. Persic. Zii.*
Magist. gummi de Peru
Resin. jalap. ana gr. viij.
6. *Syr. flor. Persic. F. Bolus.*

℞. *Conserv. flor. cichor. Zi.*
Pulv. jalap. ℈i.
Mag. gummi de Peru gr. vi.
℥ still. anisi g. iij.
M. F. Bolus.

℞. *Diacydon. simpl. Zi.*
Resin. jalap.
Mag. gummi de Peru ana g. vi
F. Gelatina.

S. Purgirende Quittenlattwerg.

℞. *Conserv. flor. persicor. Zi.*
℥ dulc. ritè præp. ℈i.
resin. jalap gr. v. F. Bolus.

Vel loco ℥ dulcis potest sumi ℥ dulc. cum ℥ vitæ præpar. ℈ß.

℞. *Extract. hydragog. specif. Mynsi. ℈i.*
trochisc. alhand. gr. xij.
F. Pilulæ.

℞. *Extract. elaterii gr. viij.*
Mag. gummi de Peru
Resin. jalappæ ana gr. v.
☽ hydragog. gr. iij.
M. F. Pilulæ

℞. *Extract. hydragog. Mynsi. ℈i.*
☽ purg. gr. iv.
F. Pilulæ.

℞. *Pil. de rhabarb. ℈i.*
Extract. elaterii gr. vii.
mag. gummi de Peru gr. v.
cum Essent. agrimon.
F. Pilulæ.

℞. *Extract. esulæ gr. xv.*
elat. gr. vi.
℥ dulc. cum ℥ vit. præp. ℈ß.
cum essent. absinth.
F. Pilulæ.

℞. *Syrup. flor. persicor. ex multiplici infus. Zi.*
▽ cinamomi Zii.
Mag. Gummi de Peru gr. viij.

S. Purgiersafft auf einmal.

℞. *Succ. rad. ireos per residentium depuratus Zvi,*
Syr. ros. solut. Zi.
Spec. diatrion santal. Zß,
M. Pro dosi.

℞. *Succus rad. ireos depur. Ziij.*
Rob. passularum Ziij.

S. Laxiersafft auf einmal.

℞. *Rad. ireos nostr. Zij.*
Rhab. electi Zii.
Infunde per noctem in s. q. Vin. vitrō clauso, colatura manè edulceretur.

S. Laxier-Wein auf 2mal.

Potest etiam radix ireos infundi cum cinamomô in vinô, quod matutinô tempore assumi debet. Vel potest infundi in jure gallinæ.

Mercator hujus loci Primarius septuagenarius hydrope se liberabat solo rad. ireos & flor. bellid. infusô. Potest etiam radix ireos infundi cum serô lactis.

℞. ▽ *rad. ireos Nost.* ℥iv.
syr. flor. Persic. ex multiplici infusione ʒi.

M. S. Lavier-Wasser auf einmal.

℞. *Essent. elateri*
gummi de Peru ana ℈i.
syrup. ros. sol. ʒß.

S. Lavier-Safft auf einmal.

Tempore æstivô & vernali flores Persicorum & acaciæ possunt infundi vino vel sero lactis & egregiè educunt aquas.

℞. *Vitell. ovor. N.* 1.
succi. rad. ireos depur. ʒvi.
Calefiat ad cineres & assumatur.

℞. *Herb. agrimon.*
cuscut.
eupat.
Flor. bellid. ana mß.
epat. nob.
cichor.
genist. ana p. ij.
Rhabarb. Monach. ʒiß.
Elleb. nigr.
Esul. præp.
jalappæ ana ʒß.
sant. rubr. ʒiii.
Crem. ♀ ʒii.
F. Nodulus.

S. Büschlein in Wein.

℞. *Comar. absinth.*
Flor. cent. min. ana Mi.
Flor. cichor.
bellid.
epat. nob.
genistæ ana p. ij.
Cort. inter. frangulæ
sambuci ana ʒi.
Rad. esulæ
jalappæ ana ʒiß.
Sant. rubr. ʒß.
☉ *absinthii*
genistæ
cichor. ana ʒi.
F. l. a. Nodulus.

S. Purgier-Büschlein in Wein.

℞. *Flor. bellid.*
acac.
Herb. gratiolæ ana Mj.
Rad. esulæ præp. ʒij.
jalappæ ʒß.
rhab. Mon. ʒi.
Passul. min. ʒi.
Incis. F. Nodulus, qui adspergatur ℞♀.

Possunt etiam hisce nodulis addi corrigentia, ut cortices aurantiorum.

CLYSMATA:

℞. *Herb. Gratiol.*
agrimon.
Flor. sambuci
acaciæ ana Mi.
Rad. irid. Nostr.
Bryoniæ ana ʒi.
Bacc. lauri ʒvi.
Coq. in s. q. ⊡ *pueri vel seri lactis.*
Col. ℞. ℥viii, *in quibus dissolve*
Elect. hieræ picræ
Bacc. lauri ana ʒi.
☉ *cum* ☿ *fixat.* ℈ii. *vel* ʒi.
M. F. Enema.

℞. *Cort. inter. frangulæ*
sambuci ana Mj.
Rad.

Rad. irid. n ſtr.
bryon.
cyclam. ana ʒi.
Sem. cumini
carui ana ʒij.
Coq. in ſ. q. ☐ pueri vel ſeri lactis
Col. ℞. *ʒviii. in quibus diſſolve*
Elect. hieræ picræ ʒß.
℥ diacolocynth. ʒß.
vitell. ovorum N. 1.
F. Clyſter.
℞. *Herb. gratiol.*
ſoldanellæ
Flor. geniſtæ
ſambuci ana Mi.
Cortic. inter. frang.
ebul.
ſambuci ana p. iij.
Coq. in ſ. q. ſeri lactis,
Col. ℞. *ʒviii. in quibus diſſolve*
elect. de baccis lauri ʒi.
extract. rad. eſulæ ʒß.
☉ *cum ☿ fixat. ʒi.*
vit. ovor N. 1.
F. l. a. Enema.

Clysma ex ☐ pueri valdè prodeſt, quod expertus ſum ſæpiſſimè in mea Praxi.

ROBORANTIA:

℞. *Eſſent. abſinth. ʒß.*
agrimon. ʒii.

M. S. Vermiſcht Wermuth-Eſſenz 40 vel 50. gutt.

℞. *Eſſent. hydrop. D. Mich. ʒvi.*
♏ *aperitiv. Penoti ʒii.*

M. S. Tinctur ins Bier.

DIURETICA:

℞. *Tinct. flor. cyani ʒvi.*

S. Harntreibender Tranck.

℞. ♏ ☿ & ☉ *compos. ʒß.*

S. Harntreibender Spiritus 25. biß 30. Tropffen auf einmal.

℞. ♁ *geniſtæ*
abſinth.
ſimi columb.
ſtip. fabar. ana ʒß.

M. S. Harntreibendes Saltz.

℞. ♁ *ſtipit. fab.*
geniſtæ
ebuli
ſambuci ana ℈i.

M. S. Harntreibendes Saltz auf viermal.

℞. *Cineres geniſtæ*
ſtip. fabar.
ſimi columb.
abſinth.
junip. ana ʒiß.
c. ſ. q. Vini. F. Lixivium, Col. Dos. ʒii

S. Harntreibende Lauge auf einmal.

℞. *Cineres geniſtæ*
ſtipit. fab.
fraxini
ſimi columb.
ebuli ana ʒiß.
Rad. vincetox. ʒiß.
Cinamom. ʒß.
Includantur nodulo & infund. Vino.

S. Harntreibender Wein oder Laug.

℞. ♏ ☐ *ʒii.*

S. ☐ Treibender Spiritus Dos. 12. biß 18. Tropffen.

DIAPHORETICA:

℞. ♃ *diaphor. ʒi.*
bezoard. ♃ale gr. viij.

S. Schwitzpulver auf 2. oder 3mal.

℞. *Eſſent. lign. ʒi.*
Rob ſamb. ʒiß. M.

℞. ♏

℞. ♏ *lignorum* ℈ii.
sambuci ℥i.
M. S. Schwitz-Spiritus auf einmal.

EXTERNA:

℞. *Empl. hydrop. A. q. s. malax. c. s. q.* ♃ *acin. sambuc. expr. induc super alutam, & obduc syndone rubro in formâ transmissâ.*
S. Pflaster.

℞. *Fol. ebul.*
sambuc. ana Mij.
stercoris caprilli ℔i.
rad. bryoniæ ℥ii.
Coq. in s. q. ⊡ *pueri ad consistentiam cataplasmatis.*
S. Eusserlich aufzulegen.

Radix vincetoxici mirè prodest in hydrope. Vi enim bezoardicâ, sicut & Bez. ♂ale sudorem movet & hepar corroborat.

Ad partes roborandas, ne ▽ iterum augeantur, convenit Essent. & ⊖ absinth. Tinct. bellid. Epat. rubr.

TYMPANITIS

Conveniunt hîc carminat. Essent. carminat. ♏ ☉ & ☿ compos.

Instrumentum, quo flatus debeant abigi seu extrahi, habet LUSITANUS. Interim materia non solùm serosa, sed & pituitosa debet extrahi.

℞. *Essent. carminat.* ℥vi.
S. Essenz gegen die Blehung. Dos. ℥ß. vel ℥j.

℞. ♏ *anticolici* ℥ß.
S. Spiritus gegen die Blehung. Dos. ℈i. vel ℥i.

℞. *Empl. de baccis lauri q. s. malax.* ♃ *chamom. induc super alutam & obduc syndone rubrò.*
S. Pflaster.

℞. *Unguent. carminat. Mynsi.* ℥ß.
♃ *stillat. carui*
cumini ana g. v.
M. S. Salb zum Leib.

Quidam hîc etiam suadent cantharides: Verùm usus eorum est nimis periculosus.

Specificum D. Tilemanni ex lapide ceraunie exuviis serpentum mira facit.

ANASARCA

Convenit gratiola & ⊖ gratiolæ, sed vomitum ciet. De cætero eandem cum ascite curationem exposcit.

CAPUT XXVIII.

De

ICTERO.

ICtero laborantibus *si jecur durum fiat*, malum: Si enim obstructiones fiant pertinaces & in scirrhum hepatis abeant, hydropis prænuncius icterus esse solet.

Specifica hîc sunt marrubium, chelidonium majus, abrotanum, anserina, rad. chelidon. maj. flores hyperici, crocus, calendula, essentia nostra contra icterum, ♏ aperitivus Penoti, pulv. specificus ex lapidè ceraunio: Syrupus & Tinctura florum aquilegiæ valdè expellunt.

℞. *Pulv. epat.* ℈ii.
⊖ *epat. Mynsi.* ℈i.

Divid.

Divid. in 2. p. æ.
S. Digestiv-Pulver.
℞. *Crystall.* ☿ *albiss.* ℥ii.
℈ *cent. min.*
absinth. ana ℈i.
Div. in 3. p. æ.
S. ut antè.
℞. ▽ *chelidon. maj.*
fragor.
agrimon. ana ℥i.
Syrup. marrubii ℥iß.
℩ *aperit. Penoti* ʒii.
M. S. Digestiv-Trâncklein auf 2mal.
℞. *MP. de rhabarb.* ʒi.
scam. ♃ *gr. vi.* M.
F. Pilulæ auf einmal.
℞. *Extract. rhabarb.*
chelid. maj. ana gr. vi.
scammon. ros. g. x.
c. s. q. Essent. agrimon.
F. Pilulæ pro dosi.
℞. *Flor. marrub.*
chelid. maj.
Herb. abrot.
cuscutæ ana Mj.
Rad. chelid. maj. ℥i.
curcum. ℥iij.
rhab. Mon. ℥ii.
Fol. SSS. ℥i.
Crystall. ☿ ℥iij.
F. Nodulus.
S. Laxier-Püschlein.
℞. *Essent. contra icterum* ℥i.
scammon. ♃ *rati gr. x.*
syr. ros. sol. parum
M. S. Laxier-Safft auf einmal.
℞. *Essent. contra icterum* ℥ß.
℩ *aperit. Penoti* ℥ii.
S. Sonderliche Mixtur. Dos. 40. biß 50. Tropffen.
℞. *Pulv. contra ict. specif.* ʒi.
D. in dulpo. S. Auf einmal.
℞. *Sem. aquileg.* ℥iij.
c. s. q. ▽ *aquileg. F. Emulsio.*
adde Eboris sine △ ℥ii.
Edulcoretur julepo rosato.
S. Sonderliche Milch auf etlichmal.
℞. *Tinct. flor. aquileg.* ℥ß.
S. Tinctur ins Bier.
℞. ▽ *chelidon. major.*
fragar.
agrimon. ana ℥ii.
Syrupi myrobalan. ℥iiß.
℩ *aperit. Penoti* ℥ii.
Tinct. flor. aquileg. ℥iij.
M. S. Sonderliche Mixtur 2. oder 3. Löffel voll.
℞. *Herb. saponar. (habet vim abstergendi)*
Flor. chamom.
malvæ
Herb. pariet. (est planta ☉ *sa)*
ana Mij.
Flor. Nymphææ
Rosarum
liliorum alb. ana Mj.
Rad. bryoniæ ℥iv.
Sigilli Salomonis ℥iij.
ireos nostr. ℥i.
fabar. ℥iij.
lupin. ℥ii.
℈ ☿ *albiss.* ℥i.
M. S. Kräuter zum Bad.

Cap. XXIX.

De

Atrophia.

Balneum ex decoctione pedum vervecis prodest ob mucilaginem, quam habent. *Si metus sit veneficii*, corylus addatur. Semen lini humectat, ut & semen althææ, ex nuibus cum sem. fœnugræci F. Emulsio. Quò & nuclei pini & pistaciæ pertinent.

Quidam lacti caprillo præferre volunr Lac afininum, sed lac humanum magis prodest interdum. Vid. Paulum, qui hôc modô convaluit.

Unguentum *Lusitani* describitur in *Praxi Ejus admirandâ lib. 1. hist. p. 107.* & ita se habet.

℞. *Gummi tragacanth.*
arabici ana ʒi.
Infund. ✝ rosar. per ♂ & ☽ Postea addatur ♎ violar. ʒiß.
butyr. recent. ʒß.
camph. ʒi.

M. in mortariô cum lacte muliebri, ut fiat unguentum. Convenit porrò ▽, sang. suilli, cochlear. testud. ostrearum. Syrup. de testudinibus elect. resumptivum &c.

Externè in Aridura Particulari convenit arcanum ☉ Felicis Wurzii, ♏ lumbr. terrestrium, formicarum, Spir. Vitriol. in quô rad. Aronis, raphani, armoraciæ & sem. urticæ infusa fuêre, unguent. Agrippæ, nervin. Aug. It. Pingued. humana, vulpina, lupina, ursina, canis, taxi, ♎ stillat. juniperi, taxi, ceræ, piperis. Quidam etiam addunt aliquid euphorbii.

Pueri hujusmodi atrophiâ laborantes è vermibus mittantur in balneum, illinantur melle & spina crustâ panis fricetur.

Si à ventriculô oriatur atrophia, corroborantia ventriculum prosunt, ut ♎ stomach. Cratonis. Non minus & Empl. Ejusdem & de tacamahacâ convenit.

Si ab hepate, dentur ▽ ex hepatibus, & ea, quæ hepar roborant.

Artrophia scorbutica singularem requirit curam, si enim vulgaria tantùm adhibeantur, affectum non attingunt. Cum enim adsit sanguinis vitium, antiscorbutica postulantur.

Datur quoque *atrophia ex nimiô fluxu mulierum* albò. It. ex Gonorrhœa, quæ ex aliô capite curanda.

In atrophiâ mesentericâ conveniunt ea, quæ prosunt in hypochondriaca. Radix graminis hîc bona est, quæ habet vim aperiendi.

Si humor cordialis absumitur, arefit cor & atrophia oritur, ut observavit D. Michael in puello, cujus cor ut pyrum erat arefactum.

Prodest ergò electuarium resumptivum cum rob passularum, ▽ caponis cum syrupo de testudinibus. Unguentum resumptivum externè & pinguedo humana. Emulsiones præparari possunt cum ▽ destill. ex testud. & amygd. dulc nuc. pini & pistac. ▽ Ferdinandi Epiphanii, aqua contra atrophiam, ▽ antihectica ex

♎ Schrö-

♋ Schröderi diligenter & recens deſtillata citra empyreuma. Decoctum & juſcula ex ſem. 4. refrig. piſtac. pin. amygd. clyſteres alterantes & nutrientes (*vid. Notas in Morellum*) & alia, quæ in febri hecticâ prodeſſe ſolent, locô hôc quoq; mutatis quidem mutandis commodè adhibentur.

CAPUT XXX.

De

AFFECTIBUS LIENIS.

IN OBSTRUCTIONE LIENIS *conveniunt purgantia* ex radice polypodii, elleb. nigr. pil. de ammoniacô Quercet. Pilulæ ☿ reæ Ejusdem.

Aperientia poſtmodum, ut rad. filicis cuſcutæ, ceterach, pilulæ ſplenet. (ex extract. chalyb. cum extr. ſplenet.) ℞ ♂, croc. ♂ aper. ℞ ☿, eſſent. ſplen. bovis, eſſ. ſplenet. D. Mich. ♏ gum. ammon. ſyrup. ſplenet.

℞. *Croc.* ♂ *aperit.* ℈iv.
⊖ *geniſt.*
tamariſci
fraxini ana gr. vi.
Div. in 2. p. æ.

S. Eröffnendes Miltz-Pulver.

℞. *Eſſent. ſplenet.*
♂ *liquid. ana* ℥i.

M. S. Digeſtiv-Eſſenz auf zweymal.

℞. *MP. de ammoniacô Querc.* ℈i.
Extract. helleb. nigri gr. vii.
ſcammon. roſ. gr. v.
M. F. Pilulæ pro 1. doſi.

℞. *MP* ☿. *Quercet.* ℈i.
Extr. helleb. nigri gr. vii.
ſcammon. roſ. gr. v.
Cum Eſſent. ſplenet.
F. Pilulæ.

S. Pillen auf einmal.

℞. *Extract. chalyb.*
helleb. nigr. ana gr. viii.
Diſſolv. in ſ. q. ▽ *ſcolopendr. adde*
ſcammon. ♀*rati gr. vii.*
ſyrup. ſplenet. ℥i.

M. S. Laxier und eröffnend Miltz-Säfftlein auf einmal.

℞. *Herb. ſcolopendr.*
ceterach.
pulſatillæ
cuſcutæ ana Mi.
Flôres geniſtæ p. iij.
Cortic. tamariſci
capparum ana ℥iii.
Rad. filicis ℥iß.
polypod.
elleb. nigri ana ℥i.
Fol. SSS. ℥i.
Limat. chalyb. ℥iii.
Cinamom. ℥iii.
F. Nodulus.

S. Laxier- und Miltz-Büſchel.

℞. *Eſſentiæ ſplenet. æ* ℥iß.
♂ *liquidæ* ℥iii.

M. S. Eſſenz 40. Tropffen auf einmal.

℞. ♏ *gummi ammon.*
Eſſent. ſplenis bovis ana ℥ij.
S. ut antè.

℞. *Empl. ſplenet. uſitat.*
de cicutæ ana q. ſ.
Malax. c. ♋ *capparum. Induc ſuper*

alutam & obducfyndone rubro informâ emplaſtri ſplenet. uſitati.

S. Milß-Pflaſter.

℞. *Unguent. ſplenet. uſit.*
de cicuta ana ʒß.
℥ *capparum parum.*
F. Linimentum.

℞. *Unguent. ſplen. uſit.* ʒi.
ſaccharo ♄ ʒi.
ʒum. ☽ *in* ✝ *cappar. ſol.* ʒiij.
M. F. Linimentum.

II. Inflatio Lienis. *Dietericus in Tr. de Planetis* habet egregia & notatu digna de filice &c. Conveniunt hîc carminativa mixta cum ſpleneticis.

III. Inflammatio Lienis. *Conveniunt* hîc medicamenta ex ♄, quia ſimul ſiſtunt inflammationem. Neque ſteriles fiunt mulieres ab hôc medicamento, ut quidam putant. Cryſtallus min. poteſt diſſolvi in ▽ filicis vel aliâ ſpleneticâ, & exhiberi. Externè valet emplaſtrum de cicuta cum ſacch. ♄.

IV. Lienis Scirrhus. *A nimio labore* humores craſſeſcunt. Oris ſiccitas oritur ab humore ⊖ sô.

Proſunt digerentia: Spiritus gummi ammoniaci, ☁ ⊖, ☿, ligni fraxini, decoct. ſplenet. Quercet. ſplenis bovis decoctum calidè applicatum. Poteſt quoque hîc fieri nodulus ex purgantibus melanagogis, ut ſuprà. It. omnia ♂ alia.

Externè empl. de cicutâ.

V. Ulcera Lienis. Profeſſor quidam Helmſtadienſis vulnerabat Aurigam in liene, ſed illum ego reſtitui, dum interea Profeſſor arreſtô detinebatur. Quando dolores erant vehementiſſimi, exhibebatur laudanum opiatum. Vid. Horſtius.

VI. De Lienis Dolore. Medicamenta ex ♄ reſiſtunt inflammationi. Hîc etiam prodeſt ſuccus cicutæ & mandragoræ, ubi poteſt haberi. It. Unguentum cicutæ cum ſaccharô ♄.

Cap. XXXI.

De
ICTERO NIGRO.

Hic facilè ex ⊡ cognoſci poteſt. *Prodeſt* crocus ♂ aperitivus cum ⊖ libus; vel etiam crocus ♂ poteſt miſceri cum ⊖ fraxini, tamariſci, ☿ ♂ ali, Tinct. ♂ ZW. ☿, ♄ Extract. ♂, infuſa ♂ alia & ☿rea cum appropriatis.

Inter purgantia in icterô Nigrô proſunt pilulæ de ammoniacô Quercet. ☿reæ Ejusdem, pilulæ ex extracto ♂, elleb. nigro & ſcammon. roſ. Infuſum fieri poteſt ex radice filicis, chelidon. major. Herb. marrubii, ſcolopendr. cuſcut. ceterach, cortic. capparum, tamariſci, flor. geniſtæ &c. Chalybis limatura huic infuſo ſi addatur, melius operatur & penetrat. Alia medicamenta ſumantur cum ▽ ſcolopendr. & ſyrup. D. Sulzberg. Convenit quoque eſſent. vulner. Vel & noduli fieri poſſunt ex vulnerariis. Eſſentia vulneraria poteſt miſceri

cum

cum essentia splenetica, ut fiat appropriata. Ego radicem filicis puto esse vulnerariam, ut & herbam agrimoniæ. Cannabis in Lienis icterô pellit per ⊡. Aqua omnium florum hîc in facie prodest, ut & ▽ rad. polygonati cum cosmetico Cluvii, quod est pulvis albus, & præparatur ex bismuthô. *Vid. Bequinum*, ubi occultam descriptionem invenies.

CAP. XXXII.

De

MALO HYPOCHONDRIACO.

SI in ullô locô vel affectu variant *symptomata*, certè hîc variant. Dicitur quoque ♀ *Hypochondriorum*. Si diutius durat, degenerat in scorbutum. *Novi experimentum*, quod humor ab hypochondriacis per vomitum rejectus in pelvi in ☉lum concreverit, imò lintea corroserit.

Clysmata ad alvum adstrictam hîc commendantur, hæc enim imprimis debet esse aperta.

Vomitoria conveniunt non adeò fortia.

Prosunt rad. filicis polypodii, flores borrag. bugloss., geniſtæ, succus pomorum borstorffianorum. In hisce possunt infundi purgantia. Conveniunt hîc quoque ℞ ♀ ♃ata, ess. fumar. aperitiva, Tinct. ☉ ♂ Zw.

Acidulæ, quæ plus de ♂ participant, eò sunt præstantiores. De usu verò acidularum *vid. Sebizium*. Si adsit ulcus in liene vel omento, vel ventriculus sit admodum debilis, tunc acidularum usus non convenit, nisi ventriculum roborantia simul adhibeantur.

Cassia non prodest, quia flatulenta, neque myrobalani, quia post se adstrictionem relinquunt.

Optimè in hoc affectu usurpantur extracta catholica, Andernaci, Crollii,

Præprimis autem hîc valent *medicamenta* ♂ *alia*. Multi Medico-Chymici Clarissimi utuntur hîc feliciter ▽, quæ reperitur circa mineram ♂, cum participet de ♂ & multa præstet in obstructionibus mensium. Potest in marmore lævigari cum ▽ appropriatis.

Apprimè quoque hîc convenit elixir proprietatis. It. medicamenta ex ♀.

Si hæc affectio sit per consensum à ventriculô, prosunt pilulæ hieræ c. agaricô. It. pulvis stomachicus Quercet. ⊖ absinth. crystallinum, ⊖ stomachal. Mynsichti. Diaspoliticon Galeni verô in malô hypochondriacô & melancholiâ hypochondriacâ cum cruditate ventriculi singulare arcanum est, quô plurimi hypochondriaci ad extremam maciem redacti feliciter curati sunt, teste *Fabro* & *Bartholeto*. Præcipuas autem vires hic pulvis obtinet ab ingrediente ☽, quod in flatibus & ructibus sistendis singulare est remedium.

Si oriatur ab hepate per consensum, serum lactis porrigi potest cum

♃ ⊕ ♂, ♃ ♀ ⊕, vel clysso, vel succis herbarum specificis.

Si ab uterô oriatur præparantibus medicamentis addatur fæcula ari vel bryoniæ. Purgantibus verò radix bryoniæ & aristolochiæ It. Fiant noduli ex herb. melissæ, matricariæ, pulegii, ℞rial.

Si oriatur ab obstructionibus hæmorrhoidalis fluxus aliâs consueti, conveniunt pilulæ aloëticæ. It. fricatio cum fol. ficus.

Digestiva E. & *Purgantia* dirigenda sunt ad partem mittentem, sive ad hepar, sive lienem, sive uterum. Vel possunt præscribi medicamenta, quæ simul aperientia sunt & purgantia; vel manè purgantia & vesperi aperientia prosunt. Quodsi enim digestiva nulla adhibeantur, creatur dolor colicus ob materiæ pertinacitatem.

Si malum est contumax, interdum per 3. vel 4. dies præmittantur digestiva & prosunt hôc locô ♂ alia, ut crocus ♂ aperitivus cum ⊖. Salia enim laxant & valdè penetrant.

Digestiva:

℞. ♀ *chalyb.* ℥iij.
Fœcula aron. ʒi.
Div. in 3. *p. æ.*

S. Digestiv-Pulver auf einmal.
Detur 2. horis ante cibum.

℞. *Croc.* ♂ *aperit. cum* ⊖ *libus* ʒvi.
Pulv. cach. Querc. ʒii.
D. in octuplo.

S. Digestiv-Pulver auf einmal pro ditioribus.

℞. ⊖ *hypochondr. gr. x.*
D. in quadruplo.

S. Eröffnendes Pulver auf einmal.

Præparatur hoc ⊖ hypochondriacum ex ⊖ ✳ & ⊖ ♀.

℞. *Claret. chalyb.* ʒviii.
Syr. de s. rad. aper. ʒii.

M. S. Eröffnender Tranck. Dos. 3. vel 4. cochl.

℞. ▽ *filicis*
cuscutæ
cichorei
agrimon. ana ʒii.
Syr. de s. rad. ʒiii.
Essent. ♂ *liq.* ʒiii.
Tinct. ♀ ʒii.

M. S. Eröffnende mixtur 2. bis 3. Löffel voll auf einmal.
Sumitur duabus horis ante cibum.

℞. ▽ *aperit. usit.* ʒvi.
Syr. de s. rad. ap. ʒii.
♃ *aperit. P.* ʒii.

M. S. Eröffnender Tranck auf etlichmal.

℞. ♃ *pro acidulis artif.* ʒiii.

S. Eröffnender Spiritus.
Vocatur aliâs clyssus. Dos. 30. vel 40. gutt. in serô lactis. *Vid. Schröderus in Pharmacop.*

℞. *Acid. artif. lib. j.*
Syr. ros. multipl. infus. ʒiv.
⊕ ♂ ♃ii.

M. S. Sonderlich eröffnender Tranck 2. Löffel voll auf einmal.

Purgantia.

℞. *Rad. gran.*
filicis
asparagi ana ʒß.
Herb. cuscut.
eupator.
fumar.
agrimon. ana Mi.
Flor. cichor.
bellid.

geniste

geniſtæ ana p. iij.
Rhab. Mon. ʒiß.
Rad. polypod.
helleb. nigr. ana ʒi.
eſul. præp.
gialappæ ana ʒß.
Zedoar.
Galang.
Cort, aurant. ana ʒii. vel ʒiij.
ſem. aniſi ʒiß.
crem. ♀ ʒiij.
M. F. Nodulus.

S. Species in Wein zu legen.
℞. Rad. s. aperient. ʒiii.
Flor. cich.
geniſt.
bellid. ana p. iij.
Lim. ♂ ʒiv.
paſſul. min. ʒii.
Cinam. electi ʒiii.
Caryophill.
macis ana ʒi.
Fol. S. S. S. ʒi.
Rad. helleb. nigr. præp.
polypod.
gialappæ
eſul. præp. ana ʒß.
F. Nodulus.

S. Büſchlein in Wein.
℞. MP. ♀ Quercet. ℈iß.
de ammon. Ejusd. ℈i.
Extract. elleb. nigr. ℈ß.
ſcammon. ♀rati gr. viii.
Cum ℞ ♀ F. l. a. Pilulæ inſtar piſorum minorum.

S. Laxier-Pillen auf zweymal.
℞. MP. ♀rearum Querc. ℈i.
Extr. helleb. nigr. gr. vi.
Reſin. jalappæ gr. v.
Cum eſſent. fum.
F. Pilulæ pro 1. doſi.
℞. MP. de fumariâ ℈i.
Extrict. helleb. nigri gr. vi.
ſcammon. roſ. & ♀rati ana gr. vj.
M. F. Pilulæ pro doſi.
℞. MP. ♀ Quercet. vel ammon. Ejusdem ana ʒi.
roſac. multipl. infus.
extract. ♂ ana ℈ii.
F. l. a. pilulæ cum eſſ. aperit, inſtar piſorum minorum.

S, Sonderliche Pillen. Doſ. 19. 20. vel 21, ante cœnam hora 2.
℞. Pulv. cathol. purg. ʒi.
Croc. ♂ aperit. cum ⊖ ʒiij.

M. S. Eröffnendes Purgier-Pulver. Doſ. à ℈j. ad ℈ij.
℞. Syrup. laxat.
ſum. comp. ana ʒii.
Extract. helleb. nigr. ʒii. in ▽ cinamom. vel borrag. diſſol.
ſcam. roſ. ℈i.
Eſſ. ♂ liq. ʒii.
℞ ♀ ʒiß.
▽ aperit. uſit ʒi.

M. S. Laxierende Mixtur. Doſ. 1. vel 2. cochl. duabus horis ante cœnam vel prandium.
℞. Fol. Sennæ S. S. ʒiij.
Rad. helleb. nigri ʒi.
Flores cich.
geniſtæ
borrag.
bugloſſæ ana p. 1.
Rad. gram.
filicis ana ʒiii.
Crem. ♀ albiſſ. ʒi.
Infund. ſ. q. ▽ ſum. & cuſcutæ per noctem, manè ebulliant ad diſſolut. ♀ Col.

adde

adde Syr. depom. laxat. ℥vi.

M. S. Laxier-Tranck pro 1. dosi.

℞. *Extract. helleb. nigr.*
scam. ros. ana gr. viii.
syr. depom. laxat. ℥i.
▽ *cinamom. borrag. ℥ii.*
Essent. ♂ *liq. ℥i.*
Tinct. ☿ ♃*i.*

M. S. Laxierend und eröffnendes Säfftlein auf einmal wol umzurütteln.

Clysmata inhibent vaporum adscensum ad cor & caput, unde palpitationes cordis proveniunt.

℞. *Herb. fumar.*
cuscut.
epithymi
Flor. cent. min. ana M j
chamom. Rom. p. iij.
cord. ana p. j.
Rad. filicis
rhab. Monach. ana ℥i.
polypod. ℥vi.
elleb. nigri ℥ß.
Sem. carui
cumini ana ℥iß.
Coq. in s. q. seri lactis,
Col. ℞. *lib. j. in qua dissolve*
elect. cathol. ℥iß.
de baccis lauri ℥ß,
☉ *cum* ♄ *fixati* ♃*ii.*
vitelli ovor. N. i.
F. l. a. Enema.

℞. *Decoct. emoll.*
carmin. ana ℔ß, *in quibus dissolve*
elect. diacath. ℥iß.
hierapicræ ℥ß.
Extract. helleb. nigr. ♃*i.*
vit. ovorum. N. i.

M. F. Enema pro 2. dosibus.

℞. *Decoct. flor. & fruct.*
aperit. ana ℔iß.
In quibus dissolve Conf. Hamech ℥i.
☉ *cum* ♄ *fixati ℥i.*
☌ *still. lauri gutt. iv.*
F. Enema pro 2. dosibus.

CONFORTANTIA & APERIENTIA:

℞. *Elix. propr. D. Sennerti cum*
succo hed. ℥vi.
♒ *aperit. Penoti ℥ii.*

M. Dos. 30. biß 40. Tropffen.

℞. *Essent. fum. c.*
♂ *liquid. ana ℥ß.*

M. Dos. 30. 40. vel 50. gutt.

℞. ℞ ♂ *Zvvelfferi*
de sum. comp. ana ℥iij.
M. S. ut ante.

℞. ℞ ☿ ♂ ℥vi.

Dos. 20. gutt.

℞. ℞ ☿ ♄*at.* ℥ß.
S. ut antè.

℞. *Essent. carminat.*
aperitiv. ana ℥iij.

S. Essenz gegen die Blehung. Dos. 30. ad 50. guttas.

℞. *Eboris sine* △ ℥ii.
Facula aronis ℥i.
pulv. cachect. ♀ ℥iij.

Dos. ℥ß. ad ℥i.

℞. *Conserv. fum.*
flor. cich.
melissæ ana ℥i.
Eboris sine △ ℥iß.
Spec. diarrhodon
diatrion santal. ana ℥i.
croc. ♂ *aperitivi ℥iij.*
confect. alkermes ℥i.
Syr. meliss. q. s.
c. s. q. sacchari in ▽ *agrimon. sol.*

F. Rō-

F. Rotulæ confortantes ventriculum & aper. hepar. Dos. 6. vel 9.

In malo hypochondriaco ſtomachico.

℞. *Pulv. ſtom. Quercet.* ℥iij.
⊖ *ſtom. Mynſ.* ℥i.

M. S. Magen-Pulver auf etlichmal.

℞. *Eboris ſine* △ ℥ii.
Facula Aronis ℥iß.
Epat. rubrum ℥i.

M. S. ut ſuprà. Dos. ℥ß. vel ℈ii.

℞. *Eboris ſine* △ ℥ii.
Facula Aronis ℥i.
⊖ *abſinthii cryſtall.* ℈ii. M.
℞. ∽ *maſtich.* ℥iij.
aperitiv. ℥ii.

M. S. Magen-Spiritus. Dos. ℈i. ad ℥ß.

℞. *Eſſent. menthæ* ℥iij.
∽ *maſtich.* ℥iß.
⊕ ♂ ℈i.

M. S. ut antè.

Externè convenit emplaſtrum ſtomachicum Cratonis, quod, ſi ructus adſint, miſceri poteſt cum tertiâ parte empl. de baccis lauri & malaxari ♎ chamomillæ, Zedoariæ ♎ ſtillatitio rutæ, cham. abſinthii, anethi.

Poteſt etiam ex his aut aliis primùm fieri inunctio & deindè applicari emplaſtrum. It. poſunt fieri ſacculi ex diſcutientibus, ſi adſint ructus, & exhiberi.

In malo hypochondriaco hepatico

℞. *Conſerv. flor. cichor.* ℥iß.
rad. cich. ℥i.
Eboris ſine △ ℥ii.
Spec. diatrion. ſant al. ℥iß.
croci ♂ *aperii.* ℥iij.
pulv. cachect. Quercet. ℥i.
cum ſ. q. ſyr. de cichor.
F. l. a. Electuarium.

℞. *Eboris ſine* △ ℥ii.
Spec. diatrion Santalon. ℥iß.
⊖ *epat. Mynſ.* ℈ii.

M. Dos. â ℈j. ad ℥ß.

℞. *Eboris ſine* △
ſpec. diarrhodon Abbatis
diatrion ſant al. ana ℥i.
pulv. cachect. Q. ℈i.
c. ſ. q. ſacchari in ▽ *agrim. ſoluti.*
F. Rotulæ.

℞. ℞ *flor. bellid.* ℥ß.
∽ ⊕ ♂ ℥ii.

M. S. Lebertranck. Dos. 30. biß 40. Tropffen.

℞. *Tinct. flor. bellid.*
∽ *pro arid. artif. ana* ℥ß.

M. S. ut ſupra. Dos. 50 gutt. in ſerô lactis vel cereviſia.

Succus pomorum borſtorffianorum cum ſerô lactis miſceri poteſt & exhiberi. Serum enim lactis laxat & abſtergit.

Si de ⊕ ♂ *aliquid injiciatur acidulas* naturales, majorem efficaciam acquirunt & in minore doſi poſſunt exhiberi; idem præſtat clyſſus, de quo *vid. Schröderus.*

Si ab uterô, hyſterica proſunt. It. crocus ♂ aperitivus Zw. qui poteſt miſceri cum fæculâ bryoniæ.

De hôc aliàs affectu *Paulus Zacchias* Italus ſcripſit. *Tr. in IV.*

Caput XXXIII.

De

SCORBUTO.

Scorbutus *potest propagari per osculum*, est enim contagiosus. Potest etiam esse sine maculis.

In ⊡ *supernatat interdum* ⊖ *volatile* quod etiam sublimatur interdum. Quidam dicunt etiam pinguedinem, sed falsò.

Medicamenta antiscorbutica vires non diu tenent, quoniam ⊖ vol. aufugit. Syrupi ergò non diu sunt coquendi, ob eandem rationem.

Absque Diætâ morbus hic curari non potest & alimentis scorbutica sunt miscenda. Columbæ sylvestres vel domesticæ junipero sunt implendæ. Lacticinia non refugienda, quia reclamat experientia. Lac enim demulcet acrimoniam salis scorbutici, humectat & valdè nutrit præcipitatq; humorem peccantem. Duabus autem horis ante cibum lac est sumendum & succi cochleariæ nasturtii vel alia antiscorbutica miscenda sunt. Embammata ex antiscorb. prosunt.

V. S. etiam propter ventilationem locum habere potest.

♂ Præparetur cum antiscorbuticis. Sunt autem Antiscorbutica sedum minimum seu vermiculare, piperitis, persicaria, ruta muraria, fumaria, absinthium, rad. helenii, polypodii, herba beccabungæ, cochleariæ, nasturtii, ▽. antiscorb. Dornereillii, Myns. Quercet. ℞ coralf. antiscorb. essent. pini: Nam solô decoctô pini curati sunt multi; ⊖ vol. lumbricorum, viperarum, ♏ lumbricorum. ℞ ♂ Mynf. & ♂ alia cum antiscorbuticis.

Purgantia sunt pilulæ de ammoniacô, de fumariâ, extract. melanagogum. Vina medicata & infusa cum specificis & purgantibus, simul & serum lactis purgans.

Sudorifera sunt essentia fumariæ, lignorum, scorbutica composita.

Diuretica: ℞ ♀, liquor nephriticus. Ess. lumbricorum terrestrium.

Pro coroboratione convenit ebur fine △ cum magist. cochl. arcanum duplicatum Mynf. Panacea Principis Holsatiæ ex capite mortuo ▽, est febrifugum & pellit simul. ⊡.

Pro confortatione & purificatione sanguinis convenit ℞ coralf. antiscorbut ♏ aperit. Penoti ♍. ♏ antiscorb. mixtus.

Inter *symptomata* occurrit primo *difficilis respiratio*, quæ curatur fæcula aronis, irid. ♏ gum. ♓ cum virid. æris, essenti. helenii, croc. ♂, ess. croci, ▽. pulm. vituli cum ▽. antiscorbuticis. syrupus marrubii aperitivus &c.

Gingivarum pruritus curatur ℞ laccæ, flor. aquilegiæ, unguentum flor. aquileg. ▽ Nicot. Sedi min. flor. aquileg. vel coq. lapis medicamentosus in ▽. appropriatis, & tingatur gummi laccæ. Quodsi opus est adstringentibus in gingivarum pruritu, adjicienda sunt adstringentia, ut rad. bistor-

biſtortæ, tormentillæ, cortic. granat. muſcus pruni ſylveſtris.

Ad *macularum expulſionem* confert eſſentia fumariæ, perſicariæ, enulæ, Tinct. florum aquilegiæ.

In crurum dolore fotus cum ▽ florum ſambuci, chamomillæ & lacte cum illis cocto. It. Pediluvium Mynſichti.

In ventris doloribus conveniunt clyſteres ex lacte cum herbis ſcorbuticis doloremque lenientibus. It. cataplasma ex iisdem Eſſent. carminat. cort. aurant. cum ♏ antiſcorb.

In dolore pedum vel *crurum* flores chamom. & quæ ad eruptionem macularum faciunt, ut beccabunga.

Dolori hypochondriorum prodeſt ♏ lumbr. terreſtrium.

Dolor capitis externè curatur ♎ chamomillæ, hyoscyami, anethi, extract. verbenæ temporibus applicatum. Beccabunga eſt corrigens antiſcorbuticorum calidorum.

Arthritis ſcorbutica curatione differt ab arthritide verâ. Lumbrici hîc extrahunt materiam arthriticam. *Vid. Wierus & Foreſtus.* Huc Eſſ. contra arthritidem vagam. Externè verò ♏ lumbric. terr. Sevum hircinum calidè inunctum lenit acrimoniam ⊖ ſcorbutici.

In Paralyſi proſunt purgantia carminativa cum antiſcorbuticis. Noduli purgantes, cataplasmata ex antiſcorb. aliisque emollientibus. Si medicamenta paralytica præſcribantur, debent miſceri cum antiſcorbuticis.

Convulſio curatur convulſivis & antiſcorbuticis unguentis. Vid. Valeriola in Obſerv. Inungitur, ſpina dorſi & reliquæ partes, ubi adſunt convulſiones. Internè eſſentia articularis, ſpecificum cephalicum cum magiſt. cochleariæ.

Sopor profundus curatur iis, quæ ſaporem pellunt, ut ✝ rutaceô.

In *palpitatione cordis* proſunt ▽ CC. cord. Saxon. cinam. borraginat. cum ▽ antiſcorbuticis. It. ℞ corall. cum ♏ cord. cerv. Si enim ſolùm uſurpentur cordialia, magis effervescit ſcorbutus.

Vomitus præcipitantibus curatur. Lac præcipitat humorem ſcorbuticum. It. ocul. ♋ ebur uſtum, Tinct. ♀, quæ prodeſt ratione ⊖ ♀, quod præcipitat.

Sputatio quoq; præcipitantia poſtulat. Proſunt eſſentiæ lignorum, quæ habet vim exſiccandi & ſimilia.

Alvi fluxus tollitur decocto & eſſ. lignorum. Cichoreum quoque, hepat. rubrum & vinum abſinthii prodeſt.

In hydrope ſcorbuticâ ſi fortiora purgantia adhibeantur, effervescit malum.

Eryſipelati confert rob ſambuci, perſicaria, ♏ ſambuci, bezoardicum ♃ale, antihect. Poterii, ▽ flor. ſambuci, quæ miſceri poſſunt cum antiſcorbuticis pro ſudore.

Ulcera. His ⊖ cauſticum ſcorbuticum corrodit partes ſubjectas. Decoctum ♆ eſt divina medela. It. ☿ ⊕li.

Tubercula: Coſolida in ſe habet

mucilaginem, quæ hîc prodeſt. *Vid. Hartmanni Praxin.*

Atrophia. Quidam ſero lactis antiſcorbuticis mixto, vel lacte capræ herbis antiſcorb. nutritæ ſanati ſunt *Vid. Not. in Morellum.* Lac enim corrigit acrimoniam & optimè nutrit. *Vid. ſpeculum antiſcorbuticum Noribergenſe.*

Aperientia cum Antiſcorbuticis.

℞. *Pulv. dig. noſtr. antiſcorb.* ʒß. *vel* ʒi.

S. Digeſtiv auf einmal. Doſ. in quadruplo.

℞. *Croc.* ♂ *aperit. cum* ⊖ *bus* ʒiii.
Fæc. aronis ʒi.
magiſt. cochleariæ ℈i.
M. Divid. in 6. *p. æ.*

℞. *Acidul. artif. lib.* 1.
ſyrup. ſcelotyrb. For. ʒiv.
℥ *aperit. Penoti* ʒiij.

S. Sonderlicher Digeſtiv-Tranck auf etlichmal. Doſ. 2. cochl.

℞. *Acidul. artif. lib.* 1.
ſyrup. roſ. ʒiv.
⊕ ♂ *rite præp.* ʒi.

M. Digeſtiv auf etlichmal.

℞. *Eſſent. jum.*
♂ *liq. ana* ʒß.

S. Digeſtiv-Eſſenz 50 bis 60. Tropffen.

℞. ℞ ☿ ♃ *at. æ* ʒiii.
Eſſent. jum. ʒß.

M. S. Ut ante. Doſ. 20. l. 40. gutt.

℞. ℥ *antiſcorbut.* ʒiii.
aperit. Penoti ʒii.

M. S. ut ante.

℞. *Elix. antiſcorb.* ʒß.

S. Ut antè.

Purgantia:

℞. *MP.* ☿ *rearum*
de ammon. Q. ana ℈ß.
Extr. helleb. nigr.
Reſin. jalap. ana gr. v.
c. Eſſent. jum.

F. Pilulæ auf einmal.

℞. *MP. de jumar.* ℈i.
Reſ. jalapp. gr. vi. vel viii.
Cum Elix. antiſcorb.

F. Pil. S. ut antè.

℞. *Extract. cathol. Andernaci*
panchymag. Crollii aua
gr. vi.
Reſin. jalappæ
ſcammon. roſati ana gr. vi.
c. Eſſentia de jum.

F. Pilulæ.

S. Blutreinigende Pillen auf einmal.

℞. *Pulv. Cathol. purg.* ℈i.
Mag. cochl. gr. iv.

M. F. Pulvis.

℞. *Pulv. cathol. purg.* ℈i.
▽ *antiſcorb.* ʒiii.
ſyr. roſarum ʒii.
Tinct. ☿ ♄ *at æ* ℈i.

M. S. Blutreinigendes Purgier-Säfftlein wol umzurütteln auf einmal.

℞. *Conſerv. cochl.* ʒiß.
Pulv. cathol. purg. ℈i.
ſpir. cochl. gutt. iv.
cum ſyr. de jum.

F. Bolus.

S. Purgier-Zucker auf einmal.

℞. *Fol. Sennæ ſineſtip.* ʒiii.
Rad. elleb. nigri ʒi.
Infund. in ſ. q. ▽ *antiſcorb. Q. adde*
Tinct. ☿ ʒiß.
Stent per q. in dig. Colat. adde
ſyrup.

syrup. cochl. essentif. vel scelot. For. ℥ß.

S. Laxier-Tränckleín auf einmal.

℞. *Fol. sennæ sine stip.*
Rad. elleb. nigri
polypod.
gialappæ ana ℥i.
Sem. erucæ
cochl.
nasturtii ana ʒi.
Cortici citri
tamarisci
fraxini
capparum ana ℥ß.
Adsperg. ♃ ♀.
F. Nodulus.

S. Laxier-Säcklein in Wein.

Possunt etiam species purgantes adspergi ∽ antiscorb.

Fortiora purgantia non prosunt in scorbuto, exagitatur enim malum ita, ut sæpè vitam cum morte commutent. Fortiora igitur magis in infusis & medicatis, quàm alibi usurpanda sunt, ut elleb. nig. Mag. gummi de Peru non ita fortiter purgat, uti crudum gummi.

Si abundat serum, confert extr. & essentia elaterii, si misceatur cum aliis. Appropriatis debent roborantia admisceri illius visceris, quod magis peccat, uti etiam sanguinem purificantia addi. Succi crudi aliquando prosunt. sed non debent diu continuari, quia exhibent symptomata fermentando & purgando varia, imò faciunt hypercatharsin: Si verò addantur carminativa, haud nocent.

Herbæ exiccatæ antiscorbuticæ non prosunt. Ex omnibus enim antiscorbuticis ⊖ vol. & Essentia non tam ex siccis quàm crudis parantur.

Succus cochleariæ cum lacte ebutyrato (Buttermilch) vel cum sero lactis prodest. Beccabunga corrigit antiscorbutica medicamenta. Quidam scorbutica cum succo acetosæ corrigunt, sed melius est, sic cum succô beccabungæ fiat.

Semen cochleariæ, nasturtii, sinapi, erucæ, aquilegii in defectu herbarum prodest. Decoctum abietis valdè prodest. Succus pariter persicariæ, quia habet signaturam scorbuti.

℞. *Herb. cochl.*
nasturt.
beccubungæ Mj.
Rad. raphani armorac. in taleolas incis. N. 1. *Infund. Vino.*

S. Sonderlicher Wein. Potest edulcorari saccharô, vel pro se sumi. Manè & vesperi ein gut Gläslein voll.

℞. *Succi cochlear.*
nasturt.
vermic. ana ℥iii.
Vini Rhenani lib. 1. *Rad. raphan. armor. N.* 1. *Infunde per noctem, manè coletur & edulcoretur parum.*

S. Sonderlicher Wein gegen den Scharbock.

℞. *Herb. cochlear.*
nasturt.
fumar. ana Mj.
Infund. s. q. seri lactis per ♀. *in vitro clauso, manè exprim. & coletur.*

S. Zugerichtete Molcken gegen den Scharbock. Dos. ℥iij. vel ℥iv. auf einmal.

℞. *Succ. fumar.*
nasturt.
cochlear. ana ʒiij.

Seri lactis lib. ij. Coletur & asservetur pro usu. Sumantur pro dosi ʒv. *Potest edulcorari cum saccharo vel syrupo convenienti.*

Melioris operationis & penetrationis gratiâ potest instillari pro singulis dosibus vel essent. ♂ liquid. vel fumariæ, vel ♎ aperit. Penoti. Tempore hyberno possunt ejusmodi vina præparari.

℞. *Herb. fumar.*
rut. mur.
Summit. absinth. ana Mj.
Rad. filicis
helenii ana ʒiß.
Sem. erucæ ʒiij.
cochl.
nasturt. ana ʒiß.
Passul. min. ʒi.
Incis. & Cont. groſsô modô.
F. Nodulus.

S. Sonderlich Büschlein in Wein.

Conserva cochleariæ etiam potest dissolvi in vinô vel serô lactis.

Confortantia:

℞. *Pulv. stomach. Q.* ʒiii.
Magist. cochl. ʒi.

S. Stärck-Pulver auf etlichmal.

℞. *Pulv. stom. Querc.* ʒiii.
Sem. cochl.
nasturtii ana ʒi.
M. S. Ut antè.

℞. *Aloës*
Myrrhæ ana ʒiß.
Croci ʒi.
sem. cochl.
vasturt. ana ʒii.

M. S. Sonderlich Pulver bis de die 2. Messerspitz voll.

Joël hunc pulverem habet in Praxi, qui resistit putredini scorbuticæ beneficio aloës.

℞ *Pulv. stom. Q.* ʒii.
Eboris sine △ ʒiß.
Fœcul. aronis ʒi.
mag. cochl. ʒii.

M. S. Stärck-Pulver. Dos. ʒß. corroborat omnia viscera.

℞. *Ebor. sine* △
spec. diarrhodon Alb.
pulv. stom. Querc. s. cach. ana ʒi.
c. s. q. sacch. in ▽ *antiscorb. sol.*
F. l. a. Rotulæ.

S. Stärckküchlein. Dos. 6. vel 7.

℞. *Conserv. cochl.*
fumar. ana ʒi.
Succ. inspissat. fumar. junip.
Croc. ♂ *aper.* ʒß.
Eb. sine △ ʒiß.
c. Syrupo scelot. For.
F. Electuarium.

S. Sonderliche stärck und blutreinigende Lattwerg. Manè & vesp. magnitud. nucis jugl. l. castan. dimid.

℞. *Acid. scorbut. lib. i.*
♎ *aperit. Penoti* ʒii.
Syrup. essentif. cochl. ʒiv.

S. Sonderliche Mixtur. Dos. cochl. 2. vel 3.

Sudorifera:

℞. *Essent. fum.* ʒi.
lign. ʒii

M. S. Essenz auf einmal.

Diaphoretica hîc valdè prosunt, serum enim pellitur per diaphoresin.

℞. ♃ *dia-*

℞. ♁ diaphor. ℈i.
⊖ fumar. gr. viij.
M. F. Pulv.
S. Schwitzpulver.
℞. Bez. ♂ale gr. xii.
⊖ fumar. gr. ix.
S. Schwitzpulver auf einmal.
℞. ▽ antiscorbut. ℥i.
Essent. helen.
fumar. ana ʒi.
Bezoard ♂ ℈ß.
Syrup. fum. simpl. ʒiij.
M. S. Schwitztranck wol umzurütteln auf einmal.
℞. Herb. fumar.
beccabung.
malvæ
Flores chamomillæ ana Mj.
helenii mij.
malvæ
sambuci ana Mj.
Bacc. juniperi Mij.
Rad. helen. ℥iv.
M. S. Kräuter zum Bad.
In Difficili Respiratione.
℞. ▽ flor. rapar. ℥iv.
antiscorb. Dorncr. ℥ii.
Syr. conserv. rad. helen. ʒiß.
Ess. croci
helen. ana ʒi.
⌒ gum. ♓ ʒß.
S. Lufftsafft. Dos. 2. vel 3. cochl.
℞. Essent. helen.
croci ana ℥ii.
⌒ gummi ammon. ʒii.
antiscorb. ʒiß.
M. S. Sonderliche Lufft-Mixtur. Dos. 30. l. 40. gutt. ter de die.
℞. Fæcul. aronis ʒii.
Mag. cochlear. ʒi.
Spec. diaireos ℈ii.
M. S. Krafft und Lufft-Pulver 2. Messerspitzen voll auf einmal.
In Gingivarum Putredine & carnis absumptione.
℞ Tinct. laccæ ℥i.
flor. aquileg. ʒiij.
M. S. Zahn-Tinctur gegen die Fäulung.
℞. Lap. medicament. ℥i.
▽ sed. min.
cochl. ana q. s.
Coq. Colaturæ infund. Gummi laccæ ʒiß.
○ usti ʒi.
Flor. aquileg. p. iij.
Stent. in infus. 24. hor. Postea filtrentur.
S. Zahn-Tinctur.
℞. Unguent. usit pro dent. ℥i.
Pulv. irid. Flor. ʒiß.
Syr. flor. aquileg. q. s.
S. Sonderliches Zahnsälblein.
℞. ▽ vermic. seu sedi min.
cochl.
nasturt. ana ℥iij.
syrup. ros. siccar.
aquileg. ana ʒvi.
⌒ ○ q. s.
M. S. Sonderliches Zahn-Wasser.
℞. Musci prun. sylvestrium
Flor. malvæ ana p. iij.
aquileg. p. ij.
Rad. bistortæ
tormentillæ ana ℥i.
Cortic. granat. ʒii.
Coq. in s. q. ▽ com.
Col. ℞. ℔j.
syrup. Nicot. ℥i.

in ⊖

⌒ ⊖ parum.

S. Sonderlicher Tranck in den Mund zu nehmen.

℞. *Pulv. foliorum salviæ*
flor. aquileg. ana ʒiß.
lin. Nicot. ʒii.

M. S. Zahnpulver.

Keslerus commendat ✠ cochleariæ & usurpatum.

Si MACULÆ nolint prodire, instituantur frictiones fortes. Vel

℞. *Essent. fumar.*
persicar. ana ℥iß.
⌒ antiscorb. ʒi.

M. S. Austreibende Mixtur.

℞. *Tinct. flor. aquileg.* ʒvi.

M. Dos. 40. vel 50. Tropffen ins Bier.

℞. *Ess. fumar.*
helen. ana ʒiij.

M. S. Austreibende Essenz. Dos. ʒß.

℞. *Herb. fumar.*
nasturt.
Flor. chamom.
helen. ana Miij.
Rad. elen. ℥vi.

S. Species zum Bad.

In DOLORE CRURUM.

℞. *Flor. cham.*
sambuci.
Nast. aquat. ana Mj.
Bacc. junip. m iß.
Coq. in s. q. lactis ad putrilaginem.

S. Eusserlicher Brey aufzulegen.

Convenit etiam pedilurium Mynsichti.

In DOLORE VENTRIS nihil magis convenit, quàm clysteres, præsertim si cum lacte coquantur. *Vid. Notas in Morellum.*

℞. *Spec. decoct. carmin.*
flor. cham. Rom.
summit. absinthii ana Mj.
Rad. helenii ℥ii.
Baccarum lauri ℥i.
Coq. in s. q. lactis.
Col. ℞. ℥iij.
Elect. lenit. de baccis lauri ℥i.

F. Clyster.

℞. ▽ *carmin. Dorncr.*
antiscorb. Ej. ana ℥ii.
syrup. cort. aurant.
scelotyrb. For. ana ℥i.
⌒ carmin. ʒi.

M. S. Safft gegen das Reisen auf etlichmal.

℞. *Essent. carmin.* ℥ß.
⌒ antiscorb. ʒii.

M. S. Vermischte Essenz. Dos. 30. biß 40 Tropffen.

Singulariter etiam prodest essentia absinth. cort. aurant. helen. si cerevisiæ instillentur. it. ▽ aurant. ex toto Dresdensis.

In DOLORE HYPOCHONDRIORUM

℞. *Essent. carmin.* ℥ß.
⌒ nasturt.
cochl. ana ʒi.

M. S. Essenz gegen die Schmertzen.

℞. ▽ *antiscorb.*
carmin. Dorncr. ana ℥ii.
syr. cochl.
cort. aur. ana ℥ii.
Essent. carmin. ʒii.
spir. carmin. ʒi.
antiscorb. ℈iv.

M. S. Kräfftige Mixtur gegen das Reissen. Dos. 2. cochlearia.

Si est DOLOR SPLENIS, potest fieri inunctio cum ☍ cochleariæ, uti etiam

etiam NEPHRITICO. Aliàs de dolore nephriticô scorbutico vid. DRAWIZIUS.

℞. ♃ *Lumbr. terr.*
cochlear. ana ʒii.

M. S. Eusserlich Oel.

In DOLORE CAPITIS.

℞. ♃ *hyosciami expressi*
papav. expr. ana ʒi.
still. chamom.
anethi ana g. vi.

M. S. Oel zum Haupt.

℞. ▽ *beton.*
antiscorb. ana ʒii.
Syr. beton. ʒiß.
♏ *cephal.* ʒi.
antiscorbut. ℈i.

M. S. Trancklein auf etlichmal.

℞. ♏ *antiscorb.*
cephal. ana ʒii.

M. S. ♏ gegen die Hauptschmertzen.

ARTHRITIS VAGA:

℞. *Essent. pini*
contra arthrit. vagam
ana ʒiij.

S. Essenz auf etlichmal.

℞. *Essent. lumbr. terrestr.*
pini ana ʒiij.

S. Essenz gegen die lauffende Gicht.

℞. *Essent. absinth.*
arthet. ana ʒiij.

S. Sonderliche Wermuth-Essenz.

℞. *Mixtur. sudorif.*
contra arthrid. vag.
ana ʒii.

M. S. Schweißtreibende Essenz. Dos. 50. biß 60. gutt.

℞. ♏ *lumbr. terrestr.*
formicar.
artic. ad extra ana ʒiij.

M. S. Eusserlicher Spiritus anzustreichen.

℞. ▽ *artic. ad extra*
♏ *lumbricorum terrestr.*
formicarum ana ʒi.
cochl.
nasturt. ana ʒiii.

M. S. Eusserlicher Glieder-Spiritus.

In PARALYSI

℞. *Herb. rorismar.*
chamædr.
salviæ
chamæp. ana Mj.
Flor. samb. Mij.
Bacc. junip. ʒiii.

Incis. S. Species zur Behung.

℞. ♃ *lumbric. terrestr.* ʒi.
cochlear. ʒß.
still rosmar.
salviæ ana g. iv.

M. S. Eusserliches Oel.

In CONVULSIONIBUS internè prosunt ea, quæ faciunt ad convulsionem, si misceantur cum antiscorbuticis.

In PALPITATIONE CORDIS atque LIPOTHYMIA.

℞. *Tinct. corall. antisc.*
♏ *cord. cervi ana* ʒii.

M. S. Sonderliche Corallen-Tinctur.

℞. ▽ *cordial. Saxon.*
cinnam. borrag.
cord. cervi ana ʒiß.
Syr. flor. borrag. ʒi.
conf. alkerm. ʒii.

M. S. Köstlicher Stärcktrauck. Dos. 2. cochl.

℞. ♃ *still. citri* ℈i.
carbune. g. viij.

ung. ros. & corp. pro bals. q. s.
F. Balsamus.

S. Hertz- und Puls-Balsam.

℞. ▽ *carbunc.* ʒii.
meliss. cum vino ʒiß.
cinam. borrag. ʒi.

M. S. Eusserlich Anstreichwasser auf die Puls und Hertz.

Quando prius facta inunctio cum balsamo.

Vomitus curatur lacte, sed in aliis ventriculi affectibus noxius est lactis usus.

Hîc verò clysteres ex solò lacte sistunt dolores. Lacte enim præcipitatur humor scorbuticus, & sic & ipsa præcipitantia prosunt.

Ptyalismus:

℞. *Essent. lign.* ʒß.

S. Essenz 30. Tropffen auf einmal.

Alvi fluxus. Prodest Essent. absinth. vin. absinth. ℥ mastich.

℞. *Essent. absinth.* ʒß.
℥ *mastich.* ʒij.

M. S. Dos. gutt. 40.

Fluxus non debet statim inhiberi. Prosunt & hepatica,

Febres Scorbuticæ.

In his diutius durat paroxysmus & signa adsunt scorbuti. Febrifugis debent admisceri antiscorbutica.

℞. ▽ *antifebrifug.*
antiscorb. Dorncr. ana ʒiij.
Syr. succ. citri ʒiß.

M. S. Fieberwasser auf etlichmal.

℞. *Elix. febril.* ʒß.
℥ *antiscorb.* ʒiij.

M. S. Fiebermixtur 30. biß 40. Tropffen.

℞. *Specif. Strobelberg.* ʒß.
Mag. cochl. ʒiij.

M. S. Fieber-Pulver auf einmal.

Prodest etiam in Tertianâ.

℞. *Flor.* ⊖ *ammon. gr. viij.*
⊖ *cent. min.*
absinth. ana gr. vi.
Mag. cochl. gr. v.

M. S. Fieberpulver auf einmal.

In febre quartana ante Paroxysmum:

℞. ▽ *febrisug. usit.*
carminat. Dorncr. ana ʒvi
Syrup. de succo citri
canellæ ana ʒi. M.
adde ℥ *contra quart. gr. xii.*

S. Fiebertranck auf einmal.

Erysipelas facilè potest degenerare in ulcus. Prosunt expellentia cum antiscorbuticis:

℞. *Essent. rob. sambuci*
fumar. ana ʒii.
℥ *antiscorb.* ʒiß.

M. S. Austreibende Mixtur 40. biß 50. Tropffen auf einmal.

℞. ▽ *flor. sambuci*
antiscorb. ana ʒii.
Antihect. Poterii
CC. sine △ *ana* ʒi.
Man. Christi perlat. ʒiij.

S. Stärcktränclein wol umzurütteln auf etlichmal.

℞. *Pulv. Erysipelatod. Mynsi.* ʒiv.

S. Eusserlich Pulver warm aufzulegen.

Ulcera. Tinct. corall. antiscorb. Ess. sum. Ess. lignorum, vulneraria, ▽ antiscorb. Dorncr. vel Quercet. Externè unguentum diapompholygos potest misceri cum succo beccabungæ inspissato; ♂ ⊕, decoct. ♆ c. ▽ appropriatis. Non datur præstantius

tius neque nobilius medicamentum in omnibus ulceribus antiquis â quacunque causâ, quàm herba recens beccabungæ decocta cum ▽ in vase optimè clauso. De hôc decocto per 3 septimanas mane & vesperi bibendus est bonus haustus. Pulvis verò beccabungæ ulceri inspergatur.

Tubercula: Rad. cônsolidæ est mucilaginosa & tollit acrimoniam. Potest quoque coqui cum discutientibus.

℞. *Flor. cham.* Mij.
Rad. symphit. ℥iv.
bryoniæ ℥ii.
Medulla panis albi Mj.
Coq. in s. q. lactis, adde succi beccabungæ parum.

F. l. a. Cataplasma.

℞. *Empl. diaph. Mynsi.* ℥i.
succi inspissati beccabungæ symphiti ana ℥i.
Malax. cum ♌ *chamom.*

F. l. a. Empl.

Atrophia. Quidam solo lacte caprillô sunt curati. Capræ possunt nutriri herbis chelidonii min. fumar. vel lacti potest instillari ♏ antiscorb. Tinct. corall. antiscorb. vel succi scorbut.

Caput XXXIV.

De
Renum Angustia.

Si ab humoribus, prosunt abstersiva medicamenta Terebinthina vel in formâ boli, vel pilularum assumatur cum ovô sorbillo; vel fiant inde emulsiones. Prodest & cassia cum aliis medicamentis. Vomitoria revellunt. Terebinthina incidit viscidiorem materiam, unde commendatur in hypochondriacis. Habet vim diureticam: Patet hoc ex ♏ terebinthinæ. Ex usu terebinthinæ urina violaceum acquirit odorem & colorem. Balsamus econtra ♀ris reddit excrementa fœtida.

Medicamenta quæ prosunt in calculô, hîc quoque prosunt v. g. syrupus fragariæ, ♏ ☉ compos. ℞ ☿, ☿, ☉latus cum ☉ genistæ, stip. fabarum, ononidis, fimi columbini, ☿ ☉latus dissolutus in brodio carnis cum petroselino præparato.

Post sanguinis mictum semper debent adhiberi dissipantia, aliàs congrumescit & putrescit.

℞. *Pil. de Tereb. Venet.* ℥iii.

S. Pillen auf etlichmal. Dos. 7. vel 9. in vehiculo convenienti.

℞. *Cass. extr. rec.* ℥ß.
Tereb. Venet. cum ▽ pariet. sæpius lotæ ℥iß.
Sacch. q. s. pro bolis duobus.

S. Zucker zu den Nieren.

Itali sumunt aliquot uncias ad bolos, sed sufficit in parvâ dosi, aliàs nimis magni fiunt. Ubi opus est purgatione:

℞. *Terebinth. Venetæ* ℥ß.
scammon. ros. gr. viii.

M. F. Pil. N. xxi.

Terebinthina etiam in brodiô vel in ovô sorbili sumi potest.

Abstergentia:

℞. ▽ *ononid.*
hed. terr. ana ʒii.
syr. frag.
hed. terr. ana ʒvi,
♒ ⊖ *comp.* ℈i.

M. S. Safft auf etlichmal.

℞. ▽ *ononid.*
flor. cyani ana ʒvi.
syr. frag. ʒiii.
☿ ⊕ *lat.* ℈i.

M. S. Tränklein wol umzurütteln auf einmal.

℞. ☿ ⊕ *lat.*
Mag. ocul. ♋ *ana* ℈ß.

M. S. Sonderlich Pulver auf einmal.

Si à grumo sanguinis, prodest essentia cherefolii, folia hypericon. ocul. ♋, travmatica, mumia. Essentia hyperici sanguinem purificat & grumos dissolvit.

Non valet consequentia: Ubi arenulæ, ibi calculus, sed requiruntur alia signa simul. Nam in scorbuto & hypochondriacis tales arenulæ quoque excernuntur, neque tamen adest calculus, quod fit ex adustione humorum.

℞. ▽ *flor. hyperici*
charef. ana ʒii.
Ess. flor. hyper.
ocul. ♋ *ana* ʒiß.
Syrup. frag. ʒi.

S. Safft 3. Löffel voll auf einmal.

℞. *Ess. hyperici*
traumat.
ocul. ♋ *ana* ʒiß.

S. Sonderliche Mixtur zu den Nieren. Dos. 40. Tropffen ter de die.

℞. ♌ *hyperic.* ʒiii.
sperm. ceti ʒiß.
c. s. q. ceræ.
F. Linimentum.

S. Eusserliches zertheilendes Nierensälblein.

Si à pure, primò terebinthina prodest, pro absterſione. Secundo ess. flor. hyper. agrimon. Syr. de symphit. Fern. Ess. ejus, radicis syrupus & mucilag.

℞. *Ess. agrimon.*
flor. hyperici
ocul. ♋ *ana* ʒiß.

S. Vermischte Essenz. Dos. 30. biß 40 gutt.

℞. *Ess. traumat.*
agrimon. ana ʒiij.
S. ut antè.

Dos. 40. biß 50. Tropffen.

℞. ▽ *flor. hyperici*
hed. terrestris ana ʒii.
Syr. de symphito Fern.
hed. terrestris ana ʒvi.
Ess. ocul. ♋ ʒii.

M. S. Tränklein auf etlichmal. Dos. 2. biß 3. Löffel voll.

Si à siccitate nimiâ malum provenerit, corrigitur humectantibus.

CAP.

Cap. XXXV.

De

INFLAMMATIONE RENUM.

Clysteres renum inflammationem haut secus alterant, quam colicum affectum.

Diuretica in principio non sunt adhibenda, ne major fiat influxus.

Abstergunt lapis prunellæ, ☉ cum ♄ fixatum, flores ☉ Mynsichti, enema Ejusdem, unguentum refrig. Galeni, rosatum Mesues cum sacharô ♄, unguentum renale Mynsi. ♌ camphoræ miris modis â recentioribus commendatur. Succus ♋ fluviatilium potest misceri cum unguentis. Internè detur Tinctura rosarum, violarum, saccharum & ♎ ♄ni.

℞. ▽ *flor. Nymph.* ℥iij.
Lactucæ
Sempervivi ana ℥i.
Syrupus Nymphæ ℥iß.
Tinct. rosarum
violarum ana ℥iß.

M. S. Kühlende Nieren-Tinctur Dos. 2. biß 3. Löffel voll.

℞. *Lap. prunellæ* ℥i.
sacch. ♄ *gr. viij.*

M. S. Kühlpulver auf 3mal.

℞. *Unguent. refrig. Galeni.*
ros. Mes. ana ℥iij.
sacch. ♄ ℈i.
♌ *Nymph. q. s.*

S. Kühlendes Nierensälblein.

℞. ♌ *Nymphæ*
Rosarum ana ℥i.
Camph. ℈iß.
Sacch. ♄ ℈ß.

M. S. Eusserliches kühlendes Nieren-Oel

Cap. XXXVI.

De

CALCULO RENUM.

Quando flatus ingrediuntur ⊡ vel ureteres, oritur der Harnwinde.

In *Diætâ* radices petroselini & herba ejus, si exindè jusculà parentur, cavet, ne calculus augeatur. Crato pariter in his affectibus cynosbati fructus commendat. ♌ amygd. dulcium recens dilatat ureteres. Conveniunt etiam grana juniperi in cibo.

Comminuentia sunt lignum Nephriticum: Dicitur etiam santalum cœruleum, quia ▽ tingit colore cœruleô & flavô pro diversitate diversâ. Si ad lucem ponatur, videtur flavum, si verò in umbrâ, cœruleum, aliàs non potest distingui ab aliô santalô. Porrò ▽ fragorum eorundemque syrupus: Emulsio ex sem. 4. frig. majoribus, semen violarum, ut & pediculi violarum, qui mira hîc præstant cum aliâs abjiciantur.

Fortioribus pellentibus semper addenda sunt *laxativa* in calculo usitata, ut cathol. terebinthinatum Mynsichti, Ejusdem pil. terebinthinatæ, syrupus nephrocatharcticus.

Clysteres ad curationem prosunt emollientes, additis carminativis & specificis; V. S. Ego non adhibeo, nec aliquid juvare posse arbitror.

Laxant aliàs vias syrupus de althæa Fernelii, de mucilaginibus, syr. violarum ex floribus cum folliculis, ubi semen inest, quod purgat & pellit calculum.

Externè ♋ amygdalarum dulcium lubricat: Miscetur cum succô citri.

Magisterium ♀ ☉ lati debet misceri cum salibus appropriatis, vel dissolvatur cum brodiô, in quô petroselinum coctum fuerit, conterit enim frangitque calculum.

Lapis spongiæ, lyncis & judaicus huc pertinent, ex quibus ego habeo peculiarem liquorem. ▽ Nephritica porrò, crystallus, lap. percarum, ova struthionis & ☉ ex hisce. Cortices ovorum exclusis pullis. De lapide Nephrit. vid. *Unzerus* & *Laurembergius*.

Si dolor est acutus, additur aliquid de laudanô opiatô, tam externè, quàm internè, v. g. unguent. anod. Mynsi. aliis specificis additum.

Si adest ⊡ *suppressio* prodest cataplasma Cratonis, additur etiam aliquid de ♋ scorpionum vel nucl. mespillorum.

Sanguis hirci ab *Helmontio* commendatur, si nutriatur per aliquod tempus herbis nephriticis & diureticis. It. lepus combustus mense ♂ & sanguis eôdem tempore collectus.

Semen urticæ, saxifragiæ, bardanæ, milii solis, genistæ, violarum. It. ♁ genistæ, stip. fabrum, ononidis, stercoris columbini huc pertinent. It. Essentia nephritica ex vegetabilibus cum ℥ glomorum cynosbati. It. cynosbati fructus; glomi simul sistunt dolores: Infundantur vino & excitant somnum; est ingrediens Essentiæ meæ nephriticæ. Ess. otul. ♋ & cineres eorum. It. Claretum juniperi, quod præparatur ex rob cum ℥ juniperi, schmäcket wie ein Malvasier: der Spiritus muß nicht zu scharff seyn.

Alvus in calculo semper *sit aperta*.

In Paroxysmo prosunt Clysteres:

℞. *Herb. viol.*
parietariæ
malvæ ana Mj.
Rad. alth. ʒii.
Flor. malv.
chamom. ana p. iii.
Coq. in s. q. ▽ *com.*
Col. ℞. ʒviii. *in quibus dissolve*
Cassiæ pro clyst. ʒiß.
♋ *lil. alb.* ʒi.
scorpion. simpl. ʒii.
M. F. l. a. Enema.

℞. *Herb. ononidis*
hederæ terrestris
parietariæ
virgæ aureæ ana Mj.
Rad. ononidis
bardanæ ana ʒi.
Sem. althææ ʒiij.
Flor. sambuci
*genistæ ana m*ß.
Coq. s. q. ▽ *communis*
Col. ℞. ʒvi.
Unguent. clysmat.
Cass. pro clyst. ʒi.

♁ *geni-*

⊖ *genistæ* ℈*i.*
vitell. ovor. N. j.
♁ *cum* ⊕ *fixati* ʒ*i.*
M. F. Clyster.

Pro ditioribus addi potest ♁ amygdalarum dulcium.

Purgantia:

℞. *Pil. de Terebinth.* ʒ*iij.*

D. Dos. ʒß. ad ʒ*i.*

℞. *Pil. de Terebinth. Myns.* ʒ*ii.*

M. S. Pillen auf etlichmal.

℞. *Terebinth. c.* ▽ *malv. & vitell. ovi in liquorem redactæ* ʒ*iij.*

S. Terpentin auf 1. oder 2mal.

℞. *Sem. viol. purpur.* ʒ*iij.*

c. s. q. ▽ *saxifrag. F. Emulsio. Edulcoretur Julepo rosato vel viol.*

S. Laxierstein-treibende Milch auf einmal.

Est *secretum Hartmanni* etiam in ⊡ retentione vel suppressione valens.

℞. ♀ ⊕ *lati* ℈*i.*
⊖ *genist. gr. viij.*
scam. ros. gr. vij.

M. S. Purgier-Pulverlein auf einmal.

In Paroxysmo.

℞. *Unguent. dialth.* ℥*i.*
♁ *amygd. dulc.*
persicorum express. ʒß.
M. F. Unguent.

℞. ♁ *lil. alb. amygd. chamomillæ ana* ℥ß.
scorpionum simpl. ʒiß. M.

Potest etiam addi ♁ stillat. chamomillæ & ceræ.

℞. *Unguentum nephrit. Myns.* ℥ß
♁ *Nephrit.* ℥iß. M.

℞. ♁ *anethi* ℥iß.
scorpionum. ʒ*iij.*
capparum ʒ*i.*
axung. caninæ vel porcinæ ℥*ii*
succi rad. bardanæ
urticæ ana ℥*ii.*

Coque lento △ *ad consumptionem humorum. Valet etiam in suppressione urinæ.*

℞. *Herb. malvæ*
parietariæ
heder. terrestris
saxifragiæ ana Mij.
Flores chamomillæ
sambuci
virgæ aureæ ana Mj.
sem. lini
fœnugræci ℥*iij.*
Bacc. junip. Mj.

Incis. & contus. grossô modô.

D. S. Species zum Bad.

Ex quibus fiant sacculi, qui applicentur renibus usque ad pubem.

℞. *Herb. saxifrag.*
virg. aureæ ana Mj.
malvæ
veronicæ ana Mij.
Flores chamomillæ
hyperici
genistæ
sambuci ana Mj.
Rad. ononid.
bardanæ
althææ ana ℥*ii.*
Sem. urticæ
genistæ ana ℥*i.*

Incis. & contus.

D. S. Species zum Bad.

℞. ♁ *amygd. dulc. rec. expr.* ℥*i. D.*

Potest sumi cum brodiô carnis, in quô radix petroselini cocta fuerit.

℞. *Sem.*

℞. *Sem. 4. frigida maj. ana* ʒiß.
violar.
saxifrag. ana ʒii.
Nucl. persicorum ʒiij.
cum s. q. ▽ *anonid.*
saxifrag. ana
F. l. a. Emulsio,
Edulc. parum Julepo violato.

S. Milch auf etlichmal.
℞. ▽ *ononid.*
saxifrag.
malvæ ana ʒi.
Syr. Ferneli de alth. ʒii.

M. S. Linderungssafft auf etlichmal.
Ubi dolor accutissimus & vigiliæ.
℞. *Pulv. anod. gr. xii.*
Mag. nephrit. gr. x.

M. S. Linderungs-Pulver auf einmal.
℞. ▽ *malvæ* ʒiij.
Syr. dialth. Fernelii ʒß.
Laud. opiati gr. iii.

S. Linderungssafft auf einmal.
℞. *Extractum nephrit. gr. vi.*
Laud. opiati gr. iii.
M. F. Pilulæ

S. Linderende Nierenpillen auf einmal.
℞. *Conserv. hed. terrestris* ʒi.
Mag. ocul. ♋
lapid. nephrit. ana gr. iii.
Laud. opiati gr. iii.
cum Syr. dialth.
F. Bolus.

S. Schmertzenstillender Zucker auf einmal.
Extra Paroxysmum.
℞. *Liq. nephritici* ʒß.

S. Stärck-Oel, Dos. 20. biß 30. Tropffen.
℞. *Tinctur. contra calculum* ʒß.

S. Stein-Tinctur. Dos. gutt. 30.
℞. *Essent. nephrit. veget.* ʒvi.

S. Stein-Essentz. Dos. ℈i. ad ʒß.
℞. *Vin. malvat. juniper. lib. j.*
Syr. de althæa ʒiii.

S. Wein gegen den Stein.
℞. *Rob juniperi*
cynosbatos ana ʒiii.

S. Lattwerg gegen den Stein einer welschen Nuß groß auf einmal.
℞. *Mag. nephrit.* ʒii.

M. S. Steinpulver.
℞. ♀ ⊕ *lati* ʒiß.
⊖ *stip. fab.*
genistæ
ononidis
sterc. columb. ana ʒß.

M. S. Saltz gegen den Weinstein.
℞. *Ligni nephritici* ʒiij.
Infund. ▽ *ononid.*
saxifrag.
contra calcul. usit. ana ʒiii
Stent in loco calidô, posteà filtrentur.

S. Wasser gegen den Stein.
Tingitur hæc ▽ â lignô cœruleô colere, *vid. Hornungi cista Medica & Disp. Renodæi.*
℞. *Tereb.* ▽ *pariet. sæpius lotæ* ʒß
⊖ *svor. struthi* ℈i.
pulv. liquiritiæ ʒß.
cinamom. ℈ß.
c. s. q. ▽ *Nymph.*
F. Pilulæ.
instar pisorum.

CAP.

CAPUT XXXVII.

De
ULCERE RENUM.

Si ex abcessu, prosunt terebinthinata, essent. ocul. ♋, florum hyperici, agrimoniæ, decoct. ad ulcera Quercet.

℞. *Essent. flor. hyperic.*
agrimon.
ocul. ♋ ana ʒii.

S. Heilend Essenz. Dos. 30. biß 40. Tropffen.

℞. *Herb. agrimon.*
Flor. hyperici ana Mj.
Rad. symphit. ʒii.
Lign. mastich. ʒiß.
sem. hyperici ʒiij.
Incis. F. Nodulus.

S. Büschel in Wein.

℞. ▽ *hed. terrestris*
Syr. de symph. Fernelii ana ʒii
Essent. ocul. ♋
flor. hypericon.
agrimoniæ ana ʒii.

M. S. Heilende Mixtur. Dos. 2. cochl.

℞. *Ol. hyperici ʒiij.*
momordicæ ʒiß.

M. S. Eusserlich heilend Oel.

℞. *Rad. Chin. ʒß.*
Hord. integri pug. j.
Herb. pilosell.
veron. ana Mj.
Coq. cum Capone. Propinetur 14. *d.*
℞. *Rad. tormentillæ*
consolidæ ana ʒii.
Herb. alchimillæ
equiseti ana mß.
Flor. ros. rub. p. j.
Rad. Chinæ
Lign. sassafras ana ʒß.
Rad. alth.
liquirit. ana ʒii.
Flor. malvæ mß.
Coque eòdem modò & serva usui.

In Dolore Renum locum habent ♎ hyosc. cum aliis mixtum, & unguentum anodynum Mynsichti.

℞. ♎ *chamom.*
lil. alb. ana ʒii.
hyosc. per expr. ʒi.

M. S. Sonderlich Oel gegen die Schmertzen.

℞. *Mucilag. sem lini*
fœnugr. cum
▽ *malvæ extr. ana ʒiij.*
♎ *hyosc. ʒiß.*
c. s. q. ceræ
F. Linimentum.

S. Sälblein gegen die Schmertzen.

In Seri verò Secretione Læsa prodest ♃ ☉, liquor nephriticus, & alia diuretica. Externè verò ♎ scorpionis & ♎ ceræ renum regioni inunctum.

℞. *Herb. pariet.* Miij.
petroselini Mij.
Caparum N. iij.
Coq. in s. q. ▽ *com. & lactis caprilli ad consistentiam cataplasmatis, adde* ♎ *cham. ʒiß. ad ʒiij.*
scorp. S. ʒii.

M. S. Eusserlicher Brey aufzulegen.

Cap. XXXVIII.

De

CALCULO VESICÆ.

Author commendat ☉ ☿ dissolutum in ▽ petroselini; sed. melius dissolvitur in ▽ quadam composita lithontripticâ. Millepedes, variis præparantur modis, sed optimus est, qui fit per ♏ ☉.

Si calculus vesicæ obstruat urethram, aliquando juvat, si æger pedibus tollatur, & ita fortiter commoveatur.

Conveniunt autem hîc medicamenta superiùs in calculo renum laudata. Hîc verò fortiora non prosunt.

℞. *Asell. præp. cum* ♏ ☉ ʒi.
♏ *junip.* ʒii.
juris cicerum ʒß. M.

Est experimentum Laurembergii.

℞. *Terebinth. citrinæ cum succo citri lotæ* ʒß.
Spec. lithontript. ʒiß.
scammon. rosati ℈ii.
M. F. l. a. Pilulæ.

℞. *Terebinth. cum* ▽ *saxifrag. lot.* ʒii.
magist. Nephrit. ʒi.

M. S. Pulver auf etlichmal.

℞. *Herb. herniar.*
saxifrag. ana Mj
Glom. cynosb. N° iv.
Rad. eryngii
ononid.
bardan. ana ʒii.
F. l. a. Nodulus.

S. Büschel in Wein zu legen.

℞. ☉ *fimi columb.*
stip. fabar. ana ʒii.
♏ ☉ ʒi.

M. S. Sonderliches Steinsalz.

Caput XXXIX.

De

VESICÆ INFLAMMATIONE.

Conveniunt hîc medicamenta, quæ prosunt renum inflammationi, nisi quòd noceant adstringentia & repellentia. Convenit quoque unguent. ros. Mesues, refrig. Galeni, ♎ ros. Nymph. Medicamenta ex ♄ hîc quoque particulariter prosunt, ut saccharum ♄ in- & externè.

℞. *Unguent. refrig. Galeni ros. Mesues ana* ʒii.
♎ *hyosc. expressi* ʒi.
sacch. ♄ ℈ß.

M. S. Eusserliche Kühlsalbe.

Caput XXXX.

De

SCABIE VESICÆ, ULCERE atq; FISTULA.

In Scabie conveniunt imprimis *noduli purgantes*, qui purificant sanguinem & serum educunt, ut pilulæ de fumariâ comp. syrup. fumariæ

riæ, resin. jalappæ, syr. & semen violarum, althææ, fragariæ.

℞. *MP. de fumariâ* ℈i.
℥ *dulc. ritè præp. gr. xii.*
scam. ros. gr. vi.
c. ℳ *Terebinth.*
F. Pilulæ pro 1. dosi.

℞. *Herb. fumar.*
ononid. ana Mj.
Flor. violar.
bellid. ana p. iij.
Rad. polypod.
rhabarb. Mon. ana ʒi.
Fol. Sennæ S. S. ʒvi.
Crem. ♀ ʒij.

S. Blutreinigendes Büschlein in Wein.

℞. *Syr. fum. comp.* ʒiij.
Ess. fuin. ʒß.
scammon. ros. ℈ii.
▽ *fum. q. s.*

M. S. Blutreinigender Purgiersafft 3. Löffel voll.

Ulcus Vesicæ si est â cantharidibus, lac prodest, si in eô decoquatur radix symphiti propter gratam mucilaginem. It. essentia traumatica, flor. hypericonis, agrimoniæ & alia vulneraria, *vid. Balth. Timæus* von Güldenklee *l. 7. Cas. 20.*

Si ab ⊡ *acri & calidâ*, prodest decoctum alkekengi, Tinct. rosar. epat. rubrum.

Si ab humoribus salsis & acribus, prosunt pilulæ de Terebinthinâ, Syrupus Nymph. ▽ Nymph. lactucæ, endiviæ. Per alvum purgandum est tamarindis.

℞. ▽ *agrimon.*
flor. hypericon. ana ʒiij.
Syr. symph. Fenel. ʒii.
Essent. flor. hyper.
ocul. ♋
agrimon. ana ʒii.

M. S. Sonderliche Mixtur.

℞. *Essent. flor. hyper.*
traumat.
agrimon. ana ʒii.

M. S. S. Essenz 60. Tropffen auf einmal.

Decoctum ad ulcera Querc. hîc optimè prodest. *Externè* ♋ hyper. cum unguent. Comitissæ.

In Fistula Vesicæ *conveniunt vulneraria & specifica*, ut succus ♋ inditus, vel per syphonem immissus: Est experimentum D. Mich. It. medicamenta de Nicotianâ.

Cap. XLI.

De
URETHRÆ ANGUSTIA.

Si â grumô sanguinis, prodest essentia chærefolii, traumatica, florum hypericonis, ocul. ♋, Tinct. bellidis.

Si est â pituitâ crassa & viscidâ, prodest ℳ gummi ammoniaci, ℳ ♎ cum pilul. ammon.

Si â constipatione, prosunt pilulæ ℣riales ex ℥ dulci, extractum catholicum, essentia lignorum, Tinct. corall. cum ℳ lignor. Infusum ligni sassafras.

Si â compressione, prodest ♋ & unguentum nervinum.

Si â pene & collo vesicæ intumescentibus, mirè & specificè prodest externè beccabunga cum floribus chamom. in lacte coctis.

Caput XLII.

De

Urinæ incontinentia & diabete.

Si â *musculorum paralysi* oriatur hîc affectus, fiat inunctio ♃ & unguentô nervinô, additis adstringentibus.

Si â sphineteris laxitate & mollitie, convenit lignum mastichinum, stomachi gallin. cineres erynaci combusti, medulla lapidum (Steinmarch) piscis in ventre lucii inventus, pudendum suis, quod in farcimine potest comedi.

Externè balnea & unguenta Lignum aloës etiam â multis commendatur, *vid. Henricus ab Heer in Obs.* p. 144.

℞. *Ciner. erynac.*
pulv. stomach. Gallin. interfem. agrimon. ana ʒii.

M. S. Auf etlichmal.

℞. *Medull. lapid.*
Gran. mastich. ana ʒii.
Lign. aloës ʒiß.
M. S. ut ante.

Dos. ʒß. ad ʒi.

℞. *Pulv. ves. capr. exiccat.*
eryn. combusti ana ʒii.
Medul. lapid. ʒi.
M. S. ut ante.

℞. *Unguent. comitissæ* ʒß.
Croci ♂ *adstring.* ʒii.
♃ *mastich. q. s.*

M. S. Anhaltende Salbe.

℞. *Herb. tormentill.*
Fol. quercus ana Miij.
Rad. bistort.
tormenr.
Symph. ana ʒiij.

Incis. D. S. Species zum Bad.

Vel possunt inde fieri sacculi, coqui in ▽ ferrariorum & externè applicari.

In Diabete conveniunt Tinct. corall. Tinct. ♀ ⊕, croc. ♂ adstr. spec. diaplantag. Myns.

℞. *Spec. diaplantag. Myns.* ʒiii.
Croc. ♂ *adstr.* ʒiß.

S. Dos. ʒß. vel ʒi. S. Anhaltendes Pulver.

℞. *Tinct.* ♂ *adstr. Croll.* ʒß.

S. Anhaltende Tinctur. Dos. 40. Tropffen.

℞. *Tinct. corall.* ʒiii.

Dos. g. 20. vel 25.

Prosunt quoque balnea & unguenta in *Tit. de incontinentiâ* ☐ descripta.

CAP.

Cap. XLIII.

De
ISCHURIA.

CAndelæ cereæ immittendæ possunt inungi ♁ amygd. dulc. lil. alb. addito paucô ♁ scorpionum.

Conveniant quoq; glandes ex stercore muris. Succus ♋ fluv. expressus, ⊖ fimi columbini, geniſtæ. Floribus tunicæ præstant flores cham. calcatrippæ & cyani, quæ in vino debent coqui. ⊖ silicum. huc pertinet, emulsio sem. viol. geniſtæ & nucl. persicorum. Liq. nephriticus, mag. nephriticum, malvaticum juniperinum, quod imprimis convenit, si est ab intemperie frigidâ, hoc enim calefacit & incidit.

Si est â nimiâ extensione, convenit cataplasma ex cæpis & parietariâ. It. ex pariet. cum ♁ Scorpionum.

In Ischuria Notha prodest specificè ess. agrim. magisterium ovorum struthi, liquor ovorum Ejusdem. Testæ ovorum exclusis pullis valdè m. commendatur. It. ♏us ⊡ & magisterium testarum ovorum.

℞. *Sem. violar.* ʒiij.
Nucl. Persicor. ʒii.
c. s. q. ▽ *flor. cyani & calcatrippæ.*
F. Emulsio.
Edulcoretur Syr. fragor.

S. Harntreibende Milch anf 1. oder 2mal.

℞. ▽ *flor. cyani*
calcatrippæ ana ʒii.
Mag. nephrit. ʒiß.
Syr. fragor. ʒi.
M. Dos. cochl. ij. vel iij.

℞. *Flor. cyani*
calcatrippæ ana m ß.
Affund. ▽ *flor. cyani &*
calcatr. ana q. s.
Adde ♏ ⊕ *Philos. q. s. Stent in infussione, donec extracta sit* ℞*a. Postea exprim. & filtretur. edulc. Syr. fragor. q. s.*

S. Harntreibender Tranck. Dos. cochl. 3.

Convenit hic etiam mirè essentia lumbric. terrestrium, dum destillatur eorundem ♏ & superaffunditur ☹ suo, & extrahitur essentia. Idem ♏ valdè reserat obstructiones. Porrò ⊖ crystall. magist. ovorum Struth. Succus stercoris equini in vinô datus operatur mirè ratione ☿

Cap. XLIV.

De
STRANGURIA.

SI oritur *ab* ⊡ *acrimonia,* convenit ♁ stillatitium aurantiorum, ess. & syrup. aurantiorum, ♏ carminat. Malvaticum juniperi. Axungia hirci, si misceatur cum ♁ stillat. ceræ & aurantiorum, umbilico inungatur. Possunt specificis hisce misceri, quæ ⊖ sos & acres humores edu-

educunt; syrupus althææ item & emulsiones.

Urina promoveatur omnibus supradictis diureticis. ⊖ silicum convenit. It. ▽ in quâ silices aliquoties extincti, quæ experimentum est Hartmanni. Convenit etiam serum lactis cum flor. cyani & calcatrippæ infusum. Decoctum cicerum.

Datur etia STRANGURIA VIRULENTA *in Lue* ♀*reâ*, in cujus curatione specifica hujus admisceri debent.

Si est â causâ externâ.

℞. *Spec. diacumini*
diagalang. ana ʒi.
sacch. in ▽ *aurant. solut. q. s.*
F. Rotulæ.
Adsperg. ♎ *still. aurant.*

S. Küchlein 5. biß 6.

℞. *Vin. Malvat. junip.* ʒiv,
Syr. cort. aurant. ʒiß.
℥ *carminat.* ʒi.

S. Safft gegen das Schneiden auf etlichmal.

℞. *Axung. Hircin.* ʒi.
♎ *stillat. ceræ*
cort. aurant. ana g. iv.
ceræ parum
M. F. Linimentum.

S. Sälblein zum Nabel.

Si ab acribus humoribus oriatur.

℞. *Terebinth. cypr.* ʒii.
Gialapp. resinosæ gr. vi.
F. Pilulæ pro una dosi.
℞. *MP. de fumar* ∋i.
scammon. ♀*rati gr. vi.*
cum ℥ *Terebinth.*
F. Pilulæ.

S. Purgierpillen auf einmal.

℞. *Cass. extr.* ʒij.
Pulv. jalappæ ∋i.
c. s. q. sacchari.
F. Bolus.

℞. *Sem. 4. frig. maj. ana* ʒii.
papav. alb. ʒiß.
cum s. q. Decocti hordei simpl. F. Emulsio. Edulcoretur cum syrupo fragorum.

S. Kühl und linderende Milch auf etlichmal.

℞. ▽ *flor. Nymph.*
portulac. ana ʒii.
Syr. dialth. Fernel. ʒiß.

S. Sonderlicher Linderungs-Safft.

Convenit pariter balneum ▽ dulc. cum herb. malv. alth. fol. & flor. Nymph. viol. ros. malvæ.

Si est â refrigeratione prosunt calefacientia. It. ℥ carminativus.

℞. ♎ *rutæ* ʒiij.
stillat. rutæ gr. vi.
cum pauca quantitate ceræ.
F. l. a. Linimentum.

S. Sonderliches Sälblein.

℞. *Mithridat.* ʒi.
♎ *stillat. rutæ*
cort. aurant. ana g. ij.
c. s. q. sacchari
F. Bolus.

CAP.

Cap. XLV.

De
ARDORE URINÆ.

Conveniunt hîc quæ ſuprà notata ſunt & imprimis omnia medicamenta ex terebinthina: Species diaterebinthinæ Myns. Specificè hîc proſunt fructus alkekengi & medicamenta ex iis, extractum glycirrhizæ, ▽ contra ardorem ⊡ Myns. decoctum contra ardorem ⊡ Weckeri; Syr. corticum citri præfertur hîc Syrup. decoct. aurantiorum. Lac poteſt vel per ſe ſumi, vel in eôdem coqui herbæ appropriatæ.

In *cantharidibus aſſumptis* valdè prodeſt lac copiosè ſumptum cum aliis ſpecificis.

Si oritur ab acrimoniâ ⊡ proſunt medicamenta ex papavere, ſyrupus ▽ & emulſio ex ſeminibus ejusdem.

Si oritur â cantharidibus & Medicus ſtatim accerſatur, detur vomitorium, *juxta Timæum à* Guldenklee *lib. 7. caſ. 20. Si verò non amplius in primis viis hæreat*, ſed ad renes jam delati fuerint.

℞. *Trochiſcor. alkekengi* ℥ii.
▽ *ſigill.* ℥ß.
M. F. Pulvis.

S. Sonderlich Pulver.

℞. *Sem. 4. frigid. maj. ana* ℥ii.
papav. alb. ℥iij.
c. s. q. ▽ *puleg. & alkekengi.*
F. Emulſio.
Edulcor. ſyrup. dialthææ ℈.
℞. *Mucilag. ſem. alth.*
malv.
cydon.
cum ▽ *alkekengi extract. ana* ʒß.
Syr. dialth. Fern. ℥iß.

S. Safft auf etlichmal. Dos 2. cochl.

℞. ▽ *malv.*
parietar. ana ℥iß.
Syr. althææ
portulac. ana ℥i.
Extract. alkekengi ℈i.

M. Dos. cochl. j.

℞. *Herb. malvæ*
puleg.
pariet.
ſ. trialis ana Mj.
Rad. althææ ℥ii.
Coq. in s. q. ſeri lactis
Col. ℞. ℥vi. *in quibus diſſolv.*
caſſ. pro clyſt. ℥i.
℈ *lil. alb.*
violar. ana ℥i.
M. F. Clyſter.

℞. *Mucilag. ſem. cydon.*
pſillii
alth.
cum ▽ *Nymph. extr. ana q. s.*
extr. alkekengi ℈i.
glycirrhizæ gr. xii.
laud. opiati gr. iij.
F. Pilulæ xxi.

S. Pillen auf einmal tempore ſomni.

Si oritur ab acrimoniâ ⊡ primò purgantia adhibeantur & imprimis ☿ dulcis, jalappa, pilul. de fumaria & omnia ſanguinis acrimoniam corrigentia & præcipitantia.

Si oritur â Materia alba & lactea, convenit pulvis ſtomachalis Quercetani, miſtus cum tun. interiore

riore ſtomachi gallinarum, ut & alia ſtomachum confortantia

Electuarium Fallopii, cujus Author meminit, hoc eſt.

℞. *Sem. lactuc.*
portulacæ ana ʒii.
papav. albi ʒiß.
Condit. acetos.
endiv. ana ʒi.
Pulv. ſebeſten
prun. ana ʒii.
Amyli ʒiv.
Spodii ʒi.
Tragacanth.
gummi Arab.
liquirit. pulv. ana ʒii.
Mucil. ſebeſten lib. j.
Sacchari candi violati ʒviij.
Terantur, Miſc. & coq. in ſuffic. quantitate ſuccꝰ granatorum & ſacch. q. s.
F. Electuarium. Dos. cochl. j.

Caput XLVI.

De

MICTU CRUENTO PURULENTO & PILARI.

IN agrimoniâ hîc latet magnum arcanum. *Convenit* eſſentia agrimoniæ, vulneraria Myns. flor. hyperici. Poterius mirè commendat decoctum ivæ artheticæ Myns. in potu per aliquot dies. Confert quoque ſyrupus corallorum, althææ, Tinct. ♀ ☉, trochiſci Gordonii, præcipuè ſi pus excernitur.

Si ab hepate oritur, dentur in- & externè epatica confortantia, ubi præcipuè confert ſyrupus coralliorum.

℞. *Spec. diaplantag. Myns.* ʒii.
Croci ♂ *adſtring.* ℈ii.
M. S. Pulver auf etlichmal.

℞. *Eſſ.* ♂ *adſtring.* ʒß.
(præp. cum ☩*)*
S. Anhaltende Eſſenz.

℞. *Eſſent. vulner.* ʒß.
Tinct. ♀ ☉*li* ʒii.
M. S. Sonderliche Eſſenz 60. Tropffen auf 1mal.

℞. *Eſſent. mum.*
hyperici
agrimon. ana ʒi.
M. S. ut antè.

℞. ▽ *plantag.* ʒiij.
Syrup. corall.
ſymph. Fernel. ana ʒi.
Eſſent. ♂ *adſtring.* ʒii.
M. S. Anhaltender Safft auf etlichmal.

℞. ▽ *agrimon.*
burſæ paſt.
plantag. ana ʒi.
Syr. de ſymph. Fernelii ʒvi.
Eſſent. flor. hyper.
mumiæ
agrimon. ana ʒi.
M. S. ut antè.

℞. *Herb. agrimon.*
Flor. hyperici
milleſol.
Muſc. prunor. ſylv. ana Mj.
Rad. ſymphiti ʒii.
Sem. hyperici ʒiij.

▽ Incis.

Incis. D. ad Chartam.

S. Sonderliche anhaltende Species.

Potest indè fieri nodulus vel decoctum: Decocto potest addi Syr. de symph. F.

℞. *Unguent. Comitissæ* ʒi.
croc. ♂ *adstring.* ʒii.
♁ *myrtill. q. s.* M.

℞. *Fol. quercus*
Musc. prun. sylv.
Herb. plantag.
burs. past. ana Mj.
Flor. ros. rubr. mß.
Rad. tormentillæ
bistortæ
plantag. ana ʒii.

Incisæ & contusæ dentur ad chartam.

S. Species zu 2. Säcklein / qui coquantur in ▽ ferrariorum & applicentur renibus.

De Mictu Pilari *Vid. Greg. Horstius T. 2. p.* 248. 249. Adhibentur hîc purgantia cum terebinthinâ.

Caput XLVII.

De

MORBIS TESTICULORUM.

In Calida Intemperie Testiculorum convenit ▽ Nymphææ, ♏ & syrupus Nymph. portulacæ, ♏ ♄, crystalli minerales ♄.

In Frigida semen urticæ. Renes quoq; inungi possunt ♁ formicarum.

In Tumore D. Michaelis secretum est hoc:

℞. *Flor. chamom.*
Herb. pariet. ana Mij.
Farin. fabar. ʒß.
Stercoris caprilli ʒiij.
Pulv. testarum cochlearum ʒii
Coq. in ▽ *chamom. & aceto ana q. s. ad consistentiam cataplasmatis.*

Vel tale fiat ex partibus duabus farinæ fabarum & parte 1. seminis cumini, quod singulare est experimentum. Decoctum verò agrimoniæ est remedium Hartmanni. Herba parietariæ si non potest haberi viridis, sumatur siccata.

In Scirrho Testium prodest empl. de cicutâ cum gummi ammoniacô, malaxatum cum ♁ stillat. chamomillæ.

In Inflammatione juvat ♁ hyosciami expressum.

In Ulceribus Ess. traumatica.

Caput XLVIII.

De

MORBIS SCROTI.

In Excoriatione Scroti prodest unguentum diapompholygos, lapisque calaminaris inspergitur.

Πνευματοκήλη curatur per ▽ carminativam Dorncreillii, essentiam carminativam & ♏ carminativum. Externè conferunt flores chamomillæ; empl. de baccis lauri potest hîc

quoque exhiberi, secretum in tumore testium superius notatum.

In SARCOCELE bals. ♀, ⊖ gemmæ ♎ ⦶ & omnia conveniunt, quæ exiccant & absumunt, ut cataplasma ex farinâ fabarum & aceto paratum.

HYDROCELE:

℞. *Essent. elat. ʒi.*
gummi de Peru ℈ß.
Syr. flor. Persic. ℥ß.

M. S. Purgiersäfftlein.

℞. *Extractum elat. gr. viij.*
Mag. gummi de Peru gr. ii.
Resin. jalappæ gr. iv.

M. F. Pulv. Auf einmal.

℞. *Empl. hydropic. Aug.* ℥iv.
Pulv. test. cochl. ℥i.
♁ *chamon. & ceræ q. s.*
F. Linimentum.

CAP. XLIX.

De MORBIS VIRGÆ.

INterdum & post mortem manet erectio virgæ.

In DISTORSIONE *prosunt semen absumentia*, ut essentia castitatis.

Ubi ex medicamentis ♀*reis* erectio est orta, prosunt sequentia: *Dederat Chirurgus* cuidam pilulas cum cantharidibus. Transmittebantur huic internè sumenda ea, quæ semen absumunt, ut essent. castitatis. Adhibebam quoque clysteres refrigerantes & externè linimenta refrigerantia.

℞. *Essent. castitatis* ℥ß.
♎ ♄ ʒii.

M. S. Vermischte Essenz. Dos. 60. Tropffen.

℞. ▽ *Nymph.*
Rutæ ana ℥iij.
Syr. de Nymph. ℥iij.

M. S. Kühltranck.

℞. *Unguent. refrig. Galeni*
rosat. Mes. ana ʒii.
Sacch. ♄ ℈i.
camph. ʒß.
♁ *still. rutæ g. viii.*
c. s. q. ceræ
F. Linimentum.

Prodest etiam potus ▽ frigidissimæ, cui quoque membrum immergi potest.

Erectiones hæ sæpius fiunt à pilulis aloëphanginis, quæ constant ex meris aromatibus. Prodest quoque V. S.

In INFLAMMATIONE conducunt ♐ ⊕ cum ▽ refrig. usurpatum.

VERRUCÆ ☿rialibus absumuntur. Radicalis verò curatio ad luem ♀ dirigatur.

ULCERA VIRGÆ si sint virulenta, eodem modô curantur. Decoctum ♆ resistit inflammationi, & exsiccat, si præprimis aliquid de saccharô ♄ addatur; resistit quoque putredini, si tempestivè adhibetur. Internè anti-Gallica propinentur.

CAP.

Caput L.

De

Læsa Seminis Generatione.

Semen augent radices Satyrionis conditæ, ♃ pini, & pistac. expressa sunt ejusdem effectus. It. ambra, morsuli viriles Mynsichti, rotulæ stimulantes ejusdem, confectio prolifica, succolata vel chocolata, rad. eryngii condit. lapathi majoris, sem. erucæ, urticæ, pastinacæ, sanguis & testiculi ut & crista Galli, priapus & boletus cervinus, cerebella passerum, stinca marina, borrax, dens hominis demortui valet ad incantationem.

Ad læsionem igitur seminis generationis & erectionis virgæ.

℞. *Essent. satyr.* ʒii.
ambræ ʒi.

M. Dosis 60. gutt.

℞. *Essent. satyr.* ʒß.
ambræ ʒi.
☉ *cum* ♃ *cinam.* ℈ii.

M. S. Kräfftige Tinctur. Dos. 40. gutt. pro ditioribus.

℞. *Conserva magnanimit.*
satyrionis ana ʒiß.
Essent. satyrii ʒiii.
ambræ ʒß.

M. S. Kräfftige Lattwerg einer halben Castanien groß auf einmal zu nehmen.

Oleum formicarum & erucæ externè valent. ♃ sanguinis galli hic est arcanissimus. Farcimina ex cristâ Galli & testiculis ejus parata mirè prosunt adsumpta.

Quædam medicamenta tantum stimulant, *quædam* verò etiam augent semen, & hæc semper præ reliquis sunt eligenda, præcipuè si simul ♃ vitales confortent.

Impotentiam ab incantatione optimè proponit Keslerus. Rasura annuli conjugalis assumta prodest; externè verò fumus dentis maris demortui. Potest quoque ablui membrum decoctô florum aquilegiæ.

℞. *Elect. de succolata Mynsi.* ʒii.
Essent. ambræ ʒiß.
℞ ☉ ℈ii.

℞. *Rad. eryngii conditæ*
satyrionis conditæ ana ʒi.
Zingib. condit.
Nuc. Indic. condit. ana ʒiii.
Rasi. Priapi cervi ʒß.
Bolet. cervin. ʒii. *vel* ʒiii.
sem. urtic.
pastinac.
eruc.
Ling. avis ana ʒii.
Syr. rad. helen. q. s.
F. Electuarium.

℞. *Succolat. Ind. opt.* ʒvi.
Elect. diasatr. gr. ʒiij.
Rad. satyrii
Eryngii condit. ana ʒiß.
Carn. stincor. pisc. ʒiij.
Cubeb.
Cardamom. ana ʒi.
Spec. diambræ
diamosch. dulc. ana ℈iv.
Sem. cinaræ
pastinac.

erucæ
urticæ
ling. avis ana ℥i.
Ambræ optim.
Moschi ana gr. vi.
c. s. q. sacchari in ▽ *cinamomi dissoluti.*

F. l. a. Morsuli.

S. Magen-Morsellen 1. oder 2. auf einmal.

℞. *Amygd. dulc. excortic.* ℥ij.
Pistac. virid.
Pinear. ana ℥ß.
Nuc. Ind. condit. ℥iij.
Sang. galli ℥i.
Spec. diatrion. pip.

F. l. a. Morsuli.

Adsperg. Essent. ambræ

S. ut antè.

℞. *Spec. diaPris Myns.* ℥i.
diatrion piper. ℥ij.
cum s. q. sacchari in ▽ *cinamom. dissolut.*

F. l. a. Rotulæ.

S. Kräff'ge Küchlein 6. biß 7.

℞. *Rot. stimul. Myns.* ℥i.
Adsperg. Essentia ambræ.

S. ut antè.

Externè ℞. ♁ *formicar. c.* ℥ii.
stillat. caryoph.
piper. ana g. vi
axung. castorei ℥ß.
c. pauca quantitate ceræ & corp. pro bals.

F. Balsamus.

S. Eusserlicher Balsam.

℞. *Balsam.* ☿ *Myns.* ℥iß.
♁ *formic.* ℥ß.

S. Eusserlicher Balsam.

Hic balsamus non tantùm facit ad erectionem musculorum, sed etiam ad voluptatem augendam.

De impotentia ab incantatione oriundâ, *vid. Carrichterus.*

Caput LI.

De
SALACITATE & PRIAPISMO.

Convenit hîc essentia castitatis, ▽ castitat. Myns. & Riverii, Mag. ♄, Essent. menthæ, absinthii.

℞. *Essent. castitat.* ℥vi.

Dos. 40. gutt.

℞. ▽ *castit. Myns.* ℥iv.
Syrup. Nymph.
menthæ ana ℥vi.

M. S. Sonderlicher Safft. Dos. 2. vel. 3. cochl.

℞. ♁ *Nymph.*
rutæ
menthæ ana ℥ij.
sacch. ♄ ℈i.
cum s. q. ceræ

F. l. a. Linimentum.

S. Sälblein.

In Priapismo omnia illa prosunt, quæ superius notata sunt. Interim hîc tantum adhibenda carminativa, ut Ess. carmin. mista cum essent. castitatis. Vel ▽ carminativa cum ▽ castitatis & syrupo menthæ. Ruta depellit flatus, & simul semen minuit.

℞. ♁

℞. ♌ *rutæ*
menthæ ana ℥ii.
ſtillat. menth.
rutæ ana g. vi.

M. S. Euſſerlich Oel.

Cataplasma poteſt fieri ex herbâ rutæ, menthæ, ſem. cumini, ſol. Nymph. & ſemin. agni caſti cum ✢ & ▽ Nymph.

De SATYRIASI vid. exemplum in *Conſiliis Ferdinandi Epiphanii* & apud *Zacutum L. 3. p. Hiſt. 21. & ſeqq.*

▽ Æſculapii ad vomitum præparatur cum ✢ & ſimulque reſiſtit ♀, datur ab ℥*i.* ad ℥*ii.* Quidam deſtillant ✢ in vaſe ♄no per alembicum & pro ▽ habent Æſculapii.

CAPUT LII.

De

GONORRHOEA.

POteſt *ex hâc quoque oriri atrophia*, quia ſimul ♏ exeunt, licet non tam copiosè ac ſi profuſio cum membri erectione fit.

Profluvium ſiſtunt magiſt. oſſis ſepiæ cum eſſent. caſtitatis, bezoardicum ♂ale. Interne & externè medicamenta renibus adhibenda ſunt. Pilulæ ex terebinthinâ cum rhabarbarô quoque adſtringunt.

A vitio ſeminis ſi oriatur, prodeſt vinum abſinthii copiosè ſumptum. Semen acre corrigunt ſpecifica refrigerantia, ut Nymphæa, portulaca, ℞ roſarum, violarum.

Si crudum fuerit, exiccantia proſunt, ut eſſentia caſtit. ut eſſent. lignorum.

GONORRHOEA VIRULENTA poteſt contrahi, *ſi quis cum ſcorto, cui menſtrua fluunt*, rem habuerit, ex nonnullorum ſententiâ.

Adſtringentia niſi univerſalia fuerint præmiſſa, cauſantur abſceſſus & mala incurabilia.

In poſteriori hâc *gonorrhœa* proſunt ea, quæ Lui ♀reæ conducant, ut eſſent. lign. extr. lignorum, ♏ lignorum.

Purgantia hîc optima ſunt extractum catholicum, ♆ ♍ viridis, ♆ cum ☉ ♍tus, pilulæ contra gonorrhæam Riverii, ♆ ♍tus malum primò quaſi auget, quia fluit copioſius, ſed hoc fit cum euphoriâ, vid. Finckius.

In GONORRHOEA SIMPLICI ergo.

℞. *MP. defumar.* ℈*i.*
♆ *dulc.* ℈ß.
Reſin. jalappæ gr. iv.
cum ♏ *Tereb.*

F. Pilulæ auf einmal.

℞. *Terebinthinæ citrinæ* ℈*ii.*
ſcammon. ♃*rati*
reſin. jalappæ ana gr. v.

M. F. Pilulæ.

S. Pillen auf einmal.

℞. *Spec. diaterebinth. Mynſ.* ℈*ii.*

S. Laxier-Pulver auf einmal.

A copiâ ſeminis ſi oriatur:

℞. *Pulv. fol. menthæ*
ſem. agni caſti
rutæ
ſuccini

oss. sepiæ ana ʒi.

M. S. Sonderlich Pulver auf etlichmal.
Dos. à ʒß ad ʒi.
℞. *Extract. castitat. ϑi,*
Terebinth. ʒii.
Mag. ossis sepiæ ϑii.
croc. ♂ adstring. ʒi.
F. Pululæ.

S. Pillen auf etlichmal.
℞. *Conserv. menthæ*
rutæ ana ʒi,
succini præp.
Oss. sep. præp. ana ʒi.
croci ♂ adstring. ϑii.
syr. menthæ q. s.
F. Electuarium.

S. Lattwerg.
℞. ⏑ *Terebinth. ʒii.*
camphoræ ϑi.
sacch. ♄ ʒß. M.
Dos. 14. bis 20. gutt.
℞. *Essent. mumiæ*
castitatis ana ʒi.

M. S. Essentz. Dos. gutt. xxx.
℞. *Balsam. terebinth. Mynsi. ʒiß.*

S. Balsam. Dos. 6. bis 10 Tropffen.
℞. *Sem. cannabin. ʒi.*
4 frig. maj. ana ʒi.
cum s. q. ▽ menth. &
Nymp. F. Emulsio, cui
adde succini præparati
ossis sepiæ ana ʒi.
Edulcor. syr. Nymph.

M. S. Milch.
℞. *Unguent. refrig. Galeni*
Comitissæ ana ʒii.
℥ rutæ
menthæ ana ʒi.
camphoræ gr. x.
sacchari ♄ gr. vi.
c. s. q. ceræ.
F. Unguentum.

S. Nierensalb.

In GONORRHOEA VIRULENTA.
℞. *Extract. cathol. Andernaci*
Panchymag. Crollii
♆ dulc. ana ϑß.
Extract. trochisc. alhand. gr. ii.
F. Pilulæ N. XIX.

S. Pillen auf einmal.
℞. *Extract. cathol. ϑi.*
♆ ♍ virid. gr. vi,
extr. troch. alhand. gr. ii.
F. Pilulæ XIX.

S. Pillen auf einmal.
℞. *Extract. cathol. gr. xv.*
troch. alhand. gr. iii.
♆ cum ☉ præcip. gr. iv,
F. Pilulæ.

℞. *Terebinthinæ ʒi.*
Extract. cathol.
penchymag. ana ʒß,
♆ dulc. ʒi.
Resin. jalappæ ϑi.
M. F. Pilulæ.
Instar pisorum min,

S. Pillen 21. auf einmal.
℞. *Essent. lignor.*
castitat. ana ʒiii.

S. Essentz. Dos. 60. Tropffen.
℞. ⏑ *lignor. ʒß.*
Dos. 40. Tropffen.
℞. *Tinct. corall. cum* ⏑ *lign. ʒß.*

S. Tinctur. Dos. xxx. vel XL. Tropffen.
℞. *Extract. contra Gonorrhœam*
ʒiß.
lignorum ʒß.
c. s. q. ⏑ *terebinth.*
F. l. a. Pilulæ.
℞. *♃ diaphoret. ϑi.*

Mag.

Mag. bezoard. ♂
ossis sepiæ ana gr. vi.
M. S. Schwitzpulver auf einmal.
℞. *Sem. cannab.* ʒiß.
c. l. q. ▽ *lign.*
F. Emulsio.
Adde ☿ *diaphoretici* ʒi.
mag. ossis sepiæ ʒß.

syr. Nymph. q. s. pro edulcorat.

Si adest exulceratio, *prosunt injectiones in penem* ex lacte, in quò appropriata sint decocta, ut semen cydoneorum (abstergit enim & consolidat) alth. acetos. Vel potest coqui radix symphiti in lacte: Immittatur a. decoctum per syringam.

CAP. LIII.

De

HERNIA UMBILICALI.

IN HERNIA INTESTINALI apponuntur post restitutionem sacculi emollientes in lacte coquendi, posteà verò dentur adstringentia.

Umbilico verò imponantur globuli ex empl. contra ruptur. malax. cum ♁ ovorum.

Interne prodest essentia contra herniam, symphit. &c. quibus reliqua externa jungantur, ut empl. ex opoponace cum pelle canina, pileolus è globulo plumbeô, qui in cervô transfosô reperitur, vid. Keslerum. It. cor talpæ. *vid. Hartmannus.*

In EPIPLOCELE adhibenda sunt eadem, nam eadem. prosunt.

In HERNIA AQUOSA dentur serum educentia ex elateriô, gummi de Peru, *vid. Tit. de hydrope.* Externè cataplasmata ex stercore caprillo cum pulv. testarum cochlearum, floribus chamomillæ & aliis.

In FLATULENTA dentur purgantia, quibus semper carminantia admiscenda. Externè applicentur flores chamomillæ, sem. carui & similia in sacculis.

In SARCOCELE omnia tentanda. Commendatur balsamus ⊖ gemmæ Hartmanni.

Magneticæ curationes etiam hîc prosunt, v. g. Transplantatio in arborem concisam: Inunctio dorsi cum pinguedine ursi. Item inunctio cum cochl. quæ postmodum suspendenda. Mira etiam præstat empl. herniale Schröderi.

CAP. LIV.

De

ARTHRITIDE.

QUemadmodum crocus *anima pulmonum*, rhabarbarum *anima hepatis*, sic hermodactyli *anima* sunt *articulorum*, hinc omnibus ferè purgantibus in arthritide admiscentur.

Aliquoties *leniter purget.* Prosunt pilulæ arthriticæ, gummi de Peru pil.

ru pil. de ammon. Quercet. ☿ cum ☉ præcip. Arcan. corallinum, ſpecificum purgans Paracelſi, claretum anti-podagricum laxativum Mynſichti, ſpecies diajalappæ ejusdem. Pilulæ de aloe roſ.

In Principio arthritidis mirè proſunt vomitoria, præcipuè ex ♃ parata, certô tempore exhibita.

Pilulæ Francofurtenſes & aliæ ſingulis menſibus aſſumtæ, mirè præſervant à podagrâ & arthritide, vel ſi jam præſens ſit, paroxysmum mitigant.

Ad præſervationem quoque faciunt medicamenta ♀rea, ut ♀ ſolut. ♀♀riſatus.

Salivatio in quibusdam poteſt habere locum, præcipuè ſi ſit ſuſpicio luis ♀reæ. de quo vid. *Meyer.*

Pro Sudorifero quoque prodeſt cinnabaris ♃, eſſent. lignorum, ♏ ♀, magiſterium viperarum, bezoardicum ♂ale & ☉re & pro præſervatione Tinct. ♀ ♃ata.

Ad *dolorem leniendum* prodeſt ▽ articularis ad extra Hartmanni, ♏ lumbr. terreſtrium, ♏ ⊖ ✳, balſamus podagricus Rulandi vel Rhumelii. Liquor nephriticus & camphoratus Mynſichti, empl. artheticum Ejusdem. ♌ ran. repellit: Ol. & ♏ oſſium humanorum, quorum pulvis datur ad ℈j. & aliquoties laxat Empl. Filii Zacchariæ, pilul. artheticæ Rhumelii, ♏ ⊕ aut ⊖ parum additum externis mirificè prodeſt, valdè enim lenit dolores. Cataplasma ex pane & rad. althææ.

Ad præſervationem purgantia proſunt, ut pulv. arthet. Paracelſi & Ang. Salæ.

In DOLORE ISCHIATICO prodeſt ♏ lumbr. terreſtrium, præcipuè verò ♏ piperitidis applicatus. It. naſturtium.

℞. *Herb. chamædr.*
chamæp.
anagallid. ana Mj.
Flor. hyperic. mß.
Rad. ariſtol. rot.
jalapp.
hermodact.
helleb. nigr. ana ℥i.
Coſti aromatici ℥iij.
⊖ ♀ *albi* ℥ij.
F. l. a. Nodulus.
S. Laxierpůſchlein.

℞. *Pulv. cathol. purg.* ℈i.
Oſſ. microcoſm. præp. ℈ß. *vel* ℈i
M. S. Purgier-Pulver auf 1 mal.

℞. *Spec. diajal. Mynſich.* ℈ii. *vel* ℈iiß.
Oſſ. microcoſmi ℈ß.
M. S. Ut antè.

℞. MP. *de ammon.* ℈i.
ſcammon. roſat.
aloës ros. ana gr. vi.
c. Tinct. ♀ ♃*at.*
F. pil. pro 1. doſi.

℞. *Pil. arthet.* ℈i.
Extract. helleb. nigri
reſin. jalappæ ana gr. v.
mag. gummi de Peru gr. iv.
c. Eſſent. chamædr.
F. Pilulæ pro 1. Dos.

℞. *Pulv. cathol. purg.* ℈i.
Oſſ. microcoſmi ℥ß.
Syrup. de ſpina cervina q. s.
Eſſent.

Essent. arthet. ℥ii.

M. S. Lavier-Säfftlein auf einmal.

℞. ℞ ☿ ♃ *ætæ* ℥ß.

S. Blutreinigende Tinctur 40. biß 50 Tropffen.

℞. *Essent. arthet.* ℥vi.

D. S. Præservativ-Essenz 50. Tropffen zu nehmen.

℞. *Arcanum* ☿ *D. Senn. ad* ℥ß.

S. Ut antè.

Dos. 20. vel 30. gutt.

℞. ▽ *Chamædr.*
chamæpyth. ana ℥i.
Essent. lignorum ℥iß.
Syrup. acetos. citri ℥ß.

M. S. Schwitz-Tinctur auf einmal.

℞. ♃ *diaphoret.* ℈i.
oss. microcosmi ℈ß.

M. S. Schwitz-Pulver auf einmal.

℞. *Essent. arthet.* ℥i.
syrup. de beton. ℥iij.
laud. opiati gr. iij.

M. S. Linderungs-safft auf einmal tempore somni.

℞. *Pulv. anod. gr.* xii.
oss. microcosmi ℈ß.

M. S. Riechpulver auf einmal.

℞. ▽ *articul. ad extra*
lumbr. terrestr. ana ℥ii.
⊖ ✳ ℥iß.

S. Eusserlicher Glied-Spiritus.

℞. ▽ *arthet. ad extra*
lumbricorum ana ℥iiß.
antipod. Hartm. ℥ii.

M. S. Eusserlicher Glieder-Spiritus.

℞. *Bals. antipod. Rhumelii* ℥ii.

S. Eusserlicher Glieder-Balsam.

℞. *Emplastr. arthet. Myns.* ℥iv.
malax. cum ♎ *camphoræ vel*
oss. microcosmi.

S. Glieder-Pflaster.

℞. *Balsamus Podagricus Myns.*
℥ii.

S. Glieder-Balsam.

Quo inungatur locus affectus, posteà superponatur emplastrum.

Albumen ovi cum alumine quidam commendant, sed non semper est tutum, quoniam repellit.

Cap. LV.

De

LUE VENEREA.

EX *solâ sanguinis inspectione* potest lues Gallica cognosci: Sanguis enim colorem habet cœruleum & apparet materiam venenatam admistam esse.

Lue ♄reâ affecti *non possunt brachia elevare* super caput, neque celeriter currere.

Conveniunt *sanguinem purificantia*, neque dentur specifica, nisi præmissis universalibus, non tamen omnia generalia hic prosunt, sed quæ habent vim specificam contra luem ♄ream. Hinc *inter purgantia conveniunt* præcipuè extractum catholicum, trochisci alhandal, scammonium ♃ratum. Colocynthidem omnibus anteponunt specificis, & quidem non immeritò. ♄rius cum ☉ ♆tus insigne arcanum est ad morbum hunc

curandum, *vid. Hartmannus in Praxi Chymiatricâ* ☿ per inferiora purgans & alia.

Inter specifica eminet extr. lignorum, ob lignum sanctum.

Salivatio, quæ fit ☿ ⚶tô aliquoties sumtô, est cura periculosa & molestissima, nam semper exspuere coguntur ægri, ut vix cibum assumere possint: Interim est ultimum in hôc morbô refugium.

Decocta inter, optimæ notæ illa sunt, quæ vitrô clausô fiunt vel appositô alembico & recipiente, ut, si ▽ ≏uosa descenderit, iterum affundatur decocto.

Ad corrigendam vim ligni Guajaci exsiccantem & ad præcavendam hepatis noxam inde concipiendam, addantur huic pro correctione passulæ minores & radix glycirrhizæ.

Prodest etiam infusum ligni querni, essent. viperar. & omnia ex viperis, Tinct. bezoard. cinnab. ☿, ☿ sudoriferus, bezoard. ☽ale, antihect. Poterii, ≏ fulig. Guajaci rectif. Essent. lignorum, extr. lignorum Tinct. corall. cum ≏ lign.

Inter *sudorifera* prævalet ☿, quod & ☿ è corpore pellit, de quô expellendô *vid. Hœchstetterus.*

Inflammatio faucium optimè potest prohiberi & præservari rob Nucum.

In *carie Gallica* omnibus præfertur ♂ ⊕ non admodum acre. It. decoctum ♆ præcipuè cum ▽ appropr. paratum. *In* decocto hôc potest dissolvi parum ☿ dulcis vel sacch. ♄. Pto ablutione valde quoque confert decoctum scordii & persicariæ.

In *Bubonibus* commendatur empl. Vigonis cum ☿rio, ♎ ligni Guajaci. Hoc ♎ potest malaxari emplastrum diachylon cum gummatibus, vel Vigonis.

In *Defluvio capillorum* præmittenda sunt universalia, deindè adhibenda externa ad crines.

In *Dolore capitis* medicamentis cephalicis addi debent sudorifera vel diaphoretica, ut sic morbô simul obviam eatur.

In *Doloribus articulorum* prodest empl. Vigonis cum ☿ empl. nervinum malaxatum cum balsamo Peruvianô. Fomentis & nervinis adde persicariam, & sic magis proderunt.

In *Pustulis*, *Exanthematibus* & *Fissuris* prosunt unguenta exiccantia, unguentum etiam pomadæ, de helenio, de Nicotianâ cum arcanô corallinô.

In *Gonorrhœâ* maximè prodest ☿ ⚶tus viridis *Hartmanni, vid. Ejusdem Pr. Chymiatricam.* Et licet in principiô gonorrhœam augere videatur, eandem tamen, ut postmodum eventus docet, reprimit. Miscetur hic cum extract. lignorum vel terebinthina & F. Pilulæ.

In *Tinnitu aurium* prodest essentia ligni, ad auditum, castorei, ⊡ puerorum ☿ nondum expertorum. Possunt etiam fieri evaporationes ex herb. absinthii, carduî bened. & similibus.

In *Tophis* seu *nodositatibus* prodest ☿rius

♃rius malleabilis (figitur autem beneficio ♄) it. empl. Vigonis.

In *Tabe* convenit Decoctum radicis Chinæ cum paſſulis paratum.

℞. *Herb. fumar.*
perſicariæ ana Mj.
Rad. elen.
polypod. ana ʒi.
Helleb. nigr. præp. ʒvi.
Hermodact. ʒß.
Fol. ſennæ mund. ʒi.
Lign. ſancti ʒiß.
ſaſſafras ʒi.
Paſſul. min. ʒi.
Crem. ♀ *albiſſ.* ʒiij.
F. l. a. Nodulus.

℞. *Conſervæ fumariæ* ʒiß.
pulv. cathol. purg. ℈i.
☿ *dulc. gr. xii.*
ſyr. de fumar. q. ſ.
F. Bolus.

℞. *Rob paſſularum* ʒi.
☿ *dulc. ritè parati gr. xv.*
ſcammon. ♃*rati gr. viij.*
F. l. a. Bolus.

S. Laxier-Zucker.

℞. *Elect. de ſuccô ros.* ʒii.
☿ *dulc. ritè præp. gr. xii.*
ſacch. q. ſ.
F. Bolus.

S. Blutreinigender Bolus.

℞. *Conſerv. roſarum* ʒi.
ſcammon. ♃*rati*
reſin. jalappæ ana gr. vi.
cum arcanô corall. gr. iv.
F. l. a. Bolus.

℞. *Extract. cathol. Andernaci*
panchymag. Crollii
ana ℈ß.
☿ ♎ *dulc. gr. xv.*
Extract. troch. alhand. gr. i.
cum ♌ *ſtillat. lignorum & lign. Santal.*
F. Pilulæ.

S. Purgier-Pillen auf 1 mal.

℞. *Extract. cathol. Andern.*
☿ ♎ *dulc. ana gr. xv.*
ſcammon. ♃*rati gr. iij.*
c. ſ. q. eſſent. lign.
F. Pilulæ.

℞. *Extract. helleb. nigr.*
☿ *dulc. ava gr. xii.*
extract. Troch. alhand. gr. ii.
cum Eſſent. lign.
F. Pilulæ.

℞. *Extract. cathol.* ℈i.
☿ *cum* ☉ ♆*tati gr. iii. vel iv.*
extract. lignorum gr. v.
F. Pilulæ.

S. Pillen auf einmal.

℞. *MP. de fumar.* ℈i.
arcan. corallini gr. iv.
reſin. jalappæ gr. v.
cum ♌ *lign. ſancti*
F. l. a. Pilulæ.

S. Pillen auf einmal.

℞. *Antihect. Poterii gr. xv.*
bezoard. ♃ *gr. vi.*

S. Auf einmal.

℞. *Mag. ſpin. viperar.* ℈ß.
Bezoard. ☉ *gr. vi.*
M. S. ut antè.

℞. ▽ *fumar.*
perſicariæ ana ʒi.
Tinct. bezoard.
Eſſent. lignor. ana ℈ii.
ſyrup. de fumar. ʒvi.
M. D. pro doſi:

℞. ▽ *fumar.* ʒiß.
Mag. ſpin. vip. gr. xv.
antihect. Poterii gr. xii.

syr. de fumar. ʒß.

S. Schweistränncklein auf einmal.

℞. ▽ *fumar.* ʒiß.
Tinct. corall. cum ∽ *lign.* ℈ii.
∽ *flor. sambuci* ʒi.
syrup. de fumar. S. ʒiij. M.

S. Blutreinigender Schweiß-Tranck auf einmal.

℞. ▽ *lignor. destill.* ʒiv.
syr. de fumar ʒi.
Essent. lignorum ʒii.

M. S. Schweißtranck auf 2mal.

℞. ▽ *lign. destill.* ʒiß.
mag. spinarum vip. gr. xii.
bezoard. ♂ale gr. xv.
syr. de fumariæ simpl. ʒiij.

S. Schweißträncklein wol umzurühren auf einmal.

℞. *Conserv. fum.* ʒi.
extract. lignor. ℈i.
mag. spin. vip. ℈ß.
F. l. a. Bolus pro 1. dosi.
℞. *Conserv. sumar.* ʒi.
bezoard. ♂alis gr. xv.
F. Bolus pro dos. 1. *vid. Crollius*

Præmissis hisce universalibus sequantur alia, nempe decocta ex lignis, herbis & floribus, quam curam Itali DIÆTAM vocant, cum cogantur ægri se in lectô continere & vitare aërem.

Fiunt autem *Decocta* hæc propinanda *duplicia*, vel *primaria*, vel *secundaria*.

Primarium est ad eliciendum sudorem, ubi notandum est in primo non addendos esse flores & herbas, propter putredinem, quæ exinde concipitur: Sed *secundo decocto* addi possunt, quia scilicet loco Potus Ordinarii usurpatur. Taceam alia aliorum decoctorum ingredientia, quæ varia sunt.

Si igitur volumus exiccare, sumimus decoctum ligni Guajaci, quod vehementer admodùm exsiccat. *Vehementissimè verò exiccat* decoctum corticum Guajaci, quod tantum humidissimis naturis propinandum.

Si verò adest materia sicca & metus hecticæ, non debet Decoctum hoc propinari.

Post hoc sequitur sarsaparilla, quæ non ita adstringit, exsiccat & calefacit, ut Guajacum. Lignum sassafras quoque & fœniculum vâldè prosunt; verùm si cum aliis hæc coquantur, & vas non sit clausum, evanescit virtus.

Post hæc radix Chinæ optimum est corrigens, ne adeò exsiccet. *An hæc autem conveniat*, disputant Authores, quia humectat & pinguefacit: Verùm optimè adhibetur in naturis ficcioribus & quæ ad hecticam inclinant, ubi nempè corpus valdè absumptum est. Cum autem decoctum sarsaparillæ & radicis Chinæ non adeò diuturnam coctionem sustinent ac Guajacum, ideoque coquatur primum Guajacum solum, deinde superfundatur radix Chinæ, & sic nulla vis perditur. Plura videantur apud *Renodæum*.

An purgantia hisce decoctis admiscere debeant, disputatur: Potest autem affirmari, quia ubi alvus adstricta est, optimè adhibentur, teste *Petr. Borellô cent. 2. curat.* ubi mirè commendat Decoctum ex lignis

nis & ☿ crudô; neque metuenda hypercatharsis, quia ☿ tum demum, quandô cum ☉ tractatur, vim vomendi accipit. Simile *vid.* apud *Zvvelfferum*. Hæc duo decocta omnibus medicamentis præferenda.

℞. *Rasuram ligni sancti resinosi & nigricantis lib.* ß.
Cortic. ejusdem ℥ii.
Lign. sassafras ℥iß.
Rad. Chin. non curiosæ & recent. sarsaparillæ ana ℥i.

Infunde in s. q. ▽ fumar. & perficariæ in vitro & alembicô cum recipiente probè clausô per horas 24. Manè ebulliat & postea coletur, colaturæ addatur ▽ destillata prodiens in recipiens, edulcoretur s. q. syrupô de fumariâ simpl. & glycirrhizæ, coletur aliquoties & S. Blutreinigender Tranck des Tags 2mal zu gebrauchen.

℞. *Remanentiam decocti prioris*, affund. s. q. ▽ com. coq. ad 3 partis consumptionem, adde in fine ebullitionis passularum majorum enucleatarum & minorum ana ℥i.
Rad. liquirit.
polypod. ana ℥ii.

Colentur per manicam Hippocratis & F. l. a. Potio.

S. Tischtranck auf etlichmal.

Bibatur ergò loco cerevisiæ vel cujuscunque generis potus.

℞. *Rasur. ligni sancti* ℥iij.
Cortic. Ejusd. ℥i.
Ligni sassafr. ℥ii.
Rad. Chinæ ℥i.
sarsapar. ℥iß.
Passul. maj. & min. ana ℥iß.
Rad. liquirit. ℥i.
polypod. ℥vi.

Infund. in s. q. ▽ Fum. & Persicariæ, stent in infusione in MB. postea decoquantur exprimantur fortissimè & per manicam Hippocratis sæpissimè colentur, destillatum autem decocto affundatur.

S. Sonderlicher Tranck des Tages 2. oder 3mal zu gebrauchen/ einen guten Trunck auf einmal.

Post ☿ inunctionem seu usum *si dentes vacillent*, vel facies & gingivæ afficiantur.

℞. *Herb. prunell.*
plantag.
veron.
Flor. ros. ana Mj.
Coq. in s. q. Lactis. Col.

D. S. Gurgel- und Mundwasser.

℞. ▽ *plantag.*
veron.
prunell.
salviæ ana ℥ii.
Syr. de ros. siccis ℥i.
Rob diamoron ℥ß.
M. S. ut antè.

Si ☿ *in corpore symptomata excitet*, expellatur per anti-☿rialia, ubi præstat ☉ Huc pertinet specif. cephal. decoctum rad. fœnic. & helen. unguentum diapomphol. *vid.* plura apud *Horstium in Obs. T. 2. pag.* 313. *& seqq.*

In Carie Pudendorum

℞. ▽ ♆ ℥iv.
plantag.
solani ana ℥i.

S. Eusserlich Wasser umzuschlagen.

℞. ▽ *lignor.*
plantag.

plantag. ana ʒiij.

S. Eusserliches Wasser.

℞. *Herb. scordii*
plantag.
persicar. ana Miß.
Coq. in s. q. ▽ *com.*
Colat. ℞. ʒviij.

M. S. Eusserlicher Umschlag.

In Carie Virgæ

℞ ▽ *lignorum*
Symphiti ana ʒii.

M. S. Eusserliches Wasser.

℞. *Decoct.* ♆
lignorum ana ʒiß.

M. S. ut antè.

In Tumore Præputii adhibeatur decoctum ♆ cum aliis

Verrucæ & Excrescentiæ tolluntur decoctô nigrô Mynsichti, vel liquore ☿ vivi.

In Bubonibus.

℞. *Empl. diachylon. ʒiß.*
malax. cum ♎ *ligni Guajaci &* ♀

S. Eusserlich Pflaster.

In Defluvio Capillorum prosunt lixivia ex fol. querc. plantag. cum appropriatis, quæ capillos iterum progenerant. It. Lixivium Fallopii.

In Dolore Capitis â Lue ♀reâ prodest specificum cephalicum internè, cum pulvere anodynô.

℞. *Spec. cephal. ϑi.*
Pulv. anod. confort. ϑß.

M. S. Abendpulver auf einmal.

℞. *Empl. de ranis cum* ☿ *Vig. ʒi. malax. balsamô Peruvianô &* ♎ *ran. induc super alutam & obduc syndone rubrô, in formâ usitata cephalicâ.*

In Doloribus Articulorum.

℞. *Empl. de ran. Vigon. cum* ☿ *mercur. Aug. ana q. s. Malax.* ♎ *lumbr. terestrium & axungiâ serpentum.*

S. Eusserliches Glieder-Pflaster.

℞. *Unguent. nervin. ʒi.*
♎ *lumbr. terr. ʒiß.*
stillat. lignor. ʒi. M.

In Pustulis.

℞. ▽ *seu decoct.* ☿*rial. ʒi.*

S. Eusserliches Wasser.

℞. *Unguent. aurei officin. ʒi.*
☿ ♆*ti ʒi.*

M. S. Sälbein.

℞. *Unguent. enul. ʒiij.*
arcan. corallini ϑi. M. S.

In Gonorrhoea possunt fieri pilulæ ex terebinthinâ & extr. lignorum. Potest etiam aliquid de ☿ dulci addi. It. prodest ☿ ♆tus viridis.

In Tinnitu Aurium.

℞. *Ess. ad ad auditum N. D. ʒij.*
lignorum ʒi.
castor. ϑi.

M. S. Eusserliche Essenz.

Ad Tophos.

℞. *Empl. de ranis Vig. ʒii.*
malax. cum ♎ *stillat. lign. seu ligni Guajaci.*

S. Pflaster.

℞. *Unguent aur. offic. ʒvi.*
♎ *lig. rectif. ʒi.* M.

In Tabe prodest decoctum sarsapar. & Chinæ cum passulis majoribus.

D. Joh.

D. JOHANNIS MICHAELIS

PRAXEOS CLINICÆ GENERALIS

PARTIS I. LIBER V.

De

MORBIS MULIERUM.

CAPUT I.

De

ORIFICII PUDENDI ANGUSTIA vel AMPLITUDINE.

PUDENDI ANGUSTIA *dum ferè â primâ conformatione* & origine est, Medici operâ vix tolli potest, verùm postea vel coitu vel partu dilatatur.

Interdum hoc esse *ab ulcere* accidit, ad quod curatio tum dirigenda est; quandoque verò ex medicamentorum adstringentium incautâ adhibitione oritur, *vid. Hœchstetterus Obs. Med. Decad. III. Cas. V. in Scholiis.*

Sed insuper *ex frequentiori coitu* atque partu nimis ampliatur hocce orificium, unde procidentiæ uteri atque sterilitatis metus, quod vitium curatur purgatione post partum peractâ (non ante, ne eâ suppressâ aliquid incommodi vel periculi subsequatur) fomentis, balneis, linimentis & pessis adstringentibus. Nimirum fomenta & balnea ex ▽ aluminosâ, decoct. herbarum adstringentium, præprimis radicis consolidæ, sem. oxylapathi cum gallis, exempli gratiâ.

℞. *Rad. consolid. maj.*
Boli armeni
Sang. Draconis
Balaust.
Aluminis
Mastichis ana ʒß.

Pulverisentur atque mista pessario è gossypio facto illinantur. vel

℞. *Sang. Dracon.*
Boli Armeni
Cort. malorum granat.
alum.
mastichis
gallorum ana ʒß.

Pulverisata cum ▽ chalyb. permisceantur eaque mistura illinatur pessarium.

℞. *Fol. plantag.*
quercus ana Mß.
Rad. consolid. ℥i.
Cortic. granat.
balaust.
sumach. ana ℥ß.
Aluminis ℥i.
Coq. in ▽ *& Decoctô pudenda foveantur. vel*
℞. *Rad. consol. maj.* ℥ii.
Herb. verbasc. m. j.
Coq. ad mollitiem & contundantur.
F. l. a. Cataplasma. vel
℞. *Pulv. rad. consolid.* ℥i.
cumini ℥ß.

Cum syndone rubro fiat sacculus aut pessus, qui coquatur in vinô rubrô & pudendo indatur. Nonnulli frustum oblongum aluminis crudi pudendo induunt.

De PERINÆI (spatii inter vulvam & anum) RUPTURA, *vid. infrà.*

CAPUT II.

De

CLITORIDE.

IN *curatione mentulæ* tutius est non statim ad sectionem accedere, quam plerique nimis temerè suadent, sed potius aliis rem tentare remediis; sc. *primò* corpus convenienter evacuetur: *Secundò* victus tenuis præscribatur & refrigerans, de quô *vid. Tilemannus in Aphor. Hippocr. Tertiò* semen exstinguentia & castitatem inducentia, discutientia & augmentum partis siccando inhibentia, uti fol. olivæ, lentisc. essentia castitatis Mynsi &c. adhibeantur. *Quartò* V. S. in brachio administretur. *Quintò* si hæc non sufficiant, cathæretica atque caustica mitiora, & quæ dolorem haud excitant, adhibeantur, ut O ustum. Vel

℞. *Unguent. Ægyptiaci*
℥ *lentisci*
rosarum
Ceræ ana ℥ß. M.

Prodest quoque lixivium, ex quô confici potest sapo cum ⊕ Romanô: Decoctioni adjiciatur in fine pauxillum opii, formentur exinde trochisci, quorum pulvere caro adspergi debet.

Tandem si nec hôc modo tolli possit, resecandum est malum, quod vel ligatura fit, si scilicet filo serico vel capillo equinô circa radicem ligetur & quotidiè constringatur, donec tandem emortuum decidat: Vel sectione, cujus modum describit *Ætius* & ex eôdem *Sennertus in Praxi*, cavendo ubique inflammationem, consulatur *Tulpius lib. 3. observat. cap. 35. & 36. & Platerus lib. 3. observat. p. 603.*

Interdum verò & aliæ CARNEÆ EXCRESCENTIÆ ê pudendo muliebri enascuntur, ubi hôc morbô affectæ fœminæ contrà, quàm fit in clitoride laborantibus, horrent coitum, eumque præ dolore tolerare nequeunt, quæ caro commodissimè & longè tutius, quàm in clitoride sectione tollitur. *Sectionis modum* quod attinet, idem est, qui suprà. Vel enim crine equino, vel filô serico in ▽ sublimat. intinctô, vel ferrô perficitur.

CAP.

CAP. III.

De
ATRETIS, CLAUSURA & ANGUSTIA CERVICIS & ORIS UTERI.

TRiplex Atretarum *genus* est, vel enim hæc clausura est *in orificiô*, seu alis pudendi: *Vel in cervice* seu intermediô loco: *Vel in ipsô uteri orificiô.*

Ante curationem perpendendum, *an vitium sit à primô ortu* & conformatione, *an verò posteà* ex aliô morbo id originem traxerit. *Si illud*, videndum, an in pudendi orificio & membranâ annatâ pudendum claudat, & facilè factâ ejus sectione meatus aperitur. *Si verò in collô seu cervice uteri*, & quidem à membranâ, sive integra illa sit, sive in mediô perforata, instituatur ruptio vel sectio: Dein adhibeatur pessarium ex ☽ per 3. dies, ne coalescat: Hinc pessarium ex linteis cum unguentô digestivô & maturante, imprimis Felicis Würzii. Posteà pessarium ex ♄ in formâ penis, quod debet illiniri cicatrizantibus. *Vid. Guillemeau de uterô imperforatô.* Conferatur & *Forestus lib. 28. Obs. 55.*

Sectio itidem locum habet, ubi post ulcus vulvæ labia saltem coaluerint. *Sin verò profundiores partes coaluerint*, curatio difficilior & non sine periculô est.

Si à tumore durô, emollientibus curatur.

Si à carne ex ulcere, nisi totus oppleatur meatus, non statim secandum, sed evacuatô prius corpore carnis augmentum exsiccantibus & discutientibus prohibendum: Imò imminutio tentanda carnis medicamentis ex thure, aristolochiâ, rosis, balausticis, myrrha, aloë, mastiche; vel exedentibus, ut alumine usto, unguento Ægyptiaco. Si verò nec hoc modo removeri possit, quod superfluum est carnis, in gyrum præcidatur, instrumentô illô, quô polypi tolluntur.

Si verò totus meatus coaluerit, ulcus est novandum &, si fieri potest, exsiccantibus, exedentibus & discutientibus medicamentis caro illa tollenda. Si verò medicamenta ad absumendam illam carnem & meatum aperiendum non sufficiunt, sectio instituenda.

De muliere imperforatâ *vid. Borellus Cent. 1. Obs. 78.* It. *Ulmus de uterô muliebri cap. 7. Marcus Aurelius Severini de Efficaci Medicinâ part. 2. cap. 46.*

De CRISTIS VULVÆ confer *Eundem p. 2. c. 87. de efficaci Medicina.* Solenander curavit quandam fœminam cristas in vulvâ habentem, ut coire non posset, abstinentiâ cibi & potus, præmissis debitis purgantibus. *vid. Ejus Consilia.* Matricis speculum & instrumentum dilatatorium primò adhibendum.

De collô matricis curato *vid. etiam Aurelius Severinus.*

De fungi incisione *conferatur Tulpius Obs. 35. & 34. lib. 3.*

De colli matricis clausi apertione cum styli excavati delineatione *vid. Fabritius Hildanus Fol. 254.*

De carunculâ vulvæ adnatâ *vid. Severinus Fol. 121.*

De adstrictâ vulvâ in defloratis virginibus aperiendâ *Rodericus â Castro in Medico Politicô.*

In Nimia Amplitudine adstringentia, fomentatio & balneum ex alumine.

In Nimia Pinguedine pilulæ de sandarachâ Mynsi. Essent. lignorum, aliaque exsiccantia. Adstringentia sunt essent. ♀ ⊕, pulv. adstrictorius Felicis Wurzii, croc. ♂ adstringens, rad. symphiti &c.

Caput IV.

De

Pustulis & Scabritie Pudendi.

Dieta sit talis, ut bonô alimentô humores vitiosi temperentur & corpus reficiatur atque in statum pristinum reducatur. Vitentur acida salsa acria. Postea *pustulis conveniunt* sanguinem purificantia, pilulæ de fumariâ, noduli ex specificis uterinis sanguinemque purificantibus & simul evacuautibus.

℞. *Pulv. jalappæ* ℈i.
scam. ♀rati gr. vi.
Fœcul. bryoniæ gr. v.
Antophyll. gr. iij.

M. S. Pulver zu purgieren auf 1 mal.

℞. *Pilul. de fumar.* ℈i.
Resin. jalappæ gr. vi.
Mag. gummi de Peru gr. iv.
cum Elix. uterinô Crollii

F. l. a. Pilulæ: Vel & cum Essent. artemisiæ.

℞. *Essent. fumar.* ʒii.
Pulv. rad. jalappæ ℈i.
scammon. ♀rati gr. vi.
Syr. de artemis. ʒiij.

S. Purgiersafft auf einmal.

℞. *Herb. fumar.*
melissæ
pulegii ana Mj.
Rad. bryoniæ
esul. præp.
helleb. nig. præp. ana ʒi.
jalappæ ʒvi.
Anthophyll. ʒii.
Cass. ligneæ veræ ʒiß.
⊖ ☿ *albi* ʒii.
F. l. a. Nodulus.

S. Blutreinigendes Püschlein.

℞. ▽ *fumar.* ʒi.
♒ *flor. samb.* ʒi.
Bezoard. ℔al. gr. ij.
Man. Christi ʒiß.

S. Schweißtr änclein vor dem Bad.

℞. *Herb. scabios.*
fumar.
Fol. helen.
saponar. ana Miij.
Rad. lapathi maj.
helenii
bryoniæ ana ʒiij.
☉ ʒiv.

S. Species zum Bade.

℞. *De-*

℞. *Decoct.* ♆ *lib. i.*
Sacch. ♌ ℈*i.*

M. S. Waſſer euſſerlich aufzulegen.

Si verò, quod plerumque fieri ſolet, *â lue* ♀*reâ* ortum habeat malum, appropriata huic morbo remedia uſurpanda, aliàs, licet illæ puſtulæ ablutæ videantur, repullulant & prava diſpoſitio recrudeſcit.

Puſtulas itaque *malignas*, eradicatâ prius lue ſequenti modô exſtirpabis.

℞. *MP. de fumar.* ℈*i.*
☿ *ritè præp. gr. xxv.*
Mag. gummi de Peru gr. v. vel vi.
Eſſent. artemis. q. s. pro formandis pilulis.
℞. *Extract. helleb. nigr. eſulæ præp. ana gr. viij.*
Reſin. jalappæ gr. v.
☿ *dulc. gr. x.*
cum Eſſent. artemiſiæ
F. l. a. Pil. N. xx.

S. Sonderliche Pillen.

℞. *MP. de fumar.* ℈*i.*
Extract. trochiſcorum alhand. gr. iij.
☿ *dulcis ritè par. gr. xv.*
cum Elix. uterin.
F. l. a. Pilulæ.

℞. *Eſſent. lignor.* ℥*vi.*

S. Blutreinigende Eſſentz.

℞. *Tinct. corall. cum* ♎ *lign.* ℥ß.

S. Sonderliche Corallen-Tinctur ʒo. biß 40. guttas pro doſi.

EXTERNE decoctum ♆ convenit v. g.

℞. *Decoct.* ♆ *lib. i. diſſolve in eô*
☿ *dulc. ad extr.* ℥*i.*

M. S. Euſſerlich Waſſer aufzulegen.

CAPUT V.

De

UTERI CERVICIS CONDYLOMATIBUS.

Condylomata, ἀπὸ τῶν κονδύλων dicta â ſimilitudine, accidunt, quoties plicæ illæ aut rugæ in cervice uteri inſtar nodorum eminent, quibus ſi conjungatur inflammatio, dura ſunt: Sinminus, mollia.

Cauſam agnoſcunt humorem acrem & malignum, qui ferè perniciei venenoſæ expers non eſt, hinc eorum curatio ſatis difficilis.

In *pudendo & podice* interdum, præcipuè Lue ♀reâ laborantium connaſcuntur.

Curatio hæc eſt: Præmiſſis evacuantibus univerſalibus & lui ♀reæ appropriatis topica adhibendâ conveniunt.

Si inflammatio & dolor urgeant, anodyna proſunt: *Sin minus* malumque ſit recens, repellentia & exſiccantia.

Si verò condyloma eſt durum & antiquum, emolliendum per cataplasmata bis vel ter impoſita: Poſt digerendum & exſiccandum. Præſtat igitur primum fotus cum emollientibus, verbaſcum imprimis. Pro exſiccatione pulvis teſtarum cochlearum.

℞. Pom. inſan. N. j. in minutas par-

tes conciso adde ♁ cappar. Coque & ad exsiccationem, adde ⊕ ℥i.

Cum s. q. ceræ F. l. a. Unguentum. Ad dolorem & inflammationem adde ♁ hyoscyami expr. ♁ verbasci & gr. aliquot opii.

Si medicamentis non cedat, Antiqui ad *sectionem* & *ustionem* accedebant, de quâ vid. *Aëtium Tetrat. IV. Serm. I. Cap. 3. & Serm. III. Cap. 13. Paulus Ægineta lib. 3. cap. 75.*

CAP. VI.

De

PUDENDI & CERVICIS UTERI VERRUCIS.

Tubercula hæc seu *Verrucæ* ferè omnes, sive *thymi* sive *myrmeciæ* à figurâ dicantur, ab humore crassô, fæculentô & plerunque malignô in cutem effusô originem habent visuique & tactui patent difficilisque sunt curationis, quæ hôc modô instituenda:

Universalibus præmissis & rectâ victus ratione institutâ primò tentanda medicamenta, quæ potenter exsiccant & discutiunt, v. g. salvia sicca cum caricis mixta, origanum, ruta, sabinæ sicc. pulv. thuris cortex cum vino & acetô, soleæ veteramentariæ ustæ ac vinô exceptæ, exuviæ serpentis cum caricis.

Dein accedendum ad erodentia, exedentia & adurentia v. g. succus cucumeris, agrestæ. It. Pruna quæ non maturescunt cum farinâ vino excepta: Stercus ovillum & fel hircinum cum ⦶. Vel fortiora, ut ▽ aurifabrorum, ⌒ ⊕, ♀, butyrum ♁. *Defendendæ tamen semper vicinæ partes* bolô Armenô vel terrâ sigillata cum ▽ rosaceâ vel acetô rosaceô, nec diu in parte relinquenda hæc fortia medicamenta, sed bis vel ter de die renovanda, priusque abstergente decoctô abluenda. *His nil proficientibus*, verrucæ volsellâ vel forcipe prehensæ exscindantur & postmodum pulvis sanguinem sistens inspergendus vulnusque debitô modô curandum ac cicatrice claudendum: Vel si verruca eminentior sit & radix ejus longior, pilô equinô est liganda, & singulis diebus constringenda, ut deficiente tandem alimentô decidat.

Si verò exscindere, haud libeat, rorismarini vel origani caulis accendendus, & verrucæ admovendus, vel sarmentô ignitô verruca tangenda, idque singulis diebus ter vel quater faciendum est.

Quodsi nec hoc prosit, tandem ad ferrum candens accedendum eôdemque verrucæ urendæ sunt, partibus vicinis ferreâ laminâ vel aliô modô tectis & munitis, ne vi ignis illæ lædi possint.

CAP. VII.

De
HÆMORRHOIDIBUS UTERI.

SUnt *tubercula* è fœculenti sanguinis extra menstruæ purgationis tempus confluxu orta, nunc *cæca*, nunc *fluentia*, nunc cum, nunc sine dolore.

Deprehenduntur tactu, & si speculum matricis adhibetur, visu; sæpè se produnt dolore & inordinatô sanguinis fluxu. Fœminæ autem pallidiores fiunt & de lassitudine conqueruntur.

Cura: Præmissa *rectâ victus ratione* & *universali*, si opus, *purgatione*, V. S. etiam in brachiô ad revellendum, vel in talô ad derivandum institutâ prodest.

Præsenti dolori sequentia succurrunt:

℞. ♃ *Nymph.*
chamomillæ ana ʒi.
Succ. lactucæ ʒii.
Farin. hordei ʒi. *Ebulliant,*
Adde croci ʒi.
vitell. ovorum N. iij.
F. Cataplasma.

℞. ♃ *linariæ*
verbasci ana ʒi.

M.S. Eusserlich Oel gegen den Schmertzen.

℞. ♃ *7florum Mynsi.* ʒii.
M. S. ut suprà.

Mitigato dolore tutissimum est cœcis saltem exsiccantia medicamenta imponere ex bolo Armeno, terra Lemniâ, acac. cerussâ, spuma argenti, plumbô usto, aristol. longa, One. Prodest quoque ♃ Momordicæ.

Turgentibus autem multô sanguine adhibeantur emollientia & discutientia, v. g. evaporationes vel fomenta ex foliis malvæ altheæ, parietariâ, ebulo, floribus chamomillæ, verbasci, meliloti: Sem. lini, fœnugræci &c. His nihil proficientibus, fricanda hæc sunt tubercula foliis ficus, aut parietariæ, aut hirudines apponendæ, de quibus vid. *cap. de hæmorrhoidibus ani*, ubi plura huc pertinentia.

Si fluant moderatè, Naturæ negotium est committendum.

In nimiô autem fluxu revulsio per sectam in brachiô venam partitis vicibus instituenda, vel ligaturis, frictionibus & cucurbitulis succurrendum.

℞. *Tinct.* ♀ ⊕ *q. v. D.*

It. Croc. ♂ adstring. pulv. stipticus Crollii, It. Annulus ex dente equino confectus geratur. Prodest quoque scrophulariæ pulvis ejusque radix femori alligata. Reliqua pariter, quæ in nimiô mensium fluxu usurpari solent, hîc in usum vocentur.

CAPUT VIII.

De

ULCERIBUS CERVICIS UTERI.

HÆc præcipuè in collo & cervice rarius in ipsô uterô accidunt.

Producuntur ab humoribus, Lue ♀nereâ, vel externis medicamentis erodentibus, partu difficili aliisque causis.

Diagnosis : Primò adest dolor & perpetua mordicatio. 2. Visu, adhibito præcipuè specillô matricis, deprehenduntur hæc ulcera. 3. Effluit pus varii odoris & coloris. Si ulcus versus vesicæ orificium serpat, frequens ardensque urget mictio: Caput dolet, præcipuè synciput: Adest interdum animi deliquium, febricula &c.

Differentiæ ulcerum ex puris effluentis varietate dignoscuntur.

Causæ externæ ex relatione ægri, internæ ex illarum absentia dignoscuntur propriisque signis patent.

Locus ex visu, tactu & doloris positu deprehenditur, *vid. Hippocrates lib. 1. de morbis mulierum.*

Prognoscis : Nullum ulcus uteri contemnendum, licet exiguum. Sordida, antiqua & quæ in profundô latent, curatu reliquis sunt difficiliora.

Indicationes: 1. *Dolor anodynis est sedandus* infuso lacte chalybeato vel album. ovor. iij. vel iv. Vel cum mucilagine seminis psyllii, cum emulsione sem. papaveris mista, vel 4. sem. frigid. maj. cum sero lactis & lacte caprino. *Si dolor adsit major.* ▽ hordei c. Succo hyoscyami, vel etiam ipsum opium aliis admisceri & usurpari potest. *vid. plura cap. de dolore uteri.*

II. Ulcus parum leniter adstringentia & exsiccantia requirit, v. g. Decoctum rosarum, lentium, plantag. polygoni aut horum succos deposcit.

Ubi, quod infusum, excretum fuerit in sordidô ulcere detergentia indicante, tunc pars decoctô malvæ abluatur, & deindè indatur pessarium de farinâ ervi, lentium, rad. iridis cum melle. Prosunt etiam suffitus ex gummi hederæ, juniperi, thure, mastiche, myrrhâ, ladanô, quibus, si â lue ♀reâ ulcus sit, parum cinnabaris addi potest.

Si ulcus serpens erodens & depascens fuerit, cum abstergentibus frigida prosunt, exsiccantia & adstringentia, v. g. aqua aluminosa, plantaginis &c.

Ubi ulcus mundatum fuit, carne implendum & tandem cicatrice claudendum. Thermæ etiam siccantes ♀reæ, tam naturales, quàm artificiales utilissimæ hîc solent esse. Poterunt & emplastra convenientia epigastrio applicari.

Quoad *medicamenta interna*, vulneraria, quæ simul sint hysterica, conveniunt. Rhapontici & centaurii minoris radices bibitas uteri dolores & erosiones sanare scribit Dioscorides.

des. In secundinâ putrescente elixir proprietatis Paracelsi prodest. Convenit etiam in erosionibus & doloribus uteri terebinthina, imprimis cum saccharô deglutita, uti & pilulæ de bdellio â ℈i. ad ʒß. sæpius exhibitæ, præsertim si sanguis fluat.

Si corpus incipiat tabescere & suspicio hecticæ febris adsit, lac, præsertim asininum vel humanum cum conservâ rosarum per integrum mensem exhibeatur, item ea, quæ *cap. de hectica febre sunt proposita.*

Cap. IX.

De

UTERI CERVICIS RHAGADIBUS.

Rhagades sunt ulcuscula longa & alveolis similia, quæ tempore hybernô in manibus & pedibus â frigore oriri solent: Caro expeditur & sunt interdum superficiaria sine callo, interdum verò profunda callosaque habentia labra, quod accidit, ubi diuturna fuerint.

Causæ sunt continui solutio à laboriosô partu vel coitu violentô, vel humorum acrium fluxus & affluxus: Sequuntur quoq; hæc ulcera prægressas inflammationes & condylomata.

Diagnosis fit manifestior, si accedat uteri per specillum conspectio. In coitu dolor & affluens cruor ea prodit. Causæ ex relatione, prægressâ inflammatione & condylomatibus innotescunt, quibus omnibus absentibus causa in humorum affluxum rejicienda.

Prognosis: Molestia hæc si recens fuerit, facilius tollitur: Antiqua verò & callosa ulcera curatu utplurimum difficiliora.

Curatio: Si à partu laboriosô vel coitu violentô fissuræ hæ excitatæ fuerint, clystere utendum ex decocto rosarum, aristolochiæ, plantaginis cum bolo Armeno, sanguine Draconis, thure. Ex iisdem cum albumine ovi conficiatur pessarium.

Humorum acrium affluxus evacuationem corporis universalem requirit.

Condyloma & *inflammatio* peculiaria remedia postulat.

Universalibus præmissis *Topica* citra mordicationem adstringentia (si modò rimæ callosæ non fuerint) adhibeantur, v. g.

℞. ♁ *olivarum vel ovorum*
lini
rosarum ana ʒi.
Sevi hircini
Terebinthinæ ana ʒiij.
Thuris
Mastichis ana ʒß.
Resinæ pinæ ʒß *vel* ʒi.
succ. verbasci
equiseti
plantag. ana ʒiß.
Coq. ad succorum consumptionem,
Adde Lithargyrii aurei ʒß.
cerussæ ʒi.
plumbi usti
tutiæ ana ʒß.

Terantur diu in mortariô plumbeô ad coloris mutationem.

Fissura verò *callosa* unguento ex ♁ lil.

♁ lil. alb. medulla cervina, terebinthina, & cera curatur.

Si malignitas adfuerit, ea quæ capite sequenti de fistulis uteri occurrent, adhibenda erunt.

Pruritum vel *dolorem conjunctum* unguentum ex mucilag. sem. psyllii, cydon. malvæ cum butyro sine ☉ & ♁ rosaceum tollit. Vel sequens:

℞. *Unguent. diapomphol. populeonis ana* ℥*i. sacch.* ♄. *camphoræ ana* ☉*i. M.*

Victus ratio sit humectans & boni succi. Ab acribus ☉sis abstinendum. Motus quoque nimius, uti & ♀ vitanda.

CAPUT X.

De

FISTULA COLLI UTERI.

Protracta aut *neglecta ulcera* non rarò in fistulas degenerant ob partis mollitiem & humiditatem, unde etiam sanationis difficultas.

Causa est pus carnem erodens ob intempestivam moram, quæ etiam partium coalitum, licet postea pus evocetur, prohibet.

Diagnosis: Malum ex ulceris figurâ in formam fistulæ protensâ, cognoscitur; habet fistula conjunctum callum & tenuem pravamque fundit saniem, præcipuè si prematur. Si procul absit nervus, & dolor abest. Imprimis notandum hîc fistulam aliquando ad vesicam usque penetrare, aliquando ad anum & tunc excrementa ibi prodeunt.

Prognosis: Miseras reddunt mulieres & ærumnosas, idque eò magis, quò fistulæ sunt antiquiores & anfractuosæ magis corpusque cacochymicum & senile offendunt.

Curatio: Præmissis universalibus recta quoque vivendi ratio instituenda. Re verò desperatâ curæ palliativæ saltem locus est: Adeoque frequenter corpus purgetur & singulis annis sudorifera adhibeantur bis vel ter, atque in partem injectiones fiant detergentes & roborantes. Imponatur insimul emplastrum diapalmæ vel aliud conveniens.

Ubi verò sanatio sperari potest, præmissis universalibus potiones exsiccantes ex vulnerariis usurpentur: Deinde topica applicentur immissâ prius radice gentianæ, ut orificium dilatetur. Secundò emolliendus callus & deinde ahsumendus vel medicamentis, vel sectione, vel ustione, de quibus vid. suò locò, ubi de fistulis in genere. *Conf. Johannes de Vigo.*

CAP.

CAP. XI.

De

CANCRO UTERI.

RArò *cancer uteri ſubſtantiam*, frequenter verò *uteri cervicem* invadit, utut nunc cum, nunc ſine ulcere.

Oritur â ſanguine menſtruô aduſtô, atriſque illic confluentibus humoribus, quorum mora ſcirrhoſos tumores, hi verò cancrum & quidem ſi corruptio magna ſit, exulceratum producunt.

Cognoſcitur ex tumore dolente & pungente cum duritie & dolore lividô & rubicundô, quæ graviora accidunt, ubi exulceratur, *vid. plura de cancro.*

Malum eſt plerunque *incurabile* ob ſui materiam locumque affectum, præſertim ſi cancer ſit exulceratus.

Cum igitur plena curationis ſpes vix ſuperſit, *in id ſaltem incumbendum Medico*, ut non exulcerati exulcerationem, exulcerati verò incrementum prohibeat.

Præmiſſis ergò *univerſalibus melanagogis* victuſque ratione rectâ inſtituta commendatur pulvis ex ſmaragdo, ſapphirô & lapide bezoar ana cum ▽ ſum. card. bened. vel ſcabioſæ.

Topica à principiô ſint moderatè adſtringentia & refrigerantia, v. g. Unguentum diapompholygos, vel ſequens.

℞. *Succi ſolani purificati* ℥vi.
Tut. præpar.
Plumbi uſti ana ℥ii.
Camphoræ ʒß.

Agita diu in mortariô plumbeô. Hâc quoque ratione quædam fœmina eſt curata: Pullos illa gallinaceos in partes tenues concidebat & latas, quas ſæpiuſculè commutando interdiu admovebat parti affectæ, vid. *Henricus ab Heer Obſ. 14.*

CAPUT XII.

De

GANGRÆNA UTERI.

FRequentius hoc malum pudenda ob humiditatem & excrementorum copiam, quàm ipſum uterum corripit.

Oritur ex inflammatione, cancrô & ulceribus in hiſce locis malè curatis. Interdum ex uterô prolapſô hoc malum adfertur, conf. *Wierus in Obſ.*

Cognoſcitur ex inſolitô ibi calore, quem febris & horror excipiunt in universô corpore; poſtea color mutatur, parsque fit livida, mollis ac cadaverosa: Nec pulſus nec ſenſus ullus adeſt: Imò pars ſine ſenſu ſecari & pungi poteſt, adeſtque fœtor maximus. Accedunt virium dejectio, cordis anxietas & alia ſymptomata ex halitibus ad partes ſuperiores adſcendentibus.

Prognoſis: Ingens malum eſt, ubi

maximum in morâ periculum, præsertim, si versus uterum putredo serpat, tunc enim plerumque lethale: Quamvis interdum uterum corruptum vel sponte excidisse, vel sectione sublatum fuisse, fœmellis supervivent ibus Authores varii observârint.

Curatio: Putredo sistenda & corrupta jam pars tollenda. Igitur si fieri potest, scarificetur pars 1. postea abluatur decocto absinthii, myrrhæ &c. Imponaturque emplastrum seu unguentum Ægyptiacum. Omnibus verò imponatur emplastrum de tribus farinis dictum, quod

℞. *Farin. hordei,*
Fabarum
fænugr. ana ℥ii.
Oxymell. lib. i.

Coq. ad consist. cataplasmatis, quod efficacius fit, si addatur farina lupinorum, absinthium, aloes & myrrha. Prodest quoque balsamus ♀ admixtô principiô saccharô ♄.

Quod corruptum, amputandum, ne pars sincera trahatur, idque vel sectione, vel ustione, vel ligaturâ.

Internè partes corroborandæ sunt cardiacis refrigerantibus, v. g pulv. bezoardico cum ▽ cordial. Ultimò balsamus Peruvianus cum balsamo miscetur & exhibentur vulneraria.

Cap. XIII.

De

INTEMPERIE UTERI CALIDA.

VEl *â primô ortu*, uti in viraginibus, vel *ab accidentibus* quibusvis hîc p. n. calor contrahitur, imprimis *â nimiâ* ♀, aut de eâ cogitatione: Item medicamentis, alimentis, aromatibus, exercitio nimio &c.

Diagnosis: Sunt pronæ in ♀, menstrua pauca adsunt, acria, inordinata ac difficilia: Pubes matura, rubicunda facies, frequens cephalalgia, bilis abundantis indicia adsunt, labia sicca.

Prognosis: Author est multorum malorum. Fiunt progressu ætatis hypochondriacæ, interdum & furor uterinus accedit.

Curatio: Moderatè refrigerandum, tam internè, quàm externè. Prosunt cichoracea, acetosa, santalum, ⊕ hermaphroditicum (fit ex minera ♂ & ♀) & ex hôc flores, si ⊕ in ▽ solvatur & ♌ ♀ præcipitetur: Habent vim laxandi. It. Syrupus de cichoreô cum rhabarbarô cum uterinis.

Externè unguentum rosatum, ceratum santalinum cum ♌ rosarum, Nymphææ. It. cataplasmata ex farinâ hordei & pulvere rosarum &c. Prosunt & balnea, fomentationes & insessus ex fol. violarum, vitis malvæ cydon. salicis, flor. viol. Nymph. Sedeat ibi mulier umbilicotenus.

Diæta sit refrigerans, abstineat vino, ♀ &c.

CAP.

Cap. XIV.

De

INTEMPERIE UTERI FRIGIDA.

Frequentior est priori, & *oritur* â causis contrariis, aëre frigidô, otiô, quiete, cibis ac medicamentis frigidis.

Cognoscitur ex ♀ languidiore & voluptate minori. Pubes pauca, menses minus rectè fluunt, suntque crassi ac mucosi: Semen crudum, effluens sine voluptate seu gonorrhœa, facies pallida. Præcesserunt causæ refrigerantes.

Prognosis: Intemperies hæc multorum malorum, obstructionis mensium, sterilitatis &c. causa est, curationis non rarò difficilioris.

Curatio: Hystericis calidis alterandum est. Prosunt rad. levistici, angelici, ♃alis & exindè parata mella & extracta: Essentia pulegii, melissæ, rorismarini, artemisiæ; flores matricariæ, nux moschata, fœniculum, cassia lignea, antophylli, ℥ salviæ rorismarini, essent. & ℥ zedoar. ∇ vitæ mulierum, balsam. embryonum. It. vina medicata ex herbis hystericis calidis, galanga, zedoariâ, crocô, macere.

Externè balnea, fomenta, sacculi inunctiones ex ℥ lil. alb. irino, rutæ, succini macis, nucis moschatæ, bals. hystericô, empl. de galbanô. It. Suffitus ex flor. cheyri, roris, marininuce moschatâ.

Diæta sit talis: Aer calidior, cibi faciles, qui condiantur thymo, anisô, fœniculo, aromatibus. Vitentur pisces, legumina, lacticinia, fructus crudi aliaque humores crudos generantia.

Caput XV.

De

INTEMPERIE UTERI HUMIDA.

Hæc *frigidæ ut plurimum conjungitur*, easdemque agnoscit causas, quas inter vita sedentaria ac otium ferè agmen ducunt.

Habent menstrua copiosa, sed aquosa, pudenda plerumque madent. Venere non delectantur, nec semen retinent, vel si conceperint ad abortum fœtu grandiori factô pronæ sunt.

Difficulter curatur, si diu duraverit malum, & ad congressum reddunt minus aptæ.

Curatio purgantia poscit, quæ cum illis coincidunt, quæ frigidam intemperiem tollunt; prodest imprimis ebur sine △ aliaque medicamenta ex aloë, præsertim in abortu. Essentia salviæ cum ♃ propriô parata. Thermæ & naturales & artificiales sulphureæ, quæ & potu & insessu usurpandæ. Essentia lignorum. It.

lign. saſſafras. In injectionibus ab adſtringentibus eſt abſtinendum.

Diæta ſit exſiccans.

In Intemperie Frigida & Humida ſimul, proſunt noduli ex purgantibus uterinis appropriatis : Rad. bryoniæ, pilulæ cum elix. uterino Crollii, decoctum ſaſſafras, Ejusdem eſſentia, bezoardicum ℔ale.

Caput XVI.

De

INTEMPERIE UTERI SICCA.

Hac interdum *laborans uterus* quaſi induratur, unde ad conceptum redditur ineptus.

Accidit hoc interdum *ab ipſo ortu*, & *poſt hunc* in ſenio. *Si ante hoc*, ab inflammationibus & medicamentis accidit. Sæpè etiam exſiccatus uterus, quod ſanguis menſtruus effluens per cervicem ejus, ad fundum non perveniat, ob vaſorum vel anguſtiam, vel obſtructionem, quod in virginibus & aliis diu â viris abſtinentibus accidere conſuevit. Cauſſæ etiam illæ, quæ in aliis partibus intemperiem ſuam producunt, locum hîc habent.

Diagnoſis hæc eſt : Semen paucum excernitur, ad ♀ tardæ ſunt menſes pauci, uteri os ſiccum eſt. Aliàs etiam tales fœminæ conſtitutione corporis ſunt ſiccâ & gracili. Plerumq; inſuper in fœminis, quæ uterum calidum & ſiccum habent, labium inferius perpetuas ferè fiſſuras habet, coloremque è rubrô nigricantem.

Prognoſis : ſterilitatem indicat & curatu difficilis eſt hæc uteri intemperies, præcipuè ſi ſit diuturnior & quaſi hectica evaſerit.

Curatio abſolvitur humectantibus, ubi præſtant ℞ flor. borrag. viol. Unguentum reſumptivum & mucilagines.

Interna ſimplicia præcipuè hæc ſunt : Borrago, bugloſſa, ℔alis, malva, althæa, violaria, amygdala dulcia, piſtacia, pineæ nuces, jujubæ, dactyli, ficus, paſſulæ, radices eryngii, ſtatyrii &c.

Externa verò varia ex iisdem parantur additis ſeminibus lini, fœnugræci, lil. alb. parietar. branca urſina &c. Balnea quoque & inſeſſus cum ▽ dulc. tepidâ, vel ſomentationes, quæ commodiſſimè cum lacte parantur. Poſt balneum & fomentationes uteri regio, imò totus venter verſus pudenda inungatur ♎ amygd. dulc. lil. alb. but. recenti ſine ☉le, pingued. gallin. anſerinâ, medullâ crurum vituli, mucilag. ſem. malvæ, alth. lini, cydoniorum &c.

Diæta vim humectandi habeat. Potus ſit cereviſia triticea : Vel vinum, ſed quies maximè conducit. Somnus ſit paulò longior. Nocent labores nimii. Vigiliæ, ira, mœror, inedia.

CAP.

CAPUT XVII.

De

INTEMPERIE FRIGIDA & HUMIDA CUM MATERIA.

RArior *est* intemperies simplex: *Frequentior* composita: *Frequentissima* autem frigida & humida, quæ etiam ejusdem generis excrementa cumulat.

Quicquid humores pituitosos & frigidos tam in totô corpore, quàm uterô evacuare solet, hîc *causæ* rationem induit:

Signa ex supra recensitis facilè colliguntur: Corporis habitus cachecticus est, fluor uteri albus conjungitur sæpè, & alia, quæ menses inordinatos sequi solent, symptomata.

Prognosis tales fœminas vel steriles pronunciat, vel si concipiant, fœtu grandiore factô abortire. Cœterum difficulter curantur ob uteri totiusque calorem nativum à frigidâ & pituitosa materia nimis obrutum fractumque.

Curatio absolvitur præparantibus humorem pituitosum & evacuantibus: Ubi conveniunt noduli ex purgantibus appropriatis uterinis. Radix bryoniæ, pilulæ de hierâ cum agarico. Extractum phlegmagogum, pilulæ cum elix. uterinô Crollii, decoctum fassafras, essentia ejusdem, bezoardicum Joviale. Utilia hîc quoque sunt medicamenta ex ♂. Decoctis tamen calefacientia & siccantia addi possunt. Commodissimus etiam est thermarum usus, sive in potu adhibeantur, sive æger illis insideat.

Diæta sit calefaciens atque exsiccans. Potus vinum generosum antiquum, sed paucum. Maximè necessaria est corporis exercitatio: Noxium est otium & quies.

Atque sic in aliis quoque procedendum est intemperiebus uteri compositis cum materiâ.

Equidem Bilis, si vel in totô vel uterô colligatur, præparanda & cholagogis evacuanda, uterus verò subindè est corroborandus. *Præparant verò bilem* rad. cichorei, polypod. borrag. fol. violar. malvæ, flores violarum, borraginis, sem. 4. frigida majora & minora, passulæ & ex his præparata. *Evacuant* autem syrupus rosarum, violarum solut. manna, tamarindi, rhabarbarum, folia sennæ, quibus, si opus sit, scammonium addi poterit.

CAPUT XVIII.

De

VASORUM UTERI ANGUSTIA.

INtemperiem uteri sequitur *vitiosa conformatio*, ubi primò se sistit angustia vasorum uteri, morbus satis frequens.

Causam agnoscit. 1. *Obstructionem* ex humoribus crassis & viscidis oriundam, 2. *Inflammationem*, scir-

rhum aut alium quemcunque tumorem. 3. *Medicamenta*, & balnea intempestivè adstringentia. 4. *Compressionem* vel à tumore vel etiam pinguedine nimiâ partium vicinarum productam, seu cicatricem aut carnem vel membranam orificiis vasorum annatam, vel coalitum orificiorum venarum, quod interdum post violentam secundinarum extractionem, vel ulcera accidere consuevit.

Diagnosis: Adest suppressio mensium. *Causas verò quod attinet*, obstructio cognoscitur ex copiâ crassorum humorum & crudorum: Interdum quoque pituita crassa muco similis ex uterô fluit. Cicatrix cognoscitur ex absentia reliquorum signorum: Secundinæ violenter sunt extractæ, vel ulcus aliquod in uterô præcessit.

Prognosis. Ob mensium retentionem multorum malorum causa est.

Curatio differt pro causarum diversitate. *Si à cicatrice* proveniat, cujus exemplum habet *Severinus*, sectio juvat.

Si ab obstructione, mirè convenit extractum troch. alhandal, si gr. iij, vel ij. permisceantur purgantibus, pro reserandis uteri obstructionibus & ciendis mensibus, propter amaritudinem. Sed cavendum, ne detur hoc gravidis & suspectis. Essentia ♂ liquida cum essentia artemisiæ & melissæ. Tinctura ♂ Zwelfferi, crocus ♂ aperitivus, cum fæculâ bryoniæ, ⊖ uterinum Mynsi. ⊖ florum cheiri, ⊖ pulegii. In contumacissimâ obstructione prosunt pilulæ de sabinâ Mynsichti, sed non dandæ sunt suspectis. Item medicamenta ex ♂.

CAPUT XIX.

De
UTERI INFLATIONE.

Causa est materia flatuosa, aquosa, crassa, pituitosa, in uteri venis contenta ibidemque vel generata vel aliundè transmissa.

Signa: Adest tumor in abdomine & regione uteri, sæpè ad umbilicum & diaphragma se extendens, nunquam tamen ad tantam, sicuti hydrops, magnitudinem perveniens; neque sitis urget. Tumor per vices quandoque decrescit, nec acerbissimi adsunt dolores, ut in inflammatione intestinorum; alvus ferè supprimitur & menses. Quomodo autem à conceptione discernenda uteri inflammatio sit, vid. apud *Sennertum Lib. IV. pag. 61. & sequentibus*.

Curatio: Facillimè inflammationem incurrunt mulieres, si à partu vel fluxu sanguinis menstrui sese exponunt aëri frigido, qui se vasis insinuans & ad uterum delatus morbum hunc producit. *Conveniunt autem purgantia*, ut pil. hieræ cum agarico, essentia phlegmagoga cum essentia carminativa: Pulvis catholicus purgans cum aliquot granis castorei: Carminativa, ut ▽ carminat. Dorncreilii, essent. carminativa, essentia castorei, vina medicata ex carminantibus

bus & hyſtericis. Hinc per aliquod tempus abſtinendum à medicamentis & natura ſui juri relinquenda, monente Zacuto Luſitanô. Pro flatuum eductione deſcribit inſtrumentum *Rhumelius jatr. Chym. pag. 465.* quod in hydrope aliisque uteri affectibus materiam ex uterô educit: Paratur ex lignô Guajacô cum aliquot fiſtulis.

Externè ♃ chamomillæ, ♃ ſtillat. rutæ, chamom. lauri, cumini, carui. fœniculi. It. Sacculi ex miliô cum herbis carminativis & hyſtericis.

Cum autem *inflatio uteri rariſſimè fiat ſine ſero*, ideò hydragoga medicamenta miſcenda ſunt purgantibus hunc in modum:

℞. *MP. hieræ cum agar.* ʒi.
Reſin. jalappæ
ſcammon. ♀ *rati ana gr. v.*
Extr. elateriigr ij.
Cum Eſſent. caſt.
F. l. a. Pilulæ.

Vel ℞. *Extract. phlegmagog.*
hydragog.
Scam. ♀ *rati ana gr. vi.*
Mag. gummi de Peru gr. iij.
Extr. caſtor. gr. ij.
Cum ♃ *ſtill. bacc. lauri.*
F. l. a. Pilulæ.

℞. *Pulv. cathol. purg.* ʒi.
⊕ *hermaphrod. gr. iij.*
Fœcul. bryon. gr. iij. vel v.

M. S. Purgier-Pulver auf einmal.

℞. *Herb. puleg.*
Flor. chamom. ana Mi.
Rad. bryoniæ
leviſtici ana ʒi.
mechoacan. alb.
eſul. præp. ʒß.
Cort ic. aurant. ʒiij.
ſem. aniſi
fœniculi ana ʒiß.
Caſſiæ lignea veræ ʒii.
F. l. a. Nodulus.

℞. *Fœcul. bryoniæ* ʒi.

S. Sonderlich Pulver gegen die Mutterblähung. Doſ. 2. Meſſerſpitz vel ʒß.

℞. *Eſſent. carminat.* ʒß.
caſtorei ʒiß.

M. S. Sonderlich Eſſentz 40. bis 50. Tropffen.

℞. ▽ *carmin. Dorncreillii* ʒiij.
Eſſent. puleg.
meliſſ.
flor. cheyri vel chamom.
Rom. ana ʒß.
Syrup. cort. aurant. ʒiß.

M. S. Sonderliche Mixtur auf etlichmal.

℞. *Herb. puleg.*
rutæ
Flor. chamomillæ
ſambuci ana Mij.
Milii M. j.
Bacc. lauri ʒiß.
ſem. carui
cumini
leviſtici ana ʒiij.

Incis. & Contus. groſſô modô D. ad chartam.

S. Species zu 2. Säcklein.

℞. *Empl. de baccis lauri q. ſ. malax.* ♃ *chamom. deſtillatô, induc ſuper alutam & obduc ſyndone rubrô in formâ uſitatâ empl. uterini.*

S. Euſſerlich Mutter-Pflaſter.

℞. ♃

℞. ♃ *chamom,*
rutæ ana ʒiij.
ſtillat. bacc, laurigr. vi.
cumini
carui ana q. iij.
Cum pauca quantitate ceræ
F. l. a. Linimentum.
S. Euſſerlich Sälblein.

Cap. XX.
De
*UTERI INFLAMMATIONE.

Cauſa proxima eſt ſanguis p. n. affluens, vel purus, vel impurus.

Signa: Actiones uteri & partes cum illô conſenſum habentes afficiuntur, apparet circa uteri regionem tumor, cum ardore, diſtenſione & gravitate locorum muliebrium. Adeſt continua febris, lingua ſicca & inflammata, vid. *Hippocrates de morbis mulierum lib. 2.* Si ſanguis purus affluat, omnia ſymptomata ſunt mitiora: Sin verò bilis admiſta ſit, vehementiora.

Progn. Malum periculoſum eſt, & facilè in gangrænam uteri mutatur, vid. *Hippocrates Aphor. 40. ſect. v.*

Cura: Proſunt remedia ex ſerpillo & hyoſcyamo, qui dolorem ſiſtit. Sedatô autem dolore non amplius tam fortiter attrahit ſanguinem uterus. Conveniunt pariter omnia remedia alterantia, reſpectus tamen debet haberi ad uterum: Decoct. alterans, aqua Nymphææ, ſempervivi, lactucæ: Syr. de Nymph. Spec. diatrion ſantalon, antihecticum Poterii, cryſtalli minerales ♄.

Externè convenit cerotum ſantalinum, roſaceum, ſaccharum Saturni.

℞. ▽ *Nymph.*
ſempervivi
lactucæ ana ʒii.
Syr. de Nymph.
Tinct. roſ.
viol. ana ʒi.

M. S. Sonderlicher Kühltranck.

℞. *Decoct. alter.* ʒiv.
Syr. de Nymph. ʒiß.
♒ ⊕ *Philoſ. gutt. vi.*

M. S. Kühltranck auf 2mal.

℞. *Sem. 4. frig. maj. ana* ʒiij.
c. ſ. q. ▽ *ſemperviv.*
F. l. a. Emulſio.
Adde antihect. Poter. ʒi.
Syr. de Nymph. q. ſ. Pro edulcoratione.

S. Kühl-Milch.

℞. *Tinct. roſ.*
violar. ana ʒiß.
♒ ⊕ ☿ ℈i.

M. S. Kühlende Tinctur ins Bier.

℞. *Herb. ſerpill.*
Fol. hyoſcyam,
umbil. ☿.
Flor. roſ. ana Miß.

S. Kräuter zum Säcklein in Milch zu kochen.

℞. ♃ *roſac.*
Nymph. ana ʒij.
hyoſc. expr. ℈i.

M. S. Euſſerliches Oel.

℞. *Cerat. ſant. al. q. ſ.*
Malax. c. ♃ *roſ. & hyoſc.* *Induc ſuper alutam*

alutam & obducatur ſyndone rubro in formâ uſitatâ empl. uterini.
S. Euſſerlich Mutter-Pflaſter.
℞. *Herb. lactuc. Nymph. umbilic.* ♀ *ana Mi. Flor. Nymph.* ℥iij. *Coq. inf. q. lactis & coletur.*
S. Milch einzuſprützen.

CAPUT XXI.

De

SCIRRHO UTERI.

Conveniunt humorem melancholicum educentia, noduli imprimis ex aperientibus internis ſpecificis, præcipuè ex helleborô nigrô præparatô, It. pilul. de ☉ ♈.

Externè empl. & unguentum de cicuta. *Internè* quoque prodeſt ☁ gummi ♓.

℞. *MP. de* ♓ *Querc.* ʒi. *Extract. helleb. nigri gr. vi. Reſin. jalappæ gr. v. cum Eſſent. artemis.*
F. l. a. Pilulæ.
adſperg. fœculâ bryoniæ
S. Sonderliche Pillen auf einmal.
℞. *Herb. meliſſæ Mi. Flor. matricariæ Summit. artemis. ana p. iij. Rad. bryon. helleb. nigri ana* ℥i. *polypod.* ℥iß. *Fol. ſennæ ſine ſtip.* ℥vi. *Rad. jalappæ* ℥ß. *Caſſ. veræ ligneæ* ℥ii. *anthophyll.* ℥iß. ☉ ☿ *alb.* ℥ii.
F. l. a. Nodulus.
S. Püſchlein in den Wein zu legen.
℞. *Empl. de cicuta Fabr. Hild. q. s. Malaxetur* ♌ *hyoſcyami. Induc ſuper alutam & obduc ſyndone rubro in formâ uſitatâ emplaſtri uterini.*
℞. *Unguent. de cicuta* ℥ß. ♌ *hyoſciami* ℥i.
M. S. Euſſerliche Salb.

CAPUT XXII.

De

HYDROPE UTERI.

VIdeatur *Sebizii memorabilis hiſtoria* de Fœminâ Argentoratenſi, quæ ventrem tumidum & diſtenſum ultra decennium geſtabat, & tum hydrope, tum 70. molis uterinis vexabatur.

Conveniunt hydragoga uterum corroborantia, eſſentia & extractum elaterii, eſſentia & magiſterium gummi de Peru, ☽ purgans ſeu hydragoga, ſyrupus hydragogus Myns. extractum hydragogum. *Convenit quoque inſtrumentum Rhumelii*, quo ▽ ex uterô educi poteſt.

℞. *Extract. hydragog. gr. xv. Magiſt. gummi de Peru gr. viii* ☽ *hydragogæ gr. iii. cum eſſentia artemiſiæ.*
F. l. a. Pilulæ.

℞. *Extract. elaterii gr. x.*
Resin. jalappæ gr. vi.
Mag. gummi de Peru gr. iij.
☽ *hydragog. gr. iii.*
Cum elix. uterino.
F. l. a. Pilulæ.

S. Purgierpillen auf einmal.

℞. *Extract. rad. esulæ gr. xv.*
Mag. gummi de Peru gr. vi.
☽ *purgantis gr. iii.*
cum elix. uterino.
F. l. a. Pilulæ. S. ut Supra.

℞. *Essent. elaterii* ʒi.
gummi de Peru ℈ii.

S. Purgier-Essenz auf einmal.

℞. *Syrup. hydragog. Myns.* ʒi.
Resin. jalappæ gr. vi.
▽ *vitæ mulierum* ʒii.

S. Purgiersafft auf einmal umzurütteln.

℞. *Herb. meliss.*
artemisiæ
pulegii ana p. iij.
soldanellæ
Cxatiolæ ana mß.
Flor. geniſtæ p. ii.
Rad. bryoniæ
esulæ præp. ana ʒi.
Cucum. asin.
jalappæ ana ʒß.
irid. Nostr. recent. ʒiß.
Cassiæ lignea veræ ʒii.
antophyll. ʒiß.
⊖ ♀ ʒii.
M. F. Nodulus.

M. S. Laxier-Püschlein in Wein zu legen.

Sumatur manè & vesperi cum dosi pulv. sequentis.

℞. *Facul. Bryoniæ* ℈ß.
⊕ *hermaphrod. gr. iij. D. in 6plo*

S. Sonderlich Pulver Abends zu nehmen.

Porrò infus. florum acaciæ vel etiam rad. irid. nostratis succus recens: Succus rad. bryoniæ.

Externè empl. hydropicum Mynsicht. vel Augusti. vel cataplasma ex stercore caprillo cum pulvere cochleariæ, inunctum cum ♌ sambuci per expressionem.

Hisce *universalibus præmissis* dentur *roborantia uterum*, essentia melissæ, pulv. uterinus &c.

CAP. XXIII.

De
PROCIDENTIA UTERI.

AD uteri repositionem hîc prosunt omnia emollientia & lubricantia medicamenta. Mira hîc præstat omnibusque præferendum est suffimigium pellis anguillæ salitæ.

Adstringentia tum demum sunt adhibenda, quando uterus in suum locum est restitutus. Convenit hîc suffimentum de hypocistide Mynsichti: Decoctum O, decoctum & rob musci prunorum sylvestrium seu acaciæ. Globulus ex filo cannabinô cum cerâ & aliis, *vid. Rhumelinus Jatr. Chym. pag.* 648. 699. & seqq.

Externè unguentum Comitissæ, empl. stiptieum Crolli, suffimigium ex

ex ſtercore vaccinô ſiccô. Ante repoſitionem etiam alvus eſt laxanda: Proſunt poſteà balnea adſtringentia.

℞. *Flor. malvæ*
meliloti
chamom.
alth. ana Mi.
Rad. alth. ℥ii.
Sem. lini
fœnugræci ana ℥i.

Incis. D. S. Species zum Säcklein.

Cum autem plerumq; adſint flatus, & alvus ſit obſtructa, tale præmittatur clysma.

℞. *Spec. decoct. emoll.*
carminat. ana Mi.
Fol. lauri m ß.
Sem. cumini
carui ana ℥ii.
Coq. in s. q. aquæ communis.
Col. ℞. *℥vi. in quibus diſſolve*
elect. lenitivi
de baccis lauri ana ℥vi.
vitell. ovor. N. 1.

M. F. Clyſter.

℞. *Fol. plantag.*
Muſici prun. ſylv. ana Mii.
Meſpilor. Mi.
Rad. ſymphit.
tormentill.
biſtortæ ana ℥iß.
O ℥i. vel ℥ß.

Incis. D. S. Species zum Bad.

Hæ ſpecies indantur ſacculo, qui applicetur regioni debitæ.

℞. *Herb. plantag.*
piloſellæ
herniariæ ana Mij.
Rad. ſymphiti
biſtortæ
tormentillæ ana ℥i.

Incis. & Contus. groſsô modô.

F. Nodulus.

S. Anhaltendes heilendes Püſchlein in Wein zu legen.

Externè ℞. *Emplaſtr. matric. magnet. Rhumelii q. s.*
malax. cum pingued. urſi, obduc aliutâ.

S. Euſſerlich Pflaſter.

℞. *Emplaſtr. contra rupturam uſit. q. s. croc. ♂ adſtr. ℥iij.*
malax. pingued. urſi,

F. I. a. Emplaſtrum.

℞. *Unguent. Comitiſſæ ℥vi.*
croc. ♂ adſtring. ℥ii.
℔ maſtich. q. s. pro liniment ò.

Unguentum magneticum egregium vide apud Roſenkreutzer.

Si oriatur â ligamentorum laxitate, mirè prodeſt empl. *Stœckeri in Empirica.* It. Tacamahaca laudatur â pluribus. De globulis uterinis *vid. Fabritius Hildanus Cent. IV. Obſ.* 61. Quidam etiam ſingulares annulos ad hoc commendant, vid. *Gabriel Ferrara in Obſ.*

CAP. XXIV.

De

IMBECILLITATE UTERI.

℞ Recip. *Pulv. nucis moſch. fœm. antophyll. ana ℥ii.*
Matris perlarum ℥iß.

M. S. Stärckendes Mutter-Pulver.

℞. *Mag. eboris*
matris perlar. ana ʒß.
antophyll. ʒii.
Bezoard. ℈*al.* ϑii.
M. S. ut suprà.
℞. *Conserv. meliss.* ʒiß.
flor. anthos
salviæ ana ʒß.
Pulv. Nuc. mosch. fæm. ʒii.
antophyll. ʒiß.
matr. perlarum præp. ℈iv.
ebor. sine △ ʒiß.
meliss.æ ʒiß.
Syr. de meliss.æ q. s.
F. Electuarium.
℞. ▽ *vit. mul. albæ* ʒiii.
artemis.
salviæ
meliss.æ ana ʒi.
Mat. perlar. præp. ʒiß.
Ebor. sine △ ʒi.
Edulcoretur parùm rotulis manus Christi perlatis.
M. Dos. 2. cochl.
℞. *Empl. uter. Stöckeri traum q. s. malax. cum mastich. Induc super alutam, & obduc syndone rubrâ in formâ usitatâ empl. uterini.*
Si adsit debilitas tendinum s. ligamentorum, tunc ita formatur emplastrum, ut simul tendinum locum seu situm justè operiat.

CAP. XXV.

De
DOLORE UTERI.

CUratio *primùm ad dolorem*, si is urgeat: *Deinde ad causas doloris* dirigenda. *Illi* si anodyna haud sufficiant, ad narcotica deveniendum. *Causas* quod attinet, *si à nimis crassô & grumosô sanguine menstruo* dolor proveniat, Præparantia, dissolventia & evacuantia simul adhiberi possunt. Et cum ferè semper flatus adsint, carminativa debent misceri: Unde medicamenta ferè omnia hîc locum habent, quæ in Colicâ à pituitâ & flatibus usurpari solent, nisi quod medicamenta utero accommodata hîc eligenda sint.

Si ob vasa uteri non satis patentia sanguineq; exitum quærente dolor oritur, sanguine, si opus sit, evacuatô corporeque purgatô partes laxandæ & dilatandæ sunt medicamentis capite sequenti propositis. Nimirum insessiones, fomenta & inunctiones usurpandâ è rad. malvæ, alth. lil. alb. & similibus.

℞. *Herb. meliss.æ*
puleg.
calaminth. ana Mj.
Rad. bryoniæ
levistici ana ʒß.
Sem. carth. ʒi.
Mechoacannæ albiss. ʒvi.
Rad. jalappæ ʒß.
Agar. albiss. ʒiij.
antophyll. ʒii.
♀ *albissimi* ʒiß.
F. l. a. Nodulus.
S. Büschlein in Wein.
℞. *Agar. albiss.* ʒiß.
Mechoacannæ albiss. ʒii.
Rad. bryon. ʒiß.
antophyll. ʒi.

In-

Infund. s. q. ▽ melissæ c. Vino
puleg. ana Col. expr. ℞.
Adde syr. de artemis. ℥iii.
canellâ ℥ii.
M. S. Laxiertranck auf einmal.
℞. *MP. hier. cum agar. ℈i.*
Resin. jalappæ gr. vi.
scam. ♀rati gr. iv.
Cum Elix. uter.
F. l. a. Pilulæ.
S. Pillen auf einmal.
℞. *Pulv. cathol. purg. ℈i.*
Fæcul. bryon.
antophyll. ana gr. v.
S. Purgier-Pulver auf einmal.
℞. ▽ *artemis.*
vitæ mulier. alb. ana ℥iii.
Syr. meliss. ℥ii.
Pulv. cathol. purg. ℈i.
S. D. Purgier-Säfftlein auf einmal wol umzurütteln.
℞. *Herb. puleg.*
matricar.
artemis.
Flor. chamomillæ ana Mi.
Rad. levistici ℥ß.
Bacc. lauri ℥i.
Incis. D. ad chartam.
S. Species zum Sack.
℞. ♁ *chamom. ℥iii.*
cheyri ℥ii.
destill. chamom. ℈ß.
bacc. lauri g. iiij.
M. S. Eusserlich Oel.
℞. *Empl. matrical. usit.*
Malax. ♁ destill. chamomillæ, induc super alutam & obdue syndone rubro informâ empl. matric. usitati.
S. Mutter-Pflaster.
In ipsô paroxysmô si dolor sit acutissimus.
℞. ▽ *artemis.*
vitæ mulier. alb. ana ℥ß.
Pulv. anod. ℈ß. gr. xv.
Syr. de meliss. ℥iii.
M. S. Muttertranck gegen die Schmertzen wol umzurütteln auf einmal.
℞. ▽ *vitæ mulierum albæ ℥iij.*
In quibus dissolve laud. opiati gr. iij.
Mag. matr. perlarum gr. vi.
Syr. de canellâ ℥iß.
M. S. Tränckleín wol umzurütteln auf einmal.
℞. *Conserv. melissæ ℥i.*
Laud. opiati gr. ij. vel iij.
M. Pro Bolô.
S. Zucker gegen die Mutter-Schmertzen auf einmal einzunehmen.

CAPUT XXVI.

De SUPPRESIONE MENSIUM.

Curatio festinanda; requirit autem 1. *V. S.* in talô, post purgationes, diebus 3. 4. vel 5. ante tempus consuetæ evacuationis: Hujus vicariæ sunt *cucurbitulæ*, prius locis remotioribus, cruribus nimirum, post propioribus coxis scilicet, applicandæ.

Huc pertinent *ligaturæ* atque *frictiones* instante mensium tempore, præmissâ totius evacuatione per epicrasin.

Secundò materia præparanda.

Tertiò evacuanda.

Quartò requiritur deobstructio per menses cientia.

Quintò reliquiarum discussio per diaphoretica: Quæ omnia pro varietate causarum varianda.

Quando menses instant, vel jam profluunt, balnea debent vitari: Per sudorem enim tenuiorem absumunt substantiam, quâ ratione quoque mensium suppressionem facilè producere possunt. De Thermis mineralibus vid. *Zacutus Lusitanus*. Possunt autem ulterius ea parari cum ☿ menses cientibus.

Balsamus ♃ quoque ciet menses, quare gravidis ob metum abortus minus convenit.

Ex usu panis calidi virgines & mulieres tempore fluxus menstrui gravissimas obstructiones & suppressiones mensium sibi causare possunt.

1. Præparantia, laxantia & simul menses evacuantia:

℞. *Croc.* ♂ *aperit. uterini* ʒiij.
Fæcul. bryoniæ ʒi.
M. Divid. in 4. p. æ.

S. Digestiv-Pulver auf einmal.

℞. ☿ *artemis. compos.* ʒiv,
syr. flor. calend. ʒiß.
Ess. ♂ *liq.* ʒij.
melissæ.
artem. ana ʒi.

M. S. Digestiv-Tranck auf zweymal.

Mane & vesperi.

℞. *Essent. ad menses*
♂ *liquid. ana* ʒii.
D. ad Vitrum.

S. Digestiv-Essenz zu 60. Tropffen.

℞. *MP. hier. cum agar.* ℈i.
scammon. ♃ *rat i gr. vi.*
extr. troch. alband. gr. iij.
Cum essent. artemis.
F. l. a. Pil. N. xx.

S. Pillen auf einmal.

℞. *MP. fœtidar.* ℈i.
Extr. helleb. nigri gr. vi.
troch. alb. gr. iij. vel iv.
c. Ess. castor.
F. l. a. Pilulæ.

℞. *Extract. cathol.*
helleb. nigri ana ℈ß.
troch. allband. gr. iij.
Cum Essent. castor. F. l. a. Pilulæ adsperg. fæc. bryon.

℞. *Extract. cathol.*
chalyb. ana ℈ß.
helleb. nigr.
resin. jalappæ ana gr. v.
Cum essent. croci F. l. a. Pilulæ.

S. Pillen auf einmal.

℞. *Pulv. cathol. purg.* ℈i.
Fæcul. bryoniæ
croci ♂ *aperitivi*
saccharini ana gr. vi.

M. S. Purgier-Pulver auf einmal.

Crocus ♂ saccharinus præparatur cum ♃.

℞. *Pulv. rad. jalappæ* ℈i.
scam. ♃*r. gr. vi.*
Fæc. bryoniæ gr. v.
⊖ *uter. Myæ gr. iv.* (*in cujus defectu potest sumi* ⊖ *artemis. vel aliud specificum*)

M. S. Purgier-Pülverlein auf einmal.

℞. *Pulv. rad. jalappæ* ℈i.
croc. ♂ *aperit.*
saccharini ana gr. viii.
vel vii.
scam-

scammon. ♀rati gr. vi.
♌flillat. cinamomi g. i.

M. S. Purgier-Pulver auf einmal.

℞. ▽ *artemis. compos. ʒi. in qua dissolv. extract. helleb. nigr.*
chalyb. ana ℈ß.
scammon. rosati g. vii. vel viii.
Adde syr. de canellâ ʒiii.

M. S. Purgiertränckle in wol umzurütteln auf einmal.

℞. *Agarici albissimi ʒii.*
Rad. helleb. nigri præp. ʒiß.
♁ *arthemisiæ vel*
uterin. ℈ß.
Flor. calend.
cheyri
anthos ana p. i.
Cassiæ lign. veræ ʒiß.
Infunde s. q. ▽ artemis. & melissæ, mane ebulliant,
Colat, adde syrup. de canellâ ʒiii.

M. S. Purgiertränckle auf einmal.

℞. *Herb. puleg.*
meliss.
artemis. ana Mß.
Fol. calend.
leucoii (valdè cient menses)
borrag. ana p. iij.
Rad. bryon.
aristoloch. rotund.
rub. tinct. ana ʒiij.
helleb. nigr. præp. ʒiß.
esul. præp.
jalappæ ana ʒiij.
Agarici albissimi
Cinamomi ana ʒiij.
Cassiæ lignea veræ ʒii.
Croci orientalis ʒi.
♁ ♀ *albissimi ʒiß.*

F. l. a. Nodulus.

S. Büschlein in Wein zu legen.

℞. *Herb. meliss.*
mercurialis
artemis.
matric.
pulegii ana Mß.
Flores calendulæ
leucoji
lil. convall. ana p. iij.
Rad. bryoniæ ʒiß.
aristol. rot. ʒvi. (habet vim laxandi)
Limat. chalyb. ʒiii.
Rad. elleb. nigr. ʒi.
esul. præp. ʒvi.
Agar. albiss. ʒiij.
Cinamom. electi ʒiij.
Cassiæ lignea veræ ʒii.
antophyll. ʒiß.
Croci ʒi.

F. l. a. Nodulus.

S. Laxierpüschlein in Wein.

II. Menses propriè cientia.

℞. *Spec. dialaur. Myns. ʒiii.*
Borracis Venetæ ʒi.

M. S. Pulver auf etlichmal. Dos. ʒß. ad ʒi.

℞. *Croc. ♂ aperit. uterini ʒiij.*
Cassiæ lignea veræ ʒß.
borrac. ʒi.

M. F. Pulvis Dos. â ʒß. ad ʒi.

℞. *Pil. cum ess. castor.*

S. Pillen auf etlichmal

℞. *Trochis. de myrrhâ ʒiß.*
Extract. splenis bovis
♂ ana ʒß vel ʒi.

F. l. a. Pilulæ instar pisorum minorum.

S. Pillen auf etlichmal. 1. Dos. 15. vel 19.

Medi-

Medicamenta ex splene bovis, ut essentia & decoctum, pro secretô in ciendis mensibus habenda.

℞. *Vini malvat.* ♂ *Hartm. lib. ii. Syr. flor. calend. de canellâ ana* ʒiß. *filtr. detur. ad vitrum.*

S. Sonderlich præparirter Malvasier. Dos. ʒij. vel. iij.

Vel præparetur ex vinô melissæ & extractô ♂ claretum, ad imitationem clareti Myns.

℞. ▽ *artemis. compos.* ʒiv. *Syrup. de artemis. comp.* ʒvi. *de canellâ* ʒi. *Essent. melissæ* ♂ *liquid. artemis. Splen. bovis ana* ʒiß. *croci* ʒi.

M. S. Sonderliche Mixtur auf etlichmal Dos. 1. vel 2. cochlearia bis de die.

℞. *Essent. splenis bovis artemisiæ melissæ* ♂ *liquid ana* ʒii, *sabinæ* ʒiß. *croci* ʒi.

M. S. Sonderliche vermischte Essenz. Dos. gutt. 50.

℞. *Essent. ad menses* ♂ *liquid. ana* ʒiij.

M. S. Sonderliche Essenz. Dos. gutt. 50. vel 60.

Externè:

℞. *Scor. reguli* ☤ ʒiv. *Coq. inf. q. luxivii ex cineribus artemisiæ vel alterius specif. præp. ad extractionem rubedinis, Col.* ℞. ʒvi. *Vini Malvatici* ʒii.

D. S. Sonderliche Mixtur äusserlich zu gebrauchen.

Ferro vel silicibus ignitis affundantur cochlearia duo: Est certissimum in desperatissimis casibus.

℞. *Suffiment. Mynf. de Sabinâ* ʒß. *pulv. colocynth.* ʒi.

M. S. Rauch-Pulver.

℞. *Herb. melissæ puleg. matricar. mercurial. ana* Mij. *rorismarini* Mj. *Flor. malvæ* Mj. *Rad. bryoniæ* ʒii, *aristol. rotundæ rubiæ tinct. ana* ʒij. *Incis. groſsô modô* M. D. *ad chartam.*

S. Species zum Bad.

Vel ex dimidiâ parte potest fieri fomentatio. Possunt quoque addi baccæ lauri.

℞. ♋ *lil. alb. flor. cheyri ana* ʒiij. *diacolocynth.* ʒiß.

S. Eusserlich Oel.

℞. *Helleb. nigri* ʒi.

Cum serico F. l. a. Globuli.

S. Knöpflein.

Non autem diutius justô retineri debent, ut & suppositoria seu pessi uterini v. g.

℞. *Pessor. uterin. Mynf. N. ij. D. cum filo serico & illinantur* ♋ *lil. alb.*

S. Mutterzäpflein.

Quidam etiam præparant ex radicibus gentianæ, sed optimè fieri solent

lent ex radicibus helleb. nigri pessi, qui tamen non diu retineri debent, aliâs fit exulceratio uteri, *vid. Angel. Sala in Anatom. Essent. vegetabilium Sect. IV. Cap. V.*

℞. *Pulv. fol. persicariæ maculat. ☉ in Leone existentis collectæ & in umbra siccatæ* ʒß.
Rad. helleb. nigr. ℈ß *vel* ℈i.
Cum s. q. mucilag. gummi tragacanth. c. vinô alb. paratæ.
F. l. a. Pessus.
S. Mutterzäpfflein.

Est experimentum certissimum. Vel etiam ex extractô helleb. nigri & melle fieri possunt pessi: *vid. Angelus Sala l. c.*

℞. *Trochisc. de myrrhâ* ʒi.
Castorei ℈ß.
Cum succô artemisiæ F. l. a. Pilula parva.

℞. *Cinamomi*
Succini ana ℈i.
Croci ℈ß.
M. F. Pulvis sumendus aliquoties manè.

Caput XXVII.

De
DECOLORATIONE MENSIUM.

Curatio pro diversitate causarum dividitur dupliciter. I. enim *Alia est, quando sanguis vitium contrahit*, vel propter totius corporis, vel propter præcipuæ alicujus partis intemperiem; quare ratio in curatione habenda est causarum. Aliquando enim sanguis laborat vel quia suppressus est, & tunc mensium suppressio præcessit, dolor pectinis & pulsatio fortis femorum. Vel quia ab utero excrementis scatente inquinatur, & tunc uteri inquinati signa adsunt. Aliquando sanguis â permistione excrementitiorum humorũ inquinatur, & tunc curationem si spectes, præparandum est, sed ita, ut, dum humores crassi attenuationem exigunt, nimis verò attenuantia serosos humores colliquant & ad uterum movent, validioribus abstineamus & acetum fugiamus. Postmodum evacuandum.

II. Alia *mensium decoloratio est, quando declinant ad albedinem*, â pituitâ & imbecillitate ventriculi, cujus & signa adsunt. Vel idem contingere potest â pure, & tum ulcera in uterô latent, unde pus sequitur.

III. Alia porrò est, *quando menses flavedinem induunt* vel *viriditatem*, quæ â bile procedit.

Alia IV. *quæ ad livorem abit*, quod â melancholiâ oritur. Conferatur *caput de fluore albô*, ubi plura.

Convenit hic ☿ dulcis appropriatis pilul. admixtus, qui egregiè operatur.

℞. *Pil. rosac. multipl. infus.* ℈i.
☿ *dulcis ritè præpar. gr. xv.*
Cum elix. uterinô Crollii.
F. l. a. Pilulæ N. xxi.
S. Sonderliche Pillen.

℞. *Essent. melissæ* ʒiij.
Elix. propriet. Paracelsi ʒß.
S. Vermischtes Elixir Proprietatis.
Dos. 40. vel 50. Tropffen.

℞. *Herb. scord. (putredini valdè resistit, & menses ciet.) melissæ*
Flor. cent. min. ana Mj.
Rad. bryoniæ ʒi.
Helleb. nigri præp. ʒiß.
Fol. sennæ sine stip. el. ʒi.
antophyll. ʒiij.
⊖ *uterini vel artemis.* ʒi.
F. l. a. Nodulus.

S. Laxier- und Blutreinigendes Püschlein in Wein.

Præmissis universalibus potest etiam excitari sudor:

℞. *CC. sine* △ ℈i.

Bezoard. ℔ ℈ß.

S. Schwitzpulver.

℞. *Antihect. Poterii gr. xv.*
CC. sine △ *præp.* ℈i.
Facul. bryon. gr. iv.
M. F. Pulv.

S. Schwitzpulver auf einmal.

Omnibus incassum adhibitis suadet *Rodericus â Castro* excitationem fonticuli in unô vel utroq; brachio: Præcipuè homines (inquit) qui â » pharmacô læduntur, ab hôc salu- » berrimô præsidiô anxilium sen- » tiunt longè maximum, *vid. Lib.* 1. *Part.* 2. *de Morb. Mulierum Cap. X. pag.* 71.

CAPUT XXVIII.

De

INORDINATO FLUXU MENSIUM.

I. ANnticipatio mensium, *si â sanguinis copiâ* expultricem uteri irritante proveniat, curatur venæsectione, si sanguinis copia sit major: Sin minor, Diætâ & exercitiô frequentiori.

Si verò â sanguinis acrimoniâ ac tenuitate, evacuantibus, rhabarbarô præsertim & temperantibus curatur.

Quæ *â retentrice uteri languidâ* provenit anticipatio mensium, in eâ â nimiô adstringentium usu cavendum. Acidulæ & thermæ vim ferri habentes hîc commendantur.

II. *Mensium ultra consuetum tempus subsistentia*, si ab expultricis frustratione, ob sanguinis paucitatem proveniat, non adeô urget. Si verò ob sanguinis crassitiem oriatur, tunc purgandum, antequam multum sanguinis colligatur. Deindè menstruâ purgatione finitâ attenuandum, aliquot autem ante menstruam purgationem diebus aperiendum est. Scarificatio talorum hîc locum habet.

Quodsi verò proveniat ob expultricis imbecilitatem & frigidam uteri intemperiem, calefaciendum pariter.

Curatio igitur ad morbum & causas juxta methodum medendi respiciat.

Conveniunt purificantia ex helleb. item fumariâ & rhabarbarô Monachorum.

Ubi acrimonia adest, lac prodest: It. emulsiones & præcipitantia. Succus fumariæ cum lacte.

De acidulis artificialibus vid. *Schröderus.*

℞. *Acid. artif.* ʒiv.

Syr.

syr. de meliss. ℥iß.

M. S. Blutreinigende Mixtur. Dos. 1. vel 2. cochl.

Vel in aquis uterinis dissolvi potest ☿lum hermaphroditicum in debitâ quantitate, & inde fieri acidulæ, in cujus defectu sumi potest ☿ ♂.

Thermæ possunt fieri ex ♂ vel per se, vel additis aliis.

Ubi crassities adest sanguinis, Quercetanus hîc ut & in omnibus uteri affectibus Mercurialem valdè commendat; habet autem in se magnam ☿ copiam.

Semen hyosciami cum syrupô rosarum quidam Patavinus in arcanô habuit.

Cap. XXIX.

De

NIMIO FLUXU MENSIUM.

Curatio exposcit primò cohibitionem per revulsionem, interceptionem, sanguinis incrassationem, & vasorum per adstringentia & alia occlusionem. Sistendum tamen pedetentim, si magna sanguinis copia adsit & per modum crisis accidat, quod tamen rarò evenit.

Si sanguis sit copiosior, respiciendum 1. *ad V. S.* quæ, si evacuationis gratiâ instituitur, venam in cubitô hepaticam præprimis concernit. Sin vires sint debiliores, in salvatellâ utriusque manus instituitur: Si revulsionis gratiâ fit, quia repetita potentius revellit, partienda est. 2. *Ad cucurbitulas*, quæ ad evacuationem cuivis parti (inferiores si exceperis) ut dorsô, scapulis & quidem cum scarificatione applicari possunt. Ad revulsionem mammis sine sacrificatione imponi debent, & difficultate respirationis obortâ removeri. 3. *Ad ligaturas, frictiones* brachiorum &c.

Si à sanguine acri, convenit purgatio per syrupum rosarum solutivum & alia. Administrentur deinde incrassantia.

Si à sanguine aquosô & serosô, tunc hepatis vel rerum constitutio attendenda & curatio ad illorum affectus dirigenda.

Si ab anastomosi, calida admisceto frigidis, ne venæ obstruantur, vel febris inducatur. Si apertio est in vasis cervicis, pessîs locus est. Balnea nonnisi frigidiora, aut in quibus vis adstringendi caliditatem vincit, usurpanda.

Si à diapedesi, quæ tamen rarissimè contingere consuevit, statim topica adstringentia adhibeantur.

Si à ruptione, quæ vel à plethorâ, vel à causis sanguinem agitantibus, partu præsertim laboriosô accidit, tunc præmissâ, ubi opus fuerit, venæsectione, conglutinantibus medicamentis utendum.

Si ab erosione, quæ pauco sê purulentô & serosô prodit sanguine, acrior & corruptus sanguis temperandus atque admixtô adstringentium usu educendus. Stercus suillum & asininum plurimum laudatur, quemadmodum etiam syrupum ex stercore

asininô miris modis extollit Prævotius.

Sanguinem sistentibus *semper præmittenda sunt purgantia*, ubi convenit scammonium rosatum.

℞. *Pulv. dia ♂ Mynſ. ʒii.*
ſem. hyoſc. albi ℈i.
M. *Div. in 3. p. æ.*
S. Pulver auf einmal.

℞. *Spec. dia ♂*
diaplantag. ana ʒiß.
Croci ♂ adſtring. ℈ij.
ſem. hyoſ. albi ℈i.
M. S. Pulver auf etlichmal.

℞. *Croci ♂ adſtring. ℈i.*
ſperniol. Crollii gr. viii.
M. S. Pulver auf einmal

℞. *Usneæ cranii hum. gr. vi.*
croci ♂ adſtring. gr. xv.
S. Anhaltendes Pulver auf 1 mal.

℞. *Eſſent. ſeu ℞ ♂ adſtring. ʒß.*
S. Anhaltende Essenz. Dos. gutt. xxx. XL.

℞. *Tinctur. lap. hæmat. ʒij.*
♀ ⊕ ʒi.
D. S. Anhaltende Tinctur 30. bis 40. Tropffen.

℞. ▽ *plantag.*
burſæ paſt.
equiſeti ana ʒi. ad ʒii.
ſyrup. corall.
de ſymph. Fern. ana ʒi.
lap. hæmat. præp.
corall. rubr. præp. ana ʒi.
croci ♂ adſtr. ℈i.
M. S. Anhaltender Tranck wol umzuzurütteln 2. oder 3. Löffelvoll auf einmal.

℞. ▽ *plantag.*
burſæ paſt. ana ʒi.
ſyrup. de portulaca
ſymph. Fernel. ana ʒi.
Eſſent. ♂ adſtring. ʒii.
Tinct. lap. hæmat. ʒi.
♀ ⊕ ℈ij.
M. S. Anhaltender Safft auf etlichmal.
Doſ. 1. vel 2. cochl.
Anodyna & inſimul adſtringentia:

℞. *Pulv. anodyn. gr. xii.*
croc. ♂ adſtr. gr. vi.
ſperniol. Crollii gr. v.
M. S. Anhaltendes Pulver.

℞. *Sperniol. Crollii gr. vi.*
laud. opiati gr. iij.
F. l. a. Pilulæ N. IX.
S. Anhaltende Pillen auf 1 mal.

℞. *Conſerv. roſ. vel ſymph. ʒi.*
laud. opiati gr. ij. vel iij.
ſperniol. Crollii gr. v. vel vi.
F. l. a. Bolus.
S. Anhaltender Zucker auf 1 mal.

℞. ▽ *burſ. paſtoris ʒiii.*
ſyrup. corall. ʒii.
laudani opiati gr. iij.
usneæ cranii hum. gr. vi.
M. S. Anhaltendes Tränclein auf einmal.

℞. ▽ *burſ. paſtoris ʒiv.*
ſyrup. de ſymph. Fernel. ʒiii.
laudani opiati gr. iij.
usneæ cran. hum. gr. vi.
M. S. Anhaltendes Tränclein auf etlichmal.

℞. *Herb. burs. paſtoris*
equiſeti
muſci prun. ſylv. ana M̃j.
Fol. quercus
Herb. millefol. ana m ß.
Rad. ſymphiti
torment.

plan-

plantag.
O *lib. j. bistortæ ana* ℥iij.
Incis. D. S. Species zum Bad.
Possunt coqui in ▽ *ferrariorum.*
℞. *Musci prun. sylv.*
Rad. tormentillæ
bistortæ ana ℥i.
Gallorum ℈ii.
Croci ♂ *adstring.* ℈i.
c. s. q. rob acaciarum & alb. ovi
F. l. a. Pessus. Obducatur syndone cum filo.
S. Eusserlich anhaltender pessus.
℞. *Unguent. stipt.* ℥i.
D. S. Eusserlich anhaltende Salb.
℞. *Unguent. Comitissæ* ℥i.
Croci ♂ *adstring.* ℥ß.
♁ *mastich. q. s.*
M. Pro unguentô. S. ut Suprà.
℞. ▽ *spermat. ran.* ℥iv.
acet. rosarum ℥ß.
Sperniol. Crollii ℈i.
M. S. Eusserlich aufzulegen.
Adhibe externè tepidè vel frigidè.

In defectu helleborastri cingulum fieri potest ex bursâ pastoris & millefolii.

Aqua spermatis ranarum, ut & pulvis ranarum multum pollent in omnibus hæmorrhagiis.

℞. *Rad. filipend.*
Cort. granat. ana ℥i. M.
Cum liquore idoneo valdè confert.

Caput XXX.

De
Fluxu Mulierum albo & Gonorrhoea.

Curatio fluoris muliebris festinanda, nam plerumque fœminas steriles reddit.

Si igitur proveniat â totô 1. Fugienda V. S. propter cacochymiam. 2. Discussio optimè ~~est~~ per decocta, v. g. ligni lentisc. Chinæ instituitur. 3. ad exsiccationem respiciendum. 4. adstringentia & partem roborantia adhibenda sunt: 5. Somnus supinus fugiendus & 6. frictiones partium superiorum ad aversionem proficuæ esse solent.

Si â parte aliquâ propter uterum oriatur, curatio ad illam partem dirigenda venit.

Si ab uterô malum promanat, intemperiei tanquam fomitis ratio habenda in curatione, unde suffumigationes ex thure &c. cum fructu adhibentur.

A quacunque verò causâ oriatur, *usus thermarum* valdè conducit.

De *Gonorrhœâ*, si quæ sciri debent, ex iis, quæ de Gonorrhœâ virili dicta sunt, petantur.

Universalia & *purgantia* semper in hôc affectu debent præmitti adstringentibus.

Flor. meliloti albi sunt experimentum fœminæ cujusdam, quod magnifaciendum existimo.

℞. *Fol. sclareæ*
ros. alb.
Flor. meliloti albi ana M j.
Rad. helleb. nigri

esulæ præp. ana ʒi.
Sem. carthami ʒvi.
Rad. jalappæ ʒß.
bryoniæ ʒiij.
Antophyll.
⊖ ♀ *albiss. ana ʒii.*
F. l. a. Nodulus.

S. Püschlein in Wein zu legen.
℞. MP. *de hierâ cum agar. ℈i.*
⊕ *hermaphroditici gr. iv.*
Extr. trochisc. alhand. gr. ij.
cum Essent. artemis.
F. l. a. Pilulæ.

S. Pillen auf einmal.
℞. *Pulv. cathol. purg. ℈i.*
⊕ *hermaphrod.*
Fæcul. bryoniæ ana gr. iv.

S. Purgierpulver auf einmal.
Hisce præmissis possunt in usum venire specifica, v. g.
℞. *Fol. ros. alb.*
melilot. albi
sclareæ ana Mj.
Rad. filipendul.
Nymphææ ana ʒi.
Lign. lentisc. ʒiß.
Visci quercini ʒß.
F. l. a. Nodulus.

S. Säcklein in Wein zu legen.
℞. *Succini albi præpar.*
Crystall. præp.
Corall. alb. præp.
osteocoll, ana ʒi. M.
F. Pulvis.

S. Zwey Messerspitz voll. vel ʒß. ad ℈ii.
℞. *Pulv. contra fluxum album N.*
ʒß *ad* ℈ij.
Detur in sextuplô.

S. Pulver auf einmal.
℞. *Pulv. putam. ovorum calcinat.*
succini albi
osteocollæ
matris perlarum præp.
O *plumos. ana ʒi.*

M. S. Pulver auf etlichmal.
℞. *Essent. nostræ contra fluxum alb. ʒiij.*

S. Sonderliche Essenz.
℞. *Essent. contra fluxum alb.*
lignorum ana ʒiij.

S. Vermischte Essenz 40. bis 50. Tropf.
℞. *Tinctur. coral. cum ♎ lign. ʒiij.*

S. Corallen-Tinctur. Dos. 30. Tropf.
℞. *Unguent. Comitiss.*
rosat. ana ʒß.

M. S. Salb.
℞. *Fol. plantag.*
Herb. melilot. alb.
Fol. sclareæ ana Mij.
Ros. alb. Mij.
Rad. bistort.
filipend. ana ʒiij.
♃
☉ *ana lib. ß.*

S. Species zum Bad.
℞. *Thuris*
mastichis ana ʒij.
ladan.
gummi junip. ana ʒij.
M. F. Pulv.

S. Rauch-Pulver.
Inter *roborantia* hîc confert pulvis viperinus ad gr. xii. singulis diebus ante prandium cum scob. eboris gr. iij. per 40. dies *vid. Petrus à Castrô.* Adstringunt quoque pulv. oss. human. ciner. stercoris caponum in ▽ pluviali. Empl. *Zacuti Lib. IX. Cap. XI. Histor.* renibus quod applicat.

Mulier

Mulier fluxione albâ laborans à balneô & vehementiori motu penitus abſtineat.

Joël in Praxi pag. 250. ▽ deſtill. ex antheris & herbis polygonorum ſimul mixtis deſtillatisque hauſtulum mane ſumptum ad colluviem albam mirificè ſiſtendam laudat.

CAP. XXXI.

De

MORBO VIRGINEO.

Curatio abſolvitur *primò* V.S. præcipuè in talo, ſi malum recens eſt, nec ſanguis in alium humorem degeneravit, imprimis ſi à ſanguinis evacuatione ſuppreſſa oriatur.

2. *Purgatione*, præmiſſis præparantibus.

3. *Deobſtructione*, in quâ omnium viſcerum habenda eſt ratio. Menſium imprimis ſuppreſſio maximè attendenda venit.

In *Diæta* acetum fugiendum, *vid. Franciſcus Ranchini Prof. Monſpelienſis de Morbis Virginum*, qui inſtar omnium eſſe poteſt: Exſtat item *Diſputatio inter Baſilienſes de hôc affectu* lectu digna.

Purgantibus ſemper digeſtiva & aperientia præmitti debent.

Digeſtiva & Aperientia ſimul ſequentia ſunt:

℞. *Croci* ♂ *aperit.* ʒß.
⊖ *cichor.*
fraxini ana ʒi.
Facul. bryoniæ ℈ij.

M. S. Digeſtiv-und eröffnend Pulver auf etlichmal. Datur à ℈i. ad ʒß.

℞. *Croc.* ♂ *aperitivi* ʒß.
Facul. bryoniæ ʒi.
⊖ *aperitiv.* ℈ij.

M. S. Digeſtiv-Pulver auf einmal.

℞. ☿ ⊕ *lat.* ʒi.
⊖ *cichor.*
fraxini
uterini ana ℈i.
M. D. in 6. p. æ.

S. Digeſtiv-Pulver.

℞. *Eſſent.* ♂ *liquid.*
aperit.
ſplenet. bovis (ſi lien ſimul laborat) ana ʒii.

S. Digeſtiv-Eſſenz. Doſ. gutt. 50. vel 60.

Vel ℞. *Eſſent. aperitiv.*
♂ *liquid. ana* ʒß. M.
S. ut ſupra.

℞. ▽ *Aperit. compoſ.* ʒiv.
ſyr. aperit. Minder. ʒj.
Eſſent. aperit.
♂ *liquid. ana* ʒiij.

M. S. Digeſtiv-Safft. Doſ. cochl. j. vel ij.

℞. *Elix. propriet.*
aperitiv.
ad menſes ana ʒij.

M. S. Vermiſchtes Elixir.

Purgantia (vomitoria etiam ſi vires ferant) adhiberi debent & poſſunt.

℞. *Pulv. diajalap. Mynſ.* ℈i.
Agar. trochiſc.
Croci ♂ *ſacch. ana gr. viij.*

D. & S. Purgierpulver auf einmal.

℞. *Pulv. rad. jalappæ* ℈i.

croci

croci ♂ saccharini
fæculi. bryon. ana gr. vi.
scam. ♀rati gr. ij.
M. D. & S. ut antè.

℞. *Pulv. phlegmagog. ℈i.*
scammon. ♀rati
resin. jalapp. ana gr. v.
⊕ *♂ ♄ati gr. iij. (fit ex regulo ♂ & ♄)*

M. S. Purgierpulver auf einmal.

℞. *Agar. trochisc. ʒß.*
Pulv. rad. jalapp. ℈ß.
scammon. ♀rati gr. iv.
♀ ⊕ *lati ℈ß.*
conserv. & syr. ros. q. s. pro efformando Bolo.

S. Laxier-Zucker auf einmal.

℞. *Extract. diacarthami ʒß.*
scammon. ♀rati gr. iv.
conserv. meliss. q. s.

S. Laxier-Zucker auf einmal.

℞. MP. *de ammon. Quercet.*
♀ *Ejusdem ana ʒß.*
scammon. ♀rati gr. xij.
Extr. troch. alhand. gr. v.
F. l. a. Pilulæ N. XXIV.

S. Pillen auf 2mal.

℞. MP. *de sagapeno ℈i.*
resin. jalapp. gr. vi.
Extr. troch. alhandal. gr. ii.
c. s. q. Essent. ♂ liquid.
F. l. a. Pilulæ.

S. Pillen auf einmal.

℞. *Extract. diacartham. ℈i.*
troch. alhand. gr. iii.
Croci ♂ aperit. gr. vi.
F. l. a. Pilulæ N. XXI.

S. Pillen auf einmal.

℞. *Extr. diacartham. ℈i.*
scammon. ♀rati gr. vi.
extr. troch. alhandal. gr. ij.
F. l. a. Pilulæ.

S. Pillen auf 1mal.

℞. *Extract. ♂.*
resin. jalappæ
scammon. ros.
♀rati ana gr. vij.
F. l. a. Pilulæ. Adsperg. fæculâ bryoniæ.

S. Pillen auf einmal

℞. *Extract. diacartham. ʒß.*
Dissolve in s. q. ▽ aperitivæ, adde
scammon. rosati gr. v.
Essent. ♂ liquid.
aperit. ana ʒi.
syr. aperit. Mindereri q. s.
F. Potiuncula.

S. Eröffnendes Purgiertränklein auf einmal.

℞. *Essent. ♂ liquid.*
aperitivæ ana ʒi.
Extract. diacartham. ℈ii.
syr. de pom. laxat. q. s.
F. l. a. Potiuncula.

S. Eröffnendes Purgiertränklein auf einmal.

℞. *Pulv. cathol. purg. ℈i.*
Essent. aperit.
♂ liquid. ana ʒi.
syr. de pomis laxat,
F. l. a. Haustulus.

S. Laxier-Säfftlein auf einmal.

℞. *Herb. agrimon.*
cuscut.
marrub. ana Mj.
Flores. borrag.
bugloss.
cichor.
genist.
epat. nob. ana Pug. ij.
Rhabarb.

Rhabarb. Monach. ʒiß.
Rad. helleb. nigri
filicis ana ʒi.
v. aperient. ana ʒij.
Sem. carthami ʒvi.
Agar. albiſſ. ʒiij.
cinamomi elect.
caſſiæ ligneæ veræ ana ʒii.
caryophill. ʒiß.
ſpic. ʒi.
℥ ♀ *albiſſ.* ʒiß.
F. l. a. Nodulus.

S. Büſchlein zum eröffnenden Laxier-Wein.

℞. *Agarici albiſſimi ʒii.*
Rad. jalap. ℈iv.
Adſperg. ♀ ℞*a, infunde per noctem in ſ. q. aquæ aperitivæ compoſ. Col.* ℞.
adde ſyr. de pom. laxat. ʒß.
Eſſent. ♂ *liquid. ʒi.*

M. S. Eröffnend- und laxirendes Tränklein auf einmal.

Hiſce præmiſſis ſequuntur *Conſortantia.*

℞. *Pulv. cachect. ♃ ʒij.*
ebor. ſine △
ſpec. diarrhod. Abbatis ana ʒi.
Cum ſ. q. ſacch. ▽ *ſcorzoner. diſſol.*
F. l. a. Rotulæ.

S. Stärckende Küchlein/deren 5 oder 6. auf einmal zu nehmen.

℞. *Eboris ſine* △ *calcin.*
Fœcul. bryoniæ ana ʒi.
Pulv. cachect. ♃ ʒij.
Spec. diarrhod. Abbatis ℈iv.

M. S. Stärckend Pulver 2. Meſſerſpitz voll auf einmal.

CAP. XXXII.

De
SUFFOCATIONE UTERI.

CUratio reſpicit primò *tempus Paroxyſmi*, ubi ratio habenda eſt. I. *Interceptionis* per ventris circa umbilicum cingulum ex coriô humano vel cervi in ipſo coitu necati confectum atque ligaturam. II. *Excitationis* per ligaturas & frictiones dolorificas, pilorum, in pudendis præſertim, vellicationem, ſuffimigia ex pennis perdicum, callis equorum, corio anguillæ &c. factæ It. per aſſæ fœtidæ & ♌ ♀ fœtu ad nares applicationem. III. *Revulſionis* per partium inferiorum ligaturas & frictiones, clyſteres flatus diſcutientes, cucurbitulas ſine ſcarificatione cum multâ flammâ, primò in ſuris & femoribus, deindè ipſis inguinibus appoſitas: Suaveolentia pudendis intruſa, ut ſunt Zibeth. ℈ß. cum ♌ nucis moſch. expreſſ. ℈j. IV. *Diſcuſſionis*, & quidem internè per oleum ſuccini album cum pulv. flor. nuc. jugl. caſtor. extract. & eſſent. chamæactes Hartmanni in ▽ pulegii, theriacali aliisque: Internè hæc.

Externè verò per applicationem emplaſtri ex adipe vaccæ nigræ, herb. matricaria, ſclareâ in butyro cocta, addito gummi Tacamahaca & caranná facti.

Quoad *Tempus extra paroxysmum* in hôc *primò evacuandum* per ex-

tractum bryoniæ Grülingii. II. *Uterus roborandus* per interna & externa malignitati etiam resistentia, per fœcul. bryoniæ, castoreum &c. III In *Diætâ* odorata & dulcia, quæ uterum movere solent, vitanda.

Ad præservationem vid. Pilul. hystericas *Zacuti Prax. hist. l. 9. c. 12.*

Cœterum quoad *differentias causarum, si proveniat â semine*, præmissis universalibus seminis per clysteres uterinos & pessos evacuatione, ejusdemque per medicamenta semen imminuentia & victum tenuem prohibitione curatur.

Si â sanguine menstruo suppressô ad affectum proprium curatio dirigenda.

Sin verò ab humoribus vitiosis accidat, uteri intemperies respicienda & curanda venit, quâ de suô locô.

Tempore paroxysmi fumus ♆. naribus adhibitus excitat hystericas. Egregium quoque medicamentum est cingulum ex coriô humanô fœminæ confectum.

Extra paroxysmum prosunt purgantia sensim evacuantia, quod optime fit per nodulos, quibus mixta sint specifica seu hysterica.

℞. ▽ *Hirund. cum cast.* ℥ii.
matricariæ
melissæ ana ℥i.
Fæculæ bryoniæ ℥i.
Mag. matris perl. ʒvi.
Zal. ʒi.

M. D. S. Stärcktranck auf etlichmal wol umzurütteln.

℞. ▽ *hyster. Myns,* ℥iv.
Spec. dia ♃ ℥ii.

M. S. Stärcktranck auf etlichmal.

℞. ▽ *hirund. cum castor.* ℥iv.
Extract. specif. uterin. ℥i.

M. D. S. ut suprà. Dos. cochl. ij.

℞. *Tinct. uter. specif. Myns.* ℥ii.
Syrup. de meliss. ℥i.

M. S. Vermischte Tinctur. Dos. cochl. j.

℞. *Tinct. uterinæ Nost. vel Crollii* ℥iij.

S. Mutter-Elixir 40. biß 50. Tropffen.

℞. *Spec. dia* ♃ *Myns.* ℥ii,
Fæcul. bryoniæ ℥i.
Mag. castor. ʒß.

M. S. Pulver auf etlichmal.

℞. *Pulv. hyster. Aug.* ℥ii.
Fæc. bryon. ʒii.
Bez. Zal. ʒi.
Mag. castor. gr. vi.

M. S. Pulver auf etlichmal.

℞. *Pulv. hyster. Nostr.* ʒi. *vel* ℥ß.
D. in 6tuplo.

S. Mutterpulver auf einmal.

℞. *Pulv. julor. jugl.* ℥ß. *vel* ʒii.
(â Muveto Anglo valdè commendatur)
fœcul. bryon.
magist. ♃ *ana gr. vi.*

M. S. Sonderliches Mutterpulver auf einmal.

℞. ♌ ♃ ℥iß.

S. Mutter-Oel.

℞. *Aq. hirund. cum castor.*
carbunculi ana ℥ii,
Essent. castor. ℥i.

M. S. Anstreichwasser, quâ naves, tempora & pulsus illinantur.

℞. *Herb. Mercurial.*
matricariæ

rutæ

rutæ
melissæ ana Mj.
Rad. bryon.
aristol. rotund.
levistici ana ʒi.
Agar. in petia lig. ʒiij.
Baccar. lauri ʒß.
Coq. in s. q. aquæ communis.
Col. ℞ ʒvi. *in quibus Dissolve*
hieræ picræ cum agar. ʒi.
castorei ϑi.
vitell. ovor. N. j.

S. Clystier.
℞. *Bals. succin* ʒi.
♌ *stillat. aurant. g. iij.*

S. Eusserlicher Balsam.
℞. ♌ ♀ *fætid.* ϑi.
succini
ligni sancti ana g. vi.
nuc. mosch. per expr. q. s.

S. Eusserlicher Balsam.
℞. *Asæ fætidæ*
Galbani ana ʒi.
Pulv. callor. equin.
corn. capræ ana ʒß.

M. S. Rauchpulver.
℞. *Empl. August. Uterin. q. s.*
Malaxetur cum ♌ *castor. Induc super alutam & obduc syndone rubrâ in formâ usitatâ.*

S. Mutter-Pflaster.
℞. *Balsami Uterini Myns.* ʒii.
Pingued. castor. ϑi.

M. S. Eusserlicher Balsam / quô illinatur umbilicus.
℞. *Pess. uterini Myns. N. j.*
Illinantur in summitate balsamo apoplecticô & Zibetho. D. cum filo.

S. Mutter-Zäpfflein.

Applicatur tempore nocturnô & alligatur cruri, ut iterum extrahi queat. Vel
℞. *Bals. apopl.* ϑi.
Zibethi gr. vi.

M. S. Balsam.
☞ Applicatur cum linteô vel bombace pudendis Mariti possunt inungere hisce glandem & affectus tolletur.
Extra paroxysmum:
℞. *Pulv. cathol.* ϑi.
Fæcul. bryon. gr. vi.
☉ *Hermaphrod. gr. iv.*
Extr. castor. gr. iij.

M. S. Purgier-Pulver.
℞. *Pil. fætid.* ϑi.
scammon. ♃*rat.*
resin. jalappæ ana gr. v.
c. essent. sum.
F. l. a. Pilulæ.
adsperg. fæcul. bryon.

S. Mutter Purgierpillen auf einmal einzuschlucken.
℞. *Pulv. rad. jalappæ* ϑi.
scam. ♃*rat. gr. vi.*
Fæcul. bryon. gr. v.
☉ *hermaphrod. gr. iij.*
M. F. Pulv.

S. Purgierend Mutter-Pulver auf einmal.
℞. MP. *hieræ cum agar.* ϑi.
Scammon. sulphur. gr. viij.
cum Elix. uterin.
F. l. a. Pilulæ.

S. Purgierende Mutterpillen auf einmal.
℞. *Herb. melissæ*
matricariæ
pulegii ana Mj.

Rad. bryoniæ
ariſtol. rot. ana ʒi.
mechoacannæ
jalappæ
eſulæ præp.
helleb. nigr. præp. ana ʒvi
Agar. albiſſ. ʒiij.
Sem. carthami ʒß.
Caſſiæ lignææ veræ ʒiij.
Antophyllorum ʒii.
⊖ ☿ *albiſſ.* ʒiß.
F. l. a. Nodulus.

S. Laxier- und Mutterreinigendes Püſchlein in Wein zu legen.

In *caſu deſperato* ſternutatoria locum habent, quæ debent præparari ex helleb. albo flor. lil. convall. aut granis aliquot caſtorei.

Elix. uter. præſervationis gratiâ datur ad gutt. xv. Curationis verò cauſa, xx. ad L.

Si maxima adeſt uteri impuritas, poteſt fieri peſſus ex herb. Mercuriali, quæ ſi recens habetur ex contuſa herbâ dat peſſarium.

In defectu aliorum medicamentorum in Paroxyſmo prodeſt fuligo ſplendens, aut ♆ crudum.

℞. ▽ *cinamomi* ʒß.
naphthæ ʒiv.
caſtor. gr. iv.
F. l. a. Potio.

℞. ♁ *ſuccini g. iij. vel iv.*
▽ *fl. aurant. P. â caſtro q. ſ.* M.
℞. ▽ *naphthæ* ʒiij. *vel iv.*
Moſchi
Sang. Dracon. ana gr. xij.
D. pro potu.

Juli juglandis in pulv. ad ℈ij. it. ſecund. primi partus ad ℈iß. cum ♁ ſuccini g. iij. proſunt valdè.

℞. ♆ ℈ij.
Nuc. moſch. ℈i.
M. F. Pulv.

Pulvis gagat. à ʒß. ad ʒj. vel pulv. gr. ſamb. ʒj. cum vinô valet ad Epilepsiam Uterinam. it. fuligo camini in ovo ſorbili ad ʒj.

℞. *Dococt. flor. chamom.* ʒiij.
Mellis ros. ʒiß.
Mithridat. ʒi.
M. Pro Potiuncula.

Vid. Petrus à Caſtrô Inter ſpecifica quoque refertur decoctum rad. bryoniæ it. hepar lupi ter vel quater exhibitum.

℞. *Pil. de ſagapenô*
fœtid. ana ℈iß.
caſtorei ℈i.
cum ſyrup. de artemis. q. ſ.
F. l. a. Pilulæ. N. ix.

S. Pillen auf einmal. Vel

℞. *Lap. bez. Orient.* ℈ß. *D.*

Cap. XXXIII.

De

FURORE UTERINO & MELANCHOLIA MULIERUM.

Curatio Furoris Uterini abſolvitur I. V. S. *Si ſanguis abundet.* II. Purgatione, *ſi humores adusti* & calidi permiſceantur, ubi imprimis proſunt alterantiaquæ vim habent ſerum ſimul educendi.

℞. MP.

℞. MP. *de fumariâ* ℈i.
scammon. ♃*rati gr. v.*
sacch. ♄ *gr. iv.*
M. F. Pilulæ.
S. Pillen auf einmal.
℞. ▽ *Nymph.* ʒiß.
Syr. de Nymph. ʒiij.
Pul. cathol. purg. ℈i.
D. S. Purgiertranck auf einmal.
℞. *Syr. cichor. c. Rhab.* ʒi.
▽ *Nymph.* ʒß.
scammon. ♃*rati ros. gr. viij.*
M. S. Laxiersafft auf einmal.

III. *Alterantia refrigerantia*, ut sunt lactuc. portulaca, & occultâ qualitate agentia, ut sunt vitex, ruta, cannabis, camphora, cicuta, quæ in Monialibus potius usurpanda.

℞. ▽ *castit.* ʒiv.
Syr. de Nymph. ʒiß.
sacch. ♄ *cryst.* ℈i.
M. S. Safft auf etlichmal. Dos. 2. vel 3. cochlearia.
℞. *Sem. cannab.* ʒii.
lactuc.
portul. ana ʒij.
Cum s. q. ▽ *Nymph. F. l. a. Emulsio, edulcoretur cum syr. de Nymph.*
S. Starckmilch auf etlichmal.
℞. *Essent. castitat.* ʒiij.
D. S. Sonderliche Essentz 50. bis 60. Tropffen des Tags 2mal.
℞. ♎ *Nymph.* ʒi.
rutæ ʒiij.
sacch. ♄ ℈i.
S. Eusserlich Oel.
Quô inungantur renes & partes genitales.
℞. *Empl. de cicutâ q. s.*
Malaxetur cum ♎ *de Nymph. induc super alutam & obduc syndone rubrâ in formâ usitatâ emplastri uterini.*

Melancholia verò Mulierum pro *curatione* exigit 1. V. S. quæ instituenda in principio, sanguine calidiore urgente admittenda sæpius in cubitô.

Si menses sint suppressi, diebus aliquot ante fluxum in talô: Sin secus urgenda V. S. parcius est, eoque magis si malum sit in progressu.

II. *Præparationem* per illa, quæ humorem melancholicum alterant, & cor exhilarant, e. g.
℞. *Tinct. flor. borrag.* ʒß.
S. Stärckende Tinctur. Dos. 40. bis 50. Tropffen.
℞. *Essent. melissæ* ʒvi.
S. Hertzstärckende Essentz. Dos. 40, bis 50. Tropffen.
Melissa enim non solùm roborat uterum valdè, verùm etiam cor respicit.
℞. *Spec. latif. Galeni*
Rhasis ana ʒiß.
Cum s. q. sacchari in ▽ *melissæ & borrag. soluti.*
F. l. a. Rotulæ.
S. Stärckende Küchlein.
℞. *Conserv. melissæ* ʒiß.
borrag.
buglossæ ana ʒvi.
calend. ʒß.
spec. latif. Galeni
Rhas. ana ʒi.
Cum s. q. syr. de melissâ.
F. l. a. Electuarium.
S. Hertzstärckende Lattwerg.
Potest etiam addi elect. huic conf. de hyacintho ℈iv. vel v.

III. *Evacuationem per melanagoga*, quibus utero appropriata semper admiscenda sunt, exempli gratiâ.

℞. *Extract. melanagog.* ℈i.
helleb. nigri gr. vi.
℥ *per infer. purg. gr. iv.*
Cum Essent. fum.
F. l. a. Pilulæ pro 1. Dosi

℞. *Extract. helleb. nigri gr. xv.*
scammon. ♀r. *gr. viij.*
▽ *cinamomi*
borraginis ana ʒß.
syr. de pomis laxat. ʒv.

M. S. Laxier-Safft auf einmal wol umzurütteln.

℞. *Extract. helleb. nigr.* ℈ß.
scammon. ♀*rati rosati gr. viij.*
Essent. ♂ *liquid.*
aperitiv. ana ʒi.
syr. de pomis laxativ. ʒi.

M. S. Laxier-Safft wol umzurütteln auf einmal.

℞. *Herb. meliss. Mi.*
Flor. borrag.
bugl.
calendulæ ana p. iij.
Rad. filicis ʒiß.
helleb. nig. ʒi.
Fol. sennæ sine stip. elect. ʒi.
cassiæ lignea vera ʒiij.
antophyll. ʒiß.
⊖ ♀ *albissimi* ʒi.
meliss. ℈i.
F. l. a. Nodulus.

S. Laxier-Büchlein in Wein zu legen.

CAPUT XXXIV.

De

STERILITATE.

AD suppriméndam ♀ menthâ in castris utuntur milites.

Nonnulli autumant *medicamenta chalybeata* inducere sterilitatem: Verùm per se hoc non agunt, sed tantùm per accidens, quatenus menses cient.

Medicamenta quoque *Saturnina*, si tantùm unâ vel alterâ vice exhibeantur, tantam noxam inducere nequeunt.

Si quis sterilis reddatur, qui antea cum aliquâ rem habuit, tunc vomitoria ipsi quoque danda sunt.

In mulieribus sterilibus, *si post coitum adhuc per aliquod tempus semen retineatur*, licet posteà rejiciatur, adhuc spes restitutionis subest. Quando autem eôdem momentô ex uterô decidit, *quando* est ejaculatum, tunc ferè nulla curationis spes supereſt.

In curatione sterilitatis debent præmitti universâlia, & præprimis phlegmagoga, quoniam ab intemperie uteri nimis humidâ ea plerunque ortum habet, ubi imprimis commendatur herba Mercurialis viridis contusa & linteo indita & utero postmodùm in formâ pessûs adhibita.

Si ab incantationibus proveniat, laudatur in curatione haustus aquæ frigidæ ex ore equi masculi non castrati in præterfluente potantis elapsæ & subditô vasculô collectæ.

Si à densitate uteri, curatio requirit extenuationem per victum tenuem,

nuem, exercitium, purgationes, ſudores & alia.

Si ab uteri lubricitate, â fluore muliebri vel gonorrhœâ ſterilitas inducatur, ex propriis locis curatio petenda eſt.

Si ab uteri orificiô hiatuq; ejus, in curatione inter adſtringentia fotus ex foliis lentiſci, myrt. &c. loeum habent.

Hartmannus eſſentiam teſticulorum apri in ſterilitate pro ſummô habet arcanô.

Paverius in ſuis Obſerv. valdè commendat vulvam cervæ.

PURGANTIA ſint Phlegmagoga:

℞. *Extract. phlegmagog. ʒi.*
Reſin. gialapp. gr. vi.
Cum Eſſ. florum anthos.
F. l. a. Pilulæ.

S. Pillen auf einmal.

℞. *Herb. Mercurial.* Mj.
Rad. eryng. ʒi.
Flor. anthos.
ſalviæ ana ʒi.
ſem. carthami ʒi.
Agar. albiſſimi ʒiij.
ſem. ſeſeli
ammi ana ʒi.
antophyll. ʒiij.
Caſſiæ lignea veræ ʒiß.
crem. ♀ albiſſ. ʒii.
M. F. l. a. Noduli.

S. Laxierwein auf etlichmal.

℞. *Agar. albiſſ. ʒii.*
Mechoacannæ ʒiij.
Flor. anthos.
ſalviæ anap. ij. vel iij.
antophyll. ʒiß.
crem. ♀ ʒi.
Infund. in ſ. q. Vini, ſtent in infuſione per noctem, manè coletur, adde ſyr. diaſereos ʒß.

S. Laxiertranck auf etlichmal.

℞. *Conſerv. flor. anthos.*
ſalviæ ana ʒß.
Pulv. cathol. purg. ℈i.
Reſin. jalapp. gr. iii.
c. ſ. q. ſyrupi de canellâ.
F. l. a. Bolus.

S. Laxier-Zucker auf 1 mal.

CONFORTANTIA.

℞. *Herb. Mercurial.* Mi.
rorismar. p. iii.
Rad. eryngii ʒiß.
ſem. aniſi
ſeſeli ana ʒiij.
cinamom. ʒii.
antophyll. ʒii.
nucis moſch. Nj.
caſſiæ lignea veræ ʒiß.
Inciſ. & contuſa groſſo modô D. ad chartam, vel poſſunt indi nodulo pro vinô medicato: Vel poteſt ex ſpeciebus, vino & ſaccharô fieri Claretum uterinum confortans, cujus doſis ein halb oder gantz Glaß voll.

℞. *Decoct. ſpecif. ad juvandam concept.*
ſyrup. corall. ℥. ʒiii. ℥. ʒvi.
Tinct. corall.
faſiafr. ana ℈iß.

M. S. Sonderlicher Stärcktranck 2. oder 3. Löffelvoll auf einmal.

℞. *Conſerv. flor. ſalviæ*
anthos ana ʒi.
Rad. bryon. condit. ʒi.
Nuc. moſch. condit. ʒiii.
Pulv. antophyll.
ſem. ſeſeli
ammi

ammi
℞*rialis ana* ʒiß.
Cum ſ. q. ſyrup. conſerv. nuc. Ind.
F. l. a. Electuarium.
℞. *Conſerv. meliſſ.*
majoran. ana ʒi.
flor. anthos
ſalviæ ana ʒß.
Pulv. nucis moſch. fæm. ʒiij.
antophyll. ʒiß.
eboris ſine △ ʒii.
ſyr. conf. nuc. Ind. q. s.
F. l. a. Electuarium.

S. Mutterſtärckende Lattwerg. Doſ. Manè & veſperi quantitate nucis juglandis vel caſtaneæ.

℞. *Conſerv. florum anthos*
ſalv. ana ʒi.
Vulvæ cervæ vel leporis præp. ʒß.
Pulv. nucis moſch. fæm. ʒiij.
antophyl. ʒii.
Extr. ſeu ſuccus inſpiſſ. herb. ℞*rial.* ʒii.
c. s. q. ſyr. de canella
F. Electuarium. S. Ut antè.
℞. *Antophyll.* ʒiii.
Nuc. M. condit. fœmin. Ni.
Pulv. vulvæ cervinæ ʒiii.
ſem. ſeſeli
ammi ana ʒß.

M. S. Pulver auf etlichmal. Doſ. ʒß. ad ℈ij.

℞. *Eſſent. contra ſterilitatem*
Tinct. corall.
ſaſſafr. ana ʒiij.

M. S. Sonderliche Stärck-Eſſentz 40. bis 50. Tropffen.

℞. *Eſſent. contra ſterilit.* ʒß.

S. Eſſentz. Doſ. 40. bis 50. Tropffen.

Species prô balneo:

℞. *Herb. Mercurial.* Miij.
majoranæ
ſalviæ
artemiſiæ
meliſſæ ana Mij.
rorismar.
pulegii.
matricariæ ana Mj.
Rad. biſtort. ʒiv.
Bacc lauri
juniperi ana Mß.
Incis. & Contus. groſsò modô.

D. S. Species zum Bad.

Addi poſſunt ſpecies contra ſterilitatem Mynſichti, quæ valdè proſunt.

NB. *Balnea* ejusmodi ſtatim fieri debent poſt fluxum menſium, quando viæ adhuc ſunt laxæ & apertæ, vid. *Myns.*

Si à nimiâ pinguedine, inſtituantur primò fortiores purgationes, poſtea.

℞. *Maſſ. pil. contra obeſit. Myns.*
cum eſſ. lign. vel ♌ *deſt.* ʒiii. *lign.*
F. l. a. Pilulæ.
inſtar piſorum min.

D. S. Sonderliche Pillen. Dos. xv. vel xix.

℞. *Eſſent. lign.*
ſaſſafras ana ʒß.

S. Sonderliche Eſſentz 50. biß 60. Tropfen auf einmal.

℞. *Peſſi ſpecif. Myns. N. ij.*
D. ad chartam.

Ex ſpeciebus pro balneò poſſunt formari duo ſacculi, quorum unus applicetur in balneô pudendis, alter verò circa os ſacrum.

Mulier ſalviæ hortenſis ſuccum ad heminam cum modicô ſale potet,

quarto

quarto menſtruæ purgationis die: Deinde poſt horæ quadrantem ſe viro commiſceat. Expertum Aëtius teſtatur Ægyptias fœminas poſt peſtem ad multam ſobolem hôc remediô perveniſſe.

Ammi & erucæ quoque ſemen excitant in ♀ laſſos comeſta Maritos.

℞. *Sem. erucæ*
ſileris montani ana ʒi.
moſchi gr. iij.
ſantali albi ʒiij.
M. F. Pulv. D. cum vino generosô.
℞. *Secund. ʒi.*
Pulv. ex epate & teſtic. porcell. ʒß. M.

CAPUT XXXV.

De MOLA.

IN *curatione Molæ* palmam obtinet V. S. ut molæ nutrimentum ſubtrahatur, & quidem largior, ſi mulier plethorica, ſed parcior ſi non idem, in poplite vel talo.

II. *Si vires adhuc conſtent*, præſcribi poſſunt. Purgantia & quidem fortiora, v. g.

℞. MP. *fætid. ϑi.*
Extr. troch. alhandal. gr. iv.
cum Eſſent. ſabinæ
F. l. a. Pilulæ.

S. Pillen auf einmal.

℞. MP. *hier. vel diacol. ϑi.*
extr. troch. alhandal. gr. ij.
cum & ſtill. ſabinæ
F. l. a. Pilulæ.

Poteſt etiam fieri infuſum ex Sabinâ, colocynthide, aliisque fortiter menſes expellentibus.

III. *Menſium apertio* per ea, quæ fœtum expellendi & abortum ciendi vim habent.

℞. *Pulv. ſabinæ ʒii.*
borracis ʒiß.

D. S. Pulver auf etlichmal. Dos. ϑij. vel ʒß.

℞. ▽ *artemis. compos. ʒiij.*
Syr. de artemis. comp. ʒii.
eſſent. ſabinæ ʒii.
borracis ʒi.

M. S. Treibender Tranck 2. biß 3. Löffel voll.

℞. *Eſſent. ad mentes*
ſabinæ ana ʒiij.

S. Eſſenz. Dos. gutt. 40. vel 30.

℞. *Pulv. ſem. anethi*
cumini ana ʒiij.
ſabin. ʒii.

M. S. Rauchpulver.

Præcautio repoſcit 1. *ne coitus nimis frequens ſit*, præſertim in corporibus non ſatis robuſtis, propter debilis ſeminis generationem. 2. *Ne inſtantibus* vel *fluentibus menſibus*, aut uterô intemperie quadam laborante illud accidat.

Sequuntur jam SYMPTOMATA GRAVIDARUM.

Caput XXXVI.

De

Symptomatibus Gravidarum.

Tit. I.

De

Spasmo Gravidarum

Inter ea *symptomata*, quibus Gravidæ *primis gestationis temporibus* infestantur, occurrit Spasmus Suræ, imprimis affligens, qui inunctione ♁ laurini ad △ injectis & post calidis faciis tollendi. Vel

℞. *Ungul. aliis præp.* ʒiß.
specif. cephal. ʒi.
M. F. Pulvis.

S. Krampffpulver. Probatum.

Quidam etiam commendant annulos ex dente equi marini. Prosunt etiam armillæ ex ungulâ alcis.

℞. *Unguent. spasm. Nyns.* ʒi.
♁ *lumbr. terrestr.* ʒß.

M. S. Eusserlich Krampff-Sald.

℞. ▽ *articul. ad extra* ʒiß.
♒ *lumb. terrestr.* ʒi.

M. S. Eusserlich Anstreichwasser.

Fiat *fomentatio* cum fol. & floribus tiliæ in vinô decoctis:

℞. ♁ *chamom.* ʒi.
lumbric. ʒß.
Pulv. lumbric.
castor. ana ʒß. M.

Item Theriaca cum ♁ scorp. & de castoreo soluta in causa frigidâ. Anser item vel vulpes calidis aromatibus gummi, thure, masticke &c. farciatur, in veru assetur, pinguedo destillans optima est ad conclusionem, spasmum, paralysin & alios ejusmodi affectus, si partes inungantur.

Tit. II.

De

Dolore Sciatico.

Hunc ♁ Tereb. Venetæ inunctum pellit. *Conveniunt quoque omnia* ea, quæ in arthritide, sed fortiora. It Balsamus podagr. Hartmanni. Vel flores verbasci coquantur in cerevisiâ & applicentur cum cataplasmate ex pane & albumine ovi & herbis nasturtii, puleg. coct. & contus. radic. bryoniæ contusæ & appositæ. Globuli stercoris caprarum coq. in ♒ vini, additis baccis juniperi pulverisatis. F. Cataplasma.

It. Pinguedo leporis coq. cum S. V. ad consumptionem spiritus & inungatur. *Conveniunt pariter* ♁ com. ♁ laurinum, junip. Pinguedo canis & taxi, butyr. recens ana q. s. pro unguentô. Decoctum ♒ vini cum salvia, majorana, rutâ, thymo &c. Sacculi ex tanaceto cocto. It. ♒ Guajaci, rorismarini,

℞. ☉ ☿
☽ *ana q. s. solve*

lentô △ in crucibulô, adde S. V. pro epithemate. Balneum ex acervô formicarum cum ovis in saceulo aliquoties reiteratum. *vid. Velschii* Heb. Ammenbuch.

Tit. III.

De

Cibi Fastidio.

In hâc affectione multis medicamentis opus non est, quia ipsa crescente

cente fœtu ſponte deſinit. *Si tamen ob nimiam moleſtiam curationem requirat*, potiſſimum cauſa, unde venit, attendenda eſt.

Notandum autem â purgatione abſtinendum & urgente neceſſitate vomitum potius leniter ciendum eſſe. Conveniunt cibi acidi : Mala cydonia, it. ♒ ⊕ ♂, ♒ maſtich. elixir ſtomachale, ♌ ſtomachale Cratonis, elixir proprietatis Paracelſi, confectio diarrhodon Abbatis : Rotula una manè ventre jejuno ſummatur, aut, ſi frigida ſit ventriculi intemperies, confectio aromat. roſata cum coch. j. vel ij. vini generoſi, imò vinum ipſum generoſum, cum juſculô carnis ſumendum potius aut exterium applicandum, quàm ut bibatur in prandiô vel cœnâ, *vid. la Cominare del Scipione Mercurio Germanicè verſa â D. D. Welſchio Part. 1. cap. 22. pag.* 229. Vitentur liquida, pinguia. Aſſa proſunt cum ſucco granatorum. Juſcula caponis cum vitell. ovorum. Vinum ſit rubrum ſtipticum, cydonia rubra in vinô cocta.

℞. *Sem. apii* ʒiij.
Corall. rubr. ℈i.
Spic. Nardi
Piperis longi ana gr. ij.
Mellis anthoſati q. s.
F. Electuarium.

It. cappares & fœniculum cum paucô ✝ & multô ſaccharô. Externis nungatur ventriculus ♌ de menthâ, abſinth. cydoniorum, myrrhæ, maſtichino; quibus adſpergatur pulvis ros. rub. diarrhodon, corall. rubrorum.

TIT. IV.

De
PICA ſeu MALACIA.

CUratur tribus remediorum generibus 1. *Victus ratione* contrâriâ, pro ratione humoris diverſi abundantis. Prodeſt panis ſuccô cydoniorum & granatorum maceratus. Ante cibum comeſtio amygd. amararum : Poſt cibum uvæ paſſæ, mala Punica, pyra, avellanæ &c. Vitentur pinguia & dulcia.

II. *Purgatione*, ubi tamen ad fortiora non eſt deveniendum Sufficit pulvis rhabarbari cum conſervâ roſarum, ſi affectus urget. Prodeſt etiam mirificè vomitus, qui aquâ tepidâ vel oxymel excitari poteſt.

III. Humoris in ventriculô imbibiti diſcuſſione, ubi conveniunt medicamenta ex corticibus aurantiorum, citri condit. It. Tabulæ Roderici à Caſtrô, quæ

℞. *Pulv. utriusque corallii CC.*
Raſ. ebor.
Margar. ana ℈i.
F. l. a. cum ſ. q. ſacch. in ▽ *roſarum ſoluti Rotulæ ad* ʒii.

quæ capiantur ante paſtum. It. Nux moſch. pulveris. Fabæ ſaccharo obductæ appetitum hunc depravatum mirè corrigunt. *Vid. la commare del Scip.*

IV. Denique *forinſecus adhibenda* ea, quæ languidum ventriculum roborent, quarum facta mentio capite præcedenti e. g.

℞. *Olei Nardi*
abſinth.

menthæ
Aceti ana ʒi.
sem. ammi
cumini
Pulv. cardamom.
rad. cappar. ana ʒi.

Ferveant ad ✝ consumptionem & cum cerâ. F. Linimentum. Mirum etiam in modum ventriculum roborat cataplasma sic confectum:

℞. *Cortic. citri*
melissæ
calami aromat. odor. ana ʒi.
Coq. in vinò: Contundantur & adde
℥ *Nardin.*
mastich. ana q. s. cum
Pane tostô.
F. Cataplasma.

Laudatur conserva de scoriâ ferri, si per multos dies sumatur ʒi. vel ʒiß. *Sennertus* utilem hîc esse scribit succũ è tenellis vitis foliis expressum, vel solum vel cum myvâ cydoniorum: Vel & ▽Mense Majô è foliis vitis destillatam, quæ non solum istum appetitum sistit, verùm etiam, si gravidæ appetitui satisfieri & ejus, quod appetit, particeps fieri haud posset, aliquoties adhibita præcavet, ne fœtus aliquid damni patiatur.

TIT. V.
De
NAUSEA & VOMITU.

V *Omitus hîc haud facilè sisti potest* nec debet. Sponte enim post unum aut alterum mensem cessat. *Quodsi verò nimius* sit & contra tolerantiam, leni vomitoriô ex hordeô vel simili est adjuvandus; vel evacuandus ventriculus rhabarbarô, sennâ, aloë, pro naturâ peccantis humoris, idque leniter faciendum. Postea ventriculus roborandus internis, ut ℞ mastichino. It. specif. stomach. syrup. de agresta, qui magnum hîc usum habet abortum etiam præcavet, *Vid. Dispensatorium Augustanum.* Pulveres item peptici post cibum prosunt. Vitentur graveolentia tum in medicamentis, tum in cibis, ventriculum enim subvertunt. Cave etiam à myrrhâ, quia menses & abortum provocat.

Prodest interdum masticare parum rhabarbari & uti conservâ cydoniorum, myrobalanis conditis, nuce myristicâ, vel pulvere confectô ex coral. cortic. citri siccis & crustâ panis torrefactâ cunctis mixtis. Juvat vinum rubrum, cibus & potus parcus, εὔχυμος καὶ εὐπεπὴς sæpiusculè assumptus.

Externè conveniunt empl. stomach. Crat. cum Tacamahacâ, de crustâ panis, empl. ex fermentô & sequens:

℞. *Succ. cydon. ʒij.*
pyrorum
uvar. acerb. ana ʒi.
acet. alb. ros. ʒiß.

Agitentur simul & cum paucâ farinâ excipiantur ac admoveantur supra os ventriculi anterius & posterius. Affectione tamen diutius & gravius perseverante, cucurbitâ ad os ventriculi cum multâ flammâ affigatur tantisper, dum cibus præbetur.

Denique *si à vermibus cum ventriculi dolore* fiat, cardiacis misceantur occidentia.

Præter supra enumerata medicamenta

menta prosunt etiam syrup. de portulacâ, de acetosâ, conserva rosarum & rhabarb. frequenter masticatum,

Externè:

℞. *Pulv. ros. rubr.*
absinth. ana ʒij,
coral. ʒiß.
ligni aloes
diarrhod. abbatis ana ʒi
Surf. q. s.

F. Cataplasma cum vino rubrô. Vel

℞. *Mic. panis tost. madefact. in vinô rubrô, cum succô gran. & cydon. Vel si ardor sit magnus, in succô plantaginis ana, cum*

∇ *ferrat.* ʒiv.
℥ *absinth.*

Rosis & tacamahaca F. Cataplasma.

Verùm *si neque hisce sedetur*, Rodericus à Castrô suadet cum Varandæo missionem sanguinis ex communi venâ, quam non solum securè, sed etiam cum maximô ægri emolumento administrari posse multis experimentis sibi probatam scribit citatus *Rodericus à Castro Lib. 3. Part. 2. De Morbis Mulierum cap. II. pag. 418.* Avicennas valdè laudat ℥ mastich. inunctum calidè admodum, tam anterius in orificiô stomachi, quàm posterius &c. *Vid. la Commare del Scipione Mercurio pag. 230.*

TIT. VI.

De Dolore Ventris.

TOrmina *Ventris* iisdem ferè curantur Remediis, quibus uteri inflatio.

Specialiter *Victus convenit calidus & siccus.* Utile quoque est masticare cinamomum, anisum, cortices citri & aurantiorum, quorum pulvis etiam accipiatur cum vinô, vel cum aquis stillatitiis cinam. anisi citrique potus ut & vina aromatica laudantur. Semen fœniculi saccharô obductum valdè pellit discutitque flatus & alia incommoda, quæ etiam præstat ℥ stillat. fœniculi, cujus guttæ aliquot saccharo permixtæ umbilico illinantur. *Sacculus* umbilico adhibendus ex sem. fœniculi, anisi, anethii, milii vinô aromaticô vel aquâ vitæ irroratus, ex quibus etiam in vino decoctis, *clyster* paretur in paucâ quantitate cum pauciſſimô ℥ anethi & bacc. lauri, vel & cum cerâ & prædictis ℥ fiat *unguentum.* Aut hoc *cataplasma:*

℞. *Vitell. ovor. N. vi.*
Fortiter agitentur & adde
pulv. anisi
cumini
fœnic. ana ʒi.

Cum ℥ *laurinô F. ad* Δ *placenta, quæ umbilico applicetur.*

Vitandæ plures inunctiones & humida fomenta, quia dum flatus dilatant priusque absolvant, abortum provocant, uterum & ejus vasa dilatando, ideoque dum reliqua applicantur, ventriculo apponendum pomum assum cum vinô aromaticô & aromatibus perspersum, ut fœtus corroboretur, *vid. cap. præced. & cap. de Dolore Colico* pecul ubi plura.

TIT. VII.
De
Alvi fluxu.

Alvi fluxus Gravidarum periculosus ob abortus metum est teste *Hippocrate Aphor.* 34. *Sect.* 5. Ideò citissimè sistendus, præsertim si lientericus, aut dysentericus, aut alius sit. Nam in Diarrhœâ, quæ â pravorum humorum abundantiâ tempore gravidationis cumulatâ & aggregatâ fit, cavendum ab adstringentibus. Quamvis enim abortus periculum ob alimenti embryoni debiti defectum & subtractionem ut & ligamentorum laxationem immineat, certius tamen id erit ob succi pravi abundantiam : Ideoque optimâ & contemperante victus ratione potius agendum est iisq; quæ habitum mutent in melius.

Conferunt aliâs ℞ mastichinus, tinctura & magisterium coralliorum.

Dysenteria verò curabitur. 1. *legitimô victu*, cibis nempe optimis, & levis digestionis, assis potissimum. Potus sit vinum rubicundum ▽ portulacæ vel chalyb. dilutum. 2. *Humoris peccantis evacuatione* per lene abstergens simulque corroborans medicamentum ex syrupô rosarum lenitivô, prunis laxativis, myrobalanis, rhabarbarô &c. 3. *Si sanguis redundet*, vena communis incidi debet: *Sin minus* humor peccans contemperandus & compescendus est syr. acetosæ portulacæ, violarum, bugloss. & præparatô ita humore dein commodè ℈j. ad ʒß. vel ʒj. rhabarbari cum ʒj. conserv. ros. adsumi & masticari poterit : Interim tamen, dum hæc fiunt, haud negligendus est fœtus, unde ejus roborandi ergò pomum odoriferum assum cum theriacâ, cinamomô, caryophillis, mastiche, vel, *si Calor adsit*, cum pulv. ros. rubrarum, corall. diarrhod. Abbatis & myrtill. & frustum carnis semiassatæ cum taleolâ panis tosti vinô irrorata ac prædictis pulveribus respersa. At *si dolor magnus adsit*, ea adhibeantur, quæ capite de ventriculi dolore dicta fuêre, idq; ocyssimè.

Clysterum nimius usus vitandus est, & leniter saltem lubricantibus & anodynis clysmatibus, quales ex jusculis aut decocto malvæ meliloti alth. in aquâ ferrariorum & ♎ ros. myrtillor butyr. sacch. vitello ovorum conficiuntur, uti securè possumus.

Quodsi verò alvi fluxus sit Dysentericus vel Cœliacus eôdem ferè curabitur modô ac *Prægnantium Vomitus*, de quô suprà dictum fuit, cui addi potest rhabarbarum masticatum cum conservâ rosarum, ut sc. redundans in ventriculô humor evacuetur. Deindè corroborantia adhibenda sunt, e. g Electuarium de gemmis, tabulæ diarrhodon Abbatis aut diamargarit. Magister. coralliorum &c. *Rodericus â Castro* laudat sequens, tanquam frequenti usu comprobatum.

℞. *Conserv. ros. antiq.* ʒiß.
Pulv. Boli Arm.
Corall. rub. præp.
Troch. de carabe
Mastich.

Mastich. ana ʒß.
(NB. Mastichen in delicatioribus, quod odorem ejus ægrè ferant, omittit)
cum Syrup. myrtill.
F. Opiata Dos. cochlear, superbibendo ʒij. ▽ symphiti, portulacæ, extinctionis auri &c. umbilico imponendo cataplasma ex cydoniis coctis cum Nuc. Moschatâ, mastiche, macere, caryophillis, aliisque.

TIT. VIII.
De
Dolore Dentium.

O*Dontalgia Gravidarum*, quâ nullum sæpe conceptionis certius signum est, si nimium urgeat, curatur vel *fluxus inhibitione*, applicatô temporibus emplastrô ex mastiche & tacamahacâ, vel ad rupturam, vel alio adstringente &c. cum paucô opiô.

2. *Doloris mitigatione*, cum pilulis anodynis, quæ simul humorem educunt. *vid. de Dolore dentium.* Prodest item vinum in ore detentum, in quô incoxerint salvia, cortex mori, origanum, majorana, coriandrum præparatum & Gallæ. Aut decoctum rad. filicis, pentaphyll. bistort. ros. rubr. salviæ &c Vel vapor istiusmodi decoctorum per os hauriatur &c.

In frigidâ causâ prosunt olea caryophillorum, salviæ, camphoræ, buxi, origani Cretici, quorum gutta j. instilletur in dentem cavum: Vel dens fricetur theriacâ aut mithridatio, aut parum cavitati illorum dentium indatur: Vel granum piperis aut caryophilli.

In causa verò *calida* nullo auxilio dolor citius removetur, quàm si ▽ frigidissima in ore detineatur, quâ statim ac calefacta parum fuerit, rejectâ alia denuo capiatur, sic aliquamdiu repetendo, subinde imponendo denti tantillum Philonii Romani, quod hisce & aliis dentium doloribus prodesse mirum in modum se edoctum experientiâ scribit *Rodericus à Castrô*, ita ut pro optimô secretô meritò habendum censeat.

Si ab acribus atque scorbuticis humoribus dolor proveniat, tunc medicamenta odontalgica in lacte debent coqui: Lac enim acrimoniam lenit.

Montagnana ad omnem dentium dolorem hoc evporiston â se expertum sæpius commendat.

℞. *Camphoræ q. s.*
Permitte ut in acetô parum ebulliat, deinde teneat æger tepidum, & certè liberabitur.

TIT. IX.
De
Dolore Capitis & Vertigine.

C*Ephalalgia Gravidarum* licet grandescente fœtu tandem spontè cesset, tamen cum graviori molestiâ ac cruciatu affligat, repellentia & dolorem lenientia capiti applicanda veniunt, de quibus consule *Cap. I. de dolore capitis Part. II.* ubi fusè. Sic etiam VERTIGO dum nimis urget, repellentia temporibus imponenda, vaporis verò discutientia & interna cerebrum corroborantia (de

quibus

quibus *Cap. de Vertigine*) nunquam omittenda.

Si verò â ventriculò hi vapores eleventur, pulveres peptici post cibum sunt sumendi.

℞. *Coriandri præp.* ʒi.
cinamom. ʒß.
macis ʒij.
sacch. tab. ros. ℥iij.

F. Pulvis. Vel post pastum poma cydonia, vel myva cydoniorum assumatur.

Sequuntur *symptomata*, quæ Gravidis *medio gestationis tempore* contingunt.

TIT. X.
De
Tussi.

Cùm ob abortum metuendum *Tussis in Prægnantibus* sit valdè *periculosa*, omni studio & maturè curanda est.

Quapropter, *quantum quidem fœminæ conditio patitur*, vitiosi humores, qui â capite ad thoracem fluunt aut vapores sunt evacuandi, leniter tamen (rarò enim ut aliâs, ita & hic adhibenda purgatio) pulv. rhabarbari aut agarici cum prunis laxativis &c. Deinde caput, ne affluentes humores recipiat, corroborandum sacculis impositis, quales superius *capite de Catharrô* descriptos reperies. Aut *si quid in capite hæreat*, per nares evacuandum. Ubi tamen propter abortum â sternutatoriis bene cavendum.

Confert ♃ amygdal. dulcium, succus malvæ &c. It. vapor ex decoctô Majoranæ, pulegii, rorismarini, salviæ, quò per os recipiatur. Masticetur piperis aut mastiches parùm.

Tandem *Thoracica medicamenta* vel linctus, vel rotularum, vel trochiscorum formâ exhibenda, prout materia vel calidior, vel frigidior, vel tenuior, vel crassior fuerit. Abstinendum tamen â nimis dulcibus: Nam utero inimica sunt. *Conveniunt* itaque species diaireos, diatragacant. frigid. rec. It. diapenid. & rotulæ exindè factæ, cum appropriatis ▽ & Syr. ut asthm. veron. scabiosæ &c. postmodum adspergi possunt cum ♃ dest. fœniculi, quod gravidis valdè gratum est & proficuum.

Cæterum vitet Solis Lunæque radios; *Cœna sit parcior*, nec statim post eam lectum ingrediatur. Poterit & cubitum itura parum theriacæ deglutire: Vel sumat Syrup. papav. simpl. & viol. ut & diacodium. Pectus inungatur unguento pectorali Aug. vel ♃ viol. aut amygdal. dulcium &c.

Quodsi verò â sanguine aut fluore albo tussis proveniat, sanguinis missionem ex communi vena ultissimam esse censet *Rodericus â Castrô dictô loco*, aut cucurbitulas cum sacrificatione applicatas, dein rhabarbarum masticare, & si fluxio calidior, diatragacanthum frigidum &c.

Sin verò (ut plerumque ex fluxu albo menstruô est) *causa frigidior sit*, tum

℞. *Succ. glycirrhiza* ʒv.
hyssopi sicc.
sem. urtic.
rad. irid.

Aristol.

aristol.
carthami
piperis
amygdal. amar.
sem. nasturtii ana ʒii.
Cum melle despumato aut saccharô clarificato.

F. Electuarium.

Aut & alia becchica sumantur, de quibus consule caput de Tussi, ubi plura.

TIT. XI.

De Cordis Palpitatione.

SI *â sanguinis copiâ* Palpitatio cordis aut lipothymia mediis gestationis mensibus proveniat, quæ sæpè futuri abortus in Plethoricis sunt indicium, certissimum & tutissimum est venam aperire & sanguinem moderatè emittere, quô modô prægnantes & ab hôc & ab aliis symptomatibus instanteq; abortus periculô liberatas fuisse sæpius observatum est. Aliàs usu rhabarbari cum conservâ rosarum humores leniter expurgare conducit.

Quodsi verò â flatibus aut *vaporibus* syncope vel cordis palpitatio oritur, assumenda medicamenta, cordialia tetrososq; vapores pellentia, ubi prosunt bezoardica cum conservâ rosarum, rad. scorzon. condit. ana lil. convall. scord. ▽ cinamomi, borrag. melissæ cum vino, sicut & balsamus ex ♎ melissæ & carbunculi. Confectio alkermes, (in iis sc. quæ eandem ferre possunt) confectio de hyacinthô.

Externe prodest inunctio ♎ scorpionum Matthioli, cinamom. cum theriaca, ♎ melissæ, citri. Sacculi cordiales repleti pulv. sem. allii, CC. carlin. santali, spec. diambræ, diamoschu, angelicæ & flor. cordial. &c. It. Epithema ex Micâ panis cum Malvatico vel ▽ borrag. melisſ. Succ. citri, pauco ✠ rutæ lavend. rubi idæi, bezoard. &c. Vel ex crocô cum pannô scarlatino adhibitum calidè *vid. suprà de lipothymiâ & cordis palpit.*

TIT XII.

De Lumborum & Coxendicis Doloribus.

QUodsi *plethora sanguinis adsit*, missio moderatè institui potest.

Si verò tantùm â pondere fœtûs, quod uterus & ligamenta vix sustinere possint, dolores hi excitentur, commodissimum est, fasciis collo appensis sarcinam abdominis gestare, & pondus uteri sustinere, quieti & somno indulgere, unguentis anodynis, ut ♎ chamomillæ, lumbricorum, aquâ articulari aliisque, quorum *cap. de urthritide* fit mentio, partes istas dolentes inungere, it. ♎ lil. alb. amygd. dulc. violarum, ex quibus ♎ & Clysteres utiliter parari possunt.

TIT. XIII.

De Hæmorrhagia.

SYmptoma hoc non sine periculo, teste *Coo V. aphor.* 60; ubi tamen exceptionem patiuntur Plethoricarum (quibus ad 5. vel 6. Mensem

menstrua fluxêre sine damno) historiæ & observationes, quales vid. apud *Horstium, Rod. à Castro & Sennertum.*

Si igitur â copiâ sanguinis fluxus oriatur, commodè, cautè tamen V. S. debet institui & simul adstringentia, quæ aliàs hæmorrhagiis competunt, usurpanda sunt, e. g. Syrupus coralliorum, cydon. Ferdinandi, de portulaca, aq. mastich. tormentillæ, plantag. symphiti &c.

Externè verò, *si fortè hepatis intemperies quid contribuat*: Dextræ regioni empl. de santalo, malaxatum cum ♌ Nymphææ imponi cum usu poterit. Utiles etiam sunt frictiones ac ligaturæ & cucurbitulæ brachiis adhibitæ. Prodest etiam pulv. corall. margaritarum, terræ sigillatæ, conf. de hyacinthô, conf. alkermes sine moscho & ambrâ. Cœterùm quod interdum copia sanguinis nocere possit, atque sola V. S. præservari & curari, præter Authores suprà allegatos ex asse & accuratè demonstrat Zacutus.

Si â serosô & acri humore atque cacochymiâ malum oriatur, quantum licet, humores sunt evacuandi & contemperandi. Commodum ergò erit masticare rhabarbarum per se, vel cum conservâ rosarum, atque prunis uti laxativis, vel decoctô fol. Sennæ cum passulis & sem. fœniculi &c. Vel

℞. *Rad. liquirit.*
cichor. ana ʒii.
Herb. acetos.
agrimon.
endiv. ana Mß.
Flor. cordial. ana p. j.
Sem. anisi vel fœniculi
4 frig. maj. ana ʒß.
Passul. min. ʒß.
Fol. sennæ ʒii. *vel* ʒiij.
Coq. in s. q. ▽ *melissæ & cichorei, manè ebuliant,*
Col. ℞. ʒiiß. *vel* ʒiij. *adde*
Mannæ elect. ʒi
Crem. ♀ ʒß.
▽ *meliss. & cichor. q. s.*
M. F. Haustus.

S. Lavier-Träncklein auf einmal.

Notandum autem, quod juxta placitum *Hippocr. S. V. aphor.* 39. purgantibus â 4. duntaxat ad 6. vel 7. mensem, idq; parcè admodùm utendum sit. Contemperari autem possunt humores acres suprædictis santalo rubrô scil. bolo Armenô, terrâ sigillatâ, radice tormentillæ, conservâ rosarum, buglossæ, borraginis, ▽ tormentillæ, borrag. bugloss. Syrup. corall. portul. &c.

De adstringentium usu notandum, quod, si grumosus sit sanguis, qui nullâ virium debilitate adjunctâ aut sequente â naturâ expellatur spontè, non statim esse sistendum fluxum nimis adstringentibus, sed naturæ parùm connivendum: Nimiùm verò urgente fluxu postea adstringentibus occurrendum, ubi quidem Tinct. ♃ ☉ valdè convenit. It. Nux Moschata cum vino rubrô, Syrupus de portulaca, trochisci de carabe & mastiche, Syr. myrtill. præsertim si â ruptura vasorum malum oriatur. *Amuleta quoque, quæ aliàs in hæmorrhagiis usurpari solent* in manibus vel ore

ore teneri, aut de collo suspendi possunt. Præstant hic lapis hæmatites, it. Lap. jaspis, præsertim undiq; sanguinis instar rubicundus, nec ullô modô maculis albis consperſus, de quo vid. *Fabr. Hildanum in Epist. ad Greg. Horst.* quæ exstat *Cent.* 3. *Obs.* 2. *pag.* 347. *Conf. & caput de hæmorrhagiâ nariam.*

Si HÆMORRHOIDUM FLUXUS *adsit*, ne dolor accedat, sanguinis contemperatione cavendum, aut si adsit, mitigandus, ne uterum in consensum trahat & abortum causet. *Præstant* hîc ♃ & unguentum de linariâ, momordica, CC. usto pulv. &c. de quibus suo locô. Gravida bibat vinum rubrum in quô Nux Moschata tosta calens adhuc injecta fuerit. Melitomata quoque in hæmorrhagiæ symptomate cum pulvere caryophill. D. Schulzius magni habuit; possunt autem prius madefieri melitomata cum ▽ vitæ mulierum vel aliâ specificâ & postmodùm adspergi pulvere caryophillorum.

Ubique tamen & semper *corroborantia fœtum* ejusq; imbecillitas attendenda, quæ *si proveniat ab alimenti defectu*, conducunt passulæ majores, quæ tamen in majori copiâ non sunt devorandæ, ne fœtus grandior fiat & difficilem partum causet. *Confortat etiam egregiè embryonem* balsamus embryonum, internè & externè adhibitus. It. mica panis recenter cocti in vino odoratissimô cum pulv. nucis mosch. corall. caryophill. ana adsperſa & umbilico adhibita. Plura vid. *Cap. de fœtus imbecillitate.*

Sequuntur *symptomata, quæ gravidis ultimis mensibus* accidunt.

TIT. XIV.

De

SUPPRESSIONE ⊡ & ALVI.

URinæ suppressio fœminæ utplurimùm erectè stanti accidit, ideoq; ut ea provocetur, jacere debet fœmina ac regio illa foveri fomentô vel sacculô, vel cataplasmate, vel balneô paratis ex parietaria, malvâ, althæa, rad. petroselini, sem. lini & similibus.

ALVI verò SUPPRESSIO *ac duritiei* vel *tarditas curatur* cibis liquidis & humectantibus, ut jusculis purgantibus, butyrô, malv. borragine &c. alteratis. It. Prima mensâ sumantur pruna dulcia vel mel rosatum ad 3. vel 4. cochl. quæ si gravida respuat, clysteres humectantes & emollientes sine omnibus purgantibus in minori quantitate sine periculô injici possunt. Cave tamen ab herbâ Mercuriali, quia menses ciet, exempli gratia:

℞. *Decoct. hord. & jusc. carnis vel pulli ana q. s.*
Flor. borrag.
Herb. pariet. ana M ß.
Col. ℞. ℥vi. *adde*
Mellis ros. vel sacchari Thomæ ℥v. *vel* ℥i.
vitelli ovor. N. 1.
M. F. Clyster.

Quem Obstetrix prudenter & cautè, fistulâ scilicet non supernè versus uterum, sed inferne versus os ischiaticum directâ applicare debet.

Suppositoria hîc minus tutè adhibentur. Cæterum si calor adsit, hepar refrigerandum, de quô suô locô.

Quodsi ⊡ supradictis remediis haud eliciatur, & periculum ex retentione imminet, catheter immittendus ut eôdem ⊡ eliciatur & provocetur.

Clysteribus admiscèri etiam potest ℥ amygd. dulc. violarum, rosarum &c. amygd. dulcium etiam per os commodè assumitur.

TIT. XV.

De

Venarum In Coxis & Cruribus Distensione.

Venæ in coxis & cruribus & præcipuè *circa poplitem distenduntur & intumescunt*, ut quasi varicosæ fiant, ob hepatis imbecillitatem, de quâ suô locô, vel sanguinis serosi suppressionem ac menstruorum retentionem. Cum verò tumor ille nihil periculi adferat, sed post partum sanguine & lochiis evacuatis evacuatis evanescat sponte, venæque ad pristinum habitum redeant, medicamentis multis opus non est, sed saltem monendæ gravidæ, ne multum ambulent, sed potius crura elevata in sedili aut lectô teneant, ne sanguis ita ad pedes decumbere possit. *Vid.* etiam, quæ *sequenti capite de* malo huic affini agente dicuntur, cujus curatio & causæ non multum differunt, & hinc certâ ratione & modô hîc quoque locum habere possunt.

TIT. XVI.

De

Crurum Pedumque Inflatione & Tumore.

Oedema pedum in Gravidis per se quidem nil habet periculi, nisi quod incessum difficiliorem reddat, & sponte post partum humore aquosô cum lochiis evacuato evanescit; idcircò medicamentis ferè abstinendum & Naturæ omne opus committendum est, ne humor ad superiora regurgitans ad viscera nobiliora ruat. *Quodsi verò magnus sit tumor* & neque noctu neque post partum detumescant crura, atque adeò ambulatio impediatur, lenis curatio per optimam victus rationem, parcam sc. & ad siccam tendentem instituatur, heparque, si robusta sit gravida, primùm assumptâ mannâ ab ʒi ad ʒiß à pituitâ liberetur. Deinde ejusdem imbecillitas alimentis ac medicamentis idoneis, quæ *cap. de cachexiâ & hepatis debilitate* suo locô dicta sunt, corroboretur, habitâ simul ratione ventriculi. Deinde discutientia & digerentia externè applicentur, & crura foveantur lixiviô ex sarmentis vitis cum vinô paratô & decoctô origani, pulegii, chamomillæ, calaminthæ &c. Vel

℞. *Farin. fabar. lupinor. ana* ʒij.
♀ ʒi.
stercoris columbini ʒß.
Cum ▽ *chalyb. & succo caul.*
F. Cataplasma.

Vel

Vel tumentibus pedibus post frictionem cum calidis linteolis proderit inungere linimentum, quod

℞. ♁ *anethi*
chamæm.
hypericonis ana ℥ß.
vitrioli ℥*i.*

F. Pro Linimentô.

At si pars rubeat, cavendum, ne exulceretur aut in aliquam corruptionem degeneret, potius applicetur farina fabarum, orobi, cicerum &c.

Vel ℞. ♁ *ros.* q. s. quô dissolve & contere terram sigillatam, adde parum ceræ & fiat unguentum, quô illinatur tumor. Pedes etiam laventur & fricentur ▽ salsâ, in quâ chamomilla, origanum, anethum &c. cocta sunt.

Si lividi tumores appæreant, sanguines missionem cum felici successu inter 4. vel 7. mensem exerceri sæpius comprobatum est, si scilicet plenitudo magna sit, aliàs aut abortus sequitur, si sanguis mittatur, aut fœtus debilior in lucem venit. Si quid verò residuum, illud omne post partum discutitur ac evanescit.

Balnea minus tuta sunt.

Potus ac cœna parciori manu sumantur.

TIT. XVII.

De

Fissuris Cutis Abdominis.

Cutis abdominis, præcipuè in primô partu & in quibus frequentiori conceptione nondum extensa est, valdè extenditur, ut quasi findi videatur. Ne verò vel dolor excitetur, vel deformitas post partum relinquatur, post quintum mensem laxantibus linimentis & unguentis utendum est, ut medullâ crurum vituli, arietis, ♁ amygd. dulc. pingued. Gallin. ▽ ros. abluta, unguentô pomato, pelle canina ♁ amygd. dulc. illitâ, quæ toti abdomini imponenda; experimentum *D. Mich.* est sequens:

℞. *Mucilag. sem. lini*
fænugræci
rad. alth. cum ▽
lil. alb. extract. ana ℥*vi.*

Ceræ q. s. pro efformandô linimentô. Potest etiam tingi crocô vel aliô colore pro lubitu.

Præcaventur etiam *Rhagades* ♁ lini, sesam. violarum &c. Succi item hermaniæ, alchymillæ, fragariæ, centinod. burs. past. fol. quercus ros. rubr. millef. consolid. maj. eorumque decocta, ut & ea, quæ superius ad fissuras allata sunt. Sic & unguent. de Tutiâ, de Lytharg. diapomphol. de plumbô, empl. alb. coctum cum ♄. addito linimentô ex ♁ hypericonis, mastiche & cerâ. Addi potest etiam sevum cervinum.

℞. ♁ *amygd. dulc.* ℥*i.*
Sev. hircini ℥ß.
Camph. ℥ß. M.

TIT. VIII.

De

Aquæ Effusione Ex Utero.

Hæc affectio haud aliter curanda, quàm bonâ victus ratione ex cibis solitariis, ut carnibus assis, amyg-

dalis, passulis atque in ultimâ mensâ myvæ cydoniorum parùm capiat.

Laudat *Rodericus â Castrô* seq. syrupum per aliquot dies sumptum;

℞. *Rad. Chinæ* ʒß.
Sarsaparillæ ʒi.

Coq. in lib. viij. ▽ *borrag. & lupuli ad medias, in fine adde pulv. corall. rubrorum.*

ros. rubr. ana ʒi. *Facta colaturâ cum saccharô.*

F. l. a. Syrupus.

Quodsi serosum aliquid in corpore redundet, non erit abs re Rhabarb. ℈j. masticando præbere, aut cum conserv. ros. ʒj, aut tabellas diarrhodon. Abbatis cum duplô rhabarbari.

Si verò ex suppressâ aliquâ evacuatione fiat, annitendum, ut humores præexistentes corrigiantur & temperentur. Præterea tam internis, quàm externis remediis, (de quibus cap. seq.) corroborandus fœtus est.

TIT. XIX.

De
Foetus Debilitate.

Hic *primò causa*, ob quam debilitatur fœtus, *removenda* est, ut, si Mater morbô quôdam, aut symptomate prædicto quodam infestetur, illa prius removenda sunt. *Deindè fœtus roborandus* venit. Mater quomodo curanda, ex superioribus patet.

Fœtus autem *corroborationem quod attinet*, perficitur ea optima Matris victus ratione. Deinde internis & externis medicamentis fœtum corroborantibus, quorum aliqua mentio facta *cap. de palpitatione cordis* Gravidarum, quibus hæc adjungimus. Interna inter præstat Balsam. Embryonum coch. j. vel ij interdum sumptis. Vel

℞. *Amygd. dulc. excortic.* & fundum vasis vitrei vel fictilis mundati orificii latioris reple, his insperge *Pulv. caryoph. cinamom. Nucis mosch. ac sem. fœniculi*, impone amygd. dulc. atque ita F. S. S. S. tantem omnibus affunde *saccharum cum aqua* vel *simplici*, vel *borraginis*, vel *rosarum clarificatum*, ut saccharô tegantur. Hujus *conditi* frequenter Gravida parùm sumat. Conferunt etiam sequentes rotulæ:

℞. *Corall. rub.* ʒi.
Marg. præp. ʒß.
Sapphyri
Smaragd.
granat.
hyacinth.
rubin. ana ℈i.
cinamom. ʒi.
zedoariæ
cardamom.
ligni aloes
cubebar.
ras. ebor. ana ʒß.
gallæ mosch. ℈i.

Cum saccharo in ▽ *ros. & melissæ solut. q. s.*

F. l. a. Rotulæ.

S. Runde stärckende Küchlein. Vel

℞. *Nuc. mosch.* ʒß.
Galang. ʒii.
cinamomi ʒi.
cardamom. ʒß.
ossis de CC. N. ij.

Con-

Conſperg. S. V. vel Malvaticô & affunde mellis deſpumati calidi q. s. De hâc mixturâ Gravida ſæpè fabæ magnitudine aſſumat.

Externè verò umbilico, imo toti ventri applicanda ſunt fomenta humida ex vino generoſo, Hiſpanicô, Creticô, Hippocratico, Ungaricô vel Malvatico, eaq; cum linteaminibus, ſpongiâ, lanâ, panno ſcarlato &c. imò ventri admovenda. Fomenta item ſicca vel ſacculi repleti foliis rosmarini, ocymi, meliſſæ, pulegii, flor. citri, aurant. limonium, lavendulæ, ros. viol. croci, rad. angelic. carlinæ, caryoph. cinamom. cardam. macere. Nuc. Moſch. lign. rhod. xylaloë, ſantalo, cortic. citri, limon. aurant. rad. contrayervâ &c. It. unguentum Comitiſſæ dorſo & ventri illinatur. Vel

℞. Pomum, præcipuè cydon. repleatur theriacâ, maſtiche, caryophillis, aut, ſi calor adſit, pulv. corall. myrtill. roſ. rubr. ſpec. diarrhodon Abbatis, aſſetur & umbilico apponatur. Confert etiam placenta illa piperata, quæ dulciaria mellita & placenta vitæ vulgò nominatur, trita & cum vinô generoſo vel Cretico in pultem aptata, vel

℞. *Floccorum panni coccyn.* ℥iv.
Galangæ
cinamomi
macis ana ℥ij.
maſtichis ℥ij.
ſang. Drac. ℥i.
mellis q. s.
F. Cataplasma.

℞. *Vin. Malvat. lib. iij. calefac & in illis diſſolve*
℥ *Nuc. moſch. expr.* ʒß.
majoranæ
menthæ
nardin. ana ℈ij.
adde Pulv. caryoph.
rutæ
puleg.
meliſſæ ana ʒß.
Aq. roſarum
meliſſæ
majoranæ
pulegii ana lib. j.
Balſ. embryon.
& ▽ vitæ ana ℥iß.

M. & hinc ſpongiæ majores & minores, ut variis ſint aptæ locis, partes concidantur & liquore hoc imbuantur & ſub mammam ſiniſtram, ſub axillas, poplites, umbilico, pulſibus, in carpo plantisque pedum imponantur, atq; ubi reſiccatæ fuerint, iterum iterumque madefiant. Poſſunt etiam illini ℥ ſtillat. nardino, angel. cortic. citri, aurantiorum, cinamomi, rorismarini &c.

Sequuntur *Parturientium affectus.*

CAP.

Caput XXXVII.

De

Morbis Puerperarum.

Tit. I.

De

Abortu.

Ante partum *Abortus præcaveri* debet V. S. si mulier sit plethorica, vid. *Zacutus Lusitanus:* Purgatione, si cacochymia adsit.

Matricis frigiditas, lubricitas & humiditas est corrigenda, si ea in caudâ fuerit, & quidem thermis, sudoribus aliisque.

Affectus uteri, si qui adfuerint, removendi. *Graviditatis* verò *tempore* ea omnia fugienda, quæ vincula fœtus vel laxant, vel rumpunt, vel uterum debilitant, vel expultricem ad expellendum irritant, vel fœtui alimoniam subtrahunt, vel vitiosè alunt, vel prorsus enecant, vel aliâ quacunque ratione matrem vel fœtum offendunt. *Bona* è contra conveniensque *Diæta* præscribenda matri, eique foris ac intus medicamenta appropriata ordinanda v. g.

℞. *Pulv. contra abort. Aug.* ℥ij.
Mag. corall. cum succo citri,
eboris sine △ *parati*
gran. mastichis ana ʒij.

M. S. Pulver auf etlichmal. Dos. ʒß. ad ʒi. cum vinô rubrô aut ovô sorbili.

℞. *Mag. corall. c. succo citri*
ebrris sine △
gran. mastich. ana ℥i.
pellic. ventr. gallin. ʒiv.
M. F. Pulv.

S. Anhaltendes Pulver 2. Messerspitz auf 1 mal / des Tags 3 mal.

Manè sc. in jusculô carnis, hora 3. vel 4. & ante somnum.

℞. *Aq. verbenæ*
plantag. ana ℥i.
syr. corall. ℥ißß.
Tinct. corall. ʒij.

S. Anhaltender Safft auf etlichmal 2. oder 3. Löffelvoll.

℞. *Tinct. corall.* ℥iij.

S. Anhaltende Tinctur. Dos. 20. vel 30. gutt.

℞. *Balsam embryon.* ℥iij.

S. Kinder-Balsam. Dos. ℥ß. ad ℥i.

Potest etiam hic balsamus embryonum seu Puerorum optimè applicari cum vinô Malvaticô ex pane tosto. It. pulv. nuc. mosch. mac. & caryophillorum crustæ panis aquâ appropriata quâdam madefactæ aspergitur. Prodest etiam pulvis perlarum & corall. sæpius cum aqua lil. alb. vel vitæ mulierum sumptus.

Externè:

℞. *Unguent. Comit.* ℥ißß.
℥ *mast.*
cydon. an. ℥ißß.

M. S. Eusserliche Salb.

℞. *Unguent. Comit.* ℥i.
℥ *omphac.* ℥iij.
M. S. ut antè.

Potest etiam emplastrum contra herniam regioni lumborum & hypogastrio imponi.

Si à nimio frigore, internè prodest ▽ vitæ mul. & balsamus embr.

Externè verò potest fieri inunctio:

℞. ℥ *mast.* ʒß.
dest. nuc. mosch. g. iij.
macis g. iv.
caryoph. g. iij.

Cum ℥ *Nuc. Mosch. expr.*

F. Linimentum.

S. Eröffnendes und anhaltendes Sälblein.

Si à terrore:

℞. ▽ *ceras. nigr.*
flor. tiliæ
epilept. L. ana ʒi.
syr. corall.
Pæon. ana ʒvi.
℞ *corall.* ʒi.

M. S. Stärcksafft auf einmal.

℞. ▽ *berrag.*
bugloss.
Balsam. emb. ana ʒi.
corallior. rubr. præp.
margar. præp. ana ℈ß.

M. S. Stärck-Mixtur auf etlichmal.

Vel ℞. ▽ *epil. Langii* ʒiß.
ceras. nigr.
flor. tiliæ ana ʒij.
Pulv. March. ʒiß.
smar. præp. ʒß.
oss. de CC. gr. xii.
syr. corall.
Pæon. ana ʒiii.

M. S. ut antè.

Ajunt pelliculas ex ventriculis Gallinarum extractas pulverisatas, & diebus aliquot manè aurei pondere cum vino jejunô stomacho assumptas certò abortum præcavere. Idem facere perhibent radices eryngii veri emplastri modô hypogastrio impositam.

Cum rudimenta futuri abortus apparent, per aliquot guttulas sanguinis ab uterô stillantes, mulier deglutiat cor pulli ex vivô extractum & adhuc palpitans. Ætites de collô suspensa gestatur, magnes umbilico admoveatur & applicetur, tanacetum manu calefactum tenendo.

Cœterum *Gravidæ abortum passæ* per omnia ut Puerperæ tractandæ, viresque illarum convenienti victus ratione corroborandæ. Sæpè enim magis debilitantur abortientes, quàm tempestivè parientes & gravioribus affliguntur symptomatibus.

TIT. II.

De
Dolore Ante Partum.

Doloribus qui *vani* & *falsi non sunt*, quos partus brevi sequitur, mederi non possumus, neque debemus. Possumus autem *vanos & irritos* commovere, ut eos subsequatur partus, excitare dolores veros ante non perceptos, tum remediis illis, quæ infra de difficultate partus proponentur, tum sequentibus, quorum quædam interna sunt, quædam verò externa.

Internè dari potest pulvis ex crocô, cassia lign. cinnamom. borrace, succino albo, antheris lil. alborum, cum ▽ puleg. melissæ, artemisiæ, sabinæ, chamædrios, aristol. rotundæ, v. g.

℞. *Borracis*
Cassiæ lign. ana ℈ß.

Croci gr. v.
℥ *cinamom. g. j.*
M. Pro dosi. S. Schmertzen-machend Pulver.

℞. *Rassur. eboris* ʒii.
Cassiæ lign.
Cinam. acuti
Croci ana ʒi.
M. Dos. ʒß. bis vel ter quaque hora cum ▽ puleg, verben. cinamomi sumendus.

Item pulv. nigellastri seu pseudomelanthii cum vinô vel cereviſiâ calefactâ. Vel exhibeantur aliquot guttulæ ℥ dest. succini vel ℥ cinamomi cum ▽ prædictis.

Externè possunt applicari facculi hypogastricæ abdominis regioni ex malvâ alth. matricariâ, melissâ, puleg. artemisiâ, rosmar. sabinâ, hyssopô, betonicâ, flor. matricariæ, chamomillæ, meliloti, sem. lini, fœnugræci &c. Coq. in ▽ & vinô. Saccus antecedens exprimatur & ubi refrixerit, denuò decoctum immittatur. Hôc decoctô etiam imbuatur spongia, & hypogastrio admoveatur. Plura vide *cap. suprædictô de dificultate partûs.*

TIT. III.
De
Aquarum Effusione.

HOc *accidens* cohiberi nequit, ideò opera danda solummodò, est, ut puerpera facilius pariat, usurpatis aliis remediis, quæ ex cordialium & corroborantium albô petuntur, de quibus suô loco. Potest etiam matricis lubricitas conciliari ℥ lil. alborum, amygd. dulc. sesaminô communi ℥ viol. It. adipe gallina, anserinâ, suillâ, anatinâ, cuniculi, butyrô recenti, quibus inungatur hypogastrium ipseque uterus tam intus, quam foris.

TIT. IV.
De
Sanguinis Profusione.

QUæ *sanguinis fluorem compescunt*, partim sunt *emplastica*, partim *adstringentia*, acerba, austera & acida intus forisq; usurpanda, de quibus *cap. de nimiô mensium fluxu.* Cardiaca verò proposita vid. *cap. de cordis palpitatione.* Externè hîc insuper adhibentur ligaturæ dolorificæ digitorum & brachiorum. Amuleta ex hæmatite, corall. rubr. jaspid. &c. Vid. *cap. de hæmorrhagiâ.* Fomenta ex decoctô simpl. adstringenti, v. g. rad. tormentillæ, bistortæ, pentaphylli, herb. plantag. hippuridis, bursæ pastoris, centinodii, fol. quercus rubi, salicis, baccis myrthi, prunorum sylv. nucis cupressi, gall. multicorii, ros. rubr. balaust. cum vino rubro decoct. cui addi potest aliquid aceti.

Profusio hæc quandoque adeò est insingnis, ut etiam arteriosus interdum sanguis emanet, cum subsequente syncope &c.

TIT. IV.
De
Partu Difficili.

PLurimæ *distocie causæ* sunt, tum ex parte Matris, tum ex parte fœtus, ideoque pro causarum varietate varianda quoque auxilia.

Si ob Matris virium debilitatem, vires

vires roborandæ, ſpiritus reficiendi & facultas expultrix ſtimulanda. *Ante partum* tamen convenit uti ſequenti balneo:

℞. *Herb. malvæ*
artemiſiæ
brancæ urſinæ
Flor. cham. ana Mij.
lil. alb.
malv. ana Mj.
Rad. alth. ℥ii.
lil. ℥ii.

Incis. D. S. Kräuter zum Bad.

Quodſi alvus non ſit aperta, ſuppoſitorio, vel potius clysmate, quo ſolô ſæpè partus facilior redditur, cieatur:

℞. *Herb. Mercurial.*
artemis.
Flor. malvæ
chamomillæ ana Mj.
lil. alb. p. iij.
Rad. lil. alb.
alth. ana ℥i.
bryoniæ
ariſt. ana ʒß.
Coq. in ſ. q. aquæ communis,
Col. ℞. ʒvi. *in quibus diſſolve*
Electuarii lenitivi ʒiß.
borracis ℈ii.
♎ *lil. alborum*
amygd. dulc. ana ʒß.
vitelli ovorum N. 1.
F. Clyſter.

Deinde ℞. *Pulv. ad partum Aug.* ʒß.
borracis gr. xii.

Detur in duplô. S. Sonderlich Pulver.

℞. *Eſſent. noſtræ ad partum* ℈ii.

D. S. Eſſenz auf 2mal.

℞. *Pulv. N. ad partum* ℈ii.

D. in duplô. S. Pulver gegen die ſchwere Geburt auf einmal.

℞. *Pulv. ad partum Aug.* ℈i.
⊖ *vol. ſuccini gr. v.*

D. S. Pulver auf einmal.

℞. ▽ *lil. alb.*
artem. comp. ana ʒiß.
Eſſ. ad partum ʒii.
Syr. de canella ʒß.

S. Tranck auf zweymal.

℞. ▽ *artemis. C.* ʒiij.
Eſſent. artem.
meliſſæ ana ℥i.
Croci ℈ii.
Syr. de artem. C.
canellâ ana ʒiij.

S. Safft auf zweymal.

℞. ▽ *lil. alb.*
puleg.
cinamom.
borrag. ana ʒii.
ſuccini præp. ʒiß.
ocul. ♋
lap. percar. ana ℈i.
borracis ʒi.
Syr. de canella ʒi.

M. D. S. Stärcktranck wol umzurütteln auf eßlichmal.

℞. ♎ *aniſi vel*
fœnic. aut ſuccini
vel hyper. g. iij.

D. cum ▽ *verben. aut pulegii, vel ex* ♎ *aniſi & fœniculi.*
F. Elæoſaccharum.

℞. *Borracis* ℈iiß.
Croci ℈i.
Cinamomi
Caſſiæ lign. ana gr. xii.

D. cum ▽ *lil. alb.*

℞. *Borracis* ℈i.
Croci
succini albi præp.
anth. lil. alb. ana ℈ß.

M. D. cum ▽ verbenæ aut pulegii. Est experimentum Kyperi.

℞. *Testicul. equi* ℈i.

D. cum ▽ verb. & cinam.

℞. *Hep. anguillæ* ℥i. *D.*

Hoc valdè commendat Helmontius, ut & hepar serpentum, quorum axungia quoque multum operatur, si eâ umbilicus inungatur. Nimis autem fortiter pellit, quapropter statim post partum est abluenda, aliàs sanguinem violenter expellit. Trochisci quoque de myrrhâ exhiberi possunt, minus autem delicatulis ob ingratum saporem. De ☿ vitæ *vid. Angelus Sala*, qui aliquot habet exempla, quod aliis omnibus in vanum adhibitis hoc solô Mulieres feliciter pepererint, adde Billichii Obs. lib. 2. & Paradoxa Chymica (quæ ἐνδοξα potius, quàm ἄδοξα Clossæus esse pronunciavit) cap. 14. pag. 169. *Alia quoq; hîc locum habent vomitoria*, ut juli. jugland. it. succus inspissatus Nicotianæ, qui tamen vehementissimè operatur, ideoque magna opus est cautione. Item sternutatoria, ut pulvis sternutatorius Aug. Confortantia & pellentia simul:

℞. ℳ *fulig. rectif.*
secund. ana ℥ß.

D. S. Sonderlicher ℳ. Dos. gutt. 40. vel 50.

℞. *Conf. alkerm. incompl.* ℈ii.
Troch. de myrrhâ ʒb.
Castorei ℈i.

Sumatur cum ▽ artemis. vel vino albô. Fortissimum erit, si addideris borracis mineralis ℈ij.

℞. ▽ *lil. alb.* ℥ß.
cord. cervi ℥i.
ℳ *secund.* ℥ß.

M. Pro 1. dosi.

℞. ♎ *cinam. g. ij. vel iij.*

D. cum ▽ cord. &c. Plura vide Cap. de debilitate fœtus.

Externè umbilico inungi possunt olea succini & croci, vel lil. alb. axung. serpentum. Fomenta ventri admoveantur ex decoctô artemisiæ, pulegii, sabinæ, matricariæ, marrubii, calaminthæ, melissæ, Decoctum raparum &c.

Si viæ sint minus lubricæ, laxandæ sunt oleis & decoctis emollientibus.

Si via sit angustior, itidem emollientibus laxanda, ut sunt ♎ amygdal. dulcium: Pinguedo anatis, gallinæ, anseris, quibus mucilago sem. lini, cydoniorum, althææ &c. addenda, licet iisdem oleis & linimentis uti possimus, ubi pinguedo nimia partum difficilem reddit, aut tumor adest, ubi etiam conveniens situs multum præstat, præsertim si ossium figura peccet. *Cingatur* parturiens spolio serpentis vel cingulo ex coriô humanô â coriario vel alutariô præparatô. *Alligetur* ejus cruribus jaspis, lapis Samius, Ætites. Smaragdus *collo appendatur* & Crocus; teneatur in manu magnes. Parentur etiam *insessiones* ex decoctô raparum cum parietariâ, malvæ, violarum, althææ, melilot. It. *Pediluvia* ex prædictis decoctis herbarum.

Si me-

Si medicamenta non sufficiant, interdum ad manus opera deveniendum. Itaque *si membrana solidior fœtum retineat*, eam digitis ℥ amygdal. dulc. inunctis rumpere debet vel discindere obstetrix.

Si verò membrana rupta quidem sit, fœtus tamen haud prodeat, obstetrix omni modo laborare debet, ut fœtum vivum sine damnô, quantum fieri potest, extrahat.

Cranidis loco, *quomodo fœtus semianimis in lucem prodiens tractandus sit*, addemus: Cum itaque in partu difficili interdum fœtus tandem quasi semianimis in lucem prodeat, diligens Ejus cura habenda, ne planè emoriatur: Ideoque diligentes obstetrices spiritum ipsi per utrumque os, ore & pennâ inflare debent, aromata mandere & inspirare halitum. Os inungatur melle, linguæ instilletur gutta j. ▽ vitæ, eademque pulsus & nares inungantur. Lavetur fœtus vinô, lacte vel cerevisiâ. Capiti imponatur sacculus ex nuce moschatâ, caryoph. macere, cinamomô, vinô Malvaticô madidus. Funiculus umbilici foveatur Malvatico vel Vino, ▽ & cerevisiâ calidâ. Post sectum umbilicum.

℞. *Malvat. & ▽ vitæ ana p. æ.* Calefiant & in illis dissolve ℥ Nuc. Mosch; Deinde pannus lineus iis imbuatur, eoque umbilicus involvatur. Pauperiores semen cymini coquere possunt in cerevisiâ & eôdem modô pannum lineum imbuere atque umbilico imponere.

Quoad *Diætam*, ubi *partum instare* fœminæ senserint, versentur in aëre temperato, cibis abstineant adstringentibus: Utantur verò cibis *ὑγροῖς καὶ ἐυχύμοις* iisque in pauca quantitate, sed frequenter exhibitis jusculis gallinarum ac consummatis dictis, caricis, dactylis, uvis passis &c. Moderatè moveantur, non multum vigilent, balneis laxantibus initiô hujus capitis descriptis utantur, & genitalia loco ℥ lil. alb. amygd. dulc. inungant. Affectus animi nimios vitent. *In ipso partu* aër in cubiculô parturientis sit temperatus. Fœtor omnis amoveatur. Et *si partus diutius protrahatur*, ova sorbilia & panis vinô madidus exhibendus. Nuces item conditæ, caro & cortices citri &c.

TIT. V.

De Fœtu Mortuo.

PRæter ea, quæ *cap. præced.* de *συντοκίᾳ* enumeravimus, fœtum mortuum quoque expellunt pelliculæ interiores cortic. arboris juglandis pulverisatæ & quantitate ʒj. exhibitæ. Vid. Petrus à Castrô.

℞. *Gran. uvarum ʒiv.* (uvas putridas quascunque ex iis, quæ servantur suspensæ) projice in ▽ ferventem per horæ dimidium, easque super prunas ardentes projice: Excipiat mulier per vulvam fumum. Idem cranii quoque caponis pars, quæ circa verticem est, efficit. De ☿ vitæ *vid. alibi.*

℞. *Dict. Cretici*
castorei
borracis ana ℈ß.
croci gr. v.

test. equi gr. vi.
aq. lil. alb.
verbenæ ana ℈vi.
cinamomi ʒß.
M. Pro dosi. Vel

℞. *Pulv. test. equin.* ℈i.
▽ *puleg.*
Sabin. ana ʒi.
cinam. ʒß. M.

NB. Sabinæ fœtum vivum enecat, mortuum autem potenter expellit.

Hisce nihil proficientibus ἐγχείρησις Chirurgica requiritur, de quâ conf. *Sennertus* & *Aut. Chirurgici.* Intereà vires corroborandæ per jusculos Gallinarum, ova sorbilia, vinum odoratum, cum pane vel jusculis ex cerevisia, modò febris abest. Exhiberi insuper possunt spec. diamargar. frigida, diambræ, electuarium de gemmis cum vino & ▽ borrag.

Ut verò dolor mitigetur partesque roborentur, fovendæ sunt decocto artemisiæ, malvæ, rosmarini, absinthii, hypericonis, myrthi, & postea illinendæ unguentô Comitissæ vel sequenti, quod

℞. *Olei myrt.*
amygd. dulc.
hypericonis ana ʒß.
sperm. ceti ʒii.
sevi hircini vel cervini ʒi.
ceræ q. s.
F. Unguent.

Vel ℞. *Ceræ* ʒvi.
sperm. ceti ʒß *ad* ʒi.

Liquefiant super △ & ubi ab △ fuerint remota, tela cannabina ventri magnitudine respondens ei immergatur & ventri imponatur.

Sequuntur *affectus*, qui mulieribus *post partum*, ipsis nimirum Puerperis contingere solent.

TIT. VI.
De
RETENTIONE SECUNDINÆ.

UT *secundina retenta ex uterô quamprimum tollatur*, danda opera. Quapropter manibus obstetricis trahenda, sed non recta, ne simul uterus suâ sede moveatur & excidat, sed in orbem quasi agendo & circumducendo. Et ut conatus accedat sternutatoria ex flor. lil. convallium, majoranæ, pulv. stemat. Aug. usurpanda & sternutatio promovenda. Deindè graveolentia ex plumis perdicum, ungula capri accensis & similibus (de quibus *cap. de suffoc. uteri* dictum) naribus admovenda, quæ spiritus quasi deorsum in uterum fugant. *Quod si nec hoc modo* τὰ χορία εἰς ὑστέρα ἐκλείπουσι promoveatur, medicamenta secundinas pellentia usurpanda, quæ eadem ferè sunt cum medicamentis fœtum mortuum expellentibus, inter quæ diptamnus excellit, ut & secundinæ præparat. & pulverisatæ. It. Pulvis hystericus Aug. cum testiculis equinis, vel

℞. *Artemis. rubræ* Mj.

Coque in vino Rhenanô & cum hausiu ejus propinetur illud flavum liliorum alborum, quod antheræ nomine venit.

℞. *Majoran.*
Chæref.
puleg. ana Mj.
Sabinæ mß.

sem.

Sem. anisi
fæniculi ana ʒß.
Rad. petroselini
levistici ana ʒiij.
Coque in ▽ pro duobus haustibus.

Prodest etiam castoreum cum ▽ vel vinô propinatum. Vel

℞. *Rad. aristol. rotundæ ʒii.*
Myrrhæ ʒi.

M. S. Pulver auf einmal.

Sumatur cum vinô. Suffitus fiant ex Cassiâ, nardô, sabinâ, artemisiâ, pulegiô, dictamnô. Vel decoctô modò dictarum plantarum foveatur venter. Solus levistici succus cum vinô exhibitus valdè δυσέρια expellit. It. Pessaria ex rad. cydon. fol. sabinæ, herb. Mercurali, artemisiâ, salviâ, irid. cum ♎ cheyrino permistis. Ventriculus mustelæ fluviatilis unà cum appendiculis suis siccatus & in pulverem redactus mirificè pellit secundinas. Item nervus in halece cum jure sumptus pisorum.

Sin tenacius hæret δυσέρια & adhuc vasa umbilicalia tenentur ligata in coxis, aperiatur una ex venis umbilicalibus, sive arteria, sive vena, scalpellô, haud aliter ac in communi V. S. fieri solet, vid. *Riverii Consilia.*

Quodsi nec hôc modo secundinæ exeant, clyster uterinus injiciatur ex decoctô salviæ, artemisiæ, Mercurialis, calaminthæ, pulegii &c.

℞. *Fol. malvæ*
parietar.
artemis.
mercurialis
pulegii
calaminthæ
salviæ ana mß.
Flor. cham.
melilot. ana p. j.
Sem. anisi
fænic. ana ʒß.
Coq. in jusculi capitis vitulis ʒx. in quibus dissolve
Syrup. viol.
Sacch. rubri ana ʒi.
M. F. Clyster.

Conferatur imprimis *Greg. Horstius Lib. V. de morbis mulierum Obs.* 23.

TIT. VII.

De Lochiis Suppressis.

Curatio maturanda. Si sanguinis copia adsit, isq; ad alia loca ruat, ad uterum frictionibus, ligaturis, cucurbitulis, scarificatione in inferioribus partibus adhibitis revellatur; quæ *si non sufficiant*, vena in pede aperienda. Imò *si ista evacuatio planè supprimatur*, necessarium est, ut statim V. S. instituatur. non neglectis reliquis medicamentis revulsoriis, & postea vias laxantia & aperientia adhibenda, tam interna, quàm externa. Inungatur regio uteri imò totus venter ♎ amygd. dulc. sesamin. unguent. dialth. pinguedine Gallinæ, quibus addi possunt crocus, ♎ angel. spicæ cinamomi. Vel foveatur decocto plantarum *Cap. de suppressione mensium* propositarum. Aqua & decoctum rad. petroselini diligenter adhibenda, nec non decoctum cicerum rothe Küchern / quæ valdè prosunt, nisi sanguis affluat. Sanguinem insuper fundunt succus petroselini cum vino,

vino, vel decoctum rad. graminis cum hôc succô. Confert etiam sequens Clyster:

℞. *Rad. lil. alb.*
alth. ana ℥ß.
aristol. utriusq. ana ℥ii.
Fol. parietar.
malvæ
mercurialis
alth. ana Mj.
Flor. chamom.
sambuci
meliloti ana p. ij.
Sem. lini
fœnugræci ana ℥ii. *vel* ℥ß
Coq. in s. q. aquæ com. Col. ℥ß. *in quibus dissolve*
℥ *lil. alb.*
anethi ana ℥i.
Ungv. de arthan. ℥i.
F. l. a. Clyster.

Et si jam dies aliquot â partu præterierint, purgationem ex rhabarbaro, fol. sennæ & agarico exhibere licebit, cum radicibus aperientibus paratam & cum mannæ ℥iß in jusculô dissolutâ.

Per os exhibeatur Decoctum sequens:

℞. *Rad. aperitiv. ana* ℥ii.
Fol. beton.
endiv
capill. ♀ *ana* Mj.
Schœnanti pug. i.
Sem. fœniculi
anisi ana ℈i.
cicer. rub. cochl. j.
Coq. ad lib. iß.
adde ▽ *cinamomi* ℥ii.
Syr. de 5. rad. ℥iij. *M.*
Dentur ℥iij. vel iv. bis de die.

Antequam febris augeatur, adhibere aliquando licet trochiscos de myrrha ad ℥j. cum vinô albô vel ▽ fœniculi. Forestus, etiam febre præsente, sequenti utitur decocto.

℞. *Hordei mundati Mi.*
Glycirrhizæ rasæ ℥ß.
Schœnanthi ℥iß.

Coq. ad lib. 1. pro ℥ dosibus. Debilioribus verò schœnanthi ℥j. in jure pulli bullire jubet & exhibet.

Si sanguis totus ad mammam ruat, considerandum, *an ipsa Mater* infantem sit lactatura, *vel Nutrici* illum traditura. *Si prius*, non statim sanguinis motus inhibendus est, sed impetus naturæ prius perpendendus, & videndum, an repletis mammis sanguis ad uterum sit reversurus, quod si non fiat, auxilia necessaria usurpanda: *Sin ad aliam partem sanguis ruat*, revulsionibus supradictis insistendum est. *Sin posterius*, superius regurgitantis impetus illicò impediendus.

TIT. VIII.
De
NIMIO EFFLUXU SANGUINIS POST PARTUM.

FLuxus hic *non statim* nimis subitò *sistendus* est, sed perpendendum, quid ferre recusent. *Sufficiant* ergò primò *Victus ratio* legitima & *auxilia leviora*, præcipuè revulsoria. Tum laxiores viæ firmandæ sunt & roborandæ. *Prodest* itaque caro Gallinarum assa, adspersáque vino Granatorum. It. amygd. cydon. oryza, conserva

ſerva roſarum, amylum, vinum rubrum ▽ ferratâ dilutum, vel

℞. *Maſtich. ʒi.*

Coq. in vini Menſ. 1. D. It. infund. raſuram cranii humani in potu; manus & digiti ſericô rubrô ligentur & fricentur. Venter inungatur ♁ myrti & roſarum. Cucurbitulæ ſub mammis & utrique hypochondrio ſine ſcarificatione applicentur. Vid. Hipp. V. Aph. 50. Hepatis regione cataplasmata ex roſis rubris, Bolo Armenô & ▽ Roſarum admoveantur. It. ceratum ſantalinum, malaxatum ♁ Nymph.

Si fluxus ſit nimius, viresque valdè dejiciat, plenior victus prodeſt, partitis tamen vicibus exhibitus. Vitelli ovorum huic rei inſerviunt, ſunt enim ἐυπέπλοι & calorem ventriculi confortant. Simul exhibenda remedia fortius adſtringentia, fluxumque ſanguinis ſiſtentia, inter quæ potio ſequens utplurimum optimè ceſſit.

℞. ▽ *plantag.*
napht.
roſar. ana ʒi.
Syrup. corall. (vel in ejus defectu)
ros. ſicc. ʒi.
⊖ *prunellæ ʒi.*
Sang. Draconis ℈ß.
M. F. Potio.

S. Blutreinigendes Tränklein auf einmal.

Si diutius duret fluxio, opiata ad plures doſes præſcribi poſſunt; vel in formâ pulv. hunc in modum:

℞. *Lap. hæmat.* ℈iv.
Pulv. boli Armeni
corall. rubr.
marg. præp. ana ʒi.
ſem. plantag.
coriand. præp.
Gran. ſumach ana ℈ii.

M. F. Pulvis ſubtiliſſimus, de quô capiat ʒj. cum decoctô centauri & ſyrup. cydon.

S. Pulver zum Blut-ſtillen.

℞. *Conſerv. ros. rub. ant. ʒii.*
torment. ʒi.
Diacydon. S. ſpec. ʒß.
Boli Armeni
Corall. rubr. præp. ana ʒii.
Cum Syr. quodam adſtringente.
F. Electuarium.

S. Blutſtillende Lattwerg. Dos. Magnitudine caſtaneæ.

℞. *Mag. Corall. ʒi.*
Rad. tormeut.
Boli armeni
CC. ſine △ *ana* ℈i.
M. F. Pulvis.

S. Pulver gegen den Blutfluß auf etlichmal.

℞. *Conſerv. ros.*
rad. ſymph. ana ʒi.
Boli Armeni
Troch. de rhab.
corall. rubr. præp. ana ʒi.
Cum Syr. corall.
de portul. ana F.

Opiata, de quâ capiat magnitudinem nucis juglandis ſuperbibendo parum potûs ordinarii, qui poterit etiam eſſe talis:

℞. *Rad. torment.*
biſtortæ
aur. muris

consolid. maj. ana ℥ii.
Flor. ros. rubr. Mi.
balaust. ℥ii.
Cort. citri
granat.
aurant. ana ℥i.
Ras. CC. crud. ℥ii.
cran. hum. ℥iß.
santalor. ana ℥i.
N Mosch. N. j. vel ij.

Incis. & Contus. M. D. ad sacculum. S. Sachen in ein Mas Wein zu legen.

Sumatur manè, meridiè & vesperi haustus, ordinariò enim sitiunt fœminæ.

Externè verò venter vel uterus unguento Comitissæ vel adstringentibus aliis, ut ♁ myrtillorum illinatur e.g.

℞. *Ung. Comitissæ* ℥ii.
Succi plantag. ℥i.

M. Pro Linimentô, quod applicetur post *fotum* hunc.

℞. *Summit. lentisci rub.*
plantag.
cupress.
olivar.
polygon. ana Mi.
Ros. rub. p. ij.
Gran. myrtill. ℥iß.
Nuc. cypress. N. iij.
Cort. gran. p. iij.

Coque in ▽ *chalyb. vel* ▽ Fabrorum adstringente, & colaturâ foveantur partes muliebres valdè tepidè & ferè subfrigidè. Prodest pariter etiam *fomentum ex* ▽ *sperm. ranarum* & ✣ rosarum. *Suffitus* utero excipiatur ex ros. rubris, mastiche, thure, tragac. ungulâ Equi.

Reliquis remediis nil Conferentibus V. S. in cubitô administrata præsentaneum est auxilium, si scil. paulatim & per quædam intervalla sanguis educatur. Sic multas deploratas convaluisse experientia docuit. Plura *vid. cap. de nimiô mensium fluxu*, quæ hic convenire ritè adhibita possunt.

Peculiariter *hîc notandum*, dum sanguis copiosè effluit, eum esse protinus arcendum. Multæ enim è medio tolluntur propterea, quod calor ad interiora retractus majorem fluxum efficit. Et si is concedendus sit, aliquis ex ministris semper adesse debet, qui ægro tanget pulsum & respirationem observet. Conf. *Riverius Cent. 1. Obs. 96.*

TIT. IX.

De
Doloribus Post Partum.

Dolores post Partum ventrisq; tormina anodynis curantur, si prius illorum causa sublata fuerit.

Prosunt hic species diagalangi, diacymini, cum diamargaritô frigidô, præmisso hastu jusculi cum

♁ *amygd. dulc.* ℥i.
still. mac.
carui ana g. i.

Item ▽ flor. chamomillæ Romanæ, cum essentia cham. Rom. Pulvis quoque secundin. præp. egregium est specificum statimque sedat dolorem μετὰ δυσοσίας, si exhibeatur cum ▽ chamom. Rom. vel vulgaris. *Conferunt etiam* cinamomum, ZZ. macis, crocus, caryophilli, cort. aurantiorum.

℞. *Spec.*

℞. *Spec. diacumin.* ℥i.
diamarg. frig.
Cort. aurant.
Zedoariæ ana ʒß.
M. F. Pulvis.

S. Pulver gegen die Nachwehe.

Sequens pulvis ſtatim poſt partum ſumptus â torminibus mirè præſervat, ita ut, ſi primiparæ exhibeatur, ſequentibus partubus nunquam ad dictis doloribus torqueri credatur.

℞. *Rad. conſolid. maj. exicc.* ℥i.
Nucl. Perſic.
Nuc. moſch. ana ℈ii.
Succini ʒß.
ambræ gryſeæ ʒß.

F. Pulvis, de quo capiat ʒj. cum vino albo, vel ſi febris adfuerit cum juſculo.

S. Pulver.

Pro *Potu Ordinario* utatur ægra decoctô artemiſiæ & cinamomi.

Si â bilioſis & acribus humoribus tormina generentur, eôdem ferè modô curantur, ut Dolor Colicus â bile, v. g.

℞. ♎ *amygd. dulc.* ℥ii.
Syr. viol. ℥i.
▽ *borrag.* ʒß.

M. S. Tränckelein gegen die Nachwehen auf einmal.

Externa quoq; Medicamenta vias laxantia & emollientia adhibeantur, quæ eâdem operâ dolores ſiſtunt. Ergò inungantur partes ♎ anethi, cheiri chamom. &c. Cum guttis aliquot ♎ ſtill. chamomillæ. Vel poteſt applicari ſacculus ex flor. chamom. cheiri, fl. artemiſ. ſummit. anethi, meliſſ. matricar. puleg. fol. lauri, calaminth. ſem. carui, cumini. Applicari quoque poteſt empl. matricale, malaxatum cum ♎ chamom. per infuſionem. Vel imponatur ventri ſparadrap. ex ♎ anodyno, chamom. cheirino, verbaſci, lil. alb. cum ſ. q. ceræ. Præſtat imprimis ſequens.

℞. *Terebinth.* ℥ii.
Ung. anod. ℥i.
♎ *coct. menth.*
cheirin.
rutæ ana ʒß.
Ceræ ʒß.
♎ *ſtill. artemis.*
rutæ
ſabinæ
menthæ
meliſſæ ana g. iij.
Sperm. ceti ℥i.

M. F. l. a. Sparadrapa ad totum ventrem.

S. Uberſchlag auf den Leib.

Enixas poſt partum ſæpe dolor exercet in inguine ex uterô, in illo conglobato, quô in caſu *Riverius in Obſ. Commun. II.* extollit ſequens:

℞. *Galbani*
aſſæ fœtid. ana ℥i.

F. l. a. Empl. rotundum cum gr. iv. Moſchi in medio. Admoveatur paulò infra umbilicum.

TIT. X.

De Uteri, Ventris & Pedum Tumore.

Διόγκωσις τῆς γαστέρος καὶ τῶν ποδῶν μετὰ τὴν δυστοκίαν *ſi ortum habeat ab utero*, fomentis uteri cavo faventibus curatur.

Quodsi verò â vitiosis humoribus proveniat, bona diæta ac pauciore potu, ac postquam lochia fluere cessârunt, conveniente corporis evacuatione, & tandem fomentis, humores & flatus discutientibus curatur. Itaque initiò propinetur leve purgans, *si vires ferant*. v. g.

℞. *Fol. sennæ sine stip. ℥ii.*
sem. fœnic. ʒß.
dauci Cret. ϑi.
anisi ϑß.
cryst. ♀ ʒß.

Infunde in s. q. ▽ Com. vel potius carminativæ, vel vini per noctem. Manè ebulliant.

D. S. Laxier-Tränecklein auf einmal.

Vel sumantur pilulæ de hierâ cum agaricô, quæ acui possunt aliquot granis diagridii. *Posthæc* præstat singulis diebus ante prandium & cœnam sumere 2. vel 3. rotulas diagalangæ, aut diacymini, aut gutt. vij. ♎ cymini vel macis, vel carui, quotidiè cum cochl. ℥. Vini ebibere. Aut utatur Puerpera seq. in jusculô cerevisiæ mixtô.

℞. *Cymini præp.*
Zedoar. ana ʒi.
croci ʒß.
puleg.
origani
scordii ana ϑß.

M. F. Pulvis, cujus dosis ʒj. pro una vice exhibeatur.

Foris autem utile erit ventrem inflatum quotidiè bis cum ♎ anethi, cui parum ♎ cymini sit admixtum, inungere, & sequentem sacculum in vinô coctum & expressum ventri imponere:

℞. *Fol. ebul.*
Flor. lupuli
Herb. rutæ
puleg.
artemis.
calaminth.
scordii.
cent. min. ana Mij.
Baccar. lauri ℥ii.
Cont. F. Sacculus.

Ex iisdem herbis & speciebus lavacra insessiones commodè parari possunt. Vel

℞. *Farin. fabarum.*
hordei ana ℥ij.
Pulv. flor. cham.
balsam. ana Mij.
Coq. pro Fomentô Pedum.

Plura remediorum genera ex curatione Hydropis huc transferri possunt.

TIT. XI.
De
Rugis Imi Ventris & Mammarum.

Quomodo *præcaveantur* ventris sciſſuræ & curentur factæ in Prægnantibus supradictum est. Nunc *quâ ratione Ventris Imi rugæ curentur* (nam iisdem remediis eadem etiam, ut supra de fissuris dictum, præcaventur) mammarumque durities conservetur, paucis addemus. *Primò igitur*, si puerperis nondum tempus sit præterlapsum, ventri admoveatur sequens unguentum.

℞. *Sperm. ceti ℥ii.*
ol. amygd.

ol. amygd. dulc.
hyperici ana ʒiß.
ſevi hircini ʒi.
Ceræ novæ q. s.
F. Unguentum. Vel
℞. *Ceræ novæ ʒiij.*
ſperm. ceti ʒiß.
Tereb. Venetæ ▽ roſ. lotæ ʒij,
℥ *amygd. dulc.*
hyperici ana ʒi.
axung. cervinæ ziß.

Liqueſcant ſimul & remotis ab △ immerge telam cannabinam ad ventris magnitudinem, quibus (ſi lochia jam ſubſtiterint) addere poſſumus

℥ *myrtin.*
maſt. ana ʒi.

Applicentur bis de die.

℞. *Succ. rad. lil. alb.*
mellis &
ceræ ana p. æ.
F. Unguentum.

S. Salb den Leib zu ſchmieren.

Valet quoque ▽ ex albumine ovorum deſtillata, aut ſolus adeps vel cinis teſtudinum, cum album. ovi & lacte, quibus venter bis de die inungatur.

Secundò ſi Puerperia jam deſierint, addenda etiam ea, quæ leviter adſtringunt, conſolidant atque planam reddunt cutem, in quem uſum imprimis utilis hic ſtillatitius liquor.

℞. ▽ *deſt. ex flor. alth. malv.*
ana lib. ij.
roſ. lib. iß.
Limon. N. ij.
(Remotâ cuticula exteriori minutim ſciſſorum)
Prun. ſylv. lib. ij.

Omnia ſimul infunde, deinde lento △ ex vitreô alembicô deſtillentur ac venter poſtmodum inungatur. Maxime etiam ſolidat hoc:

℞. *Ficuum lib. j.*
Farin. hordei.
fabarum ana ʒß.
oryzæ ʒij.
Gallar.
Nuc. cypreſ. ana ʒi.
maſt.
myrrhæ ana ziß.
ſem. fœnic. ʒi,

Bulliant cuncta in ▽ Ferrariorum, vel chalyb. donec parum inſpiſſentur, tuncque ventri adhibeantur. Vel paretur balneum ex decoctô prædictarum rerum. Ventri item hæ pultes applicentur:

℞. *Farin. fab.*
oryzæ
gland.
amygd. ana ʒij.
℥ *armon. ziß.*
Sang. Dracon. ʒi.
Nuc. cypreſſ. ʒß.
ol. myrtin. ʒiij.
▽ *prun. ſylv.*
meſp. ana lib. j.
roſar. lib. ß.

Coq. ad Craſſitudinem pultis & ventri applicetur. Mammas etiam ſolidant ac firmant.

Contra amplitudinem poſt Partum prodeſt etiam ſequens:

℞. *Rad. conſolid. maj.*
Boli Armeni
Sang. Dracon.
Balauſt.
O

Maſtich. anap. ℈.

M. F. Pulvis ad peſſarium cum Goſſypio.

Vel ℞. *Fol. plantag.*
quercus ana Mß.
Rad. conſol. maj. ℥*i.*
Cort. granat.
balauſt.
ſumach. ana ℥ß,
O ℥*i.*

Coque in ▽ pro Fomentô. Ne autem frigiditate & adſtrictione offendatur pectus & viſcera, addantur ſubinde

maſtich. ℥*i. vel* ℥*ii.*
Nuc. Moſch. ℥*ij. vel iij.*
Rad. irid. Flor. ℥*iij. vel* ℥ß.

Myrrha etiam hiſce admixta vel decoctum ejus & alio quovis tempore illæſis viſceribus ventrem plenum & firmum reddit, mammas etiam conſolidat compactasque reddit ac minores illæsô pectore, pudendum coactius circa uteri noxam, idque pro maximô in hiſce rebus ſecretô habendum.

Maſtix etiam utiliſſima hîc eſt: Verum hæc cosmaticam potius artem, quàm curativam attingere videntur. Plura autem, qui de virginali poſt partum adſtrictione comparandâ deſiderat, *vid. Rodericum à Caſtro lib. 4. de morb. mul. cap. 21.* aliosque. Ubi tamen obſervandum, Medicum cordatum ab hiſce abſtinere debere, niſi in honeſtos uſus à Mulierculis bonæ famæ & minimè ſerpentis petantur.

TIT. XII.

De

FEBRIBUS PUERPERARUM.

Πυρετὸν τῆς χυρῆς μετὰ τὴν δυστοκίαν, *quæ ad lactis generationem* oritur, ferè circa diem quartum invadit, mammis lacte repleri incipientibus, lochiis ritè fluentibus; perceptâ interim dorſi ac ſcapularum gravitate ſe prodit, periculo vacat & ſpontè circa nonum partûs diem per ſudores (qui promovendi, regimine ſimul Diætæ habito) & diaphoreſin largiorem evaneſcit & reſolvitur.

Quæ verò *ex ſuppreſſione* τῶν χοφίων provenit, 1. V. S. 2. Purgatione, 3. lochiorum provocatione & 4. alteratione ac putredinis inhibitione curatur. *Poterit itaque commodiſſimè vena hic incidi* in talo, vel ſi vires recuſant, cucurbitulæ cum ſcarificatione in femoribus ac cruribus apponi. A tempore fluxus præterlapſo & febri urgente venam quoque in cubitô ſecare licebit.

Quoad purgationem, quam vitioſorum humorum præſentia requirit, cautione imprimis opus eſt juxta monitum *Coi Aph. 24. ſect. 1.* Purgantia ſiquidem medicamenta lochiorum fluxum impediunt, quod non fit ſine damnô, cum nulla ferè evacuatio, præter eam, quæ ex uterô fit, puerperis ſit utilis. *Quodſi tamen jam ſanguinis fluxus ceſſârit* & aliquid humoris vitioſi Natura per uterum expurgare conatur, id tamen non ſufficiens indicium eſt naturam vitioſos

vitiosos humores à bonis separare, eorumque evacuationem moliri: Itaque, dum febris id permittit, lenibus purgantibus adjuvemus eam & medicamenta lenia ex cassiâ, mannâ, syrupo rosarum solutivô, rhabarbarô, foliis sennæ &c. exhibere fas est. Commodè itaque hîc sumuntur pruna laxativa N. ij. vel iij. aut Cass. pulp. ʒi. vel ʒx, aut Mannæ Calab. ʒiß.

℞. *Fol. Sennæ* ʒiß.
Rhabarb. ʒß.
Mac. gr. iij.

Infund. in decoct. prunor. exossat. Manè parùm ebulliant & Colat. bibatur.

Alterantia verò *medicamenta* tutò adhiberi possunt, modò talia sint, quæ Puerperiorum fluxum non impediant, qualia sunt, quæ componuntur ex cichoriô, borragine, endiviâ, capillis ♀. ▽ hordei, succ. granat. & similia: Quin omninò ac in reliquis corporibus reliqua curatio instituenda, saltem ut nimis frigidorum ac acidorum, utpote quæ utero inimica sunt, usus omni curâ vitetur.

Cœterum *victus* sit tenuis, præprimis Puerperii diebus, ex ptisanâ hordeaceâ, jure pulli ac similibus constans, actu semper calidis ac corroborantibus. Vinum etsi febris adsit, non planè interdici debet: Alvus quotidiè respondeat: Sin minus, sollicitetur esu prunorum. Post quatuordecim dies Balneô uti commodè poterit.

Invadunt præterea Puerperas *Febres*, ut vocantur, *concomitantes*, quales sunt *Pleuritis*, aliæque Inflammationes alicujus partis subsequentes, de quibus breviter notanda veniunt sequentia 1. In PLEURITIDE vena incidenda, non in cubitô, sed poplite, talo, ut natura sanguinem & peccantes humores per uterum evacuet: Quo factô, si nihilominus symptomata urgere perseverant, etiam in brachiô secari vena poterit, & si quis metuatur ad superiora sanguinis raptus, qui tamen incisâ in talô vel poplite venâ satis jam fractus videtur, frictionibus præviis institutis ac cucurbitulis cruribus admotis commodè removebitur, atque hoc etiam in ANGINA & HEPATIS INFLAMMATIONE quoad V. S. tenendum est. 2. Possunt etiam clysteres in Pleuritide injici, qui motum humorum versus superiora revocent ad inferiora, simulque uteri vias laxent, ut sanguis per eas facilius evacuetur.

℞. *Herb. Mercur.*
Parietar.
Malvæ
Alth.
Fol. caul. rubr. ana Mi.
Flor. chamom. mß.
Sem. lini
fænugr. ana ʒß.

Coq. in s. q. ▽ com. ad ʒas. *Col.* ℞. *lib. j. in qua dissolve elect. lenit.* ʒi.
diacathol. vel
Flor. cass. ʒß.
℥ *viol.* ʒii.
M. F. Clyster.

Si febris nonnihil remittat, & tempus fluxus puerperii ferè præterierit,

rit, lene etiam purgans exhiberi poterit, quod etiam alibi observandum.

Reliqua verò curandi ratio eodem modô peragenda, ut superius de Pleuritide, Anginâ, Hepatis inflammtione suo quovis locô annotavimus.

Cæterum præter jam enumeratos affectus alii quoque puerperis accidere solent, ut RUPTIO VULVÆ AD ANUM, de quâ vid. Fabr. Hildanus, qui habet exemplum rupti, interstitii inter vulvam & anum, insimulque singularia apponit medicamenta. Item UTERI ULCUS, PROCIDENTIA, INFLAMMATIO, SUFFOCATIO, ANI PROCIDENTIA, VIGILIÆ, DELIRIA *varia*, EPILEPSIA, VOMITUS, DIARRHOEA, ⊡ INCONTINENTIA &c. Quorum tamen curatio facilè ex supradictis habetur, ubi singulorum cura fusè proposita esse cernitur. *Hoc saltem notandum*, ut ubique ac semper lochiorum fluxus habeatur ratio, ne, dum lochia adhuc fluunt, natura aliquo medicamenti genere in opere suô perturbetur, ejusque fluxus impediatur vel sistatur.

Cap. XXXVIII.

De
AFFECTIBUS MAMMARUM.

TIT. I.
De
Mammillaum Tumoribus.

IN Tumoribus Mammillarum conveniunt omnia, quæ alterant & refrigerant, nempe *in inflammatione* empl. de sperm. ceti, ♃ hyoscyami & similia sunt apta remedia. It. ♂ ☉li.

In Scirrhô adhiberi debent purificantia sanguinem, aperientia, splenetica & quæ prosunt in affectibus melancholicis. Empl. de ranis Vigonis convenit.

In Tumore flatulento convenit ♃ chamomillæ smaragdinum & similia.

Mulieres *si incidant in inflammationem mammarum*, certissimum est experimentum, dum internè adhibetur speculum Pavonis concisum. De mammarum verò, ex arctiori strictura thoracis, inflammatione *vid. Timæum à* Güldenklee *Lib. IV. Cas. 27. p. 238.*

In Mammarum nimia excrescentia prodest ▽ pini viridis.

In Tumore mammarum *à lactis retentione* oriundô, nullum æquè præsentaneum & efficax remedium est ac emplastrum, quod de spermate ceti paratur à *Mynsicht in Armament. Sect. 36.* sub finem: Hujus namque solius usu plures fœminas â tumore mammarum se perfectè liberasse scribit. *B. Tim. â* Güldenklee *l. c.*

TIT. II.
De
Magnitudine Mammarum.

PRæter ea, quæ jam de tumoribus notata sunt, lege præsertim *Sennertum Lib. IV. Prax. P. 4. Sect. 1. Cap. 1.* Facilius autem incrementum mammarum in Virginibus, quàm præsens jam magnitudo nimia emendatur. Perfi-

Perficitur autem *bona Dieta*, it. medicamentis topicis, quæ partim nutrimentum copiosius affluens refrigerando & adstringendo repellunt, viasq; per quas sanguis affluit, adstringunt, partim quoque absumunt & exiccant.

℞. *Fol. myrthi*
equiseti
plantag.
menthæ
Flor. rosar. rubrar. ana Mi.
balaust. p. ij.

Coq. in Vino vel ▽ & ✝ & in decocto spongia vel linteum madefiat mammisque apponatur & appositum, donec siccetur, relinquatur. Cicuta, hyoscyamus & similia cautè adhibenda sunt. Neq; illis utendum est in fœmellis, quæ olim liberos suos nutriunt, calorem enim debilitant & vim γαλακτοποιητικὴν extinguunt. Adstringentia quoque commodius in juvenculis usurpantur.

In Mulieribus verò, quibus *propter ablactationem* nimis increverunt mammæ, exiccantia & discutientia sunt commodiora, quibus excrementitia humiditas, quæ relicta est, absumitur & discutitur.

TIT. III.
De
Gracilitate Nimia Mammarum.

Emendatur hæc, aut, siquidem sufficiens sanguinis copia in corpore desit, cibis boni succi copiosius paulo exhibendis & vinum album propinando. 2. *Causæ omnes* intercipientes sunt removendæ, & contra ut venæ in mammis aperiantur, calorque in mammis excitetur, studendum, ut sanguis ab iis commodius attrahatur.

Conveniunt igitur fomenta ex ▽ tepidâ, in quâ herbæ emollientes coctæ sunt; postea illinantur mammæ ♎ amygdal. dulcium. Frictiones etiam frequentes sunt utiles, quæ si non sufficiant, lenes Dropaces imponendæ sunt.

TIT. IV.
De
Cancro Mammarum.

Conveniunt hic extract. helleb. nigri, pilulæ de fumaria, ℞ ☿ ♄ata, ♂ per inferiora purgans. Noduli item ex purificantibus sanguinem & purgantibus melancholicis, additis appropriatis, essent. perficariæ, specificum purgans Paracelsi.

Externè ▽ ♆, ⊖ ♆, ⊖ fulig. ▽ spermat. ranar. ▽ pomorum putrid. ♐ ⊕, empl. ad ♋ Penoti & Fabr. Hildani, succus virgæ aureæ, ocul. ♋ eorumque succus, solan. plantag. it. ▽ sperm. ran. per vas plumbeum destillata, pulv. ranarum calcinatarum & bufonum, emplastris tanquam specificum admiscendus.

℞. *MP. de fumariâ*
Extr. helleb. ana ℈ß.
♄ per infer. purg. gr. iv.
cum Essent. fum.
F. Pilulæ.

S. Pillen auf einmal.

℞. *Herb. fumar.*
artemis.
melissæ ana p. iij.

Rad. helleb. nigr.
polypod. ana ʒi.
Fol. sennæ sine stip. ʒi.
Cassiæ lignea verè ʒiij.
limat. ♂ ʒii.
☿ *albiss.* ʒiß.
M. Pro Nodulo.

S. Stechen in Wein.

℞. *Tinct.* ☿ ♂*ætæ* ʒii.

S. Blutreinigende Tinctur 25. Tropfen auf einmal.

℞. *Essent. ad Menses* ʒß.
Tinct. ☿ ♂*iat.* ʒiij.

M. S. Blutreinigende Essenz 50. Tropfen auf einmal.

℞. *Essent. persicar.*
fumar. ana ʒiij.
S. ut supra.

℞. *Empl. Saturnini Myns.*
seu N. D. ʒi.

S. Pflaster auf die Brust.

De cancro mammarum *vid. Schinterum in Epist.* de ♋ mammarum occulto. *it. Tim. à* Guldenklee *lib. 4. cas.* 39. De ♋ mammarum exulceratô vid. *Eundem d. l. Cas.* 40. Ubi inter Topica nihil æquè profuisse scribit, ac emplastrum supra citatum.

TIT V.

De

FISSURIS PAPILLARUM.

PRæservantur hæ, si ultimis tribus mensibus gestationis è cerâ purâ calices duo instar capularum glandium aut digitalium formentur, tantæ quidem capacitatis, ut papillas tegere possint. In singulos verò calices resina abietis infundatur & calices ita papillis imponantur & ne decidant thorace, linteô ad id paratô retineantur. Interdum tamen per unum saltem mensem calices hosce gestare sufficit.

℞. *Mucilag. sem. cydon.* ▽
ros. extractæ
♎ *amygd. dulc. ana* ʒß.
ovorum ʒii.
Vitell. ovorum coct. N. j.
crem. lactis q. s.
F. Linimentum.

Plura remedia usu probata vid. apud *Sebizium in Speculo Pract. Part. II.*

Notandum tamen hîc est, ne infans lactandus mammis adhibeatur, nisi prius ungenta oleaque illita absterså sint atque papillæ vinô albô aut ▽ rosarum ablutæ. Postquam autem lactavit infans, inungatur mel rosatum vel syrupus de rosis siccis, & apponatur cerat.um simplex, ne indusium adhæreat, aut pileoli plumbei perforati admoveantur.

CAPUT XXXIX.

De

MORBIS LACTANTIUM.

CONveniunt *hic* Lac ☽, carduus Mariæ, nigella, lactuca, borrago, caro mammillarum vaccæ juvenis, confectio fœniculi, ♎ dest. fœniculi, species diacrystalli Myns. Rotulæ ejusdem lac augentes, syrupus

pus perlarum, frictio mammillarum pannô aſperô finita vel abſoluta coctione, conſul. de hoc imprimis *Foreſtus Lib. xvii. Obſ. 17. 18. 21.*

Ubi ſuſpicio *lac in grumos commutatum* eſſe, ob nudatam tempore frigidô mammillam, inungi jubet *Foreſtus* ℥ lil. alborum amygd. dulc. cum butyro recenti ſimul commixtis & addita adipe Gallinacea, ſic durities mitigatur atque dolor, atque affluere denuò poteſt lac.

Si proveniat ab habitu corporis graciliore & exangue, confert victus εὐσρόφος & poſtea lac generantia, quæ vide apud *Sebizium T. 2. pag. 1708.*

Si ex lacte vitiato, optimum eſt exugere mammas & exprimere; quin & pro diverſitate humoris peccantis inſtituatur purgatio moderata. Confer. etiam de lactis defectu elegans reſponſum *Greg. Horſtii*, quod exſtat *T. 2. p. 277.*

Flores ſambuci ad Mj in lacte cocti & exhib. defectui lactis tantoperè mederi creduntur *D. Lang. in Miſcell. Curioſis Med.*

℞. *Cryſt. præp. ʒij.*
Sem. card. Mar.
fœnic.
nigellæ ana ʒi.

M. S. Milchmachendes Pulver.

℞. *Lactis* ☽
cryſt. præp. ana ʒiß.
ſem. card. Mar.
nigellæ ana ʒi.
℥ *ſtill. fœn. g. vi.*
M. S. ut ſuprà.

℞. *Cryſt. præp.*
lact. ☽ *ana ʒiß.*
c. ſ. q. ſacchari in ▽ *fœn. vel card. Mariæ ſolut.*
F. l. a. Rotulæ, adſperg. ℥ ſtillat. fœniculi.

S. Küchlein zu Vermehrung der Milch.

TIT. XII.

De

Lactis Redundantia.

ANte omnia Lac exſugendum, poſtea diſſipandum & exiccandum eſt reliquum ſemine cumini, coriandri, herb. & rad. apii, menthæ. ſpecif. Morelli expertiſſimum eſt ſequens:

℞. *Rad. apii ʒi.*
Sem. cumini
coriandr. ana ʒß.
Coq. inſ. q. ▽ *menthæ &* ✝, *Col.*

S. Euſſerlicher Umſchlag.

℞. ▽ *menthæ*
apii ana ʒiij.

S. Umſchlag auf die Bruſt.

Lapis cryſtallus in dorſo è regione mammillarum applicatus redundantiam certo tollit.

Ubi Lactis Coagulatio, fermè eadem, quæ in lactis redundantiâ, conveniunt, imprimis empl. Mynſ. de ſpermate ceti. It. coag leporis accretionem lactis arcet. Mentha ſicca vel tuſa mammis cum linteolis impoſita idem facit, ut & ejus ſuccus & aqua. Lac coagulatum quoque diſſolvit ▽ apii; apium non minus viride impoſitum. Tandem & matricaria hoc præſtat in lacte caprillo elixa & cataplasmatis inſtar mammis impoſita.

D. JOHANNIS MICHAELIS PRAXEOS CLINICÆ GENERALIS

PARTIS I. LIBER VI.

De MORBIS PUERORUM.

CAPUT I.

De CRUSTA LACTEA, FAVIS & ACHORIBUS.

Prodest hîc syrupus de fumariâ simplex, non verò compositus, hic enim purgat. It. Essentia fumariæ.

Antimonium diaphoreticum tutò potest dari infantibus: Potest misceri cum CC. ustô. Aqua betulæ valdè expellit. Item syrupus & conserva rad. helenii.

℞. ▽ *fumar.*
scabios. ana ℥ß.
Syr. de fum. ℥i.
essent. fum. ʒß.

S. Austreibender und blutreinigender Safft auf etlichmal.

℞. ▽ *fumar.* ℥iß.
CC. sine △ *præp.* ℈i.
♁ *diaph.* ℈ß.
♎ *flor. samb.* ʒß.
Edulc. rot. man. Christ. perl. q. s.

S. Stärcktranck wol umzurütteln.

Vel infundi potest in cerevisiâ CC. rasura cum flor. aquileg. fumariæ, scabiosæ &c.

Si oriatur vitio Matris, dentur illi, vel nutrici pilulæ de fumariâ, syr. de fumariâ compositus, extractum catholicum, serum lactis cum succô vel essentiâ fumariæ.

Lotiones non statim adhibeantur, neque inunctiones, sed præmissis expellentibus talia externa usurpare demùm licet.

Continuatô igitur usu expellentium internè, inunctiones fieri possunt ex unguento diapompholygos, lacte ♀, ☍ Nic. Bals. Peruviano &c. Aliàs addi quoque possunt folia scordii, Nicotianæ, rad. lap. acuti.

℞. *Fol. beton.*
scordii
helen. ana mß.
Nicot. exsic. p. ij.
Rad. beton.
lapathi maj. ana ʒiij.

Incis.

Incis. & Contus. grosso modo.
D. S. Species zu kochen.
℞. *Unguent. de helen.*
diapomphol. ana ℥ß.
Flor. ♀ ℈ij.
lac ♀ ℈i.
c. s. q. ♎ *Nuc.*
F. l. a. Linimentum.
S. Salbe.
Ad promovendam consolidationem autem in fine curationis potest exhiberi essentia vulneraria cum ess. lignorum. It. pulv. cranii hum. præpar. cum ocul. ♋ præp.

CAPUT II.
De
SIRIASI.

Siriasis seu *Inflammatio cerebri* & membranarum curanda venit saccharo ♄ cum ▽ flor. tiliæ. Conveniunt quoque flores sambuci. It. flores solani in pauca quantitate.

CAPUT III.
De
EPILEPSIA.

Si hæc per consensum, tunc semper specifica epilepticis permiscenda sunt.

Si à terrore convenit smaragdus, quia duabus indicationibus satisfacit.

Si à lacte corrupto, convenit vomitus lenior, qui optimè excitatur in infantibus ♎ amygd. dulcium recenter expr.

Si à vermibus, medicamenta contra vermes & epilepsiam sunt miscenda. Vel fiant clysteres additis antepilepticis. Inter medicamenta interna optimum est ♄, quia simul est ☿riale & sic contra vermes.

Si à variolis eligenda sunt epileptica, quæ simul expellunt, v. g. specif. cephalicum, ℞ bezoartica. Noduli ad præservationem fiant ex expellentibus, rad. scorzon. v. g. & epilepticis ut rad. & sem. Pœoniæ maris ritè collectis, *vid. sis Hartmannum.*

Si à cerebro, prodest magisterium aloes, Tinct. Smaragdi, (quæ prodest etiam ratione ♏ ⊡) nodulus ex ras. cran. hum. flor. Pœoniæ, filic. sem. Pœon. visc. querc. cryst. præpar. balsam. succini &c.

℞. *Specif. ceph.* ℥ß.
S. Sonderlich Pulver auf etlichmal. Dos. 1. Messerspitz voll pro ratione ætatis.
℞. *Magist. Epilept.* ℥i.
Bezoard. ⊙ ℈ß.
S. Güilden Magisterium gegen die böse Kranckheit.
℞. *Tinct. Pœoniæ*
♏ ⊕ *epil.* ℥ß.
M. S. Tinctur ins Bier. Dos. gutt. 15 20. 25.

℞. ▽ *ceras. nigr.*
tiliæ
Pæon. ana ʒi.
Specif. cephal. ʒß.
Syr. flor. cephal. ʒi.
Pæon. ʒvi.

M.S. Stärcktränklein wol umzurütteln.

℞. ▽ *flor. tiliæ*
lil. conval.
ceras. nigr. ana ʒi.
epilept. Langii ʒß.
Mag. cran. hum.
Smaragdi præp. ana ℈i.
cryſtall. præp. ʒi.
(præprimis ſi à bile oriatur) edulcoretur man. Chriſti perlatis.

F. l. a. Potio.

℞. *Flor. Pæon.*
tiliæ ana p. iij.
Rad. Pæon. vel Squam.
vel utriusque ana ʒiij.
ariſt. rot. ʒiß.
Ras. cran. hum.
ung. alcis ana ʒi.
Viſci quercini ʒii.

F. l. a. Nodulus.

S. Püschlein ins Bier.

℞. *Flor. tiliæ*
lil. convall. ana p. iij.
Rad. Pæon. ʒiij.
Fol. ſennæ ſ. ſ. el. ʒii.
Coq. in ſ. q. ▽ *com. Col.*
℞. ʒii. *vel ratione ætatis* ʒiij.
in quibus diſſolv.
Elect. hieræ picræ ʒi. ii. iij.
adde extracti caſtor. gr. iv. vel v.

F. Clysma.

℞. *Rad. Pæon.*
ariſtol. rot. ana ʒiij.
Herb. rub. mß. vel mj.
Agar. albiſſ. in petia lig. ʒi.
vel plures
diſſolv. elect. hicræ picræ cum agar. ʒi.
ad iij
pro diverſitate ætatis.

F. Enema.

Poſſunt etiam clyſteribus aliquot guttulæ ♁ ſtill. ſuccini vel rutæ addi, it. radix ellebori nigri.

℞. *Cerat. pro bregmate uſit. q. s.*
malax. ♁ *deſt. ſuccini*
rutæ
Induc ſuper alutam & obduc ſyndone rubra.

S. Euſſerliches Pflaſter. F. in formâ transmiſsâ.

℞. *Bals. ſuccini*
rutæ ana ʒß.
Ping. caſtor. ℈i.

M. S. Euſſerlicher Balſam.

℞. *Succini albi*
Maſtich. ana ʒiß.
Galbani
Opopan. ana ℈ß.
viſci quercini ʒii.
ambræ gr. vi.
moſchi gr. iij.
ſem. pæon. maris ʒß.
ladan. ʒiß.
♁ *Nuciſtæ q. s.*

M. F. Emplaſtrum.

Quod extendatur ſuper alutam in formâ ſemilunari, adſperge pulv. cubeb. & imponatur capiti, ita, ut formæ lunaris extremum utrumque capitis tangant, probatum dicitur in infantibus & adultioribus. *Vid Craton.* Mirè etiam & ſpecificè commendatur pulvis hirundinum, ſi illæ cum nidô calcinentur. It. Spinæ piſcis muſtelæ,

ſtelæ, oſſa de corde cervi, cerebrum & epar pullorum corvi, pulvis ſecundinarum, præcipuè primiparæ, bezoart. ☉re, ♏ ☿ ♆tum. ♏ cran. hum. C. D. Rhefeldii, dum cranium humanum ſuperfunditur ♏ ☿ aliquoties, iterumque abſtrahitur: Hic labor repetitur, donec cranium ad ʒ. part. unà ferè in recipientem eat. ♏ fl. tiliæ, ceraſorum nigr. Pœoniæ, ⊡ comp. ℞ flor. Pœon. Eſſent. herbæ ♑riæ, amuletum Hartmanni de ſambucô, ſmaragd. ſalic. collo ſuſpenſum, fœcul. pœoniæ, mag. ung. alcis, gelatin. cran. hum, ▽ epil. Langii.

Proſunt & *amuleta*, v. g. Radix Pœoniæ juſtô tempore collecta de collo ſuſpenſa, de collectione ejus *vid. Schröderus & Hartmanus.*

Caput IV.

De

PAVORE.

UBi infantes in ſomnô pavoribus corripiuntur, proſunt fœcula Pœoniæ, ſmaragdus præpar. *vid. Balt. Tim. â* Güldenklee/ p. 244. Mag. ung. alcis, ſpecif. cephal. theriaca ſmaragdina Petri â Caſtrô.

Externè ♎ ſtom. Craton. ♎ nucis moſch. expreſſum. Amuleti locô oculus dexter urſi vel lupi, ſmaragdus, radix Pœoniæ. Saeculus ex aniſo contuſo capiti impoſitus *Strobelbergeri* experimentum eſt.

Si â lacte corruptô vel *vermibus* oritur pavor hic, vel epilepſia, vel alius morbus, detur in pulte mechoacanna cum fœculâ Pœoniæ mixta,

℞. *Specif. cephal. ʒi.*
Smaragdi præp.
fœcul. Pœoniæ ana ℈i.

D. S. Stärckpulver auf einmal.

℞. ♎ *ſtom. Crat.*
maſt. ana ʒi.
nuc. moſch. per expr. q. s.

S. Magenſälblein.

℞. ♎ *Nuc. Moſch. per expreſſ. ʒi.*
ſtillat. menthæ g. iij.

S. Euſſerlich Magenſälblein.

℞. *Empl. de cruſta panis*
ſtom. ex lad. Crat. ana q. s.
malax. cum ♎ *ſtom. Crat. & obduc ſyndone rubro.*

℞. ▽ *Pæon.*
menthæ ana ʒß.
Syrup. de mentha
pœon. ana ʒiij.

M. S. Sonderlich Säfftlein.

℞. *Ol. nucis moſchi ʒi.*
ſtillat. aniſi g. iv.

M. S. Euſſerlicher Balſam zu den Schläfen und Würbel.

℞. *Rad. Pæon. ʒß.*
Sem. anis.
Pæon. ana ʒiß.
F. l. a. Sacculi Duo.

S. Euſſerliches Säcklein eines um das ander auf das Haupt zu legen.

Conf. de hôc affectu *Foreſtus lib. X. Obſ. L. in Scholiis pag.* 3. 7. 8.

CAP.

CAPUT V.

De

VIGILIIS NIMIIS.

CAutus hîc debet esse Medicus cum opiatis seu narcoticis, ne facilè lædatur infans.

Externè prodest lac muliebre cum paucâ quantitate croci temporibus illitum ♁ nuc. mosch. per expr. unguent. populeonis.

Internè verò pulvis anodynus confortativus. Pulmenta ex lacte, in quo cortices cap. papaveris decoct. fuerint: Syrupus de papav. erratico &c.

℞. *Sem. papav. alb. ℥i.*
Nucl. persic. N. ij.
c. s. q. lactis muliebris.
F. l. a. Cataplasma.

S. Eusserlich aufzulegen.

℞. ♁ *papav. expr. ℥i.*
stillat. anethi g. v.
nuc. mosch. expr. ℥i.

M. S. Eusserlicher Balsam / quô inungantur tempora.

℞. *Syr. de papav. simpl. ℥ß.*
▽ *hypnot. Dorner. ℥ii.*

M. S. Ruhsäfftlein auf einmal.

℞. ♁ *papav. expr. ℥i.*
nucl. Persic. per expr. ℥ß.
still. anethi g. iij.

M. S. Eusserlich Oel.

℞. *Unguent. popul. ℥i.*
♁ *stillat. anethi g. iv.*

M. S. Eusserliches Sälblein.

Medullâ ex pedibus cervorum vel Boum possunt inungi tempora & egregiè prodest.

CAP. VI.

De

STRABISMO.

Vid. Prax. Hartmanni.

CAP. VII.

De

AURIUM HUMIDITATE.

PRodest *externè* essentia absinthhii, ♎ ⊡ non adeò acris neq; sæpè rectificatus, ♁ amygdal. amararum, ♁ still. absinthii, ⊡ puerorum non destillata &c.

Sequuntur jam *Affect. medii Ventris.*

CAP.

CAPUT VIII.

De DENTITIONE.

Alvi fluxus hîc non ſtatim debet ſiſti, ne epilepſia fiat; gingivæ tumentes opimè inunguntur ſanguine ex criſtâ Galli, vel adipe Gallinarum vel ℥ chamom. lil. alb. unguent. dialthææ & ſimilibus.

℞. *Mucilag. ſem. pſyllii.*
lini
alth. c. ▽ *roſ.*
extract. ʒiß.

M. S. Sälblein/ das Zahnfleiſch offt damit zu beſtreichen.

Loco julepi roſarum additur ſaccharum penidii ad conſiſtentiam linimenti.

Hiſce non juvantibus, demum detur cerebrum & pinguedo leporis. Nimis enim fortiter attrahunt. Potus frigidus valdè convenit.

CAPUT IX.

De TUSSI.

Si à capite deſcendit materia, & catharrus adeſt, optimum eſt ſperma ceti recens, non rancidum. Datur per ſe. It. ſuccinum catharrhale, fœcula aronis, iridis, Pæoniæ, cranium humanum præparatum.

℞. *Olei amygd. dulc. rec.* ʒß.
ſucch. penid. q. ſ.

M. Pro pulticula, adde
pulv. ſpec. diatrag. frig. ʒß.
ſperm. ceti rec. ʒi.

M. S. Breylein gegen den Huſten.

℞. *Cerat. pro bregm. uſit.*
Tacamah. ana q. ſ.

Malax. ℥ *maſt. Induc ſuper alutam, & obduc ſynd. rubra in formâ uſit.*

S. Puls-Pflåſterlein.

℞. *Gummi junip.* ʒii.
ſuccini
thuris
maſtichis
Tacamah.
benz. ana ʒß.

M. S. Rauchpulver gegen die Flüſſe.

Fumus hic poteſt bombace excipi & imponi.

Si à materiâ pituitoſa, prodeſt pulvis Mechoacannæ cum fœcula aronis.

In ſicca conveniunt ſpecies diatragacanthi frigidii, diapenid. Pulvis excellens contra tuſſim infantum *Mynſichti pag.* 109. Herb. beton. verben. major. anethi.

Externè unguentum pectorale, emplaſtrum Filii Zachariæ ℥ amygd. dulc.

Internè porrò ▽ pulm. vituli cum ſucco, herbâ & ſyrupo de hyſſopo, de ſcabioſâ, ol. amygd. dulc. recens cum ſaccharo penidio.

℞. Unguent. pector. us. ℥ii.
℥ amygd. dulc. ℥ß.
M. S. Eusserliche Brustsalbe.
℞. ℥ lil. alb. ℥ii.
S. Eusserliches Brust-Oel
℞. Spec. diatrag. frig.
diapenid. ana ʒi.
Fœcul. aron. ℈i.
M. S. Brustpulver.
Si materia est viscida:
℞. Spec. diaireos.
fœc. aronis ana ʒi.
M. S. Brustpulver.
℞. Succin. Catharr. ʒ.
Cran. hum. præp. ℥ß.
fœcul. aronis
Spec. diaireos ana ℈i.
M. S. Fluß- und Brustpulver auf 1mal.
℞. Mechoacannæ albiss. ʒiß.
Fœcul. aronis ℈ii.
Succini catharr. ℈ß. vel ℈i.
M. S. Laxierendes Fluß- und Brustpulver auf etlichmal.
D. in pulticula lactis.
℞. ▽ scabios.
veronicæ
tussilag. ana ʒß.
Syr. scabios.
de hispid.
tussilag. ana ʒiij.
M. S. Brust- und Lufftsäfftlein offt einen Löffel voll.
℞. ▽ Pulm. vituli ʒiß.
Fœcul. aronis ℈ii.
succini catharr. ℈ß ad ℈i.
Man. Christi perl. q. s.
Pro edulcoratione.
M. S. Brusttränklein auf 2mal.
℞. Ol. amygd. dulc. rec. ʒi.
Mannæ electæ ʒvi.
Extract. liquirit. ℈ii.
Lactis ♀ ℈i.
cum ▽ scabios. ʒv.
F. l. a. Lambitivum. Dos. cochl. parvum
℞. Extr. scabios.
enulæ ana ℥ß.
Spec. diapenid. ℈ii.
Sacch. cand. in ▽ hyssopi solut. q. s.
℥ axisi g. iij.
F. Rotulæ.
℞. Syrup. flor. acac. solut.
mellis ros. sol. ana ʒvi.
mechoacannæ alb. ℈ß.
jalappæ resinosæ gr. v.
▽ fl. acac. ʒiij.
fœnicul. ʒi.
M. Dos. Cochl. ij Bis vel semel in die pro infante anni j.
℞. Pulv. contra Tussim infant. Myns. ℈ii.
Rad. irid. Florent.
Pulv. stom. Birckmanni
ana gr. vi.
Confect. alkerm.
Camph. ana gr. vii.
sacch. candi viol. ℥ß.
℥ still. fœn. vel anisi g. j.
M. F. Pulv. dos. ℈ß. aliquoties de die.
Vel ℞. Summit. anethi
Flor. chamom.
sambuci ana mß.
Sem. fœnic. ℥ii.
Coq. ex brod. intest. vituli vel agni q. s.
Col. ℞. ʒvi.
Mellis ros. col. ʒi.
M. F. l. a. Enema pro Puello, 18. mensium.

Sequuntur nunc morbi infimi ventris.

CAP.

CAP. X.

De

VOMITU.

NOn *semper statim sistendus* est, sed interdum pro diversitate causarum excitandus, quòd fit dato ♃ amygdal. dulcium in quâdam copiâ: Vel revulsionis gratiâ applicentur Clysteres. *Prosunt* quoque empl. de crustâ panis, cum ♃ mastichinô malaxatum. It. cataplasma ex fermento acerrimô pulv. menthæ, ros. rubr. thure, masticke, nuc. mosch. cum ✠ ros. præp. vel sacculis ex herbis appropriatis. It. ♃ mastich. nuc. mosch. express.

Interne prodest mag. corall. nux mosch. &c.

CAPUT XI.

De

TORMINIBUS VENTRIS.

HIc *Clysteres* ex specificis, carminativis, vel ex floribus chamomillæ, foliis lauri, menthæ, abrotani & baccis lauri conveniunt.

℞. *Spec. decoct. carmin. ℳß.*
Bacc. lauri ʒii.
Coq. in s. q. ▽ com.
Col. ℞. *ʒi. ad ʒiij.*
pro ratione ætatis, dissolv.
Elect. de baccis lauri ʒii.
adde ♃ *still. lauri g. ii.*
Vit. ovorum N. 1. vel q. s.

M. F. Enema.

℞. ♃ *chamom.*
rutæ
anethi ana ʒi.
still. chamom. g. vi.
cumini
carui
aurant. ana g. iv.

M. S. Eusserlich Oel gegen das Reisen.

Si metus Epilepsiæ adsit, addendum ♃ rutæ omnibus Clysteribus & externis.

℞. ▽ *carmin. Dorncr. ʒi.*
Syr. de cort. aurant. ʒvi.

M. S. Safft gegen das Grimmen.

℞. *Empl. de baccis lauri q. s.*
Malax. ol. still. chamom. induc super alutam & obduc syndone rubra in forma transmissâ.

M. S. Eusserlicher Pflaster gegen das Reisen.

In omnibus Torminibus ventris singulare est medicamentum semen anisi grossô modô contusum, non solùm enim flatus pellit, sed etiam leniter laxat. *vid. Heurnius in Aphor. Hippocr.*

Si tormina ventris sunt contumacissima, prodest balneum ex floribus chamomillæ, summitatibus anethi, herbâ rutæ & foliis lauri. Theriaca unius vel alterius pisi vel grani pondere exhiberi quoque infantibus potest.

Cap. XII.

De

PASSIONE CARDIACA.

IN *Hypochondriorum inflatione* prodest quoque semen anisi, aqua botryos, ▽ carminativa, spec. diacumini, rad. angelicæ. *Externè* unguentum cardiacum Francofurtense, quod Schröderus describit. it. extractum & ol. angelicæ.

℞. *Pulv. rad. ireos*
sem. anisi ana ʒi.
Fœcul. Pœoniæ ℈i.

M. S. Stärckpulver auf etlichmal.

℞. ▽ *botryos*
carmin. Dorner. ana ʒß.
de cort. aurant. ʒvi.

M. S. Säfftlein auf etlichmal.

℞. *Spec. diacum.*
sem. anisi ana ʒi.

M. S. Pulver auf etlichmal.

℞. *Unguent. cardiac. ʒiij.*
℥ stillat. angel. g. iiij.

M. S. Eusserliche Salbe.

℞. ♃ *irin.*
chamom. ana ʒii.
still. angel.
anethi ana g. ij.

M. S. Eusserlich Oel.

Cap. XIII.

De

ALVI ADSTRICTIONE.

SI *oritur à causâ frigidâ* & siccâ, post purgationem humectantia prosunt. Manna cassia, passulæ laxativæ, poma laxativa, rob. passul. brod. prun. laxat. minimè verò prosunt validè purgantia, cum exsiccent & adstringant.

Si oritur à pituita viscida, convenit mechoacanna vel suppositoria officinalia pro infantibus. Possunt illiniri ol. diacolocynthidos. Pomum Borsdorfianum putridum cum pinguedine anserum intestinis illitum. It. Pinguedo anserum & gallinarum cum juglande umbilico imposita. It. Unguentum de arthanita cum unguento dialthææ.

℞. *Unguent. de arthanitâ ʒii.*
Fellis tauri inspiss. ʒi.
Cum ol. diacolocynth.
F. l. a. Linimentum.

℞. *Decoct. emoll. ʒi. vi. vel plures.*
Unguent. clysmat. ʒii. vel iij.
F. l. a. Clysma.

℞. *Ol. raparum*
lini ana ʒß.
Ung. clysmat. q. s.
F. l. a. Clyster.

CAP.

Caput XIV.

De

Alvi fluxu.

Clysteres ad abstergendum fiant ex decoct. scord. simpl. & syr. ros. solutiva.

Inter adstringentia præcipuè valet unguentum corall. cum succo citri, ebur sine △, pulv. nucis moschatæ, mastich. aq. cinamomi cydoniata, syrupus corallinus, mastichinus.

Externe ol. cydon. mastich. myrtill. nucis mosch. per express. unguent. comitissæ &c.

℞. *Mag. corall. cum succo citri ʒi.*
Pulv. stipt. Crollii ʒß.

M. S. Stärck und anhaltendes Pulver.

℞. *Mag. corall. c. succo citri*
eboris sine △ ana ʒi.
Pulv. granat.
mast. ana ℈i.

M. S. ut antecedens.

℞. *Ol. mastich.*
cydon.
myrtill. ana ʒi.
nuc. mosch. per expr. ℈ß.

M. S. Eusserliches Oel.

℞. *Unguent. Comitissæ ʒiij.*
Ol. nuc. mosch. expr. ʒi.
mastich. q. s.

M. S. Eusserlich anhaltendes Sälblein.

℞. *Empl. diaphœnic. q. s.*

Malax. ol. mastichino. Induc super alutam & obduc syndone rubrâ in formâ usit.

M. S. Anhaltendes Pflaster auf den Leib zu legen.

Caput XV.

De

Lumbricis.

Rasura CC. potest injici cerevisiæ.

Inter educentia medicamenta convenit gialappa simplex, flores persicorum, elix. proprietatis, symph. rad. irid. & bryoniæ: Pulv. contra vermes, qui describitur in Dispensatorio Augustano, ol. nucl. persic per express. ol. absinth. ol. diacoloc.

℞. *Mechoacannæ albiss.*
Pulv. corall. ana ʒi.
jalappæ ℈i.

M. S. Lavier und Wurm-Pulver auf etlichmal.

℞. *Pulv. corallin. ʒi.*
contra Vermes Aug.
Rad. jalappæ ana ʒß.

M. S. Ut antè.

℞. *Pulv. Mechoacannæ albissimæ ʒi.*
Flor. ☉ ☿ gr. iv.

(præparantur per præcipitationem)

Pulv. corallin. ʒß.

M. S. Purgierendes Wurm-Pulver auf etlichmal.

℞. *Syr. flor. Persic.*
aq hypericon.
portulacæ ana ʒß.

Pulv. corallin. ℈ii.

M.S. Laxierendes Säfftlein auf etlichmal wol umzurütteln.

℞. *Unguent. de arthanita ʒii.*
Fellis tauri inspiss. ʒi.
ol. diacolocynth. g. vi.
F. l. a. Linimentum.

M.S. Eusserlich laxierende Salbe.

℞. *Fellis tauri inspissati ʒiß.*
aloës
myrrhæ ana ʒi.
Cum ol. diacolocynth. ℥. parùm.
F. l. a. Linimentum.

S. Eusserliche Salbe.

Potest etiam inde fieri cataplasma.

℞. *Unguent. contra vermes Aug. ʒii.*
Fellis tauri inspissati ʒi.
ol. stillat. tanaceti
absinth. ana g. vi.

M.S. Eusserliche Salb.

℞. *Ol. diacol. ℥. ʒiij.*
stillat. absinthii g. viij.

M.S. Eusserlich Oel gegen die Würme.

℞. *Pulv. contra vermes Aug.*
corallinæ ana ʒi.
Sem. santon seu contra vermes ℈i.

M.S. Wurmpulver auf etlichmal. Dos. 1. oder 2. Messerspitz voll.

℞. *Pulv. el. & D. Schröd. ʒi.*

S. Pulver auf etlichmal.

Debet exhiberi in cochleari ligneô vel in pulte.

VERMIS IN UMBILICO maciem excitans, de quô suprà, infantibus est familiarissimus & convenit hîc farina lupinorum in ✝ cocta & applicata. *Vid. Platerus Tr. 3. de vitiis in curat. excret. animal. c. 13.*

CAP. XVI.

De

HERNIA.

Conveniunt hîc omnia suprà de Herniis notata.

Si à flatibus oritur, maximè convenit empl. de baccis lauri q.s. malaxatum cum ol. chamom. It. Sacculus ex chamomillâ, sambucô, fol. lauri, cum semine carui & cumini.

Si oritur ab humoribus seròsis, prodest cataplasma ex stercore caprillô.

Si tumor adest scroti commendatur emplastrum nostrum de herniâ.

CAPUT XVII.

De

PROMINENTIA UMBILICI.

Prodest rob acaciæ seu pruni sylvestris impositum. It. Omnia medicamenta in herniâ usitatâ. *Foël* commendat sacculum è spica Celticâ in vinô rubrô coctâ expressa & apposita.

CAP.

Cap. XVIII.

De

INFLAMMATIONE UMBILICI.

STatim *in principiô* prodest oleum rosaceum cum cerâ. Empl. desperm. ranarum: Empl. album coctum, Gryseum &c.

Caput XIX.

De

CALCULO VÉSICÆ.

COnvenit *hic* Magisterium Nephriticum, Aqua contra calculum usit. Ol. scorpionum simplex.

℞. Mag. *Nephrit.* ʒß.

S. Stein-Magisterium in lacte vel pulte sumendum.

℞. *Ocul. ℈ præp.*
succin. præp.
Lap. nephrit. præp. ana ʒß.

M. S. Steinpulver auf etlichmal.

℞. ▽ *ononid.*
saxifrag. ana ʒi.
Syr. de alth. Fernel.
succô fragorum ana ʒvi.

M. S. Steinsäfftlein auf etlichmal.

℞. *Herb. malv.*
parietariæ
saxifrag.
virg. aur. ana Mj.
Flor. malv.
ononid. ana mß.
Rad. alth. ʒij.

Incis. D. S. Kräuter zum Bad.

℞. *Ol. scorp. S.* ʒi.
still. ceræ ʒ. iij.

M. S. Eusserlich Oel/ quô inungantur inguina & penis glans.

Si ⊡ obstructio sit contumax, applicetur emplastrum de pariet. ad pultem cocta, & postmodùm addatur parum ol. scorp. M.

Caput XX.

De

INCONTINENTIA URINÆ.

OPtimum *hic est* pulv. erynacei combusti. Sic & interne.

℞. *Mastich.*
medull. lapid.
ciner. erinac. comb. ana ʒi.

M. S. Anhaltendes Pulver.

℞. *Spec. diaplantag.*
dia ♂ Mynsi.
Pulv. erinac. combust. ana ʒi.

M. S. Anhaltendes Pulver. D. Vesperi cubitum ituro.

℞. *Tunic. inter. ventric. gallin.*
ciner. erinac. combust. ana ʒi.
Croc. ♂ adstring. ʒi.

M. S. ut supra.

℞. *Unguent. Comitissæ* ʒii.
ol. mastich. ʒi.

M. S. Anhaltend Sälblein.

CAP.

Caput XXI.

De

INTERTRIGINE.

Mira hic præstat lapis calaminaris. It. ceruſa, unguentum diapompholygos.

℞. *Lap. calamin.* ʒiij.
ceruſſ. ʒiß. M.
S. Pulver einzuſtreuen.

℞. *Ung. diapomph.*
de ceruſſa ana ʒi.
M. S. Euſſerlich einzuſtreuen.

Caput XXII

De

MACIE.

Si â vermibus orta, qui Germanis die Miteſſer dicuntur, dorſum inungatur melle, infansque ponatur in balneum, ſic prodibunt vermiculi, qui abradantur cruſtâ panis vel novaculâ.

2. *Si â lacte vitioſo*, Nutrici dentur ſanguinem purificantia.

3. *Si â Faſcinatione*, optima eſt Tinct. corallorum eſſent. hypericonis, & fl. uvæ inverſæ. It. Suffitus ex herb. contra veneficia, ex conyza, fl. hyperici, anthyrrino, dentibus hominis demortui & ſimilibus. De Faſcino autem vid. *Tobias Tandlerus Johann Colle & Johann Lazarus Geilfuſius.*

Tantum de Morbis.
Puerorum.

D. Joh.

D. JOHANNIS MICHAELIS

PRAXEOS CLINICÆ GENERALIS

PARS ALTERA

CHIRURGICA

CAPUT I.

De

TUMORIBUS IN GENERE.

Si tumor post aliquem morbum oritur, dentur Hepatica & Ventriculum roborantia.

Si oritur vel relinquitur *â scorbuto*, dentur antiscorbutica, præcipuè radix raphani marini & nasturtium.

Purgantia specifica dirigantur ad humorem peccantem, v. g. Si â serô scorbuticô, prosunt appropriata, si ab aliis humoribus, noduli purgantes.

In Tumoribus Pedum mira facit Geranium Rupertianum contusum & applicatum. It. beccabunga, stercus caprillum, equinum, sulphur.

In Tumore Pedum Scorbuticô peculiare emplastrum habet *Mynsicht. p.* 511.

In Tumore Pudendi post partum mira facit beccabunga contusa in forma cataplasmatis cum floribus chamomillæ impositum.

In Tumore Scroti optimè applicatur herba Paris pro cataplasmate. It. cataplasma ex testis cochlearum. Chirurgi pro Secretô habent axungiam leporis in attrahendâ materiâ & abscessu seu tumore rumpendo.

Crurum Tumorem sanat pellis canis laqueo suffocati cruri advoluta & diutius gestata, quæ si maduerit, alia applicetur, donec exsiccata sit, tunc iterum potest applicari.

CAP. II.

De

ABSCESSU.

Quando pus conficitur mirè etiam commendatur ℥ chamomillæ & ℥ lumbricorum. Author Noster anodyna laudat, ut ℥ hyoscyami parcè

aliis admixtum, quod multum quoque facit. It. cataplasma ex lumbricis; non solùm enim dolorem lenit, sed etiam abscessum rumpit. Sic etiam prosunt folia hyoscyami parcè adhibita & aliis admixta.

Inter maturantia, convenit unguentum maturativum Felicis Wurzii ℥ chamomillæ & lil. alborum.

Cum pus fieri incipit, acumini abscessus illinatur pinguedo leporis: Deinde imponitur emplastrum diachylon sive cataplasma ex mucilaginibus, additis rad. althææ, flor. malvæ &c.

Ad mundificationem prosunt præcipuè medicamenta ex Nicotiana v. g. oleum ejus succus & unguentum, quæ etiam simul consolidant. Item apium. Ubi verò opus est efficaciori, prodest unguentum diapompholygos.

Inter Sarcotica & Epulotica mirè prodest ☉ & medicamenta ex eo parata. It. Emplastrum stipticum Crollii vel Paracelsi, empl. diapalma cum cum ℥ Nic. malaxatum.

CAPUT III.

De

SINU.

Mundificans summum hîc est Decoctum ex foliis Nicotianæ siccis, hoc semel in aqua coctum novis foliis superfundatur & iterum coquatur, ut fiat virtutis validioris, & tunc aliquoties sinui inspergatur. Summum quoque arcanum hîc est, uti quoq; in omnibus fistulis succus Nicotianæ cum succis serpentum. It. Succus cancrorum.

CAPUT IV.

De

LUXATIONE.

HÆc ad *Chirurgicas Operationes*, quæ manu perficiendæ sunt, pertinet. In genere verò externè applicetur decoctum florum hypericonis, chamomillæ, verbasci, decoctum rad. symphiti. It. ℥ hypericonis, verbasci, lil. alb. Item succus inspissatus & extractum Symphiti. It. Extractum nasturtii aquatici cum vinô (quod etiam in sanguine coagulatô optimum est.

Internè convenit Essent. florum hypericonis, essentia & sanguis symphiti &c.

CAPUT V.

De

ULCERIBUS.

Si vitio Lienis seu *scorbuti*, prosunt humorem melancholicum *purgantia*, cum antiscorbuticis, ut medicamenta ex helleborô, pil. de fuma-

fumariâ, ☿ dulcis, extractum, melanagogum, essent. fumariæ, helenii, Tinct. ♀ ☿ata & omnia ex ☿ parata: Purificantia admiscentur vulnerariis, præcipuè in fine.

Prosunt quoque *Sudorifera*, ⊖ fumariæ, ☿ diaphor. essent. lignorum & alia ex lignis parata. Essentia fumariæ permisceatur cum ♏ antiscorbutico.

Præmissis sudoriferis dentur *anticachectica*, v. g. Pulv. cachect. Quercet. &c.

Si ulcus est *ab intemperie frigidâ* prodest balsamus ♆, Peruvianus, ♌ Nicotianæ.

Si ab intemperie siccâ, detur aqua vulneraria tepida.

Si ab humida, arcanissimum est decoctum scoriarum Reguli ☿ stellati: Decoctum ♆ cum ♈ vulnerariis paratum. Emplastris admiscetur empl. dia ♆ Rulandi.

Si oritur ab humorem affluxu, pro repulsione optimè prosunt Fonticuli.

In ulceribus sordidis optimum est emplastrum Saturni Myns. It. alia exsiccantia: Lapis calamin. ceruſſa, empl. de carne bubulâ Myns. Nil melius etiam est in desperatis vulneribus, quàm cinis talparum combustarum empl. Saturnino additus.

Si est ab humorum affluxu ulcus sordidum, conveniunt medicamenta ex helleb. & fumariâ ☿ dulc. cum ☉ præcip. Externè decoctum pro ulceribus sordidis *Poterii pag.* 314. Decoctum ♆ cum ☿ dulc. Decoctum Tabaci, calcinat. magnum Poterii pag. 22. Arcanum Crollii.

Si oritur ex medicamentis unctuosis, dentur medicamenta ex aristolochiâ rotundâ & aliis abstergentibus. Stercus caninum solis ossibus nutritum vim exsiccandi admirandam habet.

Si ulcus callosum, prosunt medicamenta ex O. Notetur enim, quod semper â lenioribus hîc sit incipiendum.

Si ulcus est vermibus scatens, dentur medicamenta, quæ simul vermibus & putredini resistunt, v. g. ☿rialia, decoctum ☿ dulcis, aloes, myrrha. Externè fel lucii piscis, tauri castrati.

Si ulcus cum fistulâ, prosunt medicamenta ex Nicotianâ, pulv. ♋, exuv. serpentum, ♈ ♆, decoctum Nicotianæ, succus ♋. Medicamenta sint simul sanguinem purificantia v. g. ☿rialia, pilulæ ☿riales, ☿ cum ☉ ♒tus. In Fistulis quoque prosunt interne essent. lignorum, traumat. ☿ diaph.

CAP. VI.
De
VULNERIBUS.

DE his optimè scripserunt *Sebizius*, *Valeriola*, *Sporichius*, *Suevius*,

Lingua vulpis certô tempore evulsa & exsiccata si imponatur vulneri, *extrahit*, *globos plumbeos*, ossicula &

alia omnia ex ipsis, id quod Dictamnus & leporis pinguedo quoque faciunt, quod multis Medicis, ut Castro, Tilemanno &c. est arcanissimum.

Si vulnus rubrum & citò pus evomit, est optimum signum: Sin verò hoc non fiat, statim applicentur maturantia & pus generantia. Præcipuum inter hæc est unguentum maturativum Felicis Würzii. It. Balsamus Peruvianus.

Ex ☿ optima parantur medicamenta Vulneraria, ut ▽ ☿, liquor & pulv. ☿ &c.

Tinctura florum bellidos, essentia mumiæ, ocul. ☿ hypericon, chærefolium, sperma ceti, quæ sanguinem congrumatum discutiunt.

Millefolium optimum est vulnerarium. It. Ros ☉, vinca pervinca, rad. symph. hed. terrestris, ol. hypericon. unguent. rubrum potabile, mumia. It. Unguentum viride pro Pauperibus: Essent. symphiti vulneraria, hypericonis, chærefol. mumiæ, ocul. ☿, syrup. de symph. Fernelii, de hed. terrestri, de succo scab. de Nicot.

Ad *Potiones Vulnerarias* egregium est ingrediens album Græcum. Potionibus his semper quoque addenda sunt specifica.

Partis læsæ, v. g. si vulnus est in capite, addantur betonica, aristolochia rotunda &c.

In principiò vulneribus adhibeantur sanguinem congrumatum dissolventia: Postmodùm consolidantia.

Si in V. S. arteria lædatur, quod patet ex subitâ in altum eruptione sanguinis, imponatur vulneri frustum plumbi & sanguinem revellendi gratiâ vena secetur in brachiô oppositô seu alterô. Adhibeantur quoque crocus ♂ adstringens, sperniola Crollii, pulv. sympatheticus ex ☉ ♀, *vid. Beverovicius in quæst. epistolicis pag. 143*

In vulneribus tendinum & nervorum nervina prosunt. Alvus semper aperta teneatur: Quodsi non sit, clysteres applicentur. Inter anodyna verò præstat ol. verbasci, ol. 7. florum Mynsichi &c.

Sectio omnis, quod benè notandum est, instituatur secundùm longitudinem seu ductum fibrarum.

Si autem vulnus sit cum contusione, nihil melius radice symphiti. It. rad. sigilli Salomonis v. g.

℞. *Rad. symphiti p. iij.*
sig. Salom. p. i.

Coq. in Vinô. Infallibile hoc est in omnibus contusionibus.

In vulneribus sclopetorum si globi sint venenati, internè dantur vulneraria & alexipharmaca v. g. ℞ bezoardica, ▽ theriacalis &c. Externè conveniunt, quæ extrahunt.

In morsu lupi vel *canis* nihil melius est, quàm internè Tinct. Bezoardica cum ♏ ☿: Externè verò pulvis adspersus de [illegible].

POTIONES VULNERARIÆ.

℞. *Herb. chamomillæ*
veronicæ
sanículæ
pyrolæ ana Mj.
Flor. bellid. min.
hypericon.
virg. aur.
consolid. reg. ana mß.

Rad.

Rad. ſymphiti ℥iij.
rub. tinct. ℥i.
Coq. in ſ. q. ▽ ſimpl. Col.
℞. *lib. ij, adde*
Syr. de ſymph. ℥iij.
Eſſent. bellid.
Tinct. flor. hyper. ana ℥ii.

M. S. Wundtranck auf etlichmal.

℞. ▽ *chærefol.*
flor. hyperic.
plantag. ana ℥iß.
Syr. de ſymph. Fernel. ℥ij.
Eſſent. vuln. ℥iij.

M. S. Sonderlicher Wundtranck auf etlichmal.

Adhiberi quoque poſſunt per ſe remedia ſupradicta v. g.

℞. *Aq. chæref.*
plantag.
hyper. ana ℥ii.
Ocul. ♋ præp. ℥ij.
Edulcor. Rot. Manus Chriſti perlatis.

S. Wundtranck.

In Principio ubi effluit ſanguis, parum conſolidantia adhibeantur, v. g. chærefol. plantag. hypericon, conſolida maj. milleſol. ſperma ceti, eſſent. mumiæ, ocul. ♋. Vel adſtringentia hæc diſcutientibus admiſceantur, poſtea verò dentur coagulatum ſanguinem diſſolventia, v. g. chærefol. flor. bellid.

℞. *Pulv. contra caſum ℥iij.*
ocul. ♋ præp. ℥iß.

M. S. Pulver auf einmal.

In vulneribus capitis.

℞. ▽ *beton.*
flor. hypericon,
lil. convall.
verb. ana ℥i.
ſpecif. cephal.
ocul. ♋ præp. ana ℥i.
Syr. de beton. ℥iß.

M. S. Hauptſtärckender Wundtranck wol umzurütteln auf etlichmal.

℞. ▽ *beton.*
hyperici
verben. ana ℥ß.
Eſſent. flor. hyper.
chærefol. ana ℥ij.
Syr. debeton. ℥ii.

M. S. Kräfftiger Hauptſtärckender Wundtranck. Doſ. 2. vel 3. cochlearia.

Si metus eſt epilepſiæ, Potionibus Vulnerariis addantur ℞ lil. convallium, ceraſ. nigr. flor. tiliæ, ℞ ⊕ cephal. ▽ epilept. Cephal. ad intra. It. Pulv. epil. Marchionis.

Si dolor adſit:

℞. ▽ *beton. ℥vi.*
lil. convall. ℥ij.
Syr. de beton. ℥iij.
ſpecif. cephal. ♃i.

M. S. Kräftigſtärckender Tranck Abends auf einmal.

℞. ▽ *beton.*
verbenæ ana ℥ß.
Syr. de beton. ℥iij.
Pulv. anod. gr. xv.

S. Hauptſtärckendes Abendtränckelein auf einmal.

℞. *Pulv. anod. gr. xij.*
ſpecif. cephal. ♃ß.

M. S. Abendpulver auf einmal.

Si in aliis partibus vulnera ſunt cum dolore, admiſceantur vulneraria ſpecifica, &, ſi opus eſt, anodyna.

Si ſimul oſſa lædantur in vulneri-

bus, in fine ad consolidationem admisceatur osteocolla & symphitum. *Keslerus Redivivus de fractur â ossium* singulare experimentum habet, nempe rad. ophioglossi (Natterwurtz) pulverisatæ & externè appositæ. Mirè quoque prosunt essent. & sanguis symphiti & osteocolla, quæ internè danda præparatur ▽ vulnerariis seu ▽ geranii. Externè verò nihil melius est, quàm cataplasma ex extracto symphiti & pulv. osteocollæ.

Si simul nervi sint læsi, addantur specifica nervina & convulsionibus resistentia. Præcipuè valet hîc ol. lumbr. terrestrium ocul. ♋ admixtum.

In sordidis vulneribus & aliis, ubi V.S. laudatur, prævalent ⏜ appropriati.

In vulneribus putridis addantur essentia myrrhæ & aloës. Purgantia hîc optimè fiunt in modulis.

In vulneribus articulorum præcipuè dantur purgantia ad intercipiendum fluxum. Ad revulsionem V.S. prodest, & ne inflammatio succedat fortis & febris. Purgantia prosunt in principio & fine, si vires permittant.

In vulneribus venenatis addatur aqua galegæ, scorzoneræ, theriacâ, essent. theriacalis, Tinct. bezoardica, essentia citri, aqua cordialis Saxoniæ, syrupus de citrô compositus cum ol. destill. citri, melissæ Theriaca c. ▽ seu ⏜ appropriatô v. g. scordii, theriac. Decocta singularia vid. apud Quercet. de vulneribus venenatis. Externe ol. scorpionum comp. cum ol. citri, melissæ. Alia quoque medicamenta interna sanguinem grumatum solventia ita præscribi poterunt:

℞. *Ocul.* ♋ *præp.*
▽ *sigillat. ana* ℈*ii.*
sang. Draconis præpar. ℈*i.*
M. D. in 2. p. æ.

S. Pulver auf einmal.

℞. *Theriac. Vet.* ℥ß.
sperm ceti ℈*i.*

M. S. Vermischter Theriac auf einmal. Sudet in lecto.

℞. ▽ *chærefol.*
hypericon.
scabios. ana ℥iß.
syr. de succo scab. ℥*i.*
Ocul. ♋ *præp.*
CC. sine △ *ana* ℥*i.*

S. Wundtranck wol umzurütteln auf einmal.

℞. ▽ *hypericon.*
alchimillæ
chærefol. ana ℥iß.
syr. hed. terrestris ℥*i.*
Essent. ocul. ♋
hypericonis ana ℥*i.*

M. S. Wundtranck wol umzurütteln auf einmal.

℞. ▽ *cort. nuc. virid.*
scabios.
chæref. ana ℥*ii.*
syr. de scabios.
heder. terrest. ana ℥*i.*
Essent. ocul. ♋
mumiæ ana ℥*ii.*

M. S. Sonderlicher Wundtranck auf 2mal.

℞. *Essent. ocul.* ♋
mumiæ ana ℥*ii.*
hyperici ℥*i.*

M. S.

M. S. Vermischte Wund-Essentz. Dos. gutt. 60.

℞. *Essent. charef.*
ocul. ☉
bellid. ana ʒii.
M. S. Ut suprà.
℞. *Essent. traumat.*
ocul. ☉ *ana* ʒiij.

M. S. Essentz ins Bier.

℞. *Unguent. rubr. Pot.* ʒiij.
spermat. ceti ℈i.

M. S. & exhib. in cerevisiâ calidâ.

℞. *Herb. alchimillæ*
charefol.
agrimon.
scordii ana Mij.
Flor. hyper.
bellid.
acac. ana Mj.

Coq. inf. q. cerevisiæ ad consumtionem 3. part. Col. refrigeratæ adde

Essent. hypericon.
ocul. ☉
mum. ana ʒii.

M. S. Wund-Bier.

Externa:

℞. *Herb. charef.*
agrimon. ana Mij.
Flor. hyperic.
scabios. ana Mj.
Albi Græci ʒiß.
sem. hypericonis ʒi.
milii Mij.

F. l. a. Sacculi duo, coquantur in vino & applicentur calidè.

℞. ▽ *scabiosæ*
hypericonis
charefolii ana ʒiij.
☩ *ros.* ʒij.

M. S. Eusserlich aufzulegen.

Alvus semper sit aperta: Quodsi verò siccior existat, emolliatur sequenti clystere:

℞. *Herb. charefol.*
Cort. nuc. virid. ana Mj.
Flor. acac.
hyperic.
cent. min. ana p. iij.

Coq. in s. q. ▽ *simpl. Col. adde*
elect. lenitiv. ʒiß.
vitell. ovorum N. j.

M. S. Eröffnendes Clystier.

Consolidantia:

℞. ▽ *chamom.*
plantag.
burs. past. ana ʒij.
Essent. Nymph.
millefol. ana ʒii.
syr. de symph. Fernel.
succo scab. ana ʒi.

M. S. Wundtranck auf etlichmal.

℞. ▽ *hypericon.*
millefol.
veronic. ana ʒiß.
syr. de symph. Fernel.
hed. terrest. ana ʒvi.
Tinct. bellid.
aquileg. ana ʒii.

M. S. Wundtranck auf 2mal.

℞. *Essent. symphit.*
hypericon. ana ʒiij.
traumat. ʒi.

S. Essentz in das Bier.

℞. ▽ *hyperic.*
consolid. maj.
millefol. ana ʒij.
syr. de symph. F. ʒiß.
Nicot. ʒvi.

M. S. Wundtranck auf 2mal.

In Vulneribus Capitis.

℞. *Herb. persicar.*
consolid. maj.
vincæ pervincæ
verbenæ ana Mj.
Flor. beton.
lil. convall.
tiliæ
anagallid. ana p. ij.
Rad. aristol. rot.
symphiti ana ʒß.
Infunde in s. q. cerevisiæ tenuis, Coq. ad consumptionem tertiæ partis, colaturæ adde
Essent. flor. hyper.
symph. ana ʒß.

M. S. Wundbier.

℞. *Essent. vulnerar.* ʒß.
Tinct. flor. Pæon.
beton. ana ℈ii.

M. S. Vermischte Wund-Essenz ins Bier.

In Vulneribus Pectoris.

℞. ▽ *veron.*
absinth.
millefol. ana ʒii.
Syr. de hed. terrestri
succô scab. ana ʒi.
Essent. flor. hypericon.
ocul. ☉ *ana* ʒi.

M. S. Wundtranck auf etlichmal.

In Vulneribus Venenatis.

℞. *Tinct. bezoart.* ʒß.
Essent. traumat. ʒi.

M. S. Vermischte Bezoar-Tinctur. Dos. 60. Tropfen.

℞. *Essent. Theriacal.*
hyper.
ocul. ☉ *ana* ʒii.

M. S. Wund-Essenz.

℞. ▽ *card. bened.*
scorzoneræ
scordii ana ʒii.
Syrup. de succo scab.
citro comp. ana ʒi.
Essent. ocul. ☉
hyperic. ana ʒij.

M. S. Wundtranck auf etlichmal.

Interna in Hæmorrhagia Nimia.

℞. *Croc.* ♂ *adstr.* ʒi.
usneæ cranii hum. pulv. ʒß.
M. Div. in 2. part. æq.

S. Blutstellung auf einmal.

℞. *Tinct.* ♀ ⊕ ʒiij.

S. Blutstillende Tinctur. Dos. gutt. 30. vel 40.

℞. *Essent. vulnerar.* ʒiij.
Tinct. ♀ ⊕*li* ʒi.

S. Wund- und Blutstillende Essenz. Dos. eadem.

℞. *Essent. ther. anod.* ʒii.

S. Sonderliche Essenz. Dos. 40. gutt.

℞. ▽ *burs. past.*
tormentillæ ana ʒi.
sperniol. Crollii ℈i.
syr. de symph. Fern. ʒvi.

M. S. Stärcktranck auf einmal.

℞. *Herb. plantag.*
symph.
muſci prun. sylv.
ana Mj.
Rad. torment.
bistort. ana ʒi.
Flor. bellid.
hyperici ana p. iij.
Coq. in s. q. Vini austeri, Col. adde Essent. traum. ʒii.

Tinct.

Tinct. ♀ ⊕ ʒi.

M. S. Blutſtillender Tranck auf etlichmal.

EXTERNA:

℞. *Pulv. cort. granat.*
aloës ſuccotrinæ ʒii.
uſneæ cran. hum. ʒi.

M. S. Blutſtillendes Pulver einzuſtreuẽ.

℞. *Pulv. muſc. prun. ſylv.* ʒiij.
ſperm. Crollii ʒi.

M. Applicetur cum linteô.

℞. ▽ *ſperm. ran.* ʒii.
in quibus diſſolv. camphor. ʒi.
croci ʒß.

Imbuantur lintea ita & ſiccentur parum admoveanturque in omnibus vulneribus, præcipuè ubi ſimul ſunt fracturæ. Summè notandum eſt, ne nimis arctè ligetur pars affecta, poteſt enim hîc haud fieri affluxus nutrimenti.

CAP. VII.

De

FRACTURIS.

IN genere convenit hîc arcanum ſeu magiſterium oſteocollæ. Vel oſteocolla cum ▽ ſymph. vel vulneriariâ præparata. It. eſſent. ſymph. vulneraria.

Externè ol. Terebinthinæ, ol. tacamah. ol. flor. hypericonis.

CAPUT VIII.

De

DOLORE IN SPECIE VULNERUM.

PRodeſt hîc oleum anethi, papav. per expreſſ. ol. 7. flor. ſive anodynum Myns. (quod ſiſtit quoq; inflammationes & in clyſteribus etiam præſcribi poteſt) balſamus hypnot. Myns. Unguentum anodynum Myns. emplaſtrum hypnot. Ejusdem temporibus impoſitum, quod contra acres fluxiones quoq; prodeſt.

Dolorem quoque lenit lac humanum, mucilago ſem. & rad. alth. ſem. hyoſc. ▽ ſplenet. Dorncr. Syrup. de papav. S. & C. extractum ſem. ſtrammonii, quod in *Bartholeti Encyclopædiâ pag.* 205. deſcriptum invenitur, theriaca recens internè & externè ratione opii.

℞. *Sem. papav. alb.* ʒiij.
nucl. Perſic. ʒii.
c. ſ. q. ▽ *lactuc.*
endiv.
papav. rhœad.
ana

F. l. a. Emulſio, edulcoretur parum Syrup. de papav. ſimpl.

M. S. Milch auf etlichmal.

Sumat cubitum iturus & poſt mediam noctem.

℞. *Amygd. dulc. Ambros.* ʒi.
Sem. papav. alb. ʒß.
c. ſ. q. decoct. cap. cap. alb.

F. l. a. Emulſio, edulcor. rot. man. Chriſti perlatis, vel julepô roſaceô, vel violarum.

℞. *Sem. pap. alb.* ℥ij.
c. s. q. ▽ *hypnot. Dorncreillii.*
F. l. a. Emulsio, edulcor.
Syr. de papav. simpl.
M. S. Ruhbringend oder schmertzstillende Milch auf 2mal.
℞. *Aq. hypnot. Dorncr.* ℥ß.
Syr. de papav. simpl. ℥i.
M. S. Stärcksafft auf einmal.
℞. *Laudani opiati gr. iij.*
F. l. a. Pilulæ.
S. Sonderliche Pillen auf einmal.
℞. *Conserv. violarum* ʒß.
Laud. opiati gr. iij.
F. Bolus.
S. Zucker auf einmal.

Externa:

℞. *Unguent. hypnot. usit.* ℥ii.
♎ *nucis mosch. expr.* ʒi.
F. l. a Linimentum pro temporibus.
℞. ♎ *papav. express.*
anethi ana ℥i.
hyosc. per expr. ℥ii.
M. S. Eusserlich Oel die Schläfe damit zu beschmieren.

Si à flatibus oritur dolor, prosunt ♎ carminativa, cumini, fœniculi, aurantiorum, chamomillæ.

℞. ▽ *carminat. Dorncr.*
Essent. carmin.
cham. ana q. s.

It. ♎ de bacc. lauri, quod inditur saltem clysteribus sæculi ex floribus chamomillæ, anethi, lauro, hyosc. (hoc enim in dolore ventris scorbutico nil melius, vid. Drawiz).

Si dolor est terebrans à pituitosis intestinorum excrementis, prosunt clysteres, quibus indantur in petiâ ligata colocynth. vel agaricus. it. sem. carthami.

Caput IX.

De

TUMORIBUS ORTIS à SANGUINE:

Quos inter agmen ducit

I. Corpulentia Nimia.

Borellus Lib. 2. Obs. 2. solâ masticatione foliorum tabaci viridium hominem enormiter pinguem pristino restitutum esse statim scribit. Folia lauri linguæ imposita aquas multas educunt.

Conveniunt autem maximè purgantia, quæ habent vim exsiccandi, v. g. aloëtica, myrrha, polypodium, *vid. Zacutum Lusitanum Lib.* 3. *Obs.* 102. *Prax. Admir. Epiphanius Ferdinandus Hist. Med. pag.* 273.

Inflationem abdominis ad educendam pinguedinem non suadeo, cum sit modus periculosissimus.

Prosunt herba absinthii, cent. min. nasturtii, menthæ, sarsaparilla, gentian. bistort. aristol. rotund. polypod. lign. sanct. lentiscin. allium, ♎ amygd. amar. fructus anacard. aloes, myrrha, sandaraca, ☉, ☽ de quô *vid. Foresk.* ♀, ☌ ⊕ coagul. ⊖ ♀ It. medicamenta ex viperis, balnea naturalia & artificialia cum ☉ & ♃, acetum squilliticum, rutaceum. It. Cuminum sæpius sumtum, elix. proprietatis, essent. absinth. myrrha, crem. & crystalli ♀, species dialaccæ, diacumini, diaspo-

diaſpoliticum Galeni, (hoc D. Langius pro arcaniſſimô habet propter ☉) pilulæ de hiera, de ſandar. Myns. p. 154. (quas in arcanis habet D. Oswaldus) it. elect. antipod. majus & minus Epiph. Hiſtor. 81. p. 254.

Externè decoctum nucis cypreſſi Mynſichti.

℞. *M. P. de Sandar. Myns.* ℥ii.
℈ *vol. viper.* ℈ii.
elix. propr. q. s. pro formâ
Pilularum inſtar piſorum minorum.

S. Sonderliche Pillen Dos. ℈j. vel ℥j.

℞. *Sandarach.* ℥ii.
Extract. aloes
myrrhæ
abſinthii
ligni ſancti ana ℈i.
℥ ☉ *coagul.* ℥ß.

F. l. a. Pilulæ. Dos. ℈j.

℞. *Spec. diaſpolit. Galen.* ℥iij.
Flor. ♀ ℥i.

M. S. Sonderlich Pulver. Dos. ℥ß. ad ℥j.

℞. *Loch. de ſquillâ* ℥iv.
Syr. de s. rad.
acetoſæ S. ana ℥i.

M. S. Safft auf etlichmal. Dos. 2. Löffel voll.

℞. *Eſſent. abſinth.*
lignor. ana ℥ß.

S. Sonderliche Eſſenz. Dos. 40. Tropfen.

Ex foliis rutæ, ☉, pipere &c. poteſt fieri pulvis in mensâ uſurpandus: poteſt quoque addi ☌ abſinthii.

Corpulentiæ huic ſubjungimus.

II. Inflammationem.

Purgantia hic conveniunt catholica, præprimis verò cholagoga, v. g. rhabarbarum, & omnia cum eô mixta. Extr. cathol. cum ſcammoniô roſatô vel ♀ratô. Optimè quoque additur ☉ vel ☉ ♃atum ob ſtimulum.

Pro refrigeratione flor. bellidos violarum, roſarum, ♒ ☉, ♀, ☉ ♂ ☉ Philos. Decoctum citri, aqua lactucæ. Nymphææ, endiviæ, decoct. hordei, troch. de ☉ Myns. Cap. prunellæ ſeu ☉ tabulatum.

In repellentibus Medicus debet eſſe cautus, cum materiâ è corpore reducatur: Quin ſemper diſcutientia ſeu diaphoretica admiſceantur. Inter repellentia autem proſunt ▽ portul. plantag. ſempervivi, ſucciſæ, pervincæ; pro diſcuſſione quoq; valdè prodeſt contra omnes inflammationes ♐ ☉. Decoctum ♆, empl. de ſperm. ranarum & ♄ Myns. *Poterius* mirè commendat decoctum & infuſum ♀ in omnibus inflammationibus. It ſaccharum ♄. Prodeſt quoque ♋ ranarum, lac. virg. alb. ovi. Nitrum quoque externè applicari poteſt.

III. Bubo.

Convenit emplaſtrum diachylon cum gummat. & mucilag. ſeminis lini.

Si ſuppurationem volumus maturare, addatur aliquid ſaponis Veneti. Empl. diachylon malax. cum ♋ lumbricorum, chamomillæ, lini. Cataplasmatibus, addantur lumbrici, it. gummata, v. g. Tacamahaca, ammoniacum.

Ad attractionem quoque faciunt ficus, fimus columbinus, parum de magnete arſenicali.

Interne dentur diaphoretica &

expellentia communia, ♄ diaphoretica, ℞a bezoardica, pulv. bezoardicus, medicamenta omnia ♄ata, quæ valdè expellunt.

℞. *Herb. uvæ inversæ*
Flor. chamomillæ
meliloti
malvæ ana M.j.
Rad. alth.
lil. alb. ana ʒi.
Sem. alkekengi ʒiij.
lini
fœnugræci ana ʒi.
Coq. in s.q. ▽ *simpl. ad putrilaginem.*
F. l.a. Cataplasma.
adde ♋ *scorpion.*
bufonum ana ʒiij.
S. Eusserliche Behung aufzulegen.
℞. *Empl. diachylon c. gum. ʒii.*
malaxetur cum ♋ *scorpionum.*
bufonum ana q. s.
S. Eusserlich Pflaster.

Potest imponi cataplasma ex solâ uvâ inversâ: Vel si recens haberi potest, contundatur, & succus expressus applicetur. Convenit etiam unguentum dialthææ. Item fuligo, si misceatur cataplasmatibus & emplastris.

In *Bubone maligna* seu pestilentiali secretum consistit in eô, ut bubo maturetur, quò venenata materia expellatur. Ut autem bubones expellantur, interne prosunt omnia bezoardica, in specie ℞ ♄ & omnia ex ♄ parata, syrupus de scabiosâ, vel flor. calendulæ. Sequitur.

IV. Phygethlon & Furunculus.

Præstant hic ut in aliis Tumoribus maturantia, diachylon cum gummatibus. It. purgantia ex cholagogis.

V. Parotis.

Si malignitas adest & Parotis sine maturatione evanescit, tunc malum signum est & recidivæ metus. Hîc E. usurpanda sunt malignitati resistentia, præcipuè expellentia, v. g. CC. sine △ ac ♄ diaphor. Externè verò ♋ scorpionum.

Aliàs est *dolor manifestissimus*, der Ohrzwang. Prodest hîc ♋ *chamomillæ destillat. ℈i.* cum ♋ *hy sciami expr.* ʒi. M. certissimum est in inflammatione.

In Parotide omni cum & sine malignitate mirè prodest specificum cephalicum.

VI. Paronychia.

In *Paronychia seu ulceribus digitorum serpentibus*, (Rinds-Nägeln) prosunt purgantia, si materia magis affluat ad partem, *vid. Glandorpius de Paronych.* Magist. cranii humani cum cerâ mixtum & applicatum valdè conducit.

Possunt hisce paronychiis imponi ob partes nervosas lumbrici vel vivi, vel, quod melius contusi & in formâ cataplasmatis adhibiti.

VII. Perniones.

Erfrieren der Glieder. Optimum hîc est Decoctum ex rapis siccatis (welcke Rüben) sub cineribus coctis vel cum ▽ simpl. Item Unguentum de rapis *Junc. p. 494* Vel decocto illi aut cataplasmati addi poterit ♀ vivum. Calore extracto postmodum conveniunt nervos roborantia externa. Prodest item in principio cataplasma

plasma ex fermentô acerrimô, ♆ vivô & ☩, quod certissimum & probatum est.

VIII. Ecchymoma.

Ad digestionem optimum hîc est unguentum Mynsichti ad livorem.

Non opus est, ut cucurbitulæ applicentur faciei, cùm medicamentis cedat malum.

Ad sanguinem congrumatum certissimum est & expertissimum est. rad. symphiti & sigilli Salomonis in vinô cocta & formâ cataplasmatis applicata: Probatum hoc est in facie, da vom Fallen der Mund gantz blau unterloffen.

Pulvis quoque contra casum August. prodest. It. Magist. & Essent. ocul. ♄. Essent. hypericonis, chærefolii, mumiæ, Tinct. bellid. corall. Mynsi. species diamumiæ Mynsi. Aq. scabiosæ, card. bened. sigilli Salomonis, lap. percarum: Herb. chærefol. bellidis, hyssopi, rad. rubiæ Tinctoriæ. aristolochiæ rotundæ, sem. hyperici, chærefol. Flores bellidis, scabiosæ. Internè quoque unguentum viride potabile, ol. hypericonis, ▽ & syrupus scabiosæ, acetos simpl.

Ex purgantibus mirè prodest rhabarbarum, cum simul vim habeat congrumatum sanguinem dissolvendi.

In livore oculorum mirum est & certissimum experimentum ▽ flor. cyani atque hyssopi.

IX. Carbunculus seu Anthrax.

Propotu convenit Decoctum hordei cum rad. scorzon. pulp. citri, ℞ florum aquileg. Gelatina CC. acida ut & omnia medicamenta ex CC. atque citrô. Calendula quoque valdè expellit.

V. S. est nimis periculosa, cum impediat motum Naturæ, & magis ad alexipharmaca confugiendum sit, nisi fortè in principiô, quod tamen nulli facilè est suadendum.

Clysteres ex appropriatis alexipharmacis & expellentibus, v. g. Ruta, galega, scorzonerâ, flor. centaurii min. Pro stimulô securissima est Tryphera Persica, cum lenis operationis & simul alexipharmaca sit.

Prodest autem præcipuè Tinctura bezoardica, theriacalis, bezoardicum minerale simplex, ☉re ☿ ♀ præcipitatus.

Externè quoque imponatur radix scabiosæ, morsus Diaboli, lil. alb. consolid. maj. & in fine adhibeantur flores uvæ inversæ, sanic. in vino cocta & applicata.

In curatione nihil melius est ol. & unguentô de Nicotianâ. Potest aliquid de ☿ ☥tatô vel arcano corallinô addi. Inunctio circa regionem carbunculi fieri potest cum ol. scorpionum & aranearum.

Ad maturationem mira præstant ficus & folia ficus imposita.

Ad ruptionem prodest butyrum ☿ nur darauf gestrichen.

In bubonibus internè mirè commendatur aqua corticum nucum viridium. *vid. Hafenrefferus.*

Cap. X.
De
Tumoribus â bile ortis & quidem.

I. De Erysipelate.

Malignitate hoc non caret, ferè invadit uti febris pestilens.

Periculo quoque non caret, in capite ubi oritur, præcipuè si retrocedit, facilè enim exindè epilepsia oritur.

Sola ira potest affectum hunc excitare. Epar tamen calidum præcipua hujus causa est.

V. S. est inutilis, cum solis expellentibus possit curari, dum V. S. è contra naturæ motus impeditur.

Ad præservationem verò prodesse potest V. S. uti & purgatio, & hæc quoque prodest sanato jam erysipelate.

Internè prosunt ▽ florum sambuci, ♏ flor. sambuci, rob sambuci, essentia ex ♏ & rob. sambuci cum paucô melle & ♏ ⊖ lis Langii & Hartmanni, qui eum in omnibus quoque febribus dat.

Prodest quoque pannus lineus crocatus Mynsichti, unguentum seu butyrum ♄ in ✢ florum sambuci, quod superfundatur lythargyriô.

Externè quoque pulvis erysipelatodes. *Vid. Mynsf. p. 136.* qui experientiâ meâ certissimus est. Unguent item de liquiritiâ Aug. Ung. *D. Sebizii Tr. de acidul. p. 713.*

℞. *Lap. calamin.*
Terræ sig. ana ʒi.
camphor. gr. x.
ol. ros. ʒiij.
lythargyrii aurei.
ceruſſæ ana in ▽ *plantag. solutæ ana* ʒi.
ceræ albissimæ q. s.
F. l. a. Linimentum.

S. Sälblein.

It. O cum albumine ovi impositum instar linimenti est probatum in erysipelate exulcerato, ubi est arcanissimum. Succus verò nasturtii inspissatus à Rulando commendatur. ▽ ♆ cum linteolô duplicato impositа quoque conducit & præparari potest cum apicibus flor. sambuci, aut aliâ appropriatâ.

In *Erysipelate exulcerato* prosunt etiam empl. diasulphuris Rulandi.

II. Herpes.

Conveniunt hic medicamenta sanguinem purificantia: Noduli purgantes ex fumariâ, heleniô, scabiosâ, Rhabarbarô Monachorum cum ⊖ fumar. santal. rubr. citr. helleb. nig. Possunt quoque addi serum educentia, rad. jalappæ, ☿ dulcis, & ☿ vitæ ad ℈ß. Item medicamenta ex ♃, Tinct. ♀ ♃atâ, lignorum, fumariæ. Universalia autem omninò præmittantur & non solùm ad bilem, sed & sanguinem purificandum respiciendum.

Danda quoque sunt *sudorifera*, præcipuè ♃ diaphoreticum, Tinct. corall. cum ♏ lignorum, Tinct. ♃ sudorifera, ▽ scabiosæ.

Externè ▽ & cremor ♆ vivæ convenit ad exsiccationem. Item unguen-

guentum de lapide calaminari, ♀ vivum & cerussa.

℞. *Flor.* ♀
Lap. calamin. ana ℥i.
sacch. ♄ ℈i.
unguent. de cerussa ℥i.
ol. ceræ
Nicot. ana q. s. M.

Potest quoq; addi aliquid de ☿ ♒ tô. Conveniunt quoque ol. seu balsamus ♀, ol. croc. ♂; mirè autem in herpete prodest pinguedo serpentum, ut & ol. papyri, quod paratur in fornace peculiari, quæ impletur papyro & illud accenditur, hinc prodit ol. & spiritus. Prodest quoque valdè emplastrum de ranis Vigonis cum ☿ Experimentum ex lanâ succidâ commendat Sennertus. *Vid. Poterius Cent. 3. Obs. 251. pag. 29.* ubi mumiam suam mineralem mirè commendat.

In hoc aliâs affectu certissimum est vel solum sufficiens decoctum ♆, & si non desinat affectus, addatur parum ☿rii, cum unguento rosaceo sed prius abluatur pars affecta ▽ Nicotianæ vel alia appropriatâ, *vid. D. Tabernæmontan. in herbario de Nicot.*

CAPUT XI.

De

TUMORIBUS â PITUITA ORIUNDIS & IN SPECIE

De OEDEMATE.

PLerunque *hoc fit ab hydrope*, in febribus diuturnis & in morte vicinis.

Prosunt hîc Medicamenta phlegmagoga, præcipuè in nodulis, ut agaricus, semen carthami, mechoacanna, jalappa. It. medicamenta ex ♃. Postea dentur incidentia & exsiccantia, ubi vim maximam habet ♏ ⊕.

Prodest item suffitus aceti super lapidem molarem vel silicem ad discussionem. It. empl. hydropicum Augustanorum. Cataplasma ex columb. stercore caprillô & ♀ vivô. Omnia enim stercora habent vim resolvendi. It ▽ ♆ & lixivium Hartmanni.

CAP. XII.

De

TUMORIBUS AB HUMORE MELANCHOLICO INTER QUOS

I. SCIRRHUS.

PRosunt *hic* medicamenta ex ☿ & præcipuè ex gummi ammoniaco, v. g. Pil. de ♐, empl. de ♐ cô; hæc aliis omnibus præferantur.

Ex dissolventibus & præparantibus prosunt medicamenta ex ♂ & ☿ in principio: & postremò detur ℞ ⊕ cum ⊖ libus.

Externè dissolventia & emollientia prosunt empl. de mucilaginibus & de gummi ♐ cô conjungantur. Empl. & ung. de cicutâ in omnibus humoribus cunctis aliis præfertur. Prodest etiam emplastrum dia♀ Rulandi ♌ ☿ rectificatum valdè resolvit.

II. CAN-

II. CANCER.

Si parvus est ♋ & non vult cedere, non dentur corrosiva fortiora, sed inhibentia tantùm, ne ulterius serpat. v. g. è Saturnô, nam ♄nis medicamentis omnium optimè hic curatur affectus. Spiritus & ♌ fuliginis mirè quoque hic prosunt.

Dentur primò *purgantia* & sanguinem purificantia, v. g. Essent. & Extr. hellebori nigri, medicamenta ex ☿iô ♀sat. essent. & ♏ ♄, Tinct. ☉ris cum ♏ ♄, essent. ♁ ☼, essent. ♁ sum.

Inter *specifica* convenit persicaria, solanum, virga aurea, plantago, herba cancr. rad. serpentariæ, aronis ♁ ♆, decoct. ♆ (medicamenta enim ex ♆ & fuligine omnium sunt optima) ▽ pomorum putridorum, ♏ ♌ & ♁ fulig. ranæ calcinatæ, bufones calcin. stercus vaccinum recens. Emplastrum singulare *Penoti*, empl. de ♋. *Fabritii Hildani*, quod misceatur in mortariô plumbeô, quò aliquid ♄ adhæreat. *Scherzerus in Epist.* pulchra tradit de pulv. benedictô. Arsenicum præpar. cum ♌ arsen. prosunt. Unguent. nob. *Mynsichti*, empl. ♄num ejusdem, empl. de carne bubulâ Ejusdem.

In ♋ *exulcerato* mirè commendat *Bartholetus in Encyclopædiâ*, aquam latrabilem, quæ paratur ex cane lacte matris adhuc utente in MB, destillatô.

CAP. XIII.

De

TUMORIBUS SEROSIS, SALSIS, BILIOSIS & MELANCHOLICIS INTERMIXTIS.

Et quidem I. De SCABIE.

IN *scabie humidâ* prodest Tinctura lignorum, Tinctura coralliorum cum ♏ ligni sassafras vel ♏ lignorum.

Prosunt item medicamenta pituitam educentia & sanguinem purificantia. Serum lactis mistum cum succo & essentiâ fumariæ, Tinct. ♀ ☿atâ.

Sudorifera prosunt & in specie ☿ diaphoret. ♎ auratum ☿il., essentia & ♏ lignorum. Essentia, sal. & spiritus fumariæ.

In scabie siccâ magis humectantia prosunt, & quidem magis in formâ liquidâ, quàm siccâ, quod in scabie volatili præcipuè observandum. Hîc ergò prodest fumaria, serum lactis &c.

Purgantia optimè dantur in infusô v. g. in serô lactis. Si verò bolus vel pilulæ placeant, post eorum assumptionem hora una vel altera superbibatur haustus jusculi pisorum vel seri lactis.

In illâ scabie, quæ MALUM MORTUUM dicitur, prosunt optimè medicamenta ex mineralibus & ☿, purgantia & purificantia sanguinem: Omnia medicamenta ex viperis, trochisci de viperis, qui tamen non sunt adeò commendandi: Magis enim prosunt essentia, magisterium vel spinæ viperarum pulverisatæ. *D. Oswaldus*

vvaldus medicamenta habet ex sanguine humanô, cervinô, viperis.

Prosunt quoque hepatica, essentia lignorum, essentia sudorifera, bezoardicum ♂ale. It. bezoardicum ♃ale uti & alia supra citata.

In genere *in utraque scabie* prosunt extractum catholicum Andernaci, panchymagogum crollii, extractum hellebori nigri, resina catholica, jalap. gummi de Peru, extract. esulæ.

In scabie humida pilulæ de fumariâ, ☿ dulcis simpl. & compositus, ☿ vitæ, arcanum corallinum, ☿ cum ☉ ♆tus.

In *scabie humidâ & contumaciss imâ* prodest decoctum contra scabiem Mynsichti, syrupus de fumariâ compositus. &c.

Externe circa gulam ☿ non semper prodest, & sæpè gravia secuta sunt symptomata ▽ & decoctum ☿. Si in ▽ ♄ solvatur aliquid de ☿ dulci, bonum est remedium externum. Balneum fieri potest ex herbis saponariæ, scabiosæ, fumariæ, Nicotianæ, malvæ, radicibus lapathi majoris, helenii, bryoniæ. It. ex ♃, ☉, furfure tritici, silig. farinâ fabarum. *Prodest quoque* externè ▽, viridiuscula aurifabrorum. quæ post præcipitationem ☽ remanet. ▽ Nicotianæ, ♌ Nic. ♌ ♀ per deliquium, unguentum medicamentosum Mynsichti, unguentum de Lythargyriô & cerussa, rosatum cum arcano corallino seu alio ☿ ritè præparato vel ♆tô.

Nota tamen, quod, si unguenta adhibeantur, tamen adhuc benè dentur interna, præcipuè ♄ diaph. essentia fumariæ, helenii &c. aliàs retropellitur materia.

℞. *Crem.* ♀ ʒii.
⊖ *fumar. gr. viij.*
M. D. in duplô.

S. Digestivpulver auf 2mal.

℞. *Croc.* ♂ *aperit.* ʒi.
⊖ *fumar.* ℈ß.
M. D. in duplô. S. ut suprà.

℞. ▽ *fumar.* ʒiv.
Essent. fumar.
♂ *liq. ana* ℈i.
Syr. de fumar. ʒiß.

S. Digestiv auf 2mal.

℞. *Herb. fumar.* Mij.
Flor. cichor.
epat. ana p. iij.
Sem. carthami ʒi. *vel si â pituita* ⊖*sa*) *Agar. alb.* ʒvi.
mechoacannæ albiss.
rad. jalappæ ana ʒi.
santali rubri
citrini ana ʒii.
crem. ♀ *albiss.* ʒiij.
F. l. a. Nodulus.

S. Laxierpüschlein in Wein. Prodest, si malum est â pituita.

Si ab humore melancholico:

℞. *Herb. fumar.*
epithymi ana Mij.
Flor. borrag.
buglossæ
geniste ana p. ij.
Fol. sennæ sine stip. ʒi.
Rad. helleb. nigri præp.
polypodii
esulæ præp.
rhab. Mon. ana ʒi.
Gialappæ ʒvi.

Si *Cina-*

Cinamomi ʒiij.
caryoph.
macis ana ʒiß.
crem. ☿ *albiss.* ʒi.
⊖ *fumar.* ℈i.
F. l. a. Nodulus.

S. Laxierpüschlein in Wein.
Si oriatur â pituita hæc prosunt:
℞. *Mechoacannæ albiss.*
Agar. albiss. ana ʒiß.
Rad. Jalappæ ʒi.
☿ *albissimi* ʒß. *vel* ʒi.
Infunde in s. q. ▽ *fumar. in vitrô clausô per noctem, manè coq. ad dissolutionem* ☿, *in colaturâ dissolve*
Syr. de fum. ʒvi.
Scammon. ♀ *ros. gr. v.*
▽ *cinamomi borrag.* ʒiß.

M. S. Laxiertränklein auf einmal.
Si ab humore melancholico.
℞. *Fol. sennæ S S.* ʒiij.
Rad helleb. nigr. præp. ʒi.
Flor. borrag.
bugloss. ana p. iij.
Crem. ☿ *albiss.* ʒi.
Infunde in s. q. ▽ *fumariæ vel seri lactis, stent in infusione per noctem. Manè coq. ad dissolut.* ☿. *Col.*
℞. ʒiij.
adde *Essent. fum.* ʒi.
℞ ☿ ♃ *tæ g. xx.*
Syr. fum. comp. ʒß. M.
℞. *Conserv. fumar.* ʒi.
Pulv. cathol. purg. ℈i.
♃ *per infer. purg. gr. x.*
c. s. q. syrupi de fumar.
F. l. a. Bolus.

S. Purgier-Zucker auf einmal.
℞. *Extract. cathol. Andernaci*
Panchym. Crollii ana ℈i.
☿ *dulc. ritè par. gr. xv.*
extract. troch. alhand. gr. ij.
cum essentiâ fumariæ
F. Pilulæ.

S. Purgier-Pillen auf 1 mal.
℞. *Extract.* ♂ *magog.* ℈i.
troch. alhandal. gr. ij.
c. Essent. fumar.
F. l. a. Pilulæ.

S. Purgierpillen auf einmal.
℞. *Extr. melanagog.*
helleb. nigri ana ℈ß.
scammon. ros. gr. vi.
♃ *per infer. purg. gr. x.*
cum essent. fumar. F. Pil.
S. ut antè.
℞. *Essent. fumar.*
♂ *liquid. ana* ʒiij.

M. S. Blutreinigende Essenz. Dos. gutt. 50. vel 60.
℞. *Essent. fumar.*
Tinct. ☿ ♃ *tæ ana* ʒiij.
S. ut Prius.
℞. *Essent. lignor.*
fumar. ana ʒiij.
M. S. ut suprà.
℞. *Tinct. corall. c.* ♏ *lign.* ʒß.

S. Blutreinigende Tinctur ins Bier.
SUDORIFERA:
℞. ♃ *diaphor.* ℈i.
⊖ *fumar. gr. vi.*

M. S. Schwitzpulver auf einmal.
℞. *Essent. fumar.* ʒi.
lignor. ʒß.

M. S. Schwitz-Essentz auf einmal.
℞. ▽ *fumar. S.* ʒi.
Syr. de fum. S. ʒß.
Essent. fumar. ʒi.
♃ *diaphor.* ℈i.

♏ *flor.*

♎ *flor. ſamb.* ℈ß.
M. S. Schwitztranck auf einmal.
In ſcabie ſicca.
℞. ▽ *fumar.* ℥i.
flor. ſamb. ℥ß.
Eſſent. fumar.
lignor. ana ℥ß.
℞ ♁ *g. vi.*
M. S. Schwitztranck auf einmal.
Balnea:
℞. *Herb. fumar.*
ſapon.
ſcabioſæ
Flor. helen. ana Mij.
Rad. helen.
lapathi maj. ana ℥iv.
♀ *crudi lib.* ¼.
⊕ *lib.* ß.
baccarum lauri ℥i.
Inciſ. D. S. Species zum Bad.
Poteſt quoque addi radix bryoniæ, lap. medicamentoſus, ⊖, ⊕ & alia.
In ſcabie contumaciſſima eadem proſunt, ſi addantur folia Nicotianæ.
℞. *Unguent. diapomphol. enulat. ana* ℥ß.
Flor. ♀ ʒii.
♁ *Nicot. q. ſ.*
F. l. a. Unguentum.
S. Euſſerliche Salbe.
℞. *Unguenti enulati* ℥i.
Flor. ♀ ʒi.
⊖ ♀ ʒi.
♁ *Nicot. q. ſ.*
M. S. ut ſupra.
℞. *Decoct.* ♆ *lib. j.*
☿ *dulc. ad extra* ʒß.
aq. roſarum ʒi.
M. S. Euſſerlich Waſſer.
NB. Poteſt quoque aliquid addi de ſacchato Saturni, ſi adſit inflammatio.

In omnibus ſpeciebus, etiam deſperatiſſima, nil melius, quàm medicamenta ex viperis.
Si oriatur ex ſcorbuto, antiſcorbutica miſceantur, v. g. Tinct. corall. antiſcorbutica, ℞ corall. cum ♎ lignorum, eſſent fumariæ, lign. It medicamenta ex viperis.

II. Phlyctenæ, Sudamina, Sirones ac Vari.

De phlyctenis (hitzige Blattern) vid. *Hafenrefferus de affectibus cutis p. 93.*
Primariò inſtituatur *purgatio*, ut affluxus cohibeatur.
Proſunt quoque *ſudorifera.*
Externè lixivium è cineribus pini confert, it. ſuccus plantaginis expreſſus & ſimul, ſi adſit inflammatio, ſuccus ſolani. Exſiccantia pariter, ut empl. de lapide calaminari, unguentum diapompholygos.
In Sudaminibus (Griebelſucht, Schwülen) convenit decoctum calcis vivæ, unguentum de lythargyriô.
In Sironibus confert unguentum ex ſapone Venetô ſeu Batavicô cum ⊖. Item muria halecis, unguentum ex aloë, ♀ & lacte ♀ cum ♁ Nicotianæ.
In Varis (Finnen *vid. Hafenrefferum* de affect. cutis Lib. II. pag. 293.) prodeſt ſanguinis purificatio. It. ▽ ſigilli Salomonis, lil. alborum, roſarum, cosmeticum Cluvii ex marcaſita, lac ♀, ſaccharum ♄, camphora, ♁ ♀ per deliquium, ☿ dulcis, lac virginis, decoctum ♀ unguentum è flor. & lacte ♀.
Internè verò confert hepaticum

rubrum, Tinctura florum bellidis cum ♎ ☉ ♂ manè & vesperi.

Facies quoque abluitur & inungitur ▽ florum fabarum & serò lactis.

℞. ▽ *flor. fabar.*
lil. alb.
figilli Salomonis
rosarum ana ℥*i.*
Cosmet. Cluvii ℈*i.*
☿ *dulc. gr. xv.*
camphoræ gr. vij.

M. S. Eusserliches Wasser umzurütteln.

℞. *Unguent. rosati* ℥*ii.*
Flor. ♀ ℈*ij.*
lactis ♀ ℈*i.*
facch. ♄ ℈ß.
♌ *rosac. q. s.*
F. Linimentum.

S. Eusserliches Sälblein.

℞. ▽ *omnium florum*
spermat. ranarum
lil. alb.
flor. fabarum
pulpæ citri
figilli Salomon. ana ℥ß.
♌ ☋ *per del.* ℥*ij.*
facch. ♄ ℈*i.*
ceruſſæ
borracis Venetæ ana ℥ß.
camphoræ ℈ß.
♎ ☿ *dulcis gr. viij.*

M. S. Eusserliches Wasser wol umzurütteln. Est expertissimum.

III. Epinyctides, Leuca & Alphus.

In Epinyctidibus sanguis purificetur: Deinde purgandum: Denique ad Topica deveniendum est. *Riverius* specificè ♌ juniperi commendat.

In Alpho seu Morphea (unnatürliche Flecken der Haut / so weiß sind / *vid. Hasenrefferus de affect. cutis p. 24.*) si à sanguine melancholico, post digestiva purgantia etiam omnia quæ suprà de scabie notata sunt, interna & externa balnea serum educentia prosunt v. g. Fumaria. It. medicamenta hepatica. Prodest quoque ♌☋ cum ♌ amygdal. dulcium & lil. alborum &c.

NB. Radix lapathi, si parti affectæ affricetur, omnes tollit maculas. It. Lac Virginis. Unguentum ex ☿ & ♀ vivô, ▽ spermatis ranarum, ▽ salsa.

In Leuce (*vid. Hasenrefferus lib. cit. c. 3. pag. 32.*) conveniunt Noduli purgantes, sanguinem purificantes & pituitam educentes &c.

Sudorifera hîc quoque prosunt & hepar roborantia, v. g. hepaticum rubrum, ebur sine △, species diarrhodon Abbatis, diatrion santalon.

Deinde *Topica*, v. g.

℞. *Flor.* ♀
camphoræ ana ℥*i.*

Sublimentur artificiosè, dein solvantur in ▽ scrophul. & figilli Salomonis. Hoc pro arcanissimô potest adhiberi quoque in varis.

Balnea item fiant ex rad. lapathi, ♀ vivo, ☉ cum aliis appropriatis.

IV. Impetigo & Gutta Rosacea.

Impetigo seu Lichen (Flechten/Zittermahl) species est seu primus gradus herpetis.

Prosunt hîc medicamenta serum educentia & sanguinem purificantia. It. quæ in scabie commendantur, e. g. fuma-

fumaria, ☿ &c. Item ſerum lactis, ſi in eô reliqua medicamenta aſſumantur. Noduli ex purificantibus ſanguinem & ſerum educentibus.

Topica poſt univerſalia applicentur. Proſunt hîc omnia in præcedentibus annotata, ▽ ſpermatis ranarum, ▽ omnium florum, lac ♃, ♌ ovorum. Prodeſt quoque decoctum ♆, liquor ☿rii ſaccharatus Mynſichti, item ejusdem liquor ☿rii acetoſus, unguentum medicamentoſum & nobile Ejusdem unguentum è ♄, ex ♌ camph. & ceruſſæ. Empl. ex ſacchar ♄ & balſ. ♃ ol. lil. alborum, ol. ♀ per deliquium. Unguentum ſecretum Riverii, quô ille ſæpius utitur, hoc eſt:

℞. *Unguenti roſat.* ℥iij.
☿ ♎ti ℥iij. *M.*

☿rialia enim quàm maximè proſunt.

Ubi dolores in impetigine adſunt, ſequens adhibeatur:

℞. *Pomor. putridorum N. vi.*
Adde ol. roſati ℥ii.

Lactis muliebris parum F. Cataplasma, & applicetur parti dolenti: Riverius in ſuis Obſervationibus hoc valdè commendat.

Non minus tamen prodeſt ▽ ſpermatis ranarum, decoctum & infuſum ♃, *vid. Poterius.*

In GUTTA ROSACEA proſunt Purgantia ex Rhabarbarô & aliis hepaticis purgantibus: Semper enim purgantibus admiſceantur hepatica, v.g. ☉ & conſerva cichorei. Fiat nodulus ex purgantibus & hepatícis: Prodeſt Tinctura roſarum, violarum, bellidis, epat. rubrum S. & C. Conſerva flor. & rad. cichor. ſyrupus fragorum cum eſſent, hepaticâ.

Sunt qui commendant menſtruum virginis in ▽ appropriata ſolutum & externè applicatum.

Scarificationem auriculæ ſingulis menſibus commendat Hartmannus & Alii.

Optima interim hîc ſunt *medicamenta ex* ♆, ☿, flor. ♃ & camphora eaque, quæ aliàs de variis commendata ſunt.

CAPUT XIV.

De
TUMORIBUS, IN QUIBUS HUMOR PECULIARI INCLUDITUR MEMBRANA, IN SPECIE

De STRUMIS ſeu SCROPHULIS.

Recipuè familiares ſunt in locis Montanis & ubi multum ▽ nivalis bibitur, uti in Auſtriâ, Styriâ &c.

Proſunt hîc radices ſcrophulariæ, agaricus, globi cynosbatos, ſpongiæ, lapis pumicis, CC. uſtum, arcanum duplicatum ♄ Mynſichti ſeu Panacea Holſteinenſium, ſpinæ viperarum, pulvis ad ſtrumas D. Michaelis ex agarico, oſſibus ſepiæ, lapide pumicis. Pulvis ad ſtrumas Arnoldi Villanovani, vel Quercet. Exrremum eſt ♌ rubeatarum, de quô *vid. Keslerus pag.* 481.

Medicamenta aſſumantur in ultimâ ☽ quadra.

Ex esu sanguinum curatas fuisse strumas habentes refert *Zacutus Lusitanus Lib.* 1. *P. A. Hist.* 45. *pag.* 148.

Convenit item empl. de ranis cum ☿, Vig. it. cranium humanum internè & externè ♆, suffumigia ex lapide pyrite ⚹ extincto. *Riverius Lib.* 1. *Obs.* 36. *pag.* 72. commendat ▽ ♆ cum spongiâ per dies x. applicatam. It. Empl. de galbanò crocatum Mynsichti empl. magneticum, ex magnete arsenicali, certissimum aliàs experimentum in

GANGLIO.

Germ. Oberbein/ in quô admoveatur pariter lamina ☿ vivô illita superpositô empl. figente (Hefftpflaster) aliquamdiu relinquitur super gangliô, *vid. Severinus & Riverius in Observ. communicatis Obs.* 16. *pag.* 71.

De MELICERIDE.

Vid. P. I. Faber insign. curat. pag. 448. *Obs.* 97.

CAPUT XV.

De

TUMORIBUS à SUBSTANTIA SOLIDA.

I. De VERRUCIS.

Von den Wartzen.

Conveniunt hîc vim corrodendi, habentia, ut sempervivum, lac esulæ, ⊖ fimi columbini, ⊖ & cremor ♆, stercus caprillum limaces rubri, *vid. Franciscus Sanchez. in Observ. pag.* 378. de Agrimonia in omphacio cum ⊖, si hoc liquore sæpius abluatur locus affectus, novacula prius vel scalpellô apertus, ▽ certissimè quoque tollit verrucas ut & butyrum ♄, verum defendendus est locus emplastrô, uti fit in fonticulis, *vid. Keslerus Redivivus p.* 486. Limaces rubræ (die rothe Schnecken) illitæ verrucis, & dein suspensæ si contabescant, verrucæ quoq; decidunt: *Curam* hanc *magneticam* habet *D. Langius.* Sic pari ratione pomum Borsdorffianum in mediô dissecatur ambabus partibus: De in affectus eô fricatur pomumque connexum suspenditur: Quodsi postmodum computrescat pomum, verrucæ quoque evanescunt. Sanguinem menstruum Quidam etiam commendant. Sequuntur

II. CLAVI

Die Hühneraugen.

Prodest hic optimè empl. Vigonis cum ☿. It. emplastrum diachylon cum ⊖ fimi columbini: Empl. de galbanô Myns. Lapis corrosivus, ♎ ⊕, butyrum ♄, loco prius munitô. Gummi amoniacum: Serapium cum aristolochiâ rotundâ. *Riverius* commendat flores hederæ terrestris contusos *in Obs. communicatis.* ∽ ♁ quoque prodest. Oxycroceum cum arsenicô, de quô *vid. Keslerus Redivivus pag.* 487.

III. CALLI

Hic optimum est remedium Nicotiana. It. sempervivum, quæ eosdem emolliunt, ut postmodum abscindi queant.

CAP.

CAP. XVI.

De *ANEURISMATE, VARICE & ELEPHANTIASI ARABUM.*

I. ANEURISIMMA quod attinet, *notetur* quòd ſtatim debeat ſecari vena in latere oppoſitò: Hoc eſt egregium experimentum atque certum D. Mich. dein ſuperligetur parti affectæ particula plumbi, *vid. Gregorius Horſtius Part. II. Lib. IV. Obſ.* 319.

Convenit quoque ſperniola Crollii, *vid. Hildanus Cent.* 3. *Obſ.* 42. 45. It. empl. pro aneurismate ex pulv. ſang. Draconis, aloës, thure, ſumach. hypociſtide, acacia, album ovi q. s. pro cataplasmate.

Statim *in principiô* quoque convenit empl. contra rupturam Aug. quod Sylvaticus quoq; commendat. Ceratum è ſcoriâ ferri Montagnanæ. Fol. braſſicæ & plantag. ⊖ prunellæ &c.

II. VARICES
Die groſſe überlauffende Adern.

Accidunt plerumq; ſcorbuticis, *vid. Severinus de abſceſſuum abſcondita naturâ.*

Varix autem cum acu aureâ vel argentea pungatur, poſt ſanguinis detractionem reprimentia adhibeantur, & extrinſecus lamina plumbea imponatur.

III. De ELEPHANTIASI ſeu LEPRA

Vid. *Gregorius Horſtius Part. II. Lib. I. Obſerv.* 17. 18. 152. 156. Item *Part.* 1. *Epiſt.* 54. *p.* 382. Item *Hafenreffer us de Affect. cutis Lib. I. Cap.* 15. *p.* 104.

Proſunt hîc omnia medicamenta ex viperis, de quibus vid. *M. Geigerus Tr. de Malo hypochondriacô.*

Proſunt quoque rad. filicis, helleb. nigri, fumariæ &c.

Si elephantiaſis eſt à contagiô, vel incipiens, tunc V. S. convenit. Dein prodeſt ☿ cum ☉ ♒ tatus, ☿ dulcis & ☿ vitæ, butyrum ♄, ♄ per inferiora purgans, pilulæ ex ♄ purg. Hartmanni, ♀ ☿ latus ♄atus Ejusdem, arcanum corallinum ſimplex & auratum, Tinct. ♄, ♀ auratum ♄, ol. ♄ cum ſaccharo, ⊖ viper. Arſenicum ritè fixatum, Tinct. ☉, Tinct. Coralliorum, Pulv. vitæ D. Rheſeldii ex Reg. ♄ & ☉, qui ita paratur:

℞. ♄ *regul.* ℥ß.
☉ *puriſſimi* ℥iij.

Infunde pulveriſata & extrahe cum ♒ ⊖, dein abſtrahe ad oleoſitatem, quam inſtilla in ⊖ margaritarum ℥i. M. in mortariô marmoreo & exſicca lento igne, & ſic gradatim reverbera ad colorem purpureum usque, doſ. à gr. v. ad x. Uſus eſt matutinus in juſculô inſtaurante aut liquore conveniente.

Proſunt porrò decocta ſerpentum vel viperarum, quæ commendat Zacutus Luſitanus. Theriaca viper. benedicta ℚ. Mixtura compoſ. ad lepram

pram Graseri. *vid. Mylius in Pharmacopœia Spagyricâ Lib. 2. cap. 14.*

D. Rhefeld ita restituit leprosum:

℞. *Fœcul. aron. gr. xv.*
Gummigutt. gr. ix. vel xi.
Conserv. ros. ☉lat. q. s.
M. F Bolus.

S. Purgier-Zucker.

℞. *Arsenici præp. Rhefeld. dos. gr. viij.*

Exhibeatur 8. diebus se continuò sequentibus, incipiendo à gr. iij. singula aurorâ gr. i. addenda & usque ad x. ascendendo. Potest sumi è Theriacâ in formâ pilularum, seu cum ☿ diaph. & saccharô paucô in jusculô vel cerevisiâ calidâ bono sequente sudore. Hinc post balneum & scarificationem insimul repetitam squammæ deciderunt & ægrotus restitutus fuit.

Præparat autem *D. Rhefeld* arsenicum suum hôc modo:

℞. Recrementorum uvarum (Weinträster) q. v. redige in cineres, è quibus F. l. a. Lixivium, incoque ad dimidium, dein.

℞. *hujus lixivi mensuram, arsenici albissimi lib.* 1.

Coq. in ollâ per horam unam vel alteram semper spatulâ ligneâ movendo, donec fermè consumptum sit lixivium, sic fiet massa spongiosa. Tunc novum lixivium affunde, & coctionem repete: Mox arsenicum erit solutum, quam solutionem in aliud vas decanta, in quô solutionem adde sequentem:

℞. *Cerussæ lib. j.*
⚹ *q. s. ad solutionem.*

Filtretur deindè, cum hâc solutione præcipita, quantum possibile, edulcora & sicca.

℞. *Extract. helleb. nigr. cathol. Andern. ana* ℈ß.
☿ *cum* ☉ ♆*ti gr. iij. vel iv.*
cum ℞ ♀ ♂*ata*
F. l. a. Pilulæ.

S. Pillen auf einmal.

℞. *Extr. helleb. nigri gr. xv.*
☿ *dulc. c.* ☿ *vitæ mixti gr. xii.*
cum Tinct. ♀ ♂.
F. Pilulæ.

S. Pillen auf einmal.

℞. *MP. de fumar.* ℈*i.*
arcani corallini gr. v.
cum Tinct. ♀ ♂*ata*
F. l. a Pilulæ. S. ut suprà.

℞. *Pulv. cathol. purg.* ℈*i.*
☿ *per infer. purg. gr. v. vel vi.*

M. S. Purgier-Pulver auf einmal.

℞. *Pulv. cathol. purg.* ℈*i.*
Essent. fum. ℥ß.
Tinct. ♀ ♂*atæ* ℈ß.
Syr. ros. q. s.

M. S. Laxierend und Brustreinigendes Tränklein auf 2mal zu nehmen.

℞. *Conserv. fumar.* ℥*i.*
Pulv. cathol. purg. ℈*i.*
☿ *per infer. purg. gr. v.*
Syr. de fumar. q. s.
F. Bolus.

℞. *Conserv. fumar.* ℥ß.
Extr. helleb. nigri gr. iv.
☿ *dulc. cum* ☿ *vitæ* ℈ß.

S. Laxier und Brustreinigender Zucker auf einmal.

℞. *Conserv. fum.* ℥*i.*
extr. helleb. nigri gr. xv.
☿ *cum* ☉ ♆*tati gr. v.*

Sacchari

Sacchari q. s.
F. Bolus.

℞. *Herb. fumar.* Mij.
Rad. helleb. nigr. præp. ℥ij.
Rhabab. Mon. ℥ij.
Fol. sennæ sine stip. ℥i.
Flor. borrag.
buglossæ
epat. nob. ana p. j.
♀ ☉*lati* ♄*ati* ℥ii.
F. l. a. Nodulus.

S. Büschlein in Wein.

℞. *Tinct.* ♀ ♄*atæ* ℥ij.

S. Blutreinigende Tinctur. Dos. gutt. 40.

℞. *Essent. fumar.*
Tinct. ♀ ♄*atæ ana* ℥ij.

M. S. Blutreinigende Tinctur oder Mixtur 50. 60. Tropffen.

℞. ♀ ☉*ti*
♄*ti ana* ℈i.
D. in quadruplô.

S. Digestiv- und Blutreinigendes Pulver.

℞. *Mag. spinar. viper. gr. xv.*
Bezoard. ♃*als* ℈ß.

M. S. Schweißtreibendes Pulver auf einmal.

℞. *Mag. spin. viper* ℈iß.
☉ *vol. vip. gr. iv.*

M. S. Schweißpulver auf einmal.

℞. *Mag. spinarum viperæ*
suderif. ♄*zle ana* ℈ß.

M. S. Sonderlich Schwitzpulver auf einmal.

℞. *Essent. fumar.* ℥i.
Tinct. ♄ *sudorif.* ℈ß.

S. Schweiß-Mixtur pro ij. Dos.

℞. *Tinctur corall.* ℥ii.
♄ ℥i.

M. S. Blutreinigende Tinctur.

℞. *Pulv. spin. viperar.*
præp. ℈i.
♃ *auratum* ♄ *ritæ*
præpar. gr. vi.

M. S. Blutreinigendes Pulver.

Externè hîc prosunt medicamenta in scabie commendata, fortiora tamen esse debent, v. g. fiant balnea ex rad. bryoniæ, farinâ fabarum, ♃ &c.

CAPUT XVII.

De
LENTIGINIBUS, EPHELIDIBUS & NÆVIS MATERNIS.

IN Lentiginibus (Sommersprossen) mirè prodest essentia & aq. ex flor. Satyrionis maculat. ▽ Sigill. Salom. Cosmet. Fæcul. bryoniæ, Pœoniæ, decoct. cosmetici Mynsicht. unguentum nobile Ejusdem, liquor ☿ saccharinus. It. Linimentum sequens:

℞. *Camph.* ℥i.
oliban. albi
cerussæ
myrrhæ
♃ *vivi ana* ℥iß.
axung. Galli q. s.
F. Linimentum.

♃ citrinum si in linteô ligetur & infundatur per XXIV. horas in ♐ in locô calidô & applicetur, omnes pellere lentigines pro certô quidam affirmat. Sic & camphora in ♎ Terebinthi-

binthinæ ſoluta prodeſſe etiam dicitur, ut & ſanguis Gallinæ albæ illitus calidè: Oleum pariter ceræ deſtillatum & ♌ ☿ per deliquium, ſi exindè linimentum fiat. Pinguedo urſæ albæ habetur pro ſecreto, caveatur tamen ne tangantur crines. Laudatur etiam illud, quod *Laurembergius* ex Fritillariâ facit. *vid. Apparatus plantarum Lib. I. c. 8. p. 45.*

Ephelides

Gravidis ſunt familiares & poſt partum evaneſcunt. Similes quoque maculas *Virgines* habent *circa labia;* Si tempore menſium veſcantur cibis aromaticis, ſed poſt fluxum iterum evaneſcunt.

Conveniunt hîc medicamenta ♀rea ob exſiccationem. It. ▽ fumar. & ſimilia.

In Nævis Maternis haud quidem multa ſunt tentanda: Optimus tamen eſt ſanguis menſtruus vel ſecundina, ſi his vel quater fricetur nævus, ſtatim â partu adhuc calentibus.

In Maculis Volaticis Infantium optimum eſt ſanguis menſtruus aliquoties ſtatim applicatus.

Cap. XVIII.

De

MACULIS HEPATICIS, PRURITU AC MALO ODORE.

In Maculis Hepaticis proſunt Purgantia & pilulæ de rhabarbarô cum ſcammoniô ſulphurato roſatô.

℞. *Hepat. rubr.* ℈i.
⊖ *cichor. gr. vi.*
M. D. in duplô.
S. Digeſtiv-Pulver auf einmal.

℞. *Epat. rubr.*
ſpec. diatrion ſant. al. ana ʒß.
Divid. in 2. p. æ. S. Digeſtiv.

℞. ☿ ⊕*lat.* ℈ij.
⊖ *cichor. gr. xvi.*
M. D. in 2. part. æquales.

℞. *MP. de rhabarb.* ℈ß.
ſcammon. roſ. gr. viij.
⊖ *cichor. gr. iij.*
M. F. l. a. Pilulæ.

℞. *Pulv. rhabarb.* ℈i.
hepat. rub. ℈ß.
ſcammon. ♀*rati roſ. gr. vi.*
M. S. Purgierpulver auf einmal.

℞. *Pulv. hepat. rub.* ℈i.
ſcam. ♀*rati gr. viii. ad x.*
♃ *roſ. gr. iij.*
M. S. Purgier-Pulver auf einmal.

℞. ☿ ⊕*lati* ℈ij.
⊖ *cichor.* ℈ß.
ſcammon. ♀*rati gr. viij.*
M. S. ut ſuprà.

℞. *Rob paſſularum* ʒiß.
pulv. rhab. ℈i.
ſcammon. ros. gr. viij.
epat. rubr. gr. vi.
f. s. q. ſacch.
F. Bolus.

℞. *Cons. flor. cich.* ʒiß.
Pulv. rhabarb. ℈i.

ſcam-

scammon. rosati gr. x.
c. s. q. syrupi conservat. rad. cich. & sacch.
F. Bolus.

S. Lavierzucker auf einmal.

℞. *Conserv. flor. cich. ʒi.*
Extract. rhab. ℈ß.
scammon. ♀rati gr. viij.
spec. diatrion santalon gr. vi.
Cum s. q. syr. rad. cichor. & sacchari. F. Bolus.

S. ut suprà.

℞. *Fol. cichor.*
Herb. agrimon.
fragar. ana p. iij.
Flor. hepat. nob.
bellidis
cichor. ana p. ij.
Rad. cichor.
rhab. Monach. ana ʒiß.
rhab. veri ʒiij.
santali rubri
citrini ana ʒii.
⊖ *cichor. ℈i.*
M. Pro Nodulo.

S. Lavierbüschlein in Wein.

℞. *Flor. hepat. nobilis*
cichorei
bellidis ana p. iij.
Rad. cichor.
rhab. Monach. ana ʒii.
veri ℈iß. ad. ʒi.
crem. ☿ albiss. ʒi.
⊖ *cich. ℈ß.*

Infunde in s. q. ▽ *cichor. & agrimoniæ, stent in infusô per noctem in locô calidô, manè ebulliant ad dissolutionem ☿, colaturæ adde*
Syrupi de cich. cum rhab.
♒ *ros. gutt. vi. ʒß.*

M. S. Purgierend Lebertranck auf einmal.

Sudorifera

℞. *CC. sive* △ *℈i.*
Bezoard. ♂alis ℈ß.

S. Schwitzpulver.

℞. *CC. sinæ* △ *℈i.*
Sudorif. ♂al. gr. xii.

S. Schwitzpulver pro dosi.

℞. ♃ *diaphoret. ℈i.*
bezoard. ♂alis gr. viij.

M. S. Vermischtes Schwitzpulver auf einmal.

℞. *Theriacæ ʒi.*
Bezoard. ♂alis ℈i.

S. Vermischter Theriac auf einmal.

Externè conveniunt balnea v. g. è rad. oxylapathi, bryoniæ, herbâ saponariæ &c.

℞. ♌ ☿ *per deliq. ʒii.*
amygd. dulc. q. s.

agitetur, donec veniat ad consistentiam linimenti. Ex ♌ ☿ per deliq. cerussâ & camphorâ quoque fit linimentum albicans cutim.

Confortandi hepatis gratiâ confert conserva florum & radicis cichorei, pulv. hepaticus simplex, ♌ camphoræ, Tinct. flor. bellid. cum ♒ ♁ ♂, quæ specificè prodest, item spec. diatrion santalon, ⊖ cich. absinth. Externè ceratum & unguentum santalinum &c.

In Pruritu optimè prosunt educentia serum è rad. jalappæ, gummi de Peru.

In principiô hepatica & sanguinem purificantia dentur, v. g. hepaticum rubrum, ⊖ cichor. fumariæ, serum

lactis, cum essentiâ fumariæ alteratum seu Tinctura flor. bellidos cum ♏ ☉ ♂ paratâ. Rad. cichor. lapathi majoris, helen. Flores cichor. helenii, serum lactis cum ♏ pro acidulis artif. vel clysso minerali &c.

℞. *Herb. fumar.*
epithymi ana Mj.
Rad. lapathi maj.
rhab. Monach.
helenii
gialappæ ana ʒi.
cucum. asinini ʒß.
crem. ☿ ʒii.
☉ *fumar.*
cichor. ana ʒß.
F. l. a. Nodulus.

S. Purgierend- und Blutreinigend Büschlein auf etlichmal.

℞. *Flor. Persicar.*
fumar. ana Mj.
Rhabarb. Mon. ʒiß.
Gialappæ ʒi.
polypod. ʒvi.
☿ ☉*lat.* ʒiß.
☉ *fumar.* ʒß.
F. l. a. Nodulus.

Possunt quoque infundi hæ species in serô lactis.

℞. *MP. de fumariâ*
rhabarb. ana ℈ß.
Resinæ jalappæ gr. viij.
cum essent. fumariæ
F. l. a. Pilulæ.

S. Pillen auf einmal.

℞. *MP. de fumar.* ℈i.
Resina jalappæ gr. vi.
Mag. gummi de Peru gr. iv.
cum Essent. fum.
F. l. a. Pilulæ. S. ut suprà.

℞. *Extr. helleb. nigr.*
rhabarb.
resin. jalap. ana gr. viij.
mag. gummi gutte g. iij.
F. l. a. Pilulæ.

℞. *Conserv. fum.* ʒiß.
Rad. jalappæ pulv. ℈i.
Mag. gummi de Peru gr. vi.
c. Syr. de fumaria & saccharo.
F. Bolus.

℞. *Pulv. cathol. purg.* ℈i.
♁ *per infer. purg. gr. vi.*

M.S. Purgierpulver auf einmal.

℞. ☿ ☉*lati* ℈i.
☉ *fumar. gr. v.*
resin. jalappæ gr. x.

S. Purgierpulver auf einmal.

℞. *Pulv. cathol. purg.* ℈i.
♁ *per infer. purg. gr. v.*
c. s. q. ▽ *sum. & syrupi Persicorum*
F. l. a. Potiuncula.

S. Purgiertranck.

℞. ♏ *flor. Persic.* ʒvi.
▽ *fumar.* ʒii.
resin. jalappæ
scam. ♃*rati ana gr. viij.*
Tinct. ☿ ♁*atæ* ʒiß.

S. Blutreinigend Trücklein auf einmal.

℞. *Herb. parietar.*
saponar.
malvæ
fumar. ana Mj.
Rad. oxylap.
helen. ana ʒß.
♃ *crudi lib.* ß.
Incis. & Contus. grossô modô.

D. S. Species zum Bad.

℞. *Unguent. refrig. Galeni*
de helen. ana ʒß.

Flor.

Flor. ♀ ʒii.
⊖ ☿ ʒi.
c. ſ. q. ♌ *Nicot.*
F. Unguentum.
℞. ▽ *calcis vivæ lib. j.*
☽ *dulc. ad extra* ℈i.
ſacch. ♄ ℈iß.
▽ ʒß.
M. S. Euſſerlich Waſſer.

Conveniunt & reliqua externa, quæ in ſcabie laudata ſunt.

In MALO ODORE præmittantur Purgantia & ſudorifera. Poſt balſamica, inter quæ potiſſimum eſt elixir proprietatis, eſſentia lignorum &c.

Si eſt â naribus detur elix. cephalicum, eſſentia lignorum, eſſentia florum anthos mixta cum elix. proprietatis, vel alternis dentur vicibus. Prodeſt quoque decoct. ſcordii. Succum hederæ terreſtris fœtorem narium reprimere plurimis experimentis demonſtravit Poterius in Pharmacop. Spag. p. 374.

Si eſt â dentibus carioſis, illi purificandi. Addatur deindè globulus plumbeus, vel è radice ireos Florentinæ, vel, quod probatiſſimum eſt, ☽ ⊖ indatur denti cavo cum bombace. Lyſimachia ſiliquoſa flore purpureô ſol. ſal. cum floret, unô ictu, exſcindatur & exin amuletum fiat. *vid. Rhumelius in Iatro-Chym. Cap. x. pag.* 406. quod in omni malo odore ſcorbutico eſt certiſſimum. Colligatur die Jacobi poſt ⊙ occaſum, appendatur collo in ſaculô per dies novem, poſtea projiciatur in ▽ fluentem. Syrupus de ſuccô pyrolæ contra fœtorem oris exſtat in Praxi Hartmanni pag. 21.

CAPUT XIX.

De

VITIIS CAPILLORUM

INter hæc occurrit omnium

I. CASUS CAPILLORUM.

Quodſi is oriatur ab alimenti defectu, frictiones manè fiant.

Si ab humorum vitio, præmittantur noduli: Deinde reſpiciatur ad partem mandantem. Denique vitiis capillorum ſuccurratur, ubi convenit decoctum rorismarini in vinô.

II. CALVITIES.

Si oriatur à ſiccitate, proſunt humectantia, v. g. malva,

Ad *calvitiem præſervandam* Mynſicht commendat ſuam Tincturam proprietatis, quæ fit ex elix. proprietatis, flor. tunicæ & conſ. alkermes. It. Rotul. ſmperiales & alia calorem augentia. Pulv. pretioſus ex ambrâ, moſcho & ♌ cinam. Spiritus vini ſtomachicus Mynſ. Aqua cordialis calida Ejusdem. Proſunt etiam cucuphæ ex medicamentis calefacientibus & ſiccantibus, ſi ſcilicet oriatur ab humiditate nimiâ & contrà.

III. AREA.

Præmittantur hîc purgantia pituitoſos humores educentia, additis cephalicis & ſanguinem purificantibus.

Agaricus, pil. de hiera cum agaricô, extr. catholicum mixtum cum cephalicis. Mechoacanna cum aliis mixta, nodulus ex purgantibus & cephalicis &c.

Si pituita sit nimis salsa & acris, prodest ☿ dulcis.

In omnibus hisce *affectibus capillorum* in genere convenit abrotanum, capilli ♀, majorana, rosmarinus, flores spicæ odoratæ, ♎ jasmini & pomata jasmini, quæ singularis, rad. alth. malvæ. peucedani, apii. Talpæ combustæ, apes, stercus murum, favum mellis, ♎ abrotani, lentisc. lil. alb. limaces nig. Item axungia viperina seu serpentum communium, ♎ ceræ & ol. septem florum. ▽ cæparum & ▽ mellis, quæ omnium optima. Prodest etiam ▽ muscarum, spuma carnis bubulæ, unguentum selectum *D. Bucretii.* Item hoc:

℞. *Fol. abrotan. maris*
capill. ♀ ana Mi.
Favi mellis ℥iß.
Gummi ladani ℥i.
myrtill. ℥ß.
sem. sinap,
fœnugr. ana ℥iij,
ol. amygd. duic,
vini albi generosi ana ℥iij.

Factâ infusione per horas xxiv. bulliant ad sufficientem consumptionem humiditatis.

F. Expressio.

§. Sonderlich Sälblein.

Hôc Dnâ decrescente F. inunctio.

Crines nigros reddit pectinatio cum pectine nigrô vel plumbeô.

Ad crines flavos reddendos lixivium tingens Mynsichti. Confert item verbascum.

In OPHIOSI & ALOPECIA unguentum medicamentosum Mynsichti convenit, & in specie succus Nicotianæ, cum quô fieri potest inunctio. *In alopecia* quoque ol. papyri mirè prodest.

Pro purgatione troschisci alhandal & ☿ dulcis ritè paratus sumantur. Conf. *Nicolaus Fontanus Obs. rarum analect. 18. & exempl. 33. lib. 1. Respons. de curat. Medic. 6. pag. 36.*

IV. TINEÆ.

Germ. die Milben. Alii haud inconvenienter vocant scabiem capitis. Fontanus locô, cit. p. 33. sequens laudat.

℞. ☿ *vivi salivâ extincti* ℥ß.
F. l. a. Linimentum.

Prosunt autem primò universalia, præcipuè ☿ dulcis; postea secretum hoc nobilissimum & probatissimum:

℞. *Summitatum absinthii*
Centaur. min. ana Mi.
colocynthid.
staphidis agriæ ana ℥iij.

Incisa dentur & signentur Species zur Laugen.

Hujus usu pluribus crines & barba longa evasêre. Item prodest ol. colocynthidis. It. lixivium betulæ, quod commendat D. Langius in scabie capitis.

CAP.

CAPUT XX.

De

PORRIGINE & PLICA.

IN PORRIGINE prosunt bilem & serum educentia, v.g. jalappa. ☿rialia quoque.

Prodest hîc valdè saponaria, radix bryoniæ, farina fabarum. It. ol. amygdal. amararum.

In PLICA POLONICA (Hollen oder Wichselzopff) sæpè conjungitur malignitas. Est autem hic affectus omnium rarissimus. *Vid.* imprimis *Hercules Saxonia in Tr. de Plica Polonicâ.* Nonnisi maximus exscinditur.

CAPUT XXI.

De

GANGRÆNA

Pertinet quidem hic affectus ad Chirurgos, verùm quia & Medicus debet esse Chirurgus, & sine medicamentis internis hic curari nequeat, hinc necessaria quoque Medico est Ejus cognitio. Aliàs optimè de eo scripsêre. *Fabr. Hildanus & Horundus.*

Ad sectionem plerunque confugere cogimur. Chirurgi autem Recentiores habent cultros ignitos, sicque simul secant & urunt, ut inutile tollatur, dolor & affluxio sanguinis inhibeantur.

Prodest hic *Diæta* putredini resistens v. g. è pomis citri.

Prosunt & sanguinem purificantes *clysteres*: Eligantur verò illa, quæ gangrænæ & putredini simul resistunt, præcipuè scordium & scorzonera, flores cent. min. absinthii &c.

D. Marci (qui Pragæ est) commendat mirè ℞. lavendulæ cum ☉ ex ☉☌☋ & ☿ præparato.

Externè D. Mich. præfert ℥. V. camphoratum

Prodest quoque valdè Elixir proprietatis purgans, pilulæ pestilentiales.

Ad robur autem cordis omnia cardiaca, præcipuè diascordium Fracastorii, Tinct. bezoard. theriac. ▽ scord. cordial. Saxon. ℞ de citrô, syrup. de scord. Q. Essent. citri, unguentum cordiale, bezoardicum minerale, elix. propriet. pestilentiale &

Ad defendendam partem sanam prodest lac virginis, decoctum scordii, lupinorum cum myrrhâ, aloë, thure, decoct. ♃, cum paucô theriacæ. It. decoct. millefolii.

Si â frigore nimiô, prosunt illa, quæ *supra de pernicibus* fuêre dicta, præcipuè cataplasma ex fermentô acerrimô & acetô, quod probatum. Cœtera videantur superius &c. Prosunt & medicamenta calida, Tinct. bezoartica, Tinctura & ℞ theriacalis, ℞ flor.

℞ flor. & baccarum ſambuci. It. Potiones calidæ ex ▽ bezoardicâ, theriacali, ▽ cord. Myns. ℞ CC. rectif.

Si â ligatura nimiâ, ſtatim decoctum ſcordii imponatur.

Si ab alimenti defectu, ℞ lumbricorum & ▽ artic. ad extra. It. ♎ chamomillæ proſunt.

Si â calore externô, medicamenta ex acetosâ & acetoſellâ, ▽ & ſyrup. acetoſæ, Tinct. ros. viol. aq. ros. acetoſæ &c. It. S. V. camphoratus externè.

Si â morſu animalium venenatorum, ut punctură apum &c. prodeſt S. V. camphoratus, ℞ theriacalis & alia putredini reſiſtentia bezoartica.

Si ab affluxu humorum malignorum ad extra, decoct. rad. ſcorzoneræ C. C. C. & omnia bezoartica & theriacalia conferunt.

Si ab inflammatione, dentur purgantia malignitati ſimul reſiſtentia. In genere conveniunt ♂ ☉, ☉ cap. mort. balſ. ♆, ♄, Spir. Vin. camphoratus, decoctum ♆, empl. dia♆ Rulandi, cataplasma ex ſcordiô, farinâ lupinorum, *vid. Laz. Riverius in Obſ. Lib. 1. Obſ. 84.*

Caput XXII

De

SPHACELO

VOcatur der kalte Brand / de quô *vid. Fabr. Hildan.*

Arcaniſſimum quidam habent hoc.

℞. *Ol. ℥ii ℥i.*
caryoph. ʒvi.
camphoræ ʒii.

M. Et inunge.

D. Langius arcanum habet roſarum cum guttis aliquot ol. cinamom. externè applicandum.

In Gangræna, ubi ſphacelus nondum adeſt, & alvi obſtructio urget, tales pilulæ præſcribi poſſunt.

℞. *Pil. peſtil. ℈i.*
Cum ol. camph.
F. l. a. Pilulæ.

S. Pillen auf 1 mal.

℞. *Pilul. roſac. ex multiplici infuſione ℈i.*
Cum ol. camphoræ
F Pil. S. Ut priores.

℞. *Elix. propriet. Cum i hab. ʒii. vel ʒiij.*

S. Purgier-Elixir auf 1 mal.

℞. *Herb. ſcordii Mi.*
comarum abſinth.
Flor. centaur. min. ana Mi.
Rad. ſcorzon.
vincetox. ana ʒi.
Coq. inf q. ▽ com. in Col. diſſolve
Typh. Perſ. ʒiß.
vitell. ovor. N. 1.
F. l. a. Clysma.

℞. *Elix. propriet. peſtilent. ʒiij.*

S. Præſervativ-Elixir. Doſ. 30. vel 40. gutt.

℞. *Tinct. bezoard. ʒiij.*

S. Præſervativ-Tinctur 30. Tropffen auf einmal.

℞. *CC.*

℞. CC. sine △
Eboris sine △ ana ʒi.
☥ diaphor. ℈ii.
oss. de cord. cervi ℈ß.

M. S. Stärck-Pulver auf etlichmal.

℞. Pulv. bezoard. ʒiij.

S. Hertzpulver auf etlichmal.

℞. ▽ cordial. Saxon. ʒiij.
cinam. borraginat.
rosar.
acetosellæ ana ʒi.
Pulv. bezoard. D. Mich. ʒiß.
syr. de succô citri ʒi.

M. S. Hertzstärckender Tranck auf etlichmal.

℞. ▽ cord. Saxon. ʒi.
Elect. diascord. Frac. ʒi.
☥ diaphoretici gr. x.
oss. de corde cervi gr. viij.
syr. de succô scordii ʒiij.

M. S. Schweißtreibendes Tränckelein auf einmal.

℞. ▽ cord. Saxon.
scordii ana ʒvi.
syr. de succô scordii ʒß.
Tincturæ bezoard. ʒß.

M. S. Schweißtranck auf einmal.

℞. ▽ Cord. Saxon. ʒi.
syr. de succo scord. ʒß.
Essent. theriac. ʒi.

M. S. Schweißtranck auf einmal.

℞. Diascord. Fracast. ʒi.
CC. sine △ ℈i.
☥ diaphoretici ℈ß.
c. s. q. syr. de scord. & sacch.

F. I. a. Bolus.

℞. Decoct. hord. cum CC. lib. j.
julepi ros. ʒiv.
syr. flor. tun. ʒiß.
⏚ ⊕ q. s. pro gratô acore. M.

Si sphacelus superveniat, & sectio necessaria sit, talia in promptu habeantur.

℞. ▽ borrag.
bugl.
cinamomi borrag.
melissæ ana ʒi.
Eboris sine △
Mat. perl. præp. ana ʒi.
ossis de CC. ℈i.
syr. de succô citri ʒvi.

M. S. Stärck-Tranck wohl umzurütteln.

℞. ▽ melissæ cum vinô
lil. conval. c. vino
carbunculi
cinam. borrag. ana ʒi.

M. S. Eusserlich Puls Anstreichwasser.

℞. ▽ cord. Saxon.
commun. ana ʒij.
Margar. præp. ℈ii.
Ossis de corde cervi ℈i.
syr. de succô citri ʒvi.

M. S. Stärckender Tranck wohl umzurütteln.

℞. ▽ carbunculi ʒiij.
lil. convall. cum vino ana ʒi.
⏚ lil. conval. ℈i.
rosar. g. vi.

M. S. Köstlich Pulß- und Anstreichwasser.

℞. Saccul. ad puls. N. ij.

S. Pulssäcklein.

℞. Flor. ros. rubr. p. ij.
anthos
lavend. ana p. j.

Ras. lign. Rhodii ℥i.
aloes ℈i.
adsperg. ♌ ligni Rhodii g. ij.
F. Nodulus. D. cum stylo.

S. Köstlich Anstreichpüschel.

℞. ♌ *stillat. melissæ*
citri ana ℈ß.
carbunculi g. vi.
cum s. q. Corporis pro Balsamo
F. l. a. Balsamus.

S. Hertzbalsam.

℞. ▽ *borrag.*
buglossæ
melissæ
cinam. borrag. ana ℥i.
spec. cord. temper. ℥i.
camphoræ gr. iv.
▽ *ros. optimæ ℥ii.*

M. S. Eusserlich Hertzwasser.

℞. *Sacul. ad cor. N. ij.*

S. Hertzsäcklein zum eusserlichen Hertzwasser.

Decocta externa, (die Umschläg) coquantur in ▽ ♆.

Cætera externa sanguinem sistentia, ut usnea cranii humani, aq. ☉, sperniola Crollii internè & externè, Tinct. ♆ ☉, pulv. ranar. &c. ad Chirurgiam pertinent & illorum quoq; alibi jam facta mentio fuit.

Quidam commendant narcotica, ne sentiatur dolor, sed meritò ab aliis dissuadentur, siquidem ∩ faciunt retrogradi, unde mors facilè sequitur.

Si convulsiones & spasmus superveniant, specificum cephalicum prodest. It. magisterium ungulæ alcis, dens apri marini.

Caput XXIII.

De

Ambustionibus.

SI *alvus non fuerit aperta*, dentur purgantia leniora, ut clysteres vel pilulæ ante cœnam, ut pil. rosaceæ cum ☿ & scam. ♃ratô. Clyster verò F. ex emollientibus.

Pro discussione terroris & roboratione cordis pulvis bezoardicus, specificum cephalicum, & ad ventilationem sanguinis parum è venâ extrahatur propter terrorem.

Ad eliciendum empyreuma multum quoque facit succus allii illitus.

Si oritur â fuligine, internè dentur alexipharmaca & omnibus externis bezoardica admisceantur.

Si est in facie combustio prodest ▽ rosarum, ▽ omnium florum, sacchar. ♄.

Si inflammatio vel combustio *oculos afficit*, prodest cataplasma ex pomis assatis appositum. Arcanum hinc est Dn. D. Timæo â Guldenklee sequens ad combustionem, dolorem & vulnera oculorum:

℞. *Pomor. dulc. N. iij.*
Coq. in ▽ *euphras*
rosar. ana q. s.
ad mollitiem, trajiciantur per setaceum, pulpæ trajectæ addatur.
sacch. albiss. ℥ii.

campho-

camphoræ gr. xv.
croci gr. v. M.

Applicetur calidè cum petiis ligatis.

De omnibus combuſtionibus *vid. Fabritius Hildanus.*

In combuſtionibus articulorum ☌ ſeptem florum, anodynum Mynſichti cum albumine ovi & mucilag. ſem. cydoniorum convenit.

In genere autem prodeſt cortex interior ſambuci, til. lent. paluſtres, umbilicus ♀, folia filicis, rad. & herb. althææ, malvæ, ſemper viv. decoctum ♄, linimentum è ♄ & ☌ appropriatis, ▽ ſpermat. ranarum, ▽ omnium florum, ♂ ☉, unguent. *Felicis Wurzii* It. *Ejusdem* Brandlöſchung / flos lactis, ſtercus caprillum, equinum, ſuccus allii, ceparum.

In principio empl. diaſaturni Myns. tanquam divinum auxilium commendatur.

APPENDIX
DE
VENENIS
EORUMQUE ANTIDOTIS

Caput I.
De
VENENIS FOSSIBILIBUS.

Z *Acutus Lusitanus* negat judicium posse ferri de venenis, quia in corpore nostro ejusmodi venenati humores possint generari.

Si autem accersatur Medicus ad agrotum, & metus sit de assumto venenô, v. g. Philtrô, statim *in principiô,* antequam è primis viis rapiatur, ad *Vomitoria* accedendum.

Si verò jam ultra primam regionem pervenerit, clysteres acrimoniam obtundentes adhibendi sunt.

Prosunt hîc, *si venena fuerint corrosiva*, decocta, vel si tempus non permittat, ☽alia & ☿rialia. *Ex vegetabilibus* verò ruta, Galega, Scorzonera, radix anthoræ, contrayervæ, uva paridis: Poma cydoniorum, quæ sunt generalia antidota, ubi nescimus, quale fuerit venenum. Sic *ex animali regno* cornu Rhinocerotis, Monocerotis vel Asini Indici, CC. ritè præp. fungus & lachrymæ cervorum, denique omnia medicamenta ex viperis, de quibus *vid. Ernestus Burggravius in lampade vitæ:* Antidotus Matthioli vel *Meibomii Tr. de Mania:* Arcanum Theophrasti ad quævis venena. *vid. Crollius pag.* 450 Lignum Colubrinum: Nux Medica, crocus, smaragdus, de quibus *vid. Augerius Curt. in Obs.* c. 12. p. 40. *Externè* verò prodest ♌ scorpionum compositum Matthioli. Mira hîc præstant poma citrina, vid. de usu citri *Medicum Officiosum Guiberti,* utilissimum Tractatum. Si quis igitur essentiam totius citri assumat, statim quoque assumere potest venena.

Hæc in genere. Jam ad specialia. Quodsi jam assumta fuerit.

I. Aqua Fortis

Prodest magnus ▽ haustus, cui potest etiam aliquid de ♌ ♀ per deliquium admisceri, absumit enim acrimoniam. It. Mucilagines, quæ possunt fieri cum ▽ scorzoneræ & Galegæ. Possunt etiam dari præcipitantia. Quidam syrupum Philosophorum

phorum exhibuit pro excitandô vomitu, sed dilui debet aquâ.

Contra II. VAPORES & FUMUM ☿.

Optimum est *præservatorium* butyrum cum pane, rutâ & salviâ. Item pomum citrium, ad curationem prodest ▽ sigillata, ♌ dest. citri, ▽ Zedoariæ cum vinô.

III. De LAP. LAZULI

Vid, *Eichstadius Tr. de Conf. alkermes.* Propriè quidem non est venenum, cum parentur exindè pilulæ contra Melancholiam & etiam Tinctura. Si verò quis magisterium velit præparare, noxium indè medicamentum acquiret, corrosivitas enim menstrui ab eodem separari nequit. Est autem lapis lazuli medicamentum ☽re. Si ☽ solvitur menstruô, dat lapidem corrosivum, quô fonticulos faciunt.

IV. ARSENICUM, SANDARACHA & AURIPIGMENTUM.

In horum potu possunt misceri crystalli præparati cum antidotô Matthioli. Si ad intestina pervenerint, prodest lac per clysterem injectum, vel medicamenta in lacte assumpta, ut crystallus, quispecificè hîc prodest. Theriaca item de mumiâ.

V. ÆS USTUM, SQUAMA ÆRIS, FLOS ÆRIS & ÆRUGO:

Prodest ▽ sigillata, ▽ ☉ris item Vomitoria.

VI. SCORIÆ FERRI.

Hæ aliàs quidem venenum non sunt, nocent autem quòd vomitum excitant. *Prodest* internè magnes, qui præparatus dari potest cum antidotô. Magnes enim tutò potest in corpus assumi & in Philtrô curandô secretum est, *vid. Hartmannus in Praxi.*

VII. PLUMBUM

Si fuerit assumptum, confert mucilago sem. cyd. & citri, syrupus cydoniorum. In volvulo tamen Practici deglutire jubent globulum plumbeum ☿riô illitum, qui itidem clysteribus deturbetur & expellatur.

VIII. ☿ Seu ARGENTUM VIVUM.

☿ ♎MATUS & ♍TATUS.

In *argentô vivô* assumptô prodest decoctum rad. fœniculi & helenii. Fumus ☿ valdè nocet & resolvitur iterum in corpore in ☿ vid. *Horst. Obs.* ☿ *purgatus* & aliquoties per ♌ ☿ rectificatus non est venenum, tutoq; in corpus assumi potest: Adulteratur interdum Marcasitâ & in corpus assumtus in fumum resolvitur, quod patet, si auri portiuncula in ore detineatur. ☿*rius* ♍*tus* est venenum ratione corrosivitatis, quæ ipsi demitur per ♌ ☿ quod infundi debet in ▽ scorzoneræ & exhiberi. Quidam ex ☿ ♍tato panaceam conficiunt, sed vomitus ingentes causatur. *Sanguis Anatis* calidus aut siccus cum vinô bibitus solvit hominem ab omni venenô, eos in specie, qui â viperâ vel serpente demorsi sunt, vid. *Hasenresserus de Affect. Cutis pag.* 133. Hinc in putrefactionem positis anatibus facilè generantur bufones.

Inter venena merito etiam refertur.

IX. SCOBS CAMPANARUM AURICHALCI, ut & ADAMAS

Quæ intestina corrodunt. *Prodest autem hic* syrupus de mucilaginibus. It, crystallus præparatus.

Cap. II.
De
VENENIS VEGETABILIBUS

DE hisce ordine speciatim.

I. Napellus.

Hic prosunt ♈ ☉ris, antidotum Matthioli, ♋ scorpionum S. vel C. Vinum item, quod commendatur â *Petro Crinitio*.

II. Esula

Optimum est purgans serum, sed nimium purgat. Hîc prosunt *hypercatharsin sistentia*, extractum, Essent. & ♏ theriacalis: Theriaca externè ventriculo imposita in forma Emplastri. It. Mastiches ♏ cum liq. stipticô ex terrâ sigillatâ, qui Prævotio fuit secretissimus.

III. Mezereon

Corrigitur & *curatur* scordio atque theriaca.

IV. Helleborus

Optimè *corrigitur* ♐ ⊕, It. Syrupô de Nymphæâ.

V. Colocynthis

Optimum aliàs est purgans, præcipuè in Lue ♄rea & articulorum affectibus, sed necesse est, ut optimè corrigatur, ne ὑπερκάθαρσις sequatur. Tunc verò *prodest* theriaca supradictô modô in- & externè. It. Clysteres ex lacte.

VI. Euphorbium

In hôc nimiô assumtô *prosunt* Essentia & Extractum helenii. It. Emulsio sem. citri.

VII. Coriandrum

Viride optimè *corrigitur*, si ✝ præparetur, quod & in præscribendis formulis observetur.

VIII. Mandragora.

Ubi *specificè prodest* Essent. castor. Tinct. bezoardica, acetum rutaceum internè & externè naribus admotum.

IX. Juglans Arbor.

Hîc *externè convenit* ♋ majoranæ, chamom. empl. de betonicâ: Idem censetur de Umbra Taxi, Arboris Tamarind. & Oleandri.

X. Nux Vomica.

Hæc aliàs quoq; alexipharmacum esse dicitur. *Corrigitur* extractô Zedoariæ, ♈ & essentiâ ex totô citrô.

XI. Apium

Si excessivè assumptum, prodest extractum castorei, essentia Ejusdem. Extr. & ✝ rutaceum internè & externè.

XII. Fungi

Prodest ♈ vitis, absinth. ♋ still. & essent. absinth. lap. bezoar. Orient. verus, extractum & essentia theriacalis.

XIII. Lathyris.

Purgans fortissimum est teste *Zacuto*.

XIV. Hyoscyamus.

Infringitur essent. castorei Tinct. bezoardicâ, ✝ rutaceô in- & externè.

XV. Grana Ricini

Vehementissimè purgant. Extractum tamen tutò assumi potest, quô ad gr. iij. Rustici sæpius purgantur.

XVI. Scammonium Crudum.

Hujus usu plurimos esse mortuos refert *Schenckius in Obs.*

XVII.

XVII. Solanum Somniferum & Stramonium,

Imprimis *Baccæ*, præsentissimum sunt venenum, vid. de solano somnif. majore *Schenkius Lib. IV. Obs.* Pilulas de sttamoniô autem commendat *Bartholetus* ad dulcem somnum suaviaque insomnia concilianda.

XVIII. Cicuta

Meritò inter venena refertur. Fœmina enim, quæ in acetariô eâ usa est, vitam cum morte commutâsse legitur. Similem observationem habet *Michael Bernhardus Valentini in Epist. de Nova Matricis & Morbonæ Muliebris Anatome* de duobus Gregariis cicutâ pro cicutariâ in acetariô utentibus.

XIX. Crocus

In *nimiâ quantitate* sumtus nocet, & pondere ʒij. vel ʒiij. mortem inducere potest. *vid. Schröderus Lib. IV. Class. I.* In crocô enim latet vis narcotica, ut testantur quidam, qui juxta copiam croci cum vitæ periculô dormiverunt.

XX. Fraga, Ficus, Melo.

Hæc si *nimiâ copiâ* assumantur, interficiunt, prout Clarissimorum Virorum exempla testantur. Cocti verò hi fructus minus nocent, præsertim si vinô & pipere corrigantur.

XXI. Caryophilli Indici.

Die Sammet-Blumen / sunt præsentissimum venenum, quod præter *Tabernæmontanum* nemo observavit.

XXII. Jucca Indica.

Cujus *succus* est venenum pestiferum, quô etiam illinunt suas sagittas Indi. Radicibus tam ejusdem pulverisatis utuntur in pane.

XXIII. Fœni Vapor.

Quem mortem quoque intulisse *Faber in Obs.*

XXIV. Semen Lolii,

In *nimiâ quantitate* sumptum furorem & dementiam intulisse testatur experientia. Hinc Agricolæ diligentes separare solent cribrô à semine hordei, ne unà cum cerevisiâ coctum istiusmodi incommoda inferat.

XXV. Ephemeron

Etiam est venenosum, omniaque fulmine tacta venenosa sunt, *vid. Hildanus.*

Caput III.

De

VENENIS ANIMALIBUS.

IN omnibus morsibus vel ictibus animalium venenatis optimum est vel gallinæ deplumatum anum calidè parti affectæ applicare, ut venenum extrahatur. Speciatim vero

I. In Aspidis ictu *prodest* ol. scorpionum compositum. Semen citri quoque contusum vulnerique impositum liberat à morte ægrum in omnibus venenatis morsibus, *vid. Hasenreffer us de affect. cutis pag.* 533. & 536. Vel & stercus humanum impositum, de quô *Zacutus Lusitanus*; It. ⊡ humana, de qua idem Lusitanus, qui

qui cum ⊡ propriâ extrahit omne venenum. *Internè* ⏦ ⊡ mirè prodest, de quô *Kesterus de venenis*.

II. Morsus Viperæ.

Harum venenum non est in caudâ sed dentibus, Quidam parti affectæ & vulneratæ apponi jubent & *internè* quoque assumi epar viperarum. Tinct. bezoardica & alia convenientia antidota generalia hîc quoque conveniunt.

III. Ictus Scorpionis.

Curatur ol. scorp. S. & C. illitô. Internè per generalia & diascordium Fracastorii.

IV. Lacertæ Ictus.

Prosunt medicamenta ex viperis, ut mag. & ⊖ vol. Essent. vip. It. alexipharmaca generalia. Ol. scorpionum quoque intra fine noxâ dari potest.

V. Hirudo.

Has *si remotas velimus*, ⊖ adspergamus, vel caudam abscindamus. Internè prodest essentia castorei & ⏦ theriacalis cum vinô.

VI. Rubeta seu Bubo.

Halitu & ⊡ tantum nocet. Cinis autem in peste tutò intus in corpus adsumi potest, vid. *Helmontius* & *Fab.* qui egregia medicamenta ex hac parant. In Peste applicata rubeta venenum attrahit, vid. *Kircherus in scrutinio pestis*. In febribus pestilentialibus sub axillis gestatus prodest. Conferunt quoque essentia theriacalis, antidotus de sanguinibus &c.

VII. Aranea.

Si assumpta sit, in principiô detur vomitorium. Aliâs verò prosunt alexipharmaca, ut Tinct. bezoardica & alia. *In ictibus* verò externè prodest ol. hypericonis & ol. scorpionum C. Mindererus habet ♌ ex araneis, quod peculiari gaudet nomine.

VIII. Musca & Vespæ.

⊡ propria imposita omnium optimè confert & venenum extrahit. It. cataplasma ex stercore bubulo. *In morsu apium* quidam imponunt herbam melissæ viridem contusam. Confert etiam succus asparagi: It. hordeacea farinâ cum ✝ subacta; dolorem verò mitigat, si muscæ contritæ prius, parti affectæ illinantur.

IX. Sanguis Menstruus.

Pro venenô habetur. Parantur inde *philtra*, contra quæ valet antidotum Hartmanni, vid. *Ejus Chymiatria pag. 58. & 59.*

X. Ova Barbæ Piscis

A quibusdam comesta mortem intulisse experientia constat.

D. JOH.

D. JOHAN. MICHAELIS

PRAXIS CLINICA SPECIALIS.

D. JOHAN. MICHAELIS

PRAXIS CLINICA SPECIALIS.

PRÆFATIO
IN
PRAXIN CLINICAM SPECIALEM.

VT dulce bellum in expertis, *ita quamplures Medicorum παῖδες sub prima artis incunabula nil eâ facilius, nil amabilius esse censent, quoad aut Physicis Naturæ speculationibus aut generalibus morborum differentiis unicè detenti Praxeos Clinicæ molestias nondum persentiscunt. Quamprimùm verò ad ægri lectum itur, & ad τὸ φιλοτεχνεῖν deventum est, tum demum concidit animus & sub curæ sollicitudine intus contremiscit.* Παῤῥησία *ergò Practica hèic requiritur, quæ nuspiam succrescit magis, quàm si Medicos in Arte versatos sub ingressum ad infirmos comiteris, methodum eorum investiges & quo ordine omnia peragantur studiosè annotes. Equidem*

Segnius irritant animos demissa per aurem
Quam quæ sunt oculis subjecta fidelibus & quæ
Ipse sibi tradit spectator. Horat.

Beatos igitur hâc se in parte prædicent, quibus sub studii sui cursu in celebrioribus Belgii, Galliæ & Italiæ *Lyceis subsistendi facultas suppetit, ut splendidissima variisque ægris refertissima, queis illa gaudent,* Nosocomia *frequentare & sub Felicissimorum Practicorum manuductione Artem Nostram Medicam ad ægri culcitras addiscere possint. Quandoquidem verò non omnibus Corinthum adire liceat, in Germania verò superiori Nosocomia vel rara vel nulla sint: Hinc defectui huic non aliâ ferè occasione mederi poterunt Germani, quàm si* TIMÆI, ROLFINCII, ETMÜLLERI *Aliorumq; consilia sequantur, & in* Specialibus Casuum Resolutionibus *ante se exerceant, quàm arduam sanè Praxin ex condictô qs. ordiantur. Et hæc ferè causa est, quod haud ineptum esse judicârim, si quis elegantiores* Casus *insequenti pagina descriptos partim ex* Casibus *Authoris* Subitaneis, *partim ex elaboratissimis quibusve Dissertationibus Inauguralibus in* Praxin *hanc* Clinicam Specialem *combinaret, ut appareat, quâ ratione ea, quæ in Felicissimi* DN. D. MICHAELIS Praxi Generali *tradita sunt, in percurandis Individuis applicari debeant. Sincerè tamen profitemur,* citatum modò Autorem *præter solam, quam ex Praxi Ejus mutuò sumsimus, methodum & morborum seriem in plerisque heu nequicquam contulisse, quod Benevolum Dn. Lectorem celare noluimus, ne fortè cuidam hic verba daturi videamur, quod ab indole nostra, si quid aliud, alienum. Quicunque interim intentionem æquè nostram ac in Publicum redundans commodum accuratè trutinaverit, oppidò fatebitur, adeò non culpabilem esse hunc conatum, ut maturam potius continuationem mereatur, à quâ propediem urgendâ non multum alieni sumus, modò judicando se æquos præbuerint Eruditi, qui per bellè* VALEANT *& ex voto* VIVANT!

CASUS
In Sequenti Libro Resoluti
sunt sequentes.

I. Febris intermittens Quartatana.
II. Febris Maligna.
III. Apoplexia.
IV. Epilepsia Stomachica.
V. Catalepsis.
VI. Melancholia Hypochondriaca.
VII. Ophthalmia.
VIII. Pleuritis.
IX. Empyema ex Pleuritide.
X. Hæmoptysis.
XI. Phthisis incipiens.
XII. Syncope.
XIII. Vomitus Cruentus.
XIV. Colica
XV. Nephritis.
XVI. Malum Hypochondriacum.
XVII. Scorbutus.
XVIII. Phlogosis Vaga Scorbutica.
XIX. Flatus Furiosus.
XX. Pollutio Nocturna.
XXI. Chlorosis.
XXII. Furor Uterinus.
XXIII. Abortus.
XXIV. Epilepsia Puerorum.
XXV. Variolæ.
XXVI. Vulnus Capitis.

D. Joh.

D. JOHANNIS MICHAELIS

PRAXEOS CLINICÆ SPECIALIS

CASUS I.

De

FEBRI QUARTANA INTERMITTENTE.

VIr xxx annorum, temperamenti phlegmatico-melancholici, cibis mali succi, velut carnibus fumo induratis & muriâ conditis, potuique minus defecato nimium indulgens, aëre autumnali pulvio & nebuloso ex itinere satis molesto domum rediens, sub vesperam sentit totius corporis lassitudinem, cum horrore, vomendi conatu, succedente calore, in principiô paroxysmi debili, in progressu verò manifesto, ad mediam noctem durante, quarto quovis die cum simili inæqualitate, horrore & vomendi desiderio repetit calor: Tussicula quandoque adest, capitisque dolor cum calore præcipuè succrescens. ⊡ extra paroxysmum tenuis; in paroxysmo magis turbida conspicitur: Pulsus itidem ante invasionem tardus est & rarus; ingruente verò calore paulò celerior: In sinistro hypochondriô nonnunquam dolor percipitur gravativus, maximè ante invasionis tempus: Paroxysmus tertiâ jam redit vice: Tentata hactenus fuêre remedia quædam domestica, sed frustrà. Petitur consilium.

RESOLUTIO

AFFECTUS quo Æger noster laborat, est FEBRIS QUARTANA INTERMITTENS, Germanis das viertägige kalte Fieber.

Adesse hunc affectum testantur I. SIGNA ESSENTIALITER INHÆRENTIA, ut sunt: lassitudo corporis totius, horror huicque pedisequus calor, & præter hæc aliis Febribus intermittentibus communia signa, typus, seu paroxysmus quarto quovis die rediens.

II. SIGNA POSTESSENTIALIA, veluti dolor capitis cum calore in-

crementa sumens, nec non hypochondrii sinistri gravatiyus, vomendi desiderium, tussicula, pulsus tardus & rarus, idemque celer aucto calore evadens, ⊡ tenuis, hinc turbida magis post paroxysmum reddita.

III. Causæ Prægressæ, quarum censum potissimùm subeunt temperamentum phlegmatico-melancholicum, cibi mali succi, potus crassior, ♎e autumnali, pluvio, & nebuloso susceptum iter.

IV. Similitudo: qui enim dicto modo corripiuntur. Quartanâ laborare æstimandi sunt. vid. *Rolf. in O. & M. Med. Spec. Consult. Horst. & Plater. in observ.*

Subjectum Principale ut reliquarum febrium, ita etiam Quartanæ intermittentis cum *B. Rolf. O. & M. cogn. & cur. febr. gener. c. XXIV.* dicimus esse *Cor.* prout scilicet idem est officina sanguinis, & luculæ perpetuò scintillantis sedes, concretivè sumtum cum sanguine & vasis. Unde nec Febris adesse valet, prinsquam *Cor* afficiatur & calefiat. vid. *Galen. Lib. 1. de diff. Febr. c. 3.*

Minus Principale Subjectum *est totum corpus*, quatenus singulæ ejusdem partes diverso licet gradu inæqualitatem à febri quartanâ provenientem persentiscunt, cum non fiant, quæ aliàs sub archei ductu fieri debebant.

Subjectum Causæ vix commodiùs concipi potest quàm *glandulæ* stomachales, intestinales, & meseraicæ, fermento intestinorum seroso, bilioso, & ipsis intestinis, mensenterio, pancreate, & inprimis in nostro Ægroto liene velificantibus. quatenus scilicet fermentum febrile, acetosum, magisque fixum & penitius radicatum in iisdem generatur, quod ad tempus ibidem delitescens, ob copiam & subtilitatem hinc in massam sanguineam eructatur, & febris quartanæ autor evadit. Quare nec *pancreas* solùm, secundùm *Sylv. Lib. 1. prax. c. 30.* & *Regner. de Graef. de succ. pancreat. c. 2.*; nec *lien* solus juxta quosdam pro hospitio quartanæ habenda, sed & alia primæ culinæ viscera conjungenda.

Causa Immediata Proxima est *circulatio sanguinis turbata in vasis, radice & miscelâ.* Hâc enim positâ, optimè confusus ille status humorum, præsertim in paroxysmo, ex varietate symptomatum, caloris & frigoris, concipi potest; majori vel minori læsione sanguinis & seri intentatâ.

Causa Mediata Proximior habetur *fermentum* peregrinum, inæquale, acidum, fixum & tartareum, circa focos ordinarios ut glandulas stomachicas, intestinales, pancreatis & lienis anteà dictas, penitius hærens, quod statis temporibus resolutum & in motus rarefactione promotâ adactum, per vias ordinarias, mediante vehiculo itidem ordinario, ad cor defertur; ubi delatum in actum erumpit, & ἐργασμὸν in M. S. excitat, adeòq; archeum ipsum turbat, qui hostis hujus peregrini & heterogenei injurias & insultus ægrè ferens,

ferens, eundem aggreditur; & omni modo subigere, & extrudere satagit.

Ut autem fermenti febrilis ratio pateat, dicimus per fermenta, ut aliàs in Chimicis, ità & hîc loci, nihil aliud quàm particulas subtilissimas, ⊖inas & volatiles insignem immutandi vim obtinentes, intelligi. Quemadmodum enim usu domestico & vulgari fermentum panificum, fœces vini aut cerevisiæ in exigua satis mole, ingentem mollis & liquidæ substantiæ copiam immutare valent (ut oris & ventriculi fermentum ipso assumtionis momento quævis palato immissa miro modo transmutantis, aliaque non latiùs memoremus) ita & cum fermentis morbosis & in specie febrili, sive illatum illud sit, sive interiùs in viscerum concamerationibus conceptum, se res habet. Illud namque minimè inertes possidet vires, sed maximè activas, & non rarò vix subjugabiles, humoribus fermento tali febrili intimè nuptis & penitiùs coinquinatis.

CAUSAS MEDIATAS REMOTIORES præbent: *Ætas*, in nostro ægroto 30. *annorum*: quæ utut in se spectata non adeò facilè autor quartanæ esse queat; accedentibus tamen aliis occasionalibus causis, eumque magis ad annos provectiores inclinet, potuit aliquid conferre ad generandum hoc malum; præsertim cum constet, majorem Febrium hujusmodi proventum in tali ætate respectivè oboriri posse. Nam quod attinet quartanam, quâ, teste *Hæchstetero in obs. Med. decad. 2. cas. 2.* puella in ipsis matris puerperii septimanis laborare cœpit, durante malo per integrum annum; hæc & similia rarissimè obvenientia, ordinariam regulam non faciunt. *Temperamentum* cum sit *phlegmatico-melancholicum* ob serum vitiosum, vappescens, & uliginosum, acidoque signatum charactere, maximè ad quartanam producendam dispositum est.

Aer quoque huc confert *autumnalis, pluvius & nebulosus*, cui expositus æger noster ob transpirationem & respirationem suo modo prohibitam, μιάσματα ⊖ina, biliosa, uliginosa varia congerere potuit. quæ aliàs retenta facile fermentifica evadunt, nuptaque principiis vitalibus eadem conspurcant, eorumque motum & qualitatem vitiant. *Cibis* præterea cum usus fuerit δυσπέψεις, fumatis præsertim & muriatis, mali incrementum iisdem non parum promotum fuit; qualis enim cibus, talis chylus, qualis chylus, talis sanguis & consequens valetudo. Quomodo autem cibi se ad sanguinem habent, ita *Potus* præcipuè ad lympham; qualis etenim potus, talis lympha: quam hinc in nostro casu à nimio potus crassioris usu, crassiorem quoque magisque tartaream generatam fuisse, sequitur. Accessit tandem *motus in itinere*, qui materiam vitiosam movere, imisque latentem visceribus ad sanguinis potuit protrudere undas.

His itaque productus nutritusque Ægri nostri affectus sequentia inpræsentiarum examinanda produxit SYMPTOMATA:

Quam-

Quamprimùm enim redux ab itinere factus æger, illicò sentit *lassitudinem totius corporis*. Quæ uti aliàs in sanis etiam, à motu fessis accidere solet, ita majori eminentiâ in nostro casu eadem se manifestat, spirituum motu debito à vitiosis humoribus eosdem gravantibus inhibito.

Subsecutus est *horror*, quatenus fixans inæquale, acidum & immorigerum quid archeo & massæ sanguineæ communicatur. Hoc enim panniculo carnoso, membranisque partium illapsum, fibras earundem nerveas, acidis, ⊖nis & inæqualibus suis spiculis vellicat, & partes sanguinis volatiles, balsamicas deprimit, ad cor propulso calore. Hærente sic ad superficiem corporis hospite peregrino, sanguine verò ab oppressione nonnihil liberato, spiritus vitales se recolligunt & emicare incipiunt, hinc brevi pòst *faces caloris* accenduntur, quo facto, inæquale quod est corpori, archeus sui jam juris factus aggreditur, quod subigere, vincere, difflare extrudere omni vi satagit. Ex quo etiam fundamento productior caloris æstus deduci potest. *vid.* de his latius *Willis tr. de Febrib.*

Vomendi desiderium petitur à vitiosâ, crudâ & acri in ventriculo, ejusque tunicarum plicis hærente materiâ Unde irritatione nervosæ substantiæ ventriculi factâ, idem ad vomitum invitatur.

Tussicula quandoque adest, à vellicatione partium asperæ arteriæ, à materiâ irritante, inæquali proveniente, deducenda.

Capitis dolor itidem propter inæqualem & fortiorem aeriοris seri in meninges cerebri influxum, earundemque distensionem, sicque ortam, (in quo dolor omnis formaliter consistit) continui solutionem, productus est.

Et cum idem humor ad *lienem* quoque feratur, etiam *hujus dolorem* parit *gravativum*, quod vel eo nomine præstare facile valet, quòd constet, minùs nervis instructum esse eundem.

⊡ extra paroxysmum *tenuis & pallida* cruditatem; *turbida* eadem paroxysmo exantlato, præcipitationem & separationem partium feculentarum, verbo, coctionem à naturâ inchoatam denotat.

Pulsus tardus & rarus ante invasionem, facultatis vitalis debilitatem: ingruente calore paulò *celerior*, eandem robustiorem, indicio est.

Quòd autem paroxysmus *quarto* demum *die* redeat, causa quærenda est in humoris peccantis, adeoq; fermenti fixitate. Quæ enim materia fluxilior, ea etiam suâ naturâ citiùs massæ sanguineæ inferri apta nata est, exemplo tertianæ ad quartanam relatæ. fixior è contrà ineptior est ad motum, hincque tardiùs afficit. Non excludendus tamen Archeus omnium in corpore rector & diribitor, omnisque mensuræ, numeri & temporis calentissimus.

Prognosin Quoad Eventum Ipsum Salutis Vel Mortis quod attinet: affectus hic nullum lethalitatis metum præ se fert, cum

cum secundùm communem practicorum sententiam quartana intermittens omnium febrium sit tutissima; nisi tamen exacta observetur diæta, & cura benè instituatur, facilè degenerare potest in duplicem, aut aliam mali moris febrim, ipsumque aliquando scorbutum, quem quartana, vulgo medicorum effato, vel invenit, vel relinquit, nec non melancholiam, aut hydropem. Non desperandum in nostro casu putamus, cum præsens anni tempus, ætas, & recens adhuc malum curationem ex voto futuram spondeant.

QUOAD LONGITUDINEM notum est, quartanam, licet minus periculi in se habeat, omnium nihil ominùs febrium longissimam esse. Hinc rarò ante secundum aut tertium mensem, & si sextum attigerit, ante annum terminatur. Ad plures annos 7. 12. 20. protractas quartanas *leg. Gabelchover. cent. 6. obs. 47.* Singula tamen hæc metienda juxta modulum activitatis fermenti: quod etiam ad statum in nostro ægroto applicare convenit, quem proin bono esse animo suademus.

MODUM EVENTUS dicimus coctionem humorum, eorumque variis modis, naturæ vel medicamentorum ope, vel per sudorem, vel per urinam, vel per vomitum, ad quem proclivis aliàs est æger noster, futuram excretionem. De Prognosticis signis Febris Quartanæ pluribus legi potest *Chesneau Obs. lib. 4. c. 4. p. 466. & 467.*

Perlustratâ hactenus theoriâ, PRAXIN aggredimur. Cumq; duplex in hoc affectu observetur tempus, *Intermittentiæ* nimirum, & *Exacerbationis*, curatio juxta hæc ipsa varianda erit.

Tempore Intermittentiæ ad sequentes indicationes respectus habeatur, necesse est: (1) ductus obstructi in primis viis aperiantur. (2) amurca fermentifica ♀ea & acido-biliosa corrigatur, imminuatur & enervetur in qualitate & quantitate, nè in actum denuò erumpere, & ὀργασμὸν concipere queat.

Primò scopo inservire possunt ex *aperientibus ♂alibus, ♀eis, aromaticis, amaricantibus, aliisq; antihypochondriacis & antiscorbuticis*, tum nostro ægroto, tum aliis hoc affectu laborantibus sequentia: ℞ ♂ *aperit.* cum *succ. pomor. cydon.* parata ☉ris, *Zvvölffer.* ♀*sata* egregio aperiendi vi pollens, cum *aceto* parata, *liqu.* ♂ ⊕♂ *Ess.* ♂ *antiscorb. Ess.* ⊕♂ *Ludov.* ab eodem descripta in *Pharm. modern. sec. applic. diss. 1. p. 425. Arcan.* ♀. ℞ ♂ *cum arcan.* ♀*ri* ℞ ♂ *temperat. D. D. Wedel.* Ejusdemque ℞ ♂ *balsam.* egregii usûs, *liquore* ♂ *cum Ess. lign. aloës misto constans.* ℞ ♂ *volatil. M. S. antiscorbut. Ess. absinth. compos. B. Rolfinc.* descripta *in chim. in art. form. redact. Lib. 4. sect. 1. artic. 1. cap. 6.* vel D. D. *Wedelii* extans in *Amœnit.* Ejusdem *mat. medic. Lib. 1. sect. 3. cap. 6. pag. 158. Elixir. Prop. simpl.* & ♂*le cum* ♌ *caryophyll.* remixtum, itemq; *album Helmont. Ess. Myrrh. balsam. Ess. fol. senn. Ess. rhabarb.* ♄*am*, cujus descriptionem vid. *in Amœn. mat. med. D. Wedelii Lib. 1. sect. 3. cap. 7. p. 167.*

p. 167. ♒ ☉ ☿ *Aperit. Penot. Elix.* ⊕ *Mynsicht. Extract. absinth. card. ben. scord. acor. ver.* & ex his cum ♒ ☉ ♐*ci* acuatis paratum *Elix. Antiquart. D. Wedelii*, magni usûs in quartanâ & aliis febribus longioribus, *pulveres Cachect.* & similia huc spectantia.

Dantur hæc commodè cum *Diluentibus* præcipuè, pro extricandâ penitiùs inhærente materiâ morbificâ. quare *Decoct.* v. g. *raporum, seri lact. caprin.* & *acidula* obtundentia, ut *Clyss.* ♄ ♀*rat.* ℞ *rosar. viol.* cum potu miscenda benè ordinantur.

Liquida enim hæc & penitiùs in poros admittuntur, & efficaciùs operantur. Hinc etiam *Infusa*, si paulò diutius duraverit affectus noster, rectè commentari poterunt v. g. ex *rad. acetos. cichor. gentian. plantag. fol. card. bened. summit. absinth. cent. min. sumar. chin. de Chin. lig. colubr. cass. caryophyll. schönanth. cum limat.* ♂*tis & crystall.* ☿ quæ tum diluendi, tum aperiendi fine in usum cedunt.

China de Chin. (pluribus suo loco in sequentibus commendandum medicamen) ad ʒij. in vino infusum, pariter optimè in usum cedit, vel loco vehiculi, quod hujus loci est, vel per se adhibendum.

Ad alterum scopum obtinendum *Educentia* medicamenta unicè recommendanda sunt. & quidem *Vomitoria* quod attinet, eadem in nostro affectu omninò adhiberi possunt & debent, cum constet ex vomitûs desiderio in casu anteà prolato, materiam moveri adhuc posse, nec nimis glandulis insidere, cedunt proinde hunc in finem ☿ *emetic.* ad *g. ij. iij.* cum *cinnab. nativ.* vel simili roborante, in pilulis vel cum saccharo datus, & convenienti vehiculo cum ▽ *cinamom.* vel simili liquore propinatus. ♒ ⊕*li* tantoperè ab *Angelo Sala ternar. emeticorum cap.* 4. *p.* 499. commendatum, cum *rad. asari* & ♌ *destillat. cinam.* vel alio, commodè etiam adhibetur.

Laxativa & *Purgantia*, insignem, in quartanis & similibus febribus longioribus obtinentia virtutem, jam commendanda sunt; excellunt verò pro re natâ & usu fortiori vel mitiori expetito inter eadem: *pulv. laxat. vegetab. Dn. D. Wedel. Crem. & Cryst.* ☿ *simpl. &* ♂*l.* ☿ ⊕*latus simpl. &* ☽*aris, pulv. Cornachin.* seu *Cerberus triceps ex Crem.* ☿ ♄ *diaphor. & resin. scammonii*, qui pulvis sæpe in quartanis commodo usu esse solet. Porrò pro *pilulari formâ* conveniunt *extract. aloës, hellebor. nigr. panchymag. Croll. rhabarb. mass. pil.* ☿*ear. resin. scammon. gialap. Infusa* etiam *purgantia antifebrilia* vel eo nomine commendanda sunt, quòd continuari longiùs possit eorundem usus, fermento febrili glandulis intestinalibus penitiùs impacto commodè inservientia. plura de purgantibus hisce in quartanis febribus vid. passim apud autores practicos.

Purgantia hæc tempore intermittentiæ adhibentur utplurimùm: vel si placet die paroxysmi eadem propinare, maturius id exequendum, ut

opera-

operatio ante paroxysmum absolvi possit; quam aliàs studiosè durante conflictu differre solet archeus.

Venæ sectio utut aliquando etiam in febribus intermittentibus horrore carentibus, vel plethorâ præsente administretur; utplurimùm tamen ejus usus non exposcitur, cum facilè ex mobili productior morbus reportari possit. quare nullis indicationibus præsentibus in nostro casu, nè noceamus, cum prodesse velimus ægroto nostro, planè inutilem esse dicimus venæ sectionem.

Tempore Exacerbationis, seu hoc loco *ante paroxysmum jam appropinquantem*, eò respiciendum, ut miasmatis fermentifici, seu fermenti febrilis motus suffl aminetur & antevertatur, destruendo & annihilando eodem, quod fit *præcipitantibus, incisoriis & disjicientibus, seu partium tenuium, seu fixarum cumprimis & alcalinarum, seu mixtis*: quorum plurima licèt etiam diebus intermissionis dentur, superiùs ex parte commendata, quale v. g. est *Elixir Antiquartium*, huc potissimum referendum; inprimis tamen hoc loco ante paroxysmum velut magis specifica, meritò laudanda sunt sequentia: ☉ *absinth. cent. min. card. ben.* ☿ *diaphoret. lapid.* ♋ *conch. præparat. corall. arcan. duplic. Mynsicht. flor.* ☉ ♈*ci, specif. febrif. Croll. Lang. Strobelberg. Bezoard. min.* ☽*l. mater perlar.*

Efficaciora verò & excellentiora hæc omnia reddi possunt additis *viperinis*, ut *trochisc. de viper. cinnabarinis*, *oleis destillatis*, & cumprimis *oleo seu balsamo antisebrili Dn. D. Wedelii*, composito ex *oleo caryophyllorum, piperis & camphoræ*. vid. *Ejus Opiolog. lib. 2. sect. 2. c. 1.*

Commendanda etiam hoc loco in specie peculiari nomine veniunt *Bezoardica*, illa scilicet, quæ exclusionem fermenti febrilis in sanguine respiciunt, talia verò sunt ex balsamicis, ♀eis & ☉inis: ♌a jam à nobis commendata, quibus addi merentur ℞ *bezoard. Dn. D. Wedelii* & aliorum ut *B. D. D. Rolfinc. Michael. Ludovic. Ess. theriac. balsam.* ~ *theriac. camphor. theriac. cœlest.* ipsâque *Andromach.* ~ *ebor. C. C. serpent. viperar.* ☉ *volat. viperar.* spectant huc quoque ipsa ☩da, ut ☩ *s. & bezoard. rutac.* & similia.

Ex quibus hactenus recensitis, à medico perito, & materiæ medicæ gnaro, pro variis circumstantiis, quæ in ægro nostro contingere possunt, variæ, selectu probè instituto, concinnari queunt formulæ.

Singularem sui hoc loco meretur considerationem celebris hodie, & decantata medicina *Cortex Peruvianus*, *China Chinæ* dictus, superiùs etiam cum aliis allatus. Egregium sanè est hoc medicamentum, amaricante & fortiter penetrante virtute, cum asperitate leviter adstringente se commendans. Solet equidem ʒj. per se, vel cum *oleo destill.* convenienti in *vino malvatico*, vel alio propinari ante paroxysmum. danda verò opera circa exhibitionem hujus nobilis medicamenti est, ut nonnisi præmissis universalibus, & acido

febrili jam maximam partem correcto, in usum trahatur: aliàs major spirituum, materiæq; morbificæ confusio ex intempestivo usu hujus laudati corticis provenire potest. Notandum præterea hinc est, infidum non raro post usum hujus corticis observari effectum. qui enim semel vel bis à propinato eodem remansit, sæpè post aliquod tempus redire visus est paroxysmus, majori aliquando, quàm anteà erat, cum vehementiâ. quare nec semper, nec nunquam hoc medicamine utamur oportet, quin semper genium morbi & circumstantias circa eundem, quidque ferant ægroti, quid minùs, attendamus; non tam empiricorum sectantes temeritatem, quàm firmis & veris dogmaticorum innixi regulis. Denique & hoc addendum, optimum hujus chinæ de chinâ cum specificis febrifugis jam recensitis esse connubium. Plura curiosa hujus corticis exotici indagatori suppeditabunt *Willisius de Febrib. cap. 6. Barthol. cent. V. hist. 56. Boyle tract. de utilit. Natural. Philos. part. 2. sect. 3.*

Opiata præter jam dicta, quæ præstare possent ægroto nostro, aliisque quartanariis auxilia, instar omnium & sufficientissimè docet *Dn. Wedelius* in suâ *Opiolog. loco suprà cit.* ubi simul methodum curandi genuinam febres intermittentes in genere, subministrat. Dari scilicet possunt Opiata non per se, & primariâ intentione, sed secundariâ cum pulveribus febrifugis maritata: ac præmissis universalibus; hinc hanc in rem *Horstius problemat. therapeut. decad. 1. quæst. 7.* plurimas *ait* febres intermittentes, præsertim quartanas, post præparationes & purgationes debitas auxilio *laudani opiati* sublatas fuisse, duabus vel tribus horis ante paroxysmum exhibiti.

Adhibito aliquo ex jam commendatis ante paroxysmum medicamento, æger leni calore tegatur, nec corpus ad sudorem conatu religioso cogat, reficiendus *in ipso paroxysmo aciatis*, & aliis pro re natâ suaviter *refrigerantibus*. eò tamen respiciendum, nè nimio refocillantium usu paroxysmus inhibeatur, & materia pœnitendâ hinc operâ intempestivè intrò pellatur.

Quidam ex hodiernis medicis methodo curandi febres quartanas hactenus propositâ non contenti, exantlato paroxysmo eadem repetunt, quæ paulò ante paroxysmum dederant medicamina, singulis 6. 8. horis eorundem continuando exhibitionem; imminui nimirum hoc pacto & penitus inverti fermentum febrile rati. quem tamem curiosum conatum suo loco relinquimus, idque nonnisi in melius declinante morbo tentandum esse, rationibus in subsidium adhibitis, persuasi.

Topica poterunt adhiberi sequentia: *stomacho*, cum hic malè habeat, epithemata ex *spir. vini*, sæpius repetenda, *emplastrum de crusta panis*, & *bacc. laur.* ℥ *caryoph. carv. roboratum* pro lubitu applicentur. *Lieni*, qui dolorem gravativum sentit, conveniunt Unguenta & Emplastra emol-

emollientia & roborantia e. g. *Empl. de cicut. de gumm. ammon. & cappar. lil. albor. ~ formicar. pinguedines variæ*, & similia. *Cordis & pulsuum regioni* inserviunt *sacculi ex spec. cordial. temperat.* ▽*is cordialibus frigid. irrorandi.* Pro *pediluvio* commendatur *lixivium* : nè plura alia pro libitu adhibenda latius recensea-mus.

Diæta debitè ab ægroto nostro in posterum observanda erit:

Cibus itaque sit boni succi & facilis concoctionis. carnes ⊖e nimio conditos, fumoque induratos, aliosque cibos crassos, glutinosos, ac multum terrestris succi in se continentes evitabit. flatulenta omnia fugiet. è contra melioris succi & magis correctis vescetur cibis.

Potus sit cerevisia probè defecata, vinumque tenue & maturum consultum quoque est, carduo benedicto, absinthio, aliisque infusis, quemvis exaltare potum.

Aere pluvio & nebuloso, quantum fieri potest, nullum posthac suscipiet iter; sed temperatum undique sibi eliget eundem.

Motus intempestivos mox à cibo non instituet, nec *quiete* nimiâ effœminabit corpus: cuncta ad mediocritatis leges compositurus.

CASUS II.

De

FEBRI MALIGNA.

JUvenis viginti annorum, plethoricæ constitutionis, hæmorrhoidum fluxui assuetus conqueritur de ingenti lassitudine totius corporis, sequitur horripilatio & inordinatus rigor, tandem calor continuus cum siti, capitis dolore & vigiliis subsequitur. Pulsus erat languidus, nonnunqam naturali iterum similis: Sæpius animi deliquium patiebatur; aderat nausea & diarrhœa cum ingenti circa ventriculi regionem dolore; lingua erat arida: ⊡ rubicunda & clara. Quæritur quis morbus & quibus remediis curari possit.

RESOLUTIO

AFFECTUUM cognitio juxta *Hippocratem* est vera eorundem medicatio: Ante omnia itaque inquirendum erit in morbi hujus ideam, antequam curationem suscipiamus, cùm in morborum cognitione maximam Fortunæ Medicæ partem sitam esse putemus. Dicimus itaque præsentem Ægrum laborare FEBRI MALIGNA, desumtis signis dignosticis à symptomatibus, morbi idea & aliis.

DEFINIMUS hanc febrim quod sit: *intemperies maligna acris & fervida,*

vida, cum præternaturali totius massæ sanguineæ effervescentia.

Dicitur *febris* à ferveo, vel ut aliis placet à februo, de quo *Willisius, Schokius, Vossius & alii* videri possunt. Nos parum curantes Etymologicas disceptationes, illas discutiendas aliis relinquimus. Nobis sufficit notâsse, adesse intemperiem calidam & pulsus mutationem, vel ut alii loquuntur cordis irritationem: quibus positis, necessariò ponitur febris. Solebat aliàs vox febris solis febribus ardentibus tribui: hinc canit Virgilius

Cum furit, atque artus depascitur arida febris,
Profuit incensos æstus avertere, & inter
Ima ferire pedis salientem sanguine venam.

Usus verò obtinuit, omnes illas intemperies, quæ aliqualem etiam conjunctum habent calorem, modò febrilis adsit cordis irritatio, vocare febres. *Vide Disputationes Medicas Sylvii.*

Maligna dicitur, quoniam est mali moris, decipiens non rarò ægrum, medicum & adstantes: symptomata habet graviora, quàm febres vulgò habere solent, plures afficit, multos interimit, & eludit vulgaria ante febrilia medicamenta, ita ut ejus natura longè distet ab aliarum febrium ideâ & genio. Dicuntur etiam tales febres malignæ, quia similes sunt malis hominibus, qui aliud vultu & verbis præseferunt, aliud corde occultant, & factis præstant. Dicuntur etiam venenatæ, quia immediate à venenatis particulis, sive intus genitis, sive extrinsecus admissis, oriuntur, ut dicetur capite de causâ. Infestæ sunt ipsis medicis, hinc nonnullis vocatur febris antimedica, medicorum napellus & flagellum, qua hodierno tempore in Germania multi celeberrimi viri obiêre, loquente experientia, *vide tractatum Cl. Lehr. de Scorzonera.*

Subjectum *hujus morbi* Universale dicimus esse totum corpus; conqueritur enim æger de ingenti lassitudine totius, adest horror & rigor; & omnes actiones læsas esse deprehendimus. Particulare verò est cor, quod musculum esse dicimus: Notandum verò ad evitandas falsas aliorum imputationes, nos hic non intelligere nudum illud parenchyma, ut vulgares Anatomici illud in mactatis canibus vel aliis cadaveribus demonstrant; sed potius indigitari à nobis integram fabricam cum insito calore, & insidentibus spiritibus animalibus, sine quibus facultas illa pulsifica, quam nobis antiquorum sectantes errores velut superadditam quandam ab anima peculiarem virtutem obtrudunt, explicari nequit: nisi Entia præter manifestam necessitatem multiplicari velint.

Cor esse verum hujus morbi subjectum, patet ab insigni functionis ejusdem læsione, pulsus enim est mutatus, in quo consistit ratio formalis febrium juxta nonnullos, qui demonstrant dari etiam febres frigidas, & calorem esse saltem effectum motus

sive

sive febrilis fermentationis : de quo vide *Franciscum Piens* Medicum & Chirurgum expertum, ut & magnum nostrum *Sylvium*. Nunquam, *dicentem*, probabunt essentiam febris consistere in isto æstu in corde, hinc & universo corpore. p. n. aucto, postquam dantur febres algidæ, frigore continuo & nullo calore aut ægris, aut medicis adstantibusve aliis notabili molestæ? quas, ne suis præjudiciis valedicire cogantur homines credere, quàm scire magis apti, negant simpliciter & audacter? quoniam in auctoribus suis classicis, atq; sua ex se mutuò exscribentibus, quos solos habent pro bonis, talia non legerunt in Museo suo somniis excogitandis & conscribendis, quam circa ægros symptomatibus eorum observandis magis dediti, pro quibus orandum est, ut sit mens sana in corpore sano, ni & hoc ex affectione quin & quandoque melancholia hypochondriacâ sit minus sanum, sicut ex vultu talium tetrico & moroso facile est medicis practicis hoc deducere. Sed quid dicent suffeni bonorum auctorum helluones, ac nil præterea ferè sapientes, de frigore tam sæpè per horas plures tam graviter circa intermittentium initia ægros vexante & lacerante, subsequente non rarò calore leni ac nullatenus molesto? Audebunt ne negare, durante frigore laborare suos ægros febre? An potiùs dicent toto illo tempore tam longo auctum esse & concentratum in corde calorem suum fictitium ac præternaturalem, quamvis nec sibi nec aliis, nec ægris ullo signo observabilem, præjudicio tamen suo necessariò concludendum? sed pro his, *pergit*, quoque orandum, postquam mirè delirat ipsorum mens. An quæso assentiemur hominibus omnem tum ægrorum tum aliorum, tum suum sensum suis præjudiciis postponentibus, & quidem cum quotidiano ægrorum suorum detrimento? Absit, ut hoc agat vir bonus ac Deum timens &c. Certum tamen est, calorem infitum sive ignem naturæ ut alii vocant irritari, supprimi & tandem in manifestam erumpere flammam, accedentibus particulis ad expandendum nunc satis dispositis. Qualis vero sit ignis ille vitalis, multi non capiunt, seque illud nescire aperte profitentur, dicendo : Cœlestis esse naturæ. Putamus tamen non opus esse, ut ad extremos mundi angulos confugiamus, cum unus idemque hoc in universo sit calor. Cœlestia enim, inquiunt *Cartesius, Graydanus, Regius Tatinghoff, de la Forge, Brokhuisen, Raei, alitque Viri Clarissimi :* & elementaria tantopere non differunt. Non sunt duo calores, inquit Piens, neque concipi debent ut duo, sed unus.

Quoad Causam Negotium hoc est arduum & difficillimum, quod multorum Clarissimorum Virorum torsit ingenia. *Morbi pestilentiales*, inquit Clarissimus Willis, *adeò in tenebris grassantur & ignotam ducunt originem, ut eorum causæ & essentia sine recursu ad occultas qualitates rarò explicentur.* Conabimur tamen,

men, quantum possibile, ægro nostro & adstantibus causam morbificam adeò clarè ac perspicuè proponere; ut nulli dubitemus, illam facillimè à quovis etiam, cui de meliori luto formavit præcordia Titan, perceptum iri. Causam itaq; veram hujus morbi maligni dicimus esse particulas acres volatiles & valdè incongruas, quæ compagem totius cruoris solvunt, destruunt, & universam œconomiam labefactant, id quod partim à priori, partim à posteriori probari poterit. Novimus, nonnullos alto supercilio hæc lecturos, qui istiusmodi morbos malignos à tota substantia, & qualitatibus occultis dependere acriter defendunt, imò in illos invehuntur, qui profundius in latentem causam inquirere conantur; quasi verò non sit laude dignum, veritatem in profundo latentè eruere, & omnia in foro medico ad manifestas qualitates referre velle. Omnes unanimiter profitentur & concedunt, causam febrium malignarum esse venenosam, ergo participabit de natura veneni: quod si ab epoto veneno eadem observemus produci symptomata, quæ per manifestas possint explicari causas, quid opus erit in explicatione symptomatum, febres malignas comitantium, confugere ad occultam aliquam & specificam energiam? dicam adhuc clariùs: Si Mercurius sublimatus, napellus, arsenicum aliaque venena intus assumta excitant nauseam, vomitum, ardorem, anxietates præcordiorum, tormina, rosiones, fluxus alvi cruentos, lypothimias, tremores, convulsiones, sopores, deliria, maculas cutis &c. per solam partium configurationem. quatenus dissoluta abeunt in subtilissimas volatiles ac summè acres particulas, per quam configurationem manifestè omnes illi effectus explicari possunt. Ergo etiam in febribus malignis & pestilentialibus, ubi eadem observamus symptomata, per tales qualitates manifestas idem negotium explicari poterit. Prius nunquam negari potest, & hactenus sufficienter probatum, â nobis etiam in ipso conflictu ulterius demonstrabitur. Ergo consequens etiam erit firmissimum.

Rectè hoc ex fundamento præmittit *Clarissimus Willis* explicationem naturæ venenorum, antequam venenum pestilentiale in specie describat, quoniam illis probè cognitis, facillimè etiam naturam febrium malignarum scire poterimus. Siquidem ipsorum vis consistit in sola continui solutione, sive foris in corpus nostrum agant, sive intus virulentiam suam prodant, ita ut supervacanea sit divisio morborum in morbos intemperiei, compositionis & solutæ unitatis, cum omnes in continui solutione conveniant, & differant solum quoad majus & minus, dum vel facilius vel difficilius in sensus incurrunt. A posteriori etiam sententiæ hujus veritas probatur, dum observamus medicamenta illa alexiteria non occultâ sed manifestâ agere qualitate, imò ne unicum quidem nominari posse alexipharmacum, cu-

jus

jus effectus sive operationis non manifesta possit reddi ratio. Omnia enim alexipharmaca referri possunt ad attenuantia, incidentia, volatilisantia, calefacientia, quæ pro diversitate veneni exhibentur, quatenus illud consistit in frigore potentiali: glutine quodam volatili, coagulatorio & contagioso: vel in particulis acutis scindentibus & causticis, quibus necrosin liquori tam vitali quàm animali inducit, (vel ut alii loquuntur, quibus animam vegetativam & sensitivam destruit) hinc oriuntur à venenis juxta Regium, magni ardores, mentis perturbationes, deliria, partium & totius corporis refrigerationes, intumescentiæ, livores, rosiones, excoriationes similiaque alia symptomata; quæ per contraria calefacientia, vel refrigerantia, item oleaginosa, pinguia & lenientia, sæpè curantur. *vide* ulterius *medicinam Henrici Regii.*

Particullæ illæ incongruæ duplici agunt in corpus nostrum modo, vel fundendo, vel coagulando: *fundendo*, dum ita dissolvunt sanguinis compagem, ut in serosum abeat liquorem, & ad accendendum sit planè ineptus, inde cessat pneumatosis tam in corde, quàm in cerebro, non aliter ac affuso oleo ♁ri lac in liquorem tenuem abit, nec unquam ad fibrosam consistentiam reduci potest.

In Ephemeridibus Gallicis collectis à Jean Baptista Denys refertur, canem illicò mori, si per Siphonem sanguini misceatur liquor N. ita enim fundi massam sanguineam, ut mutata ejus textura particulæ nunquam in ordinem pristinum cogi queant.

Coagulando, dum sanguis confestim figitur, & ad circulandum ineptus redditur; hinc oriuntur suffocationes, maculæ nigræ, lividæ, totum corpus non raro vel saltem alterutrum latus post mortem obsidentes: Non aliter ac si spiritus N. injicitur per arteriam, & sanguinem cum inopinato animalis interitu coagulat.

Accusabimur forsan à nonnullis nimiæ curiositatis, quum illa parum prosint futuro medico, semper enim eandem dicunt manere medendi methodum, eadem etiam semper applicari remedia, sive ad occultas confugiat quis qualitates, sive alius factus audacior per particulas (*ad quas tanquam commune asylum dicunt nos confugere, & pro illis tanquam pro aris & focis dimicare, imò pro Diis haberi*) negotium illud explicare tentet. Verùm errant quàm maximè boni illi viri. Quomodo enim Medicus debellabit morbum, cujus causam ignorat? ignorantiam verò suam nolens volens prodit, dum dicit: Febrem malignam esse morbum occultarum qualitatum, idem enim est, ac si diceret, die Haubtschwachheit kommt her/ich weiß nicht woher. Ipsa etiam alexipharmaca quàm maximè inter se differunt, neque indifferenter applicari debent, & hujus rei ignorantia multos trucidat, ita ut forsan errore medici plures pereant, quàm virulentia ipsius morbi. Siquidem si venenum

fit volatile valdè & acre, summo cum vitæ periculo ægro exhibentur medicamenta alexiteria, salibus volatilibus abundantia; potius contraria eligenda, vel præcipitantia, vel acrimoniam obtundentia. Lap. Bezoar. Bolus armena, diascordium & alia. Ex quibus patet, methodum nostram medendi non esse adeò periculosam & lubricam, ut illorum, qui vera negligunt principia. Retulit mihi *Dominus Waldschmidius*, se aliquando tractasse Juvenem febri maligna graviter decumbentem, in quo nullum toto morbi tempore gravius observare poterat symptoma, quàm summam respirandi difficultatem, per intervalla crebrius recurrentem, ut præ metu suffocationis æger erecto corpore noctu diuque sedere coactus fuerit. Ter secta fuit vena, non lege methodi ordinariæ, si quidem nec plethora aderat, nec calor febrilis adeò urgebat, hinc secunda & tertia venæ sectio ab aliis medicis prohibebatur; interim facies observabatur livida à sanguine coagulato & circa malas restagnante, pulsus erat languidus à sanguine ad cor transeundum minus dispositio, quibus omnibus probè consideratis, desertâ viâ communi, venæsectio bis adhuc felicissimo successu, aliis contradicentibus administrabatur, & æger è faucibus mortis eripiebatur, non neglectis aliis sanguinis coagulationem impedientibus medicamentis. Et quomodo quæso occurrere poterimus symptomaticæ & colliquativæ urinæ in febribus his excretioni? sudoribus illis copiosissimis sed ægro funestis? fluxui alvi coliquativo? de quibus optimè *Riverius de febri maligna?* nisi vim illam fundendi probè cognitam habeamus, tunc enim exulare debent omnia attenuantia & volatilisantia, & illa adhiberi, quæ tonum tum viscerum tum ipsius sanguinis conservent.

Brevibus itaque dicimus, particulas has acres & malignitatis & effervescentiæ esse causas, ex sola configuratione, quemadmodum videmus in chymicis duos liquores confusos se invicem destruere, effervescere & strepitum edere, nullo aliò accedente movente, præter solam illam texturam, quam à primo habent ortu, & qua, quoties aliis figuræ particulis occurrunt, tales ebullitiones excitant.

Nunc eâdem brevitate etiam Modum Generationis proponemus: generantur illæ particulæ vel in corpore ipso, vel alibi generatæ corpus intrant. In nostro ægro utrumq; potest esse; Hodierno enim tempore malum hoc Epidemicum est, & hinc indè vagatur, ut quàm facillimè contagium aliundè suscipi possit. Adest præterea consuetæ evacuationis suppressio, ob quam sanguis restagnans acescit, & ebullit, quo in motu particulæ fiunt acriores & cordi communicatæ irritationem illam vitiosam, nec non una cum sanguine ad alias partes translatæ, calorem totius corporis excitant, ficque malignitatem induunt, id quod cernere licet

licet in aquis paludosis, aliisque liquoribus diu reservatis.

Symbolum suum conferunt SEX RES NON NATURALES; Præ omnibus vero considerandus est AER: quamvis enim & reliqua quid conferre possint, tamen non tam generare febres malignas, quàm illas graviores reddere putamus. Sine aëre vitam nostram conservare nequimus, cum in eo sit occultus vitæ cibus, de quo vide *phasin Sophicum Domini Johannis Tackii.* Aër itaque facillimè sanguini suas imprimit qualitates, qnod si alienis & peregrinis imbuatur particulis, inficit sanguinem & labem corpori nostro communicat, Eundem verò alterari & inquinari certô certius est. Sunt autem duo præcipui spiritus, quos in aëre observamus, quorum unus est acidus, alter volatilis salsus, uterque aptus, vel compagem sanguinis solvere, vel cruorem magis figere. Negari sanè nequit, continere in se aërem æstivum particulas salinas lixivas, sed volatiles, aliquid oleosi & aromatici habentes: Hinc, referente *Illustri Digbæo*, & ex hoc *Clarissimo Sylvio*, illi, qui exeunte vere aut vigente æstate aëre sudo ac sereno per Galliam meridionalem faciunt iter, percipiunt aromaticum plantarum etiam longissimè dissitarum odorem & fragrantiam certissimo argumento, particulas subtiles emanare ex illis plantis, atque cum vento transportari per aërem ad regiones alias. Particulæ illæ agitatæ à calore solis magis acuuntur, & attractæ per inspirationem augent particulas biliosas in sanguine, infringunt humorem acidum & austerum, quorum munus est sanguini justam largiri consistentiam, & temperare bilis volatilitatem, unde sanguinis crasis valdè mutatur & ad corruptionem disponitur. Neque aër inspiratus pulmonibus solùm communicatur, verùm ipso in introitu etiam salivæ miscetur, & glandulas intrat, deglutitur etiam in ventriculum, ibidemq; auget bilem, hoc est, reddit illam acriorem & magis volatilem, humores etiam pituitosos & viscosos ibidem attenuat, & fluxibiles reddit. Clarissimus *Sylvius* hâc de re ita differit: *An inspiratus aër aliqua sui parte salivæ quoq; aliisq; humoribus, à cerebro subjectisque ipsi glandulis, glandulosisq; tunicis ad os & fauces derivatis, commisceatur, & unà cum illis deglutitus in ventriculo & intestinis tenuibus mutationem aliquam humoribus ibi repertis, aut confluentibus adfert? sicut arduum est probare, ita durum videtur negare. Mihi certè, qui veritatem ubiq; ac unicè sector, non censetur illud improbabile, quamvis putem, plures adhuc requiri observationes ad rem illam obscuram illustrandam, confirmandamq;, & ita stabiliendam, ut dissensientium cogatur assensus.*

Referendi sunt huc venti, qui agitando, confundendo, & apportando aërem vitiant. Sic australis alis suis salem volatilem ad nos transportat, nec non spiritū volatilem. Borealis plures acidas partículas secū vehit: suntq; vel

nitrosæ, vel de sale muriatico & armeniaco participant. Denique impurior fit aër, & ad generandas febres aptior à nebulis, nubibus, pluvia, nive, grandine, â vaporibus & tetris exhalationibus, è cavernis, locis paludosis, vel cadaveribus exspiratis: de quibus prolixè agit *Sylvius*, qui videri potest.

Aër itaq; infectus interimit plantas, bruta & homines, ut videmus aquas corruptas & alienis incongruis & peregrinis corpusculis & atomis refertas necare pisces: Venenatæ enim particulæ sunt valdè agiles, & in momento tanquam radii luminares per medium diaphanum transeunt.

Paulò aliis verbis, eodem tamen sensu, de hoc negotio loquitur *Thomas Willis:* siquidem is admittit innumeras atomos figuræ multiplicis & plurimum diversæ, ob quas variè cohærent, mutuo combinantur, & corpora nostra diversimodè afficiunt. Nam quamdiu in utrisq; apta contemperatio intercedit, tam diu vita ac sanitate fruimur. Sin vero corpuscula aëri innatantia sint ejusmodi figuræ & potentiæ, ut spiritibus corporis nostri adversentur, tunc crasis ipsorum pervertitur, corpus putredinem concipit, & vita nonnunquam extinguitur. Hinc inter homines ac pecora lues sæpenumero grassatur, quæ simul totos interficit greges. Plura qui desiderat, adeat ipsum authorem *libr. de fermentatione & febribus.*

Cum verò brevitati studeam, ipsam applicationem Lectori relinquo, vel magis specialia mihi ad cathedram reservo, quilibet enim videt ex antedictis veram causam febrium malignarum facillimè ita erui & in apricum duci posse, ut nihil possit esse clarius: Restat ut de SIGNIS agamus, antequam ipsam aggrediamur curationem.

SIGNA DIAGNOSTICA vel malignitatem indicant, vel dispositionem febrilem: utraque à symptomatibus desumuntur, quorum syndrome & congeries signum pathognomonicum exhibet. Itaque hic operæ precium erit, ordine referre SYMPTOMATA, & simul causam eorundem addere, quo signa fiant clariora. Hi morbi cognitu sunt difficiles, solent enim vel sine, vel cum tantillo frigoris invadere; adest statim in principio ingens lassitudo membrorum, capitis gravitas, & ut plurimum solent ab initio illam indispositionem suscitare, qua quis antea laboravit. Sic in hysterica muliere causabunt uterinos affectus; in calculosis dolorem renum excitabunt: qui colicis obnoxii sunt doloribus, in illis colicam mentiuntur, in aliis pleuritidem simulant. Sæpius cum hæmophtysi adoriuntur, sicq; deludunt medicos, ut horum symptomatum, & non febris malignæ rationem habeant.

In præsenti casu Æger noster conqueritur de *ingenti lassitudine* totius, partim à copia humorum vitiosorum hinc inde in habitum corporis effusorum, partim etiam ob spirituum animalium vitium. Siquidem auræ

auræ instar particulæ illæ venenosæ afflant simul liquorem animalem, propterea segnius influit, & motum ac sensum cum molestia quadam edit. Accedit & hoc, quod, læsa sanguinis accensione in corde, illico cesset spirituum animalium genuina generatio, unde paulo post functiones animales non ritè peragi possunt.

Sequitur *horror & rigor* reciprocus; partim ab halitibus acribus & mordacibus partes sensiles obsidentibus, partim etiam ab ipsa cordis irritatione, & flammulæ cordis agitatione. Siquidem observatu dignum, ligna recentia igni imposita ipsi ruinam minari, & flammam valdè minui, ut penitus extingui videatur: tandem luctâ transactâ, & recuperatis de novo viribus, in apertam erumpit flammam. Eôdem modô quoties humor incongruus unà cum sanguine cor ingreditur, toties flammula cordis opprimitur, hinc rigor & horror ob illam cordis irritationem in universo corpore percipitur: Donec, discussis particulis aquosis, & ad accensionem minus dispositis, reliquæ particulæ fiant fervidiores; Hinc videmus in ægro nostro rigorem subsequi calorem, accenso enim sanguine, & auctâ nunc flamma particulæ illæ agitatæ alias vicinas agitant, donec tandem calor in toto corpore deprehendatur. Quæ omnia accuratè explicantur à *Jaque Rohault de febribus.* Cum his conciliari possunt *Sylvii meditationes*, qui rigorem deducit ab halitibus acidis & austeris succi pancreatici, corrupti ob restagnationem, & bilis dominium superantis: quibus discussis, inquit, bilis sui juris facta calorem sive agitationem particularum minimarum in toto corpore instituit.

Sitis & capitis dolor ab iisdem dependent causis. Siquidem bilis tum per se acrior, tum ab effervescentia febrili adhuc acrior pejorque facta sitim inducit. In capite vero, rodendo, vellicando & distendendo acrimonia suâ salsâ lixivâ dolorem excitat: unde vigiliæ contumaces sequuntur, quatenus tam ab acida acrimonia, quàm etiam salsâ partes sensiles afficiuntur. Siquidem vigiliæ tam diu durant, quam diu sensuum externorum organa vehementer vellicantur. Pulsus est languidus, ob sanguinis corruptionem, ex obstructione hæmorrhoidum pronatam; interdum naturali adhuc similis, quoties istiusmodi particulæ adhuc ingrediuntur, quæ momentaneam illam accensionem suscipiunt. Notandum tamen, talem pulsum non diu manere, & si accuratè forsan illum observare velimus, nunquam in omnibus erit naturali similis: *Pulsus minor, inquit Clarissimus Sylvius, acceptus ferendus halitibus acidis ad cor delatis & sanguini admistis eundemque solito magis coagulantibus, adeò ut tunc densior factus segnius ac difficilius rarefieri queat, Debilior verò debetur iisdem halitibus acidis sanguinem non tantum, sicut dictum coagulantibus, verùm eo ipso ipsum ad partium quarumvis secessum ac secretionem ubivis absolvendam in-*

eptiorem facientibus ; unde in cerebro animales ſpiritus minori copia tunc à ſanguinis maſsâ ſecedentes animalem motum ubique languidiorem efficiunt : quapropter multi eò tempore pedibus ſuis ſtare non poſſunt, aut partes alias commovere.

Præcipuum ſignum diagnoſticum inter alia à viribus deſumitur. Videmus ægrum noſtrum pati *animi deliquium* citra cauſam manifeſtam; inde concludimus, latere anguem in herba, & ſummam malignitatem occultari, reliquis diebus magis magisque ſe produturam. Sanguinis enim motum valdè eſſe perturbatum, & ob æqualem ejus mixtionem à fermento venenato ſolvi inceptam cruorem in corde ſtagnare exinde facillime colligi poteſt.

Adeſt *Nauſea* à bile volatili in ventriculo & inteſtino duodeno fluctuante, & ventriculi ſubſtantiam ſenſilem ad motus periſtaltici inverſionem irritante.

Alvi fluxus oritur à ſanguinis fuſione & colliquatione, nec non à bile acriori prædominante, & excrementa diluente. *Dolorem circa ventriculi regionem* alii à flatibus comprimentibus orificium ejus ſuperius derivant. Nobis magis placent illa, quæ *Helmontius* habet, dicendo : *Sedem ſuam has febres habere in convexo ſtomachi, ad quæ loca nonniſi arcana provenire; Endemicam enim inſpirationem nihil aliud eſſe, quàm odores imperceptibiles, qui per pulmones in thoracem penetrent, diaphragma perſpirent, & ſtomachi ſuperficiem feriant. Linguæ ariditas* vel ſola hujus febris ſignum inſeparabile eſt, qua perſiſtente gliſcit febris: vide *Oßvvaldum Grems.* Quæ ſigna collectivè ſumpta, & febrem & malignitatem certo indicant, cujus curationi nunc incumbuendum eſſet, niſi ex re foret medici, ſeſe prognoſtico aliquo præmunire, ne, ſi curatio pro voto non ſuccedat, ejus fama incurrat naufragium.

Urina rubicunda debetur bili, vel particulis ♃reis una cum ☉linis mixtis & incoctis: unde febrilem diſpoſitionem & ſpirituum accenſionem cognoſcimus.

Signa Prognostica hoc in affectu ſunt lubrica, facillimè decipientia & medicum & ægrum, id quod jam dudum agnovit *dictator dicens §. 2. aph. 19. prædictiones in morbis acutis eſſe incertas.* hinc ſuadet *Magnus Rolfincius* ex *Riverio:* Satius eſſe, eloquia noſtra ſuſpendere, donec vel naturæ vel morbi victoriæ indicia certa ſe obtulerint. Siquidem obſervatum eſſe, quod quò majora in hâc febri apparuerint ſymptomata, quæ aliis in morbis pericula, imò etiam ipſam mortem minentur, eò meliorem ſalutis exitum reſpondiſſe: Mitiorum verò ſymptomatum præſentia plurimos interiiſſe.

Fallaces ergò *ſunt his in morbis prædictiones*, quia tempora morborum ita accuratè diſtingui nequeunt, cum morbus hic æqualiter ſua tempora percurrat, & refert *Grembs* : quendam ſextô die ſudâſſe ſudorem frigidum copioſum, & ſeptimo ſe melius

lius habuisse. Hinc exclamat: *ó quàm fallaces regulæ dogmaticorum*! Idem observavit *D. D. Geilfusius*, in illustri personâ, quod ex relatione *Dn. D. Waldschmidii* habeo.

Est hæc febris ex numero acutarum, hinc ratione temporis prædicimus ad undecimum & decimum quartum diem extendi posse. Est *morbus periculosus*, insidiosus, curatu difficilis ac multis lethalis. Metum augent graviora nonnulla symptomata; animi deliquium, fluxus alvi, & summa virium prostratio. Reconvalescentiam repromittunt ætas juvenilis, mentis constantia, & convulsivi motus absentia.

Interim *inter spem & metum* versamur. Nullum dubium est, sanguinem ob prægressam hæmorrhoidum obstructionem valdè esse corruptum. Magna spes sita est in earundem apertione, nam in febribus malignis juxta *Fabricium ab Aqua pendente* plus præstant hæmorrhoidum per hirudines apertiones, quàm venæsectio, quoniam reseratis arteriis sedalibus sanguis à corde revellitur.

Diligenter *quotidiè* erunt *inspiciendi oculi*, manus tangendæ, & lingua examinanda. Oculi, ut instans delirium prævideatur. Manus, quæ convulsionem instantem indicant: & lingua, quo sciamus, utrum morbus ungaricus, vulgò die Bräune/ coincidat.

Pulsus servans æqualitatem bonus. Malus è contra inordinatus & inæqualis.

Pulsus sanorum similes periculosi: significant enim naturam præ imbecillitate à coctione abstinere: juxta *Riverium*.

Motus convulsivi admodum periculosi sunt.

Motus tremuli manuum & linguæ funesti esse solent, & plurimum ab Hippocrate damnantur.

Surditas in principio apparens malum portendit, in statu vero salutem pollicetur.

Narium stillicidium malum.

Singultus & *cardialgia* mortem minantur.

Maxima ciborum aversio periculosissima est.

Oculorum inflammatio certum appropinquantis mortis prænuncium, nisi hæmorrhagia narium sequatur.

Per somnium etiam nunquid ex oculis sub appareat, inspiciendum. Nam si quid non exactè commissis palpebris ex albo sub appareat, modo non ex alvi profluvio, aut medicamenti potione, contingat, malum est signum & lethale valdè. *L. 6. aph 52.*

Ex urinis in febribus malignis ferè nulla prognosis elicitur, aut admodum incerta: siquidem, quæ sanorum similis est, sæpius pessimum exhibet signum: Imò verò multi, coctionis signis manifestè in urinâ apparentibus, è medio sublati sunt. Attamen urinæ concoctæ, & laudabile enæorema habentes, idque multis diebus perseverans, & de die in diem magis sesè uniens, ac in matulæ fundum sensim descendens, certam salutem

tem perpetuò pollicetur. Vide *Riverium.*

Certius prognosticum, sed triste, sumitur ad hoc, quando ægri floccos carpunt, vel plicas supra lectum explicant, vel quodlibet objectum inordinatè arripiunt: quod qui faciunt, nunquam evadunt: quia significat delirium valde intensum, & non solum meningum, sed & occuli tunicarum inflammationem, & spirituum opticorum perturbationem incurabilem; propter quam oculis varia & falsa objiciuntur, quæ æger removere conatur. Vide *Hæfer. p. m.* 346 id aliquando tamen citra noxam & ægri interitum factum fuisse refert *Horstius Tom. 2. p. m.* 92. *obser. suarum*, quæ dignæ, ut noctu diuque à quovis practico legantur, relegantur, ac in succum & sanguinem convertantur.

Curatio nititur indicationibus: Sunt verò *duo* potissimum hoc in casu *indicantia*, intemperies calida, & maligna, illa per alterantia, hæc per alexipharmaca expugnanda. Adsunt etiam urgentiora symptomata, quæ curationem ad se convertunt: vigiliæ, alvi fluxus, animi deliquium & linguæ siccitas.

Remedia desumuntur è triplici fonte: *Chirurgico, pharmaceutico & diætetico.* In *primo* sese offert venæsectio; quæritur, *utrum in ægro nostro celebrari possit?* ℟. Nullum indicans venæsectionem reperimus hoc in casu, excepto calore febrili, & hæmorrhoidum fluxu suppresso. Malignitas enim per se nunquam venæsectionem indicat. Itaque contraindicantia, perhibentia & prohibentia quoque consideranda veniunt. Adest autem alvi fluxus, nausea & summa virium prostratio, quæ illam potius prohibent. Itaque ab illa abstinendum, & ejus loco cucurbitulæ applicandæ sunt, præsertim in partibus corporis inferioribus ad solvendam hæmorrhoidum obstructionem, in quo spes salutis ferè sita est. Convenient etiam hirudines venis sedalibus applicatæ: modum applicandi docuit *Zacutus Lusitanus*, & ex hoc *Hoffmannus.*

Sanè *venæsectio* in morbis malignis mihi semper fuit suspecta, & nunquam approbatur, nisi in plethoricis; quia thesaurus iste vitæ humanæ, frænans acres & malignos humores per V. S. aufertur, & sic malignitas facilius prædominari potest. Hoc in nostro casu planè ob alvi fluxum exulare debet, qui est perpetuum prohibens. Et cum sit res maximi momenti, audiamus sententiam pronuntiatam *à Moræo, practico dexterrimo*, ita dicente: *Observandum diarrhœam magnum esse prohibens sanguinis missionis, ideoq; in hâc nostra maligna febre sanguinem non fuisse emissum, quia ipsa febrem, in qua tamen Hippocrates ita sanguinis missionem commendat, concomitatur. Fundamentum tamen etiam est in ratione, quia cum frequenti alvi dejectione, in qua diarrhœa essentia consistit, plurimum vires dejiciantur, sanguis si emittatur, adhuc magis consequenter infirmus viribus destituetur,*

tuetur, & sic tandem non supersunt, quibus possit morbum in vigore consistentem, perdurare, quod tamen semper medicus mensurare debet, alioquin actum est de vita infirmi. Igitur omni morbi tempore, quo diarrhœa adest, à sanguinis missione abstinemus.

Solent aliàs Medici pro & contra disputare. Et miror *Minadoum* Medicum Italum scripsisse de febri maligna, quod in hac febri audacter sit mittendus sanguis, si verò contingat, ut ægri moriantur, id factum esse, quod sanguis non sufficienter sit missus. Sed quid si ad animi deliquium usque emittatur sanguis, & æger moriatur, valebit ne adhuc excusatio illa, mortuum esse ægrum, quod non sufficienter sit missus sanguis? Interim procede cautè, nam venæsectio est remedium, quod medicum ad summum honoris & famæ fastigium evehit, & quod ipsum etiam facillimè è solio iterum deturbare potest. Si enim sanguis non est missus, contendunt, si missus fuisset sanguis; forsan æger evasisset: Si verò mittitur, tunc inculpant venæsectionem, dicendo, febres malignas alexipharmacis expugnari, non verò vires dejici debent, quibus amissis natura contra malignitatem morbi pugnare nequit: quicquid ergò feceris, vulgi censura impinges, si solus es in cura, tum omnis culpa tibi soli imputabitur, si in mutuum consilium alios Medicos vocaveris, hic venæsectionem, alter sudorifera, alter laxativum propohet, & cum quilibet in sua opinione cedere nolit, fit inanis rixatio, quæ omnia prolixius prosequitur *Grembsius.*

Vicem venæsectionis supplere poterunt *cucurbitulæ*, de quibus suprà. Rectè de illis *Celsius, ut ex iis minus vehemens est auxilium, sic certè est magis tutum, nec unquam est periculosum, etiamsi adhibentur, ideoque ubi sanguinem mittere opus est, periculumque à vena secta immineat, huc potius semper confugite.*

Ex hoc fonte etiam *vesicatoria* petuntur, quæ auram venenosam tam è liquore vitali quàm animali potenter revellunt, quæ ægro nostro in pedibus applicanda ordinamus, ne sanguinis motus ad vasa sedalia impediatur. Et quamvis illorum usus à nonnullis in dubium vocetur, plus tamen confidimus experientiæ tot virorum illustrium. vide *Celeberr. Horstii & Riverii observationes.* Experientiam hanc, inquit *Hæserus in tractatu Hercules Medicus inscripto, in memet ipso confirmare ausim, qui, cum Anno* 1632. *eadem lue Epidemicâ diebus caniculatibus laborarem, & morbo in statu existente, per triduum totali usu rationis sine cibo, motu, loquelâ destituerer, non sine parentis mei & adstantium stupore, post cantharides nuchæ applicatas & vesicam ruptam, rationi, loquelæ, & tandem pristinæ sanitati, Deo opt. maximô medicamentis benedicente, restitutus fui.* Cavendum autem, ne instante vel præsente crisi adhibeantur, vel ne remedia uno eodemque tempore usurpentur, ne eveniat,

quod fieri solet in incendio domus, ubi populus adeò occupatur, ut unus alteri sit impedimento.

E fonte pharmaceutico purgantia prodeunt, quæ etiam nobis prohibentur, tum â malignitate, tum ab alvi fluxu: quo nomine non solùm evacuantia propriè dicta, verùm etiam lenitiva & clysteres castigantur, & citra temeritatem imò insaniam tali in casu, ubi diarrhæa comitatur febrem malignam, exhiberi nequeunt; illi enim temerarii non intelligunt naturam veneni, & nesciunt, quod particulæ illæ acres levissimo etiam motu agitari, & à circumferentia ad centrum summo cum vitæ periculo, medici infamiâ, & perpetuo conscientiæ morsu, præcipitari possint. Interim ignorantiâ nihil doctius, & nihil audacius.

Vidimus nunc, quid de venæsectione, purgantibus, lenitivis & clysteribus sit statuendum. Recte itaque primo statim intuitu aggredimur malignitatem, quæ Bezoardicis expugnanda: & quamvis Hippocrates sudores, sine coctione qui accidunt, insalutares esse statuat, tamen cum materia maligna qua talis coctionem non admittat, sed si coctionem expectare velimus, omnes humores interim corrumpat, radices altiores agat, & vires magis magisq; convellat; rectius ad ipsâ statim sudorifera confugimus. Et cum superius dixerim, symptomatum urgentiorum semper habendam esse rationem, ut itaque una fidelia duos dealbare possimus parietes, bezoardicis & intestina corroborantibus etiam sic simul hunc curabimus affectum: detur itaque pulvis sequens.

℞. *Pulv. Anglici* ʒß.

S. Engliſches Giftpulver auf einmal.

℞. *Aq. è typh: Cervor. ſ. vin. Formentill. ana* ʒi.

S. Waſſer zum Pulver.

℞. *Diaſcord. Fracaſt.* ℈iv. *Aq. Carduib.* ʒiiß. *Spec. de hyacinth.* ℈j. *Liquor. diaphor. myns.* ℈i. M. F. Pot.

S. Schweißtränckl ein auf einmal.

Hæc & alia, quoties opus fuerit, exhiberi possunt, & sudores tecto corpore expectari.

Curatio diarrhææ felicius peragitur sudoriferis, quoniam illa humores ad ambitum corporis à ventre revellendo non solùmmodò diarrhœæ, ubi cum maligna febre conjungitur, maximè prosunt, verùm & ipsâ malignitate febrili hæc remedia etiam expostulante, ipsi malignæ febri sunt remedium. Observandum enim hic iterum ex *Moræo*, hasce diarrhœas nunquam esse naturæ salutares operationes, quod ex eo patet, quod patientem solummodò in pejorem statum cum virium dejectione deducant, neque sint cum facili tollerantia, aut etiam sequatur conferentia, qualiter sunt illæ, quas in continuis simpliciter putridis febribus cum virium robore morbique remissione non raro in praxi observamus: Neque refert, quod in principio morbi, alvo solummodò primæ regionis excrementa evacuante, non multum videntur debilitare,

tare. quoniam notabilis sequitur debilitas, dum, diarrhœa continuante, serositates vasorum evacuantur. Interim & caloris & virium etiam habenda erit ratio. Cui intentioni satisfacient sequentia.

℞. *Aq. Theriacal.* ℥i.
rosar.
regiæ Viennens. ex ☉ *destill.*
è succ. rub. idæ. ana ℥ij.
Spirit. refrigerant. gr. xv.
Syrup. liberant. ℥i.

M. S. Kühlend und stärckend Wasser. Vel ℞. *Aqu. ser. lact. destill.*
borrag. ana ℥i.
Juleb. Gemat. C. ℥ß.
M. S. Ut antè.

℞. *Spec. de hyacinth.*
Diamarg. frigid.
Pulv. Bezoard. Sen. ana ℈i.
Lap. Bezoar. Orient. ʒß.
☉ *perlat. gr. xv.*
M. F. Pulv.

S. Stärckend Hertz-Pulver / ein halb Quintlein auf einmal.

℞. *Aq. p. Epithem. cord.*
rosar. ana ℥ß.
Carbuncul. ℥ij.
Acet. Bezoard. destill. ℥iij.

S. Hertz-Pulß und Anstreichwasser.

Vigilia demulceri possunt sequenti Emulsione.

℞. *Sem. melon. excortic.*
cucum. excort. ana ℥iij.
papav. alb. ℥ß.
Contus. cum
Aq. ser. lact.
rosar.
borrag. a. ℥ii. *emulg. l. a. add.*
Margarit. pp. ʒi.
Man. Christ. perlat. ad grat.

S. Besänfftigende Nachtmilch für etlichmal.

Linguæ aridit atem corrigit Mucilago seminis Cydoniorum: Gelatina. C. C. vel quod erit instar omnium, Aqua rubra ad fauces, vulgo das rothe Gurgelwasser/ vel das rothe Pommerische Wasser. Cujus genuinam descriptionem multi inter arcana habent.

Unicum ädhuc notandum de *Diaphoreticis & Cardiacis*, quæ liberaliori exhibita manu cordis motum intendunt, quin & sæpissime ejus robur frangunt; quare vulgaris observatio est, quòd cardiaca non rarò mortem accelerant, eò quod cruorem nimis exagitando, vires citiùs alterant.

Caveant ergo sic sibi juniores medici, & discant rectè ex præcedentibus mederi, ne tam multos æterno imposterum commendent somno.

Simili prudentia & circumspectione etiam opus circa *opiata*, hæc enim, quoniam spiritus vitales extinguendo & figendo opus suum perficiunt, si in pulsu debili ac vacillante usurpentur, suffocando somnum perpetuum accersunt, id quod quotidiana experientia satis superque testatur. Quare in pulsu languido, inæquali ac formicante, cane pejus & angue opiata vitanda erunt.

DIÆTAM quod attinet, consistit illa in legitimo *sex rerum non naturalium* usu, itaque in illis ægro nostro erit servandus modus: *Aer* vitiosus corrigendus floribus fragrantibus hinc inde sparsis, aut suffitu ex rebus odoratis, miasmati venenoso resi-

tibus. Præterquam enim quod ejusmodi thymiamata aërem infectum corrigunt, etiam ſpiritus vitales, pravitate venenoſæ auræ infectos, à fœdis inquinamentis depurant, quemadmodum quævis odorata in abdita corporis ſe trajiciunt, ſpiritusque valdè alterant, ac in lipothymiis rerum fragrantium odore evaneſcentes ſpiritus revocantur, & inſtaurantur. Sic referunt *Democritum inſignem ſuorum temporum Philoſophum*, morti jam proximum, panis calentis odore integrum triduum effluentem ſpiritum retinuiſſe. Hinc aliis in plurimis morbis ſuffitus antiquis fuere familiares; ut videre eſt apud *Hippocratem*, *Avicennam* & alios: Nec muliebre commentum eſt, etſi illæ ſine conſilio re hac ſæpiſſimè utantur, & quamplurimos patientes liberent: vide *Neucranz de Purpura*.

Victu utatur tenui, cremore ptiſanæ, avenæ, panatella ex cereviſia & pane triticeo, ex juſculis hordei, oryzæ, pullorum, caponum, aliisque facilis concoctionis, cum ſucco citri, cydoniorum, rubi idæi & aliis paratis.

Potus ſit decoctum. C. C., citri Mynſichti, Emulſiones amygdalarū, julepi refrigerantes & confortantes. Tinctura roſarum. Et cum aſſuetus ſit cereviſiæ, admittimus tenuem deſecatam & probè coctam, cui radix Scorzoneræ, raſura C. C., eboris & alia imponi poſſunt. Vinum jubemus exulare, quia ob leptomeriam ſpontè ſurſum tendit, caput ferit, & vigilias contumaces & delirium excitat, ac ☿re ſuo, à maligno calore accenſo, ſanguinem inflammat. Et *Neucranz in tr. de Purpura*, ut & *Hæſerus in Hercule medico*, teſtantur, omnes fuiſſe mortuos, quicunque vino abſtinere noluerint.

Quin & vini, aqua cocta aliave refrigerante diluti uſus meritò ſuſpectus eſt: *Clar. Riverius* in nonnullis ſubjectis vinum concedit, ſi ſcilic. febris ſit exigua, venenata verò qualitas plurimum intenſa, & corpus ægrotantis pituitoſum. *Zacutus Luſitanus*, ut in omnibus, ſic & in hoc puncto mirabilis, indifferenter omnibus illud concedit. Sic juxta *Celſum* ſæpè quos ratio non reſtituit, temeritas adjuvat. Uſus acidularum etiam interdictus, quod interiora nimis refrigerent, & à circumferentia ad centrum moveant. Præſertim cum in noſtro ægro habeamus alvi fluxum ſymptomaticum, qui ab uſu acidularum ingraveſceret.

Quoad reliqua decumbat æger quantum poſſibile, quietè, quo per continuam diaphoreſin venenata ſpicula exſpirent. In *ſomno* & *vigiliis* ſit moderamen, quorum alterutrum, ſi extra naturæ legem abeat, convenientibus medicamentis reduci poteſt. *Animi affectus* declinentur, qua in re & adſtantes ſuum faciant officium. Confidat æger Deo, qui potenti ſuo verbo languores noſtros non rarò ſanat, ubi omnis conſilii humani vis ceſpitat, ac cuncta deſperationi proxima inſtantem interitum nuntiare videntur.

CAS. III.

CASUS III.

De

APOPLEXIA.

PAstor ætatis consistentis, affectioni Hypochondriacæ alias obnoxius, tempore hyemali, inter concionandum ira accensus, primò horrore, post vertigine correptus, obmutescit, omnes tàm interni quàm externi abolentur sensus, corruit, ita ut eum de suggestu deportare necesse haberent Auditores, stertebat cum respiratione difficili, pulsu parvô & inordinatô, facies rubebat &c. Intra horæ ferè spatium, adhibitis infrà dicendis internis & externis medicamentis, ad se redire cœpit, linguæ immobilitate, totiusque corporis imbecillitate remanentibus, quæ tamen continuatione medicamentorum brevi quoque cessarunt.

RESOLUTIO

OMnibus & singulis, quorum in proposita casûs historia mentio fit, benè probéque perspectis signis, facilè quilibet judicabit, ægrum nostrum eô correptum fuisse affectu, quem APOPLEXIAM vocamus, ἀπὸ τῦ ἀποπλήττειν, quod fortiter & graviter percutere significat, ducta similitudine ab animalibus ad aram unô ictu corruentibus. Ulteriorem qui desiderat Etymologiam & Synonymiam, Practicos aliosque adeat Authores, fusiùs hæc ipsa pertractantes.

Sumitur verò *Apoplexiæ vocabulum* dupliciter. (1) Generaliter. Paralysin, stuporem, obstupescentiam &c. includens. *Vid. Hippocr. sect. 7. aph.* 40. (2) Specialiter & in propria significatione. Estq; Subitanea sensuum & motus abolitio, remanentibus respiratione difficili, interdum nullâ, & pulsu inordinatô, ex p. n. spir. animalium stagnatione sive statione proveniens: Alii definiunt, quod sit mentis consternatio cum sensuum externorum & motus abolitione. *Lindano* est hæmastasia in capite.

Symptoma ergò est, & quidem actionis abolitæ: de parte affecta *in seqq.* dicetur.

Exactiùs verò ut calleamus *generationem* & *naturam* hujus affectus, inquiramus parùm in ejusdem CAUSAS, rem sanè perplexissimam, de qua diversissimis & intricatis sententiis multum pugnatur; sed post habitis litigationibus istis, potioribus quorundam Authorum breviter, pro ratione instituti, recitatis opinionibus, mea quæ sit, pauciss imis subjiciam.

Sunt itaque qui ſtatuunt, ex obſtructione principii nervorum in baſi calvariæ Apoplexiam generari, ita *Galenus*, *Paulus Ægineta*, & qui eos ſequuntur alii. Sed quid obſtructio illa incommodabit functionibus principibus, cum cerebrum cæteroquin ſit illæſum, imò cum nervi manifeſta deſtituantur cavitate, humor viſcidus eos intrare, obſtructionemque cauſari non poterit.

Alii oriri eam exiſtimant ex compreſſione principii nervorum; verùm & hæc opinio antedictam patitur inſtantiam, quod nempe functiones principes hactenus non læderentur.

Alii intemperiei cerebri frigidæ cauſam Apoplexiæ tribuentes, ſi conſiderarent nudam intemperiem, quæ ſummum gradum non in inſtanti, ſed ſucceſſivè adipiſcitur, non tam citò actiones omnes tollere, neque tam ſubitò corrigi poſſe, convenientibus enim adhibitis remediis, citò interdum affectus hic deſinit, hæc, inquam, ſi paulò accuratiùs expenderent, brevi ſuæ valedicerent opinioni.

Obſtructionem ventriculorum cerebri ab humore viſcido & craſſo ortam, *alii* accuſant; verùm experientiâ Anatomicâ conſtat, in ventriculis cerebri variorum Apoplexiâ extinctorum nihil repertum, eosque ab humoribus ejusmodi prorſus immunes fuiſſe, de quo videatur *Fernelius libr. 2. de abditis rerum cauſis.* Ulteriùs hanc opinionem redarguit hydrocephalo laborantium inſignis & maxima cerebri cavitatum ab humore repletio, nihil interea plerumque Apoplectici ſentientium.

Fernelius cauſam in compreſſionem arteriarum, plexum retiformem, ſeu rete mirabile conſtituentium, rejicit, experientiâque hanc ſuam ſtabilire conatur ſententiam. Sed quicquid ſit, licet concedam, interdum obſtrui vel comprimi poſſe hæc vaſa, cerebrum tamen omni debitoque pro conficiendis ſpir. animalibus ſanguine minimè defraudatur, cum alia adhuc ſuperſint vaſa ſanguinem ſufficienter advehentia, nempè arteriæ vertebrales.

Gregorius Nymmanus Apoplexiam ortum trahere ab obſtructione torcularis arbitratur, cum tamen ejus officium non ſit, ſanguinem cerebro afferre, ſed potiùs avehere, ita, ut venæ non arteriæ fungatur officio, inſuper adeſſet arteria cervicalis, adeſſent arteriæ plexum retiformem conſtituentes, quæ cerebro, ſanguinem apportando, ſufficienter providerent. Poſſet igitur & Nymmano concedi, Apoplexiam interdùm ex obſtructione torcularis oriri, ob impeditam ſcil. ſanguinis circulationem, verùm eò, quò vult Nymmanus, modo fieri non credo. Alii dictas obſervantes difficultates provenire dicunt ex ſtagnatione ſanguinis in vaſis ſanguinem cerebro adducentibus, cui ſententiæ favere videtur *Dn. D. Mezgerus in Diſſert. Medic. Anatom. 3. de Flux. & reflux. ſang. pag. 29. 30.* Huic ſententiæ & ego ſubſcribo, quod ſcil. ſæpiſſimè inde generetur atrox hoc malum,

prout

prout ex seqq. patebit. Plures Authorum hic adducere opiniones chartularum harum angustia non concedit.

CAUSAM igitur IMMEDIATAM APOPLEXIÆ posui spir. animal. stagnationem. Spir. n. animalis ad motum & sensus perficiendos in continuo motu & influxu sit necesse est. Ad hoc verò requiritur motor perpetuus & via libera; Horum alterutrum vel utrumque, si simul subitòque lædatur, Apoplexia præstò est.

Considerabimus itaque primò motorem, ejusque in hoc affectu vitia, postmodum viam ejusque obturationem, aliaque eidem affinia. Quô verò hæc omnia fiant planiora, de generatione, naturâ & motu spir. animalis pauca quædam erunt præmittenda.

Generationem verò *spir. animal.* modo sequenti fieri, mihi persuadeo: Sanguis si per arterias capillares, unicâ saltem tunicâ dotatas, cerebrum transit, spirituosæ sanguinis partes cerebri substantiam, corticalem præprimis penetrant, relictis partibus crassioribus aquosis aliisque heterogeneis, haud aliter ac spir. vini in destillatione transit spongiam oleo imbutam.

Naturam spir. animalis quod concernit, vini spiritui vel cuicunq; alteri simillimum esse arbitror, id quod præter alia generatio modò proposita & restauratio indicant: Consumpti enim ab exhibitô spir. volatili facilè reparantur: Videatur *Timæus* à Gülden-Klee *in Respons. Med. p.* 20. statuens, spiritus constare in sale volatili spirituoso, iisque acidum aversissimum esse: Ubi tamen notandum, cum spiritui vini similem non esse, prout est in formâ liquoris; sed halitus & vaporis, tum enim expansus ac mobilis existit, & quemadmodum parva quantitas spir. vini in halitus resoluti totam cucurbitam & Alembicum cum vase recipiente in destillatione implet, imò per tenuissimas rimas cum impetu erumpit, ita & spir. animales cerebrum, nervos & musculos subitò adimplent.

Eos verò halituosâ formâ suas perficere operationes, ex dicendis elucescet: Cùm calidus effumansque sanguis cerebro communicatur, tum halitus spirituosi id penetrant, inque halituosâ formâ à calore, tanquam subtilissimi spiritus, conservantur, atque ad partes corporis expensione & motu per spinalem medullam & nervos deferuntur: Cerebrum enim cum spinali medullâ multis vasis sanguiferis refertum est, nervosque concomitantur arteriæ, à quarum calore continuò foventur, facileque in formâ halituosâ conservantur. Unde, ut experientia docet, si partes corporis admodum refrigerantur & humectantur, spiritus hi concrescunt, (similiter ac spir. vini in Alembico impositis linteis madidis) & partes ad motum & sensum redduntur ineptæ & resolvuntur: Hi enim spiritus, cum omnibus corporis partibus sensum & motum largiri

giri debeant, motu satis celeri præditi sint necesse est, quo voluntatis in motu potens ac celerrimum exequantur arbitrium, sensationesque externas citissimè ad cerebrum deferant: Spir. volatilis, si expansus, ad hæc omnia aptior erit, tum enim citò & facilè transire nervos, expandere musculos, & resilire in sensatione poterit, quæ à coagulato simili modò perfici nequeunt.

Modus autem *motus hujus* talis est: Halitus isti spir. volatilis, si in cerebro dispersi & expansi sunt, propelluntur non tantùm expansione, sed & cerebri motu per spinalem medullam cœterosque nervos ad omnes corporis partes. Ad motum verò hunc propriâ facultate edendum cerebrum ineptum esse, fabrica ejus satis superque testatur. Meningibus motum cerebri qui attribuunt, experientiâ refutantur, ablatâ enim magnâ cranii parte & ipsis meningibus, motum tamen cerebri observavit *Riolanus* in ove. Motus enim ille, qui in cerebro deprehenditur, & manifestè quidem in infantum recens natorum & vulneratorum, pulsuum motui respondet, pulcherrimè in demortuorum cerebro repræsentari potest: Cranio nempè priùs ablato, quo cerebrum suis meningibus vestitum in conspectum veniat, crassam qq. meningem removere proficuum foret, tum enim cerebrum tenui solùm meninge tectum, mæandros intestinorum quasi repræsentabit. His ita paratis, si inflentur arteriæ carotides in collo, per distinctos pulsus egregium edet spectaculum, singulis namque inflationibus non solùm arteriæ inflantur & attolluntur: sed & integra massa cerebri movetur & intumescit, quolibet inflationis ictu, sic qq. apertis ventriculis lateralibus, si ramus arteriæ jugularis, plexum constituens Choroidem, infletur, tremulum visuque jucundum exhibebit motum, unà etiam movebit partes quasdam adjacentes, præsertim glandulam pinealem.

Ex hoc *pulsatili* universo cerebro communicato *motu*, arteriarum beneficio, spirit. animalem in motu versari & in nervos propelli suspicor. Dum enim cerebrum tam arctè à cranio circumdatum sit, ut in multis craniis, viæ arteriarum exscriptæ quasi extent, fieri aliter nequit, quin per motum & appulsum sanguinis cerebrum intumescat, cùm ulterius, ob accuratam cranii adjacentiam, propelli nequeat, ipsius substantia movendo & dilatando prematur, & consequenter spir. animal. exprimantur in suos canales & nervos. Arteriæ verò spinalem medullam & nervos undique concomitantes, præterquàm quod calore eos expandant, continuo quoque motu pulsatili eorum motum promovent.

Moveri autem spirit. animal. continuò illò motu & calore sanguinis in cerebro ejusque appendicibus, ex eo constare videtur, quod, quoties impedia-

pediatur sanguinis ad cerebrum partesque sensiles motus, toties derepentè omnes actiones animales labefactentur & tollantur. Quemadmodum videre licet in strangulatis, in quibus in momento ferè omnes sensus tàm interni quàm externi, motusque animales cessare solent, quorum historias quasdam collegit *Wepferus in Exercit. de loc. aff. in apoplex.* quarum illa cœteris memorabilis existit de Angla suspensa, medicorum ope verò restitutà: Hujusmodi notatu dignam recenset historiam *Helmontius* de curioso quodam Astrologo *Libr. de Lithiasi cap. 9, §. 46.*

In morbis syncopticis, cum motus sanguinis & pulsus suspenduntur, animales etiam actiones labefactantur & tolluntur, non autem functiones animales subitò abolentur, quod ob impeditum sanguinis influxum, spir. animal. suo destituantur & frustrentur alimento, tùm enim lentè labefactarentur ejusmodi actiones, donec tandem successivè consumtis spiritibus deficerent, hoc autem non fit in illis sanguinis stagnationibus, sed derepentè, alia igitur subitaneæ hujus abolitionis functionum quærenda ratio, dicta scil. cessatio motus. Cessante enim in cerebro pulsatili motu, cessat, ab impedito sanguinis influxu, calor, spiritus ad partes non propelluntur, sed stagnant, brevique coagulantur.

Cum itaque impeditum sanguinis influxum sequatur repentina spirit. animal. stagnatio, læsio verò & abolitio functionum à spir. animal. dependentium, inquirendum in causam tam subito sanguinis illius influxum impedientem: Hæc est repentina sanguinis in arteriis caridibus & vertebralibus stagnatio coagulatio & concretio, & hanc, si non semper, ut plurimùm tamen generatæ Apoplexiæ causam esse existimo.

Coagulatio verò ipsa causatur ab halitibus acido-austeris & coagulativis sanguini commistis; Halitus hi afficiunt vel extrinsecùs advenientes, corpusque in respiratione vel per poros intrantes, vel intrinsecùs in corpore nostro, mediante effervescentiâ vitiosâ in tenui intestino excitantur, ascendunt, sanguini commiscentur, eùmque coagulant. Huc inclinare videtur *Bernh. Swalve in tract. de querel. Verb. p, 222.* Sublimatum autem acidum quippiam, inquit, sin ab astro suo depulsum ruat in spinæ medullam, tactum motumque resolvit. Ideoque sæpiùs Apoplexiam præcedere videmus cardialgias, vomitus vel vomendi conatus, dysenterias &c. Id quod variorum etiam testantur fata. Ex his dictis *focus qualitasque materiæ* haud obscurè jam colligi poterit, cum & post apertionem in ventriculo & intestinis caustica & nigra materia sæpius reperta sit.

Generari hac materia & in corpore nostro produci potest pravâ diætâ, multa scil. acido austera in alimentis assumendo, unde humores

tales in corpore generantur, præ cœteris verò ſuccus pancreaticus facilè eam induit naturam, inque ductu laterali ſtagnat, ſtagnatione acrior factus tandem copia & acrimoniâ materiam obſtruentem, pituitam nimirùm viſcidam, perrumpens, cum bile vitioſam in duodenô excitat effervescentiam, unde halitus illi acido auſteri & coagulativi exſurgentes, acrimoniâ ſuâ in orificio ventriculi admodum ſenſili cardialgiam excitant, ventriculum ad vomendum, inteſtina ad egerendum irritant, imò, corroſis inteſtinorum tunicis, dyſenteriam pariunt. Fieri coagulatio quoque poteſt à veneno exhibito coagulativo, mercurio ſublimato communi, aquâ forti & ſimilibus, quæ cani propinata mortem ſubitaneam cum coagulatione ſanguinis intuliſſe vidimus.

Num verò ſanguinis in cerebrum influxus alio etiam modô tam repentè impediri queat, certò determinare non poſſum. Pituitam viſcidam quod concernit, eam quidem in arterias capitis delatam, easdem obſtruere poſſe non nego, quod verò confertim & ſimul omnes oppilari & obſtrui poſſint à pituita, eſt de quo maximè dubito. An quoque ſubitò omnes comprimi poſſint arteriæ, ut tranſitus denegetur ſanguini, non aſſequor, poſitô verò hoc fieri, à ſanguine extravaſatô ut plurimùm fieri arbitror, quamvis non ſequatur: in hujus vel illius Apoplectici capite inventus eſt ſanguis extravaſatus, ergò hujus mali cauſa extitit, cum vaſa obſtructa facilè rumpantur & ſanguis extravaſetur, quemadmodum videre eſt in pleuritide. Per ſubitaneam verò arteriarum Carotidum & vertebralium abſciſſionem etſi fiat Apoplexia, ea tamen Medico curanta non offertur. Non deſunt quoque qui ex obſtructione ſinuum cerebri, qui ſanguinem revehunt, circulationem ſanguinis impeditam, ſtagnationem interdum & extravaſationem, & per conſequens Apoplexiam provenire ſtatuunt.

Perſpectâ hactenùs ſtagnatione ſpir. animal. â motore labefactatô & ſublatô pendente, pauca quædam addam de *via affecta*, influxumque ſpiritibus denegante. Certum eſt incisâ ſpinali medullâ, illicò ſequi omnium inferiorum partium reſolutionem, eorum ſenſus & motus abolitionem, cujus rei experimentum in brutis facilè inſtitui poteſt, inciſô enim ſpinalis medullæ principio, Apoplexia præſtò erit, licet tum Medico incurabilem. Comprimi poſſe medullam oblongatam & quidem ſubitò cenſeo, repentè materia confluente circa magnum occipitis foramen (formam infundibuli repræſentans) per quod tranſit medulla oblongata, medullamque comprimente, ut ſpiritibus denegetur exitus. Confertim autem eò materia confluere poteſt, ſi ventriculi cerebri & quidem laterales humoribus ſint repleti, qui quantitate nimiâ

miâ coacervati, contigüitatem limbi cum cerebri radice perrumpunt, licet hæc etiam motu cerebri violento divelli possint, in sternutatione aliove modo. Sanguis ex ruptis cerebri vasis eò effusus, medullam oblongatam comprimere aptus existit, rumpuntur verò vasa à vulnere, contusione, si consuetæ supprimantur hæmorrhagiæ per nares & menses, vel alio quocunque modô.

A Causis Mediatis Proximioribus ad Remotiores nunc progrediendum, quas in naturales, non naturales & Præter-naturales dividunt: *Naturalium in classe* sese offert temperies ad frigiditatem præcipuè & humiditatem proclivis: Ætas senilis Apoplexiæ ferax secundum *Hippoc. sect.* 3. *aph.* 31. ubi Apoplexiam inter senum morbos refert. Dispositionem hæreditariam multum huc conferre quibusdam placet. Inter *non naturales* se sistit primò Aer Aquilonaris, frigidus, violentus & asper: Occidentalis, pluviosus, pituitam serososque humores augens: Aer exhaltionibus venenatis & Narcoticis infectus; Radios Lunares peculiari vi cerebro infestos hic quidam accusant. Pertinet & huc tempus anni hyemale, de quo *Hippocr. sect.* 3. *aph.* 23. Diætam suprà parùm tetigimus: Venere nimiâ Apoplexiam imò mortem sibi quosdam acquisivisse, legimus. Præ aliis verò animi Pathemata humores exagitare solent, ex ira enim vehementiori quosdam Apoplexiam passos esse observavit *Forestus l.* 20. *in schol. obs.* 70. *Ex præternaturalibus* adducitur Melancholia. *vid. Hippocr. sect.* 6. *aph.* 56. Causa externa violenta v. g. contusio, casus, vulnus, ictus, fractura &c. Plura reperiuntur apud Authores; hìc brevitati studens, dictas causas casui nostro nonnihil applicabo.

Affectum Ægri nostri ortum habuisse à vaporibus acido-austeris & quasi malignis, non solùm ex suprà positis, verùm etiam si circumstantiæ, Symptomata, aliaque in historia Casus proposita, imò curatio sequens, diligentiùs paulò inspiciantur, ad oculum patebit: Primò enim dixi Eum *affectioni hypochondriacæ* obnoxium fuisse; cujus causam plurimi moderni Medici in acido-austero latitare asserunt: *Hyems* erat coagulationem & stagnationem humorum promovere apta, imò cum ipsum frigus in particulis acidis & nitrosis consistat, aciditas in corpore præprimis dispositio aucta fuit. *Ira inter concionandum* corripitur, Pathemate à Scherbio vehementissimo dicto. Ira enim humores agitando, mineram causæ morbificæ in pancreate absque dubio latitantem excitavit, unde vapores acido-austeri elevati primò horrorem, posteà caput petentes, spir. animal. inordinatè movendo, vertiginem produxerunt, tandem coagulatô in vasis sanguine, & per consequens cessante spir. animalium motu & influxu (à quibus omnes corporis partes tanquam à sole irradiantur) necessariò subsecuta fuit

omnium, qui à spir. animalibus aliàs sustentantur, sensuum abolito, corporisque lapsus. Remansit autem *respiratio difficilis* cum *pulsu parvo inordinato*, non prout quibusdam videtur, ob summam respirationis ad vitam conservandam necessitatem: Quamquam enim respiratio summè sit necessaria, finis tamen per se efficaciter agere nihil potest, efficiente scil. causâ deficiente, præterea natura nunquam non hoc ageret in omnibus ad vitam conservandam necessariis actionibus: Neque etiam à spirit. vitalibus, calore & motu cordis, ut aliis placet, conservatur, sed ob faciliorem spirit. animal. in illos nervos influxum evenire suspicor, qui influxus à primâ nativitate & dormienti & vigilanti sine ulla intermissione continuatur, hinc, hos nervos poros suâ sponte apertos & dilatatos habere quidam existimant, reliquos non item, sed tantùm per inflationem spir. animal. dilatari. *Pulsus* erat *parvus* & *inordinatus*, cum sanguis propter obstructionem arteriarum vix circulari poterat:

Ast ad ea, quæ supersunt festino, ubi si obiter DIFFERENTIAS & SIGNA *Apoplexiæ* tetigero, curationem postmodum subjungam: *Differt* Apoplexia ratione graduum: Quorum *Hippocr. sect. 2. aph. 42.* duos; Galenus verò *lib. 3. de loc. aff. c. 7. & 10. & comment. ad aph. 42. sect. 2.* Hipp. quatuor constituit, quem plurimi imitantur: *Apoplexia primi gradus* est, ubi respiratio aliqualem servat ordinem: *Secundi gradus* est, ubi respirationis major adest difficultas & inæqualitas, modò enim crebra, rara modò observatur. *Tertii gradus* fortis dicitur & vehemens, in qua respiratio quidem præsens, sed summa cum difficultate æger laborat, adeò ut cum stentore spuma prodeat. *Quarti gradus* acutissima & fortissima est, in qua respiratio ad sensum abolita est, ægerque cadaveris instar jacet: Ratione causarum porrò differt Apoplexia, cùm alia sit à motore cessante, sicut in ægro præsenti, alia à via obstructa & laborante: Rursus alia à causis internis, alia ab externis, item alia à vi externa, à contusione, ictu, vulnere &c.

SIGNA IMMINENTIS interdum ferè nulla sunt, interdum præcedunt torpor & stupor, sensus amissio sine manifesta causâ, dolor capitis & gravedo subitò ac vehementer invadens teste *Coo. sect. 6. aph. 51.* somnus altus, oculorum caligo, circumgyratio capitis per imaginationem & vertigo tenebricosa, horror, incubus, tinnitus aurium ac linguæ balbuties secundum *Hippocr. sect. 7. aph. 40.* stridor dentium in somno, sternutationis conatus sed impotentia, & quæ sunt alia: In præsenti Apoplectico præcursores erant horror & vertigo. Præsentis Apoplexiæ signa satis sunt evidentia, subitaneus nempè lapsus, cum sensus & motus privatione, relictâ saltem respiratione vel difficili vel ad sensum nulla cum pulsu inordinato & parvo ut hîc vel magno, neque concussus neque punctus

ctus sentit, dormit profundè, imò stertit, membra laxa elevata concidunt suo pondere, mortuorum instar.

SIGNA CAUSARUM, ut in aliis quibusque morbis, ita & hîc ob curationem probè sunt observanda: Si enim sit à motore cessante & sanguine stagnante, plerumque adest pulsus magnus, interdum, ut hîc videmus, parvus, cum majori nisû respirationis & facili rubore, sæpè eam quoque supradicta præcedere solent signa. Si à compressione medullæ oblongatæ, pallor potiùs quàm rubor faciei observatur, neque tam subitò sensus interni omninò tolluntur, pulsus admodum debilis cum respiratione simili adest. Si à sanguine extravasato, plerumque evidens causa vel plethora præcessit. Cœterarum causarum signa ex circumstantiis & per se patent, vel judiciosâ calculatione & diligenti symptomatum observatione facilè eruuntur.

Ne verò hîc cum aliis affectibus, valdè ipsi affinibus, confundatur, operæ pretium me facturum arbitror, si signa apposuero DISTINGUENTIA: *Distinguitur à Lethargo*, quod in hoc, quamvis somnolenti sint, excitentur tamen, quod Apoplecticis non accidit, insuper Lethargum febris comitatur, in hac non, nisi superveniat, ille paulatim fit, hæc subitò. *A Caro*, tactu, qui remanet & plerique sensus, puncti enim sentiunt partemque movent, Carus sensim invadit & respiratio adest libera, hæc repentè cum respiratione vel difficili vel ad sensum nullâ: Apoplexia plerumque in Paralysin desinit, ille citrà paralysin curando evanescit. Ab Epilepsia motibus convulsivis: *A Syncope*, ubi pallor faciei & pulsus ferè abolitus cum sudore frigido. *A suffocatione uterina* dicta, colore faciei cadaveroso (quamquam teste *Lazar. Riverio Prax. libr. 8. c. 1. p. m. 360. & libr. 15. c. 6. p. 219.* interdum rubicundus observetur) fauciumque strangulatione, Patientes sensibus tum internis tum externis aliquantum constant, vocatæ enim audiunt & post paroxysmum dictorum aut factorum recordantur: *A Catalepsi*, quia Cataleptici liberè respirant, & membra rigida, Apoplectici verò resoluta habent, præterea in illa ægri in eodem situ, in quo deprehenduntur, rigidi permanent: *A Catarrho suffocativo*, quod hoc correpti sensibus motuque integris suffocentur.

PROGNOSIN quod attinet, sciendum, hunc affectum periculosum & sæpè lethalem esse, quamvis pro varietate graduum curam admittat, secundùm *Hippocr. aph. 42. sect. 2.* Apoplexiam fortem solvere impossibile esse, debilem verò non facilè. *Hippocr. aph. 15. sect. 6.* sequens ponit prognosticum. Qui valentes capitis dolore subitò corripiuntur, & protinus muti fiunt & stertunt, intrà 7. dies intereunt, nisi febris supervenerit: Grandævos ob virium imbecillitatem frequentiùs opprimit quàm juniores: Si à difficili respira-

tione sudor superveniat, præsertim frigidus, lethale. Quæ à sanguinis stagnatione oritur, solutu faciliorem esse existimo, cum medicamenta locum affectum faciliùs attingere queant, secùs ac in illa, quæ à compressione medullæ oblongatæ provenit, quod remedia hìc adhibita locum destinatum difficilius assequantur. Cum igitur à sanguine potissimùm stagnante malum in ægro nostro foveri æque ac ortum traxisse pateret, tantum abfuit, ut de salute ægri desperatum sit, ut potiùs omnis eò moveretur lapis, quò eò citiùs convenientia adhiberentur remedia.

Statim itaque, ægro in justo situ priùs collocato, pro conciliando & reddendo sanguini motu, ad nobilissimum pariter ac generosissimum auxilium, *Venesectionem* nempè, confugimus, sanguinemque è mediana brachii dextri misimus ad ℥ vj. *Celso* enim notante *libr.* 3. *c.* 28. post sanguinis missionem si non redit mens, nil spei supereſt: Magni ideò æstimanda venæsectio, cum scil. ut hìc adsit plethora & stagnatio sanguinis: Post venæsectionem respiratio liberior, pulsusque fortior erat: Subindè cochlearia duo mixturæ seq. ipsi infundebantur.

℞. *Aqu. lavend.* ℥iß.
apoplect. Sennert.
spir. lilior. convall. ana ℥ß,
tinct. castor. ʒi.
spir. sal. armon. ʒi.
ol. succin. nigr. ʒß.
syr. de beton. ℥vi. *M.*

Cervix, collum, adjacentesque partes seq. inungebantur linimento.

℞. *Aqu. anhalt.*
theriac. an. ℥iij.
spir. sal. armen.
ol. spic.
philosoph.
vulpin. an. ℥ij.
ungu. martiat. ℥iß.
M. F. Linimentum.

Quibus per dimidiam horam adhibitis oculos aperire incipiebat, membraque movere, interea frictiones & inunctiones non intermittebantur, naribus admovebatur spir. sal. armeniac. inungebanturque oleo succin. nigr. His ita continuatis per ʒ. horæ quadrantes planè æger se recolligit, remanentibus solùm, ut in historia casus dictum linguæ immobilitate viriumque imbecilitate, quæ continuatione medicamentorum dictorum brevi quoque cessarunt, & hæc ad Paroxysmum tollendum fuerunt ordinata & adhibita: Ad præservationem ipsi recommendabatur usus crebrior. spir. sal. armen. non satis laudandi vel alterius urinosi, pituitam enim viscidam ductum Pancreaticum aliosque obstruentem non solùm deobstruit, incidit & attenuat, verùm etiam humorem acido-austerum corrigit, prætereà tempore veris & autumni purgatio præcessâ præparatione instituatur pilulis seqq.

℞. *MP. Tartar. Quercet.* ʒi.
resin jalapp.
Diagryd. an. gr. ij.
ol. garyophyll. gt. iij.

cum

cum conserv. flor. lavend. F. pil. No. xilj.

S. Purgier Pillen auf einmal.

Tempore verno post purgationem venam incidere valdè quoque proficuum foret, præprimis cum æger noster sanguine abundet: In usu rerum sex nonnaturalium diætam observet exactam: Aër eligatur purus & temperatus: Cibus & potus causæ morbificæ sit contrarius. Vigiliæ & somnus non excedant: Motus mediocris præsertim ante prandium & cœnam instituatur: Imprimis verò animi pathemata & præ cœteris iram cane pejus ac angue fugiat.

CASUS IV.

De

EPILEPSIA STOMACHICA.

ADolescens, annos circiter viginti natus; Temperamentum sanguineum à parentibus nactus; Ad Academiam studiorum gratiâ missus, cum fermè per biennium Bacho & Veneri calidè, Musis tepidè litasset, vinôq; repletus discursitationibus nocturnis plateas, boatibusque aërem, sæpè repleviſſet; Nunc ab aliquot mensibus retrò crebris vertiginibus affligi cœpit. Ante paucos verò dies Medicum accedens, de animi deliquiis quæ in sella circa tempus prandii ad caminum sedentem, post aliqualem circa præcordia gravitatis & tensionis sensum, cum manuum ac pedum convulsione, capitis concussione & omnium rerum ignorantia aliquoties invaserint, singulisque vicibus per quadrantem horæ afflixerint, conquestus, opem medicam imploravit. Quæritur quis affectus, & quam postulet curationem?

RESOLUTIO.

AFFECTUS, de quo hic Ægrotus conqueritur, EPILEPSIA, notissimô vulgò nomine, vocatur: Hoc autem ἀπὸ τῦ ἐπιλαμβάνεσθαι, quòd subitò mentem sensusque omnes quasi prehendat, deduci, vel ipsis lippis ac tonsoribus est notum. Aliàs autem nomenclationes, quibus cum ab Antiquis, tum à recentioribus Medicis insigniri solet, quia parum in indicando momenti inveniſſe videntur, consultò heîc præterimus. Qui volet, plenum earum catalogum requirat apud *Excell. Sennertum praxeos lib.* 1, *part.* 2. *c.* 31.

Vi nominis excussâ, quò ipsam hujus mali essentiam propius intueri liceat, ad ipsam DEFINITIONEM pro-

properamus; utpote quâ, quid sit esse rei, indicatur. Juxta *Philosophum* 1. *Top.* 5. & 2. *Anal.* 10. Adferuntur autem definitiones Epilepsiæ à variis variæ, quarum plerasque, quòd ex meris iisque nec omnibus propriis symptomatis sint contextæ; (uti speciatim videre est in illa *Fernelii*, quam adfert *Pathol. lib.* 5. *cap.* 3. *Epilepsia est convulsio non perpetua, quâ homo subitò concidit, sensuum omnium atq; mentis functionibus interceptis, ut nec audiat, neq; videat, nec expeditus præteritorum meminerit.*) rejicimus: Docti, Accidentium propriè definitionem non esse ex 6. *Metaph. c.* 4. ad quem locum scitè admodum *Averroës, qui dicunt*, inquit, *Accidentia non habere definitionem, minus dicunt, quàm habent: Sed & qui dicunt accidentia habere definitionem, plus dicunt, quàm habent;* quibus innuere videtur Philosophus acutissimus impropriam saltem concedi ipsis accidentibus posse definitionem, quam tamen nos arti inutilem esse censemus. Consultius itaq; atq; usui medicô magis accommodum existimamus, si definiatur *Epilepsia, quòd sit defectio animi cum convulsione.*

Genus Epilepsiæ constituimus *Defectionem animi* (λειποθυμίαν Græci vocant) quam meritò distinguimus à *Defectione animæ* (λειποψυχία græcis dicitur) ad quam illa, si crebrior accidat, viam quasi sternit; unde eam patet hâc multo esse leviorem: Etenim deficiente animâ functiones cessant omnes, cessat pulsus, cessat respiratio, & tantum non vita ipsa: Deficiente animô vox sola aliquibus elidítur; Aliis ad motum vis non sufficit; Summum est, si ægri non vident, non sentiunt.

Differentiam specificam indigitamus quando eam *cum convulsione* esse dicimus: utpote quâ solâ ab aliis animi defectionibus hæc est diversa.

Signa Diagnostica per quæ nostrum ægrum Epilepsiâ laborare certi sumus, duo in casu recensentur: *Manuum ac pedum convulsio & capitis concussio;* quæ duo huic affectui adeò sunt propria, ut, ubi animô deficienti simul adsunt, nunquam talem ægrum Epilepsiâ laborare negari possit. Tertiô verò quod additur locô, *ægrum post paroxysmum rerum omnium circâ se gestarum esse insciam*, Apoplexiæ aliisque similibus cum hoc affectu est commune. Reliqua quæ à practicis passim ad hunc morbum enumerantur signa recensere, quia in nostro ægro non observantur, tutò nunc supersedemus.

Ut autem Prognostica Signa ex dictis commodiùs eruere queamus, necessum est, *Epilepsiæ Differentias* ab Authoribus observatas hic interponamus: sunt autem ex desumptæ à Magnitudine; Tempore, cum universali tum particulari; Invasionis modô, aliisque circumstantiis. Hinc alia est *Fortis*, alia *Mitis;* alia *Recens*, alia *Inveterata;* alia *quæ servat periodum & statis certisque intervallis invadit*, alia verò, *quæ istiusmodi periodos statas non observat.* Maximè tamen ad curationem facit

facit ea differentia quâ Epilepsia ratione loci, in quo ipsius delitescit focus dividitur in eam, *quæ est per Essentiam*, hoc est, quæ habet focum in ipso sanguine, & eam, *quæ est per consensum*, Sive cujus focus est pars aliqua extra sanguinem, seu, ut vulgò loqui amant, Membrum aliquod, unde etiam hæ species denominari solent: Sic, quæ est per essentiam, simpliciter dicitur Epilepsia: quæ verò est per consensum; si ventriculi, stomachica; Si Lienis splenica cum adjectione appellatur: & sic à cœteris partibus. Ex hisce igitur morbi conditionibus *varios ejus Eventus prædicere* Medico Exercitato non erit difficile. Quanquam enim Authore *Tralliano lib. 1. cap. 15.* unus hic est ex longis affectibus, qui excellentem diligentiam studiumque requirit, & si per initia neglectus fuerit, frequenter iis, qui eô detinentur, commoritur; Longâ tamen Experientiâ Æsculapii sacerdotibus est observatum, Epilepsiam aliam aliâ esse periculosiorem curatuque difficiliorem. Quia & Ratio docet Recentem inveterata; Illam in qua aliquibus saltem partibus; eâ, in qua toto corpore convellitur æger; illâ, quæ certas periodos observat, eâ quæ has non observat; Illam quæ est per sympathiâ, eâ quæ est per idiopathiam; mitiorê multò atq; adeò curatu faciliorem esse. At, nostri ista accomodemus ægro! Spem ipsi jubemus esse ratam; Cum viridis ejus ætas, Terminum curationi Epilepticorum à Magno illo sapientum doctore, *Magno Prudentum Ductore 5. aph. 7.* determinatum, nedum prætergressa; Nec non ipsius Morbi pueritia; Breviores & Periodici ejus insultus; convulsiones saltem particulares ipseque affectus sympathicus potius, quàm Idiopathicus, animum, fore tristissimum hoc malum brevi remediis convenientibus curatum, nobis addat.

Hâc spe ne excidamus, jam *considerationе causarum* huic malo & fomitem & focum suppeditantium erit opus. Frustra enim conabimur morbi curationem, si non prius sublatæ sint causæ; Frustra verò harum tentabitur sublatio, si non exacta earum præcesserit cognitio.

Causas itaque quod attinet, indicantur eæ in casu tum Remotæ, tum procatarcticæ & Evidentes.

Remotæ causæ videntur commodè posse comprehendi sub uno nomine vitæ anteactæ in totum dissolutæ. Dissolutam voco eam, quæ nullis neque Honestatis neque sanitatis legibus paret. Dum enim noster ægrotus Venere immaturâ spiritus exhausit, crapulis frequentioribus corpus afflixit tandem illud effœtum asperitatibus nocturnis radiorumque lunarium injuriis crebrò exposuit, inde visceribus, maximè ventriculô, vasis atque toto habitu cruditatibus pituitosis impletô, bona illa ac laudabilis temperatura atque insita corporis constitutio sensim est eversa, ac pro eâ vitiosa planè substituta,

Cùm itaque nullum sit dubium, quo minus ventriculus in specie scateat humoribus pituitosis corruptis, ac pravam, suôque modô venenatam

qualitatem ſpirantibus; Hinc non eſt difficile PROXIMAM & CONTINENTEM *hujus Epilepſiæ cauſam* invenire: Nimirum ea eſt exhalatio tenuis & acris, ſeu, ut cum Pelope *Galeni* præceptore loquamur, πνευματικὴ τῆς οὐσίας ὥσπερ ἄυρα, â reliquiis cruditatum in ventriculo peculiari modo corruptis orta, indeque ad cor & cerebrum delata illud primò, paulò verò poſt etiam Hoc, cum nervoſo genere, in inæqualis iſtius ſenſus, qui in orificio ventriculi ſuperiore à vapore illo aſpero tranſeunte excitatur, (*unde illa præcordiorum gravitas*) conſenſum trahens. Interim non dubitamus, quin in noſtro ægro peculiaris quædam cerebri diſpoſitio ex victu illo inordinato vertigineque præcedenti prognata ſimul adſit. Atque ex dictis nunc facilè perſpici poteſt ratio, quare Epilepſia cum ſyncope incipiat & cum convulſione deſinat.

Tandem videtur fomes ille in ventriculo deliteſcens in actum ſuſcitatus ob flammæ trepidationem oculis crebris vertiginibus debilitatis gravem; unde PROCATARCTICA etiam CAUSA innoteſcit, quæ in tantum potuit agere fortior, in quantum ventriculus jejunus ſaturo eſt debilior. Et hinc ſimul ſtati iſtius invaſionum temporis ratio pendet.

Atque hactenus de primo poſtulato egimus; nempe *quis ſi ægri noſtri affectus?* Cui neceſſariò ſubjungere debuimus Æthiologiam, quò ſic nobis pararemus viam ad curationem aptam præſcribendam, quam nunc, auſpice illo, ſine cujus auſpicio Medicæ manus nihil valent, aggrediemur.

Reſpiciat autem CURATIO paroxyſmum tum *Futurum*, tum *præſentem*, ipſamque mali cauſam.

Futurum: Curando ut is in totum avertatur, aut ſaltem minus vehemens evadat; Quod quidem vulgò in Epilepſia per conſenſum ligaturis convenientibus partibus adhibitis obtineri ſolet: Sed quia tales ligaturæ ventriculo in profundo deliteſcenti adhiberi nequeunt, Conſultius videtur, ſi noſtro ægro in poſterum porrigatur jentaculum, quo ſic abſque moleſtiæ ſenſu prandium exſpectari poſſit: Quantum enim mali jejunium Epilepſiæ obnoxiis inferre queat, patet in exemplo Grammatici iſtius, cujus meminit *Galenus 5. de loc. aff. c. 6.*

Quod ſi jam paroxyſmum eo ipſo eſſe in fieri ſentiat æger, ut tunc *pilulam ex laudano opiato*, cujus partibus quatuor una *olei camphoræ* admiſta fuerit, ſtatim deglutiat, ab omnibus practicis unô commendatur ore.

Præſentem: Materiæ afficientis citam expulſionem per ſternutatoria promovendo; Spiritus, ut ad munia conſueta revertantur, per fortes acclamationes, validas frictiones & ligaturas dolorificas incitando; Ægrũ, ſi ſedeat, humi poſternendo; denique partes convulſas in rectum & naturalem ſitum reducendo. Pollicem verò quòd adeò ſtudiosè ex manu evellat vulgus, magis ſuperſtitioſum

quàm

quàm utile judicat *Rolfinck. in Epit. meth. pract. c. 15.*

Causam (1.) cruditates pituitosas in ventriculo hærentes per decocta & hausſtus convenientes *præparando.* (2.) Easdem præparatas per *vomitum*, si ad eum pronus sit æger, sin, *per alvum* è corpore exturbando, quod tamen fiat Medicamentis non nimis fortibus; Quamvis enim *Aretæus lib. 1. de cur. diut. c. 4.* rectè quidem ingentibus medicamentis atque validissimis in morbo comitiali opus esse putet, tamen in hâc Epilepsiæ specie purgantia validiora sunt fugienda, ne excrementa aliunde ad ventriculum attrahantur, illeque inde magis debilitetur. (3.) ut ventriculus *stomachicis medicamentis* tam foris quàm intus adhibitis, quibus tamen semper Epilepsiam sive directè sive indirectè oppugnantia sint admista, roboretur. Tandē (4.) ne in posterum pravi humores generentur, aut in corpore cumulentur, circumspectiori rerum non naturalium usu ægro prospiciatur, operam dando.

Medicamenta autem remediorumque *formulas*, quibus illis indicantibus satisfieri poterit, in specie addere nunc non est animus. Cùm plaustra sint practicorum, qui eandē cantilenam, forsan ultimi ex primis, ad nauseam usque canunt. Atque sic etiam alteri postulato in casu facto satisfactum spero.

CASUS V.

De CATALEPSI.

JUvenis XXVII. annorum, constitutionis plethoricæ, honesto formosæ virginis amore captus, nihil æquè ac matrimonium cum eâ contrahendum cogitabat, optabat, rogitabat: renuentibus id verò virginis Parentibus, ex inopinatâ conjugii repulsâ, hujusque significatione, tàm vehementer fuit perculsus, ut totus immobilis & congelatus quasi, instar Marpesiæ cautis, obriguerit, sicque sedens suo in sedili per integrum diem, oculis quidem apertis & respiratione pulsuque satis integris, eundem planè situm retinuerit. Accedens tandem attonita Mater filium excitatura varia quoque tentat, sed in vanum laborans altâ tandem voce; benè speraret, voti compotem fore, & cupitam habiturum amicam, modò ad se reverteretur, exclamavit. Tum ecce! confestim ex sedili prosiliit filius, & quasi ex somno profundo expergefactus, actutùm ad se rediit. Solliciti parentes, quid morbi hoc fuerit, & quomodo in posterū præcaveri malū queat? Scire desiderantes, medicū judiciū consiliumq; expetunt.

RESOLUTIO.

OMnibus & singulis, quorum in propositâ Casûs historiâ mentio fit, benè probèque perspectis, censeo præsentem Juvenem eo correptum fuisse affectu, quem κατάληψιν Græci, ἀπὸ τῦ καταλαμβάνεσθαι, quod passim apud Autores est, *deprehendi, occupari, detineri &c.* hincque etiam Latini CATALEPSIN appellare consueverunt. Quin & aliis adhuc indigitatur appellationibus. Dicitur enim κάτοχος, vel κατοχὴ, ἀπὸ τῦ κατέχεσθαι *detineri;* quod ægri hoc affectu laborantes subitò detineantur. Quin ipse *Galenus* Catalepsin ad *Comavigilans*, aliosq; affectus accommodasse legitur, quam ob causam tamen confusionis arguitur ab *Argenterio;* sed in *Galeni* excusationem dici potest, factum id esse propterea, quod veteres vocis hujus proprietatem non adeò strictè observaverint, uti *Alex. Massaria l. 1. Med. pract. c. 15. & Gorrhæus in definit. Med. p. 216.* benè monent. *Diocli aphoniam*, sed fortè in latiore significatione, appellare placuit. Alii cum *Platero Tom. 1. prax. Med. c. 2. p. 8. congelationem & stuporem vigilantem*, alii *exstasin* nuncupant, licet & hæc potius vehemens sit aberratio, & motio mentis, adeoque differat à propriè sic dictâ *Catalepsi*, quæ describi solet, *quod sit subita ac momentanea partium corporis plerumque omnium fixatio & immobilitas cum facultatum principum & sensuum externorum læsione diminuta, salvâ manente respiratione & pulsu, à spirituum animalium immobilitate ortum habens.*

Fuisse autem *nostrum Juvenem* non tàm *apoplexiâ*, aut *convulsione*, aut etiam *syncope*, sed verâ *Catalepsi* correptum, ipsa ratio formalis, & signa παθογνωμονικὰ, in historiâ recensita, apertè indicant. Neque enim adfuit istiusmodi omnium operationum animalium repentina abolitio, quæ, sicut in *apoplexiâ* observare est, cum maximâ spirandi difficultate, ac stertore conjungitur; neque acerbus urgebat dolor, prout in *convulsiva* musculorum flectentium & extendentium affectione accidere solet, nec denique frigidus sudor, cum pulsu diminuto ferèque ablato & maximo virium lapsu, quæ *Syncopes* sunt indicia, hoc in casu memorantur, quin potius *Juvenis præsens* totus *immobilis, & congelatus* quasi, instar Marpesiæ cautis, obriguit, eoque situ ac figura, quâ prehensus fuerat, sedens suo in sedili, & apertis quidem oculis, salvaque respiratione & pulsu, per integrum diem permansit; quæ sanè omnia *Catalepticum* Ægrum nostrum fuisse, vel ipsa hoc docente Affectus hujus superius adductâ definitione, confirmant.

Quod si porrò *prægressas* consideremus *causas, ætatem* &c. *constitutionem plethoricam, amorem*, idque generis alia, aptas natas omnino illas deprehendemus, ut ad tàm rarum admirandumque affectum disponere Juvenem nostrum valuerint, pro-

ut ex inferius dicendis amplius patebit.

Ipsa denique *similitudo* calculum suum addit. Ita enim affectos homines pro Catalepticis, doctissimorum Medicorum judicio, habitos fuisse, *Schenckii, Foresti, Heerii, Tulpii*, aliorumque observationes abundè docent.

Quibus ita ostensis, roganti: *ad quamnam rerum præternaturalium classem hicce affectus nobis pertinere videatur?* Non dubitamus pronunciare, eum, cùm neque morbus, neque causa morbifica sit, sed à peculiari quadam spirituum animalium intemperie, tanquam morbo, dependeat, ortumque trahat, meritò in numerum *symptomatum* recipi, quippè quæ, ut umbra corpus, morbum immediatè sequuntur, docente *Galeno. l. de diff. sympt. c. 1.* Horum verò cum tres statuantur classes, actionum sc. læsarum, excretorum & retentorum, & qualitatum mutatarum, ad *actiones læsas*, quæ propriè sic dicta symptomata ab *Argenterio & Plempio* vocantur, meritò refertur *Catalepsis*, ubi quidem, prout diversos admittit pro suâ naturâ gradus, quandoque actiones planè *abolitæ*, quandoque verò *diminutæ* observantur. Jam enim aliqui omnem sensus motusque potestatem amittunt, quibus etiam is videtur annumerandus, de quo ita scribit *Buchananus: lib. 6. de reb. Scotic. in mediis scalis aliquis ascendentium subitô stupore correptus ita gradibus adhæsit, ut nec ullâ ratione divelli posset, & sequentibus viam præcluderet:* alii contra audiunt videntque quodammodò, & dictorum recordantur, sicuti *Galeni condiscipulus, illo ipso tempore, quæ loquerentur, audivisse se, quanquam non clarè & evidenter dixit, nonnulla etiam adhuc memoria retinens, postea enarravit. vid. Gal. Comment. in 1. prorohet. Hipp. c. 56.* Quin non omnes ita rigidi sunt, ceu exquisita Catalepsi laborantes, qualis quoq; iste censendus, cujus meminit *Jacotius, Comment. ad aph. 7. l. 2. Coac. Hipp. superiori anno*, dicens, *cum* D. Valeriolâ *Viro Doctissimo & Humanissimo, pauperem vidimus senem exsuccum & extenuatum hoc malo raptum, qui mensæ accumbebat apertis oculis, erecto & firmo corpore, manu dapibus admotâ, ut vivere & prandere mortuus videretur, & ita rigidus, ut collum à me torqueri vix potuerit:* Sed & aliqua adhuc in illis movendi potestas relicta advertitur, prout exemplum ejusmodi recensèt *Fernelius l. 5. patholog. c. 2.* his verbis: *Alterum mortui ritu jacentem invisi, qui neque cernebat, neque audiebat, neque compunctus sentiebat quicquam; facilis tamen inerat spiratio, & quiquid in os inserebatur, promtè vorabat. E lectulo sublatus solus consistebat, impulsusque incedebat, & quocunque vel manus vel brachium, vel crus inflecteretur, illic quasi fixum & stabile permanebat; Expressam quandam dixisset larvam, aut arte progredientem statuam,* Hactenus *Fernel. d. l.* Ex quibus quæ mali hujus sit latitudo, non obscurè patet; ubi tamen notandum duco, quod *Saxonia*, aliique monent, nempè

non nimis eam extendendam, quin potius, cum quandoque compositi sint affectus (id quod *depravatæ* nos docebunt actiones) *distinctivis opus* esse signis, quò tantò accuratiùs cujusque natura mali in apricum deduci & vera Catalepsis à minùs genuinâ discerni queat. Equidem libenter illis assurgo, qui cognitò per signa pathognomonica morbo discretivis indiciis nos carere posse contendunt, interim in re tam difficili & ardua non otiosam planè puto hanc industriam, cum hinc non parum lucis, præsertim in nondum satis exercitatorum mente, affundi res ipsa loquatur, hocque nobis subsidii genus commendet. Sed tempus est, ut ante omnia nunc inquiramus

SUBIECTUM seu PARTEM AFFECTAM, quod duplex sese sistit, *adæquatum* nempe *& principale;* illud *totum* esse *corpus*, quatenus ex mobili fixum redditur; hoc autem *Cerebrum* constituere pronuncio. Quandoquidem autem Cerebrum vel secundùm suam substantiam, vel secundùm structuram suam considerari potest; secundùm quam affici potissimum putandum sit, non otiosè quæritur. Nobis placet sententia *Rolfincii Epitom. cogn. affect. partic. lib. 1. part. 1. c. 8.* dicentis; non secundùm membranosam substantiam spinalis medullæ violenter tensam, sed prout est pars similaris, spiritibus animalibus perfusa, subjectum existere; spiritus enim, dum sunt subtiles atque mobiles, influunt, si secus habeant, sistuntur. Quò benè perpensò, non incongruum erit dicere, spiritus animales tùm subjecti, tùm causæ nomen habere posse, prout vel unà cum cerebrò juncti, vel separatim considerentur.

Quin & *Cor* suò modò affici, exinde patere videtur, quòd ægri per intervalla magnum spiritum ducant, & jam recedente morbò suspirioſi, tanquam ex profundò somnò, excitentur, id quod etiam in nostro *Juvene* observare licuit, & aliàs à *Roderico à Fonseca l. 2. consult. 92. p. 534.* confirmatur.

De CAUSIS porrò hujus mali rogatus; IMMEDIATAM quidem (de qua meritò jure omnium primò agitur) esse spirituum animalium imaginationi atque menti præprimis inservientium immobilitatem, atque congelationem, cum *Sennerto*, *Platero*, *l. 1. prax.* aliisque recentioribus quam plurimis respondeo: hac siquidem positâ præsentem affectum poni, remotâ verò cessare constat. Equidem non ignoro, non paucos, cum *Galenò*, *Comment. in s. 2. aph. 3.* in frigidâ & siccâ Cerebri intemperie proximam affectus hujus causam constituere, tumque posteriorem istius partem, nervosque hinc prodeuntes, sic affectos accusare, propterea quòd ii, qui per Alpes & loca nimis frigida longum iter suscipiunt, hoc sæpius morbò corripiantur, & congelati quasi rigidique permaneant. Verum enim verò, licet negari non possit, ab externo quoque frigore homines rigidos fieri posse & solere, credibile tamen vix ac ne vix quidem est, tanquam in corpore

nostro

nostro frigiditatem, unde etiam omnes nervi congelentur, oboriri, actuque existere posse. Cum enim vita nostra in calido & humido consistat, sanè quam diu homo vivit, vires utrumque suas exerit, neque ante mortem actualis illa (quam dixi) frigiditas, locum atque imperium obtinere valet: Neque aliter intelligendum est, quicquid de frigidâ Cerebri intemperie dicitur, quàm quòd comparativè ita sese habeat, minoremque inuat caliditatem, quàm Cor, aliaque fortè viscera obtinent. Et hinc etiam parum me movet, quòd alii materiam quandam frigidam & siccam, in posteriorem Cerebri partem infusam, & nervos ibidem oriundos exsiccantem atque indurantem, pro causa proxima agnoscant; patet enim ex dictis, quid his sit respondendum; & si vel maximè talem illis causam concesserim, qua ratione quæso tam subitò hoc invadere malum posset, & quomodo tàm repentè desineret? Nonne prius nervi Cerebri posteriori parti proximi, deinde propinquiores, & sic porrò remotiores quoque indurari deberent? id quod, quomodo cum subitaneâ Catalepseos invasione conveniat, res ipsa loquitur: Neque magis nos urgent, qui convulsionem omnium musculorum partes corporis tùm flectentium, tùm extendentium pro Catalepticæ rigiditatis causa obtrudere satagunt, siquidem in convulsione membra facilè flecti nequeunt, quod tamen in *Catalepsi* quandoque evenire, ea, quæ ante ex *Fernelio* aliisq; adduximus exempla, satis docent; &, si fortè quis, num verâ isti Catalepsi fuerint correpti, dubitârit tamè vel ipsa doloris in Catalepsi absentia (quâ etiâ superius innuimus) omnem hanc dirimere litem potest. Sed non est, ut in recensendis refutandisque aliorum opinionibus me diutius detineam, cùm quâ celeritate affectus hic, quos corripit, invadere soleat, ex præsenti historiâ nostrâ satis liqueat; qui sanè invadendi modus, de quacunque intemperie insigni asseratur, probari nullô modô poterit. Talem igitur hic quærendam esse causam, res ipsa docet, qua mediante repentinæ invasionis ratio investigari queat: quæ cum ex ante dictis sperari opinionibus haut liceat, *spirituum animalium immobilitatem atque congelationem* substituere cum Viris doctissimis non dubito. Cum enim omnis sensus, tàm internus, quàm externus, unà cum motu voluntariò, mediantibus hisce spiritibus animalibus, perficiatur, sua sponte videtur sequi, quæ nos recensuimus symptomata, vel resolutis prorsus atque dissipatis, horumque adeò defectu; vel iis fixatis & hinc immobilibus factis, evenire debere: quoniam verò noster Juvenis, apertis quidem oculis, corpore erecto & rigido sedens hunc situm retinuit, tumque etiam alii impulsi ambulasse aliquantisper, & oblata devorasse (quemadmodum superius ostendimus) leguntur, non tam spirituum animalium defectum, (quandoquidem sine horum præsentiâ tales actiones edi nequeunt) quàm potius congelationem fixationemque pro causa immediata

diata agnoscendam duco, adeoque ab hac ipsâ *Juvenem* nostrum Cataleptic-um factum esse, omninò persuasum habeo.

Explicatâ sic immediatâ causâ, illas quoque, quæ hanc, tanquam MEDIATÆ fovere & in actum deducere potuerunt, nunc pervidebimus. Cum verò harum *aliæ propius* feriant, *aliæ remotè magis* agant; de *istis* primò dicendum veniet. Sistunt se hoc ipso in limine & *vapores* & *humores*, quorum uterq; symbolum non leve confert; Vapores quidem quod attinet, diversum sentire autores video: sunt qui vaporem quendam membranas & medullam nervorum implentem, cum H. *Saxonia* adducunt, quorum tamen optinioni subscribere nondum possum, propterea quòd, si ita res se haberet, tum & *Paralysis* & *Convulsio* in *Catalepsi*, qua tali, adessent, quod tamen experientiæ adversatur. Rigida quidem esse membra concedo, sed paralytica esse nemo evincet. Adde quod neque convulsio, neque paralysis tam exiguo temporis spatio, prout quidem in catalepticis est observare, desinant. Satiùs itaque erit, vaporem figentem pro ejusmodi causa agnoscere: Qualis autem sit naturæ & quomodo hanc figendi vim acquirat, explicatu admodum difficile est, adeò quidem, ut non sine ratione plerique aliquid occultæ qualitatis subesse ibi atque latitare, hincque rei hujus naturam non nisi per analogismum & similitudinem quandam explicare posse, fateantur. Iccircò ex fulminis spiritus naturâ, quo vinum in dolio coagulari, hominesque quandoque rigidos effici cernimus, lucem huic obscuritati affundere laborant. Et notum est alioquin ex *Cardani* historiâ *l. 8. de variet. rer. c. 43. p. 164.* quid fulminis spiritus in octo messoribus sub quercu cœnantibus effecerit? A fulmine enim percussi atque exanimati manserunt sub eâ specie, qua discubuerânt, ut unus comedere videretur, alter ori poculum manu admovere, alius bibere: cumque nigri omnes essent, imag nem statuarum totidem repræsentabant. Similiter spiritus in terræ motibus, & è quibusdam speluncis exhalantes, aquas & animalia rigida reddidisse, passim ab autoribus asseritur, ipsiusque experientiæ calculo confirmatur. Quod si verò hæc spiritus figentis ratio mira cuipiam, & tantum non absona videatur, is latentem in nitrô vitriolô, aliisque mineralibus figendi vim atque virtutem stupendam consideret, & procul dubio plura hac de re cogitandi ansam nanciscetur. Nos interea *humorosam* quoque causam, ex qua dictos vapores elevari posse, doctiores consentiunt, perlustrabimus. Hanc verò omnis generis humores suppeditare, ex medicorum observationibus liquet. Sic *pituitam viream*, vel *pituitam cum bile*, arguit *Fernelius l. 5. patholog. c. 2. succum melancholicum* præ reliquis hic valere putat *Sennertus*, *melancholiam* quoque aptum esse humorem censet *Alexander Massaria l. 1. prax. p. 587.* unde figens vapor elevatur; *pituitam* cum *sanguine* mixtam accusat *Dodonæus*

Obs.

Obs. Med. 24. sed in nostro casu ad *sanguinem* ipsum potissimum esse respiciendum, constitutio corporis plethorica innuit. Et sane, uti reliquos humores exemplis illustrare possem, ita non desunt, quibus idem de *sanguine* judicandum esse confirmatur. Sic meminit *Aetius tetrab. 2. Serm. 2. c. 4.* cujusdam Juvenis, multo sanguine referti, qui cum triduum execiſſet, neque claudens palpebras, neq; ad vehementes vociferationes transmovens oculos, neque respondens, quarta die larga sanguinis per nares eruptione facta, ab omnibus molestiis confestim liberatus est. Equidem non ignoro *Zacutum Lusitanum Med. P. P. hist. l. 1. Mercurialem hist. 41.* & alios statuere, vel illegitimam hanc Catalepsin fuisse dicendam, vel de fæce sanguinis melancholicâ, *Aetii l. 1. d. capit. affect. c. 8.* sententiam explicandam esse; interim tamen nimiam sanguinis copiâ, non minus, ac dictos huicq; permistos humores, plurimum ad hunc affectum excitandum valere, accuratior sanguinis investigatio evincere videtur. Non urgebo, quod alii in *Galeni*, soporosos affectus etiam ex sanguine nimio deducentis, defensionem afferunt, illum nempe, si non tensionem efficiendo, saltem replendo suâ copiâ, subitoq; caput occupando hanc affectionem excitare posse; quamvis enim repletionem illam non plane rejectam velim, nihilominus tamen minus satisfacere huic difficultati arbitror: quin potius cùm ipsa sanguinis copia plurimum sulphurearum particularum foveat, id generis quoque vapores hinc elevari facile posse, unde narcoticus quidam stupor postmodum spiritibus inducatur, à veritate haud adeò alienum esse censeo. Dum verò *narcotici stuporis* mentionem facio, quale *Sulphur* intellectum velim, unà explicare animus est: neque enim me latet, esse, quæ sulphure abundant, & tamen vigilias potiùs, quàm somnium inducant, prout *castoreum* & *camphora* nos docere possunt; Et licet hosce, qui spiritum vini, aquam vitæ communiter dictam, immoderatius sumpserunt, primum summopere accendi, postea attonitos stupere, ac si opium bibissent, & stertere ad mortem usque multoties observârit *Platerus lib. 1. observ. p. 17.* certumque sit, à vaporosis assumptis liquidis, ac liberali vini, tum cerevisiæ quoque loliaceæ potu somnum concitari, tamen non nisi cum limitatione hoc accipiendum puto, quandoquidem vinum omni quasi aqueo phlegmate destitutum, si in corpus biliosum siccum recipiatur; tantum abest, ut somnum conciliet, ut potius vigiliæ contumaciſſimæ inde oriantur, prout elegantissimum hujus rei exemplum apud *Galenum l. 2. de loc. aff. 1. ult. in fin.* legere est. Quare & hoc loco perpendenda judico, quæ D. D. *Wedelius Opiolog. l. 1. s. 1. c. 12. p. 43.* commemorat, dum, in quo narcotieũ opii sulphur consistat, erudite exponit, utpote ex quibo non parũ lucis hisce tenebris affundi potest. Cæterũ haut planè negaverim, plethoricã

juvenis noſtri conſtitutionem, omni melancholicæ fæcis ſaburrâ caruiſſe, cum, quæ inferius de Amoris natura proferentur, contrarium potiùs oſtendant.

Reſtat ut REMOTIORES etiam cauſas, quæ ad antecedentium ſive generationem, ſive motionem, ſive faciliorem receptionem faciunt, percurramus. Cum autem ſint vel *naturales*, vel *præternaturales*, vel denique *non naturales*; à naturalibus hujus conſiderationis initium capiemus. Agmen harum ducit *temperamentum* tum totius, tum præſertim cerebri. Viget enim mutuus inter recipiens mittensque reſpectus, unde utriusque diſpoſitiones ſive hæreditariæ, ſive aſcititiæ, plurimum hic ponderis obtinent. Accuſatur autem potiſſimum frigidum & ſiccum, cum, præterquam quod ad cauſas hujus mali fovendas & recipiendas maximè aptum exiſtat, ſingulari laboret debilitate. Equidem nihil tale *in Juvene noſtro* deprehendere eſt, quem potius calido humidoque præditum temperamentò eſſe, hiſtoria docet; interim & hoc quoque ſymbolum conferre poſſe, utpote, plurimarum exhalationum ferax ſulphurearum, ex antea recenſitis patere cenſeo, ita tamen, ut alias, & præſertim commemoratam frigidam ſiccamque, ut & frigidam & humidam intemperiem, magis proclives huic malo mortales reddere, negare minimè quidem velim. De *Ætate* (quam video, autores plerosque, unà cum *ſexu*, harum cauſarum ordini inſercre) non eſt, ut multa notentur, cum nullam ab hoc malo ſatis tutam eſſe, Catalepticorum variorum hiſtoriæ abundè demonſtrent; & licet reſpectu uteri, qui ſexcentarum ærumnarum autor à *Democrito in Epiſt. ad Hippocratem* dicitur, ſexus ſequior aliquam hic prærogativam, quamvis valdè miſeram, habere videatur, tamen & virili ſexui has æquè caſſes, vinculaque timenda eſſe, præter noſtrum Juvenem, plures alii, quorum apud autores mentio fit, teſtari poſſunt. Utrique verò ſexui ut nunquam confert vita nimis ſedentaria, ſic non incommodè *id vitæ genus*, quod iſtâ maximoperè gaudet, ad has referre cauſas licebit.

Ambula, id lieni optimum eſt, inquit ille apud *Plautum Curcul. Act. 2. Scen. 1.* quod monitum dum plurimi negligunt, ſicque varias ſibi ipſis obſtructiones hypochondriorum, & ſpeciatim *meſenterii*, *hepatis*, *lienis*, *pancreatis*, *uteri*, *hæmorrhodium &c.* unde poſtmodum dolores capitis, aliaque incommoda oriuntur, accerſunt, catalogum nobis ſuppeditant cauſarum *præternaturalium*: ſic viri nobilis meminit *Hildeshemius Specileg. 4. p. 422.* qui multis jam annis hypochondriacus in Catalepſin tandem incidit, & poſt longum capitis dolorem in parte poſteriori capitis moleſtum, idem mali obortum obſervavit *Foreſtus l. 10. obſ. 42.* quibus addere etiam vermes licebit, quandoquidem puellam hinc Catalepticam eſſe factam obſervavit *Alex. Benedict. l. 1. c. 26.* Quin etiam alios affectus, niſi probè curentur, Catalepſin inducere poſſe,

posse, exemplum *malè curati Erisypelatis*, quod recenset *Grembsius arbor. ruinos. p. 306.* satis ostendit ac confirmat. Verùm nihil tale nostra in historia cum occurrat, opus non est, ut horum contemplationi diutius inhæreamus, quin potius

Causæ procatarcticæ & occasionales veniunt expendendæ: nam & has plurimum ad inducendam catalepsin ponderis obtinere, ex subsequuturis facilè patebit. Et quidem primò ad *aërem* quod attinet, is sanè, prout turbulentus, nebulsous, & diversis exhalationibus est refertus, diversimodè corpus nostrum afficere, ita quoque ad catalepticum rigorem, & immobilitatem spirituum, occasionem præbere potest, idque per nivosa Alpium loca iter facientes testantur, quippè quorum

- - - multi, ceu Gorgone visâ,
obriguêre gelu.

Sic *Forestus* duo militum exempla recitat, qui â gelicidio in Catalepsin inciderunt. Huc etiam non incommodè refertur, quod Cl. *Bartholinus tract. de usu Nivis p. 83.* recenset his verbis: *Notandum*, inquit, *corpora occisorum hyeme eôdem positu eademque figura, permanere rigida, qua ante cædem deprehensa sunt. Visum id extra urbem nostram, cum 11. Febr. 1659. oppugnantes hostes repellerentur, magnaque strage occumberent; alii enim rigidi iratum vultum ostendebant, alii oculos elatos, alii ore diducto ringentes, alii brachiis extensis gladium minati, alii alio situ prostrati jacebant; imo ex mari gelato, primo vere resoluto, eques equo suo insidens, integer emersit, nescio quid manibus tenens &c.* De frigoris effectu memorabile quoque est, quod legitur inter alia apud *Curtium l. 8. p. m. 346. Memoriæ proditum est*, dicentis, *quosdam applicatos arborum truncis & non solùm viventibus, sed & inter se loquentibus similes esse conspectos, durante adhuc habitu, in quo mors quemque deprehenderat.* Probè autem hic distinguendum duco, inter congelationem, quæ causæ externæ & procatarcticæ rationem habet, & inter eam, quæ propriè cataleptica dici meretur; à frigore externo latentem in corpore causam in actum occasionaliter deduci posse, non inficias eo, sed per se inducere Catalepsin, concedere nequeo, nisi quis forsitan *spiritum Gorgonicum* cum *Charletone* velit admittere, quo flante & penetrante, res obviæ actutum congelentur & indurentur. 2. Ansam quoque præbent *cibus & potus*, frigidus præsertim & siccus, qui & crassus, terrestris, fæculentus, facilè corruptibilis, uti sunt carnes fumo induratæ, legumina, lacticinia, aliaque hujus farinæ alimenta plura: vina item generosiora & vetusta, vini spiritus, cerevisia crassa, minusque defœcata, ut cerebro maximè infesta sunt, ita quoque si immoderatius ingurgitentur, insignem huic malo occasionem præbere valent, quemadmodum ex iis, quæ jam supra sunt allata, satis constat. Placet hic subjungere *medicamenta nimis refrigerantia & siccantia*, imprimis verò narcotica, tum intus tum extus adhibita, hac tamen

annexa limitatione, ut ab iis, quæ ſtuporem inducere apta nata ſunt, ritè ſecernantur: licet enim nos quoque ſtuporis vocabulo quandoque utamur, tamen non niſi catalepticum intellectum volumus. Succedunt 3. & 4. *Motus & quies, ſomnus & vigiliæ*, magnam quoque vim corpori nocivam inducentes, quod ex illis, quæ ſuperius de vita ſedentaria dixi, liquidò patet. Luculentum inſuper teſtimonium huic aſſertioni præbent lucubrationes. Sit enim ita, ut, juxta *Quintilianum lib. Inſt. Orat. 10. c. 3. p. 486.* lucubrantes ſilentium noctis, clauſumq; cubiculum & lumen unum velut rectos maximè teneat, tanti tamen hæc non ſunt, ut propterea quis corpus, caputque præſertim cruditatibus replere, ſimulque functiones naturales in cibis coquendis, deteriores reddere amet. Miſera profecto eſt Glorioſi iſtius apud *Gellium l. 13. N. A. c. 29. p. 506.* jactatio, *vides*, dicentis, *oculos meos ægros, aſſiduisque lucubrationibus prope jam perditos?* Præprimis ætate jam grandævis lucubratio animique intentio nimia nocent, quod ſuo firmat exemplo octogenarius ille, quem, cum menſe Januario in libris ſuis revolvendis eſſet nimis ſedulus, Catalepſi correptum memorat *Fontanus Analect. c. 13. exempl. 10. p. 51.* 5. *Excreta* & *Retenta*, minus rectè habentia, multum ad mali hujus generationem conferre poſſunt; Dum enim utilia excernuntur, vires & ſpiritus una exhauriuntur, hinc fit ut, totum corpus torpeſcat; quod ſi verò excernenda retineantur, omnia tetris exhalationibus turbantur, ſanguis etiam coinquinatur, ſicque ſpiritibus undiquaque tum mole, tum virtute gravis noxa infertur. Quantum denique 6. *Animi motus*, qui non immeritò *paſſiones* vocari ſolent, in corpus valeant, & quàm non ſit inauditum, ab his quoque factos eſſe *Catalepticos*, Medicorum obſervationes docent. Quod ſi verò & ipſum *gaudium*, animi affectus aliàs ad ſanitatem maxime conducens, ubi modum exceſſerit, flammulam diſſipare penitus vitalem poteſt, quid non faciet ira, triſtitia, mœror? meminit ſane *Rondelettus Meth. curand. morb. c. 20. p. 98.* puellæ ex mœrore Catalepticæ factæ; *hæc enim viro, quem parum amaverat, nupta, quoties abſens maritus erat, aut nihil de eo audiebat, reſtituebatur, audito autem ejus nomine corripiebatur; Et cum ferret hydriam, recordans mariti, in via ſedebat, oculos apertos habebat, ut larvam, aut arte effictam dixiſſes.* Sic etiam *Terroris* efficaciam & vim ſi quis perpenderit, haut ineptè cum fulminis impetu eum comparari, fatebitur. Fortè & *Juvenem* noſtrum eo fuiſſe perculſum, ut malum hoc incurrerit, videri poſſet? Imò potius *Amor* fuit, ſiquidem hoc captus, nil niſi *Glycerium* ſuam cogitabat, optabat, &c. uti ex hiſtoriâ patet. Ex tàm plandò affectu, tàm horrendus effectus? dices. Ità eſt, ut *Seneca* ad *Neronem in Octav. act. 2. p. 276.*

Vis magna mentis, blandus atque animi calor
Amor est; juventæ gignitur luxu, otio;
Nutritur inter lætæ fortunæ bona.

Siquidem cum delectabile objectum menti nimis imprimitur, continuo jactu, aut œstrô quodam irrequieto motu memoriam exagitat, adamatam speciem assiduè ingerit, ut omnem aliam accipere recuset; tunc flagrat, ardet, aduritur, dulcique amore inebrietatus animus, ab omnium cœtu sese eripit, & totus incupitæ amasiæ desiderio, illiusque imaginatione defixus amabilem pulchritudinem tantùm contemplatur, vivamque speciem cordi impressam, complectitur & amplexatur, quippe tunc jam satis irretito homine,

Labitur totas amor in medullas
Igne furtivo populante venas
Non habet lætam data plaga frontē
Sed vorat tectas penitus medullas.

Optimè idem expressit Apulejus, dum, *doloris mei causa*, inquit, *& remedium ex te proficiscitur; isti oculi tui per oculos meos ad intima delapsi præcordia, acerrimum meis medullis commovent incendium.* Quod si jam, quæ amori sive insunt, sive accidunt, recensere vellem, nihil hoc affectu admirabilius, nihil itidem vehementius esse, illico appareret. Loquatur pro me jucundissimus poëtarum *Plautus.*

Amori accidunt etiam ultro hæc, quæ diximus,
Insomnia, ærumnæ, error, terror & fuga,
Ineptiæ, stultitiæq; adeo & temeritas,
Incogitantia, cupiditas & malevolentia,
Inhæret etiã aviditas, desidia, injuria,
Inopia, contumelia & dispendium.

Equidem & idem Poëta alicubi (nî fallor) *paululum amare*, inquit, *sane bonum est*, ipsaq; nos historia docet, honesto formosæ virginis amore captũ Juvenem, nil nisi licitum conjugii fœdus desiderasse, ut proinde quis objicere nobis posse videatur, tàm honestæ rei tot vitia sine jure, nec tamen sine injuria, affricari: Verùm enim verò minimè nos ferit hoc telum, quippe qui excedentis amoris indolem describentes, nihil aliud, quàm quanta etiam moderati affectus vis, præsertim in juvenili animo, esse possit, immo soleat, aliorum ex monumentis testimoniisque ostendere voluimus. Solliciti cum res sit plena timoris amor, & cum desideriis curisque noctem, quieti aliàs dicatam, dividat, sicque corpus exsiccet, quis dubitaverit, non levem aliquam inde succi melnncholici portionem progeneratam esse, quæ plethoricam Juvenis nostri constitutionẽ tantò aptiorem, hoc ut incurreret malum, reddiderit? Optima sane ratione *Poëta* jam citatus amoris ærumnis, *errorem & terrorem* accensuit, siquidem & honestissimo uterque affectui facile accidit. Quot enim tum in Diæta errores committuntur? Ut de animi erroribus, secundum quos non satis cauta semper est mortalitas, nihil jam dicam, pariter, & à terroribꝰ subinde amantiũ angitur animus, qui sive veri, sive vani sint, in transversum tamen rapiunt.

Ex quibus omnibus ad oculum patere puto, quanta vis & efficacia causis procatarcticis, & has inter præsertim *Amori* insit. Plura in hanc rem adjicere possem, verùm cum de *Natura Amoris* exasciatam nobis reliquerit orationem, magnum in Arte Medica Nomen Gr. Horstius, non est ut faculam huic soli accendam, aut rivulis meis ab ipso fonte Lectorē abducam.

Cum igitur hæc ita, uti hactenus ostensum prolixè fuit, sese habeant, mirum non est, quod *Juvenis noster* hoc correptus affectu, varias insuper in actionibus, reliquove symptomatum ordine, læsiones fuerit perpessus: quæ sicuti antea, ceu SIGNA, nos in rem præsentem duxerunt, ita nunc, ut singulorum ratio magis pateat, per causas explicanda veniunt.

Primum, *perceptâ repulsâ totus immobilis & congelatus, haut aliter:*

Quàm si dura silex, aut stet
Marpesia cautes,

obriguit, propterea quod intenta in amorem cogitatio, quiq; inservientes spiritus animales, contraria hac significatione perculsi narcoticam illam impressionem subitò susceperint, haut aliter, ac in Jovis ignibus ictis observare licet, unde interdum Catalepticis factis assidentes vix ita correptos vix ac ne vix quidem animadverterunt. Sic narrante *Plinio l. 7. H. N. c. 52.* M. *Ofilius*, comœdiarum histrio, cum populo admodùm placuisset, natali die suo, conviviumq; haberet, editâ cœnâ in pultario calidam potionem poposcit, simulque personam ejus diei acceptam intuens, coronam è capite suo in eam transtulit, tali habitu rigens nullo sermone, donec accumbentium proximus tepescere potionem admoneret. Conferri etiam potest Hollerius, qui se vidisse testatur, qui subitò, cum integerrima fruerentur valetudine, eo malo correpti, ut, nisi interrogati, non respondissent, ab accumbentibus in mensâ vitium haut adverteretur.

2. *Per integrum diem suo in sedile sedens eundem planè situm retinuit:* quod vel spiritus animales in universum, vel quod probabilius *Sennerto* videtur, spiritus duntaxat menti & imaginationi inservientes, sed ita affecti fuerint, ut rigor iste spirituum derepentè fiens in primo sensorio, eos, qui in sensibus externis sunt, attonitos quasi & suspensos ad tempus detinuerit, ut sensum quidem habentes, eum tamen exercere haut valuerint: id quod in plures etiam dies perdurare potest; sic ille adolescens Cataleptícus, cujus mentionem facit Aetius, triduum ita exegisse & quarta demum die facta per nares larga sanguinis eruptione ab omnibus molestiis confestim liberatus legitur.

3. *Oculi* interea *fuére aperti*, ob repentinam musculorum palpebras moventium, ab nervorum spirituumque congelatione & fixatione factam immobilitatem. Quo enim in statu ægrum deprehendit Catalepsis, in eodem illum rigore per universum inducto detinet, ut ex dictis constat. Sic ille apud *Fernelium d. l.* dum literis & chartis sedulò invigilaret, repentè Catalepsi perculsus, ita quidem

obri-

obriguit, ut sedens calamumque digitis premens, *oculis in libros defixis*, putaretur in eorum studia incumbere, donec vocatus & impulsus, omni motu sensuque carere deprehenderetur.

4. *Respiratio pulsusque satis integri permanserunt*, ob summam scilicet necessitatem, tum quod ipsa respiratio partim naturalis, partim animalis actio fit, spiritusque animales præcipuè afficiantur. *Satis* autem *integræ hæ actiones* notanter dicuntur, siquidem, licet respiratio servetur, ita tamen cum illâ comparatum est, ut per intervalla magnum sæpè spiritum ducant ægri, pulsusque in illis similis ferè lethargicorum pulsui deprehendatur, quamquàm non ita mollis & languidus, tum verò etiam magis æqualis existat. Nimirum Respiratio & Vita pari passu ambulant, & ad extremum se spiritum defendunt.

5. *Attonita mater, varia in vanum tentavit, donec grata accessit acclamatio.* Quis miretur à tali frustra multa fuisse in usum vocata: Quid enim & *Mater* & *attonita* consilii heic caperet daretque, & ubi amor erga filium, & improvisa ægri congelatio, omnem cogitationem in transversum rapuerunt? Quid præstaret inexperta, ubi vel Expertissimorum Medicorum doctrina & industria sæpius in vanum laborat. Excusanda tamen est, ut mater, quam quò non adigeret tenerrimus affectus? Neque tamen sequioris sexus curatio nimiâ curiositate intempestivè suscepta propterea probari meretur, quippe quæ, uti nunquam non est sequior, ita quoque plus ibi molesti officii quàm salutis persentitur. Sed quid dico?

Rem omnem potiùs confecit mater, dum 6. *alta tandem vocè: benè sperare, voti compotem fore, & cupitam habiturum amicam, modò ad se reverteretur, exclamavit.* Tum enim ecce! *confestim ex sedili prosiliit filius, & quasi ex somnô profundô expergefactus actutum ad se rediit.* Casualem verò, aut potius fortuitam hanc restitutionem, à parte matris, dixerim; & quemadmodum fortuna in curandis morbis, citra artem, nihil potest, prout egregiè docet *Hippocrates lib. de arte;* ita neque huic filio profuisset, nisi Matris cum amore artis se benignitas, & exquisita Methodus, ista quidem nil minus sperante, conjunxisset. Hinc factum, ut cum contrarium causæ remedium adhiberet exclamatio, sopitus potius, quàm abolitus auditus sensus charissimæ Matris, cujus voci & blanditiis assuetus jam fuerat, is exclamationem perceperit, animusque, quòd suavissimum nuncium exprimeret significatio, hac excitatus quasi vires collegerit, eodemque impetu, quô anteà in stuporem catalepticum conjectus erat filius, omne repagulum, suavissima objecti desiderati recordatio removerit, sicque disruptis subitò illis vinculis, quibus ipsum tenacissima hæc affectio illigaverat, actutum ad se redierit.

Quibus ita deductis, quo mali genere, & quâ de causâ, laborârit filius, procul dubio parentes satis jam intelligent. Quod si verò quis putaverit, simulatum potius hunc fuisse morbum,

bum, huic recensita hactenus, si probè perpendantur, hunc scrupulum facilè eximent. Equidem non rarò invenire, qui morbos simulent, experientia docet; & jam *Galeni* tempore tales sunt reperti, unde peculiarem de hoc argumento librum conscripsit. Quin etiam *Rondeletius d. l. pag. 98.* aliquem Romæ se vidisse, memorat, qui hanc affectionem simulabat, dicebatque, se corripi ex tasi, quoties audiret verba illa passionis Christi. *Consummatum est.* Sed huic ægrotanti veternum baculo excussit, ubi d. l. pluribus videre est. Et sanè cùm difficillima res sit, per unicam duntaxat horam, eôdem situ immotum permanere, næ! per integrum diei spacium, tam pertinacem fingere totius corporis congelationem, quis sustineret?

Verâ igitur, eaque satis exquisitâ Catalepsi correptum fuisse filium, non est ut Parentes vel dubitent, vel, tanquam leve malum, ægro tam subitò ad se redeunte, contemnant. Est enim profectò gravissimus affectus, qui ut ægrum, narcotica spirituum animalium coagulatione quasi congelat, ita vel ipsum etiam medicum, eventus raritate, attonitum reddit: Licet enim cùm aliquando *Mich. Ogerus* & *Nollens* convenissent, historiamque talis ægri narrans *Henr. ab Heer lib. 1. obs. Rar. obs. 3. p. 59.* eos, num unquam istiusmodi casum vidissent? rogasset; *Nollens* se plus millies vidisse, responderit; rectè tamen laudatus *ab Heer* tegessit, putare se, non fuisse mille Catalepticos, ex quo morborum terris incubuit cohors, nullumque se præter hunc vidisse, cui, *nec ego*, respondit *Ogerus, etsi jam sexaginta fere annos medicinam facio.* Et sanè *Galenus, Fernelius, Platerus, Dodonæus*, paucique alii, quos supra citavimus, unum duntaxat alterumque viderunt, apud alios plerosque Practicos altum de illis ferè est silentium. Neque verisimile est, tàm raram rem si vidissent, tacituros fuisse. Quemadmodum verò rarissima quæ sunt, non rarò aliquid monstri alunt, ita & hunc affectum in comitialem morbum commutatum *Benivenius l. de abdit. c. 46.* observavit.

Sed satis jam de iis, quæ ad effectus hujus theoriam exponendam perdinere, notatuque digna videbantur: restat, ut etiam alteri Parentum desiderio, quô PRÆCAVERI filium à recidivâ (quam quidem *Dodonæus*, & ex illo *Heurnius*, fieri solere, sine ratione negant) aut aliis hinc metuendis malis expetunt, satisfiat. Quod dum facere ad gredior, non ingratum erit, in gratiam lectoris, paucis præmittere, qua ratione, *si durante adhuc affectu accersitus fuissem*, me gerere voluissem. Sed inchoaturo aurem meritò vellicant verba sæpius citati *Henr. ab Heer*, ita habentia: *Cùm ad satietatem spectassem; dixi: accerserent alios medicos, meq; cum statuam exuisset æger, cum illis revocarent, in casu enim ad hanc mihi diem invisò nihil tentaturum, nisi consultis senioribus.* Sic etiam ego non nisi consultis expertissimorum Medicorum observationibus, quæ tum in CURATIONE tum *præservatione* hujus affectus

fectus peragenda ducam, ad eorum imitationem annotabo, vel ipsius *Hippocratis* excitato *præceptione*, qua, *Neque sanè indecorum fuerit*, inquit, *si Medicus in rei præsentis angustia circa ægrum versatur, imperitiæ etiam tenebris circumfusus, alios quoque accersiri jubeat, quo communi consiliò, quæ in rem ægri sunt, disquirantur, & illi ad præsidiorum facultatem operas suas conferant.*

Ipso igitur IN PAROXYSMO vocatus, ante omnia spirituum animalium congelationi atque immobilitati ut per contraria succurrerem, sicque primariam adimplerem *Indicationem*, fuissem conatus; cúmque in plethorico Juvene sanguinis copia procul dubio malum hoc sive foverit, sive promoverit, (uti in theoria ostensum est) haut cunctanter *Fontem Chirurgicum* accessissem, atque ex divite hujus scaturigine generosum *Venæ sectionis* auxilium, præ aliis elegissem administrandum, ipsa insuper confirmatus experientia, exemploque, quo *Aetii* Juvenem quarto morbi die, oborta narium larga hæmorrhagia, restitutum superius jam vidimus. Secari autem dextri brachii cephalicam venam, emittique sanguinis uncias sex vel septem curassem, tum quod à plerisque practicis *Sennerto, Rolfincio, Platero*, aliisque hujus venæ incisio plurimum heic commendetur, tum quod ipsa ejus insertio & communio, ex Anatomicis nota, certam una cum diminutione sanguinis, necessariæ revulsionis operam subsidiariam polliceatur: ac denique hæc emissi sanguinis quantitas constitutioni Juvenis nostri plethoricæ, hujusque indicationi, viribus nihil contra indicantibus, probè respondere videatur. *Cucurbitularum Scarificatarum* ut & *Hirudinum applicatione* supersedissem, quandoquidem vicariis hisce V. T. præsidiis, in tam urgente malo, & ubi plethora citam requirere visa operam, nihil, aut parùm quod in rem ægri præsentem ex voto fuisset, meo quidem judicio, efficere potuissem. Quod quidem ita velim accipi, non quod *cucurbitulas*, tum scapulis, tum brachio utrique applicatas, ad revulsionem ulterius instituendam planè inutiles censeam, sed quod, V. S. neglectâ auxilium hinc satis efficax, hoc quidem in casu, frustrà sperari autumem. Idem etiam de *Frictionibus & Ligaturis* dictum volo. Utut autem venæ sectionem Juveni nostro egregiè conducere potuisse, nullus dubitem, in aliis tamen corporis constitutionibus aliter procedendum sentio, monente *Rolfincio Epitom. d. l.* qui, si à sanguine affectus oriatur, V. S. convenire, si verò ab aliis humoribus, non item, expressè scribit. Et sanè quis Sexagenario frigido & sicco, Cataleptico facto, tam audacter venam incideret? Sic & *Thonnerus l. 2. obs. p. 97.* in Fœminæ melancholico temperamento præditæ & catalepticæ factæ curatione à V. S. usu abstinuit, & evacuantibus potius per intervalla usurpatis, naturam sublevare conatus est. Hisce igitur hoc modo observatis, dehinc ad *Pharmaceuticum* me contulissem

Fontem, ea quæ vapores, ſpirituum animalium congelationem fixationemque procurantes diſcutere, immò ipſam hanc tollere immobilitatem apta nata ſunt, in uſum vocaturus. Utinam verò ſatis nota eſſet vaporum horum fixativorum natura, minùs profectò in ſelectu appropriatorum medicaminum laborarem. Hic verò rei difficultatem meamq; ab experientia adhuc deſtitutam opellam confiteri, quàm quicquam ineptè gloriari, malo, utpote valdè alienus ab illorum ingenio, qui ſi fortè unum atque alterum purgans medicamentum haut infeliciter præſcripſere, ſe jam Æſculapii famam atque dignitatem meruiſſe putant. Quare doctiorum veſtigiis potius inſiſtens, cùm plerique *Cephalica* calefacientia & humectantia; ut & talia, quæ melancholico ſucco, hincque elevatis vaporibus conveniunt, maximè commendent, id generis remedia præſenti individuo ita accommodaſſem, ut & temperamenti & aliarum circumſtantiarum me rationem habuiſſe, inde conſtare potuiſſet. Cœterum generoſioribus potius quàm levioribus uſus fuiſſem, edoctus à *Sennerto l. 2. prax. p. 589.* imò ipſa ratione, minimè à parvis hic incipiendum eſſe auxillis, quod quidem in morbis, in quibus periculum non imminet, tuto facere licet: id quod etiam inculcat *Hippocrates ſ. 1. aph. 6.* dum extremis morbis extrema convenire remedia docet. Tentaſſem autem ante omnia, num *Clyſtere* injecto, diverſio materiæ obtineri potuiſſet, huncque in finem ſequent. præſcripſiſſem:

℞. *Rad. alth. lil. albor. angelic. aa.* ʒß.
Herb. rut. mercurial. puleg. betonic. aa. Mij.
Flor. lilior. convall. ſtœchad. arab. betonic. pœon. aa. pij.
Sem. cartham ʒiij.
aniſ. fœnicul. aa. ʒß.
prun. dulc. exoſſ. N. IX.
coq. in ſ. q. aq. commun. ad ʒ.
colat. R. ʒx. *diſſolv. in hiſce*
Elect. de Tamarind. cum fol. ſenn. ʒj.
Hier. picr. cum Agaric. ʒß.
ol. rut. & chamomill. aa. ʒvj.
ſal. rut. ʒß.
M. F. Clyſter.

Notanter dixi: *tentaſſem.* Interdum enim reſiſtit natura, alviq; nimia obſtipatio. Sic in hoc affectu *H. ab Heer* etiam ab initio injici ſtatim volebat validiſſimum Clyſterem, ſed Apothecarius negabat, ſe ulla ratione ob ſtrictioris alvi impedimentum injicere poſſe, proinde glandem præſcripſit, ex ſpecieb. hier. colocynth. & ſal. gemm. &c. idque cum felici ſucceſſu, quale quidem *ſuppoſitorium* in præſenti quoque caſu conducere potuiſſe, ut nullus dubito, ita etiam ſubſtitui curaſſem. Alvo exonerata, cum corpus noſtri Juvenis non adeò impurum videatur, ſternutamenta ad majorem diſcuſſionem ſequentibus excitaſſem.

℞. *Rad. Angel. Zedoar. aa.* ʒij.
Sem. nigell. ʒj. *bacc. Laur.* ʒß.
caſtor.

caſtor. camphor. aa. ℈ß.
conciſ. & contus. M. F. Nodulus ex ſynd. rubr.
S. Büſchlein/daran zu riechen.
Vel ℞. *Aq. Majoran. lavendul. aa. ʒiß.*
Sem. nigell. contuſ. ʒij.
Caſtor. inciſ. ʒß. M.
S. Waſſer/die Naſe offt damit zu beſtreichen.
℞. *pulv. Majoran. pij.*
lil. convall. anth. aa. pjß.
fem. nigell. ʒß.
caſtor. gr. vj.
ol. aniſ. ſuccin. aa. gt. j. l. ij. M.
S. Nies-Pulver.

Interim nec *alterantia* neglexiſſem; ac licet, antequam ad ſe redierunt ægri tales, difficulter internorum quandoq; admittatur uſus, periculum tamen feciſſem, num fortè aliquid *aq. antiepileptic. Lang.* vel *apoplectic.* aut alterius *cephalic.* aſſumere Juvenis potuiſſet, ſiquidem, ut ſuperius vidimus, inventi ſunt Cataleptici, quibus oblata devorare non erat impoſſibile. Sin verò minus ita res ſucceſſiſſet, ad externa, ſeu topica digerendi vim habentia confugiſſem, cavendo in illis acetum, ne vis congelandi & figendi ſpiritus in vapore vel humore aceti uſu, juxta monitum *Sennerti* augeretur. Tandem mitioribus nihil conferentibus ad *rubificantia* & *veſicantia* deveniſſem.

Sed ne videar nimis diu extra oleas vagari, id potius agam, quod *Parentes* nunc deſiderant: cùm enim *Juvenis* ad ſe redierit, & jam nihil æquè ac recidivam præcaveri omnibus modis expetant, ut, quantum per ingenii mei vires licet, huic quoque intentioni ſcopoque, juxta methodi leges, ſatisfaciam, data opera allaborabo.

Conſtituto itaque jam *Juvene* noſtro EXTRA PAROXYSMUM, *cauſarum*, quibus malum hoc inductum eſt, *remotione unicè* ſtudere conveniet. In hac enim omnis *præſervationis* cardo vertitur. Primum itaque materia, ex quâ vapores elevantur, evacuanda, & ne rurſus generetur, præcavendum. Deinde & quoad *Vitalem Indicationem* cerebro potiſſimum proſpiciendum, cumque eo ſi quod aliud viſcus laboret, debito id modo roborandum erit.

Meretur hic iterum: ſuas *Venæ ſectio* laudes, cum plethoricæ *Juvenis* noſtri conſtitutioni nihil æque conducere, & ſine hujus adminiſtratione vix quiquam prodeſſe poſſe, ratio ipſa dictitet; Quare absque ulla dilatione ſanguinem mittendum è cephalica, ut antea dixi, ad quinque uncias, repeto, neque opus eſſe reor, ut purgans medicamentum præmittatur, quandoquidem non tam cacochymia, quam ſanguinis abundantia urget. Quod ſi verò alvus obſtructa fuerit, equidem emollientis Clyſteris, vel blandè ſubducentis pharmaci uſum minimè diſſuaderem. e. g.

℞. *Rad. alth. malv. lilior. alb. aa. ʒß.*
Herb. 4. emoll. aa. Mj
Flor. malv. violar. melilot. aa. pij.
Sem. 4. frigid. maj. aa. ʒß.
fœnicul. ℈ij.

prunor. dulc. exoſſ. N. 7
coq. in ſ. q. decoct. hord. ad 3.
col. R. ℥x. diſſolv.
caſſ. pro Clyſterib. extract.
unguent. clyſmat. aa. ℥j.
ol. violar. ℥ſß.
vitell. ovor. Nj.
ſal. parum M. F. Clyſter.

Vel ſumat prunorum Laxativorum N. IV. l. V. cum ſ. q. brod. Hoc modo viis primis reſervatis, ſanguis dicto modo imminuatur, poſtmodùm verò ut materia vapores generans, horumque elevationem fovens, evacuetur, opera danda eſt. Equidem ea videtur eſſe Noſtri conſtitutio, ut non tàm evacuatione per purgantia, quàm conſervatione per ſimilia opus habeat, verum enim verò ex cauſarum enarratione patet, licet usque adeò cacochymicum corpus heic non occurrat, tamen haut usque quaque purum exiſtere, quin potius aliquid melancholici ſucci contraxiſſe ſanginem, veriſimile admodum eſſe, quo circa gliſcenti malo occurrendum erit, ne poſtea nimium ſero medicina paretur. Sequentem ergo potiunculam non parùm profuturam ſpero:

℞. *Rad. bugloſſ. borrag. ana* ℥ß.
polypod. ℥ß.
Fol. ſenn. ſ. ſt. ℥iſß. *l.* ℥iij.
Rhabarb. elect. ver. ℥ſß.
Tamarind. ℥ß.
paſſular. min. ℥v.
Flor. viol. pij.
crem. tart. ℥i.
ſem. fœnicul. ℥ß.
Infund. in ſ. q. aq. flor. acac. & rubii dæi
Manè ebull. parum col. R. ℥iij. *add.*
ſyrup. de cichor. cum rheo roſar. ſolutiv. ana ℥ß.
aq. cinamom. borrag. ℥j. *M. F. hauſtus.*

S. Laxier-Tränklein auf einmahl.

evacuata hoc modo materia, undè ſanguis ſenſim inquinari, vaporibusque recens ſubinde fomes ſuppeditari aliàs poſſet, videndum porrò erit, ut ne nova iterum generetur, eo præſertim in viſcere, quod ſpirituum animalium generationi dicatum eſt, non neglectis interim partibus, quæ tum chyloſi, tum hæmathoſi ſuas præcipuè operas conferunt. Suaderem igitur frequentem hujus pulveris uſum, præſertim in omnibus lunæ quadris & in omni humida, minusque conſtanti aeris tempeſtate repetendum.

℞. *Spec. dialunæ Mynſicht.* ℥ij.
pulv. Marchion. ℈j.
diambr. diamoſch. dulc. ana ℈ß.
M. cum rotul. confect. Alkerm. compl. q. ſ.

S. Stärckendes Pulver auf etlichmal.

Poterit hujus pulveris ſumi pro ſingulis doſibus ℈j. in *ay. apoplect.* vel *antiepilept.* vel etiã *reſtaurant. Schröderi &c.*

Quibus omnibus denique legitimus *ſex rerum non naturalium* uſus jucundam coronidem imponat: Nullum enim, teſte *Galeno l. de Theriac. ad amphil. 4.* tam efficax remedium Medicina habet, quod ſolitum auxilium afferre

fere queat, si ei victus vel resistat, vel non cooperetur. Et sanè quantum *Diæta* in viribus reparandis, atque conservandis, tumque etiam indole nativâ immutandâ atque corrigendâ, polleat, suo ipsius exemplo, eleganter docet *Verulamius l. 5. Hist. Natural. c. 1. natum se*, scribens, *Parente non senio sòlùm, sed multis infirmitatibus ex nimio medicamentorum usu confecto, adeoque à vitæ suæ initio habuisse corpus adeò debile & malè constitutum, ut Medici determinatè asserrent. fieri naturaliter non posse, ut annum 14. attingeret: se tamen accurato victus usu & studiosâ eorum fugâ. quæ sibi experiebatur noxia, prolongasse vitam jam tùm, cùm hæc scriberet, ad annos 60. non absque spe eam ulterius producendi.* Quod quidem in naturis præsertim debilioribus locum habere minimè inficias eo; cæterum non frustra monuisse *Celsum* reor, sanos benevalentes nullis obligare se legibus, nullumque cibi genus fugere debere: in universum enim si quis nimis arctè diæteticis regulis sese adstrinxerit, non potest non graviter offendi, siquidem vel pauxillum ab iisdem discesserit. Quo sensu id, quod etiam vulgò dici solet, per injuriam tamen natum scomma: medicè vivere pessimè vivere: accipiendum esse D. D. *Voglerus diætet. comment. c. 22. p. 137.* erudite ostendit, *Celsiq.*, monitum quo usque se extendi patiatur accuratè exponit. Quæ Juveni nostro circa victus rationem observanda sint, ut nunc prolixè proponam minimè videtur necessum, cum ea, quæ de causis procatarcticis superius adduxi, illum satis instruere queant, & quandoquidem cætera sanus est atque incolumis, satis erit, si convenientem Naturæ suæ mediocritatem in omnibus observet, adeoque ab iis tùm alimentis, tùm potulentis, quæ caput replere vaporibus solent, abstineat; imprimis verò cum ex amore Catalepticum esse factum constet, hincque facilè colligi possit, quantum in animum ejus imperium id generis affectus habeant, & quàm facilis recidiva sit, sicubi ejusdem denuò cogitationibus, irritaque spe mentem suam excruciet, Parentibus consulerem, ut, si modò ita res ferat, honesto filii desiderio, id quod ipsæ etiam S. Literæ non concedunt modò, verùm etiam volunt, indulgeant; Hac enim spe facta excitatus sicuti ad se rediit, ita quoque haut melius tutiusque ab id generis malis, quam ea adimpleta, præservabitur, quod si verò gravissima quædam obstacula remoras injiciant, prohibeantque quo minus data à matre fides liberari queat, autor sum; non quidem ut assidua ebrietate, quam *Rhasis* videtur commendare, curas hasce diluat, aut magica remedia ac potionem odii, qualem meretrix amatori suo pauperi dedisse apud *Quintilianum declamat. 14. p. 167.* legitur, usurpet, sed potius ut illud *Martialis* frequenter cogitet:

Quiquid amas, cupias, non placuisse nimis.

Tumq; etiam ut, quam longissimè licet, à loco amatæ, filius sese abducat

negotiisque operam seriò impendat, curisque se gravioribus totum det, sic fore tandem spero, ut rationi appetitus obtemperet. nam

Manat amor tectus, si non ab amante recedas,
Utile finitimis abstinuisse locis.

Hinc etiam poëtæ tres illas Deas *Minervam*, *Dianam*, atque *Vestam*, utpote semper occupatas, amori invictas esse, non minus verè, quàm eleganter perhibuerunt.

Cedit amor rebus; res age, tutus eris.

CASUS VI.

De

MELANCHOLIA HYPOCHONDRIACA.

JUvenis quidam, annorum circiter XXVII. temperamentô præditus Phlegmatico-Melancholicô, variis cum obstructionibus, Lieni à multis hactenus adscriptis, proximô præprimis annô conflictatus, à quibus tamen acidularum potu maximâ ex parte liberatus; cùm jam omninò se restitutum crederet, & alioquin naturæ suæ viribus confisus varios in diæta errores, non tantùm ad ebrietatem usque sæpè sæpius poculis indulgendo, sed & cibis δυσπέπτοις, ut carnibus fumo induratis &c. crebrius utendo, commisisset, primùm à cibo sumpto anxietates in præcordiis sentire cœpit, mox, intercedente aliquando intensâ nimis & cum vita solitaria ac sedentaria conjunctâ studiorum ratione, quotidiano ferè dolore capitis, vertigine, tinnitu aurium tentatus præter murmura, ructusque acidos satis molestos, æstu, doloreque in Hypochondriis, præsertim sinistro, circaque ventriculi regionem affligitur, cibi depravati & corrupti per vomitum rejiciuntur; totius ferè macies adest, quibus quandoque difficilis respiratio, cordis palpitatio inquies, falsaque imaginatio, alvus adstricta & urinæ varietas, cum mœrore animi per intervalla rediens accedunt: rebus sic stantibus, æger de salute ac sanitate anxius atque sollicitus, Medici auxilium implorat.

RESOLUTIO.

QUod illis, quibus hostem aggredi animo constitutũ est, dictitari solet, ut quàm cum hoste congrediantur, prius vires ejus explorent, &, qua id viâ fieri possit, cognoscant; idem planè tùm Experientia, stultorum (Empiricos puta incautosq; alios & qui his sese concredidere) Magistra, tùm Ratio Medicos edocuit, ut, ad ægri lectum accersiti, ante omnia

alia

alia ad Morbi ideam atque cognitionem per apparentias sive PHOENOMENA comparandam, operam primam conferant, illâ enim cognitione ritè ex causarum illius indagine inventâ, facilius multò erit, remedia, quibus eundem debellare, & cœteris, ut decet, constitutis superare possis, invenire: Quod cùm in præsenti morbô tentare animus sit, æquum maximè fuerit, ante omnia, morbum ipsum ut exploremus, cujus expensis phœnomenis ultrò patebit, arbitror, morbum, quô æger hic noster laborat, esse MELANCHOLIAM HYPOCHONDRIACAM. Satis enim illud produnt antegressæ obstructiones, ventriculi imbecillitas, anxietates à cibo, respirandi difficultas, aurium tinnitus, flatus copiosi, in ructus erumpentes, Hypochondriorum æstus ac dolor, & quæ cœtera sunt in Historia enarrata; verùm *Hypochondriacæ passioni Melancholicum* quoq; affectum adjungi, attestantur Mentis confusio, tristitia sine causa ipsi ægro manifesta, pathemeta & mœrores animi; Hæc igitur, ne gratis dixisse, vel in cognitione morbi deceptus videar, operæ pretium erit, phœnomena ista singula examinare, id quod priusquam fiat, non abs re fuerit opinor, quid Medici per *Melancholiam Hypochondriacam* intellectum velint, paucis inquirere.

Dicitur a. AFFECTUS, quo præsens Æger laborat (signis, omnibusque attendendis attentis, riteque perfitatis) *Hipochondriacus* (1.) à *loco* nempe, in quô primariò mali fomes hæret, *Hypochondriis* puta, quorum nomine veniunt omnia in abdomine seu infimô ventre viscera contenta, ventriculus cum intestinis tam tenuibus, quàm primariò crassis, coli præcipuè pars *Hypochondrium* sinistrum occupans, atq; ex augusto in angustum angulari figurâ curvata ad renem sinistrum ac Lienis regionem vergens; hinc (2.) etiam *Spleneticus* vocatur, à loco vicissim affecto, liene sc., qui principaliter hîc affecti vulgò, sed falsò creditur, id quod ex seqq. planum fiet, & tandem (3.) ut in levioribus hisce breves simus, *Melancholicus*, sive *Melancholia Hypochondriaca* & *flatuosa* dicitur, vernaculâ nostra, die Miltzige Hertzdruckung/die Miltzbeschwerung/das Miltzstechen/die Miltz-Melancholey.

DEFINIUNT autem (sed descriptione potius *Medica*, quàm *Logica* definitione) hunc affectum, quod sit, *Delirium absq; febre & audaciâ, sed cum tristitiâ, mœrore & anxietate, citra manifestam causam, à sanguine, crassitie & fœculentiâ, ex acido illo vitioso Triumviratus*, (sit venia verbo) *obstructiones intestinorum, variaq; in Hypochondriis symptomata causante, commaculato, elevato & cerebro communicato, Spiritusq; animales inquinante ortum ducens.*

Generis vel conceptûs convenientiæ locum occupat delirium, in hoc enim convenit cum aliis immanibus deliriis, Phren. sc Mania, Hydroph. &c. Reliqua descriptionis verba *differentiam* tùm à *subjecto*, tùm à *causis* & *adjunctis sympt.* desumptâ, constituunt.

Vidi-

Vidimus equidem in antedictis, ægrum noſtrum, Melancholia Hypochondriaca affici, verùm enim verò eundem planè morbum eſſe, quo æger noſter affligitur, ac unice convenire cum illo, qui in ante allata deſcriptione proponitur, probandum reſtat, quod ut in actum ducamus, à *ſubjecto* ordiamur oportet, poſito enim tali *ſubjecto* p.n. habente, ponatur & ipſe morbus neceſſe eſt.

Faciliori namque viâ in Morbi notitiam & Curam venimus, ſi prius *ſedem* ejus ſive SUBIECTUM oſtenderimus, circa quod variæ Autorum ſententiæ nobis occurrent: Conſtat quidem, *Cerebrum*, *Spiritusq.* animales maximè hîc affectos eſſe, num vero primariò, an ſecundariò? hîc indigitandum, nam complicato affectui competit & complicatum ſive duplex ſubjectum, quorum unum *principale*, alterum *minus principale*, ſalutatur, *ſubjectum* a. *primarium* non unum idemque ab omnibus cenſetur; Quidam ſolum *Lienem* cum *Ventriculo* & *Meſenterio* ex *Epate*, per vas venoſum attrahentem craſſum ac limoſum ſuccum, Melancholicum dictum, illum alterantem, atque ex ipſo conveniens ſibi alimentum elaborantem, reliquumque inutile ad ventriculum per vas breve amandantem, ſubjectum mali hypochondriaci judicant, inter quos *Galenus* potiſſ. & *Avicenna*: Sunt & qui in hoc affectu *Pancreati* & *Peritonæo*, ceu facit *Sennertus*: vel Meſenter, tanquam corpori, cloacæ ſimili, multum attribuunt, uti *Schenckius*: Alii in ramis *venæ Portæ* & *arteriæ cœliacæ*, ac *Meſentericæ* majoribus, qui ab Epate & Liene ad Ventriculum & vicina loca tendunt, ſedem cauſæ hujus affectus conſiſtere ſtatuunt. Verùm rationes omnium hîc ſubjungere, aut quasdam ex illis examinare velle, inſtituti ratio haud permittit; utatur quilibet ſuô hîc ingenio, modò meam de hac re ſententiam exponere mihi liceat, ubi quidem ſilentii peplo involvenda neutiquam erit *Helmontii* opinio, quâ ſuo hujus loci Duumviratui male habenti, vel ob poteſtativam facultatem minus rectè gubernanti culpam adſcripſit; intelligit autem per *Duumviratum*, mutuum Lienis cum ſtomacho commercium atque conſpirationem, & demonſtrare conatur, ſplenem inſpirare fermentum digeſtivum ſtomacho atque cerebrum obedire deliro Duumviratui, *Laxa enim, inquit, atque confuſa ſunt cerebri phantaſmata ſi ſplenis noxa incurrat, quod patet in delirio febril. Hypochondriacus &c. & caput per ſolum actionis regimen auſcultare ſtomacho*, nam vertiginem è ſtomacho prodire, ibidemq; eadem radice, qua ſyncopen, provenire explicat, ali, atque ſic in Duumviratu animam eſſe ſtatuit; videſis *tr. ejus de ſede animæ & Jus Duumvir. inſcript.* Verùm enim verò præterquam quod valdè obſcura ſint quæ affert, & quædam etiam à vero non parum abludant, in reliquis præter

ter nomina parum novi adferre in medium videtur. Lienem pro subjecto hujus affectionis principali plurimi Autorum statuentes reperiuntur, quorum sententia inferius, ubi de causis agendum, prolixius proponetur; Restat ut nostram de *subjecto* tum *princip.* tum *minus princ.* sententiam addamus. Illud itaque *Hypochondria* esse, in specie autem *Intestina* sub *Hypoch. sinistro* contenta, *jejunum* sc., potiss. autem *Colon*, cum *Excell. Ettmüller.* statuo, quod & probat *Schenck. lib.* 3. *obs.* 17. *p. m.* 363. ubi de Colici doloris novis agens observationibus, dicit quosdam Melancholiâ affectos omnia timuisse & mirificas metuendi causas sibi finxisse; id quod etiam testantur juvantia, sicut idem *L.* 1. *observ.* 7. *p. m.* 135. observationem huc facientem recenset, de Juvene Melancholiâ difficili, cum diuturna alvi adstrictione detento, qui post multorum remediorum inutilem usum, clystere tandem injectô, & Sir. de rhabarb. exhibito, intra paucos dies convaluit: Facit etiam huc, quod teste eod. Schenck. d. l. Colicus morbus Hippocrati, omnibusque ferè veteribus vel ignotus, vel alio nomine, *Ilei* sc., descriptus fuerit; quia autem diversa sunt symptomata *Ilei* & *Colici* doloris, putandũ censeo, Colicum antiquitus quidem innotuisse, sed Hypochondriacæ affectionis, sive ab Arabibus *Mirachialis* nomine vocatum fuisse, eò quòd abdomen Arabibus *Mirach* vocetur, in quô loco plurimi flatus percipiuntur, sola verò præconcepta opinione, ac sine ratione manifesta Lienem, ejusque parenchyma tanquam obstructum & infarctum hic incusarunt: *Intestina* autem in nostro Juvene maximè pati atque reverâ subjectum constituere, confirmat tandem symptomatum congeries, *rugitus & murmura in hypochondriis, inflatio, flatus, æstus, dolor*, quæ omnia ex Liene proficisci, quis asserat? Sed intestinis, specialiter verò *Colo* collectione pituitoso-Melancholicâ infarcto proprium, ut flatus cum murmure intus occultentur; lienis enim parenchyma hoc neutiquam, neque etiam inflationem admittit. *Hoc* v. scil. *minus principale subjectum* sive remotius, *Cerebrum* cum *spiritibus animalibus*, crassitie atque impuritate ab admixta aliena materia & præcipuè Melancholica sive acida, & denique corpore sive motu imminuto contaminatis, esse, abundè ostendunt *vertigo, tinnitus aurium, falsa imaginatio, mœror animi*, aliaq; in diagnosi proposita & explicata phœnomena, quæ nonnisi in cerebro, ortumque animalium p. n. constitutione quærenda esse, fusius ibidem ostendetur; secundariò etiam cerebrum laborare probat historia, ab *Exc. D. D. Meibomio, Profess. in Julia Celeberrimo*, in illustri quadam personâ observata, & alicubi (locus jam non succurit) recensita, quæ cum doloribus intestinorum colicis in specie admodùm esset obnoxia, quoties hi gravius ingruerent, citra ullam febrem delirare incepit, non prius mentis amotione cessante, quàm dictus cessaret dolor.

Cognito sic morbi hujus subjecto ac perspecta ipsius sede genuina, æquum est, ut jam ad enucleandas ipsius *Causas* progrediamur, is enim scire haud potest, quomodo morbos curare conveniat, qui unde hi sint, ignorat. *notante Celso. L.* 1. Reperio autem tot fermè de causa hujus affectus sententias, quot mihi scriptorum libros inspicere contigit; ut pauca tamen ex his afferam, *Veterum alii* in Calorem immoderatum venarum Mesaraicarum, quæ ad ventriculum & intestina deducuntur, obstructionemque earundem à crasso sanguine ortam, & ex his generatos vapores ad caput ascendentes, ibidemq; Spir. ac mentem perturbantes, causam mali referunt, inter quos est *Rondeletius*, qui ipsemet hoc affectu laboravit, verùm obstructiones illæ viscerûm effectus potius atque morbosa producta sunt ab intemperie & materia viscida atque crassa oriunda; *Alii* hunc affectum fieri propter antipraxiam viscerum putant, intemperiem nempè ventriculi & Epatis, illius frigidam, hujus verò calidam, ajuntque ventriculum hîc in causa esse, ut chylus propter frigiditatem ipsius substantiæ semicoctus trahatur à calido hepate, cujus minimum in cruorem, reliquum verò omne in excrementum facessere credunt, quæ dein ansam præbeant variis corporis incommoditatibus ac obstructionibus, unde flatus, vaporesque adusti oriantur, ortique alias partes per consensum afficiant, hinc delirium si ad cerebrum ejusmodi fumosæ exhalationes ferantur, anxietas & tristitia si ad Cor: sed viam, per quam halituosi isti flatus ac vapores ex Hypochondriis ad Caput & alias partes ferantur, non unâ omnes ratione determinant, quidam enim uti *Helmont. & ex Recentior. alii* planè negant, posse tales vapores atque effumationes immediatè ad Caput ferri, quia ex ventriculo & aliis partibus nihil possit deferri ad cerebrum nisi per vasa: Suum autem duumviratum hîc extollens, omnem ferè molestiam in pylori furorem, ex gas quodam flatuoso ortum & Pancreas referens, cerebrum planè innoxium censet, duumviratui enim adscribit proprium intellectum, vim nempè phantasticam animæ, ubi autem Mesenterium non excludit, ponit enim originem primorum sensuum in stomacho & primorum motuum in splene, in quo omnium perturbationum energia posita sit, cui & mariti nomen, illi autem nomen mulieris attribuit: Pertinet huc *Paracelsi* Tartarus, qui nihil aliud est, quàm succus acidus facilè coagulabilis vel coagulatus, vitioque primæ digestionis h. e. ventriculi fermentationis & secum vitiosæ separationis generatus, quod si minora & angustiora obsideat vasa, eaque oppilet, obstructionum author existit. *Galenus* & qui hunc sequuntur causam ponunt esse atram bilem, quæ ex sanguine in liene separetur & Mæ S. iterum communicetur; quamvis verò Lien hîc non ab omni culpa immunis sit, contra beneficium tamen naturæ esset, si segre-

si segregaret excrementum ac iterum Mam. S. eò inficeret, dum enim Lien laborat vitio, vel obstructione, ita ut pori in fibris nerveis Lienis obstruantur, spiritus etiam non possunt affluere & sanguinis coagulationem præservare, fluxibilitatemque conservare, unde sanguis redditur Melancholicus, h. e. acquirit crassitiem & fœculentiam: verùm hæc omnia producta potius morbosa, quàm causæ radicales videntur, quod confirmat *Sylvius*, qui *disp. de Liene* dicit, se in cadaveribus longè ultra 100. dissectis & ex his plurimis per omnem vitam malo hypochondriaco, Melancholia &c. laborantibus, imò ob illam extinctis, semper satis sanum ac floridum observasse hoc viscus, nunquam vero inflatum, induratum, vel obstructum. Ortum autem hujus affectûs adscribit *Succo Pancreatico* acidiori & pituitæ satis copiosæ ac viscidæ permisto, bile interim existente valdè inerte, vitiatoque sic Triumviratu, (ut cum eo loquar) causam hujus mali explicat; Nos igitur in tanta sententiarum diversitate, cui nostrum adjiciamus calculum, vix invenimus, ecquid tamen sentiamus, aliquo modo circa subjecti enucleationem veritatis inquirendæ gratia indicavimus, hinc etiam nunc ultimæ huic sententiæ subscribimus.

Antequam verò CAUSAM IMMEDIATAM uberius exponamus, operæ pretium erit, pauca quædam de œconomiæ animalis statu differere: Uti g. vita est in sanguine & spiritu, ita & sanitas ac morbus sunt ac dependent ab illis effectivè & radicaliter, suntque in partibus continentibus non nisi relativè. Jam spiritibus & sanguine naturaliter se habentibus, corpus erit sanum, spiritu verò & sanguine p. n. dispositis, actionum sequitur læsio, sive corpus ægrotat: dispositiones autem illæ p. nat. oriuntur à læsa sanguinis fermentatione, fermentisque viscerum depravatis; Spiritus peccant vel influxu, vel motu, deficientes in debita subtilitate. Hinc ob partes solidas non tam lædi actiones, quàm impediri, à quibusdam dicuntur, vitiata nempe sua organiaca conformatione: Unde & hæ Lieni & Mesenterio vulgo adscriptæ obstructiones absque dubio ex ventriculi fermenti nimis acidi depravatione, indeque orta depravata eruditate acida, vel succi Pancreatici nimio acore ortæ fuerunt, (omne enim acidum extra stomachum & ductum Pancreaticum hostile corpori, vel tantillum intra Mesaraicas venas admissum sexcentorum morborum causa existit annuente *Helmont. C. de sextupl. digest. aliment. p.* 131) quod prægressa diæta, ut & juvantia medicamenta, nimirum acidum absorbentia manifestè produnt. *Antipraxia* illa viscerum, stomachi nempè frigida & hepatis calida intemperies, quæ plurimor. affectuum mater & hîc quoq; à multis causa statuitur, sua non caret difficultate, nisi quis talem in viscere intemperiem vocare velit, si fibræ à natura vel flaccidiores, vel rigi-

diores fuerint, sique tubuli magis vel minus ampli existant, nam ventriculus accusatus, quoad substantiam, retinet eandem figuram & situm, in corpore vivente, & vitium est ab assumptis, vel fermento ventriculi nimis acido fixo, cum copioasa viscida pituita in stomacho hærente, vel S. vitioso, vel humoribus circulantibus pro nutritione præstanda ad ventriculum delatis. Porrò, quid de *Melancholia* p. n. à veteribus in hoc affectu accusata, sentiamus, exponendum restat. Cuilibet autem rem intimius consideraturo manifestè apparebit, Melanchol. illam p. n. nihil aliud esse, quàm acidum illud quacunque de causa aut modò in primis viis vitiosè depravatum, unde & Melanch. ab *Hippocrate* acidus succus nominatur, de quo ut certiores evadamus, pedem paulisper hîc figemus. Ex antea allatis concludimus, dari quoque morbos sanguinis & spirituum, qui omnes adscribuntur vitiatæ ejus fermentationi, à duorum salium, Alkali nimir. & Acidi, proportione læsâ, originem habente, sive nunc Acidum præpolleat, uti hoc in affectu, unde sanguis coagulatur, sive Alkali Volatil. prædominetur, unde idem planè dissolvitur; horum autem vitium vel in motu & subtilitate, vel impuritate consistit, quæ utraque differentia in Juvene nostro continetur, dum nimirum Ma. ejus Sa. ex cruditatibus multis acidi vitio, tum in sanguine, tum fermentis viscerum, ventriculo præprimis & intestinis contentô, culpam adscribentibus, nimiam crassitiem & fœculentiam nacta, pro ratione partium & officii hæc atque alia symptomata profert, unde ωtus tam vitales ex tali sanguine geniti, quam ex his animales non satis volatilisati, sed fixiores & quasi condensati, impurique facti imminuto motu actionum inducunt læsionem & depravationem. Quemadmodum enim externæ tenebræ pavorem indicunt, sic ωtus tali crassa materia quasi obnubilati phantasiæ sedem tenebris similem reddentes menti denique mœrorem, tristitiam ac timorem inferunt. Ubi quidem non tàm æstimanda videtur intemperies Calid. humid. frig. &c. decantatique illi quatuor humores, quàm, quæ in hoc cortice Salia latitare diversa, deprehenduntur. Quod & *Hipp. lib. de natura hn. text.* 21. non obscurè innuit, dum non calidum & frigidum &c. inquit esse, quod magnam agendi vim habeat, verùm amarum & ϴsum, dulce ponticum, acidum &c. & alia sexcenta, ut proindè non ex qualitatibus primis, quippè quæ non adeò magnam agendi vim habent, causas morbificas eruendas esse rectè quis collegerit. Confer etiam *libr. de affection. s.* 44. *tx.* 14. *&* 15. *& lib.* 3. *de diæta s.* 20. *&* 22. ubi apertè deducit, quomodo ex cruditate acidâ quamplurimi affectus cachectici dependeant, quâ de re apud *D. D. Ettmüllerum h. m. Celeberr. Practic. Lipsi. & Prof.* ibidem suo tempore meritiss. in *tr. Medic. Hipp. Chym. p.* 27. plura videri possunt.

Hacte-

Hactenus de *Causis propinquis*; accedo ad Remotas, quæ variæ esse possunt, *Temperamentum* pituitoso Melancholicum, vitæ status sedentarius, qualis in ægro nostro occurrit, impeditur enim hoc modo sanguinis volatilisatio, undè partes activæ à sanguine non eliciuntur, sicque spiritus ad inserviendum menti minus apti redduntur, hancque ob rationem hoc malum Hypochondriacum Eruditorum malum dici suevit: dispositiones namque ejusmodi naturales præternaturalibus occasionem dare plerumque solent. 2. Etiam sex *Res non naturales* generationis & cumulationis acidi hujus vitiosi causæ existunt, has inter primas tenet *Aër*, in quô, (si saluber,) alias vitæ cibus occultus latet, si enim in aëre lucido ac temperato versamur, sumus hilares, quia sanguinem in legitimo fluxu conservat, sin vero sub aëre crasso, nebuloso ac pluvioso, variisque peregrinis particulis infarcto, degimus, solito sumus tristiores, quatenus nimirum aër ille crassus M. S. incrassat, ex quô crasso & fœculento sanguine non possunt non generari crassi ☉tus, qui minus prompti sunt ad actiones exequendas. Accedit *Cibus & Potus*, quorum ille quidem qualitate, quantitate temporis assumendi ratione, quâ nova prioribus nondum digestis ingeruntur, & circa assumendi modum, non tàm in ordine ciborum assumendorum, quàm in inordinata deglutitione, sine masticatione præmissâ, peccatur, unde decem boli benè masticati non tam nocent, quàm unus non masticatus, qualis enim cibus, talis chylus, prout autem chylus, ita se sanguis habet, & hunc æmulatur nutritio, quod partes nutrientes, æquè ac nutriendas, crassus enim reddit sanguinem crassum & fœculentum, & vitia primæ digestionis nunquam corriguntur in secundâ, neque etiam in tertiâ; id quod ita se habere, vix ullus morbus, quàm hic noster, æquè evidenter patefacit. *Potus* quoque suum symbolum adfert, vitiosa qualitate hostilis, nimis acidus, sic vinum, uti est hominum nectar in legitimo usu, ita hujus abusus, qualis & in ægrô nostro, ad Ebrietatem huic sæpius indulgente, occurrit, lethiferum evadit venenum, dum ☉tus ejus volatilis ☉inus, Sulphureus, Spiritus animales prius in motus inordinatos adactos, mox figit instar opii, aliorumque narcoticorum, eosque inde torpidos & ad actiones debitas ineptos reddit, aciditate verò extra stomachum existente toti corpori hostilia in Intestinis tormina, variaque alia symptomata producit, aut fermentando facilè acescens, qualis est cerevisia alba, vulgò der Breyhan / quæ non ritè fermentata varias cruditates & obstructiones producere valet; peccans qq. in excessu vel defectu. Considerandа venit etiam ipsa stomachi cruditas acida, ex qua in intestinis postmodum per vitiosam fermentationem producuntur flatus, infarciente eadem de causa copioso muco intestina & in specie Colon ejusque cellulas.

Motus nimius dissipat Mæ. Sæ. par-

ticulas volatiles, unde reliquus sanguis incrassatur, à sumpto cibo etiam mox institutus, nam violentiâ tali cibos nondum ritè digestos è ventriculo protrudit. *Quies* vero *& otium* ubi excedunt, retinentur excernenda, quibus postmodum retentis, augentur cruditates, quæ M. Sam impuram reddunt, uti alvus & suppressæ hæmorrhoides, quibus Excretiones nimiæ addendæ, à quibus vires enervantur, & humores benigni absumuntur: Idem efficiunt somnus & vigiliæ, si debitum excedant modum. Imprimis autem *animi pathemata* maximum hic conferunt momentum, præcipua enim, si non tota ferè quandoque hunc morbum producendi vis & ἐνέργεια in illis posita est, prout suô quoque exemplô Æger noster id abundè confirmat. Quibus tandem præternaturalis & Cacochymica tum sanguinis, tum aliarum partium pituitoso-Melancholica dispositio, quam sibi Juvenis noster, ex variis obstructionibus prægressis contraxit, quæve acidularum potu in tantum quidem, ast non in totum sublata est, accedit, quæ dispositio ad materiam pro generatione acidi cujusdam vitiosi in primis viis adaugendi coacervandam plurimum valet.

Hinc varias possumus elicere DIFFERENTIAS, siquidem Melancholia Hypochondr. alia incipiens & levis, alia inveterata & fortis est, in illa symptomata quoque leviuscula sunt & ægri vel nihil omninò vel parum quid mente moventur, at ubi inveterata sive confirmata est, uti in hoc nostro Juvene; tunc manifestè ægri delirant non aliter, ac Melancholici, qui ex vitio Cerebri per Essentiam affliguntur: meritò itaque, cum *Sennerto* & aliis differre inter se Aff. Hypoch. & Melanch. Hypoch. pronunciamus, cùm Melancholia Hypochondr. semper cum aliquo delirio, aliàs levi, aliàs autem forti sit conjuncta: Ab aliis verò sibi cognatis affectibus ratione loci, doloris quem infert, situs, partisque affectæ facilè discernitur.

Jam antequam ad *Prognosin* & *Methodum medendi* accedamus, ratio ordinis requirit, ut PHOENOMENΩN sive apparentiarum CAUSAS breviter explicemus: *Anxietates* in præcordiis à cibo sumptô observantur, quat. spiritus crassiores cordis ventriculos nimis coarctant, unde sanguis crassus ab assumptis viscidis genitus, circulum suum non ita feliciter & promtè permeare potest: Quin pleraque ferè, quæ in hoc affectu occurrunt, phœnomena, explicare possumus per sanguinem crassum ac fœculentum, hincque elicitos crassos & in motu tardiores spiritus sive per acidum vitiosum, quod sanguinem incrassat & fœculentum reddit, dum primum in Ventriculo hærens, cruditatem acidam; fibrasque ejus vellicando ac irritando, sæpè *Vomitum* inducit. Ex qua vitiosâ fermentatione ab acido per egrino inductâ, dum intestinorum mucô viscido particulæ viscosæ tenaces atque terrestres oriuntur, & in Hypochondriis

fluctu-

fluctuant, fit, ut accedente vellicatione partium liberior illis transitus negetur, hicque in sese quasi coactæ, *rugitus* & *murmura* excitent, ubi v. motu à se invicem discedere conantes majus requirunt spatium, atque ita ex angusto in augustum, (haud ferè aliter ac in æolipylis contingere videmus, quâ de re *vide sis Ren. Des Cartes c. 4. de Meteor.*) tendunt; flatus in corpore producunt; Irruentes verò in Hypochondria vel distendentes ipsa Intestina, ea inflant, ut intumescant vehementius & quasi violenter divellantur cum acerbo Laborantium cruciatu atque dolore, propter nervos ibidem locorum variè disseminatos: In consensum etiam facilè trahitur ipsum diaphragma, quod quasi totum nerveum & præcipuum juxtà quosdam, respirationis organum est; unde *difficilis excitatur respiratio*, cui accedit, quod in cerebro materia morbifica augeatur, ibidemque partes crassiores cumulentur, ex quibus obstructio nervorum respirationi dicatorum sequitur; ♃tibus animalibus ingressus denegatur, vel saltem illi inordinatè ad diaphragma fluunt, neque liberè moveri possunt. *Dolor etiam Capitis adest*, sanguis enim constans partibus crassis, viscidis & ad motum ineptis ad cerebrum ascendens, intumescentibus arteriis infunditur in poros partium, imò in ipsos minutissimos meningum poros, unde propter compressionem tubulorum cerebri & extensionem meningum à partibus pituitosis & viscidis cephalalgia producitur; Eædem partes crassæ & pituitosæ ad Cerebrum raptæ, oblinentes superficiem concavam ventriculorum, poros obstruunt, ut Spir. an. non possint progredi secundùm lineam rectam, unde resilientes circumgyrantur, ac motu circulari moventur & sic *Vertiginem* causant. Unde sæpè aliqualis commotio, quæ si fortior sit ad meatum usque auditorium protenditur, atque exin levis fluctuatio atque *tinnitus aurium* advertitur. Acidum illud vitiosum stagnatione suâ in muco Intestinorum corrodentem vim contrahit; imprimis quando Bilis concurrit acris, moxvè ex ipsorum confluxu efferveſcentia contingit, unde halitus acerrimi adq; superius Ventriculi orificium assurgntes ipsum acriter mordent ac rodunt, quod ubi fit, *æstus Hypochondriorum*, *cardialgia* sive circa *ventriculi regionem dolor* acerbissimus subsequitur. Sanguis insuper ex stagnante tali acido crassus & viscosus vehementiùs in Cordis thalamis efferveſcens, (sanguis enim Melancholicus multo ⊖ acido si imprægnetur, ante terrestris, ad talem raptum fit valdè proclivis) majus requirit spatium, unde Cordis latera magis amplientur necesse est, & sic oritur *Cordis palpitatio*, cui excitandæ multum ponderis etiam Spiritus cum impetu & inordinatè per nervos sextæ Conjug. Cordi dicatos influentes ex mente quorundam Recentiorum tribuunt. Perturbatio autem ♃tuum facile fieri potest, dum in nervis circa Hypochondria ♃tus turbantur, qui

qui ad Cerebrum delati similem turbationem ictibus in cerebro hospitantibus incutiunt & ita ἀταξίαν inferunt, vel, uti stomachus sæpiùs insons, capitis luit pœnas, & perturbatis in Cerebro ictibus an. alii in ventriculi nerveis fibris hærentes similem ἀταξίαν incurrunt, sic etiam Spiritus animal. in Ventriculo & Hypochondr. lacessiti, vel halitu quocunque contaminati, Cerebri incolis malum communicare possunt, ut ita *delirium* inde oriatur, quamdiu enim filamenta nervea leviter ac blandè pulsantur, tamdiu etiam actiones juxta naturæ leges fiunt, cùm verò organa inepta redduntur, anima etiam suas actiones perficere non poterit. Ut ita non incommodè filamenta illa nervea cum chordis Citharæ conferantur, quoad justam dispositionem, tenuitatem ac debitam extensionem, quæ ad harmoniam & concentum suavem producendum requiruntur. Crassiores etiam isti ictus semel moti, diutius servant motum, nec ab aliis in motu facile impediuntur, segnius quidem, sed constanter seu continuatâ serie moventur, semel enim modificati ab objecto aliquo tales spiritus, semper eandem irradiationem offerunt menti; & hæc est ratio, quare semper cogitent tali affectu correpti de uno sive altero objecto, antea menti repræsentato; qualem Casum recenset Celeberr. *Zachias in Quæst. suis Medico-Legal. L. 2. T. 1. Q. 9. §. 17.* dum inquit, Vidi præter cœteros, Presbyterum & moribus laudabilem, & non aspernandæ doctrinæ, qui ex Hypochondriorum vitio delirabat, putans se animam agere & modico interjecto tempore expiraturum, ob hunc mentis errorem hic interdum in terra stragulo substrato tanquam mortuus jacebat, facibus circum se accensis, comedebat tamen, discurrebat &c. Sic etiam Spiritus isti variè & confusè in Cerebro moti, variosque ac inordinatos motus glandulæ Pinealis seu Conario imprimentes causâ sunt, ut Mens non possit non confusè judicare, variaque & confusa sibi imaginari, quamprimum enim æquilibrium & indifferentia spirituum in Cerebro tollitur, Spiritus ita moventur, ut non auscultent animæ imperio, undè *falsa imaginatio*: Quod autem mens judicet juxta consuetudinem sive motus impressos, exemplo doloris probari posse videtur. Percipimus interdum in somno varios dolores, æquales illis, qui ab ense, vel alio quocunque objecto infliguntur, quod aliunde non provenire videtur, quàm quia tunc Spiritus in Conario talem caulant motum, qualem alius ensis produceret: Prout quidem hæc à *Carteſio*, ejusdemque asseclis explicari, ulteriusque illustrari solent. *Alvus adstricta & Urinæ varietas* adest, à vitio effervescentiæ in ventriculo & intestinis, quando bilis & succus Pancreaticus labem contraxerunt, tunc fæces manent immixtæ, quæ tunc cum fero partim ad vesicam transportantur, hinc pro diversitate admixtorum urina varia ad intestina vero delatæ exsiccantur fæces & propter visciditatem & aciditatem

tem fucci Pancreatici indurescunt. *Pathemata & mœrores animi*, hosce ad affectus producendos maximam in Machinâ nostrâ afficiendâ vim habere pluribus ut hîc ostendamus, ratio instituti haud permittit, si interim cuidam plura de illis videre libuerit, adeat *Celeberr. Zachia Quæst. Medico-Legal. de amore* præprimis & amante *tit.* Ut & *Valetudinar. infantile Exc. Viri D. Ettmülleri, Geiger.* quoque *Microcosm. Hypochond. Willis* de Melancholiâ, *& Cartesium* anteà memoratum in eleganti suo *tr. de passionibus animæ*: Huc non nulli referunt affectum *Judæ Ischarioth*, putant enim quidam, inter quos *Heinsius* & *Hugo Grotius*, verba illa de interitu infelicissimo proditoris nequissimi Judæ, apud *Matth.* & *Lucam* occurrentia, intelligenda & explicanda esse, de morbo quodam ex animi tristitiâ & mœrore ingenti propter nequissimum patratum scelus ac ex gravissimo conscientiæ exulceratæ stimulo & cruciatu contracto, qui morbus ob spiritus angustiam ἀγχόνη, sive angia dictus, Judæis familiaris sit, à quâ affectione, fauces sive summas gulæ gutturisque partes cum anxietate maxima præcludente, strangulatum quasi Judam interiisse arbitrantur. Hanc verò litem Theologis dirimendam relinquimus, ne falcem in alienam messem mittere velle videamur. Interim plura de hac re qui legere voluerit, Jacob. *Gronovii Exercitat. Academ. de pernicie & casu Judæ. Lugd. Bat.* 1683. *in* 4. *edit.* consulere poterit. (Quarum contenta in *tractatis eruditorum Lipsi. Actis Calend. Decemb.* 1684. habentur.) Haud quidem negandum puto, posse ex varia animi passione modo hunc, de quo agimus, modò alios corporis affectus, excitari, id quod exempla apud *Schenck. Marcell. Donatum* aliosque occurrentia satis confirmant, ipsaque ratio spirituum vim & energiam in humano corpore examinans quasi ad oculum demonstrare videtur. *Mœror animi, per intervalla rediens*, Juvenem nostrum occupat, quia Acidum illud vitiosum sanguini communicatum facilè efferveſcentiam instituit, per illam autem efferveſcentiam quædam particulæ ad cerebrum raptæ cùm sint acidæ, facilè cum spiritibus animalibus, qui alkalinâ naturâ sunt, similem efferveſcentiam, in cerebro incipiunt, (omne enim alcali cum acido facilè fermentare, chemiæ peritis non est ignotum) unde *lætitia* & *hilaritas*, cum autem hæc fermentatio sive pugna inter acidum & alcali in cerebro non ita diu subsistere possit, spiritus tum coagulantur & incrassantur ab acido, imò etiam ipsi interdum quoad crasin degenerant & fiunt acidi, ita ut non amplius hilaritas, sed *tristitia & mœrores* per intervalla oriantur.

PROGNOSIS: Cum itaque ægrotans noster tot tantisq; malis se oppressum animadverterit, justa omninò illius est solicitudo, quâ ob metum majoris mali, quod enumerata modo symptomata sive phœnomena videntur minari, ad Medici

opem anxius festinat, meliori certè judicio ac solent illi, qui, nisi mortem jam præ foribus sentiant, omne Medicorum consilium insuper habere consueverunt; Ac est sanè, quo de sibi æger noster plurimum metuat, imminensque malum ope Medica avertere laboret. Melancholia namque Hypochondriaca in quocunque subjecto reperiatur & à quacunque sit, semper est longa, diuturna & contumax, nec facilè prorsus tolli potest, quin sæpè homines ad sepulchrum comitatur, unde & à nonnullis opprobrium & flagellum Medicorum nominari suevit.

Valdè autem periculosum & curatu difficile malum est, quia (1) afficiuntur partes nobiles, Cerebrum obstruitur, undè irradiatio in reliquas partes à Spiritibus non potest fieri (2) Spiritus animales, qui sunt rectores Machinæ Pneumaticæ, diuturnitate temporis à Crasi sua desciverunt, (3) Textura viscerum, *Intestinorum* & *Ventriculi* præsertim, est immutata, totaque Ma. Sa. valdè crassa & viscida, unde tota Curatio ad talem intemperiem viscidam depellendam dirigi debet (4) animi pathemata quoque accedunt, *Spiritus enim tristis exsiccat ossa*, & humore Melancholico superabundante, mores animi temperamentum corporis, notante etiam *Galeno*, sequuntur, facit hinc sua natura homines morosos, & ab omni humana societate alienos reddit, quo de vid. *Zacchias p.* 309. §. 32. Et tandem (5) durante sic affectu per consensum, excitari proprius & ex *sympathico idiopathicus* fieri potest. Interea tamen spem sanationis aliquam promittit virium robur & Ægri ad medicamenta sumenda promptitudo & obsequium, accedit etiam, quòd nondum sit per *Essentiam*, sed Æger per συμπάθειαν duntaxat falsâ imaginatione metuq; &c. laboret.

Cognitâ morbi indole, ejusque symptomatibus, proximum erit, ut quâ methodo CURATIO sit instituenda, dispiciamus; Hinc *Indicationes* seqq. benè attendendæ hîc veniunt: Mucilago primò acida & austera parietibus *Coli* infiexi adhærens tanquam cruciatuum Hypochondriacorum terebrantium & contorquentium causa continens, incidenda, attenuanda, & per inferiorem gutturem, ut loquitur *Plautus*, rejicienda est: Postmodum danda venit opera, ut obstructiones tollantur, acidum in primis viis vitiosum ulterius mitigetur, sanguinis quoq; Crasis restituatur, nec non Spirituum animalium inordinationes emendentur, viscera quoque omnia, præpr. Cerebrum & nervosum genus, confortentur, & deniq; symptomata urgentiora, quoad fieri potest, mitigentur: Quibus *Indicationibus* ex *triplici* Medicorum *Fonte* satisfacturi, primo statim in limine litem inter Practicos oriri, *an V. S. hic locum habeat*, nec ne? observamus, plurimi negativam tuentur sententiam, quidam vero affirmativam defendunt, verum enim verò cum nullum V. S. Indicans hic occurrat, sed potius humores

mores valdè Cacochymici peccent, non video, quid commodi hinc sperari debeat? Plethorâ verò aliàs præsente, maximo cum Ægri emolumento & commodo V. S. administrari posse non inficior, *Venæ* quidem *salvatellæ* incisa laudatur, si quid tamen prodest, fieri hoc videtur, non quod hujus administratio peculiariter in Melancholicis prosit, uti quidam, rationibus tamen & experientiâ destituti, putant, sed quod, cum parcius inde evacuetur sanguis, exiterato hoc auxilio vires non adeò debilitentur; sic *Hartmann. in praxi Chymiatr. p. m.* 288. §. 11. Venæ Salvatellæ sectionem, in morbi statu administratam magni hîc facit; *Fonticulorum* autem inustio maximè hic locum habet, utpote quæ in morbis Chronicis continuò materiam peccantem abducit: Par ratio habenda quoque erit *Cucurbitularum* scarificatar. & *Hæmorrhoidum* apertarum, quæ præ V. S. non nisi tamen corpore prius probè expurgato, in usum commodè huc vocari possunt.

Quoad *Pharmaciam*, varia sese obferunt Auxilia, quæ tum *corrigendo*, tum *educendo* Acido vitioso in primis viis, alibique hærenti plurimum conveniunt, tùm denique viribus reficiendis symbolum satis efficax conferunt. De quibus omnibus ut ita agamus, quò Juvenis nostri potissimum habuisse rationem videamur, ante omnia ad subducendam alvum Clysterem emollientem esse præmittendum ducimus, h. m.

℞. *Rad. alth. malv. ana* ʒß.
polypod. q. ʒvj.
herb. malv. c. tot. parietar. violar. ad Mi.
fl. chamomill. melilot. summit. aneth. ana p. ij.
sem. fœnicul. ʒiß.
Coq. in s. q. ▽. *Comm. ad* ʒ.
Col. ℞ ʒx. *dissolv.*
Elect. de Tamar. c. fol. sen. ʒß.
Lenitiv. Flor. ʒiiß.
hier. simpl. ʒi.
ol. viol. chamomill. ana ʒß *s. l. parum.*

M. F. Clyster.

Dehinc, ut ventriculus à crudis & viscidis humoribus, fermenta ejus obtundentibus & peregrino acido inficientibus liberetur, sicque prohibeatur, quo minus medicamentorum postea adhibendorum usu, peccantium humorum saburra ad intimiores viscerum recessus periculosè rapiatur, *Vomitorium* propinandum suaderem h. vel simili m.

℞. *Tart. Emet. Myns. gr. iiß. l. iij. Sach. finiss.* ℈ß.
M. S. Brech-Pulverlein auf einmal.
c. Cerevis. calid.
Vel ℞ *Syrup. Emet.* ʒß. *l.* ʒvi.
S. Brech-Safft auf einmal.

Vel si Æger respuat in tali forma præscripta commodè adhiberi possunt Pilul. N. Emetic.

Liberatis sic à viscoso acido viis primis, ad instituendam humorum in M. S. coacervatorum *præparationem*, prælenti in Casu semper necessariam, *aperientia* & *incidentia* varia in usum vocanda veniunt, quò deinde commodius, minorique cum difficulta-

ſicultate *Purgantia* uſurpari queant. Hunc in finem ex magno *Digerentium* & *præparantium* apparatu ſeqq. fore proficua Ægro noſtro cenſerem.

℞. *Sir. de 5. rad. vel aperitiv. Tim.* *ex ſucc.* ℥vj.
fumar. ℥iij.
Aq. aperit. Schröder. ℥iv.
antiſcorb. Dorner. ℥ij.
Spir. aperit. Penot. ℥iij.

M. S. Digeſtiv-Tranck auf etlichmal.

Doſ. ℥iij.

Vel ℞. *Rad. Cichor. filic. ana* ℥i.
pæon. ℥ß.
helen. ℥ij.
herb. ſum. Ceterach. ſcolopendr. Marrub. alb. ana Mi.
fl. geniſt. chamædr. bugloſſ. ana p. ij.
paſſul. minor. ℥iß.
ſem. cartham. contuſ. fœnic. aniſ. naa ℥i.
Coq. inſ. q. ſeri lact. caprill. deſt. ad ℥.
Col. ℞. ℔iß.
adde Sir. de pom. Borſ. ℥iß.
aperit. Minderer. ℥iß.

M. S. Alterir-Tranck.

Hujus Apozematis uſus ſit talis, ut quotidiè, jejuno ventriculo ℥iij. ſumantur, poſſetque cuilibet doſi inſtillari Clyſſ. mineral. ad gutt. vj. ℓ. ℈ß.

Quod ſi verò loci & temporis commoditas permittant, Acidularum, præſertim Swalbac. potus huic ſcopo apprimè poſſet inſervire, cùm enim non parùm ♂. Vitriol. aliorumque Mineralium eas ingrediatur, viſcoſam ſanguinis ὑγρασίαν validè incidere, acidumque ita corrigere valent, ut viribus illius fractis tertium quodpiam, ſalſacidum vocari ſoleat, indè reſultet.

Ubi vero præparatio jam ſufficienter eſt peracta, id dare operæ oportet, ut peccans materia educatur. Quando autem plerique Practicorum fortiora & quæ particulis ſuis diſſolutis remotiores partes nimis vellicare ac irritare ſolent, medicamenta purgantia damnant, (niſi fortè malum fuerit nimis contumax) Juveni quoque noſtro non niſi blandiora primùm propinanda conſulerem, idque eo magis, quòd horum, æquè ac præparantium, uſus ſubinde repetendus ſit. Talis itaque potio præſcribi poſſet.

℞. *Rad. polypod. q.* ℥iiß.
helen. ℥i.
herb. meliſſ. Ceterach.
fl. violar. geniſt. ana p. j.
Fol. ſen. ſ. ſt. ℥iiß.
Rhab. el. ver. ʒß.
agar. tr. ℥i.
paſſul. min. ℥i.
Crem. Tartar. ℥i.
ſem. aniſ ʒß.
Inf. per noct. inſ. q. ▽ *ſcolopendr.*
Col. ℞. ℥iij.
adde Sir. pomor. de Cichor. cum Rheo. ana ʒß.
Tinct. Tartar. gutt. vj.
Aq. Cinam. borraginat. ℥i.

M. F. Potio.

S. Lariertränckle in einmal.

Quod-ſi verò arriderent pilulæ, poſſent exhiberi tales.

℞. *Maſſ. pilul. Tart. Q.* ℈ß.
Extr. Ellebor. nigr. ℈i.

Reſin.

Resin. Gialapp. gr. iv. l. v. c. Tinct. Tart.

F. l. a. Pilulæ N. xv. Consperg. pulv. liquirit.

S. Laxier-Pillen auf einmal.

His ita peractis, quies Ægro per triduum, aut amplius, pro re nata, concedi debet, postmodùm vero *Aperientium* & *Attenuantium*, & quidem temperatorum, usus ritè continuandus est: Hunc in finem ne natura uni alterique assuefiat, loco sæpius laudatorum, Tinctur. ♂. cum succ. pomor. parat. it. Tinctur. antihypondr. *Glanzii*. Clyss. Mineral. vel Spir. aperit. *Penot*. permista cum jusculis aperientibus, vel Aq. lupulor. aq. hypochondr. Timæi, aut alia, ceu convenientibus maximè vehiculis propinari possent.

Neque *Diuretica* & *Diaphoretica*, evacuato jam quadantenus corpore negligi debent, quippè quæ malo hypochondriaco inprimis consecrata, & propria videntur. e. g.

℞. *Essent. diaphor.* ʒi.
Spir. fl. sambuc. ʒß.
C. aq. fl. sambuc. ʒiiß.
Sir. Cardben. ʒij.

M. S. Schwitztranck auf einmal.

Blandiora verò semper esse debent sudorifera, cum enim huic morbo *Scorbutus* se socium jungere, & scorbutici aliàs plus justò quandoque sudoribus diffluere soleant, cautè hic agendum esse patet.

Inter *Diuretica* varia non ultimum locum occupant ☉ lin. alcalina, eaque pariter blandiora: Hinc *Arcanum duplicatum Myns. c. sal. Cent. min. genist.* &c. permistum nostro Juveni quandoque exhiberi posset.

Vel ℞. *Spir. aperitiv. P.* ʒiß.
☉ *dulc.* ℈j.
Tinct. Tartar. ℈ß.

M. S. Harntreibender Spiritus 10. bis 15. Tropffen.

Vel ℞. *Ocul.* ♋ *ppt.* ʒiß.
pulv. liquirit. ℈j.
sem. lycopod. ℈ß.
☉ *genist.*
fraxin.
tamariscor. ana ℈i.

M. S. Treibendes Pulver auf 6mal.

Præmissis sic universalibus, particularia etiam evacuantia quæ vitiosos humores, atque stimulando, pituitosum in ambitu partium capitis collectum rejiciunt, adeoque & ipsam seri viscositatem & coagulationem corrigunt, in usum vocare convenit, quod facient *Errhina* ex Majoran. fl. lil. convall. helleb. alb. & ex his varia Composita.

Hæc dum aguntur, *Confortantia* tùm *stomachica*, tùm *Cephalica* subinde admiscenda, vel intervalla exhibenda veniunt, quæ cum Aperientium naturam magna ex parte æmulentur, tantò feliciori cum successu huic Indicationi satisfacient. Proderunt v. talia:

℞. *Elix. propriet. Sennert. c. succ. hb. parat.* ʒiij.
Spir. filic.
Meliss. ana ʒß.
Tinct. ♂ *cum succ. pom.* ʒij.

M. S. Stärckendes vermischtes Elixier/ davon 30. Tropffen Morgens zu nehmen.

Vel ℞. *Tinct. ♂ Zvvölfer.* ʒß.
Essent. Carminativ. D. M. ʒi.
S. Milß-Tinctur.

Laudem quoque suam hîc meretur *Opiata Antimelancholica*, quam describit Tim. à *Güldenkl. l. 1. Cas. 16. p. 41.* cujus ʒß. vel ʒj. Æger noster interdum sumere poterit, cùm enim constet alkalinis fixis variis, absorbendi vim habentibus, singulare hinc emolumentum sperare licebit.

Vel ℞. *Conserv. beton. Rorismar. Calend. ana* ʒi.
Rad. helen. condit. ʒvj,
pulv. Cardam. Min. Cubeb. ad ʒii.
Spec. latif. Galen. ʒiij.
Cinam. acut. ʒi.
Caryophyll. ℈ij,
Elix. propr. s. acid. ʒi.
Ol. rorismar. gutt. xij,
M. F. Condit.
S. Stärckende Lattwerg/ offt einer Castanien groß zu gebrauchen.

Ac quoniam vigiliæ in hoc Affectu utplurimum urgere solent, Laudani opiati succ. Pomor. Borsdorff. imprægnati unum vel alterum granum tempore decubitus, non sine successu propinandum censerem, cum *Verzach, obs. Med. p. 146.* Tim. à Güldenklee/ & aliis: Imprimis si cum aptis specificis combinetur, in specie cum castoreatis medicaminibus, hoc dolores intestinor. omnium optime sedabit Narcoticum. Vid. *Observ. River. & Stöcker. in Prax.*

Ab *internis* nunc ad *externa* progrediendum, corpori enim nostro fragili non solum illis, sed & hisce, illorum utplurimum complementis, maximè prospiciendum, quæ inter inconsiderationem in hoc affectu veniunt Balnea, Balsa. &c. *Pediluvia* instituenda circa horam decubitûs, è *fl. Chamom, Melilot.* & simil. *Caput* lavit *B. Mæb. fol. lactuc. c.* ▽ font. decoctis, indeque levamen morbi sensit. *Cucuphæ & Balsa.* quoque ad tempora, nares, bregma, nucham, serobiculum Cordis non erunt contemnenda: Qui plura desiderat, adeat Practicos, *Macasii prompt. mat. med.* vel *Hodeg. Medic.* multa equidem ex illis adhuc adduci potuissent, ast exscribere talia cujusvis est, rectè autem & in tempore adhibere difficile.

Restat nunc DIÆTA, quæ ut ritè instituatur, paucis hunc quoque fontem, qui maximi ponderis hic est, & cui alii in eradicatione hujus mali primum dant locum, libabimus: Absolvitur autem legitimo sex rerum nonnaturalium usu, quô de *videsis* egreg. *tract.* Anglic. idiomat. script. ac inscript. *Themethod. and. means of. enjoying. health, vigour, and. lang. live*, in 8. ab Aut. *E. Maynvvaring. Med. D.* 1683. Londin. edit. cujus præcipua argumenta in supra citat. *Eruditor. Lipsiens. Actis* continentur; *Aer* igitur sit ab omni inquinamento liber atque purus, temperatus ad calorem tamen inclinans, contra vero frigidus, crassus, caliginosus, nebulosus & inclusus exulet, hinc illorum mos nequaquam probatur, qui aëre licet serenô, puro ac tranquillo existente, vix rimam in ædibus suis patere volunt, sed tanquam in cryptis

& specu-

& ſpecubus concluſi, aërem vix unquam ventilatum admittunt, quin potius ſordibus variis ex negligentiâ inquinatum, neſcio quâ præconceptâ periculoſæ mutationis opinione inducti, reſpirando attrahere non dubitant.

Cibos eligat boni ſucci, facilisque coctionis, contra vero qui viſcoſos & craſſos generare humores ſolent, fugiat: Nocent hinc & fructus horæi, omniaque ſaccharata & dulcia, utpote quæ acidum vitioſum augent, unde poſtmodum variæ vitioſæ fermentationes excitantur: Acquirunt autem acidum illud à Calce, quæ illorum ad præparationem uſurpari ſolet, unde fit, ut dentes à Saccharo tam facilè corrodantur. Neque inſuper ſufficit, bonis uti alimentis, niſi etiam debita quantitate, tempore & modo ſumantur, ſiquidem aliàs optimi corruptio fieri peſſima conſuevit.

Idem de *potu* & reliquis rebus nonnaturalibus ſentiendum.

CASUS VII.

De

OPHTHALMIA.

JUVENIS quidam XXIV. annos natus, temperamenti ſanguineo-bilioſi, cum per tempus aliquod victu calidiori, imprimis carne bubula cœpis vel raphano marino vel aromatibus, conditâ delectatus fuiſſet, ſuperque bibiſſet vinum ſatis generoſum, factum ut primò dolorem capitis, non tamen continuum, ſed mox remittentem, mox iterum infeſtantem cum oculorum dolore perciperet. Nihil autem periculi hocce habere malum ſibi imaginans, genio liberalius indulgere cœpit, quo facto pejus in malum incidit, nam progreſſu temporis tanto correptus fuit oculorum dolore & ardore, cibiſque faſtidio, ut diutius hoc malum perferre nequiverit. Quapropter gravius metuens diſcrimen, Medicum accerſi curavit, qui primo intuitu oculos rubicundos, tumidos lachrymasque ſtillantes, caput valdè calidum, Pulſum quoque plus juſto celeriorem, in reliquis benè ſe habentem ægrum deprehendit.

RESOLUTIO.

SI quis oculo paulo accuratiori omnia ac ſingula in modò recenſitâ hiſtoriâ conſideraverit ac perpenderit ſymptomata, is procul dubio non errabit, ſi AFFECTUM, de quo Juvenis noſter conqueritur, OPHTHALMIAM dixerit, nomen à *ſymptomate* & *parte affectâ* habentem. Dicitur

Dicitur *Ophthalmia* Græcis, ut ab ovo rem exordiamur, Ὀφθαλμία ἀπὸ τῦ ὀφθαλμῦ ab *oculo*, sive *parte affectâ*, teste Galen. *l. 2. M. M. 2. pag. m. 34.* Sebitz. *Manual. Medic. part. 2. Sect. V. c. 32. p. 624.* Latinis dicitur *inflammatio oculorum*, quo in sensu etiam sumpsit Hippocr. *l. 3. aphor. 11.*

Hinc *ophthalmiam* DEFINIMUS: quod sit *inflammatio oculorum, imprimis verò tunicæ annatæ, cum rubore, tumore, dolore & ardore, à sanguine acri confertim ac cum impetu in arteriolas ac venulas irrumpente easq; distendente, aut planè erodente ortum habens.*

Generis loco hic ponitur *inflammatio*, quoniam omnia accidentia, quæ ad inflammationem requiruntur, *dolor* nimirum, *rubor*, *tumor* &c. in ophthalmia inveniuntur, quod etiam testatur Galen. *libr. 2. de tumorib. cap. 2.* pag. m. 330. & *libr. de differ. morb. c. 13. p. 19.* it. *libr. 4. de compos. pharmacor. secund. loc. c. 2. p. 565.* pertinetque ad morbos compositionis: teste Donat. Anton. ab alto mari *de medend. Human. Corp. mal. c. 10. p. 260.* & Galen. *de differ. morb. c. 13. p. 19. & 20.* it. Hieron. Capivacc. *libr. de affect. oculor. p. 158.* Adest enim (1) *Intemperies oculorum* calida, & sic pertinet ad morbos intemperiei calidæ; adest (2) *læsa conformatio*, quod videre est ex aucta magnitudine, & sic morbis conformationis accensetur: adest denique (3) *Unitas continui soluta*, quod ex dolore satis manifesto patet, & sic ad morbos solutæ unitatis refertur.

Dicitur *Inflammatio oculorum*, ad differentiam aliarum partium, quæ quoque inflammationibus sunt subjectæ, e. g. meninges, pleura, pulmo &c.

Sequitur, *imprimis tunicæ annatæ*, ut excludantur reliquæ tunicæ, quibus oculus gaudet. Notum enim est ex anatomicis, oculum varias habere tunicas & quidem (1) *annatam*, quæ saltem est ligamentum, test. Donat. Anton. ab alto mari *cap. X. de medend. human. Corp. mal. p. 259.* Galen *lib. 4. de compos. pharmac. secund. loc. cap. 2. p. 565.* & *libr. X. de usu part. c. 7. p. 680.* mediante quo oculus firmatur, ne ex suâ orbitâ excidat, & impropriè ad oculi tunicas refertur, (2) *Corneam*, (3) *Uveam*, (4) *Retinam*, addit adhuc *Barbette* in sua *chirurgia* aliam tunicam, quam *vitream* dicit, & à multis malè omissam esse asserit. vid. Barbett. *Chirurg. p. m. 325.* Sed quoniam hæc propriè huc non spectant, sicco etiam pede prætereibimus.

Additur porrò cum *tumore*, *rubore*, *dolore* &c. ad confirmandam inflammationem, nam hæc omnia sunt *signa inflammationis pathognomica.*

Sequitur tandem, *à sanguine acri confertim ac cum impetu in arteriolas ac venulas irrumpente* &c. quæ ultima verba hujus morbi *causam proximam* designant.

Reverâ autem rem se ita habere, Juvenemque nostrum *ophthalmiâ* laborare, haud obscurè signa in historia recensita confirmant, & quidem.

Essentia-

Essentialiter consequentia id quoque asserunt. In *qualitatibus* enim mutatis oculi apparent rubicundi, caput exploranti tactui valdè calidum occurrit, pulsus plus justò celerior deprehenditur.

III. Causæ progressæ id etiam confirmant, quippe quæ partim partis debilitatem augere, partim bilis acrimoniam intendere, sanguinisq; motum concitatiorem reddere satis idoneæ sunt.

Hisce itaq; missis ad contemplandum *subjectum* sive *partem affectam* progredimur.

SUBJECTUM, uti superius quoq; in definitione innuimus, dicimus esse *oculum*, pretiosissimam corporis nostri partem, organum lucidissimum teste Galen. *lib. 3. de us. part. c. 10. p. m.* 496. Notandum autem duplex dari subjectum, nimirum *adæquatum*, & *inadæquatum: Adæquatum* subjectum, quod aliàs dicitur *denominationis*, est *oculus; inadæquatum* sive *immediatum* est *tunica*, quæ dicitur *annata*. Illam etiam Hippocr. *lib. de princip.* s. 18. tx. 12. p.m. 122. simpliciter τὸ πρόσθεν τῆς ὀφθαλμὸς λευκὸν vocat. Riolan. autem *lib. 6. Anthopogr. c. 4. pag.* 448. eam nihil aliud, quàm *ligamentum* oculo, ne exorbitet, circumjectum esse putat.

Cœterùm cum omnis morbus dependeat à sua causâ morbifica, nostrum erit, inquirere hoc in affectu in *causam morbificam*, & quidem *proximam* & *immediatam*.

Dicimus itaque CAUSAM PROXIMAM ET IMMEDIATAM esse sanguinem acrem, confertim ac cum impetu in partem affectam irrumpentem, ibidemque consistentem.

CAUSAS MEDIATAS PROXIMIORES quod attinet, varii generis *humores* ac *vapores* accusandi veniunt. Inter quos primatum obtinet *sanguis* tum *quantitate*, tum *qualitate*, tum etiam *motu* peccans: *Quantitate* peccat sanguis, quatenus sc. plus influit in arterias, quàm per venas refluere potest, unde sanguis in vasis suis stagnat, ea distendit & successu temporis, ob continuum & impetuosum sanguinis affluxum, quo ipso in *motu* p. n. peccat, disrumpit, unde sanguinis extravasatio, quam ipsius putredo, hanc autem necessariò inflammatio insequitur.

Qualitate peccat sanguis, si ipsi conjungitur κακοχυμία (quod plerumque fieri solet teste Galen. *l. 9. M. M. c. 11. & lib. 20. ad Glaucon. c. 1. p. m.* 391. *it. Casp. Brav. Resolut. Medic. part. 4. Disput. 2. Resolut. 2. p.* 484.) vel *biliosa*, quæ apta nata est ad producendam ophthalmiam, dum sc. unà cum sanguine, mediantibus arteriis, ad oculum defertur, ibidemque vellicando ac rodendo suam ἐνέργειαν fortiter exerit test. *Sylv. part. 1. disput. medic. 6. §. 47.* Vel etiam *serosa*, quæ quoque partes modò dictas exasperare & inflammare potest, de quo videsis Schenk. *dissert. de Sero sanguin. cap. ult.* *A Vaporibus* quoq; hoc malum oriri posse quotidiana testatur experientia. Sunt autem nonnulli, qui hoc negant, dicentes, va-

pores oculos nullibi locorum subire posse, quod etiam *Felix Plater.* in sua *prax. c. 4. tom. 2. p. m. 235.* asserit, quod tamen locum neutiquam invenire potest, nam si consideramus structuram oculorum, videmus eos suis gaudere poris, per quos tanquam per viam immediatam vapores ascendere & ad dictam partem pervenire queunt. Dein sua quoq; habent vasa, nimirum arterias, mediantibus quibus unà cum sanguine arterioso vapores ad oculum deferuntur, ibidemque hoc mali genus excitant; quod etiam testatur Schenck. *in Epist. ad Bartholin.* in qua scribit, spumosum sanguinem conciliare ejus fermentationem & aëris accessum. Seq; in ea etiam semper esse sententia, in arteriis plus esse aeris cum sanguine conjuncti, quàm in venis.

Aggredimur nunc CAUSAS MEDIATAS REMOTIORES, quæ commodè in tres poterunt dispesci classes. *Rerum* videlicet *Naturalium*, & *Præternaturalium*. Inter res Naturales primum obtinet locum, *temperamentum* juvenis nostri ophthalmiâ laborantis *sanguineo-biliosum*, quod utrumq; ad producendum hunc affectum maximè est proclive, illud enim ad *fieri*, hoc ad *acerbari* valdè disponit; illud sanguinem *quantitate*, hoc *qualitate* peccare facit.

Secundum locum obtinet *Ætas* Juvenilis, unde etiam æger noster, quippe qui *Juvenis*, adeoque in eo ætatis flore constitutus, in quo sanguis, ob spirituascentiam & caliditatem, facile fervorem concipit, acriusque intendi solet.

In *rerum non naturalium* classe agmen ducit *Aër* calidus, quoniam caliditate sua excedente sanguinem p. n. efferveſcere facit, ejusq; motum plus justo celeriorem reddit, ut majori cum impetu ad partem affectam affluat. Spectat huc quoq; *anni tempus*, siquidem *hyems* sicca & aquilonia si fuerit, ver a. pluviosum & australe, æstate necesse est febres acutas fieri & ophthalmias ex sententia Hippocr. *Sect. 3. aph. 11. it. aph. 14. Sect. 3.* si verò aquilonius & sine pluviis autumnus fuerit, iis quidem, qui à natura sunt humidi & mulieribus commodus erit, reliquis verò ophalmiæ siccæ.

Cibi & potus suum quoq; ad producendum hoc malum conferunt symbolum; sic cibi crassi, viscosi, acres, flatulenti, it. potus calidi, impr. vinum, ophthalmiæ sæpè sæpius causæ sunt: quod noster Juvenis etiam testatur, qui cum non solùm carne, raphanò marinò aromatibusq; conditâ, ac cæpis delectatus fuisset, sed etiam vinum satis generosum superbibisset, hoc malo correptus. Est autem *raphanus marinus* calidus & siccus ad tertium usq; gradum, & secundùm commune omnium Medicorum eloquium, oculis nocet, caputq; vaporibus replet, idem etiam de *cæpis* sentiendum est, unde etiam factum esse censeo, quòd, quoniam caput vaporibus replent, æger noster dolore capitis primò laboravit.

Vigiliæ quoq; nimiæ authores hujus mali existunt, spiritus, unà cum sanguine arterioso, continuò & justo

celerius

celerius movendo, undè facilè fieri poteſt, ut ob impetuoſum ſanguinis affluxum vaſa rumpantur, & hocce malum producatur.

Animi pathemata, ſi ſc. in iis committantur, exceſſus ad ſubminiſtrandum huic malo fomitem, ſat grave obtinent pondus.

Denique Suppreſſas conſuetas evacuationes malo huic cauſam ſuppeditare, nemo ferè inficias ibit. Sic menſes ſuppreſſos opthalmiam excitaſſe confirmat Gabelchov. *Cent.* 3. *pag.* 49.

Ex rerum *præternaturalium* cenſu, varii huc pertinent morbi. Sic *dyſenteriam* ſecutam fuiſſe opthalmiam teſtatur Horſt. *lib.* 4. *obſ.* 19. *p. m.* 230. *A Catarrhoſis* defluxionibus ophthalmiam ſæpius produci, quotidiana teſtatur experientia, cui etiam adſtipulatur *Guil. Fabric. Hildan. Cent.* 2. *obſerv.* 12. *pag. m.* 89. qui duiturnam ad dentes defluxionem ophthalmiam excepiſſe, confirmat. Et Foreſt. *lib.* 6. *obſerv.* 5. *p. m.* 203. Ophthalmiam poſt *variolas* relictam & mox in *Pterygium* degenerantem commemorat. Confer. Lipſius *tr. de Variolis it.* Lotich. *obſ. Medic. lib.* 2. *c.* 2. *obſ.* 6. Poſt *frontis venam ſectam*, capite non purgato, graviſſimam ophthalmiam una cum viſus & loquelæ perditione obſervavit. Guil. Fabric. Hildan. *Cent.* 5. *obſ.* 18. *p. m.* 339. Gallicam obſervavit ophthalmiam Joh. Steph. *decad.* 7. *conſil.* 5. it. Zacut. Luſitan. *prax. admir. obſ.* 54. *p. m.* 43. Periodicam Galen. *lib.* 1. *de differ. febr. c.* 11. *p. m.* 134 commemorat. Epidemicam ophthalmiam annotavit Amat. Luſitan. *Cent.* 4. *obſ.* 80. Foreſt. *lib.* 9. *obſ.* 4 Actuar. *l.* 2. *MM. c.* 7. Galen. *l.* 1. *de differ. febr. c.* 2. *p.* 116. Mirabilem ophthalmiæ ex *incantatione* recenſet hiſtoriam Horſt. *in epiſt. medic. ſect.* 7. *de morb. per incantat. p. m.* 417. Facit huc etiam aliorum *viſcerum labes* & inflammatio, quæ per conſenſum ophthalmiam poſſunt inferre. Pertinent huc quoque varia *capitis vulnera*, ſic ex leviſſimo circa palpebram vulnere, ophthalmiam ortam commemorat. Guil. Fabric. Hildan. *Cent.* 3. *obſ.* 17. *p. m.* 398. *Contuſiones, Ictus, Caſus ab alto*, quæ omnia apta nata ſunt ad producendam ophthalmiam. Neque res forinſecus oculos incidentes hic omittendæ ſunt, ut *pulvis, fumus & ejusmodi* alia A. fumo enim cinnabaris antimonii ad oculos delato ophthalmiam ortam fuiſſe annotavit, Guil. Fabric. Hildan. *Centur.* 2. *obſ.* 24. *pag. m.* 102.

Hiſce præmiſſis *ſpecialiorem* nunc aggredimur ophthalmiæ conſiderationem, cujus ut & aliorum Φαινομένων RATIONEM paucis explicabimus.

Factum, ut primò Æger *dolorem capitis*, non tamen continuum, ſed periodicum, mox intermittentem, mox rurſus infeſtantem, cum oculorum dolore, perciperet, quoniam vapores acres ad caput & oculos per intervalla delati, ibidem ſuam acrimoniam erodendo & continuum ſolvendo exſeruere, hancque triſtem ſenſationem induxere.

Progreſſu temporis pejus incidit in

malum, *majorique* correptus est *dolore*: Propter variorum in diæta commissorum errorum continuationem, nam vino, uti assuetus erat, liberalius indulsit. Unde necessariò major secutus dolor, quia vinum non potest non sanguini majorem conciliare efferveſcentiam bilisque acrimoniam intendere.

Et *Ardore*, ob nimiam sanguinis efferveſcentiam ac incaleſcentiam, & hanc secutam *inflammationem*, dein quoque ob nimiam particularum biliosarum, i. e. tenuium & acriorum sulphurearum, quæ salinis permiſcentur, nimiam exagitationem.

Cibi fastidium adest, ob materiam biliosam in ventriculo collectam, ejusque orificio superiori inhærentem. Quapropter pejus metuens discrimen, Medicum accersi curavit, qui primo intuitu *oculos rubicundos*, ob plethoram & copiam sanguinis in arteriolas & venulas cum impetu influentem ibidemque conſiſtentem, unde color ille rubicundus; & *tumidos*, quoniam novo semper affluente sanguine, vasa turgere incipiunt, & oculi tumidi quasi apparent: *Lachrymas ſtillantes*, ob seri in sanguine contenti copiam & acrimoniam.

Caput valde calidum, propter nimiam sanguinis bilisque efferveſcentiam & exagitationem.

Pulsumque plus justo celeriorem, propter nimiam sanguinis efferveſcentiam & rarefactionem, deprehendit.

In *reliquis* verò æger *bene se habet*, quoniam nulla in viſceribus notabilis labes animadvertitur.

Cum autem plerumque non solùm ægri, sed & adstantes, magno cum desiderio *morbi eventum* scire desiderent, Medicus ut semper aliquo instructus sit PROGNOSTICO, meditante quo *morbi eventum*, an sc. *salutaris* sit, nec ne? prædicere possit, necesse est. Dicimus itaque, hancce ophthalmiam, quâ Juvenis noster conflictatur, non esse lethalem, sed plus habere doloris, quàm periculi, quoniam ab externo tantum victus errore suam ducit originem, & præterea altiores nondum egit radices: Si enim firmiores egit radices, dolor oculorum diu perseverat & valdè contumax, difficiliorisque est curationis; Sicut etiam, quando negligitur vel malè curatur, graviſſimos inducit affectus. Quod testatur mulier, quæ ex mala ophthalmiæ ab Empirico adhibita curatione in unius oculi ulcus incidit vid. Foreſt. *liq. 11. obſ. 18. p. m. 25.* imò ipsam quoque interdum inducit cœcitatem.

Pergimus, bono cum DEO, ad ipsius ophthalmiæ CURATIONEM. Cum autem omnis *curatio* suis innitatur *Indicationibus*, eas, ut methodicè rem pertractemus, perlustrabimus. Dividuntur autem Indicationes in *Generales* & *ſpeciales*. *Generales sunt*, quæ quid in genere; *ſpeciales* verò, quæ, quid in specie faciendum sit, indicant. *Generalis* itaque hoc in casu est indicatio, causas morbificas esse tollendas & removendas, *ſpeciales* verò indicationes, pro varietate causarum, uti notum, variant, v. g. si humor quantitate peccat, evacuandus,

cuandus, sin verò qualitate, est vel alterandus, vel præcipitandus, vel ejus acrimonia corrigenda, & sic porrò.

Hisce præmissis, ipsa accedimus *præsidia*, quæ ex triplici præsidiorum fonte, *Chirurgico* nimirum, *Pharmaceutico & Diætetico* desumuntur.

Fons Chirurgicus, primo in limine nobilissimum & generosissimum remediorum genus, nimirum *Venæsectionem* nobis suppeditat, sine qua nulla curata fuit ophthalmia, videlicet vera, (non enim negamus spuriam ophthalmiam posse curari solis adhibitis medicaminibus *purgantibus & topicis*) hanc enim omnes ferè Practici uno ore commendant, vid. Forest. *lib.* 11. *obs.* 12. *p. m.* 20. Cauti tamen in ejus administratione simus, nec venam, corpore non purgato, secemus, nisi ægro nostro id accidere velimus, quod isti Sartori apud *Hildan. loc. super. cit.* cui barbitonsor, corpore non purgato venam frontis secuit, quo facto in gravius incidit malum. Quapropter non adeò liberales simus in secandis venis, sed potius sequentes circa venæsectionis usum observemus *cautelas*. I. Venæsectionem non esse adhibendam viribus non permittentibus. i. e. viribus maximoperè debilitatis.

II. Venam non esse secandam, nulla præsente venæsectionis indicatione.

III. Præsente etiamsi indicatione, venæ sectionem non adhibendam esse, si ægri dispositio eam non permittat, i. e. si non dispositus sit ad perferendam venæsectionem, sed potius eam abhorreat.

IV. Venam non esse incidendam, corpore non purgato, ne nobis id, de quo superius nobis sermo fuit, accidat. Cum autem nostro in *Juvene* non solum *vires* eam permittant, sed & insuper adsint. Venæsectionis *indicationes*, nimirum *plethora* sive sanguinis copia, quæ sui indicat imminutionem, omninò esse adhibendam venæsectionem putamus. Instituatur E. venæsectio, majoris revulsionis gratia in lateris oppositi brachio, ita cum sit oculus dexter affectus, in latere sinistro, sin verò sinister in dextro latere venæsectio instituenda, incidendo venam *Cephalicam* vel *mediánam*, & emittendo ℥v. vel ℥vj. sanguinis, in sexu autem sequiori si malum à *mensibus suppressis* oriatur, vena *saphena* in talo secanda est. Huc quoque pertinet cucurbitularum, impr. scarificatarum, in scapulis affixio, quarum usum non improbat Grembs. *in arbor. integr. & ruinos. p. m.* 187. & Rhod. *Cent.* 1. *obs.* 79. has etiam hujus mali fomitem extirpasse testatur. Conveniunt etiam *vesicatoria* propè aures applicata, it. *fonticuli* in brachiis excitati, quatenus sc. serum abundans derivant & revellunt, & consequenter extra corpus eliminant: Convenit quoque *setaceum* in capitis parte posteriori applicatum, test. Eustach. Rhud. *art. Med. lib.* 1. *c.* 20.

Ex fonte *Pharmaceutico* nobis se offerunt *purgantia* cacochymiam, sive cruditatem bilioſam evacuantia,

qualia sunt *fol. sennæ. Rhabarbarum, Jalappa, mechoacanna, agaricus, syr. de cichorio c. rhabarb. rosar. solutiv. Magistral. River.* & quæ sunt id generis alia, ex quibus variæ possunt concinnari *formulæ* e. g.

℞. *Fol. sen. s. st.* ʒijß. *vel* ʒiij.
rhabarb. opt. ʒß.
agaric. trochisc. at. ʒi.
herb. cuscut. fumar.
euphras. ana mß.
flor. betonic. euphras.
violar. ana pß.
passul. minor. ʒij. *vel* ʒß.
sem. fœnic.
coriandr. præp. ana ℈i.
cremor. Tartari ʒß.
Incis. & trit. infund. per noct. in aq. simpl. q. s.

Manè leniter ebulliant Col. ℞. ʒiijß. *cui add. syr. de cichor. c. rhabarb. Vel rosar. solutiv.* ʒi. *vel mann. el.* ʒvj.

M. S. Purgier Tranck Morgens nüchtern auf 1 mal zu nehmen

Si autem Juvenis noster mallet *pulverem*, sequens ipsi præscribi posset:

℞. *Pulv. Jalapp.* ℈j.
Rhabarb.
cremor. Tartar. ana ℈ß.
Magister. jalapp. gr. j.
oc. ♋ *præp. gr. iiij.*
ol. fœnic. gr. j.
M. F. Pulvis.

S. Purgier Pulver auf 1 mal.

Ex quo etiam additis conserv. rosar. vel violar. ʒij. & pauco, saccharo *bolus* concinnari potest.

Præmissis purgantibus & evacuantibus, doloris, tanquam urgentioris symptomatis, habenda est ratio isque mitigandus medicamentis *anodynis*, e. g.

℞. *Mucilag. sem. psyll.*
alth. ana ʒij.
cydon. ʒi.
aq. rosar. alb. plantag.
euphras. ana ʒß.
tut. præp. ℈ß.
M. F. Cataplasm. S.

Vel ℞. medull. pomi dulc. sub cinere rib. coct. q. s. malaxetur cum lacte muliebri, & linteolis inclusum oculo tepidè applicetur.

Guilh. *Rondeletius l. 6. meth. cur. morb. c. 4. camphoram* adhuc addit.

Potest etiam fieri *cataplasma* non inconveniens ex *medulla panis tritici* cum *lacte muliebri*, vel *aq. rosar. euphras.* & *liquor. album. ovi.* it. *cataplasma ex flor. chamomill. melilot. papav. errat.* &c. Hæc autem ex mucilaginibus vel lacte muliebri parata anodyna, sæpius renovanda sunt, diutius enim asservata, facile acorem contrahunt.

Riverius etiam utiliter *adstringentia* fronti & temporibus statim à principio admoveri posse, dicit, utpote quibus venæ, per quas humores defluunt ad oculos, comprimuntur, humor influens repellitur; quem in finem sequentia præscribit cataplasmata.

℞. *Bol. armen. sangu. dracon.*
thur. mastich. ana ʒi.
rosar. rubr. balaustior.
farin. lentium ana ℈ij.

Excipiantur *albumine ovi* & *aceto rosaceo* M. f. cataplasma fronti & temporibus applicandum.

Vel

Vel ℞. album ovi, agitetur c. frusto aluminis satis magno in patina stannea, & tamdiu moveatur, donec *unguenti* consistentiam adeptum sit, post extendatur supra linteum & oculis tepidè applicetur. Post duas aut tres horas auferendum est remedium, ne nimium adstringat.

Pinguedinem viperarum in ophthalmia, palpebris oculorum illitam, vel ipsis oculis instillatam, valde commendat Dn. D. Wedel. *in Ephemerid. Germ. ann. 2. obs. 125. p. m. 207.*

Emulsiones hic in usum quoque possunt vocari, quatenus spicula Salina acrimoniamque seri, à quibus tristis doloris sensatio provenit, obtundunt, & præcipitant, formula id esto.

℞. *Sem. 4. frig. major. ana* ℥i.
papav. alb. ℥iij.
c. s. q. aq. hord. rosar. & euphras. f. l. a. emulsio, cui add.
CC. philosophic. præp.
corallor. rubr. præp. ana ℈i.
sacchar. perlat. ℈iv.
aq. cinamom ℥ß.

M. S. Kühlende Milch Abends vorm Schlaffen gehen ein paar Löffel voll zu nehmen.

Hisce usurpatis, quoniam cruditatis biliosæ vires nondum sufficienter superatæ mihi videntur (impossibile enim est semel & simul uno propinato purgante omnem evacuare humorem peccantem) ut corpus planè à cacochymia biliosa liberetur, sequentes in usum possunt vocari pilulæ.

℞. *MP. aggregativ.*
aurear.
extr. cholagog. Quercet. an. ℈ß
resin. jalapp. gr. iv. vel v.
Cum s. q. elix. proprietat. Parac. l. spirit. emphras. fiant pilul. num. xiij. asperg. pulv. fœnic.

S. Purgier-Pillen mit ein paar Löffel warmer Brühe Morgens nüchtern zu nehmen.

Huc faciunt etiam *pilulæ cholagog. Timæi*, it. potiuncula evacuans ejusdem.

Corpore sufficienter nunc expurgato, specialiorem aggredimur curationem, eaque, quæ vulgo dicuntur *appropriata* sive *specifica*, in usum vocamus. Qualia sunt variæ *aq. ophthalmicæ, spiritus, tinctura, essentiæ*, & ejusmodi alia ex quibus variæ possunt fieri *formulæ* e. g.

℞. *aq. ophthalmic. ex croc. metallor.*
Querc. ℥i.

S. Augenwasser.

Quæ citra dolorem & morsum guttatim oculis potest instillari.

Vel ℞. *aq. Enphras.*
rosar. alb.
fœnic. ana ℥i.
spir. euphras. fragor. ana gr. XV.
Tut. præp. ℈i.

M. S. Besonders Augenwasser.

Quæ linteis excepta oculis applicetur.

Crollius & reliqui *Chimici* miris laudibus efferunt *Sal. Saturni in aq. rosar.* & *euphras.* dissolutum vid. *Croll. Basilic. chimic. p. m. 47.* cui etiam adhuc addunt ☽*ci gr.* aliquot.

Potest etiam *ess. flor. cyan.* quam valdè laudat *Tim. à Guldenklee lib. 1. p. m. 50.* oculis ad guttas aliquot instillari.

ſtillari. Præparationem ejus tradit *l. 1. Epiſtol. 28. p. m.* 514. Bartholin. *in act. Medic. Haffnienſ. Volum. 2. p. m.* 302. ſequens unguentum ophthalmicum mirum in modum laudat, eoq; mau ferè abſtergi malum ægro viſum fuiſſe refert.

℞. *Ungu. nihili*
de tutia ana ʒii.
Margarit. præp.
Corallor. rubr. præp.
oc. cancr. præp.
tut. præp. ana ℈i.
camphor. gr. vi.
fol. ☉ ☽*æ. ana numero iv.*

M. f. ungu. tempore decubitus cantho oculi majoris lentis magnitudine indendum.

Spongias ſambuci per noctem in *aq. conſolid. regal.* vel *roſar.* imbutas & deinde oculorum palpebris decenter applicatas præſentaneum eſſe remedium dicit Simon Pauli *Quadripart. Botanic. claſſ. 2. p. m.* 141.

Fotus ex herbis *euphraſ. fragar. roriſmarin.* &c. hic etiam locum habet. v. g.

℞. *Herb. euphras. fœnic.*
fragar. betonic.
rorismarin ana Mj.
flor. balauſt. betonic.
cyan. euphras.
roſar. alb. ana piß.
coq. in ſ. q. aq. euphras. & fœnic. quo foveatur oculus.

Et hæc ſunt, quæ externè oculis applicata, profutura cenſemus.

Cum autem omnis curationis pagina ſolis remediis *externis* abſolvi non poſſit, *interna* quoqe, quæ acrimoniam ſalinam ſeri obtundant, ut propinentur, neceſſe eſt.

Quem in finem ſequentia adjicere nobis placuit.

℞. *Seri lact. caprill.* ℔. ß.
Aq. cichor. endiv.
fumar. euphras. ana ʒß.
ſyr. fragor. ʒiß.

M. S. Mixtur des Tages etlichmal 3. biß 4. Löffel zu gebrauchen.

Vel ℞. *C. C. phlic. præp.*
Corall. rub. præp.
Oc. cancr. præp. ana ℈i.
Ebor. alcoliſ.
Margarit. præp. ana gr. xii.

M. f. pulv. Pulver auf etlichmal zu gebrauchen.

Huc etiam facit *emulſio* ex feminibus ſupra præſcripta, quæ acrimoniam ſeri potenter obtundere valet.

Denique reſtat tum *partis affectæ*, nimirum *oculorum*, tum ipſius *ventriculi*, qui ob commiſſos in diætâ errores labefactatus, *corroboratio.*

Pro *corroborandis* itaque *oculis* ſequentia proderunt remedia. e. g.

℞. *Conſerv. anthus euphraſ.*
betonic. roſar. ana ʒi.
rotular. dianthos.
pulv. rad. cichor.
ſpec. diamargarit. frig. ana ℈i.
cum ſ. q. ſyr. euphraſ. vel betonic.
F. Electuar. MS.

S. Latwerge jedes mal einer Caſtanien groß zu gebrauchen.

Vel ℞. *Spec. diamargarit. fr.*
diamth. ana ʒi.
diamoſch. dulc. ℈i.
extr. euphraſ.
betonic. ana gr. xii.
ſacchar.

sacchar. in aq. euphras. rosar.
fœnic. solut. ʒiiiß.
aspergant. ol. fœnic. & cortic.
citr. ana gr. ij.
F. l. a. Morsuli.

S. Stärckende Morsellen.

Vel ℞. *aq. cerasor. nigr. ʒij.*
lilior. convall.
euphras.
fœnic. ana ʒi.
syr. euphras. betonic.
papav. errat. ana ʒß.
spir. lilior. convall.
fragor. ana ℈i.

M. S. Besonders Wasser Abends vorm Schlaffen gehen ein paar Löffel voll zu trincken.

Ultimum nunc erit, *ventriculo* prospicere, nimirum cum corroborando, ejus fermentum restaurando, ipsumq; ventriculum pristinum in tonum reducendo, quod sequentibus expedire conamur remediis, ut

℞. *clyss. mineral. ʒß.*
spir. absinth. ℈i.
mastichin. gt. vi.

M. S. Spiritus Morgens nüchtern jedesmal 7. 9. biß 11. Tropffen mit 3. oder 4. Löffel warmer Brühe zu nehmen.

Vel ℞. *elixir. proprietat. Parac. ʒi.*
spir. salis dulc. ʒß.

M. S. Elixir alle Morgen jedesmal 13. biß 15. Tropffen zu nehmen.

Post meridiem circa horam tertiam vel quartam sequens pulvis stomachum corroborans potest assumi.

℞. *tunic. ventricul. gallin. ʒi.*
spec. diatrion. santal.
diarrh. Abb. ana ʒß.
aromatic. rosat.
corallor. rubr. ana ℈i.
Margarit. præp.
Nuc. Moschat. ana ℈ß.
sacchar. rosat. tabulat. ʒvi.
ol. cinamom. gt. ij.
M. F. Pulv. D. ad scatulam.

S. Magen-Tresinet auf etlichmal.

Usurpari potest hic pulvis vel cum pane triticeo prius tosto & dein vino macerato, cui tantum pulveris hujus quantum duo vel tres cultri cuspides capere possunt, aspergatur, & sic comedatur. Aut si placet sequenti cum aqua potest proprinari. e. g.

℞. *aq. cichor. acetosell. ana ʒiß.*
meliss. c. vin.
cortic. aurant. ana. ʒi.

M. S. Wasser zum Pulver.

Huc etiam pertinent *conservæ*, ut *acetos. cichor. rosar. vitriolat.* &c. it: varia *condita*, ut *rad. cichor. condit. cydon, condit. lactuca hyspanica, ribes, berberes, cortic. aurant. cortic. citr. Nux Moschat. in India condita*, & quæ sunt ejusmodi alia, quæ, quoniam & vulgò nota, sicco præteribimus pede.

Vesperi ante decubitum sequens aqua ad ventriculum corroborandum cochleatim assumi potest.

℞. *aq. stomachal. Dorncr. ʒiß.*
cydon. cichor.
zedoar. c. vin. ana ʒi.
syr. acetos. citr.
granator. ana ʒß.

M. S. Wasser Abends beym Schlaffen gehen ein paar Löffel zu trincken.

Et hæc sunt remedia, quæ fons Pharmaceuticus nobis suppeditat.

Quid bona ac legitima *Diæta* ægris auxilii afferat, quidvè contra illegitima & prava Diæta damni producat, ipsa testatur experientia, & unicuique Medicorum notum est. Quapropter missis duobus prioribus curationis fontibus, Chirurgico videlicet & Pharmaceutico, ad ultimum *Diæteticum* nimirum progrediemur, videbimusque, quid is nobis suadeat.

Cum autem optimè *Diæta* secundum sex res nonnaturales instituatur, eam ad normam illarum ægro nostro præscribere placuit.

1. Fugiat igitur *aërem* nimis calidum, vel nimis frigidum, item nimis lucidum aut tenebricosum.

2. A *cibis* calidis, acribus, biliosis flatulentis, viscidis, dulcibus, nimis sale, pipere, cœpis, allio, aceto aut aliis aromatibus calidioribus conditis abstineat, sed è contra cibis tenuioribus, refrigerantibus, probè nutrientibus, facilioris concoctionis &c utatur. Pro *potu* ordinario cerevisiam benè coctam & probè defecatam, non adeò recentem, neque nimis lupulo conditam aut pinguem bibat, Vinum verò præsertim generosius cane pejus fugiat.

3. *Corporis exercitia* non sint diuturna nec vehementiora, sed potiùs moderata, & tempestivè instituantur.

4. *Somnum* debitô tempore ineat, & lucubrationibus, quæ oculis maximè nocent, in concubiam usque noctem non incumbat.

5. *Animi pathemata* sint moderatiora, caveat sibi à nimia iracundia & mœrore.

6. *Alvus* quotidie suo fungatur munere & officio. Et hæc sunt, quæ Juveni nostro profutura censeo.

CASUS VIII.

De

PLEURITIDE.

VIr quidam Nobilissimus ætatis annorum 35. temperamento calido & humido præditus, corpore obesus & plethoricus, postquam sub veris initium iter aliquod per diem unum alterumve equitando faciens aëri tum temporis frigidiori se exposuisset, vento latus dextrum potissimum impetente, variaque in diversoriis vivendi ratione esset usus; domum delatus atque redux factus noctu insignem rigorem, per horam ferè durantem sentit; quem febrilis calor valdè intensus continuo affligens excipit, accedente dolore pungitivo dextrum latus occupante, nec non tussi primò sicca, post humida, sputumque, quod rejicitur, flavum & interdum sanguine tinctum apparet. Respiratio insuper adest diffi-

difficilis; Pulsus durus celer & inæqualis. Urget sitis; Alvus per biduum suppressa est; succedunt Vigiliæ. Petit consilium.

RESOLUTIO

AFFECTUM, quo præsens laborat, PLEURITIDEM esse censeo; cui *nomen* à *parte affectâ*, membrana scil. costas cingente, quæ communiter *pleura* dicitur, impositum est, & *definiri* à plerisq; solet: Quòd sit inflammatio membranæ costas succingentis cum febre acuta, dolore lateris punctorio, respiratione difficili, tussi & pulsu duro &c. prout ex *Galen. 5. loc. affect. 3. & Comment. in aphor. 6. & 33. sect. 6.* aliisque patet. Quo ipsò insuper morbum esse non simplicem, sed compositum, ex Morbo puta intemperiei, conformationis vitiatæ, atq; solutæ unitatis innuitur.

Adesse autem *hunc morbum*, quinque illa SIGNA PATHOGNOMONICA, à *Galeno* allegata, ceu inseparabilia demonstrant: Siquidem singula quoque Ægrum nostrum affligunt, conqueritur enim (1) de *dolore lateris pungitivo*, (2) de *respiratione difficili* (3) adest *febrilis calor* continuus & intensus (4) *Pulsus durus*, celer & inæqualis, cum *tussi* (5) satis *molesta*, initio quidem sicca &c. quæ omnia rigor insignis per horam ferè durans antecessit.

II. Docent id etiam alia supervenientia, sitis nimirum urgens; vigiliæ contumaces; *Alvus suppressa.*

III. Præcesserunt causæ tales, quæ hunc affectum producere aliâs & possunt & solent, de quibus mox dicemus.

Hisce rite perpensis, veram & exquisitam esse *pleuritidem*, qua correptus æger decumbit, sua jam luce radiare arbitror.

PARS AFFECTA est *Pleura* sive membrana dextri hoc quidem in ægro lateris costas succingens: quam tamen ita censemus inflammari, ut tùm musculi intercostales tum ipsi etiam pulmones facile in consensum rapiantur. Cœterum afficitur *Pleura* non solùm secundum suam substantiam & fibras, sed etiam secundum vasa; siquidem hoc plenior humorum affluxus plethoricis familiaris, illud verò ipsius affectus exquisita ratio evincunt. Non est itaque, ut vl. diaphragma inflammatum quis putet, cum absit præcordiorum tensio, circa diaphragmatis regionem, palpitationis vl. saltus sensus nec non delirium, neque insuper ægrum peripneumonia laborare quis dixerit, quandoquidem dolor non tam gravativus in pectore, quàm potius pungitivus in latere urget & excruciat, neque ullus in malis rubor, aut venarum in oculis & circa tempora intumescentia observentur.

CAUSA PROXIMA & IMMEDIATA est sanguis, qui in membranæ thoracem interiùs vestientis vasis restagnat, is enim mox iisdem vel per *anastomosin* quod frequentius; vel *diæresin*, quod aliquando; vel per *diapedesin*, quod rarius accidit, in in-

terſtitia ſeſe effundens & efferveſcentiam concipiens, *phlegmonem* excitat. ſanguinem verò dum hic accuſamus, illam maſſam intellectam volumus, quæ ſuo ambitu diverſæ naturæ particulas, noxam corpori humano inferre aptas continet: verbo; complexum quoddam heterogeneum à vitioſis humoribus præcipuè ſalſis bilioſisque non omnimodè liberum, atque hinc ſanguis copiâ, inſimulque qualitate, acrimonia puta peccans, ſeroque & bile permixtus *cauſæ mediatæ proximioris* rationem habebit.

Materiam autem hancce peccantem in parte affecta non ſenſim fuiſſe collectam, ſed confeſtim eò affluxiſſe ex eo colligendum exiſtimo, quòd citra aliquem præcedaneæ moleſtiæ aut alterationis perceptionem mox ægrum hoc ipſo affectu correptum eſſe obſervatum fuerit.

Causæ Mediatæ Remotiores præſenti quidem in caſu duplici, ſeſe ordine oſtendunt; quorum primus exhibet *res naturales*, ad quas pertinet ægri *ætas virilis*, febribus acutis ob caloris nativi vim & vigorem valdè obnoxia tumque *plethorica & obeſior* corporis *conſtitutio*, quæ quemadmodum omni inflammationi, ita quoq; maximè, modo cœtera ſint paria, Pleuritidi non rarò anſam præbere ſolet. Accedit bonus Athletarum habitus, qui periculoſus valdè habetur, ſi in extremo conſtiterit, cum ſic facile teſte *Hipp. ſ.* 1. *aph.* 3. in deterius labatur: in altero ordine occurrunt res non naturales: Aërem ergo & quæ hunc variis modis alterant anni tempora quod attinet, jam dum ſupra dictum eſt in proœmio, Pleuritidem licet affectus hyemalis potius, quàm vernalis ab Hippocrate pronuncietur, non rarò tamen veris etiam, ſi frigidius illud fuerit, eſſe ſobolem, præſertim quotiescunq; hyemalis aëris inclementia ſub veris quoq; initium ſuam adhuc vim valdè exerit, ſicque non modò per inſpirationem, ſed & ambiendo ſæpius non adeò veſtibus munitum pectus & latera facile affligere poteſt, tantoq; id efficacius in hoc caſu expectandum fuit pleureſeos productum, quo magis victus ratio varia, hinc; tum in potu, tùm in cibis ratione qualitatis, quantitatis, aliarumq; circumſtantiarum commiſſi errores varii, plethoræ nothæ generandæ occaſionem ſuppeditarunt, atque inſuper ſupervenit exceſſivus ex continuata per aliquot dies equitatione corporis motus, quem in plethorico atq; obeſo habitu potiſſimum, incendium humoribus, æque ac vehementiores animi motus ſpiritibus, conciliare valere, ex inſtitutionibus plus ſatis cognitum eſt.

Præfatis hiſce cauſis in noſtro ægro concurentibus quid mirum ſi exorta pleuræ inflammatio recenſitis in hiſtoria Symptomatibus ſtipata, quorum rationem exponere ulteriusque deducere nunc aggredimur.

1. *Rigor inſignis*, per horam ferè durans, ægrum corripuit, quod bilioſiores aliæque degeneres ſanguineæ maſſæ particulæ ab erroribus in victu

ctu passim in diversoriis commissis genitæ auctæq; & ad fluxionem dispositæ atque per motum corporis hinc indè agitatæ, tandem per ambitum corporis divagari cœperint; delata sic sanguinis massa ad dextrum latus à præcedaneo frigore alterationem passum, quandoquidem frigoris est adstringendo repellere humores in iis contentos ab ambitu corporis id intimiores partes retrocedens, aut propulsa, firmisque pleuræ, ejusque fibrarum interstitiis impacta tandem inflammationem excitavit.

II. Hæc membrana costas succingens, cum sensu exquisito prædita sit, non potuit non insignem pati *Dolorem* & quidem tam ob subjecti, quàm vellicantis causæ rationem, *punctorium*, eumque indesinentem propter continui solutionem constanter affligentem.

III. Excepit verò rigorem supra dictum *Febris continua* & *acuta*, tum quòd Cor parti affectæ valde sit vicinum, tùm quod in eo febrile sanguinis incendium, subministratô novo semper fomite, alatur.

IV. Accessit *difficilis Respiratio* ob fibras musculares, quoad actionem suam læsas, quæ dum contractiones validas & longiores perficere amplius nequeunt, debiles, sed crebriores instituere coguntur.

V. *Molesta* insuper est *Tussis*, ob partium respirationi dicatarum, quæ admodum sensiles sunt, irritationem.

VI. Hanc sequitur *Sputum* modo flavum, modò (sed rariùs) sanguine tinctum, propterea, quòd particulæ biliosæ unà permisceantur & quandoque nonnihil sanguinis ex plenioribus motuque compressis vasis protrudatur.

VII. *Pulsus est* inæqualis, febribus putridis familiaris; *durus*, ob vasorum substantiam, quam calor siccorem reddidit; celet, eò quod intemperies sanguinis calida, motum istius circularem, urgente sic necessitate, concitatiorem efficiat.

VIII. Hinc ab eodem fervore quatenus serum absorbetur & imminuitur, *vigiliæ* oriuntur, quas alii particulis meninges sua acrimonia vellicantibus adscribere solent.

IX. *Sitis* ob eandem intemperiem, fermentum ventriculi acrius unà reddentem, molesta est, cui interioris tunicæ Oesophagi & Ventriculi ariditas à calore p. n. oriunda insigne pondus addit.

X. *Alvus* denique *suppressa* concurrit, quoniam ipsa equitatio alvum supprimere apta nata est & in febribus aliàs ob calorem & hinc inductam siccitatem plerumque feces indurantur, alvusque adstrictior reddi solet.

Expositis symptomatum rationibus & causis, de EVENTU morbi quid superandum sit ægro, proximum est ut disquiramus. Cœterum cum *Hipp.* moneat, morborum acutorum non esse determinatam certamque prædictionem, hancque pleuræ inflammationem his ipsis acutis annumeret, ancipitem quidem exitum, nec omni periculo vacantem plethorica

rica ægri constitutio minatur: Interea tamen cum graviora, quàm ipsa morbi hujus fert natura, symptomata neutiquam observentur, adeoque nulla malignitatis alicujus subesse videatur suspicio, imò virium Robur sic satis adhuc vigeat, fore confido, ut æger pristinam recuperet sanitatem, si maturè principiis obstet & Medici consilio sese exhibeat obsequentem: quorum quidem illud morbi cursus celerior, hoc verò ejus gravitas omninò requirit.

Ut autem CURATIO methodicè perficiatur, danda erit opera, ut 1. sanguis in toto abundans imminuatur, ejusque motus, quô impetuosè ad partem affectam ruit, corrigatur: 2. Materiæ peccantis expectoratio promoveatur: 3. Febrile incendium extinguatur: & 4. Virium conservationi prospiciatur.

Quibus *indicationibus* satisfacturus suaderem Ægro, ut, præmisso quidem clystere emolliente, sine ulteriore mora V. S. admittat, quam quidem in brachio affecti lateris administrandam, sanguinisque ℥vj. educendas esse arbitror: Neque enim est, ut auscultemus illis, qui etiam absque V. S. pleuriticos restitutos esse perhibent; ubi nempè vel ætas senilis eam dissuasisse visa, vel sputum valdè cruentum, vel aliæ circumstantiæ illius usum sufflaminarunt. In plethorico sane nemo rectiùs sentientium V. S. facile negliget, cùm aliàs Pleuritis in Empyema facile degeneret.

Quod ad secundum scopum, ægro profuturum reor, si sequentibus diligenter utatur remediis.

℞. *Pulv. ocul. ♋ ppt.*
dentis apri
Mandib. lucii pisc. ana ℈i
Spec. diamarg. frig. ℈ij.
Sperm. Cet. non rancid. ℈i.
Sacchar. Candid. Violac. parùm.

M. S. Pulver zwey Messerspitz voll alle vier Stund.

Sumi verò poterit hic pulvis cum tali vehiculo;

℞. ▽ *Card. bened.*
mar. lact.
Aq. Scabios.
Cerefol. ana ℥i.
Syrup. papav. errat. ʒvi.
Spirit. Veronic. per ferment. ʒi.

M. S. Wasser zum Pulver/ 3. Löffel voll auf einmal.

Vel tali aut simili utatur mixturâ;

℞. ▽ *Scorzon.*
Cerefol.
Card. Mar. lact.
bened.
Fl. sambuc. ana ℥i.
Syrup. liquirit.
viol. ana ʒvi.
de hispidul. ℥ß.
Ocul. Cancr. ppt. ʒß.
C. C. s. △.
Dentis apri ppt. ana ℈i.
♁ *diaphor.* ℈ß.

M. S. Mixtur 2. Löffel voll auf einmal.

Febrile incendium ut juxta *tertiam indicationem* mitigetur, simulq; tum oriundæ hinc siti, tum vigiliis obviam eatur, proderit decoctum tale;

℞. *Rasur. C. C.*
Priap. C. ana ℥ß.

Rad.

Rad. liquirit.
acetoſ. ana Zij.
Fl. Papav. rhead. mß.
Coq. in ſ. q. ▽ *ſimpl. vl. hord.*
Col. ℞. ℔ *j.* ß. *adde*
Syrup papav errat. Zi.
rubi Idei Zß.
Tinct. fl. papav. errat. Zij.
M. S. Alterier-Tranck.

Circa tempus ſomni autem conveniet Emulſio, quæ
℞. *Sem. Card. bened.*
mar. ana Zij.
Papav. alb. Ziß.
▽*æ papav. rhead.*
ſcorzon. ſcabioſ. ana q. ſ.
F. Emulſio. adde
▽*æ hypnot. Dorner. Zi.*
Magiſt. C. C. ℈*i.*
℥*ii diaphoret.* ℈ß.
M. edulcor. diacod. ſolid.
Auguſt. q. ſ. ad gratiam.
S. Kühlende Milch bißweilen 1. Löffel voll.

Virium conſervationi quamvis potiſſimùm conveniens VICTUS RATIO ſuccurat, ſuus tamen hic etiam Remediis pharmaceuticis locus relinquitur, hinc proficuum cenſeo, ſi æger interdum ſeq. uti voluerit.
℞. *Pulv. analept. ſr. Mind.* Zß.
Mag. antipleurit. Michael. ℈*i.*
Spec. el. d. gem. frig. ℈*ij.*
Confect. Alkerm. incomplet. ℈*i.*
Sacchar. perlat. parum.
S. Stärckendes Pülverlein auf 3 mal Sumatur cum ▽ Cord. frigid. H. S. & Rubi idei, cui aliquid ſyrup. rubi idei & ſucci aurantiorum dulc. recent. admiſceatur, conveniens quoq; vehiculum præbebunt juſcula hordeacea & alia.

Internis dum utitur Æger remediis, non negligenda quoq; ſunt *externa* auxilia, utpote quibus magnam pariter ineſſe virtutem quotidiana docet experientia.

Quod ſi igitur Dolor lateris pungitivus valde ſit moleſtus (uti plerunque fieri obſervatur) hinc q; mirè adaugeri difficilis Reſpiratio ſoleat, conducet ſanè, vel unguent. vl. cataplaſmat. aut ſaccul. hoſce mitigare cruciatus. E. g.
℞. *Rad. alth.*
lilior. alb. ana Zß.
Herb. Malv. c. fl.
Chamomill. c. fl. ana mj.
Fl. Verbaſ.
Sambuc. ana mß.
Sem. lin.
fœnugrac. ana Ziij.
Coq. in ſ. q. lact. ad conſiſtentiam cataplaſm.
S. Aufſchlag auf die ſchmertzhaffte Seiten.
Vel ℞. *Unguent. Dialth.* Zß. *Zij.*
Anodyn. Ziij.
Ol. amygd. dulc.
Chamomill. ana q. ſ.
ſtillat. aneth. ℈ß.
M. F. Linimentum.
S. Sälbchen für das Stechen in der Seiten.

Pro virium refectione proſunt ſaculi ad pulſum corporis manuum imponendi, qui prius ▽ roſar. Carbuncul. & paucò acet. rubi idei vel fl. tunic. &c. imbui atque imprægnari poterunt.

CAS.

CASUS IX.

De

EMPYEMATE EX PLEURITIDE.

VIr annorum quinquaginta temperamenti cholerico-Phlegmatici, habitus corporis athletici, victui pleno, largiori vini potui aliisque diætæ erroribus assuetus, ante aliquot menses scil. hyeme exquisitum pleuriticum affectum in dextro latere passus, medicamenta præcipitantia s. imbibentia cum aflatu opii à medico præscripta primò admisit, unde quidem expectorabat materiam quandam nonnihil cruentam sed valde paucam, nihilominus dolor lateris & febris aliquatenus mitigabantur, ita, ut æger è lecto surgere & in hypocausto interdum ambulare posset; diætam & medicamenta igitur neglexit; donec tandem 30. die ab invasione supervenirent rigor totius corporis, febris lenta, de die remissior, vesperi & noctu intensior, dolor pectoris partim punctorius partim gravativus, fluctuatio quædam in dextro latere, dum se movebat, respiratio difficilior, tussis frequentissima, sicca tamen, & nonnunquam lipothymia è sudore pauco imminebat, pejora metuens de novo petit auxilium.

RESOLUTIO.

AFFECTUM quo cum æger noster conflictatur ex relatis *Empyema ex pleuritide* esse pronunciamus; dicitur verò Græcis Ἔμπυημα à verbo ἐμπυεῖν purulentum esse & hoc ἀπὸ τῦ πύε à pure; Latinis modò servato nomine græco Empyema, modò nomine latino *Suppuratio* vel *collectio puris*; *Describitur* autem quod sit puris in cavitate thoracis facta collectio: Consideratur igitur ut morbus diminutæ cavitatis, siquidem cavitas ista à natura formata ad pulmonum dilatationem à puris copia minor redditur. Quamvis C. *Hofmannus Instit. med. l. 3. c. 153.* non male referat ad morbo, solutæ unitatis.

Empyemate autem ægrum laborare patet

(1) Ex inhæsis seu pathognomicis antecedentibus, pleuritide non judicata, nec materia peccante debitè evacuata, sed neglecta.

(2) Ex essentialiter inhærentibus consequentibus, rigore totius corporis, febri lenta, dolore pectoris gravativo ac punctorio, fluctuatione quadam in latere dextro, respiratione difficiliori, tussi frequentissimâ sic-

câ, li-

câ, lipothymiâ cum sudore pauco, ex quibus Empyema adesse semper à medicis colligitur.

(3) Ex causis prægressis, temperamento cholerico-phlegmatico, corporis habitu athletico, victu pleno, largiori vini potu, neglectione medicamentorum & erroribus diætæ.

SUBJECTUM hujus affectus speciale est cavitas thoracis, quæ constituitur ex costis, musculis intercostalibus, diaphragmate, mediastino, vertebris dorsalibus, claviculis, sterno & succingente pleurâ, in quâ lobi pulmonum, quorum ordinariè in quolibet latere duo, instar follis elevantur & deprimuntur, ut inde fiat in- & exspiratio. Quia verò cavitas ista per mediastinum in duo latera dextrum scil. & sinistrum dividitur, ideò specialissimum est in hoc ægro latus dextrum in quo fluctuatio percipitur, & antea fuit affectum. Non autem negandum, quod in lobos pulmonum, quorum substantia rara est & porosa, puris illos undique cingentis portio quædam penetret, illosque afficiat. vid. Malp. *Diemerb.* & in specie Th. *Barthol. Anat. Reform. l. 2. c. 9. p. m.* 418.

Nunc tangit ordo CAUSAS, quarum cognitio Medicis valde necessaria, ut absque ea morbi nec præcaveri, nec feliciter curari queant.

CAUSA igitur IMMEDIATA & PROXIMA est materia purulenta in cavitate thoracis collecta.

CAUSA MEDIATA PROPINQUIOR est morbus præcedens, nempe pleuritis, quando enim phlegmone circa pleuram excitata suppuratur, tandem apostemate disrupto pus in thoracis cavitatem decidens, hunc morbum producit.

CAUSÆ MEDIATÆ REMOTIORES naturales sunt (1) *Ætas*, quam quædam contribuere posse ipse *Hippocrates* testatur, quando dicit *sect. 3. aph.* 30. ultra hanc ætatem progressis (ubi intelligit virilem) asthmata, peripneumoniæ, pleuritides &c. quia verò æger noster ad senilem inclinat, in qua spiritus in dies absumuntur, facilè ob virium defectus hic morbus in Empyema degenerare potuit.

(2) *Temperamentum cholerico-phlegmaticum*: Arguit hoc particulas sulfureas, oleosas, balsamicas à lympha acri aliquo modo subjugari, adeoque facilius accidere posse, ut humores Characterem peregrinum induant & corpus ad talem morbum magis disponant.

(3) *Habitus corporis*, qui in ægro nostro observatur athleticus. Licet verò ejusmodi status pro bono communi vulgi consensu æstimetur, divinus tamen *Hippocrates* eundem rectè periculi plenum judicat, quando ait *sect. 1. aph. 3.* in exercitantibus boni habitus ad summum progressi periculosi, si in extremo fuerint &c. ideo quoque bonus ægri nostri habitus in deterius ruere coactus est.

Inter *causas non naturales* multum præstitit (1) *cibus* & *potus*; quem nimia quantitate & qualitate ingestum, item medicamenta usu præposteto, administratione erronea

assumta, vel cum diæta neglecta, multùm ad hunc affectum contribuisse ex historia patet.

(2) *Aër frigidus*, cui æger se exposuit, quod etiam testatur divinus *Cous*, quando scribit *sect. 5. aph. 24.* frigida velut nix & glacies pectori inimica, tusses movent, sanguinis eruptiones & catarrhos inducunt, & *sect. 3. aph. 23.* hyeme verò Pleuritides, peripneumoniæ &c. aër enim frigidus cutis meatus occludendo, & transpirationem impediendo febres excitat, sanguinemq; sæpe extra vasa propellit, unde inflammationes & consequenter hic morbus.

(3) *Motus vehemens*, qui corporis humores tam puros quàm impuros agitans & accendens huic malo ansam quoque præbere potuit.

Causa remotior p. naturalis est morbus sanè præcedens sat gravis pleuritis, quæ aliquandiu ægrum afflixit, viresque ipsi absumsit, ut inde facile talis commutatio fieri potuerit.

His breviter juxta historiam ægri expeditis, restat, ut enumeratorum SIGNORUM CAUSÆ explicentur: *Antecedentia signa* seu pathognomonica Pleuritidis quod attinet, omnino etiam essent consideranda, quia verò instituti nostri ratio non permittit, hîc silentio ea præterire animus est; *Consequentia* igitur sunt ista.

(1) Infestatur æger *totius corporis rigore*, dum partes membranosæ admodum sensiles à materia vitiosa vellicatæ & ad expellendam istam materiam irritatæ, partes vicinas in consensum trahunt.

(2) *Febri lenta* vesperi & noctu intensiori, à vaporibus ex materia dicta progenitis sanguini immistis & cordi communicatis; vesperi verò & noctu intensior est, quoniam nocturno tempore, ut Sennert. probè monet, pus magis elaboratur ob caloris & spirituum ad interiora retrocessum. Ut taceam plerosq; affectus noctu magis affligere ægros, ubi & ipsa Atmosphæra in caussa esse potest, quæ ob solis benefici absentiam gravior fit; ægrosque magis aggravat.

(3) *Dolore pectoris gravativo* ob magnam puris in cavitatem thoracis collecti copiam, quæ in ima pectoris parte circa diaphragma potissimũ ponderis & gravitatis sensum efficit, cui quoque accedit fluctuatio, quædam in dextro latere dum æger convertitur. Interdum & punctorius quidam sentiebatur dolor: antequam scil. omne pus generabatur.

(4) *Respirationi difficiliori* seu dyspnœa ob pulmonem collapsum & motum diaphragmatis ordinarium impeditum, deorsum enim premitur à puris copia, ut ascendere in inspiratione debitè nequeat.

(5) *Tussi frequentissima sicca* partim a materia purulenta, partim ab acribus, pulmones & asperam arteriam irritantibus, destillationibus.

(6) *Lipothymia* à particulis purulentis cor & spiritus infestantibus.

Quoad

Quoad PROGNOSIN affectus iste admodùm periculosus est, & curatu difficilis, quia facilè secundum *Hippocratem* in phthisin degenerare solet, dum inquit *sect. 5. aph. 15.* qui ex pleuritide suppurati fiunt, si intra quadraginta dies, ex quo ruptio fuerit facta, repurgentur supernè, liberantur; si verò minus, ad tabem transeunt, quoniam pus majorem acquirit malignitatem, quæ postmodum pulmonum substantiam aliàs delicatulam corrodit. Verùm cum æger adhuc sit senectutis viridis, & vires nondum planè sunt absumtæ, spes adhuc aliqua restitutionis affulgere videtur, si modò naturæ aptis remediis succurramus. Immò interdum beneficio Naturæ sit morbi solutio per metastasin ad partem ignobiliorem, sicuti notabile exemplum ferè in desperato Empyico Patavii observavit Dominicus de *Marchettis*, ubi unica nocte materia vitiosa ad peripheriam cutis fuit delata; ægerque manè turpissima & purulenta per totum corpus scabie repletus offendebatur; ab omni verò respiratione difficili & dolore gravativo liber, immo sanissimus. Adde *Luc. Schröck.* Jun. *in Ephem. Germ. Cur. Dec. II. Ann. III. Schol. ad obs.* 146. ubi etiam rationem hujus rei addere allaborat.

Cognito igitur affectu quantum scil. brevitas temporis & ingenii nostri infirmitas permisit, nihil amplius nunc restare videtur, quàm ut ipsam CURATIONEM, in qua totius rei cardo versatur, pro viribus aggrediamur. Scopus autem universæ M. M. præcipuus est unus, ut corpora ægrota q. p. in sanitatem vindicemus.

Curationis verò *tres* inprimis sunt *indicationes* (1) purulentæ materiæ eductio, (2) subjecti cum visceribus in eo contentis corroboratio (3) virium collapsarum restitutio, id quod trium generum remediis pro triplici illorum fonte, unde promuntur, consequi valemus, scil. PHARMACIA, CHIRURGIA, & DIÆTA.

Antea verò inquirere lubet, per quæ loca quoque pus educi poterit? diversis enim sive patentibus sive occultis utitur natura viis, per quas vitiosam materiam extrudat, & quidem modò per sputum, quatenus materia purulenta per spongiosam & raram pulmonum substantiam eorundemque ductus ad bronchiorum tubulos transmissa, per asperam arteriam ipsumque os beneficio tussis rejicitur. Modò per ipsam alvum ceu felix exemplum Brunæ in Moravia vidit Joh. Ferdin. *Hertod. in Ephem. Germ. Cur. Ann. II. obs.* 146. ægerq; adhibito frequentiore usu terebinthinæ feliciter curatus fuit. Aliud exhibet *Luc. Schröck. Jun. in Ephem. Germ. Cur. Dec. II. Ann. III. Schol. ad obs.* 146 & per urinæ ductus, præclusa nimirum via ad superiora; aut natura illam non tentat, uti observationes docent. Viæ autem ad dicta loca obscuræ sunt, natura enim in statu præternaturali ab interitu se liberatura sæpe mirabiles quærit vias ac meatus, & abutitur viis ordinariis; probabile tamen videtur materiam purulentam in pulmones

prius transſumtam per venas pulmonales, vel per venam ἄζυγον reſorberi, & cum ſanguine in ſiniſtrum cordis ventriculum, & porrò per arteriam magnam ad arterias emulgentes in renes, & ultimò per ureteres in veſicam; vel ad arteriam cœliacam in inteſtina deponi; quibus verò hæ viæ per alvum per ramos meſenterii critico motu ſunt ſuſpectæ vel obſcuræ admodum videntur, totam rem in infinitas illas inteſtinorum glandulas deferunt, quas *Marcellus Malpigh.* in præfatione *exercitationis de ſtructura viſcerum* anotavit & de quibus nuper ex profeſſo Clariſſ. Joh. Conrad. *Peyer* ſcripſit; Modò per cutim, quando materiæ purulentæ μετάϛασις ad extra fit, & nunc anterius, nunc poſterius, nunc ad latera abſceſſum parit, quo aut ſponte diſrupto, aut auxilio chirurgi aperto univerſum pus in thorace collectum evacuari poteſt, uti hîc in noſodochio militari Exemplum habuimus in milite quodam triginta annorum, qui ex pleuritide factus erat empyematicus, cui tandem materia illa purulenta per μετάϛασιν ad cutim translata, ope chirurgi, ſalubriter fuit evacuata, ita ut æger totaliter reſtitutus fuerit. Modò per umbilicum, modò per uterum, evacuari materiam ſanioſam ſcribit *D. Luc. Schröckius Jun. in Ephem. Germ. Cur. Dec. II. Ann. III. Schol. ad obſ.* 146.

Ex pharmacia varia nobis in hoc affectu ſubminiſtrantur medicamenta, quia autem puris evacuatio ordinariè per ſputum ſperanda, quàm per alia loca minus manifeſta, illud promovendum eſt tam internis quàm externis vulgò dictis medicamentis expectorantibus; quorum alia alterant, ſi enim uti plerumque craſſius & lentius ſit, ad meliorem expectorationem per attenuantia & incidentia, ſi acre & erodens, ut prohibeatur ulterior exulceratio, per mitigantia, abſtergentia & ſputum promoventia, quorum varia ſimplicia vel arte parata ad hunc affectum medicamenta poſſunt inveniri apud *Sebizium ſect.* 3. *cap.* 7. ex quibus hanc formulam præſcribimus.

℞. *Rad. glycyrrhizæ* ℥i.
helen. ariſtol. ana ℥ß.
herb. marrub. veron. ſcabios. ana m*j.*
fl. bell. min. viol. ana p*j.*
ſem. anis. fœnic. ana ℥i.
paſſul. corinth. ℥i.
Coq. in ſ. q. aq. font. col. clarific. R. mens. 1. *edulc. ſir. capill.* ℥.
hyſſ. ana ℥ij.
m. f. apozema.

S. Bruſtranck zum Außwerffen Morgends / Nachmittags und Abends ein gut Glaß voll darvon zu nehmen.

Vel ℞. ▽ *veron. ſcabios. Card. bened. ana* ℥ij.
ſir. heder. terreſt. glycyrrhiz. ana ℥i.
loch. ſan. & expert. ℥ß.
▽ *cordial. temperat.* ℥i.
m. d. ad vitr.

S. Hertzſtärckende Bruſt-Mixtur zu Zeiten 2. oder 3. Löffel voll davon zu nehmen.

Vel ℞. *Rad. helen. condit.* ℥i.

conſ.

conf. bell. min. heder. terreſtr. ana ʒß.
ſpec. diair. ſimpl. ʒij.
Confect. alkerm. compl. ʒi.
ſperm. ceti ʒß.
C. ſir. ſcabios. q. ſ.
F. Electuarium.

S. Vermiſchte Lattwerg zum Auswerffen / davon alle drey Stund einer Mußcatnuß groß zu nehmen.

Dum autem hæc aſſumuntur, exterius *topica* erunt applicanda, ut

℞. *Ungt. dialth. pectoral. ana* ʒi.
℥ *chamæm.* ʒiß.
amygd. dulc. jaſmin. ana ʒß.
℈ *aniſ.* ʒi.
M. F. Linimentum.

S. Bruſt-Sälblein mit einer warmen Hand wol einzureiben.

℞. *Empl. diachyl. ſimpl. de melil. ana* ʒij. *malax.* ℥ *jaſmin. & imponatur.*

Sic in lapicidæ filio 9. annorum ex lapſu in pectore pus ineſſe judicatum fuit, tuſſi & phthiſi ferè conſumto; cui pectus univerſum Emplaſtro Norimbergenſi vulgo dicto cinctum fuit: Biduo poſt cibum appetere, & dorſum ejus in tantũ cepit adtolli tumorem, ut monſtroſe gibboſum credidiſſes hominem. Continuatus ejus emplaſtri ſolius uſus vomicam iſtam aperuit, e qua ſex, & quod excurrit, ſaniei menſuræ effluxere, cum exſpectata veteri ejus ſanitate, ceu teſtatur Celeberr. Dn. D. *J. Georg Volckammerus* Noricorum Æſculapius feliciſſimus *in Ephem. Germ. Cur. Ann. IX. & X. obſ.* 19. additque illius Emplaſtri Norimbergenſis inventionem neutiquam deberi *Ehrnſingero*, ſed potius GALENO, ceu ex *Weckeri Antidotario*, ſub titulo *Oxelæi* videre ſit. Aliud Emplaſtrum, quo feliciter abſceſſus Empyematis fuit ruptus, & per 3. & 4. tam Coſtam evacuatus in puella 4. annorum, proponit cum reliqua Cura *Joh.* de *Auralto in Ephem. Germ. Cur. Decur. II. Ann. III. obſ.* 146. quod videatur.

Si ſitis urgeat, propinetur ſequens julepus.

℞. *decoct. hord.* ℔ij.
ſir. papav. rhœad.
acetos. citri ana ʒij.
Tinct. fl. bellid. ʒij.
Spir. ſulfur. q. ſ. pro grato ſapore.

S. Kühlender Julep gegen den Durſt.

Si extraordinariè verò natura cum materia purulenta *ad meatus urinarios* vergit, diuretica ſunt admiſcenda, ut ſpir. ſulf. aniſ. therbinth. &c. vel hæc formula poteſt eſſe in uſu, ut,

℞. *amygd. dulc. excort.* ʒß.
ſem. 4. frigid. maj. excort. ana ʒß.
▽ *fl. acac. cichor. card. b. ana* ʒij.
F. l. a. Emulſ. adde
pulv. lap. ℈ *præparat.* ʒi.
mand. luc. piſc. præp. ʒß.
▽ *cordial. temperat.* ʒi.
Edulc. ſir. dialth. Fernel.
M. D. ad vitr.

S. Stärck- und ausführende Milch wol umgerüttelt auf etlichmal.

Conf. *Scultetus part. 2. obſ. chir. 53. p. m. 72. ſeq.*

Si ad inteſtina materia protruditur, lenientibus eſt promovenda, ut ſir. viol. pulp. caſſ. rec. extract. ſir. roſ. ſolut. mann. in jure carn. diſſolut, & rhabarb. vel clyſtere aliquo abſtergente, ut,

℞. *Rad. ariſt. alth. lilior. albor. ana* ʒß.
herb. malv. pariet. veron. ana mij.
ſem. fœnic. anis. ana ʒi.
C. in ſ. q. aq. font. vel ſeri lactis caprini ad remanentiam ʒx. *in qua diſſolve.*
Caſſ. pro clyſt. ʒi.
Elect. lenit. ʒß.
℥ *chamæm.* ʒi.
M. F. Clyſter.

Si ud cutim transfertur, tumorq; ibi excitatur, ope chirurgi aperiendus, & porrò abſceſſu aperto pus per vices evacuandum, & vulnus ſolito more ttactandum eſt.

Si autem tanta viſciditas & lentor puris ejusq; copia in cavitate thoracis colligatur ut per dicta loca expurgare neq; amus, vel etiam natura eas non tentet vias, certe ob majus malum præcavendum ad chirurgiam properare neceſſe habemus.

Ex *chirurgia* præſidia petentibus primo ſtatim loco *paracenteſis* tanquam præſtantiſſimum remedium ſe offert, quæ quidem antiquis ſatis frequens & uſitata fuit; noſtris verò temporibus rarior & non admodùm in uſu ob periculum imminens: Quando enim vires proſtratæ, pulmones & reſpirationis organa ita corrupta ſunt, ut nulla ſpes reconvaleſcentiæ ſit, diarrhœa cum frequentibus animi deliquiis & ſudore frigido ſupervenit, & materia morbifica non eſt benè conſtituta juxta *Hippocr. ſect. 7. aph. 44.* qui ſuppurati uruntur aut ſecantur, ſiquidem purum effluat pus & album, evadunt, ſi verò ſubcruentum, cœnoſum ac graveolens pereunt, certè fruſtra cruciatur æger, & potius hæc operatio omittenda eſt, ne medicus ægrum, quem ſuus morbus interemit, occidiſſe à vulgo videatur. Attamen hic non videtur rejicienda, quia in ægro noſtro vires adhuc ſunt validæ ad ſuſtinendam illam thoracis aperturam, & commodum aliquod ex ea poteſt ſperari; Uſtionem tamen, (licet *Rondeletius lib. 2. cap. 15.* ſcribat, ſe ea liberaſſe juvenem, qui per annum pus in thore collectum poſt pleuritidem geſtarit, & multos alios, quorum nomina non notavit) hodierni medici non admodum approbant, quoniam cum majori labore, periculo, dolore & ægri conſternatione conjuncta eſt; Quapropter ſectionem pro ea, & quidem maturè, quantum poſſibile, inſtituimus, antequam pulmones à pure valdè corrumpantur, & vires proſternantur.

Quoad *locum apertionis*, dextrum latus, quod in antecedente morbo erat affectum, & in quo fluctuatio percipitur, eligimus; ſed circa quam coſtam ſit inſtituenda Medici non conveniunt, *Hipp.* in libro *de internis affectibus* inter 3. & 4. ab inferiori ſurſum numerando, quem locum ita intelligendum eſſe pleriq; explicant,

Hippo-

Hippocratem nimirum numerare ab undecima, quam pro prima haberet, duodecima enim ob exilitatem, & quia multa carne musculosâ circumvestitur, vix percipitur.

Nos igitur quia securiùs, nisi apostema alium locum indicet, sectionem instituimus inter 5. & 6. ne lædatur admodum nervosa diaphragmatis substantia, quod ipsum etiam præcaveri jussit *Hippocr. lib.* 3. de morbis, sed neq; in anteriori, neq; in posteriori parte, sed ad latus quatuor aut quinq; digitis à sterno, qui parvos habet musculos & paucos superpositos; Ut autem incisio cautè fiat, locum atramento prius notamus ad meliorem certitudinem, &, ne vena ἀζυγὸς, quæ in parte cujusvis costæ inferiori, cujus sinum natura insculpsit, recumbit, lædatur, in parte superiori ipsius costæ instituimus, & æger, dum sectio peragitur, est in ipso exspirationis actu, nec statim respiret, ne pulmones elevati offendantur. Foramen fiat secundum ductum fibrarum obliquum atq; exiguum & instrumentum seu scapellus, cute, dum difficilius perforetur, paululum obliq; divisâ, sensim & paulatim infigitur, donec cavitatem penetret, deinde fistulam argenteam foramini exactè respondentem immittimus, ne aër subitò illabatur, & pus confertim effluat juxta *Hippocr. sect.* 6. *aph.* 27. Quicunque Empyici aut Hydropici uruntur aut secantur, si pus aut aqua confertim effluxerit, omnino moriuntur, ideò cautè hîc agimus & quotidie aliquid puris v.g. ʒij. aut ʒiv. vel tantum, quantum necessitas efflagitat, observatis tamen viribus, evacuamus, si non liberè effluat, æger vulneratæ parti inclinet, sæpiusq; tussiat, & sternutatorio corpus concutiat, si verò nimis viscosa atq; lenta materia sit, mulsum, quod facultate abstergente & consolidante pollet, vel injectiones ex decoctis abstergentibus, ut materia ad Exitum fluidior reddatur, & pars forsan à puris acrimonia erosa & exulcerata, eluatur & consolidetur, per siphonem, cum *Hargero* insigni chirurgo Hispano, qui hoc modo multos curasse testatur, injicimus; suademus etiam secundum nonnullos mixturam olei & vini tepefactam infundi; internè conveniunt essent: & decoct. lignor. essent. vuln. hyper. agrimon. ir. nicot. &c.

Vulnus inflictum chirurgis relinquimus, quod ante decimam quintam sectionis diem non consolidandum esse illos admonemus.

Diætam quod concernit hanc in legitima sex rerum non naturalium administratione consistere omnes affirmant Medici, inprimis verò huic malo in initio resistendum fuisset, ne radices egisset, juxta Ovidium:

Principiis obsta: sero medicina paratur.
Cum mala per longas invaluêre moras.

Ex quibus primo occurrit *Aër*, qui sit æquè nostro conveniens, temperatus, & quodammodo ad siccitatem inclinans, nocet crassus frigidus; *Cibi* sint boni succi, facilis coctionis & quadam

quadam facultate attenuante & abstergente pollentes, ut jusculæ ex carne vitulina, bubula & gallinis parata, caro gallinarum, caponum, pullorum gallinaceorum, lactis usus præcipuè caprilli & asinini potest etiam concedi, cum valdè nutriat, & facultate abstergente polleat. *Potus* sit hydromel & hyssopo conditum, item decoctum hordei. *Somnus & vigilia* sint moderatæ, & ita dividantur, ut justus in utroq; observetur modus; *Motus* corporis sit decens, & quietum æger se gerat, ne præ empyematis gravitate & fluctuatione respirationis organa impediantur, *Animi pathemata*, quantù potest, fugienda & vitanda; *Alvus* semper aperta servanda, inprimis, si materia ad alvù vergat, optima est ptisana cum melle, vel clyster abstergens, si ad renes, jus cicerù cum radic: & sem: petroselini.

CASUS X.

De

HÆMOPTYSI.

JUvenis XXIV. annorum, constitutione corporis sanguineâ præditus, postquam dolore capitis pulsante per aliquot tempus laboraverat, noctu tussi molestâ correptus, libram ferè floridi & spumosi sanguinis sine dolore, brevi interjecto temporis intervallo ἀθρόως per os excernit, tandemque etiam nares stillant sanguine, unde non solùm de virium debilitate, sed etiam dolore pectoris gravativo, tussi & respiratione difficili conqueritur, absente quidem febri, cumque nondum planè cessset sanguinis, concreti licet, rejectio, anxius de salute sua ægrotus noster Medici anhelat consilium.

RESOLUTIO.

QUisquis paulò attentius omnia atq; singula in modò recensita Historia perpenderit *Symptomata*, ei haud difficile erit, AFFECTUM, quo cum noster æger conflictatur, æquè ac ejusdem causas determinare. Quod enim navigantibus est pyxis nautica, & in illa inclusa acus magnetica, aut etiam cœlo sereno tempore nocturno stella Polaris; Quod per terram iter facientibus statuæ Mercuriales; Medicis sunt in sensus vel Medici, vel ægrotantis, vel adstantiù incurrentia Symptomata aliave signa. Hæc enim Medicum aliâs de ipso affectu ejusq; causis dubium existentem certum reddunt, non aliter ac Illa peregrinantibus in bivio constitutis, aut in vasto Pelago errantibus, expeditum atq; securum ostendunt iter. Hinc non tantum ipsa sanguinis per os eruptio, sed & ejusdem sanguinis rejecti spumosa atque florida consistentia, nec non excedens quantitatis, motus præterea excretionis tussi descriptus, gravitatis porrò in pectore sensus, tandemque difficilis respira-

respiratio satis produnt Hæmoptysin præsentem, De cujus Natura ac Essentia generalia quædam præmittere animo constituimus, antequam individualis hujus affectus resolutionem aggrediamur.

Dicitur *Hæmoptysis*, quo rem à primo, quod dicitur, ovo ordiamur, Græcis, quibus sua incunabula debet, ἀπὸ τὸ αἷμα sanguis καὶ πτύσις spuitio. Latinis *sputum sanguinis*, sputum cruentum, rejectio sanguinolenta. Germanis das Blutspeyen. Accipitur vel Generaliter vel Specialiter. *Generaliter* sumitur Hæmoptysi, sive sanguinis sputum, pro quavis sanguinolenta per os rejectione, sive critica illa sit, sive Symptomatica, sive per tussim sive per screatum, sive per simplicem expuitionem, sive per vomitum excernatur, sive ex capite juxta veterum sententiam, gurgulione aliisve etiam partibus accidat. Sic *Galenus* se sanguinem è cerebro & gurgulionis partibus internis ad fauces affatim descendentem rejectum tussiendo conspexisse *4. de loc. aff. c. 1.* Ex ventriculo *Riverius cent. 3. observ. 12.* Ex Hepate *Fontanus in observ. rarior c. 23. p. 68.* testatur. *Specialiter* autem pro ea sanguinis per os rejectione quæ fit cum tussi ex vasis pulmonum, de qua utpote propria acceptione hôc locô sumus acturi.

Definimus *eandem*, quod sit sanguinis per os cum tussi citra inflammationem rejectio, à vasorum pulmonalium apertione ortum habens.

Generis loco ponitur rejectio sanguinis quæ ipsis sensibus patet; quo ipso refertur ad classem symptomatum, nimirum quæ est Excretorum & Retentorum, in quantum illa toto genere peccare dicuntur. Reliqua in definitione verba præter causæ proximæ, & partis affectæ determinationem differentiam constituunt specificam.

Hinc *Rejectio* dicitur *per os* ad *differentiam* illarum sanguinis excretionum, ubi per alia loca, qualia sunt; nares, alvus, uterus, meatus urinarius, viæque minus solitæ, ut oculi, aures, papillæ mamillarum, cutis pori &c. sanguis exit.

Additur ulterius, hanc sanguinis rejectionem fieri *cum tussi ex pulmonibus*, atq; sic discretam eam volumus à vomitu cruento sanguinem undecunque in ventriculum transmissô.

Sequitur porrò *citra inflammationem*, ut excludatur Pleuritis & Peripneumonia, utpote in quibus sanguinis illa expuitio hisce affectibus etiam familiaris, Hæmoptyseos nomine ob inflammationem præsentem neutiquam salutanda.

Ultima verba à *vasorum pulmonalium apertione p. n. ortum habens*, causam hujus symptomatis proximam unà cum parte affecta innuunt.

Etenim cum Affectum præsentem *symptomatibus* annumerandum superius censuerimus, hæc verò in ordine ad causas à Morbis dependeant, ut à corpore umbra, secundùm ea quæ tradidit *Galenus*, atque universa Ejus Interpretum caterva. Sanguis præterea secundum naturæ leges in vasis detentus ejici p. n. nequeat, nisi

eadem vasa præter naturam aperiantur. Hinc consequens est CAUSAM Hæmoptoes PROXIMAM esse vasorum pulmonalium morbum organicum, quem apertionem eorundem præternaturalem dicunt. Et quandoquidem tria sint apertionis vasorum genera, Anastomosis puta, Diæresis atque Diapedesis, priora duo magis erunt inculpanda, infonte relictâ diapedesi, eò quod transudatio non sufficiens videatur sanguini confertim erumpenti. CAUSARUM REMOTIORUM nomine veniunt omnia illa, quæ valis vel ἀναστόμωσιν vel διαίρεσιν inducere apta sunt, quæ quamvis sint innumera, commodè tamen in *Internas* & *Externas* dispescuntur, illæ potissimum sanguinis, in quantum ille vel copiâ vel acrimoniâ peccat, generationi inserviunt, ita tamen ut non planè excludantur quæ sanguini motum præternaturalem concitare possunt, & ferè *tribus* poterunt includi *Classibus*, Rerum nimirum Naturalium, Nonnaturalium & Præternaturalium.

Inter *Res Naturales* occurrit I. *Temperamentum* calidum & humidum, calidum & siccum, quoniam illud sanguinem quantitate, hoc eundem qualitate peccantem producere potest.

II. *Ætas* præcipuè Juvenilis tum ratione sui tum ob commissos in diæta errores in hac ætate frequentiores iisdem vitiis contaminatum sanguinem generans.

III. *Idiosyncrasia* in peculiari partium affectarum debilitate, vel jure hæreditariô vel aliundè contracta consistens.

Rerum Nonnaturalium agmen ducit *Aër* caliditate excedens, sive ipsi adjuncta sit humiditas, unde sanguis copiosior, sive siccitas, unde acrior idem evadens, vasis dilatandis aptus redditur. Spectat hùc quoque Anni tempus Vernum pariter atq; æstivum, quæ si sint constantia, prout loquitur *Hipp. s. 3. Aph. 8.* id est, si statum naturalem retineant, itidem sanguinem vel augebunt, vel acuent, adque motum impetuosiorem propensionem conciliabunt. De Juvene Alcmariano quotannis tempore verno Hæmoptysin passo, exemplum habet *P. Forest. l. 16. obs. 11.* itemq; aliud in alio instante vere periodicè sanguinolentũ sputum ejiciente. *Obs. 22.* ejusdem lib. ubi similem causum ex *Amat. Lusitan. Cent. 2. Curat. 13.* Angeli cujusdam de Prato dicti, viri singularis eruditionis allegat. Succedit *cibus & potus* qui si vel copiosiùs assumantur, aut verò tales, qui acredinem & huic affines qualitates junctas habent. Et cibi quidem acres, multis aromatibus ac sale nec non muriâ conditi, acetô macerati, carnes ac pisces fumô indurati; Nimi generosioris potus usus, aquæ item falsæ, nitrosæ similibusq; impuritatibus scatentis. Spectant hùc ratione assumptorum medicamenta acria, imprimis crebrior aloeticorum usus, nec non vomitoria fortiora adhibita.

Sequitur jam *Motus* corporis *vehementior*, vim vasis aliquando inferens, ut, sunt clamor validus, efflatio immodica illorum, qui tubæ canunt, vel

lituô

lituô aut cornu, saltus, cursus, equitatio, gravioris ponderis elevatio, nimius conatus in excernendis alvi fecibus, fœtuvè excludendô.

Ex *Animi affectibus* illi potissimum hic incusandi, qui vel sanguinem cum spiritibus nimis exagitant, vel verò circa cor eundem detinent, nimirum iracundia præprimis, tristitia item ac mœror.

Supressæ demum consuetæ *evacuationes* sanguinis per nares, hæmorrhoides, uterum; intermisse solennis venæsectio, causam & occasionem huic evacuationi præbere, & Historiæ Medicæ atque quotidiana experientia sufficienter edocent.

Ex *Rebus præternaturalibus* hùc faciunt Intemperies calida vel totius, vel viscerum principaliorum, plethora, sanguinisq; copia, nec non ejusdem offervescentia immoderatior, defluxiones ad pulmones, humorum præcipuè acrium, salinorum, vomitus vehementiores palpitationes cordis &c.

Causis succinctè quidem ad sufficientiam tamen ni fallor in medium adductis; Proximùm nunc est, PARTEM AFFECTAM determinare. Illud verò adeò difficile non erit, quin ex superioribus jam dum innotescere potuit. *Pulmonum* nempe hic laborare *vasa sanguinea* non est ut quis dubitet.

Cum autem duo, ut in aliis membris, ita & hic, sint vasorum sanguinem vehentium genera, *venæ* nimirum & *arteriæ*, haud injuriâ ambigeretquis, num utraq; hæc vasa in Hæmoptysi veniant incusanda? sanè officium venarum, pariter ac ipsum sanguinis motum considerantii non deerunt argumenta, quibus venæ in hoc quidem delicto possent exculpari, si per solius ἀναστομώσεως modum apertio acciderit. Ast verò cum διαίρεσιν hic etiam nonnunquam obvenire superius innuimus, huic verò non immunes sint venæ, consequens est nec has omnî omninò vacare culpâ. Ita quoq; sanguis excretus floridus, fervens ac tenuis, arteriam potius pati non obscurè posset colligi; attamen cum etiam nonnunquam sanguis cum tussi excretus, dictis qualitatibus destituatur, nec venæ ab arteriarũ consortio partiũ affectarum, in sputo sanguinis rationem habentiũ, erunt excludendæ.

SIGNA DIAGNOSTICA PATHOGNOMONICA suppeditant, Essentialiter inhærentia, Ipsum videlicet sanguinis sputum in sensus incurrit, quibus ex consequentibus se associat tussis, discriminans hoc symptoma à vomitu sanguineo, rectione ejusdem sanguinis per os, ex faucibus gingivis Palato &c.

Hisce ceu generalioribus præmissis, specialior Casus propositi Resolutio nunc aggredienda erit, ubi quæ de *Prognosticis* atque *Therapiâ* dicenda restant, simul adjiciemus.

Præsentem ergò ægrum Hæmoptysi laborare propriè & specialiter ita dictâ, non saltem ipsa rejectio, sed & huic adjuncta tussis, sufficienter evincunt.

Ortum autem eam duxisse à plenitudine sanguinis in ὀργασμὸν rapti, atque sic arteriarum pulmonalium non tantùm orificia aperientis, sed & fortassis oscillis arteriarum dictarum diæresin induxisse, non tantùm ætas,

sed & temperamentum & reliqua *signa*, ab antecedentibus essentialiter inhærentibus, nec non consequentibus desumpta, evidenter satis demonstrant.

Hinc in *ætate Juvenili constitutione corporis sanguinea* præcessit *dolor capitis pulsans* in ὀργασμὸν conciatô sanguine, in arteriis urriusque meningis. Rejicitur post per os *libra sanguinis*, ob vasa majuscula aperta.

Sanguinis FLORIDI, qualis est ille maximè, qui per arterias fertur, *Spumosi*, ob per mixtum, propter agitationem ejus à pulmonibus factam, aërem.

Sine dolore, sunt enim pulmones sensus admodum obtusi, quo vasa plenariè destituuntur.

Breve interjicitur *temporis intervallum*, ob læsionem arteriarum lævium non exiguam. Ἀθρόως ob eandem causam.

Nares stillant sanguine, ob turgescentem sanguinem copiosum ad superiora raptum, atque vasorum sanguineorum, in narium interiora, membranasque pituitarias anteriores terminantium, orificia aperientem.

Subsequitur *virium debilitas*, spiritibus vitalibus, in quibus robur, cum rejecto sanguine deperditis.

Dolor pectoris gravativus à distensione, & hunc post factam rejectionem sanguinis subsequente subsidentiâ substantiæ pulmonum.

Tussis, à sanguine extravasato, respirationis organa molestante, adquè hanc expulsionem irritante,

Difficilis respiratio, ob angustiam bronchiorum asperæ arteriæ, quam idem sanguis extravasatus illis incumbens efficit.

Abest febris propter inflammationem pulmonum massævè sanguineæ turgescentis effervescentiam absentem.

Quandoquidem ergò æger de salute sua sollicitus, eventum morbi desiderat. Generale ipsi vel potius adstantibus erit communicandum PROGNOSTICON, quod tradit *Hipp. noster sect. 4. aph. 25.* ubi sanguinem, inquit, supernè, qualiscunque sit, efferre malum. Periculô enim nunquam vacat hæc per os facta sanguinis expuitio, quippè cùm ob vasa pulmonum læsa & difficulter curabilia, ulcus ferè immedicabile, & hoc insequentem tabem, aut verò dissipatis, cum sanguine copiosiùs rejecto, spiritibus, mortem inducere possit. Non tamen omnis planè abjicienda spes erit, tunc enim demum res penè conclamata est, Authore eôdem *Hippocr.* si prout habet *Aphoris. 3. sect. 5.* copioso sanguinis fluxui convulsio aut singultus supervenerit. Adhuc verò majus imminet periculum, ex mente ejusdem Medicinæ Parentis *sect. 7. Aphor. 15.* si sanguinis sputum exceperit puris sputum. Ex puris enim sputo subjicit Aph. sequente Idem, tabes & fluxus, postquam autem sputum retentum fuerit, moriuntur. Quibus funestis symptomatibus cum æger noster hactenus fuerit immunis, neque enim aut singultus aut convulsio hùc usquè fuit observata supervenisse,

nec

nec etiam inter rejecta aliquod purulentæ materiæ veſtigium conſpectum. Hinc aliquid adhuc reſiduum eſt, quô dejectum ex mortis metâ animum aliquô adhuc modô erigere valemus. Quodſi his ſuperaddere quis velit *ſect. 7. Aph. 37.* per nos utique licebit, quanquam hic Aphoriſmus ſecundum literam ſolamen potius afferat iis, qui ſanguinem evomentes à febre ſint liberi.

Ad Curationem nunc ut accedamus animi fert ſententia. Illa verò maturanda eſt, authore *Tralliano*, qui, σπουδάζειν, inquit, δεῖ τὸν θεράπειαν, ne ægro ex nimia profuſione ſanguinis alia graviora ſymptomata ſuperveniant. Sed ne, remedia præſcribentes, imitemur Empiricos, qui unô collyriô, ut habet proverbium, omnes oculorum ægritudines curare ſatagunt, juſtâ Medicorum Dogmaticorum cynoſurâ, medendi inquam methodô, utemur, & juxta Indicationes curam inſtituemus.

Cæterùm cum Hæmoptyſin ſuperius inter ſymptomata referendam dixerimus, hæc verò accuratè loquendo neutiquam indicent, ſed omnis remotio eorum in morborum, quorum Symptomata ſunt, & quos ceu umbra corpus ſequuntur, remotione conſiſtat. Morbum autem, præſentem hunc noſtrum affectum producentem, apertionem p. n. vaſorum pulmonalium ſupra quoque innuerimus, hinc *Curatio* eò dirigenda erit, & juxta *triplicem Indicationem*, *curatoriam* ſcilicet, *præſervatoriam* & *vitalem*. Quarũ iſta morbum, illa cauſam, hæc vires reſpicit, procedendum, niſi fortaſſis ſymptoma nimis urgens, à ſueta aliâ via recedendum eſſe ſuadeat.

Curatoria ergò *Indicatio*, id quod p. n. apertum, claudendum & obturandum eſſe jubet.

Præſervatoria, cauſarum remotionem poſtulat, atque adeò ſanguinem copiâ & motu peccantem corrigendum, hinc non tantùm ſanguis minuendus, atq; ad pulmones ruens aliò invitandus, ſed & omnia, quæ nimis fluxilem reddere, aut ad ὀργασμὸν disponere poterant illum, removenda, nec negligenda, quæ parti recipienti, roboris conciliando, affluentes humores excludunt.

Vitalis Indicatio vires, quæ in hoc affectu non levem ſentiunt jacturam, ſpectat, quarum reſturatio, ne æger dubii eventûs exponatur periculô, maturè procuranda.

Hæ autem convenientes cum ſibi poſcant auxiliorum materias, è conſuetis tribus *Fontibus*, *Chirurgico* videlicet, *Pharmaceutico* ac *Diætetico* erunt illæ depromendæ.

Ex *Chirurgico Fonte* præſtò eſt generoſum illud ac omni Hæmoptyſi conveniens remedium, Venæſectio, ſtatim in principio adminiſtranda. Permittunt eandem Ægri conſtitutio, vires non planè dejectæ, ætas, idq; generis alia. Secetur ergò Mediana vel Baſilica dextri lateris, & quidem partitis vicibus, ne vires præter ſpem nimium diſſolvantur, & revulſio ſit efficacior. Sanguis autem ad ℥ij. vel iij. ſingulis vicibus emittatur. Venarum in talo quoq; ſectionem multùm leva-

minis afferre posse testantur Practici, ast magis præservationis quam curationis gratiâ illa instituatur.

Nec negligenda insimul, ubi opus fuerit cucurbitularum, vel cum vel sine scarificatione, in cervice, scapulis ac pedibus, affixio, extremorumque tum Frictiones, tum Ligaturæ. Expediet tamen venesectionis priùs successum circumspectè expectare, quàm ut naturam officiosè turbemus.

Ex *Fonte Pharmaceutico* sese nobis sistunt (1.) alvum leniter subducentia; Qualia sunt, Manna cassia recenter extracta, Syrup. rosar. violar. solut. pruna laxativa, aliaque id generis mitiora. Ex quibus & aliis varia formularum genera concinarii possunt. Præ aliis insignem meretur laudem Syrupus Magistralis Riverii, quippe ex moderatè refrigerantibus, qualia hic requiruntur, paratur, aliquoties exhibitus.

℞. *Syrup. magistral. Riverii cap. de sputo sanguinis descripti* ℥ij.

S. Laxier-Safft auf einmal.

Nec in utilè fuerit Enemate tali aut simili evacuationem simul & alterationem humorum intendere aut moliri:

℞. *Rad. Nymph.* ℥ß.
Fol. polygon. branc. ursin. violar. ana M*j.*
Sem. papav. alb. portulac. ana ℥j.
anis. fœnicul. ana ℥ß.
Fol. sen. Alexandr. s. s. ℥vj.
Coq. in s. q. Aq. fontan. colat. ℞. ℥x. *add.*
Cass. extract. pro clyster. ℥ß.
ol. violac. ℥j.
Sal. nitr. ℥ß.
M. F. Clyster.

S. Clystier/laulich zu appliciren.

Hinc ad fervidioris acciorisquè sanguinis alterationem, Tinctura flor. papav. thead. de consil. *Timæi à Guldenklee l. 2. Obs. medicinal. cas. 15. p. 104.* miva cydonior. & syrup. myrtino dulcorata, cum fructu exhiberi poterit, aut præscribi sequens aut simile Julapium.

℞. *Aq. portul. papav. rhœad. ana* ℥vj.
Sanguin. Dracon. tenuiss. lævigat. ℥ß.
Syrup. papav. rhœad. ℥ij.
de ros. siccis ℥iß.
M. f. l. a. Julepus.

S. Julep offt darvon zu trincken.

Tempore somni non inconveniens fuerit ægroto nostro Emulsionem ejusmodi propinare.

℞. *Sem. 4. frigid. major. aa.* ℥ß.
Amyd. dulc. excordicat. ℥ß.
Aq. Alkekeng. papav. alb. plantag. portul. aa. ℥j.
F. Emulsio. cui add. Magist. ocul. ℈ j.
corall. rubr. Margarit. ppt. aa. ℈ß.
Julep. rosar. & violar. aa. ℥iij.
M. S. kühlende Krafft-Milch auf zweymal.

His ita præmissis, totis viribus eò allaboremus, quò vasa, antequàm inflammatio, difficilem & periculosam relinquens medelam, accedat, statim occludantur. Testis est. *Galenus, qui, 5. Method. Med. c. 13, & 14.* scribit, se

omnes

omnes curasse, qui è pulmone sanguinem expuentes, mox primô die ipsius operâ usi fuerant, qui verò post biduum aut triduum Eô usi essent, horum aliquos sanatos esse, quos autem phlegmone sic occupaverat, ut febricitarent, eorum sanè nullum perfectè restitutum fuisse. Medicamenta verò illud præstantia, sunt & recensentur varia apud varios, selectiora sunt: Rad. Symphyt. major. tormentill. pimpinell. plantag. Herb. sanicul. symphyt. plantag. portulac. heder. terrest. & omnia præparata ex plantag. portulac. heder. terrest. quæ palmam reliquis præripiunt. Flores hyperic. rosar. bellid. violar. bugloss. Gummosa, ut Gummi arabic. tragacanth. hederæ arboreæ, thus pro consolidatione valdè conveniens. Semina quoque quædam, quæ simul anodynam vim habent, ut semen papav. alb. & hyoscyam, sed cum insigni polleant vi stupefaciendi, non nimis frequenter, nec majori etiam in copia sunt usurpanda. Ex Mineralibus, lapis hæmatites, illiusquè Tinctura, nec non medicamenta legitimè ex sulphure parata, terra item sigillata, bolus armen. & ex his parata vel Officinalia vel Magistralia, possunt enim ex hisce & similibus sequentes aut aliæ fieri formulæ.

℞. *Conserv. rosar. antiq.*
pimpinell.
symphyt. aa. ℥j.
Rad. consol. major. condit.
Cichor. condit. aa. ʒß.
Croc. ♂t. adstringent. ʒß.
Tinct. mumiæ. ʒj.
Syrup. de hispidul. q. s.
M. f. Electuarium.

S. Latwerge / einer Castanien groß zu essen.

Non inutiles quoque erunt hæ Rotulæ, quæ præparentur,

℞. *Lapid. hæmatit. ppt. ʒiß.*
Croc. ♂t. adstringent.
Bol. armen. aa. ʒj.
Ocul. Cancr. ppt. ℈j.
f. c. s. q. sacch. aq. portul. & papav. alb. solut.
Rotulæ.

S. Küchlein/gegen das Blut-Auswerffen öffters zu gebrauchen.

Vel ℞. *Pulv. Heurn. ad sput. sanguin. anonym. ana ʒiß.*
ocul. Cancr. ʒj.
Sem. cerefol. ʒß.
cum rotulis diacodii f. pulv.

S. Pulver alle 6. Stund 2 oder 3. gute Messerspitz voll mit Körfel-Wasser zu gebrauchen.

Sequens etiam succus cum fructu adhiberi poterit.

℞. △. *Plantag. equiset. burs. pastor. aa. ℥j*
Syrup. portul. symphyt. Fern. aa. ʒj.
Tinctur. Sulph. vitriol. ʒiß.

M. S. Safft/gegen das Blut-Auswerffen 2. Löffel voll auf einmal.

Nec non Emulsio partem affectam corroborans viresq; instaurans, hunc in modum fieri convenier.

℞. *Amygd. dulc. excort. ʒiß.*
sem. 4. frigid. ana ʒj.
papav. alb. ʒiij.
cum Aq. decoct. hord. q. s.
f. Emulsio ad ℔. 1.

sacch.

sacch. perlat. q. s. edulc.

S. Stärckende Mandel-Milch nach und nach zu trincken.

Cancri vivi unà cum putaminibus, sed novellis mollìusculis, in mortario cum jusculo carnis contusi, & percolati, succum præbent, & viribus, restaurandis & affectui Hæmoptyco idoneum, si nimirum sæpiùs ad ℥ij. ægro propinetur. Sic Gelatina C. C. quà confortandi quà glutinandi virtute prædita, in hoc affectu sumæ est efficaciæ.

Quod si autem hæc, quæ hactenùs sunt proposita, aliaq;, quæ addi adhuc possent, præter spem omnem paginam non sint absolutura, in casu necessitatis, Authore *Rolfinciò l. 3. cons. consultat. 2. p. 341.* ad Narcotica, utpote sputum sanguinis miraculosè sistentia, transire licebit, sed illa cum ratione tanquam æquissimâ lance sunt perpendenda, ne intempestivè & viribus penè sepultis in usum trahantur.

Quò autem vasa eò promptiùs obturentur, insimulq; impediatur, ne alia denuò ingruant graviora symptomata, de sanguine grumoso dissolvendo solicitus sit Medicus. Quapropter in præsenti Ægro cum sanguinis impetus aliquâ ex parte cessat, ejusque tamen portiones concretæ adhuc rejiciuntur, omnis nostra cogitatio eò dirigenda est, ut reliquiæ illæ circa vasa pulmonis relictæ primũ resolvantur, cum sanguine misceantur, vel per expectorationem educantur. Necessum itaq; talia in usum vocare, quæ sanguinem coagulatum & concretum dissolvere valent. Qualia imprimis sunt: Aq. chærefol. Alkekeng. flor. hyperic. bellid. utriusq;, burs. pastor. succus urticæ, qui summè proficuus censetur, ita, ut etiam pro deploratis habiti, hujus usu curati fuerint, vel in ipso paroxysmo, vel post, cessante fluxu, exhibitus, test. *Amat. Lusitan. Cent. 6.* sperma ceti, rhabarb. sanguis hirci, Mumia, diaphoret. Ex quibus ut & aliis, huic scopo inservientibus, pro desiderio ægrotantis varia possunt parari formularum genera. Unam vel alteram patientis nostri constitutioni convenientem apponere placet. Ad dissolvendum itaque sanguinem grumosum.

℞. *Syrup. papav. errat.*
flor. bell. rubr. aa. ℥iij.
Aq. Alkekengi.
plantag.
Chærefol. ana ℥ß.
Essent. ocul. Cancr. ʒiß.
Misc. pro duabus dosibus.
Vel

℞. *Ocul. Cancr.*
Corall. rubr. ana ppt. ʒß.
Sperm. cet. non rancid.
Mumiæ, rhabarb.
ana ʒj. M. f. p.
pro tribus dosibus in seq.
Aq. sumendus.

℞. *Aq. Chærefol. scabios.*
card. bened. ana ℥j.
Syrup. flor. bell.
papav. ana ℥ß.

Dum hæc fiunt, poterit æger ad materiæ uberiorem expectorationem sequentia usurpare.

℞. *Oxymel. pectoral. Horst. ℥iß.*
Essent. hypericon. ℥iß.

Aq.

Aq. chamædr. hyperic.
plantag. Cherefol. ana ℥ß.
M. S. Brust-Mixtur / offt ein Löffel voll.

Vel

℞. *Syrup. de Jujub. portulac. ana* ℥j.
è succ. scab. violar. ana ℥vj.
Spermat. cet. non rancid. ℥ß.
Aq. Hæmopt. Dorncreil. ℥ij.
M. S. Safft zum Ausswerffen alle Stund ein Löffel voll.

Diæta tandem his omnibus succedit, & agmen claudens, salutarem vitæ, ciborumque præscribit normam, quam meritò æger noster observare debet, ni sæpissime hôcce malô affligi velit. Ratione *Vitalis* Aërem suademus ægroto nostro temperatum, aut moderatè ad siccum & frigidum inclinantem.

Ratione *Naturalis* cibos initio tenues, frigidiores & vi emplasticâ seu glutinandi pollentes, utpote cremor Hordei, oryzam lacti incoctam, pulmenta ex milio, avena, amylo &c. lentes, fabas, pruna Ungarica acida, juscula & pultes amygdalinas admixtis pineis nucibus. Pyra, Cydonia mala, mespila. Lactucam, portulacam, endiviam, cichorium. Carnes agninas, vitulinas, vervecinas, imprimis exta, pedes, aures & capita horum animalium. Potus ordinarius sit cerevisia tenuis ritè excocta. Extraordinarius vinum aquosum, rubellum, hydromel, aqua hordei, lac amygdalatum, ebutyratum, caprillum, quô so lôse curasse, refert Trallianus, sanguinis sputum.

In *Animali*, somnus & vigiliæ non excedant mediocritatis limites. Motus nimius, præcipuè pectoris per clamores & cantus, fugiatur. Ab affectibus animi vehementioribus abstineat,

CASUS XI.

De PHTHISI INCIPIENTE.

Juvenis XXII. annos natus, staturâ eleganti, mediocriter oblongâ, venustâque facie & temperamento sanguineo-cholerico præditus, postquàm per aliquot menses, cibis sanguinem minùs laudabilem generantibus, carne præsertim fumô indurata, aliisque salitis esset usus, atque delectatus non modò, verùm etiam sæpè sæpius cerevisiam triticeam copiosè, Tabacophilus ingurgitasset; nec rarò vini generosioris potui ad ebrietatem usq; indulsisset; præterea quoq; balneis calidioribus, atq; exercitiis corporis vehementioribus, intempestivè non minus ac frequenter incaluisset, cœpit ab aliquot jam septimanis cum ventriculi manifesta debilitate, læsam quoq; persentiscere chylificationem, cui frequens tussis accessit primò sicca, jam verò humida, cum excretione materiæ flavedine quadam

dam tiuctæ; respiratio quoq; paulo difficilior adest, capitisque dolor præsertim à pastu, vel ubi alvus, suâ naturâ siccior, officio minùs respondet, affligere solet; quæ quidem incommoda minori Æger perferret sollicitudine, nisi sensibilis interim corporis ἀτροφία supervenisset: undè licet hæc non adeò insignem virium jacturam hactenus induxerit, tamen metuens, ne prædicta symptomata tristem deniqúe catastrophen adferant, medicum expetit consilium.

RESOLUTIO.

AFFECTUM, quo Juvenis noster laborat, ΦΘΙΣΙΝ, non *perfectam* quidem, sed INCIPIENTEM, esse arbitror, remq; ita se habere colligo

1. Ex *Essentialiter inhærentibus.* Cum enim *vera* & *perfecta* phthisis sit *totius corporis extenuatio, cum tussi molestâ respiratione difficili, sputo modo cruento, modo & plerumque purulento, ab ulcere pulmonis ortum ducens;* & non pauca præsenti in casu occurrant φαινόμενα, quæ licet tali in gradu nondum adsint, nec dum veram pulmonis exulcerationem agnoscant causam, ea tamen impressêrunt vestigia, undè dispositio saltem ad veram φθίσιν, hujusq; adeò *incipientis* sive *imminentis* indicia multum eluceseunt: præsertim cum hoc ipsum confirment.

2. *Essentiam consequentia,* uti sunt illa ipsa destructæ digestionis vitia, & quæ hinc incommoda (de quibus posteà) induci solent; symbolum conferentibus.

3. *Causis prægressis,* quæ ita profectò sunt comparatæ, ut ejusmodi affectum haut difficulter excitare potuerint; de quarum ratione inferiùs plura dicemus.

SUBIECTUM seu PARTEM AFFECTAM quod attinet, quanquam occurrant signa non obscura, quæ, *Pulmonem* extrà periculi aleam minimè versari demonstrent, hocve viscus jam quampiam debilitatis labem contraxisse innuant, *Ventriculum* tamen hisce malis non solum prælusisse, sed etiam nunc in sic *affecti,* ceu diximus, *pulmonis* societatem venire, ea, quæ in historiâ recensentur, manifestè declarant. Hinc & *Pulmonem* non tàm ex se & ἰδιοπαθῶς laborare, quàm *ventriculi* ἀτονίαν luere, suâ, ceu reor, luce radiat.

CAUSSAM proindè IMMEDIATAM hujus *Extenuationis,* quâ corpus ægri consumi ab aliquod *Pulmonum Ulcus,* quàm *vitiatam* potius *acremq;* & *salsam lympham,* conjiciendam puto; quæ sicuti laudabilem sanguinis constitutionem magnoperè deformat, ita quoque partes nutriendas suo defraudat genio, multaque alia producere incommoda, labemque Pulmoni non contemnendam tacitâ quadam erosione affricare apta nata est.

Neque

Neque res eſt magni negotii, oſtendere, ita ſe, quæ diximus, habere, cùm ſi intueamur in CAUSAS MEDIATAS, & quidem PROXIMIORES, prout has nobis Casûs Enarratio ſuggerit, ſingulæ hujus ſint naturæ, ut ſymbolum ſatis ponderoſum adferre valuerint. Ipſa enim ſanguinis conſtitutio ad caliditatem & ſiccitatem cum intenſa quadam acrimoniâ vergens, præſtò eſt, & lymphæ ſuam imprimit ἀκρασίαν: quamquidam cum *Paracelſo* per prædominium particularum ſulphureo-ſalinarum; Alii cum *Tackenio* per Acidi & Alkali exceſſus; nonnulli cum *Sylvio* per illum ſucci Pancreatici, Bilis & Pituitæ inteſtinalis triumviratum illuſtrare amant; quórum explicandi modos, cum quoad rem à Veterum doctrina non planè abludant, facilè admittere poſſumus. Quotiescunque enim ob vitia Fermenti in ventriculo hoſpitantis Chylificatio corrumpitur, fieri aliter nequit, quàm ut Chylus minùs elaboratus per vaſa lactea, ductumque thoracicum ad cor delatus, αἱματῶσιν quoque perturbet, & ſanguineam maſſam particulis peregrinis acribus, & ſalſis imprægnet, quæ poſtmodum, mediante ſanguinis circuitu, ad teneram pulmonum ſubſtantiam deductæ, vel ſub ſeri bilioſi aut lymphæ acrioris ſchemate membranoſis viſceris iſtius bronchiis illatæ, tandem erodendo ulcus, cauſa dixi veramq; hinc producere φθίσιν poſſunt.

Quæ quidem prava ſanguinis diſpoſitio, eò faciliùs, majorisque cum efficaciâ foveri pariter atque excitari potuit, quò minùs defuerunt CAUSÆ MEDIATÆ REMOTIORES, quæ aliàs edendis ejusve modi affectibus aptiſſimæ deprehenduntur. Nam Res *Naturales* quod ſpectat, ipſum Ægri *Temperamentum* ita comparatum eſt, ut vel ſuâ naturâ prædominium particularum ſulphureô-ſalinarum foveat, undè fit, ut dum particulæ ſulphureæ intenſæ blandas ſeroſas exhauriunt, erodens ſanguini acrimonia concilietur, præſertim in *juvenili ætate*, quam Hippocrates *L. IV. aph. IX.* dudum ſanguinis ſputo & tabi obnoxiam pronunciavit; Prætereà *Res non-naturales*, quarum in hiſtoria fit mentio, non parvi ſunt momenti: ecquis enim dubitare poterit, *carnem fumo induratam*, aliosque *cibos ſalitos* multum contuliſſe, cum qualis eſt chylus, talis & ſanguis eſſe conſueverit. Id quod eo magis evenire potuit, quòd Æger, id genus victu & alimentis delectatus, intempeſtiva inſuper *Cereviſiæ triticeæ viniq; generoſioris* ingurgitatione ventriculi coctionem turbaverit, ſicque novum ſemper fomitem ſanguini jam dum minus laudabili ſuminiſtraverit. Vinum equidem cor hominis lætificat non modò, ſed & ſtomachi digeſtionem promovet, ſi verò hilaritatis poculis ad ebrietatem usque indulgeamus, quid non deſignat ebrietas? quam non corpori pariter ac animæ imprimit fœditatem? Omne enim nimium naturæ inimicum eſſe, & rectè pronunciat *Hippoc. ſ. 2. aph. 51.* & ipſe docet eventus.

Id quod etiam de *Tabacô* tam verum est, quàm quod verissimum. Laudent amentque Tabacophili hanc herbam, quantum velint, abusum sanè nemo approbare poterit; Tabacum enim præterquam quòd calidum, siccum, unctuosum, & penetrans sit, ideoque flammam facilè concipiat, insigni quoque narcoticâ vi, præ aliis multis simplicibus, gaudet; hinc ratione sulphuris sui narcotici temperiem cerebri stupefacit & corrumpit, laudabilemque ejusdem τόνον, nimis ubi usurpatur, exerit. Hancque insuper qualitatem narcoticam inprimis in causa esse, ut Capnophili Tabacatii ad urnam usque sint sputatores, censet *Simon Pauli Tr. de abus. Tabac. p. 10.* Quod si jam vellemus adducere fraudes, quibus Tabaco quædam, si diis placet, bonitas conciliari non rarò consuevit, venia prius nobis foret præfanda, siquidem suspensione in cloacis (quò scil. salis valdè volatilis urinæ, & stercoris beneficiô majorem tùm acrimoniam, tùm pondus nanciscatur) id effici à deceptoribus solet. Ecquid verô hinc sperari possit, nisi acrioris & salini sanguinis proventus, quem postea Balneorum calidorum usus, & exercitia corporis intempestiva tantò facilius ad majorem dispo-nunt siccitatem, & Hecticam corpori consumptionem accelerare queunt. Accedit quod *res (3.) p. n.* symbolum quoq; conferant, dum Æger, jam nunc debilioris tùm cerebri, tùm ventriculi incommoda frequenter est expertus, adeoque utriusque partis intempe-ries atque debilitas dictarum modò causarum impetui faciliorem aditum atque ἐνέργειαν concedunt.

Quibus omnibus ita se habentibus, mirum esse non debet, quòd Æger re-censitis cum SYMPTOMATIBUS conflictetur; ut enim horum rationes ali-quantisper exponamus:

Adest (1.) *manifesta ventriculi debilitas*, eò quòd partim hujus *Fermentum*, seu *menstruum* inordinata victus ratione destructum, partim verò *calor* stomachi nativus plurimum impeditus langueat.

Hinc (2) *Chylificatio* tantum abest, ut rectè procedat, ut potius crudus quidâ aut parum elaboratus & salinus ąſ. succus ad vias lacteas detrudatur.

Quâ præsente ventriculi ἀτονίᾳ, aliter fieri nequit, quin (3.) *dolor capitis* oboriatur; præsertim à *pastu*; dum vitiosa fermentatio particulis suis acrioribus nervosas stomachi partes affligendo, etiam meninges capitis in consensum rapit; id quod alvo obstructa tantò vehementius effici potest, cùm caloris & exhalationum indè augmentum accelerari sueverit.

Cumque primæ digestionis labes sè per omnem coctionis secundæ ambitum vindicet; factum est quoque, ut (4.) acidior hinc reddita lympha, ex corruptô sanguinis fonte oriunda, Tracheales pulmonum sinus irritaverit, *Tussimque* excitaverit; primo quidem *siccam*; mox verò *humidam*, eo quod sub initium minor excrementitiæ materiæ copia adsit, quæ progressu temporis biblosum sui proventum, hinc; *flavedine tinctum*, liberalius in partem affectam deponit.

Quâ

Quâ quoniam simul præpediuntur Bronchia pulmonum, *respiratio* (5.) non potest non fieri *difficilior*, quam ipsius quoque ventriculi imbecillitas, & flatuosa distensio, Diaphragma comprimens, adjuvare quandoq; suevit.

Corporis denique (6.) concurrit *notabilis ἀτροφία*, cum enim partes nutriendæ dulci & *εὐκράτῳ* sanguine, ceu suavi nectare delectentur, & hujus in locum non nisi salsus & acris nostro in Ægrotante sanguis progeneretur, patet, parum, unde partes incrementum capere possint, hinc submini strari, quin potius laudabilem quoq; partium substantiam à corrodête ejusmodi succô indies depasci.

PROGNOSIS: Non est itaq; absq; causa, quod æger graviora hinc sibi metuat imminere, siquidem progressu temporis, ubi hæc acrimonia sanguinis & lymphæ molli pulmonum parenchymati intimiores struere insidias perrexerit, næ! sensum illud erodi, ulcusq; in iis excitare posset: Nunc verò cum res eò usque nondum devenerit, neque malum tàm altas egerit radices, aut hæreditarium dici queat, sed potius sit incipiens. Ægriq; vires integræ satis adhuc existant, spem salutis ei non esse adimendam puto, quandò etiam à plerisq; Practicis Phthisis incipiens haud adeò difficilis curatu censetur, idq; in plurimis ita se habere eventus docuerit, licet circumstantiarum hic habenda maximè votio veniat.

Quo autem spes concepta non recedat confusa, iterumque evanescat, præter rationalem medendi methodum, quâ incedere Medicum oportet, ipsemet quoq; æger *τὰ δέοντα* diligenter observet, necesse est. Ecquid enim auxilii promitti possit homini, qui vel Medicum subindè mutet, vel primum ubi exspectationi non exasse satisfecerit medicamen, aliis ex arte præscriptis uti detrectet, vel absente medicô usurpanda projiciat, sicque non tàm Medicum, quàm semetipsum decipiat? Attamen cum obsequentem præsumam Ægrotantem, sepositâ hâc sollicitudine, CURATIONEM aggressurus ad seqq. respiciendum *Indicationes*, adeoque.

Dandam esse operam puto, ut (1) materia peccans è corpore expellatur. (2) Sanguinis & lymphæ vitia corigantur. (3) Ventriculo & pulmonibus prospiciatur; ac denique (4) Laudabili victus ratione vires conserventur.

Primæ itaque *Indicationi* ut satisfiat, plura quidem se offerunt, quæ materiam evacuare peccantem solent; Vomitorium tamen præsenti in casu illis, quæ *κάτω* educunt, præferendum censeo; tum quod in ventriculo saburra ista primum colligatur, tum quod nihil, quò minùs hoc fieri queat, obstet: neque enim aliquô pectoris affectu periculosiore Æger noster antea laboravit, neque difficilis adeò ipsi aliàs vomitus esse suevit. Quare seq. *pulv. Emet.* præscriberem:

℞. *Tart. emet. Myns. gr. iiß.*
Pulv. ocul. Cancr. ʒß.
M. S. Brechpulverlein auf einmal.

Sumatur cum *cereviſ. ſecundariâ. l. cum juſculo carnis* manè jejunô ventriculô; ſed hæc dum conſulo, vellicari mihi aurem, objicique ſentio, ipſum *Mynſichtum* in ſuo *Armamentario* ſuadere, ut ne hic *Tart. Emet. Phthiſicis* propinetur: at verò cùm de *Phthiſi verâ & ab ulcere Pulmonum* oriundâ loquatur potiùs, quàm de *incipiente*, parum nos hic aries feriet; accedit, quòd in *incipiente* hoc affectu *vomitoria* etiam ab aliis recentioribus Practicis mirè commendentur, vid. *Hartmann. in prax. Chymiatric. c. 99.* ut ne jam dicam, eſſe, qui vel in *Pulmonis exulceratione* vomitoria, & quidem ſatis valida, bono cum ſucceſſu ſe propinaſſe ægris, affirment, quorum tamen ſivè experientiæ, ſivè felicitati, hæc relinquere, quàm eos imitari malumus.

Quòd ſi interim ab uſu *emetici* præſens æger fortè abhorreret, per *inferius purgantia* materiam educere peccantem conarer, ad exemplum River. *Cent. 1. obſ. 35. & cent. 2. obſ. 61.* e.g.

℞. *Fol. Sen. ſ. ſt.* ℥ijß.
Rhab. El. ℥iß.
Sem. fœnicul. ℈j.
Paſſul. minor. ℥j.
Crem. Tart. ℥j.
Flor. violar. tuſſilag. perſicor. ana p. j.
Rad. liquirit. cichor. aa. ℥j.
Infund per noct. in ſ. q. △. *ſcolopendr. & Veronic. Manè leviter ebull.*
℞. *Colatur.* ℥iij. *add.*
Mann. Calabr. ℥j.
Aq. Phyſag. ℥j.
M.S. Purgiertränclein auf einmal.

Eductis hac ratione humoribus peccantibus, haut cunctanter, juxta 2. *Indicationem*, *ſanguinis lymphæq; vitia* ulterius erunt *corrigenda*; ubi quidem cum *ſalinam acrimoniam* excedere ſupra notatum fuerit propinatô ſeq. vel ſimili *Deſtillatô*, illam eſſe diluendam arbitror: ubi quidem prius V. S. quam Ægri tùm ætas, tùm temperamentum non obſcurè indicant, moderatè adminiſtrata fuerit.

℞ *Rad. cichor.* ℥j.
Liquirit.
Helen.
Pimpinell. ana ℥ß.
Herb. Veronic.
Acetoſ.
Acetoſell.
Capillor. ♀*ris.*
*Heder. terreſtr. aa. m*j.
Flor. violar. bellid. rubr.
*Tuſſilag. Papav. rheados aa. m*ß.
Sem. 4. frigid. major aa. ℥ß.
Pulp. aurant. dulc. ℥iij.
Aq. Beccabung. ℔iß.
Lactis Caprill. menſ. ij.
Infund. per duos dies & dein l. a. deſtilla.
S. Blutreinigendes *Deſtillatum.*

Sumat Æger manè jejuno ventriculô ℥iij. & hor. 4. pomerid. totidem.

Ut autem *tertiæ* quoque ſatis fiat *Indicationi*, adeoque tum *Ventriculo*, *tum Pulmonibus* proſpiciatur, (quamvis utrique hujus Deſtillati uſus inſervire ſcopo poſſe quadantenus videatur) conducet Ægro noſtro, ſi horâ unâ ante prandium uti voluerit ſeq. *Elix.*

℞. *Elix.*

℞. *Elix. propriet. incomplet.*
Spirit. Veronic. per
ferment. fact. aa. ʒi.

M. S. Magenstärckendes *Elixir* 10. oder 12. Tropffen mit ein wenig Wein einzunehmen.

Tragea stomachalis usum à pastu hic non infrequentem quoque esse novi, nollem tamen cum saccharo misceri, cùm crebrior hujus usus sicuti non convenit *Ventriculo*, ita perquàm noxius esse *Pulmoni* solet. Vid *Helmont. Dispensat. Med §. 30. & 37.* Quin pleraq; dulcia *saccharata* & *mellita*, cum facile in corpore nostro fermentescãt, omittenda reor, vel admodum parcè usurpanda; Commodius procul dubio fuerit, à meridie cum dicto *Destillato*, interdum seq. *pulv.* acidum absorbentis, quantum largior cultri cuspis capit, sumere.

℞. *Ocul. Cancr. ppt. ʒi.*
Coral!. rubr. ppt.
Corn. C. ſ. △. calcin. aa. ʒß.
Antihect. Poterii ʒi.
Nuc. Moschat. ℈ij.
M. S. Pulver auf etlich mal.

Topica quod attinet, non parum adjuvabit coctionem ventriculi, ejusque succurret debilitati, si stomachi regioni seq. imponatur *Emplastrum*

℞. *Emplastr. stomach. Crat.*
Gummi Tacamahac, aa. qſ.
Malax. q. ſ. ol. stomach. Crat.
Induc. super alut. F. scutum stomach. in form. usit. absque syndon. irroretur ol. destill. menth.

S. Stärckendes Magen-Pflaster.

DIÆTAM tandem Prudens Medicus sponte imperare novit.

CASUS XII.

De
SYNCOPE.

ADolescens 24. annorum, in Inferiori Saxonia pistoriæ arti addictus, victu tenuiori adsvetus laboribusque nocturnis & diurnis, cum socio rus petens in sylva versatus, ingenti tempestate territus ac imbribus totus madidus, in pago divertitur, ubi nullo cibo præter caseum & panem, ferculo illa sanorum ἐυπόρητα, assumeo, cerevisiæ circiter mensuram haurit, tandem reversi sunt domum; alter ille brevi pòst tumore ingvinis glanduloso cum doloribus immanibus corripitur, quo apertò & cancrosum virus æmulante, post sex menses circiter moritur; Hic verò noster aliàs nil tale expertus, dum ad solitos redit labores, concidit sine sensu & motu, imò & respiratione, pallore faciei, pulsu ad sensum nullo, ἰφιδρώσει faciei: excitatus debilitatem membrorum & levem

levem calorem sentit; Rediit hinc malum singulis mensibus bis, ter, quater, & bienniô jam elapsô frustrà omnibus adeò adhibitis ad nauseam usque in consvetudinem quasi Naturæ abiit; Cum verò adhuc etiam frequentiùs invadat, metusque ob minorem indies interpolationem solicitet miserioris status, vitæ pertæsus & medicaminum hactenus exhibitorum, atque non solùm à Medicis nonnullis, sed etiam plebe persvasus, ab incantamento malum esse inductum, nostrum tandem implorat & desiderat auxilium.

RESOLUTIO.

AFFECTUS, ægrum in historia propositâ infestans, est SYNCOPE, nominis originem à Græcis ducens, dicitur enim ἀπὸ τῦ συγκόπλειν, à *concidendo*, quia machina corporea omni quasi vitalitate exuta concidit, mortuique ad instar æger humi prosternitur: In *Coi* monumentis nusquam legimus συγκοπὴν, qui cum aliis Veteribus hunc affectum λειποθυμίαν, λειποψυχίαν & ἀποψυξίαν indigitavit. Latini propriô nomine carent. Celsus tamen *lib. 7. cap. 32. Animæ Defectionem* appellavit: Germani vocant die Ohnmacht / quasi ohne Macht / quoniam ægroti hîc omnibus privantur viribus.

In Symptomatum classe locum sibi vendicat, estque symptoma actionis vitalis læsæ vel abolitæ, non quidem in totum, sic enim mors prestô sequeretur pede, sed in tantum, ut leve momentum inter illam & vitam intersit. Differunt inter se Ἔκλυσις, de qua vid. Galenum *ad Glauc. & Aetium l. 5.* Λειποθυμία & Συγκοπὴ solô gradu & secundum majus & minus, vel, ut alii malunt, solùm vehementiâ differentem causam obtinenti: λειποθυμία enim, ut & ἔκλυσις causam habent leviorem, quæ in Syncope multò gravior observatur & cum sudore est, illa verò absque sudore, & paucioribus est stipata symptomatibus, faciliúsq; transit.

Vera quòd adsit Syncope seu Lipothymia fortior, sufficienter in historia prolata demonstrant signa: 1. ESSENTIALITER INHÆRENTIA; Subitaneus scilicet virium lapsus, sensus & motus, imò respirationis & pulsus notabilis abolitio, quæ signa sunt pathognomonica & certa Syncopes κριτήρια: 2. ESSENTIALITER CONSEQVENTIA idem confirmant: Naturales actiones esse læsas ostendit ἱδρῶσις seu sudatio præsertim circa frontem & pectus, plerumque frigida. Humidum enim partium solidarum Rectore suò, calore scilicet, destitutum ad interiora sese confert atque diffluit. In vitalibus læsis, animi deliquium per intervalla redit, vitalis facultatis robur manifestè collabascit, vacillat, arteriarum motus & pulsus, vitalis flammulæ ventilabrum, hebetatur; In animalibus

malibus sufflaminatis, sensus & motus, imò respirationis ad sensum abolitio: In qualitatibus mutatis, pallor faciei, quæ nonnunquam Hippocratica est, apparet. 3. CAUSÆ PRÆGRESSÆ assertum nostrum stabiliunt, inter quas præcipuè considerandi d urni nocturnique labores, iter tam ingenti subortâ tempestate & largè decidentibus imbribus susceptum: errores in victu Naturæ non adeò conveniente commissi, & similia paulò post latiùs examinanda. 4. MUTATIO ÆGRI maxima illud evincit; in statu enim sanitatis anteà sentiebat, movebatur, respirabat, actionibus suis fungebatur liberè, nec pulsus ipsius hebetabatur: nunc autem animi exsolutio, subitanea virium prostratio, & vix adsunt respirationis vestigia. Cùm itaque omnium ferè Practicorum saniorum suffragiis tali modo affecti pro Syncopticis habeantur, non immeritò noster etiam Æger talis nuncupandus erit.

SUBJECTUM PRINCIPALIUS statuimus τὴν καρδίαν, τὴν πηγὴν καὶ ἑστίαν τοῦ ἐμφύτου θερμοῦ, cor, fontem & focum calidi innati, non exclusô ipso mobili sanguine; sunt enim cor & sanguis causæ sociæ: Vita namque cum sanguine arterioso pari passu ambulat: sic si torpidus sanguis sit & viscosus, parca vestigia vitalitatis adsunt, & flammula vitalis non perdurat in corde, nisi per mediationem sanguinis. Hinc intuitu communionis cordis cum partibus, veterum figmentum est, quòd spiritus sit in corde tantùm, semper promanans in omnes partes, cujus tamen rei vix datur ratio, nec experientia, quod scilicet certæ & uni tantùm parti spiritus sit affixus: Nec perpetuus motus cordis probat & confirmat hunc cordi infixum ignem seu flammulam vitalem, quia etiam aliæ partes moventur. Afficitur ergò cor potissimùm secundùm cavitates suas, quando nimirum ob sanguinem ad cor confluentem, imprimis impurum & concretione aptum, spiritus vitales alioquin mobiles quasi subsistunt, ut per arterias ad partes vix distribui queant; quod & aliàs in terrore magno fit, vel quando dissipantur & consumuntur à nimio calore, labore, vigiliis, evacuationibus, hæmorrhagiis & similibus.

SUBJECTUM ADÆQVATUM est totum corpus & nobiliora viscera, quarum actiones læduntur; nulla enim fermè est in tota machina humana pars, quæ non simul afficiatur, hebetetur, labascat: Cor enim ceu Bol Microcosmi fibris copiosis & musculosa substantiâ compactâ præ aliis partibus instructum est, ut eò meliùs spiritus in eo retineri & rursus expelli queant, instar radiorum pro totius corporis instauratione & quasi irradiatione; hôc enim vigente & florente, vigent & reliqua viscera.

Dupliciter autem cor in Syncope afficitur: (1.) per ἰδιοπαθείαν, genitâ scil. in se ipso mali causâ: (2) per συμπαθείαν, communicatâ & transmissâ materiâ aliundè, ex. gr. à ventriculo, hepate, aliisque partibus. In nostro ægro posterius sub initium mali locum

cum habuisse, evincunt circumstantiæ recensitæ, præcipuè cùm interpolatus sit affectus, & à sanguine à visceribus non satis depurato vel grumescente circulatio ejusdem impedita sit, ut latiùs in Causis patebit: Nihilominùs diuturnâ morâ in habitum & essentiale quasi vitium magis magisque degenerare potuit.

CAUSA IMMEDIATA est circulatio sanguinis inhibita, adeoque defectus influxus sanguinis ex sinistro cordis ventriculo in partes: Subsistit hic nimirum in dextro ventriculo vel auriculis, nec per septum cordis & pulmones liberum habet commeatum; defectus verò non est totalis, aliàs mortem induceret repentinam, tantus tamen, qui facultatem pulsificam turbare, vires resolvere, totumque possit corpus enormiter suô defraudare vigore: Spiritus autem vitales ad partes non influunt, non tam quod omninò non generentur, sed quia generati præcipuè ob debilitatem eorundem & deficiens robur facilè dissipantur & resolvuntur.

CAUSÆ MEDIATÆ PROXIMIORES sunt, tum quæ impediunt spirituum vitalium sufficientem generationem, tum præcipuè, quæ spiritus generatos absumunt, sufflaminant & coagulant, id quod imprimis grumescentiæ sanguinis acceptũ refertur, unde in motu suo subsistunt, ut ad sensum corporea machina omni vitalitate quasi privari videatur.

Quoad ESSENDI MODUM peccare videtur sanguis: (1.) QUANTITATE; in nostro ægro 24. annorum, quatenus fortè propter obstructas vias à copioso sanguine ventriculi cordis nimis opplentur, & longiori inhæsione spiritus vitales opprimuntur: Potissimùm autem (2.) QUALITATE peccat, dum non solùm ob visciditatem & crassitiem spiritus non ritè evolvuntur & rarefiunt, ut vitalitatis munus obire queant: sed & ratione aciditatis, volatili ipsorum naturæ penitùs adversæ. (3.) MOTU, tum generationis, tum locali: Generati enim fuerunt procul dubio in hoc subjecto peccantes humores per συναθροισμὸν, congestionem aut coacervationem in primis viis, præcipuè ventriculo, mesenterio, pancreate & reliquis: hinc sensim atque sensim characterem talem sanguini impressêre, quando scil. particulæ chyli impuræ, austeræ, ponticæ & acerbæ sanguini admixtæ & cum hoc ad cor delatæ fuére, ibidemque ob crassitiem pro magnitudine causæ aliquandiu persistentes vasa obstruxére, & spiritui vitali nuptæ eidem quasi eclipsin quandam induxére, sic in momento vitale figentes horologium.

Chymici de causa Syncopes differentes diversas abeunt in sententias: Alii ϰrium coagulatum seu fixatum locô causæ accusant, intercipientem sensum & motum, & dum cor ferit spiritum intra obstruentem, cui sententiæ Paracelsus quoque pollicem premit; Alii tartarum non segretatũ hujus mali causam ponunt.

ME-

MEDIATÆ CAUSÆ REMOTIORES jam perpendendæ veniunt, ſuntq́ue triplices: NATURALES, NON-NATURALES & PRÆTERNATURALES. Inter *Naturales* imprimis conſiderationem meretur *Ætas juvenilis*; hæc enim hujus mali ferax eſſe poteſt, ubi ſpirituoſæ & ſubtiliores ſanguinis partes ob nimios labores, vigilias & terrores, uti in noſtro ægro factum eſſe hiſtoria refert, diſſipantur & reſolvuntur, chylusq́ue in vaſa præcipitatur, unde impurus ſanguis generetur neceſſe eſt.

Ex *Non-Naturalibus* accuſandus venit *Aër* juſtô frigidior & pluvioſus, cui noſter cum ſocio iter pedes faciens ſeſe commiſerat: Quantum verò hæc aëris intemperies, & inſpirando & corpus ambiendo, noxæ afferre poſſit, in propatulo eſt; Frigidus enim ſanguinem intus cohibet, poros claudit, & humores incraſſat; pluvius corpus magis humectat, humores cumulat & calorem nativum obtundit & depravat.

Victus errores ſymbolum ſuum quoque addidiſſe credibile eſt, imprimis caſeus frequentiùs ſumtus, quippe qui difficilis coctionis eſt, craſſumq́ue præbet alimentum, ideò obſtructiones parit, cùm aliàs victui ſalubriori fortè adſvetus fuerit æger: Cereviſia, quâ uſus fuit, non minùs huic affectui fores aperuit, quia fuit triticea, qualis in plerisque Saxoniæ Inferioris locis in uſu eſt, Germanicè Breyhahn/ab inventore ita nuncupata (Cereviſia ſpuria commodiùs dici poſſet, videlicet lupulô carens, vel paucùm admittens, qui tamen unum eſt ex eſſentialibus Cereviſiæ requiſitis,) ſuccum viſcidiorem, præſertim ſi recens, & minùs defæcata ſit, generans & obſtructionibus viam ſternens.

Motus moderatùs quantum ad conſervandam ſanitatem valeat, totô die experiri licet; in exceſſu verò quantum noceat, nemo neſcit. Hic æger aliàs nocturnis diurnisq́ue laboribus adſvetus, nihilominùs iter magnâ ingruente tempeſtate ſuſcepit, unde ſpiritus nimiùm agitati, variéq; modò extrorſum, modò introrſum maximo cum impetu propulſi, ex hac commotione quoad ſubſtantiam ſubtiliſſimâ abſumti & disſipati ſunt.

Vigiliæ item, ut fieri ſolet nocturnis in laboribus, ſanguinis aëreas partes exhauſerunt, corporis vires labefactârunt, coctionem impediverunt, cruditates pepererunt, & ad animi deliquia ægrum diſponentes ſuum ἐπιβάλλον μέρος hûc contulerunt.

Animi pathemata adversâ fronte occurrentia non minimam heîc merentur culpam: *Terrore*, quô propter ingentem tempeſtatem affectus eſt Æger, quomodo cor in Syncope lædatur, dictu adeò facilè non eſt. Communis ſententia eſt, ſpiritus in eodem ad cor remeare, adeòque quaſi facultatis vitalis robur ſuffocare, dum ſuppetias conantur ferre cordi, ab exterioribus & circumferentia ad centrum tendentes, & ſic nullô vel confuſô ordine irruentes illi vim inferunt. In ſubito enim terrore ſpiritus unà cum ſanguine bono & pravo

ad cor & præcordia subitò revocantur, membraque omnia destituunt, adeòque sanguinis motus sistitur, ipseque coagulatur quasi circa cor, in auriculis & ventriculis hujus stat immotus, & circulatio ad tempus quasi cessat.

In *Excretis* imprimis memoranda venit prohibita per poros transpiratio, siquidem pluviâ vestes totæ madidæ, cohibuerunt facilè halitus acidulos & fuligines, quæ factô recursu ad cor, unà cum spiritibus eò revocatis illud facilè afficere, & concipere porrò miasma putridum & noxium potuerunt.

Non mirum proindè ex tam fœcunda causarum morbificarum segete largam symptomatum prodiisse messem, quam, ordinem in historia proposita observaturi, demonstrabimus. 1. Subitus in terram lapsus rectoribus musculorum & totius machinæ spiritibus stationem suam relinquentibus debetur, siquidem à sanguine ad cor regurgitante spiritusque opprimente ortus est, hinc illis interceptis omnes actiones pereunt, & vivus mortuo simillimus est. 2. Sensus & motus in toto corpore aboletur; neque tamen propterea Syncope cerebri est affectio, sed cordis, cerebrum enim tantùm est subjectum causæ subadjuvantis; non inficias verò ire possumus, quòd vitales actus nostri non spiritui vitali, nec animali solùm, sed utriusq; simul adscribendi: Steno enim fecit experimentum, & arterias magnas filô ligavit, factâ ligaturâ & denegatô influxu sanguinis arterioſi, simul periit motus & sensus istius partis, ad quam arteria sanguinem suum devehit; idem ergò effectus fit ab intercepto spiritu sanguineo, quàm ab intercepto spiritu animali, sed huic motus & sensus magis primario, illi verò secundariò competit: Sed in nostro ægro sensus & motus cessat, quod spiritus vitales cerebro à corde non communicantur, atque ita vitali robore in cerebro deficiente, etiam hujus actio & spiritus animales deficiunt, cùm vitali virtute collabente, omnes alias actiones labi necesse sit. A corde enim omnibus membris calor vitalis affluit, cujus beneficio actiones suas perficiunt, & eô deficiente, etiam in agendo deficiunt, nam si spiritus deficit, qui præses est sensuum, sensus etiam ut deficiat, necesse est, ubi nempe planè sensus abest, ibi ipsa vita abest.

3. Respiratio ad sensum nulla, tum quia diaphragma comprimitur à corde multô sanguine impleto, tum quia cessante pulsu, cessat & respiratio. 4. Pallor faciei abeuntem & recedentem sanguinis purpuram subsequitur, nam calor nativus & sanguis partes externas & peripheriam corporis planè relinquunt, & cor tanquam regiam arcem unicè petunt, ibique concluſi manent. 5. Pulsus ad sensum nullus: feriante quasi in actione sua corde, ob sanguinis aëreſcentiam & rarefactionem prohibitam, cessante nimirùm usu cessat & actio: & hîc pulsus deficiens vires summè dejectas sequitur, nullâ vel prorsus

debili

debili ventriculorum cordis diastole præsente. 6. Ἐφίδρωσις facici, à resolutione spirituum & gubernantis machinam naturæ deliquio, non sine admiratione, cùm refrigeratum sit corpus, & sudores alias fiant viribus integris & à calore poros aperiente cutemque rarefaciente: Oriuntur autem hi sudores frigidi à facultatis retentricis imbecillitate, ob quam emittitur alimentum roris instar per poros diffluens, frigidi autem sunt, eò quod membra sint refrigerata; vel ut meliùs explicem, sudor hic provenit, quia cessante motu cordis sanguineq; coagulatò lympha copiosiùs in glandulis secernitur & fibræ glandularum ac cutaneæ spiritibus animalibus destitutæ, tantoperè laxantur, ut serum suâ sponte per ductus suos elabi possit. 7. Redit paroxysmus singulis mensibus bis, ter & quater, siquidem impressus cordi & massæ sanguineæ character vitiosus, facilè à miasmate peregrino & scorbutico viscerum inferiorum & chyli coinquinatus, per intervalla iterùm erumpit, ob relictam in primis viis materiam vitiatam, ad quam si alia adhuc accedit, ad cor devehitur, novusque insequitur accessus: temporibus incertis contingit, propter peculiarem peccantis humoris dispositionem.

Perlustratâ jam insigni hâc Symptomatum catervâ, quale Prognosticum statuendum sit, circumspicere lubet. 1. SALUTIS ET MORTIS respectu, quid præsagiendum sit, dubium maximum exoritur: Morbus est giganteus, rebellis, non tàm in genere, quàm in nostro hoc ægro, apud quem ex hospite ferè civitatis jus adeptus est, & incola factus: Magnus est (1.) ratione *essentiæ*, quia magnus est à statu naturali recessus, summaque virium debilitas, nullus terribilior accidere potest, nullus morti affinior. (2) ratione *dignitatis*, quia pars princeps laborat, imò pars, quæ saluti totius corporis humani consulit, ut alia silentiô prætereamus: Tanta morâ hic affectus tàm altas egit radices, ut remedia generosa atque heroica à tot excellentibus Medicis hactenus adhibita, nil quicquam ferè juverint, quin potiùs malum posthac atrocioribus insultibus ægrũ invaserit, instar Polypi vel Hydræ cujusdam Lernææ, cui vix Hercules ipse suffecerit domandæ, ut Hippocraticum fulmen videatur jamjam metuendum, à natura robustiore toties declinatum hactenus, quod ex *lib. 2. Aphor. 41.* apparet: Οἱ ἐκλυόμενοι πολλάκις καὶ ἰσχυρῶς ἄνευ φανερῆς αἰτίας, ἐξαπίνης τελευτῶσι: *Qui sæpè ac vehementer absque causa manifesta animô linquuntur, derepentè moriuntur.* Nihilominùs, ut miracula quandoque fieri in ipso luxuriantium variè symptomatum exortu certum est in Medicina, ita & in remediis sæpè Divinô Auxilio ea contingere non minùs Experientiâ constat; Non desperabimus ergò de Subjecto, quod toties circumcinctam hostibus non dedidit arcem; de Juvene, qui toties revixisse in historia fertur; de Natura, quæ toties resistendo nondum victas porrexit manus.

Affectus est sympathicus: jam verò firmô talo stabilitum est in Scholis Medicis assertum, quæ per συμπάθειαν oriuntur Symptomata, iis, quæ per ἰδιοπάθειαν fiunt, minùs esse periculosa: Sit ergò periculosissimus affectus, radici vitæ insidietur crebrioribus insultibus, & sudore frigidô maximè portentosus; attamen quia Natura per tot reversas invasiones velut adsveta, tamdiu hoc jugum ferre potuit, & cùm non adeò frequenter affligat, deturque quædam interpolatio menstrua vel amplior, quô intermediô tempore se vires recolligere possunt, quæ non omninò heic prostratæ sunt, & Æger sit in florente ætate constitutus, illum benè sperare jubemus, immunemque præstabimus divinâ ope, modò ipse spe hâc erectus novis suffulciat animum solatiis, & dicto Medici ex asse sit audiens.

LONGITUDINIS ET BREVITATIS ratione. Licet affectus noster quoad paroxysmos meritò acutis annumerandus, attamen biennio jam elapsô, ut chronicus & diuturnus considerandus venit: nihilominùs spes affulget, eundem brevi debellari posse, præsertim vernis hisce mensibus, ubi visi sunt aurigante Naturâ graviores etiam sæpè morbi abacti; Tempore enim vernali omnia sunt quasi in fermento, totus etiam aër: Aër nempe torpidus accedentibus radiis solaribus reviviscit quasi, qui incidit massam nostram sanguineam incrassatam, & potos iterum aperit, unde si hoc tempore medicamenta morbo appropriata propinantur, felicior sequi solet sæpè numerò successus.

3. MODUM EVENTUS fore designamus per λύσιν seu solutionem obstructionum & coagulati quasi sanguinis, regenerationemque spirituum, ut sanguis in suam κρᾶσιν redigatur optimam; sic Archeô in ordinem reducto, & mali fomite ablato, & ipse morbus, auxiliante summô Archiatro, auferetur.

Breviter igitur expositis, quæ ad θεωρίαν hujus Symptomatis ex fundamentis artis Medicæ spectant, reliquum est, ut his superstruamus quoque θεραπείαν, & quomodo à Syncope æger noster liberari possit, dispiciamus. CURATIO autem petenda ex methodo medendi cognitis indicationibus & materiâ præsidiorum. 1. *Præservatoria*, causarum remotionem & symptomatum mitigationem; 2. *Curatoria*, morbi ablationem; 3. *Vitalis*, vires respicit.

Primò verò Curationem Præservatoriam ad manus sumemus, quæque ex Fonte Chirurgico & Pharmaceutico extra paroxysmum conveniant, fomitemq; mali exturbent, docebimus; deindè Curatoriam & Vitalem, quia hîc conspirant & pari passu ambulant, tractabimus, non neglectô tandem fonte diæteticô.

E CHIRURGICO FONTE primò se sistit nobile ac generosum præsidium, videlicet *Venæsectio*, quæ an in nostro casu tutò adhiberi queat, non immeritò in dubium vocari potest, cùm sanguinem evacuando calorem

lorem nativum magis imminuat vireśque dejiciat, quas tamen ſartas tectas conſervare omni ope tenetur Medicus, præſertim ſi neque plethoræ ſeu abundantis ſanguinis ſigna apparent: Utut verò tempore paroxiſmi ſanguinem educere eſſet animam ſimul ejicere, nihilominùs tamen extra hunc ſtatum non dubito eandem ſuadere, ſed cum debito moderamine celebrandam, ad motum ſanguinis vigorandum, ut parte eductâ, reliquus ſanguis vegetior impellatur, nec ſubſiſtat; V. S. enim in grumeſcentia ſanguinis commodum eſt præſidium: Conſentiunt ætas firma & florida, vires adhuc ſibi conſtantes; neque contra indicans ullum magni momenti in contrarium obſtat. Memorandus hîc in eandem ſententiam abiens, ubi de curatione Syncopes ab interceptione venarum agit Petrus Salius Diverſus *cap. 4. de affect. partic.* Ex Hippocratis & Galeni commendatione vena aperiatur, inquientium, antequam fixa ſint omnia, quæ contriſtant, interna brachii dextri, & pòſt uſurpentur medicamenta grumos ſolventia. Alia quoque prodeſſe poterunt revulſoria præſidia, quæ materiam cor petentem ad partes externas trahunt, ut cucurbitulæ ſcarificatæ & ſiccæ, frictiones & alia; his enim ſpiritus excitantur & ad exteriora revocantur: Nec fonticulum diſſvadeo, ſiquidem contumacius malum eſt, altasq́; egit radices.

PHARMACEVTICO ex FONTE in actu præſervationis depromo, tum cauſam morbificam evacuantia, tum alterantia univerſalia, & ſpecifica. LENIENTIA ſeu LAXANTIA faburram vitioſorum humorum groſſiorem blandè exſtimulando viam ſternent ſubſecuturis aliis. Imprimis autem commendo mitiora ſeu benedicta illa, ſic dicta, quæ minores edunt fermentando turbas; e. gr.

℞. *Infuſ. laxat. Mannag. unc. j.*
extr. diacarth. M. S.
Tinct. tart. ana ſcrup. i.
ſyr. fumar. unc. ß.
M. D. in fictili.

S. Laxier-Tränklein auf 1. mal.

Pro delicatioribus:

℞ ▽. *laxat. Regberg. unc. ß.*
diagryd. ſulphurat. gr. ij.
aq. cinam. drachm. j.
M. D. in vitro.

S. Laxier-Wäſſerlein auf 1. mal.

℞. *MP. tartarear. Schröder. ſcrup. j.*
extr. polypod. ſcrup. ß.
reſin. gialap. vitriol. ♂tis ana gr.
v. c. ſ. q. elix. propr.
F. l. a. Pil. minores.

S. Lind-Pillen auf 2. mal.

℞. *Crem. tart. ſcrup. j.*
lap. bezoard. occid. gr. xv.
diagryd ſulphurat. gr. iij.
ſal. tartari gr. v.
M. F. P. D in Ch.

S. Laxier-Pülverlein auf zwey mal zu nehmen.

Referimus huc meritò quoq; Clyſteres, elutritioni teſtinorum & revulſioni humorum longè aptiſſimos. Sic:

℞. *Rad.*

℞. Rad. alth. drachm. vj.
angelic. drachm. ij.
herb. 5. emollient. meliss. ana M.ß.
flor. chamom. Rom. sambuc.
ana p. ij.
sem fœnugr. drachm. iij.
sem 4. carminat. ana drachm. j.
coque in s. q. aq. simpl.
Colat ℞. unc. viij.
adde mellis rosac.
ol. rutæ ana unc. j.
nitr. & sal. drachm. j.
vitell. ovor. num. j.
F. l. a. Clyster.

Electuaria purgantia hîc non apposui, quia non benè clysteres ingrediuntur, (1.) quia pretium frustrà augent: (2.) quia effectus promissis non respondet, & drachm. j. sal. nitr. vel alius additi plus operatur, quàm unc. j. electuarii, nisi purgantia per se in petia addantur.

Lenitis viis præparandi sunt humores, incidendo viscidos, diluendo & corrigendo acidos, ut sic ad evacuationem aptiores fiant, ex horum censu sunt sequentia:

℞. Infus. laxat. Mannag. aq. ninam. borrag. meliss. c. vin. ana unc. j.
M. S. essent. fumar. Tinct. ♂, tart. rhabarb. ana drach. j.
syr. cerasor. c. fl. tunic. compos. Dn. D. Colbii. rosat. solut. ana drach. vj.
M. D. in fiictili.

S. Köstlicher Alterer-Tranck / davon 2. Löffel zu nehmen.

℞. Pulv. hepat. rubr. Dresd. drachm. j.
rhab. elect. vitrioli ♂. ocul. ♋.
præp. pulv. rad. ari, cinamom. ana drach. ß.
elæosacch. citri drach. j.
M. F. P. D. in Ch.

S. Digestiv-Pulver / 2. Messerspitzen auf 1. mal davon zu nehmen.

Humores sic præparati educi possunt, per purgantia propriè dicta, licet contrarium suadere possit major inde contingens humorum fermentatio: si tamen, ut hîc, affectus urget, non metuenda, modò non in excessu peccetur, tutò blandè evacuantia adhiberi possunt: Sint autem talem in modum concinnata: ex gr.

℞. Pulv. gialapp. ʒii. diaph. crem. Tart. ana scr. ß.
diagryd. sulp. gr. ij.
ol. citri gt. j.
M. D. in Ch.

S. Purgier-Pulver auf 1. mal.

Pro ditioribus:

℞. Rhabarb. scr. j.
lap. bezoard. occid. scrup. ß.
resin gialap. gr. ij.
ol. caryoph. gt. j.
M. D. in Ch.
S. ut suprà.

(Lapis bezoardicus occidentalis insigniter laxat, imprimis melancholicos, quod sæpiùs observavi in praxi summo cum successu.)

℞. Rad. 5. aperient. ana dr. j.
rhabarb. opt. dr. ij.
fol. meliss. m. j.
fol. senn. s. st. unc. ß.
flor. 4. cordial. centaur. min. ana p. j.

cert.

cort. citr. recent. cinam. ana dr. j.
M. concisa & contusa. D. in Ch.

S. Laxier-Species zum Wein.

Emetica etiam locum habere possunt, cum ventriculus & primæ viæ cruditatibus & pravis humoribus scateant, præcipuè in usum vocanda, quando reliquis incassum adhibitis morbus quasi vectibus est expellendus: ex horum numero seligo sequens:

℞. ▽ *meliss. flor. acac. ana unc. j.*
cinam. dr. j.
Tart. emetic. Myns. gr. iij.
oxymell. squillit. dr. iij.
M. F. Potio.

S. Brächtranck auf 1mal.

Diaphoretica quoque locum inveniunt commodum, illa quippè inter omnia reliqua deficientem sanguinis motum restituere apta nata sunt, dissipando peregrina miasmata, explodendo & præcipitando confusas atomos; Nec obstat exsolvi in sudores corpus in paroxysmo, ibi enim coactè agit Natura, ostendens, quàm invita dimittat roridum & substantificum partium succum; sint autem talia:

℞. ♃ *diaph. C.C. phil. ocul. & præp. ana gr. xv.*
sal. succin. vol. gr. v.
M. F. Pulvis. D. in Ch.

S. Schwitzpulver auf 2mal.

℞. ▽ *card. bened. unc. ij.*
pulv. bezoard. Sennert. mixt. simpl. spir. flor. sambuc. per ferment. parat. ana drach. ß.
succ. granor. Kermes dr. j.
syr. acetosit. citri dr. vi.
M. F. Potio.

S. Schwitztränklein auf 2mal.

℞. *Tinct. meæ bezoard. dr. j.*
liquor. C. C. succin. spir. flor. sambuc. ana dr. ß.
M. D. in vitro.

S. Köstliche Schwitz-Tinctur auf 1mal 30. Tropfen in liquore appropriato zu nehmen.

Diuretica obstructioni vasorum mesaraicorum, depurationi seri, vel in coagulum abeuntis, vel aliter deturpati, ejusq; depletioni & præcipitationi unicè debita, non poterunt non & ipsa eximiè prodesse, imprimis ex illorum genere deprompta, quæ rarefactioni sanguinis promovendæ inserviunt: e. gr.

℞. *Malvat. sambuc. unc. ß.*
spir. fragor. dr. ij.
Tinctur. tartar. scrup. ij.
M. D. in vitro.

S. Urintreibende Mixtur auf 2mal.

℞. *Spir. fragor. diuret. Dn. D. Colbii compos. salis dulcis, terebinth. ana dr. j.*
Tinctur. Tartar. scrup. ij.
succ. Kermes drachm. ß.
M. D. in vitro.

S. Köstliche treibende Mixtur auf einmal 30. oder mehr Tropfen im Wein zu nehmen.

Hæc mistura mirè confert præservativè in Syncopè hypochondriaca, imprimis spiritus terebinthinæ, quem Parens meus dilectissimus magni æstimat, sanguinem enim egregiè purificat, & quasi Balsamum Eurpæum universale est, ubi febris vel inflammatio abest.

Nunc ad curationem curatoriam & vitalem veniamus, necesse est, ubi in paroxysmo imminente & declinante vel leviori alterantia & roborantia infimum obtinent locum. Curatio verò in ipso paroxysmo in his duobus consistit: (1) in excitatione ægroti vel sensus sopiti. (2) in refectione spirituum. Primum quod concernit, variis modis æger excitari potest: Æger ante omnia aëri libero exponatur; (maximè enim hîc attendi meretur aëris defectus, cujus inter causas Syncopes præter alias mentionem facit *Sennertus in Institutionibus p.* 377. Quanta enim hujus attrahendi ad vitam conservandam est necessitas, tàm funesta est omnimoda ejus carentia, quâ cum ordinariè ne ad pauca quidem momenta vita animalis superesse potest, certô argumentô, respirationem dare vitalitatis principia: Summæ verò hujus necessitatis causam facilè indagare licebit, si ex physiologicis supponam, vitam nostram, ut etiam omnium animalium, maximè in vitali sanguinis fermentatione seu rarefactione consistere: hanc verò unà cum fluxilitate & calore ejus à particularum aëris cum sanguine in pulmonibus mistura potissimum pendere, cum nulla fermentatio aut rarefactio citra ejus consortium contingere possit: Illô igitur sanguinis motu salvô, vita quoq; salva, & cum illius privatione, hæc quoq; extinguitur; Denegatis enim particulis aëreis (in quibus secundum Sendivogium occultus vitæ cibus) sanguinis motus intestinus seu fermentatio perit, ipse coit, & hinc quoq; calor ac spirituum evolutio & generatio impeditur. Facies frigidis adspergatur, ex gr. aq. simpl. vel rosacea; Naribus odoramenta, tum balsamica, reficientia, qualia mox describam, tum acida, resolutionem impedientia, ut acetum rosac. rutæ; quem in sensum quoq; Avicenna in omnibus Syncopes speciebus corpus inspissare frigidis jubet, eam ob rationem, ne spiritus resolvantur, licet alii accuratiùs statuant, cum facies maximè sensilis pars & nervosa sit, ideò subitò illô occursu maximè commoveri spiritus, & ad eam verti, siquidem non omninò his cor destitutum sit.

Odor panis tosti vinô generosô imbuti & aromatibus conspersi, valde analepticus est & refocillat, quô Democritus per aliquot dies spiritum retinuisse, legitur apud Diogenem Laertium. Labia in accessione sale aut ▽ salsâ, aut quoq; urinâ ipsâ, si aliud non suppetat, laventur & fricentur; Spiritum quando paululùm æger resumsit, lingua ▽ cinamom. juniper. aq. vitæ, carbunc. vel Theriacâ confricanda est. Sunt qui singulariter commendant margaritarum in succo limonum cum aqv. cinamom. solutarum liquorem ori instillatum: Possunt etiam alia sensus externos excitantia usurpari, qualia sunt frictiones partium externarum, pòst manus & pedes spiritu theriacali illinantur, & pannis lineis calidis involvantur; Vociferationes ad aures, nam ex sono feriente vis sensitiva aurium

rium excitatur, revocaturque spirituum & caloris mensura : Narium item vellicationes, applicatio rerum acrium & penetrantium ad nares: Ubi omnibus palmam præripit spiritus salis armoniaci, nullus enim datur penetrantior, qui spiritus nostros magis excitet : siquidem aëreum spiritum maximè imitatur : it. aq. cinamom. vitæ Matthiol. apoplect. suffitus plumarum perdicis & similium plebi satis notorum.

Quod secundò refocillationem spectat, tenuiores sanguinis partes variis modis restitui queunt. (Hîc enim cordialia valent, quæ sanguinis & spirituum torpidum motum & temperiem restituunt,) qualia sunt alimenta, medicamenta, imprimis spirituosa, fragrantia & odorata; hæc enim, teste HELMONTIO, immediatum cum spiritibus imprimis animalibus contactum habent, tum ob partes subtilissimas, quæ cum aëre immediatè ad cerebrum feruntur, ibidemq; tunc spiritus dictos restaurant, tum irritando motum eorum promovent.

Inter alimenta GALENUS rubra vina commendat, quia citissimè replent corpora evacuata, item jusculà pullorũ priùs concisorum & contusorum. Imprimis verò HIPPOCRATES cum GALENO *lib. 2. aph.* 11. humida cõmendat, quæ cito nutrire apta nata sut: Ῥᾷον, inquiens, πλησθῆναι ποτῷ, ἢ σιτίῳ: *Facilius est potu refici, quàm cibo:* Jusculà ex vino cum vitellis ovi, succis carnium & aromatibus prosunt, talia in chylum facili pronitate mutantur, cordi & toti corpori cicam communicare queunt refectionem, non nutriunt quidem ut solida, superant tamen ea nutriendi celeritate.

Medicamentis internis, solutô vel spontè vel arte paroxysmo, recreandæ sunt vires tum animales, tum vitales utplurimùm prostratæ, tam spirituosis, quàm aromaticis: Animales confestim restituuntur vinô generoso ejusdemque spiritu parcè usurpatô; Aromatica verò reparare solent spiritus vitales, si proinde vino jungantur quædam aromatica, vel usurpetur spiritus vini aromaticus, unâ eâdemque operâ debilitati utrique succurretur. ex. gr.

℞. ▽ *betonic. unc. ij.*
vitæ Matthiol. unc. j.
Tinct. corall. drach. ij.
conf. alkerm. compl. de hyacinth. ana drachm. j.
syr. corallor. unc. j.
M. F. Potio.

S. Köstlicher Stärcktranck auf einmal 1. oder 2. Löffel davon zu nehmen.

℞. *Perlar. præpar. drachm. i. ß.*
succi citri unc. j.
aq. meliss. cum vin. cinamom. cordial. H. S. frig. ana unc. j.
succi Kermes drachm. ij.
M. F. Potio. D. in vitro.

S. Köstlicher Perlentranck auf einmal 1. Löffel zu nehmen.

℞. *Matr. perlar. præp. ocul. ♋ præpar. ana drachm. ij.*
succi citri unc. i. ß.
▽ *meliss. cum vin. cinam. ana unc. i. ß.*
syr. corallor. unc. j.
M. F. Potio. D. in fictili. S. ut suprà.

℞. *Tinct. corallor. cum spir. cord. C. D. Mich. Dnæ mistur. anti-scorbut. D. Welleri, essent. lign. aloës ana drachm. j.*
M. D. in vitro.

S. Köstliche Hertz-Tinctur auf 1 mal 30. Tropffen zu nehmen.

℞. *Essent. ambr. Tachen. solut. ☉ri. Tinct. corallor, essent. lign. aloës: spir. lilior. convall. ana drachm. ß.*
M. D. in vitro.

S. Vortreffliche Stärck-Essentz auf einmal 25. Tropffen zu nehmen.

Quia in nostro ægro sæpè abest motus intestinus sanguinis ob coagulationem & grumescentiam ipsi ab acido inductam, quô præprimis hic Scorbuticus abundat, unicè conveniunt etiam alcalina & absorbentia, ut mater perlarum, oculi cancrorum, lapis bezoardicus, antimonium diaphoreticum, cinnabarina &c.

℞. *Pulv. absorb. Wedel. margarit. præpar. ana drachm. j.*
M. F. Pulvis. D. in Ch.

S. Hertzpulver auf 3 mal.

℞. *Spir. vitriol. ♂, salis armoniac. sing. Tinct. tartar. ana drach. ß.*
M. D. in vitro.

S. Spiritus auf einmal 20. Tropffen zu nehmen.

Vel locô pulveris polychresti corroborantis talis sit:

℞. *Ocul. ♋ cærul. perlar. corall. rub. smaragd. præpar. ceruss. ℥ii. C. C. philos. ana drach. j. cinnab. nat. præp. extract. lign. aloës ana drachm. ß. ambr. cocchinilior, ana scrup. j. succ. Kermes drach. iß. ol. caryoph. gt. iv.*
M. F. Pulvis subtilissimus. D. in scatula. *Dos. drachm. ß. ad scrup. ij. in vino.*

Salia volatilia maximo quoque in usu sunt, hæc enim juxta HARVÆUM faciunt, ut omnia in corpore nostro fixata subitò moveantur caleant, floreant: Hæc sunt, quæ ut odores immediatum quasi cum spiritibus vitalibus contactum habent, ut sal. viperar. liquor C. C. succin. &c.

Pro externo usu subsequentia imprimis commendo:

℞. *▽ flor. citri, Zedoar. ana unc. j. vitæ Matthiol. unc. ß. spirit. theriac. camphor. drach. ij.*
M. D. in fictili.

S. Wasser zum Pulssäcklein.

℞. *▽ carsunc. acet. rosac. ana unc. j.*
M. S. ut suprà.

℞. *Fol. meliss. dr. vi. flor. rorismar. drach. iij. cinamom. drach. iß. mac. benzoes ana dr. j. croci, caryoph. ana scrup. j. camphor. scr. ß. moschi gr. v.*

Ex concis. & cont. F. cum subtilibus linteis sacculi ad cor & pulsus interpassati, adspergantur præcedentibus aquis. Hæc enim fragrantia ingredientia particulas suas spirituosas odoratas per poros cutis cum sanguine cordi, & sic spiritibus communicant.

Odoramenta ex his concinnari queunt; ex. gr.

℞. *Ol.*

℞. *Ol. nuciſt. expr. unc. ß.*
bals. peruv. dr. j.
ol. lign. rhodii dr. ß.
moſchi ſcr. ß.
ambr. gr. v.
pulv. cocchinilior. ſcr. ß.
ol. citr. caryoph cinamom. ana gt. iij.

M. F. Balſamum, temporibus, naribus & ſcrobiculo cordis applicandũ. Villius ſic concinnatur:

℞. *ol. nuciſt. expr. dr. iij.*
benzoin. dr. j.
bals. peruv. dr. ß.
moſchi gr. vj.
pulv. cocchinilior. ſcr. j.
M. F. Bals.

Poſſunt etiam aliàs noduli fieri ex fragantibus, & aquis apoplecticis vel aliis ſpirituoſis irrorari: Plura de his, qui deſiderat, Practicorum volumina evolvat.

DIÆTA tandem his omnibus ſuccedit, & agmen claudens ſalutarem vitæ ciborumq; præſcribit normam, quam meritò æger noſter obſervet, nî ſæpiùs & gravius, ut antea, hôc malô affligi velit. Proinde in NATURALI cibus ſit εὔχυμος καὶ εὔχυλος, temperatus, boni ſucci pro meliore ſpirituum generatione, ut carnes vitulinæ, caponum, cremor ptiſanæ; juſcula condiantur crocô, mac. cinamom: Vitentur cibi frigidi, craſſi, difficiles concoctu; extra paroxyſmum moderatè cibus capiendus, in ipſo verò penitùs ſubtrahendus, juxta Coum *Sect. 1. aphor.* 11. Potus ægro concedatur è cereviſia clara & probè defæcata, quæ herbis & aromatibus convenientibus condiri poteſt. Vinum ſit tenue ad dulcedinem vergens, odoratum & ſpirituum defectum reſtituens.

In VITALI: Aër ob omni impuritate exulet & inquinamento, ſit ſerenus, lucidus, temperatus: ſi talis deſit, arte parandus odoratis foliis & floribus per cubiculum ſparſis. Animi παθήματα graviora in exilium proſcribenda, iram imprimis & terrorem cane pejus & angue fugiat, moderatô verò gaudiô animus exhilaretur.

In ANIMALI demum modus in ſomno & vigiliis ſervandus: Quies præferenda exercitiis, hâc enim ſpiritus recolliguntur, imò laboribus nocturnis hactenus inſtitutis planè ferias imperet æger; alvus commoneatur officii ſui: Veneri, ſpirituum humidiq; radicalis enervatrici, valedicat. Hiſce ſingulis ritè obſervatis, brevi Syncopen, Summô Archiatrô adjuvante, remiſſuram non dubito.

CASUS XIII.

De
VOMITU CRUENTO.

A Doleſcens XX. annorum corporis rarioris, temperamenti ſeroſioris, phlegmatico-cholerici, oriundus ex locis mari balthici vicinis, à teneris ſalitorum ciborum, pernarum, piſcium,

cium, panis craſſioris, lacticiniorium uſu aſſuetus, exercitiis conſuetis, ſaltatoriis, gladiatoriis deditus, cum potu aliquando largius repletus, noctu frigidiori, nebuloſo tempore domum conceſſiſſet, per aliquot dies ſentit appetitum imminutum, pallere faciem, reſpirationem difficiliorem, imminentem ἔκλυσιν, dolorem gravativum ac æſtum quendam in ſiniſtro hypochondrio, adhuc tamen ὀρθοπαδεῖν & exercitia ſolita, templum menſamque frequentans, conſidens in coronâ ſodalium, exire ob δυσαρέστησιν cogitur, & de ſubito per os ſanguinem purum, grumoſum tamen ſimul, excernit ad aliquot uncias; curatur tunc temporis. Excurrit verò interim jam biennium, nuper eosdem experitur manes, ſanguinem ἀθρόως ad libram unam circiter rejecit, cum pulſu debili & frequenti, frigore extremorum, lipothymiâ, idque poſt duos dies elapſos cubantem in dextrum latus denuò fatigat, urgentibus lipothymiis ad aliquot ſucceſſivè horas, appetitus dejectus, alvus non facit officium. Petitur conſilium.

RESOLUTIO.

AFfectus, quo juvenis hujus vita periculo exponitur, ut hiſtoria refert, ſi ipſam materiam rejectam modumque ejiciendi ſpectamus dicitur VOMITUS CRUENTUS; malum maximè calamitoſum, juxta *Hipp. 4. aphor. 25.* quo nullum præſentius vitæ flammam extinguere & adventantem quaſi mortem magis oculis ſubjicere valet, dum manifeſtò purpura ſanguinis, quâ ſalvâ vita producitur & contra, è corpore eliminatur & cum impetu ejicitur.

Hic autem cum ὅλῳ τῷ γένει, *toto genere* præternaturalis ſit, ſolutæque unitatis morbum & ſuo modo intemperiem velut umbra corpus ſequatur, meritò ſymptomatum claſſibus annumerandus, & in ſpecie ad actiones ventriculi depravatas quoad motum p. n., quoad materiam verò ad excretorum vitia toto genere, ut diximus, præternaturalia, ſeu ſubſtantiâ peccantia referendus eſt. Ejicitur quippè materia ad nutritionem ſpirituumque generationem dicata per inſuetas vias impetuosè ſurſum verſus, quarum officium aliàs eſt, contenta deorſum ablegare.

Et licet nonnunquam viſi ſint ægri liberati per vomitum ſanguinis, tanquam per excretionem criticam ab aliis gravioribus ſymptomatibus, qualia exempla allegat *Zacut. Luſit. l. 2. M. P. Hiſtor. 10. Langius l. 1. epiſt. 40. p. 193.* illa tamen huc non quadrant, neque affectum hunc noſtrum ex ſymptomatum numero excludunt.

Quoad *motum* affectus noſter chronicus quidem videri poſſet, non tam ratione ſui, quàm cauſarum, cum

cum immediatæ, tum mediatæ proximioris, quarum illa ob tonum laxum, calorem debilem, motumque perpetuum tam facilè amoveri nequit, hæc verò sensim in corpore congesta, viscerum tonum variè destruxit, unde non potest non ille ipse in longum produci tempus, quemadmodum etiam exempla testantur durasse talismodi vomitus ad aliquot annos; magis tamen æmulatur, quoad paroxysmum, acutorum naturam, cum sanguinis excretio omnis excessiva citum vitæ periculum minetur.

Quoad *morem* magnus omnino dici meretur, ob adjuncta inprimis facultatis naturalis & vitalis symptomata; dein etiam ob consensum, quem habet ventriculus beneficio sexti paris nervorum cum toto corpore, quâ de causâ metuendum, ne gravius inde oriatur malum.

Ut autem eò certiores simus de affectu hoc, operæ pretium erit, ut signa ejus paulò accuratius animo perpendamus.

Manifestant verò eundem inprimis ESSENTIALITER INHÆRENTIA, dum nemo non videt, adesse præter δυσαρέστησιν & nauseam, tanquam vomitus individuos prodromos, manifestam & subitam sanguinis per os rejectionem. Neque obstat, quod per viam illam regiam, inverso naturæ ordine, non rarò aliæ quoque partes, ut pulmo, aspera arteria, caput ipsum similie quid excernere soleant; differunt enim maximè excretiones illæ à nostrâ ejiciendi modo, qui non est cum simplici exspuitione, quæ ex oris partibus, non cum screatu, qui ex asperâ arteriâ, non cum tussi, quæ ex pulmonibus materiam excretam notat; sed cum vomitu, seu motu ventriculi versus superiora facto, de quo regula generalis est: Quæcunque per vomitum ejiciuntur, ex ventriculo redduntur immediatè.

In ESSENTIALITER CONSEQUENTIBUS simili ratione vomitum hunc sanguinis arguentia deprehenduntur, ut in *actionibus naturalibus*, appetitus dejectus; in *vitalibus* pulsus debilis, frequens, lipothymia maximè urgens, & respiratio difficilis; in *qualitatibus mutatis* extremorum frigus & pallor faciei; in *excretis & retentis* alvi durities.

CAUSÆ PRÆGRESSÆ, error in rebus sex non naturalibus commissus, in cibo præcipuè, potu & motu, qui rarioris texturæ corporibus facilè maculam affricare aptus natus est, nec non aëris injuria, cui se æger noster benè potatus noctu frigidiori temporeque nebuloso exposuit, ad affectum hunc producendum multum contulère, de quo in sequentibus.

Neque dissentit SIMILITUDO, sive *ad alios* fiat relatio; agnoscit enim quilibet, vel ex vulgo quoq; ejusmodi subitaneam cum motus violentiâ materiæ alicujus per os rejectionem pro vomitu, & quidem ratione materiæ in specie sanguineum; sive *ad se ipsum*, ante biennium enim eodem morbo laborans, pro tali habitus & curatus est.

SUB-

Subjectum Principale, seu symptomatis, est Ventriculus, universalis corporis nostri coquus & promus condus, tam sensili præditus archéo, ut non solùm, quæ toti corpori pro futura sint vel nocitura, accuratè discernat; verùm etiam quæ sibi peregrina sunt & heterogenea, muneri ejusdem non convenientia, quam vicem nostro hoc casu sanguis sustinet, omni nisu eliminare satagat.

Afficitur in vomitu hoc cruento ventriculus ut similaris, intemperatus redditus ab extravasato sanguine; ut dissimilaris repletus eodem; præcipuè verò quoad utrisque communem unitatem, unde eò præsentius ad depravatum hunc motum à fundo versus orificium superius cietur.

Subjectum Minus Principale, seu causæ, nominamus Lienem, hujus mali focum. Concurrit per accidens quasi œsophagus quoque, per quem, tanquam per canalem, expultrix ventriculi irritata motu vitioso materiam peregrinam eò translatam cum impetu expellit; redundante hinc in reliquas corporis partes mali gravitate, totum enim corpus hîc suos simul patitur manes.

Afficitur ergò ventriculus non ἰδιοπαθικῶς, *essentialiter*, non enim rejicitur materia ibi genita, sed δευτεροπαθικῶς, seu *per consensum*, & quidem positivum, transmisso à liene sanguine acri mordicante, ejusque tunicas sensu exquisitissimo præditas vellicante.

Causa Immediata Proxima est διαίρεσις, seu apertio vasis unius vel alterius sanguiferi, quam consequitur statim effusio sanguinis in εὐρυχωρίαν, ventriculi, & irritatio facultatis expultricis, agitatis in motus spasmodicos fibris nerveis maximè sensibilibus, quoad fundum inprimis & orificium inferius ventriculi, unde motu peristaltico naturali inverso quæcunque obvia cum impetu exturbantur.

Causa Mediata Proximior, quoad *essentiam*, est sanguis, particulis salinis, acribus, alcalinis & sulphureis fœtus, qui ὀργασμῷ concepto, non contentus spatio sibi à naturâ concesso, vasa capillaria in ventriculi parietibus dilatavit, eorum oscula reseravit, exedit, atque hunc affectum produxit.

Peccat hic sanguis quoad *modum essendi*, 1. *quantitate*, non quidem per se, quod inde patet, quia post evacuationem hanc natura vix viribus sustentandis potest sufficere; sed respectivè & per accidens, quatenus partim ob circulationem impeditam in vasis splenicis & mesaraicis cumulatus est, partim vitiosè rarefactus exundationem affectavit.

2. *Qualitatibus* peccat tum primis, caliditate, tum secundis, tenuitate, raritate, tum tertiis potissimum, acrimoniâ salino-sulphureâ, undè ad rodendum, naturamq; stimulandam aptissimus est.

Præcipuè verò 3. *motu*, tum *generationis*, tum *locali*. Generatus quippè fuit sanguis hic vitiosus non solùm ratione materiæ, assumtorum minus bonæ notæ; verùm etiam ratione

tione efficientis, fermenti ipsorum viscerum in depuratione ejusdem occupatorum.

Postquam enim qui reliquis omnibus prospicit ventriculus ex assumtis alimentis paulò grossioribus salia sylvestria in chylum redundantia secrevit, accedente errore externo accumulata eadem in massam sanguineam per vasa lactea didita & collecta fuerunt. Hoc etiam inquinamento salino & tartareo obruta sanguinis & seri cohobia, tantum abest, ut sufficerint eidem corrigendo & eliminando; ut potius proventum hunc abundè adjuverint.

Vitium enim primæ coctionis non facilè corrigitur in secundâ, neque in tertiâ. Hinc partes serosæ, blandæ, quæ adhuc supersunt, una acorem contraxêre, saliaque corrosiva & scoriæ biliosæ feculentiores, ad segregandum in locis debitis indispositæ, eidem manserunt permistæ, quæ postmodum, per viscerum parenchymata filtratione factâ, sensim adhærent, vasa minora obstruxerunt, ut ita intumescere, turgescere, & exitu ordinario denegato, aliam sibi viam quærere ipsum oporteat.

Motus localis seorsim attendi meretur. Irruit sanguis in ventriculum per φυσαλισμὸν καὶ ἐπίσχεσιν, subitaneâ impulsione. Uti ergo hic est *recipiens*, debilitate partim nativâ, partim acquisitâ conjunctâ; ita *pars mandans* est lien, ὦσει seu pulsione pollens, ob factam ibi στάσιν, ob factam item rarefactionem & ebullitionem vitiosam.

Vasa quæ sint, quæsiti, dissentientes autores offendimus, aliis arterias, aliis venas nominantibus. Cum *Highmoro* si faciamus, dicendum fuerit, pur arterias splenicas ad ventriculum penetrare ac vomitu ejici sanguinem. Lien enim cum abundet arteriis præ omnibus visceribus, hinc iis obstructis verosimile est, sanguinem regurgitare & majori cum impetu per vas collaterale ferri ad ventriculum, ubi ob conceptum fervorem & majorem activitatem, quâ præ sanguine venoso pollet, hunc effectum facilè edere potest.

Nil obstat tamen, quin & venas id præstare asseramus, utraque enim vasa hæc sanguinem vehunt, utraque eundem datâ portâ effundunt. Ita *Riverius l.* 9. *c.* 8. putat, fieri communicationem hanc per venas, quod ramus venæ portæ in lienem divaricatus, multas propagines ad ventriculum mittat, & præterea vas breve adsit patentissimum, quod in statu naturali continuò excrementum melancholicum in ventriculum eructet.

Utrumque hoc ut concedendum etiam est, ita de priori experimentum legi meretur apud *Valverdum l.* 6. *c.* 5. *p.* 267. qui in Cardinalis cujusdam, sanguinis per vomitum rejectatione è vivis sublati, cadavere dissecto, ventriculo expresso lienem evidenter intumescere & contra expresso liene ventriculū insigniter sanguine repleri per hujusmodi venam conspexit. In nostro ægro effusio sanguinis per vas breve sine dubio in ventriculum peragitur.

Licet enim falsa sit hypothesis de succo melancholico, licet etiam con-

cesserimus, nihil per vas breve ferri ex liene ad ventriculum, de quo legi potest *Dimerbrock. l. 1. anat. c. 6. p. 32.* in statu tamen præternaturali id omninò negari non potest. Observatum quippè fuit per anatomen, tum ab aliis, tum *Magnifici D. D. Præsidis* nostri memoriâ in fœminâ vomitu cruento extinctâ, vas breve calamum scriptorium majorem æquans à liene unico trunco in ventriculum aliquot ramis disseminatum, quorum unus stylum in ventriculum admisit; non procul ab hoc, versus inferiora aliud adhuc vas, sed minus, ex liene solito longè majore ad ventriculum latum est, etiam pervium.

Reserata scilicet in his, præter dicta, vasa à rodentibus salibus, tunicas exedentibus, dilatata ab impetu, ab ὀργασμῷ, ab obstructione ipsâ reliquorum vasorum sanguinis, undè repagulis laxatis promtè excidit & colligitur in capaci satis vase, ventriculo.

Hinc & successione quadam exinaniuntur reliqui sanguinis loculi, unde in prædicto casu vasa mesaraica reperta fuér vacua, quin omnes arteriæ & venæ sanguinis vix vestigium præ sè tulerunt, præter arteriam magnam & venam cavam, parum sanguinis concreti continentes.

MEDIATÆ CAUSÆ REMOTIORES sequuntur, quæ cum in affectu nostro plurimum conferant, maximè sunt perpendendæ, quas inter primò se offert

EX NATURALIBUS, TEMPERAMENTUM phlegmatico-cholericum, quod ad humores in corpore serosos, salibus alcalibus, biliosis impræg-natos, pro variâ corporis dispositione & diætæ erroribus, producendos maximè facit.

Nec minus consentit HABITUS CORPORIS rarior, qui consimilem teneriorem sanguinis texturam importat, unde facilè fluxilior, acrior & serosior redditur.

EX NON NATURALIBUS considerandus venit

AER, cui se æger noster benè potatus exposuit, isque frigidus, nocturnus, nebulosus. Hic uti aliàs morborum ferax, ita etiam hujus mali faces accendisse videtur, quatenus & inspirando & corpus ambiendo humores, largiori potu in motum citatos, subitò congelascere fecit, ansamque non solum præcedentibus symptomatibus, verùm etiam sequenti malo dedit. Accedit locus mari balthico vicinus, qui per se incommodis quamplurimis corpora humana mactare satis potens est, dum continuò ob marinam uliginem & squalorem aër crassior & densior, aquæ etiam duriores & crudiores ferè fixitati humorum & dispositioni scorbuticæ apprimè favent.

VICTUS errores quantum ad producendum malum contulerint, non pluribus opus est adducere. Malus corvus, malum ovum; quia enim à teneris statim assuetus est cibis salitis & difficilioris coctionis, non mirum, quod sanguis ejusmodi pravus, charactere salino scorbutico fœtus, productus fuerit. Singuli ejus commatis

sunt,

sunt, qui lutosum & salinum sanguinem generare solent, corporiq; alendo minus utilem. Neque POTUS largior indictus abire debet, quippe qui & salium vehiculum constituit, & sanguinem fluxiliorem dedit, ut eò faciliùs & citiùs vasa ad ventriculum tendentia aperire & erodere potuerit.

MOTUS, quo æger non semel in excessu peccavit, (utpote deditus omnino exercitiis violentis gladiatoriis & saltatoriis) non ultimum meretur locum, siquidem per motum nimium, inprimis post cibum sumtum, chylus crudior & impurior in vasa præcipitatus, & hinc cum sanguine vitiosè confermentatus, in cohobiis ejusdem majus exhibuit negotium, congestis sensim scoriis omnis generis, fermentum viscerum inquinantibus & deturpantibus, unde denuò perpetuo suo motu illuc latus reportavit quisquilias.

EX PRÆTERNATURALIBUS tandem causæ loco poni potest ipse affectus, quo ante aliquot annos æger noster vexatus fuit, qui, licet tùm temporis curatus fuerit, potuit tamen vel levi quodam errore, semel stratâ viâ, facilè iterum propullulare, imprimis cum ejusmodi vitiosa dispositio partium tum solidarum, tum fluidarum à variis erroribus rerum nonnaturalium, ut ex historiâ patet, introducta fuerit.

Plurimùm quoque contulit, si non omne, SCORBUTICA διάθεσις, quæ uti fertilissima mater aut noverca potius est omnis generis symptomatum; ita quoque, si cum calidiori temperaturâ, cum lixivo sanguinis statu conjuncta sit, præprimis hunc nostrum fœtum excludere observata est.

Hinc non mirandum, tam varia machinæ humanæ facultatum symptomata affectum nostrum comitari, quorum jam ratio reddenda venit.

1. *Appetitus adest imminutus*, ob caloris ventriculi destructionem, fermenti diluitionem, & parietum laxationem, quæ omnia unicam ferè causam agnoscunt ingurgitationem nimiam potulentæ materiæ, hâc enim ratione calor, quia tantæ quantitati par esse non potuit, obtusus est, fermentum humiditate ibi moram nectente dilutum & feculentum redditum, parietesque moderatoribus hisce lætis, facilè laxati fuerunt, longè verò magis id factum hinc, ubi in cavitatem hanc peregrinus hospes sanguis inundavit.

2. *Pallet facies*, ob depauperatum sanguinem, omnis enim facici ζωτικὸν ἀνθος & vigor ab hoc unicè mutuandus est.

3. *Respiratio difficilis est*, quoniam sanguis, circa lienis & ventriculi regionem restagnans, gravat atque tendit diaphragma, unde in motu suo impeditur, &, cum respirationi maximè inserviat, eandem reddit difficilem.

4. Ἔκλυσιν *imminentem* non tam defectui succi nutricii ex inappetentiâ resultanti adscribimus, unde vires non debita incrementa accipiunt; quàm sanguini extra oleas vaganti,

& coagulato in ventriculo, reliquo vitiosè in corde rarefacto.

5. *Dolor gravativus ac æstus sinistri hypochondrii adest*, ob sanguinis copiâ, lienem & vasa inprimis eò tendentia in extremitatibus suis obstructa occupantem, qui distendendo ac gravando molestus, non potest non dolorem excitare & quidem gravativum, ob visceris illius structuram, quæ non adeò fibris nerveis, saltim sibi relictis, ac reliquæ partes sensibiliores, intertexta est. Adest quoq; æstus, ob eandem causam, ubi enim affluxus sanguinis, ibi quoque calor sentitur.

6. Δυσπέψιαι partim cacochymiam gravantem nunciat, partim præco ipsius vomitus est, ob communem tunicam in ore se exerente, & in toto corpore labore ventriculi.

Hæc omnia, quamvis unà cum subsequente vomitu, adhibitis remediis, deseruerint ægrum nostrum per integrum biennium; nihilominùs tamen, materiâ denuo collectâ recurrunt, idemque malum excludunt. Et quoniam exindè non exigua vis machinæ corporeæ infertur, hinc porrò sese offerunt.

7. *Pulsus debilis*, qui ab exhausto ultra εὐφορίαν sanguine, spirituumque vitalium defectu ortum ducit.

8. *Frequens*, ob usum urgentissimum, dum illud, quod propter imbecillitatem virium magnitudine præstare non potest, frequentiâ resarcire conatur natura.

9. *Frigus extremorum* consequitur sanguinem versus fontem suum vocatum; uti enim moderatoris vitæ nostræ archei officium est, in statu naturali distribuere sanguinem & calorem in omnes corporis partes; sic in statu præternaturali sæpè visitur, ut contrario motu sanguinem à peripheriâ ad centrum revocet.

10. *Lipothymiæ* eadem ferè est ratio, inductæ à resolutione spirituum & grumescentiâ sanguinis reliqui.

11. *Repetit malum* post duos dies, & quidem *decumbente in dextrum latus ægro*, novo per circulationem sanguine ad hiantes vias nec dum occlusas appellente, & positu hoc ἕξιν καὶ εὐθυωρίαν seu decubitum ad inferiora magis inveniente.

12. *Alvus* deniq́ue *non facit officium*, vitio archei, qui ut nullis actionibus in toto corpore in eujusmodi turbis ritè invigilare potest; ita quoque in secretione inutilium quasi obdormit.

Consideratis itaque his omnibus, quæ ceu causæ affectum antecessêre, & quæ ut symptomata illum secuta sunt, videndum nunc est, quale sit statuendum PROGNOSTICON.

SALUTIS & MORTIS respectu si ægrum consideramus, facilè patet, non carere illum periculo, siquidem metuendum, ne vel cum illâ ipsâ frequenti sanguinis per vomitum rejectione ipsam purpuream simul ejiciat animam, vel pretiosissimo illo vitæ thesauro & irreparabili, sanguine scilicet, privatus, cachexiam & hydropem sibi contrahat, quorum posterius paucos admodùm, ut practici annotarunt, reconvalescere si-

vit,

vit, quinimò neminem ex vomitu cruento hydropem passum conservatum se vidisse scribit *Dodonæus*. Neque symptomata hîc maximè urgentia, ut pulsus debilis & frequens, lipothymia, frigus extremorum, per aliquot dies perseverantia boni quid important, quippè quæ de affectus hujus magnitudine abundè testantur. Nihil omnius tamen, cum æger sit juvenis, cum ab eodem morbo jam semel feliciter liberatus, cum certo potissimum corporis positu magis vomitus reciprocet, & inducias det, spem amplam concipimus futuræ liberationis, & recuperandæ sanitatis, modò ipse se non destituat, dictisque audiens solicitè omnia observet præstanda.

Nec de BREVITATE paroxysmantis morbi dubitamus, diu enim œconomia vitalis hunc statum sustinere non poterit, sed longius tamen temporis spatium pro recuperandis viribus, viscerum tono, & ipsius sanguinis κράσει corrigendâ requiretur, in quibus singulis tamen jam memorata non parum nos confirmant.

EVENTUS MODUM dicimus futurum lentâ conversione *ad salutem*, occlusis nempè vasorum osculis sanguinem dimittentibus, obstructis verò circa lienem reseratis, ut liberè iterum circulari possit sanguis, quo facto facilè erit occurrere reliquis symptomatibus, per alterantia sanguinem & confortantia.

Hinc posito prognostico, proximum erit, ut ad CURATIONEM nos accingamus, secuti, juxta METHODUM MEDENDI, INDICATIONUM triadem. CURATORIA ipsum morbum, ex intemperie & unitatis solutione, conflatum tollendum esse monet. PRÆSERVATORIA, quæ circa causas amovendas occupata est, sanguinem acrem temperandum vasorumque obstructionem tollendum innuit. VITALIS symptomata urgentissima, ne filum vitæ abrumpant, sollicitè attendit & virium reliquias conservat.

Satisfiet his ex TRIPLICI remediorum FONTE & quidem primò omnium sese nobis exhibet ex CHIRURGICO VENÆ SECTIO, quæ an in ægro nostro locum habeat vel indicetur, disquirendum est.

Vires sanè maximè sunt debiles, prostratæ, minimeque ad illam sustinendam sufficientes apparent. Deinde tantum sanguinis jam dum per vomitus crebriores rejectum est, quantum nec in robustissimis venæ sectione detrahere prudens auserit medicus, quinimò lipothymiæ urgentes hanc ipsam respuere videntur. Nihilominùs verò cum ex duobus malis eligendum sit minus: cum deflectens ab orbitâ suâ sanguis in circulum suũ revocandus, cum lipothymiæ sint recuperabiles & transitoriæ, proficuam & necessariam illam asserimus.

Hinc, simulac paulisper recollectæ erunt vires, ut sufficientes videantur huic negotio, vena aperiatur saphena vel pollicaris in dextro pede, & emittatur sanguis ad unam vel alteram unicam. Si enim natura ferre

potest tam enormem profusionem, quid ni faciliùs longè minorem effusionem, prudenti manu pro lubitu regulandam, sustinuerit?

Utque eò magis fiat revulsio à ventriculo, ex usu quoque erunt CUCURBITULÆ SICCÆ hypochondrio sinistro applicandæ, item FRICTIONES extremorum, quò sanguis sensim in vasa ordinaria remeet, neque diuturniori morâ circa præcordia subsistens grumescat, malumque malo exitu finiat.

Primariò verò præsidia eaque validiora nobis suppeditat PHARMACIA, in quâ consuetâ methodo primò se offerunt LENIENTIA, indicata tum à cacochymiâ serosâ & biliosâ, tum ab alvi adstrictione, imò imperata quasi sola, quia purgantia propriè dicta minùs in paroxysmo tuta sunt, metuendumque in eo, ne vires magis labefiant, vasa verò majorem apertionem & irritationem patiantur.

Cumque affectus requirat adstringentia vasa & vias, vel hoc solo nomine quoque de lenientibus cogitandum est, ut interpolata statui naturali conformem processum servent.

℞. *Elect. lenitiv.* ℥ij.
rhab. Alex. ℥ß.
cryst. ♀ ʒß.
syr. ros. solut. q. s. sacch. parum.
M. F. l. a. Bolus.

S. Lindzucker auf einmal.

℞. ▽ *laxat. Minder.* ℥ij.
extract. rhab. ℈i.
mann. calabr. ℥ß.
M. F. Haustus.

S. Laxiertränckleín auf 1 mal.

℞. *Rad. alth. glycyrrh. ana* ʒiß.
rhab. Alex. ʒi.
fl. anth. fumar. 4. cord. ana pij.
pulp. tamarind. ℥ß.
*passul. min. m*ß.
cass. lign. ʒß.
Concis. contus. gr. m. coq. ins. q. seri lact. capr.
℞. *Col.* ℥iij.
adde *mann. puriss.* ℥ß.
M. F. Haustus. S. Ut supra.

PRÆPARANTIUM locum tuebuntur, quæ sanguinem biliosis scoriis refertum contemperant, illum à vasis ventriculi repellunt, & ulteriorem influxum prohibent, in quem scopum sequentibus uti possumus.

℞. *Aq. papav. rhæad. acetos plantag. ana* ℥iß.
sang. symph. ℥ß.
syr. corall. rubr. de ros. sicc. ana ʒiij.
M. F. Julepus.

S. Alterir- und Stärcktränckleín.

℞. *Aq. torment. bistort. plantag. burs. past. ana* ℥i.
centinodii, traumat. compos. ana ʒvi.
℞ *æ papav. rhæad. viol. ana* ʒij.
syr. myrtin. ℥ß.
M. F. Potio.

Quod si confirmatis viribus ad expurgandam cacochymiam & præservandum morbum imposterum fortioribus uti integrum sit, sequentia exempli loco esse queunt.

℞. *Pulv. laxat. veget.* ℈i.
resin. galap. gr. iij.
⊕ ♁*iat. g. v.*

ꝏ *fæ-*

♌ *fœnic. gutt. j.*

M. S. Purgier Pulver auf 1 mal.

℞. *Extr. panchymag. Croll. gr. xv.*
resin. scammon. gialap. ana gr. iv.
♌ *anis. gutt. ij.*
elix. ppt. q. s.
M. F. Pilulæ

S. Purgier-Pillen auf 1 mal.

℞. *Rhab. Alexandr. elect. fol. senn. Alexandr. s. s. ana ʒij.*
fibr. helleb. nigr. ʒi.
fl. 4. cord. ana pj.
Infund. in s. q. seri lact. capr. per ☽, manè ebulliant.
Colat. ℞. *ʒiij.*
adde *crem.* ♀*ri gr. viij.*
mann. puriss. ʒi.
M. F. Potio.

M. S. Purgiertränckleim auf einmal.

VOMITORIA consultiùs omittuntur; quamvis enim adhuc in ipso ventriculo aliquid materiæ vitiosæ latitare possit; hic tamen vomitus vomitu non curabitur, sed potius promovebitur, siquidem ob vehementiam & stimulum eadem quæ in purgantibus, imò multò magis sunt metuenda. Illa ergò, quæ ventriculum malè habent, potius resolvenda & discutienda.

Plurimum verò spei ponendum meritò in CLYSTERIBUS, quod citra omnem molestiam alvum expediant, nec per locum affectum, quod purgantia videntur facere, magis evacuent.

℞. *rad. lil. alb. malv. alth. aspar. ana ʒß.*
herb. ſ. emoll. chamomill. fol. senn. ana mß.
fl. persic. malv. arbor. acac. ana p. iij.
sem. fœn. græc. lini, ana ʒiij.
fic. ping. n. vi.
Coq. in s. q. ▽ *simpl.*
Col. ℞. ℔*j.*
adde *elect. diacathol.* ʒß.
⊖ ♀*ri* ☉*i.*

M. F. Clyster. Applicetur, ut decet.

℞. *rad. ebuli, fœniculi, althææ, ana ʒß.*
fol. heder. arbor. fumar. violar. parietar. ana mj.
fl. chamom. hyperic. ana mß.
rhab. Alex. ʒi.
fol. senn. s. st. ʒij.
prun. Damasc. n. vj.
Coq. in s. q. ▽ *simpl.*
℞. *Col.* ℔*j.*
elect. lenit. diaphœnic. ana ʒß.
ol. thapsi. barbat. ʒi.
☉ ♂*iat. ʒi.*
vitell. ovi n. j.
M. F. Clyster.

DIURETICA non minus ex usu erunt, ut horum ope vasa mesenterica & splenica referemus, sanguinis motui libertatem fœneremur, & unà amurcam biliosam & pituitosam corrigamus.

℞. *Arcani* ♀*i Sennert.* ♎ ⊖ ♂*lis ana ʒi.*
M. D. In vitro.

S. Eröffnende Mixtur.

℞. *Lap.* ♋ *ppt. ʒß.*
hepat. rubr. Dresd. ♓ *ʒi.*
croc. ♂ *aperit. gr. x.*
M. F. Pulvis.

S. Eröffnendes Pulver auf 2 mal.

℞. ▽ *aperitiv. Schröd. ʒij.*
clyss. ♃*ii* ♄*rati* ☉*iß.*

Syr.

syr. dialth. Fernelii q.s.
M. F. Potiuncula.

S. Eröffnendes Tränklein auf 1 mal.

DIAPHORETICA vix præterquam temperatiora conyenient, eum in finem potissimùm seligenda, ut grumescentiam sanguinis dissipent, & sanguinis motus ad peripheriam suam derivetur magis.

℞. *Bezoar. ♂lis, extr. torment. ana* ʒß.
laud. opiat. gr. ß.
M. F. Pilulæ.

S. Zertheil-Pillen auf 1 mal.

℞. *Elect. diascord. Fracast.* ʒß.
CC. ustippt. ʒij.
sacch. q.s.
M. F. Bolus.

S. Schweißtreibender Zucker auf 1 mal.

℞. *Pulv. bez. Sennert. bez. ♂lis cachect. ana* ʒj.
lap. bez. occ. gr. vi.
magist. anod. gr. iij.
M. F. Pulv.

S. Schweiß-Pulver auf 2 mal.

ALTERANTIA & CONFORTANTIA deniqúe exoptatum ferent auxilium, unicè hinc & præcipuè exosculanda, quæ nimirum qualitates vitiosas sanguinis intimiùs corrigunt, parietes ventriculi conglutinant, ipsiusque tonum restituunt, & vires labantes in pristinum robur asserunt.

℞. *Essent. traumat. D. D. Præs.* ʒ ij.
anod. ʒß.

M. S. Sonderbare Tinctur.

℞. *Ræ antiph.* ʒiß.
D. In vitro. S. Ut prius.

℞. *Ræ ♂adstr. corall. ana* ʒi.
hæmatit. ʒß.

S. Anhaltende Tinctur.

℞. *Conserv. menth. acetos. cichor. ana* ʒß.
species. de gemm. frig. diatr. sandal. ana ʒi.
gum. tragac. corall ppt. lap. ♋ ppt. ana ʒß.
croc. ♂ adstring. ʒi.
Ræ corall. ʒß.
M. c. s. q. syr. papav. rhœad.
F. l. a. Electuar.

S. Kühlende Lattwerg.

℞. *Croc. ♂ adstr. ebor. s. ▽ ppt. corall. ppt. ana* ʒi.
sang. Dracon. ▽ sigill. ana ʒß.
laud. opiat. gr. j.
M. F. Pulvis.

S. Anhaltend Magen-Pulver auf fünfmal.

℞. *Aq. acetos. endiv. plantag. bugl. borrag. ana* ʒi.
cordial. Herc. Saxon. frig. centinod. ana ʒß.
mag. corall. lap. ♋ ppt. ana ʒß.
Ræ corall. ʒij.
✕ ʒß.
syr. myrtin. parum.
M. F. Potio.

S. Stärck-Tränklein auf etlichmal.

℞. *▽ torment. plantag. centinod. ana* ʒiß.
cinam. s. v. ʒi.
lap. ♋ ppt. ʒi.
sangu. dracon. mum. ppt. ana ʒi.
Ræ anod. ʒß.
syr. de rs. sicc. q.s.
M. F. Potio. S. Ut supra.

℞. *Se-*

℞. *semin. hyosc. alb. gr. xv.*
sangu. Drac. corall. ppt. aa. ʒj.
lap. hæmat. ppt. ʒß.
nuciſt. ʒß.
M. F. pulvis.

S. Anhaltend Pülverlein auf 5. mal.

℞. *pulv. ſtypt. Croll. vel Dn. D. Præſ.*
lap. ℈. ppt. aa ʒj.
laud. opiat. gr. j.
M. F. Pulvis.

S. Sonderbahr Pulver auf 2. mal.

Poteſt vehiculi loco ſumi *aqua plantaginis* vel *oxycratum*, quod *Riverius* in vomitu ſanguinis ſiſtendo maximo encomio extollit.

℞. *ſpec. diamargar. frig. diatr. ſandal. ana ʒj.*
ſangu. dracon. orient. finiſſ. lap. hæmat. ana ʒij.
extract. torment. ʒß.
ſacch. alb. puriſſ. q. ſ.
M. F. l. a. Rotulæ.

S. Stärck-Küchlein.

℞. ▽ *piloſell. plantag. ſanic. agrimon. ana ʒiß.*
ſirup. corall. papav. rhœad. aa. ʒß.
℞æ *corall. ʒij.*
eſſeæ hyperic. ʒiß.
ocul. ℔. ʒj
M. S. Blutſtillender Safft.

Nec EXTERNA ſtomacho apponenda erunt de nihilo, revellendo, roborando proficua.

℞. *empl. diaphœn. fr. de cruſt. pan. ana ʒvj.*
℔ nuciſt. expreſſ. ʒj.
M. F. l. a. Empl.

S. Pflaſter gegen das Erbrechen.

℞. *empl. de cruſt. panis ʒß.*
cerati ſtomach. Cratonis ʒiij.
ſuccolat. maſtich. ana ʒij.
malax. c. ℔ maſtich. q. ſ.
F. l. a. Empl.

S. Magenpflaſter.

℞. *pulv. marrub. menth. abſinth. pont. ſtomach. Mynſ. ana ʒj.*
N. M. cinamom. Zedoar. ana ʒiß.
ferment. ʒij.
✝ *roſar. q. ſ.*
M. F. l. a. Catapl.

Neque balſama ſeu linimenta hîc ſuâ carent laude, unde ſequens præſcribimus:

℞. ℔ *N. M. expreſſ. ʒij.*
menth. maſtich. abſinth. ana gr. v.
macis. ſuccin. lign. rhod. a. gtt. iv.
balſam. Peruv. ʒß.
M. D. in pyxide.

S. Magen-Balſam.

Sacculus etiam applicari poteſt ſequens:

℞. *rad. zedoar. galang. maſtich. ana ʒij.*
herb. menth. mj.
marrub. abſinth. ſcordii. aa. mß.
fl. roſar. rubr. balauſt. hyperic. ana piij.
ſem. carv. aniſ. ana ʒlij.
xyloal. ʒj.

conciſ. contuſ. gr. m. inſuantur ſaculo irrorentur ▽ *menth.* imponantur calidè ventriculo.

DIÆTAM quod attinet, illa ipſa complementum addit curationi noſtræ, modò juxta præſcriptum probè obſervetur, ſiquidem errore hujus facilè omnia correcta & reſtituta peſſum ibunt.

In NATURALI ergò eligat CIBUM melio-

melioris notæ; panis sit ex farinâ triticeâ vel secalinâ primariâ, benè coctus & fermentatus, vitentur contra ea grossiora, aliique cibi antea consueti, & illorum loco in usum trahantur εὐπεπῆ, & benè nutrientes, non nimis aromatisati & dulces, utpote in bilem facilè abeuntes. Ex carnibus animalium possunt eligi caro vitulina, vervecina, si sint juniores, non nimis pingues, caro caponum, perdicum, aliarumq; avium, juniorum inprimis, exceptis aquaticis.

Gelatinæ maximo quoq; usui erunt, quia temperant sanguinem ab æstu nimio, blandeque demulcent. Lac si desiderat æger, adsumatur caprinum, in quo interdum chalybs candens sit extinctus. Ova frixa exulare debent, & loco horum uti potest sorbilibus. Pisces, si avidè desiderentur, sint saxatiles, & in aquis puris degentes. Potus quoque sit moderatus, temperatus, non nimis calidus, ut cerevisia hordeacea benè defecata; vinum verò imprimis generosius vitetur, aut succo citri prius temperetur.

In Vitali Aer, quantum possibile, eligatur purus & temperatus, ne vitiosam illam qualitatem sanguis iterum contrahat. Nebulosus enim, crassus & frigidus, ut superiùs dictum, maximè dispositionem illam vitiosam in actum deducere possunt.

In naturali quies in paroxysmo cordi habeatur, vitetur decubitus in dextrum latus, & oppositum potiùs premat. Exulet motus omnis, unde in posterum ille ipse vehementior, inprimis post cibum sumtum, cane pejus ac angue fugiatur, propter rationem superiùs datam.

Somnus paulò largior, tum quia humectat corpus & partes salinas acres diluit, tum quoque, quia externis sensibus quiescentibus vires magis recolliguntur & natura roboratur, utilis erit.

Animi pathemata vehementiora, ut ira, mœror, tristitia, absint, utpote quæ sanguinem mirum in modum exagitant.

Excreta & retenta naturæ regulis respondeant, vel limitentur ad easdem, alvo pro re natâ ad officium suum monitâ, devitatis tamen aloeticis.

CASUS XIV.

De DOLORE COLICO.

Vir triginta circiter annorum, temperamento calido & sicco præditus, macilentus, & staturæ oblongioris, leges Diætæ non adeò observare solitus, sed potius appetitui indulgens, cibis delectabatur partim calidis, bilemque adaugentibus, partim quoque flatulentis, sæpiusque cerevisiam minus defæcatam,

catam, vinumque paulò liberalius ingurgitabat. Hinc quandoque adſtringi alvus ita cœperat, ut per aliquot dies obſerata nihil quicquam excerneret. Æger verò naturæ robori & bonitati, quâ aliâs gaudebat, hæc committens, de remediis parum cogitarat, hinc permanente adhuc alvi adſtrictione ventris dolores, maximè circa hypochondrium dextrum, & verſus umbilicum, oborti, inſignem perforationis cujusdam ſenſum & moleſtiam excitarunt, quibus quandoque murmura & borborygmi, cum ventris inflatione, Siti, Nauſea, & Vomitu humoris ſubamari & viſcidi per intervalla ſuperveniunt. Doloris itaque acerbitate, metuque mali gravioris inductus Æger Medicum expetit conſilium.

RESOLUTIO.

AFFECTUS, quô Æger præſens laborat, COLICA eſt PASSIO, vel DOLOR COLICUS, adeoque ex illorum numero, qui *nomen* à *ſymptomate* & *parte affectâ* habent, monente *Galen. l. 2, m. m. c. 2.* Dolet enim Colon, inteſtinum craſſum, quod ἀπὸ τῆ κολάζειν, à *contorquendo*, & *caſtigando*, eò quòd doloribus ſit maximè obnoxium derivari ſolet, recenſente *Bartholin. Anatom. Reformat. p. 68.* quamquàm aliis magis arrideat derivatio ἀπὸ τῆ κωλύειν, quod *retardare, removere, prohibere* ſignificat, ſiquidem in hujus inteſtini cellulis fœces alvinæ retardantur aliquamdiu atq; detinentur. Sed mittemus hæc, ad *Etymologiam* pertinentia, *remque* ipſam potius intuebimur.

DESCRIBI poteſt hæc paſſio: Quod ſit triſtis ſenſatio, ſive Aucta p. n. tactûs in inteſtinis, præſertim *Colô*, variaque perceptio, à membranarum & partium nervoſarum, in dicto præſertim inteſtino, contiaui ſolutione proveniens. Patet hinc, *Colicum dolorem* ad *ſymptomata* primæ claſſis h. e. *actionis læſæ* pertinere. Nolumus autem eam litem nunc noſtram facere, quâ aliâs, num per actionem *depravatam* an *auctam* potius, hæc læſio explicari debeat? controvertitur: cùm quicquid ſtatuatur, defendi, ſi rectè explicetur, poſſit, & cæteroquin parum momenti afferre ad curationem videatur.

Eſſe autem hunc & non alium Affectum, quò noſter excruciatur Æger, ea, quæ in Hiſtoriâ recenſentur, haut obſcurè indicant. Nam 1. ipſa adſunt *eſſentialiter Inhærentia*, *ſenſatio* ſcil. *triſtis*, ſive aucta p. n. variaque *in inteſtinis* & præſertim *Colo* tactus perceptio; quæ duo hujus ſymptomatis naturam & eſſentiam potiſſimum abſolvunt. Adſunt 2. *Eſſentialiter conſequentia*, ſiquidem Hiſtoria refert, præter *Alvi adſtrictionem*, etiam *Ventris murmura* & *inflationem* percipi, *nauſeamque* & *ſitim* cum *vomitu humoris ſubamari* & *viſcidi* acceſſiſſe. Quod ſi 3. *prægreſſas* exami-

nemus *causas*, tales sanè extiterunt, ut ejusmodi passionem haut difficulter producere potuerint, prout posteà circa Caussarum investigationem pluribus ostendetur.

SUBIECTUM nunc s. PARTEM AFFECTAM quod attinet, partim *Ventris* in genere fit mentio, partim verò & præsertim *Hypochondrii dextri*, & *umbilici regio*, in Casu nostro denominatur, ut proindè non obscurè pateat, si de parte principaliter affecta sermo instituatur, *Colon* esse, ceu superius quoque innuimus; hinc quamvis *Colica passio latè* sumta omnem intestinorum Dolorem significet, nostrum tamen Ægrum Colico dolore *strictè* acceptô affligi, ipsa regio, quam cruciatus hic maximoperè occupat, & quæ Coli dicitur, ostendere potest. Est enim *Colon* crassorum intestinorum secundum, cœteris multò amplius & latius, unde κοῖλον quasi, seu *cavum* aliis dici videtur. Incipit, ut verbis *Diemerbrockii* dicam, circa os Ilium dextrum, proximo ibidem Reni se jungens, hinc sursum assurgit, & facto sub jecore flexu transversim sub fundo ventriculi (cui mediante omento annectitur) pergit, & à sinistris Lieni Renique sinistro tenuibus membranis adhæret, atque circa os ilium sinistrum, factô flexu, Recti intestini principium orditur. Quæ situs & conformationis variis distinctæ cellulis ratio in hunc abit usum, ut dicto in Intestino fæces alvinæ coacerventur, & usque ad excretionis tempus detineantur. Reliqua, quæ modo recensitis addi possent, apud Anatomicos videantur.

Undenam verò Æger hoc mali genus patiatur inquirere jam inprimis convenit, cùm effectus nonnisi remotâ caussâ cessare soleat. Ordine ut progrediamur & primò de CAUSSA PROXIMA dicamus, solutionem continui in membranis, partibusque Intestini potissimum Coli nervosis, non tam factam, quàm fientem, superius allata Affectus hujus definitio accusat. Hinc enim augetur p. n. vel depravatur in partibus maximè sensibilibus, illa tactûs perceptio, spiritusq; in partibus istis hospitantes in varias ἀταξίας vel inordinationes adiguntur.

Hanc continui solutionem sub improportionati objecti schemate produxerunt CAUSSÆ MEDIATÆ, quarum PROXIMIORES in *Humores* & *Flatus* rejiciendæ hoc quidem in Casu videntur; siquidem non solum Bilis, sed etiam Pituita glutinosa seu viscida illi permista, symbolum satis evidens conferunt; quam humorum miscelam Flatuum quoque haut infrequentem caussam esse statuit *Sylv. l. 2. c. 21. §. 9.* ipsaque id ratio & experientia confirmant. Hinc quamvis chylificationis in ventriculo vitium primas quasi turbas moveat, Bilis tamè aliiq; humores excrementicii ad intestina transmissi potissimum accusandi, quippe qui p. n. in Intestinis subsistentes, & coacervati particulis suis salino-acidis atque glutinosis, nervosas Intestinorum partes insigni cum cruciatu

ciatu vellicant; exituque denegato in flatus resoluti adeò quandoque Colon distendunt, ut etiam brachii amplitudinem cavitate suâ adæquasse observatum fuerit, prout exempla apud *Schenck. l. 3. obs. de Intest. p. 174.* Plater. *l. 3. Obs. p. 656.* occurentia testantur.

Quod si jam porrò CAUSSARUM REMOTIORUM instituimus examen, & eos juxta duplicem *rerum naturalium, non naturalium*, & *p. n.* classem consid[illegible]mus, non parum in lata sententia confirmamur. Nam inter *res naturales* ipsa nobis Historie *Temperamentum* Ægri calidum & siccum s. cholericum ostendit, quod ad evidentem particularum sulphureo-salinarum productionem maximè aptum atque dispositum esse indies experimur. Ut ne jam dicamus, *habitum corporis* macilentiorem tali temperamento multum debere, præterquam quòd *sexus Virilis*, præ muliebri, plerumque hoc malo magis & frequentius infestari solet. *Res non naturales* quod attinet, patet ex historia affectus, Ægrum de ligitima *victus ratione* parum fuisse sollicitum, quin potius genio suo indulsisse, & cibis bilem ac pituitam adaugentibus, flatusque generantibus delectatum, *Libere* quoque & *Cereri* strenuè litasse. Jam vero constat, quas Vinum, præsertim recens, & Cerevisia minus defœcata excitare turbas & possint & soleant; Flatuosum omne est mustum, ait *Galen. l. 2. de Aliment. facultat. c. 9.* neq; insolita res est, Cerevisiam nimis recentem ventrem inflare, turbare alvum, atque intestinorum creare dolores, vid. *Sebiz. l. 4. de aliment. facultat. c. 4. p. 1154.* Possemus hæc prolixius deducere, si in Historia morbi observata hactenus diætæ ratio paulò specialius descripta fuisset. Sed plerumque Ægri, quid rei gesserint, Medicum celant; semetipsos potius, quàm illum decipientes, dumque sanis omnia sana putant, eò facilius mediocritatis, naturæ suæ convenientis leges transgrediuntur. Ad tertiam classem, quæ *res p. n.* comprehendit, accedentes, equidem quibus Æger obnoxius morbis fuerit, aut etiam laboraverit, Historia non recensèt, nisi quis forsan illam *alvi adstrictionem*, quam interdum passus est, eò referre velit, quippe quæ aliàs sanis non æq; accidere solet. Hanc si excipiamus, robur naturæ, quo hactenus usum fuisse Ægrum, perhibetur, innuere videtur, satis eum bellè, adeoque à morbis, præsertim iis, quæ intestinis insidias struunt, plerumque immunem hactenus vixisse. Silente verò Historiâ, non est, ut extra oleas vagemur.

Non destituimur autem propterea rationibus, quibus, deducto nunc caussarum examine, SYMPTOMATA, quæ dictus dolor secum traxit, & quorum in Casu nostro facta mentio est, illustremus. 1. enim illa ipsa *alvi adstrictio* & *constipatio* vix aliunde, quàm à viscerum siccitate, & materiâ glutinosa parietibus intestini Coli adhærente, commodius deducetur, quandoquidem ipsa ratio dictitat, Cibos calidos ficciores, imò & crassiores, sicuti

ficuti coctionem primam valde turbant, ita in secundâ non fieri meliorem; sed bilis & pituitæ viscidæ proventum ubique deponere, hincque ad fœcum alvinarum duritiem plurimum conferre, præsertim si quis sui curam negligentius gesserit, quod Ægrum fecisse ex Historia patet. Hinc 2. *Dolores Ventris* præsertim *circa Coli regionem* sunt oborti, eò quòd hoc intestinum, ceu supra ostendimus, subjecti rationem subeat, hujusque tunicas, & membranam interiorem Humores biliosi & acres lancinent, ac bituitosi & viscidi in flatus resoluti distendant, sicque solvendo continuitatem cruciatus insignes causentur. *Murmura* interim 3. una percipiuntur, certa flatuum indicia; siquidem in amplo satis Coli spatio modò dicta materia pituitosa glutinosa cum bile juncta, tantò facilius in flatus resolvi, & vagos Ventris dolores, quin certâ etiam ratione alicubi fixos & terebrantes excitare potest. Subsecuta tamen 4. *Ventris inflatio*, ab excrementorum, quæ excerni debebant, durante per aliquot dies retentione; hinc enim flatus ab exitu prohibiti, amplius spatium cum tempore quærentes, Coli cavum non sine molestia distenderunt, & propter hujus intestini ambitum, magnam abdominis regionem inflarunt. Neque ibi turbæ hæ solum excitatæ, sed 5. etiam *Situs* cum *Nausea*, & subsequente materiæ subamatæ & viscidæ *Vomitus* supervenerunt, eò quòd talis saburra, in Ventriculo æque ac intestino Colo contenta, stomachum quoque irritarit, & præter inductam siccitatem, Sitis causam, per consensum ex communione Nervorum à sexto pari prodeuntium, ventriculumque & intestina amplectentium, affectô Colô, in motûs ἀτάξιαν unà rapuerit.

Quibus ita perpensis juxtâ ac expositis, quid spei Ægro, sanitatem quasi anhelanti supersit, & quale PROGNOSTICUM, ratione *eventus*, hinc colligere liceat, proximum est ut edisseramus. Patet autem ex *proœmio* nostro, quàm periculi non minus, ac dolorum plenissimus Affectus sit Dolor Colicus, quippe cujus tanta quandoque ingruit violentia, ut rectè dixerit *Trallianus. l. 10. c. 1.* ira laborantes mori sæpius, quàm diutius hoc cum Affectu conflictari, malle: imò nonnulli hos dolores perferre non valentes, sibi necem intulerint, uti testatur *Gal. l. 2. de Compos. med. sec. loc. c. 1.* Interea tamen cùm præsenti in Casu mali causa non adeò sit vehemens, neque tam altas egerit radices, & symptomata, quæ supervenerunt, paulò remissius agere videantur, tantum abest, ut quandam malignitatem præ se ferant, ipseque Æger validâ, alioquin corporis constitutione gaudeat, spes bona illucescit, fore, ut modò fœces induratæ dissolvantur & excernantur, sicque humoribus, hincque oriundis flatibus exitus concedatur, sopito dolore, pristinam ille sanitatem brevi recuperet.

Quam ut obtineat Æger, maturanda est CURATIO, neque enim hic Affectus patitur moram, quin potius illius *symptomata* festinationem urgent.

gent. Ne verò sine *methodo* progrediamur, ea, quibus *indicationes* opus esse ostendent, ita peragere conabimur, ut præsertim *urgentiori* occurramus. *Urget* autem *doloris vehementia*, à solutione continui proveniens, objectum itaque solvens, quò commodius removeatur, præter *anodynorum* usum tempestive & cautè adhibendum, ante omnia fœces duriores emolliendæ pariter atque educendæ erunt. Hisce peractis, & jam sopitâ fractâque doloris vi, primæ viæ ulterius ab humoribus peccantibus eluendæ atque liberandæ, Flatusque discutiendi ventriculoque prospiciendum habitâ ubique *Virium* ratione.

Præsidiorum materiam nobis *Fontes* usitati submini-strabunt. Ubi quidem, ad *Chirurgicum* quod attinet, venæ sectionis nullus hic esse locus videtur, cum neque plethora in Ægro observetur, neque febris adsit; Cucurbitulam magnam cum flammâ copiosâ circa umbilicum abdomini applicandam nonnulli laudant; (V. *River. in obss. communicat. p. 665.*) nostro tamen Ægro, ob causæ diversitatem, hoc auxilii genus nec necessarium, neque utile arbitramur.

Major interim levaminis spes in iis sita est remediis, quæ Fons *Pharmaceuticus* pollicetur; utpote quorum beneficio excrementa evacuare, flatus discutere, sicque doloris obtinere mitigationem propiùs licebit. Nulla autem auxiliorum genera, id æque citò tutoque, quàm *Clysteres*, & quidem emollientes efficient, quos ipsa etiam fœcum diuturnior retentio, & durities accelerare jubent. Tale igitur *Enema*, quàm primum fuerit paratum, injiciatur:

℞. *rad. alth. malv. lil. alb. aa.* ℥ß.
Herb. 4. emoll. aa. mj.
Flor. Verbasc.
Chamomill.
Sambuc. aa. mß.
Prunor. dulc. exossat. No. 9.
Coque in s. q. ▽. *comm. ad.* 3.
Colat. ℞. ℥. x. *add.*
Unguent. pro Clysmat. ℥j.
Elect. lenitiv. Florenzol. ℥ß.
ol. chamomill. aneth. aa. ℥j.
Vitell. ov. No. 1. 0. *parum.*
M. F. Clyster.

Interea quoque venter ol. *amygd. dulc. & chamomill.* vel *Unguent. Clysmat.* & *Anodyn.* inungi poterit. Quod si nihilominus Dolor continuet, *Enema* magis *anodynum* & *abstergens* injiciatur. e. g.

℞. *rad alth.* ℥ß.
liquirit. ℥ij.
helen. ℥j.
Herb. chamomill. c. flor. verbasc. c. flor. aa. mjß.
Flor. sambuc. p. j.
viol. papav. errat. aa. p. ij.
Summitat. aneth. aa. p. ij.
Coq. in s. q. lact. dulc. ad. 3.
Colat. ℞. ℥x. *dissolv. sacchar.*
Thom. ℥iß. *vitell. ov. No.* 1.
P. Enema.

Commendant nonnulli quoque *purgantia*, eò quòd experientia docuerit, unico sæpè purgante dolores contumaciissimos & vel triginta enemata eludentes, fuisse devictos, vid. *River. in prax. lib.* 10, *c.* 1. Nostro interim

Ægro

Ægro potius ab usu clysteris exhibendum ducerem *ol. amygd. dulc. rec. express.* ℥ij ß. cum *juscul. carn. gallin.* & si non responderit effectus expectationi, ad alia *interna* pariter atque *externa Anodyna* accedendum erit. Internè seq. *mixturam* propinarem:

℞. *V. carminativ. Dorncr.* ℥iiß.
physogon.
Cordial. frigid. B. Tim. à Guldenkl. aa. ℥ß.
Pulv. intestin. præp. lup. ℥ß.
Syrup. de Cortic. aurant. ℥ij.

M. S. Mixtur gegen das Grimmen/bisweilen ein paar Löffel voll.

Vel

sumat. cum juscul. pull. gtt. xx. l. xxv. seq. Essent.

℞. *Essent. aurant.* ℥iß.
anodyn. zvvölff. ℥ß.
Spirit. anticolic. D. Mich. ʒi.

M. S. Schmertzen-stillendes Essentz.

Non ignoro, circa Narcoticorum usum Practicos dissentire, & certum est, haut promiscuè illis esse utendum, præsertim si Colica à caussâ frigida ortum duxerit; quandoquidem verò dolor, quem Noster patitur, non minus à bile, quàm à pituitâ provenit, ipseque Æger cholericus est, patere puto, haut ἀκαίρως narcotica, ipsumq; adeò *laudan. Opiat.* si cruciatus nimis urgeant, in usum vocari; quæ tamen ut ne nimis citò neque nimis tardè adhibeantur, cavendum esse reor. vid. Sennert. *l. 3. prax. P. 2. l. 2. cap. 6. p. 259.* Quare modò laudata præmittenda duxi, quibus etiam *externa* in subsidium adjungere seqq. conveniet.

℞. *ol. chamomill. aneth. aa.* ℥ß.
stillatit. aneth. ʒß.
carv. fœnicul. aa. gtt. v.

M. S. Lindrendes Oel / den Leib offt damit zu schmieren.

Vel umbilico inungatur parum *Balsam. fœnicul. Horst.* cui *ol. stillat.* modò laudata permisceri poterunt.

Vel

℞. *Emplastr. de crust. pan. bacc. laur.* aa. ℥ß.
Malax. ol. menth. & aneth. q. s.
add. ol. stillatit. chamomill. ʒß.

M. S. Pflaster/auf den Leib zu legen.

Vel *sacculi* ex *avena* vel *sale calefactis*, aut *Herb. absynth. menth. meliss. abrotan. fol. laur. fl. chamomill. sem. cumin. in aq.* vel *vino* coctis abdomini calidè imponantur. Quæ domestica licet, & in vulgus nota auxilia, si dextrè & methodicè adhibeantur, singulare sæpius levamen afferre solent. Remittentibus (ceu superiùs jam innui,) doloribus, danda erit opera, ut cumulati circa vias primas humores peccantes ulterius & plenè evacuentur. Ubi quidem optimè conferet *vinum passulatum laxativum*, ex rad. *cichor. helen. liquirit. herb. meliss. scord. veronic. card. benedict. absynth. fl. centaur. cichor. passul. minor. fol. senn. rhabarbar. agaric. Tart. crud. cortic. aurant.* &c. ad imitationem *D. Horst. Tom. 2. p. 170.* aliorumque *Practicor.* paratum, à cujus usu postmodùm *stomachica* e. gr. *Elixir. polychrest. c. spir. menth. l. ß. dulc.* &c. aliquamdiu usurpanda ducerem.

Quibus tamen omnibus Diætæ ratio colophonem addere debet; cum alio-

alioquin, monente *Galeno*, medicamenta parùm efficere queant, eaque præscribere supervacaneum sit. Eligatur itaque *aër* temperatus, vitentur *cibi* acres, calidiores, difficilis coctionis, & flatus generantes, *castaneæ*, *mespila* &c. abstineat Æger à *musto*, & *cerevisia recente*, bibat potius moderatè Vinum, non nimis tamen generosum, & cerevisiam probè defœcatam, cui *rad. helen. cichor.* & *caryophyllat.* parum, cum *cortic. aurant.* infundi poterit, alvus servetur lubrica, cibis emollientibus in usum vocatis, vel, ubi opus, *Elect. de Tamarind. c. fol. senn.* sollicitetur: *Animi pathemata*, præsertim *Ira*, Rationis frenô moderentur.

CASUS XV.

De NEPHRITIDE.

NOn obscuri nominis JCtus, qui in Aulis Principum, crebrisq;, ac longinquis peregrinationibus optimum juventutis suæ consumserat robur, Temperamento Cholerico, habituque corporis ad maciem dispositio, à multis jam retrò annis modò gravativo, modò tensivo, interdum & lancinante doloris sensu circa renum regionem, cum frequente sabuli rubentis excretione, fuerat divexatus. Eundem quoque dolorem, magis adhuc exquisitum, & adurentem, totâ proximè elapsâ hyeme annum agens IL in dextro rene, cum dolorifico cruris ejusdem lateris stupore persensit: Comite insigni appetitûs, circa vesperam præsertim, imminutione, & calore quodam præternaturali, & insolitô, qui vel unicô saltem diætæ excessu, vel vehementiore corporis exercitio sese manifestabat, cum inconsueto totius corporis torpore, & lassitudine in hunc usque diem, reliquis licet paululum mitigatis molestiis, intolerabili cum constantiâ continuante. Conqueritur insuper de ventriculi intemperie frigida, veneris extinctione, & ischiatico reliquis sese commiscente cruciatu. In juventute lucubrationibus admodum fuit deditus; Nec adhuc ab eisdem sese solet temperare. Hoc de affectu quid sentiam, unde eundem existimem progenitum, quid de eo sperandum ducam, vel metuendum; quibus demum præsidiis ipsum augurer oppugnandum, in sequente exegesi pro ingenioli viribus planum reddere laborabo.

Faxit DEUS T. O. M. ut id fiat bonô omine & feliciter.

RESOLUTIO.

AFFECTUS, quo noſter JCtus non exiguo annorum ſpacio laboravit, NEPHTIS mihi eſſe videtur; Cujus nomen deſumptum eſt à *parte affecta*, & *ſymptomate*, nam νεφρὸς *renem*, & terminatio ἴτις communiter *Inflammationem* (unde *ſolutio continui*, & conſequenter *dolor*) denotat, de quo vid. *Lexic. Medic.* Brunon. p. 750. Ab aliis *inflammatio renum* (ut apud Coſter. *Tab. LXIX. pag 269.* videre eſt.) vocatur. Germanico idiomate vocatur, das Grieß / vel Grûn. Eſt autem *Nephriticus dolor ſenſus renum, partiumq; proximè illis adjacentium, & contiguarum triſtis, ſeu moleſtus; cum variis ſymptomatibus, mitioribus, & vehementioribus, proveniens à ſolutione continui partium nervoſarum ſenſu tactûs præditarum, ab objecto improportionato, vi & vehementia agente introducta.*

Laborare verò Ægrum hoc affectu, demonſtrant:

1. *Eſſentialiter inhærentia:* Adeſt namque modò gravativus, modò tenſivus, interdum & lancinans doloris ſenſus circa renum regionem, cum frequente ſabuli rubentis excretione.

2. *Eſſentialiter Conſequentia:* Nam obſervatur Cruris ejusdem lateris ſtupor dolorificus, circa dextrum Renem, quem comitatur inſignis appetitûs dejectio, calorque præter naturalis, ac inſolitus, qui vel unico diætæ exceſſu, vel vehemente corporis exercitio ſeſe manifeſtat, cum inconſueto totius corporis torpore, & laſſitudine, ventriculus quoque intemperie frigida laborat: Adeſt quoque veneris extinctio, quibus inſuper incommodis iſchiaticus ſeſe cruciatus aſſociat.

3. *Cauſæ Prægreſſæ* non minùs Affectum hunc præſentem eſſe demonſtrant; quas infra ſumus conſideraturi.

SUBIECTUM PRINCIPALE ſunt Renes: Qui ideò à ſummo Creatore in corporibus animalium ſunt exſtructi, ut per illos ſeroſum excrementum à maſſa ſanguinea ſecernatur, & percoletur. Quali autem ratione, & modo hocce fiat, & quomodo per quandam (quam ſupponit) effervescentiam ſeri pars cum ipſi admixtis impuritatibus ſeparetur, & qualem nanciſcatur figurationem, ut ſola per Renum poroſos meatus delabi poſſit, ipſo ſanguine ab iis excluſo, explicatu difficillimum cenſet *Diemerbrock. l. 1. Anat. c. 17.* adeoque hunc, qui explicarit, vere laureâ dignum judicat. Afficitur autem Ren vel unus tantùm, isque vel dextri, vel ſiniſtri lateris, vel etiam interdum uterque. Sic quidem, ut unus totaliter putredine abſumatur, alter verò calculoſâ, & aliâ quadam moleſtâ materiâ oppleatur, quô fit, ut ſeroſo latici, planè tranſitus inhibeatur, quale exemplum *Williſ. in Tr. de Vrin. c. 5. p. 245. & ſeqq.* de Matrona Illuſtriſſima allegat.

MINUS PRINCIPALE SUBIECTUM ſunt Ureteres, Veſica, Ventriculus, Crura &c.

ra &c. quæ Renibus pr. nat. affectis συμπαθικῶς, seu consensum afficiuntur.

CAUSA IMMEDIATA, & PROXIMA hujus affectus est *solutio continui*: Quæ fibras, partesque Renum membraneas pr. nat. affectas demonstrat.

CAUSA MEDIATA PROXIMIOR, est objectum disproportionatum. Hoc nostro in subjecto materia quædam est tartarea, limosa, & feculenta, sabulum itidem, quod ipso actu admixtum apparere supra ostendimus.

MEDIATA REMOTA CAUSA, omni dubio procul Ventriculi, Hepatis, & Renum est dyscrasia; Ventriculus enim, ut ex præcedente historia haud obscurè constat, frigidus est & debilis, & sic per consequens quoque cruditatum, & obstructionum mesenterii, vasorumque renalium parens: Hepar calidum est, eâdemque temperie etiam Renes laborant, crudam ad se translatam materiam adurentes, & exsiccantes, atque in arenulas transmutantes. Nullum quoque dubium est; Vitam aulicam, quæ inordinata, & luxuriosa plerumque esse consuevit, crebras pariter, ac longinquas peregrinationes, haud parvum pondus, atque momentum ad procreationem istius affectus contulisse.

Quibus præsentibus, & in actum deductis mirum non est, Ægrum nostrum laudatum tali affectu correptum non modò; Verùm etiam recensita superius SYMPTOMATA fuisse perpessum, quorum nunc rationes paucis, quoad licet, exponemus.

A multis jam annis modò *gravativô*, *modò tensivô*, modò *lancinante doloris* sensu circa renum regionem, cum frequente sabuli rubentis excretione divexatus est Æger, eo quòd per longum temporis spacium in illius corpore, seu massa sanguinea delituerit, mox verò in apricum jam minus, jam magis pro copiæ diversitate prodierit: Quæ excretio cum à bonitate naturæ juvaretur, Æger, huic nimium confidens, sibi persuadebat, fore, ut tractu temporis omnis materia peccans tandem evacuetur, id quod tamen tantum abest ut evenerit, ut potius

2. *Dolor* tota proximè elapsa hyeme magis exquisitus, & *adurens* quasi *in dexto Rene* persentiri cœperit: Quandoquidem sabulum illud, quod adhuc permanserat, continuo materiei affluxu grandius factum sicuti ingressum ureteris, quem infundibulum vocant Anatomici, ulterius dilatavit, ita quoque exquisitissimos, maximosque dolores attulit.

3. Accessit verò *cruris* ejusdem lateris *stupor*, ideo quia lumbaris musculus, ψόας dictus, in renum regione situs est, ortum habens ab inferioribus duabus thoracis, & tribus superioribus lumborum vertebris, ubi per internam ossis Ilii partem descendit, trochanterique annectitur. Cùm autem hic musculus insigni nervo gaudeat, renesque eô locô incumbant, ubi nervus ingreditur, idcirco stupor in ejusdem lateris fœmore sentitur.

4. Insignis præterea *appetitus de-*

jectio, præsertim circa vesperam, aliquandiu jam molesta fuisse perhibetur. Quam quidem ob consensum Renum cum Ventriculo obortam arbitror; inferiori enim membranæ renum inseruntur nervuli, à ramo stomachico communicati, qui renibus obtusum sensum præbent. Ulterius verò in ureteres inserti, valde notabilem illis sensum communicant. Id verò præcipuè fit circa vesperam, quia ægri circa hocce tempus plerumq; debiliores esse observantur.

Et 5. *Calor* quidam *insolitus* supervenit; Eò quòd præpedita quadantenus sanguinis ἔκδρομὴ quandam in Renibus φλόγωσιν excitet. Notanter dico: φλόγωσιν; cum aliàs, si Renes inflammati essent, Febris continua oboriretur, cujus tamen in Ægro nostro nulla hactenus indicia adfuerunt.

Interim 6. vel unico diætæ excessu commisso, vel vehemente corporis exercitio *dolor exacerbatur*, eò quòd, ob partis affectæ debilitatem, & ἐναισθησίαν, etiam levior mutatio, concitatiorque M. S. motus turbas ciere, molestumque in Renis afflicti regione sensum producere queant. Unde minùs mirari subit, quòd

7. *Inconsuetus totius corporis torpor & lassitudo* in hanc usque diem, reliquis licet paululum mitigatis molestiis, & quidem intolerabili perseverantiâ continuante Ægrum affligat, atq; excruciet; præterquam enim quòd, ob vitiosam partis affectæ nutritionem, particulæ heterogeneæ magis magisq; in illa colligantur, ipsi quoq; musculi lumbares in afflictionis hujus societatem veniunt, & ex præpedito spirituum animalium affluxu languore inconsueto gravantur.

8. *Conqueritur Æger de intemperie ventriculi frigida:* Quæ nisi nativa sit, absq; dubio ab assumptis talem intemperiem producentibus fuit producta, dumq; Renes pr. nat. calent, calor etiam ventriculi ad Renes amandatur, unde frigida illa ventriculi intemperies.

5. *Venerus verò extinctionem* acerbissimis renum doloribus, quin etiam testibus, & vasis spermaticis, quæ quandoq; contrahuntur, ut testiculi & vasa spermatica quasi inguini infixa videantur, adscribendam esse judico.

10. *Ischiaticus quoq; dolor* præsenti afflictioni, propter partis affectæ viciniam, ut & nervorum communionem, sese associare videtur.

Prog: *Expositis sic symptomatum rationibus;* porrò, quid sperandum? vel quidnam periculi immineat? proximè ut subjungamus, ordinis ratio exposcit. Est itaq; hocce mali genus, cum quo Ægrotans noster conflictatur, minime contemnendum, eò quòd pars quædam nobilis lædatur, quæ secretioni seri à sanguine inservit; quæ actio ad vitam nostram sustinendam est summe necessaria, siquidem excretione illa serosa impedita gravissima symptomata excitantur, quæ mors necessario subsequitur. Cum autem symptomata in casu nostro recensita nondum plane superent morbi naturã, sed potius Ægri vires ad ferendum adhuc satis validæ deprehendantur, insuper etiam mentio fiat errorum

in

in diætâ commissorum, sicut & vehementiorum exercitiorum, illumque dolorem non à calculo majore obstructionem causante provenire constet exindè, quia mediante urina sabulum rubrum excernitur, quod deindè in fundo matulæ satis copiosè reperitur: Quare Ægrum nostrum cum sanitate in gratiam rediturum, si nempe legitima diæta observetur & convenientia in usum vocentut remedia speramus.

Explicatâ nunc *Theoriâ*, bono cum Deo nos nunc ad PRAXIN conferimus. Cum verò persuasum habeam, atque ex superioribus satis superq; constet, inordinatam victus rationem haud parvum pondus, atque momentum ad procreationem hujus affectus attulisse, de regimine victus in contrarium mutando prima omnium cura in mentem veniat, necesse est. Frustra enim medicamenta præscribuntur, (testante Galeno) si bona victus ratio negligatur. Nam quod pharmaciâ ædificatur, hoc malâ diætâ destruitur.

Victus verò *regimen*, seu DIÆTA, cùm in sex rerum nonnaturalium legitimo usu, & administratione consistat: Vitandæ primum erunt, quantum fieri potest, insigniores *aeris intemperies*, hyemali potissimum tempore, quô nebulæ, pluviæ, & nives sunt frequentes, boreales etiam quandoque urgent ventiqui frigidi & sicci multorum affectuum sunt genitores.

Deindè *cibus* est eligendus, qui sit boni succi, & facilioris digestionis: Quales sunt jusculà carnium gallinarum, panatellæ, pulticula, & cremor hordei: Carnes gallinarum, caponum, perdicum, pipionum, pullastorum, avium in sylvis, dumetis, saltibus, collibus, & montibus degentium, Agnorum item, & vervecum & boum juniorum: Huc pertinent etiam carnes lepusculorum, & capreolorum: Ova item tremula, & sorbilia: Ex piscibus trutta, thymalli, funduli, lucioli, salmerini, & salmones commendantur. Ea verò quantitate effumendi sunt cibi, quam ventriculus benè ferre, & concoquere potest: Prandium & cœna instituantur statis horis; Nullo præsente appetitu à cibo abstineatur, aut parum comedatur, Cibi duri, lenti, crassi, viscidi, concoctu difficiles, quales sunt; Carnes cervinæ, leporinæ, aprugnæ, vaccinæ, bovinæ, & vervecinæ veterariæ, fumo etiam induratæ, & salitæ: Lentes, fabæ, ipsa ova frixa sicca & dura: Viscera & extremitates animalium; Aves aquaticæ, ut anseres, & anates: Anguillæ, tincæ, cyprini annosi: Caseus antiquus putridus, & verminosus vitentur.

Potus sit cerevisia defæcata, mediocris, quæ alterari potest veronica, betonica, & foliis scolopendrii; Crassam verò recentem aut ex aquis impuris, & palustribus coctam & nondum defæcatam fugiat. Vinum si appetat Æger, etiam concedi potest, sed non crassum austerum, nec dulce, sed albū, tenue; nimis fortè dilui potest infuso ligni nephritici, & succo limonum, possunt etiam julapia eidem scopo inservientia concinnari.

Motus corporis sint mediocres

ante prandium, & cœnam, post pastum lento gradu Æger obambulet, ut cibi ingesti in ventriculo probè misceantur, & in fundum descendant.

Somnus duret horas 7. l. 8. à cœna non statim eatur cubitum : Vitetur etiam Somnus meridianus, nisi prægressa nocte parum fuerit dormitum, vel matutino tempore corpus defatigatum.

Alvus quotidie sit laxa, & aperta, talis verò si non extiterit, pilulis angelicis, prunis, passulis, pomis dulcibus coctis, lactuca elixa, aut spinachia, ovis item sorbilibus, & tremulis, cum butyro haustis provocetur.

Omnes denique vehementiores *animi motus*, quales sunt: Ira, Melancholia; adde lucubrationes, communes vitæ insidiatores, cane pejus & angue vitari debent.

Pharmaciam quod attinet, natura multitudine, & crebritate medicamentorum neutiquam oneretur, præstat in promtu habere pauca, & facilè parabilia.

Primum autem quod juxta *indicationes* suscipiendum, hoc est, ut crudidates è prima corporis regione sensim eliminentur. 2. Ut obstructiones venarum meseraicarum reserentur. 3. Ut diureticis non calidis, sed refrigerantibus, & temperatis reliquæ materiæ sabulosæ, vel calculosæ per meatus urinarios educantur. 4. Ut Dolor urgens anodynis sedetur. Ut totum corpus, præsertim verò renes alterentur, tabesque præcaveatur, stomacho non neglecto. 6. Ut ischiatici quoque affectus ratio habeatur.

Primam intentionem quod attinet, non unâ, sed repetitis vicibus corpus mitioribus medicaminibus veniet expurgandum; idque docente Galeno *lib de aëre, aquis & locis* vere & autumno, die ab æquinoctio, octavo vel decimo.

Medicamenta, quibus hoc in negotio utendum, erunt sequentia:

℞. *Mann, calabrin. select. tabulat.* ℥ij.
Crem. Tart. ℥ß.

Dissolvatur in brodio carnis, rad. petrosel. alterato: vel decoct. prunor. dulc. vel in Aq. alkekeng. & petroselin ℥iij. Colatura calidè ebibatur.

Vel si libuerit infusum, tunc tale proderit:

℞. *Fol. sen. or. s. st.* ℥vj.
passular. corinthiac. ℥ß.
Rad. liquirit. ℥j.
Specier. incisar. ℥ß.

Excipiantur sacculo ex syndone alba, & affundantur decoct. 1. prunor. dulc. adhuc calentis ℔. iß. stent in infusione per horas XXIV. postmodum de infuso hoc hauriantur singulis diebus, jejuno stomacho, ℥iiij. idque alternis diebus, duabus vel tribus vicibus.

Vel Decoctum hoc sumatur:

℞. *Fol. sen. or. s. st.* ℥. *ij.*
Rhabarb. el. ℥j.
Agaric. trochisc. ℥ß.
Cinam. ac. ℈j.

Infunde per noctem in aq. cichor. vel alkekeng. q. s. loco calido, mane ebulliant parum, in colat. ℥iij. dissolv. mann. calabrin. solut. ℥vj. colentur denuo, & addatur conf. alkerm. ℥j. M. F. potio.

Vel

Vel Syrupus propinetur, e. g.

℞. *Aq. acetoſell.* ʒß.
Diacyd. luc. Jalapp. ʒijß.
Julep. violat. ʒj.
Spir. Sulph. acid gt. ij.

M. S. Gelindes Purgier-Säfftlein.

Alter ſcopus eſt, obſtructiones reſerare. Ubi hoc in caſu & ſubjecto improbo & repudio uſum omnium *tincturarum, ſalium mineralium,* & *metallorum,* utpotè quæ plerumque corroſiva ſunt, nimiumque exſiccantia: Tali autem ſunt, *antimoniata, ſpir. nitri vitrioli, tinctura Mis;* improbo etiam *cremorem,* & *cryſtallos tartari,* cum nec hæc medicamenta omni exuta ſint corroſivitate. Horum verò loco propino ſimpliciſſimum decoctum aperiens cum pulvere ſequenti, ſingulis diebus, horis matutinis, ſtatim poſt purgationem, per octiduum calidè ſumendum.

Pro *decocto,* quod indigitavi. ℞. *Rad. cichor. alb. exſiccat. & inciſ.* ʒiiij. Coq. in *brod. carn. vitulin. gallor.* aut *bubul.* ℔iiij. *h. e. menſ. j.* ad *conſ.* ʒtiæ *partis, Colaturamq; expreſſam ſervabis pro uſu.*

Pulveris verò deſcriptio hæc eſt, quæ ſequitur.

℞ *Scob. ebor.* ʒiij.
Ocul. ℈. præparat.
Sal. matr. perlar. ʒß.
M. F. pul. ad ſcatulam.

Doſis ʒß. ſumend. in primo cochleari *brodii,* de quo ℔ß. *pulveri* huic ſingulis vicibns ſuperbibenda.

Quod ubi per octiduum fuerit continuatũ, una ex ſupradictis potionibus purgantibus erit repetenda, ita enim omnes oppilationes venarum meſeraicarum aperientur, materiaque vel calore, vel ſiccitate lapideſcens per urinam educetur.

His poſitis, pro tertio ſcopo aſſequendo reliquas materiei peccantis per *diuretica temperatiora* educere oportebit, qualis eſt *emulſio ſeminum refrigerantium majorum.*

℞. *Decoct. Hord. limpidiſſ.* ℔iß.
Aq. fragor. S. V. ℔ß.
roſar. fragrantiſſ. ʒvj.
Nucl. pinear. rec. ʒiß.
Sem. melon. exc. ʒß.
violar. ʒij.
F. l. a. Emulſio edulcoretur
Rotul. perlat. ʒj.
M. S. auf 4. mal.

Ejusmodi Emulſio etiam tempore paroxyſmi, ubi plerumque urget ſitis, & φλόγωσις, erit exhibenda; Item ſuccus portulacæ inſpiſſatus ad ʒß. in forma pilulari, aut alia exhibitus plurimi æſtimatur, ſecretique loco habent à *Cratone* trium Imperatorum Medico felicisſimo. Nonnullis, experientia teſte, *pulvis liquiritiæ* eadem doſi in aqua veronicæ vel brodio carnis per effatu dignum temporis ſpacium jejuno ſtomacho exhibitus (utpote admodum temperatus) inſigniter commendatur.

Ad leniendos dolores tempore paroxyſmi, parari poteſt *balneum ex rapis in aqua decoctis;* vocari illud ſolet, ein Lenden-Baad.

Antequam verò balneo ſeſe committat Æger, corpus ſequendi enemate eſt eluendum:

℞. *De-*

℞. *Decoct. veronic.* v. *sero lact. fact.* ℥x.
El. lenitiv. Florenzol. ℥j.
Ol. scorpion.
lilior. alb. ana ℥vj.
Vitell. ov. nr. i.
Croc. orient. ℥ß.
M. S. Enema.

Et de Aqua sequenti cochlearia 6. vel 8. assumenda:

℞. *Aq. linar.*
alkekeng.
petrosel.
hed. arbor. ana ℥ij.
nephrit. ℥ß.
Syr. de alth. Fern. ℥j. *M. D.*

Emulsio quoq; superius descripta hic quoq; locum habet; item Ol. amygd. dulc. rec. express. ab ℥iß. ad ℥ij. cum brodio carnis calide exhibitum. Item syrup. de alth. Fern: per se, locô aq. veronic.

In balneo perseverandum, quamdiu vires permittent; Ab egressu verò ex eodem, ubi aliquamdiu sese in lecto collegerit Æger, illinatur lumborum regio calidè linimento sequenti.

℞. *Ungt. nephritic.* ℥i.
anodyn. ℥ß.
Ol. scorpion. ℥iß.
chamom.
lumbricor. terr. ana q. s.
M. F. linimentum.
vel Unguento, quod
℞. *Ungt. nephritic.* ℥i.
de alth.
ping. cunicul. ana. ℥ß.
Ol. Scorpion. ℥iß.
Sue. portulac.
parietar. ana ℥vj.
Cerat. santalin. ℥i.
Sal. nitr. ℥ij.
ol. nymph. q. s.

Coq. ad succ. consumtionem, add. terebinth. Venetæ parum, vitel. ovor. nr. j. M. F. unguentum, quo renes calide inungendi.

Cataplasma verò sequens multis aliis, teste *Cratone*, præferendum.

℞. Cancror. nro. XII. aut q. v. coq. in s. q. lact. & contundantur. Succus postea exprimatur & cum panis albi mediocris magnitudinis micis, vitellisque ovor. nr. ij butyrique recentis & ol. violar. q. s. excipiatur, addito pauco croco M. & calide in lineo duplicato renibus applicetur, reiteretur que sæpius.

Sequitur nunc *intentio ista*, ubi ea remedia, quæ totius, præsertim verò hepatis, & renum intemperiem calidam & siccam corrigunt, febremque præcavent, erunt proponenda. Inter ea verò primum locum obtinet *serum lactis caprilli* cum semine coriandri præparato, aut anisi coct. optime depuratum, & per chartam bibulam colatum per 15. dies mense Majo prædictis & universalibus præmissis bibendum hoc modo: Ut singulis matutinis horis à ℔j. incipiendo ad ℔ij calide hauriatur, corpusque ad seri usque excretionem obambulando exerceatur. Alvum hocce serum laxat: Urinam ciet, obstructiones reserando totum corpus refrigerat instar Acidularum, quas in hoc subjecto, ob spiritus, quos obtinent corrosivos, & exsiccantes, ventriculi imbecillitatem corporisque maciem, tanquam suspectas,

ctas, exulare jubeo. Ulterius præcavet maciem lac asininum; cum hoc solum inter lactis genera calculosis carens censeatur particulis ab Archigene, omnibusque Medicis quippè quod tenuissimæ substantiæ sit, & multum seri detergentis habeat, recens multum, & adhuc calidè assumptum per 3. aut 4. septimanas, prout naturæ contulerit.

Assumitur ad ℔ij. usque cum momento sacchari rosati, vel illius, quod aromatariis der Stert-Zucker appellatur, idque horis matutinis cum moderato deambulationis exercitio. Quod ipsum lac hoc modo sumtum corpus reficere, probumque sanguinem generare creditur. Huc etiam facere videtur electuarium sequens.

℞. *Sulph. citr. condit.* ℥ß.
Diarib. ℥vj.
Rad. cichor. condit.
Conserv. rosar.
violar.
flor. borag.
bugloss.
Cortic. citr. condit. ana ʒß.
Conf. alkermes C. ʒij.
Syrup. granator. q. s. ad Electuarii mollis consistentiam.
M. D. ad fictile.

S. Einer Castanien groß zu nehmen.

Cum externa quoq; hic non sint negligenda, in usum quoque trahendum censeo balneum ex lacte; vel hujus loco, si nempe tales sumptus ferre noluerit Æger, balneum aquæ dulcis, cui aliquot mensuræ lactis sint admixtæ. Corrigunt enim ejusmodi balnea calidam, & siccam corporis intemperiem, pariter ac â macie, & calculo præservant.

Unde clarum est, quàm foret pernicioſum, thermas ferventiores adire: cum earum usus toti naturæ, affectui, & symptomatibus ob summam calefaciendi & exsiccandi vim sit contrarius.

Hæc dum aguntur, *stomacho* quoq; consulendum est, seduloque danda opera, ut illius frigida intemperies vel corrigatur, vel ad minimum contra frequentem refrigerantium, & humectantium usum, quantum fieri potest, protegatur, id quod sequens Conditum, si quod aliud, mirificè præstabit.

℞. *Conf. rosar. rubr.*
Rad. acor. condit.
Gelatin. cydonior. ana ʒi.
Rad. bugloss. condit. ʒß.
ZZ. in chim. condit. ʒiii.
Cortic. citr. condit.
aurantior. condit. ana ʒij.
pulv. grossiuscul. cinam.
calam. arom.
Macis ana ʒiß.

F. c. syrup. de corticibus citri q. s. Conditum molle ad fictile. Dosis quantum cultri cuspis largior bis capere poterit.

Externè eminet Unguentum sequens:

℞. *Ungt. stomachal. Craton.* ℥ß.
Ol. stomachal. ejusdem ʒij.
nuciſt. expreſſ. ʒi.
stillatit. absint. menth.
mastich. ana ʒß.
Zedoar. ʒi.
M. F. unguentum.

Tandem Ischiaticus ille non negligendus esse videtur dolor. Quoniam verò ab eadem, quâ nephriticus, causâ dependet, eadem quoque universalia hic locum habebunt, quæ hic repetere tædiosum foret. Ad *Topica* itaque statim accedo, duo saltem ex eisdem, utpote omnium probatissima, ut credo, proponens. Primum est decantatum illud *emplastrum Norimbergense* alutæ inductum, & tamdiu supra locum affectum relictum, usque dum dolor omnis evanuerit. Alterum est cataplasma sequens calidè inter linteamina duplicata imponendum:

℞. *Rad. alth.* ℔ß.
lilior. alb. ℥iij.

Coq. in aq. malv. q. s. in pultem redactis, adde

Farin. hord. ℥ij.
Vitell. ovor. nro. v.
θ. nitr. præparat. ℥ij.
Croc. or. ℥j.
Ol. chamom.
Axung. cicon. q. s.
M. F. Cataplasma.

Fons Dieteticus & *Chirurgicus* passim occurrunt apud practicos.

CASUS XVI.

De
MALO HYPOCHONDRIACO.

TEmperamenti Cholerici Juvenis annorum XXI. dolores circa orificium ventriculi non adeò graves, per intervalla sentiebat: neglectis autem consiliis ac medicamentis inordinataq; victus ratione adhibita, tandem ita malum proserpere ac incrementa sumere passus est, ut ad extrema ferè deductus fuerit. Antea enim uti leves, ita jam insignes circa præcordia dolores, totum pectus tensione gravissimâ ad dorsum usq; penetrantes, quotidiè & maximè assumto cibo, non per horam 1. sed per 3. aut 4. durantes persentiscebat, ita ut ferè exanimatus aliquando præ dolore jaceret. Caput doloribus non minus punctoriis divexabatur gravissimis: Appetitus prostratus, nausea & frequens sputatio atque evomitio materiæ pituitosæ valdè eum molestabant: Symptomatibus aliquo modo remittentibus, totius corporis lassitudo aderat. Tristitia præterea, metus, atque falsa imaginatio eum miserè excruciabant. Ideò consilium atque auxilium exposcens, ad medicinam, tanquam anchoram sacram confugit æger.

RESO-

RESOLUTIO.

Quæstio jam inter artı Medicæ addictos, satis ardua agitabatur de MORBI ESSENTIA, PARTEQVE imprimis AFFECTA & causis.

Multi hujus erant sententiæ, ac si ab humore melancholico ortum traherent hæc mala.

Alii accusabant hepar nimis calidum, quod sanguini effervescentiam conciliare, à quo, ut & à vicina bile nocivos fumos elevari, atq; ad varias partes transmitti asserebant.

Plurimi totam culpam in lienem conferebant, & hunc sexcentarum ærumnarũ authorem esse statuebant.

Quibusdam Mesenterium variis humorum generibus refertum malè audiebat, scaturiginem & fontem omnium morborum & nutriculam medicorum illud pronunciantes.

Nonnulli ventriculum imbecillitate sua sive nativa sive ascititia malè coquentem, maximè innoxa esse sibi firmiter persuadebant.

Habitui ac dispositioni naturali ac vitio hæreditario, non parum adscribendum esse quædam pars judicabat.

Alii Cavitatem inter ventriculum & septum transversum, quam Hollerius foveam stomachi nominat, inculpabant.

Omnes tamen in eo conveniebant & unanimiter conspirabant, propter varia symptomata esse melancholiam hypochondriacam, à Medicinæ Proceribus ita denominatam.

De parte affecta atque *causis*, ut ex prædictis satis luculenter elucescit, dissentiunt autores, ita si unquam, certè hic cum veritate dicendum sit, quot capita, tot sensus, ac ad eas bono consilio extricandas (uti Lindeni? loqui amat) Parlamenti ceu Concilii Principum ac Procuratorum populi Medici convocatione opus sit.

Unde inter tot dissentientium authorum opiniones *quid statuendum*, arduum revera est & difficile. De Clarissimis enim atq; Experimentissimorum virorum in medium allatis opinionibus judicium ferre, illasque vel approbare, vel rejicere mei nec hic est instituti, nec mearum virium, aliis, quibus magis exquisitum est judiciũ, ea relinquens; hoc saltem ad meam explicandam mentem addo, facili negotio dirimi posse controversiam, si inter causam generalem & specialem: ac inter proximam & remotam constituatur discrimen: Et ita ii, qui affirmant lienem, hepar & mesenterium maxima ex parte laborare cum illis, qui alias partes laborare adstruuut, non adeò distare, cùm utrique habeant, quod rationi & experientiæ consentaneum videtur.

Qui in hypochondriis partes, quales sunt hepar & lien, ut & vasa harum partium, nec non præterea ventriculum & mesenterium pro SUBIECTO colluviei Hypochond. agnoscunt, non reprehendo. Ventriculum tamen debilem relaxatum & malè coquentem præcipuè peccare, maliq; CAUSAM PROXIMAM constituere existimo: A ventriculo enim vomi-

tiones, nauſea, flatus & murmura ortum petunt & ita verè læſum ventriculum oſtendunt. Ad ſtabilendam meam ſententiam Dioclem audiamus; Sic autem ille referente Galeno l. 3. de loc. aff. c. 7. *Oritur*, inquit, *alius à ventriculo morbus, qui ab aliis melancholicus, ab aliis flatuoſus nominatur, quem ſumpto cibo, maximè coctu difficili, ſputum multum comitatur, item ructus acidiſſimi, flatus, æſtus in hypochondriis fluctuatio, non illicò, ſed cùm retinuerint: interdum quoq; ventriculi vehementes dolores, qui nonnullis addorſum uſq; procedunt; Concoctis indè cibis quieſcunt, mox aliis cibis ingeſtis eadem revertuntur accidentia; quæ interdum à cœna moleſtant atq; evomunt crudos cibos & phlegmata ſubamara, calida & acida, adeò ut dentes nonnunquã torpedine afficiantur;* Hactenus ille.

Temperamenta autem *cholerica*, ex quorum numero ægrotus noſter, habitus quoq; corporis tenuior, furori hujus mali magis ſubjiciuntur, quia à coloris augmento diſſipantur magis ſpiritus & fibræ laxiores & magis flaccidæ redduntur; adeò, ut aſſumpti cibi in ventriculo ritè conſtringi, & diſſoluti, feliciter expelli nequeant; ſed in acidam, viſcoſam & acerbam degenerent materiam. Hanc ipſam, calor viſcerum, hepatis ſcil. ac lienis, magis, quàm par erat, exagitans, in flatus abundè reſolvit, hinc malo huic obnoxii inveniuntur Cholerici, utpote qui viſceribus calidioribus gaudent: Viri etiam & ætas media ob calorem abundantiorem hoc magis infeſtantur malo, quàm fœminæ, & in prima ætate conſtituti. Hinc quoq; fit, ut habitus etiam corporis extenuetur ſemper, neque pingueſcant, qui malo laborant hypochondriaco.

Causæ remotiores ſunt, quæcunque fibras ventriculi flaccidas & debiles reddere ſolent: eæq; ab erroribus in diæta petuntur maximè, cibi flatulenti ventriculi tunicas ultra naturalem extenſionem diſtendentes, ut ſe rurſus debito modo contrahere nequeant.

Naturalis etiam fibrarum laxitas & debilitas jure hæreditario à parentibus in liberos translata, & quam maximè quoque vita ſedentaria ad hunc affectum generandum & acceleranda aptiſſima eſt.

Plura adhuc recenſenda eſſent, ſed promiſſæ brevitatis memores hîc ſiſtimus gradum, atq; ad curam nos accingimus: Si quis autem eſt affectus, qui & Medico & ægro negotium faceſſit, eſt certè hic præſens, ut jure opprobrium & crucem Medicorum quis eum appellare poſſet: Tentanda tamen res nobis erit, dextram ſalutiferam ægro porrigentes, & quibus remediis in genere iisq; lectoribus curatio aggredienda ſit, breviſſimis indicantes: Præſtat enim, ut in eo magis laboremus, ut fideliter curemus, quàm ut ſubtiliter diſſeramus.

Quia autem, ut in omnibus corporis affectibus nunquam in remediis naturalibus ſubſiſtendum, ſed ſemper Summi JEHOVÆ auxilium implorandum; ita & imprimis etiam hoc in affectu id obſervandum & ſummè neceſſarium eſt. Potentiam enim affectu Protheo mutabilioris non neſcimus, nec hoc, quanta quanta etiã ſcientia ſit noſtra

noſtra atq; ars, divinæ ſubjacere Majeſtati, absque cujus benignate, ne in minimis quidem agere nos poſſe, ignoramus; Etenim

Ni DEUS adſuerit viresq́; infuderit herbis,
Quid rogo, dictamnus? quid Panacæa juvant?

Sed ad CURATIONEM ipſam, in qua eò reſpiciendum, ut primæ viæ evacuentur, humores peccantes, præmiſſis præmittendis exterminentur, Viſcera imprimis ventriculus roborentur, atq; urgentiora ſymptomata corrigantur, non neglectis viribus, quarum conſervationi opera detur: Materiam ſuggerunt uſitati illi fontes

Chirurgicus, *Pharmaceuticus*, *Diæteticus*.

Ex *Chirurgico fonte* niſi plethora adſit, aut nimius calor urgeat, venæſectio locum vix habebit: Conveniens autem erit cucurbitularum uſus, nec non hæmorrhoidum fluxus, ſi is, vel ſponte fiat vel arte, in aſſueto concitetur ille: Ita nec fonticuli nec frictionum uſus foret fruſtraneus.

Pharmaceuticus evacuantia primo loco offert, eaque per alvum, leniora, ut ſunt, ex ſimplic. fol. ſenn Epithym. Polypod. Rhabarb. Ex compoſitis ſyrup. roſ. violar. ſolutiv. ſumariæ compoſ. de pom. de Epithym. Pilulæ de Ammoniac. antitartareæ, de aloe roſat. Extract. Panchym. & id genus plura, imprimis autem extractum pilul. de ammoniac. utpote in quo nonnulli omnem ſanitatis ſpem ponunt.

Pertinent huc & vomitoria initio adhibenda, modò ventriculus non ſit juſto debilior, & æger huic evacuationi aſſuetus; Ex quorum numero ſunt aq. bened. Ruland. Sal vitrioli Electuar. Diaſar. Fernelii &c.

Nec negligenda Diuretica, qualia ſunt ex Tartaro parata medicamenta imprimis tinctura Tartari, utpote quo unico remedio, præmiſſis tamen lenioribus hoc malum ſæpius funditus curaſſe gloriatur Boſſertus.

Habent quoque locum ſuum Diaphoretica, Antimon. nimirum diaphor. ſimpl. & martiatum.

Evacuantibus præmittenda, aut cum iis jungenda ſunt aperientia, quorũ leges paſſim occurrit. Primum tamen locum ſibi venditant Tartarea & Martialia medicamenta.

Confortandis viſceribus ventriculo præprimis congruunt præ aliis omnia amara quæ huic amica habentur; Tonum enim ejusdem vel conſervant vel reſtituunt ſale, quo plurimo abundant, putredini reſiſtunt, acidos p.n. in ventriculo humoris figunt, limoſos & viſcoſos viſcerum & Meſenterii vaſa obſtruentis humores abſtergunt, & qui relaxabant fibros ſuccos abſumunt. Quo nomine quam maximè celebrantur Abſynthii, Centaurii min. Juniper. ſalia.

Quæ cordi nec non cerebro confortando conveniunt, paſſim illa apud Practicos occurrunt, quorſum benevolum Lectorem, brevitatis causâ, remittimus.

Symptomata ventriculum infeſtantia mitigantur præter modò dicta confortantia, etiam pulveribus pe-

pticis moderatè calidis, inter quos hic præ aliis excellit.

℞. *Conf. sem. anis. fœnic. ana* ʒij.
Cort. citr. condit. ʒj.
Margar.
Corall. rub. præp. ana ʒß.
Cinamom. acerrimi. ℈ij.
Sacch. rosat. tabul. ʒiiij.
M. F. l a. Pulvis.

sumatur parvi cochlear. mensura à quovis pastu.

Extra confortabitur idem oleo stomach Craton. Nucistæ, nardino, de absynth. Item Emplastr. de Ladan, Tacamahac. Sacculo parato ex Absynth. Meliss. Menth. Caryophill. mac. bacc. Juniper. flor. rosar. &c.

Oppressiones pectoris, communissimum hypochondriacorum malum, cùm à vaporibus vel flatibus crassis, diaphragma ejusque membranam impetentibus oriatur, corrigantur carminativis. Hinc injiciatur clyster ex flatus discutientibus: applicentur sacculi ex flor. chamomill. Melilot. sambuc. summitat. anethi & aliis; aut etiam sacculus ex avena in sartagine frixa, quàm calidissimè. Si non cedat, sitque dolor ingens, suadent nonnulli cochleare vini sublimati; aut Essent. anis. aut aqu. cinamom. cum jusculo sat calente, aut exhibendum Theriacæ aut Mithridatii momentû.

Plerisq; si non omnibus scopis satis faciunt acidulæ, nec non aquæ thermales: In harum tamen usu majore opus est circumspectione.

Diæteticus tandem *fons*, victus rationem observandam monstrat, quæ adeò necessaria est, ut (teste Galeno) frustra iis præscribantur remedia, qui rectam victus rationem servare norunt. Est diæta revera ille Philosophorum lapis, omnibus recommendanda, nulli metuenda sexui, quovis tempore tractanda, & cunctis morbis sine ullo subsequuturi mali metu congrua, cùm illorum non paucos ipsa sola curet. test. Galen. Quo sequentibus etiam Schola Salernitana respicit versiculis:

Esuriant, sitiant, qui Rheumata curant,
Abstine & efficies quod Medicina nequit.

Quin & sine clavo & remis navigat, qui nulla victus ratione observatâ Medicinam facere conatur.

Triplex autem à modernis statuitur *diæta*. Naturalis, Vitalis & Animalis.

Naturalis diæta, ea, quæ assumuntur, temperat. In assumendis ergò cibis & quantitas & qualitas accuratè observetur.

Quoad quantitatem illud Hippocratis monitum, quod in 6. Epid. com. 4. text. 22. habet Galen. studium nimirum sanitatis esse, non satiari cibis, & quod habet Avicenn. 3. Min. doctr. 2. c 7. cum reliquiis famis surgendum esse à mensa, & hic locum habet.

Quoad Qualitatem, cibus omni acrimonia, sallsedine atq; nimia aciditate careat, concoctionis non sit difficilis, non vaporosus, nec flatulentus, aut excrementitio scatens succo.

Potus sit quantitate moderatus, ad frigiditatem aliquantulum inclinet, sit defecatus, veronica, absynthio, scolopen-

lopendrio, agrimonia, aliisve aperientibus medicamentis alteratus.

Vitalis aërem purum & serenum præcipit.

Animi Pathemata, ut iram, tristitiam, timorem, metum cane pejus & angue fugere jubet, ne spiritus perturbentur; potius ita dirigantur, quo vigori eorundem addant incrementum, quapropter tranquillitati animi studeat atque lætitiam sectetur.

Animalis somni rationem habet & vigiliarum, motûs & quietis, excretorum & retentorum.

Somno æger non indulgeat nimio, neque nimiis vigiliis, neque etiam statim post adsumtum cibum, ante duas tresve horas cubitum eat.

In exercitiis corporis pariter modus servetur.

Alvus quotidiè muneri respondeat, si verò aliquando contingat, ut solitæ evacuationes atque excrementa justo detineantur diutius, medicamentis levioribus natura ad expulsionem erit proritanda.

Uno verbo omnia quantum possibile, temperentur, deturque opera, ut nullus committatur excessus.

CASUS XVII.

De SCORBUTO.

ADolescens 19. annorum, Patre hypochondriaco natus, pallidus, libris diu & noctu incumbens, pravo interim victu utens, de obtuso sinistri hypochondrii dolore queritur, succedente totius gravitate & lassitudine quasi spontaneâ; abhinc in Odontalgiam & Cephalæam sæpiùs recurrentem incidit, color ad fuscum vergit. Dentes non multò post vacillare, & gingivæ levi attritu sanguinem fundere. De cæteris benè. Consultus barbitonsor. Raphano tusticano in aquâ macerato os jubet elui, factum. Dentium dolor & hæmorrhagia ad tempus cessat, remanentibus imò increscentibus aliis. At dolor de novo dentes, & putredo gingivas corripit, ventris post pastum inflatio, ructus inanes, ptyalismus continuò, sinistri hypochondrii, lumborum etiam & crurum, isque sub noctem potissimùm ingravescens dolor, anxietas & palpitatio cordis per vices molesta, maculæ plumbeæ in humeris, pectore, brachiis & pedibus sæpiùs visæ, pulsus parvus, debilis, inæqualis, urina varia sæpiùs tamen rubra, cum arenulis rubris matulæ adhærentibus, respiratio difficilis, compressio pectoris, tussis cum rejectione viscidæ & subnigricantis materiæ. Consulitur non infimæ notæ medicus. Huic asthma. Varia præscripta expectorantia. Omnia, præsertim de quarto in quartum, pejo-

pejora, appetitus proſtratus, atrophia totius, Lypothymiâ frequens, deſperatio tota.

Quæritur jam, QUIS MORBUS? Quod SUBJECTUM? Quæ CAUSÆ? Quæ SIGNA? Quæ DIFFERENTIA? Quæ CURATIONIS SPES? Quæ CURANDI METHODUS?

RESOLUTIO.

MORBUS. Hic eſt *Scorbutus*. Cùm verò nominis disquiſitio juxta Platonem ſit ἀρχὴ παιδεύσεως principium doctrinæ ipſius examinationem ante, quam ad alia, bono cum Deo præmittere, neceſſitas ſimul ac utilitas poſtulare videtur. Scorbuti itaq; nomen derivatur vel à belgico Schorbuych, id eſt, ventris lancinatio, ſive ventris tormina: Ea ſiquidem in hoc morbo valdè ſunt frequentia, ſæpè etiam tanta, ut nonnunquam peritonæum hisce fuerit diſruptum. vel à Danorum Scorbeck quod oris depravationem indicat. Quæque derivatio utpote à parte ut plurimum ni dicam ſemper, affectâ, deſumpta priore mihi videtur convenientior: Variè prætereà à variis audit. Gingipedium à quibusdam dicitur, eò quod gingivæ pariter ac pedes in hoc morbo afficiantur; dicitur etiã ſtomacace, ſcelotyrbe, oſcedo, volvulus ſanguineus, lcterꝰ niger &c. An verò hæc nomina noſtro ſcorbuto ex toto conveniant, Autores certant & adhuc ſub judice lis eſt. Hinc miſſis hiſce.

Rem ipſam videamus, quæ omnium optimè definitione explicatur: omnis enim, quæ à ratione ſuſcipitur de aliquâ re inſtitutio, debet à definitione proficiſci, ut ſciatur quid ſit, de quo diſputetur, *l. 1. offic.* Talem autè jam pono. Scorbutꝰ eſt affectus præter naturã ab humore melancholico peculiari modo corrupto ortus, cum crurũ debilitate, maculis, gingivarum ſanguinolentiâ dentium vacillatione, & aliis, de quibus infra ſymptomatibus affligens.

Generis loco morbum pono, eſt n. diſpoſitio corporis præter naturã, ob quam variæ ejus actiones læduntur. Cùm verò triplex morbi genꝰ occurrat, prout enim vel ſimiariũ vel organicarum partium conſtitutio læditur, vel deniq; his comunis unio ſolvitur, prius videndum, ad quodnam genus πάθημα hoc miſerandum ſpectet. At quia ad morbos organicos neq; in conformatione ratione quantitatis in numero & magnitudine, qualitatis in figura &c. neq; in compoſitione ratione ſitus & connexionis, neq; ad morbos ſolutæ unitatis commodè referri poteſt, tertium ſolummodò morborũ genus relinquitur, quod ſimilarium partium intemperiei debetur, ubi quidem non tam in qualitatibus manifeſtis, puta in caliditate, frigiditate, humiditate, ſiccitate, quàm potiùs occultis radicem mali latitare, adeoq; morbis occultarum qualitatum hunc affectum annumerandum cenſeo.

Dato genere tranſeo ad differentiam ſpecificam, per quam hic morbus ab aliis affectibus diſtinguitur. Delinea-

lineatur autem hæc in reliquis verbis, ubi talis indigitatur morbus, qui ab humore melancholico peculiari modo corrupto ortus, cum crurum debilitate, maculis, gingivarum sanguinolentiâ, dentium vacillatione &c. affligit. De quibus pro virium modulo fusiùs agemus in sequentibus.

SUBJECTUM. De hoc ut breviter, distinctè tamen agamus, distinguimus inter Subjectum Primarium & Secundarium. Primariũ lienem, Secundarium verò totum corpus statuimus.

Humorem melancholicum in liene potissimùm, dum ob crassitiem diutiùs ibi subsistit, propriam & huic morbo peculiarem corruptionis formam subire credo: qui postmodum diffusus naturalem viscerum aliorum temperiem corrumpit, donec tandem in contagii communionem conspirent, & ad receptam semel infectionis labem alimenta superingesta commutent & depravent similem corruptionis formam iis imprimendo, sed ad Causas.

CAUSA. His præmissis, transimus ad causas: Harum autem alia est immediata & proxima, alia mediata & remota.

Immediatam & proximam causam definitio nostra tradidit, nempe humorem, non quidem quemcunq; melancholicum, sed peculiari insuper modo corruptum.

Hinc multi splenis obstructionibus & humoribus melancholicis laborant, scorbuto tamen non afficiuntur, & in iis regionibus, quibus humoris atri ex aëris fervore collectio familiaris, ignotus est. Peculiarem hanc corruptionem insuper probat singularis curandi ratio, quâ non peccantibus hisce humoribus & malo indè resultanti medicamenta à manifestis aut primis qualitatibus saltem agentia, sed talia præprimis, quæ peculiari & à prioribus diverso operandi modo omne curationis punctum absolvunt, adhibentur. Symptomata si penitiùs inspiciantur, τὸ θεῖον *Hippocrati* dictum haud obscurè arguunt.

CAUSÆ MEDIATÆ NATURALES sunt Temperamentum melancholicum quod præ cœteris ad hoc malum proclive: DISPOSITIO Hæreditaria hinc nonnulli ab ortu ob parentum semen vitiosum, & sanguinem cacochymũ hunc malum contrahunt, quam etiam ob causam multi in ipso adhuc utero moriuntur. SEXUS Muliebris propter otium, malaciam, ingluviem, cruditatum matrem, huic morbo præ viris abstinentiæ & labori deditis est obnoxius. ÆTAS. Quæ omnis indifferẽter hoc malo affligitur.

ANNI TEMPUS. Quodlibet hujus morbi est ferax, vere tamen & autumno ob commotionem eo tempore fieri solitam ægrotos vel maximè infestat. REGIO. Scorbutus antehac notus solummodò fuit maris Balthici, Bothnici, Finniciq; Sinus ut & totius Scandinaviæ Incolis. Postmodum verò eundo quasi crescens in alia & hæcce loca septentrionalia longè latèque venenum suum disperfit. Regiones interim & loca palustria, uliginosa, ad aquas stagnantes sita, & ventis solique non satis exposita præ cœteris huic morbo sunt subjecta. Ex non naturalium

rerum medicis dictarum censu rationem induere possunt omnia illa, quæ infra dicemus fugienda esse, ubi de diætâ acturi.

PRÆTERNATURALES sunt lienis, non exclusis aliis visceribus, maximè hepate, discrasia, obstructio, nativa vel adventitia debilitas &c. Obstructio alvi, mensium, hæmorrhoidũ non rarò hujus mali existunt causæ.

Huc halitus scorbuticorum ab osculo, poculo, alioq; modo recepti contagii in morem inficientes referri possunt. Unde totas familias non tam ob communem victum, quam communicatum hocce contagium scorbuto videmus corripi.

DIFFERENTIA. *Wierus*, qui omnium optimè de scorbuto scripsisse creditur, tres illius commemorat differentias, quæ scilicet magis & minus se habent. At verò quia cum differentiâ & divisione signorum infra positorum coincidunt, hic eas describere supervacaneum putamus. Pergimus itaq; ad

SIGNA. Hæc sunt vel diagnostica vel prognostica, & diagnostic orum alia incipientem, alia auctum, alia confirmatum scorbutum produnt. Incipientis signa ex casu nostro desumpta sunt sequentia: *Sini stri hypochondrii gravativus dolor*, ab exuberantiâ sanguinis melancholici lienem obstruentis, ejusq; tumorem & continui solutionem inferentis exortus. *Totius gravitas* humoris vires animales prementis index. *Lassitudo quasi spontanea* Sanguinis crudi non tam invasis, quam in ipso habitu musculoso abundantis nota. *Cephalæa per vices apprehendens*. Quam vapores ad caput delati, & vi membranarum cerebri coagulati inferunt, usque dum vi caloris nativi dissoluti ad subjectas partes, sæpiùs dentes, descendant. Unde *Odontalgia*. *Vacillatio dentium* resolutis quasi vi tartarei sanguinis eorum sedibus. *Pruritus facilisq. hæmorrhagia gingivarum*, itidemq; à ♀reo sanguine eas afficiente atq; erodente exorta. *Facies ex pallore ad fuscedinem vergens*, totius massæ sanguineæ corruptæ, & scorbuticâ qualitate imbutæ signum.

AUCTI Signa casus noster hæc nobis suppeditat. *FOETOR & putredo gingivarum*, quarum caro quandoque ad dentium radices consumitur, adeò ut dentes utrobiq; vacillent, & excidant. *Ventris post pastum inflatio*. Eousq; scilicet labefactatis concoctionis organis, ut imbecillitate caloris nativi copia flatuum mox etiam in primâ concoctione oboriatur. Unde *ructus inanes* & *Ptialismus continuus*, à vaporibus humoribusque corruptis ex ventriculo, locisq; vicinis ad os elevatis exortus. *Lumborum & crurum*, isq; sub noctem potissimùm ingravescens, *dolor*, ob humoris melancholici circa id tempus motum. *Anxietas*. Hanc flatus hypochondria distendendo, pectusq; comprimendo inferunt. *Cordis palpitatio* per vices molesta à vaporibus malignis, maximè tempore ebullitionis, cor infestantibus enata. *Compressio pectoris*. Hanc cruditates unà cum flatibus diaphragma comprimentes, tum evaporationes in capite resolutæ & in pectus destillantes causantur.

Unde

Unde *respiratio difficilis* & *Tussis* cum rejectione viscidæ & subnigricantis materiæ, melancholicæ colorē referentis: nil verò variis præscriptis pectoralibus hactenus obtineri potuit, eò quod hic non tam in pectore, quam sub eodem in infimo ventre radix morbosa sit inquirenda. *Maculæ* pro ratione humoris peccaotis variæ, in humeris, pectore, brachiis & pedibus sæpiùs conspicuæ. *Pulsus parvus, debilis, inæqualis* cum aliis signis pro infallibili hujus morbi habetur signo *urina varia* hujus morbi infallibilis censetur nota. Sæpiùs tamen rubra cum arenulis rubris matulæ circumcirca adhærentibus scilicet ebulliente ♀ro scorbutico respectu massæ sanguineæ, quâ de causâ febrilis quasi videtur.

CONFIRMATUM produnt Signatum jam allata, & indies ingravescentia, tum maximè sequentia ex casu nostro desumpta. *Exacerbatio* veluti per circuitus & periodos, ut in subjecto nostro de quarto in quartum, id quod à puro melancholico humore fieri consuevit: quemadmodum pituita admista singulis diebus, bilis verò tertio quoq; die sine tamen manifestâ febre, in quam verò facilis persæpè fit mutatio. *Appetitus* ab humore vitioso, vaporibusq; corruptis fermentum ventriculi corrumpentibus prostratus. *Atrophia totius.* Quemadmodum omnis atrophia est æstuantis caloris cordi infixi, vel aliunde, ad cor accedentis soboles: Sic quoq; nostram hanc tabem à fumis, vaporibusq; scorbuticis oriri verisimile nobis videtur: Dum enim cordis calor iis adauctus præter naturæ modum accenditur, iisque beneficio arteriarum toti communicetur, quid mirum si nutritionis defectus in partibus subsequatur. Nota tamen, adeò lentum hunc & glischentem propter causam morbi frigidam esse calorem, ut vix, nisi longiore temporis morâ ab effectu possit percipi. *Lypothimia frequens* à venenatis hujus mali vaporibus cor vitalis facultatis fontem pro ratione motus infestantibus inducta. *Desperatio tota,* quæ ut ferè omnibus ab humore melancholico oriundis, sic quoq; præsenti affectui valdè est familiaris.

PROGNOSIS. Prognosin diagnosi subnectamus, ordo tractandi exigit; neque illa sanè omittenda, cum tanta hujus medicinæ partis sit necessitas, ut sine eâ temerè ad sanandum cura suscipiatur, id quod nos generalia nonnulla præmittendo, huicq; speciale & subjectum nostrum respiciens prognosticum subnectendo bono cum Deo præstabimus.

1. Recens faciliùs crescens difficiliùs, confirmatus difficilimè curatur.

2. Contagio receptus malignior, & ob id totas sæpè inficit familias.

3. Scorbuto sæpè superveniunt & complicātur febres, quartana & aliæ.

4. Multoties in cachexiam melancholicam, hydropem, dysenteriam, sæpissimè tamen in atrophiam & tabem desinit.

5. Ulcera sæpè partibus corruptis sensum abolent, & naturam mali mortui induunt.

6. Cum maculis lividis tutior, cum

croceis minùs, cum lividis minimè ſecurus.

7. Adultis & ſenibus, ut & quibuslibet in diætâ victus negligentioribus ſemper eſt gravior.

8. Hæreditarius difficilis eſt curatu.

9. Livor faucium in ſcorbuto ſignũ eſt lethale, caloris enim nativi extinctionem ſignificat.

10. In moribundis maculæ prius viſæ evaneſcunt; multis verò anteà deliteſcentes à morte erumpunt.

Quibus poſitis ſtatuimus in hoc noſtro ſubjecto, eò quod hæreditarius cum maculis lividis, confirmatus imò conſummatus cum omnium virium languore ſit morbus, reſtitutionem integram vix, aut ſaltem longiore tempore & maximâ cum difficultate exſpectandam. Nihilominus tamen ægrum benè ſperare & ſpirare jubemus, eò quòd huic morbo convenientia remedia nunquam ſint adhibita, adhæc patiens ſit juvenis, adeoque ſi non ex toto juvari, ſaltem ad longius tempus remediis & diætâ convenienti ſuſtentari poſſe putamus. Ne verò quartana, quæ eſt prætoribus huic morbo brevi jungatur, ad curam protinùs devolemus.

CURATIO. Curationis omne momentum in eo conſiſtit, ut 1. humor melancholicus circa lienem meſenterium &c. deliteſcens præparetur & evacuetur: 2. peculiaris, quæ huic morbo ſubeſt, corruptio per appropriata anti-ſcorbutica corrigatur. 3. Partes roborentur. 4. Symptomata mitigentur atq; auferantur.

Remedia iſtis indicationibus ſubordinata deſumuntur ex triplici fonte, diæretico, chirurgico, & pharmaceutico.

Ad *fontem diæreticum* pertinent 6. res non naturales medicis dictæ. aër, cibus & potus. Somnus & vigilia. Motus & quies. Excreta & retenta. Animi pathemata.

Aër cum homini magis, quàm cibus & potus ſit neceſſarius, ſiquidem absq; his aliquot dies ſuperſtes eſſe, at ſine iſto ne momentum quidem ſupervivere poteſt; cumque etiam dupliciter lædat, vel quatenus inſpiratione attrahitur, vel quatenus nos ambit, hinc qualis hic conveniat, ante omnia perpendendum. Sit a. ratione ſubſtantiæ purus, tenuis, nullis inquinamentis aut corporibus putridis infectus ratione qualitatum ſit temperatus, vel etiam ad caliditatem & ſiccitatem vergens, & ſi naturâ haberi non poteſt, arte procuretur.

Cibi & potus optima etiam habenda eſt ratio, medicus enim incaſſum ſanitatem reſtaurare conatur inægro, niſi & ipſe, docente Galeno, rectam velit & poſſit ſervare victus rationem.

Vitentur igitur crudi, craſſi, viſcidi, humorem melancholicum generantes, concoctu difficiles, multum ſaliti atq; aromatizati, ut & omnes ſale volatili deſtituti cibi. Contra autem victus ſit boni ſucci, concoctu facilis, moderatè calefaciens, incidens, attenuans, detergens, deobſtruens, ut ex volucrum genere gallinæ, capones juvenes, pulli columbini, gallinacei, perdices, pluresq; de montanis; rejectis paluſtribus: ubi nota, eſum columbarum Silveſtrium vel maximè hic laudari. Ex piſcium, ſi vehementer expetantur,

tantur, saxatiles, auratæ, lupi, fundu-
li &c. qui tamen nonnisi ritè præpa-
rati & pauci concedendi, sale verò
conditi aut fumo exsiccati in totũ ne-
gandi. Ex quadrupedum censu vituli
benè nutriti & ætatè habentis, juven-
corum, vervecum carnes recenter ma-
ctatæ, benè coctæ, cumq; raphano *ru-
sticano &c.* ritè præparatæ concedun-
tur, rejectis nimiùm salitis, fumove in-
duratis aut vetustate rancidis. Lac ca-
prinum, præsertim si herbis antiscor-
buticis alatur, aut si ipsi lacti becabun-
gam, nasturtium, cochleariam incoxe-
ris, vehementer laudatur. Cujus solius
longiore usu multos esse restitutos te-
statur *Heinric*ⁱ *Bruccæus* in Academiâ
Rostochiensi quondam Professor in
suis *de Scorbuto propositionibus.* Ex
ordine vegetabilium conveniunt na-
sturtium utrumque, acetos. borrag. bu-
glos. cichor. chelid. min. in ✠ tariis, ju-
sculis, conservis, placentis, aliisq; mo-
dis sumpta. Condimentorum loco sint
cappares, amygdalæ dulces, passulæ,
pistaceæ, acetum, sinapi, quod quia
acredine & subtilitate partium inci-
dendo prohibet, ne fiant & colligantur
obstructiones melancholicæ, à multis
multum laudatur. Nocent multa &
varia in unâ mensâ fercula, sit itaque
æger contentus aliquot ad morbum
facientibus, neq; plus assumat, quam
ventriculus benè pollit digerere. Po-
tus sit vinum Rhenanum, maturum, si
æger sit assuetus, aut cerevisia clara,
benè defæcata itidemque absynthio
condita. Exulent aquæ crudæ, sta-
gnantes, putridæ, quibus juscula para-
re, ne dicam sitim levare, netas.

Vigiliæ immodicæ ac intempesti-
væ corpore repleto nocent. Somnus
statim à pastu invitans, diurnus iti-
dem ac diuturnus, curisque implicitus
vel maximè fugiatur.

Otium ignavum calorem nativum
languidiorem reddit, unde concoctio-
nes & excrementorum secretiones
fiunt deteriores, hinc fœminæ præ vi-
ris huic morbo censentur obnoxiæ:
motus interim vehementior, maximè
à pastu, non minus hic proderit, eò
quod hoc ipso concoctio multum tur-
betur.

Alvus sit libera, menses & hæmor-
rhoides ritè fluant, & si non sponte,
arte proritentur.

Veneris exercitio hic morbus qui-
busdam in locis curari dicitur fortè
propter caloris naturalis ἐκλάμψιν. te-
ste Jonstono.

Animi Pathemata, cura, timor, tri-
stitia, terror, anxietas cane pejus &
angue fugiantur. Usu enim & obser-
vatione constat, tristitiæ causis liben-
ter hunc morbum immisceri *Euga
lenus. p. 284.*

CHIRURGIÆ ratione in hoc mor-
bo, præmisso lenitivo facto ex diaca-
tholicon. aut Electuar. lenitiv. vel etiã
clystere venæ sectio locum habet, ma-
ximè si nulla spes hæmorrhoidum af-
fulgeat, nihilq; obstet. Quænam verò
vena secanda sit, an basilica, mediana,
salvatella vel malleoli perindè nos
cum neotericis judicamus, eò quod
quælibet ex numeratis venis incisa,
sanguinem saltem à manu recurrentẽ
æqualiter fundat, adeoque nullus ve-
narum in brachio tundendarum sit

selectus. Docente clariss. *Conring. l. de gen. & mot. sang.* observato interim *Hippocrat.* κατ ἰξὶν prout vel lien, vel hepar, vel utrumq; affectum fuerit: Quantum verò sanguinis mittendum, an unâ, vel repetitis vicibus elici debeat, id prudens medicus ex patientis robore & virium tolerantiâ facilè judicabit. Phlebotomia in subjecto nostro parcâ, & potiùs, si benè ferat, repetitâ manu fiat, cum debiles & morbi diuturnitate exhaustæ vires largam, præsertim unâ vice factam, non ferant.

PHARMACIA. Hæc magnam nobis remediorum suppeditat copiam, quæ tam internè quàm externè adhibentur. Nos, qui brevitati studemus, pauca tantùm eaque selectiora secundùm præmissas indicationes subjungemus.

PRÆPARATIONI humoris melancholici inserviunt. 1. Simplicia. Rad. cichor. petrosel. filic. polypod. Epythim. Herb: Ceterach. Scolopendr. Cuscut. Cort. tamarisc. Cappar. Composita Sir. de fumar. Epith. polypod. lupul. Ex quibus, additis quibusdam appropriatis, quæ vide inferiùs, variæ possunt concinnari formulæ. Ex. gr. nos hanc ponimus.

℞ *Sir. de cochlear.*
nasturt.
polipod.
Epith. a. ℥iß.
▽r. fumar. nasturt. becabung. a. ℥iij.
Julep. cinam. & viol. a. qs. m. f. Julepus pro necessitate reiterandus.
♉. *Digestiv* Trunck auf 2. Morgen. *capiat mane 2. horis ante pastum.*

Ad evacuationem hoc alioq; modò præparatorum humorum varia laudantur varia laudantur à variis. *Jonstonus* pil. ♀reas Quercet. *Wierus* pil. d. fumar. ac diasen. Ad mare Balthicum usitatissimus est pulvis. qui ℞. Agaric. albiss. croc. Epith. cret. fol. senn. a. ʒij. m. f. pulv. à ʒj. ad ij. Pilulæ quoque seqq. quæ sunt *Sylvii*, apprimè hic convenient. Quæ

℞. *Gumm. Galban.* ✠ *to Squill. sol. & iterum inspissat. ʒß.*
⊕li martis ad albedinem calcinat. ℈i.
Trochisc. Alhand. ʒß. diagrid. gr. XV.
♁. carv. gtt. Vj. f. pil. n. XXV.

Inaur. sumantur 5. a. 7. matutino tempore, ac ventriculo vacuo, superbibendo post sesquihoram jusculum, vel cerevisiam cum pauco pane coctam, & macere aromatisatam.

Vina laxativa spleneticis & huic morbo appropriatis castigata inque plures dies usurpata, utramque paginam absolvere videntur. Hanc formulam in hujusmodi casibus sæpiùs cum fructu præscripsi.

℞. *H. Meliss. mß. scolopendr. ceterach. a. pi. nasturt. ▽tic. becab. a. pij.*
Rad. cardopat. polypod. a. ʒij.
Cort. tamarisc. cappar. arant. a. ℥ß.
Fol. Senn. SS. Alex. ℥i.
Rhab. el. ʒiij. v. ℥ß.
Sem. agn. cast. ʒi.
Cinam. acut. ʒß.

Gross. mod. incis. & tus. irror. c ♁. ♀ri per deliq. ʒi. d. ad sac.

♂. Säcklein zu 1. Maas Wein.

Respectu subjecti nostri benè adduntur rad. Helen. fenic. liquirit. passul. sem. fenic. anis. Si æger sit delicatior

tior sequens Electuarium præscribo, quod

℞. *Elect. de tamarind. c. fol. Senn.* ʒiij.
Rad. Jalapp. resinos. ℈ß.
Crem. ♀ri. ʒß.
Conserv. d. cichor. & Rhab. & sachar. q. s. m. f. bolus.

APPROPRIATA & specifica hujus morbi sunt simplicia. Radic. armorac. H. Cochlear. nasturt. ▽tic, & hortens. sed. min. s. vermicul. chelidon. min, beccabung. quæ aliorum caliditatem & siccitatem corrigit. Si calidioris naturæ sit æger, aut febris adjuncta, acetos. fumar. Si pulmo à materiâ obsessus & ob id respiratio difficilis cum tussi rad. helen, c. hysop. Si ventriculus debilis, coma absynth, rectè adjiciuntur, sicque deinceps pro ratione calidorum vel frigidorum humorum & symptomatum concurrentium procedatur. Multis autem modis hæc usurpantur. Nos hic damus & laudamus duplicem. Primus est, cùm herbæ prædictæ virides cum sero lactis contunduntur, expressusque ex hisce succus in debita quantitate propinatur. v. gr.

℞. *H. nasturt. anagall. aq. cochlear. a. mij.*
Comar. absynth. sed. min. a. piß. c. sero lact. caprin.
Contund. expressus succus depuretur. dosis est ʒiv. *c.* ▽. *cinamom* ʒiß.

Vel quando succus seorsim expressus cum sero lactis tempore usus permiscetur, in hunc modum.

℞. *Succ. rec. expres. cich. fumar. becab, nast.* ▽*tic. Cochlear. a.* ʒiij.
seri lact. capr. ʒiv. *f. hanstus.*

ad perfectam sanitatem repetendus.

S. Trünckiein/auf 1. Morgen.

Ex appropriatis compositis laudamus Sir. Scelotyrbic. Foresti, vinum antiscorbuticum Mynsicht. ab iij. ad IV. M. & V. 2. horis ante pastum. Tinctura martis ejusdem à gr. VI ad ℈ß. in liquor. conven. Syr. antiscorbut. ab. ʒß. ad ii. & iij. per se vel in aq. antiscorb. ejusdem vid. armamentar. medico-chymicum. Elect. antiscorbut. *Schröderi* ad magnitudinem juglandis parvæ M & V. *Pharmac. medico chym. p. 186.* Spiritum antiscorbut. *Joh. Pet. Lotichii*, cujus descriptio, utendi modus & dosis videantur apud *Aut. in consiliis & observat. medd. p. 356.* &c.

Nota in horum usu ad 14. dies, imò, si opus, ulterius esse persistendum, & 5to quoq; aut 6to die semper aliquod purgans, v. g. Elect. supra descript. stante curatione opus esse.

An & qua ratione conveniant acidulæ *Vid. Greg. Horst. m.* ℔. *IV. obs. med. p. 273. Rhamlov. in specul acid.* Wildung. *p. 176.* & alii brevitas non patitur, de hisce hic latiùs differere.

ROBORANTIA, dum hæc fiunt, ex conserv. cochlear. & aliis cum fructu præscribi possunt in hunc modum.

℞. *Conserv. cochlear.* ʒiß.
chamedr. scord. a. ʒi.
Rad. bugloss. borrag. condit. a. ʒ. *vj.*
Helen. condit. ʒß.
c. sir. d. borrag. f. cond.

His

His addi possunt & alia, v.g. affecto ventriculo conserv. fl. absynt. hepate fl. & rad. cichor. liene conserv. fl. fumar. it. Spec. diarrhod. Abbat. diatrion sant. arom. ros. dianis. &c. ex quibus componi possunt formulæ pro ratione circumstantiarum & arbitrio medici. Et tantum de internis. Nunc ad

Externa. Hic a. præprimis locum habent ea, quæ lienem, ut in subjecto hoc nostro, ita in omnibus fermè scorbuticis obstructum, aliàsq; malè dispositum deoppilare & roborare valeant. Suntque

Olea. Ut ânethin. rutac. chamom. amygdal. amar. & quod optimum, de cappar. Augustan. vel *Zvvelffer. vid. Pharmac. Aug. p. 317. Pharm. Reg. p. 263.*

Linimenta. Horum formulas egregias præscribit *Lotichius p. 347. & seqq.*

Unguenta. Ut ung. splenet. Schrod. Ungt. Splen. Mynsi. His sequens adjiciam, cujus vires ipsemet ocularitèr expertus. Est autem *Amati Lusitani*, qui se hoc à medicis Ferrarien sibus accepisse refert, & cujus usu se lienem non modò obstructum, sed verè Scirrhosum curasse gloriatur.

℞. *Ol. commun.* ℔iß.
medull. crur. bov. ℔ß.
Butyr. rec. ʒiij.
succi bryon. cyclam a. ℔ß.
bulliant lento igne ferè ad consumptionem succor. collat. ad.
Ceræ cit. ʒiv.
Pulv. ceterach. cort. cappar. tamar. s. agn. cast. a. ʒß.
f. ung.

Emplastra, v.g. splenet. mynsi. de cicutâ vel de amoniaco Foresti *Zvvelfferi pharmac. Reg. p. 300.* vel simile.

Cataplasmata quæ vid. ad Praxin *Riverii*, ubi de obstructione & scyrrholiëis.

Externa interim & aliis partib⁹ cum fructu adhiberi possunt, utpote Epati ol. absynth. mastic. Ventriculo ol. macer. nuc. moschat. Nervis & tendinibus ungt. alth. resumpti v. lumbric. &c. pro ratione Circumstantiarum.

SYMPTOMATA. Quæ scorbutũ concomitantur Symptomata sunt varia, utpote difficilis respiratio, palpitatio cordis, lypothimia, arthritis sæpius vaga, convulsiones, paralysis, hydrops, atrophia, ulcera plerumq; sicca, nec pus fundentia febres, erysipelas singulis nonnunquam septimanis, interdum mensibus infestans, sputatio frequens maximè ab assumtis acribus & calidis, languor totius, sudores copiosi, vomitus, dolores capitis, dentium, hypochondriorum, lumborum, crurum, aliaq; innumera, quæ partim vide ad caput de signis, partim ad Autores, qui hocce de morbo scripserunt susiùs. At verò cum ea sublato morbo vel spontè evanescant, vel auxiliis ex Praxi generali repetitis, admixtis tamen antiscorbuticis, tollantur, singulorum curationem hic quoq; subnectere haud opus esse censemus. At verò quia oris depravatio in hoc morbo maximi persæpè est momenti, adeò ut pro ipso morbo habeatur vulgo, pauca quædam illius remedia superaddere non abs re esse duxi. Ea verò vel fiens est, vel facta, fiens est gingivarũ laxitas & sanguinolentia, ad quàm

℞. *Rad.*

℞. *Rad. biſtort.* ℥ß.
Salis ∂. *m. c. diamor. ad conſiſtentiam debitam. inung. gingiv. vel*
℞. *Fl. balauſtr.* ℥ß.
Salis uſt. ℥i.
M. F. Pulv. ad gingivas.

Factam appello putredinem. Ad quam apprimè facit gargariſmus de tormentilla Mynſichti, daturque tepidè alternis vel ſingulis horis ad ſanitatem perfectam, vid. Armamentar. pag. 403. Si putredo vehemens Wierus talem dalem dat aquam.

℞. *Arſenic. ſublim.* ∂ij.
alum uſt. ℥ß.
f. pulv. bulliant. in ▽ *plant.* ℔i.
ad horum in duplici vaſc. admoveatur gingivis ſpongiolâ madefactâ, ſed propter arſenicum cautè procedendum.

CASUS XVIII.

De PHLOGOSIBUS VAGIS SCORBUTICIS.

Fœmina ætatis annorum 33. nata in *Belgio*, degens cum Marito in Munimento ad *Rhenum* celebri, *temperamenti* ſanguineo-bilioſi, *habitûs* gracilis, teneræ *conſtitutionis*, aliquot ab hinc annis per nares copioſum ſæpè profundens *ſanguinem*, frequenter ſubitò *exæſtuat*, aliquando toto corpore, ſæpius in vultu, modò hâc, modò illâ parte fervet, ſive Phlogoſes patitur inopinatò invadentes, ſchnelle / fliegende Hitzen/ modò jejuno, modo repleto ſtomacho, per horæ quadrantem, aut dimidium, breviùs aliquando durantes, plerumque cum udore, aliquando absque ipſo, tàm imminente, quàm procul adhuc diſtante menſtruo fluxu obvenientes, quas plerumque non ſemper, quædam *præcordiorum* præcedit *anxietas*, *roſio*; *gingivas* monſtrat tumidas, partim ſanguinolentas, partim ſanioſas, partim albeſcentes, *ſitit* in dicto æſtu, *ardorem* ac ſiccitatem gulæ & faucium ſentit, parùm *appetit*, hypochondriis *inflatur* frequentiùs cum, aliquando ſine dictis Phlogoſibus, *alvo* libera eſt, *urinam* offert flammeam, ad roborem propè accedentem, nonnunquam, ut refert, ſedimentum inſtar pollinis lateritii deponentem, *reſpirat* facilè, ſed ſub æſtuatione iſta, ſi vehemens eſt, difficilius, *pulſum* habet inordinatum, in paroxyſmo celerem, citatum, ad *iram* prona eſt, *dormit* mediocriter, *capite* haud rarò dolet, *menſium* experitur fluxum ſtato tempore, ſed imminutum, exaltato rubore tinctum, *extremis* naturaliter calet, cum in-

vasiones istæ absunt, patitur *lassitudinem* spontaneam, *gravitatem* membrorum, *maciem* corporis, *tibiæ* ulcus absque multâ sanie, dolore, *maculas* nonnunquam in cruribus & bracchiis clarè rubeas; præterea nullas sentit molestias. Petit *Medici* Consilium, qui suppeditat tale:

Patiens manè horâ 6. & vespertinâ 4. *pilularum* seq. numer xv. cum *Mixtur.* cochlearium 4. quantit. deglutitat: Rec. *C. C. phil. calc. Ebor. phil. cal. Corall. r. præparat. Sem. nasturt. hort. Sal absinth. ana* ʒij. *Gelatin. Corn. Cerv.* ʒvj. M. f. pil. pond. gr. ℞. *Aq. becabung. acetos. acetosell. endiv. ana* ʒij. *Syrup. granator.* ʒi. M. D. Hora 9. antemeridianâ *jusculum*, in quâ *acetos. becabung. nasturt. aq. fumar.* recent. coct. calid. hauriatur. Cum æstuationes intensiores ac frequentiores sunt, ante somni tempus *Emulsionem* bibat: ℞. *Sem.* 4. *frig. excort. ana* ʒß. *pap. alb.* ʒi. F. c. *aq. pap. err. lactuc ana* ʒiß. *Emulsio* D. Gingivis *Liniment. de Aquileg.* illinatur. *Os colluatur* frequenter sequenti decocto: ℞. *Cort. med. recent. frutic. rosar. H. nasturt. aq. rec.* ana M. j. *Coq. in Vin. rubr.* ℔j. *colatur.* adde *Mell. rosar. simpl. Roob Nucum ana* ʒvj. M. D. Tibiæ ulceri *Empl. diapompholyg. H.* imponatur.

Post absolutum horum medicamentorum Usum remissiores, rariores illæ Phlogoses, mitiora reliqua symptomata: Hinc denuò ad petitum *Medicus* sequens suppeditavit Consilium. Hauriatur manè seq. *Potio purgans*: ℞. *Fol. sen. el.* ʒij. *Tamarind.* ʒß. *sem. anis. Crem. Tartari ana* ℈j. *Coq. in Aq. font. q. s.* ℞. *Colatur.* ʒij. *Elect. de Tamarind. Horst.* ʒvj. *Aq. cinam. bugl.* ʒi. M. Biduo aut triduo abhinc *Venam* brachii *secari* curet. Ab isto tempore *Acidulas* sive *Svvalbacenses*, sive *Dönningstetnenses*, quas adire ob causas domesticas urgentes cùm, ut percipio, non licear, bibat per 5. 6. aut plures septimanas, æstivo tempore, cum fervidus urit Aër, manè potando ʒ. circiter xii. si sitis urget, pomeridiana hora 4. ʒ. circiter vj. sin tempestas pluviosa est, omitti possunt. *Diætam*, à *Medico Ordinario*, in Consilio communicato præscriptam, observet. *His singulis per Dei Gratiam ab omnibus dictis molestiis liberata fuit.*

RESOLUTIO

AEFECTUS ægram torquens est PHLOGOSIS VAGA SCORBUTICA, *intemperies* nimir. *calida, brevis, frequens, ac subita, modò totius corporis, modò hujus vel illius partis, à p. n. particulis biliosis, scorbuticis, agitatis, orta.*

Molestissima hæc solet esse *exæstuatio*, qua vapores calidi, liquores ferventes per totum corpus, per hanc

hanc vel illam partem fluere, effundi, adigi videntur, quando etiam absque Scorbuto adoritur Comite. Hinc istum fervorem pro potissimo habuit *Ægra nostra*, & ego quoque. Casum inscripsi de Phlogosibus Vagis, addidito Scorbuti nomine, qui has Comitans junctum dicit morbum. Brevitas, frequentia ac subitanea illius invasio ab aliis corporis fervoribus ac caloribus ipsam differre monstrant. *Aliæ* etiam sunt *vagæ* illæ *Inflammationes*, volaticæ maculæ, Flug/ vocatæ; Phlogoseos vocabulum non pauci cum phlegmone confundunt, at parùm accurati isti sunt; ceu enim phlegmonen accuratiores cum inflammatione, phlogosin absque eâ dicunt, ita tales ego æstuationes, efferveścentias, phlogoses, etiam absque febre expono, quod mirabitur forsan, haud absque ratione, unus vel alter. Sanguinis enim p. n agitatio, turgescentia &c. Plerisque *Medicis* non nisi in febribus adesse creditur; sunt quidem, qui p. n. M. æ. Sæ. motum à solo isto æstimant & describunt circulari per corpus, ejusque vasa, motu, at rarò causa, frequentius iste effectus est illius agitationis, quæ ab ipso particularum in sanguine incendio, intestino quasi bello ac seditione quasi bello ac seditione oritur, non enim celerius tota M. S. de loco in locum movetur, nisi iste moleculorum in sanguine tumultus adsit, ut ita ad turgentiam, ad impetum, ad orgasmum, ad efferveścentiam (variis enim nominibus insigniunt) utrumq; requiri, imò unum ab altero vix separari posse, mihi videatur; Tales autem Orgasmi, tales tumultuosæ ebullitiones, tales effrænes seditiones in corpore humano absque Febre sè prodere non semel solent. *Maniacorum* ferox jactatio, *Epilepticorum* turgescens concussio, *hysthericarum* vagabundi impetus, *hypochondriacorum* subiti dolores, flatulentæ distensiones, borborygmorum murmura, *Scorbuticorum*, *Cachecticorum*, *Ictericorum* Asthmata subitanea, *Arthritides*, *Cardialgiæ*, *Choleræ*, *diarrhææ*, *dysenteriæ*, *hæmorrhagiæ* vehementiores, gulæ *ardores*, *purgantium* actiones, & similes affectus à ferocientibus, ab ebullientibus p. n. motis oriuntur humoribus, at haud rarò sine Febre. In hâc Ægrâ ex istâ subitâ phlogosi febrem qui concludere contendit, perpendat brevitatem, volatilitatem, particularitatem illius fervoris, illius intemperiei calidæ, absentiam quorundam febris requisitorum, hinc abfuisse & Febrem hîc dico; Febrem sui generis si ponerem, nimis latè nomen extenderem, & dicerem id, quod ii, qui occultas qualitates ponunt. *Phlogosis* talis æstuationem, fervorem, efferveścentiam incertam, vagam Intemperiem, sanguinis inordinationem, excandeścentiam, caloris suffusionem dicit. *Scorbutus*, quem hic *Gingipedium* cum *Regnero Snoy* appellare possum, si tàm rudi uti licet verbo, Græcis usitatis σομακύκης & σκελοτύρβης nominibus exprimo, affligere solet absque istis æstuationibus nonnunquam, & hæ absque scorbuto;

Particulæ istæ *biliosæ scorbuticæ* sive sulphureæ salsæ acres ebullientes in causarum serie exponentur.

Subjectum pono modò totum corpus, modò hanc vel illam partem, ut & infra patebit, ubi symptomatum rationem reddo, prout nimirum fervoris ac scorbuti causa intensior vel remissior est, hoc vel illud petit membrum; sunt *spiritnosæ*, *humidæ* & *solidæ* partes, ex his os, gingivæ, fauces, gula, ventriculus, intestina, thorax, caput, brachia, crura &c. *Causale*, unam jam certam corporis particulam, determinatum locum si statuere vellem, quod Curiosuli ad gloriam captandam facere allaborant, nimis angustis includerem terminis, & ut illi soli applicarem remedium, urgeri possem; Tota S. M. & alii *humores*, modò hanc, modò illam alluentes partem, tale hic constituunt, nec *spiritus*, nec *viscera* cum *glandulis* excludenda sunt.

Causam accuso particulas sulphureas, nimias, oleosas resinosas & salsas acres tenuiores, scorbutica labe tinctas, ebullientes, effervescentes, sive corpuscula p. n. biliosa, scorbutica, agitata. Causæ si perpendo *consistentiam*, læserunt hic *Fluida*, & *Spirituosa*, spiritus enim crasseos ac texturæ limites transilierunt; sanguis in corpore humano vivo absque spiritibus, non sanguis, sed cruor cadaverosus est, imò & alii corporis vivi humores singuli spiritibus perfundi debent; Læserunt fuligines, halitus, & quid dicere vetat, flatus ab ista sanguinis, aliorumve humorum ebullitione, effervescentiâ, agitatione exorti. Et *Humerosa*, Sanguis imprimis, non hic autem solùm, sed & pro varietate vertumni scorbutici, chylus, liquor Gastricus, Intestinalis, Pancreatis, Vesiculæ felleæ succus, lympha varii generis. Ista enim Ventriculo oblata alimenta alienis, jam vix subigendis aut domabilibus prædita corpusculis materiam præbuerunt chyli, non laudabilis, præsertim cum liquor iste fermentalis sive condimentum ciborum, ceu *Cuidam* placet, sive instrumentum Ventriculi, spiritibus debitis destitutus, alienis instructus, à sanguine degenerante infectus, à lymphæ heterogeneis conspurcatus, à glanduloså Ventriculi tunicâ non ritè segregatus, suo non functus fuerit officio, cum succenturiatus huic Intestinorum liquor à debito deviarit munere; Pancreatis hîc succus acrior justo, effervescentiæ nimiæ præbuit ansam, vesiculæ felleæ succus nimius, quâ suam resinositatem, acrimoniam intensior justo, ebullitionem p. n. promovit; Lympha variæ, hic, ibi, in dolis, diversis heterogeneis, & materiæ, & efficientis vitio, tincta moleculis jam accusatis, ceu ad talia recipienda aptissima est, hic, ibi, causæ rationem etiam subiit. Talibus præsentibus humorum degenerationibus, quis Sanguinem liberum dicet, ut de aliis inficientibus causis taceam? In hâc ergò Ægrâ inter fluida corporis *Ille* læsit potissimum. *Solida* & causæ subiissevices, contendere quis posset, salinæ enim istæ & sulphureæ accusatæ mole-

moleculæ solidum quid dicunt, partes continentes contentas promovent. Verùm hìc nonnisi in diversis fluidis hæserunt, ipsas partes continentes solidas irritatas, non rarò contenta concitatius movere concedo, at in nostro Casu potissimum *fluidis* inhæreo.

MODUM LÆSIONIS si spectem, consistit in *Quantitate*, *Qualitate*, *Motu & Loco*. *Quantitate*, immiutâ & auctâ; *Defectu* enim peccant spiritus, nam licèt servidior sit sanguis, ista tamen spirituosa volatilis effervescentia, ebullitio p. n. est, extra debitos eraseos limites, ut copiam spirituum, naturaliter requisitorum, sufficientem, non ponat, & ita sanguis spiritibus debitis sit depauperatus, p. n. verò nimiis instructus. *Auctâ* peccant particulæ istæ actu lædentes, paucæ enim si essent, non dominium obtinerent, non tàm sensibiliter læderent. *Qualitate* peccant, dum nimis calidæ, nimis acres, nimis ferventes, scorbuticæ sunt. Non quidem qualitate solùm primâ, sed particulis, moleculis heterogeneis excedunt causæ, ob receptam tamen loquendi formulam liceat hunc retinere modum, quia enim dicta fluida utraque sulphureis & salsis tenuioribus, acrioribus, valdè activis, subtilibus corpusculis infecta, vulgari vocabulo biliosa fuerunt, læsionem induxerunt; Accessit in hâc Ægrâ *Character scorbuticus*; non enim omnis scorbutus à sero limosis, tartareis, crassis viscidis, fixis salibus inebriato, non omnis à melancholia, non omnis ab humore acido oritur, sed & tenuiores, volatiliores, fluxiliores humores labe scorbutica inquinantur, ut pateat, dari scorbutica pathemata calida, dari frigida, fixiorem dari causam, dari volatiliorem, hinc & *Celebris Medicus Gallus*, licet contra *Anglos* scorbuti divisionem in sulphureo salinum & salino sulphureum revellat, tamen in Curatione attendendum esse dicit, num calor quidam p. n. an verò obstructiones conjunctæ sint. In quo autem *Tinctura scorbutica* consistat, variè definiunt *Authores*. *Causam* assignant Cruditatem sanguinis, denegatum crassioris, fixioris debitam spirituascentiam, sanguinem crudũ, ichorosũ, sanguinem nunc limosum, feculentum, tartareum, vappescentem, nunc sero acri, salibus modò lixivis, modò acidis, austeris, aluminosis, vitriolatis inquinato, plus minus dilutum, sanguinis & nutritii succi διάθεσιν sulphureo salinam, salino sulphuream, sanguinis dissolutionem à sale acri & subtili, aut immediatè, aut interveniente sanguinis dissolutione pathemata scorbuticis familiaria gignente derivatam; Alii aliam in prolixis editis Tractatibus. At cum talia dentur absque scorbuto, superaddunt non quidem, quas aversantur, occultas qualitates, sed τὸ ἦθος, τὴν κακοήθειαν scorbuticam, τὸ contagiosum, nervoso generi infestum, malignum, venenatum, depravatum, corruptum, singulariter, specificè, sui generis &c. ἄρρητον, sed tale *mihi* (ne miretur quis, cum *tantis viris* sit).

qua essentiam suam specificam videtur, verùm ex effectu dici potest, dum non solùm Maris Balthici accolis & Germaniæ inferioris populis familiarem subindicat diathesin, sed & ista gingivarum, tibiæ mala, maculas & similia monstrat. Cum ergò specificè corruptum, malignum dicitur istud fermentum scorbuticum, urgeri potest omissum vitium *substantiæ*, dum nimirum causæ toto genere peccant. Verùm *qualitate* dum peccat causa, peccat vel *irreducibili*, quæ dictum ponit vitium, vel *reducibili*. Utroque modo, potissimum posteriori læsit hîc Causa. *Motu* peccant, dum p. n. non solùm celeri nimis & vagâ agitatione ebulliunt, tumultuantur, sed & ad hanc vel illam impetuosiùs justò feruntur partem. *Loco*, dum subsistunt in variis partibus, gingivis, tibiis, ubi subsistere non deberent; distinguo contra quorundam mentem loci vitium, à motus aut quietis vitio, etiamsi enim illùc mota pars quiete post peccet, tamen non sola quies, sed ipse locus etiam læsionis formale constituit.

Causæ Remotiores sunt variæ: Prima mox stamina jacta à *Nativitate* fuerunt, visceribus sanguinis generationi & depurationi dicatis, hepate præsertim heterogenea ista dicta aliqualiter, non tamen ad debitum gradum separantibus, quod *Temperamentum* in statu adhuc naturali patefacit. E *non naturalium* classe *Aër* patriæ nativus, humidus, crassus, salsus ab uliginosis, palustribus & lacustribus locis infectus, *Cibi* in patriâ familiares, carnes salsugine maceratæ, fumo induratæ, lardum crudum aut rancidum, Pisces lacustres, maritimi, fumo, sole vel frigore indurati, aut muriâ conditi, mixta ex talibus edulia, cibi à corporibus aëre accusato fruentibus, & aquis dicendis utentibus desumti, *Potus* ibi communis, aut aquæ crassæ, crudæ, impuræ, graves, sæpè corruptæ, aut cerevisia ex talibus parata multum hîc præstiterunt. *Vinum* verò, quod domicilio mutato, ordinario potui inserviit, particulas ex talibus genitas & collectas salinas acriores sublimavit quasi, spirituosam, sed non debitam, verum p. n. volucrem addidit indolem. Mirum enim in modum vinum, ubi ordinariè potatur, humoribus scorbuticis alas addere solet. Accessit *Conversatio* cum scorbuticis ibi frequentibus; per plures enim vias μίασμα illud scelotyrbicum è multis, quibus ibi familiare malum est, sub conversatione ac cohabitatione exhalans irrepere potest. *Aliæ Res Non-naturales*, in quarum notitiam non pervenit Medicus, dubio procul suum etiam contulerunt symbolum. Inter *Res p. n. Hæmorrhagiæ* sæpius prægressa immodica, ad subjugationem balsamicarum, succulentarum, exaltationem verò heterogenearum scorbuticarum in sanguine molecularum multùm fecit; *Partes* corporis, humorum ac massæ sanguineæ generationi ac depurationi inservientes, hîc singulæ, una magis, altera minus, una huic, altera illi δυσκρασίαι ac malæ texturæ causam, fomitem suppeditarunt,

tarunt, quædam à collectis impuritatibus, demum infectæ fuerunt.

Ex dictæ causæ in hâc vel illâ parte *activitate speciali*, symptomatum in hoc Casu SPECIALES etiam CAUSÆ erui queunt. *Hæmorrhagia*, quæ aliquot abhinc annis frequens & copiosa erat, oriebatur à stimulo illo, bilioso nimirum acri ac salino, sanguinem concitatiùs movente, vasaque narium aperiente, spiritus ac laudabiles sanguinis partes profundens, dissipans, sicque ad generationem heterogenearum, debito spirituum agmine destitutarum, multum faciens. *Frequentes* ac *subitæ* obortæ sunt *exæstuationes*, cum rubore ac fervore partium, cùm sanguis modò totus, modò in hâc vel illâ parte ebulliebat, quasi accendebatur, efferveſcebat, agitabatur, ab accendentibus ebullitionem, efferveſcentiam excitantibus talibus, quæ vel in ipsâ continebantur sanguinis massâ, vel ipsi hîc aut ibi occurrebant, vel extra eam in hâc vel illâ parte, quæ vel homogenea calorem, motum intendunt, vel heterogenea efferveſcentiam cient, ac illam æstuationem & agitationem promovent, ceu à calore aquam tepidam ebullire, pulverem pyrium fomite exiguo accendi, Martem ab efferveſcentiâ cum aliis in flammam, fumum agi &c. (innumera experimenta prostant) cernimus; Frequentius autem in primis viis occurrentes humores aliâs naturales, hîc peccantes, gastricus liquor, chylus, bilis, succus pancreat. &c. tum sibi invicem tum cibo aut potui talem aliquando ibi, aliquando & in sanguine fervorem, & cum isto partibus externis induxerunt, dum ebullientes, efferveſcentes, tenues, vaporosæ subtiles Sanguineæ Massæ partes subitò ad exteriora ferebantur, ardentes fumigantes quasi; Sanguis enim talis non solùm copiosius, impetuosius in hanc vel illam partem movetur, ac ruit, sed &, cùm ebullit quasi accensus, aut efferveſcit, (*quæ duo probè distinguenda censeo*) halituosa non raro, vaporosa, subtilia emittit corpuscula, quæ hûc, illùc, per vasa tamen patentia destinata, non semper expectato ordinario reliquæ M.S. motu subitò ad partes has vel illas fertur, quod, ita & quâ talia halituosa Gas eructantia facilè probari posse confido; frequentiam vultus, imò totius phlogosin mox â vini potu, ab animi pathematibus, pudore, irâ, amore &c. obortam modò quis consideret; Agitatus ergò ac æstuans ille sanguis partes illas, aliquando totum, fervore isto perfudit, vel dispositis serosis fluidis particulis ad secretionem in glandulis subcutaneis, unde udor, vel non, unde nullus; Et quia singula ante enarrata, in & extra M.S. cum & absque efferveſcentiâ causæ rationem induerunt, oborta fuit talis Φλογώσεων *Varietas*. Ex quibus patet, me *Celebrium Medicorum* sententias, qui tales phlogoses vagas oriri ab intemperantiâ in venâ portæ, ab obstructionibus in mesenterio & visceribus, colluvie humorum in hypochondriis, & præcipuè circa hepar statuunt, & hîc sano sensu admittere,

pro

pro universalibus autem non habere; Patet, quantum consentiam *illis*, qui talis caloris ac nonnunquam sudoris momentanei causam dicunt, ubi calor nativus à copiâ humorum crudorum premitur, qui si alternatim eum humorem aggreditur, exprimit quasi aliquem calorem & aliquando liquorem in superficiem corporis; Illud autem, quod tales caloris suffusiones à perverso, per scorbuticam labem, regimine animali oriri statuunt *Quidam*, dum plerique nervi & fibræ eorum appendices, hùc, illùc, protensæ spasmos seu motus convulsivos passim ineunt, propter eorum ἀταξίας arteriæ & venæ ἀνωμαλῶς contrahuntur, ut sanguis in quasdam partes plus debitô compellatur, illud inquam, in *nostrâ Ægrâ* causam non fuisse autumo. *Cessat brevi*, licet aliquando tardiùs, aliquando celeriùs, quia deflagravit, quæ accensa agitabatur, deferbuit, quæ effervescens tumultuabatur portio. *Præcordiorum anxietas* cum adfuit, & *rosio*, in Ventriculum multùm ac improportionatè egit iste degenerans varius Ventriculi humor, illum posteâ in sanguine tumultum excitans, non verò Cor, quod *Quidam* metuunt, principaliter affectum fuit: *Tumor*, *sanguinolentia*, *sanies* & *albedo* gingivarum à salinis, scorbuti malitiâ præditis, ipsorum texturæ maximè adversis, oriebatur moleculis, in teneram enim & mollem illarum, quas palati glanduloſi, spongiosi continuatio, & in majores protuberantioresque papillas fibrarum, nervorum vasorumq; & membranarum ope conglomeratio constituit, carnem ex arteriæ rami ascendentis propaginibus tenuibus & salivaliù vasorum oscillis extillans sanguis infectus distendit, putrescens alieno colore inficit, saniem suppeditat: Calidi bilioſi salini humores, gulam ac fauces cum vicinis irrigantes, sed, quod quotidie fit, exiccantes, *sitim* ac *ardorem* ibidem excitârunt, alium tamen ab eo, qui frequens est, ab acido prædominante fit, uterque tamen malè à *plerisq;* confunditur: *Appetitus* est *exiguus*, quia Ventriculus non debitâ crasi gaudet, instrumento instructus, quod à spirituosâ suâ acido-salinâ dispositione degenerat, quod & cum reliquis dictis, in isto negotio huic auxiliares manus ferentibus, liquoribus itidem degenerantibus cum objecto, cibo nimirum & potu, effervescens p. n. flatus istos, modò cum, modò sine æstu, hypochondria distendentes gignit: *Urinæ* istum *colorem* ac *sedimentum* inducunt salia, aliquantum subtiliata, cum sulphureis particulis affluentia, ac in Renibus mixta: *Dyspnœa* æstuantis à flatulentâ distentione, diaphragma, thoracem lædente, à sanguine vehementius agitato, pulmonum vasâ ac vesiculas nimis distendente genita, quæ & *celeris, citatus pulsus* in paroxysmo causa fuit; *Doluit Caput* ab istis spiculis ad pericranium, meninges motis, in capitis membranulas, fibrillas, cutem solvendo, vehementer agentibus: *Expulit Natura* statо tempore, fermentatione motum *sanguinem* per

vas-

vasa ac vias ordinarias, non tamen magnâ quantitate, quia à naturali regulâ declinarunt illa fermentatio & ipsa humorum conditio, quia excesserunt particulæ hactenus adductæ, quæ istam sanguinis etiam purpuram exaltarunt, ceu aliàs etiam volatilia salina, sulphurea roborem intendere observamus: *Lassitudo spontanea, membrorum gravitas* adfuit, non solùm, quia spiritus vegeto motui dicati defecerunt, dyscrati fuerunt, sed, quia fibrarum congeries musculosa ab istis dictis heterogeneis premebatur, in debitâ variâ tensione tàm contractivâ, quàm expansivâ impediebatur: *Macilentæ* fuerunt partes, quia balsamicus iste ros nutritioni destinandus partim abfuit, partim degeneravit: *Tibiæ* unitatem solvit acrimonia allabentis humoris, licet pauci rodentis debilem istam, malo tali ex texturâ suâ facilè obnoxiam partem, *ulcusq;* induxit ex illorum ordine, quæ scorbuticos biliosos potissimùm infestant; *Dolor insignis* in ulcere & aliis membris *non fuit*, quia illa disproportio causæ agentis ad nerveas fibrillas non erat magna, hinc τὸ nervoso generi infestum scorbuto frequens, universale autem non est: *Maculæ in extremis* sanguinis sæpius accusati, ad arteriarum etiam capillarium araneata vascula, oscilla, & tenuissimas lineas moti, sub & per tenella integumenta efflorescentiæ aut recrementa sunt.

SIGNIS ad *phlogoses* detegendas opus non est, Ægra enim sentit ac refert, imò & adstantes plerumque, cum adsunt, easdem cernunt in exterioribus. *Scorbutum* produnt gingivæ sanguinolentæ, sanioſæ, tumidæ, albescentes, tibiæ ulcus, & maculæ, crura, & brachia tingentes, quæ & aliis quibusdam accedentibus vim ad significandum hunc morbum largiuntur. *Causam* autem, biliosos nempe humores evectos, ebullientes, effervescentes, indigitant varii signorum fontes, à causis & effectibus desumti. Ætas, temperamentum, corporis habitus, constitutio, potus ordinarius, proclivitas ad iram, hæmorrhagia narium frequens, tanquam effectus, ipsi fervores, sitis, ardor ac siccitas gulæ & faucium, appetitus dejectus, urina flammea, mensium nimium rubentium imminutio. Scorbutico charactere tinctam patria, locus nempè maritimus, victus ac potus ordinarius in eâdem, sanguinis per nares frequens fluxus prægressus, tanquam causa, cum anteà dictis monstrant.

PROGNOSIS si exponenda Ægræ fuisset, non quidem vitæ periculum imminens, attamen pertinaciam affectuum horum diuturnam Medicus prædixisset, ac solam symptomatum promisisset mitigationem. Rarò enim penitùs tales remittunt affectus, hinc & Medicus nullum proposuit Patienti prognosticon, dubius, an si salutem promitteret, promissis stare posset, ceu enim quâ symptomatâ, instar vertumni ludere, ita quâ eventum sæpius fallere solet scorbutus. DEI tamen gratiâ, isti post adhibita medicamenta evanuerunt affectus.

METHODUS MEDENDI ex legitimis, non spuriis quorundam, agens principiis præcepit, ut *particulæ istæ p. n. nimiæ imminuerentur, eliminarentur, calidæ acres, ferventes, scorbuticæ partim educerentur, potissimùm immutarentur, inverterentur, insi ingerentur, mitigarentur, enervarentur, subsistentes ab illo loco removerentur, spirituum pauperiei subveniretur, partes munirentur*, quibus Indicationibus exequendis præscripta destinata fuerunt medicamenta, non solùm, quia ab *Authoribus* talia commendari solent, sed &, quia ex talibus conflata sunt corpusculis, quæ, modis dicendis in corporis humani contenta & continentia, tàm naturalia, quàm præternaturalia agunt.

Cornu Cervi, Ebur, Corallia partim sensim emollita volatilibus, tenuibus, etiam mucilaginosis non destituta particulis, partim in tenuissimum redacta pollinem passim absorbentium inferuntur Classi, quæ acidas imbibant in corpore atomos, ac enervent, at non harum solùm, sed & lixiviosarum, enixarum, acrium, sulphurearum, dum ipsis cohærent, ipsas subeunt, crasin, texturam, ordinem, agitationem immutare valent, & quidem etiam in M. S. non cum insigni, ceu quasdam acidas, effervescentiâ, verùm lentâ refractione, vi insimul diaphoreticâ, & partes firmandi gaudentia, hinc multùm in tabibus etiam, qualis noster fuit, prosunt Casibus. *Absinthii Sal* ebullientes sulphureos, salinos, scorbuticos humores eliminare, destruere, dissipare, ligare, corrigere, egregiè valet. *Nasturtii hortensis semen* (nostrum hortense cum *Vett.* nasturtio idem esse, licet contradicentibus quibusdam *Botanicis*, censeo) particulis volatilibus suis penetrantibus, incidentibus, attenuantibus, abstergentibus, tenuibus, acribus enervat scorbuticum fascinum, ac eliminat per ductulos glandularum subcutanearum, mucilaginosis verò demulcet, nec ab eo nimia hîc metuenda agitatio, cum vix granorum duorum pondere unam ingrediatur dosin. *Gelatin. C. C.* sive ad molliorem adhuc, sive ad sicciorem, redacta consistentiam Medicæ ac Pharmaceuticæ adæquata fuit intentioni, mucilaginosis enim, viscidis, volatilitate non destitutis, absorbentibus particulis, diversas à se in corpore immutavit, infregit, eduxit, licet non semper ad sensum, ac pulveres istos, ut in pilulas formari se paterentur, irretivit, inviscavit. *Beccabunga, Officinis* dicta, *Bauhino* Anagallis aquatica major, folio subrotundo ordine prima, magno ob id encomio digna est, quod acribus salinis penetrantibus, calidis moleculis, scorbuto adversetur, non tamen tantis nec tam activis, quantis cochlearia, sed paucioribus, ac temperata, dilutaque pluribus humidis aqueis, hinc sæpius in scorbuticis, ubi cochlearia lædit, magno cum commodo hæc exhibetur. *Acetosa, acetosella*, quarum etiam aquæ debitè destillatæ, viribus destituræ, contra celebres Chymicos, non sunt, jusculis

& vi-

& vires nobiles & gratiam communicantes, profuerunt Ægræ particulis aqueis, acidis, temperando, restinguendo, diluendo, obtundendo, immutando, educendo, quâ etiam laude gratissimus Granatorum syrupus micat. Non solùm hic in genere vegetabilia, pomposis & ob solam occultationem pretiosis Chymicis, sed & in specie, Acetosa ac Acetosella celebribus antiscorbuticis palmam præripuerunt; In tali enim scorbuto calido, si cochlearia, raphanus sylvestris, sinapi & similia frequenter ac copiosè exhibentur, concitant quiescentem sæpè causam, Narium hæmorrhagias, Arthritides, Asthmata, Phlogoses &c. excitant, hinc becabunga præfertur, hinc si cochlearia Ægris talibus arridet, acetosa aut acetosella frænum illi injicere solet. *Nasturtium aquaticum*, notissima nobis herba (dimicent alii, an *senecio serapionis*, vel *Sion Cratevæ*, vel *sisymbrium*, aut *Cardamine altera Dioscoridis* sit) scorbuti Antidotum lentâ illâ, non nimiâ, coctione in jusculâ penetrantes transfert particulas, quæ acrimoniâ suâ salinâ volatili, salinas, scorbuti malitiâ tinctas infringunt, emendant, expellunt. *Fumaria* vi suâ acres humores mitigandi, per glandulas subcutaneas sensibiliter educendi. *Endivia*, corpusculis bilis fervorem restinguentibus, profuit. *Emulsio* ex refrigerantibus decantatis *seminibus* mucilaginosis, & *papaveris albi* semine diuretică, simul inviscante, sufflaminante, effrenes spiritus ligante vi præditis, cum *aquâ papav. err.* sudorifera, mitigante, *lactucæ* refrigerante, refrenante parata, ferociam tumultuantium humorum compescebat.

Linimentum ex *Aquilegiâ*, *Menthâ crispâ*, *Salviâ*, *Nuce Moscat. Alumine usto & melle rosato* vasorum oscilla, ut allabentes humores non tam promtè imbibant, ac retineant, firmare, allapsos tales imminuere, discutere, corrigere, laxam carnem siccare, roborare, à putredine vindicare, saniem tollere solet, quam etiam vim terreis suis fixis, austeriusculis atomis, *Cortices medii recentes fruticum rosarum* exerunt, accedentibus præsertim fixioribus, salinis, tartareis, *vini rubri*, ac vitriolatis qs. *Roob Nucum*, abstergentibus, mundificantibus *Mellis Rosarum* particulis. Ulceri tibiæ *Emplastrum diapompholygos* appositum fuit, à *Medico* quondam hic *Celebri* introductum, frequentissimè felici cum effectu usurpari solitum, causam tollit, emendat, partes contra causam defendit, & symptomata abigit ingredientibus suis, *Antimonio*, *Lithargyrio*, *Cerussâ*, *Nihilo albo*, *Tutiâ præparatâ*, *Lapide Calamin. Saturno calcinato & edulcorato*, *Thure*, *Succis plantaginis*, *Rosarum*, *Sempervivi*, *Solani &c.*

Purgans potio succedente tempore, non primò, quia jam ab ordinario Dn. *Medico* tùm temporis sufficienter evacuata fuerat; exhibita fuit, calidioribus enim humoribus *hæc* magis convenit *formula*. Constabat ex *foliis sennæ*, quorum vis panchymagoga per particulas salino sulphureas tenues,

nues, colliquantes se exerens, ubique deprædicatur, Drachm. 2. pondere, cum major quantitas in Infuso pro unâ dosi superflua sit, *Tamarindis*, quæ juxta illas atomos modò dictas, insignes acidiusculas salinas possident, bilis æstum contemperandi, sulphureos acres humores refrænandi fermentum Ventriculi vigorandi vi, pollentes, *semine anisi* & *aquâ cinnamomi*, pro flatuum ex fermentatione colliquativâ oriundorum prohibitione, pulsione, *Cremore tartari*, pro stimulo & subigendo humorum fervore, ac *Electuario de Tamarindis*, quod *Horstius* describit: Sicque sensim ac sensim collecta heterogenea è primis viis & M. S. educta fuerunt, hâc non vehementi, sed leni potione; in talibus enim Casibus, qui vel *Vomitoriis* vel *Cathartici*s validioribus ægrum exagitant, multùm ipsi nocent, *Aloëtica* ac *Scammoniata*, humores acriores reddentia, in majorem fervorem agentia, studio omisi Inde fervidiori, impetuosiori, agitato *sanguini pansæ* fuerunt *fores*, & quædam excursio concessa, ut reliqua portio causæ educeretur, alas feliciùs poneret, deferveſceret. Ut tandem, quicquid reliquum adhuc, quicquid altiores egerat radices in corpore, per ordinaria emunctoria eliminaretur, acrimonia fervens, infringeretur, restingueretur, sulphurea, salina corpuscula corrigerentur, scorbuticum miasma destrueretur, ferocia effrænis coërceretur, *Acidulæ* propinatæ fuerunt; Tàm *Svvalbacenses*, quàm *Dönningsteinenses* hic resolvere, examinare, ac describere ob causas in procœmio dictas supersedeo, cum præsertim *Celeberrimi* id egerint *Viri*. *Non vulgaris* autem potandi modus ob causam additam præscriptus fuit; Integra enim, ut vocant, Cura communiter instituitur augendo sensim aquæ dosin, usque ad insignem quandam & summam, illam aliquandiu continuando, & tandem iterum imminuendo.

Diæta *in Dn. Medici Ordinarii* Consilio præscripta Cibos supra accusatos, ut & nimis salitos, aromatisatos, frixa, pinguia &c. nimium, non omnem, Vini usum, Iram, nimios corporis motus &c. prohibuit.

CASUS XIX.

De

FLATU FURIOSO.

Fœmina quædam annorum quinquaginta, temperamenti phlegmatico-melancholici, *mensium inexperta* & mater octo liberorum, heri circa vesperam conquerebatur de anxietate, palpitatione cordis, vertigine, eamque paulò pòst excipiente inflatione cum aliquali dolore in tibia dextri pedis per dimidiam horam

ram oberrante, hodie manè inflatio illa cum dolore ad sensum prorepebat instar serpentis per dorsum ad brachium sinistrum & hora post ad brachium dextrum, mox ad pedem sinistrum, & ita hinc inde è loco ad locum instar Mercurii discurrens totam tandem corporis peripheriam vexat, adest sitis, appetitus depravatus, alvus tarda, urina est quodammodo turbida, pulsus inæqualis, somnus perturbatus, Vires absumuntur; pejora metuens quærit consilium.

RESOLUTIO.

OMnibus in casu proposito enarratis signis probè consideratis, subjectum hoc affectu Arabibus *Nakir* dicto laborare patet; Latinis appellatur *flatulentus ambulo*, FLATUS FURIOSUS, *ambulo furiosus, & Vareni*, nominibus scilicet ab inseparabili affectûs proprietate desumtis: Germanis die Ratten/ die Faren/ die gute Kinder/ die gute Holden. Cùm verò definitionis nominum magna sit utilitas, quod eâ mediante quæstionis statum distinctè intelligamus, ne frustra disputetur de vocibus, affectum nostrum definimus, quod sit *inflatio cum dolore variè periodica, à vaporibus subtilissimis vehementissimè in variis corporis partibus oberrantibus orta:* pro genere proximo igitur ponimus inflationem cum dolore, & eatenus pertinet ad morbos solutæ unitatis. Ratione solius inflationis, ad morbos magnitudinis auctæ: differentia specifica reliquis definitionis verbis comprehensa, subjecti & causæ proximæ denominatione conficitur.

SUBJECTUM affectûs nostri *duplex* facimus, alterum inhæsionis, alterum generationis: *subjectum inhæsionis* dum in definitione varias totius corporis partes constituimus, non tàm viscera, quàm musculos & vasa intelligimus; *generationis* subjectum in hoc casu primarium est 1. ventriculus cum intestinis 2. vasa sanguifera. Ventriculum dico, propter vitiosum ejus fermentum, quod vitiosam efficit fermentationem seu concoctionem, cum concoctio propriè nihil aliud sit, quàm per fermentationem minimarum scilicet particularum, ex quibus alimenta constant, solutio. Intestina, inprimis duodenum, propter ductum bilarium & pancreaticum humores suos in id exonerantes, quibus commixtæ cruditates in ventriculo generatæ itidem peregrinam pariunt fermentationem & chylum vitiosum. Secundò vasa sanguifera; quia in iis demùm vaporum subtilissimorum elaboratio perficitur.

His missis, ad CAUSAS accedimus, à quarum cognitione cum teste Divino nostro *Coo l. 1. de morb. mul.* tota curationis pendeat felicitas, eaque sola sit, quæ verè Medicos à medicastris distinguat, in eas paulò accuratius inquiramus. Dividuntur autem

in *immediatam seu proximam*, & *mediatas*, hæque rursus in *propinquiores* & *remotiores*. Quoad IMMEDIATAM, de ea Doctiss. *Sennerti quæst. 6. de arthrit. p. m. 82.* ita sentit: *Nostri homines plerumque ad incantationem referunt, & nescio quid nati à succubis dolores illos parere putant, cum tamen dolores tales vagi etiam causas naturales habere possint & à flatu quodam acri seu sero acri ex humore ferè scorbutico genito per partes membranosas & musculos vagante, ortum habeant.* Ex qua sententia eam eligimus, qua serum ad motum talem celerrimum excitandum nimis sit pigrum, adeoque pro causa immediata vapores subtilissimos & acres statuimus; hi quomodo generentur, partim capite præcedente audivimus, partim inferius, ubi de symptomatibus agemus, uberius explicabimus. Causæ mediatæ propinquiores sunt, quæcunque propinquius ad vaporum concurrunt generationem, uti sunt obstructiones variæ, inprimis hypochondriorum, particulæ heterogeneæ cum Chylo sanguini immixtæ, quæ in eo vitiosè fermentescentes ejusmodi vapores producunt, qui per arterias ad quasvis partes deferuntur.

CAUSÆ MEDIATÆ REMOTIORES ex rerum naturalium, non naturalium, præternaturalium, ac supernaturalium classe desumuntur. In *naturalium* serie primò ex casu observandus venit SEXUS, ratio est in promptu, quia uterque sexus peculiares habet affectus, & ita alter præ altero magis in hunc vel illum morbum inclinat. Sistitur autem *sexus fœmininus*; qui ut plurimum vitæ sedentariæ deditus, quæ mater est variorum humorum vitiosorum, dum sanguis non debitè ventilatur, concoctio minus ritè perficitur, unde variæ cruditates, hinc flatus, vapores, fuligines. Secundò ÆTAS, de qua Divinus noster *Cous, & multum facit ad facilitorem difficiliorem ve curationem nosse ætatem, an juvenis vel senex, an juvencula vel vetula*, ut scilicet sciamus, an sit morbo conveniens, qui plerunque non tantum in recessu habet periculi & non tam graviter affligit, ac extra eam contingens, & ut vires inde, cæteris paribus, colligamus. Est vero ægra nostra 50. annorum, quâ ætate sanguis jam incepit vigorem pristinum deponere, variis particulis heterogeneis inquinari, spiritibusque minui, hinc variæ oriuntur peregrinæ fermentationes, undè exhalationes huic affectui generando aptæ. Tertiò TEMPERAMENTUM *phlegmatico-melancholicum*, quod cum humores viscidi & bilis adusta seu laburra bilis constituat, cooperantibus reliquis ad hunc morbum producendum maximè est idoneum. Ex NONNATURALIUM classe primò examinari meretur AER, qui variis hoc tempore miasmatibus ob putredinem matrem nisi omnium, tamen plerorumque morborum auctumnalium, vitiatus; dum per inspirationem sanguini in pulmonibus ventilando communicatur, varias cæteris concurrentibus pergri-

peregrinas excitat effervescentias, hinc exhalationes & noster affectus. Hic obiter notandus magnus ille error circa influxum astralem, vel aspectus, uti vocant, quibusdam nimis superstitiosè creditos, quippe quæ, astra puto, quicquid etiam virtutis in affectibus flatulentis generandis ☿ tanquam ventorum & flatuum patri, ☽næ, ortui Herculis & reliquis ejusdem farinæ signis Astronomi quandoque nimis credulî attribuant, excepto unico sole, nobiscum neque prosperâ neque adversâ valetudine fruentibus planè nullum habent commercium. 2. CIBUS & POTUS, qui huc quoque non parum forsan contulerunt, uti sunt varia fructuum genera & novum vinum, ventriculum propter difficilem eorum concoctionem debilitantes cruditatesque ac obstructiones augentes. 3. QUIES, cui dum ægra nostra obtemperamentum & consuetudinem nimium indulsit, malum fovit. 4. ANIMI PATHEMATA, tristitia, curæ, mœror, quæ cùm figant quasi ac supprimant spiritus animales, coctionis viscera munia sua perperam obeunt. 5. EXCRETA & RETENTA, quæ aliàs vel peccant in excessu vel defectu, hîc in defectu peccâsse videntur, dum in casu narratur ægram nunquam menses fuisse expertam, & nihilominus esse matrem octo liberorum, hoc verò naturaliter fieri posse & quotidiè fieri, plurima probant exempla; rationem addimus, quod in his sanguis non abundet, sed tantum ejus sit, quantum in aliis post purgationem relinquitur, credimus igitur sanguinem menstruum neque ad conceptionem, multò minùs ad formationem vel conservationem esse necessarium, adeòque parùm huic nostro affectui contribuisse, vel adhuc contribuere 6. SOMNUS ET VIGILIÆ, quæ cum MOTU & QUIETE convenire censemus, somnus sc. peccans cum quiete peccante, & vigiliæ peccantes cum motu peccante quoad afficiendi modum conspirant. CAUSÆ PRÆTERNATURALES sunt obstructiones variæ, peregrinæ fermentationes & intemperies massæ sanguineæ. Quoad *causas* SUPERNATURALES, & diabolum rerum naturalium consultissimum hoc uti & alia omnis generis mala, permittente tamen Numine Divino in corporibus humanis excitare posse, varia apud varios testantur exempla, & quotidianæ, proh dolor! satis evincunt experientiæ.

DIFFERENTIÆ sunt variæ: Alius est *hereditarius*; alius *adscititius*; alius *sympatheticus* seu per consensum, ex. gr. ex obstructione mensium, suffocatione hypochondriaca &c. oriundus, alius *idiopatheticus* seu per essentiam, ex fermentatione peregrina massæ sanguineæ proveniens; alius mitior seu benignior, alius *gravior* & quandoque *malignus*, pro humorum videlicet in corpore peccantium vitio. Hic monendum Clarissimum *Blancardum* in *Lexico suo medico* cœtera doctissimo arthritidem vagam confundere cum nostro affectu, hos autem affectus valdè inter se dif-

se differre probo primò, quia in illa, teste Nobiliss. *Willis tom. I. tract. de scorb. c. 5. p. m. 593.* plures salis fixi quasi congeries è massa sanguinea huc illuc circa membra aut articulos velut totidem nidos deponuntur & eatenus est morbus articularis. 2. quia arthritis vaga motu est pigrior, quàm Nakir, qui vapores pro causa habet subtilissimos & vehementissimos. 3. symptomatibus, de quibus *cap. seq.* Denique probo authoritate viri Doctiss. *Sennerti*, qui *quæst. 6. de arthrit. p. m. 82.* his verbis distinguit: *verùm morbus hic arthritis non est, neque enim est saltem circa articulos, sed oritur à flatu seu spiritu furioso è vasis effus. & per ambitum corporis discurrente.* Varenos verò & Nakir esse unum eundemque affectum cum Arabe *Albucas. cap. 95. l. 2. Sennerto l. all.* aliisque firmiter statuimus. Hæc de differentia.

Sequuntur Signa, quæ vel sunt diagnostica, vel prognostica. Diagnostica ex casu desumta sunt sequentia: 1. *Anxietas*, à sanguine ad accensionem minus apto, qualis phlegmatico-melancholicorum est, ideoque nimiam moram in corde trahente, vel à fermento peregrino subtili & acri cum sanguine ad cor delato, ipsiusque fibras & nervos sexti paris leviter afficiente. 2. *Palpitatio cordis*, à sanguine viscido & terrestri ope fermenti ante dicti rarefacto, adeoque majus spatium occupante, unde cordis ventriculi valdè dilatantur, & spiritus copiosius impetuosiusque influunt. Vel etiam oriri potuit à particulis dicti fermenti jam post circulationes quasdam peractas magis explicatis seu solutis, adeòque cordis fibras magis vellicantibus & spasmodicè contrahentibus. De cætero ad mentem veterum de palpitatione cordis egit *Sebast. Pissinius* fusè lib. pecul. Francof. 1609. in 8. 3. *Vertigo*, à particulis quibusdam efferis ac indomitis sanguinis commeatu cerebro illatis, quæ spiritibus animalibus, siquidem incongruæ sunt ac improportionatæ, occursantes, eos huc illuc à solitis ituum ac redituum tractibus abigunt, adeoque in vortices ac gyros agunt. 4. *Inflatio cum dolore in tibia dextri pedis per dimidium horam oberrans*: ab exhalationibus subtilissimis & acribus per arterias ad ejus musculos sufficienti copia delatis, in iisque tam diu, propter poros corporis præsertim tibiæ, arctiores, quàm ut continuo tantum per eos transspirare possit, quantum continuo per arterias advehitur, oberrantibus. Hæ verò oriuntur à particulis heterogeneis seu fermento peregrino, teste *Helmont. tit. de flat. §. 71. p. m. 424.* peregrinam sanguinis fermentationem instituente, quæ dum ope arteriarum ad quasvis partes in nimia copia deferuntur, inflationes progenerant, & cùm sint admodùm subtiles, hinc indè in partibus eò celerius, quo minorem inveniunt resistentiam, seu quò majores sunt partium, ad quas deferuntur, pori, oberrant, donec peractâ fermentatione nullæ novæ succedant, unde sensim & sensim transspirando in auras abeunt,

abeunt, adeoque inflatio remittit. 5. *Invasio periodica*, dum sc. novæ vel in ventriculo, vel hypochondriis, vel alibi generatæ cruditates de novo massæ sanguineæ infusæ novam excitant fermentationem. Eadem hinc ratio reliquarum corporis partium inflatione cum dolore magis minusve affectarum est petenda. 6. *Sitis*, propter Lympham qualitate & quantitate peccantem. 7. *Appetitus depravatus*, ob fermentum ventriculi depravatum 8. *Alvus tarda*, à materia viscida & glutinosa intestinorum parietibus adhærente & glandulas ipsorum obstruente, orta à cibis in ventriculo malè concoctis & vitiosa bilis cum succo pancreatico fermentatione. 9. *Urina quodammodo turbida*, à sanguine mixtione turbato 10. *Pulsus inæqualis*, ob inæqualem sanguinis motum & flatus in arteriis & quandoque in venis, unde ψευδοσφυγμὸι, vagantes, oriundus. 11. *Somnus perturbatus*, à spiritibus animalibus impuris & ipsorum motu perturbato. 12. *Vires absumuntur*, quia sanguis ad nutriendum (quoad sc. particulas ejus chylosas, quas solùm nutrire credimus) ac generandos puros & incontaminatos spiritus magis magisque redditur ineptus. Quoad SIGNA PROGNOSTICA, affectus hic Nakir curatu difficilis heic esse videatur ac periculosus, 1. propter senectutem; 2. quia jam altiores egit radices & totum corpus invasit. 3. propter virium imminutionem: verùm cum ægra adhuc sit senectutis crudæ, vires nondum planè sint abolitæ, sed quadantenus imminutæ, malumque nondum ad summum pervenerit, spes adhuc aliqua restitutionis in integrum affulgere videtur, si sc. naturæ illicò remediis succurramus, cum aliàs teste Celeberr. *Rolf. meth. med. spec. comm. l. 3. sect. 2. c. 27. p. m. 234.* lethalitate terribilis esse possit.

Perspectâ itaq; morbi naturâ cum causis ejus, differentiis & signis, restat ut ex *methodi medendi* legibus in omnibus affectibus & acutissimis observandis, CURATIONEM maturemus; hæc ab *indicatione* dependet, quæ in genere præcipit conservationem illorum, quæ s. n., & ablationem eorum, quæ p. n. se habent, estque *triplex præservatoria*, quæ causas; *curatoria*, quæ affectum cum symptomatibus; *vitalis*, quæ vires respicit. *Præsidia* his indicationibus satisfacientia ex triplici auxiliorum penu depromuntur; Chirurgico sc. Pharmaceutico & Diætetico. *Chirurgiæ* jure merito primum locum vendicamus, licet ab ipsâ non semper prima petantur auxilia, ex qua primo considerandæ occurit V. S. cujus indicantia reliquis observatis circumstantiis, ætate sc. viribus & tempore, sunt plethora ac nimius sine malignitate calor, quorum neutrum cum hic appareat, non video, quid nos ad illam suadendam moveat. 2. Curcurbitæ magnæ, quas aliqui cum multa flamma sine scarificatione tanquam excellens remedium loco affecto applicari volunt, 3. follis fabrilis & tandem punctio cutis ejus-

que cauterizatio, quæ omnia tanquam remedia in hoc casu non admodum efficacia, suis auctoribus relinquimus.

Fons Pharmaceuticus præcipua nobis *remedia*, causam morbi sc. debellantia suppeditat, qualia sunt, 1. Humores vitiosos cum euphoria evacuantia. 2. Obstructiones reserantia seu aperientia. 3. Vapores discutientia, ac 4. Vires restaurantia seu confortantia. Cum euphoria evacuantia suademus, cùm fortiora massam sanguineam jam aliàs turbatam insigniter fermentando malum magis juvent, quàm debellent. Cùm verò ventriculus jam cibis non sit vacuus, purgans ἄνω aliàs exhibendum jam non propinamus, sed in crastinum differimus, ac interim & quidem statim post paroxysmum sequentem clysterem carminativum & leniter alvum subducentem hic magni quoque faciendum injici curamus.

℞. *Decoct. emoll.* ℥ix.
carminat. ℥iij.
Elect. de bacc. laur. ʒß.
Extract. cathol. ʒij.
Unguent. clysmat. ʒvij.
℈ *lini* ʒi.
vitell. ov. num. j.
nitr. ʒij.
F. l. a. Clyster. D. c. siph.

Dein, horâ post assumat medicamenta in hoc affectu authoribus omnibus, qui ejus saltem mentionem fecerunt specifica, ex lumbricis terrestribus parata, eaque vel sola, vel cum aliis convenientibus composita, formula sit sequens:

℞. ▽ *hirund. c. castor.* ℥ß.
carminat. ʒi.
Ess. pini
lumbric. terr. ana ℥ij.
∽ *sal. amm. gr. xx.*
sal. volat. Serpent. gr. viij.
laud. opiat. gr. ij.
M. D. S. Wind- und Schmertzenstillende Essentz.

De qua potiuncula subindè sumat cochlear unum & stragulis bene cooperta, si fieri potest, levem exspectet sudorem. Post, si cras alvus nondum bene respondere videatur & appetitus adhuc sit depravatus, ad depravatum ventriculi fermentum & humores vitiosos tanquam causas, placidè educendos ac corrigendos manè sequentes exhibeantur pilulæ:

℞. *Magist. jalap.*
Extract. helleb. n. à gr. v.
MP. tart. Schröd.
de ammon. Q. à gr. vij.
M. F. Pil. num. xv. deaur.
D. S. Laxier-Pillen. pro vehiculo
℞. ▽ *petros.*
Card. B.
scorzon. à ʒß.
D. S. Wasser zu den Pillen.

Tum ad confortantia progrediendum, quorum formula sit talis:

℞. ▽ *cinam.* ℥ß.
∽ *lumbr. terr.* ℥ij.
Tinct. bezoard. ʒij.
pareg. Excell. Dom. Præs. ʒß.
Strub. cinnam. ʒiß.
confect. alkerm. incompl. ʒij.
M. D. S. Kräfftigung/ zuweilen davon ein Löffel voll zu nehmen.

Tandem

Tandem Externa quoque spirituosa discutientia parti affectæ applicari possunt, uti sunt, ♏ lumbric. terrest. ♏ formicar. pinguedo castorei, ♌, still. aneth. carv. cumin. fœnic. &c. quæ vel sola, vel variè composita pro ratione statûs adhiberi possunt, hic formulam sequentem præscribere lubet:

℞. *Balsam. Peruviani*
♏ *lumbric.*
Formic.
Ess. pini ana ℥ij.
♌ *circulat.* ℥ß.
Still. aneth.
carv. à ʒß.

M. D. S. Wind-treibende Mixtur äusserlich zu gebrauchen.

Hartmanus in praxi commendat magnetem umbilico impositum ad flatus expellendos, sed Excellentissimo Domino PRÆSIDI Patrono ac Præceptori mihi nunquam satis Venerando aliquoties Experienti eventus non respondit, alii unum vel alterum granum Zibethi cum bombace umbilico imponunt, sed hic cautelâ opus est.

Cum verò teste *Galen. de theriac. ad Pamphilianum* nullum tam validum in Medicina sit remedium, quod ex se ortum auxilium inducere possit, si resistatur ab iis, quæ circa DIÆTAM sunt, aut ab his non adjuvetur, non immeritò ejus ratio habenda, in quo punctô prudens Medicus facilè noverit, quæ suarum erunt partium.

CASUS XX.

De
POLLUTIONE NOCTURNA.

JUvenis XX. annorum, Temperamenti calidi & sicci, habitus corporis macilenti, fusci coloris, cujus in themate natalitio ♀ in VI. Domo à ♂tis □ fuit afflicta, cum hactenus equitando, saltando & gulæ delitiis variis deditus fuisset, somno indulgens largiori, studiis nihilominus etiam in multam noctem apprimè deditus, cibis delectatus acribus, salsis, piperatis, S. V. & tabaci potu, virgini inserviens hactenus, sensit jam per annum integrum & amplius somnia ♀ea, inprimis decumbens in dorso; prægresso motu fortiori, & instante aeris mutatione à sudo in pluvium cœli statum, post mediam ☽ peractâ coctione, prius alto somno sepultus, rigido veretro, in principio inprimis affectus, notat excerni involuntariè semen, idque bis vel ter sæpè in septimanâ, caligant oculi, animus mœstus est, memoria vacillat, timens pejora, inprimis sterilitatem, petit consilium.

RESOLUTIO.

Affectus, quo cum æger conflictatur, est POLLUTIO NOCTURNA, seu ἐξονειρωγμὸς, in somnis Venus, Symptoma ætati huic perquam familiare, quod diverso respectu tum ad actiones læsas naturales, ceu id nonnullis magis placet, tum ad excretorum classem, & longè rectius quidem, referri potest.

Non est Gonorrhœa simplex, quæ continuo effluvio tam de die inprimis, quàm noctu exercet ægros modò cum, modò sine dolore, absque delectatione & ♀eo ὀδαξισμῷ, neque enim in nostro ea reperiuntur.

Neque gonorrhœa est virulenta, quæ à contagio impuri coitus cum virore & fœditate aliisque membri vitiis, non sine dysuriâ, quo nomine lubentius ægris venire solet, contingit, cum & hæc signa in hoc ægro absint, neque ulla suspicio in eundem fœdæ luis cadat.

Adesse verò gonorrhœam hanc nocturnam confirmant & patefaciunt abundè signa in historiâ recensita.

I. ESSENTIALITER INHÆRENTIA seu pathognomonica, ipsis sensibus obvia, antecedentia quidem, somnia Venerea, ligato licet sensorio communi phantasiæ oblata, quæ vacuâ, ut sic loquamur, aulâ, ut alia plura fingit sæpè, ita in hoc casu, ansâ ab ipsis actibus abundantibus & sanguine fervidiore, ipsiusque seminis copiâ, desumptâ, imagine gratâ ludit. Consequens est ipsa seminis excretio, seu à pollutis linteaminibus nominata pollutio, quæ utraque satis arguunt hoc ipsum symptoma.

Utut enim in confirmato affectu & magis debilitatis vasis citra ♀. insomnia contingat sæpè hic affectus aliaq; insomnia crudelia, terrifica, vel alias phantasiam fortius moventia in hunc censum veniant; frequentius tamen & utplurimum ♀ea esse consueverunt, eoque magis pollutio appellari meretur, quò magis cum hisce insomniis potius quàm aliis evenit.

ESSENTIALITER CONSEQUENTIA symptomata alia idem contestantur, insequutæ enim sunt diversarum facultatum *actiones læsæ*: Et quidem in *naturali* nutritio membris sensim atque sensim subtrahitur, & sic corpus exaret, metusque sterilitatis insequuturæ adest. In *vitali* vires labascunt & imminuuntur: In *animali* memoria vacillat, oculi caligant, tristitia ac mœror, & quæ sunt alia, compati maximè cerebrum docent.

Lucem his addunt majorem CAUSÆ PRÆGRESSÆ, præprimis usus ciborum acrium, salsorũ & piperatorum, quæ inferius pluribus libabimus.

Neque SIMILITUDO abludit; vidimus ante annum eodem modo laborantem ægrum, ab omnibus pro tali habitum, ut adeò hoc symptoma adesse, vel ipsis sensibus testibus, extra omnem dubitationis positum sit aleam.

SUBJECTUM, seu pars affecta quænam sit, dubium videri posset, sive

Helmon-

Helmontium attendamus, qui lienem constituit subjectum ut somnii & somniorum, sic & ipsius veneris, præcipuè cum in nostro ægro ob diætæ vitia non minima ad affectum hypochondriacum videatur adesse inclinatio; sive juxta alios id potissimum spectemus, quod supino positu, incalescentibus renibus excretio hæc involuntaria fiat, ex quo fundamento renes incusare solent ceu seminis fabros, adeoque etiam in statu hoc magis affectos. Verùm missis hisce, præsuppositio quod excernatur involuntariè semen confectum, statuimus rectius.

Subjectum Principale vesiculas seminales; hæ enim sunt vascula adservantia, in quibus semen beneficio testium & epididymidum elaboratum reponitur, ulteriori perfectionis gradu donatur, & ad ejaculationem asservatur.

Subjectum Adæquatum sunt reliqua seminis laboratoria, testes & prostratæ: Afficiuntur verò ista in nostro ægro non tam per ἰδιοπάθειαν, non quippè corruptum est semen, non ichorosum & purè remixtum, nec aqueum nimis, ut in reliquis speciebus gonorrhœæ fieri assolet magis, licet copia hîc collecti & repositi seminis ex parte etiam urgeat exitum; quàm per συμπάθειαν renum ac corporis ipsius, ut postpaulò videbimus. Asservant materiale hujus symtomatis seu semen, stimulum verò & ὀργασμὸν aliundè recipiunt, unde partes membranaceæ & nervosæ pruritum quendam experiuntur, ut quando deinceps in subsidium venit imaginatio ac canalis erectio, è carceribus suis semen erumpat, &, juxta *Horatium*,

nocturnam vestem maculet ventremque supinum.

Causam Immediatam profluvii hujus seminalis statuimus facultatem expultricem irritatam, quæ irritatio seu perceptio molestiæ & consequens expulsio à materiâ retentâ dependet. Hinc

Mediatam Proximiorem, secundum *essentiam* consideratam, duplicem assignamus, unam humorosam seu corpulentam, alteram flatulentam seu ventuosam. Flatus quippe, seu φυσώδεις πνεῦμα à causarum hoc consortio minimè excludendum venit.

Humorosa tamen & corpulenta materia præcipuè accusanda venit, cum enim in humidi excretione affectus hic positus sit, sustinet hunc titulum primariò & affectivè semen ipsum, effectivè verò omnes reliqui humores concurrunt, inprimis autem serosi, commodissimum Θlinarum atomorum vehiculum.

Chimici accusant Θ resolutum, si rupto mistionis fœdere in partibus genitalibus sibi rapiat imperium, & tenella vascula stimulet ad exitum, quod tamen remissiori longè gradu quàm in gonorrhœâ contingit.

Sylvius succum pancreaticum pro principio quidem ut quod habet, principaliter tamen salinam quoque aciditatem accusat. *Helmontius* verò âchimicorum sententiâ parum fortasse differt, dum ab acore quodam

nimio derivat negotium, qui Θlini principii, uti vocant, affectio est.

Quod *essendi modum* attinet, peccant hæ causæ, remotius quidem ipse sanguis, qualis enim sanguis, tale semen, proximius verò semen, quoad ipsam substantiam seu molem & partes spirituosas consideratum, 1. *quantitate*, in ægro enim nostro abundat & copiosius generatur, quô ipso naturæ molestiam parit, ut ὀργασμὸν acquirat, exitum affectet, ac non rarò inter dormiendum se exonerare cogatur. Sunt enim, autore *Galeno l. 6. de tuend. sanit. c. XIV.* qui semen genitale copiosum gignunt, quod eos ad sui expulsionem proritat. Videlicet omne nimium, licet in se bonum sit atque præstans, naturæ est inimicum. Quò metaphysicorum pertinet distinctio inter bonitatem absolutam & respectivam, bonum in se & bonum alteri.

(2) *Qualitatibus*, cum primâ tum secundis; excedit enim tum sanguis, tum consequenter semen, caliditate, salsedine, acrimoniâ ac mordacitate, item nimiâ tenuitate, postquam jam per longum satis tempus adsuetum est hoc modo excerni.

Peccant etiam humores (3) *motu generationis & locali*, in *loco affecto ipso* ipsius naturæ ordine congestum fuit semen per συναθροισμὸν quendam, excernitur verò in ægro nostro tum à faculate læsâ & irritatâ, sive respiciamus intemperiem calidam & conjunctam acrimoniam, saltem quoad hasce partes, sive pororum in seminalibus vasis laxitatem, quam frequens ipsius excretionis successio parit; Vasa enim sæpius evacuata, rursusque novâ affluente materiâ repleta, viæque rigatæ, tandem laxitatem & amplitudinem acquirunt, per quam postea facilis est seminis præsertim spirituosi decursus; sive tandem quandam in vesiculis seminariis vel anastomosin vel diæresin.

Extra *locum affectum* tam determinatæ partes symbolum suum addidêre, v. g. renes inprimis calidiores & vasa spermatica intemperata, quàm vitium totius, quod meritò accusari potest, cum ad cacochymiam bilioſam & seroſam inclinet corpus.

Hinc & motus causæ morbificæ *localis* attendendus. Quamvis enim materia seminalis excernenda in torulis suis colligatur, meritò tamen ῥευματισμῷ & ἐπιχύσει influxione & irruptione magis sanguis & serum ad locum affectum promovetur, præprimis cum pollutio hæc diu jam duraverit.

Membrum quippè Mandans est totum corpus, non eo quidem sensu, quo dedici à toto & ab omnibus totius partibus semen â *divino sene* statuitur, sed quia tota massa sanguinea, (non excluſis spiritibus,) quæ toti est communis & quasi lar corporis, præter ordinarium tributum, quod & hîc confert, eò magis concurrit, quò magis per emissionem & partium debilitatem, calorem, ac consequentem quasi ἕλξιν ad id invitatur, & secum gestat salinum stimulum ac vitium, quod affricare partibus

partibus genitalibus, quæ RECIPIENTIS vicem obeunt, & inprimis veſiculis ſeminariis geſtit.

VIÆ ſunt ARTERIÆ, quas hoc loco venis majores provida natura eſſe voluit, ut eò largiùs impertiri, quem vehunt ſuccum, poſſint.

Accedit ſeminalis liquoris turgentia, fermentatio ac ad excretionem parata facilitas, ſimul ac motor calor acceſſerit agitatioque.

Inter CAUSAS MEDIATAS REMOTIORES NATURALES memorandum eſt. TEMPERAMENTUM juvenis hujus calidum & ſiccum, præ reliquis ad productionem acrium & ſalſorum humorum ac flatuum maximè diſpoſitum.

ÆTAS juvenilis quantum conferat in aprico eſt, in hâc enim calor innatus majorem acquirit acrimoniam, &, confirmato ferè jam individui augmento, ad ſpeciem propagandam ubere proventu cedit, quòd antea ipſarum partium incremento impendebatur, unde etiam inter ſigna pubertatis præcipuum habetur, cum naturæ marturitas per ſomnum effuſa ſe oſtendit.

Influxus aſtralis ob ♀rem in themate natalitio in VI. domo à ♂tis □ afflictam, ut & habitus corporis macilentus ad hoc ſymptoma conſtituendum aptiſſima quoque ſunt: Graciliores enim & rarioris texturæ homines frequentius, quàm obeſi patiuntur ejusmodi pollutiones, quod in his diſperſi quaſi magis, in iis uniti magis ſint motus.

Ad CAUSAS NONNATURALES referimus AERIS mutationes. Quantum enim conſentiat corpus cum athmosphærâ hâc, ac quantum mutationes tempeſtatis à ſudo in pluvium ſtatum in commotione ſeri valeant, tum alia à ſerosâ colluvie oriunda, tum inprimis hoc deſignat ſymptoma, quamobrem eleganter, juxta *Piſonem*, ἐξονειρωγμὸς certiſſimus præco dicitur pluvii ac uvidi cœli. Experitur hunc macrocoſmi conſenſum in corpore ſuo noſter quoque, cum inſtante talismodi vice affectum patiatur.

MOTUS corporis, quo fortiori & delectatum & uſum refert hiſtoria, non minimum addidit momentum: ἐξονειρωκτικοὶ γάρ εἰσιν οἱ κοπιῶντες, autore *Theophraſto l. de laſſit. qui enim fatigantur, ſolent noctu genitura pollui.*

Ut verò omnis motus excedens agitando & concutiendo materiam ſpermaticam reddit calidiorem, ita inprimis equitatio crebra inſtituta, ut venerem, ita etiam pollutionem nocturnam excitare potis eſt: Renibus enim, quos inprimis exercet, ſubjectisque partibus genitalibus agitatione hâc incaleſcentibus, non poteſt non oriri humorum major rarefactio, ſubtiliſatio, ac, ut *Hippocratico* utamur termino, ſpumeſcentia, exinde verò vaſa irritari & ad excretionem incitari neceſſum eſt.

Nec obſtat, quod *Cous l. de aer. aq. & loc.* de Scythis ait, illos ob juges & aſſiduas equitationes minus ad venerem incitari, quàm alias gentes; Nam hoc per accidens fit, ob frigiditatem,

ditatem, humiditatem, obesitatem, & imbecillitatem corporis, partim ex desidiâ, partim verò ex frigiditate & humiditate regionis contractam.

Saltatio itidem in excessu peccans suum ἐπίβλαβον μέρος addidit, inprimis vehemens: quia & hæc calefaciendo motus in quiete constitutos excitat, humores fundit, adeoque ad hunc affectum procreandum addit stimulum.

Cibus & Potus summoperè etiam accusandi veniunt: Nam gulæ deliciis fuit deditus, & principio *quantitate* peccantia ingessit alimenta; quæ sanè fomitem suum non minus adjecerunt. Quemadmodum enim sine Cerere & Baccho & friget; sic eorum nimio usu incenditur atq; augetur.

In *qualitate* etiam deliquit, cibis enim delectatus fuit acribus, salsis, piperatis, imò & S. V. & potu tabaci, quod juxta *Monardum de simplicib. medic.* acrimoniam summam sapit; At hæc omnia magnæ sunt efficaciæ ad hoc malum constituendum.

De pipere inprimis, ut & omnibus aromaticis constat, quod ob partes tenues ac spirituosas, sanguinem attenuandi, eumque suâ acrimoniâ alterandi vim habeant, unde & uberius ac acrius generatum semen, ob ὁρμὴν hanc & acrimoniam partes irritat genitales ad expulsionem.

Nec Somnus abludit, sive attendamus tempus, sive decumbendi modum supinum, hic enim inprimis πρὸς τὸν ἐξονειρωγμὸν συνεργεῖ, *ad pollutionem nocturnam cooperatur*, unde tum renes tum vasa sanguiflua majora incalescere par fuit, tum in ipso quoque cerebro serum minus aptè in vasa recipi potuit, præcipuè cum post mediam noctem peractâ concoctione & novus vigor membris accesserit, accessione etiam suâ factâ ad genitalia vasa, & lusus suos tum phantasia magis exerceat, non adeò, ut primo somno, cerebri poris clausis, nec ita fortiter ligato primo sensorio.

Lassata hinc prius à prægressis lucubrationibus in multam noctem productis natura, eò promptius abire passa fuit, quo & onerabatur, & ad excernendum accipiebat calcar, sui quasi magis de nocte juris.

Tandem & vita cœlebs & prima amoris germina ob servitia virgini hactenus præstita plurimum contulêre; Si enim somnia speculum quasi exhibent interdiu obversantium objectorum, quid mirum, somnia venerea in nostro delectata sibi relictam phantasiam & delusionem talem consecutam, quam vigilans somniabat.

Perlustratis nunc affectus hujus causis, ad agmen symptomatum insequentium ut nos convertamus, operæ pretium ducimus.

1. *Oculorum caligo* adscribenda venit non tam organo, quod salvum est, quàm nervis dissolutis, & continuatâ excretione imminutis: Fatalis enim oculis cum testibus intercedit communio, unde & hi vel potissimum compatiuntur, eoq; magis, quò sæpius involuntariè semen emittitur.

2. *Ani-*

2. *Animus mœstus*, est ob debilitatos & perturbatos antedictos spiritus animales, per hos enim vegetos & in justâ ac debitâ temperie constitutos, toti corpori alacritas & promptitudo perstat, contra ea debilitatos, lassitudo & molestia consequitur. Accedit frustrà impensæ operæ memoria & nocumentorum variorum metus, animum fatigans.

3. *Memoria vacillat* ob eosdem diminutos & deperditos ~~~tus, ac facultatem animalem debilitatam: si quid enim spermatis, supra quam natura toleret, profluat, obest magis memoriæ, quàm si quadragies tantundem sanguinis emanarit, inquit ex *Abuali* doctrinâ *Gliss. l. de anat. hepat. c.* 45.

4. *Corpus exaret*, ob nutrimenti detractionem, cum enim seminis materia subtilior pars sit sanguinis, per crebram ejusdem ejectionem magis magisque ad restaurandum ablatum sanguis expetitur, sicque quod in nutrimentum cedere debebat, ad testes demittitur, corporiq; subtrahitur.

5. *Sterilitatem* timet, quod à vigore suo desciscere organa persentiscit, & debilitari magis vasa, enervari verò simul semen.

His jam subjungenda est PROGNOSIS. Quoad EVENTUM malum videtur certè non contemnendum; quod per moras longas ulterius invalescens, magis dejicere corporis vires, & tum individuo nocere lassatis & debilitatis actionibus necessariis omnis generis, minari maciem & alia mala, tùm speciei; cum sterilitatem post se trahere posset, perdito vigore seminali, & calore nativo depauperato: Semen enim est crasis & essentia quasi quinta ipsius sanguinis, juxta *Heerium*. Et si per sudorum, ⊡narum, aliarumque excrementorum nimiam evacuationem calidum nostrum magnoperè debilitatur, per seminis, ~~tibus referti, effluvium nimium idem accidere posse, quis dubitabit?

Tantum tamen abest, ut juveni nostro malè ominemur, vel siniſtrum prædicamus eventum; ut potius cum ætati ac temperamento affectus conveniat, argumento 2. *aphor.* 34. fœdum licet & molestum, innoxium, pronunciemus ac securum. Non opus habet ergò ut timeat ac tristetur, quod natura superfluum exoneret, modò commodo victu instituto, vitiosam qualitatem semini non conciliet, eamque corrigi patiatur aptis remediis.

TEMPUS EVENTUS ad votum brevius determinare vix licebit, cùm natura in eo maximè sit occupata, ut vi morbi ablatum, suppeditando sc. novam materiam resarciat, & sic per accidens quasi in longum tempus affectum protrahat, unde licet expellas furcâ, tamen usque recurrit. Adde, cavendum esse, ne semen extinguentibus, contrarium inducamus vitium. Spes tamen est, omnia cessura ad votum, & utut non penitus, donec cum aliâ hanc commutet vitam cœlibem, tolli posse videatur; attamen spes certa est imminutum iri malum & sublatum symptomata

omnia alia, modò dictis audientem se præstet.

Eventus quippè Modum designamus ad salutem, roboratis partibus debilibus, ablato salino stimulo & cacochymiâ correctâ, unde suus maneat membris vigor, nec nisi ad justum exitum deproperet sanguinis magisterium.

Spe hâc freti aggredimur Curationem, methodo medendi per indicationes & materias auxiliorum illis respondentes institutâ.

Curatoria excretionem moderandam suadet, roborando vasa adservantia, & seminis tum copiam, tum ὀργασμὸν ac acrimoniam alterantia ac refrænantia.

Præservatoria causas attendit, cachymiæ biliosæ & serosæ in corpore exsuperanti prospiciendo, ne vel affluat nimis, vel natura vitiosè huic viæ adsvescat.

Vitalis denique vires dissipatas & prostratas restituere, restitutasque conservare allaborat.

Apparatus materierum, quibus indicationibus hisce satisfit, depromitur ex tribus consuetis & usitatis fontibus.

E Chirurgia mutuabimur salutare illud & inter remedia universalia generosissimum Venæ Sectionem: Cum enim non solùm juvenilis ætas, sed & temperamentum calidum, virésque adhuc satis constantes illam admittant, ac victus præcessus ad proventum largiorem sanguinis juxta ac seminis multum fecerit, nulli dubitamus, quin admodum proficua futura sit. Hæc æstuantem ac servidiorem sanguinem temperabit ac corriget; abundantem & semini materiam superfluam suppeditantem (ejus aliquam partem exhauriendo) imminuet; cum impetu quasi ad officinam seminis generationi dicatam properantem ad alias partes divertet, totum denique corpus ab æstu nimio liberabit, sicque per accidens refrigerabit.

Nec Cucurbitulæ scarificatæ erunt de nihilo, quæ & ipsæ leniter ventilabunt, & ad intercutanea spatia educent sanguinem.

His felici, ut speramus, cum successu peractis compellamus Pharmaciam, quæ ut intemperies viscerum calida commodius alterari & emendari possit, tum *alterantia*, tum *evacuantia* suppeditat.

Ex Lenientibus commendamus ea, quæ simul ipsam acrimoniam respiciunt, mitigant & contemperant, & humores leniter ad alvum divertunt. Inter hæc autem *cassia fistularis*, quæ juxta *Hoffm. l. 1. de medic. offic. cap. 7.* in acrioribus tàm internis, quàm externis, ut & in iis, in quibus præsupponuntur calidi renes, insigne est remedium, primam meretur laudem: *manna, tamarindi, sir. de cichor.* cum *rhab. sir. ros. sol.* & alia commodè adjunguntur.

℞. *Aq. cich. nymph. plantag. ana* ℥i.
elect. diaprun. sol. ʒß.
man. el. ʒiij.
crystall. ♀ri ♂l. gr. xv.
sir. de

ſir. de cichor. cum *rhab.* ʒß.
M. F. l. a. Potio.

S. Laxiertränckleín.

℞. *decoct. pulp. tamarind. c. ſer. capr.* ʒiij.
mann. alex. in morſul. ʒij.
ſir. de cichor. cum rhab. de pom. ana ʒß.

M. F. Potio. S. ut ſupra.

℞. *pulp. tamarind. caſſ. rec. extr. ana* ʒij.
cryſtall. ♀*ri* ℈j.
ſacch. ♄*ni g. v.*
elæoſacch. aniſ.
M. F. l. a. Bolus.

S. Laxierbiſſen auf einmal.

℞. *pulp. caſſ. rec. extr.* ʒß.
terebinth. venet. cum ▽ *malv. lot.* ʒß.
camph. g. iij.
ſir. de alth. Fernel. q. ſ.

M. F. l. a. cum ſacch. Bolus. S. ut ſupra.

Lenitis & mitigatis humoribus ferocientibus, quæ enim hîc recenſeri poſſent Præparantia, ex alterantibus poſt dicendis mutuari facile eſt, ad Purgantia nos convertimus, eo tamen cum ſelectu, ut *ſcammoniatis*, *helleboratis*, aliisque μοχθηροῖς parcius utamur, quæ nimirum humores turbant & acrimoniâ ſuâ ac calidiori facultate vicina vaſa genitalia magis ad excernendum ſtimulant, ſeu quæ acrimoniam humorum ſuâ irritant.

℞. ▽ *cichor. endiv. ana* ʒi.
ſpec. diaturbith. cum rhab. ʒß.
ſir. ros. ſoluc. ʒvi.
M. F. l. a. Potio.

S. Purgiertränckleín auf einmal.

℞. *conſerv. roſ. rub.* ʒiß.
rhab. electi. ℈ij.
℔ *dulcif. gr. vj.*
ſir. cich. cum rhab. & ſacch. q. ſ.
M. F. l. a. Bolus.

S. Purgierbiſſen.

℞. *ſpec. diatereb. Mynſ. diagalap. ejusd. ana gr. xv.*
☉ ☽*iat. g. v.*
M. F. pulvis D. in chart.

S. Purgierpülverlein.

Vomitoria etiam locum habere ad revellendam materiam acrem, & primas vias à cruditatibus, quas æger abundè diætæ erroribus collegit, liberandas, haud eget probatione, qualia ſequentia eſſe poſſent:

℞. ♀*ri emet. g. ij.*
conſerv. roſ. ʒi.
ſacch. q. ſ.
M. F. Bolus.

S. Brechbiſſen.

℞. ♁ ☉*li* ℈j.
▽ *endiv. acetoſ. ana* ʒi.
ſyr. fl. perſic. ʒvi.

M. S. Brechtränckleín.

℞. *Extract. rhab.* vel *centaur. min. gr. vi.*
♀*ri emet. gr. ij.*
elix. propriet. q. ſ.
M. F. l. a. Pil. N. iv.

S. Brechpillen.

Verùm cum oculorum debilitas obſtet, ſatius ducimus in καταστεγνοῖς acquieſcere, ne affluxus major ad oculos derivetur.

Diaphoretica his veniunt ſubjungenda temperatiora, quæ materiam ſeroſam, acrem & tenuem, facileque ſpumeſcentem abſorbendi,

disjiciendi atque præcipitandi vim habent.

℞. *Rob. ebul. ʒi.*
bez. ♂lis ℈ß.
☿ diaphoret. gr. iv.
M. F. l. a. Bolus.

S. Schwitzbissen.

℞. *Terr. sigill. alb. ebor. ſ. △ ppt.*
C.C.ust. ☿ diaphoret. ♂lis an. ℈j.
alcahest. mineral. ℈ß.
bezoard. ☉ gr. vi.
M. F. l. a. Pulvis.

S. Schwitzpülverlein auf 3 mal.

Inter DIURETICA illa ex usu esse queunt, quæ sanguinem non ita fundunt, nec colliquant, vel saltim ea cautius adhibenda, inprimis verò temperatiora.

℞. *MP. de terebinth. ʒi.*
extr. solan. vesic. succin. panac. Glaub. ana ℈ß.
M. cum essent. succin.
F. l. a. Pilulæ.

S. Nierenpillen.

℞. *Mag. lap. ♋ cryſtall. ana ʒß.*
terebinth. venet. ad durit.
c. ▽ malv. coct. succin. alb. ppt. ana ℈i.

M. S. Harntreibendes Pülverlein.

℞. *Rᵃ ♄ni cum ~ terebinth. fact. ʒß.*
camph. ℈ß.

M. S. Nierenöl.

ALTERANTIA denique & CONFORTANTIA specifica cum internata tum externa ex triplici regno desumpta, reliquis colophonem addent.

℞. *Rᵃ ⊕li ♂ ♄nisat. ʒij.*
D. in vitro. gtt. 16. pro dosi.

℞. *Rᵃ corall. cum phlegm. ⊕li ʒiß.*
D. In vitro.

℞. *essent. lignor. comp. D. D. Præsid.*
⊕li ♂t. ejusd. ana ʒß.
M. In vitro.

S. Mixtur.

℞. *Magist. oss. sep. ʒij.*
corall. succin.
ebor. sine △ ana ℈i.
☹ terebinth. venet. ʒß.
camph. gr. vj.
M. F. Pulvis.

S. Stärckendes Pulver.

℞. *Sem. 4. frig. maj. ana ℈ij.*
portul. acetos. ana ℈i.
fl. nymph. ros. ana ʒß.
gumm. tragacanth. g. xv.
camph. gr. v.
lign. sandal. rubr. ʒß.
M. F. l. a. Pulvis.

℞. *Sem. vitic. ʒi.*
croc. ♂ astr. terr. jappon. ppt.
ſpod. ppt. ana ℈i.
sacch. ♄ni ℈ß.
M. F. l. a. Pulvis.

℞. *Emuls. cannabin. Mynſ. ʒviij.*

S. Alterier-Milch.

℞. *Sem. 4. frig. maj. ana ʒij.*
papav. alb. ʒß.
cannab. ʒi.
▽ solan. plantag. nymph. lactuc. ana ʒij.
F. l. a. Emulsio.

adde *magist. oss. sep. ʒi.*
ſir. papav. simpl. q. ſ. ad grat.
D. in fict. S. Ut supra.

℞. *Conſ. ros. rubr.*
⊕lat. rut. ana ʒi.

Spec.

spec. diatr. sand. mag. oss. sep. ana ʒi.
corall. rubr. succin. alb. ppt. ana ʒij.
sem. vitic. ʒß.
syr. corall. Q. q. s.
M. F. l. a. Electuarium.

S. Stopfflatwerg.

EXTERNA maximè etiam hîc in usum sunt vocanda, præprimis frigida lumbis subdita, e. g. *portulaca, cicutæ, fol. viticis, rutæ, calaminthæ &c.*

Neque *fragaria* prætereunda erit, quam in vino rubro coctam, & aliquoties pubi & pectini impositam, in pollutione nocturnâ efficacissimam comperit *Simon Pauli Botan. Quadrip. p. 307.*

Optimum quoque est, laminam plumbeam tenuem, sive integram sive multis in locis perforatam, lumbis alligare. Sin delectetur operosioribus, ex prædictis herbis refrigerantibus quædam arefactæ & in sacculum consutæ substernantur, quibus maximè rosæ commisceantur; prosunt enim hæc citra renum læsionem. Nam vehementes refrigerationes eorum, quæ lumbis subduntur, renes injuriâ afficiunt, inquit *Aetius.* Vanus tamen metus est, à plumbeâ laminâ arenam in renibus congeri & calculum produci.

Smaragdus etiam libidinosa arcere phantasmata exterius loco amuleti gestatus, perhibetur. Ex *Ungventis* conveniunt: *refrig. Gal. album camphor. rosat. Mesue* &c.

℞. *Ungu. ros. Mes. comitiss.* ana ʒß
ol. rut. nigr. ƷB.
M. in fictili.

S. Lendensälblein.

℞. *Empl. de hyosc.* ℏ *nin. D. D. Præs.* ana ʒß.
sacch. ℏ *ni* ʒi.
camph. ƷI. M.
c. ol. nymph. q. s.
F. l. a. Empl.

S. Nierenpflaster.

Ceratum sandalinum alutæ inductum hepatisque regioni applicatum, celebratur à *Timæo l. 3. cas. medic. p.* 189.

FONTEM deniq; DIÆTETICUM brevibus etiam dum sumus perlustraturi, triplex nobis observanda venit diæta, *Vitalis, Naturalis & Animalis.*

In VITALI AER sit temperatus, ad siccum & frigidum vergens: calidus enim nimis ut liquat humores; ità frigidus concentrat. Radiis ☉is & ☽æ ne nimium se exponat.

In NATURALI CIBIS moderatè utatur, atque iis, qui boni sunt succi, facilisque digestionis; vitandi sunt cibi saliti, aromatisati, acres, fumo & sale macerati, flatulenti, multum seminis generantes, carnes suillæ, lacticinia, frixa.

POTUS sit cerevisia tenuis, optimè fermentata, non nimis lupulata, triticea, vinum potens fugiatur, neque nisi maximè temperatum & ὀλιγοφόρον concedatur.

In ANIMALI SOMNUS sit moderatus, in cubili frigido; decubitus fiat in latus dextrum vel sinistrum, vitato situ supino, ne vasa circa lum-

borum regionem incalescant. Optimum est, elato capite decumbere, quo pacto nec in dorsum facile erit resupinari; quo solo consilio alios quoque plurimos novimus optimè se præservasse ab hoc malo. Vitentur culcitræ plumis refertæ; eligantur, quæ lanâ aut gossipio farctæ sunt.

VIGILIÆ etiam naturalem cum somno servent συμμετρίαν.

MOTUS modum non excedat, omnis enim nimius ad mali proventum confert.

QUIES quoque nimia evitetur, & lucubratio post cœnam immoderatior, utpote quæ mater hypochondriaci affectus & aliorum ingentium malorum existit.

ALVUS & vesica urinaria, quantum licet officio suo tempestivâ dejectione etiam noctu, si urgeant, satisfaciant, ne vel intestinum rectum, vel vesica repleta ob viciniam premat & afficiat simul vasa spermatica, unde augmentum pollutionis.

Inter ANIMI PATHEMATA relegentur amor & libido omnis. Cogitationes, sermones, oculi, aures castitati consecrentur. Neque verò ob hanc ipsam juvenilem molestiam vel tantillum contristetur, more illorum, qui anxio eam versantes animo plus mœrore hoc, quàm ipso affectu sibi nocent.

Ultimum consilium est conjugium legitimum, quo uti multi à pollutione nocturnâ evasêre immunes: ita etiam nostro id erit omnium convenientissimum.

CASUS XXI.

De CHLOROSI.

VIRGO ætat. XXII. annor. habitu corporis gracili, & longiori paululum statura, pallidoque faciei colore prædita, postquam varios aliquandiu in Diætâ commisisset errores, cibis potissimum acidis, & crassi succi delectata, & aliquoties choreis mox à pastu institutis, multamque in noctem productis unà interfuisset, manè verò è lecto surgens potu frigido jejunum obruere ventriculum consuevisset, paulo post finitô somnô quandam in facie & palpebris intumescentiam observare cœpit, accessit ciborum, præsertim evchymorum fastidium, quod mensium suppressio, hactenus continuans, cum dolore capitis diuturnô & gravante, excepit. Conqueritur nunc insuper, quod etiam ad leviorem corporis motum palpitatione cordis satis molestâ corripiatur, pulsationes in temporibus sentiat, neque absque insigni respirandi difficultate, & lassitu-

lassitudine scalas adscendere valeat. Pulsus plerumq; celer ac frequens, xx. debilisque apparet, & aliqualis in pedibus tumor conspicitur. Graviora metuens Medici opem expetit.

RESOLUTIO

AFFECTUS, cum quo *Ægra* nostra conflictatur, est χλώρωσις, ἀπὸ τῆ χλωρῆ, quô *color* ex *virore pallescens*, innuitur nomen habens; Malum *virginibus* familiare; unde Latinis *Febris virginea* vel *alba*, *morbus* item *virgineus* dici suevit. Plura ad *Etymologiam* pertinentia, apud *Sennert. River.* & alios videantur. *Rem* ipsam ut definiamus, est *Chlorosis* (ad mentem *Sennerti* & aliorum) *coloris nativi & floridi in toto corpore, præcipuè autem in facie, in pallidum lividum ac virescentem mutatio, cum virium languore, difficili respiratione, aliisque gravibus symptomatibus conjuncta, ab imminuta depravata nutritione, vasorumque circa uterum imprimis obstructione, originem trahens.* Ex quibus patet, *Affectum* non esse *simplicem*, sed *compositum*, in quô magna *symptomatum* caterva concurrit, unde à variis variè describi solet, prout vel *morbi*, vel *symptomatum* rationem magis respiciunt. Nobis interim iis subscribere lubet, qui *formalem* istius rationem in *coloris nativi* in *p. n.* & pallidum &c. *mutatione* ponunt, culpamque in *vitiatam nutritionem, vasorumque*, quam diximus, *obstructionem* transferunt.

Adesse vero hunc Affectum, neque alio nostram virginem laborare, patet. 1. Ex *essentialiter inhærentibus*, in ipsâ mali descriptione occurrentibus, colore sc. nativo in virescentem mutato, cum languore totius, difficili respiratione &c. 2. Ex *Essentialiter consequentibus*, quorum plura in *Historiâ* recensentur, v. g. in *Actionibus naturalibus* occurrit appetitus prostratus, qui ad cibos præcipue ἰυχύμους nauseat, in *vitalibus* palpitatio cordis, temporum pulsatio &c. in *animalibus*, ad leviorem corporis motum oborta lassitudo; in *Qualitatibus* pedum intumescentia &c. patet id 3. quoque ex *Causis* variis prægressis, ita sanè comparatis, ut non potuerint non producere tandem hoc mali genus, cujus rationem in subseq. fusius examinabimus.

SUBJECTUM seu *pars affecta* quænam sit? rogantibus, cum *distinctione* inter *subjectum morbi*, & *causæ* respondemus. *Uterum* sanè cum suis *Vasis* fomitem subministrare, non est, ut quis dubitet, cum juxta *Hipp. lib. de loc. in hom.* Uteri muliebrium morborum omnium sint causæ: hinc *eod. teste*, Menstruis abundantibus morbi ex utero, *sect. 5. aph. 57.* Cujus quidem de *partis naturali* æquè ac *p. n. constitutione* ut prolixè jam agamus, nostri non est instituti; poterit, qui talia desiderat, Anatomicos, præsertim Riolan. *Encheirid. lib. 2. c. 36.*

Rol-

Rolfinc. *O. & M. Generat. dicat. part. c.* 13. aliosque consulere; scopo nostro sufficit, pluribus hanc *generationi* sacram partem esse dotatam *vasis sanguifluis*; quæ quoties in *distribuendo* suo *penso*, vel *solvendo debito lunari* officii rationem negligunt, id genus turbas, de quib⁹ historia loquitur, moveri experientia docet. Morbi v. *subjectum* quod attinet, *totum* id esse *corpus*, tot mutatæ in eodem *qualitates externæ*, de quibus supra mentionem fecimus, testantur.

Causa Immediata & Proxima dum in descriptione nostra ad *obstructionem vasorum uteri* refertur, petenda simul est juxta quosdam, à pororum circa uterum *p. n.* dispositione, tumque imprimis à *naturalis turgescentiæ & fermentationis sanguinis defectu*, in quem, ceu supra innuimus, viscera primæ & secundæ coctioni dicata, officio suo minus rectè fungentia conspirant. Quod dum fit, neque uterus, quæ debet, expurgat, S. M. magis depravatur, ad superiora regurgitat, & in habitum corporis effunditur, ubi non solum partes nutriendas genio suo defraudat, sed etiam livido & virescente colore cutim, seu potius coticulam, defœdat.

Patet hinc Causam Mediatam Proximiorem in Massâ sanguineâ latitare: quæ sicuti tali in Casu particulis viscidis, crassis, & chylosis imperfectioribus scatet, ita *humorum pituitosorum* nomine ut plurimum exprimi solet. Et sanè, si *Ægræ* nostræ *constitutionem*, aliaque, quæ in historia commemorantur, consideramus, non exiguum ejusmodi saburræ apparatum adesse, deprehendemus. Præterquam enim quod ipse corporis, & faciei præsertim, pallidus color talium particularum prædominium confirmet, docent id insuper.

Causæ Mediatæ Remotiores. Nam *temperamento* præditam esse hanc virginem *frigidò*, exactionibus languidioribus, textura corporis tenerâ, aliisque supra enarratis facilè liquet; imò etiamsi naturâ tale non fuisset initiò; *errores in victu commissi* inducere id quam maximè potuissent. Quantum noxæ adferant utero *acida*, non est ignotum; sic nec *cibi crassi succi* melius nutrimentum partibus subministrare possunt; præsertim cum *intempestivo frigidæ potu* ventriculi calor obrutus, & *choreis istis* mox à pastu institutis & in multam noctem continuatis, chylus crudior & indigestus ad receptaculum per vasa lactea concitatus, sicque tota corporis oeconomia maximè turbata fuerit.

Quibus *causis* tùm præsentibus, tùm, ut fieri solet, in totius detrimentum potiùs, quàm emolumentum concurrentibus, mirum non est, tanta Virginem nostram Symptomatum sydrome quasi obrutam, modò de his, modò de illis, modò de singulis, quibus misera affligitur, molestiis conqueri: quarum omnium rationem breviter jam examinabimus.

Adest

Adest itaque I. *pallidus faciei color*, qui sui causam agnoscit nutritionem depravatam, cum enim hoc in affectu crudi, viscidi, serosi, ac lenti abundent humores, subtilior horum portio effervescit, & ab expultrice ad corporis superficiem protrusa, cutim livido pallidoque pingit colore. II. *Intumescentia faciem & palpebras* post longiorem præcipuè *somnum* occupat, eò quod magna serosi sanguinis in tenerioribus hisce partibus restagnantis copia à calore per noctem concluso agitetur, majorque hinc vaporum elevatio, quàm dissipatio oboriatur. III. *Ciborum* secuta insuper est præsertim *euchymorum inappetentia*, quæ à pravis certoque modo corruptis humoribus provenit, qui in ventriculo ob læsam illius coctionem, colliguntur, vel ab aliis partibus eò transferuntur. IV. *Dolor capitis diuturnus* ac *gravans* affligit ob consensum tum uteri, tum ventriculi, dum vapores isti serosi ac crassi ex his visceribus elevati, cerebrum petunt, in poris & cavitatibus seu ventriculis ejus stagnant, ibidemque membranas replendo & distendendo continuum solvunt, & sensationem ejusmodi molestam inducunt. V. *Palpitatio cordis temporumque pulsatio ad leviorem quoque corporis motum* excitatur, propterea quod sanguis crudior, & ex suppressione stagnans retrogrediatur, viscera & imprimis cor gravet, tumque in arteriis temporum, indigestis suis particulis, turbas moveat; præsertim ubi accedente corporis motu saburra illa agitatur, cui debilior flammula vitalis dum non sufficit, reiterato quasi motu se cor exonerare & colligere vires laborat. VI. Hinc *pulsus celer ac frequens*, febricitanti haud dissimilis, ob debilitatem facultatis vitalis sequitur. VII. *Mensium suppressio* accessit, ob nutritionem depravatam, qua laudabilis sanguinis portio hetrogeneis particulis subruitur, hinc viscosi lentique humores in vasis uteri coacervati, certo tempore quidem moventur, sed non promoventur. VIII. *Intumescentia crurum* ac *pedum* tum pituitosi ac crudioris humoris abundantiæ, tum ejus ponderi, quo partes decliviores petit, debetur. IX. *Totius* tandem *corporis segnities ac gravitas* à devolutis ad musculosum corporis habitum serosis humoribus oboritur, id quod eò facilius fieri potest, quod flammula vitalis ex parte quasi suffocata actionibus sibi convenientibus sufficienter præesse nequeat.

Ut verò nostram nunc hoc de Affectu, ratione PROGNOSEOS, sententiam dicamus; non absque omni periculo esse arbitramur. Cum enim pertinaciores, quæ hîc occurrunt, viscerum obstructiones insignem præ se ferant Cacochymiam, non minùs quoque malum ab iisdem foveri atque longius protrahi solet. Hinc *Æginetа*, *Chlorosin* viam ad *Hydropem*, valdè tritam dicit, quæ non rarò in Leucophlegmatiam, à quâ

non niſi gradu differt, degenerat. Interea tamen cum Ægra adhuc in ætatis flore ſit, malumque non tàm *hæreditaria* ab imbecillitate ortum duxerit, quàm varios per errores in diætâ commiſſos incrementum cœperit, ſpes eſt, fore, ut, licet non ſine aliquali morâ, & difficultate id obtineri poſſe videatur, ſenſim tamen Ægra, ſublata cauſa & collectis viribus, priſtinæ ſanitati reſtituatur.

Quod ut fiat, ſine ullâ ſanè dilatione, danda eſt ſedulò opera, ut 1. Coacervati in corpore humores tenaces, atque viſcidi, debitô *incidentium* & *aperientium* vulgò dictorum uſu præparentur. 2. per *purgantia* poſtmodum *evacuentur*; 3 *Menſes* convenienti tempore *promoveantur*, & 4. *Viſcera* coctioni primæ & ſecundæ dicata, appropriatis aromaticis *roborentur*.

Quoad PRIMUM SCOPUM obtinendum, proficuum Ægræ judico, ſi utatur per octiduum quotidiè heris matutinis juſculum carnis, in quo rad. *fœnicul. petroſelin. aſparag.* cum flor. *helenij. borrag. anthus* &c. fuerint decoct. cum quô veluti vehiculo unà ſumi poterit ſeq. Tinctur.

℞. *Tinct. ♂cum ſucc. pomor. parat.* ʒiß.
Eſſent. Cent. min. ℈j.
Spir. meliſſ anth. aa. ℈ß.
M. S. Eröffnende *Tinctur.*

Sumat verò Ægra pro qualibet doſi gutt. XXV.

A meridiè proderit pulv. qui

℞. *Pulv. Cachect.* ℥. ʒj.
Fœcul. aron. ℈iß.
bryon. ℈ßgr. V.
Crem. Tartar.
Stomach. Birckm. ℈j.
M. F. Pulvis.
S. Pulver auf etlichmal.

Sumatur ℈j. l. ʒß. cum vino, in quo rad. *Caryophyllat. pimpinell.* herb. *meliſſ. Ceterach. Flor. borrag. anth.* Cortic. *aurant. &c.* infundantur.

SECUNDÆ INDICATIONI ut ſatisfiat, non tàm ſemel & ſimul, quàm potiùs per ἐπίκρασιν humores craſſos & viſcidos educendos arbitror. Num *electivè purgantia* dentur? jam non eſt, ut prolixè examinemus, Confer. hâc de quæſtion. *Excell. Dn. D. Wedel. de Med. Facult. lib. 2. ſect. 2. c. 3.* Virgini noſtræ ſuadeo uſum *vini medicati*, cujus manè & à meridiè hauſtum mediocrem bibat. e. g.

℞. *rad. polypod. q.* ʒß.
pimpinell. ʒij.
Herb. meliſſ. Chamædr. aa. Mß.
Flor. Cheyr. roriſm. aa. p. j.
Paſſul. min. ʒiß.
Fol. ſen. opt. mundat. ʒßʒij.
Rhabar. el. ver. ʒiß.
Agaric. in pet. lig. ʒiiß.
Tartar. crud. ʒij.
ſpec. aq. vit. mul. ℥j.
Miſc. inciſ. d. ad Chart.
S. Laxirende Species in drey ächt maaß Wein.

Uſu hujus vini purgantis finitô procul dubio de V. S. quæſtio movebitur;

bitur; nisi enim hæc *purgationem* excipiat, plebecula Medicum à scopo aberrasse, saltem generosum remedium neglexisse, censet; Verùm cum vera Methodus indicationibus nitatur, nostraque Virgo non tàm *plethorica*, quam *Cachectica* sit, affectusque ipse jam aliquandiu duraverit, V. S. differri in commodius tempus, quod consuetus aliàs Naturæ motus innuet, posse, & tum demum in pede parcè instituendam esse, arbitror.

Interea aliquot ante Novilunium diebus, ad implendam INDICATIONEM TERTIAM commodè Ægræ nostræ propinabuntur ἐμμηναγογὰ sive menses moventia e. g.

℞. *Elix. Uterin. Horst.* ℥j.
Tinct. Calendul. ʒij.
Spirit. puleg. ʒi.
M. S. Sonderlich Elixir.

Sumatur hujus manè cum *aq. aperitiv.* Schröder. vel cum jusculo carnis cum rad *petrosel.* &c. gutt. XXV. & repetatur usus à meridie cum vino, cui cortic. aurant. infundi poterunt. Huic scopo pariter inserviunt *pediluv.* ex herb. *arthemis. meliss. puleg.* Flor. *Chamomill.* summit. *aneth.* &c. sub somni tempus usurpanda. Quibus nisi eventus respondeat optatus, parca V. S. in pede, ceu dixi, administranda, ad sollicitandum naturæ motum, non intempestivè in subsidium vocabitur.

QUARTÆ INDICATIONI, quæ Viscerum roborationem urget, præter laudabilem *Diætam*, stomachica, tùm *externa*, tùm *interna* non infeliciter succurrent; in tantô horum apparatu, commendo Ægræ nostræ seqq.

℞ *Elix. proprietat. Paracels.* ℥i.
Ess. Cardiac. ʒij.
Spirit. Menth. meliss. ana. ʒi.
M. S. Magenstärckendes Elixir.

Sumat singulis diebus manè cum jusculo carnis, gutt. XX.

A meridie autem pulverem seq. sumendo pro dosi ʒß. usurpet cum vino melissato.

℞. *Spec. diarrhod. Abb.* ʒß.
Ebor. s. ∆. ppt. ʒij.
Ocul. ♋. ppt. ʒi.
pulv. stomach. Birck. ʒß.
c. pauc. sacch. Misc.
S. Magenstärckendes Pulver.

Stomachi insuper regio seq. balsamo sæpius inungatur:

℞. *Ol. nucist.* ℥iß.
Balsam. peruv. ʒi.
still. mac. menth. ana gt. v.
caryophyllor. gt. iij.
M. S. äusserlicher Magen-Balsam.

Quod si mali pertinacia (uti non rarò his in morbis evenit) horum ἐνέργειαν eluderet, validiora auxilia in usum vocanda judico: hinc tùm *præparantia*, tùm *purgantia* iteranda, & quoad *illa* quidem *Chalybea-*

ta (de quib. *Celeberr. G. Horſt. lib. 5. obſ. 1. 2. & 5.* conſulatur) quoad hæc verò ſerum educentia, e. g. *Magiſt. Gialapp. Gumm. gutt. &c.* dextrè uſurpanda commendarem; non negiectis quoque *ſudoriferis*, ſerum in habitu corporis pariter, ac vaſis redundans, diſcutientibus, & repetitis poſtmodum ſubinde *roborantibus:* qualia apud laudat. Horſt. Timæum & alios plura occurrunt.

Quibus omnibus legitima *Victus ratio* coronidem imponat. *Aër* itaque ambiens calidus & ſiccus eligatur; Quoad *Alimenta* verò vitentur imprimis frigida & humida, cibique omnes δύσπεπτοι; hinc à fructibus, lacticiniis, piſcibus ferè pleriſque, omnibusque crudis, & craſſioris ſucci carnibus abſtineat; iis contrà potius utatur cibis, qui calefaciendi facultate pollent, uti ſunt juſcula vini cum aromatibus & ſaccharo præparata, brodia carnium cum ſem. *fœniculi, aniſi, carvi*, vel etiam cum *mace & croco*, & quas ſupra commendavi, *radicibus petroſelin.* aliisque aperientibus. Carnes e. g. *Gallin. Vitulin. juvencor.* &c. aſſatæ potius ſint, quàm elixæ, & frequenter cum *mace, cinamom. ſalv. thym. majoran. roriſmarin. &c.* condiantur. Panis non nimis recens, & benè fermentatus, cui aliquid ſem. carvi l. fœnicul. admiſtum ſit, eligatur. Potus ſit vinum tenue, in quo *rad. helen.* & *Cort. aurant.* cum *meliſſ.* ceu ſuprà innui, infundantur. Quod ſi verò vino vel non ſit aſſueta, vel non lubenter utatur, Decoct. ex ſem. coriandr. rad. Galang. paucô Cinamom. & lign. ſaſſafr. paratum ſubſtitui poterit. Ubique verò tàm circa *potulenta*, quàm *eſculenta*, mediocritatem obſervet. Cumque ad levem corporis motum palpitatio cordis immineat, moderatô admodum exercitio utatur. Neque nimis diu dormiat, ſic enim excrementa in corpore juſtô diutius detinentur; quorum evacuationes omni potius ſtudio promoveri debent. Præſertim menſibus inſtantibus eò erit laborandum, ut ea, quæ illorum fluxum adjuvare poſſunt, minimè negligantur. Proinde, præter jam commendata, hauſtus vini aromatiſati, cum crocô, Galanga & ſaccharo &c. huic quoq; ſcopo multum inſerviet, ſi præcedentibus diebus, bis calidè ſumatur. Animi πάθήματα, cùm facilè ſanguinem & ſpiritus turbent, datâ diligenter operâ moderentur, triſtitiâq; inprimis & mœrore, quantum fieri poteſt, abeſſe juſſis, quorum locum potiùs moderatum gaudium, ſpiritus reſtaurans, & alacriores reddens, occupet.

CAS.

CASUS XXII.

De

FURORE UTERINO.

VIrgo Gallica, nobilis jamque nubilis, vitam otiosam ducens, calida diæta utens, postquam amorem clandestinum cum ignobili quodam contraxerat, cui tamen innuere recusabant Parentes, insomniis fatigatur; jam aliquot dies incipit vociferari, locum qui nos ab altero sexu distinguit ostendere, lasciva cantare, torvum tueri, & Bacchæ bacchanti si velit quis adversarier, ex insana insaniorem reddit. Imo nisi à robustissimis vinculis & duobus imo tribus viris in lecto retinetur, totis artubus ignem concipit, nuda prosilit, & si quis masculus ipsi obviam factus, in illum ferociter ruit, utque Veneri sacra faciat, lasciva petit; perpetuò fermè vigilat,

Scintillant oculi, mala mens, oratio blanda;

facies in totum igneścit & tumet; humor mucosus, acris, viscidus, lintea ferè corrodens, per sinum Pudoris, per inordinata temporis intervalla effluit:

- - & teter sesè halitus atris
Faucibus effundens nares contingit odore.

Pulsus præterea vehemens, Lingua exsucca, Macies in corpore toto. Medicus vocatus virginem hanc in carnificinam Gallico-Medicam inducit, ubi post iteratam trigesimam, intra sextum diem, Venæsectionem, cum sanguine simul insanam Mentem, vesanum amorem, charam vitam, caramque simul & ferè divinam virginis pulchritudinem exhausit, cadaver verò Anatomicis subjectum manibus quàm stupenda exhibuerit, Coronis nostræ Disputationis inferet.

RESOLUTIO.

MORBUS, qui ægram affligit, est intemperies acris calida, Cerebri, Uteri, ac partium generationi dicatarum, cum delirio, audaciâ & immoderato Veneris appetitu, ortus à sanguinis & spirituum animaiium propter vehementiorem Amasii impressionem orgasmo, atque ferocia quasi ignea, acrimoniam irritativam conjunctam habente. Voca-

tur vulgo Nymphomania, item Furor uterinus, uteri deliramentum, ex anili Fabula Uterum cum Platone tanquam Animal furibundum concipiente, à Gallis vocatur le Fureur de la matrice. Belgis Mœder-Raſerny. Germ. Mutter-Wahnſucht. Eſtque is morbus, quo Virgines affectæ leguntur Mileſiacæ, de quibus *Plutarchus*, quæ ſe ſuſpenderunt, quod improbæ Veneri non offerre poſſent ſacra; & Lugdunenſes Fœminæ ex alto ſeſe præcipitarunt in fluvios, ex nimio coëundi deſiderio. Datur quoque Lacus in Bœotia Furialis, quo ſi quis biberit, ardore libidinis exardeſcit & in Furorem agitur.

Differt verò hic morbus *ab aliis delirii generibus*, quia Nymphomania tota in venere verſatur, & nihil aliud affectæ imaginantur aut loquuntur, quàm de συνουσία, corporeisque deliciis *A ſuffocatione uteri*, quòd morbo tentatæ ſint garrulæ, iracundæ & inquietæ; in ſuffocatione verò Uteri mulieres manent attonitæ ſine motu & loquela ac cum exigua reſpiratione.

Pars affecta eſt Cerebrum, cum quo per conſenſum afficiuntur partes generationi vacantes. Cerebrum verò affici patet ex functionum principum læſione; Uterum, ex humore acri è ſinu pudoris affluente. Afficitur quoq; totum corpus, quod ex macie aliisque phænomenis patet.

Causa procatarctica morbi eſt calida diæta, qua ægra uſa eſt, i. e. Cibis multo Θe Volatili & Sulphure ſcatentibus, qui tantam effervescentiam in corpore effecerunt, ut particulas quasdam craſſiuſculas & nonnihil viſcoſas pori arteriarum transmiſerint, quæ alias non fuiſſent egreſſæ. Poſſunt enim pori arteriarum peccare, (1) *cum nimis patuli ſunt*, ita ut craſſiores quam ſolebant particulæ extravaſentur, quæ in partibus hærendo producant obſtructiones, poſtea dolores, deniq; Inflammationes. (2) *Cum pori contorſione aliam figuram acquirunt*, ita ut partes acres à ſe dimittant, quæ ſua acredine dolores excitant. (3) Etiam pori peccare poſſunt *nimiâ anguſtiâ*, ita ut non transmittant particulas, quas admittere debebant, hinc ſi ſiſtantur particulæ illæ acres, lancinando quaquaverſum dolores inſignes pariunt. Videmus jam noſtro in caſu poros Cerebri & Uteri peccaſſe, primo & ſecundo modo. *Primo* dum craſſiores viſcoſæ in Cerebro particulæ extravaſatæ fuerunt, quæ obſtructionem, poſtea inflammationem produxerunt, & antecedentem hujus morbi cauſam præbuerunt. *Secundo* dum pori aliam figuram nacti particulas acres ſalinas à ſe dimiſerunt, quæ in partibus venereis actionibus dicatis hærendo, ſuaq; acredine vellicando, pruritum, titillationem, deniq; dolorem pepererunt.

Causa antecedens eſt diſpoſitio indè enata ſanguinis & ſpirituum animalium fervida, ſeu ignea ſulphureo-ſalina acris, quæ ad Cerebrum dehinc ad Uterum delata, atq; utrinq; in orgaſmum acta, proxima ac immediata Affectus noſtri cauſa facta eſt. Hic

verò

verò ad concipiendum clarius modum, quo Cerebrum & Uterus in dicto casu afficitur, de Cerebro & Utero nonnulla inferenda erunt.

Cerebrum itaq; concipio, tanquam contextum innumerabilium fibrillarum tenuissimarum, sibi mutuo intertextarum, plus minusve rotundarum, non quidem Mathematicè, cum natura tanta ἀκείβεια opera sua non exsequatur, sed utcunq; teretium & multis in locis figurarum irregularium. Quapropter ob figuram hanc non tam arctè sibi incumbere possunt, quin aliquos ductus relinquant intermedios, non secus ac inter aliquot cylindros sibi mutuo impositos, remanere videmus per totum decursum spatium aliquod triangulare. Et hæc spatia ferè referunt figuram talem, qualis ex contactu trium pluriumve circulorum oritur, sed inordinatius figuratam, adeò ut in quibusdam locis vix ullum tale intermedium spatium relinquatur. Istos autem canales exiguos secundum fibrarum longitudinem extensos cujuscunq; figuræ vocabimus *tubulos*.

Uterus contextus est innumerabilium vasculorum tam Venosorum quàm arteriosorum, imo Lymphaticorum quoque & nerveorum, id quod videre licet in uteri vasculis cerâ repletis, qualem philiatrorum oculis publicè Lugd. Batav. exhibuit *Dn. Nuckius Anatomicus Arausonienſis Principis*, in quo minima etiam vascula quæ alias visum fugiunt, & non nisi armatis oculis cerni possunt, ad instar minimorum ramusculorum arborum, cerâ rubra, viridi, & Mercurio suo præparato subtilissimo repleta, in conspectum venêre. Textura autem illa ramosa non potuit non tam arctè sibi incumbere, ut non relinqueret spatiola, quæ *pororum intro-foras & foris intro nomine veniunt*.

Nunc ut in viam redeamus, cùm extra oleas hîc migraverimus, statuimus, particulas crassas, viscidas, in jam dictos Cerebri tubulos adactas, vel totaliter illos obstruxisse, vel partialiter. *Totaliter*, quando corpus obstruens ejusdem figuræ fuit cum obstructis poris, e. gr. si porus fuerit triangularis & particula obstruens etiam triangularis. *Partialiter* verò, quando corpus obstruens non fuit ejusdem figuræ cum obstructis poris, adeoque necessario reliquiæ quædam pororum remanserunt. Ut cum pori rotundi obstruuntur à corporibus triangularibus, aliisq; angulosis, qui itaque non totaliter opplentur, sed reliquiæ quædam pororum remanent, per quos non nisi Materia Primi Elementi *Carteſii* sive æther subtilissimus (qui æther primus ille motor nostri corporis, ut & aliarum omnium rerum in macrocosmo existentium est, teste *Carteſ. Tom. I. Ep. 45. 48.*) fluere potest, ob parvitatem indefinitam, (cùm vacuum in rerum natura non detur) multum istius igneæ materiæ indesinenter illâc fluere cogitur, quæ materia ex sua natura celerrimo motu per hasce angustias, cum determinatione quadam magis versus hanc quàm illam partem Cerebri, torrentis,

imò

imo fulminis instar ruat, prout nempe illi pori aliter atque aliter sunt dispositi, atque æquilibrium spirituum animalium in Cerebro tollunt. Nam cum spiritus in statu naturali in æquilibrio positi sint, minima vis superaccedens hoc æquilibrium tollere valet; quare non mirum est, quòd Materia Primi Elementi ab una parte magis quàm ab alia mota, hoc æquilibrium tollat; æquilibrio jam sublato non placidè & æquis viribus ut ante per Nervos in corpus distribuuntur, sed inordinatis motibus huc atque illuc discurrentes per Cerebrum, & ejus vestigia, *Delirium* producunt.

Nunc ordo jubet, ut ex causis prædictis inflammatione nempe, & ignea ferocia, tum acrimoniâ sanguinis & spirituum propter calidam diætam contracta PHOENOMENA in casu nostro proposita deducam. Et quidem *lasciva* est memorata Virgo, ut *locum scil. ostenderet, qui nos ab altero sexu distinguit, lasciva cantaret, nuda prosiliret, in viros obviam factos rueret, linguam micantem intra labia aliorum vesana vibraret*; non aliundè verò hæc oriebantur, quàm quod per *vitam otiosam & contractum cum ignobili Juvene amorem*, sanguinis & spirituum, tùm in Cerebro, tùm in partibus generationi destinatis, excitatus fuerit orgasmus, hinc; nulla alia Cerebro impressa fuerint vestigia, quàm de ineundo conjugio, celebrandaque lascivis istis gestibus Venere. Nam quotiescunque talia vestigia repræsentantur menti, oritur etiam cogitatio de eisdem objectis, spiritus enim animales dum motu feruntur immodico, neque Anima amplius in eos obtinet imperium, Phaëtontis ad instar solares equos flectere impotentis, in illa vestigia irruunt, quæ cum nihil nisi lasciva contineant, nihil nisi lasciva quoque menti repræsentant, adeò ut Mens, quatenus in cogitatione consistat, minimè deliret, (æque namq; sana est in stultissimis quàm in sapientissimis) sed in eô tantum vitium sit, quod non distinguat benè objecta simul sibi oblata, quæ cum in ægra nostra nulla alia sint, quàm lasciva, oriuntur miræ illæ compositiones & sermones huic ægræ nostræ familiares. In hoc igitur errat mens, dum putat ideas excitari in sese à causa externâ præsenti, cum excitentur reverà tantum à vestigiis Cerebro impressis. Sic etiam præter rationem moribundi dicuntur ratione destitui, eò quod nesciant cogitationes suas proferre, ad interrogata appositè respondere, unde non est, quod mulierculæ tantoperè clamitent, eorumq; misereantur, quasi omnem rationem perdidissent, cum tamen illis in casibus, Mens tanquam suo ergastulo soluta, multò felicius agat & longè diviniora speculetur. Interea *otiosam vitam*, quæ prægressa est in nostra ægra, implevisse talibus vestigiis quoque Cerebrum, *Ovidius* Amoris ille Proto-Notarius jam olim testatus est:

Otia si tollas periêre Cupidinis arcus,
Contemptæq; jacent, & sine Luce faces.

Quam

Quam Platanus rivo gaudet, quam populus unda,
Et quam limosâ canna palustris humo;
Tam Venus otia amat, finem qui quæris Amori
Cedit amor rebus, res age tutus eris.

Accedit, quod *Virgo* fuerit, nam
Fœmineo magis est usu Venus effera sexu,
Mitior illa Viris.

Imò *nubilis*, juxta Ovidium enim
Prima cupidineis ætas manet apta triumphis;
Non gaudet veteri sanguine mollis Amor.

Porrò etiam natale solum ad hunc Affectum quicquam contulisse dici posset, est enim *Virgo Gallica,*
- - pronumq; genus regionibus illis
In Venerem est, flagrat vitio gentisq; suoq;.

Imò quod lasciva nimis fuerit ante hunc affectum, ex gestibus facilè colligere erat, præprimis ab abominando illo, *dum micantem linguam intra labia aliorum vibraverit*, qui mos Gallis, Italis, Hispanisq; frequentissimus, attamen periculosissimus. (Galli vocant *baiser a la Florentine*, eò quòd maximè sint consueta hæc oscula Florentinis fœminis.) *Dn. D. Joh. Mauritius Hoffmannus* quondam mihi retulit, sibi Patavii notum fuisse Baronem Suecicum, qui ex osculis à fœminâ Lue Venerâ infectâ, labiis impressis, & salivâ per linguam communicatâ, uvulam suam amiserit. Idem quoque Amico meo contigit, qui cùm Gallinas magis quam Gallos Lutetiæ quæsivisset, ex osculo tali Lue Venereâ correptus, miserè animulam suam exspiravit. Tales jam lascivæ impressiones in Cerebro factæ cùm spirituum ope Animæ repræsententur, lege conjunctionis Mentis cum corpore, (quæ consistit in eô solo, quod Mentis cogitationes certas sequantur certi motus in corpore, & quod certos motus in corpore, sequantur certæ perceptiones & cogitationes in Mente;) sic mox quoque in dicta ægra *indecoros corporis motus* introduxerunt, atque effecerunt, hinc ut vociferaretur lasciva, cantaret,

Non peccare putans quod sæpius oscula jungat.

Quemadmodum vice versa quando partes genitales pruriunt, ab acribus sanguinis particulis, ita ut particulæ nerveæ vellicentur, & periculum incurrant ruptionis, tunc in Anima oritur idea titillationis Venereæ & influxus fit Spirituum; Jam verò cùm Spiritus inordinatis motibus hinc illinc discurrant & justo copiosiores influant, facilè patet, cur ægra nostra interdum *à tribus viris, & fortissimis vinculis in Lecto retineri* nequiverit.

Vigiliæ perpetuæ in ægra dein notabantur, excitatæ propter Spirituum animalium motum nimium, ex imaginatione impressisq; phantasiæ vestigiis subsecutum.

Facies in totum igneſcit & tumet, quia Materia Primi Elementi seu æ-

ther ſubtiliſſimus copioſius per humores & ſanguinem prope partem inflammatam cum transfluat, hinc omnes humores cum ſanguine movet & rarefacit, unde *Tumor oritur & inflatio faciei eiuſq; rubor*, unde etiam dependet *Pulſus vehemens.*

Lingua exſucca eſt, ob duplicem rationem, aut (1) quia dum ſerum & partes aqueæ ſanguinis per habitum corporis, vel per alias vias magnâ copiâ extra corpus protruduntur, Lympha vix aliqua pro neceſſaria humectatione fluit ad os, linguam & gulam, quod alias tunc ſenſum ariditis in nobis, & tunc ſitim efficit, quæ ſitis potu ſedari poteſt, cum tantùm proveniat à defectu humidi; aut (2) glandulæ ſalivales ſunt obſtructæ, ut nihil vel parum ſalivæ ſecretæ ad os mittatur, & hinc à dicta cauſa ſi cæteroquin fiat ſitis, potu, licet immodicô, non tollitur, ſed ventriculi coctio & appetitus deſtruitur; quare potius opera danda erit, ut gargarismatis & internis Medicamentis obſtructio reſeretur.

Adhæc Spiritus acres magno impetu in ægra dicta dum ad arvum ſeminale quippe ſalacitatis partem propulſi, acrimoniâ ſuâ titillant & convellunt quaſi vaginam Uterinam, glandulis undique & undique repletam, ad modum mali Citrii compreſſi liquorem exhibentis, vel ſpongiæ aqua repletæ, manuque fortiter compreſſæ, indè pariter *Liquorem profluere* faciunt, *adeò acrem*, ut *lintea corrodat*, *pruritum pudendorum inducat*, *teterrimum quoq; de ſe ſpargat odorem.* Eadem demum acrimonia ſpirituum horumque celerrimus motus, in cauſa eſt, quod *macies ſit in corpore toto.* Cum enim pinguedo nihil aliud ſit, quàm racemi minimi ſubſtantiæ oleoſæ minimis veſiculis contentæ, à quibus ductus peculiares primùm prodire Malpighius obſervavit, qui ſimilem ſuccum oleoſum venis advehunt, (uti id graphicè demonſtravit in Curſu Anatomico *Dn. du Verney*, *Anatomicus Regius Pariſius*) ut acrimoniam ſalium lixivorum in ſanguine temperet, quia particulæ verò illæ pingues, ob ſanguinis acrimoniam hîc nimium ſunt abraſæ, nihil aliud ſequi poteſt, quam ut ſanguis indies deficientibus hisce oleoſis particulis, acrior reddatur, particulæ nutrientes abradantur, & *macies ſic inducatur.*

En Phœnomenorum hoc in Caſu occurrentium origines, nunc ad PROGNOSIN accedamus. Miſerabilis igitur hic Affectus turpisque, & macula honeſtioribus familiis, uti lentè tantum & ſenſim curari, ita denique in Maniam conſummatam degenerare poteſt.

CURATIONEM quod attinet, ante omnia illa inchoanda eſt *à regimine rerum non-naturalium*, adeoque aër eſt eligendus *temperatus*, quod ſi enim *frigidus* corpus noſtrum intrat aut ambit, poros conſtringit Cutaneos, conſtringendo claudit, obſtructionibusque anſam præbet. *Calidus* verò nimiam in corpore efferveſcentiam

tiam auget, particulasque crassas extrudendo inflammationi materiam præbet. *Alimenta* usurpanda sunt tenuia, aquea, insipida, cavendum à salsis, calidioribus multo sale volatili & sulphure constantibus, cum ad Venerem stimulandam maximè sal conducat, ut hinc non adeò insana & vana sit Poëtarum fabula, Venerem ex Saturni testibus in mare projectis & ipsius spuma salina ortam, fictitans, hinc *Ausonius* cecinit:

Orta salo, suscepta solo, patre edita cælo,
Æneadum genitrix - - - Venus.

Vinum si concedi debeat, sit oligophorum, Cerevisia tenuis aquosa, præsertim hordeacea, particulis suis mollibus particulas pungentes acres vaginularum instar recondentibus. Somnus procurandus, quiesque imperanda, imo hypnoticis conciliandа, à nimia tamen dosi cavendum; nam ubi ægri à nimiis vigiliis sunt defatigati, si semel dormiant, vix iterum expergefiunt, id quod ante aliquot septimanas observare licuit Fürthi in Patria mea, in obstetrice, quæ ex parvâ Tincturæ opii dosi, vigiliis antea defatigata, satis cessit. Excretiones quantum possibile promoveantur; Ocium vitetur, (monente *Ovidio:*

Fac monitis fugias otia prima meis,
Hæc ut ames faciunt,)

& laboribus continuis exerceatur. Exhortetur semper talis ægra ad honestatem, & opprobrium ei proponatur nî resipiscat, sic Milesias virgines curatas legimus Lege promulgatâ, ut quæcunque sese, hoc affectu percitæ, necarent, per forum nudæ traherentur. Venere litent cui thura sunt, nam & in maritatis interdum hic Affectus, præsertim illis, quarum mariti ferendis talibus oneribus impares obvenit.

In non maritatis his nihil proficientibus, triplici indicatione curatio instituatur. (1) Sanguinis nimius motus imminuatur; (2) Obstructiones referentur; (3) Acrimonia sanguinis corrigatur. Incipiemus itaq; juxta primam indicationem à Venæsectione tanquam sacrâ anchorâ, quæ bis vel ter eodem die erit, modicè reiteranda, ut vasis sanguineis notabiliter depletis, & non ita distentis, pori illorum magis coarctentur & subsidant, undè tanta copia spirituum in Cerebro deponi non potest, & omnia in corpore fiunt tranquilliora. Locum quod attinet *Rodericus à Castro* Saphænam constituit; nobis sufficit quævis patentior Vena, cum propter sanguinis circulationem in Medicam artem nostram introductam, omnes illæ veterum controversiæ de Venis eligendis, corruant. Unam tamen admittimus distinctionem, nempe si sanguis subtilis uti in hoc casu peccet, Venæsectio in brachio, si crassus terrestris in pede est instituenda; & quidem in Affectibus, illis, ubi sanguinis magnus impetus est, & vires adhuc constantes, melius est affatim illum extrahere, ad levissimum Animi deliquium; in reliquis

Casibus ut in morbis frigidis, non tutò nos tam liberales esse possumus, quam Veteres fuerunt in illâ administranda, eò quod homo facilius in Lypothomiam deturbari quam indè revocari queat.

Rodericus à Castro Cucurbitulas commendat, sed quid quæso illæ præstari possunt? nonne sanæ rationi, & circulo sanguinis repugnat hoc dolorificum remedii genus? Videamus quomodo illæ apponantur, & quem usum præbeant. Candelam ceream primùm iisdem supponunt, undè aër intra eas rarefit, hoc facto eas Cuti apponunt, & aër rarefactus iterum condensatur, ac minorem locum replet, undè fit ut Cutis attollatur intra cucurbitulas, ad locum ab aëre relictum replendum. Has uno atq; altero momento temporis ita applicatas, & in quiete relictas, removent à Cute, illamque ab aëre illo sublatam & attractam, (uti loquuntur) incidunt Lancetta, sic iterum candelam accensam illis supponunt, & tenuiorem ex læsis Vasis capillaribus sanguinem extrahunt, obstructionesque in viciniâ aliquo modo tollunt, sed successus non semper eorum votis respondet: quia sæpè accidit, ut humores ita sint indurati, ut quamvis tubuli majores sint facti, isti propter viscositatem non possint egredi. Imo subtiliori sanguine per cucurbitulas extracto, crassæ remanent, & terrestres particulæ, in corpore, tanquam instrumenta novas obstructiones producentia, (quæ iam in nostro Affectu sunt,) an igitur hoc in casu conducant cucurbitulæ, considerandum illis relinquo, quibus

de meliori luto finxit præcordia Titan.

Veteres Autores curationem absolvere student frigidis, sed nunquam innuunt, quid sint frigida. Et quidem frigida sunt, quæ particulis crassis & immobilibus constant, hisce obstructiones in corpore facere apta nata sunt, jam verò nonne in nostro casu accusavimus obstructiones sanè rederent pertinaciores. *Prosunt* tamen ex frigidis *nitrata*, quæ ex salium sunt natura, quibus deobstruunt potius, quam obstruunt, nullum sal volatile in corpus ingerunt, imo denique parum Materiæ subtilissimæ secum vehunt; accidit enim idem cum nitro, quod cum marmore aut glacie, quibus si manus imponatur, friget: nimirum cùm calor aliàs in nostro corpore sentiatur, quòd certa ætheris copia fluat per ejus poros, unde Tremor inducatur in texturam ejus fibrarum, jam si extrinsecus ponatur impedimentum, quò minùs solita illa ætheris copia affluere possit, statim ille Temporis gradus, qui erat in fibrillis minuitur, atque inde sentitur frigus. Sic e.g. Glacies, marmor, poros habet, per quos parum materiæ P. E. fluit, jam si manus imponatur, impeditur æther, quò minus solitâ copiâ in illam partem irruere queat, atque hinc caloris oritur imminutio seu frigus. Fiat itaque pulvis refrigerans talis.

℞. Lap.

℞. *Lap. Prunell. gr. xv. l. ∋i.*
Camph.
Sacch. Saturn. aa. gr. iij. jv.
Laud. op. gr. j.
M. F. Pulvis.

Camphora enim & *Laud. op.* leniter incrassando faciunt, ut sua spicula salina acria non aderò exserere possit Massa sanguinea.

Confert potissimum etiam *serum Lactis*, præcipue si chalybs in eo sit extinctus, nam Volatile in sanguine aliquatenus remoratur, ob metallicam gravitatem. Nitrum in aqua dissolutum (vel ejus loco Sal prunell.) propinatum, summè quoque prodest in omnibus morbis, ubi sanguinis nimius peccat æstus, & is nimis Volatilis est, ut & ♒ ⊕, qui aperit, & coagulando motum sanguinis retardat, & denique diutiusculè in sanguine hæret.

Prosunt quoque omnia, quæ sanguinis motum compescunt, ut Oc. ♋, Corall. Terra sigill. omnia ♂ta Fol. ☉ & ☽æ, sed hæc omnia subtilissimè debent teri, ne ubi aliàs aperiunt, nunc potius obstructionem pariant.

Inter EXTERNA sequens Oxyrrhodinum (ut levis somnus excitetur) conducit:

℞. *Ol. Rosar. ʒiiß.*
Succ. portulac.
Lactuc.
Solan. aa. ʒij.
▽ *papav.*
Rosar. aa. ʒiij.
Aceti rosacei ʒj.
M. F. Oxyrrhodinum.

Cum Linteis duplicibus capiti tepidè applicandum. Possent verò etiam insuper ad æstum sanguinis coërcendum maximè mihi commendatæ emunctoriorum inunctiones nitrosæ, & sinapismi umbilicales hîc insignis usus esse.

Accedimus *ad secundam & tertiam indicationem, quæ* consistit, *in obstructionum reseratione, & acrimoniâ sanguinis temperandâ;* Ad quas obstructiones in Cerebro & Meningibus reserandas conducit potens sudoriferum, si vires constiterint, particulæ enim sudoriferi, particulas acres secum attollunt, easque volatiles reddendo, extra corpus protrudunt:

℞. ⊖ *Carduib. gr. xviij.*
Bezoard. miner. gr. xij.
Camph. gr. ij.
Laud. op. gr. j.
♒ ⊕ *li gtt. vj.*
▽ *Carduib. ʒij.*
Syr. papav. ʒiij.
M. F. Potio.

Viva Animalia dissecta & Capiti applicata porrò prosunt, quia Calor & Vapor blandus, qui ex iis exhalat, maximè amicus est nostris poris, & conveniens aliquo modo ad obstructiones reserandas in iis.

Pedes quoque contineantur *in balneo* tepido, in quo cocta fuerunt Capita papav. & Fl. Chamomill. & reliquæ herbæ emollientes, ut vapores placidè ad caput ascendant, quæ minorem motum sanguini conciliant, & particulis suis mollibus instar La-

næ, haſtas acusque pungentes, i. e. particulas acres involvunt, & ſic quietem inducunt.

Confert quoq; ob particulas molles, acres, temperantes, ſequens Emulſio:

℞. *Amygd. dule. excorticat.* ℥j.
Contunde in mortario, adde
℧ *decoct. hord.* ℥viij.
Sem. IV. frigid. maj. aa. ℈ij.
papav. ℥ij.
Sacch alb. ℥iß.
Syrup. de papav. ℥ß.
M. F. Emulſio.

Omnia præterea lenientia proſunt, ut Gelatina C. C., hordeata, amylum, & omnia gummata, quia particulæ eorum molles, & ductiles, acrimoniam ſanguinis involvunt, & ſanguinis motum nimium inhibent.

His omnibus nihil conducentibus, *matrimonium*, ſi poſſibile eſt, fiat, idque cum Juvene, aut viro robuſto, & qui ſtrenuum in hoc ludo athletam agere poſſit.

Nunc promiſſis meis memor, quàm infeliciſſimè res geſta ſit cum hac noſtra ægra, paululum annectere lubet. Accerſitus quippe Medicus, vix explorato morbo, inſtitutis intra VI. dies triginta per V. S. revulſionibus & derivationibus, injecto quidem primo Clyſtere acri, cùm tamen ſanguis acrimoniâ peccaret, poſteaque exhibitâ purgatione, ad puarefactum ſemen evacuandum, (juxtà Methodum Gallicam, quam ad oculum delineavit Medicorum Gallicorum Momus *Dn. Moliere*, in Ludo ſcenico, inſcripto: *Le malade imaginaire: ſcilicet Clyſterium donare, poſtea ſeignare enſvitte purgare*) in ultimâ inſtitutâ phlebotomiâ, quæ erat trigeſima grima, ita curavit ſcil. ægram, ut cum ſanguine impurum ſimul ſpiritum efflaverit, incaſto illi Amatori nupturum, quem immundiſſimum vocare ſolent ſpiritum, dum ultimus adhuc de rebus Venereis halitus increbuiſſet, nam

Caſta Venus cygnis vehitur, Venus improba Corvis.

Poſtquam verò Juſſu Parentum in viſcera defunctæ inquirere licuerat, præter Clitoridem mira magnitudine prominentem, ulterius poſtquam curioſas manus admovimus, ovarium ſive teſtes muliebres deprehendimus, maximæ magnitudinis, ovulaque inſperſa piſum, ſi non ſuperantia, certè adæquantia; obſtupuimus horum aſpectu, cùm vix credam tale quid annotatum fuiſſe in Libris Practicorum, excepto *Cl. Blancardo im Hollandſchen Tyden Jahr-Regiſter Ann. I. obſ. XXXV.* qui ſimile exemplum recenſuit; ſed quænam Phænomeni hujus admirandi cauſa? ex ſuperioribus jam conſtat, inſignem adfuiſſe ſanguinis & ſpirituum orgasmum, quid mirum, igitur ſimilem in humore ovulorum factum, ipſa in tantam magnitudinem diſtendiſſe?

CAS.

CASUS XXIII.

De ABORTU.

NObilissima & formosa Fœmina, calidioris, & humidi temperamenti, sexo mense gravida, non ita pridem, circa horam octavam matutinam, die XXII. Novembr. (febribus malignis petechialibus grassantibus,) ætatis anno XXXII. sibi Climacterico, nullâ ceteroquin præviâ causâ externâ, dolores crebros circa ventrem & lumbos, versus pubem & os sacrum desinentes, magnumque ex utero egerendi conatum sentiens, cum copiosæ aquæ & sanguinis ex utero fluxu, fœtum benè formatum, sed mortuum, totôque corporis habitu luteum & ictericum, enormiq; molâ stipatum, cum secundinâ livida planè, inter animi deliquia minimè simulata, excluſit. Cum verò prædicta Matrona jam binâ vice peperisset filios, intra decendium à partu ictero extinctos; Fœtus hic mortuus, adstantium jussu à me dissectus, monstravit non tantùm ventriculum cum intestinis bile refertum, sed & ipsum hepar aridum, splenem scirrhosum, pulmones corruptos, & cor flaccidum; causas interitûs sat evidentes.

ΕΞΗΓΙΣΙΣ.

ΦΑινομένων horum, Anatomicâ sectione, in id generis Casibus utilissimâ, detectorum brevem per causas explicationem delineaturus, *Fœtum* hunc

Abortivum dico: non quidem propterea, quod *mortuus* fuerit; hoc enim ad abortum minim sufficit, cum etiam perfectos legitimosque fœtus non rarò mortuos in lucem edi, quotidianâ experientiâ constet; Sed quòd ante justum ac legitimum tempus, Uteri expultrice irritatâ, evenerit; in quô formalis ratio abortûs consistit, autore *Galen. l. 3. facult. Natural. c. 12.* Quodnam verò tempus pariendi legitimum sit, inter autores disceptatur. Sunt enim, qui, etsi *sextimestres* & *septimestres* fœtus vitales esse cum non paucis statuant, *octimestres* tamen vitales negent; cum quibus ego tantò minùs sentire possum, quantò rationi magis consentaneum est, octimestres propterea, quòd longius temporis spacium ad eorum perfectionem Naturæ concessum fuerit,

præ

præ reliquis, jam dictis, vitales & esse & judicari debere. Neque est, ut quisquam urgeat *Hippocratus*, partum octimestrem haut vitalem pronunciantis, autoritatem, cùm non tàm ex propriâ, quàm mulierculârum potiùs mente, ita locutus Senex videatur. Ceterum justum partûs terminum mensem ego statuo decimum, quô ipsum Servatorem nostrum JESUM CHRISTUM nasci voluisse, doctorum non pauci contendunt.

Matrem formosam notanter dixi: nam si quis mecum consulat experientiam, deprehendet, formosis maximè & pulchris fœminis præ cœteris gravia morborum ac symptomatum pericula imminere, ut non malè poëta, formam *bonum fragile* & Theophrastus *silentem fraudem* appellârit. At qualis fraus? inquies. Sunt pravi succi in corpore latentes; sunt massæ sanguineæ particulæ bilioſæ & melancholicæ, & ferocientis seri cuspides tactu potiùs, quàm visu perceptibiles. Videas hinc nobiliores fœminas, quæ pulchritudini corporis ac munditiei religiosè nimis student, & vitâ sedentariâ gaudent, longè frequentiùs, quàm vilioris conditionis, sortisque mulierculas, cancrô, idque genus aliis affectibus, obnoxias esse; ut forsan, non sine ratione, hancce Nostram Matronam rarioris formæ suæ elegantiæ aliquam incommodorum partem debere judicem.

Præterea *calidum & humidum Temperamentum*, quô Nostram esse præditam innui, symbolum quoque suum hic contribuisse arbitror. Quamvis enim *Galenus l. 6. de sanit. tuend. c.* 3. temperiem calidam & humidam humanæ naturæ maximè convenientem esse doceat, & ipsemet *Hipp.* vernum tempus, quod saluberrimum esse *3. aphoris. 9.* asserit, calidum humidumque perhibeat *l. 1. de Nat. hum. tx. 35.* certum tamen est, nisi moderatus tantùm calidi & humidi excessus emineat, temperiem talem non modò non saluberrimam, verùm etiam multis morbis obnoxiam esse, vel ipsum hoc fatente *Galeno l. 1. de Temp. c.* 4. usque adeò verissimum hic evadit illud πολυτρήματον, quo, optimi corruptio pessima, dici consuevit.

Cum verò nihil fiat sine causâ, neque huic abortui ea deneganda venit. Hanc ergò Uteri expultricis irritationem superiùs innui. Unde verò tanta irritatio? In præsenti *Casu* à nullâ præviâ *causâ externâ* abortum eveniſſe *notanter dixi:* non quod illam planè ineptam, sive insufficientem judicem, sed quod harum nulla huic effectui occasionem, quantum constat, præbuerit. Aliàs res ipsa loquitur, quanta vis insit causis externis ad provocandum abortum, adeò, ut, si inficias hoc ire vellem, quàm plurimæ mulieres me refutatum irent, quarum alia ex maligno & fœtente aëre; alia ex casu, saltatione alia, ex ira itidem, terrore, metu &c. abortum passa fuit. Sic etiam annotârunt autores fide dignissimi, aliquando gravidam mulierem, cum infantem in

terram

terram cadentem conſpexiſſet, illicò abortum feciſſe: eundemque in aliâ effectum bombardæ exploſionem, in aliâ viperæ tranſitum; in aliâ ſubitam animi conſternationem, præſertim febribus peſtilentialibus, ipsâque peſte graſſantibus, produxiſſe. In *Noſtra* verò nihil tale adverti potuit, ſed *interna* potius *diſpoſitio p. n.* turbas movit, accedente ichoroſi humoris excrementitii maſſæ ſanguineæ permiſti copiâ, unde & mola enaſci potuit, quæ mole ſuâ naturæ moleſtiam creans, dolores, inquam, *circa ventrem & lumbos verſus pubem & os ſacrum deſinentes* excitans, Uteri expultricem ad *egerendi conatum* non tàm elapsò juſtò tempore invitavit, quàm præmaturò potiùs coëgit, ſub ſeqq. *uteri hæmorrhagia & aquoſi humoris fluxu*, velut certis peractæ violentiæ teſtibus.

Paſſa autem eſt hæc triſtia Matrona Noſtra anno ætatis XXXII., quem quòd ipſi maximè *Climactericum* pronunciaverim, movit me quorundam opinio, qui non tàm ætatis annos *ſeptenarios* & *novenarios*, vulgò *Climactericos* dictos, quàm potiùs *Chaldæorum*, ac *Ægyptiorum à Decanis geneſeos* promanantes, intelligendos eſſe putant. Verùm de his, utpote altioris indaginis, erudiri, quàm ſententiam dicere, malo, quippe qui cæteroquin nec temerè ſpernendos annos climactericos, neque nimis religiosè obſervandos eſſe ſtatuo.

Quod verò prodierit Embryo *Ictericus*, mirum videri non debet, quando Mater alios jam filios, à partu *icteroo* correptos peperit, ipſaque valdè bilioſa eſt, hocque præprimis geſtationis tempore ſuperfluæ bilis præternaturalis, & peccantis moleſtias perſenſit; cumque experientia teſtetur, recens natos aliquoties correptos fuiſſe tophis venereis, variolis, leprâ, calculo, quòd Matres iisdem affectibus laborarint, bilioſi quoque humoris abundantiam *Embryoni* à Matre communicari potuiſſe, non eſt, ut in dubium vocemus.

Sponte hinc fluit, quod ſuprà innui, morbos gravidarum ſæpe abortum cauſari, eò quòd non ſolummodò Uterum malè afficiant, ſed etiam fœtum debilitent atque frequenter interficiant, uti hoc manifeſtum fit in febribus malignis, peſte, lipothymiâ, ſyncope & aliis morbis periculoſis gravidarum. Suppetias his dant nativa uteri debilitas, & anguſtia, molæque præſentia, promovent denique tàm triſtem cataſtrophen ipſius fœtus debilitas, morbus, & mors, ſummâque fœtum excernendi difficultas, quæ omnia noſtræ hiſtoriæ propoſitæ certò modò accommodari poſſunt.

A bilioſa enim Matris cacochymiâ Embryoni huic Icterica labes pariter eſt communicata; dumque Mola præcipuam alimenti, tàm per os, quàm vaſa umbilicalia fœtui ſuppeditandi partem in augmentum proprium rapuit, geniò ſuò miſer defraudatus, cum reliquiis ſuccorum pravorum diu benè habere haut potuit, quin potius vitam cum morte commutare eſt coactus.

actus. Nihil enim unquam boni molitur Mola, & rarò hac præsente Embryoni lucem sano adspicere conceditur, quin potius, uti innumera autorum exempla testantur, in Materno utero cerebri, hepatis, lienis, & pulmonum corruptioni obnoxius redditur, sicque tandem, supervenientibus Lipothymiis minimè simulatis, excluditur.

Lipothymiis dico, *minimè simulatis*; propterea quòd non inconsuetum sit fœminis, præsertim parturientibus, morbos simulare, sive ex metu, sive ex verecundia, sive quod è dolore partûs laborare præ nimiâ mollitie detrectent. Non rarò quoque ad evitandam famæ jacturam Medicis imponere conantur; sic legimus, *Argenidem* ob causam similem ex præscripto cadentem sponte vultum collegisse manu, seque ad *Seleniſſam* excipisse, voce demissa, pessime sibi esse, dixisse; quem tamen dolum & morbum simulatum contra Siculum detegere appositè tentavit *Radirobanis* Medicus, non passus suam artem contemni. *Ecquod enim*, ajebat, *mali tanti indicium videtur? Quid vultus? quid labellorum color? num sudor in frigida fronte? num à se dissentiret arteria.* Ita ille! simulatio certe & dissimulatio morborum multa sæpe mala pariunt, ut merito Magistratus morbos simulantes (de quibus peculiarem conscripsit libellum *Galenus*) eâdem quâ falsarios, pœnâ affligat. *Sed* ad rem nostram!

Ipsum igitur *Ictery̆um* quod concernit, Est ille, si formalem ejus rationem consideremus, nihil aliud, quàm *color universi corporis p. n. flavus, citrinus, vel niger, exortus ab excrementitio humore, ejusdem coloris, in corporis habitum effuso.* Hinc patet, quodnam ejus *subjectum*; quæ *causa proxima* sit? Universus nempè corporis habitus p. n. hunc colorem recipit; in flavo quidem Ictero, hepar præcipuè, cum vesiculâ felleâ, in nigro verò Lien affligitur, teste *Galeno 6. de loc. affect. c. 1.* Interdum etiam corrupta bilis in cystide felleâ originem huic malo præbet, quò respicere videtur *Galen. 5. loc. aff. 7.* quando, Non semper in morbô regiô, inquit, affectus locus est hepar, sed quædam alia dispositio hunc affectum inducit, &c. Causa proxima humor excrementitius est, imprimis per cutim effusus: eleganter *Cous l. de humorib.* Humorum color, ait, nisi ii ad profunda corporis se receperint, velut in cute efflorescens conspicitur. Remotiores verò causæ, quas *Galen. d. l. 5. de loc. aff. c. 7.* recenset, commodè ad tres referuntur classes; aliquæ enim bilem copiosiorem generando; aliæ evacuationem impediendo; aliæ tandem cumulatam ad corporis ambitum movendo id præstant. Ab hac *Veterum* doctrinâ non procul abire *Paracelsum, Helmontium* & *Recentiorum* alios videbit, qui istorum meditationes paulô accuratius examinaverit. Quando enim *Paracelsus* à felle ægritudines fieri posse negat, procul dubio bonam, & nutritivam bilem,

lem, vitæ balsamum, intelligit : Sic porrò, dum *Ictheritiam*, uti corruptè loqui amat, *cerebri, cordis, pulmonum, ventriculi, ossium, carnium, sanguinis, ligamentorum, medullarum, oculorum, manum, pedum, suffocationis* denique *hystericæ* refert, in laxissimâ significatione, pro quacunque sc. coloris mutatione, ex quacunque causâ quoquomodo factâ, *Ictheritiam* usurpat. *De coloribus* differens, ùt ùt videatur verbis obscuris, & mirè excogitatis aliquid novi adferre, dum *illos oriri*, ait, *à commixtione salium, & hinc oriri Ictheritiam citrinam ex vitriolo enthalico, & sulphure liquido; nigram ex myseo vitriolo & sulphure dissoluto, quando calor p. n. nimium reverberet, & ita accendat Athlanar microcosmicum, ut liquor accensus etiam calore non tantùm interna, sed & cutim per poros penetret*, exinde tamen *Hipp.* & *Galen.* dogmata, quæ istiusmodi comparationem, artis & naturæ ex operibus deductam, facilè admittunt, tantum abest, ut subvertantur, ut potiùs confirmentur, idque tanto validiùs, quòd ipsemet *Paracelsus* sanguinem, & humores exempli loco proponat. Ita quoque *Helmontio* assentire possumus, quòd *Icterus fiat ex digestionis vitio, & errore digestivæ facultatis, eò quòd stercus liquidum rapiatur sursum, quod infernè purgari debebat; hoc autem vitium causari à veneno anodyno, quod chylum bonum faciat degenerem in stercus liquidum alienando facultatem distributivam, & hinc humores flavescere vitio digestivæ & distributivæ facultatis.* Stercus enim liquidum est ipsa bilis regurgitans sic sc. præternaturaliter in venenum ipsi anodynum dictum degenerans, quia absente stercora alba fiunt & crassa canum excrementa æmulantia, unde merito mala digestio colligenda & pejor distributio, quæ per *alcalia, calcinata, millepedes, lumbricos, stercus anserinum, rhabarbarum, crocum, lapatum acutum, radices berberum, & chelidonii*, sublatâ, ipse cessat *Icterus*.

Quomodo autem ejusmodi Abortus (ut in viam redeuntes finem instituto imponamus) præcaveri possit? operæ potissimum est pretium, ut inquiratur. Suaderem ego Gravidæ, ut medio gestationis tempore pro viis primis evacuandis lene purgans sumeret ex Mannæ ℥ij. & postea sanguinem mitteret non ex venis crurum, sed ex medianâ venâ dextri brachii, hisque præmissis & servatâ bonâ diætâ, omnes res sex naturales complectente, alterantia, bilem edulcorantia, ab Ictero præservantia atque roborantia v. g. *Sir.* corall. agrestæ, acetos. citri, rubi idæi. ceras. acid. *Rob.* rib. berber. ceras. condit. *Pulveres* margarit. corall. & lapid. pretios. C. C. alcis, eboris &c. de *quibus* paulo post, usurparet, uti in aliis, ab hac differentibus corporis constitutionibus, diversa gravidis dari solent. Ita memini, præterita æstate, lue venerea infectam juvenculam gravidam, salivatione à *Mercurio* ritè exhibito excitatâ, non tantùm curatam esse, sed

& abortum hoc modo præcaviſſe, infantemque incolumem peperiſſe.

Quoad DIÆTAM, talis Gravida fugiat *aërem* caliditate aut frigiditate nimiâ excedentem, putridum, fœtentem, herbas fortiter olentes, fumum ſulphuris, caſtorei, lucernarum extinctarum. *Cibi* ſint boni ſucci & facilis coctionis, abſtineat amaris, ſalſis, piperatis, & crudis cibis, atque omnibus aliis rebus bilem augentibus. *Potus* ſit, ſi cereviſiæ adſueta fuerit, cereviſia tenuis defæcata, infuſione radicum caryophillatæ, & corticibus citri condita: ſin vino, bibat album tenue, acidulis, ubi haberi poſſunt, permixtum, quarum loco interdum aliquot guttas Cliſſi poſſet inſtillare.

Ex PHARMACIA, præter ſupra enumerata, geſtationis tempore ſæpe ſumat drachmam unam ſequentis *Electuarii*, & quandoque aqu. deſcriptæ ℥j. proderit etiam uſus rotularum inferius deſcriptarum, ſi unam alteramque per vices aſſumpſerit. Singula enim hæcce medicamenta bilem alterant, ejus fervorem mitigant, vires quoque tum Matris, tum Embryonis, roborant, ipſumque abortum præcavent.

℞. *Conſerv. roſar.* ℥j.
borrag.
bugloſſ.
papav. errat. aa. ʒß.
Cort. citr. condit. ʒiß.
Extr. lign. aloes. ∋ß.
Spec. diamarg. frig. ∋i.
Sir. corallor. q. ſ.
M. F. l. a. Electuar.

℞. *Spec. Diamarg. frig.* ʒij.
Sacchari aq. borrag. ſolut. ʒiiß.
M. f. Rotulæ.

℞. *Balſam. Embryon.* ʒij.
aq. borrag.
bugloſſ. aa. ʒiß.
Tinct. corall. cum ſpiritu panis parat. ʒß.
Sirup. corall. ʒiij. *M.*

Si ſitus nimium urgeat, oris amaritudo moleſtiam pariat, & vomitus accidant, frequenter ſumat ſirupum de agreſta, ſiruptum corallorum, ſuccum citri, in cibo frequenter uſurpet mala citria, ſuccum granatorum, rubi idæi, & poſt cibum ſuccum cydoniorum. Pro ipſo *fœtu* roborando externè abdomini ſæpius linteamine exceptus applicetur Balſamus Embryonum, panis item mellitus aut ſaccharatus vino Hiſpanico irroratus, dorſum inungatur unguento Comitiſſæ compoſito, e. g.

℞. *Unguent. Comitiſſ.* ℥i.
ol. nuciſt. expreſſ. ∋i.
maſtich. elect. ∋ij.
Miſce lent. △, adde ol. ovorum q. s, pro linimentô.

CAS.

CASUS XXIV.

De

EPILEPSIA PUERORUM.

PUerulus quidam, qui unius fere anni spatium emensus, honestis, vegetis, tam publico, quam privato sedulo fungentibus officio parentibus oriundus, nondum ablactatus, omnis generis alios cibos, simul cum lacte matris (quæ acidorum & frigidorum seu delectabatur) capiens, in prandio satis repletus, alvum insolito more habens sicciorem, horis pomeridianis in lectum somnum capessendi gratia repositus, placide quidem requievit, mox autem in somno corpusculum cum anxietate circa præcordia hinc indè movere cœpit, donec ex improviso oculi aperti, labia, mandibulæ, reciproco motu per horæ penè quadrantis spatium convellerentur, à quo paullulum quidem symptomatum cessavit vehementia, mox autem rediit, unde Parentes, spectaculo hoc commoti, sollicite Medici exposcunt consilium.

RESOLUTIO.

AFFECTUS, quo noster Æger tenellus laborat, est EPILEPSIA, quod ex symptomatum concurrentium colluvie facilè perspicere licet; I. enim *Actiones læsas* & quidè *depravatas* testantur illi motus clonici oculorum, labiorum, & mandibularum ob nuum animalium impetuosum & inordinatum ad musculos motum, & nihilominus tamen eorum vigorem sensorium fixatum & inhibitum. II. *Anxietas* verò *circa præcordia* ob sanguinis vaporosi impediti orem per pulmones & cor motum oriri videtur. III. Inter *Excreta læsa Alvi siccitas* ob acidas particulas, sive succi pancreatici, sive etiam bilis ex assumtis cò collectas excrementitias intestinorum motum peristalticum cohibentes urget.

Est verò *Epilepsia varia & mixta actionum, præsertim animalium, læsio, cum aliorum symptomatum sæpe concursu, imprimis motus localis depravatus, vel totius corporis, vel certorum saltem ejus membrorum, cum sensuum hebetudine ab aura vitiosa acidâ nus animales & lympham potissimum diversimodè inquinante, dependens.*

SUBIECTUM in nostro ægro po issimum patiens, sive pars recipiens, sunt *Organa sensuum*, qua externorum, qua internorum, quorum agendi facultates & functiones in ipso paroxysmo abolentur, aut nimium imminuuntur; nec non *Musculosæ partes*

earumq; *fibræ*, præsertim oculorum, labiorum, & mandibularum, quamvis sine dubio musculi quoque thoracis & intercostales ipsumq; Diaphragma, ceu primarium respirationis instrumentum, compatiantur. Pars verò mandans non tam Cerebrum, Cerebellum, & Principium nervorum, quam consensualis, *Ventriculus* corrupto acescente chylosò liquore effluvia vitiosa acida exspirante refertus, & nervoso generi communicans hic potissimum attendi debet, Intestinis non exclusis, præsertim tenuioribus.

DIFFERENTIA enim datur inter Epilepsiam *per essentiam*, cujus causa interna & proxima in ipso cerebro & cerebello sedem suam & originem obtinet; & *per consensum*, quæ causam recipit aliunde è ventriculo, liene, utero & similibus. *vid. Willis. d. l. c. 3. aliiq;*. Nostri instituti non concedit ratio, ea prolixius declarare. In nostro verò ægro puerulo *consensualem* esse affectum, extra dubitationis aleam positum est.

CAUSA PROXIMA irritans est Halitus quidem mixtus ex acido ☽oso & ☿laceo, aut Onoso styptico cum ☊ibus animalibus sive ad principium nervorum commune delatus, & sensuum vigorem obtundens, sive in fibras motrices partium affectarum sese insinuans, ibidemque notatam irritationem convulsivam instituens. ANTECEDENS hic gemina concurrere videtur, partim fermenti in ventriculo dispositio vitiosa & acida assumta alimenta facilè corrumpens; partim etiam sanguinis crudis chylosis portionibus multum referti ad fermentationem inordinatam proni mala constitutio. PROCATARCTICÆ in historia recensita duplices occurrunt, quarum quædam ad infantem, quædam ad matrem spectant. *Illæ* sunt vitiosa alimentorum variorum ætati tenellæ inconvenientium assumtio, & per copiam majorem ventriculi aggravatio, ut rite chylificare nequiverit: Hæc est lactis materni vitium, quod acidorum alimentorum & frigidorum frequenti usu contractum est: Qualis enim cibus & potus, talis etiam habetur chylus, lac & sanguis. Nonnulli cum *Willisio* causam proximam per auram explicant, & quidem ☽osam explosivam, qualis excitatur à pulvere pyrio accenso: de cujus tamen universali veritate meritò dubitant alii, ob duas præsertim rationes, (1.) quod febres supervenientes epilepsiam plerumque solvant, causam hujus rarefaciendo & dissolvendo. (2.) prorer curationem sæpe per volatilia, spirituosa, rarefacientia instituendam; Alii spiritum sylvestrem appellant. Ex *Helmontii* hypothesibus *Gas* nomine venire posset, non quidem vitalis, quod lumen est atque balsamus à corruptione præservans, solari lumini adæquatum, sed sylvestris, qui in se est spiritus concretus & corporis more coagulatus, sed accedente fermento excitatur, quemadmodum utriusque Gas naturam prolixius descripsi *tract. Complex. atque Mist. Elem. figm. n. 14.*

n. 14. 21, 42. Caussas antecedentes internas in aliis subjectis occurrentes per essentiam & per consensum ob temporis penuriam non licet hoc loco exponere. Ad *Procatarcticas* aliàs quoque pertinent *Dentitio*, quæ fortassis etiam in nostro infante concurrere potuit, suadente hoc ipsa ætate dentitioni favente; licet in historia mentio non fiat, contagium quoque salivæ per pocula communia communicatum inter caussas Epilepsiæ procatarcticas scil. retulit historia observata à *D. D. Vito Riedlino obs. 33.* Inter caussas procatarcticas haud infrequentes etiam esse solent vermes sive Lumbrici qua Ascarides, quâ Teretes oblongi, quibus pueri obnoxii esse solent sæpissime, quoniam generantur ex crudis portionibus ab infantis cibis copiosis atque corruptis, imprimis carnium & victuum horariorum ingurgitatione, qui postea mordentes fibrosas intestinorum partes interiores, in motus convulsivos irritari & per consensum & interventum halituum acidorum acrium ipsum principium nervorum afficere possunt, *teste Sylvio. d. l. c. 10. De caussis fortuitis & contingentibus*, quales sunt terror ex tonitru, mora longa in balneo, Epilepticus alius repente in terram prostratus videatur *Sennertus Med. Prax. L. 1. part. 2. c. 21.* Alias & *variolæ, morbilli, & febres malignæ acutæ* ansam quoque ad generationem hujus affectus præbere solent, ob sanguinis crudis acidis chylosis aut malignè coagulativis portionibus ac seri effervescentiam halitus vitiosos similes nervoso quoque generi impertientem. Verum de his satis.

Quoad PROGNOSIN: *Ratione effectûs* hic affectus minime lethalis in hoc subjecto, sed salutaris erit. 1. Quia non Essentialis, sed per consensum. 2. Quia non connatus vel hæreditarius, ut ex historia liquet, sed ab errore externo proveniens. 3. Quia recens nec inveteratus. 4. Quia paroxysmi breviores; Longiores enim majorem caussæ peccantis copiam ac vehementiam arguunt, hinc & lethalem eventum afferre, licet à pleniori etiam victu fuerit malum, testatur *Casus VIII. l. 5.* apud *Timæum de Guldenklee.* 5. Quia acidum peccans volatile explosivum cum acrimonia conjunctum. 6. Quia epilepsia ante pubertatem curabilis, Comitiales morbi aut convulsiones epilepticæ, quibus ante pubertatem eveniunt, curationem recipiunt; at quibus eæ veniunt vigesimo quinto ætatis anno maximam partem commoriuntur; cujus rationem petere licet ex *2. aph. 45.* In aliis casibus eventus etiam lethalis præsagiendus v. g. si post febres malignas succedit ob coagulationem & putredinem sanguinis acidioris serosi. Ita etiam ob eandem rationem si variolis & morbillis supervenit, non tam morbi quam errorum in rebus non naturalibus commissorum culpa mortem infert. Rursus in aliis subjectis licet non mortem acceleret, malum tamen inveterascit, & per

& per periodos sive certas, sive plerumque incertas suos habet insultus, atque ad vitæ finem usque comitatur, v. g. quando caussa vel hereditaria fuerit, vel mox à nativitate propter labem ab utero contractam, uti loquitur *Willis*, infestare solet, aut quando tenelli adhuc terroribus gravioribus percelluntur, à quo periculo neque adultiores plane immunes esse, exemplum quoque puellæ cujusdam hoc in oppido Epilepsiâ curationem nullam admittente, sed per intervalla adhuc redeunte, afflictæ relatum nobis fuit.

Cura: Quid verò nunc consilii? anxiè quærunt exposcentes auxilium omnis moræ expers mœsti atq; animo consternati Parentes, filioli vibrari membra videntes. Desiderio igitur illorum ut pro virili satisfaciamus, solutio partim methodo extraordinaria, partim ordinaria procuranda. Cum enim *paroxysmi Epileptici* rationem habeant symptomatum urgentium, quæ flammæ vitali interitum minantur, scil. ob caussas proximæ internæ vehementiorem motum curationem quoq; & hi non ad se trahunt sed rapiunt. Quamvis verò in ægro hoc puerulo paroxysmi hactenus sint breviores, omni tamen studio cavendum, ne sæpius redeant, & infestent remedia exhibendo talia, quæ spiritus animales inimicos dissipent, vel eos exilire & efferari aptos reprimant quod fit, quando acidum illud volatile & explosivum cohibetur præcipitantibus & imbibentibus, ne principium spinalis medullæ irritare, cerebrique concussionem inducere valeant. Applicentur igitur extemplo frictiones artuum paullo asperiores & ligaturæ, sique in promtu sit Emplastrum vesicatorium, vel saltem rubificans ad umbilicum & nucham, vel sacculus ex rad. pœon. recenti cum ⊙ sem. sinapi paratus, imponatur. Inunguntur nares balsamo rutæ vel succini, si manuum digiti contracti fuerint, leniter in rectum ocyus extendantur. Lignum Aloës vel pennæ Perdicum & similia accendantur. In aliis casibus, ubi aciditas convulsiva magis prædominaverit, in paroxysmo etiam fortioribus opus est redemiis, inprimis os apertum servandum, interposito aliquo corpore non duro, aut frangibili, sed tenaci, sive sacculus è tela linea crassiori antepilepticis refertus fuerit, sive è corio, ne linguam morsu lædere possit. Umbilicalia. Topica extrahentia minime negligantur, quæ ex propria experientia laudavit nunquam satis laudandus *Excellentissimus* Dn. D. Hoffmannus *Senior Prud. Med. Disp. XIII. Corall.*

Extra paroxysmum Curatio extraordinaria partim prosequenda, partim ordinaria secundum tres indicationes adjungenda. Cum igitur malum in nostro puerulo à nimiâ repletione proveniisse cognoverimus, operæ pretium esse censemus, remittente paroxysmo, mox offerre infanti leve vomitorium v. g. syr. emet. Fo-

rest.

rest. ʒj. dilutum pauca quantitate ▽. destillatæ alicujus, aut etiam cerevisiæ tenuioris calidæ, vel gr. 1. Tartari Emet. aut unum cum dimidio, ut ita saburra cruda accescens è ventriculo maturius rejiciatur. Exhibeantur deindè alia remedia paroxysmi novi insultum inhibentia. Pulver. Marchion. ℈ß. aut similis alius v. g.

℞. C. C. s. ▵ ʒj.
Cran. human. Philosoph. calcin. ℈ij.
Sem. pæon.
visc. quern. vel corylini. aa. ʒß.
Margarit. ppt.
Corall. rubr. ppt. aa. ℈i.
Smaragd. ppt. ℈ß.
Croc. orient. gr. v.
M. f. pulv. tenuiss.
S. Pulver öffters davon zu geben.

Dosis ℈ß. aut etiam paullo plus minusve pro lubitu.

Potest etiam adei pulveribus Cinnab. nativa aut ʒii rite ppta. ad gr. iij. 4. vel ʃ. vel etiam ⊖ succin. aut C. C. volat

Vehiculum sit ▽ usitata. v. g.

℞. ▽ *fl. pæon.*
tiliæ.
cerasf. nigr. aa. ʒiß.
epilept. Lang. ʒi.
manus Chr. perlat. ʒij.
vel q. s.
Pro grata edulcoratione.
S. Krafftwasser/zu dem Pulver/auch sonst darvon zu gebrauchen.

Externa quoque applicari possunt non quidem superstitiosa, qualia sunt characteres, numismata, sed naturalia amuleta, inter quæ radix Pœoniæ maris ejusque semina palmam obtinent, uti patet ex *Foresti observ. l. 10. obs. 59.* si remiserint paroxysmi, occasione commodâ alvi quoque siccitas tempestivè corrigi debet vel Lenitivo per os assumendo v. g. syr. de cichor. cum Rhabarb. Rosar. solut. simpl. Infus. Laxativo *D. Mannagettæ* in debita dosi, & per intervalla propinandis, vel crem. tartar. à gr. vj. ad ℈ß. aut ultrà in jusculo offerendo. Vel Clyster aliquis facilè parabilis malvaceus ab ʒiij. ad ℔ß. pro varietate ætatis injici potest, quales formulæ passim in *Materiæ Medicæ scriptoribus* prostant. Cœterum cum ab errore in victu & nimia ἀδδηφαγίᾳ infans in horrendum hunc inciderit affectum, *è fonte Diætetico* talis victus ratio infanti & matri, quandiu lactaverit, ordinanda, quæ nec quantitate excessiva, nec qualitate vitiosa præsertim aciditate peccante nocere possit, cum reliquarum rerum non naturalium debito regimine, quale etiam non solum præservationis, sed & curationis gratia probe inculcavit *Sylv. d. l. §. 66. seqq.* pluribus. Inprimis verò terrores omnes animique commotiones præcavere necesse est. Quibus ritè & ex præscripto observatis per Divinam benedictionem reconvalescentia perfecta erit speranda, & filiolus vitam in posterum vivet gravissimi hujus mali prorsus immunem.

CASUS XXV.

De VARIOLIS.

INfantes, pueri puellæque diversæ ætatis & pauci adulti conqueruntur de insigni capitis spinæque dorsi dolore, præcordiorum anxietate gravi, corporis horripilatione. Subsequuntur nausea, vomitus, interdum solùm inanes vomendi conatus, sitis immoderata cum continuâ potus querela. Noctes adsunt inquietæ, delirium, insultus epileptici immanes, dolor tumorq; colli in quibusdam cum levi tussicula junctus. Die 4. interdum 5. post primum insultum, subinde in coporis peripheriâ, præsertim facie, manibus pedibusque, efflorescunt maculæ rubræ, pulicum punctura æmulantes, successivè exsurgentes in bullas, nunc majores nunc minores, lymphâ pellucidâ turgidas, paucis interjectis diebus, pus crassum fœtidumque manantes. Interea pulsus percipitur frequens celer, magnus. Ræ minguntur turbidæ, copioso sedimento infarctæ. Excrementa alvi croceo sunt tincta colore, instar fæcum spumosa propter malcolentiam præsentibus molestia.

RESOLUTIO.

PRæsens Affectus sunt VARIOLÆ, quæ quibusdam ita dicuntur, quod cutim varient; i. e. nitidam & æqualem defœdent & inæqualem reddant. Græcis vocantur ἐξανθήματα, sensu tamen nimis generali, non enim solùm variolæ, sed & aliæ cutaneæ efflorescentiæ hoc nomine subintelliguntur. Nostris audiunt Bocken qſ Bockel / weil sie die Haut gleichsam mit Bockeln ausziehren; vel prout Langio Disp. de Morbill. placuit derivatio à Picken / græcè πείκειν, pungere, lancinare; hinc die Griebel-Kranckheit / quia excretionis tempore punctione molestâ partibus sunt infensæ. Aliàs & dicuntur Blattern / Papeln / Durchschlechten.

Sunt a. *Variolæ* pustulæ cutis & interdum internarum partium ulcerosæ, oriundæ à lympha vitiosa, acida, acri, &c. in fermenti naturam exaltata in glandulis corporis conglobatis, quæ data occasione exasperata. Mæque Sæ infusa, febrem acutam febriliaque symptomata excitat, donec edomatum & præcipitatum peregrinum

num hunc hospitem, motu critico hæc sese expurgatura, ad cutim & huic intertextas miliares glandulas trajiciat, qui indolis suæ acrimoniæ nimirum rosivæ quadantenus adhuc memor, nutrimentum harum partium proximum corrumpendo, pustulas tales crustosas (formaliter enim in sanguine non latent) ceu proclum morbosum conspectui nostro fistit.

SUBIECTUM præsentis nostri affectus duplex omninò faciendum, morbi nimirum seu inhæsionis & causæ morbificæ s. radicationis. *Morbi s. inhæsionis subjectum*, non solùm est superficies corporis externa, cutis sc. sed & partes internæ, fauces, imò testibus. *Fernel. l. 2. cap. 12. p. m. 503. de Abdit. Rerum Caus. Horst. Obs. Anat. Kerckring. Spicil. Obs. 62.* pulmones, hepar, lien, intestina, omniaque viscera interna. Quò facit &, quod matres variolis infestatæ fœtum variolosum ediderint, qualia exempla *Plat. Prax. Tom. 3. p. 520. Hild. Cent. 4. Obs. 55. & Bartholin. Cent. 2. Epist. 85.* annotarunt, unde etiam ægri sæpius de ardore viscerum interiorum conqueruntur. *Causæ v. morbificæ s. radicationis* sunt primario glandulæ; secundariò M. S. Glandulæ sunt nidus & focus, in quibus omnium primò cuditur fomes morbosus, quatenus hæ ratione ingeniti sui fermenti (in statu s. n. præperantis lympham dulc. acidam) corrupti, lympham minus temperatam, sed qualitatibus excessivis, disponentibus sic rebus non-naturalibus, corpori noxiis, imbutam gignunt, genitam ad Mm. Sam distribuunt, hancque simili labe inficiunt. Et nec hoc sine ratione à nobis ita statui credas, adi *Horst. lib. 6. Obs. Append. p. 308.* affirmantem, quod suscepti è Parentibus lue gallica infectis omnium gravissime variolis decubuerint. Jam verò omnium suffragio certum est, luis gallicæ radicem hærere in glandulis. Quod si ergò lue gallicâ infectorum liberi ob vitium hæreditarium & connatum, in glandulis hospitans, variolis, majoribus quidem stipatis symptomatis, affecti sint, quidni & in illis, ab infectione hæreditaria immunibus glandulæ subjecti locum tueantur. Nec minus & hoc confirmant glandularum, circa fauces & collum situatarum dolores tumoresque, de quibus subindè variolantes conqueruntur; item tusses, raucedines aliaque symptomata variolarum eruptionem antecedentia: quatenus lympha vitiosè genita nunc proprio domicilio & generationis suæ loco; nunc cœteris partibus, quibus certos ob usus infunditur, est exitiosa. M. S. a. secundarium morbi subjectum meritò constituitur, quatenus nimirum hæc lympham vitiosè in glandulis genitam, legeque circuli hujus humoris sibi infusam, ad tempus fovet, sustinet, & motus inordinatos, ut febrilia symptomata aliaque mala sufferre cogitur, donec edomito & in corporis peripheriam ejecto fero hoc hoste, se in pristinum statum vindicet.

Causam proximam multi, quos inter & est certo modo *D. Willis Tr. de Febribus cap. 15. in XII. p. m. 254.* cum Arabibus in menstrui sanguinis inquinamento, tempore formationis in utero materno hauriendo, quæsivêre. Quæ opinio cum non solùm apud vulgus, sed Eruditos etiam consequi videatur applausum, operæ pretium esse duximus, paulò fusius huic inhærere. Ante omnia sciendum autem, quid per fluxum mensium veniat intelligendum Medicis: nimirum fluxus denotatur ille, qui certâ periodo utplurimùm (licet ratione peculiaris sanguinis craseos in quibusdam nunc anticipet, in quibusdam verò postponat) Sexui sequiori majorenni (rarissimis siquidem adscribendus infantibus tenellis obveniens) ob peculiarem sanguinis, ab aura ex genitalibus M. Sam. inspirante, fermentationem, ortam, est solennis. Hujus nunc intuitu, quatenus omninò sanguis tunc temporis, maximè à dicta aura genitali alteratus (hinc forsan etiam effectus in alienis corporibus p. naturales Zenith. l. adultiorum sanguinis menstrui derivandi videntur) existit, primò intuitu sententiæ huic subesse aliquid videtur. Verum exactius intuenti, vix omnem, ut dicitur, sustinet probam. I. Enim ex Veterum hypothesi falsum est, quod fœtus H. ex sanguine menstruo mulierum & semine virili in utero formetur nutriaturque eôdem. II. Modernorum experientiâ constat, quod non in instantibus mensibus, neque actu jam fluentibus, sed finitis fiat conceptio; quò, vasis uteri adhuc non nihil laxatis quasi, aura genitalis seminis virilis per hæc ad M. Sam. penetrare, hinc ova muliebria fœcundari, fœcundataque per ductus Fallopianos ad uteri cavitatem deponi queant. *Vid. Barbat. de Sang. & Sero Exerc. p. 56. 58.* III. Fermentum seu aura genitalis, tempore menstruationis sanguinem alterans & fermentans exitumque circa genitalia determinans, gravidationis tempore feriari planè videtur, adeo, ut, pleræque gravidæ ab hoc fluxu immunes omninò degant. IV. Plerorumque Medicorum Historicorum suffragiò sancitum, primi ævi temporibus nemini, d. saltem Avicennæ aliorumque tunc temporis Medicorum, variolas innotuisse, quod tamen omninò factum, si à menstruo sanguine hæ derivandæ forent.

Firmiori fundamento inniti videntur illi, quibus & accensendus *B. Langius in Prælect. de Affect. Infant.* malum hoc toti ferè mundo endemium vitiò hæreditario & principio firmiter in nobis radicanti, adscribentes, persvasi his præpr. argumentis, quod malum omnibus utpl. sit inevitabile, & quod hoc præprimis in consanguineos plerumque grassetur. Et sanè hoc testantur exempla, inter quæ notabilia sequentia. Sic fratrem & sororem gemellos, hanc Lipsiæ, illum Wittebergæ degentes; Nobilem quendam Giessæ studiorum gratiâ com-

comorantem, alterum apud matrem domi negotia curantem domestica, fratres germanos, correptos variolis eôdem tempore, ex ore *Excell. Ettmüllerî*, relatum habemus. Verum & nec heic tuta fides. Quoad primum enim argumentum, quô omnes utplurimum, hoc morbi genere affici dicuntur, perplacet laudati Doctoris sententia, derivantis *Valetud. Infant. Cap. 2. §. 27.* hujus causam ex lacte nutritivo tam in quam extra uterum hausto ab infantulis; quatenus hoc, more omnium lacticiniorum facillimæ corruptionis, abeat in liquamen acido-⊖num, quod postmodum vitiando corporis succos musteos, & in specie lympham, millia mala producat. Nec desunt præter illa cit. loc. adducta, quæ hoc confirmant. Frequentissimè enim in recens natis observantur pustulæ molestissimæ latè interdum serpentes (wie Tauben-Eyer groß) quas nostræ mulierculæ vocant die Hautblasen/interdum cum purpura alba miliacea conjunctæ, lympham primò pellucidam, acrem, cutem excorantem (inquiunt es wird lauter rohe Fleisch) hinc subflavam, ob longiorem (mulierculæ enim in aperiendis his meticulosæ sunt) sub cuticula hærendo, moram, plorantes. In his manifestò apparet lymphæ acrimonia ex vitiô lactis maternæ genita, corrupti, i. à meconio non ritè (quod sæpè observatur) expurgato, vel digestionis primæ propriæ errato. Quoad alterum argumentum, quô in consanguineos utpl. grassare coalum inquitur, dici potest, hoc citra vitium posse contingere hereditarium. Cum enim consanguinei utpl. æquali gaudeant temperamento, æquali humorum motu, quid mirum! si, causa occasionali, aëre, epidemicorum affectuum præcipuo autore sic disponente, unô eôdemque tempore simili affectu hi afficiantur.

Videtur, salvo aliorum judicio, *causæ proximæ* locum mereri lympham quovis modo s. vitio digestionum s. inspiratorum corruptam, alteratam & in liquamen acido-salinum p. n. transmutatam. Notetur a. non quodvis acidum in corpore peccans memet heic velle intellectum; his enim latum quoq; concedendum est imperium; nam aliud in podagra, aliud in epilepsia, aliud in morbillis, aliud in variolis concipiendum est. Differunt a. saltem in modo, ita ut aliud magis fixum, aliud magis volatile, aliud alio se habeat modo pro sapore specifico hoc vel illud constituente, nobis verò inexplicabili. Præsumitur a. variolarum acidum de natura volatili, ex eo præpr. dignoscenda, quod hoc fermentorum more (mediantibus particulis volatilibus effectus suos exserentium) contagiosum, ob effluvia è morbido corpore exspirantia, plures inficiat, præterque alias turbas effervescentias febriles, ab acido haud sperandas fixiori, excitare potest.

CAUSA REMOTA seu OCCASIONALIS lympham corrumpens & in fermentū acido-salinum acre abire hanc permit-

tens, præter digestionú errata, & præprimis in malo epidemicè grassante, est aër, & in specie hujus ☉. ♀eo ☽sum quibusdam ex causis sufflaminatum, deficiente humido qs. concentratum, sicque corporibus nostris haut sufficienter sub respirationis actu communicatum. Supponimus enim missâ tanquam rationi minus congrua quorundam sententiâ, sanguinem, per arteriam pulmonalem advectum, nimis, ob calorem in dextro susceptum cordis ventriculo, ebullientem, refrigerare aërem (quæ veterum est hypothesis) vel (quæ Sylvii, ad stylum saltem Modernorum magis sese accommodantis *Disp. 7. p. 78.* est) ratione salis sui purioris condensare denuò in pulmonum vasis sanguinem in cordis ventriculo dextro rarefactum, statuentium; aërem inspiratum, tanquam fermentum universale omnia vivificans & conservans, multum adjuvare sanguinis, hinc natorum humorum attenuationem & volatilisationem, indeque dependentem fermentativum motum (aëris enim præsentia sive omnis fermentatio, experientiâ teste, est frustranea. Cum enim hic in perennenda vita simpliciter necessarius sit; Sanguis autem & chylus ex primis viis advectus, sine attenuatione & volatilisatione fermentationem admittant ægrius, utique aliquid supponendum quod hanc promoveat. Præstat autem omnium optimè hoc aër, qui sanguini hujusque sero in pulmonum vesiculis (vesiculare enim experientiâ Cl. Malpigii Anatomici incomparabilis, corpus pulmones sunt) in minima quasi discerpto, hos ratione ~ seu balsami ætherei ♀eo ☉ini attenuando (forsan & virtute astrali balsamica dotando) volatilisat, ut à statu, ut dicitur, cruditatis ad statum volatilitatis sponte transeat. Hinc nunc, prout legitima temperie & crasi gaudens sanguis etiam fermentationem cœterorumque humorum corporis determinat, & moderatam, nisi aliud circa assumpta & digesta vitium accedat, nostris corporibus conciliat; ita hic ob sufflaminatum, concentratum, plus minus depauperatum, debita humiditate non dilutum, vel nimis interdum, &c. balsamum suum ♀eo ☉num sanguinem & exin derivatos humores, ad varias ataxias disponit, statumque corporum sanum in morbosum mutare valet. Sed veniendum ad rem dicendumque, quomodo hic in nostro casu causam proximam in actum deducere operosus extiterit. Nimirum præterita æstate nostri horizontis plaga cœlum semper habuit lætum, sudum, nullis nubibus pluifluis ferè, ne precibus quidem ab Omnipotente efflagitandis, abductum: exin factum, quod ☉ aëris ♀eo-balsamicum (aliàs à particulis aqueis sursum elevatis imbutum & terræ tanquam matrici insinuatum, corpora varia producens, productaque egregiè restaurans) ex defectu vehiculi humidi socii, qs. concentratum sub libero dio hæserit, hinc super-

perveniente autumno primitus quidem temperato, statim verò summè rigido; post hyeme, frigoribus, nivibus, grandinibus ingentibus intermista, concentratius rigidiusque adhuc factum fiet. Stantibus nunc sic rebus aliter fieri non potuit, quam quod ob defectum aliqualem hujus (instar balsami aliàs condientis M. Sam. cœterosque honores) ad putredinalem resolutionem M. S. disposita sit, ex qua febres malignæ ex genere petechialium, arthritides vagæ scorbuticæ cum maculis scorbuticis, in adultioribus, in tenerioribus verò subjectis, ob musteos humores facillimè alterabiles & corruptibiles, variolæ ortum traxerunt.

Cœterum antequam progressus fiat ad alia, *duæ* primitus decidendæ veniunt *quæstiones*, communiter à vulgo etiam propositæ, qui nimirum veniat 1. quod quidam à variolis infestentur minimè? 2. quod quidam has semel passi nihilominus 2. 3. & pluribus vicibus, notante Borello *Cent. 3. obs. 10.* ab his obruantur. *Respondemus* pro nostra quidem tenuitate ad primam: lympham corruptam sub alio posse prodire morbi genere & schemate; capitis nimirum tineâ, scabie, pustulis, uleribus scordidis &c. prout & quotidiana testatur experientia, quod scabiel. tinea maculati, licet variolas antea nondum experti fuerint, rarò l. nunquam his decumbant, l. decumbentes licet, non adeò gravem statum experiantur. *Ad 2. Respondemus*, hoc contingere ob fermentum malignum non radicitus extirpatum, d. ob neglectam l. negligenter institutam curam, in corpore relictum, quod data occasione levi denuò expergiscere anteactamque tragœdiam repetere pote est. Experimur hoc quotidie in ulceribus sordidis, semper, semel licet coaluerint, recidivantibus, tamdiu, donec penitus spina evellatur removeaturque. Nolo jam prolixus esse in adducendis exemplis, ut anginis, pleuritidibus, ob fermentum relictum recrudescentibus aliisque ab Autoribus passim notatis, d. ea duntaxat producam à memet notata. Sic obtigit hâc ipsa hyeme matri meæ tumor (qui ipsam, aliàs doloribus lancinantibus vagis arthriticis in brachiis & pedibus præpr. valdè vexatam, ab his immunem degere permisit) in osse sacro circa spinam satis grandis ovi anserini ad instar. Pro hoc, eâ quidem parte in præprimis molesto, tollendo suppurandoque, suasimus empl. diachyl. c. gnmm. Vigô. malaxat. c. bals. ♃ terebinth; sed applicatô hoc, sine suppuratione, quam tamen expectabamus, tumor omninò, maculâ saltem rubrâ relictâ, disparuit, cum ægræ non minimo gaudio. Sed quid macula rubra sibi vult? Certè recidivam tumoris, paucis præterlapsis septimanis, majoribus quidem stipatam doloribus, insequutam, minabatur. Qua propter mutatô consiliô applicabatur empl. composit. ex empl. de melilot. diachyl. farina triticea, melle & ☍ ♌ succini, molliusculum

lum brevi suppurans tumorem, suppuratus post balsamo ♃is mundificabatur, ægraque à molestissimo hoc malo liberabatur. Similiter in Sartoris filiolo observatum ulcus sordidum in alterutra mala, neutiquam sine recidiva, m. superstitiosis (mit versprechen) consolidabile remediis, donec hoc (quod notandum, cum variolis planè disparuit; tumorem in superiori maxilla circa gingivam, hyberno præsertim tempore sæpius recidivantem in Materialista quodam, notatum, tacendo ut præteream.

Differentias variolæ partim à Medicis, partim mulierculis sortitæ sunt varias, ita ut aliæ ratione symptomatum nunc mitiorum, nunc graviorum vocentur vel benignæ vel malignæ. Aliæ à pustularum materia ex vulgi impositione die Wasser-Bocken/ Wind-Bocken (quam natam puto ex lympha primò pellucida in maculis ad suppurationem tendentibus conspicienda.) A forma aliæ die Spitzbocken/ (faciem enim acuminatam præ se ferunt) aliæ die Fließ-Bocken (majorem in corpore ambitum occupantes & æqualem cristam formantes) Nostræ benignis accensendæ videntur, symptomata enim doleranda in quamplurimis fuêre, & ex tot decumbentibus vix unus periit. Interim si quæ malignitas his subfuisse visa fuerit, ex symptomatum truculentia dijudicanda, hanc imputatam pro nunc mallem subjectis ipsis, ratione constitutionis tenerioribus, adeoque minus ferundis malô quam causæ morbificæ, aliàs æque multum facienti ad morbi vel benignitatem vel malignitatem. Formam non habuêre æqualem, sed in diversis subjectis diversam; ita ut nunc acuminatæ & pauco pure refertæ; in quibusdam latè serpentes fuerint; in aliis verò saltem instar macularum rubrarum acuminatarum, sine notabili pure, scabiem siccam æmulantium, sub squammarum forma foveis nullis relictis, deciderint. Cœterùm causam sufficientem quidam non habent in totum disterminantes affectum nostrum à morbillis & petechiis: in radice enim convenire, & certis saltem quibusdam circumstantiis inter se differre hi affectus videntur; ita ut morbillorum & petechiarum formale consistat in materia plus minus volatili minusque rosiva & fixa, adeoque facilè sine pure dissipabili; è contrario variolarum, in materia fixiori, viscidiori, & rosiva, ratione cujus sub cute immobilis & diutius hærendo, in ulcera plus minùs purulenta, hujus fibras erodentia abit; ita ut hæ deinceps inæqualiter denuò coalitæ inæqualitatem sub fovearum formâ in hac derelinquant, gratiam & nitorem interdum summè defœdantem. *Conf. Misc. Curios. Ann. 3. p. 378.* ubi variolæ in morbillos, petechias & vice versa degenerasse notantur. It. *Ann. 6. & 7. Obs. 53. p. 86.* ubi c. petechiis nigris se exhibuerunt.

Symptomatum in casu enumeratorum explicatio paucis expedienda venit verbis, unum enim omnia simplicem & communem agnoscunt fontem, fermentum nimirum acre plus minus

minus rosivum, pro partium diversitate saltem, nunc in hoc, nunc in aliud se transformans pathema. Quatenus enim hoc qualitate rosiva & morsicante insignitum, ad genus nervosum, cerebriq; in specie defertur membranas, hinc medullam nervorumq; principia, post nervorũ qs. vicarium principiũ spinæ medullam; insignes *cephalalgias, vigilias, deliria, epilepsiam*, dorsi lancinationes aliaq; symptomata infert. Quatenus ad M. Sam. deponitur, ob luctam cum hac intestinam, *symptomata febrilia, pulsum inordinatum* &c. quatenus cum lympha fermentali ad glandulas stomachales, ob irritationem orificio superioris molestam, *nauseam, vomitus, anxietates præcordiorum;* quatenus ad fauces, ob acrimoniam ⊖so-acidam (omnia enim acria sitim excitandi vim habent) harum *siccitatem* & hanc insequentem sitim; quatenus ad asperam arteriam, ob irritationem molestam, *tussim, raucedines* aliaq; organorum respirationis vitia causatur, donec subactum hoc & præcipitatum per triplicem evacuationis viam; volatilis nim. magis pars ad glandulas subcutaneas, successivè in ulcuscula erodendas; fixior verò partim ad renes, sub ☐æ turbulentæ; partim ad intestina, subfæcum crocearum & malè olentium (formaliter quidem non in sanguine latentium, sed ex loci natura in talia mutandarum) formâ proscribantur.

Nunc ad PROGNOSIN, tam de variolarum statu præsenti, quam futuro, post horum evanescentiam, formandam. *In præsenti statu* perpendenda veniunt præpr. epilepsia, febris, vomitus, diarrhœa & pustulæ. Quoad epilepsiam, hæc in principio ante eruptionem neminem terreat, cum sine sit periculo; post eruptionem verò adhuc persistens mali ominis est. *Febris acuta* cum variolarum excretione copiosa bonum; ast, intensa licet, paucis interim protuberantibus pustulis, pessimum suggerit κενόμενον. *Vomitus* in principio subortus tolerabilem variolarum cursum, post excretionem verò recrudescens, interiora versus earum regressum certò monstrat. *Diarrhœa* in augmento, & statu utpl. est funesta, valdè enim remoratur, nî impedit omninò, variolarum egressum aut eosdem recedere cogit. *Pustulæ d. 4. l. 7.* provenientes copiosæ, bonum; paucæ, cœruleæ, lividæ, nigræ (ad necrosin enim M. Sam dispositam indicant) malum portendunt. *Retrocedentes*, nî quam citissimè revocantur, utpl. mortem accelerant. *Fauces, collum* cœteraque respirationis organa obsidentes ægri suffocationem; oculos visus hebetudinem, non raro cœcitatem, minantur. *Quoad statum futurum* pertimescenda impr. vitia capitis, ut tinea; organorum respirationis & loquelæ, ut tusses ferinæ, phthises tabidæ, raucedines ozenæ ulceraque faucium; oculorum, ut panni phlyctenæ, opthalmiæ; artuum, ut dolores vagi imprimis dearticulationis scapulæ cum humero, apostemata cariem ossium ut taceam.

Superest CURA, ad quam antequam me converto præfigendi sunt

prius quidam ſcopi, ſecundum quos hæc abſolvi debeat. I. Eſto, ut fermentum acre, M. Sam. in motum fermentativum inordinatum concitans, corrigatur & præcipitetur. II. Ut correctum & præcipitatum è M. S. eliminetur & ad corporis peripheriam extrudatur. III. Ut ſuppuratio promoveatur. IV. Ut ſymptomatibus ſub curſu morbi, ægris vel metuendis, vel præſentibus, debitis remediis occurratur. V. Ut Morbi variolas utplurimum inſequuturi præcaveantur; inſequuti verò curentur.

Hos autem ut eò promptius feliciusq; conſequamur, conſultum omninò eſt, ut ſtatim in primo principio, quando infantes incipiunt eſſe queruli, ad imitationem egregii, caſu licet, inventi, notati in *Ephim. Germ. Ann. 3. p. 13. & 93.* præmittamus purgans appropriatum ex ☿io dulci ritè parato. Et ſanè laudem merentur quoad hoc punctum ☿lia, quod expertus ipſemet in diverſis ſubjectis teſtor, quæ ex exhibitione ☿lium, in tempore factâ, felicem experti ſunt variolarum curſum, ita ut præter paucitatem ſine ullo ſtigmate iterum diſparuerint. Certè, quicquid oblatrent miſo-chymici de ☿libus medicamentis, non vereor aſſerere, perfectam & radicalem variolarum curationem, ut & cæterorum morborum lymphaticorum, in his ritè paratis primum, hinc myrrhatis, conſiſtere. Ex omnibus enim metallicis medicamentis, quotquot in officinis proſtant præparata, tanta penetrabilitate minime pollent, quâ ☿ noſter, qui ex omnibus volatiſſimum metallum, intimos corporis penetrandi receſſus, fermentaq; morboſa corrigendi extinguendique vim habet, adeò, ut ritè paratus & depuratus (de quô infra) etiam citra ſalivationis notam hæc è corpore proſcribat expellatque. Nec moror heic illos, qui in priſtina forma elegans illud ☿le medicamentum & lymphæ acidæ acris correctivum (ſoli ☿io omnem virtutem debens) cinnabarim cum fæcibus iterum prodire, ſine ulla ad M. Sam. traductione, perhibent: nullum enim ſic in epilepſia per eſſentiam aliisq; morbis ſpasmadicis ſperandum, ab omnibus ferè promiſſum Practicis, levamen, ſi hujus contractus corporalis (virtus enim anodyna & archæi turbati irradiativa, in ♀e fundenda ☿li naturæ ☉ris, non ſufficit) cum cauſa morbifica, lympha nimirum acida acri, quam corrigit, non fiat. Nec dixiſſe ſufficit, cinnabaris per anum iterum excernitur, E. omnis, & per conſequens effectus ſperandus nullus: minimè. Licet enim ☿ in compedibus ♀is ☿lis, in receſſu acidi, valdè detineatur, neutiquàm tamen in tantum, ut mirus hic artifex datâ occaſione & loco, ex his denuò ſeſe extricare ex parte nequeat; notorium namque eſt, quod quovis etiam modo vulgari ligatus & fixatus, nihilominus crebrius adhibitus, ſolita phœnomena, tremorem, ☉vationem aliaq; introducat, abunde contactum hujus corporalem, etiam in abſtruſioribus locis, teſtantia.

Juxta *purgantia* appropriata ſi laudavero vomitoria, debito cum moderami-

ramine adhibita, res non parùm ſuſpecta videbitur iis meticuloſis præprimis, quibus aliàs hoc medicamenti genus malè audit. Quicquid tamen ſit, non eſt quod hiſce, hoc in caſu etiâ, ſua detrahatur laus: Ipſa enim natura monſtravit viam, quam miniſter Medicus, ſi citô, tutò & jucunde, infringere morborum impetum intendit, omni ex parte ſequi debet. Experimur autem, quod in principio ſubortus vomitus morbi curſum reddat tolerandum, ſemperque, nî aliud quid gravius accedat, eventum polliceatur bonum. Quod ſi igitur vomitus ſpontanei à natura ipſa concitati cum ægri contingant evphoria; quidni & arte prolecti præſtent corpori ægroto commodum. Hinc adſtipulatur Cl. Virorum experientia: Sic obſervatione Cl. *Bohnii* benevolè communicatâ, ſcimus, non rarò hoc evacuationis genus cum proſpero ſucceſſu & cita variolarum eruptione adminiſtratum fuiſſe. Clarè etiam hinc patet intentio Cl. Ettmülleri, tantoperè commendantis uſum pulveris epileptici ♃lis in principio ſtatim adhibendi, ſæpius in tenellis vomitum, non ſine inſigni effectu, concitantis, expulſionem adjuvantis, aliaque graviora mala præcaventis. Quò & collimaſſe videtur *Autor Anonymus* in Tentam. *Medic. de Natura Variol. Londini Ann. 1674.* excuſo, qui vomitoria debitè adhibita expertus *commendat. p. 58.*

De *V. Sne* præmittenda noſtris ſcopis, dubius hæreo, an hæc ſemper & tutò in variolis adminiſtrari queat? Proſtant nihilominùs apud Autores proſperæ ſucceſſionis exempla, ab aliis tamen non ſine ratione refutata. Sic Amatus noſter profitetur *Cent. 3. Cur. 16.* ſe puero quinquenni incidiſſe venam internam brachii, & detraxiſſe 4. Uncias ſanguinis cum optimo ſucceſſu. Idem confirmat *Horſt. p. 2. Manual ad Medic. S. 1. p. 131. Miſc. Curioſ. Ann. 3. Obſ. 55. p. 92.* Accedit & quod natura ipſa evacuationem ſanguinis per narium hæmorrhagiam interdum moliatur. Meo judicio heic cautô opus eſt, ſemper enim & ubivis hoc remedii genus eligere velle omninò inſulſum; ſed reſpectus habendus ætatis, regionis, conſtitutionis, virium, qualitatis morbi &c. ne temerè in uſum vocatô excretionem retardemus, de quo *Will. de Feb. p. 268.* vel detractô ſic virium robore eam omninò impediamus & ægros ad orcum detrudamus.

Hic debito modô præmiſſis, cura ſecundùm datam methodum eſt dirigenda. Ubi ſimul notaſſe liceat diſtinctionem Practicis familiarem, inter *tempus ebullitionis* excretionis. Illo tempore attendendus venit ſcopus noſter primus, jubens, ut fermentum acre corrigatur & præcipitetur. Aſſequimur autem hunc medicamentis præcipitantibus abſorbentibus vulgò dictis, ut Terreo-alcalinis C. C. S. △. ebure ſ. △. Unic. foſſil. & marino; alcalinis propriè dictis tàm volatilibus ut ☋e C. C. viperam, ☿i &c. quam fixis, ut alcali abſinth. carduibened. ☿i (omnibus ejusd. in medicina effectus & uſus) acidum acre deſtruentibus ♄ibus, ut ♄ diaph. bez. min. ♃li &c. ☿libus ut cinab. vel nativâ correcta vel

☿li. Cum his tamen ſemper conjungenda myrrha tanquam appropriatum lymphæ corrigens, caſtoreum & opium ritè correctum in legitimâ doſi in adultioribus; in tenellis verò theriaca ad pauca grana impr. ſi jectigationes corporis nimiæ papularum efflorescentiam impedire videantur.

Tempore excretionis, vi ſcopi noſtri ſecundi, variolarum ad peripheriam corporis, præeunte naturâ, expulſio adjuvanda, medicamentis expulſivis vulgò dictis. Horum numerus latè ſe extendit, & nulla vetula medicaſtrix eſt, quæ non peculiare poſſideat; Sufficit heîc tradere ſelectiora, (ſelecta enim materia medica & uſu comprobata Medicum prudentem decet, ne cum erronea plebe quævis occurſantia arripiat & ad uſum parvô commodo trahat) inter quæ uſitatiora ſunt ſemina expulſiva dicta, ut ſem. cardui bened. napi, citri, aquileg. (quibus, ſi ægri inquieti & jungendum ſem. papav. albi) cum ▽ appropriata in emulſionis formam redacta. Cui optimo conſiliô addi poſſunt Eſſ. Caſtor. myrrh. bez. min ☿ liaph. C. C. ſ. △. unic. marin. &c. ut ſic eò promptius excretio expediatur. Cum autem hæ emulſiones, in ſe aliàs ſufficientiſſimæ, licet edulcoratæ, amaritiem non penitus celent, ſed tenellis, præprimis ſubhauſtus doſi, nauſeoſæ exiſtant, meliùs fallimus hos ſequentibus guttulis pacis, & non minori cum fructu, aſſumendis. nim. Eſſ. myrrh. c. Sp. vin. ☿ſato vel Tinct. ☿i parata. Eſſ. Caſtorei alcaliſata ſeu ante extractionem probè c. ♌☿ p. d. imbibiti; vel ex his unà cum aſa compoſita Eſſ. anonyma B. Langii: Elix. propriet. alcaliſato ſ. fine acido coloris aurei, omnibus vehiculis aqueis ſine præcipitatione jungendo. Elix. Propr. volatili cum ♏ci vinoſo parato, itidem ſine præcipitatione aquoſis nubendo.

Externè mulierculis in uſu ſunt frequenti frictiones cum pannis ſcarlatis; quæ licet determinatæ materiæ ratione (ab aliâ enim, non quidem ratione coloris ſimili, idem ſperandus effectus) ſuperſtitionem redoleant, non prorſus tamen damnandæ ſunt: irritatæ enim h. m. ſuperficietenus fibræ, ſicq; criſpatæ, lymphæ allectæ aliquo modo remorantur gradum (ubi enim dolor, ibi ſecundum Veteres humorũ affluxus) ut hæc eò citiùs pedem figat, cutemq; exulceret. Convenientiora hoc in paſſu videntur (eô ſc. in caſu ubi ægrius prorumpunt) veſicatoria, hic nunquàm ſatis laudanda, de quibus infra pluribus.

Tertio ſcopo, ſuppurationi nimirum promovendæ, ſatisfaciunt marina, ut corallia, mater perlarum (cùm hujus fructus margaritæ juvencularum corollariis & armillis aptiora videantur) & polychreſti ♋rum oculi, ſeu potiùs lapilli, quibus tamen ſemper ſocianda myrrha; ita inſigniter reſtitantia adhuc ſymptomata mitigabimus, eradicabimus, ſuppurationem promovebimus, adeò ut ſine notabili fovearum veſtigio variolarum cruſtæ decidant.

Propero *ad quartum ſcopum*, quô jubemur, ut ſymptomatum tempore

morbi

morbi obvententium ratio habeatur. Inter hæc primum locum sibi vindicat *vomitus*, plerumq; tragœdiæ prodromum agens. Hic tanquam faustum omen (ni aliâ accedant graviora mala) morbi levioris cursus felicitorisque eventus, in principio cohibendus neutiquam, desinendus est; nimius verò diutiusque, excretionem sic rerardando, protractus, sistendus alexipharmacis, additis aromaticis moderatè adstringentibus; externè ordinando litus ex aromatum, aromaticorum, v. g. caryoph. macis cinamom. succin. menth. spicæ &c. ♎is, nunc simpliciter mistis, nunc pro consistentia meliori exceptis in ♎ N. M. expr. scrobiculo cordis applicandos unà cum latere calefacto.

Epilepsiam optimè præcavemus suasu *Dn. D. Ettmüll. in Valetud.* sumpto, debita in dosi in primo statim principio, pulv. epileptico ☿li ſ. ♆e ☉to ☿ii ultimæ ♍tionis, odoris alliati. Eliminatâ enim sic nunc per secessum, nunc vomitum, in primis viis excrementorum saburrâ, optimè ansam huic malo, utpl. affligente, præscindimus, &, si non in totum, in tantum tamen, tollimus. Quod si nihilominus in morbi incremento hæc appareat, ob non, præterlapsô sic morbi principio, adhibendum dictum pulv. ☿lem, aliàs summè proficuum, ad tutiora melioraque vix accedimus, quam cinnabarina suprà laudata, aliis, vel ☿libus, cervinis &c. socianda & liquorem C. C. succinatum præpr. c. ▽. antepileptica rubra D. D. Glassii, epotum; adjungendo tamen simul externè paulò ante memoratos litus aromaticos.

Accidit sæpiùs, ut in statu ægri, vel ex morbi vehementia, vel sudatione nimiâ maximam patiantur *virium prostrationem* (sie liegen/als wenn sie todt wären) His ut succurratur, in priori casu nil melius dabimus Tinct. corall. si cui obtigit, verâ, vel hujus in defectu, corallor. solutione c. ♏ Cord. cervi D. Mich. ob ingredientem ambræ essentiam egregiâ: In posteriori verò haustulo vini, vel pane similagineo vino intinctô. Aliàs non nimis simus liberales in exhibendo vino, ne acoris ratione noxa patientibus inferatur.

In defendendis partibus præ cœteris considerationem merentur oculi & collum, ne à variolis infestentur, ab illis enim cœcitas, ab hoc suffocatio metuenda. *Præservationis oculorum* ergò multa, tam à Practicis quam mulierculis offeruntur, oculi bulbo applicanda, ut allii comesti halitus, languentium oculis, repetitis vicibus, jejuno stomacho, inspirat⁹, infusum croci in ▽ quadam ophthalmica, oculis instillandũ; succ⁹ rutæ recenter expr. depuratus, cumq; ▽ fœnic. chel. maj. vel aliâ ophthalmica mistus applicandus oculis. Frustum carnis bubulæ vel vitulinæ, magnitudine Joachimici imponendum &c. *Verum cum hæc omnia* non virtutis specificæ ratione, sed saltem materiam morbosam repellendo, seu potius cohibendo, ne influat facilè, operari videantur, horum loco sufficiat *chrystallus montana*, optimè

in oculi bulbo præcautura variolarum insultum. Bulbô à variolis immuni licet, nihilominus utplurimum palpebrarũ cilia à lympha viscida invisicantur, adeò ut aperiri nequeant. Pro his reserandis, ne noxa à sanie inferatur, multa tentantur, ut lactis (ob acorem tamen facilè contrahendum non semper tutus) cremor, decoct. malv. melil. lini. fœnugr. quæ omnia emolliendo & corrigendo *acrimoniam* lymphæ operari videantur. Raræ commiserat onis exemplum annotat *Cl. Bartholin. Cent. 1. Obs. 29. p. 46.* nutricis, linguâ lingendo propriâ, oculos variolantis pueri, recludentis, qui valdè aliàs de oculis perclitabatur.

Collo faucibusq; præservandis commendantur à Practicis mucil. sem. cydon. lini fœnugr. succ. ♋. ♓fluv. expr. mist. cum ▽. sedi maj. ☉ de purat, (☊ prunellæ, quia semi alcalisatum & fixatum cum ♀e est nullius hic in casibus, ut & nec in anginis, existit usus) Decoct. balaust. succ. granat. rob. dianuc. diamor. quibus, si ficca tussis simul affligit, add. syr. scabios. liquirit. de jujub. papav. rhead. lo h. passul. &c. Addatur, sordidum licet, exporiston, stercus equinum in potu ordinario datum, quod ratione, ☊is ☉si polychresta est medicina. Vel ad imit. Anglorum stercus ovillum vel caprillum cum haustulo vini expr. epotum.

Haut rarò experimur *variolas, protuberantes licet intro serpere* ægrorũ maximo cum damno. In his igitur, si salus ægrorum nobis curæ est, revocandis, nihil utilius censemus internè sumptis volatilibus salinis, externè verò applicatis vesicatoriis. Inter interna expeditius non habemus quam essent, myrrh. cum ♏ ☊ ♐ci vinoso paratam, vel magis compositum medicamentum Elix. propr. volatil. Et sanè fateor, me hujus usum in talibus morbis, ubi expulsione opus fuerit, scabie nim. repulsâ, mensibus & lochiis deficientibus, vel non ritè fluentibus &c. semper deprehendisse felicem. Nec hoc mireris; cum myrrha, alias in scopo expulsionis multa promittens, valdè è menstruo, ut mihi quidem constat volatilissimo & penetrantissimo, in virtute exaltetur, adeò, ut raro Med cum, nobilissima hæc medicina, exoptatissima, hac in parte, spe frustretur. De vesicatoriis externè applicandis non parum habeo quod prædicem: Nihil jam dicam de horum commodo in petechiis, quibus mediantibus innumeros valetudini pristinæ restituisse juratus testatur *Horst. Decad. Epist. Med. Ep. 10. p. 53.* cum quo conferatur *Lotich. Obs. Med. l. 1. cap. 7. obs. 15.* in febribus malignis, de quo *Misc. Curios. Ann. 2. Obs 214. p 315.* Sed eo saltem, quod subinde Viri docti, & ego cum his, in variolarum in corpus remigrantium, revocatione, experti sumus. Ulterioris confirmationis ergò subnectere liceat historiolam quandam grassante hoc affectu notatam. Puella nimirum VI. annorum, tam ob animi quam corporis dotes Parentibus charissim a variolis afflicta, propter delirium perpetuum corporisque hinc inde jectigationes, sub lectulo neutiquam detinenda,

nenda, loco ſymptomatum, poſt protuberantes papulas, mitiorum, patitur graviora, fit anxia magis, vires inſigniter poſternuntur, repetunt vomitus, omnia in pejorem mutantur ſtatum. Hinc vocatus, tanquam malum omen excipiebam vomitus repetentes, ſtatimque ſuſpicabar variolarum introrſum verſus iter, quod & confirmabat accurata harum inſpectio, violaceo enim viſebantur tinctæ colore, inque ſui medio foveam monſtrabant. Quare præſentius remedium in his revocandis arripere vix potui, quam, ut juxta interna expellentia laudata, excitarem veſicas, utpote quas experientiâ Cl. Borrichii ex Act. Med. Haffn. ſummè proficuas ſciebam; nec hoc ſine inani effectu: præterlapſis enim 9. præter propter horis, unà cum veſicis lympha acri pellucidaq; turgidis, redeunt denuò variolæ, ſimulq; ſalutis, valdè antea dubiæ, iterum ſpes affulget. Notetur autem poſt veſicas factas, vulnuſcula eſſe per aliquot dies, ſervanda aperta; non quidem more imprudentum Chirurgorum, folia braſſicæ, empl. ſperm. aliaq; ſaturnina ſolùm applicantium, cum hæc brevi coaleſcere denuò verſicas ſinant, ſed emplaſtris aptis, non veſicantibus, ſed ſtimulantibus ſaltem cutem, ut lympham ſuam eò promptius ploret. Nim. Recip. Empl quodcunque, diapalm. Norimb. vel ſaltè cera therebinthinata, huic add. empl. veſicatorii tantum, quantum ad irritationem non autem veſicationem ſufficit; ita, præſertim, ubi neceſſitas hoc exigit, non ſolùm ad aliquot dies, & ſeptimanas, imò menſes lymphæ effluxum citra noxam promovere quamoptimè poterimus. Conf. quoad veſicatoriorum uſum præter *Act. Haffn. cit. Miſc. Cur. Ann. 4. & 5.* ubi natura ipſa mediante veſica in corpore excitata poſt lymphæ acris affluxum ſe â petechiis liberaverit.

Non parum etiam faceſſant negotium nobis *ulcuſcula ſanie turgida*, idq; dublicem ob metum; I. quod interdum latè ſerpant, &, fibras cutaneas erodendo, corpus & in ſpecie faciem, dehoneſtent. II. quod, licet non confluant, foveas tamen faciei gratiam detrahentes relinquant. In præcavendis nunc his malis anxiæ ſunt mulierculæ, variis remediis his obviam ituræ. Quædam lactis cremorem puſtulis; quædam folia betæ albæ, ſtolido conſilio, & damno haut carente, de quô *Foreſt. lib. 6. Obſ. 50. 51.* applicant: quædam pingued. capon. alb. magis laudant; quædam ♃ amygd. dulc. Verum cum pinguia poros obſtruendo inſenſibilem tranſpirationē valdè vel omninò impediant, hinc innumera mala delicatis corporibus inducant, magis placet Cl. Knôfelii remedium in *Miſc. cur. An. 4. & 5. Obſ. 60. p. 50.* communicatum, quò, brevitatis rationem habentes, B. L. remittimus. Puſtulis perfectum pus monſtrantibus, exſiccationis gratia ſuaſi cerevifiam ſecundariam lupulatam recentem (quod benè notandum, fermentata enim, ob contractum, ſub fermentatione, acorem, non modò non opem fert, ſed etiam noxia exiſtit) quam cum ♃♀.p d. vel & lixivio com-

communi paulò fortiori parum alcalisatam, non sine brevi pustularum exsiccatione applicatam vidimꝰ. Quo facto pro facie detergenda obtuli ▽. sperm. ran. itid. non nihil imprægnatam ☌ ♀i, & Cosmet. Clavii ex bismatho parat. vel aliis ♄nis, excepto saccharô ♄ni, alcalinum consortium, ratione acidi ✝ti, minimè ferente. Plura qui cupit, adeat *Misc. Cur. An. 6. & c. Append. p. 192. Rosencreutzer. Astronom. Infer. Mynsicht.* aliosque.

Hæc fuit methodus medendi variolis præsentibus, quam potuit, brevissimè proposita; Haud rarò tamen contingit, ut post sui *disparitionem* molestiam adhuc nobis creent, ob plurima mala, quæ utplurimum post se trahunt (sie lassen immer ein Stänckgen hinter sich) nim. vitia totius habitus corporis, atrophiam, cachexiam: partium, lancinationes dolorosas, phtisin, tusses ferinas, loquelæ amissionem, oculorum auriumque vitia, capitis tineas, scabiem &c. Hæc ergo metuenda partim sunt præcavenda, partim præsentia, curanda. *Præcavemus hæc optimè*, suppuratione nimirum peractâ, & squammulis nunc decidentibus, purgatione institutâ per ☿ dulc. acuatum stimulô cujusdam purgantis fortioris, v. g. gr. aliquot pulveris jalap excipiendo hæc in paucula rosarum conserva. Curatio horum specialem meretur considerationem, interim non pigeat frequentiorum saltem, eorumque hac vice notatorum, adjicere medelam. Nimirum, cum institutâ laudata purgatione ☿li nihilominus infantes incurrerent oculorum vitia (utplurimum ob corporis intempestivam nimis, aëri frigido inclementiorique, expositionem) v. g. inflammationes, phlyctenas, aliaque, his medicabatur debitis ophthalmicis Recep. ▽. ophthalmicam quamcunque, euphras. fœnic. chel. maj. leviter vitriolatam infudi croco metall. vel vitro ☿ii, spatiô noctimeri in loco calido digesti pro sufficiente vitrioli ☿lis extractione: hinc depuratam filtrando, pro rei exigentia conjunxi cum pulveribus absorbentibus (ubi nimirum suspicio lachrymarum acriorum aderat) Terreis, ♄ninis, Sach. cand. aliisque ad hoc negotium aptis. Externè, aversionis, ut vulgò dicitur, gratia, vel in nucha, vel pone aures applicatum vesicatorium est, servando per 8. vel plures dies vulnusculum supra citatô empl. pro lymphæ effluxu, apertum; cum optimo successu.

Præter oculorum vitia in & quibusdam notati molesti *artuum dolores & lancinationes* præprimis circa scapulæ & humeri diarticulationem. Pro his infringendis internè datum est decoct. lign. sassafr. cum passul. aliisque lympham acrem temperantibus, paratum, super addendo omni haustui vel essent. Lign. Sassafras cum ♏ serpill. paratam vel Essent. myrrh. alcalisatam vel Elix propr. alcalisatum vel liq. C. C. succinatum D. Mich. Externè verò prospectum partibus est ♏⊖⚹c. vinoso temperato tamen vel cum Sp. V. rectif. solo, vel meliori ex instituto ▽ articulari ad extra D. Mich.

Tertium

Tertium vitium à variolis relictum observare licuit aliquam partium *atrophiam*, insigni cum vocis raucedine, maximisque infra umbilicum torminibus, conjunctam, in filiola fabri lignarii quinquenni. Huic, cùm viscida pituita, vermes non pauci (quorum etiam quosdam non rarò, cum fecibus spumosis excernere solebat) circa primas vias stabulare viderentur, præmissa purgatione ex ☿io dulci, egregiè viscida incidente & vermes enecante exturbanteque, dedi pulverem pect. D. Mich. c. eleosaccharo anisi sociatum, ex cujus usu maxima ex parte à materia viscida glutinosa liberabatur; verùm cum adhuc tussicula cum reliquiis mucaginis ægrá molestaret, suasi usurpandam potionem pectoralem paratam ex ▽is appropriatis ⌒⊖✳ci anisato sympisq; incidentibus resolventibus, expectorantibusque, & ita ægram sanam dimisi.

Jubeor nonnulla adhuc de DIÆTA, sub cursu morbi instituenda, adferre, quam paucis adornabo verbis. *Alimentorum solidiorum*, quia utpl. in principio & statu ægris adversantur, adjungere selectum supervacaneum duxi; nec hæc obtrudenda absq; appetitu ægris sunt; cum nullus, etiam acutissimâ laborans febre, fame pereat unquam. Redeunte verò appetitu offerenda fermento stomachico adhuc debili nullum negotium facientia, ut ova sorbilia, juscula, in specie avenacea cum passulis con quassatis parata, in casu ubi abest diarrhœa. *Quoad potum* perperamà quamplurimis interdictum, parum habeo quod maneam, cum hujus intermissio neutiquàm à patientulis, præsertim nonnihil adultis, sit impetranda; quapropter, ut evitemus noxam, is non adeò frigidus, insimulque sub eruptione medicatus per gelat. C. C. recentem super △e prius solutam, vel pomum equinum, est præbendus, ut sic unâ fideliâ, ut proverbio dicitur, duos dealbemus parietes, sitim nempè temperando & expulsionem promovendo. Vinum liberali adeò manu porrigendum non est imprimis acido-austerum, malum ab acido p. n. oriundum, exasperans: exigente tamen necessitate & in virium nimio languore hoc, & in specie Rhenanum, cum debito tamen moderamine, & denegari haut omnimodè debet. Malo profligato ægri, præsertim tempore hyberno, adhuc aliquandiu domi sunt detinendi; cum plurimos, ob aëris externi intempestivum usum, morbis denuo afflictos gravissimis non semel imò mortuos quotidiana & lugenda testetur experientia.

Tandem & antequam colophonem discursibus hisce imponam, ventilare liceat adhuc *quæstionem* Medicis satis ambiguam, *an nimirum præservatio à variolis sit possibilis?* Autores heic in diversas trahi lites experieris horum evoluturus scripta. Autoritate ingeniosissimi Helmontii Tr. de Tempore §. *54. p. m. 509.* & fiduciâ sublimiorum remediorum, fermenta morbosa penitus destruentium, amplecti affirmativam confessum sit.

Mens autem præclariſſimi hujus Philoſophi & Medici eſt, ut ſpretis criſibus, non ſine tædio à Medico & patiente expectatis, morbum aptis remediis, in primo ſtatim principio profligamus, & ſic in prima, ut dicitur, herba obtruncemus, ne altas agat radices. Egregium ſanè effatum! Sed quî ſunt, mi Helmonti, hoc ritè perpendentes & non potius cachinnô excipientes; & ſi qui eſſent, quibus meliora finxit præcordia Titan, hoc verum cenſentes, unde depromenda remedia, divinum ejusmodi effectum præſtantia? Proſtant equidem, obſervatione Præclarorum in re medica Virorum, quædam, ſpem nobis facientia aliquam. Sic Eſſent. ſuam anonym. Præclar. laudat Langius ☿um dulcem Miſc. Curioſ. aliquoties jam citata Elix. Propr. Paracelſ. aliaque alii; aſt vereor, ut hæc ſemper ſperatum præſtent officium, nosque excidere ſpe ſinant. Mihi, ſalvâ tamen aliorum prærogativâ, duo ad hoc negotium eligenda ſimplicia arrident, ☿ nimirum & ♄, intimos corporis perreptantia receſſus, latitantesque in his morboſas mineras invertentia & eliminantia. Abſit autem, ut hæc ſvadeam uſurpanda cruda, ſed ſpagiricè & non vulgari modo præparata. Nimirum ambo hæc corpore ab impuritatibus, quas ſecum vehunt, quam optimè ſunt liberanda, quod in ☿io aſſequimur duplici viâ. 1. Præſtò ſit retorta terrea tubulata, cui adaptandæ aliæ, duæ (ſie müſſen fein feſte zuſammen gebacken ſeyn) firmiter. His, convenienti impoſitis furno oblongo excandefactisq; probè, injiciatur debita in quantitate ☿. viv. prolabens, agitatus ♎e (er praſſelt gewaltig hindurch) fumi ſub forma in vas recipiens appoſitum. Finitâ operatione eximendus eſt ☿, & percorium pro ſeparatione ♀is impar, copioſè undique vaſi adhærentis, trajiciendus. Hic labor 2. 3. 4. ad lubitum reiterandus, prout nimirum magis vel minus finiſatum eſſentificatumque ☿um volumus. Aliâ viâ ita proceditur. Nim. cum ⊖e com. viº triolo &c. ☿ eſt ♎ndus hinc per alcalia ut Calce viva ⊖. ☐. it. ☐. crud. limat. ♂ &c. in priſtinam ☿ii formam reducendus eſt; hinc denuò ♎ndus, reducendus &c. quoad lubuerit, & magis purum hunc exoptamus. Ex eodem fundamento & procedit ☿ magneſiacus ſeu magneſia ♄ni Veterum, qui nihil aliud quam ☿ ☽ii per cryſtallos ♄ni, ex hujus vitro conficiendos, ſæpius ♎tus, hinc per alcalia reductus, ob ſplendentem & lucidum fulgorem de ſe emittentem certè miraculoſus, præprimis ideo, quia magnetis ad inſtar ☉ laminatum ad ulnæ ſpatium diſtans licet, trahit, cumque hoc jungitur inſeparabiliter, ita, ut nulla arte iterum divelli queat; ſed tranſeat hæc cùm ſublimiorem ad chemiam ſpectet, ſecretioribusque laboribus inſerviat.

Ex noſtro ☿io nunc ita finiſato, à ♀e impuro depurato & aſtrali, quæ tibi promittere, in morbis præprimis à vitioſa lympha pronatis, ut lue ♀ea, morbis cum excretione cutanea conjunctis &c. queas remedia, Tu

Ipſe

Ipse judicabêre B. L. ego hoc saltem addo, quod exin parata medicamenta planè alia sint, multis à vulgaribus parasangis differant, citraque salivationis, à ♀e impuro derivandæ, notam, in corpore nostro optatissimum effectum exserant.

Alterum subjectum, propter suam in medicina nobilitatem, multis extollere laudibus non vacat, cum factum hoc sufficienter sciamus à *B. Valentino*, *Kerck. in Carr. Triumph.* Commentatore, aliisque &c. Sufficiat proposuisse medicinam haut fucatam, sed veram adque *Basilii* mentem, magis tamen apertè & absque ullis difficultatibus, concinnatam. Nempe Recip. Mineræ ☿ii, prout ex Hungaria affertur, silicibus partim flavis, partim crystallinis, intermixtæ q. p. huic subtilissimè tritæ add. æris concentrati ⊖is. ♀i. (⊖bus enim sine opus aggrediendum non est) ana partem dimidiam. Hæc omnia inferantur phiolæ, seponanturque superfuso rore majali vel ▽ pluviali Martia, vase aperto (ne rumpatur ob fermentantem mineram) ad fermentationem. Hâc peractâ procedatur secundum modum à Basilio Kerckringioque descriptum, ut acquiratur ✠ ☿le philosophicum. Hoc ita paratum superfundatur mineræ novæ optimè itidem levigatæ ad 3. digit. eminentiam, repetendo laborem, donec omnis extracta Tinctura sit. Hanc de novo supra dictis salibus legitimo pondere additis, fermentare oportet, hinc ☊re, primò lento △e & qui saltem sufficit ad prolectionem phlegmatis, seorsim servandi; post fortiori, evecturo ☍ rubicundum, pellucidum, millibus striis in recipiens depluens. His ita peractis cum phlegmate primò stillante servatoque ex capite mortuo extrahe ⊖, quod coagulatum ☍oque junctum rubicundo, prægressa ☊one, hoc exaltat in ☍ rubino rubicundius, nobilissimam in desperatissimis casibus, iisque imprimis ex sanguinis succorumque cæterorum impuritatibus, natis, medicinam.

Hisce nunc tam ☿libus quam ☽libus medicamentis, legitimâ methodo succurrendum censemus variolis metuendis: ab his enim harum fomes, ob summos, quos habent, penetrandi corporis intimos recessus, dotes, extinguitur, certeque sine crisеos i. e. ulcuscularum seu ipsarum variolarum, criticâ evacuatione à natura protrusarum, metu, secundum laudati Helmontii effatum, evanescet. O utinam ☿lium & ☽lium osores, hæc cane & angue pejus fugientes, secum reputarent, qualia arcana, non dicam arcanorum miracula, sub horum tegmine natura occultârit; sanè non ejusmodi indigni, nobilissimorum horum subjectorum, censores, contemptores, & sic in Creatorem perjura capita existerent!

Interim si qui sint, quibus ob certas adhuc enchereses Chemico versatiori tamen haut difficilè aucupandas, vel laboris sumptuumq; tædium, adire Corinthum non liceat, illi in vulgaribus etiam, licet non adeo expeditum, habebunt hac in parte suc-

cessum, forsan ita impetrandum. Nempe facti certiores de grassantibus variolis, infantibus, quibus timendæ hæ sunt, porrigãt purgans appropriatum supra laudatum ex ☿io dulci ritè parato & quasi variolarum alexipharmaco ad *imit. Misc. Cur. Ann. 3. c. l.* repetantque pro rei exigentia. Hinc in usum vocent cinnabarina itidem ratione ☿ii egregia; myrrhata, ut Ess. myrrh. alcalis. castor. Anonym. Langii; succinata, ut ♎ ⊖ ✳ci succinatum, liq. C. C. succinat. aliaq; egregiè in hunc finem profutura.

CASUS XXVI.

De VULNERE CAPITIS.

JUvenis XXVII. annorum, Temperamenti sanguinei, è bello redux, aeris frigidi, laboribus & aliis vitæ militaris incommodis adsuetus, habitus succipleni, cum familiaribus aliquot sociis vino & tabaco litat. Post pastum largiorem cum adsidentibus aliis, non minus ac ipse, ebriis, inter pocula lites ipsi moventur, à verbis ad verbera devenientibus rixantibus. Ipse verò ligneo duriori baculo, è fcamno petito, tribus circiter plagis in caput verberatur, quarum una sinistro bregmatis latere per pericranium ad calvariam usq; pertingit. Corruit statim cum stupore, excitatus verò domum portatur, adscripto ebrietati somnolento torpore, emplastro stictico deligato vulnere. Manè excussâ licet vinolentiâ, pro temporis ratione non evigilat tamen, sed excitatus mox in somnum relabitur, nec ad quæsita debito modo respondet, quin inter quietem istam subinde pavet & concutitur. Queritur gestibus de dolore graviori, sequenti tempore etiam de vertigine. Alvus non respondet, nec urina etiam primo tempore. Parentes petunt consilium.

RESOLUTIO.

UT in foro nunquam jus dicitur, causâ prius non cognitâ; Sic etiam morbo æger absolvi minus potest, casu & circumstantiis ejusdem haut probè perspectis.

Laborat autem hic Noster VULNERE CAPITIS, primo intuitu & ex malè æstimato levi & parvi habendo, virtute verò seu effectu sat gravi, gravibus itidem symptomatibus stipato, quæ non maturè curata vel extirpata lethalitatem sæpius inducunt.

AFFECTUS ergò hic non simplex est,

est, solo curando vulnere, quà tali, sed complicatus cum *contusione*, quæ hîc potissimam absolvit paginam. Quamvis verò prius illud satis constet, ut tamen de genuinâ affectûs naturâ nullum restet dubium, nec more vulgi minus æstimemus & negligendo morbum graviorem reddamus, patet.

I. EX ESSENTIALITER INHÆRENTI, seu signo pathognomonico, læsione manifestâ externâ, corporis duri & obtusi ad durum alterum factâ collisione violentâ, unde sinistro bregmatis latere pericranium ad calvariam usque manifesto hiatu divisum est, quamvis nec reliqua verbera inefficacia fuisse statuenda sint.

Confirmant id II. ESSENTIALITER CONSEQVENTIA, ut vocant, seu symptomata varii generis. Adsunt enim in *actionibus læsis animalibus* sensus ac motus ἀῤῥωστία, quam satis superque indicant prolapsus ad terram subitaneus, stupor omnimodus, impotentia eundi, torpor somnolentus, loquendi difficultas, concussio & pavor inter quietem, dolor intensè gravis, succedente etiam tempore vertigo. In *excretis* & *retentis* alvi & urinæ excretio cessans.

III CAUSÆ PRÆGRESSÆ etiam consentiunt, tum violentia externa lædens, tum modificantes ejus effectum errores in usu rerum sex non naturalium, largior præsertim cibus ac potus, motusque tum corporis, tum irâ concitati excedens, quorum cum aliis posteà fusior erit recensio: ita tamen ut non ebrietati adscribamus, quod extraneo violento debetur.

IV. His adjungi potest Similitudo, non tam quoad evidentem læsionem seu vulnus, quàm ejus intimiorem ambitum, comparato ægro & ad alios similiter affectos, qui à medicis & chirurgis habiti sunt in graviùs læsorum numero; & ad seipsum, quod homo cœteroquin sanus & robustus è vestigio, præviis repetitis plagis, in animali facultate sentit læsiones.

Subiectum Primarium, seu πρῶτον πάσχον, respectu læsionis fientis, & vulneris sunt partes extimæ continentes, tum molles cutaceæ & membranosæ, nominatim pericranium & periostium, tum duræ osseæ, cranium ipsum ab illis cinctum.

Hoc verò collisum hîc minus fissuram patitur, ictu non tam duro existente, ut osseum hunc fornicem perrumperet; capitis enim sphæra, verbis *D. Præsidis Ephemer. Germ. Ann. III. obs. LXXI.* non æquè fracturæ patet, quia ipsius figura rotunda est perfectissima, quæ ubique se sustinet, & contra externarum injuriarum impetum particulis & nexibus quasi concatenatis armat, nullibi facilè admittens aditum.

Subiectum Adæquatum, quod symptomatum meritò dixeris, æstimandæ veniunt partes totius peripheriæ capitis, & præcipuè simul intra positæ. Istæ autem sunt utræque meninges, quarum una cavitates

tes cranii ſuccingit, extima & robuſtior, quam duram matrem appellant vulgò, altera intimior, corticem cerebri immediatè inveſtiens & cerebrum ipſum. Compati hoc neceſſum habet per conſenſum & concuſſionem, qualicunq; etiam & ad ſenſum nullâ cranii factâ læſione, cui dicta ſymptomata non æquè ac cerebro ipſi coafflicto adſcribi debent. Id quod patet tum à priori, ſiquidem poris ibidem compreſſis ſpirituum limites cohibentur, tum à poſteriori, quatenus actionum animalium in ſenſu & motu facta eſt interpolatio. Reſpectu verò contuſionis & læſionis factæ ipſæ hæ partes cõtentæ pro principali ſunt habendæ parte affectâ.

Causa Immediata vulneris ipſius eſt ſoluta unitas recens & cruenta; ipſius verò contuſionis, tanquam potioris, dicto ſenſu acceptæ, cauſa immediata aſſignanda venit, noſtro judicio, confuſio & inordinatio ſpirituum animalium.

Mediata Proximior videtur quidem primâ fronte ſtatuenda contuſio ab inſtrumento duro, gravi atq; obtuſo, ipſi cranio & pericranio illata; Sed cum hæc cauſa agere ceſſet, neq; niſi inutilem indicationem præbeat, rectiùs nobis dicetur circulatio ſanguinis & lymphæ læſa, cedentibus partibus mollibus forti ac repetito ictui, & ab illâ violentiâ actu diviſis.

Hoc ipſo innuitur humor, quoad *eſſentiam* ſanguis & lympha; ille in vaſis magis, hæc in poris, ac ventriculis undulans, & largius præ ſanguine hîc loci viſenda.

Peccant, ab extraneâ quidem illâ læſione, corpore alioqui ſatis ſano & athletico, inprimis affecta, *quantitate*, quòd in corpore plethorico concipere facile eſt, largiùs ſic etiam in cerebrum redundantes. Ob victum enim pleniorem adaucti per rivulos vaſorum turgidulos non tàm liberè vagantur, impeditis & debilitatis hinc ſpiritibus.

Excedunt in *qualitate*, tum læsâ facultate, tum ab errore externo, Læſa fuit facultas ab unitate & conformatione læſis, unde & temperiem nativam tutari nequeunt, ſed alterantur, &, σῆψις ſi concedatur, vappeſcunt, in pus ipſum abituri, acrimoniam concipiunt. Error externus, non minus in confeſſo eſt, ebrietate velut geminatâ præcedente, unde & per ſe jam confuſi fuêre ſpiritus, ac lymphæ halituoſæ immerſi, adeoque totius naturæ torpor & ἀταξία promptius conſecuta.

Multum huc faciunt particulæ indigeſtæ ac reſpectu tum cerebri, tum ſui ipſius improportionatæ, cum ſanguine advectæ, blandamque ejus dulcedinem pervertentes, ſpiritus ſulphure vaporoſo ligantes, agilitatemque eorundem figentes, ut duplici hâc clade de ſtatione ſuâ dejiciantur.

Peccant imprimis *Motu* generationis & locali. Extra locum affectum genitæ & congeſtæ cruditates ex chylo vitioſo in ventris infimi culinis hinc amandatæ ſunt ad caput læſum debiliusque redditum, hinc tantò màgis affectum, & ad recipiendum aptum reddi-

redditum, convocatis huc quibuscunque aliis noxis, quæ promptè in laticem, vectorem ſpirituum, & ſpiritus ipſos derivantur.

In loco affecto ipſo, oſſe, tam firmo licet, injuriam paſſo, à concuſſione productâ per poros, & continuatâ per mobiles ſpiritus, ipſumque aerem facta fuit confuſio, obſtructio, ſubſidentia, imò, quòd admodum credibile eſt, extravaſatio lymphæ & ſanguinis ipſius. Quantas verò noxas horum extravaſatio, grumeſcentia & corruptio non impedita parturiat in aprico eſt. Poſſumus itaq; & hîc applicare reliqua hujus commatis. Appulſu continuato per vaſa arterioſa carotica, non recipitur in poros & vaſa reciprocè humor mobilis uterque, ſed fit συναθροισμὸς & ϛάσις, tantò gravior, quod extravaſatus humor hîc inveniat ſpatium amplum ſatis. *Viæ* ſunt tum jam laudatæ patulæ, tum pori, notum enim eſt, quovis duro percuſſo corpore propagari impetum per totum, & tanquam cum ſono, aeris verberati indice, labem intrò ferri.

Nunc ad CAUSAS MEDIATAS REMOTIORES pergendum erit, quæ quidem hoc loco non ad producendam cauſam morbificam, modificandum tamen morbum & ſymptomata faciunt.

EX NATURALIUM numero HABITUS CORPORIS licet ſucciplenus & ſic optimus videatur, ſpecioſus tamen ſaltem & ſuſpectus haberi debet, imò juxta 1. *aph.* 3. periculoſus, inſtabilis, quia hujusmodi corpus ſuis viribus oneratum eſt, ad ſanitatis læſæ præſidia minus aptum. Adde, quòd à vi externâ quoque ruptio vaſorum, profluvium hinc ſanguinis & virium jactura major facilius contingere potuit.

Conſentit TEMPERAMENTUM SANGUINEUM, quod ut particulis oleoſis, balſamicis, aqueis roſcidiſve æqualiter ſat imprægnatum; ſic idem tantò præſentius vitium concipit, in membro principali læſione inductâ. Ubi enim abundant humores, ſi lædantur, tantò magis vitiantur, unde ſpiritus eo facilius immergi potuêre vehiculis hiſce. Videtur verò & hæc craſis in *Cholericum* ſtatum proclivis, unde in jurgia pronitas occurrit.

ÆTAS, media ac ſatis florida, nimis tamen, ut fit, ſibi fidens ac licentiosè vivens fervore ſuo nimium audaci ſimilem fortunam ſiniſtram accerſivit.

Nec prætereundum VITÆ GENUS, quod gravemartis onus ſuſtinuit, hactenus, ita, ut rerum SEX NON-NATURALIUM abuſu, vel ſaltim indifferenti uſu, non habito reſpectu, an rectè, vel perperam fiat, natura quaſi altera inducta ſit, injurisq; occaleſcere viſa externis easdem vix præſentiverit. Ferri ſolent iſta à naturâ per ætatem & bonitatem fortiori, aſt, quando hinc impetitur corpus ſemel, dilatæ quaſi illuc noxæ præſentiori gradu ſe exerunt. AERIS quippe, nebuloſi præcipuè, frigidi, particulis heterogeneis fœti, ventorum,

rum, pluviarumque incommoda plura multùm ad infirmandos ſuccos vitales contulêre, cùm inſpiratione, tum tranſpiratione mediante, quod ἀδιαπνευσίας malum, habitioribus non infrequens, archéo ſimul pœnas inflixit, quò magè tacitas, eò pòſt graviores, ſicubi per læſionem externam evigilârunt.

Quid verò de erroribus aliis dicemus, qui non minus culpandi veniunt? CIBUS & POTUS nimium ingurgitatus, vini & tabaci contrarius hauſtus ſulphure ſuo narcotico cerebri oras percellere norunt ac ſtupefacere, unde gas ſuo fulignioſo ſpirituum undas inquinant, ligant, porosque obſtruunt, ut graviores hæ longè ſint æſtimandæ plagæ, vino turbatis ſpiritibus inflictæ, cum ſic minùs eluctari vel reſiſtere norint, ſed labaſcant magis & obnubilentur cum animales, tum vitales.

Tacemus, negligentiùs omninò hinc tractari vulnera, non attendente ægro, vel cavente ſibi maturè, non adſtantibus & ipſis ebriis, aut ebrietati adſcribentibus graviorem ſoporem; Unde obſervati ſunt fatis ceſſiſſe, qui, non admodum graviter vulnerati in capite, aëri frigido expoſiti incuriâ & propriâ & alienâ anſam dedêre humorum ſtaſi majori, ac coagulo.

MOTUS ANIMI in mentem nobis vocant, quàm periculoſum ſit, & naturæ inconveniens, ſi ab uno extremo ad alterum fiat progreſſus, citra decentem mediationem. IRA effe-

rati ſpiritus & citati vulnere facto oppreſſi ſunt. Ira ultionis cupidine inflata, omnium affectuum, juxta *Gaſſendum*, congeſtio eſt, & juxta Poëtam furor brevis, unde definitur: θυμὸς ζέσις ἐςὶ τῦ περὶ τὴν καρδίαν θερμῦ, *ira eſt fermentatio calidi circa cor*; Flamma vitalis ſic efferatur, commovetur, & accenditur. Vehemens hæc mutatio, verba ſunt *Hoffmanni l. de ſpiritib. c. 2. p. 89.* puta in pulſu, in calore, in aliis non eſt, niſi à reciprocatione ſpirituum cum ſanguine. Nihil ſub ſole eſt, quod ita moveat humores, quàm ira. Et videmus, quid accidat tandem iratis, præcipuè ſi ſubitò comedant, bibant, laborent, antequam motus humorum ſedatus ſit. Hinc & plura mala inde orta paſſim legas, uti & *Williſius* convulſiones horrificas, inſultusque epilepticos ab irâ notavit, *Pathol. cerebr. cap. 1. p. m. 12.* Confer. *Galenus lib. de cognoſc. anim. morb. cap. 4.*

Omne tandem abſolvit punctum EX PRÆTER-NATURALIUM CLASSE percuſſio repetita violenta, in fornicem capitis facta, unde quaſſato eodem ſequentia ſymptomata, ſuperius ſignorum loco recenſita, orta fuêre, rationem ſui jam poſtulantia.

1. *Corruit ſtatim cum ſtupore*, ceſſante ad tempus influxu ſpirituum animalium confuſorum plenario in partes infra caput poſitas, unde non libratum ſpiritibus portitoribus corpus mole ſuâ ruit. Concipi id & conferri poteſt cum fornice vel etiam

faſtigio

fastigio ædium, quæ fulmine tacta, omnimodum harum collapsum minantur.

2. *Somnolentus adest torpor & continua in somnum propensio*: Positâ enim hâc spirituum debilitate, poris item cerebri à lymphâ stagnante obstructis, fieri aliter haut potuit, quin sulphure vaporoso accedente somni hæc species p. n. mortis imago, inducta fuerit, phosphoro animali obscurato; quemadmodum spiritu mundi solari absente sublunaria quæque induunt torporem, & tenebræ ingruunt horrendæ.

3. *Ad quæsita debito modo non respondet*, ob eccentricitatem aliquam mentis à motore erroneo inductam, quare cum irradiatio spirituum rectorum vacillet, non tàm linguæ usus depravatur & difficilis redditur, quàm conceptuum imminuta formatio; ut videmus, horologium, exorbitante aliquâ rotulâ, horas nunc sonitu, nunc gnomone solùm perversè sæpè metiri.

4. *Inter quietem subinde pavet & concutitur*; ob irritationem meningum, in fibras usquè nerveas, delicatissimi sensûs, spiritibus non blandè undulantibus, & acrimoniâ vellicante musculosarum partium vibratâ, ut chorda solet uno extremo compulsa ad alterum usque motitari.

5. *Queritur gestibus de dolore graviori*: orto nimirum à violentâ nimis impressione in fibrillas membranosas, quæ nimis vellicatæ graviorem edunt molestiam, ab indice animi sat ostensâm, depositâ jam omni ebrietatis & παρώσεως larvâ. Et hic sanè videtur morbi meridies, eò ardentior, quò nebuloso magis vapore abacto dolorum faces hiantia jam intervallâ adurunt.

6. *Vertiginem etiam sequenti tempore patitur*, tum ob positivam causam, ab effluviis halituosis cum spiritibus animalibus sociatis, quibus irretiti ἀταξίαν & inordinationem subeunt; tum privativam, seu defectum eorundem, & deperditum vigorem, unde nutantes ipsi corpus æquali influxu irradiare nequeunt.

7. *Neque tandem alvus respondet*, & quidem culpâ archéi, actionibus ut in totâ corporis œconomiâ, ita secretioni inutilium non ritè invigilantis, ductibus intestinalibus & vesicæ pigrè commonitis commotisque; Non aliter, ac, quod mechanicè contingit in machinâ hydraulicâ, læsione factâ rotarum, affabrè aliàs sibi inhærentium, unde per cœtera vasa & tubos minus promoventur, eò quod primo impulsu destituantur. Eadem ratio est *urinæ*, quæ non promptè redditur, etiam ob id, quòd mens laboret, neque satis stimulum illum sentiat.

Perspectis huc usque satis, quæ ad Theoriam faciunt, instituenda jam erit PROGNOSIS SALUTIS & MORTIS, quæ dubia & periculosa satis primâ fronte apparet. Morbus est magnus ratione essentiæ, contusio gravissima præ cœteris eò pejor, quò majorem incussionem corpori factam notat;

magnus intuitu remotioris à ſtatu naturali diſpoſitionis & ſymptomatum, magnus ratione partis affectæ principalis. Non ſolùm illud vulnus eſt κακὸν ſeu θανατῶδες, quod ad cerebrum ipſum pertingit, elogio *6. aph. 18.* ſed &, quod concutere nimis ipſum & incolas, vitæ autores, peſſundare poteſt. Attamen benè ſperare jubent ætas adhuc florida, naturæ robur, febris & vomitus bilioſi abſentia, quæ gravius affectum per vulnera cerebrum conſequuntur; *6. aph. 50.* aëre ſimul regionis noſtræ temperato benignius adſpirante, & quod palmarium eſt, legitima, ſi à DEO abierimus, vulneris tractatio. N ſi enim id fiat, & æger curatiſſimè morem gerat, timenda eſt inflammatio, phrenitis, ſanies, abſceſſus, corruptio cerebri fœda, & oriunda exinde ſymptomata, febris, vigiliæ, delirium, horrores, ſuperiorum æſtus, vomitus, ciborum faſtidium, mors.

Neque ſic LONGIOR affectus noſter metuendus erit, ſi, poſito medici & ægri æquali concurſu, in tempore ac debito modo tractetur, ſymptomata ulteriùs præcaveantur, leviora quæ videntur, non floccifiant, ſiquidem, quod *Hippocrates* monet, nullum capitis vulnus leviter contemni vel negligi debet.

His demum obſervatis MODUM EVENTUS SALUTAREM certò ſperamus per diſcuſſionem materiæ morbificæ collectæ, ſpirituum &, naturâ duce, humorum animalium reductionem ad priorem ſtatum, licet debilitatem quandam capitis ad functiones ordinarias conſecuturam timendum ſit, ad aëris mutationem, erroresque diætæ cumprimis manifeſtandam.

Morbi ac ſignorum indole jam prævisâ CURATIO nunc eò facilior & felicior, i.e. methodica, ſuſcipienda eſt, tribus innixa INDICATIONIBUS, quibus fragile corpus reſtitui firmiter poteſt.

CURATORIA morbi ipſius & ſymptomatum urgentium curam habet, vulneri, dolori, ſtupori, ſomnolentiæ proſpiciens.

PRÆSERVATORIA cauſas reſpicit, continentem & fovențes, humores extrà ſphæram activitatis ſuæ abiturientes; ſic enim tutò agere absque inſidiis timendis licet.

VITALIS viribus animalibus & vitalibus partiumque & ſpirituum tono proſpicit, per confortantia nervina & analeptica.

Singulis hiſce indicata ſubveniunt præſidia, CHIRURGICA, PHARMACEUTICA, DIÆTETICA.

Primo loco Fons CHIRURGICUS ſe ſiſtit, duplicis generis præſidia exhibens, *propria* & *communia*. *Hæc* vulnus & contuſionem ſpectant proximiùs; *illa* mediatè, ad ſanguinis & lymphæ circulum habito reſpectu.

Explorato igitur probè vulneri, quod ſimplex ſit citra ullam cranii fracturam, quod cum contuſione inſigni, capillis ſuo loco abraſis, duplici ſolet ſuccurri modo, vel ſtuppâ cannabinâ, albumine ovorum imbutâ,

tâ, replendo hiatum ad hujus aliquam diductionem, sistendam hæmorrhagiam & arcendum affluxum: quem in finem & pulvis stegnoticocephalicus ex *fl. beton. balaust. spicâ Indicâ, succino, masticbe* stuppæ jam dictæ adspergi vel per se immitti potest, patulis jam ad cranium viis; vel solùm, detersо priùs sanguine, *empl. sticticum, opoteldoch,* vel *de betonicâ, de gummi hederæ Al. Benedicti*, ab *Heerio* descriptum *obs. 21. p. 250.* imponi. Partes autem vicinæ *oleo rosaceo, myrtino, castorino* illini possunt ad defensionem majorem.

Hinc pars læsa fovenda diligenter sacculis, consutis ex speciebus cephalicis, (quas inferiùs describemus,) cum vino coctis, singulis horis alternandis; fasciâ desuper positâ, ut probè hæc contineantur. Cumque in vulneribus cum contusione sanguis extravasetur, qui in pus abit sensim è poris ichoresçens, hinc aptandum ad consolidationem vulnus est etiam *digestivis*, quantùm quidem partis constitutio admittit; quo nomine *unguentum digestivum* ex *terebinthinâ* ∇ *beton.* lotâ & *vitello ovi*, tanquam basi, parari potest, additis pro lubitu *thuris* ac *myrrhæ* parum, cum gr. j. vel altero *camphoræ*, linteis concerptis cranio substratis, adhibendum.

Tacemus splenia pro fasciatione sublevandâ, & quod ab aëre extrinseco, à frigido, probè defendendum sit vulnus, fovendum si quod aliud, argumento 5. *aph. 22.* ut archeus partialis vigorem suum recuperet, sine ulteriori phlegmone & affluxu. Eadem hæc sunt simul *mundificantia* & detergentia, quæ cum illis maximè cognata volatili blando constant, temperata, nervina, balsamica, quotidianâ deligatione, & repetitâ quidem, pure exterso. Olea verò absint, nec huc quadrant facilè, sordidum reddentia vulnus, nisi forsan balsamum de Peru, vel de Capaiba, nervinum aliis miscendum videatur.

Neque opus est seorsim mundato ulceri adhibere *sarcotica*; satis est, naturam sic adjutam staminibus fibrosis γλισχρῷ vitali succurrere, interventu liquoris nutritii partem divulsam reunire, ut ita, fibris coarctatis, coalitus perfectus fiat, & cicatrisatione demum vulnus sigilletur tempore legitimo, quam *Scultet. Armam. Chirurg p. 1. p. m. 42.* cerato divino aut filamentis aridis absolvit.

Nec verò ullum indicans gravius, qualismodi superiùs in Prognosi citavimus, videtur h. l. majora præsidia efflagitare v. g. *scalpra, modiolos, trepana,* pro cutis, pericranii, calvariæ ipsius solutione, cum non solùm nostræ huic, sed graviori etiam capitis læsioni satisfaciant superius dicta, inprimis fomenta. Testaturq; id hodiè accuratior experientia, inprimis *D. Præsidis*, qui hujusmodi fotûs, tanquam ἐυπορίστως & ut unicè necessarios, ita proficuos sæpius expertus est citra ullam trepanationem. Si enim his ipsis optimis præsidiis discutiamus humores subsistentes, ut, na-

turâ sibi vias inveniente, recipiantur in vasa, mittantur in loca excretioni apta, exhalent, adeoque in ichorem purulentum non facessant, nec opus est trepano, pro ejus eductione. Confirmat idem præter alios *Roonhuysius p. 2. obs. 1. & seq.* asserens, se pluries in contusione cum & sine fracturâ fotus hosce summè probatos invenisse, & magis ferè, ac ipsum trepani usum, simili huic malo eâdem medicinâ factâ; & citat præterea alios ὁμοψήφους, fide dignissimos, *Foreſtum, Lanfranc. Vid. Vidium*, multis rationibus pugnantem contra ipsum trepani usum, *expos. in lib. Hippocr. de cap. vulner.*

Consultiùs sæpe operationes talismodi, utut aliàs satis proficuæ, cæteris paribus, & in ægro nostro, omittuntur, quàm cum parentum dissensu, ægri periculo, medici molestiâ in usum vocantur.

Inter *communia* præsidia memorari dignissima est VENÆSECTIO, quæ pro præstandâ revulsione necessaria est, ut parte demptâ exundans sanguis invitetur promptius in vasa, & à naturâ etiam subigi ac disjici possit magis, neque febrile μίασμα concipiatur. Educatur sanguis maturè ad ℥ij. iij. vel paulò plus, ad ἐυφορίαν, è saphænâ vel cephalicâ pedis. Alibi enim citatiori urgente sic fluxu affluxus sanguinis p. n. præcavetur & corrigitur.

Venæ Sectionis vicariæ esse queunt CUCURBITULÆ, in sequens tempus cum scarificatione scapulis & brachiis adhibendæ, pro ciendis & evacuandis, quibus æger scatet, humoribus extraneis, subcutaneis, parti vicinæ læsæ nocituris.

FRICTIONES quoque in plantis pedum & extremis reliquis usu non carebunt, quæ, excitatis unà viribus archéi somno vinoque sepulti, στάσιν humorum removeant rarefactasque fuligines per poros hinc inde excutiant, ita tamen, ne discussione seri factâ per motum hunc intendatur sanguinis calor, & affluxus ad partem debilem concitetur, sed arceatur potiùs longius.

Sin urgeat seri στάσις & debilitas organi sensuum, successu temporis, pro re natâ, alia quoque remedia suadenda fuerint, quæ sero eliminando & coërcendo in specie vacant, ut sunt VESICANTIA & SETACEUM, in nuchâ, FONTICULUS, in brachio vel pede adhibendus.

Primum hunc Fontem alter PHARMACEUTICUS excipit, non solùm Chirurgiæ suggerens necessaria subsidia, sed ipse quoque primario fine frequentandus, unde è singulis hujus loculis lustratis mutuabimur necessaria.

LENIENTIA obstructionem primarum viarum seu alvi, in vulneribus capitis tàm frequentem, quàm valdè noxiam, expediunt. Admonent hæc archeum sui officii, revellunt, & aliis medicamentis aditum apparant, feliciùs sic operaturis. Imò ob alvum cessantem omninò indicantur, quam in rem laudabimus sequentia:

℞. rad.

℞. *rad. pæon. scorzon. a.* ℥ij.
summ. cent. min.
fl. bellid. a. p. ij.
4. cordial. a. p. j.
senn. Alex. l. st. ℥ß.
rhabarb. elect. ℥ij.
schœnanth. ℥ß.
crystall. ♀. ℈v.
passul. min. ℥j.
Coq. in s. q. ▽. *s.*
Colat. ℥vj.
add. elect. lenit. sir. de cich. c. rhabarb. a. ℥ß.
M. F. Potio.
S. Laxier-Tränklein.

℞. *Extr. aloes laxat.* ℈j.
agar. ℈ß.
♁ *anisi gut. j.*
M. c. s. q. elix. cephal.
F. l. a. Pil. min.
Conserv. cryst. ♀*ri.*
D. S. Lind-Pillen.

Optimè idem exequentur *clysteres*, meatus lævigando, scybala restitantia provocando & depellendo. Horum effectum citiorem, præter levamen capitis, non modò alvus sed & vesica exigit, ob vicinitatis & texturæ consensum stimulanda, pro deplendo simul humore excrementitio, de quo *Lang. Misc. Curios. p. 16.* videri meretur; ut *glandes* & *suppositoria*, cum officinialia, tum usualia domestica, non tangamus.

℞. *rad. alth. malv. pæon. a.* ℥ß.
herb. 5. emoll. rut. beton. a. mß.
flor. chamæm. stæch. Arab. a. p. ij.
sem. fœni gr. ℥vj.
anis. ℥i.
fol. senn. s. s. ℥iij.
Coq. in s. q. ▽. *s.*
℞. *Colat.* ℔i.
♁ *lil. alb. cheir. a.* ℥ß.
elect. hier. picr. Gal. ℥i.
⊖ *anod.* ℥i.
M. F. Clyster.

PRÆPARANTIA & digestiva humorum alia ut adducamus, non opus est; vulnera enim capitis morborum acutorum genium æmulantur, in quibus præparantia humores ad exitum non ita, ut in chronicis aliisq;, locum habent.

Sique præmittenda quædam fuerint, satis erit, potioribus aliis uti, quàm hisce inhærendo occasionem benè agendi perdere.

PURGANTIA declinante morbo, & in posterum præservandi fine, utilia fore commendamus, quandoquidem cacochymiam deplendo mineram arcent, unde ad caput debile redundare magis serum vitiosum possit. Ita enim magma corporis residuum iners dejici, sordesque eliquatæ præcipitari, bilioſæ & pituitosæ præcipuè, poterunt, quò pacata à seditiosis hisce extrusis particulis degat respublica microcosmica.

℞. *resin gialap.* ℈ß.
♀*ri* ⊕*lat. gr. xiv.*
☿ *diaph. non edulc. gr. iij.*
♁ *mac. gt. j.*
M. F. l. a. Pulvis.
D. ad Ch. S. Purgier-Pulver.

℞. *Extract. cathol. Andern. resin. scammon. a.* ℈ß.
M. c. elix. Pr. Prac. q. s.
F. l. a. Pil n. xij.

S. Purgier-Pillen.
℞. *magist. scamm. gr xij.*
∽us sambuc. ʒi.
▽ *cinamom.* ʒß.
℞*æ* ♀*ri* ℈ß.
sir. de cich. c. rhab. ʒij.

M. S. Purgier-Tränckleín.
℞. *Elix. prop purg.* ℈iv.
℞*æ* ♁*ii* ♀*s. ess. fumar. a.* ℈i.
M. D. ad vitr.

S. Purgier-Essentz.
℞. *Conserv. pæon.* ʒi.
pulv. lax. veg. gr. xxiv.
crystall. ♀*r. gr. vj.*
sir. de cich. c. rhabarb. & sacch q. s.
M. F. l. a. Bolus.

Purgantia verò ἀνωτερικὰ, VOMITORIA, an hic conveniant, non immeritò dubitatur, cum contraindicantia præpolleant ferè ipsis indicantibus. Licet enim cruditates ab ingluvie pridianâ adhuc residuæ, quin soporosus hinc torpor illud suadeant; prohibere tamen idem videntur partes nerveæ in ægro nostro læsæ, quæ motus quoscunq; spasmodicos aversantur, hosq́ue sæpius, velint, nolint, subire necesse habent. Accedit quod manè altero magis caput gravatum deprehendatur, quàm ventriculus, quod onerosa lympha sic minus excuti possit, neq́ue positâ etiam nauseâ vel ad vomendum conatu id æq́; impræsentiarum à positivâ causâ arcessendum sit. Neq́ue enim vomitus talis symptomaticus, in vulneribus capitis quoq́ue eveniens, vomitu commodè curatur. Quod si tamen de gravitate ventriculi conqueratur, & urgere videatur præsentia humoris, facilè vel uno grano ♀*emetici* id expedire licebit.

DIAPHORETICA insignissimum conferent emolumentum, utpote genuina præsidia pro circulo lymphæ & sanguinis redintegrando, pro vigore conservando, miasmati fermentifico putredinoso febrili arcendo, & dissipando. Hæc quippe serum ichorescens eliminant, ut viscosum, torpidum & stagnans volatilisetur & rarefiat, per poros hinc quà nervorum ipsorum, quà glandularum subcutanearum quasi filtretur, sarto tecto servato vitali balsamo. Hæc affluxum ad partem affectam abarcent, ne cerebri alveos gravet amplius lympha, sed magis explicita nitore suo splendeat, spiritusque hinc, antea sopiti, corrigantur, ut resurgant.

℞. *Pulv. bez. Senn. bez.* ☽*ar. a.* ℈ß.
fl ✱*c. gr. iv.*
M. F. Pulvis.

S. Zertheilend Půlverlein.
℞. *∽us* ♀*ri composit.* ℈iß.
⊖ ✱*c. c. v.* ℈j.
℞*æ bezoard. D. Præs.* ʒj.
anod. ℈ß.
M. D. ad Vitr.

S. Schwitz-Mixtur.
℞. *∽ theriac. camph. liq. ebor. succin. a.* ʒj. M.

Ex

EX DIURETICORUM classe mutuabimur, quæ lympham alterant, ejusque ichorescentiam biliosam prohibent, & ϛάσιν ad urinarias vias divertendo sic arcent magis, ne febris accendatur, vel foveatur, quem in finem succinata, acidula, nitrosa, & temperata alia huc faciunt.

℞. *Ræ fl. pæon. bellidis, clyss. ♁ii a. ʒj.*
M. D. in vitr.

S. Alterir-Tinctur ins Bier.
℞. *Mag. oc. ♋. succin. alb. ppt. a. ℈i.*
arcan. duplic. Mynſ. ʒß.
M. F. Pulvis.

S. Resolvir-Pulver.
℞. ▽ *alkek. chærefol. beton. a. ℥iß.*
liq. mineral. nephr. clyss. ♁ ♀r. a. ℈i.
sir. capill. ♀. ℥ß.
seu q. suff. ad grat.

M. S. Wässerl. zum Pulver.

ALTERANTIA demum complementum addent, præcipua inter reliqua præsidia, specifica vulneri, parti læsæ, & symptomatibus, adeoq; traumatica, & cephalica confortantia, quæ læsionem omnem averruncent, lymphæ & spiritibus vigorem restituant, sanguinis balsamum conservent, & sic ad statum naturalem œconomiam animalem reducant; seligenda partim volatilia, non tamen æquè calida, partim temperata.

℞. *Ræ bezoard. ess. travmat.*
D. Præs. a. ʒi.

M. S. Zertheil- und heilende Tinctur.
℞. *ess. mum. ʒi.*
rosmar. hyper. a. ʒß.
M. S. u. s.

℞. *liq. ceph. D. Præs. ʒiß.*
♁ salv. gt. iij.
M. D. ad Vitr.

S. Haupt-Mixtur.
℞. ♎ *C. C. succinat. castor. a. ʒß.*
M. S. u. s.

℞. *elix. ceph. D. Præs. ʒiß.*
essent. salv. ʒß.
♎ *rut. volat. ℈j.*

M. S. Haupt-Essentz.
℞. *spec. diamarg. frig.*
fl. ♁ nativ. a. ʒß.
visc. colurn. ppt.
oc. ♋. ppt. a. ℈i.
fragm. lap. 5. pretios. gr. vj.
M. F. Pulvis. D. in chartâ.

S. Stärck-Pulver.
℞. *pulv. epil. March. spec. cephal. Mich. a. ʒß.*
rad. doron. corall. ppt. a. ℈i.
mag. perl. gr. xv.
⊖ *vol. succin. g. iij.*
M. F. Pulv. D. in chart. S. u. s.

℞. ▽ *ceras nigr. beton. verben. lil. conv. s. v. til. pæon. a. ℥j.*
♎ ⊕ *l. ceph. rosmar. cohob. a. ʒj.*
pulv. ceph March. ʒß.
mag. cran. hum. ungul. alc. a. ℈ß.
sir. pæon q. s.

M. S. Stärck-Tränckleín.
℞. *cons. pæon. lil. conv. rosm. a. ℥i.*
spec. diamarg. fr. diaxyloal. a. ʒi.
pulv. epil. M. magist. perlar. corall. a. ℈i.
conf. alkerm. s. m. ℈iv.
sir. pæon. q. s.
M. F. l. a Elect. D. in pyx.

S. Haupt-Lattwerge.

Tace-

Tacemus potiones traumaticas, quorum in vulneribus capitis minor est usus, ob temperiem cerebri humidiorem, unde aliis potius formulis utendum fuerit.

Neque TOPICA omittenda sunt, quæ inter, ut balsama apoplectica, antidinica, species ad pulsus, odoramenta alia non memoremus, eminent cumprimis FOTUS, sedulò statim ab initio applicandi & continuandi.

℞. *rad. irid. Florent. aristol. rotund. a. ℥i.*
fol. beton. mij.
salv. rosmar. verben. origan. a. mj.
fl. beton. lilior. convall. salv. rosar. stœch. ar. chamom. R. a. pij.
thur. mastich. succin. alb. a. ʒiß.
Conc. cont. g. m. D. in Ch. S. spec. zum Hauptsäcklein.

DIÆTA ultimum tenet locum, primas tamen ubique gerens, ab ægro nostro strictis mensuranda cancellis, in NATURALI victus sit tenuis, CIBUS eligatur ὑγχυμῶν, qui particulas nutritivas, γλιχρὰς & suaves admodùm secum vehat. Potus sit mediocris, cerevisia fecibus orbata, particulis vaporosis, loliaceis, sulphureis mage obtusis, qualis Numburgensis laudatur, quæ inter alias minus caput gravat.

Vini usus vix concedendus, nisi successu temporis admodum moderatus & parcus. Ferit enim caput, & motum ciet humorum, unde affluxus major & facilis intemperies.

In VITALI ratio AERIS habeatur, ne sit intemperatus, frigidus & humidus, vulneratis, in specie nerveis simul partibus, facilè noxam adspirans, unde & sedulò mox tegendum vulnus, inter deligandum, linteamine calefacto prius, ut ab aere sic magis defendatur.

In ANIMALI SOMNUS nimius vitetur. QUIES cordi habeatur, quin ipsa vertigo & debilitas capitis facilè motum per se prohibet

ANIMI AFFECTUS competeantur, EXCERNENDA promoveantur.

D. JOH.

D. JOH. MICHAELIS

APPARATUS FORMULARUM.

SEU

ANNOTATIONES IN MORELLUM.

PRÆFATIO

ANtiquiſſima ſanè multisque abhinc ſeculis inter Medicos agitata *quæſtio* eſt, *an per ſimplicia magis, an* vero *per compoſita curationem morborum inſtituere expediat?* Plures, ex Veteribus in prioris affirmativam inclinant, quos inter SCRIBONIUS LARGUS, Claudii tempore quondam celebris, OCTAVIANUS HORATIANUS, Valentiniani Imperatoris Archiater, PLINIUS, CELSUS, DIOSCORIDES & ipſe GALENUS. Quid quod HIPPOCRATES ut plurimùm ſimplici medicandi genere unicè contentus videri poſſit ex omnibus ejus monumentis. Accedunt & Arabes, AVENZOAR, SERAPIO, AVERROES, RASIS, MESUES, HALIABBAS, &c. Ex Noſtratibus verò HELMONTIUS, qui artis eſſe credit curare per ſimplicia. In contrarium tamen prolixè militat CARDANUS *Operum ſuorum Tomo VII. Medicinalium II. Tr. de ſimplicium medicamentorum nocumentis*, argumentis partim ab antipraxiâ viſcerum, partim â purgantium aliorumque draſticorum malignitate depromptis, quæ ita comparata ſint, ut ferè omnia quâdam indigeant correctione. Cœterùm, utut hæc CARDANI tela tanti fortè acuminis non ſint, ut alterius ſententiæ Patronos adeò graviter ferire poſſint, noſtris tamen temporibus mera in curando, ſimplicia adhibere, nonniſi ſimplex vetularum Praxis habet; quin compoſitionem quandam hodie maximoperè neceſſariam eſſe, ſolidis, ut ſolet, argumentis evincit DN. WEDELIUS *in Tr. & Tab. de compos. medicam. extemporanea.* Ut enim â Plebejorum indole nunc maxima

Medico-

Medicorum pars dependere amat, ita duo præprimis ab illis desiderantur vulgò, partim ut ex Urinâ tanquam ex S. Jovis tripode artificiosè hariolari, partim ut formulas tricubitales, vel, si mavis, recepta sesquipedalia conscribere aptè sciat, **und die zwey Stück bringen der Frau Doctorin das Wochengeld in die Küche**/quæ ut in priori partes suas strenuè quoque agere tenetur, ita in posteriori Practicus cavere omninò debet, ut legitimo omnia pondere, numero & mensurâ præscribantur. Si enim quicquam est, undè vera Medici Eruditio Ejusdemque in Praxi dexteritas eluceſcit, id sanè Formulæ sunt in Officinis reperibiles. Quare necessum est, ut accuratioribus Practicis consuetâ methodo atque serie conscribantur, quam ex professô docuêre FUCHSIUS, MORRELLUS, BLASIUS, WEDELIUS, ETTMÜLLERUS & Alii. MORELLUM tamen nimiæ hîc confusionis arguit *ETTMÜLLERUS in Comment. Schröderiano Part. II. pag. 1.* Quod fortè ansam olim dedit Beatissimo Nostro MICHAELI, ut *Annotationes* hasce Præceptis Ejus superadderet, & in felici Praxi sibi probato *Formularum apparatu* illustraret, quem â cœteris Ejus Scriptis hîc abstrahere rem aut iniquam aut invidiæ plenam duxero. Quodsi jam è re tua fuerit, PHILIATER, fruere eô, sed parcâ manu fruere, nec illorum imitâre mores, qui ob causas sibi domi notas aliorum Formulas ad verbum in Officinis recoquere, & non nisi ex libris medicari nôrunt, quod ut ab AUTHORIS intentione alienum, ita Medico Generoso prorsus indecorum esto! VALE.

INDEX CAPITUM.

CAP. I. De Apozematibus seu Potionibus Magistralibus.
II. De Infusis.
III. De Julepis.
IV. De Vomitoriis.
V. De Emulsionibus.
VI. De Hordeato seu Ptisanâ.
VII. De Lacte & Sero Lactis.
VIII. De Hydromelite & oxymelite.
IX. De Diætâ.
X. De Decoctô Galli & Destillatô Instaurante.
XI. De Gelatinis.
XII. De Bolis.
XIII. De Electuariis.
XIV. De Looch seu Eclegmate.
XV. De Conservis & Conditis.
XVI. De Morsulis, Pastâ Regiâ, Pandaleone, Pane Martiô & Pineolatô.
XVII. De Rotulis.
XVIII. De Pilulis.
XIX. De Trochiscis.
CAP. XX. De Pulveribus.
XXI. De Epithemate.
XXII. De Lotione.
XXIII. De Fotu.
XXIV. De Insessu & semicupiô.
XXV. De Balneô.
XXVI. De Linimento & Unguentô.
XXVII. De Emplastris.
XXVIII. De Cataplasmate.
XXIX. De Rubificantibus & Vesicatoriis.
XXX. De Sacculis.
XXXI. De Frontali.
XXXII. De Cucuphâ.
XXXIII. De Collyriô.
XXXIV. De Gargarismate.
XXXV. De Apophlegmatismo.
XXXVI. De Dentifricio.
XXXVII. De Errhinis.
XXXVIII. De Suffimentis & Odoramentis.
XXXIX. De Pessariô.
XL. De Suppositoriis.
XLI. De Clystere.

D. JOH.

D. JOHANNIS MICHAELIS

APPARATUS FORMULARUM SEU ANNOTATIONES IN MORELLUM.

CAPUT I.

De APOZEMATIBUS seu POTIONIBUS MAGISTRALIBUS.

Apozema refrigerans

℞ Ec. *Herb. acetos.*
lactuc.
endiv.
taraxaci ana Mj.
Flor. rosar.
cichor. ana p. ij.
Coq. in s. q. ▽ *vel seri lactis.*
Colat. ℞. ℥vj.
Adde *Syr. de endiv. ℥ij.*
clarificetur & aromatisetur cum spec. diatrion santalon.
S. Kühl und Alteriertranck auf 3mal.
Usurpatur in affectibus biliosis.

Aperiens & refrigerans:

℞. *Rad. cichor.*
taraxac.
acetosæ
asparagi ana ℥i.
Herb. cichor.
taraxaci
endiviæ
lactucæ ana Mj.
Sem. 4. frig. maj. ana ℥iß.
Flor. cichor.
violarum
rosarum ana pug. j.
Coq. in s. q. seri lactis vel ▽ *appropriatæ.*
Col. ℞. *lib. j.*
adde *Spec. diatrion santal. ℥iß.*
c. s. q. sacchari edulcoretur.
S. Kühl und Alteriertranck auf 1mal.

Ad epatis caliditatem.

℞. *Rad. cichor. recent. ℥iij.*
Flor. rosarum Mj.
cichor. pug. ij.
Sant. rubr. ℥iij.
Succ. citri recenter expr. ℥j.
Coque in vase clausô in s. q.
▽ *endiv.*
cichor.
taraxaci

Exprime & edulcora c. s. q. sacchari albissimi.

M. S. Kühl- und Stärcktränclein auf etlichmal.

Usurpatur in calore hepatis, aperit, refrigerat, & roborat. Potest etiam usurpari in febribus biliosis.

Præparans Melancholiam:

℞. *Cortices tamarisci*
fraxini
capparum ana ʒß.
Herb. fum.
scolopendr.
ceterach.
cuscutæ
melissæ ana Mj.
Flor. borrag.
buglossæ
hyperici
genistæ ana p. ij.
Sem. fraxini ʒij.
nasturtii
cochleariæ ana ʒi.
Coq. in s. q. seri lactis, adde in fine decoct. succ. pomorum borstorff.
fumar. ana ʒiv.
Aromatisetur speciebus latif. Galeni
Rhas. ana ʒß.
Edulcoretur s. q. sacchari & clarificetur albumine ovi.

S. Digestiv auf 4mal.

Si infundantur species, fit infusum, hoc usurpatur vel per se, vel additione sacchari, & tum exinde fieri potest syrupus.

Si addantur purgantia, v. g. Fol. sen. ʒiß. & rad. helleb. nigr. ʒj. dicitur præparans & purgans.

Fiunt melius potiones per infusionem & expressionem, quàm per coctionem.

Benè *notandum*, quòd in infusô dosis non debeat esse tam magna & cum in vase clausò coquinus, quàm ubi apertô vase; in illis enim nil virium perit; alembico quoque imposito decoqui possunt, & tunc quod transcendit, iterum est affundendum.

Clareta debent præparari ex medicamentis gratis, & ab ingratis saporibus alienis.

Decocta præparari debent vasis clausis, aliàs evolat optimum per fumum. Possunt etiam injici in retortam & alembicâ ac recipiente appositô coqui, donec vaporosum refluat ad recipientem, quod deinde fit humor & aqua, quæ decoct. reliquo affundenda.

Possunt quoque Syrupi addi pro ditioribus.

Infusa antequam coquantur, per noctem stare debent.

Decoctum Majale sanguinem purificans:

℞. *Herb. fum. Man.* iß.
agrimon.
cichor. ana Mj.
Flor. cichor.
epat. nob.
bellid.
elenii ana p. ij.
Rad. polypod.
rhabarb. Mon.
helenii ana ʒi.

Fol. sennæ sine stip. ʒij.

Coq. in s. q. seri lactis, Col. ℞. *& edulcoretur cum* saccharô, *&, si placet, coquatur ad consistentiam syrupi liquidioris.* Sin verò species infundantur in serô lactis caprini & ▽ roris Majalis fit exinde *infusum.* Potest quoque vinum affundi, & sic fit *vinum medicatum* purificans sanguinem.

Decoctis quoque possunt addi syrupi appropriati, ut Syr. de fumariâ: Item essentia fumariæ: Tinctura ♀. ȝata, & tunc fit medicamentum efficacius

Dosis horum ab ʒiij. ad iv. Possunt quoque species aspergi ♒aper. Penoti, vel ♒ ☉ ♂.

Decoctum Spleneticum

℞. *Splenis bovis castrati & in vinô benè loti N. j.*
Herb. scolopendr.
ceterach.
milzadellæ ana Mj.
Flor. genistæ
tamarisci ana p. ij.
Rad. filicis ʒiß.
Cort. capparum
tamarisci
fraxini ana ʒiß.

Coq. in s. q. seri lactis & ▽ appropr. *in vitrô clausô, colatura cum s. q.* sacchari *ad syrupi consistentiam coquatur. Vel potest addi ad quamlibet dosin hujus* syrupi ʒj. ♒ splen. D. Sulzenberg. *vel* alius *vel* essentia splenetica ♂ liquida.

Potest quoque fieri infusum, si splen bovis leniter exiccatus fuerit: Si est recens, fit decoctum:

Decoctum Splenis bovis in suppressione mensium.

℞. *Splenis bovis castrati N. j.*
Herb. melissæ
mercurialis
pulegii
nepetæ ana Mi.
Florum Calendulæ
cheiri ana pug. ij.
Rad. aristol. rotundæ
bryoniæ ana ʒi.
Baccarum lauri ʒiij.
Cassiæ lignea verè ʒij.
Infunde in s. q. ▽ *dest. melissæ*
calendul. ana
Stent in infusô in M. B. Postea coquantur in vasè clausô. Colatura *edulcoretur cum* syrupô arthemisiæ, *vel etiam* syr. de canellâ *Add. quoque possunt* essentia ad menses: *vel* essentia ♂ liquida, *vel* Tinctura ♂ Zwelferi.

NB. *In retentione mensium* ☉ ♂ & ♀ pro singulari arcanô habentur. Adspergi possunt species ♒ ☉ ♂ & ♀.

Ita quoque potest fieri *Decoctum hepaticum* cum hepate lupi & herbis appropriatis.

Sunt etiam Quidam, qui edulcorerant cum Conservis, ut conf. flor. cichor, hepat. nob. ubi quidem ultimô tempore coctionis injiciuntur conservæ.

Sic ex pulmone vulpis vel vituli & herbis specificis fit *Decoctum Pectorale.*

Deco-

Decoctum contra sterilitatem.

Præparatur *ex vulvâ leporis cervæ, testibus vervecis* cum herbis appropriatis, ut *mercurial. flor. salviæ, rorismarini, antophyllis* (Mutternelcken) & *nuce moschatâ fœmina. Vid. Quercetanus & Baverius in Consil.* Si recentes sint vulvæ, *fit decoctum.* Sin exiccatæ & in vinô lotæ, *infusum.* Hartmannus utitur testibus apri. Pro delicatulis *conserva salviæ* potest dissolvi, quæ maximè commendatur.

Decoctum Priapi Cervi & Ceti.

Priapus Cervi & Ceti specificum est; imò maximum arcanum in dysenteriâ in julepo aut potu ordinariô sumptum vel cum syrupô coralliorum Quercetani mistum. Coquitur prout CC. vel ut alia decocta. Vel coquitur in ▽ & miscetur cum syrupis convenientibus, ut de symphitô Fernelii. Potest quoque Priapus Cervi cum conservis misceri & propinari.

Decoctum Pini.

Fit hoc cum ▽ vel cerevisia. *Utile* est maximè in arthritide & contracturâ scorbuticâ, utpote in quâ est maximum arcanum, non facilè revelandum. *Potest quoque ex arbore Pini fieri* extractum: Summitates ejus coquuntur in cerevisiâ, vinô vel aliô liquore. Alii ~ vel ♁ destillant. Optimè tamen usurpatur Decoctum in Norwegia & aliis hisce regionibus. Etiam per hyemem viret, unde colligitur, maximam illi inesse vim balsamicam.

Decoctum Milii Excorticati.

Prodest hoc Decoctum maximè in variolis & morbillis expellendis, itemque in febribus malignis egregium est medicamentum, sudorem simul excitans. Ex hôc præparatur *Syrupus Divi Ambrosii.* Sic quoque prodest *decoctum ficuum cum lacte*, in paucâ quantitate exhibitum.

Decoctum Panis.

Hoc decoctum in Dysenteriâ pro potu ordinariô potest propinari. Conducit idem pro fallendo potu: *Si enim tingatur cum syr. succi citri*, vel aliô, qui flavedinem justam habet & non nimis odoret, tunc potest qs. loco potus adhiberi.

Decoctum Tamarind.

Hoc extinguit calorem in febribus & referat vias obstructas, quemadmodum hoc facit *decoctum cerasorum nigrorum*, ut & *passularum minorum* in julepis aut aliô modô si usurpentur. Conducunt in affectibus hepatis & ubi obstructiones adsunt. Sic quoque *decoctum sambuci* in febribus malignis, quod etiam contra erysipelatem egregium est.

Decoctum Cicerum.

Valet hoc in suppressione mensium. It. si post partum uterus expurgare nolit. Purificat egregiè, & omnes

omnes vitiositates abigit. Valet quoque in partu difficili & urinæ suppressione.

Decoctum Fœnugræci.

In affectibus pectoris mirè prodest.

Decoctum Stercoris anserini

Cum *marrubio albo* & aliis specificis factum, commendatur in icterô.

Decoctum ex vermibus terrestribus.

Cum *urina* lotis exsiccatis, additis *floribus hyperici* & aliis specificis, fit decoctum vermes expellens, quemadmodum etiam ex eô, quod fit ex ☿ *vivô*.

Decoctum Catharrale ad pectus.

℞. *Herb. serpilli*
tussilag.
salv.
beton.
hisspid.
scabiosæ ana M̃ij.
Rad. helen.
tussilag.
irid. florent. ana ʒi.
aristol. rot. ʒvj.
Flores betonicæ
scabiosæ
helenii ana p. ij.
mellis optimè despum. lib. j.
▽ *fontani q. s.*
Coque in vino,
adde *croci orient. ʒiß.*
cardamom.
cubebar. ana ʒi.
Colaturæ adde Essentiæ cathar. vel ligni sassafr. ʒiij.
M. F. Potio.

S. Treib- und Præservativ-Tranck.

Essentiam ligni sassafras *Brunnerus in Consiliis* vocat alexipharmacum omnium catharrorum.

Decoctum Pectorale.

℞. *Herb. marrub.*
hyssopi
scabios.
tussilag.
veron.
capillorum ♀ *ana Mj.*
roris solis mß.
Rad. elenii
iridis Florentinæ ana ʒi.
Flor. scabios.
elenii
farfaræ ana p. ij.
Ficuum pinguium N. vj.
Dactylorum
Jujubarum ana N. viij.
Sem. anisi ʒiij.
Aq. fontanæ lib. iij.
Mellis virg. despum. lib. ij.
aceti vini optim. lib. j.
Coque lentô igne ad consumptionem tertiæ partis vel lib. j.

F. Potio pro aliquot dosibus.

Potest quoque coqui cum hydromelite & ▽ pectorali & colari per manicam Hippocratis. Vel loco aceti potest ♏ ♀ cum virid. æris destillati pro gratô sapore instillari. In asthmate, si præcipuè leniter laxare velimus, addi possunt rad. polypodii, sem. carthami & agaricus.

Decoctum vulnerarium.

℞. *Heder. terrestris*
saniculæ
pyrolæ
alchimillæ
piloselle ana Mj.
Flores hyperici
bellid.
virg. aureæ ana m ß.
Rad. symph. ℥ij.
Coq. in s. q. ▽ simpl.
Col. ℞. lib. ij.
adde *Syr. de symph. Fernel. ℥iij.*
S. Wundtranck.

Pro diversitate vulnerum partisque affectæ varia possunt eligi *vulneraria* specifica: *In capite*, rad. elenii hederæ terrestris, hispidulæ. *In vulneribus malignis* alexipharmaca vulneraria, vel cum vulnerariis alexipharmaca mista. *In vulneribus nervorum* nervina, ut chamædris, chamepytis angelic. vincetoxicum, hypericum. It. ex ♋ parata, ut oculis ♋. It. Essentia vulneraria cum bezoardicis.

Decoctum contra Herniam.

℞. *Herb. herniariæ*
perfoliat.
virgæ aureæ
Flor. hyperici ana Mj.
Rad. symph. major. ℥ij.
Sem. hyperici
perfol. ana ℥ij.
Coq. in s. q. ▽ simpl. Colat.
adde *Syrup. de symph. Fernel. ℥iij.*
S. Sonderlicher Tranck.

Potest ex hôc quoque fieri nodulus in cerevisiâ vel vinô suspendendus pro potu ordinariô.

Decoctum contra mictionem sanguinis.

℞. *Herb. agrimon. m. ij.*
veronicæ mj.
Flor. hyperici
rosar. rubr.
papav. rhœad. ana p. ij.
Rad. symph. maj. ℥iij.
Coq. in s. q. aquæ simplicis.
Col. ℞. lib. j.
adde *Syr. de symph. Fernel. ℥iv.*
Tinct. ♀ ⊕ ℥iß.
S. Sonderlicher Tranck auf etlichmal.

Decoctum contra hæmorrhagiam uteri.

℞. *Herb. burs. pastoris*
sanguisorb.
equiseti ana Mj.
Flor. hyperici m ß.
rosar. rubr. p. j.
papav. rœad. mß.
Rad. symph.
tormentillæ ana ℥iß.
Coq. in s. q. ▽ simpl. Col.
adde *Syrup. de corall.*
symph. Fernel. ana ℥ij.
Tinct. ♀ ⊕ ℥iß.
S. Sonderlicher Tranck.

Decoctum hordei compositum.

℞. *Hordei mundi Mj.*
Rad. scorzon. ℥ij.
Ras. CC. ℥i.
sant. rubri ℥ß.

Coq.

Coq. in ſ. q. ▽ *ſimpl ad tertias Colat. edulcoretur ſaccharo vel ſyrupo appropriato.* Prodeſt in omnibus febribus, in variolis, morbillis, ubi inſigniter expellit & ſudorem movet. Diu hoc decoctum non poteſt aſſervari ob CC.

Disquiritur à quibusdam *an CC. crudum*, an verò *calcinatum in uſum venire debeat?* Horſtius *in Conſiliis & Pharmaciâ ſuâ* fuſius explanat, dicitque certò reſpectu nunc hoc, nunc illud exhiberi.

Decoctum Priapi Cervi Compoſitum.

℞. *Ras. Priapi Cervi* ʒß.
Rad. acetoſ. ʒiß. *vel* ʒiß.
Coq. in ſ. q. ▽ *ſimpl.*
Col. ℞. *lib. j. ad lib. iß.*
Adde *Syrupi de cor. all.* ℥.
Symph. Fenel. ana q. ſ.
D. S. Sonderlicher Tranck.

NB. *Radix acetoſæ* eleganti colore tingit decocta.

Decoctum Citri.

℞. *Pulpæ citri à cortice alb. & ſem. liberat. N. ij. vel iij.*

Coq. in ſ. q. ▽ ſimpl. Dum ab △ removetur, injici poteſt flavedo corticum citri ab albedine liberata, edulcorari quoque poteſt pro libitu patientis cum ſ. q. *ſacchari*, & quò melius tingatur, injici poſſunt *flores borraginis, bugloſſæ, tunicæ.*

Decoctum hordei cum paſſulis.

℞. *Hord. mund. man. j.*
Paſſul. min. ʒij.
Coq. ad crepaturam hordei, clarificetur cum *albumine ovi* & addatur, ♒ ⊕ *Philos.* it. ♒ ⊕ *rectif.* ad gratum acorem. Poteſt quoque tingi injectione *roſarum, flor. tunicæ*, vel tincturis inde paratis.

Decoctum alterans.

℞. ▽ *Fontan. lib. vj.*
Sacchari albiſſimi ʒv.
Succi citri expreſſi ʒij.
Sant. rubri ʒiij.
Coq. & deſpuma.
S. Alterier tranck.

Decoctum in Deſtillationibus ſcorbuticis.

℞. *Herb. beccabung.*
naſturt. aquat.
fumar.
chelid. min. ana Mj.
Rad. filicis ʒiij.
armorac. ʒiß.
Cort. capparum
tamariſci ana ʒß.

Coq. in ſ. q. ſeri lactis depur. & præcip. Stent in infuſo per noctem, manè deſtilletur ad dimidiam partem: Colaturæ clarificatæ addatur *aquæ deſtillatæ* & edulcoretur *ſaccharo* ad formam *ſyrupi liquidioris* ſeu potionis magiſtralis. Adde deinde *Syrup. ſcelotyrb. Foreſti.* Poſſunt etiam ſtatim in principio addi *folia ſennæ, rad. helleb. nigri, polypod, jalappæ* & ſic præparari medicamentum digeſtivum & purgans in ſcorbuto, imprimis ſi addatur *eſſentia* ♂ *liquida, Tinct.* ♀ ♃*ata, vel Tinct.* ♂ *Zvv.*

Decoctum potenter dissolvens sanguinem.

℞. *Herb. alchimill.*
fœniculi
salviæ
petroselini ana Mj.
Sem. anisi
fœniculi
Rad. hyssopi
enulæ ana ʒi.

Coq. in ▽ *font. lib. iij. ad lib. ij. leni igne clauso vase.*

Decoctum ad icterum Matthioli.

℞. *Marrub. ʒij.*
Rad. bugloss.
helen.
eupat. ana ʒiß.
Rhab. ʒi.
Lign. aloës ϑij.

F. Decoctum ex vini albi lib. iij. Continuetur per x. dies, quotidiè in diluculô bibendô prius modicô saccharô edulcoratô ʒiij.

Ad Phthisin.

℞. *Rad. enul.*
aristol. rotund.
glycirrhizæ
polypod. ana ʒv.
irid. florent.
gentianæ ana ʒß.
Herb. marrub.
hyssop. ana miß.
veron.
capill. ♀.
scab.
card. bened.
pulmon. ana Mij.
Flores rosar. rubr. mß.
Sem. anisi ʒi.

Incisa & Contusa M. & D. *in chartâ.*

S. Kräuter zum Brusttranck.

℞. *Fol. Sennæ sine stip. ʒiij.*
Agar. trochisc. ʒi.
Flor. violar. p. i.
Macis ʒi.
passul. min. ʒij.

Coq. iento △ *ad extractionem essentiæ,*

Col. ℞. *ʒiij. adde*
Mannæ Calabrinæ electæ ʒiß.
crystall. ♀ *ϑi.*

M. adde ▽ *cinamomi parum S.*

℞. *Liquirit. rasæ ʒvi.*
Sem. fœniculi ʒi.
Flor. papav. errat. Mi.

M. S. Species in zwey Maß Wein zu sieden.

Cap. II.

De

INFUSIS.

Infusum Purgans pro delicatulis.

℞ *Fol. sennæ sine stip. opt. mund. & pulveris ʒi.*
Adde *Passul. minor. lot. ʒii.*
Contundantur simul in mortariô lapideô, ut fiat pasta,
Adde *cinamom. electi ʒiij.*
caryophill. ʒij.

In vase fictili lati orificii affunde ▽ *fervidissimam simplicem,* vel quod melius,

melius, *appropriatam*, ad ℥xv, & optimè miſce, poſteâ vas claudatur operculô, vel in vitrum indatur & ponatur in locum tepidum vel MB. Stent in infusô ſaltem 6. vel 8. horas, poſteà liquor filtretur per chartam bibulam, aut coletur per linteum ſine expreſſione, deinde iterum per diem unum in lenem digeſtionem ponatur, ut fæces fundum petant, & per declinationem clarus liquor effundi queat. *Doſis:* Infantibus à ℥iij. ad ℥ß vel ʒi. Adultis ab ℥iij. ad iv. fortioribus ad v. *Poſſunt* & alia *purgantia addi* pro diverſitate humoris peccantis, quæ tamen ſaporem ingratum non habent, utpote *mechoacanna, jalapa, turpethum.* Poſſunt corroborationes melioris coloris & ſaporis causâ addi, ut *flor. borragimis, bugloſſæ, bellid. violarum*, ♃ ☉, ♃ *aperit. Penoti* &c. Vel etiam addantur *conſervæ roſarum, violarum* ☉*lat.* E. g. Si vellem purgare humorem in articulis, ſumerem *turpethum.* Sin alium *gialap. rad. eſulæ* vel alia.

Infuſum Purgans in Scorbutô ex ſuccis.

℞. *Succi cochleariæ*
beccabungæ
fumariæ
numulariæ
chelidon. min. ana ℥ij.
Infunde Fol. ſennæ ſine ſtip. ʒi.
Rad. helleb. nigr. ʒvi.
eſul. præp. ℥ß.

Stent in infusô in vitrô benè clausô per 24. horas, deinde coletur. Colatura cum ſ. q. *ſacchari* coquatur ad conſiſtentiam ſyrupi liquidioris, addatur pro meliori efficaciâ *Tinct.* ♀ ♄*atâ*, doſ. ℥ij. vel plures pro diverſitate ætatis.

Infuſum in Melancholiâ.

℞. *Fol. ſennæ ſine ſtip.* ℥iij. *ad* ℥ß.
Rad. helleb. nigri ʒi.
Affunde ſ. q. ▽ ſucc. pomor. borſtorff. lig. *pro edulcoratione*, q. ſ. *Poteſt quoque* tincturæ ♀ ♄ata ℈ß, vel ℞ ♂ Zw. ℥ß.
S. Purgier-tranck auf einmal.
Vel adde *ſucc. citri expreſſ.* ℥iß.
cinamom. electi ʒi.

Stent in infusô per noctem, manè coletur & edulcoretur cum ſ. q. ſacch. vel *ſyrup. pom. borſtorff.*

Efficaciſſimæ fieri poſſunt potiones & infuſa ex *ſuccô pomorum borsdorffianorum* cum purgantibus appropriatis, tempore autumnali cum ſuccus haberi poteſt: Tempore æſtivô autem fieri poſſunt cum ſuccô roſarum vel fumariæ.

Si hydropicum purgare velim, ſumerem ſuccum acaciæ recentis, qui, ſi eſt recens, optimè purgat hydropicos.

Si purgare vellem vermibus ſcatentem optimè ſumerem ſuccum florum Perſicorum, vel ſuccum rad. iridis noſtratis vere vel autumno collectum.

Vinum antipodagricum præſervativum.

℞. *Herb. chamædr.*
chamæp.
anagallid. ana Mi.

Flor. hyper. p. iij.
anthos
betonicæ ana p. ij.
Rad. elleb. nigr.
jalap. ana ʒi.
Hermodact.
Turpeth. ana ʒvi.
Crem. ♀ albiss. ℈ij.
Costi arom. viri ʒij.
Incisa & Contusa l. a. D. *in Nodulo.*

S. Büschlein zum laxierenden Glieder-Wein.

Vinum in Morbo Virgineo.

℞. *Herb. meliss.*
mercurial.
nepetæ.
puleg. ana Mi.
Rad. bryon.
aristol. rot. ana ʒi.
Flor. calend.
cheyri ana p. ij.
Fol. sennæ sine stip. ʒi.
Rad. helleb. nigr. ʒi.
Agar. albiss. ʒiij.
sem. carthami ʒvi.
Limat. chalyb. ʒij.
Cassiæ lignea ver. æ ʒiij.
F. l. a. Nodulus.

D. S. Büschlein in Wein.

Vinum in Quartana.

℞. *Herb. absinth.*
card. bened.
scolopendr.
cuscutæ ana Mi.
Rad. filic.
polypod.
helleb. nigri ana ʒi.
Cortic. capparum
tamarisci
fumar.
genistæ ana p. ij.
Tinct. ♂ ʒiij.
Crem. ♀ albiss. ʒij.
Cinamom. electi ʒij.
Sem. anisi
fœniculi ana ʒiß.
F. l. a. Nodulus.

S. Laxierbüschlein

Potest hic nodulus adspergi *Tinctura* ♀ ♄*ata*. Si adest simul scorbutus, potest infundi in *vino cochleariæ.*

Vinum Medicatum in Tertiana.

℞. *Herb. absinth.*
centaur. min.
card. bened.
tertianariæ ana Mi.
Rad. cichor.
taraxaci
rhab. Mon. ana ʒi.
Flor. cichor.
hepat. nob. ana p. I.
Fol. sennæ sine stip. ʒiß.
♀ crudi ʒiii.
Santali rubri ʒij.
F. l. a. Nodulus.

S. Büschel zum Wein.

Rhabarbarum Monachorum in duplici dosi sumptum idem efficit ac verum.

Vinum Purgans in Epilepsia.

℞. *Rad. Pæon. justo temp. coll. ʒii.*
Herb. primul. veris Mi.
Flor. Pæon.
lil. convall.

tilia

tiliæ anap. iii.
Rad. helleb. nigri ʒi.
jalappæ ʒß.
cardamom.
cubeb. ana ʒiß.
Sem. Pæon. ʒi.
Adſpergantur hæ ſpecies ♒ *epilepticô compoſitô.*

F. l. a. Nodulus.

S. Sonderlich Büſchlein.

Vinum Martiale pro Delicatulis & ditioribus in Morbo Virgineô & omnibus obſtructionibus menſium.

℞. *Eſſent.* ♂ *Mynſ.* ʒi.
Caſſiæ lignea verâ ʒii.
Cinamom. electi ʒiß.
Antophyll. ʒi.
Stent hæc infuſa in vini malvatici lib. ij. in locô calidô per triduum, poſtea coletur per manicam Hippocratis & ad uſum colatura ſervetur. Doſ. ab ʒß. *ad* ʒi.

S. Sonderlicher Wein.

Pro *ſingulari arcanô* à quibusdam habetur infuſum ☿ crudi & chalybis cum aq. appropriatis pro diverſitate affectus conducibili, e. g. in malo hypochondriacô, cum ▽ aperitivâ compoſita, vel ▽ aperitivâ ex ſuccis deſtillatâ. *In ſcorbuto* cum ▽ antiſcorbuticis convenientibus, vel compoſ. Quercetani aut Dorncrellii. *In Obſtructione menſium*, cum aq. arthemiſ. comp. & aliis aquis deſtillatis. Vel etiam cum ſerô lactis ſumitur ♂ & ☿ ana, affunditur liquor ad eminentiam trium vel quatuor digitorum. Poteſt quoque edulcorari ſyrupis appropriatis & in variis affectibus uſurpari.

• *Si aquæ ſint compoſitæ* & deſtillatæ ex ſuccis; tunc melius extrahunt.

Tinctura ♂ compoſita fieri poteſt cum ☿ ſi coquantur & cum Spir. Vin. extrahuntur.

Vinum Chalybeatum cum vino Malvaticô præparatum multum facit, meliusque extrahit, quàm aliud, uti *Hartmannus in Praxi ait.*

Vinum Purgans elegantiſſimum.

℞. *Rad. mechoacannæ*
jalappæ ana ʒi.
Flaved. cort. citri recentiſſ. ʒiii
vel ʒß.

Infunde in vini lib. iß. Stent in infuſô per noctem, manè coletur, colatura edulcoretur cum ſaccharô, & ſic fit claretum. Poteſt quoque aliquid de elæoſaccharô cum cinamomo addi. Mechocanna datur in infuſô ad ʒß, jalappa ad ʒij.

Valigæ illa, quam multi pro arcanô habent, nihil aliud eſt, quàm jalappa, ab aliis Rhabarbarum Nigrum, dicta. Fit a. ita: Infunditur jalappa cum Spir. Vin. vel quod melius, cum ♒ citri & ſic benè percolata adhibetur; tingitur quoque interdum cum croco.

Vinum Medicatum in Tertianâ & aliis affectibus bilioſis.

℞. *Rhabarb. elect.* ʒij.
Flores centaur. min. p. ij.
Adſpergantur ♒ aperitivô Penoti,

Infund.

Infund. in ſ. q. Vini abſinth. v. g. ʒij. vel iij. Manè exprimatur & filtretur.
S. Purgierwein auf 1 mal.

In Quartanâ & affectibus Melancholicis.

℞. *Fol. Sennæ S. S.* ʒß.
Adſperg. ℞ cort. citri, affund. ſ. q. Vini, manè filtretur.
S. Lieblicher Purgierwein auf 1 mal.

℞. *Fol. Sennæ ſine ſtip.* ʒiii.
Rad. helleb. nigri ʒiß.
Flor. borrag.
bugl. ana p. i.
Adſperg. Tinct. ☿♄ atâ, infund. in ſ. q. vini abſinth. Stent per noctem, manè coletur & S. ut Suprà.

Vinum Purgans in Scorbuto.

℞. *Fol. Sennæ S. S.* ʒiij.
Rad. elleb. nigri ʒiß.
Infund. in ſ. q. Vini cochl. Stent in infuſô per noctem, manè filtra.
S. Purgierwein auf 1 mal.

In Affectibus Pectoris.

℞. *Agarici albiſſ.* ʒii.
Sem. carthami ʒiß.
Irroretur aquâ aſthmaticâ Imperat. Rudolphi infunde dein in ſ. q. Vini enulati, manè coletur.
S. Purgier- und Bruſtwein.

Claretum Antepilepticum.

℞. *Flor. tiliæ*
Pæon.
lil. convall.
beton. ana p. j.
Rad. Pæon. ℔ decr. coll. ʒi.
Fol. ſennæ ſine ſtip. ʒi.
Rad. helleb. nigri ʒvi.
Viſci quercini ʒß.
Herb. Lunariæ vera p. iij.
Cran. hum. raſp.
Ungul. alcis raſp. ana ʒiß.
Cubebar.
Cardamom. ana ʒi.
Vini rorismarini vel Rhenani Opt. q. ſ. Stent in infuſione per triduum, Colat. cum ſacch. ʒiv. edulc. & iterum coletur per manicam Hippocratis.
S. Sonderlich purgierend Claret auf etlichmal.

Iſtiusmodi *clareta* poſſunt quoque præparari ad præſervationem in Apoplexiam ex floribus anthos, primulæ veris, calendulæ, ſalviæ tunicæ ana p. iij. cum agar. & hermod. infundi & edulcorari. Edulcoratio quoque fieri poteſt per conſervas appropriatas, utpote flor. ſalv. anthos, tunicæ, majorque in his efficacia eſt.

Claretum Paſſulatum.

℞. *Herb. Pulmon.*
tuſſilag.
marrubii
hyſſopi ana p. ij.
Paſſul. min. vinô ablut. ʒij.
major. exacin. ʒi.
Fujub.
Sebeſten. ana N. vi.
ſem. cartham. ʒi.
agar. albiſſ. ʒvi.
mechoacannæ albiſſ. ʒi.
Sem. aniſi
fœniculi ana ʒii.
Infund. in ſ. q. hydromel. Stent in infuſô

fusô per 24. horas, cola per manicam Hippocratis.

S. Sonderlich laxierend Bruſt-Claret.

Claretum contra Calculum.

Elegantiſſimum claretum præparatur contra calculum ex rob juniperinô optimo, cui affunditur ℥ juniperi, poſteà colatur & edulcoratur cum Saccharô. Aliàs vocatur MALVATICUM JUNIPERINUM. Dos. cochl. j.

Tale claretum quoque poteſt parari ex rob ſambuci cum ℥ fl. ſambuci.

Claretum Stomachicum.

Paratur ex menthâ, rad. pimpinell. cum aromatibus ſtomachicis.

Vinum abſinthiacum purgans.

Paratur, ſi troſchiſci alhandal. â gr. x. ad xii. vel ad ſummum xv. infundantur in vinô abſinthiacô. Egregiè hoc pituitam, ut & alios humores viſcidos ac lentos purgat. Doſis eſt ʒij. vini abſinth. Hoc vinum *Pentaphoron* dicitur â Quibusdam. Nota, hoc vinum purgans aliis dicitur ℥ *vitæ purgans*. Poteſt melioris coloris & corroborationis ergo tingi cum croco:

Vinum Pectorale purgans.

℞. *Fol. Sennæ ſine ſtip. elect.* ʒi.
Rhabarb. electi ʒij.
Agar. trochiſc. ʒiij.
Turbith. elect. ʒiß.
Paſſul. min. ʒi.
Tamarind. ʒvi.
Jujub. N. vi.
Sem. aniſi
fæniculi ana ʒiß.
carthami ʒiij.
Rad. helenii ʒiij.
♀ *crudi* ʒß.
pulv. groſſi ſtomach. ʒij.

S. Species in ein Maas Wein.

Pro Epate.

℞. *Flor. violar.*
borrag.
acaciæ
Fol. card. bened.
marrubii albi ana Mj.
Rad. elen.
cappar. ana ʒij.
Cort. aurant. ʒiß.
Fol. ſennæ ſine ſtip. ʒi.
Rhab. electi ʒij.
Agarici trochiſcati ʒiß.
Paſſul. min. ʒi.
Adde ſi lubet ſpec. pro ▽ *vit. mul.* ʒiß. (*ſi ſc. ſit fœmina*)

S. Species in ein Maas Wein.

℞. *Herb. marrub. alb.*
ſcabioſ.
veronicæ
Flor. acaciæ ana miß.
Fol. ſennæ ſine ſtip. ʒi.
Mannæ ʒij.
Rhabarb. electi ʒij.
Paſſul. min. ʒiij.
Spec. groſſ. ſtom. ſine conf. ʒij.
♀ *crudi* ʒi.
M. D. incisa ad nodulum.

S. Species in ein Maas Wein.

℞. *Sem. fœnugraci*
lini

alth. ana ʒiß.
anisi
fœniculi
euphras. ana ʒi.
Flor. euphras.
verbenæ
melilot.
beton. ana p. iß.
Tutiæ præp.
Sarcocollæ ana ℈iv.
Silf. ℈ij.
Croci
camphoræ ana gr. v.

Inciſa & Contuſa D. ad Chartam.

℞. Summit. abſinth. Mj.
Com. marrubii albi
Fol. meliſſæ
matricariæ
Flor. cent. min. ana p. ij.
Rhab. electi ʒiß.
Croci integri ℈ß.
Spec. ▽ vitæ mulierum
♀ crudi ana ʒi.
Lim. ♂ ʒß.

M. D. ad Nodul.

S. Species in 1. Maas Wein zu legen.

℞. Sarſaparillæ ʒij.
Rad. helen. ʒi.

M. D. ad Sacculum.

S. Sachen ins Trincken zu legen.

℞. Sarſapar. ʒß.
Rad. Chinæ ʒij.

M. S. Sachen in 2. Maaß Wein zu legen.

℞. Spec. aq. vitæ mul. ʒii.
rhab. electi ʒi.
Croci integri ʒß.

M. S. Sachen in 1. Maaß Wein zu legen.

℞. Summit. Pini
abſinth.
Flor. cent. min. ana Mj.
Fol. meliſſæ mij.
card. bened.
ſcolopend.
marrubii albi ana p. j.
Rad. ſarſapar. ʒiß.
helenii ʒß.
Baccarum lauri N. 3.
Zedoariæ ʒiß.

M. D. Groſſo modô inciſa.

℞. Fol. ſennæ ſinæ ſtip. ʒiß.
agar. troch. ʒß.
Rad. elleb. nigri ʒiij.
Rhabarb. ʒii.
Fol. ſcolopendr.
card. bened.
Flor. viol.
cent. min.
chamædr.
fum. ana Mj.
♀ crudi ʒi.
Spec. groſſæ ſtomach. ſine confect. ʒii.
Rad. cichor. ʒiii.

S. Species zum Laxierwein.

℞. Rad. liquirit. ras.
enulæ ana ʒii.
Sem. fœnicul. ʒiß.
Paſſul. enucleat.
Prun. Damaſcen. ana ʒß.
Ficuum
Dactyl. ping. ana N. 3.
Fol. veronicæ
card. bened. ana p. i.
ſennæ electæ ʒiij.
Rhab. electi
Agar. trochiſcati ana ʒß.

Coq.

Coq. in s. q. aquæ communis ad ℥ii.
in Col. dissolvæ mannæ Calabrinæ ℥i.
S. Brustlaxierender Tranck auf 1 mal.
℞. *Rad. ebuli*
sambuci
ireos nostr. ana ℥ß.
S. Wurtzeln ins Trincken.
℞. *Summit. Pini* Mj.
Flor. cent. min.
chamædr. veræ
chamæp.
Fol. card. bened.
scolopend. ana p. iß.
Sem. aquileg.
fænic.
anisi
dauci Cretici ana ℥i.
Rad. helen.
capparum
Cort. aurant. ana ℥iß.
Fol. sennæ sine stip. elect. ℥iß.
Rhab. electi
agarici trochisc. ana ℥ii.
☿ *crudi* ℥ß.
Tamarind. ℥i.
M. S. Sachen in 1. Maas Wein zu legen.
℞. *Fol. sennæ sive stip. el.* ℥ß.
Rhab. electi ℥ij.
Mannæ Calabrinæ ℥ii.
Flor. acaciæ Mi.
sem. fæniculi ℥iß.
Passul. min. ℥ii.
Macis ℥ß.
M. D. ad Nodulum.
S. Säcklein in ein halb Maß Wein.

In lctero.

℞. *Rhab. electi* ℥ij.
Rad. caryophill. ℥ß.
Croci ∋ß.
stercor. anserini ℥ß.
Flor. centaur.
Persic.
Herb. card. bened.
scolopend.
fragar. ana Mj.
Rad. urticæ ℥ij.
fænic. ℥iii.
Limat. ♂ ℥ß.
☿ ℥iij.
Incisa & Contusa.
D. ad Chartam.
℞. *Flor. fum.*
cent. min.
Fol. card. bened. ana Mj.
sennæ sine stip. ℥ii.
Rhabarb. elect. ℥ß.
Rad. helen. ℥iß.
cort. aurant. ℥i.
D. ad Chartam.
S. Sachen in ein halb Maß Wein.

Caput III.

De

Potionibus & Julepis.

Potiones Purgantes cum Pulveribus.

℞ *Ec. Decoct. fumar. cum serô lactis* ℥ij.
Syr. de fumar. compos. ℥vi.
Pulv. diasennæ Montagn. vel senn. ℥i.
♈ *cinamom.* ℥i. *vel*
elæosacch. cinamom. gr. v. M.
S. Purgier und blutreinigender Tranck auf einmal.

In affectibus melancholicis & scorbuticis,

℞. *Pulv. panchym. Querc.* ʒi.
decoct. com. ʒii.
syr. de pantagog Horstii ʒß.

S. Purgiertranck umzurütteln auf einmal.

In affectibus à serosis humoribus præcipuè valet.

℞. *Pulv. cathol. purg.* ϑi.
syr. vel julep. ros. ʒii.
▽ *appropr. q. s.*

S. Purgiertranck auf einmal.

℞. *Pulv. cathol. purg.* ϑi.
Essent. ophthalm. ʒi.
syr. de beton. q. s.

S. Purgierend Augensäfftlein auf einmal.

Si humores pelluntur ad oculos hoc confert.

℞. *Pulv. cathol. purg.* ϑi.
Essent. arthet. ʒi.
syr. de beton. q. s.

S. Purgiersäfftlein auf 1mal in arthritide.

℞. *Pulv. cathol. purg* ϑi.
Ess. contra arthritid. vagam ʒi.
syr. scelotyrb. Foresti q. s.

S. Purgiersäfftlein auf einmal.

Mirificè prodest in arthritide vaga ad eductionem humoris.

℞. *Pulvis arthet. Paracelsi. vel Ang. salæ* ßß. *vel* ʒi.
Essent. chamæd. chamæp. ana ʒß.
Syrup. de beton. q. s.

S. Sonderlicher Purgiersafft auf einmal.

℞. *Pulv. cholalog. Querc.* ϑii. *vel* ʒi.
syr. de cich. cum rhab. ʒß.
▽ *cich. q. s.*
Pro potiunculâ.

S. Purgiersäfftlein auf einmal.

In affectibus hepatis biliosis, febre tertianâ &c.

℞. *Scammon. rosat. vel cholag. insuccat. Aug. gr. x. vel xii.*
julepi rosacei ʒß:
hepat. rubr. gr. vi.
M. S. ut suprà.

℞. *Pulv. melanagog. Quercet.*
syr. de pom. lax. ʒß.
▽ *cinam. borrag. q. s. pro aliquâ dilutione.*

S. Purgiersäfftlein auf einmal.

In affectibus melancholicis & scorbuticis.

℞. *Pulv. specif. phlegmag. Ang. Sale vel Quercet.* ϑii. *vel* ʒi.
syr. phlegmag. ʒiij.
▽ *appropr. parti affectæ q. s.*
Pro potione.

S. Purgiertranck.

In affectibus phlegmaticis ac pituitosis.

℞. *Spec. diajalap.* ʒß. *vel* ϑii.
syr. flor. Persic. ʒiij.
▽ *flor. acaciæ q. s.*

S. Purgiertränckle in auf einmal.

In affe-

In affectibus serosis convenit, pituitam, bilem, flatus ac reliquas serositates per inferiora sine molestiâ educit.

℞. *Spec. diajal. Mynſ.* ʒß. *ad* ʒi.
M. *cum* ▽ *& ſyr.*
Fiunt ita:
℞. *Rad. jalappæ optim. vel reſinos.* ʒiiß.
acid. ☿ ϑxi.
♌ *cinam.* ϑi.
M. F. Pulvis.

Doſ. à ʒß. ad ʒj. *Vid. Mynſ. pag.* 125. Est elegantissimum, ait ipse, purgans melancholicum, quod unusquisque maximè habeat commendatum. Præcipuè confert in serô educendô.

Potiones cum Essentiis.

℞. *Eſſent. cathol. purg.* ʒß. *l.* ʒi.
ſyr. roſ. ʒii.

M. S. Purgiersafft auf einmal/ in affectibus serosis.

℞. *Eſſent. elaterii* ϑii.
cathol. ϑi. *vel* ʒß.
ſyr. de canella
roſarum ana q. ſ.
M. F. Potio.

S. Purgiersafft auf einmal wol umzurütteln.

Conducit quoque in affectibus melancholicis ac pituitosis.

Sic quoque multæ aliæ Potiones cum essentiis fieri possunt proque diversitate humorum peccantium variari.

℞. *Eſſent. jalap.*
fol. ſennæ ana ϑiß.
Syr. diaſereos.
cich. cum rhab. ana ʒß.
Extract. diacitri ϑii. ʒii.
aq. agrimon. ʒi.
cinamomi ʒi.
M. F. Potio.

℞. *Syr. de cich. cum rhab.* ʒvi.
ros. ſolut. ʒß.
Sang. rhab. ʒi.
Res. jalappæ gr. i.
Crem. ☿ *gr.* v.
Aq. jaceæ ʒi.
cinamomi cochl. i. *M.*

Potiones cum Extractis.

℞. *Extract. Rhabarb. gr.* xii.
Scammon. roſ. gr. v. *vel* vi.
Diſſolv. in ſ. q. ▽ *cichor. vel aliaquadam appropriatâ, adde*
Syr. de cich. cum rhab. q. ſ.
M. F. Potio.

S. Purgierend Tränklein wohl umzurütteln auf 1 mal.

Usurpatur in affectibus biliosis hepaticis.

℞. *Extract. cholagog.* ϑi.
ſcammon. ros. gr. vi.
Diſſolv. in ſ. q. ▽ *epat.*

Adde *Syr. de cich. cum rhab.*

S. Gall-ausführendes Tränklein.

Possunt quoque addi Syr. de epat. nob. it. Species diatrion santalon aliaque.

℞. *Scammon. ros. gr.* xi.
Sacch. albi vel etiam
Man. Chriſti perlat. ʒii.
Succ. citri rec. expr. q. ſ.

S. Purgiertränklein auf 1 mal.

Possunt quoque addi gr. IV. vel V. elæosacch. citri: Præparationem ejus vid. apud. *Myns. pag.* 40.

℞. *Extr. fol. sennæ* ℈i.
ellēb. nigri gr. viii.
Scammon. ros. gr. iv.
c. s. q. seri lactis dest. & Syr. de pom.
F. Potio.

S. Purgiertranck auf einmal. in affectibus melancholicis.

℞. *Extract. melanagog.* ℈i. *ad* ℈ii.
Dissolv. in s. q. ▽ *cinam. borrag. & syr. de pom.*
F. l. a. Potio.
cui addi possunt gr. ii. vel iii.
☥ *per inf. purg.*

Prodest in Maniâ, febre quartana &c.

℞. *Extr. diacarth.* ℈ii, ℥i.
Dissolv. in ▽ *cephal. ad intra & Syr. de betonicâ q. s.*
S. ut Suprà.

Est phlegmagogum & cephalicum.

In *affectibus thoracis* seu pectoralibus ortum â phlegmate trahentibus dissolvi potest hoc electuarium in ▽ asthmat. Imper. Rudolphi & addi Syrupus de jujubis vel alius appropriatus.

℞. *Extract. diacarthami* ʒß.
agarici gr. vi.
Dissolv. in ▽ *appropriatâ & Syrup. pro Potiunculâ phlegmagogâ q. s.*

S. Tranck auf einmal.

℞. *Extr. esulæ gr. viii.*
Resin. jalappæ gr. vi.
c. s. q. ▽ *flor. acaciæ &*
Syr. flor. Persic.
F. l. a. Potio.

S. Purgiertranck. Conducit in affectibus serosis.

℞. *Extr. esulæ* ℈ß.
elat. gr. vi.
Mag. gummi de Peru gr. iv.
cum syr flor. Persic. &
▽ *appropr.*
F. l. a Potio.

S. Wasserführend Tränclein auf einmal.

Similiter prodest in affectibus serosis.

℞. *Resin. jalappæ*
Scammon. ♀ *ana gr. vi.*
Magist. gummi gotte gr. iv.
cum s. q. Syr. de acacia
F. l. a. Potiuncula.

S. Purgirender Tranck auf einmal.

Potest quoque misceri cum sacharô & addi succus citri recenter expressus.

℞. *Syr. de cich. cum rahab.*
ros. solut. ana ʒvi.
Aq. veron.
nasturtii ana ʒß.
agrimon. ʒvi.
Extract. diacitri ℈iv.
∽ *cochl.* ℈ß.
▽ *cinamom.* ʒi. *M.*

Potiones cum Electuariis.

℞. *Catharct. Reg. Myns.* ʒi. ℈iv.
Dissolv. cum s. q. ▽ *& julepi rosati,*
F. Potiuncula.

D. S. Lieblich Laxiertränclein auf einmal.

Vid. catharct. Reg. apud Myns. pag. 288. Convenit in affectibus biliosis, caliditate hepatis aliarumque partium, ut & febribus.

℞. *Catharct. ros. Myns.* ʒii.
Dissolve in s. q. ▽ *cichor &*
Syr. conserv. rad. cichor. vel
ros.

ros. solut. M.

S. Lieblich Purgiertränclein auf 1mal.

Prodest similiter in affectibus hepatis bilioſis & præprimis in febre tertianâ, ſi cum ▽ taraxaci diſſolvatur.

℞. *Cathart. Cæſar. Myns. ʒi.*

Diſſolve in ſ. q. ▽ appropr. vel ſyrup. in affectibus capitis frigidis uſitatis, ut ▽ carmin. Dorncrellii & Syr. de cort. citri, vel ▽ cephal. ad intra & ſyr. de betonicâ. In affectibus pectoris cum ▽ appropr. vel ▽ aſthmat. & Syr. pector. q. ſ.

S. Purgierſäfftlein.

℞. *Cathartic. violat. Myns. ʒii.*
Diſſolv. in ▽ chamædr. vel artic. ad extra & Syr. de betonicâ,

S. Purgiertranck.

In arthritide dolore iſchiadicô & omnibus affectibus nervorum.

℞. *Cathart. Caryoph. ʒi. ad ʒiß.*
Diſſolv. in ſ. q. ▽ appropriat. in affectibus frigidis capitis, pectoris, aſthmate, affectibus articulorum, Colica &c.

Potiones quædam Purgantes veteribus uſitatæ.

Has potiones præſcripſerunt vel cum vel ſine colaturâ:

℞. *Decoct. aperit. q. ſ.*
In quo diſſolv. Elect. diacathol. ʒi.

S. Purgiertranck.

℞. *Conſ. Hamech. ʒß.*
Diſſolv. in ſ. q. ▽ fumariæ, adde ſyr. de fum. compoſ. ʒi.
▽ cinam. borrag. ʒii.

S. Purgiertranck auf einmal. In Scorbuto.

℞. *Decoct. Pectoral. q. ſ.*
Diſſolv. in eô Elect. diacartham. ʒß. Syrup. diaſereos Andernaci ʒi, ∽ aniſi ʒi.

S. Purgiertranck auf einmal.

Pectoralis eſt hæc potio, ad aſthma & alios affectus conducibilis.

℞. *Decoct. pectoral. q. ſ.*
Diſſolve in eô Elect. diaphœnic. ʒi. Cola & Colaturæ adde ſyr. viol. ſolut. ʒx. ▽ aſthmat. ʒi.

S. Bruſttranck auf einmal.

℞. ▽ *taraxaci cichorei ana ʒß.*
Diſſolv. in illis electuarium de ſuccô roſ. ʒvi. Coletur. Colaturæ adde ſyr. roſ. ſolut. ʒi. ∽ roſ. gutt. v.

M. D. S. Purgiertränclein auf einmal.

In affectibus bilioſis, etiam in febribus.

℞. *Decoct. aperit. ʒiiß.*
Diſſolv. in eô Elect. lenitiv. ʒi. Cola, Colaturæ adde ſyr. roſ. ſolut. ʒß. ∽ roſ. gutt. v. ſyr. de pomis laxat. ʒvi. ▽ cinamom. ʒi.

M. F. Hauſtus. S. ut ſuprà.

℞. *Fol. ſennæ ſine ſtip. elect. ʒiii. macis ʒi. paſſul. min. ʒiß.*
Infund. in ſ. q. vini, manè ebulliant, colaturæ adde mannæ electæ ʒiß. ▽ cinamomi parum.

M. F. Potio.

℞. *Infuſi laxativi ʒiii. Mannæ electæ ʒiß.*

Cryſtall.

Chrystall. ♀ ʒi.
M. F. Haustus.

℞. *Rhab. elect.* ʒii.
Raſ. CC. ex apice ʒi.
Rad. Pæon.
Zedoar.
galang. ana ʒß.
ſem. fœnic. ʒi.
Antophyll.
cinamom.
macis ana ʒß.
croci integri ∋i.
Incid. ad Nodulum in ſynd. albô.

S. Kindbetter-Säcklein in Wein.

℞. *Elect. cathol.* ʒv.
diaprun. laxat. ʒiii.
Syr. roſ. ſolut. ſimpl. ʒi.
▽ *flor. acatiæ q. s.* F. Potio.

S. Purgier tranck.

℞. *Mannæ liquidæ* ʒß.
Eſſent. cort. citri ʒi.

S. Lavier-Wäſſerlein.

Julepi cum Decoctis Præparati.

℞. *Decoct. hordei cum CC. lib.* 1.
Syrup. rubi id. ʒiii.
℥ ⊕ *vel aceti rub. id. q. s. pro grato acore.*

M. D. S. Stärck-Julep auf einmal.
Prodeſt in febribus malignis, præſervat & roborat.

℞. *Decoct. hordei cum CC. &*
Rad. ſcorzon. ℔. iß.
Syrup. rub. id.
acetoſellæ.
ſucci citri ana ʒi.
℥ ⊕ *Philoſ. q. s.*
Pro gratô acore, M. F. Potio.

S. Kühl- und Stärck-Julep in febribus ardentibus malignis.

℞. ▽ *Endiv.*
lactuc. ana ʒiv.
Decoct. alterant. ʒiv.
Syr. de ſuccô ceraſor. nigr. ʒi.
℥ ⊕ ♂ *q. s.*

S. Alterativ-Julep. In affectibus hepatis biliosis.

℞. ▽ *flor. Nymph.*
lactucæ
ſemperviv. ana ʒii.
melonum ʒiß.
Syr. de Nymph. ʒiii.
Tinct. violar.
roſarum ana ʒi.

S. Kühlend Stärck-Julep. Conducit in febre hectica.

℞. *Decoct. hord.* ℔ 1.
Syr. de ſuccor. roſ.
ceras. nigr. ana ʒii.
berb. ʒi.
ſucci citri recenter expreſſi, vel
℥ ⊕ *q. s. pro grato acore.*

S. Kühl und Stärck-Julep. Ubi alteratione opus est.

℞. *Decoct. hord. cum CC.* ℔ 1.
alter. uſit. ʒiii.
Syr. de ſuccô citri ʒii.
Tinct. viol.
roſar. ana ʒii.

M. S. Kühl- und Stärck-Julep.

℞. *Decoct. hord. cum CC.* ℔ 1.
Syrup. florum aquileg. ʒiii.
Tinct. flor. aquil. ʒii.
℥ ⊕ *Philoſ. ritè præp. q. s.*
Pro gratô acore.

S. Julep auf etlichmal. In variolis & morbillis maximè prodeſt.

℞. *Decoct. alterant.* ʒvi.
▽ *endiv.*
cichor.

roſar.

rosar. ana ʒiii.
syrup. de succo citri
berber. ana ʒi.
℞ ⊕ ♂ *q. s.*
Pro gratô acore.

S. Kühl- und Leber-Julep auf etlichmal.

℞. *Decoct. hord. cum CC. lib. iß.*
in quô decoque rad. Scorzon. ʒii. Col.
adde *Syr. de succô ribium*
herberum
citri ana ʒi.
℞ ⊕ *q. s.*

S. Kühl- und Stärck-Julep.

In febribus malignis, quibus maximè medetur radix Scorzoneræ secundum Recentiores.

℞. *Hord. mundi Man. j.*
Passul. min. ʒii.
Coq. in s. q. ▽ *ad crepaturam hordei, in colaturam calidam infunde*
Flor. rosarum
tunicæ
borrag.
bugloss. ana p. ij.
℞ ⊕ ℈i.
Posteà filtr. S. ut Suprà.
℞. *Decoct. alterant. ʒvi.*
▽ *cichor.*
endiv.
tarax.
lactucæ ana ʒii.
Syr. de succô frag.
ribium ana ʒi.

S. Kühl- und Stärck-Julep.

℞. ▽ *cichor.*
rosarum ana ʒiij.
Julep. ros. ʒi.
Tinctur. bellid.
ros.
viol. ana ℈i.

S. Alterir-Julep.

℞. *Decoct. CC. vel potius Priapi C.*
mensuram ß.
Syr. cyd. Ferdinandi sine sacch.
ʒii.
Conf. alkerm. compl. ʒß.

S. Julep in Dysenteriâ.

Julepi cum Infusione.

℞. *Flor. pap. rhœad. Mi.*
Affunde ▽ *card. Mariæ*
bened.
flor. acaciæ ana ʒiv.
℞ ⊕
☉ *ana ℈i.*

Spiritus sensim ac sensim instillentur, stent in infusione per noctem, vel aliquot saltem horas, coletur, dein filtretur & edulcoretur, additô Syr. pap. rhœad.

S. Julep gegen das Seitenstechen.

Mirè conducit in Pleuritide & aliis laterum affectibus.

℞. *Flor. ros. miß.*
borrag.
bugloss.
tunicæ ana p. ij.
Infunde in s. q. Decoct. hordei cum CC. aciduletur cum ℞ ⊕ *Phil. Stent. in infus. Posteà colentur, edulcora cum saccharô vel syrupis appropriatis: Conducit in febribus malignis, imò in ipsâ Peste.*
℞. ▽ *scab.*
card. bened. ana ʒii.
Syr. flor. aquileg. ʒi.
de citrô comp. ʒiij.
Tinct. flor. aquileg. ℈ij.

S. Stärcken- und Treib-Julep.

Convenit in variolis & morbillis; si

adest metus epilepsiæ, possunt addi Syrupus & Tinct. florum Pœniæ.

℞. *Syr. viol.*
acetos. Citri ana ʒi.
▽ *flor. Sambuci*
cichorei ana ʒiij.
℥ ⊕ *gutt.* 40.
Fontanæ limp. lib. ii.
F. Julepus.

℞. *Julepi laxat.* ʒiv.
▽ *cinam.* ʒi.

M. S. Laxier-Julep.

℞. *Julepi laxat.* ʒiv.
Syr. ros. solut. ʒi.

S. Laxiertränclein.

℞. *Tinct. rosar.*
Syr. acetos. citri
rubi idæi ana ʒi.
Confect. alkerm. complet. ʒi.
▽ *font. lib. ij.*
℥ ⊕ *g. viij. vel* ℈ß.
M. F. Julepus.

℞. ▽ *Flor. papav. errat.*
cardui Mariæ ana ʒiij.
Syr. flor. pap. errat. ʒii.

S. Tränclein offt davon zu trincken.

Julepi cum Conservis.

℞. *Conserv. flor. tunicæ*
rosar.
acetos. ana ʒi.

Affunde s. q. ▽ *hord. cum CC. vel aliis appropr. Dissolve in marmoreo mortario, vel indantur vitro benè clauso ad unam vel alteram ebullitionem Cola & filtra.*

S. Hertzstärckender Julep.

Est cordialis in febribus aliisque affectibus usurpandus.

℞. *Conserv. flor. pap. rhœad.* ʒij.
Contunde in Mortario marmoreo, affunde
▽ *antipleuriticam*
card. mariæ ana ʒiiß.

Ebulliant, deindè in vitrò benè clausò, cola, colatura edulcoretur.
Syr. flor. papav. ʒii. *vel* ʒiij.

S. Julep gegen das Seiten Stechen.

maximè conducibilis in pleuritide.

℞. *Conf. ros.* ʒiß.
viol. ʒi.
borrag.
buglossæ
Rob. ribium ana ʒvi.

Dissolve vel ebulliant in Decoctò hordei vel appropriatis aquis, coletur deinde,
Col ℞. *lib. ij.*

S. Hertzstärckender Julep.

Inconfortatione cordis, aliorumq; viscerum.

℞. *Decoct. hord. simpl. lib. j.*
Dissolve in eo pulp. tamarind. q. s. ad gratum acorem & justam pelluciditatem

D. S. Säuerlich Kühl-Julep.

In *affectibus* & *febribus biliosis.* Potest etiam in Tertianâ pro potu ordinario dissolvi pulpa tamarindin. in serò lactis, refrigerat enim & alvum servat apertam.

℞. ▽ *Nymph.*
Portulac. ana ʒiij.
sperm. ran. ʒiß.
Syr. de cor. Querc. ʒi.
portul. ʒß.
Sacch. ♄ *gr. vii.*
M. D. In fictili.

S. Julep gegen das grosse Nasenbluten.

℞. ▽

℞. ▽ *plantag.*
portul.
sperm. ran. ana ʒiß.
Syrup. de portul. ʒi.
☉ *tabul.* ʒiv.

S. Julep gegen das Nasenbluten.

Elegantissimus Julepus pro Ditioribus potest præparari ex ▽ pulp. citri destill. ver. (non ex illa, quæ cum ♌ destillatur) cum syrupô vel succô citri, si addatur quid de elæosacchari citri, vel essentia ex totô citrô. Conducit mirabiliter in febribus malignis, ut & in Peste. Suavissimi est saporis.

POTIONES VARIÆ.

℞. ▽ *apoplecticæ* ʒiß.
lil. convall.
ceras nigr. ana ʒß.

M. S. Wasser alle Stund ein Löffel voll.

℞. *Oxymel. pector.* ʒi.
♌ *fœniculi gutt.* iv.
aniſi ʒß.
▽ *flor. acaciæ* ʒi. *M.*
℞. *Balsam. embryonis*
▽ *vit. Mulierum ana* ʒiß.

S. Wasser.

℞. ♌ *amygd. dulc. rec. expr.* ʒiß.
Syr. pap. errat. ʒi.
ocul. ♎ *præp.* ʒi.
▽ *scab.* ʒii.
camph. gr. ij.

M. D. S. Tränklein auf einmal warm zu trincken.

℞. *Fol. scabos.*
card. bened.
verb. ana mß.
Fol. senn. sine stip. ʒiij.
Rhabarb. ʒß.
agar. troch. ʒi.
sem. fœn. ʒiß.
Ficuum
Dactylorum ana N. iij.
Coq. in s. q. ▽ *Card. bened. ad* ʒii. *in colaturâ dissolve Mannæ* ʒi.

S. Tränklein auf einmal.

℞. *Syr. pap. errat.* ʒii.
de liquirit
hyss. ana ʒi.
▽ *scab.*
card. bened. vel Mar. ana ʒi.

S. Safft stündlich ein Löffel voll.

℞. *Oxym. pector.* ʒß.
Syr. de hyssop. ʒi.
▽ *hyssopi* ʒii.

M. S. Brustsafft.

℞. *Myv. cyos. arom.* ʒi.
Syr. pap. simpl.
▽ *plantag. ana* ʒii.

M. S. Magensafft.

℞. *Ciner. absinth. vel artemis.* Miij.
summit. Pini Mii.
geniſtæ
alth. ana Mj.
Vin. generos. Mens. iß.

Fiat lixivium idque trajiciatur quinquies.

S. Laugen täglich zu gebrauchen.

POTIONES ALIÆ.

℞. ▽ *cord. Herc. Sax.* ʒiß.
Diascord. Fracastorii ʒi.
Confect. de hyacintho ʒi.
Syr. de citro comp. ʒß.

M. S. Schweißtranck auf einmal. In Peste & febribus petechialibus conducit.

℞. ▽ *cord. Saxon.* ʒiß.
Tinct. bezoard. ʒi.

Conf. de hyacinth.
alkerm. ana ʒi.
Syr. de citrô comp. ʒß.

D.S. Hertzstärckend Schweißtranck auf 1mal.

Conducit in omnibus affectibus malignis, in Peste & ejusmodi aliis.

℞. ▽ *scordii* ʒi.
scorzon.
galeg. ana ʒß.
CC. sine △ ʒii.
☿ *diaphor.* ʒi.
Syr. de succo scord. ʒß.

S. Schweißtreibender Tranck wol umzurütteln.

Pro expulsione in Peste & febribus malignis.

℞. ▽ *cord. Saxon.* ʒiß.
Pulv. bezoard. Sennerti ʒß. *vel* ʒii.
bezoard. ☉*ris gr. viij.*
Syr. flor. calend. ʒß.

S. Schweißtranck wohl umzurütteln auf einmal.

Ad promovendum sudorem in febribus malignis.

℞. ▽ *cord. Herc. Saxon.* ʒi.
scorzon. ʒß.
Mag. CC.
spin. viper. ana ʒß.
Bez. ☉*ris gr. viij.*
Man. Christi perlat. ʒii.

S. Kräfftiger Hertz- und austreibender Tranck auf einmal/ pro ditioribus.

In Colica Secretum Cratonis.

℞. ♎ *amygd. dulc.* ʒiiß.
Vin. Malvatici ʒij.
Spermat. ceti non rancidi sed electi ʒß.

M. Ibidem.

℞. ♎ *amygd. dulc.* ʒj.
cryst. ♃ ʒi.
ocul. ♋ ʒß.
Vini ʒiiß.

F. Haustus tepidus.

adde ♎ *stillat. macis g. iv.*

M. S. Tränklein auf einmal.

℞. *Corall. rubr. præp.*
margar. præp. ana ʒß.
bezoard. Orient. gr. v.
CC. Phil. præp.
ocul. ♋ *præp. ana* ʒi.
succin. præp. ʒß.
▽ *fumar.*
scord.
card. Mar. ana ʒi.
Man. Christi perlat. ʒi.

S. Wasser alle Stund ein Löffel voll zu nehmen.

℞. ☿ *diaphoret.* ʒß.
syr. rub. idæi ʒß.
▽ *acetos.* ʒi.

S. Kühlender Safft auf einmal.

℞. *Vini Malvat.*
▽ *cinamom. ana* ʒi.
♎ *amygd. dulc. rec. expr.* ʒi.
syr. papav. simpl. ʒiii.
♎ *anethi gutt. v.*

M. S. Schmertzenstillendes Tränklein.

℞. ▽ *antepilept. Lang.*
apopl. Ejusd.
hirund. cum castor. ana ʒi.
asthmat. ʒß.
Syr. acetos. citri ʒiii.

S. Schlagwasser offt ein Löffel voll.

℞. ▽ *flor. aurant* ʒii.
cham. comp. ʒiv.

cala-

calaminth. ʒv.
Sacchari albi candisati ʒi.
Essent. cort. citri ℈ii.

M. S. Wasser vor die Schmertzen drey Löffel voll.

℞. ▽ *fragorum*
malvæ ana ʒviii.
♏ ⊖ ℈i.
syr. fragor. ʒi.

M. S. Wasser.

POTIONES CONFORTANTES Post nimium sudorem in Febribus Malignis.

℞. ▽ *flor. borrag.*
bugloss.
pulp. citri ana ʒii.
syr. flor. tunicæ ʒiß.
conf. alkermes ʒi.
mag. cord. ℈ß. *ad* ℈i.

M. S. Kräfftig Hertzstärckender Tranck auf etlichmal.

℞. ▽ *flor. borrag.*
bugloss.
meliss.
calendul. ana ʒii.
acetosæ
acetosellæ ana ʒi.
CC. sine △
Eboris sine △ *ana* ʒi.
syr. de succo citri ʒiß.

M. S. Stärcktranck auf einmal.

℞. ▽ *fumar.*
scabios.
flor. aquileg. ana ʒiß.
CC. sine △ ʒi.
♆ *diaphor.* ʒß.
julepi Sambucini ʒvi.
rosarum ʒß.

S. Austreibender Tranck auf etlichmal.

Conducit hæc potio in Variolis & Morbillis expellendis.

℞. ▽ *cord. Hercul. Saxon.*
cordis Cervi ana ʒiß.
Conf. alkermes ʒi.
Oss. de corde cervi gr. xv.
syr. flor. borrag.
bugloss. ana ʒiii.

S. Sonderlicher Tranck gegen das Hertzklopffen.

In *palpitatione cordis* mirificè conducit & magnarum est virium.

℞. ▽ *card. Mariæ*
bened.
flor. papav. rhœad. ana ʒii.
Dent. apri præp. ʒi.
Mand. lucii piscis ℈ii.
syr. de succo pap. rhœad. ʒi.

S. Stärcktränclein gegen das Seitenstechen wol umzurütteln auf etlichmal.

Insignis est hujus vis in Pleuritide. Dos. 2. vel 3. cochlearia.

℞. ▽ *card. bened.*
Mariæ
flor. acaciæ
pap. rhœad. ana ʒii.
♏ *antipleur.* ℈i.
syr. flor. pap. rhœad. ʒi.

S. Stärcktranck gegen das Seitenstechen 2. Löffel voll auf einmal.

Ad *Potiones* non immeritò referuntur illæ Potiones, quæ ex aromaticis constant pro ditioribus æquè ac pauperculis Mulieribus cum vel sine speciebus præparatæ & in quibusdam locis usitatissimæ, quæ imprægnationem veram conservare ac roborare, falsam autem ejicere creduntur.

duntur, *vid. Schröderus p. 230.* Dicuntur Moreta à Moris seu diamoro ingrediente. Hisce tamen meritò præfertur Tinctura coralliorum, quæ tamen etiam misceri potest cum ejusmodi Moreto, & erit illud efficacius.

Ad Potiones etiam referuntur.

FERMENTATA.

℞. *Passul. min. lot. ℥xvi.*
▽ font. an. puriss. canth. ij.
♀ crudi ℥ii.

Digere in locô calido vel MB. per 3. aut plures horas in lenissimô calore: Postea removeantur, indantur vasculo quercino (In his enim vasis optimè fit fermentatio) addatur in linteô fermenti optimi parum, ad magnitudinem nucis castaneæ, postea iterum per 24. horas ponatur in locum tepidum; Abhinc per 24. horas ponatur in locum frigidum, sic enim acquirit saporem musti, siqueaddantur specifica in inflammationibus renum ac hepatis plurimùm pollebit, v. g. *in affectibus hepatis* santali rubr. rad. & flor. cichor. hepat. nobilis. *In febribus malignis* rad. scorzoneræ, acetosæ: Flor. rosarum, borrag. buglossæ, tunicæ, calendulæ, qui flores colorem huic vino impertiunt. *In affectibus renum* flores malvæ calcatrippæ. *In hydrope* rad. vincetox. flor. cichor. sant. rubr. *In Dysenteriâ* rad. plantag. tormentillæ. Pro acquirendo sapore gratiore possunt admisceri cortices citri recenter ab albedine liberati, & aromata, ut cinamomum, caryophill. &c.

In Affectibus pectoris Fermentata fieri possunt cum radice Chinæ & Sarsapar. vid. de hisce *Angel. Salam in Saccarolog. part. 1. c. x. & seqq.* Sumendæ autem sunt radices tales ut & alia, quæ ingratum saporem non habent.

Ex rub. id. paratur elegantissimum fermentatum in febribus.

Ex lentisco cum flor. hypericonis in ulceribus Renum.

In catharris salsis ex lignô sassafras & rad. Chinæ, caryophill. Flor. betonicæ, anthos.

℞. *Passul. min. lot. ℥iv.*
Hor. rs. rubr. Mj.
cichor. p. iv.
sant. al. rubr. ℥ß.
crem. ♀ albiss ℥ij.

Macerentur cum s. q. ▽ font. vel ▽ ▽ Destill. in MB. Postea coletur & addatur parùm fermenti, Elapsô triduô exhiberi potest.

Fermentata acquirunt Vini colorem, sicut ex passulis potest fieri vinum factitium, *vid. Salam.*

CAP.

CAPUT IV.

De

VOMITORIIS.

VOMITORIA in formâ PULVERIS.

℞. *Rad. asari* ʒß. *ad* ʒi.
D. S. Brech-Pulver auf 1 mal.
℞. ☉ *Fol. asari N. vi.*
Pulveris & D. pro dosi.
℞. ☾ ☉ ℈i, *vel* ʒß.
S. Ut suprà.
℞. ☉ *albi Vomitivi ritè præp. & depur.* ℈i.
S. Brechpulver auf 1 mal.
℞. ☾ ☉ ʒß.
Manus Christi simpl. ℈i.
S. Brech-Pulver.
℞. *Pulv. asari* ℈i.
☾ ☉ ʒß.
S. Ut suprà.
℞. *Gummi de Peru non præp. gr. vij.*
S Ut suprà.
Hoc gummi de Peru non purgatum purgat per superiora.
℞. *Pulv. asari* ℈i.
gummi de Peru gr. iv. l. v.
S. Brechpulver auf 1 mal.
℞. *Pulv. julorum jugland. exicc.* ℈ij. *vel* ʒi.
D. S. Ut suprà.
Commendatur maximè in venenis assumptis & febribus, *vid. Foelem in Praxi.*
℞. ♀ *emet. Mynsf. gr. iv. ad vi. D.*
℞. ♀ *emet. Mynsf. gr. iv.*
S. Brech-Saltz.
℞. *Spec. diæsul. Mynsf.* ʒß. *vel* ℈ii.
D. S.
℞. *Cort. & rad. jugland.* ʒi. *D.*
Quidam etiam propinant pulv. gratiolæ, quæ tamen melius in conservæ formâ exhibetur, quemadmodum emetica, quæ ex metallis fiunt, melius in infusô dantur.

VOMITORIA in formâ BOLI.

℞. *Conserv. gemmarum seu turionum sambuci* ʒiij.
F. Bolus.
S. Brechzucker auf 1 mal.
℞. *Conserv. oculor. sambuci* ʒi.
Pulv. asari ℈i.
syr. de canellâ parum.
F. l. a. Bolus.
S. Brechzucker auf 1 mal.
℞. *Conserv. Gratiolæ seu Gratiæ Dei* ʒij.
S. Brechzucker auf 1 mal.
℞. *Conserv. flor. Persic.* ʒii. *ad* ʒß.
S. Ut suprà.
℞. *Diasari Fernelii* ʒiii. *vel* ʒß.
c. s. q. sacch.
F. Boli N. ij. S. Ut suprà.

VOMITORIA cum ELECTUARIIS.

℞. *Pulp. passul. min.* ʒi.
☿ *vitæ corr. gr. iij. ad v.*
S. Brech-Lattwerg auf 1 mal.
℞. *Pulp. passul.* ʒi.
Croc. metallorum abs. gr. iij. ad vj.
D. S. Brechlattwerge auf 1 mal.
℞. *Con-*

℞. *Conserv. rosarum* ʒi.
♀ *emet. Mynſ. gr. iv.*

D. S. Brechlattwerge.

℞. *Pyror. muſcatell. condit. N. ij. Excav. & indantur flor.* ☿ *argent. gr. iij. vel iv.*

De his floribus *vid. Sennertus Inſtit. Major. lib. v. Part. III. Sect. XIII. Cap. 17. pag. 1437.*

℞. *Ceraſor. condit. N. ij. Eximantur nuclei, indantur flor.* ☿ *arg. gr. iij.*

D. S. Brechkirſchen auf 1 mal.

VOMITORIA in formâ PILULARUM.

℞. *Extract. ſpecif. emet. Mynſ.* ℈i. *vel* ʒß.
(Deſcript. vid. apud. Myns. p. 66. Armamentarii)

F. l. a. Pil. N. XIII.

S. Brechpillen auf einmal.

℞. *Extr. croci metall. cum ſucco citri gr. iv. appropr. pro quol. morbô iv. vel v.*

F. l. a. Pilulæ S. ut Suprâ.

℞. *Extract. Glycirrh. gr. vi. Flor.* ☿ *argent. gr. iij. vel iv.*

F. l. a. Pil. N. vij. S. ut antè.

℞. *Extract. ſeu coagul. aſari* ℈i.

D. Hartm. Form. Pil. S. ut Suprà.

℞. *Extr. aſari* ℈ß.
☿ *vitæ correct. gr. iij.*

S. Brechpillen auf einmal.

℞. *Extr. appr. pro morbo gr. v. Roſæ vitæ min. Aug. Salæ gr. iv.*

F. l. a. Pil. S. ut Suprà.

Roſa vitæ mineralis Angeli Salæ eſt ☿ vitæ cum ſantalo tinctus.

VOMITORIA in Formâ AQUÆ vel VINI.

℞. ▽ *eſul. Aug. Salæ (vid. A. S. p. 664.)* ʒii. *vel iij.*

S. Brechwaſſer auf einmal.

℞. ▽ *Nicot. ex ſuccis deſtill.* ʒii.

S. ut Suprà.

Nota, ſi acetum deſtilletur per vas cui plumbeus alembicus eſt impoſitus, vim acquirit emeticam.

℞. ▽ *Bened. Hartm.* ʒß. *ad* ʒi.

S. Brechwaſſer auf einmal.

℞. ▽ *Bened. Rulandi* ʒß. *ad* ʒi.

S. ut antè.

℞. *Vitri* ☿ *q. ſ. infunde cum* ʒiij. *Vini per noctem. Col. & D.*

VOMITORIA in formâ SYRUPI &c.

℞. *Oxyſacch. emet. contra Peſtem Aug. Salæ â* ʒii. *ad* ʒvi.

S. Brechſafft auf einmal.

Oxyſaccharum hoc. *vid. apud. cit. Auth.*

℞. *Oxyſacch. emet. Myns. â* ʒi. *ad* ʒii.

D. S. Brechſafft auf einmal.

Deſcribitur hoc in *Armamentario Ejus pag. 16.*

℞. *Oxym. helleb. cochl. ij.*

S. ut Suprà.

℞. *Syrupi Nic. ab i. ad* ʒiij.

D. S. Brechſafft auf einmal

℞. *Syr.*

℞. *Syr. emet. ℥v.*
Aq. cinamomi ℥ß.
M. S. Brechsäfftlein auf einmal.

INFUSA VOMITUM cientia.

℞. *Cort. median. jugland. ℥ii. ad ℥iij.*
Infunde in ſ. q. vini albi per noctem, manè exprime & cola. Colatura
D. S. Brechwein auf 1mal.

℞. *Rad. aſari ℈i.*
Cinamom. electi ℥ß.
Infunde in ſ. q. ▽ hordei vel Vini per noctem, exprimatur & addatur ſyrupus de acetoſa ad gratum ſaporem q. s.
D. S. Brechſafft auf einmal.

℞. *Croci Metallorum gr. vi. ad x.*
Infunde in ſ. q. vini per noctem, manè coletur & addatur ſyr. de canella ℥i.
D. S. Brechwein auf einmal.

℞. *Croci metallorum abſ. Myns. gr. vi. vel viij.*
Infunde ſ. q. vini, ſtent in calore leni, manè coletur & addatur ſyr. appropriati ℥iß.

Hoc putredini valdè reſiſtit, contra venena prodeſt, & in uſu eſt frequenti D. D. VOLCKAMMERO *Practico Norimbergenſi.*

Nota, ſi cum vinô Malvaticô infundatur crocus, tunc per inferiora purgat. Si verò cum vino Rhenanô vel aliô, per ſuperiora pellit.

℞. ☿ *vit. gr. vi.*
Infund. in liquore appropriatô q. s. v. g. in Febribus in ▽ card. bened. In morbô Hungaricô cum ▽. alexipharm, & Addatur Col. Syr. appropr.
S. Brechtränklein auf einmal.

℞. *Groci Metall. gr. vi.*
cinamomi electi ℈ß.
Infunde in Vini Rhen. ℥i. Filtra &
D. S. Brechwein auf einmal.

℞. *Ros. Min. Ang. Sal. gr. vi.*
Infunde in liq. vel vino appropr. Filtra
S. Brechwein auf einmal.

Notandum eſt maximè, quod emetica, quorum compoſitionem ſolida mineralia ingrediuntur, nonniſi filtrata propinari debeant. Si enim ipſa ſubſtantia ſumatur, ſimul plicis inteſtinorum pertinaciter inhæret, hypercatharſin vehementem excitat, imò mortem ipſam nonnunquam infert.

℞. ⊖ ⊕ ℈ii.
Diſſolve in ▽ ſtord.
adde *julepi roſarum ℥iij.*
S. Brechjulep auf einmal.

℞. ⊖ ⊕ ℥ß.
Diſſolve in ▽ cent. min. q. ſ. Cola & dulcora cum ſyr. appropr.
D. S. Brechwaſſer.

℞. *Fol. Tabaci ℥i.*
Santal. ℈ß.
Ros. rubr. pug. j.
Infund. in ſ. q. Vini vel S. V. Poſtea cola & edulcora
julepô roſarum ℥iij. vel ℥ß.
S. Brechwein.

℞. *Fol. Nicot. ℥i.*
Cinam. elect. ℈i.
Infund. in ſ. q. Vini Rhenani Opt. Manè filtra.
D. S. Brechwein auf einmal.

℞. *Summit. sant. vel ebuli* ℥ß. *vel* ℥ii.
Infund. in s. q. vini, Manè exprimè & edulcora Saccharô.
D. S. Brechwein.

Sic quoq; cum aliis fieri poterunt infusa v. g. vitrô ♃ &c.

POTIONES EMETICÆ cum EXTRACTIS & SYRUPIS, ut & cum OLEIS.

℞. *Extract. diasar. Fernel.* ℥iij. ʒß.
Dissolve in s. q. ▽ *centaur. min. (in Tertiana) vel cum* ▽ *fumar. (in quartana)*
adde *Syr. de canellâ* ℥ij.
D. S. Brechtranck wohl umzurütteln auf einmal/ 2. Stund vor dem Fieber zu gebrauchen.

℞. *Pulv. asari* ʒi.
Aq. febrif. ℥ß.
Syr. de canellâ
card. bened. ana ʒii.
S. Brechtranck wohl umzurütteln auf einmal.

℞. *Vin. absinth. opt.* ℥ii. *vel iij.*
Pulv. asari ʒii.
S. ut Suprà.
ante paroxysmum.

℞. *Pulv. julorum jugland. exsicc.* ʒii. *vel* ʒi.
▽ *hordei* ℥ii. *Colat.*
adde *Syr. de canellâ* ℥ii.
D. S. Brechtranck auf einmal.

℞. *Succ. raphan. expr.* ℥ß.
Pulv. asari ʒii.
Sacchari parum.
S. Brächtränncklein wohl umzurütteln auf einmal.

℞. ▽ *Bened. Rulandi* ℥vi.
Syr. acetos. ℥ij.
S. ut Suprà.

℞. *Julepi emet. usitat.* ℥vi.
Syr. de canella ℥i.
S. Brech-Julep auf einmal.

℞. ♁ *ex acinis bacc. samb. vel ebul. gutt. x. vel xii.*
D. S. Brechöl auf einmal.

Potest hoc quoque misceri cum saccharô Canariensi vel aliis aquis appropriatis. Commendatur maximè in assumptis venenis & filtris.

CAPUT V.

De EMULSIONIBUS.

Emulsiones fiunt cum vel sine seminibus; parantur autem ex seminibus excorticatis, vel non excorticatis.

Semina 4. frigida majora, *si pro Diureticis adhibentur*, non sunt excorticanda, vis enim pellendi urinam consistit maximè in corticibus. Melius quoque cum corticibus propinata abstergunt.

Si nutritione & humectatione simul opus, fieri debent ex medullis seminum, non corticibus.

Dantur quoque Emulsiones, quæ simul purgant & *Nephro-Cathartica* dicuntur. Hæ faciunt similiter ad ⊡ expul-

expulsionem, quatenus scilicet vesica ab exeuntibus fæcibus comprimitur.

Ex frigidis minoribus non fiunt emulsiones.

Ex pistaceis quoque non benè fieri possunt emulsiones, ob viridem eorum colorem.

Ubi malignitas adest, loco liquoris sumi potest decoctum CC.

In affectibus pectoris & ubi metus adest obstructionum alvi, decoctum passularum jujubarum vel dactylorum. Item decoctum hordei cum amygdalis prodest.

In affectibus renum Decoctum liquiritiæ. Pro dosi sufficiunt ab ʒij. ad iv.

Adservantur in locô frigidô, neq; in magnâ copiâ præscribendæ sunt, facilè enim corrumpuntur. Sufficit lib. j. præscripta.

Abstinendum in hisce *ab acidis*, quia vim præcipitandi habent. Hinc magisteria non facilè præscribuntur, nisi sint ritè præparata, aliàs quoq; præcipitant.

▽ & ⏑ rosarum admiscentur pro conciliando gratô sapore.

Emulsiones quæ *ad sedandam sitim* adhibentur, liquidiores debent esse & dilutiores.

Amygdalata differunt ab his ratione majoris spissitudinis. Parantur vel per se, vel cum aquis aut seminibus aliis.

Parantur quoque hæc in dysenteriâ, quò acredo mitigetur: Abstergunt & adstringunt.

EMULSIONES cum SEMINIBUS.

Emulsio D. Hartmanni purgans illi maximè secreta:

℞. *Sem. viol. purg.* ʒiij. *ad* ʒß. *vel* ʒvi.
c. s. q. ▽ *flor. acaciæ*
F. l. a. Emulsio.
Edulcoretur rot. manus Christi perlatis.

D. S. Laxiermilch auf einmal.

Est potiuncula Nephrocatharctica Semen viol. est singulare secretum in suppressione ⊡, quod clarius describit *Crato in Epistolis*. Nota autem, quod in majori dosi exhibitum semen violariæ purget, in minori diureticum solùm sit.

℞. *Sem. violar.* ʒiij. *ad* ʒß. *vel* ʒvi.
c. s. q. ▽ *flor. acac. vel persicorum*
F. l. a. Emulsio.
adde *Mechoacannæ albiss.* ʒß.
Edulcoretur rot. manus Christi perlatis vel julepo rosarum.

S. Laxirende Milch auf einmal.

℞. *Sem. Pæniæ excort.* ʒii.
c. s. q. ▽ *florum tiliæ & Pæoniæ*
F. l. a. Emulsio.
Edulcoretur rot. manus Christi perlatis.

M. S. Sonderliche Milch gegen die böse Kranckheit wol umzurütteln.

Notetur, quod emulsio Sem. Pœoniæ habeat quoque vim singularem conciliandi somnum.

℞. *Sem. Pæoniæ* ʒiij.
papav. albi ʒi.
cum s. q. ▽ *lil. convallium & flor. tiliæ*
F. l. a. Emulsio.

adde ▽ *epilept. Langii* ℥iij.
Mag. cran. hum. ʒii.
Edulcoretur rot. manus Christi perlatis.

S. Stärck-Milch gegen die schwehre Noht.

℞. *Sem. cardui Mariæ bened. ana* ℥ij.
cum s.q. ▽ *card. bened. Mariæ vel flor. pap. rhœad.*
F. l. a. Emulsio.

adde *Dent. apr. præp.*
Mandib. lucii pisc. præp. ana ʒiv.
Edulcora rot. manus Christi perlat.

S. Milch gegen das Seitenstechen.

Pro Ditioribus potest addi aliquid de magisteriô pleuriticô.

℞. *Sem. napi aquileg. ana* ℥ii.
c. s.q. ▽ *fumar. scabios. card. bened.*
F. l. a. Emulsio.

adde *CC. sine* △ *præp.* ℥i.
☿ *diaphor.* ʒii.
Edulcoretur rot. manus Christi perlatis.

S. Austreibende Milch.

In variolis & morbillis, ut & febribus Petechialibus.

℞. *Sem. 4. frigid. majora* ℥ii.
cum s.q. ▽ *Portulacæ*
F. l. a. Emulsio.

adde *ocul.* ♋ *præp.* ℥i.
Edulcora rot. manus Christi perlatis.

S. Kühlmilch umzurütteln. In ardore ventriculi.

Emulsio hypnotica.

℞. *Sem. 4. frigid. maj. ana* ℥ii.
papav. albi ℥iij.
c. s.q. ▽ *lactucæ & Endiv.*
F. l. a. Emulsio.

Edulcoretur Syrup. de papav. simp. parum.

D. S. Ruhbringende Milch auf etlichmal.

℞. *Sem. 4. frigid. maj. excort. ana* ℥ij.
amygd. dulc. ℥vi.
c. s.q. Decoct. cicerum
F. l. a. Emulsio.

Edulcora rot. manus Christi.

S. Sonderliche Nieren-Milch / in inflammatione & exulceratione Renum.

℞. *Sem. cannab.* ʒiß.
c. s.q. ▽ *Nymph.*
F. l. a. Emulsio.

Edulcoranda syr. flor. papav. vel qui hic melior flor. Nymph.

Addatur *Mag. ossis sepiæ* ℥i.
succini alb. præp. ℥i. M.

In defectu magisterii ossa sepiæ pulverisata admisceri possunt.

D. S. Sonderliche Milch.

Prodest in gonorrhœâ.

Emulsio Hypnotica Dorncrellii.

℞. ▽ *Hypnot. Dorncr. lib. j.*
sem. pap. albi ℥iij.
melonum excort. ℥ij.
Manus Christi perlat. ℥i.

S. Schlaffbringende Milch. Dos. ʒß. ad ℥ij. vel ℥iij.

℞. *Amygd.*

℞. *Amygd. dulc. Ambr. ſ.* ʒß.
ſem. papav. alb. ʒiß.
c. ſ. q. ▽ *hypnot. Dorncr.*
F. l. a. Emulſio.
Edulc. ſyr. de Nymph.

D. S. Abendmilch auf 2mal.

Quidam volunt emulſionem purgantem conficere ex ſem. geniſtæ. Commendantur in calculô. Nonnulli illam venditant pro præſervatione in Podagrâ.

℞. *Sem. pap. albi* ʒiij.
lactucæ
endiviæ ana ʒi.
cum ſ. q. ▽ *Nymph.*
F. l. a. Emulſio.
Edulcora parùm cum
ſyr. de papav. ſimpl. ad ſomnum conciliandum.
℞. *Sem. papav. albi* ʒiij.
c. ſ. q. ▽ *hypnot. Dorncr.*
F. l. a. Emulſio ad ʒiß.
Edulcora parum ſyr. de papav. ſimpl.

S. Schlaffmilch auf 1mal.

℞. *Sem. violar. purpur.* ʒvi.
cum ſ. q. ▽ *fragar.*
F. l. a. Emulſio.

Adde *Syr. fragor.* ʒi.

S. Purgier- und Harntreibende Milch.

Contra Dolorem Capitis.

℞. *Nucl. Perſicor.* ʒiij.
ſem. pap. alb. ʒij.
Cum ſ. q. ▽ *flor. Perſic. & verbenæ*
F. l. a. Emulſio.

S. Umſchlag zum Haupt.

Loco aquarum poteſt ſumi Decoctum rad. Rhodiæ.

Ad expellendum Variolas.

℞. *Sem. raparum* ʒiij.
Cum ▽ *veron.*
fumar. ana ʒiß.
F. Emulſio. Propinetur & expectetur ſudor.

Ad dolorem capitis.

℞. *Sem. papav. albi* ʒii.
Nucl. Perſic. ʒß.
Terræ ſigill. ʒi.
Cum ▽ *roſarum*
F. l. a. Emulſio.

S. Umſchlag zum Haupt.

℞. *Sem. melon.* ʒii.
aquileg. ʒß.
napi ℈ij.
▽ *fumar.*
flor. tiliæ ana ʒi.
acetos. ʒß.
roſarum ʒij.
F. Emulſio.

Adde *Bezoar Orient. gr. iij.*
Marg. præp. ℈ß.
Man. Chriſti perl. 3.

M. S. Perlen-Milch.

℞. *Sem. melonum* ʒiiß.
Pæoniæ ʒi.
papav.
▽ *flor. tiliæ* ʒß.
Pæoniæ ʒiij.
roſarum ʒi.
F. Emulſio.
℞. *Sem. melon.* ʒii.
aquileg.
Pæon. excort. ana ʒiß.
nap. ʒi.
Amygd. dulc. ʒß.
▽ *tuſſilag.*
flor. tiliæ
violar. ana ʒiiß.
F. l. a. Emulſio.

Adde *Manus Chriſti perlat.* ʒiiß.

S. Kräfftige Mandelmilch.

EMULSIONES sine SEMINIBUS.

Hæ *Emulsiones*, quæ fiunt *sine seminibus*, dicuntur Germanis Perlenmilch.

℞. ▽ *rosarum* ℥v.
Mag. matr. perlarum ℥iß.
Marg. præp. ℈ij.
Edulcor. man. Christi perlat.

S. Perlenmilch auf etlichmal.

Emulsio confortans.

℞. ▽ *flor. borrag.*
bugloss.
meliss. ana ℥iß.
Margar. præp. ℥i.
Oss. de cord. cervi ℈i.
Edulc. rot. man. Christi perlat. vel julepô ros.

D. S. Perlenmilch wol umzurütteln. In affectibus cordis pro præservatione & corroboratione.

℞. *Matr. Perlar. præp.* ℥ii.
Marg. præp. ℥i.
Oss. de cord. cervi ℈i.
▽ *flor. borrag.*
bugloss. ana ℥ij.
cinam. borragin. ℥ß.
Manus Christi perlat. ℥iij.

D. S. Hertzstärckende Milch.

℞. *Margar. præp.*
CC. sine △
♃ *diaphor. ana* ℥i.
▽ *scorzon.*
galegæ ana ℥iij.
Edulcor. Julepô rosarum.

S. Stärck milch wol umzurütteln auf etlichmal in febribus malignis.

De AMYGDALATIS.

℞. *Amygdal. Ambros.* ℥iß.
c. s. q. Decoct. passul.
F. l. a. Emulsio.

D. S. Brustmilch.

℞. *Amygd. dulc. Ambros.* ℥i.
sem. papav. alb. ℥iij.
Cum s. q. ▽ *portul.*
F. l. a. Emulsio.
Edulcoretur rot. man. Christi simpl.

D. S. Sonderliche Milch.

In Catharris salsis & agrypniis mirificè conducit, quemadmodum & superius proposita, quæ propter passûlas non opus habet edulcoratione.

Amygdalatum Stypticum.

℞. *Amygd. dulc. Ambros* ℥ij.
sem. papav. alb. ℥iij.
c. s. q. ▽ *plantag. &*
sol. quercus.
F. l. a. Emulsio.
Addatur *Cryst. præp.* ℥ij.
Mag. coralliorum ℈ii.
Edulcor. Man. Christi perlat. addatur
▽ *cinamomi cydon.* ℥i.

S. Kräfftige stärck und anhaltende Milch.

In Dysenteriâ locô aquarum destillatarum omnium optimè præscribitur Decoctum Priapi ceti & cervi.

Ad inducendum somnum & mitigandum dolorem, addatur semen papav. albi.

℞. *Amygd. dulc. Ambros.* ℥ij.
Nucl. pin. ℥i.
c. s. q. ▽ *testud. &*
sang. suill.
F. l. a. Emulsio.

add.

add. *antih. Poter.* ʒi.
D. S. Kräfftige Milch. In Phthisi & aliis affectibus pectoris.

Si calor ingens adest, amygdalatum potest præparari ex sem. 4. frigid. maj. cum s. q. ▽ semperviv. Nymph. & lactuc. & misceri hoc cum reliquis.

Spissiora debent esse *amygdalata* emulsionibus.

℞. *Amygd. dulc. Ambros.* ʒvi.
sem. 4. frig. maj. ℈i.
c. s. q. ▽ *rosarum*
F. l. a. Emulsio.

Ad lib. j. edulcora rot. man. Christ. per lat. sine julepo rosarum.
S. Stärckmilch.

Cap. VI.

De

HORDEATO seu PTISANA.

Ptisana paratur ex hordeo mundato & excorticato, cum aqua.

Alimentare est medicamentum & paratur hôc modô:

Hordeum satis decoctum trajicitur per setaceum, & adduntur emulsiones ex sem. 4. frigidis majoribus & amygdalis, si agrypnia adest, sem. papav. alb. es wird durchgeschlagen wie die Haber-Grütz Suppen.

Præparatur quoque cum hordeo mundato ad crepaturam cocto, adduntur amygdalæ dulces ambros. vel semina, & edulcorantur julepo rosarum. *Vid.* plura de his *in Pharmacopœia August. pag. 244.*

Hordeatum cum succo ♋ præparatum vid. apud *Horstium in Pharm. pag. 244.*

Cap. VII.

De

LACTE & SERO LACTIS EORUMQUE PRÆPARATIS.

Clysteres ex lacte singulariter prosunt in scorbuto.

Lac asininum commendatur in Hectica: *Bubulum* benè nutrit: *Ovillum* & Caprinum benè abstergunt.

Saccharum & mel adduntur, ne lac in ventriculo congrumescat & acescat: Sumendum est quatuor horis ante cibum.

Optimum remedium in malo hypochondriaco est lac, quemadmodum etiam in scorbuto. *vid. Speculum Scorbuticum D. Horstii.* In Vomitu scorbuticô, ut & in dolore ventris scorbuticô præstantius lacte non est, Salomon Alberti medicamentum omni ex parte beatum vocat.

Vim quippe habet laxandi, corrigendi & mitigandi, acredinem salis scorbutici.

Suppuratio ex pleuritide, nonnunquam

quam usu lactis curata fuit. *Vid. Zacutus Lusitanus in Praxi Admiranda Lib. I. Obs. 119.*

Phthisis lacte muliebri & unguentô ex lacte depulsa, vid. apud *Eundem Lib. I. Obs. 129.* Cum lacte & rhodosaccharô seu conservâ rosarum antiqua quoque curatam vidit phthisin Lib. I. Obs. 130.

Tabes dorsalis ex ♀ orta lacte curata est, ex capra nigra hausto, ut idem habet *Lib. I. Obs. 189.*

Febris colliquamentô lacteô cum chalybe usu curata fuit, Teste eôdem Lib. 3. Obs. 24.

Decoct. rad. Chin. cum lacte, exulcerationibus pectoris valdè remittitur, easque curat ut & renum.

Lac *in Affectibus omnibus thoracis* summum est remedium, ut & in omnibus aliis exulcerationibus internis. vid. *Horstius.*

Lac purgans parari quoq; potest, si animalibus purgantia proponantur & lac deindè justô tempore exhauriatur.

Lac muliebre ad tollendas maculas variolarum & morbillorum. It. ad inflammationem oculorum mitigandam & tollendam, rubedinemq; eorum corrigendam commendatur; Prodest quoque in doloribus hæmorrhoidum.

In *Doloribus Dentium scorbuticis* commendatur quoque *vid. Dravvizium.* Notandum autem, quòd dolor dentium scorbuticus dignoscatur ab aliô dentium dolore, quod ille sit longior & diutius duret.

Lac acetosum Buttermilch quoque confert in scorbutô.

℞. *Lact. caprilli lib. j.*
Flor. acac. recent. mj.
ros. recent. mß.
Coq. & exprime Col.
D. S. Laxiermilch auf einmal.

Pro purificatione sanguinis: Potest sumi tempore matutinô, vel post meridiem.

℞. *Flor. samb. Mj.*
Coq. in s. q. seri lactis Cola &
S. Laxiermilch auff einmal.

Singulare est præservativum & curativum in erysipelate.

℞. *Lactis caprilli lib. j.*
Adde *succ. cochl.*
nasturt. &
beccabungæ expr. ana ℥i.
D. S. Scorbutische Milch. Potest ter in die sumi.

Sic quoque lacti possunt instillari ℞ cochlear. nasturt. beccabung. ℞ antiscorb. ℞ corall. antiscorb. Essent. pini, essent. contra arthritidem vagam & alia.

℞. *Lact. caprilli ℥iv.*
In hoc dissolv. Conserv. ros. antiq. ℥vi.
S. Stärckmilch.

Possunt sic quoque dissolvi conservæ hed. terrestris, botryos, ut & costi veri, sicut in vermibus conserva florum Persicorum.

In *Affectibus Renum* conserva malvæ: In exulceratione conserva florum hypericonis, vel etiam flores hypericonis in lacte decoquuntur.

In Dysenteriâ conserva tormentillæ in lacte prodest, ut & conserva symphiti & fol. quercus.

℞. *Ras.*

℞. *Raſ. Priapi Cervi ʒi.*
Coq. inſ. q. Lactis Colat.

D. S. Sonderliche Milch in Dyſenteria.

℞. *Lactis caprill. vel vaccini lib. j.*
Rad. tormentill. ʒi.
Coq. radicem, deinde exprime & cola Col.

D. S. ut Supra. In Dyſenteriâ.

℞. *Rad. Symph. maj. ʒii.*
tormentill. ʒi.
Coq. in ſ. q. Lactis. Col. addatur
Syr. de ſymph. Fernel. ʒii.

D. S. Linderungs-Milch.

℞. *Lactis caprilli lib. iß.*
Conſervæ torment.
Symph. ana ʒi.
Ebulliant & colentur. Col.

S. Heilende Milch. In Dyſenteriâ.

℞. *Lact. lib. j.*
Cryſtall. præp. ʒiß.
alabaſtri candidi pulveris. ʒi.

M. D. S. Milch wol umzurütteln auf etlichmal. In Dyſenteriâ.

CLYSTERES EX LACTE.

℞. *Lactis vaccini vel caprilli in quo ſæpius ſilices igniti extincti ſint ʒvi.*
Mucilag. ſem. cydon. cum
▽ *tormentill. extr. ʒi.*
vitelli ovor. N. j.

S. Linderungs-Clyſtier.

℞. *Lactis chalyb. ʒvi.*
Syr. de ſymph. Fernel. ʒiiß.
Extr. tormentill. ʒiß.

S. Heilend Clyſtier.

℞. *Herb. ſanguiſorb.*
plantag.
tormentillæ ana Man. j.
Flor. roſ. rubr.
hypericonis ana Mß.
Rad. ſymph.
tormentillæ ana ʒi.
Coq. in ſ. q. Lactis chalybeati
Col. ℞. ʒviij. adde
Maſtich.
Thuris
Gummi Arab.
Tragacanthi ana ʒß.
F. l. a. Clyſma Sarcoticum.

D. S. Heilend Clyſtier.

℞. *Flor. verbaſci Man. j.*
Sem. cyd. ʒii. vel ʒiij.
Coq. in ſ. q. Lactis chalyb.
Col. ℞. ʒviij.

D. S. Clyſtir. In Teneſmo.

℞. *Lactis chalyb. ʒvi.*

D. S. Sonderliche Milch. Calidè omnes hi clyſteres applicandi.

OPHTALMICA ex LACTE.

℞. *Lact. Mulieb. ʒi.*
▽ *euphras. ʒi. vel ʒvi.*
ſacch. ♄ *gr. iv.*
camph gr. vi.
alb. ovor. N. j. M.
Optime & exagita pro collyrio.

D. S. Augenwäſſerlein.

Prodeſt in inflammatione & dolore oculorum ab humoribus calidis.

℞. *Lactis Muliebris ʒi.*
Ung. reſumpt. ʒii.
M. F. l. a. Ung.

S. Augenſälblein.

Notæ quod Potus Lactis ſit ſingulare remedium pro iis, qui cantharideſt aſſumpſerunt. Oportet autem, ut confeſtim propinetur. Valet quo-

que contra semen hyosciami illud, quod delirium causatur.

Contra defluxiones salsas & acres gargarismus ex lacte, cum radice altheæ multum pollet.

De SERO LACTIS.

Scripsêre *Costæus de facili curatione per serum lactis : Claudius de ingressu ad infirmos*, *Petrus â Castro*, *Servius*.

Competit quoque gravidis purgandis, serum quipppe leniter purgat. *An autem & serum destillatum purget*, disputatur. Experientiâ tamen constat, purgandi quoque vim sæpius eruisse.

Vim quoque magnam habet extrahendi vegetabilia.

In scabie & *lepra* quoq; commendatur, flatus excitat quidem, corrigitur tamen semine fœniculi, anisi vel aliô carminativô & flatibus resistente. It. Cort. citri. Debet quoque depuratum esse â materia caseosæ, *vid. Ang. Sala de injectione aluminis in serum.* Alumen enim optimè depurat & præcipitat, sine noxâ quoq; assumi potest. Quin & aliis acidis præcipitari potest, v. g. succô citri & ♏ ☉. Salibus appropriatis etiam corrigitur.

Solet quoque usurpari ut acidulæ cum gradibus minoribus ad majores, ascendendo & rursus descendendo.

Sanguinem purificantia commodè infunduntur in eô, v. g. Succus pomorum Borsdorffianorum, acetos simpl. & Hispan. Fumariæ &c.

Ad *varios* autem conducit *affectus : Zacutus Lusitanus* ita de hôc scribit : Serum in morbis calidis & frigidis est remedium cœterisque liquoribus aptius est pro infusionibus & decoctis. Testatur hoc quoque *Joh. Baptista Cortesius in Pharmacopœiâ Fol.* 110. Hinc non immeritò â Mesue Mater & fundamentum infusionum dicitur & facilè alienas suscipit qualitates.

Serum etiam magnam habet affinitatem cum viscеribus & pravas qualitates non facilè inducit. Potest usurpari ut alteratorium, evacuatorium & diureticum.

Per *serum lactis* quoque refrigerantur venæ mesaraicæ & mineræ obstructionum eluuntur teste *Brunnero Cons. 7. pag.* 48. Optimè ejus operatio promovetur, si tempore vesperinô vel dimidiâ horâ ante cœnam sumatur, Tormina non excitat. *vid. Joh. Bapt. Cortesium in Dispensat. Messanensium :* Est optimum vehiculum pro pilulis Francofurtensibus : Melius enim operantur : Sicuti etiam pro crocô ♂ aperitivô, Tinct. ♂, Ess. ♂ liq. Instillari quoque potest ♏ aperit. Penoti vel acidulæ artificiales.

Non statim dormiendum post assumptum serum, sed lenis debet fieri deambulatio ; si alvi dejectio non subsequatur pilulis illa promovenda.

℞. *Seri lactis lib. j.*
Oxysacch. ℥iv. (vel Syr. acetos)
D. S. Alterir. Tranck.

Si ex tempore velimus habere serum, alumen pulmosum debemus injicere in lac, & tunc se præcipitat caseo-

caseosum, diciturque illud serum aluminosum.

℞. *Seri lact. lib. ij.*
Succ. pom. borsdorff. ℥iv.

Ebulliant parum & clarificentur albumine ovi, edulcora parum, sacchâro, posteà cola. Prodest in febre; ubi alvi obstructiones, pro potu quoque potest usurpari.

℞. *Seri lactis lib. j. aciduletur* ♏ *aperitivô Penoti in obstructione viscerũ, febrium &c.*

℞. *Seri lactis lib. j.*
Instill. ℞ *flor. bellidis &* ♏ ☉ ♂ *ana q. s.*

Pro gratâ aciditate. D. Prodest pro refrigeratoriô in febribus & aliis affectibus; si corroboratione opus, addatur Tinct. ros. & violarum.

℞. ℞ *flor. tunic.*
borrag.
bugloss. ana ℥ii.
Seri lactis caprilli ℥vi.

M. D. S. Kühl- und Stärckmolcken.

℞. *Flor. ros. rub. mß.*
borrag.
buglossæ
tunicæ ana p. iij.
Seri lactis lib iß.

Aciduletur succô citri vel ♏ ☉ ♂ stent in infusione per aliquot horas, donec tingantur colore & odore rosarum: Deinde addatur sacchari parùm pro edulcoratione. Prodest insigniter in febribus.

℞. *Flor. cyani*
calcatrippæ ana Miß.
Seri lactis lib. iß. vel lib. ij.
Instilla ♏ ☉ *q. s. stent in infusô, Cola.*

S. Urintreibende Molcken.

℞. *Myrobal. ℥iij.*
Flor. ros. rub. p. ij.
Rhab. el. ℥i.
Coq. in s. q. Seri lactis destill. Stent in infusô per noctem. Manè post levem ebullitionem coletur,
adde *Syr. de ros. ficcis ℥iij.*

S. Purgiertranck auf einmal.

Prodest in principiô dysenteriæ.

℞. *Fol. sennæ sine stip. ℥iij.*
Rad. helleb. nigr.
filicis. ana ℥iß.
Flor. borrag.
bugloss.
genist. ana p. j.
Infund. in s. q. seri lactis caprilli destillati, manè ebulliat parum, cola &
adde *Ess. fumar. ℥iß.*
♂ *liquid. ℥i.*

S. Purgiertranck auf einmal.

In quartanâ & aliis affectibus melancholicis.

℞. *Seri lactis destill. ℥i.*
Syr. ros. lax. ℥iij. vel
viol. lax. ℥ij.
Essent. cathol. purg. ℥i.

S. Purgiertranck auf einmal.

℞. *Rad. ʒ. aperient. ana ℥ii.*
Herb. agrimon.
cuscut.
ceterach.
scolopend.
fum. ana Mj.
Flor. borrag.
bugloss.
meliss.
genist. ana p. j.
C. in s. q. seri lactis caprilli.

Col. ℞. *lib. j.*

S. Eröffnungstranck. Dos. ℥iv. *ad* v.
In affectibus splenis & viscerum.
℞. *Herb. acetos.*
lactuc.
endiv.
scariol. ana Mi.
Sem. 4. frig. maj. ana ℈ii.
Flor. cichor.
rosar. ana p. ij.
Coq. in s. q. seri lactis caprilli, in Colat. dissolve Syr. de endiv. ℥ii.
F. l. a. Potio.
Clarificetur & aromatisetur
Spec. diatrion santalon D.
Conducit in Tertianâ & affectibus hepatis.
℞. *Herb. fumar.*
cochl.
beccabung.
nasturt. ana ℥i.
Contunde in mortariô lapideô. Affunde seri lactis lib. ij. Stent in infusô per 12. horas, Colaturæ adde ▽ cinam. bugl. parùm.

D. S. Eröffnungs-Tranck in affectibus scorbuticis.
℞. *Succ. cochl. express.* ℥iij.
seri lactis ℥iij.

M. S. Purgiertranck.
In affectibus scorbuticis.
℞. *Herb. fumar. Mij.*
scabios. Mj.
Rad. polypod.
helenii
lapathi acuti
rhab. Mon. ana ℥i.
Fol. sennæ S. stip. ℥i.
Coq. in s. q. seri lactis. Edulcoretur saccharô. Col. aromatisetur cinamomô.

D. S. Tranck auf etlichmal/ in scabie & serosis affectibus.
℞. *Herb. beccabung.*
cochl.
nasturt. aq. ana Mj.
Cortic. cappar.
tamarisci ana ℥ij.
Coq. in s. q. seri lactis, in colat. Infunde.
Fol. sennæ sine stip. ℥i.
Rad. helleb. nigr. præp. ℥ij.
Flor. genistæ
tamarisci ana p. ij.
Stent per noctem, manè ebulliant parum, colentur, in colaturâ dissolve
syr. de fum. compos.
de pom. laxat. ana ℥i.
Tinct. ♀.
℞ *cochl. ana* ℈ij.

S. Purgiertranck auf etlichmal oder auff 3 mal.
Prodest quoque in scorbutô.
℞. *Rad. polypod.*
filicis ana ℥vi.
Cort. cappar.
tamarisci ana ℥ii.
Herb. fumar.
scabios.
cuscut. ana Mj.
Fol. sennæ sine stip. ℥ß.
Elleb. nigri præp. ℥ii.
Infund. in s. q. Seri lactis destill. manè ebulliant parùm, Col. ℥iij.
Adde *syr. de pom. laxat.* ℥iß.
℞ *cochl.*
nasturt. aq. ana ℥x.

S. Tranck auf 1 mal. In affectibus melancholicis.

℞. *Fol.*

℞. *Fol. sennæ sine stip.* ʒß.
Flor. borrag.
bugloss.
genistæ
melissæ ana pug. j.
Crem. ♀ ʒi.
c. s. q. seri lactis c.
Colat. ℞. ʒiii.
Adde *syr. de pom. laxat.* ʒvi.

▽ *cinamomi borrag.* ʒi.
F. l. a Potio.
S. Purgiertranck auf einmal.

Clysteres quoque optimè parantur cum sero lactis, imprimis ubi simul ardor adest. Potest quoque præparari clyster abstergens in dysenteriâ ex serô lactis cum syr. de rosis siccis.

Caput VIII.

De
HYDROMELITE, OXYMELITE & PTISANA.

HYdromel aliàs meda seu mulsa dicitur. Est autem hydromel vel simplex vel cum aromatibus compositum. Debet tamdiu coqui, donec ovum crudum innatet.

Cum vinum melli commiscetur, vocatur Oxymel, sive Vinum Mulsum ex una mellis & duabus vel tribus partibus vini vel ☩.

Si cum aromatibus paratur, saporem habet vini Malvatici, Anglis dicitur Meteglin, quod cum fermentatis convenit: Paratur hoc ita:

℞. *Mellis optimi lib. x.*
▽ *limpid. lib. IX.*

Bulliant ad partis tertiæ consumptionem: Spuma abjiciatur: Colatura refrigerata in dolium, aut in aliud vas conveniens infunditur, suspenduntur in eâ ʒiij. fermenti in nodulô ligati. Possunt quoque addi cinamomum, caryoph. grana paradisi, piperis grossô modô contusa &c. Postea reponantur in locum tepidum, vel in locum, quem Sol fortiter tangit per aliquot dies: Dein in cellam vinariam & usui reservantur. Modum præparandi fusius vide apud *Lobelium in Pharmacopœiâ*, ubi quoque describit Meteglin Theriacal. Epatic. splenet. *fol. 474.*

Senibus præcipuè conveniunt hydromelita.

In febribus biliosis & calidis non conveniunt, nisi instilletur quid de spiritibus mineralibus acidis, e. g. ♆, ⊕, ⊖.

Herbæ flores & radices si simul adhibentur, in fine adduntur.

Huc quoque referuntur oxymelita, de his *vid. Franciscum Sigalinum in Epist. Medicin.*

De oxym. helleborato *vid. Gesnerus* qui valdè illud commendat. In eô Helleborus optimè corrigitur aceto, aliàs vomitum ciet. Hoc scilicet *oxymel elleboratum* optimè in affectibus viscidis pectoris convenit: Optimè enim incidit.

Hydromel pectorale purgans.

℞. *Spec. pro decoct. pector. Man. j.*
Sem. carthami ʒß.
agar. alb. ʒiij.
mechoacann. alb. ʒß.
c. ſ. q. (lib. j. præterpropter) hydromelitis coq. ad conſumptionem medietatis.

S. Purgier-Meet.

℞. *Fol. ſennæ ſine ſtip.* ʒiß.
☿ *optimi* ∋iiß.
polypod. ʒvi.
helleb. nigr. ʒiij.
ſem. aniſi ʒiß.
Coq. in ſ. q. hydromel. ad medietatem, col. adde ſyr. de pom. ʒi.

S. Purgierender Meth.

℞. *Herb. Marrub.*
hyſſop.
tuſſilag. ana Mj.
Rad. helen. ʒii.
Sem. aniſi ʒii.
▽ *Fontan. lib. vi.*
Mellis lib. iß.
Bulliant ſimul ad conſumptionem 4. partis in colatura ebulliant
cinam ʒii.
croci ʒi. *D.*

Oxymel Diureticum.

℞. *Herb. heder. terreſtris*
parietar.
ſaxifrag. ana Mi.
Rad. reſtæ bovis
petroſelin.
fragar.
vincetox.
urtic. ana ʒiß
Sem. Milii ⊙
geniſtæ
lapp. maj. ana ʒi.
Gran. alkekengi ʒiij.
Mellis colati lib. j.
Aceti lib. ß.
▽ *fontan. lib. iv.*
Stent in infus. Poſteà cola & colat. infunde flores cyani
calcatrippæ
geniſtæ ana p. ii.

Poſtea iterum cola D. pro uſu. Vel ſpecies priùs coquuntur in ▽ & ✢ & ſub vinum additur mel. Si alvum ſimul movere velis, adde agaricum.

De PTISANA *nil notandum.* Poſſunt in hâc quoque coqui ſem. 4. frigida; ubi opus eſt adſtrictione, indatur ſem. plantag. acetoſellæ. Ubi flatus: Sem. aniſi, fœniculi. Ubi obſtructiones alvi, paſſulæ & harum pulpa.

De Oxymelite omnium optimè ſcripſit & exempla collegit *Horſtius in Pharmacopœiâ.*

Oxymel ſquilliticum omnium optimè convenit in affectibus pectoris pituitoſis ac lentis: Incidit & alterat: Locô aceti admiſceri poſſunt ⏜ minerales, e. g. in affectibus pectoris ⏜ ♆, gummi ammon. qui mirificiè prodeſt: Item ⏜ aſthmaticus.

Oxymel de petô ſeu *Nicotianâ* omnium optimè tanquam arcanum, commendatur in hydrope, cachexiis aliisque affectibus taliusmodi. Deſcribitur â Quercetano: Unde vel ex ſolô infuſô Nicotianæ quidam hydropici curati ſunt.

CAP.

CAPUT IX.

De DIÆTA.

Dieta dicitur hæc compositio Decoctorum, quia exacta in his decoquendis debet observari proportio. Dicitur quoque sic, ob rigorosum, ad quem æger adstringitur, statum.

NB. *Ad nutritionem* melius conveniunt carnes assatæ, quia magis siccant, quàm elixæ, quæ multis humiditatibus scatent.

Experientiâ constat ægros, *sinè Diæta*, curari plurimos, si non omnes.

Vinum Neccarinum concedi ægris potest, quod tamen parcè sumendum est, & debent instillari tincturæ: Alia vina generosa nequaquam iis propinentur.

Si △ apertô sit decoctio, ▽ simplex sufficit cum ▽ appropriatâ.

Johannes Junckerus scripsit *Methodum Therapeuticam morborũ ferè incurabilium* per *Diætam* & habet usum ligni sancti diversimodè præparati.

Sic ex lignô juniperinô fit decoctum in Morbô Gallicô. Juniperinum enim lignum valdoperè renes purificat. Ex visco quercinô in Epilepsiâ Ex lignô nephriticô decoctum nephriticum: Ex lignô cydon. hepaticum: Hoc enim valdè confortat hepar & hinc in morbo Gallicô confert, quia & in illô hepar maximè nonnunquam afficitur. *vid. Cyriacum Lucium de facultatibus ligni cydon.*

Quidam commendant *Decoctum ligni* & *corticum sambuci* in salice reperti in epilepsiâ.

Ex *lignô lentiscinô* seu mastichinô in dysenteriâ proficuâ Decocta fieri possunt, uti habet Morellus.

Ex *lignô buxi* in epilepsiâ. Ex lignô fraxini, tamarisci in affectibus Lienis.

Lignum Guajaci & præcipuè ejus cortex vehementissimè exiccat, ideò calidis, & siccis non tam benè conducit, nisi cum santalô corrigatur, vel cum radice Chinæ, quæ pinguefacere quoque dicitur, quia mucilaginem quandam habet. Hujus decoctum pro potu ordinariô præscribitur quoque in affectibus pectoris. Coqui potest in sero lactis, præcipuè destillatô, hoc enim attemperat calorem lignorum. Coquuntur quoque in aliis aquis convenientibus.

Præparantur quoque hoc modo: Galli vel Gallinæ evisceratæ: Venter lignis & aliis speciebus adimpletur & sic coquitur, decoctum colatur, & sic propinatur, seu etiam edulceratur. Nota tamen, quod hæc decocta ultra tres vel quatuor dies non durent: Ideò in pauca quantitate debent parari. Si autem ~ minerales instillentur, melius durant. Aromatisatio fieri potest cum elæosaccharis aquis vel syrupis.

Sumuntur ad minimum bis in die, manè & vesperi; *Si autem affectus sit con-*

sit contumax, vel quater sumatur; corpus tamen evacuandum est per catholica, antequam hæc decocta adhibeantur.

Solô *lignô Sassafras* curari potest Morbus Gallicus, ut testatur D. Michael.

Tempore hyëmali fortiores & crebriores potiones tolerantur, quàm æstate, quia vires sunt fortiores: Liquiritia addi potest propter humectationem & correctionem.

Si fiat Decoctio in vase clauso, sufficiunt ʒiv pro dosi. Si in vase apertô vix satis sunt ʒviij,

Decoctum secundarium seu *Bochetum* ita dicitur, quia bis coquitur. Primò enim ligna in liquore coquuntur. Dein colaturæ infunduntur flores vel aliæ herbæ & iterum ebulliant, & sic est decoctum secundarium. Hoc pro Potu Ordinariô quoque interdum usurpatur.

Nota quòd hæc Decocta, & quæ de iis dicta sunt, utplurimùm respiciant morbi Gallici curationem.

Decoctum Zvv. in Lue Venereâ Ipsi Secretum.

℞. *Lign. Sancti* ʒvi.
Cortices hujus ʒv.
Sarsaparillæ ʒii.
☿ *in petiâ lig. lib. j.*
☽ *in pet. ligati lib. j.*

Incisa coquantur in ollâ in Mens. XII. ad tertias, cola & repone in locum frigidum, quò frigefiat; in operculô ollæ foramen esse debet: Singulis horis matutinis dantur colaturæ ʒvj. pro potu sudoriferô: Sudor prolicitur vel in lectô vel in hypocaustô calidô. Remanentia coquitur cum ▽ & uvis passis, additô paucô lignô sancto & cort. ejus, & in fine addatur aliquid coriandri, sumatur pro potu ordinariô.

Usus hujus decocti continetur per 14 dies & ultra. Præcedant quoque sequentes pilulæ evacuantes:

℞. *Extr. cathol.* ʒiij. *vel* ℈iij.
Arcan. corall. ℈iß.
Cinnab. ☽.
nat. præp. ana ʒß.
F. l. a. Pilulæ.

D. S. Purgierpillen auf unterschiedenmal. Dos. ab ℈j. ad ʒß.

Decoctum contra Anasarcam in multis ægris probatum feliciter D. Christiani Beckii.

℞. *Lign. Sancti lib.* ß.
Cort. Ejusd.
Sarsaparillæ ana ʒiv.
liquirit. ʒi.
Fol. Sennæ sine stip. ʒiß.
Rhab. electi
Agar. trochiscati ana ʒiß.

Stent per noctem in infusione (▽ sc. lib. xij.) vase benè tectô: Postea coque lento △ ad medietatem. Usus quater in die manè hora 6. cyathus unus, hora x tantundem, horâ xi. comedat cibos assos, nihilque bibat (nisi cum vires deficere incipiunt) hora xii. pomeridianâ tertium assumat cyathum: Horâ vi. cœnet: Horâ viii. vel paulô post ultimum cyathum assumat: Horum v. Cyathi continent lib. iij.

De-

Decoctum Berigardii, Secretum contra Luem Venereum.

℞. *Rasur. ligni sancti*
Cortic. Ejusd.
Lign. sassafr.
Rad. Petasit.
Chinæ
filicis ana ℥iv.
angel.
torment.
scorzon. ana ℥iii.
Sant. citrini
albi ana ℥ii.
Ligni Rhodii ℥iß.
aloes ʒiß.
Sem. card. bened.
citri ana ℥ii.
Flor. hyper.
quat. cord. ana Mi.
Fol. sennæ sine stip. ℥iv.
Ras. ung. alc.
CC. ana ℥iß.
Cinamom.
Macis ana ℥iii.
Lap. bezoard. orient. prap. ℥ß.
Unicornu ℥iß.

F. l. a. Decoctum omnium super alembicum in ▽ simpl. lib. j. addatur q. s. sacchari ad gratum saporem.

Remanentia denuò coquatur cum ▽ simpl. lib. c. vel CC. *Dos.* ℥iv. prô sudore: Reliquum pro potu ordinariô.

In *Decoctô* Zw. notetur, quòd ☿. qui ad coctionem usurpatur, debeat esse ritè depuratus, aliàs noxam infert. Multæ autem sunt ejus depurationes, omnium optima est per ⊖ ♀. Miscetur sc. ☿ cum ⊖ ♀ & per retortam destillatur, & sic ☿ est depuratus.

Quidam locô ☿ utuntur *cinnabri artificiali* & præsertim illi, qui ☿ crudum reformidant. Cinnabaris autem nihil aliud est, quàm ☿ & ♆.

Antimonium, quamvis crudum coquatur, non excitat vomitum, sed laxat parum. Si autem cum ♀ vel ☉ præparatur, tunc ciet vomitum. Quatuor vicibus in decoctis potest usurpari, vis enim ejus est inexhausta.

☿rius cum ☌ ☉ præcipitatus est *arcanum corallinum* Crollii.

Decoctum Berigardii quod concernit, illud non est imitandum, quia præscriptio non est justa Ligni Rhod. præs. ℥iß, de quo vid. observ. Borelli. Potius quoque rasurâ eboris, quàm ungula alcis sumenda. Lapis bezoar & alia lapidea & ossa frustra assumuntur, vires enim per horum coctionem non extrahuntur, & substantia. Si talia velimus adhibere, potius in pulverem redigantur & admisceatur aliquid de eô pulvere cuilibet dosi.

Decoctum Beckii.

Maximô in pretiô habetur, præstantius siquidem & tutius forsan in hydrope non habetur.

De *Decocto Antimoniali*, quod in catharro laudat Hornick *vid. Schröderum in Pharmacopœiâ pag.* 175.

Decoctum Ligni Guajaci Herculis de Saxoniâ ad præservationem in Lue Venereâ.

Hoc Decoctô abluuntur pudenda: Vel, ut alii volunt, linteamina in hôc madefiunt & exiccantur, hocque aliquoties repetitur & hisce pudenda abluuntur & post congressum abstergunter: *Vid. de hoc in Dispensatorio Horstii.* Ex Fallopiô desumptum est: Gloriatur ille ex mille ne unicum quidem infectum fuisse Lue ℞reâ, qui illud ante coitum adhibuerit.

Prodest quoque singulariter *electuarium Megapolitanum*; it. Spiritus terebinthinæ.

℞. *Ras. ligni sancti lib. j.*
Cort. ejus ℥iv.
Chin. ℥ii.
Sarsapar. ana ℥i.
Santal. rubr.
citrin. ana ʒß.

Infunde in s. q. ▽ simpl. in vitrô benè clausô, deindè imponatur alembicus & benè coquatur: Posteà filtra: Quod per alembicum descendit, iterum affundatur, edulcora Syrupô appropriatô vel rob passularum. Remanentia parum exsiccatur & coquitur ad dimidium c. s. q. ▽ simpl. in fine edulcoratur cum rob passularum majorum & min. exacinat: sem. anisi fœniculi adddantur, si ventriculus debilis sit, sic fit decoctum secundarium & Bochetum. Locô ▽ simplicis in primô decocto in usum venire possunt ▽ appropriatæ ut fumariæ & scabiosæ in Lue Gallicâ.

℞. *Decoct. Pini* ℥iii. *vel iv.*
Essent. lignor.
fumar. ana ℥i.

D. S. Schweißtranck auf 1mal.

Decoctum in Phthisi.

℞. *Rad. Chin. ponderos.* ℥iij.
Infund. in ▽ *tussilag.*
veron.
scabios. ana lib. j.
Stent in infus. per 24. horas, posteà in vitrô clausô bulliant, imponatur alembicus & coquatur, edulc.
Syr. tussilag.
scabios.
piloselL. ana q. s.
Rob. passul. q. s.
Cola per manicam Hippocratis ac filtra.

D. S. Sonderlich Claret gegen den Husten.

Decoctum ad Catharros.

℞. *Ras. ligni sassafr.* ℥iii.
Antophyll. ℥ii.
Cassiæ ligneæ veræ ʒß.
Infund. in ▽ *salv.*
roris mar.
℞*rialis ana lib. j.*
Stent in infus. per noctem in vitrô clausô in locô calido, coq. deinde & colentur, edulcor. Syr. de canella.

D. S. Sonderlicher Tranck. Dos. ab ℥viij. ad x.

Decoctum contra Epilepsiam.

℞. *Ras. ligni sancti* ℥iii.
visci quercini
tiliæ ana ℥i.
ligni Rhodii
buxi
sassafras ana ℥i.

Infun-

Infunde in ſ. q. ▽ *flor. tiliæ*
lil. convall.
ceras. nigror.
adde ♃ ⊖ *epileptici parum,*
Stent in infus. per aliquot dies, poſtea coque in vitrô, appoſito alembico, coletur & deſtillatum affundatur, edulcora Syr. flor. Pæon. q. ſ.

D. S. Sonderlicher Tranck gegen die ſchwehre Noht.

℞. *Lign. Nephrit. &c.*

Probitas cognoſcitur, wenn man es anſiehet/ſiehet es gelb/hält man es aber gegen Schatten/ wird es blau. Cœruleum quoque fit in coquendo.

Decoctum in Calculo:

℞. *Lign. Nephrit. S. Sant. cærul.* ℥iv.

Adſperge ♃ ⊖ ℥i. *affunde ſ. q.*
▽ *ononid.*
frag.
ſaxifrag. ana

Stent in infuſô per dies aliquot in vitrò benè clauſô, poſteà leniter coque & filtra.

S. Sonderlicher Tranck. Dos. ℥iij. Manè & pomeridie hora 4ta.

In dyſenteriâ poteſt fieri decoctum ex lignô lentiſcinô, maſtiche & ſubere.

in calculô & Gonorrhœâ ex ligno juniperi.

Decoctum Pectorale pro potu ordinariô.

℞. *Liquiritiæ raſæ*
fœniculi ana ℥ß.
Sem. 4. frig. min. ana ℥ii.
cydon.
fœnic. ana ℥iß.
Sebeſt.
Fujub. ana N. xii.
Paſſul. maj. & min. ana ℥i.
Dactyl.
Caryc. ping. ana N. v.
Gummi Arab.
Fragac. ana ℥ß.
Flor. cord. ana pug. j.

Pulveris. & Contus. groſſo modô coque in ▽ fontan. puriſſima lib. iv. ad 4. partis comſumpt. coletur ad uſum ſingulis horis, ſi neceſſitas urgeat.

Caput X.

De
Decocto Galli & Deſtillato Inſtaurante.

Gallus ſit *decrepitus*, quia ſenes nitroſitate ſcatent, habentque vim laxandi, quod in junioribus non eſt, vid. *Ferdinandus Epiphanius in Conſil. de re cibar. & Claudinus de ingreſſu ad infirmos.*

Unicâ vice decoctum totum coquendum non eſt, ſed pars ejus ſaltem quarta, quia hæc decocta paucis diebus ſervari poſſunt â corruptione, *vid. Corteſium.*

In noduló quoque ſpecies impenduntur & ſimul cum carne coquuntur: In fine coctionis ea, quæ medi-

camentosa sunt, adduntur, v. g. rad. Chin. sarsaparillæ aut in melancholiâ, ubi materia ♀rea viscosa est pro reseratione. Dos. ad ʒvj.

Cortesius quidem planè rejicit decocta hæc, sed ipse se refutat, dum dicit in *Pharmacop. Messanensi fol.* 206. se duas curasse Nobiles Matronas beneficiô hujus decocti. In Colicâ cum felici successu exhibuit & curavit Nobilissimam Matronam, quæ per totum mensem nullum alvi beneficium habuit. Item unam Iliacâ passione seu miserere mei laborantem, dedit partem claram decocti per superiora, per inferiora partem crassam ac fœculentam pro clystere.

De Destillato Instaurante.

Aqua Caponis cum Recentioribus meritò rejicitur si destilletur, quia solùm ☿ per alembicum transcendit, optimâ remanente in fundo, quia ob gravitatem ascendere non potest, phlegma autem non restaurat; ideò melius decoctum & non destillatum sumitur. Germanicè dicitur **Krafft-Suppe.**

Conservæ quoque addi possunt hisce; *in cordis affectibus* cordialia addantur, præcipuè cor cervinum & suillum, quæ prosunt quoque egregiè in cordis palpitatione.

Ex pedibus vituli optimum fit in dysenteriâ decoctum roborans.

Phthisicis, quod *ex carne testudinum* est ostrearum fit, maximè conducit.

In jusculis quoque *dissolvi possunt* magisteria solubilia, liquor corallorum, perlarum, It. Confectio alkermes. Hic melius sumuntur magisteria, quàm corpora cruda.

Eustachius peculiarem Tractatum scripsit *de confectione alkermes.*

Paratur quoque optimè ex carne assatâ, quod etiam in nodulô liberè impenditur. Vid. *Ranchinus de affectibus senum.*

Decoctum Galli in Malo Hypochondriacô & Scorbutô.

℞. *Herb. cochl.*
nasturt.
cuscut.
fumar. ana Mß.
Flor. borrag.
bugloss.
epat. nob.
geniste
cichor. anap. ij.
Cort. cappar.
tamarisc. ana ʒij.
Fol. sennæ sine stip. ʒi.
Rad. polypod.
elleb. nigri ana ʒvi.
Sem. anisi ʒiß.
Passul. maj. exacinat.
min. ana ʒß.
Crem. ♀ *albiss.* ʒiij.

Incisa & Contusa s. a. indantur Ventri Galli decrepiti, vel impendantur in nodulô, & coquantur ad decisionem carnis ab ossibus, jusculi exhibeantur ʒiij. vel iv. Majoris efficaciæ ergò instill. ℞ ♂, ♒ aper. Penoti q. s. in quavis dosi.

Deco-

Decoctum Galli in Affectibus Pectoris.

℞. *Herb. marrubii*
Fol. Tussilag.
Herb. hyssop.
scabios.
salviæ ana mß.
Flor. scabios.
helenii ana p. ij.
Rad. helen.
ireos Florent.
tussilag. ana ʒß.
Mechoacannæ albiss. ʒi.
Sem. carthami ʒvi.
Agar. albiss. ʒiij.
Passul. minor. ʒvj.
Jujul. N. xii.

Coq. cum Gallô decrepitô & jusculum â pinguedine separetur. Convenit ubi adest pituita viscida, lenta, in affectibus pectoris.

Caput XI.

De

Gelatinis.

Gelatina CC. paratur vel cum aquis, vel cum aceto; in omnibus morbis malignis & aliis potest usurpari pro expulsione. Quæ cum acetô fit, est alba, & tingi potest floribus rosarum tunicæ, borraginis, buglossæ & sic melioris & coloris & efficaciæ. Præparatur quoque cum ▽ & succô citri ad ana. Facilè dissolvitur in liquore, unde puerulis optimè propinari poterit.

Præparari potest hoc modô:

℞. *Cornu Cervi crudi raspati ʒvj.*
Aceti vini optimi ʒix.
Succi citri depur. ʒiij.
Macis
Croci Orient. ana ʒii.
Caryoph.
Cinamomi
Anisi ana ʒiß.

Contunde in Mortariô & misce, indantur vitro & coquantur ad horæ quadrantem: Posteà calidè coletur per linteum & purgetur ab impuritatibus: Addantur sacchari candi ʒiv. *Quidam in principiô statim saccharum* addunt, sed melius additur in fine post extractionem, quia alioquin impeditur. Hæc gelatina flavescit ob crocum: Possunt quoque flores calendulæ addi.

In febribus malignis optima gelatina præparari potest ex rasura CC. cum rad. scorzoneræ flor. borrag. buglossæ, rosarum rubrarum violarum, tunicæ. It. papav. errat. & fumariæ: Erit hæc gelatina rubra.

In Dysenteria optima paratur ex rasurâ CC. cum rad. scorzon. eboris, Priapi Cervi, ceti, tauri, rad. plantag. consolid. flor. ros. rubr. It. Papav. rhœad. acetô & succô granatorum.

In *Affectibus Capitis* Epilepsiâ &c. Gelatina præparari potest ex rasurâ cranii humani, cum ras. ung. alcis. it. Floribus Pœoniæ.

Gelatinæ *dosis* est â ʒj. ad ʒß. in jusculô carnis. Vel dissolvitur in cerevisiâ:

℞. *Rad. consolid. maj. Mj.*
sem. cyd. ʒij.
Coq. ad consistentiam gelatinæ.

Caput XII.

De

Bolis.

CUm *extractis liquidioribus* formari quoque possunt boli vel extracta involvantur saccharo.

Præscribuntur quoque *boli confortantes* post sudorem.

In Dysenteriâ præscribi potest bolus ex rasurâ Priapi Cervi, ex rob de cornô, crocô & adstring. laudanô opiatô.

Somnifera melius præscribuntur in formâ boli vel pilularum, quàm potiones, cum diutius hæreant illa in ventriculô.

Boli Purgantes.

℞. *Conserva ros. ⊖ lat.*
violarum ana ʒi.
Pulv. cathol. purg. ϑi.
℔ ros. gutt. iij.
F. l. a. Bolus.

S. Purgier-Zucker auf 1 mal.

In Capitis affectibus.

℞. *Conf. beton. ʒi.*
Pulv. cathol. purg. ϑi.
crystall. min. ♄ gr. iij.
c. s. q. syrup. de beton.
F. l. a. Bolus.

S. Purgierender Hauptzucker auf einmal.

Sic quoq; in aliis affectibus sumantur conservæ partibus appropriatæ cum pulvere catholicæ vel aliis purgantibus convenientibus & appropriatis.

In Scabie.

℞. *Conserv. fumar. ʒi.*
Pulv. cathol. purg. ϑi.
☿ dulc. ritè præp. gr. xv.
c. s. q. syr. de fum.
F. l. a. Bolus.

S. Purgierzucker auf einmal.

℞. *Spec. elect. ros. ʒi.*
syr. ros. solut. &
Man. Christi per lat. ana q. s.
Pro efformandô Bolô.

S. Purgierzucker auf einmal in omnibus affectibus.

℞. *Spec. elect. ros. ʒi.*
Conserv. ros. ʒij.
℔ rosarum g. iv.
F. l. a. Bolus. S. Ut suprà.

℞. *Pulp. passul. ʒi.*
Pulv. cathol. ϑi.
elæosacch. cinamomi gr. v.
sacchari parum.
F. l. a. Bolus. S. Ut suprà.

℞. *Elect. rosati ʒiij.*
c. s. q. sacchari vel man. Christi.
F. l. a. Bolus.

S. Purgierzucker auf einmal.

℞. *Pulv. sennæ montagn. vel Sennert. ʒi.*
conserv. fum. ʒii.
℥ still. cinam. g. ij.

syr. de

syr. de pom. laxativi q. s.
F. Bolus.

S. Purgierzucker auf 1 mal.
℞. *Conserv. a cham. p.*
cham. dr. ana ʒi.
Spec. diajal. Mynſ. ʒß.

D. S. Purgierender Bolus. F. c. syr. de beton. in affectibus articulorum.
℞. *Pulv. cathol. purg.* ϑi.
ſacch. ʒß.
rof. gutt. iv. c.
syr. roſ. q. s.
F. Bolus.

℞. *Diacydon. pellucid. purg.* ʒi. *vel* ʒii.

S. Purgierlattwerg auf 1 mal.
℞. *Diacydon. lucid. ſimpl.* ʒi.
Caleſiat ad △, *addatur reſin. cathol. purg. gr. xii.*

D. S. Purgierender Zucker auf einmal.
℞. *Reſin. ſcammon.* ϑß.
conſerv. roſ. ʒß.
roſ. gutt. iv.
F. l. a. Bolus.

S. Purgierender Zucker.
℞. *Elect. diacartham.* ϑij.
c. ſ. q. ſacchari.
F. l. a. Bolus.

℞. *Extract. melanagog.* ϑi.
helleb. nigr. gr. vi.
c. ſ. q. Conſerv. ſumar. & syr. de pom.
F. l. a. Bolus.

D. S. Purgierzucker auf einmal in affectibus melancholicis.
℞. *Extract. Rhabarb.* ϑß.
ſcammon. roſ. gr. viij.
c. ſ. q. ſacchari & syr. roſ.
F. l. a. Bolus.

℞. *Extract. eſul.* ϑß.
mag. gummi de Peru gr. iv.
Conſerv. flor. Perſic. q. ſ.
c. ſ. q. syr. flor. Perſ.
F. l. a. Bolus.

℞. *Thereb. Cyprin. in* ▽ *alk. lot.* ʒii.
☿ *dulc. rite præp. gr. xv.*
Pulp. caſſ. q. ſ.
F. l. a. Bolus.

S. Purgierzucker auf einmal. Prodeſt in gonorrhœâ.
℞. *Tereb.* ▽ *roſ. lot.* ʒii.
syr. diajalap. Mynſ. ʒß.
c. ſ. q. ſacchari.
F. l. a. Bolus.

S. Zucker auf einmal in gonorrhœam.

Boli poſt purgationem confortantes.

℞. *Conſerv. flor. cichor.* ʒiß.
ſpec. diatrion ſantal. ʒi.
syr. roſ. q. ſ.
F. Bolus.

S. Stärckzucker auf einmal.
℞. *Conſerv. flor. cichor.* ʒi.
Pulv. epat. rubr. ϑi.
syr. roſ. q. ſ.
F. l. a. Bolus.

S. Leberſtärckender Zucker.
℞. *Conſerv. roſ.* ⊕ *lat.* ʒi.
ſpec. diatrion ſant.
ebor. ſine △ *ana* ϑi.
syr. roſ.
de canellâ ana parum
F. l. a. Bolus.

S. Stärckender Zucker.
℞. *Conſerv. de ſumar.* ʒiß.
Pulv. cachect. Quercet. ʒi.
conſ. alkormes gr. viij.
c. ſ. q.

c.s.q. syr. de pom. Borsdorff.
F. l. a. Bolus.
S. Stärckzucker. Post Purgationem in affectibus melancholicis.

Boli Sudoriferi.

℞. *Rob. sambuci ʒi.*
CC. sine △
♁ *diaphoret. ana* ℈*i.*
cum ∽ *flor. sambuci g. vi.*
F. l. a. Bolus.
S. Schweißtreibender Bolus, in erysipelate.
℞. *Conserv. fum. ʒi.*
♁ *diaph.* ℈*i.*
c.s.q. syr. de fum. simpl.
F. l. a. Bolus.
S. Schweißtreibend und Blutreinigender Bolus.
In scabie & aliis affectibus, ubi expulsione opus.
℞. *Rob sambuci* ℈*ii.*
succ. fumar. inspiss. ℈*i.*
♁ *diaphoret.* ℈*i.*
F. l. a. Bolus.
S. Schweißaustreibend und blutreinigender Bolus.

Bolus Secretus D. Timæi in singultu & vomitu.

℞. *Theriac. Androm.* ℈*ij.*
Lign. aloës ℈*i.*
♁♁ *macis g. ij.*
laud. opiat. g. i. vel ij.
F. l. a. Bolus.
S. Stärckzucker.

Bolus Confortans in Febribus Malignis.

℞. *Conserv. pulp. citri ʒi.*
confect. alkerm. ℈*i.*
oss. de corde cervi gr. viij.
F. l. a. Bolus.
S. Hertzstärckender Bolus auf 1mal.

Bolus in Hypercatharsi.

℞. *Extr. theriacal.* ℈ß.
laud. opiati gr. ij.
c.s.q. sacchari.
F. Bolus.
S. Zucker gegen das Brechen.
℞. *Conserv. symphiti ʒi.*
Lapidi hæmat. præp. ℈*i.*
Croc. ♂ *adstring.* ℈ß.
c.s.q. sacch.
F. l. a. Bolus. Prodest magnoperè in dysenteriâ.

Boli narcotici seu Somniferi.

℞. *Conserv. beton.* ℈*iiß.*
laud. opiati gr. ij. vel iij.
cum syrup. de beton.
F. l. a. Bolus.
D. In affectibus capitis vehementibus & agrypniâ.
℞. *Conserv. scord.* ℈*i.*
Extr. ther. gr. vii. vel
laud. op. gr. ij. vel iij.
c.s.q. syr. citri
F. l. a. Bolus.
D. in febribus malignis, ubi adest agrypniâ.
℞. *Conserv. flor. hyper.* ℈*ii.*
Laud. opiat. gr. iij.
F. l. a. Bolus. Prodest præcipuè in mania.
℞. *Conserv. tussilag. ʒi.*
Laud. opiati gr. ii vel iij.
F. l. a. Bolus. Prodest hic in catharris salsis.

CAP.

CAP. XIII.

De

ELECTUARIIS seu OPIATIS.

IN nimiâ caliditate hepatis ac omnibus ejus obstructionibus:

℞. *Conserv. flor. cich.* ʒiß.
Rad. cichor. ʒi.
Spec. diatrion. santal. ʒiij.
pulv. epat. rub. ʒii.
c. s. q. syr. de cich.
F. l. a. Electuarium.

S. Eröffnende Leber-Lattwerg.

In *affectibus melancholicis*, ubi humectatione, apertione & corroboratione est opus:

℞. *Conserv. flor. borrag.*
bugloss.
meliss. ana ʒi.
enul. ʒß.
croc. ♂ *aperit. cum* ⊖*libus* ʒß
pulv. cach. Quercet. ʒii.
cum Syrup. flor. borrag.
F. l. a. Electuarium.

S. Eröffnende Lattwerg.

Flores & radices enulæ mirè extolluntur â Sennertô pro cordiali: Sanguinem quoque purificant, aperiunt, pulmonibus conducunt.

In scorbutô.

℞. *Conserv. cochl.*
nasturt. ana ʒi.
pulp. citri ʒß.
calami aromat. ʒiij.
Croci ♂ *cum* ⊖ ʒß.
pulv. cach. Quercet. ʒii.
c. s. q. syr. de scelotyrb. Foresti
F. l. a. Electuarium.

S. Lattwerg.

Ad hunc modum in aliis affectibus parari quoque possunt opiata, v. g. *in Morbô virgineô* ex conservâ melissæ, flor. cheiri cum crocô ♂ uterino:

℞. *Pulv. cathol. purg.* ʒii.
Conserv. flor. borrag.
bugl.
violarum
rosarum ⊕*latar.*
ana ʒii.
Conf. alkerm. ʒi.
c. s. q. syrup. ros.
F. l. a. Electuarium.

adde ∽ *ros.* ♃i.

S. Laxierlattwerg auf etlichmal.

℞. *Conserv. flor. borrag.*
bugl. ana ʒii.
Pulp. citri ʒiß.
Pulv. diajal. Myns. ʒii.
cort. citri condit. incis. ʒi.
c. s. q. Syr. cort. citri.
F. l. a. Electuarium.

S. Purgierlattwerg auf 3. oder 4mal.

Purgans in affectibus melancholicis, ubi humectatione opus est.

℞. *Rob. passularum* ʒiß.
pomor. Borsd. ʒvi.
Pulv. sennæ D. Sennerti ʒß.
c. s. q. Syr. de pom. laxat.
F. l. a. Electuarium.

S. Purgierlattwerg.

Ad præservationem & curationem Arthritidis singulare.

℞. Conserv. chamædr.
chamæp. ana ʒß.
Pulv. antipod. Paracelsi vel Crollii ʒiii.
Mag. gummi de Peru ℈i.
c. s. q. Syr. de beton.
F. l. a. Electuarium.

S. Purgierende Glieder-Lattwerg.

Purificans Sanguinem.

℞. Conserv. fumar. ʒii.
flor. helen. ʒi.
Rad. helen. condit. ʒvi.
Succi fum. inspiss. ʒß.
♃ diaphoret. ʒii.
c. s. q. Syr. de fumar simpl.
F. l. a. Electuarium.

S. Blutreinigende Lattwerg.

Prodest in scabie & omnibus impuritatibus sanguinis. Sic etiam potest usurpari in lue ♀reâ, si addatur extractum lignorum.

Electuarium lætificans cor.

℞. Conserva borrag.
buglossæ ana ʒi.
Spec. lætif. Galeni
Rhas. ana ʒi.
♃ melissæ ℈iß.
c. s. q. Syrup. flor. tunic. vel borrag.
F. Electuarium. Prodest in affectibus melancholicis.

Electuarium confortans caput & memoriam.

℞. Conserv. florum beton. ʒiß.
anthos
lavend.
salviæ ana ʒß.
Myrobalan. cond. ʒß.
Nuc. Ind. cond. ʒiii.
Conf. alkerm. ziß.
♃ lil. convall.
ceras. nigr. ana ʒi.
Syr. de beton. q. s.

S. Hauptstärckende Lattwerg.

In sputô sanguinis.

℞. Conserv. symphiti ʒii.
Lap. hæmat. præp. ʒii.
Sem. pap. alb. ʒß.
c. s. q. Syr. de symph. Fernel.
F. l. a. Electuarium.

S. Blutreinigende Lattwerg.

Electuarium in Phthisi.

℞. Conserv. ros. antiq. ziß,
hed. terr.
botryos
costi ana ʒvi.
Pulv. haly contra phthisin rec. ʒii.
Cin. ♋ ziß.
c. s. q. Syr. de symph. Fernel. aut hed. terr.
F. l. a. Elect.

S. Lungen-Lattwerg.

Electuarium Stomachale confortans.

℞. Conserv. Menth. ziß,
Rad. calam. arom. cond. ʒvi.
Zingib. condit. ʒiij.
Pulv. rad. Aron. cum vino præp. ʒiiß.
♃ menth. ʒß.
c. s. q. Syr. conservativi rad. cal. arom.
F. l. a. Electuarium.

S. Magenerwarmende und stärckende Lattwerg.

In dy-

In Dysenteriâ.

℞. *Conserv. symphit.* ℥iß.
Rob de corno
prun. sylv. ana ʒß.
Rasur. Priapi cervi vel ceti ʒiij
Pulv. stipt. Crollii
Lap. hæmat. præp. ana ʒi.
c. s. q. Syr. de symph. Fernel.
F. l. a. Electuarium.

S. Anhaltende und heilende Lattwerg.

Electuarium Stimulans & confortans.

℞. *Elect. diasatyr.* ℥iß.
Rad. eryngii condit.
satyr. condit. ana ʒß.
sang. Galli nō castr. ac lasciv. ʒi.
Succolad. Ind. ʒvi.
c. s. q. syr. conserv. rad. satyr.
F. l. a. Electuarium.

Pro Ditioribus addatur essentia sanguinis Satyr. & aliquot guttæ essentiæ ambræ. Commendatur quoque Electuarium pacificans Mynsichti. It, Spiritus sanguinis Galli.

CAPUT XIV.

De

LOCH seu ECLEGMATE.

℞. *Loch ad asthma usitat. seu de squillâ compos.* ʒij.
Pulv. rad. Aron. cum vinô
præp. ʒiij.
c. s. q. Syrup. de marrub.
F. l. a. Loch.

S. Dicker Safft gegen den kurtzen Athem.

Radix ari & fœcula ejus mirè commendatur in asthmate, *vid. Horstii Observat.*

℞. *Loch ad asthma* ʒii.
Fœcul. Aronis ʒii.
ireos
Mag. benz. ana ℥ß.
c. s. q. syr. de marrubiô
F. Loch.

S. Dicker Safft gegen die Engbrüstigkeit.

℞. *Loch de caulibus* ʒii.
syr. contra raucedinem seu de
eryssimo Lobelii ℥ß.
Succi liquiritiæ ʒi.

S. Dicker Safft gegen die Heiserkeit.

Prosunt hæc omnia in asthmate & affectibus Pulmonum.

℞. *Loch san. & expert.*
de Pino
pulm. vulp. ana ʒi.
Pulv. Haly contr. Phthis. rec. diss. ʒiij.
syr. de hed. terrestr. q. s.

S. Dicker Safft gegen die Schwindsucht.

℞. *Electuar. resumptiv.*
Loch de Pino ana ʒi.
Pulm. vulp.
san. & Expert. ana ʒß.
Conserv. botryos ʒvi.
c. s. q. Syrup. de Tussilag.
F. Loch.

S. Brustsafft gegen die Schwindigkeit.

D. cum baculô liquiritiæ.

℞. Loch de farfara ʒii.
Fæc. Aronis ʒiß.
Pul. Pectoralis D. Mich. ʒij.
c. ſ. q. Syr. de hyſſopo & farf. ana M.

S. Safft gegen den Huſten/ in Phthiſi.

℞. Loch de portulacâ ʒii.
Pulv. contra hæmoptyſin Heurnii (qui habetur in commentario ad Hippocratis Aphoriſmos) ʒiij.
c. ſ. q. Syr. de portulacâ & ſymph. Fernel.
F. l. a. Loch.

S. Safft gegen das Blutauswerffen.

℞. Loch de papav. ʒiij.
Succin. præp.
Boli Armen. præp. ana ʒii.
c. ſ. q. Syr. de papav. ſimpl.
F. l. a. Loch.

S. Safft gegen die ſaltzige Flüſſe.

Omnia hæc egregiè conducunt in Phthiſi.

CAPUT XV.

De

CONSERVIS & CONDITIS.

℞. Conſerv. flor. borrag.
bugloſſ.
meliſſ. ana ʒi.
Pulv. cordial. temper. ʒiß.
c. ſ. q. Syr. flor. tunicæ
F. l. a. Electuarium in formâ conditi.

S. Hertzſtärckender Zucker.

℞. Conſerv. flor. borrag.
bugloſſ.
tunicæ
meliſſæ ana ʒi.
Cortic. citri condit. ʒiij.
Confect. alkerm. ʒii. F. l. a.
c. ſ. q. Syr. flor. tunic.
F. Mixt.

S. Hertzſtärckender Zucker.

℞. Conſerv. rad. cichor.
flor. cich. ana ʒi.
Lactuc. condit. ʒvi.
Conſerv. roſ. ⊙lat.
viol. ⊙lat. ana ʒß.
Spec. diatrion. ſantal.
Ebor. ſine △ ana ʒiß.
Cum ſ. q. ſyr. conſervativ. rad. cichor.
F. l. a. Conſerva.

S. Leberzucker.

℞. Conſerv. menthæ ʒij.
Nuc. Indic. condit. ʒiij.
Rad. calami aromat. condit. ʒß
Zingib. condit. ʒiij.
c. ſ. q. ſyr. de menthâ.
F. l. a. Electuar.

S. Magenſtärckend-Erwärmender Zucker auf etlichmal.

℞. Conſerv. roſ. ⊙lat.
viol. ⊙lat. ana ʒi.
Spec. diarrhodon Abbat.
Ebor. ſine △ ana ʒi.
Epat. compoſ. ʒi.
ſyr. de ſucco citri q. ſ.
F. Mixt. inſtar conſervæ.

S. Magen- und Leberſtärckender Zucker.

℞. Conſerv. flor. tunicæ
borrag.
bugloſſ.
meliſſæ ana ʒi.
Pulp. citræ ʒß.

Pulv.

Pulv. analept. Mindereri ʒij.
c. ſ. q. ſyr. flor. tunicæ.
F. l. a. Conſ.
S. Hertzſtärckender Zucker.

CAP. XVI.

De
MORSULIS, PASTA REGIA PANDALEONE, PANE MARTIO & PINEOLATO.

MARMELADA quoque huc refertur. It. Succolada, die in Schächtlein gegoſſen wird. De SUCCOLADA *vid. D. Volkammerus.*

Paſta Regia in Phthiſi & Atrophiâ.

℞. *Amygd. dulc. in* △ *roſ. macerat. donec rancorem amittant.* ʒij.
Nucl. pinear.
piſtacear. in ▽ *roſ. macerat. ana* ʒvi.
Contunde ſimul in Mortario lapideo, addantur ſpecier. diatragacant. frigid. recent. diſp. ʒß.
▽ *roſ. vel Pulm. vituli vel alterius appropriatæ q. ſ.*
F. l. a. Paſta.
S. Dicke Stärcklattwerg.
℞. *Amygd. dulc. excortic. cum*
Piſtac. ana ʒi.
Pulp. paſſul.
Dactyl.
Ficuum ana ʒß.
Spec. diatragacanth. frigid.
Pulv. Haly contra Phthiſin ana ʒij.
c. ſ. q. ſyr. de jujub.
F. l. a. Paſta.

In Hecticâ & Atrophiâ, ad promovendum ſputum.

℞. *Conſerv. capillor.*
hyſſopi ana ʒvi.
Spec. diaireos ʒiij.
Fæcul. Aron. ʒi.
cum ſ. q. Rob. paſſular.
F. l. a. Paſta pro expectoratione.
S. Dicke Lattwerg.
℞. *Spec. diarrhodon Abbatis* ʒß.
diambr. complet. ʒiij.
Sacchari in ▽ *roſar. ſolut.* ʒv.
F. Morſuli.
S. Leberſtärckende Morſellen.

PANDALEONES.

℞. *Spec. diaireos ſimpl.* ʒiß.
diatrag. frigid. ʒij.
Fæcul. Aronis ʒi.
c. ſ. q. Sacchari in ▽ *ſcabios. & tuſſilag. ſolut.*
F. l. a. Pandaleon.
℞. *Pulv. pector. D. Mich.* ʒiij.
Fæc. Aron. ʒi.
c. ſ. q. Sacchari in ▽ *pulm. vituli diſſoluti.*
F. l. a. Pandaleon, in tuſſi maximè proficuum.
℞. *Conſerv. flor. enulæ*
hyſſopi ana ʒß.
Spec. diair. ʒiß.
Mag. benz. ʒij.
c. ſ. q. ſacch. in ▽ *hyſſopi ſoluti.*
F. l. a. Pandaleon. In aſthmate conducit.

PANIS MARTIUS.

Vid. *Schröd. in Pharmacop. & Zvvelf.*
It. *Dispensatorium Augustanum.*

℞. *Amygd. dulc. excortic. lib. ß.*
Spec. diamarg. frigid. rec. dispens. ʒij.
c. s. q. sacchari in ▽ ros. soluti.
F. l. a. Panis Martius.

S. Hertzstärckende Marcipan.

℞. *Amygd. dulc. rec. excort. ʒij.*
sem. 4. frigid. maj. excortic. & non rancid. ana ʒiii.
Nucl. pini rec. ʒi.
c. s. q. sacchari in ▽ melon. & rosar. solut.
F. l. a. Panis Martius.

S. Kühlend Marcipan.

Panis Martius Purgans.

℞. *Mechoacanæ albiss. ʒiij.*
scammon. ♃rati gr. xii.
c. s. q. amygd. ambros. & sacchari
F. l. a. Panes Martii N. iij.

S. Purgier-Marcipan.

℞. *Pulv. cathol. purg. ʒi.*
c. s. q. Amygd. ambros. & sacch.
F. l. a. Panis Martius.

S. Marcipan auf 3 mal.

Optimè convenit mechoacanna pueris, quia vermes simul necat.

℞. *Mechoacannæ albiss. ʒii.*
Rad. jalappæ ʒi.
c. s. q. Sacchari & amygdal. dulc.
F. Panes Martii N. iij.

Notetur, quod in hisce & similibus purgantibus dosis ponderata debeat misceri uni parti massæ, non vero cum totâ massâ totus pulvis purgans, inæqualiter enim contingere potest.

PINEOLATA

Album, vulgare & viride vid. in *Dispensatorio Augustanô.*

℞. *Nucl. Pineor. non rancid. ʒiij.*
Amygdal. dulc. excort. ʒii.
Flor. ros. rubr. ʒii.
Pistaceor. ʒi.
Santal. citrin.
Cinamomi ana ƷB.
Sacchari in ▽ ros. solut. q. s.
Pro pineolato.

MORSULI PURGANTES & ROBORANTES.

℞. *Pulv. jalappæ ʒvi.*
Crystall. ♀ ʒii.
Flaved. cortic. citri recent. incis. ʒii.
Succ. berb. ʒiß.
Sacchari ʒvi.
F. l. a. Morsuli. Illinantur ♌ cinamom.

S. Purgier-Morsellen.

NB. Si oleis corrigamus purgantia, tunc dosis fit minor & ipsa purgantia gratiora.

℞. *Spec. pro morsul. Imperat. ʒß.*
Resin. cathol. ʒiii. vel jalappæ ʒiij.
Dissolv. resina cum semine melonum excorticato & ▽ rosarum. Postea.
c. s. q. sacchari
F. Morsuli.

S. Purgier-Morsellen.

℞. *Pulv. Mechoacannæ albiss. ʒii.*
cholagog. Quercet. ʒß.
scammon. ♃rati Ɜi.
sacchari in ▽ flor. cich. dissolut.
F. Morsuli.

S. Purgier-Morsellen.

℞. Con-

℞. *Conserv. flor. borrag.*
bugloss. ana ʒii.
Pulv. sennæ Montagn. ʒß.
c. s. q. sacch. in ▽ *cinamom. borrag. solut.*

F. Morsuli.

ProDitioribus ac delicatioribus addantur ʒij. confect. alkermes in affectibus bilioſis.

℞. *Conserv. flor. cichor.* ʒiii.
Pulv. cholag. Quercet. ʒß.
scam. ♀*rati* ℈i.
c. s. q. sacchari in ▽ *flor. cichor. dissoluti.*

F. Morsuli.

S. Purgier-Morsellen.

In Arthritide.

℞. *Conserv. chamædr.*
chamæp. ana ʒii.
Elect. caryocost. ʒß.
c. s. q. sacch. in ▽ *flor. hypericonis sol.*

F. l. a. Morsuli.

D. S. Sonderlich Glieder purgierende Morsellen.

℞. *Pulv. cachect. Quercet.* ʒii.
Croci ♂ *aperitivi* ʒiij.
Fæc. Aronis ʒiß.
Eboris sine △ ℈iv.
c. s. q. sacchari in ▽ *aperit. solut.*

F. l. a. Morsuli.

Adsperg. ♎ *still. cinamomi & macis.*

S. Eröffnende und ſtärckende Morſellen.

In cachexia Virginum poſſunt uſurpari: It. in obſtructionibus viſcerum Doſis omnium eſt, ʒij.

℞. *Jalappæ* ʒi.
Diagrid. ♀*rati* ʒii.
sacchari in ▽ *sumar. & fœnic. soluti* ʒiv. *Adde in fine*
♎ *caryophill.*
aniſi ana g. iij.

F. l. a. Morsuli. Quorum ſinguli ponderent ʒiij.

Morſuli roborantes poſt purgationem.

℞. *Species diarrhodon Abbatis*
diatrion Santalon ana ʒiij.
Extract. chalyb. ʒii.
c. s. sacchari in aquâ aperitivâ ſoluti

F. l. a. Morsuli.

S. Eröffnende und ſtärckende Morſellen.

℞. *Conserv. flor. cichor.*
Rad. cichor. ana ʒß.
Spec. diatrion sant al.
diarrhodon Abbatis
Eboris sine △ *ana* ʒi.
c. s. q. sacchari in ▽ *flor. cichorii soluti.*

F. l. a. Morsuli.

S. Leberſtärckende Morſellen.

℞. *Spec. pro Morsul. Imperat.* ʒiij.
Calami aromat. conditi ʒiij.
Pulv stomach. Quercet. ʒiij.
Extract. calami arom. ℈i.
c. s. q. sacchari in ▽ *Aron. Compos. soluti.*

F. l. a. Morsuli.

S. Magenſtärckende Morſellen.

Adspergantur ♎ *stillat. macis vel caryophillorum.*

Morſuli Cephalici.

℞. *Conserv. flor. anthos*
primul. veris
salviæ

betoni-

betonicæ ana ʒi.
Specierum diambræ
diamoschi dul. ana
ʒij.
c. s. q. ▽ cephal. ad intra & sacchari q. s.

F. Morsuli.

S. Hauptstärckende Morsellen.

In ardore ventriculi.

℞. *Cretæ albiss. in ▽ portul. lot. vel præparatæ ʒß.*
Ocul ♋ præp. ʒiß.
Boli Armeni præp. ʒij.
c. s. q. Sacchari in ▽ portul. soluti

F. l. a. Morsuli.

S. Morsellen gegen den Sood. Sunt probati.

Pectorales.

℞. *Lochsani & experti ʒi.*
Pulv. Haly contra Phthisin recenter dispens. ʒii.
Fœcul. Irid. Florent. ʒiß.
Flor. ♀ ʒi.
Cum s. q. sacchari in ▽ Pulmon. vituli solutæ

F. l. a. Morsuli.

S. Brust-Morsellen. Illinantur ♎ fœniculi.

Morsuli Refectivi.

℞. *Electuar. resumptivi ʒi.*
Carnis ♋ fluviat. cum ▽ pector. coct. ʒiß.
Pinear. mundat.
Pistac. ana ʒvi.
Antihect. ʒij.
c. s. q. sacchari in ▽ cinamomi borragin. dissolut.

F. l. a. Morsuli.

Morsuli ♀ stimulantes.

℞. *Succolad. Ind. veræ ʒß.*
Elect. diasatyr. ʒvi.
sang. Galli ʒi.
c. s. q. sacchari in ▽ cinamomi dissoluti,

F. l. a. Morsuli.

Quidam etiam addunt cerebrum, passerum & testiculos Gallorum.

Caput Confortantes.

℞. *Ambræ Gryseæ gr. v.*
♎ cinamomi gutt. xv.
sacch. candi ʒij.
c. s. q. ▽ lil. convall. solut.

F. Morsuli confortantes caput in epilepsiâ.

Morsuli Cratonis è Rhabarbaro & Mannâ.

℞. *Mannæ Calabrinæ ʒii.*
Dissolve in ▽ cinamom. & adde
Carnis passularum
Myrobal. emblic. condit. ana ʒß.
Pulv. rhabarb. ▽ cinam. irrovat. ʒiij.
Extr. rhabarb. ʒi.
Sacchari ʒiv.

F. Morsuli. Dosis est ad placitum.

℞. *Spec. diarrhod. Abbatis pro morsul. Imper. ana ʒij.*
Confect. alkerm. ʒi.
sacchari in ▽ rs. solut. ʒi.

F. Morsuli.

S. Kräfftige Morsellen.

℞. *Morsul. Imperat. lib. ß.*
Distemperentur cum syrup. acetos. citri ʒiß. & confect. alkerm. ʒôj. reformentur morsuli.

S. Morsellen zum Sauerbrunnen.

℞. *Mor-*

℞. *Morſuli imper. cum conſ. alkerm.*
parat. ʒß.
Spec. Imper. ʒiiß.
Conſ. alkerm. complet. ℈v.
Sacch. ʒv.
S. Morſellen bey dem Eſſen Morgends und Abends eine zu eſſen.

CAPUT XVII.

De ROTULIS.

Rotulæ Catarrhales.

℞ *Ec. Succini præp.* ʒij.
Maſtich. electi
Thuris ana ʒi.
Spec. diambr.
diamſch. dulc. ana ℈i.
c. ſ. q. ſacchari in ▽ *ſerpilli diſſolut.*
F. l. a. Rotulæ.

Rotulæ contra Epilepſiam.

℞. *Fœcul. Aronis*
Viſci quercini ana ʒi.
Smaragd. præpar.
Mag. epilept. ana ℈ij.
c. ſ. q. ſacch. in ▽ *epilept. Langii diſſoluti.*
F. l. a. Rotulæ.

Rotulæ in Tuſſi.

℞. *Spec. diaireos* ʒij.
Fœcul. Aronis ʒi.
c. ſ. q. ſacchari in ▽ *tuſſilag. & ſcabioſæ diſſolut.*
F. l. a. Rotulæ.
Adſpergantur ♁ *ſtillat. aniſi. D.*
℞. *Spec. diaireos* ʒiß.
Mag. Benz. ʒi.
Flor. ♆ ℈ii.
Extr. helen. ℈ß.
c. ſ. q. ſacch. in ▽ *tuſſilag. diſſol.*
F. l. a. Rotulæ.
Adſpergantur ♁ *ſtillat aniſi.*

In Colica.

℞. *Extract. Zedoar.*
cort. aurant. ana ℈ß
Spec. diacum. ʒiß.
c. ſ. q. ſacchari in ▽ *carmin. diſſolut.*
F. l. a. Rotulæ.

Rotulæ contra Peſtem.

℞. *Spec. liberant.* ʒii.
Coſti aromat. veri ʒi.
Flor. ♆ ℈ii.
c. ſ. q. ſacchari in ▽ *Præſervativâ diſſoluti.*
F. l. a. Rotulæ.
℞. *Pulv. Noſtri alexiterii* ʒii.
Extr. theriacal. ℈i.
c. ſ. q. ſacchari in ▽ *præſervat. diſſolut.*
F. l. a. Rotulæ.
Rotulæ etiam præparari poſſunt cum Saccharô & ♁ Peſtilentiali Heinſii.

Rotulæ Imperiales Confortantes.

℞. *Confect. alkermes* ʒii.
Mag. cordial. ʒi.
Pulv. cordial. pretioſi ℈ii.
c. ſ. q. ſacchari in ▽ *cinamom. borragin. & ros. ſolut.*
F. l. a. Rotulæ.

In debilitatione Hepatis & ventriculi,

℞. *Spec. Diatrhod. Abbatis*
diatrion santal. ana ʒi.
Fœcul. Aron.
Eboris sine △ *ana* ϑii.
c. s. q. sacchari in ▽ *flor. cichor. dissolut.*

F. l. a. Rotulæ.

Contra vermes.

℞. *Spec. diacin. Myns.* ʒii.
Pulv. corallin. ϑii.
c. s. q. sacchari in △ *Portulac. & hyperici*

Dissolut. F. l. a. Rotulæ.

Rotulæ purgantes contra vermes.

℞. *Pulv. rad. jalappæ* ʒi.
♃ *dulc. ritè præp.* ϑii.
Pulv. corallin. ϑß.
c. s. q. sacchari in ▽ *flor. hyperici solut.*

F. l. a. Rotulæ.

℞. *Extr. lil. convall.* ϑß.
rad. Pæon. ϑi.
Spec. diambræ
diarrhodon ana ʒi.
Sacchari albi solut. in
▽ *lil. convall.* ʒiv.
♌ *rorismar.*
lavend. ana g. iv.

F. l. a. Rotulæ confortantes caput, in affectibus ejus frigidis.

Rotulæ ex succino albô.

℞. *Carab. albiss.* ʒiß.
Sem. erucæ ʒß.
Spec. diarrhod. Abbat. ʒiß.
diambr.
marg. præpar. ana ʒi.
♌ *sem. anisi* ʒß.
▽ *vitæ* ʒi.
sacch. albiss. in ▽ *ceras. nigror.*
& lavend. dissolut. ʒvi.

F. l. a. Rotulæ.

Rotulæ Cratonis de Rheô.

℞. *Sacchari in* ▽ *cinamom. &*
ros. dissol. ʒiv.
Rhabarb. pulveris. & ▽ *cinam. aspersi* ʒii.
Extr. rhabarb. ϑii.
succi rosarum ʒi.
Conserv. ros. parum F. Orbic.

Ponderis ʒj. Dos. Unus & alter.

Ad augendum Lac.

℞. *Margarit. præp.* ʒß.
Corall. rubr. ʒiß.
Fœnic. ʒiiß.
Mac. g. iv.
Sacchari in ▽ *nucist. dissol.*
lib. j.

M. F. Rotulæ.

℞. *Rad. liquirit. pulveris*
irid. pulv. ana ʒiß.
Flor. ♆ ʒi.
Confect. alkerm. ϑi.
c. s. q. sacchari in ▽ *veron. dissolut.*

F. l. a. Rotulæ.

S. Brustküchlein.

CAP.

CAP. XVIII.

De PILULIS.

Pilulæ Catholicæ.

℞ *Ec. Extr. Cathol. Andernaci panchym. Crollii ana* ℈ß. *ſcammon. ♃rati gr. v. cum Eſſ. ſum. vel Tinct. ☿ ☿atâ*
F. l. a. Pilulæ.

S. Blutreinigende Pillen.

℞. *Extract. panchymag. Crollii gr. xvi. ☿ dulc. ritè par. gr. x. vel xii. ſcammon. ♃rati gr. vij. cum eſſent. ſum. F. l. a.*

Pilulæ in Morbis Melancholicis.

℞. *Extract. cholagog. Quercet. ℥i trochiſc. alhand. gr. iij. Cum Elix. Propriet. vel alio liquore appropriatô.*
F. l. a. Pilulæ.

S. Pillen auf einmal/ in affectibus pituitoſis.

Pilulæ Cephalicæ.

℞. *MP. cochiarum ℈i. ſcammon. ♃rat. gr. vi. cum Eſſent. flor. anthos. vel ♌ deſtill. majoranæ*
F. l. a. Pilulæ.

S. Pillen auf einmal.

℞. *Extract. cathol.* ℈ß. *ſcammon. ♃rat. reſin. jalappæ ana gr. v. vel vi. Extr. cephal. gr. iv. c. ſ. q. ♌ fœnic.*
F. l. a. Pil.

S. Augenpillen.

Pilulæ Catharrales.

℞. *MP. de ſuccinô Craton.* ℈*i. ſcammon. ♃rati gr. vi. cum eſſent. ſuccini vel flor. anthos*
F. l. a. Pilulæ.

S. Pillen auf einmal.

℞. *Extr. Cathol. Andernaci* ℈ß. *Mag. ſeu reſin. ſuccini jalappæ ana gr. vi. ſcammon. gr. v. cum ♌ majoranæ*
F. l. a. Pilulæ.

S. Sonderliche Flußpillen.

Pilulæ hepaticæ.

℞. *MP. de rhabarb.* ℈*i. ſcammon. roſ. gr. viii. cum eſſent. hepat. vel agrimon.*
F. l. a. Pilulæ.

S. Pillen.

℞. *Extr. Rhabarb.* ℈ß. *rad. cichor. gr. vi. ſcammon. roſati gr. viij. tum Eſſent. abſinth.*
F. l. a. Pilulæ.

Pilulæ ſpleneticæ.

℞. *MP. de ammon. Quercet.* ℈*i. Extract. helleb. nigri gr. vi. ſcammon. ros. gr. viij. cum eſſent. ſplenis bovis vel ſcolopendr.*
F. l. a. Pilulæ.

Pilulæ hypochondriacæ.

℞. *MP. de ammon. Quercet. ℈i.*
Extr. ♂
Scammon. ros. ana gr. vi.
cum ℞ ☿.
F. l. a. Pilulæ.

Egregias pilulas hypochondriacas describit Schröderus.

Hæ pilulæ & antecedentes possunt etiam in scorbutô usurpari, si cum ♃ antiscorbutico compos. vel elix. scorbut. vel etiam pro ditioribus cum ♌ stillat. cochl.

Pilulæ Matricales.

℞. *MP. fœtid. ℈i.*
Resin. jalappæ
scammon. ♀rati ana gr. v.
cum Essent. castor. vel elix. uterino cid.
F. l. a. Pilulæ.

S. Purgierende Mutterpillen.

℞. *Extr. cathol. ℈i.*
castor. gr. iij.
Facul. bryon. gr. v.
Cum Essent. castor, vel Elix. Uterinô Crollii.
F. Pilulæ.

Pilulæ ad menses ciendas.

℞. *MP. ☿ Quercet.*
de ammon. ana ℈ß.
Extr. ♂ gr. vi.
castor. gr. iij.
Cum Elix. uterinô Crollii.
F. l. a. Pilulæ.

S. Sonderliche Pillen.

℞. *Extract. helleb. nigri ℈ß.*
(singulare arcanum hic)
♂ gr. viij.
troch. alhand. gr. iij.
Cum Elix. uterinó Crollii
F. l. a. Pilulæ, adspergantur Fæculâ bryoniæ.

S. Sonderliche Pillen auf 1 mal.

℞. *MP. de ammon. Quercet.*
☿rearum ana ℈ß.
Resin. jalappæ gr. vi.
Cum Essent. arthet.
F. l. a. Pilulæ.

S. Sonderliche Glieder-Pillen.

Pilulæ in Luc Venereâ.

℞. *MP. de fumar. ℈i.*
☿ dulc. ritè præp. gr. xii.
Extr. trochisc. alhand. gr. ij.
Cum ♌ stillat. ligni sancti vel Essent. Perfic.
F. Pilulæ.

S. Sonderliche Blutreinigende Pillen.

℞. *Extract. cathol. Andernaci ℈i.*
Arcani corallini gr. iij.
Trochisc. alhand. gr. ij.
c. ♌ lign.
F. l. a. Pilulæ.

Pilulæ Hydropicæ.

℞. *Extr. elaterii gr. viij.*
Mag. gummi de Peru gr. iv.
Troch. alhand. gr. j.
F. l. a. Pil. adsperg. spec. diatrion santalon.

℞. *Extract. elat. gr. vii.*
Mag. gum. de Peru gr. v.
☽ hydragogæ gr. ij.
F. l. a. Pilulæ, adsperg. pulv. jalappæ.

Pilulæ contra Gonorrhœam.

℞. *Tereb. Cypriæ cum ▽ menth. lotæ ℥ij.*
☿ dul-

☿ dulcis ʒi.
Extr. cathol. ℈ij.
F. l. a. Pilulæ instar Pisi.

S. Sonderliche Pillen zu den Nieren auf etlichmal.

℞. Terebinth. Cypriæ ʒi.
Extr. cathol. ℈ij.
☿ virid. præcip. gr. viij.
c. s. q. Terebinth.
F. l. a. Pilulæ

S. Pillen auf zweymal

Pilulæ Hysthericæ appropriatæ.

℞. Extr. castor.
Rad. angelic. ana gr. v.
Bez. Galis gr. vi.
Cum Elix. uterino Crollii
F. l. a. Pil. instar Pisi.

S. Sonderliche Pillen.

Pilulæ in Gonorrhœâ, non purgantes, sed consolidantes. conf. pag. 54

℞. Terebinth. Cypriæ vere ʒi.
Extr. contra Gonorrhœam ʒi.
Mag. ossis sepiæ (sing. specif.) ℈ii
Croc. ♂ adstr. ʒi.
c. s. q. ∽ Terebinth.
F. l. a. Pil. instar pisi minoris.

S. Pillen 19 oder 21. auf einmal bis in die.

Pilulæ contra exulcerationem Renum.

℞. Terebinth. Cypriæ opt. ʒii.
Extr. agrimon.
flor. hyperici ana ℈ii.
croci ♂ adstr. ʒi.
c. bals. ♀. Tereb.
F. l. a. Pilulæ.

S. Sonderliche heilende Pillen 19. auf einmal.

Pilulæ febriles.

℞. Extr. febr. ℈i.
Flor. ☉ ✻ gr. v.
F. l. a. Pilulæ. Aspergantur pulvere cinamomi.

S. Fieberpillen auf einmal.

℞. Extr. cardui bened.
centaur. min. ana gr. vi.
flor. ☉ ✻ gr. iv.
F. l. a. Pil. cum Syr. C. B.

Pilulæ Diaphoreticæ in Lue Gallicâ.

℞. Extr. lign. ʒi.
Cinnab. ☿ ℈ii.
F. l. a. Pilulæ.

S. Schweispillen.

Quidam pro magnô arcanô habent.

Pilulæ contra nimiam obesitatem Videri possunt apud Mynsicht in Armamentario.

In Dysenteria.

Ex extract. tormentillæ & aliquot granis laudani opiati.

Pilulæ Pectorales in Catharrô â capite ad pectus optimæ:

℞. MP. hieræ cum agar. ℈i.
scammon. ♀ rat. gr. vii.
c. ♌ still. hyssopi
F. l. a. Pilulæ.

S. Purgierende Brustpillen auf 1mal.

Pilulæ Stomachales.

℞. *MP. Hieræ cum agar.* ℈i.
ſcammon. ♀*rati gr. iij.*
cum ♌ *ſtill. menth. vel*
calam. aron.
F. l. a. Pilulæ.
S. Magenpillen auf einmal.

Pilulæ articulares.

℞. *MP. Arthet.* ℈i.
Reſin. jalappæ gr. vi.
Mag. gummi de Peru gr. iv.
vel v.
cum eſſent. arthet. compos. vel
chamædr. aut
chamæp.
F. l. a. Pilulæ.
S. Gliederpillen.

Pilulæ antipeſtilentiales.

℞. *Pil. Peſtil. Ruffi* ℥ii.
Extract. theriac. ℈ii.
cum ♌ *peſtil. Heinſii*
F. l. a. Pilulæ.
S. Sonderliche Præſervativ-Pillen.

Pilulæ viſum roborantes.

℞. *Aloës ſuccotrinæ 3. aut 4. ſuccô ros. pallid. impræg. iterumque exiccat.* ℥i.
Agarici trochiſc. ℥i.
Rhab. electi ℥i.
Conf. alkerm. ℈iv.
♌ *cinam.*
ſænic. ana ℈i. *vel* ℥ß.
Poſt 2. horas â cœnâ modicè purgant clementerque.

Ad Gonorhœam.

℞. *Gummi Arabici*
Tragacanthi
Carab.
Mum.
Boli Armeni Orient.
Mand. lucii piſc. ana ℥i.
c. Syr. de ros. ſiccis l. myrt.
F. l. a. Pil. Dos. ℈j.

Ad Hemicraniam.

℞. *Aloës optim.* ℥ß.
Spec. è gemmis
diatrion. ſant.
Extr. roſarum ana gr. vi.
cum ſyr. abſinth. & viol.
F. Pil. Dos. ℥j. Bis in ſeptimanâ, horis duabus ante cœnam.

℞. *Pil. de ſagapeno Camilli gr. xii.*
♌ *caryophill. g. ii.*
cum Syr. viol.
F. Pil. N. vj. involvantur ♀ro rubificatô.

Pilulæ Riverii in Morbis deſperatis.

℞. *MP. Ruffi* ℥i.
Gummi Guajaci ℥ß.
♁ *diaphoret.* ℈i.
c. bals. Peruviano
F. Pilulæ.

℞. *Gummi gutt. gr. xii.*
Extr. helleb. nigr. gr. ij.
⊕ *g. ii.*
♌ *cinamom. g. j.*
c. Syr. viol.
F. Pilulæ N. vj. Involvantur ♀. rubificato.

CAP.

CAPUT XIX.

De

TROCHISCIS.

HI à Rotulis differunt duritie, tantum ob mucilaginem in se contentam.

Trochisci Cephalici.

℞. *Succini præpar. ʒii.*
Spec. diambræ
diamoſch. dulc. ana ʒß.
c. ſ. q. ſacchari & mucilag. tragac.
F. l. a. Trochiſci.

S. Flußküchlein.

In Phthiſi.

℞. *Pulv. Haly contra Phthiſin ʒiij.*
c. ſ. q. Emulſ. ſem. papav. & ſacch.
F. l. a. Trochiſci.

S. Küchlein gegen die Schwindſucht.

Cordiales.

℞. *Confect. alkermes ʒiß.*
Mag. cord. ʒi.
Pulv. confort. pretios. ℈i.
c. ſ. q. ſacch. & mucilag. tragacanth.
F. l. a. Trochiſci.

S. Hertzſtärckende Küchlein.

Trochiſcos cordiales egregios habet Mynſicht, quos vocat vitæ:

Sublinguales.

℞. *Spec. liberant. ſine aloë ʒij.*
Extr. angel. ℈ß.
c. ſ. q. ſacchari & mucilag. Tragac. cum ▽ præſervat. extractæ.
F. l. a. Trochiſci ſublinguales.

℞. *Pulv. alexiterii noſtri ʒii.*
Coſti aromat. veri ʒi.
Cum ſ. q. ſacch. & mucilag. tragacanth. cum ▽ præſervat. extr.
F. l. a. Trochiſci ſubling. aſpergi poſſunt ♎ peſtilent. H.

℞. *Troch. ſubling. uſit. ʒiij.*
Adſperge ♎ deſtillat. peſtilent. D. Heinſii.

Trochiſci Moſchardini.

℞. *Pulv. rad. 12. Florent. ʒiß.*
Galliæ moſch.
Aliptæ moſch. ana ʒß.
c. ſ. q. ſyr. conſervat. cort. citri.
F. l. a. Trochiſci.

℞. *Pulv. rad. 12. Florent. ʒiß.*
pulv. confort. pretios. ℈ij.
c. ſ. q. ſacch. in ▽ roſ. diſſolut. & trag.
F. l. a. Trochiſci.

Trochiſci pro fumô.

℞. *Pulv. ſuccini*
Tacamahac. ana ʒi.
ſtyr. calam.
benz. ʒß.
c. ſ. q. mucilag. tragac. in ▽ ſerpill. præp.
F. l. a. Trochiſci pro fumo.

S. Rauchküchlein.

℞. *Styracis.*
Benz. ana ʒij,
Thuris
Maſtichis ana ʒi.
Cum ſ. q. Balſ. Peruvian. nigri veri
F. l. a. Trochiſci pro fumô.

S. Rauchküchlein.

Trochi-

Trochiscos ex ♃ commendat. *Angelus* Sala.

Trochisci pro fumo in suppressione Mensium.

℞. *Myrrhæ* ℥ß.
Asphalt ℥i.
Trochisc. alhand. ʒii.
c.s.q. balsam. ♃.
F. l. a. Trochisci.

In desperatis casibus Colocynthis mirè confert.

CAPUT XX.

De PULVERIBUS.

℞. *Lapid. ceraunii.* ℥iij.
Spol. serpent. ℥ß.
Pulverisata simul accuratè dividantur in 4. Doses.
S. Pulver.

NB. Hic pulvis est Specificum in Icterô D. D. Mich.

℞. ☾ *absinth.* ☉ *sum.*
genistæ
corall.
plantag. ana ʒi.
Spec. diarrhodon. A. ℥i.
M. D. in 4. Doses.
S. Saltz.

℞. *Sem. aquileg.*
urtic. ana ℥i.
Sterc. anserin. ℥iij.
spec. diarrhod. A. ℥ß.
M. F. Pulvis.
S. Alle morgen 3. Messerspitzen voll.

℞. *Fol. sennæ sine stip. el.* ℥ii.
Crystall. ♀ ℥i.
M. S. Pulver.

℞. *Flor.* ♃ *comp.* ℥ß,
sacch. ros. tabul. ℥i.
♄ ℥i.
M. F. Pulvis.
D. Ad scatulam. Dos. ℥ß. in phthisi.

℞. *Pulv. Haly recent.* ℥iij.
spec. diair.
diatrag. ana ℥i.
sacch. ros. tabul. ℥x.
M. F. Pulvis.

NB. Pulvis Pectoralis refectivus Mynsichti egregiè confert in Phthisi.

℞. *Pulv. Pannon.* ʒi.
♁ *diaphor. gr. iv.*
Bez. Orient gr. iij.
S. Bezoar-Pulver auf einmal.

℞. *Pulv. antisebr. Crollii* ʒi.
☾ *absinth.*
cent. min.
C. B. ana gr. vij.
☍ ⊕ g. iij.
S. Fieber-Pülverlein in warmen Bier einzunehmen.

℞. *Ocul.* ♋ ʒiß.
sang. hirci ʒi.
camphor. gr. ij.
opii gr. j.
M. F. Pulvis propinandus in sequenti aquâ.

℞. ▽ *card. bened.* ℥iß.
flor. pap. errat. ℥ß.
S. Wasser zum Pulver.

℞. *Corall. rubr. in subtilissim. alcohol. redactorum*

Ras.

Raſ. ebor. eodem modò alcoolis ana ℥ii.
Cryſt. ♀ ℥i.
⊖ abſinth. ℈i.
Fol. ☉ N. viii.
Cum ſaccharo benè trito & conf. alkerm. exſiccat. ℥i.
F. Pulv.

S. Sonderlich Pulver.

℞. *Lap. hæmat. præp. ℈iß.*
ſang. Dracon. ℈ß.

M. S. Pulver auf einmal.

℞. *Lap. bezoar. gr. vij.*
Unicornum veri gr. ij.

S. Hertzſtärckend Pulver. D. in ſeq. ▽.

℞. *♏ terræ ſigill.*
▽ card. bened. ana ℥i.

S. Waſſer zum Pulver.

℞. *Gummi Gotte gr. ix.*
♀ rub. gr. x.
♏ ⊕ g. i.
♌ cinamom. gutt. j.
M. F. Pulvis.

℞. *Panis ſaccharati ℥iij.*
coriandri ✢ præp. ℥iii.
ventric. gallin. leniter exſicc. ℥ij.
garyophil. ℥i.
cinamom.
fol. roſ. rubr.
ſantal. albi
rad. angel. ana ℥ß.
ſalviæ cruc. ℥ß.
ambræ
moſchi ana gr. iij.
♌ cinamom. ℈ß.
ſacchari candi ℥iii.
F. Pulv.

Pulveres Digeſtivi.

℞. *Croci ♂ aperit. cum ⊖bus ℥i.*
Fæcul. bryon. gr. vi.

S. Pulver auf einmal.

D. in duplo, in obſtructione menſium.

℞. *Croc. ♂ ſacch. gr. xii.*
Fæcul. bryon. gr. vi.

D. in duplô. S. in obſtructione menſium.

℞. *Pulv. Cachect. Quercet. ℥i.*
⊖ fraxini
geniſtæ ana gr. v.

D. In obſtructione Lienis.

℞. *Cryſtalli ♀ albiſſ. ℈i.*
Epat. rub. ℈ß.
⊖ cichor. gr. v.

D. in duplô. Valet in obſtructione hepatis & lienis.

℞. *♀ ⊕ lati ℈i.*
⊖ abſinth.
fumar. ana gr. vi.

D. in duplô. S. ut ante. Prodeſt in hepatis & lienis obſtructione.

℞. *Pulv. cryſt. ♀ albiſſ. ℥i.*
Fæcul. Aronis gr. viij.
⊖ abſinth. cryſtall. gr. v.

D. in Duplo. In affectibus ventriculi.

℞. *Succini præp. ℈ii.*
Fæcul. aronis ℈ß.
Cryſt. min. ♄ gr. viij.

Divide in 2. p. æ. D. In affectibus capitis.

℞. *Fæc. Aron.*
ireos ana ℈i.
Spec. diair. ℈ß.

Divid. in 2. p. æ. D. in affectibus Pectoris.

Pulveres Purgantes.

℞. *Pulv. Melanagog. Quercet.* ℈i.
Scammon. ♃. *gr. vi.*
☿ *per infer. purg. gr. iij. vel iv.*

℞. *Pulv. Cathal. purg.* ℈i.
☿ *per inf. p. gr. iij.*

M. S. Purgierpulver auf einmal.

℞. *Pulv. Cathol. purg.* ℈i.
Cryst. min. ♄ *gr. iij.*

S. Purgierpulver das Haupt zu reinigē.

℞. *Pulv. cathol purg.* ℈i.
Gummi de Peru gr. iv.
Fœcireos noſtr. gr. iiij.

D. in Hydrope.

℞. *Pulv. hydragog. Querc. vel Aug. ſal.* ℈i.
Mag. gummi de Peru gr. v.
℥ *ſtill. aniſi g. ii.*

S. Purgierpulver auf einmal.

℞. *Pulv. Sennæ Montagnanæ* ℈i.
Scammon. ♃*rati gr. vi.*
℥ *ſtill. caryoph. g. ii.*

D. in Lienis affectibus.

℞. *Pulv. rhabarb.* ℈i.
Cryſt. ☾ *albiſſ. gr. xii.*
Scammon. ♃*rati gr. vi.*
℥ *ſtill. caryoph. g. ii.*

D. in affectibus hepatis.

℞. *Pulv. rhab. electi* ℈i.
epat. rub. ℈ß.
⊖ *cichor. cryſtall. gr. vii.*

S. Purgierend Leberpulver.

℞. *Pulv. hermodact.*
jalapp. ana ℈ii.
Oſſ. microcoſmi ſine ♈ *præp.* ℈i.
Scammon. ♃*rat. gr. xij.*
℥ *ſtillat. macis gr. iij.*

M. Div. in 3. partes æquales.

℞. *Pulv. phlegmagog. Quercet.* ℈i
Scammon. ♃*rati gr. vi.*
℥ *ſtillat. aniſi gutt. ij.*

S. Purgierpulver auf einmal.

℞. *Cryſtall.* ☾ *albiſſ.* ℥ß.
Reſin. jalap. gr. viij.
℥ *ſtillat. aniſi gt. ij.*
vel caryoph.

S. Purgierpulver auf einmal.

℞. *Cephal. purg. Trithemii* ℥ß.
cryſtall. min. ♄ *gr. iv.*

D. in affectibus capitis.

Pulveres Confortantes & ſpecifici.

℞. *Specif. cephal.* ℥ij.
ſuccini cathartral. ℥iij.

D. Hauptſtärckend Pulver gegen die Flüß. Dos. ℥ß. ad ℈ij.

℞. *Pulv. apopl. Aug.* ℥ii.
ſpecif. cephal. ℥iß.
ſuccini præp. ℥i.
℥ *ſtill. ſalviæ*
majoranæ ana g. vi.

S. Præſervativ- und Curativ-Pulver in apoplexiâ.

℞. *Specif. cephal.* ℥ii.
Pulv. Marchion. ℥iß.

S. Præſervativ- und Curativ-Pulver/ in Epilepſiâ.

Datur inſtante mutatione ☽ in ♈ appropriata.

℞. *Pulv. rad. Doron.* ℥ii.
ſpecif. cephal. ℥iß.

D. S. Schwindelpulver. Dos. ℥ß. ad ℈ij.

Pulverem nigrum ſeu de ſecundinâ primi fœtus maſculi quidam valdè in epilepſiâ commendant.

Pulvis Sternutatorius.

℞. *Spec. diatabaci Myns.* ℥ii.
Pulv. flor. lil. convall. ℥i.
Nicot. ℥ß.

Eſſent.

Essent. ambræ g. vi.
D. S. per se.

Pulvis pro fumo in Catharris.

℞. *Pulv. succini* ʒiß.
Gummi junip. ʒiij.
Thuris.
Mastich. ana ʒi.
D. S. Rauch pulver gegen die Flüsse.

Pulvis externus pro insper-sione in Catharris.

℞. *Succini* ʒii.
Thuris
Mastichis ana ʒiß.
pulv. ros. rubr. ʒi.
Ras. ligni Rhod. ʒiß.
D. S. Eusserlich aufzustreuen.
Caput prius irrorari debet S. V. vel, quod melius ⏑ vel ▽ ⏑uosâ appropriatâ in vertice, vel ubi est sutura coronalis.

Pulvis ophthalmicus externus.

℞. *Tut. præp.* ʒi.
Marg. præp. ℈ii.
Farin. fabar.
Sacch. albiss. ana ʒiß.
S. Eusserlich Augenpulver einzublasen.

Pulvis Dentifricius.

℞. *Silic. fluviatil. calcin.* ʒß.
Lap. pum. præp. ʒii.
CC. usti
Rad. ireos Florentinæ ana ʒi.
℥ *stillat. ligni Rhod. g. iv.*
Potest tingi sanguine Draconis vel santalo rubro.

℞. *Radic. bistort.*
tormentill. ana ʒii.
Nuc. mosch. ʒiß.
pulv. rad. 12. Florent. ℈ii.
O usti ʒß.
M. D. In vacillatione Dentium.
℞. *Pulv. flor. aquileg.* ʒiii.
Fol. salviæ ʒiß.
adsperg. ⏑ *antiscorb. D. S.*

Pulvis Pectoralis.

℞. *Pulv. Haly contra Phthisin* ʒiij.
elæosacch. bals. Peruv. veri ʒiß.
℞. *Flor.* ♀ ℈ii. *M.*
Mag. benz. ʒi.
Croci orient. veri ℈i.
D. S. Lufftpulver in asthmate.
℞. *Ras. dentis apri*
Mandib. lucii piscis ana ʒi.
sem. cardui lacti ʒiß.
Flor. pap. rhœad. ʒi.
M. D. In pleuritide.
℞. *Sem. papav. albi* ʒij.
hyoscyami albi ʒß.
croci ♂ *adstring.* ℈ii.
lapid. hæmat. præp. ʒi.
pulv. anodyn. gr. viij.
M. F. Pulv. in Hæmoptysi. Dos. ʒß.
℞. *Lapid. hæmat. præp.* ʒi.
Usneæ cran. hum. gr. viii.
pulv. anod. gr. xii.
M. Divid. in 2. partes æqual. D.
℞. *Sem. fœniculi*
card. lactei ana ʒiß.
crystall. præp.
lact. ☽ *ana* ʒi.
D. S. Sonderliche Milch ad generationem lactis.
℞. *Pulv. stomach. Quercet.* ʒiij.

Fæcul. aron. ʒi.
panac. Holſat. ℈ii. D.
℞. *pulv. ſtom. Quercet. ʒiii.*
ſtomachi Galli præp. ʒiß.
℥ ſtill. calami arom. g. iv. D.
℞. *panis ſaccharati ʒi.*
conf. ſem. coriand. ʒß.
calam. aram. ʒvi.
diacydon. teſſulatim inciſ. ʒß.
ſpec. pro morſ. Imp. ʒß.
F. l. a. Tragææ groſſæ poſt cibum ſumendum.
℞. *Cretæ albiſſ. cum ▽ portulacæ præp. ʒiii.*
Ocul. ♋ præp.
Eboris ſine △
Nucis moſch. ana ʒi.

S. Sonderlich Pulver gegen den Sood.
℞. *Eboris ſine △*
ſpec. diatrion ſantal.
fæcul. aronis
hep. rubri ana ʒi.

S. Leber und Magenpulver. Doſ. ʒß. ℈ij.
℞. *Eboris ſine △*
Fæcul. aron. ana ʒi.
croci ♂ aperit. cum ⊖ libus ʒiii.

M. Divid. in 4. part. æq.
℞. *pulv. cachect. Quercet. q. v.*

D. S. Eröffnend Pulver in cachexiâ & affectibus hepatis.
℞. *Lapid. ceraunii præp. ʒi.*
pulv. cachect. Quercet. ʒii.

M. Divid. in ʒ. p. æ. D. in deſperatis ictericis in ▽ appropriatis. Certiſſimum remedium eſt lapis ceraunius.
℞. *Croci ♂ adſtring. ʒii.*
Lap. hæmat. præp. ℈ii.
ſem. plantag. ℈i. M.
Divid. in 4. p. æ.

S. Anhaltend Pulver in Dyſenteriâ.
℞. *Sem. viol.*
lappæ maj.
milii ⊙ ana ʒiß.
Lap. nephrit. præp. ʒiß.
pulv. glomorum cynosbati ʒi.
M. F. Pulvis ſubtiliſſimus. Doſ. ʒß. ad ℈ij. in calculô.
℞. *pulv. ſtipticus Crollii ʒij*
anod. ℈i.
Divid in ʒ. p. æ. D.

S. Anhaltend Pulver / qui prodeſt in Dyſenteriâ.

Pulvis ad Partum.

℞. *Glaciei Paradiſi*
Borracis
Caſſiæ lignææ veræ ana ʒi.
Div. in ʒ. p. æ.

S. Pulver auf den Nothfall.

In hyſtericâ Paſſione.

℞. *Fæcul. bryon. ʒi.*
Pæon. ℈i.
Mag. matris perlarum ℈ii.
Bezoard. ♃ ℈i.
Doſ. 2. Meſſerſpitzen voll.

Pulvis Manualis.

℞. *Magmat. amygd. dulc. ʒiv.*
Farin. ſabarum
lupini
oryzæ ana ʒi.
Flor. roſ. alb. ʒß.
benz. ʒii.
⊖ ♀ albiſſ. ʒii.

S. Sonderlich Handpulver.
℞. *Specier. diacumin. ʒiii.*
☉ depur.

☉ *depur.* ʒi.
D.S. In Colica.

Pulvis Ophthalmicus internus.

℞. *Flores euphras. Mj.*
sem. fœn. ʒii.
Valerianæ ʒiii.
M.F. Pulvis ſubtiliſſimus. Adſpergatur ♎ ſtill. fœniculi.
℞. *Cinnab.* ☿ ʒii.
Redig. in alcohol. & irroretur
♎ *fœnic.*
angel.
chamom. ana gr. x.
adde *CC. uſt.* ʒi.
Mag. perlar. ℈ß.
corall. ℈i.
ſuccini præp. ℈ii.
cran. hum. præp.
viſci querni præp. ana ʒß.
☊ *ſtercoris Pavonis gr. xv.*
M.D. Ad Scatulam in Epilepſiâ, Apoplexiâ aliisque affectibus frigidis.

Ad Gonorrhœam.

℞. *Menth. ſic.* ʒiij.
Sem. viticis
Rad. irid. ana ʒi.
Sem. rutæ ℈iiß.
lactucæ ʒß.
ſacchari ʒi.
F. Pulvis. Doſis cochl. j. ante prandium.
℞. ☿ *rubificati* ℈i.
Reſin. jalappæ gr. xi.
Conf. alkerm. gr. v.
♎ *cinamom. g. ij.*
M.S. Purgierpulver.

℞. *Cryſt.* ☿ ʒß.
Facul. aronis
bryoniæ ana ℈i.
☊ *abſinth.* ʒi.
M.D. ad Scatulam.
S. Pulver alle Morgen ein gute Meſſerſpitz einzunehmen.
℞. *Dentis aprugni præp.*
Unicornu foſſ.
Ocul. ♋ *præp.*
CC. Philos. calcin. ana ℈i.
M.F. Pulvis. Divid. in 3. partes æq.
S. Pulver auf 3 mal.
℞. *Pulv. bez. Sennerti*
March. ana ℈i.
S. Pülverlein alle 6. Stund eine gute Meſſerſpitz.

In Dyſenteriâ, Diarrhœâ aliisque fluxibus.

℞. *Pulv. Nuc. Moſch.*
macis ana ʒi.
Rad. conſolid. maj. ʒii.
Corall. rubr. præp. ℈i.
Sacch. ʒiij.
M.S. In Bier kalte Schale zu thun.
℞. *Cryſt.* ☿ ʒiß.
Croci ♂ *aperit.*
fæc. aron. rubif. ʒiß.
M.F. Pulv.
S. Leberpulver.
℞. *Margarit. præpar.*
Unicornu ana ℈ß.
M.S. Hertzſtärckend Pulver auf 1 mal.
℞. *Sem. fœnic.*
Rad. liquirit.
valerian. pulver. ana ℈i.
M.F. Pulvis oculis inſufflandus.

CAPUT XXI.

De

EPITHEMATE.

In dolore capitis.

℞ Ec. ▽ *verbasci*
flor. Persic. ana ℥iij.
solani
chamomillæ Rom. ana ℥i.
Pulv. rad. Rhod. ℥ii.

D.S. Eusserlicher Umschlag.

℞. *Decoct. rad. rhod. & verben.* ℥vi.
Pulv. Zedoar. ℥iß. D.
℞. *Succ.* ♋ *cum* ▽ *verb. præp.*
▽ *flor. persic. ana* ℥iij.

D. Pro usu.

℞. *Nucl. persic.* ℥ij.
Sem. hyoscyami albi ℥i.
c. s. q. ▽ *verb. vel Decoct. rad. rhod.*

F. l. a. Emulsio. D.

In Agrypniâ.

℞. *Sem. papav. alb.* ℥iij.
Nucl. persic. ℥ii.
cum s. q. aq. papav. rhœad. & anth.

F. l. a. Emulsio.

S. Eusserliche Schlaffmilch.

Potest etiam sem. papav. albi it. nucl. Persic. cum lacte muliebri confundi in formâ cataplasmatis & ita applicari temporibus: Expertum est remedium, ubi imprimis humectatione opus. Si exiccatum est, iterum humectetur cum lacte muliebri, vel aliud formetur.

Ad Tumorem Mammillarum & ad copiam lactis expertissimum.

℞. *Herb. apii*
menthæ ana man. j.
Rad. apii ℥iß.
Sem. cumini ℥vi.
coriandri ℥iij.
Coq. in dimidia parte ▽ *&* ✝
℞. *Decocti lib.* iß.

Probatissimum est.

Epithema hepaticum.

℞. ▽ *flor. cichor.*
taraxac.
endiv. ana ℥iij.
♌ ⊖ ℥i.
Spec. diatrion santalon ℥ii.

D.S. Eusserlich aufzulegen.

Potest etiam addi ♒ ⊖ ✳ cum ⊖ ☿ præparatus. Convenit valdè in hydrope. Possunt etiam addi ⊖ia imprimis ⊖ cichorii. Potest quoque præscribi ▽ ex hep. vituli cum ▽ appropriatis destillato melioris penetrationis ergò. Addatur camphora.

Quidam in inflammatione epatis addunt ♒ camphoratum, qui melius refrigerat, quàm refrigerantia omnia:

Epithema Spleneticum.

℞. ▽ *scolopend.*
genistæ ana ℥iv.

Troch.

Troch. de capp. ℥ii.

S. Eusserlich aufs Miltz zu legen.

Potest etiam præscribi ▽ splenetica ex splene bovis castrati cum ♏ ⊖ ✳ & potest etiam addi ♏ gummi ✳.

Epithema Cordiale.

℞. ▽ *melissæ cum vino dest.*
borrag.
buglossæ
rosarum ana ℥ij.
Species. cord. temperat. ℥iß. M.
℞. ▽ *carfunculi ℥iij.*
meliss. c. vino
cinamomi borrag. ana ℥i.
Confect. alkerm. ℥ii. M.

In palpitatione cordis.

℞. ▽ *cord. cervi compos. ℥ii.*
meliss. cum vino
borrag.
rosar. ana ℥i.
Conf. alkerm. ℥i.
Extract. crocig. vi.

D. S. Eusserlich Hertz-Wasser.

In Febribus Malignis.

℞. ▽ *cord. Hercul. Saxon. ℥iij.*
carfunc. ℥ii.
conf. de hyacinth. ℥i.
extract. croci gr. vi.
♏ *cort. citri ℈ß M.*
℞. ▽ *cort. citri ℥iij.*
borrag.
buglossæ
meliss æ ana ℥i.
Extract. theriac. ℈ß.
crocigr. v. M.

S. Eusserlich Hertzwasser.

In Hæmorrhagiâ uteri.

℞. ▽ *sperm. ran. ℥iv.*
aceti ros. ℥iß.
sperniol. Crollii. ℈i.

M. S. Eusserlich aufzulegen.

Egregium experimentum utero frigidè cum spongiis vel linteis duplicatis applicandum.

In hæmorrhagiâ nimiâ narium.

Iis etiam applicari potest. Vel epithema ad Testes ex aq. spermat. ranarum, bursæ pastoris, equiseti cum ✠ rosaceo.

Ad Dolores articulorum.

℞. ▽ *artic. adextra ℥iij.*
lumbric. terrestr. ℥iij.
♏ ⊖ *rectif. ℈i.*
℞. ✠ *rutac.*
bezoârd. ana ℥iß.
Theriac. electæ ℥i.
♏ *lil. convall. ℥ii.*
spec. pro epithemate cordis ℈j.

M. S. Hertz Uberschlag.

℞. ▽ *flor. sambuci ℥i.*
puleg.
cent. min. ana ℥iij.
spirit. junip.
sambuci ana ℈iß.
carioph. ℈ß.
Opii gr. v.
♏ ♆ *acidi ℈i.*

M. S. Wasser zu den Beinen.

℞. ▽ *anhalt. ℥vi.*
flor. samb. ℥iij.
camphoræ gr. iij.
Solve & misce.

S. Wasser äusserlich zu gebrauchen.

℞. ▽

℞. ▽ anhalt. ʒii.
flor. ſamb. ʒi.
~ junip. ʒß.
camphoræ gr. vii.
opii gr. vi.
Diſſolve & miſce.
S. Zu den Gliedern.

CAPUT XXII.

De LOTIONE.

Lotio capitis pro ejusdem confortatione & roboranda memoriâ.

℞. Rec. Herb. majoran.
meliſſæ
rorismar.
Fol. beton. ana Mj.
lauri
cham. Rom. ana mß.
Flor. beton.
anthos
ſalviæ
lavendulæ
primulæ veris
ſtœchad. Arab. ana p. ii.
Infunde in ſ. q. lixivii, ſtent in infuſo, vaſe clauſo. Filtr.

S: Lauge zum Haupt.

Poteſt etiam in vinô infundi; ſi ſimul purgare volumus caput, poſſunt addi folia ſennæ ʒi. agar. alb. ʒiij. *Sin exiccare volumus caput*, poteſt addi ♀. It. viſcus quernus. In catharrô poteſt addi ſerpillum juſtô tempore collectum & debet eſſe baſis.

Lotio in Tineâ & ſcabie capitis.

℞. Herb. fumar.
ſcabios. ana Man. ij.
Fol. Nicot. Man. ß.
Rad. lapathi maj.
helenii ana ʒiij.
ariſtol. rotund. ʒi.
Inciſa D. ad Chartam.

S. Species zur Laugen.

Hôc lixiviô laventur ægri tempore matutino, & hora quarta veſpertinâ, ſecundô vel tertiô quoque die, & cubitum ituri inunguntur linimentô ex ♀, quod probatum eſt.

Ad generationem capillorum.

℞. Herb. abrotan.
centaur. min.
ſummit. abſinthii ana Mj.
Rad. elleb. alb.
nigri ana ʒß.
ſem. ſtaphiſagr. ʒiij.
Colocynth. ʒiii.
Infund. in ſ. q. Lixivii. Stent in infuſo, in vaſe clauſo, poſteà filtr.

Pedum lotio in vigiliis nimiis.

℞. Fol. vitis
ſalicis ana M. iij.
Nymph.
violar.
lactuc.
Flor. chamom. ana Mj.

ſum-

summit. anethi Mij.
capit. papav. alb. N. vi. vel viii.

Incisa D. ad Chartam.

S. Species zum Fußwasser.

Lotio pedum confortans in tremore manuum.

℞. *Fol. beton.* Miij.
Flor. origani
verbenæ
pulegii
chamomillæ ana Mj.

Incisa D. S. Species zu dem Fuß-Wasser.

Si tremor â ☿ sit oriundus, lavetur cum ⊡, in quâ prædictæ species sint incoctæ.

Species pro lixiviô capillos tingente.

℞. *Flor. verbasci*
stœchad. citrini.
genistæ
hyperici ana Mj.
carthami p. ij.
Rad. chelidon. maj. ʒii.
curcumæ ʒß.

Incisa D. ad chartam.

S. Species zur Lauge.

Lotiones contra fœtorem axillarum & pedum possunt fieri, cum fol. quercus plantag. & myrti cum ▽ fabrorum vel ▽ in quâ ☿ crebrius fuerit extincta. Istiusmodi autem Lotiones non debent adhiberi, nisi præmissis universalibus, aliàs nocent.

Quidam arbitrantur, quod si decoctum ligni coryli testibus applicetur, colorem nigrum posse conciliari capillis capitis.

Ad Morsus ferarum Venenatos Paræi.

℞. *Mithridatii* ʒi.
Theriacæ ʒii.
Mum. ægypt. ʒß.
cum ▽ *vitæ*
card. bened. ana ʒii.

M. F. Lavamentum.

℞. ▽ *card. bened.*
salviæ cum vinô dest. ana ʒiß.
Anhalt. ʒß.
juniper. ʒii.

M. S. Morgends und Abends die Ohren mit zu waschen.

℞. ♀ *vivi*
camphor. ana ʒi.
▽ *rosar.* ʒi.

M. ad Vitrum, quod benè claudatur.

S. Wäßerlein zum Angesicht.

℞. ▽ *anhaltinæ*
juniperi
▽ *flor. samb. ana* ʒi.
saponis veneti ʒv.

M. S. Wasser eusserlich zu gebrauchen.

Cap. XXIII.

De Fotu.

In ulceribus capitis.

℞. *Fol. beton. Man. ij.*
Flor. chamomillæ miß.
Herb. origani
cerefol.
majoranæ
anet. ana Man. j.
Flor. beton.
salviæ
stœch. Arab. ana p. ij.
anthos pug. j.
Rad. aristol. rot. ziß.

Incisa grosso modo.

D. S. Eusserliche Species.

Possunt coqui in vino, vel quod melius est, infundi & ita applicari cum linteo duplicato: Vel possunt fieri sacculi aliquot.

Fomentationem egregiam habet *Schmuck* in seinem Kunstbüchlein.

In Deliriis egregium quoque lenimentum fit ex anagallide.

In Dolore lateris.

℞. *Flor. chamom.* Mij.
melilot.
papav. rhœad.
malvæ ana Mj.
Rad. alth.
lil. albor. ana zii.
Sem. lini
fœnugræci ana zi.

Incisa & contusa grosso modo D. ad chartam. Possunt coqui in lacte, vel inde fieri sacculi duo.

Pro Ventriculo.

℞. *Herb. menthæ* Mij.
puleg.
meliss.
calaminth.
Summit. absinth. ana Mj.
Flor. ros. rubr. Mß.
Rad. calami arom. zii.
Mastich. ziij.
Nuc. mosch. Nij.
Macis
caryophillor. ana zii.

Incisa & contusa grosso modo D. S.

In Dolore Colico.

℞. *Flor. cham.* Miij.
Summit. anethi Mij.
Fol. lauri
Herb. menthæ ana Mj.
Rad. angel. zii.
zedoar.
galang. ana zß.
Cort. aurant. zvi.
Bacc. juniperi Man. j.
lauri zß.

Incisa D. Potest inde fieri sacculus & adspergi cum ℥ carminativo vel oleis destillatis carui, cumini &c. vel coqui in vino & ita applicari.

Fotus adstringens in affectibus uteri, in amissisa virginitate & post partum.

℞. *Fol. plantag.*

myrthi

myrthi
ros. rubr. ana Mj.
Flor. balauſt. p. iij.
Cort. granat. ʒiij.
Cupul. glandium ʒß.
Sem. myrtill.
plantag. ana ʒi.
O ʒvi.

Inciſa & Contuſa D. S. Euſſerliche Species cum ſacculô applicandæ.

In Dolore poſt partum.

℞. *Herb. artemis. rubr.* Mij.
matric.
puleg.
Flor. chamom. ana Mj.
cheiri
alth. ana p. iij.

Inciſa D. S. Euſſerliche Species aufzulegen.

Fiat inde ſacculus Pubi applicandus.

Si metus ſuffocationis uteri, poteſt addi radix bryoniæ.

In Pedum tumore ab ▽ vel vapore

℞. *Baccarum lauri*
Aluminis rochæ
Thuris ana ʒß.
♆ ʒii.

Bulliant in lib. ij ▽ pluvialis ad ʒ. partes. Hâc ▽ madefiat pannus, qui imponatur pedibus. Antequam autem eâ utatur, excipiat vaporem ex decocto harum herbarum.

℞. *Origani*
Abſinthii
arthemis. ana Mj.

Coq. in aq. partibus vini & ▽ & vaporem excipe pedibus manè.

Caput XXIV.

De *Inſessu & Semicupio.*

Inſeſſus in ſuppreſſione Menſium:

℞. *Herb. artemis.*
puleg.
Mercur. ana Mj.
Flor. cheiri
lil. albor. ana p. iij.
Rad. rub. tinct. ʒiii.
iil. alb. ʒii.
Baccarum lauri ʒi.

Coq. in vaſe clauſo & excipiatur vapor.

In Teneſmo:

℞. *Flor. verbaſci*
malvæ ana Mj.
Fol. quercus Man. ij.
Sem. lini
fœnugræci ana Mj.

Coq. in ſ. q. ▽ Fabrorum & excipiatur vapor per ſellam perforatam. Poteſt etiam Decoctum applicari cum linteis.

In Dolore hæmorrhoidum.

Potest fieri ex herb. linariæ floribus verbasci & rad. Scrophul. vel potest inde fieri sacculus parti affectæ applicandus.

Caput XXV.

De Balneo.

In Paralysi, stupore membrorum & contracturis.

℞. *Herb. salv.*
rorismar.
majoranæ
Primul. veris
chamædr.
chamæp. ana Mij.
Fol. lauri Mj.
Baccar. juniperi lib. ß.
lauri ℥ii.
Flor. lavend.
salviæ
prim. veris ana p. iij.
Rad. enul. ℥iv.
pyrethri ℥iv.

D. S. Kräuter zum Bad.

Possunt etiam addi ☉ ♀ vivum & aliquid de ☌. *In affectibus nervorum* possunt addi lumbrici in vino loti & exiccati vel & cinis juniperi, qui singulariter prodest.

Post balneum corpus debet abstergi & inungi cum unguento nervinô, vel etiam cum ♏ lumbricorum. In stupore cum ♏ formicarum & lumbr. invicem mistis. Vel possunt species indi sacculis & corpus fricari.

Balneum in Arthritide.

℞. *Scob. lign. juniper.* Miij.
Guajaci lib. j.
Herb. chamædr.
chamæp. ana Miij.
Fol. lauri Man. j.
Baccar. juntp. lib. j.
♀*ris lib. j.*
☌ ℥iij.

Incisa D. Post balneum instituatur inunctio cum ♏ lumbric. vel ♏ articulari.

In scabie.

℞. *Herb. fumar.*
scabios.
pariet. ana Miij.
Fol. helen.
Herb. sapon. ana Mij.
Rad. helen.
lapathi ana lib. ß.
♀ *vivi lib. j.*

Incisa D. Ante ingressum usurpantur sudorifera, ut essent. fumar. lignorum. Vel etiam ℥ata. Post balnea fiat inunctio cum unguento enulato vel aliis unguentis compositis.

Balneum ad Partum facilitandum.

℞. *Herb. malvæ*
alth.
artemis,
meliss.

meliſſ.
Flor. chamom. ana Miij.
Melilot.
Malvæ ana Mj.
Sem. lini
fœnugraci ana ℥iij.
Rad. alth. ℥iv.
D. ad Chartam.
S. Species zum Bade.

Poſt balneum poteſt fieri inunctio, cum unguento meô, quod præparatur ex mucilag. lini fœnugr. alth. & ♎ amygd. dulc. ut & ♎ lil. albor.

Balneum in Icterô.

℞. *Herb. ſapon.*
pariet. ana Miij.
marrubii m. ij.
Rad. bryoniæ lib. ß.
Sigill. Salomonis ℥iv.
Pulv. fabarum
phaſeol. ana ℥iv.
Inciſ. D. S. Species zum Bade.

Balneum contra ſterilitatem.

℞. *Herb. Mercurialis*
artemis.
puleg.
matric.
ſalviæ ana Mij.
rorismar.
Florum chamom.
meliſſæ ana Mj.
lavend. mß.
Bacc. junip. lib. j.
D. S. Species zum Bad.

Uſurpatur ſtatim poſt fluxum menſium bis in die. Poſt balneum in lectum ſe conferat, & quieſcat per horam, ſed abſtineat â vinô.

Balneum ſeu potius Pediluvium in Agrypniâ.

℞. *Fol. vitis*
ſalicis ana M. iv.
Summit. annethi
flor. chamom. ana Mij.
Fol. Nymph.
flor. ros. rub. ana Mj.
Cap. pav. alb. N. vi. M.

Addi etiam poſſunt ſpong. cynosb. Pedes non debent abſtergi, ſed linteis involvi.

In Tumore Pedum.

℞. *Fol. ebuli,*
ſambuci
filicis
Cucum. aſinin. ana Miij.
Flor. chamom. Mij.
ſambuci m. j.
♀ *crudi lib. ß.*
alum ℥ii. M.

Balneum ex Vinaceis in Doloribus arthritidis.

Prodeſt valdè, ut ex formicis, ſi nervorum confortatione opus.

Pediluvium in fœtore pedum.

℞. *Fol. quercus Miij.*
Herb. origan. man. ij.
Roſ. rub. M. j.
O. ℥ii. *M.*

In Arthritide Scorbuticâ convenit balneum ex formicis & foliis pini; poſt balneum fiat inunctio ♎ lumbricorum.

Balneum ad menſes.

℞. *Herb. Mercur.*
artemis. rubr.
nepet.
puleg. ana M.iij.
Flor. chamom. m. j.
lil. alb.
cheiri ana m.ij.
Rad. rub. tinct.
leviſtici ana ℥iij.
Bacc. lauri ℥ii.

Poteſt etiam addi Man. j. herbæ Sabinæ niſi met° imprægnationis adeſt. Uſurpari debet ante tempus menſium per 3. dies 4. vel plures.

NB. *Inſeſſio* debet fieri usque ad umbilicum: Commodiſſimè ingredientia induntur ſacculo, qui pubi applicetur. *Inunctio poſt balneum* fiat cum ☌ lil. & cheiri.

Balneum in Calculo.

℞. *Herb. ſaxifrag.*
fragar.
parietar.
fumar.
anethi ana m.iij.
Flor. chamom. m. ij.
malv, m. j.
Summit. anethi m. ij.
Rad. alth.
ononid. ana ℥iv.
Sem. lini
fœnugr. ana ℥iii.
Bacc. junip. lib. j. M.

Si *adſit* ⊡ *ſuppreſſio*, addi poſſunt Flor. geniſtæ & calcatrippæ: Inunctio poſt balneum fiat cum unguentô de althæâ & ☌ Scorpion. ſimplici.

Poſt Podagram ad roborandos Pedes.

℞. *Herb. arthemis. m. iij.*
origani
hyper.
chamæp.
Flor chamom.
abſinth. ana m. j.
♁ *com. m. j.*

Coq. in ſ. q. aquæ pro Balneô ſeu Pediluviô.

Ad Capillorum defluvium I. D. H.

℞. *Allii*
cæparum ana ℥iv.
myrobal. chebul.
citrin. ana ℥iij.
♀ ℥vi.
adianthi aurei
capill. ♀ *ana m. j.*
vitell. ovor. N. iv.
Liquirit. ℥iij.
Gummi Arab. ℥ß.
Tragacanth. ℥ii.
Panis ℥i.
Mellis ℥xii. cum
▽ *roſarum & lacte q. ſ.*
F. Deſtillatio ex ⁂.

De Embrocatione.

In Affectibus ſoporoſis.

℞. *Herb. ſerpent.*
rutæ
beton.
rorismarini ana mß.
Flores eorum
lavend. ana p. iij.
Infunde inſ. q. lixivii.
Col. ℞. *lib. j.*

aq. ce-

aq. cephal. ad extra ℥iß.
S. Euſſerlich Waſſer.

℞. *Fol. beton.*
lauri
majoranæ
ſerpilli ana m.j.
Flor. lavend. p. iii.
ſtœchad. Arab. p. ij.
anethi p. j.
♆ *lib. j.*
Affunde ſ. q. Vini, ſtent in infuſione in loco calidô per diem. Manè filtra & adde ℥i. ▽ *cephal. ad extra.*
S. Euſſerlich Waſſer aufzutropffen.

CAPUT XXVI.

De

LINIMENTO & UNGUENTO.

Unguentum contra Dolorem Capitis.

℞ *Ec. Ol. anethi*
chamomillæ
nucl. Perſic. per expr. ana ℥i.
hyoſc. expr. ℥ß.
Succi inſpiſſati verbenæ ℥i.
c. ſ. q. ceræ.
F. l. a. Unguentum.

Unguentum ad Dolorem Capitis in causâ calidâ.

℞. *Unguent. alabaſt.* ℥ß.
℔ *roſar. parum. D.*

Ad Vigilias.

℞. *Unguent. ſomniferi uſit.* ℥ii.
℔ *ſtillat. anethi g. vi.*
S. Euſſerlich Schlaffädlein.

℞. *Ol. papav. expr.* ℥i.
nucl. Perſic. expr. ℥ß.
Extr. opii gr. iv.
croci gr. v.
℔ *Nuc. Moſch. q. ſ.*
F. Linimentum.

Contra Pediculos Capitis.

℞. *Sem. ſtaphyſagr.* ℥ii.
helleb. albi ℥iß.
Nicot. ℥i. *c. ſ. q.*
℔ *Nic. & ceræ parum*
F. l. a. Linimentum.
adde ℔ *ſpicæ g. viij. M.*

Unguentum Paralyticum.

℞. *Ol. Nervini* ℥i.
Pingued. caſtor. ℥vi.
ol. de piperibus ℥i.
ſtillat. roris mar.
ſalviæ ana g. vi.
junip.
lauri ana ℈ß.
ſuccini ℈i.
c. ſ. q. ceræ.
F. l. a. Linimentum, quô principium Nervorum illinatur.
In ſpasmô poteſt addi ℔ ſtillat. limacum nigrorum, quod ſingulare ſpecificum in hôc affectu cenſetur.

Unguentum Pectorale.

℞. *Unguent. pector.* ℥i.
Pingued. hum. ℥vi.
℔ *amygd. dulc.* ℥iii. *M.*

Unguen-

Unguentum Dorsuale in Hecticâ.

℞. *Unguenti resumptivi* ʒiß.
refrig. Galeni
res. Mesues ana ʒiii.
Ol. juniperi express. ʒi.
Ping. hum. ʒß. *M.*

Unguentum Pleuriticum.

℞. *Succi papav. errat. inspiss.*
card. bened. ana ʒi.
Pingued. muris montani ʒiii.
cum s. q. ceræ & ♎ *anod. Mynsi.*
F. Linimentum.

In nimiô Dolore Pleuritico.

℞. *Ol. anod. Mynsi* ʒiii.
papav. express. ʒi.
hyosc. express. ℈ii.
cum paucâ quantitate ceræ
F. Linimentum.

Unguentum pro corroborando Ventriculo.

℞. *Ol. stomach. Craton.* ʒii.
mastich.
menth. ana ʒi.
still. menth. g. vi.
caryoph. g. iv.
Cum paucâ quantitate ceræ & ol. Nuc. Mosch. expr.
F. l. a. Unguentum.

Unguentum expertum in ardore ventriculi.

℞. *Sevi hircini* ʒß.
Ung. pomatum ʒii.
F. Linimentum.

Unguentum hepaticum.

℞. *Cerot. santal. usitat.* ʒß.
c. s. q. ol. ros. & ceræ
F. Linimentum immiscendo spec. diatr. santal. ʒj. M.

Potest etiam aliquid de extractô vel succo inspissato radicis cichor. addi.

Unguentum in duritie Lienis.

℞. *Unguent. de cicut.* ʒß.
c. s. q. ol. lil. alb. & ceræ
F. Linimentum.
adde *ol. stillat. gum.* ♓ *g. vi.*
sacchari ♄ *gr. viii. M.*
℞. *Unguent. splenet. usitat.* ʒiii.
Extract. vel succi inspissat. rad. filicis ʒi.
Cum paucâ quantitate ceræ
F. l. a. Linimentum.

Linimentum Carminativum.

℞. *Ol. chamom.*
anethi
rutæ ana ʒii.
stillat. cham.
anethi ana ℥ß.
cumini
carui
fœnic. ana g. vi.
c. s. q. ceræ
F. l. a. Linimentum.

In Dysenteria & fluxibus alvi.

℞. *Unguent. Comitissæ* ʒß.
♃ ⊕ *optimè dulcif.* ʒii.
Croci ♂ *adstring.* ʒi.
c. s. q. ceræ & ol. mastich.
F. Linimentum.

Unguen-

Unguentum Nephriticum.

℞. *Ol. lil. alb.*
amygd. dulc.
cham.
anethi ana ʒi.
nucl. ceras. per expreſſ.
Scorp. ſimpl. ana ℈ii.
c. ſ. q. ceræ
F. l. a. Linimentum.

℞. *Unguent. dialth.* ʒß.
♎ *ſcorpion. ſimpl.*
nucl. ceras. ana ʒii
M. F. Linimentum.

In calore Renum.

℞. *Unguent. roſat.*
refrig. Galeni ana ʒii
ſacch. ♄ *&* ♎ *Nymph. parum*
c. ſ. q. ceræ
F. Linimentum.

Contra Herniam.

℞. *Unguent. contra herniam*
O ʒii. (*Myns.* ʒß.
croci ♂ *adſtring.* ʒiß.
c. ſ. q. ceræ
F. Linimentum.

Contra Vermes.

℞. *Unguent. contra vermes uſit.* ʒi.
Ol. ſtillat. abſinth. ℈i.
rutæ
tanaceti ana g. vi.
Fellis tauri inſpiſſ. ʒii.
♎ *diacoloc. q. ſ.* M.

℞. *Olei diacolocynth. Quercet.* ʒß.
amygd. amar. per expr.
nucl. Perſicor. per expr.
ana ʒi.
Aloës
Myrrhæ ana ʒi.
Fellis tauri inſpiſſ. ʒiß.
♎ *ſtillat. coryli* ℈ß. *Ceræ*
q. ſ. M.

Unguentum Externum purgans.

℞. *Elaterii* ʒiij.
Troch. alhand. ʒii.
Scammon. ʒiß.
c. ſ. q. ceræ & ♎ *diacoloc.*
F. l. a. Unguentum. M.

℞. *Elect. hier. picræ*
ung. dialth. una ʒi. *N. j.* M.
applic. plantis pedum vel umbilico.

Unguentum ad Partum.

℞. *Mucilag. ſem. lini*
fænugr.
alth.
cum aq. lil. extract. ana ʒß.
Axung. anſerin. ʒvi.
ol. lil. alb. ʒß.
amygd. dulc. & ceræ q. s.
M. F. Linimentum.
Illinitur venter poſt balneum, vel etiam absque balneo.

Aliud.

℞. *Olei cheirini*
lil. alb. ana ʒiij.
Auxung. ſerpent. ʒi.
F. l. a. Unguentum cum paucâ cera.

Unguentum contra cardialgiam, præsertim flatuosam.

℞. *Unguent. rubr. potab.* ʒß.
℥ *chamom.* ƷB. M.
℞. *Unguent. cardiac. Francos.* ʒvi.
olei stillat. chamom. ƷB.
angelic. g. iv. M.

Unguentum in Dolore hæmorrhoidum.

℞. *Mucilag. sem. psyllii*
cydon.
cum aq. verbasci extract. ana ʒiii.
Contunde in mortario plumbeo cum pistillo plumbeo & c. s. q. ℥ *linar. scarab. atque ceræ*
F. Linimentum.

Contra Scabiem.

℞. *Unguent. rosati* ʒi.
arcani corallini Ɔi. M.
℞. *Succi helenii*
lapathi acuti ana ʒi.
☿ *vivi* ʒii.
lap. medicamentos. ʒi.
c. s. q. ℥ *Nic. & ceræ*
F. Linimentum.
℞. *Ung. enulati* ʒi.
Flor. ♀ ʒiß.
Lap. medicamentosi ʒi.
c. s. q. ℥ *Nicot.*
F. Linimentum.

Contra Atrophiam seu Aridurам membrorum.

℞. *Unguent. Agrippæ*
Arragon. ana ʒi.
alth. ʒv.
Pingued. taxi
vulpis
muris montani
ursi
canis ana ʒß.
Spec. diatrion piperon ʒii.
Sem. urticæ ʒi.
O *plumos.* ʒß.
euphorbii ʒiß.
c. s. q. ℥ *nervin. atque ceræ*
F. l. a. Linimentum.

℞. *Unguent. Agrippæ*
Arragon.
alth. ana ʒi.
Ol. still. rorismar.
lavendul. ana Ɔi.
euphorb. per infus. ʒii. D.

Unguentum ad livorem partium imprimis faciei.

℞. *Mucilag. rad. symph. cum* ▽
rad. sigill. Salom. extr. ʒß.
Pulv. rad. sig. Salom. ʒii.
Ceræ parum.

Unguentum ad gingivas in scorbuto.

℞. *Pulv. flor. aquileg.*
fol. salv. ana ʒii.
rad irid. Florent. ʒiß.
myrrh. electæ Ɔii.
O *crud.* ʒiß.
c. s. q. mellis rosati
F. Linimentum.

Unguentum ad facilitatem Dentium.

℞. *Mu-*

℞. *Mucilag. sem. alth. cum* ▽ *ros. extr.* ʒii.
Edulcor. rot. manus Christi ☉.

Si adest insignis calor, aliquid de mucilagine seminis psyllii addi potest: Est in frequenti usu D. Mich.

Unguentum in ♋ Mammillarum.

℞. *Succ. herb. virg. aur.*
solan.
plantag.
card. bened. ʒß
♋ *calcinat.* ʒii.
Ranarum
Talparum calcinat. anæ ʒi.

Contunde in mortario plumbeô cum pistillo plumbeô ad consistentiam linimenti.

S. Brustsalbe.

Unguentum Ophthalmicum.

℞. *Butyr. rec. cum* ▽ *euphras. lot.* ʒiij.
Tutiæ ʒß.
Camphoræ ℈ß.
Sacch. candi ℈i.

M. Pro Linimento.

Unguentum Cosmeticum.

℞. *Ol. amygd. dulc. non rancid.* ʒiß.
jasmini ʒii.

Instilla guttatim ♌ ☿ *p. d. q. s. M. exactè in formam linimenti, adde*
cosmet. Cluvii vel
ceruss. ♄ ʒi. *vel* ℈iv. M.

Unguentum ad Ambusta præstantissimum.

℞. *Ol. recentiss. vel quod melius*
sambuc. p. j.
album ovor. p. ij.

Conquassa diligenter, donec F. Linimentum. Illinitur pars sæpè plumâ gallinæ nigræ, nullis adhibitis linteolis aut ligaturâ *vid. Mynsicht.* qui ita de hôc linimento scribit: In totâ Republicâ Medicâ secretius experimentum nullum: Perfectè, tutò, citò extinguit, dolorem sedat, nullo cicatricis vestigiô relictô.

℞. ▽ ♄
♌ *lini vel*
flor. sambuci vel
cort. samb. vel
filicis

M. Pro Linimento.

Præparatur etiam linimentum ad inflammationes ex album. ovi & ☉ crudô. Alumen crudum in albumen ovi injicitur, agitaturque tamdiu, donec alumen solutum sit.

Egregium etiam unguentum est unguent: Comitissæ, unguentum viride Reginæ, ut & unguentum potabile in- & externè. Dantur ad ʒß.

Unguentum ad Alopecias

℞. *Olei ovorum* ʒß.
laudani ʒvi.
pingued. ursi ʒii.
chartæ ustæ
nuc. avellanæ ana ʒß.
pulv. myrrhæ ℈ß.

F. Unguentum.

Cum quô caput inungatur, deinde abluatur cum lixiviô, in quô ab-

rotanum & capill. ♀. decocta fuerint.

Linimentum ad Ambusta.

℞. *Album. ovor. N. ij.*
Ol. rosarum ℥*ii.*
▽ *rosarum* ℥*i.*

Conquassentur simul omnia & cum linteolis in eô madefactis imposita loco ambusto, relinquendo, donec convalescat, superponendo panniculum eâdem mixturâ irrorandum. Vel

℞. *Mucag. sem. cydon. ex* ▽ *ros.* ℥*iv.*
Vitelli ovorum N. iv.
℥ *lini* ℥*iij.*
croci ʒß. *M.*

Adde *sub finem curationis cerussæ* ℥*i.*

℞. *Ung. anod.* ℥*iii.*
Opii gr. v.
Ol. chamom. ʒß.

S. Euſſerlich Oel.

℞. *Unguent. resumptio* ℥*iij.*
Ol. violar. ʒß.

S. Zuckerſalb.

℞. *Ol. nucist.* ℥*i.*
mastich.
menth.
absinth.
cydon. ana ʒß.

M.S. Euſſerliche Salb.

℞. *Ol. cappar.* ℥*i.*
Unguent. dialth. ʒß.
Ol. depalm. ℥*vi.*

S. Miltzſalbe.

℞. *Unguent. popul.*
rosar. ana ℥*iij.*
alabastr. ℥*ii.*
Ol. nucist. ʒß.

S. Sälblein auf die Schläff zu ſchmieren.

℞. *Oleï amygd. dulc.*
Unguent. anod. ana ℥*i.*

M. D. in Pleuritide.

In Dolore Dentium.

℞. *O q. s. Fluat in crucibulo, hujus*
℞. ℥*i.*
Nuc. mosch. N. j.
Mellis ros. ℥*iij.*

M. F. Linimentum gingivis applicandum.

Caput XXVII.

De
Emplastris.

Emplastrum ad tempora in dolore dentium.

Præparatur vel ex solâ tacamahacâ cum pistillô calido in mortariô calido & ducitur super alutam in forma thaleri: Vel præparatur etiam ex Tacamahacâ & gummi juniperi vel elemi.

In Maniâ & aliis affectibus capitis pro arcanô habet Medicus. Quidam emplastrum ex gummi carannæ cum gummi animæ & Tacamahacæ.

Empla-

Emplastrum expertum in Procidentiâ ani certissimum.

Ex gummi sagapenô & opoponace; contunduntur in mortariô & inducuntur alutæ sub formâ quadratâ circa os coccygis applicanda.

Emplastrum pro sistendis catharris & roborando capite.

Emplastrum ita fit:

℞. *Cerot. cephal.*
Tacamahac.
Gumm. junip. ana q. s.

Malaxentur ℥ mastichis, indue super alutam & obduc syndone rubrô. D.

In Vigiliis.

℞. *Empl. hypnotici Mynsi. q. s.*

Malaxetur ℥ papav. vel ung. somnifero, induc super alutam in formâ N. ij.

S. Schlaff-Pflaster.

In Dolore Capitis.

Egregium emplastrum describit Platerus in suis Observat. Lib. 2. Part. 344. Confert hîc etiam emplastrum de Ranis Vigonis & de betonicâ, cum unguentô de alabastrô malaxatum: Si emplastra iterum detrahenda sunt, commodius nullo modô potest, quàm si emplastrum applicatum oleô quodam, imprimis appropriatô illinatur, & sic facilè pars ab emplastrô liberari potest.

℞. *Empl. Vigonis cum ℥ de beton.*
cerat. cephal. ana q. s.

Malaxetur ℥ mastich. vel Balsamo de Peru.

D. S. Eusserlich Haupt-Pflaster.

Emplastrum Pectorale.

℞. *Empl. Fil. Zacchar. q. s.*

Malaxetur ℥ amygd. dulc. vel irinô, ducatur super alutam & obducatur syndone rubr. sicque interpassetur.

Emplastrum Stomachale.

℞. *Cerot. stomach. ex ladano*
Crat.
Tacamahac. ana q. s.

Malaxetur ℥ stomach. Cratonis vel Balsamo Peruviano; Induc super alutam & obduc syndone rubr. Adspergi potest ℥ still. menthæ, caryophill. macis.

Emplastrum contra Vomitum.

℞. *Empl. de crustâ panis Part. ij.*
styptic. Mynsi. part. j.

Malaxetur ℥ cydon. induc super alutam & obduc syndone rubra.

Emplastrum ad mammas contra tumorem.

℞. *Spermat. ceti non rancidi ʒi.*
Gummi galbani ʒii.
c. s. q. ceræ
F. I. a. Cerotum.

S. Pflaster zur Brust.

Egregium est & expertum emplastrum, quod discutit tumorem mammarum & impedit concretionem lactis.

Contra Cancrum Mammillarum.

℞. *Emplastri contra cancrum Penoti* ℥ii.
Ocul. & combust. ℥ii.
Bubon. calcinat. ℥ß.
Malaxetur ♎ ranarum.

D. S. Sonderlich Pflaster zur Brust.

Emplastrum Epaticum.

℞. *Ceroti santalini q. s.*
Extr. rad. cichorei ℥i.
♎ *rosar. q. s. Induc super alutam.*

S. Leber-Pflaster.

In scirrhô lienis.

℞. *Empl. de cicutâ q. s.*
Malaxetur ♎ dest. gummi ammon. Induc super alutam & obduc syndone rubrâ.

S. Sonderliches Miltz-Pflaster.

Potest etiam usurpari in duritie mammarum, si imprimis addatur unguentum de cicutâ Fabritii Hildani.

In Dysenteriâ & fluxibus alvi.

℞. *Empl. diaphœnic. calid. Mes. styptic. Mynsi. ana q. s.*
Malaxetur ♎ mastich. & induc super alutam.

S. Anhaltend Pflaster.

Contra Hydropem.

℞. *Empl. contra hydropem Aug. q. s.*
Malaxetur ♎ sambuci per express. ex acinis. q. s. induc super alutam S.

Ratione flatuum potest adspergi ♎ stillat. carui, cumini &c.

Contra Herniam Umbilicalem.

℞. *Empl. contra herniam usit. q. s.*
Malaxetur cum ol. ovorum, induc super alutam & in mediô fiat globulus.

Ad ani procidentiam.

℞. *Opopon. & sagapeni ana q. s.*
Contunde in mortariô calido cum pistillô calido, induc super alutam in formâ transmissa.

Emplastrum in Peste.

℞. *Empl. ex Magnete Aug. Sale* ℥i,
Malaxetur ol. aranearum & scorpionum ana q. s.

D. S. Eusserlich Pflaster. Bubonibus applicatur.

℞. *Empl. diachyl. magn.* ℥i.
Malax. ol. stillat. fulig. vel aranearum. D.
℞. *Empl. de fulig. usit.* ℥i.
Malaxetur ol. stillat. fulig. vel ol. aranearum.

Emplastrum contra Veneficia.

℞. *Empl. contra veneficia Mynsi.* ℥ij.
Malaxetur ol. hyperici. D. Hoc emplastrum singulare est arcanum loco dolenti applicatur.

Pro certô quoque experimento habetur, si excrementa propria calidè parti applicentur.

Ad To-

Ad Tophos & Dolores in Lue Venereâ.

℞. *Empl. de ranis cum* ☿ ℥ij.
Malaxetur ♎ ſtillat. ligni ſancti, induc ſuper linteum denſum (Barchet) & applicetur partibus dolentibus.

Contra Arthritidem.

℞. *Empl. arthet. Mynſ.* ℥ii.
Malaxetur ♎ nervinô & induc ſuper alutam.

S. Euſſerlich Pflaſter.

Emplaſtrum Filii Zachariæ lenit quoque dolores podagricos nervorumque tenſionem prohibet.

Ceratum diachalcitidis ſeu diapalma Galeni commendatur ſingulariter ad fonticulos, quos in optimô ſtatu conſervat & excreſcentias carnis prohibet proque arcanô meritò habetur.

Emplaſtrum Matricale.

℞. *Cerot. matrical. uſit at. q. ſ.*
Malaxetur ♎ de caſtor. induc ſuper alutam & obduc ſyndone rubra.

Emplaſtrum Diaphoreticum Hartmanni, ut & Mynſichti egregiè proſunt in plurib affectibus: Extrahunt & diſcutiunt valdè: Neceſſum verò eſt, ut interdum abſtergantur.

Emplaſtrum Vulnerarium.

℞. *Empl. vulner. Crollii, vel etiam Paracelſi*
Hmini ana ℥i.
Malax. ol. Nicot. & Balſam. ♆ *S.*

Ad Clavos Pedum.

℞. *Empl. de Galbano Mynſ.* ℥iij.
lapid. medicamentos. ℈ii. *M.*
cum ol. Nicot. D.

Loco lap. medicamentoſi etiam ſumi poteſt ⊖ ✳.

Emplaſtrum ad frontem.

℞. *Sevi hircini, vel etiam*
cervini
ceræ albæ & Terebinthinæ parum
F. l. a. Sparadrap.
Addi poteſt ol. roſarum parum.

Sparadrap. pro Gravidis.

℞. *Maſtich.*
Thuris ana ℥i.
Nuc. Moſch. ℥iij.
Caryoph. ℥iß. *c. ſ. q.*
ol. maſt. & ung. comitiſſæ
ceræ albæ & ſevi hircini
F. l. a. Sparadrap. in quâ infundatur linteum.

Ex *emplaſtrô Filii Zachariæ* cum ol. appropr. vel ol. lumbricorum poteſt etiam fieri ſparadrap. in affectibus nervorum.

℞. *Empl. diaphœnic. calid.* ℥ß.
Theriac. ℥ſ.
♎ *ſtillat. ceræ*
maſtich. ana gutt. iv

M. S. Pflaſter.

℞. *Cerat. ſplenet.*
de ammoniaco ℥iß.
Empl. de melilato ℥ß.
✳ ℥ß.

S. Miltz-Pflaſter.

℞. *Empl. de cruſta Panis* ℥ij.
de bacc. lauri ℥i.
maſtich.

mastich. electi ʒß.
ol. mastich. q.s.

Illinatur corio, tegatur & tegatur syndone.

S. Magen-Pflaster.

Emplastrum contra Verrucas expertum Timæi.

℞. *Galbani aceto squillitico solut.* ʒi.
Sal. ammon. ʒi.
Picis navalis ʒß.
Empl. diachyl. magn. ʒiij.
M. F. Magdaleon.

Commendatur quoque contrà clavos; si remissius agit, dosis ✠ augenda.

Caput XXVIII.

De Cataplasmate.

Cataplasma ex sempervivô portulaca & ros. recent. in affectibus calidis commendatur, ut in phrenitide. Addi etiam possunt flores Nymph. ut & ol. Nymph.

In Dolore Capitis Externô valdè confert cataplasma ex herbâ verbenâ atque ♋.

In Contusione itemque Doloribus articulorum cataplasma ex radice symphiti, vel succô inspissatô symphiti.

Cataplasma ex fermento acerrimô & ♆ vivô, *si partibus refrigeratis* applicetur, extrahit valdè dolores & frigus estque certum experimentum.

In affectibus ventriculi cataplasma ex pomis cydoniorum cum Vino Malvaticô & pulv. Nuc. Mosch. cum mastich.

In Tumore Pedum.

Fieri potest cataplasma ex fimô equinô, vel ex stercore caprillo,

In affectibus oculorum.

℞. *Fermenti acerrimi* ʒiij.
succini ʒij.
sem. sinapi flav. contusi ʒiß.
4. squillitici q.s.

F. Cataplasma, quod nuchæ applicetur in formâ thaleri.

Ad Catharrum.

℞. *Fermenti acerrimi* ʒij.
succini ʒij.
gummi juniperini ʒiß.
c.s.q. ✠ *rosac.*

F. l. a. Cataplasma, quod capiti applicetur.

In singultu.

℞. *Fermenti acerrimi* ʒiv.
Pulv. herb. menth. ros. rubrarum absinth. ana ʒi.
Mastich. ʒiij.
Nuc. Mosch. N. ij.
Zedoariæ ʒiß.
c.s.q. ✠ *ros.*

F. l. a. Cataplasma.

Hoc

Hoc est Mynſ. Poſſunt etiam addi ol. deſtillata menthæ, Zedoariæ, caryophill.

In Vomitu adſtringentia adduntur, ut maſtiches &c.

In Anginâ.

℞. *Flor. malv.*
lil. alb. ana mj.
Rad. alth.
lil. alb. ana ℥ij.
Fic. ping. N. viij.
ſem. fœnugræci
lini ana ℥ß.
Nid. hirund. N. j.
Coq. in ſ. q. Lactis ad putrilaginem, trajiciantur per ſetaceum & addatur
albi Græci ℥i.
noct. comb. ℥ij.
c. ſ. q. ol. lil. alb. & chamom.
F. l. a. Cataplasma.

In Hydrope.

℞. *Flor. chamom.*
ſambuci ana mj.
ſtercoris caprilli lib. j.
Coq. in ſ. q. ⊡ *Puerorum.*
F. Cataplasma.

In Tumore ſcroti.

℞. *Fol. agrimon.*
Herb. Parid.
naſturt. aquat.
Flor. chamom. ana mj.
ſem. cumini
carui ana ℥ß.
Farin. fabar. ℥iß.
c. ſ. q. aceti.
F. Cataplasma.

In Febribus & Deliriis ad Plantas pedum.

℞. *Herb. rutæ M. ij.*
Raphan. N. ij. vel iij.
Contund. in mortariô ad conſiſtentiam cataplasmatis, quod mirè extrahit.

In Peſte ad Bubones.

℞. *Fol. Parid. M. ij.*
Rad. lil. alb.
alth. ana ℥ii.
Ficuum pinguium N. vi.
Coq. in ſ. q. ol. lil. alb. Adde
ſulig. ſplend. ℥i.
ſapon. Venet. ℥vi.
ol. aranearum ℥i.
S. Sonderlich Pflaſter zum Aufziehen/ i. e. ad ſuppurationem.

Herba Paridis hîc mira facit, utpote quæ ſola etiam applicata idem præſtat.

Cataplasma ex Naſturtiô aquaticô.

Singulare eſt & certum experimentum in tumore muliebris pudendi, in Gravidis ante partum & in Puerperis poſt partum:

Cataplasma Febrifugum Principis Anhaltini.

℞. *Piperis*
♀
Croci Orientalis
allii ana q. ſ.
M. & Contunde in mortariô ad formam cataplasmatis, inde nodulo & applica in ſiniſtrâ manu digiti articularis extremæ parti; eâdem horâ,

quâ impositum, ter repetitur ante paroxysmum.

Vel ℞. *Empl. febrifug. Strobelb.* ℥i. *Malax. cum ol. aran. & Divide in 2. partes æquales.*

S. Eusserlich auf den Puls zu legen.

In Vomitu cataplasma ex pane tostô cum pane cydoniorum prodest.

In Dysenteriâ, imprimis epidemicâ, mirè prodest cataplasma ex theriacæ ℥ij. & croci ♂ ℥ij.

In suppressione ⊡.

℞. *Herb. parietar.* Mij.
Coque in aquâ appropriatâ ad putrilaginem. Adde ♌ *scorp. simpl.* ℥ij. M.

In Dolore post phlebotomiam quando nervus aut arteria ex imperitiâ læditur.

℞. *Herb. agrimon.*
ceresol.
Flor. chamom. ana Mj.
Rad. symphit. ℥iij.
sigilli Salom. ℥ß.
sem. lini
fænugraci ana ℥ß.
Coq. in s. q. aq. ad consistentiam cataplasmatis

Emplastrum Vesicatorium verum Josephi Michaelis.

℞. *Cantharid.* ℥ß.
Ceræ ℥ij.
butyr. ℥i.
Terebinth. ℥i.
♌ *ros.* ℥ß.
pulv. mastich.
myrrhæ
asæ fætid.
camphoræ ana gr. xv.
M. F. Emplastrum.

Hoc emplastrum est secretum, quia vesicas absq; dolore trahit, cum reliqua vesicatoria omnia dolorifera sint.

Cataplasma ad Anginam.

℞. *Rad. bryon.*
alth. ana ℥i.
Fol. malv.
violar. ana Miß.
Flor. chamom. mß.
Bulliant ad mollitiem & pistentur, quibus adde
Farina fabarum
hordei
lini
fænugraci ana ℥ß.
Nid. hirund. contus. & cribr. ℥iij.
Cum decoctione supradictâ affusâ. F. *Cataplasma, cui adde*
♌ *chamom.*
lil. alb.
lini ana q. s. M.
℞. *Nidi hirundinum cum tosto pulv. & cribrati* ℥iij.
Mellis optimi
Axung. porcin. ana p. æ & q. s.
Pro coquendo emplastro.

Cataplasma ad Ascitem Celebre Vidii.

℞. *Stercor. columb. in* ☥ *macer. lib. j.*
☥ *vivi* ℥i.
☉ ℥ß.

Rad.

Rad. helen.
Baccarum lauri
Herb. anethi
chamom. ana ℥vi.
Sem. nasturt. ℥ii.

Pulverisata omnia decoque ad justam spissitudinem, tum adde

Mellis ℥ii.

Terebinth. ℥iß.
Succi ebuli ℥ii.
irid. ℥iß.
Soldan. ℥i.
Farin. fab. ℥i.

F. Cataplasma abdomini imponendum.

CAPUT XXIX.

DE

RUBIFICANTIBUS & VESICATORIIS.

Exempla Dropacis.

℞. *Picis part. iv.*
♌ *irin. part. j.*
Simul liquatis & in alutâ extensis F. Dropax, qui pro diversitate partis in majori & minori formâ paratur.

℞. *Sinapi fluv.*
stercoris columbini ana ℥ß.
Piperis ℥ß.
Picis & Terebinthinæ q.s.
F. l. a. Dropax.

℞. *Rad. Pyrethri* ℥iß.
Piperis ℈ii.
Euphorbii ℥ß.
Picis navalis
♌ *lini &*
chamom. q.s.
F. l. a. Dropax.

℞. *Mellis anacardini* ℥ii.
Pulv. pyrethri ℥iß.
⊖ *stercoris columb.* ℈i.
Fermenti acerrimi ℥ii.
✠ *stillit. q.s.*

Potest applicari cum linteô. Si lubet, adde Pulpam ficuum. Vel etiam fieri potest cataplasma ex stercore columbino, sem. nasturtii, urtic. sinapi &c.

Spiritus Rubificans.

℞. ♏ *formicarum optimi* ℥iiß.
nasturt. ℥ii.

S. Eusserlicher ♏ mit einer Feder oder Tüchlein anzustreichen.

In Dolore ischiadico ex stercore caprillo & herb. piperitidis vel ejus succo potest etiam fieri cataplasma pro dropace, quod pro certissimô experimentum quidam Medicus habet.

Fiunt etiam cataplasmata talia ex solis herbis, ut ex plantagine aquaticâ, in hydrope ex ranunculo &c.

It. ex radicibus, ut Bryonia, cyclamine cum axungiâ; vel oleis ut euphorb. quod vehementer attrahit.

Radices verò & herbæ ut recentes sint oportet: Siccæ enim id non præstant. Quod si igitur vis ut rubificent, tantùm in minori dosi sumendæ sunt & in majori, si pustulas excitare debent.

Exempla vesicatoriorum.

℞. *Cantharid. ablat. alis & cap. N. vi.*
Fermenti acerrimi ʒii.
Pulp. ficuum ʒi.
F. l. a. Cataplasma.

S. Blasenziehendes Pflaster auf 2mal.

℞. *Cantharid. ablat. alis & cap.* ʒii.
Mic. panis ʒi.
✝ *squillitici q. s.*
F. l. a. Pasta.

S. Eusserlich aufziehendes Pflaster.

℞. *Empl. vesicator.* ʒi.
Malaxetur ♃ *irino. D. S.*

De Cantharidibus notandum, quòd benè debeant teri, aliâs vehementer nimis attrahunt.

℞. *Mellis anacardini* ʒii.
Pulp. ficuum ʒi. M.

CAPUT XXX.

DE SACCULIS.

In dolore capitis.

℞. *Milii lib.* ß.
♁ *vulg.* ʒiv.
Herb. verben.
Flor. chamom. Rom.
Summit. anethi ana Mj.
Rad. Rhod. ʒiß.
Caryophill.
Macis ana ʒß.
Mastichis ʒii.
F. l. a. Sacculi. N. ij.

Milium & ♁ primùm torrefiant in sartagine & protinus sacculo calido induntur, additis dehinc reliquis: Ita capiti calidè applicantur. Fiunt duo sacculi. Milium, sal & arena, in omnibus affectibus, ubi discutiendum, satis sunt commoda.

Cum syndone, interpassentur. Adspergi possunt cum ♃ menthæ, vel ♃ stomach. compositô, vel ♃ aliis appropriatis.

Sacculus ad Ventriculum.

℞. *Herb. menthæ*
Summit. absinth.
Flor. rosarum rubr.
chamom. Rom. ana Mj.
Rad. calami aromat. ʒß.
Zedoar.
Galang. ana ʒi.
Nunc. mosch. N. ij.

Sacculus in Pleuritide Nothâ.

℞. *Aven.*
Milii
♁ *commun. ana* Mj.
Flor. chamom.
meliloti ana Mß.
Sem. cumini ʒß.
lini
fœnugraci ana ʒii.
F. l. a. Sacculi interpassati N. ij.

Sacculi ad cor.

℞. *Herb. melissæ* mß.
Flor. ros. rubr.
cord. ana p. ij.
calend. p. j.

Croci

Croci ℈*i.*
flaved. cortic. citri recent. ℥ß.
Sem. meliſſ.
ocymi ana ℈ß.
Spec. cord. temper. ℥*i.*

F. l. a. Cum ſyndone ſacculus interpaſſatus in formâ uſitatâ. Pro Ditioribus poteſt addi aliquid de moſcho & ambrâ & adſpergi ℞. ros. vel ▽ carbunculi aut meliſſæ cum vinô, vel ℔ ſtillatitium carbunculi.

S. Euſſerlich Hertzſäcklein.

Tempore peſtis præparantur ejusmodi ſacculi ad cor ex cordialibus, additis alexipharmacis cordialibus.

℞. *Flor. borrag.*
bugloſſ.
meliſſ.
calend. ana p. ij.
tunicæ p. j.
Spec. pro epith. cord. ℥*iij.*

F. Sacculi interpaſſati cordiales.

Sacculus Contra Colicam.

℞. *Milii*
avenæ
℈ *com. ana* Mj.
Flor. chamom. Mj.
Fol. lauri mß.
Baccar. lauri ℥*ii.*

F. l. a. Sacculi interpaſſati N. ij.

S. Euſſerlicher Sack gegen die Schmertzen.

In affectibus uteri & poſt partum ejusmodi Sacculi conveniunt: Additis uterinis.

Sacculus ad Pulſum.

℞. *Flor. cordial ana p. iv.*
Spec. cord. temper. ℥*ii.*

F. l. a. Sacculi N. ij.

S. Pulsſäcklein.

℞. *Saccul. ad puls. uſit. N. ij.*

S. Ut ſupra & applicentur cum ▽ carfunculi.

Sacculus refrigerans in dolore capitis.

℞. *Flor. violar.*
roſar.
Nymph. ana p. ij.
Sem. lactuc.
endiv.
papav. errat. albi ana ℥*i.*

F. Sacculus oblongus.

℞. *Panni ſcarlati minutiſſimè in lanam tuſi q. v.*
caryophill.
nucis moſch.
baccar. lauri ana ℈*i.*
rorismarini
flor. lavend. ana p. j.
Sem. carui
cumini ana ℥ß.
flor. ſtæch. Arab.
Succini albi ana ℈*i.*

F. Cum ſyndone rubrâ ſacculus quadratus, impone per noctem in vinô Malvaticô & iterum exſicca.

S. Hauptſäcklein.

Cap. XXXI.

De

FRONTALI.

℞. *Pulv. verben. ex totô* ʒiß.
Rad. Rhod. ʒi.
Sem. anethi ʒiij.
Nucl. Persicor. ʒij.

F. l. a. Pulvis, qui indatur sacculo lineo oblongo. Potest adspergi ▽ florum Persicorum vel verbenæ.

℞. *Flor. chamomillæ Rom.* mß.
summit. anethi p. iij.
pulv. rad. rhod. ʒß.

Pulverisata inde sacculo oblongo, qui fronti ac temporibus applicetur.

Sacculus Refrigerans in dolore capitis â causâ calidâ.

℞. *flor. rosar.*
Nymph.
violarum ana p. ij.
Sem. lactucæ
endiv.
papav. alb. ana ʒi.

F. l. a. Sacculus oblongus.

℞. *fol. lactuc. recent. m.* ij.
hyosc. albi mß.

Contunde cum ℥ *rosarum & Nymphæ, cum paucâ quantitate* ✠ *rosarum.*

F. l. a. Frontale cum sacculô oblongo.

In febribus & deliriis, ubi dolor ingens cum agrypniâ.

℞. *Ol. papav. expr.* ʒi.
nucl. Persic. expr. ʒß.
hyosc. expr. ℈i.
still. anethi
chamom. ana ʒ. vi.

Cum paucâ quantitate ceræ

F. l. a. Linimentum.

S. Eusserlicher Umschlag.

In Dolore capitis cum agrypniâ.

℞. *Sem. papav. alb.* ʒiij.
Nucl. Persic. ʒii.
Lactis Mulicbris q. s.

Pro Cataplasmate.

S. Eusserlich aufzulegen.

℞. *Sem. papav. albi* ʒiii.
Nucl. Persic. ʒii.
Sem. hyosc. albi ℈ii.
c. s. q. ▽ *flor. Persic.*

F. l. a. Emulsio.

S. Eusserlicher Umschlag zum Haupt.

In Dolore capitis solùm.

℞. ▽ *flor. cham. Rom.* ʒii.
sambuci
verben. ana ʒiß.
Pulv. Zedoar. ʒi. M.

In Hæmorrhagia.

℞. ▽ *plant. ag.*
portulac. ana ʒij.
Boli Armeni
Lapid. hæmat. ana ʒi.
Sperniol. Crollii ℈i.

S. Eusserlicher Umschlag.

℞. *Pulv. boli Armeni* ʒii.
lapid. hæmat. ʒiß.
mastich.

thuris

thuris ana ʒi.
f. s. q. album ovor. conquaſſetur & diverberetur atque applicetur fronti.

In hæmorrhagiâ mirè etiam convenit pulvis ſympatheticus, quem deſcribit Medicus Gallus *Beverovicius in Epiſt. Suarum ultimâ.* Scripſit quoque de eâ *Nicol. Papinius.*

Huc ferè pertinent OXYRRHODINA v. g.

℞. ▽ *roſ. optim. ʒiv.*
anethi
chamom. ana ʒi.
℥ *cinamomi*
anethi ana ʒi.
✝ *flor. ſamb. parum M.*
Pro oxyrrhodinô.

In Deliriis & Dolore Capitis.

℞. *Succi ſempervivi*
ſolani ana ʒi.
✝ *roſar. ʒß.*
ol. roſ.
Nymph. ana ʒv.
M. Pro Oxyrrhodinô.

CAPUT XXXII.

De CUCUPHA.

Cucupha Corroborans.

℞ *Ec. Spec. pro cucupha uſit. ʒiiß.*
Pulv. Cypr. ʒß.
Adſpergi poſſunt ol. ſtill. ligni rhod. guttæ aliquot. D.

In Dolore Capitis.

℞. *Flor. chamom. Rom.*
Herb. ſerpilli
verbenæ ana Mj.
Milii parum torrefacti ʒi.
Rad. Rhod. ʒß.
Inciſa D. S. Species zum Häublein.

Poteſt etiam addi ⊖ com. vel, quod melius ⊖ appropriatum cephalicum.

In Catharrô.

℞. *Herb. ſerpilli*
Flor. roſ. rubr. ana M. j.
Fol. myrtill. mß.
Sem. nigellæ ʒii.
Succini ʒiii.
Gummi junip. ʒii.
Thuris
Maſtichis
Tacamah. ana ʒi.
Nuc. moſch. N. j.
Inciſ. & Contus.
D. S. Species zum Häublein.

Poſſunt cucuphæ tempore matutinô & veſpertinô fumigari cum pulv. contra catarrhos.

Cucupha Corroborans Caput.

℞. *Fol. majoranæ*
rorismarini
meliſſæ
baſilicæ ana Mß.
Flor. lavend. p. iii.
anthos.
ſalviæ
paralyſeos

beton.

beton.
ſtæch. Arab. ana p. ij.
Styr. calam.
Benz. ana ʒi.
Incis. & Contus.

D. S. Species zum Häublein.

Pro Ditioribus poſſunt ſpecies adſpergi cum eſſent, ambra, lil. convall. roſarum, vel addi poſſunt ſpec. diambræ, diamoſcha dulcis &c.

Cap. XXXIII.

De

COLLYRIO.

℞. *Ec. Croc. Metallorum ʒii.*
Aq. euphrag.
chelidon. min.
formic. ana ʒi.
Stent infuſa per 24. horas, poſtea filtrentur.

S. Augen-Waſſer.

℞. *Vitri ℔ ℈ii.*
aq. fœnic.
euphras. ana ʒvi.
Infunde per 24. horas, poſteà filtra.

℞. ▽ *ophthalm. aurei Mynſ. ʒi. D.*

℞. ▽ *ophth. ex ♋ Mynſ. ʒi.*

S. Heilend Augenwaſſer.

Hoc pro pretioſô habuit Crollius inque oculorum vulneribus nil præſtantius intra 24. horas curare oculos aſſerit.

In vulneribus oculorum ſingulare aliàs ſecretum eſt ▽ album ovorum cum ſuccinô præparata.

Contra Suffuſionem certum.

℞. *Aq. ad ſuffus. Francof. ʒi. D.*
Vid. Schröderus.

Aqua ſapphirina in oculorum ulceribus & maculis.

℞. *Decoct. calcis vivæ ʒiii.*
♁ ✳ *℈i.*

Infund. in pelvim aurichalceam, poſt 24. horas filtra. Vel poteſt orichalcum infundi in hâc aquâ.

℞. ▽ *ſtercoris anſerini virid. ʒi.*
Margarit. præp. gr. vi.
ſmaragd. præp. gr. v.
ſacch. ♄ gr. iv. D.

Infunditur etiam ſolum vinum in pelvim æneam, quod ſecretum eſt Helmontii.

In Inflammatione.

℞. *Aq. oculorum Hartm. ʒi. D.*

℞. ▽ *chelid.*
euphras. ana ʒi.
Lap. calam. ritè præp. ℈ii.
Tut. præp. ℈i. M.

Vel

℞. *Album. ovor. N. ij.*
Aluminis ℈i.

Agitentur invicem & applicentur cum linteis duplicatis.

In contuſionibus Oculorum ubi ſanguis congrumatus:

℞. *Flor. cyani*
calcatrippæ

Sum-

Summit. hyssopi ana p. ij.
Rad. symph. maj. ℥ß.
sig. Salom. ℥ii.
Coq. in s. q. vini.
Colat. ℞. *℥iij.*

D. S. Eusserlich aufzulegen.

Secretum D. Timæi in rubedine & inflammatione.

℞. ▽ *plantag.*
torment.
rosar.
flor. cyani ana ℥ß.
Album. ovor. N. j.
Aluminis
Croci ana gr. v.
Conquass. & agita invicem. D.
℞. *Tormentillæ grossò modò contus. ℥i.*
☉ *gr. v.*
▽ *rosarum*
plantag. ana ℥ß.
Stent in locò calidò per 24. horas, post filtra per chartam emporeticam.

Ad compescendum Dolorem in contusionibus & vulneribus oculorum Ejusdem.

℞. *Pomor. dulc. N. iij.*
Coq. in ▽ *ros. & euphragiæ q. s. ad mollitiem: Trajiciantur per setaceum, adde*
Sacchari albissimi ℥ii.
Camphoræ gr. v.
Croci gr. v.
applica cum linteis duplicatis.

In doloribus etiam mica panis albiss. cum lacte muliebri recente applicatur. it. ▽ album. ovorum cum lacte muliebri, croco & pomis putridis aut in cineribus aslatis.

Hîc etiam conveniunt ova ad duritiem cocta & per medium dissecta, demptis vitellis, quæ calidè oculis applicentur.

℞. *Sach.* ♄ *gr. iij.*
Sief. albi cum opiô gr. v.
succini albi præp.
margar. præp. ana gr. v.
aq. euphragiæ
rosarum ana ℥iß. M.

S. Collyrium.

℞. *Succini alb. præp. ℥i.*
Sapphyr. præp.

Potest insimul addi Saccharum cand. alb. ad ℥ij.

perlar. præp. ana ℈i.
▽ *chelid.*
fœnic.
rosar. ana ℥ß.

M. S. Augenwasser.

℞. *Sacch.* ♄ *℥i.*
Lap. calamin. ℥iß.
M. F. Pulv.
℞. ▽ *sperm. ran. ℥iij.*
℞. *Lap. calam. præp. ℥i.*
⊖ *albi ℈ß.*

M. S. Pülverlein in ein Aechtmaß Wein zu legen / und die Augen damit zu waschen.

CAPUT XXXIV.

De GARGARISMATE.

In resolutione linguæ.

℞. *Rec. Herb. salv.*
chamædr.
chamæpyth. ana Mj.
Flor. primul. veris
tunicæ ana P. iij.
Rad. pyrethri ʒß.
Sem. anisi ʒij.
sinap.
erucæ
nasturtii ana ʒi.
Coq. in s. q. ▽ *Communis in vitrô clauſô.*
Col. ℞. ʒvi. *in quibus diſſolve*
mellis anthoſati ʒiß.
℥ *prim. veris*
Theriacal. ana ʒi.

D. S. Franck den Mund und Gaumen damit zu gurgeln

℞. ▽ *lil. convall. cum vinô* ʒiv.
lavend. ʒii.
℥ *ceras. nigr.*
flor. prim. veris ana ʒi.
ſang. turturis calid. ʒß. D. S.

Poteſt etiam addi quinta eſſentia Matthioli.

In reſecatione uvulæ:

℞. *Herb. uvular.* Mij.
Fol. pyr. ſylv. Mj.
ros. rubr. p. iij.
Coq. in s. q. ▽ *com. Decocti*
℞. *lib. j.* adde
☉ ʒij.
Rob. diamor. ʒi.
Syr. de roſis ſiccis ʒiij.
Rob. acaciæ ʒi. M.

In Exulceratione uvulæ in Lue Venereâ.

℞. *Ras. ligni ſancti* ʒiß.
Coq. in s. q. ▽. *com. in fine* adde
Herb. Perſic. Mij.
Col. ℞. *lib. j.* adde
Syrup. de ſymph. Fernel. ʒii.
D. Pro uſu.

Vel ℞. ▽ *lignor.* ʒvi.
vulner. ʒiij.
Syr. de ros. ſicc.
ſymph. Fernelii ana ʒii.
Sacchari ♄ *gr. xv.* M.

In inflammatione faucium in morbô Hungaricô.

℞. ▽ *prunellæ*
ſemperviv. ana ʒiv.
Rob diamoron ʒiß.
☉ *præp.* ʒi. D.
℞. ▽ *prunell.*
roſarum
ſempervivi ana ʒiij.
Rob diamoron ʒi.
dianuc. ʒß. M.
℞. ▽ *contra anginam Guntermanni lib. j.*
Rob. diamoron
dianucum ana ʒi. D.

Vid. Hartmannus.

℞. ♁ *fluviat. N. viij. vel x.*
Sedi major. M. iij.
Contunde in mortariô & exprime ſuccum, adde

Syr. de

Syr. de ſemperviv. ʒii. D.

In Morbô Ungaricô, certum experimentum eſt, quô nullum præſtantius.

In Guſtu depravato & abolitô ex Anginâ.

℞. *Malv. hortenſis Mi.*
Herb. prunellæ
veronicæ
ſalviæ ana Mß.
Rad. polypod. quercini ʒii.
Coq. in ſ. q. ▽ *fontanæ*
Col. ℞. *lib. j.* adde
✠ *roſac. ʒii.* M.

Vid. Hartmanum.

In Inflammatione, aſperitate & ſcabritie linguæ.

℞. *Auriculæ (fung. ſamb.)* ʒß.
Coq. in ſ. q. ▽ *Prunellæ*
ſempervivi ana q. ſ.
Col. ℞. *lib. j.* adde
Syr. de ſempervivô ʒi.
Rob diamor. ʒß. M.

Pro infantibus fungi hi in cereviſiâ injici poſſunt.

Ad *ulcera oris* & *inflammationes* tanquam certiſſimum, citiſſimum & optimum remedium eſt decoctum piloſellæ in vinô, quod commendat Heurnius.

In gulæ tumoribus rubentibus decoctum lentis paluſtris cum lacte bubulo tanquam expertum medicamentum idem commendat.

In anginâ.

℞. *Flor. malvæ arboreſc.*
Herb. ſcabios. ana Mj.
Rad. althææ ʒiß.
albi Græci ʒvi.
Coq. in ſ. q. Lactis bubuli.
Col. ℞. *lib. j.* M. S.

In Scorbuto Gingivarum.

℞. ▽ *chelidon. min. bis deſtill.* ʒvi
Syr. ſcelotyrb. ʒi.
Ol. uſti ʒi. M.
℞. ▽ *chelidon. min.* ʒvi.
Tinct. flor. aquileg.
laccæ ana ʒii.
Syr. flor. aquileg. ʒi. M.

In catharris ſalſis.

℞. *Flor. papav. rhœad.* Mj.
ros. rubr. Mß.
ſpong. cynosb. N. j.
Rad. plantag. ʒiß.
biſtort. ʒß.
Coq. in ſ. q. ▽ *com.*
Col. ℞. ʒviij. adde
Syr. de papav. rhœad. ʒi.
ros. ſiccis ʒvi. M.
℞. ▽ *Prunell.* ʒiij.
lapid. prunellæ ℈i.
Syr. viol. ʒii.

S. Gurgelwaſſer.

℞. ▽ *plantag.*
prunelle
cochlear. ana ʒi.
Mellis roſat.
Diamoron ana ʒii. M.
℞. *Rad. irid. Florent.* ʒiß.
pyrethri ʒß.
Fol. origan.
ſalviæ
ſtœchados

rorismarini ana Mß.
Cubeb. Zißß.
Liquirit. Zß.
Coq. in s. q. ▽ *& vini albi, Colat.*
adde *Oxymellis scillitici* Zi.
S. Gurgelwasser/den Mund offt damit zu gurgeln und zu sprützen.
In Apoplexiâ.

Caput XXXV.

De
Apophlegmatismo.

Masticatorum seu Apophlegmatismus Laurenbergii.

℞ *Ec. Nicot. recent. succulent.* Mij.
Rad. pyrethri
mastich. ana Zß.
Zingib.
Cubeb.
Cardamom. ana ʒß.
c. s. q. mellis anthosati

F. l. a. Globuli vel pilulæ majores.

Hîc *notandum*, quòd calidæ naturæ capitibus non conveniat, sed tantùm frigidis.

℞. *Extract. Nicot. vel succ. inspiss.* Zij.
mastich. Ziij.
Extr. pyrethri ʒß.
cardamom.
cubebar. ana Zß.

F. l. a. Pil. majores, cum gutt. iij. ol. piper. destill.

℞. *Pulv. Nicot.* Zij.
Rad. pyrethri prap. Zi.
Cubeb.
Cardamom. ana ʒi.

Contunde Mastichen in mortariô calidô & add. pulv. prædicto,
F. Pil. maj.

S. Pillen im Mund zu halten.

℞. *Rad. pyrethri* Zißß.
mastich. Zij.
sem. sinapi Zi.
cardamom.
cubeb. ana ʒi.

Indantur sacculo grosso modo contusa.

S. Säcklein im Mund zu halten.

Nodulus etiam fieri potest ex foliis Nicotianæ, additis pro correctione cardamomo, cubeb. &c. Vel possunt fieri trochisci cum gummi tragacantho.

℞. *Pulv. mastich.* Ziij.
Pulp. passularum & ficuum q. s.

M. D. S. Lattwerg im Mund zu halten.

Apophlegmatismus liquidus.

℞. *Herb. origan. major.*
serpilli ana mj.
Fol. Nicot. p. iii.
Rad. pyrethri Zß.
sem. nigellæ Zß.
cardamom.
cubeb. ana Zß.

Coq. in s. q. ▽ *commun.*

Col.

Col. ℞. ℥viij.
adde Syr. de Nicot. ℥i.
beton. ℥ß.
oxym. scillitici ℥iii. M.
Si purgare volumus, possunt addi ℥iij. fol. sennæ.

CAPUT XXXVI.

De

DENTIFRICIO.

Ad Dentes dealbandos.

℞ *Ec. Pulv. seu farin. Virgin. Mynſ.* ℥i.
Sang. Dracon. ℥i. M.
℞. *Ciner. rorismar.*
Nicot. ana ℥ii.
Rad. irid. Florent. ℥iß.
M. D. in scorbuto gingivarum.
℞. *Sil. præp.*
Pumic. ana ℥ß.
Rad. ireos Florent. ℥iß.
℈ stillat. ligni Rhod. g. vi.
S. Wolriechendes Zahnpulver.

Ubi vacillatio dentium ex scorbuto:

℞. *Rad. biſtort.* ℥iij.
Flor. roſ. rubr. ℥iß.
O uſti ℈ii. M.
Vel
℞. *Rad. biſtort.*
torment. ana ℥ii.
Capſul. grand. ℥i.
D. S. Sonderlich Zahnpulver.

Penicilli seu Styli Dentifricii.

℞. *Pulv. vel farin. virgin. Mynſ.* ℥iii.
Gummi Tragacanth. in ▽ *roſ. ſolut. q. ſ.*
F. l. a. Styli Dentifricii.

In Formâ Linimenti.

℞. *Pulv. rad. tormentillæ*
biſtort. ana ℥iß.
Flor. balauſt. ℥i.
Nuc. moſch. ℈ii.
c. ſ. q. ſyr. flor. aquileg.
F. l. a. Linimentum.
℞. *Succ. acac.* ℥ii.
Pulv. cort. granat.
flor. balauſt, ana ℥i.
Syr. de roſis ſiccis q. s.
D. S. Eusserliche Zahnsalbe.
℞. *Unguent. de aquileg.* ℥i.
cochl.
naſturt. ana g. vi. M.

Unguentum ad Gingivas.

℞. *Pulv. rad. irid. Florent.* ℥ii.
maſtich. ℥ii.
ſang. Dracon. ℥ß.
Cum ſyr. de ſymphitô Fernel.
F. l. a. Linimentum.
Possunt etiam adspergi essentiæ ambræ guttæ aliquot, vel misceri gr. j. vel ij. ambræ.

Caput XXXVII.

De

ERRHINIS.

Rec. *Succi anagallid. flor. purpur.*
cyclaminis
betæ ana ℥i.
M. D. S. Safft in die Nase zu ziehen.
℞. *Succi majoranæ*
betæ
anagallidis ana ℥i.
Essent. flor. lil. convall. ℥ii.
S. Safft in die Nase zu ziehen.
℞. ▽ *anagallid. ex succô dest. ℥ii.*
flor. sambuci ℥i.
Essent. anagallid.
flor. lil. convall. ana ℥i.
elaterii ℈i. M.
S. Wasser in die Nase zu ziehen.
Vel addi potest succus ireos nostr.
Nicot. &c. Vel
℞. *Herb. puleg.*
origan. ana Mj.
Flor. sambuc.
lil. convall.
beton. ana p. iij.
Coq. in s. q. ▽ *anagallid.*
Col. ℞. *℥vi.* adde
mellis anthosati ℥i.
elat. ℈i.
∽ lil. convall. ℥i. D.
S Tranck in die Nase zu ziehen.

In forma linimenti.

℞. *Pulv. lil. convall.*
fol. Nicot. ana ℥i.
c. s. q. ☍ *irin.*
Nicot. & ceræ parum.
F. l. a. Linimentum.
adde ☍ *stillat. maj. g. iv.*
S. Nasensälblein.
Vel ℞. *Pulv. nigell.*
elleb. nigr.
Nicot. ana ʒß.
elat. ℈ß.
c. s. q. ☍ *irini & ceræ parum.*
F. l. a. Linimentum.

In Forma Pulveris.

℞. *Pulv. flor. lil. convall. ℥ii.*
Nicot. ℥i.
helleb. albi ℈i.
Spec. diambræ
diamosch. ana ℈ß.
S. Niesepulver.
℞. *Spec. diatab. Myns. ℥ii.*
Flor. lil. convall. ℥i.
☍ *stillat. maj. g. iv.* M.
℞. *Flor. ptarmicæ*
lil. convall.
Fol. majoran.
Nicot. ana ℥i.
Ambræ
Moschi ana gr. ij.
S. Sonderlich Niespulver.
℞. *Spec. diamajor. ℥ii.*
Sem. nigell.
Flor. lil. convall. ana ℥i.
☍ *still. anethi*
major. ana g. ij. M.
S. Niespulver.

In

In Formâ turundæ.

℞. *Pulv. diatab. Myns.* ʒii.
diamajoran. ʒi.
c. ſ. q. ceræ.
F. l. a. Naſalia in formâ pyramidali.

℞. *Pulv. flor. lil. convall.*
rad. elleb. alb.
ſem. nigellæ in ✝ macer.
ana ʒi.
c. ſ. q. mucilag. tragac.
F. l. a. Naſalia in formâ pyramidali.

Naſalia illiniri poſſunt ♁ ſtillat. majoranæ, anethi, vel etiam ♁ expr. ſem. nigellæ, hoc enim ♁ pro arcanô habetur.

Nodulus.

℞. *Fol. majoran. p. ij.*
Flor. pt armicæ
lil. convall. ana p. j.
Sem. nigell. ʒi.
F. l. a. Nodulus.

S. Riechpüſchlein.

Adſpergi poteſt ♁ ſtillat. majoranæ.

Arcanum Tachenii.

Eſt ♁ amygdalarum dulcium, cum paucâ quantitate camphoræ diſſolutum. Addi etiam poteſt ♁ piperis in paucâ quantitate.

℞. *Succi anagallid. purp.*
braſſicæ ana ʒß.
M. D. Ad vitrum.

℞. *Succi cyclaminis* ʒii.
betonicæ
betæ
heder.
ſalviæ ana ʒß.
M. D. In Fictili.

℞. *Sem. nigell.*
pip. albi ana ℈ii.
myrrh.
Thuris ana ℈i.
Rad. cum. aſinin. ℈ß.

Terantur in pulverem ſubtiliſſimum M. cum Oleô irino ad juſtam linimenti conſiſtentiam.

℞. ▽ *lil. convall.*
beton.
majoran. ana ʒiiß.
euphorb. gr. v.
ſpec. diamoſch. gr. iv.
extr. cucum. aſinini gr. ij.
Stent in digeſtione ad extractionem.

S. Naſenwaſſer.

CAP.

CAPUT XXXVIII.

De SUFFIMENTIS & ODORAMENTIS.

℞. *Suffiment. Angel. Mynſ.* ʒi.

D. S. Köſtlich wolriechend Pulver.

℞. *Suffiment. Imperial.* ʒi.

S. Ut ſuprà.

NB. Malè carbonibus injicitur, ſed potius cum papyro ſupra △ fit fumus.

℞. *Baculor. profumo.* ʒß. *Illinantur*
caryoph. &
lign. rhod. vel
affric. Eſſentia ambræ M.

℞. *Pulv. ſuffimig. Angel. Mynſ.* ʒß.

Formentur cum balſamô Peruvianô vel ambra liquida Mynſ. trochiſci.

D. S. Wolriechende Küchlein.

℞. *Pulv. pro ſuffiment. Imper.* ʒß.
carbon. ſalic. q. s.
c. ſ. q. Gummi tragac. vel ambr. liq.
F. l. a. Aviculæ.

S. Wolriechende Kertzlein.

Baculi pro fumo Regis Hiſpaniæ.

℞. *Myrrh.*
Benz. ana ʒiv.
ſtyr. calam. ʒi.
Moſchi optimi ℈ij.
Ambræ ʒß.
Zibethi ℈i.
ol. ſtillat. cinamomi g. vi.
caryoph. ℈ß.
F. l. a. Paſtilli odoriferi.

Ex hiſce baculis etiam formari poteſt pomum ambræ & illiniri Balſamo apoplectico noſtrô.

Pulvis pro ſuffimigio ad catharros.

℞. *Gummi junip.* ʒij.
Tacamah.
ſuccini ana ʒi.
Thuris
maſtich. ana ʒß.
ſtyrac. calam.
benz. ana ℈i.

M. S. Rauch-Pulver gegen die Flüſſe.

℞. *Suffiment. de ſuccino Mynſ.* ʒß.

℞. *Pulv. pro fumô tempore peſtis* ʒi.

℞. *Suffiment. de* ⊕ ʒiij. *D.*

Huic affunditur ſ. q. ✢ optimi. De hoc ✢ poſtmodum affunditur ſilicibus ignitis & fumus excipitur.

℞. *Suffimen. de cornu capræ Mynſ.* ʒiß. *D.*

℞. *Flor. ſulph.* ʒiij.
Myrrhæ ʒii.
benz.
ſtyrac. ana ʒß.
c. ſ. q. mucilag. tragac. cum ▽ *præſervat. præp.*
F. l. a. Trochiſci pro fumô.

℞. *Suffimenti de Sabina* ʒi.

M. S. Rauch-Pulver auf etlichmal/ in obſtructione menſium.

℞. *Suffi-*

℞. *Suffiment. de Tacamah. Mynſ.* ʒi.

S. Räucher-Pulver / in ſuffocatione uteri.

℞. *Troch. de verbaſc. Myns.* ʒiij.

S. Räucherpulver / ad hæmorrhoides cæcas & condylomate.

Suffimigium in Lue Venereâ.

℞. *Cinnab. factit.* ʒii.
Gummi benz.
Styr. Calam. ana ʒi.

M. D. Vel cum Tereb. F. Trochiſci.

Suffitus humidus.

℞. ▽ *ros. optim.*
lil. convall. cum vino
meliſſæ cum vino ana ʒiß.
Mag. benz.
ſtyrac. ana ʒß.

Bulliant ſuper prunas leniter in vaſe ſtricti orificii.

℞. ▽ *optim. angel.* ʒiv.

S. Wolriechend Waſſer.

℞. ▽ *angel. optim.* ʒiij.
flor. lavend.
cordial. Norimb. ana ʒi.
℥ *lavend.*
ſambuc.
cort. citri
meliſſæ ana ʒi. M. S.

℞. ▽ *ſerpill. cum vinô*
lil. convall. c. vinô
meliſſæ cum vinô
lavend. ana ʒi.

M. S. Wolriechend Hauptwaſſer.

℞. *Pulv. alipt. moſch.*
gall. moſch. ana ʒi.
Rad. ireos flor. ʒi.
Ambræ
Moſchi ana gr. vi.
Sacch. candi optimi
c. Gummi tragac. in ℥ *ros. diſſolut.*

F. l. a. Globuli.

S. Köſtliche wolriechende Mundküchlein.

℞. *Rad. ireos Florent.* ʒi.
Pulv. diaromat. pretioſ. ʒii.
cum ſ. q. ſacchari candi &
Gummi tragac. in ℥ *roſar. diſſolut.*

F. l. a. Globuli.

S. Köſtliche wolriechende Mundküchlein.

Pulvis ad veſtimenta odoriferus.

℞. *Flor. lavend.*
roſar. rub. ana Mß.
Rad. ireos Florent. ʒi.
Ras. ligni Rhodii ʒß.
Styr. calamit.
Benz. ana ʒiij.

M. S. Wolriechendes Pulver zun Kleidern.

Pulvis Manualis odoratus.

℞. *Magmat. amygd. expreſſ. lib. ſ.*
Farin. ſabar.
lupin. ana ʒii.
Rad. ireos Florent. ʒi.
Cretæ albiſſ. ʒiß.
Talci ſubtiliſſimè pulveriſati ʒvi.
♁ ☿ ʒiij.
Styracis
benz. ana ʒii.

♁ *still. Rhod.* ʒß.

M. S. Wolriechend Pulver.

Pilæ ad manus.

℞. *Sapon. Hiſpan.* ʒiii.
Axung. cervin. ʒß.
Balſami Peruviani ʒi.
Ol. ſtillat. ligni Rhod. Ɵß.
F. l. a. Pilæ.

S. Handballen.

℞. *Sapon. Venetæ* ʒiv.
Pulv. rad. ireos Flor. ʒß.
roſar. alb. ʒii.
ſtyrac.
benz. ana ʒß.
ambræ
moſchi
Zibethi ana gr. iij.
cum ▽ *ros. &*
lavend.
F. l. a. Sapo odoratus. S.

Sapo in ſcabie & impetigine.

℞. *Sapon. Venet.* ʒiij.
Flor. ♀ ʒii.
☋ ♀ ʒiß.
Extr. lapathi acuti ʒi.
helenii Ɵi.
cum ſ. q. Styrac. liquid.
F. l. a. Sapo.

Balſamus Saponis Coſmeticus.

℞. *Sapon. Veneti in ſuccô limonum*
diſſoluti lib. j.
Mellis virgin. albæ ʒiij.
Coſmet. Cluvii ʒii.
Pulv. rad. ireos Florent. ʒß.
☋ ♀ ʒii.
F. l. a. Balſamus.

S. Handbalſam.

Balſamus Coſmeticus.

℞. ♁ ♀ *per del.*
amygd. dulc. ana p. ij.
jaſmini part. j. M.

Agitando pro linimentô. Omnes impuritates & maculas tollit.

Globuli pro barbâ uſitati pretioſi.

℞. *Myrrh.*
Benz.
Styrac. Calamit.
Gummi anim. ana ʒiij.
ceræ citrin. ʒß.
moſchi
ambr.
Zibethi ana gr. vi.
F. l. a. Globuli.

S. Köſtliche Kugeln zum Barth.

Globuli ad barbam communes.

℞. *Gran. thur.*
maſtich.
Aſſ. dulc.
Gum. anim. ana ʒiij.
Ceræ citrinæ ʒvi.
♁ *ſtillat. ligni Rhod.* Ɵi.
F. l. a. Globuli.

S. Barthkugeln.

Pro Ditioribus fieri poſſunt globuli ex fumô Hiſpanicô.

CAP.

CAPUT XXXIX.

De

PESSARIO.

Ad ciendos menses.

℞. *Ec. Herb. Mercurial. rec. Mj. Contunde parum & conglobetur in formam suppositorii D. cum filo.*

℞. *Myrrhæ electæ* ʒiß.
Spec. hieræ picræ compos. bened. laxat. ana ʒi.
c. s. q. Mellis ☿*rialis.*

F. l. a. Pessaria.

S. Mutterzäpflein.

℞. *Pessor. aperientum contra suppress. mens. Myns. N. ij. Illinantur* ♎ *cheiri & applicentur cum filo.*

Pessi adstringentes in nimiâ hæmorrhagiâ uteri videantur apud Mynsichtum. Vel F. Pessi ex stercore asininô siccatô & pulverisatô, cum panno sericô.

Vel ℞. *Herb. burs. pastoris* Mj. *Contunde & inde linteo in formâ pessi.*

Vel ℞. *Unguent. Comitiss. q. s. Excipiatur stuppis cannabinis, formetur inde pessarium cum panno sericô.*

Pessarium Angeli Salæ.

℞. *Pulv. fol. Persicur. maculosæ* ☉ *in Leone existente collectæ & exsiccatæ* ʒß.
Rad. helleb. nigr. pulv. ϑß.
cum s. q. Gummi tragac. in vinô albô infus.

F. l. a. Pessarium.

Vid. Angelus Sala.

Fieri quoque potest ex hellebori ϑij. nodulus cum filô.

CAP. XL.

De

SUPPOSITORIIS.

Suppositoria Purgantia.

℞. *Ec. Mellis crudi* ʒi.
Muscerdæ seu sterc. mur. ʒi.
F. l. a. Suppositorium.

℞. *Mellis communis* ʒi.
Spec. hieræ picræ cum agar. ʒi.
fellis tauri inspissati ϑi.
F. l. a. Suppositorium.

℞. *Suppositor. acut. N. ij. Illinantur* ♎ *diacolocynth. & adspergatur*
☉ *cum* ☿ *fixato vel*
♁ ☌ *vel*
♁ *gemmæ vel*
♁ *purgante. Vel*

℞. *Sterc. mur.* ϑii.
Rad. helleb. albi ϑi.
Cum s. q. mellis
F. l. a. Suppositorium.

In Vermibus aſcaridibus.

℞. Fellis Tauri inſpiſſ.
ſucci abſinth. inſpiſſ. ana ʒi.
Aloës
myrrhæ ana ʒß.
Cum ſ. q. mellis
F. l. a. Suppoſitorium.

Ad lumbricos alliciendos.

Commendat Quidam ſaccharum penidium in formâ ſuppoſitorii: Ubi etiam convenit ſuppoſitorium ex lardô.

In flatibus pellendis.

℞. Pulv. cumini
carui ana ʒi.
☉ cum ♁ fixati ʒß.
c. ſ. q. Elect. de baccis lauri & mellis
F. l. a. Suppoſitorium.

Suppoſitoria adſtringentia fiunt ex extractis ſymph. tormentillæ cum ſero hircinô & cerâ.

Ad alvum adſtrictam ſuppoſitoria ex vitell. ovorum ⊖ & butyrô certum experimentum, & ubi nullum aliud juvat cum linteô totô inſtar turundæ applicatur, quod eſt arcanum Mulierum.

Turuuda in rhagadibus & fiſſuris ani.

℞. Empl. de ceruſſâ ʒß.
camphoræ gr. vi.
Cum unguent. roſato
pomatô &
oleo roſarum
F. l. a. Turunda, oblinatur & indatur in anum.

Caput XLI.

De Clysmate.

Clysma Nutriens.

℞ Ec. Juris Caponis ʒvi.
crem. hordei ʒii.
vitell. ovor. N. ij. D.
℞. Juris carnis bubul.
vitul. ana ʒiv.
Panis tritic. exiccat. & pulveriſ. ʒvi.
F. l. a. Clysma.
℞. Lact. vaccin. lib. j.
Panis triticei exiccat. & pulveris ʒß.
F. l. a. Clysma.
℞. Vini optimi lib. j.
vitell. ovorum N. ij. M.

Clysma Emolliens.

℞. Herb. Mercurial. M. ij.
flor. malv. M, j.
Rad. alth.
malvæ ana ʒi.
Coq. inſ. q. ▽ com.
Col. ℞. ʒvi.
Unguent. clysm. ʒii.
F. l. a. Clysma.
℞. Herb. Mercur.
atripl.
pariet.
flor. malvæ ana Mj.
Rad. alth.
lil. alb. ana ʒi.

Coq.

Coq. inſ. q. ſeri lactis.
Col. ℞. ℥vi.
Adde mellis ☿*rialis* ℥iß.
M. F. C.
℞. *Decoct. emoll.* ℥vi.
elect. lenit. ℥iß.
vit. ovor. N. j.
F. l. a. Clysma.
℞. ♎ *rap.*
nap.
lini ana ℥iii. *vel iv.*

S. Oel zum Clyſtier.

℞. ♎ *lin. lib. j. S.*
℞. *Unguent. clysmat.* ℥iij.
♎ *lini* ℥vi.
M. Pro clysmate.
℞. *ſeri lactis* ℥x. *vel lib. j.*
ſacchari non reſinati ℥iß.
F. l. a. Clysma.
℞. *Lactis caprilli lib. j.*
ſacch. non reſin. ℥iß.
F. l. a. Clysma.

Ubi purgare & ſimul abſtergere volumus ut in ſcorbutô.

Clysma ad educendam bilem.

℞. *Herb. cichor.*
endiv.
flor. centaur. min. ana Mj.
Rad. cich.
taraxaci ana ℥i.
rhab. Mon. ℥iß.
Coq. inſ. q. ſeri lactis caprilli
Col. ℞. ℥viij. *in quibus diſſolve*
elect. de ſuccô roſ. ℥i.
☉ *cum* ☿ *ſix.* ℥i.

Poſſunt & addi comæ abſinthii & ſemina 4. frigida majora.

Ad educendam pituitam.

℞. *Herb. marrub.* M. *iij.*
Rad. S. aperient. ana ℥iij.
Sem. carthami in petia ℥vi.
agarici albiſſimi in pet. lig. ℥ii.
Coq. inſ. q. ▽ *com.*
Col, ℞. ℥viij. *in quibus diſſolve*
electuar. diaprun. vel
diaphœn. vel
bened. laxat. ℥ß.
mellis ſcillit. ℥ß.
F. l. a. Clysma.

Ad educendam Melancholiam.

℞. *Herb. fumar.* Mij.
epithymi
cuſcutæ ana Mj
Rad. filicis
polypod. ana ℥i.
helleb. nigri ℥ß.
Coq. inſ. q. ſeri lactis,
Col. ℞. ℥viij.
elect. de baccis lauri ℥i.
lenitivi ℥vi.
F. l. a. Clysma.

Enema in Maniâ.

℞. *Herb. anagallid.* Mij.
Flor. hyper. Mj.
borrag.
bugloſſ.
beton. ana Mj.
Rad. helleb. nigri ℥ß.
Coq. inſ. q. ▽ *com.*
Col. ℞. ℥viij.
elect. diaſenna ℥i.
F. Clysma.

In affectibus capitis.

℞. *Herb. origani*
rutæ
serpilli ana Mj.
Flor. anethi vel anthos
betonicæ
salviæ
lil. convallium ana p. j.
Rad. bryon. ʒi.
aristol. rot. ʒß.
Coq. in s. q. ▽ *communis*
Col. ℞. ʒviij. *in quibus dissolve*
elect. diasennæ ʒi·
vitell. ovor. N. j.

In Epilepsiâ.

℞. *Herb. rutæ* Mij.
Flor. Pæon.
lil. convall. ana Mj.
Rad. Pæoniæ ziß.
squamariæ ʒß.
aristol. rotundæ ziij.
Sem. Pæoniæ zij.
Coq. in s. q. ▽ *com.*
Col. ℞. ʒvi. *in quibus dissolve*
elect. diaphœn. ʒi.
vitell. ovor. N. j.
extr. castorei ϑß.
F. l. a. Clyster.

In Apoplexiâ.

℞. *Herb. rutæ*
origani
chamædr.
chamæp. ana Mj.
Flor. prim. veris
lavend. ana p. ij.
Rad. Imperat. ʒi.
pyrethri ʒß.
ireos nostr. ʒi.
Coq. in s. q. ▽ *communis,*
Col. ℞. ʒvi. *in quibus dissolve*
elect. diaphœn. ʒi.
vel MP. Coch. ziß *ad* zii. *M.*

In Affectibus Soporosis.

℞. *Herb. rut.* Mij.
Flor. cent. min. Mj.
Fol. asar. mß.
Rad. lil. convall. ʒvi.
ireos nostr. ʒß.
cyclam.
aristol. rot. ana ʒij.
Coq. in s. q. ▽ *com. in Col. dissolve*
extr. esulæ
helleb. nigr. ana ϑi.
F. l. a. Clysma.

In Inflatione Ventriculi.

℞. *Herb. menth.*
calamenth.
flor. chamom. Rom. ana Mj.
fol. lauri mß.
Baccarum lauri ʒß.
Sem. cumini
carui ana ʒi.
Coq. in s. q. ▽ *com.*
Col. ℞. ʒvi. *ir quibus dissolve*
elect. de baccis lauri ʒi.
diaphœn. ʒvi.
M. Pro Clyst.
℞. *Herb. Mercurial.*
rutæ
Flor. chamom.
Summit. anethi ana Mj.
Rad. angelic.
enulæ ana ʒi.
Baccar. lauri ʒß.
Sem. cumini
carui ana ʒi.
Coq. in s. q. ▽ *com.*

Col.

Col. ℞. ℥vi. *in quibus dissolv.*
elect. de bacc. lauri ℥vi.
M. F. Clyster.

Enema in Vermibus.

℞. *Rad gramin. ana* ℥i.
Coq. in s. q. ▽ *commun.*
Col. ℞. ℥vi.
Syr. flor. Persic. ℥iß.
M. Pro Clysmate.

Vermes enecans.

℞. *Comar. absinthii* miß.
cent. min.
Tanaceti ana mj.
Flor. Persic. mß.
Rad. gram.
filicis ana ℥i.
Coq. in s. q. ▽ *com.*
Col. ℞. ℥vi.
℥ *diacoloc.* ℥i.
vitell. ovor. N. j.
F. Clysma.

Enema Diureticum.

℞. *Herb. pariet.* Mij.
saxifrag. Mj.
Flor. cyani
calcatrippæ
genistæ ana p. ij.
Rad. ononid.
alth. ana ℥i.
Sem. milii solis ℥ij.
Fruct. alkekengi ℥iß.
Coq. in s. q. ▽ *com.*
Col. ℞. ℥vi. *in quibus dissolve*
cassiæ pro clyst. ℥ß.
vitelli ovor. N. j.
℈ *ononid.*
stip. fabarum ana ℈i.
F. l. a. Clysma.
Vel ℞. *Herb. ononid.*
parietariæ
hederæ terrestr.
virgæ aureæ ana Mj.
Rad. alth.
ononid.
eryngii ana ℥i.
Sem. lappæ maj. ℥ii.
Coq. in s. q. ▽ *com.*
Col. ℞. ℥vi.
Terebinth. in vit. ovor. diss. ℥ß
Cassiæ pro clyst. ℥i.
F. l. a. Clyster.

Enema adstringens & consolidans in dysenteriâ.

℞. *Herb. sanguisorb.*
burs. past.
millefol.
centinod. ana Mj.
Rad. symph.
tormentill.
bistort. ana ℥i.
Flor. ros. rubr.
hyperic. ana p. ij.
balaust. p. j.
Cort. granat. ℥iß.
Coq. in s. q. ▽ *com. Col.* ℞. ℥vi. *in quibus dissolve sevi hircini in vitello ovorum dissoluti* ℥ß.
F. l. a. Clysma.

In Doloribus Dysentericis.

℞. *Flor. verbasci*
papav. rhœad. ana Mj.
lil. alb. Mß.
Rad. symph. ℥ii.
lil. alb. ℥i.

Coq.

Coq. in ſ. q. ▽ com. Col. ℞. *℥vi. adde mucilag. ſem. cydon. cum lacte extr. ʒi. vit. ovor. N. j.*

F. Clysma.

Notandum quod in Doloribus dyſentericis omnibusq; affectibus dolorificis in clyſteribus utiliter adhibeantur laudani opiati gr. iij. vel jv.

In Dyſenteriâ.

℞. *Lactis chalyb. lib. j.*
Syr. de roſis ſiccis ℥iß.

M. Pro Clysmate.

Conſolidans in Dyſenteriâ.

℞. *Cap. vervecis per medium diſſecti N. j.*
Pedum vituli N. ij.
Coq. ſine ⊖ ad ſeparationem carnis ab oſſibus, poſt coque in juſculo hoc rad. ſymphiti ℥ii.
tormentillæ ʒi.
Flor. hyperic. Mj.
Col. ℞. *℥vi.*
Applicetur aliquoties.

Enema domeſticum.

℞. *Juris carnis bubul. ping. ℥vi. crem.* ♀ *albiſſ. ℥iij.*
vitell. ovor. N. j.

S. Clyſtier

In contumaciſſimâ alvi obſtructione.

℞. *Decocti herb. mercur. ℥viij. in quibus diſſolv. croc. met all. ʒß. ad ʒi Coq. Col.* ℞. *Adde mellis mercur. ℥iß. D. Vel* ℞. *Decoct. herb. mercur. ℥viij. Fellis tauri inſpiſſ. ʒi. ſtercoris muris ℥iß. F. C.*

In Hydrope.

Egregiè operatur clysma ex ſolâ ⊡ vel ſi lubet in hâc extr. quoddam purgans diſſolvi poteſt.

In Tenesmo.

℞. *Flor. verbaſci* Mj.
Coq. inſ. q. ▽ fabror.
Col. ℞. *℥vi. in quibus diſſolve ſevi hircini cum vit. ovorum diſtemperati ʒi.*

F. l. a. Clyſter.

Si enema aliquoties applicatum & ex fortiſſimis compoſitum non operetur, hoc nunquam fallax & admodum egregium eſt.

℞. *▽ calid. lib. j.*
⊖ commun. ℥iß.

Mixta & ſoluta pro enemate applicentur: Eſt arcanum Mynſ. & Agricolæ.

Clysma abſtergens.

℞. *Decocti hord. ſimpl. ℥viii.*
Mellis roſati ʒii. M.

S. Abſpühl-Clyſtier.

℞. *Decocti ſurſur. macri lib. i.*
mellis roſati ℥iß. M.
℞. *Seri lactis lib. j.*
mellis roſati ℥ii. M.

S. Ut ſuprà.

In Gonorrhœâ virulenta Decoctum ♆ mirè confert.

Ad vermes infallibile experimentum habet Quidam Author ex lacte cum rad. filicis cocto.

D. Joh.

D. JOH. MICHAELIS

ORDO VISITANDI OFFICINAS.

EIUSQVE

REGULÆ PHARMACEUTICO-CHYMICÆ.

D. JOH. MICHAELIS

ORDO VISITAN-
DI OFFICINAS.
EIUSQVE
REGULÆ PHAR-
MACEUTICO-CHY-
MICÆ.

PRÆLUDIUM.

QUemadmodum Rerumpublicarum benè constitutarum magni interest *Pharmacopœos* alere Conscientiosos Artisque suæ gnaros: Sic dum aut Superbiâ, aut avaritiâ effascinati extra vocationis suæ stadia feruntur.

Asperius nihil est humili dum surgit in altum. Nec quicquam exitiosius elati animi *Pharmacopolâ*, qui stationis suæ & ordinis obliviscens τὴν πολυπραγμοσύνην quovis modô affectare amat. Videas enim quosdam, qui vix superatis disciplinæ annis, non *Pharmacopœos* amplius, sed Practicos agunt Medicos, & dum vel unguen aliquod subigere vel clysteriũ in infimam C. H. carinam explodere aptè nôrunt, jam se Apollinem in sinu gestare persuasi omne Medicorum imperium excutere, autoritatem affectare, vulgiq; respectum ambitiosè venari satagunt. Superbum id hominum genus falsè rident Galli, in suetô sibi sarcasmo: *Respect à Mirancu, ha! l' homme de respect.* Graviter verò de iis conqueritur THOMAS BARTHOLINUS ad CAROLUM PATINUM Epist. 1. Cent. 2. quod ubiq; ferè gen-
„tium illis pruriat cutis, ut intra officium suum se constinere ne-
„queant. Plerumq; enim vani ostentatores ad exercendam Me-
„dicinam furtim se ingerunt, quumq; apud ægros inferius tan-
„tum guttur eluere deberent, superius audent inquinare, sicq; in
„Medicam messem immittunt rudem falcem, & relicto ministe-
„rio servili, cui dicati sunt, Dominorum suorum seu Medicorum

famæ & fortunæ ſtruunt inſidias. Nec tamen in Medicos unicè redundat hoc, quicquid eſt, injuriæ, ſed & Civium ægrorumq; ſalus & fortunæ in eô periclitantur admodùm, dum Servi illi fugitivi ſueta medicamentorum pretia extendentes aut ære illos emungunt & ut HELMONTII pediculi illorum ſaginantur ærumnis: Aut probæ notæ ſimplicibus deſtituti opium pro apio, laudanum pro ladanô, muſcerdam deniq; pro pipere cum præſentaneô ſæpè vitæ periculô divendunt. Et hoc, ni fallor, anſam dedit laudatiſſimo Anteceſſorum Inſtituto, in Celebrioribus Germaniæ Emporiis adhucdum recepto, ut ſtatis anni temporibus quædam Officinarum inquiſitio, ſeu ut loquuntur VISITATIO inſtituatur, quâ omnia medicamenta, tam ſimplicia, quàm compoſita, æqua judicii lance ponderari, effœta rejici, deficientia reſarciri, minus rectè præparata emendari, & ſi quæ alia deſiderentur, maturè imperari poſſint. Quandoquidem autem his

Sit modus in rebus, ſint certi denique fines,

adeoq; neceſſum ſit, ut decenti omnia ordine procedânt, ſummum operæ pretium exiſtimavit Author Beatiſſimus D. D. MICHAELIS, ut in præſenti, quod modò ſiſtimus, ſcriptô, quandam negotii hujus Sciagraphiam ob oculos poneret, cùm argumentum hoc â Nemine, quod ſciam, ex profeſſô traditum, â pauciſſimis vix obiter ſit attactum. An verò & *Regulæ Pharmaceutico-Chymicæ* eundem Authorem venerentur, de eô nondum conſtat, nec fidem meam hâc in parte interpono. Quum tamen non omninò ſteriles ſint & prioribus olim junctæ fuerint, haud iniquè feret LECTOR ERUDITUS, quòd ex hac vice inſimul adjectæ fuerint â Typographo, quod interpretatione noſtra jam ſollicitat!

I. Neces-

I. Necessarius est Modus visitandi Pharmacopolia.

1.

OB Mandatum Imperatoris, Principum, Magnatum, & cujuslibet ferè Magistratus, vid. Die Reformation und Policey-Ordnung zu Augspurg/ Franckfurt/ Bremen / item Statuta Medicorum.

2. Ob Famam Medici, nam si Pharmaca non rectè & lege artis sint parata, agitur de Fama Medici, tum de Salute & vita ægrotantium, ideò, si quæ corrigenda Medicus invenerit, corrigat & eliminet.

3. Ratione ægrotorum, quippe qui non solùm, ob malam præparationem medicamentorum, pecuniâ, sed etiam quandoque defraudantur vitâ.

4. Expedit igitur introspicere in Pharmaceutica, præsertim grassantibus Morbis contagiosis, Peste, Febribus Malignis.

5. Ob confidentiam ægrotantis Majorem erga Medicum, atque exhibita medicamenta.

6. Et ipsi Pharmacopœo conducit apprimè visitatio medicamentorum suorum.

II. Requiruntur ad visitationem.

1. *Magistratus*, in benè constituta Republica (gewisse Apothecker-Herren.)

2. *Medici*, quorum hac in parte multùm interest, quippe quibus directio est in Pharmacopœos, quiq; materiæ Medicæ sunt callentissimi.

3. *Pharmacopæi*, de quibus controvertitur, an semper debeant inesse visitationis actui, quidam putant sufficere Medicos peritos & Magistratum.

III. Quando visitatio administranda?

2. Secundum diversitatis tempora debet institui, potissimùm autem tempore autumnali, ubi herbæ & omnia sunt collecta & usui reposita, ne aliâs, si Vere administretur visitatio, Pharmacopœus habeat, quô se excuset, nondum scil. collectis colligendis, & nondum præsentibus.

2. Aliquibus in locis fit visitatio, Pharmacopolis à nundinis reducibus, ubi medicinalium defectum supplere possunt.

3. Particulares etiam visitationes institui possunt, seu à solo Medico, si quando pretiosa & paratu difficilia medicamenta paranda fuerint ut Theriaca, Bezoardica, Antimon. Mercurialia.

IV. An Medicus teneatur Pharmacopolam certiorem facere de tempore visitationis instituendæ?

1. Si Medicus ob negligentiam officii suspectum habeat Pharmacopolam, ex improviso haudque prius ipso salutato debet inspicere in medica-

menta: facilè enim fieri potest, ut sese ante præparet, allaboretque unde hiatum medicamentorum queat supplere. Si verò Pharmacopola sit Vir bonus, officiique memor, Medicus ipsi visitationem indicare potest.

V. Quo ordine visitatio instituenda.

Plerumque à simplicibus ad composita, pro lubitu tamen.

VI. Quomodo simplicium & compositorum bonitas dignosci queat?

Ex odore, sapore & colore dignoscuntur *herbæ, flores, radices:* Si Sapore &c. igitur non fuerint legitimi, rejiciuntur.

De Radicibus tamen nota differentiam: Quædam per annum, per biennium, quædam etiam ultra durant, carioſas semper Medici rejiciunt.

Semina etiam inspiciuntur atque ex odore ac sapore dignoscuntur; in magna copia non debent asservari.

Ex rejectis *Pulveribus* Sal potest confici; Quidam etiam Pulveres per annum non durant, quidam verò per aliquot annos persistunt. Qui ex Sale volatili & aromaticis speciebus constant, non diu durationem sustinent: In omnibus considerandum durationis tempus.

Sic *Conservæ* singulis annis debent renovari, si non de novo præparari.

Condita differunt pro diversitate compositorum.

Aquæ destillatæ cognoscuntur ex odore ac sapore: odorem alienum quæ contraxêre rejiciuntur: Quæ verò non plane corruptæ possunt reaffundi novis speciebus: Annus præparationis Aquarum debet affigi à Pharmacopolis.

Oleorum destillatorum bonitas habetur ex odore & sapore consistentia, Adulterationem deprehendimus ex sapore, præcipuè terebinthino, oleoso, de Been, Amygdalarum dulcium. Sic adulteratum Oleum Camphoræ cum Aqua forti quidam Pharmacopola præparatum habuit sed minus recte.

Spiritus Vitrioli & Oleum ejus dignoscuntur ex pondere, si cum Spiritu Vini circuletur, pondus levius evadit.

VII. Post Visitationem.

Pondera examinantur it: *Mensuræ*, quæ si ex plumbo præparata rejiciuntur: Fontanus ait, ejusmodi ponderа facilius sordibus inquinari, & inde ponderosiora evadere, imò levigari atque ideò leviora.

Loco *granorum* substituunt quidam grana hordei: Sed modo *cit. Author* item hoc damnat, nunc en. ponderosiora nunc leviora solent evadere,

2. *Laboratorium* cum omnibus *instrumentis* visitare debet.

3. *Hortum* etiam habere tenetur Pharmacopola.

4. *Servi* & *Famuli* examinantur an calleant latinam linguam, nec ne, aliâs

aliâs multi errores committit ab ipsis queunt.

5. Quæritur ex Pharmacopola, num etiam habeat, de quo possit conqueri.

6. Scisitari ab ipso debet, an *Juramentum* præstiterit? Non enim nisi jurato creditur.

7. An contra *Privilegia* ipse aliquid habeat.

8. Non debet Pharmacopola *Venena*, *Purgantia*, *Vomitoria* neque *Abortum facientia* petentibus exhibere.

9. Attendi debet ubi locorum Pharmacopola officinalia reposuerit.

10. De Succedaneis monendus est, & informandus, ne *quid* pro *quo*, *apium* pro *opio*, *Ladanum* pro *Laudano*.

11. Requisita *boni Pharmacopæi* conjunctim vide in PHARMACOPOEIA AUGUSTANA.

I.

MEdicamentis omnibus, quæ Urinas movent vehementer, iis de Gummatibus semper aliquid est addendum, *e. g Cerasorum* vel *Prunorum*, ne exulcerent.

II.

CAMPHORA solvitur in Oleo Amygdalarum dulcium, quæ solutio in Peste pro arcano habenda.

III.

AMBRA *oleosis appropriatis* est solvenda, non *spirituosis*.

IV.

Nonnulli etiam Spiritum Vitrioli Oleum appellant, *sed minus rectè*, nam quod Spiritus Vitrioli *guttæ xv.* efficiunt, id *Olei* Vitrioli guttulæ ij. præstant, itaq; non sunt confundenda, ne ab *imperito Pharmacopæo* error committatur magnumque indè succrescat malum.

V.

OLEUM à *Spiritu Vitrioli* differt ratione *ponderis* & *corrosionis*, illud non tam frequenter *intra corpus* adsumi solet, atque iste; Sed si *dulcificatum* sit, & Tartaro affundatur, *omnis vis* corrosiva in *Tartaro* remanet.

VI.

Quidam *Spiritum* SULPHURIS & VITRIOLI, pro uno eodemq; habent; *diversos* autem esse, *effectus* diversi produnt.

VII.

Inter VINORUM genera varia *Rhenanum* hîc primas tenet, utpote *cujus Spiritus destillati* ʒiiij. *plus* operantur & calefaciunt, quam ʒviij. illius, qui ex fæcibus vini *Francici* vel *Gallici* confectus.

VIII.

Succi quidam *acidi* conservari beneficio *Olei* possunt, ut *Cydoniorum*, *Ribium*, *Berberum*, reliqui facilè corrumpuntur.

IX.

Succis si *oleum olivarum* additur, fiunt *ingrati*.

X. In

X.

In *Benzoino* & *Storace* sæpè admixtum *lignum* reperitur, quod nisi removeatur, fœtorem excitat: Hinc rectius ex electis parantur suffitus.

XI.

Tincturarum menstrua sunt seu *Aqua appropriata*, seu *phlegma Vitrioli*, seu additur *Spiritus Vitrioli* seu *Sulphuris*.

XII.

TINCTURÆ cum Aqua appropriata, paratæ, bonæ quidem, sed non diu durant, melius autem, si cum *phlegmate Vitrioli Philosophico* parentur, tunc enim plures superant annos.

XIII.

Violarum Tinctura cum Aqua appropriata non durat, & *additis* aliquot guttis *Spiritus Vitrioli* rubescit.

XIV.

TINCTURÆ ab *Extractis* ratione consistentiæ differunt.

XV.

VIOLÆ non tunduntur in præparatione *Syrupi* Violarum, aliàs *herbaceam* & tædiosam aliquam acrimoniam acquirunt.

XVI.

Tincturæ præparandæ cum Aquis appropriatis, e. gr. Tinctura Lunæ, *Aquâ Cephalica*, Tinct. Martis, Aqueis menses cientibus.

XVII.

PHLEGMA *Vitrioli* aliquoties debet *rectificari*, aliàs corrumpitur & *Tinctura* ex hoc *parata* non diu durat.

XVIII.

LIGNUM *Nephriticum* dicitur aliàs *Santalinum cæruleum*, & est per se *album*: *Tinctura* exinde *parata* est *cærulea*. Si autem ante candelam posueris, *flavum colorem* exhibebit, & hæc est *hujus Tincturæ* optima proba.

XIX.

HERBÆ *Sale volatili abundantes* (uti sunt scorbuticæ) sine fermentatione melius destillantur.

XX.

AMARA non solùm vermes necant sed & purgant.

XXI.

Quando *Potio* quædam est *edulcoranda*, Syrupi *Borraginis* vel *Buglossæ* non sunt assumendi, quia ex hisce, si sumerentur, mucilaginosæ redduntur potiones: Hinc alii in usum vocandi e. gr. *Rosarum*, *Violarum*.

XXII.

Res amara omnes & *Terræ* per diuturnam digestionem fermè possunt *dulcificari*.

XXIII.

ACETA meliùs per *infusionem* fiunt, quàm per *destillationem* e. gr. Ex radicibus quibusdam alexiteriis, vix ac ne vix, (*quia magis parte consistit fixa*) xx. transcendit.

XXIV.

XXIV.

CUCURBITA, per quam destillatur *Acetum*, humilis esse debet, aliâs non ascendit, quia Acetum gravius est Spiritu Vini.

XXV.

Purgantibus necessariò *addenda* sunt *dirigentia*.

XXVI.

Aquæ compositæ & non compositæ *miscentur* optimè *purgantibus* e.gr. *Cinam. Zedoar. Gentian.*

XXVII.

Oleum Succini vel Lavendulæ *nimiâ quantitate* si Balsamum Apoplecticum ingrediatur; *Malum conciliat odorem.*

XXVIII.

Sacchari tantum in *Conservis* non admiscendum, quantum *in aliis*, sufficit tantum, quo res conservari queant; prout res *vel* succolentiores, *vel* quæ aliquo modo exsiccandæ, *vel* mucilaginosæ sunt, *proportio Sacchari etiam varianda.*

XXIX.

Antimonium crudum in petia ligatum non excitat *vomitum* nec *purgat*, nisi sit calcinatum.

XXX.

Nux vomica infert *hominibus* non solùm sed & *animalibus* noxam, etiamsi aliis mixta.

XXXI.

Elegantissimè præscribuntur PURGANTIA cum *Gelatina Cydoniorum*, eleganter enim exhiberi possunt.

XXXII.

Ex herbis antiscorbuticis nulla ESSENTIA fieri potest, quia in exsiccatione *Sal volatile* exspirat.

XXXIII.

Pulverum quantitas ne peccet *in Emplastris*, aliâs iis formam denegat.

XXXIV.

MAGISTERIA non debent præscribi in *Emulsionibus*, nisi probè sint *edulcorata.*

XXXV.

EMULSIONES ultra tres doses (seu ℔j.) non præscribendæ nec calido servandæ loco, quia facilè acescunt.

XXXVI.

EPITHEMATA quia non prostant, semper *recentia* præscribenda.

XXXVII.

Quælibet res peculiare suum requirit MENSTRUUM, hæc sc. *Salinum*, illa Sulphureum &c.

XXXVIII.

Spiritus vini non nisi *rectificatus* debet adhiberi, quia secus corrumpuntur *Extracta.*

XXXIX.

Ad præparationem *Extractorum*

Spiritus appropriatus commendatur. E. gr. ad affectus *Uteri* Medicamenta extrahuntur cum Spiritu *melissæ* seu alio simili; ad affectus *Stomachi* cum Spiritu *menthæ* &c.

XL.

Succi herbarum *inspissati*, nonnunquam dant etiam *Extracta*: Sed meliora fiunt si *denuo* extrahantur *prædicti succi* cum Spiritu vini & iterum abstrahantur.

XLI.

Radices mucilaginosæ optimè extrahuntur cum *Aqua resinosa*.

XLII.

Extracta purgantia commendantur, quia non sicut Massa Pilularum, ob præviam defæcationem *tormina excitant*.

XLIII.

Flores Sulphuris cum speciebus meritò rejiciuntur, quia *species* in sublimatione comburuntur: Misceri autem *species* possunt cum *floribus* jam *præparatis*.

XLIV.

Gelatinæ tingi possunt floribus Rosarum, Tunicæ, Croci, &c.

XLV.

Infusa expressa necessariò debent filtrari *ob fæces*, quæ tormina excitare valent.

XLVI.

Species extrahendæ seu *spiritu appropriato*, seu *spiritu aperitivo*, seu *Clysso*. Quidam etiam *Tartarum Vitriolatum* addunt *infusis*, quo accelerátur *Extractio*. V. gr. in Affectibus Uterinis *Vin. Meliss.* In Affectibus Pulmonum, *Vin. Enulat:* Hodierno verò tempore *Vinum Cochlear:* & *Nasturt:* in Scorbuto recipiunt.

XLVII.

Vina medicata fiunt vel *tempore vindemiarum*, ut per fermentationem extrahantur: Vel *Noduli* ex herbis per se injiciuntur vino.

XLVIII.

Cerevisiæ purgantes fiunt additione *Tinctur: Tartari Salis Tartar: Tartari Vitriolati*.

XLIX.

Olea destillata si admisceantur cui rei, *Sacchari* quantitas non debet esse *tanta, quanta* aliàs requiritur.

L.

Multi Pulveres Bezoardici vocantur impropriè & à virtute saltem. Si quidem multi sunt, qui carent *Lapide Bezoardico*. E. gr. *Bezoard. animale*, quod ex solis Serpentibus præparatur.

LI.

Ex *floribus Tunicæ* æquè ac *Rosis* longè præstantior fit *Syrupus*, qui ex floribus

floribus per *infusionem*, quàm qui ex *succo* conficitur.

LII.

Beneficiô *Extracti* POTIONES *purgantes* fiunt in minima dosi.

LIII.

Sic quoque *elegantissimæ* possunt fieri *potiones* ex Essentia *Gialapp. Gum. de Per.* cum syrupis.

LIV.

Pulveres, pro diversitate usus, *diversimodè* præparari debent.

LV.

Pulveres subtiles diu asservari non possunt.

LVI.

In tectis & coopertis vasis majores pellucidioresque *crystalli* crescunt, quàm in apertis.

LVII.

SAL Cornu Cervi *volatile* semper cum suo *Spiritu* asservatur.

LVIII.

SPIRITUS per *fermentationem* etiam fiunt: Tam diu autem debent *fermentari*, usque dum *odorem vinosum* acquirant. In quibusdam locis fermentant cum *Saccharo*, ut videmus in *Conservis*.

LIX.

SPIRITUS (*qui per fermentationem præparantur*) destillandi sunt, antequam *fermentatio* solvatur *tota*, aliàs, quando hæc subsidet, non potest elici spiritus.

LX.

Non *omnia Vegetabilia*; primis *oleosa*, præbent *succum*, sed *oleum*.

LXI.

ACETUM, & quæcunque ACIDA, figunt *Salia Volatilia*, eorumque acrimoniam infringunt. E. gr. in *Vesicatoriis* cum *Cantharidibus* pulverisatis: Quia vis eorum in *Sale volatili acri & caustico* eoque penetranti consistit.

LXII.

TINCTURA Corallorum *cum adstringentibus* adstringit, cum *aperientibus* aperit. V. gr. in *Aqua Emmenagoga* Menses pellit, *cum adstringente* supprimit.

LXIII.

Lapides duriores saltem calcinantur, *Corallia* & *Perlæ* non item, quia *menstruo* faciliùs extrahi possunt.

LXIV.

Notandum, non solùm in *Calcinatione* SATURNI, ne scil. materia calcinata fluat, sed hoc quoque in omnium *metallorum* & *mineralium* calcinatione est observandum: Si enim fluant, nunquam in *cinerem* redigi

poterunt. E. gr. SATURNUS & ANTIMONIUM.

LXV.

Ritè debent *omnia medicamenta Mercurialia* parari, aliâs periculosa sunt.

LXVI.

Vitri ANTIMONII paranda tempus eligatur sereniſſimum, aliàs perſpicuum non fit, &, quod ferè omnes inculcant. Nonnulli etiam *certam* Cœli *conſtitutionem* ſuadent.

LXVII.

MERCURIUS quando *nimis dulcis* redditur, *amittit vim purgandi*, quapropter *ſecunda ſublimatio* ſufficit, ſi aliàs rite *puratus* fuerit.

LXVIII.

Bezoardicum Lunare facillimè vim acquirit vomitivam, niſi Luna ſit *depuratiſſima*.

LXIX.

CHALCITIS non amplius ad *uſum Medicum* internè uſurpatur, ut olim in *Theriaca*.

LXX.

Optima eſt *Cinnabaris Antimonii*, *debet* autem *rectificari* ut abeant impuritates.

LXXI.

Sal MARTIS nihil aliud eſt quàm *Vitriolum* MARTIS.

LXXII.

Sulphurea ſolvi in *Sulphureis* ſeu *Oleoſis* menſtruis debent, ut Spirit. Vin. *Salina* in *Salinis*.

LXXIII.

SALIA non poſſunt deſtillari, niſi per additionem *Terræ*, ſeu *Boli*, ſeu *alius alicujus rei*. *Excipitur* autem ab hac Regula *Vitriolum* per Retortam tubulatam deſtillatum, & Spiritus Nitri & Salis.

LXXIV.

SAL *Tartari* in veſica ſuilla contentum iu *Aqua Calida* facillimè ſolvi poteſt.

LXXV.

ELIXIR *proprietatis* melius confici autumo cum Spiritu Salis, quam Sulphuris, *cum magis putredini & peſtilentiali malignitati reſiſtat*.

LXXVI.

Spiritus NITRI bezoardicus prius debet *rectificari*, antequam uſurpetur.

LXXVII.

Quidam coagulant *Spiritum Vitrioli* cum *Terra Sigillata*, ſed ſi aliquid Aeris attrahatur, ſtatim reſolvitur, quapropter hic modus rejiciendus.

LXXVIII.

SULPHURI *Vitrioli* non ſemper fidendum,

dendum, *quod si non ritè præparatum*, vomitum ciet.

LXXIX.

ANTIMONIUM *diaphoreticum* ter calcinare & figere Authores jubent. Quod tamen unâ vice fieri poterit.

LXXX.

Levi igne possunt fieri *flores Benzoi* in olla, etiamsi cum Sulphure misceantur.

LXXXI.

MAGISTERIUM *Sulphuris* ♃ cum Aceto vel etiam Spiritu Vini, quidam vocant *Butyrum* seu *Cremorem Sulphuris*.

LXXXII.

In parando *Spiritu Sulphuris*, si ipsi Ignem denegabis, *fine frustraberis*, quapropter Retortæ, *foraminulum* faciunt minimum.

LXXXIII.

In *præparatione* BALSAMI *Sulphuris*, haud *leve* imminet *periculum*, ne ædes (*si non amplæ*) simul incendantur: facilè enim inflammatur, & *nullis liquidis* exstingui potest, optimè tamen vel *arenâ* vel *cineribus*.

LXXXIV.

Sperma CETI rancidum si *raucedinem* acquisiverit, *internè non potest usurpari*.

LXXXV.

SYRUPI meliores evadunt, si nonnimium *sacchari* addatur.

LXXXVI.

OLEA v. gr. *Amygdalarum dulcium* vel *Terebinthinæ* suaviorem colorem ex *Rubia* extrahunt, quam Aqua & Spiritus Vini.

LXXXVII.

De *omnibus Aquis destillatis*, quibus *nimia Aqua* affunditur, verum est, quod *parum virtutis participent: Illæ* verò, si *ex succis* cohobentur, fiunt *nobiliores, quia pars nobilior tunc ascendit*.

LXXXVIII.

ESSENTIÆ *vegetabilium* parantur optimè cum *Spiritu appropriato*, licet sint pretiosæ, tunc enim ℈j. plus præstat, quam alterius ij℈.

LXXXIX.

HERBÆ Sale volatili abundantes destillantur optimè cum *Vino* aut *Spiritu Vini*; Sic enim *Sal volatile* sursum simul ascendit.

XC.

Optimi SPIRITUS *antiscorbutici* fiunt, ex omnibus herbis antiscorbuticis, dum *Spiritus unius* affunditur *herbæ alterius*: Sic tempore VERIS paratur *Spiritus Chelidoniæ minoris*, qui postea in ÆSTATE affunditur Cochleariæ, hinc affunditur Beccabungæ, Nasturtio &c.

XCI.

Si Spiritus *vegetabiles* novis affundantur herbis, per *crebram* ejusmodi *cohobationem*, *Spiritus* fiunt *elegantissimi.*

XCII.

Ex *ligno sassafras* cum additione *fermenti* si destillatur, fit *Spiritus dulcis:* Si verò *Rasbatura* vel *Limatura* Igne aperto destillatur, fit *acidus.* Possunt etiam Ligna per *Alembicum* cum *Vino* & *Spiritu Vini* destillari, & tum *Spiritus* non sunt *acidi.*

XCIII.

Si *Spiritus Tartari simplex* destillandus, *Tartarus* ritè debet esse *ablatus;* Sic *Oleum* non ita fit *fœtidum.* Nota 1. In *filtratione* Oleum simul transit, nisi charta prius *Aquâ* vel *Vino* sit madefacta: Nota 2. *Oleum* Tartari tractu temporis fœtorem amittit.

XCIV.

Camphora melius miscetur cùm *Spiritu*, & ita destillatur, sic fit *egregius* Spiritus.

XCV.

Cornua *ponderosiora* sponte *dejecta* eligenda, si *Spiritus ex illis destillandi.*

XCVI.

Spiritus *Urinæ* ex Urina putrida *destillandus*, (debet autem Urina esse vel Masculi sani vel Pueri) Cohobaturque tam diu, donec *Sal Volatile* acquirat, quod postea misceatur cum spiritu Urinæ; Destillatur verò lento Igne, aliàs enim *Sal volatile* non acquiritur.

XCVII.

In destillatione *spiritus mellis* si non aliquid *Salis* addatur, facilè ebullit & adæstuat.

XCVIII.

Lumbrici, si stent in digestione, abeunt in *liquorem*, & ita destillari possunt, fitque *egregius Spiritus Nervinus.*

XCIX.

Crystalli *Viridis æris* à quibusdam vocantur *flores*, verùm incommodè, cùm sint *crystalli veræ.*

C.

Materia clyssi destillanda est copiosè; sed parùm de *Materia* unâ vice immittendum, aliàs omnia propter vehementem ebullitionem rumpuntur.

Nota Non autem *Materia* in *Retortam Tubulatam* est injicienda, antequam candeat.

Habes hîc B. L. Indicem Regularum ordinæ alphabethico digestum, ut uno quasi intuitu omnem ante oculos materiam habeas, nec opus seorsim ac singulariter cunctas legendo percurrere Regulas.

Aceta seu acidâ, Salia volatilia figunt Reg. 61
præparandi modus. 23
Amara dulcificari possunt. 22
quid præstent. 20
Ambra. 3
Antimonium crudum. 29
diaphoreticum. 79
Aquæ compositæ. 26
destillatæ. 87
Balsamus Apoplecticus. 27
Sulphuris. 83
Benzoinum. 10
Bezoardicum lunare. 68
Calcinatio Saturni notanda. 64
Camphora. 2
ejus destillandi modus optimus. 94
Cerevisiæ purgantes optimè fiunt. 48
Chaloitis. 69
Cinnabaris Antimonii. 70
Clysti materia destillandi. 100
Conservæ saccharandæ. 28
Cornua ponderosiora eligenda. 95
Crystalli. 56
viridis æris. 99
Cucurbita ad Acetum destillatum. 24
Elixirii proprietatis præparatio. 75
Emplastra deformantur. 33
Emulsiones quo loco servandæ. 35
Epithemata. 36
Essentiæ antiscorbuticæ. 32
vegetabilium. 88
Extracta purgantia. 42
requiruntur proprium spirit. 39
Florum Benzoini præparatio. 80
Gelatinæ. 44
Herbæ Sale volatili abundantes quomodo destillandæ. 19.89
Infusa. 45
Lapides duriores calcinantur. 63
Lignum Nephriticum. 18
Santalinum cæruleum, ibid.
Sassafras. 92
Lumbrici quomodo destillandi. 98
Magisteria. 34
um Sulphuris. 81
Materia clysti destillandi. 100
Menstruum. 37
Mercurialia. 65
us nimis dulcis 67
Metallorum calcinatio. 64
Mineralium calcinatio. 64
Moventibus Urinam gummata addenda. 1
Nux Vomica. 30
Oleum à Spiritu Vitrioli differt. 5
a colorem extrahunt. 86
destillata. 49
um succini & lavendulæ. 27
Tartari. 93
i Vitrioli præstantia. 4
Phlegma Vitrioli. 17

Potio-

Potiones ex essentiis purgantibus. 53
purgantes. 52
quomodo edulcorandæ. 21
Pulveres. 54.55.
is bezoardici appellatio improprie sumitur quandoque. 50
rum quantitas considerandæ. 33
Purgantia. 25
Radices mucilaginosæ. 41
Sacchari admixtio in omnibus obser. 28
Santalum cœruleum. 18
Sal C.C. volatile. 57
Martis. 71
inorum menstrua. 72
ia quomodo destillari possunt. 73
Tartari. 74
Volatile Urinæ. 96
Saturni calcinatio notanda. 64
Species extrahendæ. 46
Sperma Ceti. 84
Spiritus antiscorbuticus. 90
mellis. 97
nitri bezoardicus. 76
per fermentationem parari possunt. 58.59
sulphuris. 82
non est Vitrioli Oleum. 6
tartari simplex. 93
Spiritus vini. 38
Rhenani est optimus. 7
Vitrioli per terram sigillatam falsus est. 77
non est Oleum. 4
Vegetabilis. 91
Urinæ. 96
Storax. 10
Succi formam extracti induunt. 40
præservatio. 9
quomodo servandi. 8
Sulphuris flores. 43
eorum menstrua. 72
Syrupi ex rosis fiunt. 51
optimi. 85
Violarum. 15
Tartarus Vitriolatus infusis additur. 38
Tincturæ præparandæ modus. 16
Corallorum variæ. 62
rarum diversitas. 14
menstrua. 11
ras parandi modus. 12
ra Violarum. 13
Vegetabilium Essentiæ præparatio. 88
ia diversa succum præbent. 60
Vina medicata. 47
Violæ. 15
Vitriolum Martis. 71
li Phlegma. 17
um sulphuris. 78
Vitri Antimonii tempus. 66
Urinam moventibus gummata addenda. 1

CLAVIS

CLAVIS
Ad
POLYCHRESTA SECRETIORA
D. JOH. MICHAELIS.

CLAVIS
ad
POLYCHRESTA
SECRETIORA
D. JOH. MICHAELIS.

D. JOHANNIS MICHAELIS

POLYCHRESTA MEDICA.

CLASSIS I.

De

PURGANTIBUS.

♄ per inferiorâ purgans.

℞ Ec. ♄ *crudi*
☿
☉ *ana q. v.*

Seorsim pulverisata misceantur, detonentur in crucibulô & fluant, aliquamdiù; postmodum separetur Regulus, quod, si opus fuerit, secundâ vice fieri poterit. Scoriæ remanentes pulverisatæ solvantur in ▽ dulci, filtrentur & ♒tur cum ▽ in qua ☿ albus solutus. ☿ præcipitatum edulcoratumque est verum ♄ *per inferiora purgans*. Dos. *Adultis* à gr. i. ad gr. v. *Infantibus* gr. j.

Fit etiam ♄ *per inferiora purgans*, si butyrum ♄ loco ▽ cum ♌ ☿ ♒tetur in ☿ vitæ, qui nihil aliud est, quàm ♄ per secessum purgans.

Pulvis Hydragogus.

D. J. M.

℞. *Crystall.* ☿. ℈i.
Pulv. hepat. rub. ℈ß.
Mag. gummi de Peru gr. viij.
⊖ *genistæ gr. vj.*
♌ *dest. anisi g. ij.*
M. F. Pulvis.
Dos. â ʒß. ad ℈ij. vel ʒj.

CLASSIS II.

De

ALEXIPHARMACIS BEZOARDICIS, DIAPHORETICIS & ANTIFEBRILIBUS.

Tinctura Bezoardica.

D. J. M.

DE hâc peculiarem, uti constat, Tractatum evulgavit *Godofredus Schultzius*, ubi diversas aliorum descriptiones enumerat. Genuina est, quæ sequitur.

℞. ~ *Bezoardici N.* camphorâ imprægnati ʒiv.
⊕ *simpl. rectif.* ʒij. vel (qui melior)
⊕ *vol.* ʒiij.
Santali rubri ʒiß.

Extrahatur tinctura santali, postmodum ℞. hoc omne & adde

♏ ☿ ♀ *vol.* ℥ij. &

Sic habebis decantatissimam *Tincturam bezoardicam.*

Sæpius tamen fit, ut ♏ ☉ præcipitet camphoram, unde parciori quantitate sumatur.

Dosis est gutt. xxx. xxxiii. in Dolore capitis, palpitatione cordis, grumis sanguinis dissolvendis, febribus puerperarum, intermittentibus, continuis & malignis: Breviter, ubicunq; sudore opus.

Spiritus Bezoardicus.

D. J. M.

℞. *Rad. anther.*
angel. utriusq;
aristol. utriusq;
carlinæ.
contrayervæ.
cypri long.
chelidon. maj.
bardanæ.
doronici.
levistici.
enulæ.
succisæ.
gentianæ.
petasit.
pimpinell.
pentaph.
serpentar.
scorzon.
tormentillæ.
diptamni albi.
Valerianæ utriusq;
Vincetoxici.
Imperatoriæ.
Zedoariæ. ana ℥j.
Fol. diptamni Cretici.
scordii veri nostri.
uvæ invers.
Herb. rutæ.
galejæ.
succisæ.
cardui bened.
scabiosæ ana M*j.*
Flores ulmariæ.
quat. cordial. ana m*ß.*
melissæ.
Fol. Salviæ.
aquileg.
Flor. hyperici.
cyani.
calend.
millefol.
scabios.
enulæ.
Tanaceti.
cent. min. aa. p. iij.
Sem. aquileg.
acetos.
bardan.
card. bened.
citri.
melissæ.
calend.
nasturtii.
cochl.
borrag.
buglossæ.
levistici.
rutæ ana ℥ij.
Cort. citri ℥ij.
Costi dulc. ℥iß.

Santal.

Santal. citrini ʒi.
Gran. chermes ʒvj.
Lign. al.
croci ana ʒß.
Theriac. lib. ij.
Incis. & contus. infunde in ♎ Sambuci & Rutæ ana q. ſ. per 8 ♂, poſtmodum deſtilla in ♎ bezoardicum.

Elixir Febrile.

D. J. M.

℞. *Summit. abſinth.*
centaur. min.
Fol. card. bened.
rutæ hortenſis.
pentaphyll. ana Mij.
Rad. Gentianæ.
filicis.
ariſtol. rotundæ.
imperatoriæ.
Calami arom.
ari ana ʒi.
Caryophill.
Nuc. Moſch.
Zingib. alb.
Piper. longi ana ʒi.
Extrahe cum S. V. & F. Elixir.

Eſſentia Sambuci.

D. J. M.

Paratur ex Rob Sambuci & eſt euporiſton ejus in eryſipelate.

Decoctum Expellens.

D. J. M.

Deſcribitur ab *Hoffmanno* in *Theſauro Pharmaceut. pap. 44. ſeq. modo:*

℞. *Rad. angel.*
Valerianæ
tormentillæ
petaſitid. ana ʒi.
Herb. Galegæ
card. bened. ana Mj.
Sem. angel.
meliſſæ ana ʒij.
citri ʒj.
Coq. in ſ. q. ▽ Com. ℞. Col. ʒx. & infunde conſerv. acet. citri q. ſ. *Uſus* in Peſte & febribus malignis.

Aliud in Variolis & Morbillis vid. apud *Hoffmannum cit. loco.*

CLASSIS. III.

De

SPECIFICIS COMPOSITIS SUPREMÆ *CORPORIS HUMANI* REGIONI *DICATIS.*

Specificum Cephalicum.

D. J. M.

℞. *Cinnab. nativ. Armen.*
per ♎ vel ſexies vel ultra rectific.
Cinnab. ☿ *toties rectif.* ʒiij.
Fæcul. rad. Pæon. ʒiß.
Mag. epilept. ʒß.
cordial. ʒij.
Fol. ☉ *N. j.*
M. F. Specificum Cephalicum. Uſus ejus eſt notiſſimus in Dolore capitis, epilepſia, convulſionibus omnis generis, paſſione hyſterica, doloribus omnis generis &c.

Magisterium Epilepticum
Ejusdem.

℞. *Mag. ungul. alcis.*
cranii hum.
cornu alcis.
CC. ana ʒß.
Smaragdi ʒi.
Succini ʒi.
Unicorn. veri ʒij. *M.*
Mag. cordiale *vid. in Classe sequente*

Liquor CC. Succinatus.

℞. ⊖ *vol. succini.*
CC. opt. depur. ana.
Dissolve in ☁ *CC. rectif.*
Hæc si destillentur ⊖ vol. cum ☁ adscendunt & liquorem hunc constituunt.

Plures enchireses habet *ETTMULLERUS in Valetudinario infantili Tit. de Epil.*

Essentia Anagallidis Comp.
D. J. M.

Paratur ex succô anagallidis inspissatô, cui superinfunditur essentia flor. hyperici.

Usus. Secreta est in Manis & deliriis. *Vid. Ettmüllerus in Comment. Schröd. de anagallide.*

Spiritus Cephalicus.
D. J. M.

Fit ex ☁ ⊕ & S. V. rectif. præmissa debita combinatione per circulationem & destillationem, *vid. Frid. Hoffmannus in Clav. Pharm. Schröder. pag. 289.*

Decoctum Cephalicum.
D. J. M.

℞. *Rad. aristol. rot.*
Pæoniæ.
Imperat. ana ʒi.
Cortic. visci quercini.
corylini ana ʒß.
Fol. Salviæ.
rutæ.
roris marini.
betonicæ ana Mj.
Flor. Stœchad. Arab.
anthos.
lil. convall. ana p. j.
Bacc. lauri. ʒi.
juniperi ʒij.
Sem. anisi.
coriandri ana ʒij.
☁ ⊕ ʒi.
Coq. in s. q. hydromel. s.
℞. *Col. lib. j. in hâc dissolve*
Syr. de Stœch. Arab.
flor. beton. ana ʒij.
In clarificatione adde
Spec. diambr.
dianthos ana ʒß.
M. Pro 4. dosibus.
Usus est contra catharros frigidos. *Vid. Hoffmannus in Thesaurô Pharmaceuticô p. 44.*

Balsamus Apoplecticus.
D. J. M.

℞. ♌ *cinamomi* ʒij.
caryophill. ʒiij.
ligni Rhodii ʒij.
Bals. Peruv. ʒß.
Moschi ʒi.
Ambræ grysea ʒi.

♌ *Nuc.*

℥ *Nuc. Mosch. expr.* ℥ij.
M. F. Balsamum.

Emplastrum Antepilepticum.

℞. *Succini albi*
Thuris.
Mastichis ana ℥ß.
Galbani.
Opopanacis ana ʒi.
Visci querni ℥ij.
Ambræ Gryseæ gr. vi.
Moschi gr. iij.
Sem. Pæon. Maris ʒi.
Ladani ℥ß.
℥ *Nuc. Mosch. parum.*
Asperg. pulvere cubebarum & extendantur in alutâ latitudine 8. digitorum & longitudinis 15. circiter.

CLASSIS IV.

De SPECIFICIS MEDIÆ C. H. REGIONI DICATIS.

Elixir Pectorale.

D. D. J. M.
℞. *Herb. Pulmon. Ital.*
Gnaphal. montani.
prassii.
rorellæ.
Scabiosæ.
Fol. tussilag.
veron.
Summit. hyssopi ana Mj.
Flor. helen.
Scabios. ana M. iv.
Rad. enul.
tussilag. ana ʒi.
aristol. rotund.
ireos Flor. ana. ʒß.
Myrrhæ rubr. electæ.
Mastichis.
Croci orient.
Succi glycirrhizæ ana ʒi.
Cardamom. elect.
Cinamomi ana ʒß.
benzoës el. ʒi.
styracis ʒß.
alyptæ mosch. ℥iij.
Sem. urtic. ℥iij.
nasturtii ℥ij.
Sacchari candi ℥iv.
Irrorentur ℞ ♆ *s. q. Infunde postea* ℞ *hyssopi q. s.*
F. l. a. Elixir.

Decoctum Attenuans in Tussi.

D. J. M.
℞. *Rad. enulæ.*
liquiritiæ ana ℥iß.
Lign. sassafras rasp. ʒi.
Fol. Tussilag.
Marrubii ana Mj.
Sem. anisi. ℥iij.
Flor. helenii. p. ij.
Cubebarum in S. V. macer. ʒi.
Coq. in s. q. ▽ com.
℞. *Col. lib. 1.* Adde
Syr. scabios.
liquirit. ana ʒi.
Mellis despumati ℥ij.
Clarif. in MB. & aromatis cum spec. diair. simpl. ℥iij.
F. Decoctum pro 4. vicibus.
Convenit in Tussi ex crassis humoribus oriundâ, Aliud.

Aliud.

Ejusdem usus vid. *apud Frid. Hoffmannum in Thesauro Pharmaceutico pag. 43.*

Decoctum Incrassans

Ejusdem.

℞. *Rad. Plantag.* ℥ij.
glycirrhizæ ʒi.
Fol. portulac.
Nymphæa ana Mij.
Rosar.
papav. rhœad. ana p. ij.
Sem. malvæ ʒi.
4. frigid. maj. ana ʒiij.
Fruct. sebesten. N. vj.
Passul. maj. acinis mundat. ʒi.
Coq. in s. q. ▽ Fontanæ.
℞. *Col. lib. j.*
Syr. de liquirit. ℥ij.
viol. ʒi.
Looch de pulmone vulp. ʒiij.
Denuò colentur pro usu.

Magisterium Cordiale.

D. J. M.

℞. *Marg. Orient. præp.* ʒß.
Corall. rubr.
Lap. percarum ana ʒi.
Rasur. eboris.
CC. ana ʒvj.
Pulverisata cum dictô menstruô solve & ♏ ⊕ ♒ta, tandem edulcora.

Ingreditur Specificum cephalicum D. D. Michaelis, de quô supra.

Tinctura Antiphthisica.

D. M.

Solve liquorem crystall. ♄ S. V. probè imprægnátum & M. cum ⊕ ♂ Soluto, quod etiam S. V. optimè sit animatum, successu temporis in digestione solutio rubescit, cui S. V. affunde, circula & probè commisce, per repetitam cohobationem destillando emergit Tinctura Antiphthisica D. D. Michaelis in Sputô Sanguinis maximis extollenda laudibus. *Vid. Hoffm. Clav. Pharm. Schröd. pag. 247.*

De usu verò plura *Wedelius in Polychrestis* habet.

Spiritus Antipleuriticus.

Fit ex tribus partibus ♏ antipleuritici vegetabilis & una parte ♏ ☉. Sistit dolorem & inflammationem. *Vid. Hoffmannus in Clav. p. 346. & Ettmüllerus in Praxi de Pleuritide.*

Spiritus Antipleuriticus Vegetabilis.

Fit ex herbis specificis more solitô.

Pulvis Pectoralis.

D. J. M.

℞. *Rad. ari præpar.* ℥iv.
ireos Florent. ℥ij.
Mag. benzoes. ʒiß.
Flor. ♀ ʒi.
Antihect. Poterii ʒij.
Sacchari ℥iiiß. M.
Dosis est ʒß. *ad* ℈ij.

♏ Gummi ♓.

seu

Spiritus Asthmaticus.

D. M.

℞. ⊕ ℥iv.
Gummi ♓. ʒij.
♀ *crud.* ʒiß. M.

Destill.

Destill. ex ♣ per ♌, Spiritus rectificetur & separetur ab ♋ fœtido per XX. cui nodulus ex crocô impositus sit. Spiritus hic ritè paratus â ℈ß. ad ℈j. mirabilis est ad dissolvendam materiam viscidam & tollendum asthma vel per se in vehiculô convenienti, vel etiam additis aliis. *Conf. Hertodt in Crocologiâ.*

Magisterium Pleuriticum.

D. M.

℞. *Mandib. Lucii piscis*
Dentis apri ana ʒi.
Lap. percar.
Tal. leporin.
Ocul. ♋. *ana* ʒß.

Solvantur in menstruô notô, præcipitentur & edulcorentur. *Vid. Praxin Clinicam Generalem de Pleuritide.*

CLASSIS V.

De

SPECIFICIS INFIMÆ C. H. REGIONI DICATIS.

Elexir Stomachicum.

D. J. M.

℞ Ec. *Herb. menthæ crispæ Miiij.*
absinthii.
rorismarini ana Mij.
Rad. acori veri recent. ʒiii.
cyperi ʒi.
Gran. mastich. ʒii.
Sem. 4. calid. ana ʒß.
sinapi. ʒvi.
Rasur. lign. sassafr. ʒiij.
Zedoariæ
Galangæ
Cubeb.
Cinamomi
Zingib.
Caryöphillor. ana ʒiij.

Irrorentur ♏ ⊖ Philosoph. & extrahantur cum ♏ menthæ, post filtrationem adde

Extr. acori veri q. s.

M. Dos. â ʒß. *gutt.* 50. 60. *ad* ʒi.

Aliam descriptionem habet *Hoffmannus in Thesauro Pharmaceutico.*

Pulvis Stomachalis.

D. Mich.

℞. *Rad. aron. exsicc. lib. ii.*
Arcani duplic. lib. i.
⊖ *absinth. lib.* ß.
Rad. acori veri
costi Arab. ana ʒii.
Cinamomi
Caryophillor. ana ʒiß.
Macis
Piperis longi
Zingiberis
Cubebarum
Cardamomi
Granor. Paradysi.
Zedoariæ ana ʒi.

M. F. Pulv. Dosis ℈j. ad ʒß.

Pulvis Dysentericus.

D. D. Mich.

℞. *Pulv. lap. hæmat. lib. i.*
CC. cum ♂ *usti*
croci ♂ *adstr. ana lib.* ß.

Mag. corall. cum ſucco citri ℥ii.
Medull. lapid. ℥iii.
M. F. Pulvis Dol. ℈j. ad ʒß.
In Dyſenteriâ Epidemicâ addidit hepata ſerpentum exſiccata.

Spiritus Carminativus de tribus.

D. Mich.

Fit ex ☿ & ☉ ana per ♌ tubulatam in receptaculum aliquantulum ♏ ☿ continens deſtillando, â capite mortuô rectificando & ita pro uſu aſſervando.

Spiritus anticolicus.

D. Mich.

DUAS habet compoſitiones D. D. Mich. referente *Hoffmanno in Clav. Pharmaceut. Schröd. p. 346.*

UNA conſtat ex part. iij. ♏ carmin. & part. j. ♏ ☉, qui diſpellit flatus & ſedat dolores Dos. â ℈j. ad ʒß.

ALTERA fit ex ♁ ☿ & ☉, *vid. cit. loc.*

Mixtura contra Colicam.

D. Mich.

℞. ▽ *Zedoar. cum vino* ℥ij.
Syr. cort. aurant. ʒß.
Inteſtin. lupi exſiccat. & pulveriſat. ʒi.
M. F. Potio.

Specificum in Ictero.

D. Mich.

℞. *Lap. ceraunii* ʒiij.
Spol. Serpentum ʒß.
Pulveriſata ſimul accuratê dividantur in 4. dotes.
S. Pulver.

Decoctum Aperitivum.

B. D. J. Mich.

℞. *Rad. ſ. aperient.* ℥ij.
Rhab. Monach. ʒiß.
Fol. agrimon.
taraxaci
cichorei ana Mj.
Flor. cichor.
hepat. nob. ana p. ii.
Paſſul. major. N. xx.
Coq. in ſ. q. Seri lactis
Col. ℞. ℥ix. *adde*
Syr. de S rad. ʒiij.
eupator. Meſ. ʒij.
aromatiſetur Spec. Tiatrion. ſantalon ʒiß.
M. pro 4. Doſibus ad viſcera obſtructa & eorum tonum reſtituendum in cachexiâ.

Alias Ejusdem Authoris Decoctiones aperitivas habet *Hoffmannus in Theſauro Pharmaceutico pag. 47.*

Decoctum Spleneticum aperitivo-antiſcorb.

D. Mich.

℞. *Rad. polypodii* ℥ij.
filicis
caryophillatæ ana ʒiß.
Cort. rad. cappar.
Tamariſci ana ʒi.
Fol. beccabung.
naſturt.
lupuli
ſcolopendr.
cochlear. ana Mj.
Flor. geniſtæ
borrag.
cent. min. ana p. j.

Sem.

Sem. fraxini ʒß.
cochlear. ʒij.
Coq. in ſ. q. ▽ chalybeatæ.
℞. *Col. lib j.*
ſucc. beccabung.
cochl. ana ʒij.
Edulcor. Syr. de pomis redolentibus ʒiij, Sacch. q. ſ. Coq. ad diſſolut. adde ♀ ⊕ *lat.* ʒiij.
D. ad fictile pro 7. doſibus.

Spiritus pro acidulis artificialibus.

Nihil aliud eſt quàm clyſſus mineralis, cujus præparatio & Pharmacopœorum vulgo non ignota.

Spiritus Antiquartius.

Eſt Spiritus ⊖ ✳.

Eſſentia ♂ liquida.

Modo officinis uſitato parari poterit.

Eſſentia ♂ cum ſuccô Pomorum.

Succus pomorum Borſtorfianorum cum lim. ♂ infuſus, coquitur in rob, unde cum S. V. vel appropriato extrahitur eſſentia.

Tinctura ♂ ♀ riſata.

Fit ex coctura ♂ cum ♀ & ▽ ſimpl. ana inſpiſſatione aliquali, ubi manifeſte ⊖nus ſapor ſe prodit & hinc cùm S. V. extractione *Wedelius in Polychreſtis Mſſ.*

Tinct. ♂. ☉ris.

Paratur ex terra quadam Haſſiacâ aſpergendo cum rore majali & aeri exponendo, ubi ſenſim apparent cryſtalli minerales, unde eſſentia flavescens extrahitur maximi ſanè uſus. *Conf. Ettmüllerus in Praxi.*

Eſſentia Nephritica.

D. Mich.

Fit è Spongiis cynosbati tanquam baſi, unà cum aliis ſpeciebus Nephriticis teſte Hoffmanno Clav. pag. 465.

Liquor Nephriticus.

℞. *Lap.* ♋.
Judaic.
lyncis
Spongiæ
Aquilæ
Teſtar. ovor. Struthi ana q. v.
Pulveriſata ſolvantur in ♒ ⊖ parato ex ⊖ probè decrepitatô. Solutio inſpiſſanda leni calore in cineribus, coagulum pulveriſandum & exponendum loco frigido, ibi ſolvitur per deliquium in liquorem, qui liquor denuò coagulandus & adhuc ſemel per deliquium fluere permittendus eſt.

Liquor Ocul. ♋.

D. Mich.

℞. *Ocul.* ♋. *q. ſ.*
Solve in ♒ ☉ rectif. aceto temperati ſ. q. inde retortæ abſtrahe ad ſiccitatem, relictam ſolutionem digere cum S. V. & filtra.

Magiſterium Nephriticum.

D. Mich.

℞. *Lapid. Nephrit.*
Lyncis

Spongiæ
percarum ana ʒiij.
Judaicus ʒij.
Cryſtall.
Ocul. ♋.
glac. Mar. ana ʒiv.
Lap. aquil. ʒiß.
cophit. ʒiv.
Ovor. Struth. ʒv.

Pulveriſata ſubtiliſſimè irrorentur menſtruo q. ſ. F. Magiſterium inde cum ♏ ☉.

Mixtura antinephritica.

D. J. M.

℞. ▽ *ſaxifrag.*
alkekeng.
fragor.
Nucl. perſ. ana ʒiß.
Ocul. ♋. *præp.* ʒi.
Lapid. nephrit. ʒß.
Syr. de alth. Fernel. ʒij.

M. F. Potio pro aliquot doſibus.

Malvaticum Juniperinum.

Fit ex Rob juniperi cum Spiritu juniperi, vel & cum ♏ junip. & Sambuci ana, imò etiam cum S. V. quale Francofurti ad Mœnum ſub Tit.

▽ vitæ juniperina D. Horſtii proſtat.

Decoctum ad exulcerat. Renum.

Vid Hoffmannus in Theſauro Pharmac. Tit. De Decoctis.

Elixir Ulterinum.

D. D. Mich.

℞. *S. V. rectiſ. ſ. q. ſuper*
Rad. angel.
bryon. ana ʒiß.
Herb. puleg.
artemis.
meliſſæ
mercurialis
rutæ
matricar. ana Mij.

Hunc Spiritum ſuperfunde caſtorei ʒiij. & croci ʒiij. extrahe & filtra, adde

♏ ☉ ♂ q. ſ. ad acetoſitatem, Spiritum vini b's cohobando abſtrahe ad medietatem, iterum ſuperfunde & extrahe. Doſ. â ℈j. ad ʒß.

Eſſentia ad Menſes.

D. Mich.

Eſt eſſentia Splenis compoſita cum eſſentia ♂ mixta, teſte *Ettmüllerô in Comment. Sehrôd. pag.* 215.

Eſſentia Caſtitatis.

D. Mich.

Conſtat ex agno caſto tanquam baſi & in affectibus ſeminalibus imprimis fluore albo convenit *Teſte Eodem.*

Decoctum ad Obſtruct. menſium.

Vid. apud *Hoffmannum in Clavi Pharmaceut.*

CLAS-

CLASSIS VI.

De *ARTHETICIS.*

Essentia contra Arthritidem Vagam.

D. D. Mich.

PAratur ex vegetabilibus artheticis, quas extrahit cum ♏ lumbricorum part. i. & ♏ CC. ☉ni part. ij. *Teste Ettmüllero in Schröd. pag. 250.*

Claretum confortans Genus Nervosum.

D. J. M.

℞. *Herb. beton.*
rorismar.
Salviæ
primul. veris ana p. ij.
Flor. Stœch. Arab.
beton.
lil. convall.
ros. rubr. ana p. j.
Cardamom.
Nuc. Moschat.
Caryophill.
Cinamomi ana ʒij.
Cubeb.
Calami aromat. ana ʒi.
Cort. citri
aurant. ana ʒß.
Infunde in Vini Malvat. Mens. j.
adde Sacchari optimi ʒiij.
Filtra per manicam Hippocratis.
M. F. Claretum.

Aliud *vid. apud Hoffmannum.*

EPILOGUS.

ERant hæc *selectiora* Celeberrimi Viri *Polychresta*, multis hactenus in arcanis habita, cum veris atq; genuinis eorundem Descriptionibus à Discipulis Ejus fide Dignissimis obtentis, queis tanqam vera *clavi* singula Felicissimi hujus Practici arcana reserare & utramque Ejus Praxin absque ullâ quoque remorâ penetrare poteris. Omissa autem studiô vulgatiora nemini non cognita v. g. *Essentiæ vegetabilium simpl. essent. menthæ, melissæ, splenetica, hepatica* &c. quorum hinc inde mentio quoq; fit, cum unicæ hæc descriptioni se alligari non patiantur, & pro cujuscunq; subitu disponi possint. Quodsi tamen è re fore visum fuerit, alia fortè occasione haud difficulter adjici poterunt. Hôc interim Catone contentus PHILIATER GENEROSUS *Valeat* & ex voto

VIVAT!

Monendum

Typothetam ex incuria paginas aliquot malè signasse, & quidem à pagina 721. usque ad finem, dum pro numero septingentesimo sexcentesimum apposuit, id quod tamen Lect. Benevol. *facile corrigere poterit, ut Indicis numerus cum allegatis ibidem paginis ritè respondeat, sicq; quod quærit, sine tædio & mora inveniat.*

INDEX
IN
OPERA MEDICO-CHIRURGICA
D. JOHANNIS MICHAELIS.

A.

ABdominis cutis fissuræ in gravidis 269
Abietis decoctum valdè prodest in Scorbuto 181
Abortus ejusque analysis Theoretico-Practica 557
causæ & remedia 272
Abscessus mesenterii ejusque cura 157
Abscessuum cura 305
Absinthii essentiæ veræ præparatio 10
Absinthites vinum extemporaneum 6. purgans 615
Aceta & quid circa præparationes earum notandum? 729
melius fiunt perinfusum quàm destillatum 626
Acetum benedictum Vitriolatum singulare ad catarrhos remedium 63
Achores absumentia remedia 292
Aciculæ deglutitæ si fuerint, quibus remediis ægro succurrendum 130
Acidi succi quomodo diu conservandi? 752
Acidulæ artificiales 22
ex quibus parandæ 715
præstant naturalibus 163
Acidum nervis est insensissimum 365
Adamantis antidotum 341
Æris & æruginis antidotum 341
Agaricus vim habet alexipharmacam 27. 36.
est optimum in tertiana duplici remedium 27
Albugo ejusque differentia & cura 91
Albus mulierum fluxus 245

Aloes certum adversus incubum remedium 80
Alopecia ejusque cura 334
Alphi quibus remediis tollendi 324
Alvi fluxus in gravidis 262
in infantibus 301
sanguineus ejusq; cura 549
Alvi retentio ejusque cura 147
in gravidis 267
in infantibus 300
Alumen arcanum est in obstructione alvi 147
ad oculorum vulnera 94. 95
Ambra sine saccharo pulverisari non potest 72
optimum est spirituum resuscitativum 118. 131
in surditate remedium 97
Ambra quibus solvenda 275
Ambusta quib. sananda remediis 338
Amplitudo Vulvæ post partum quibus coarctanda 285
Amuleta contra Colicam 143
Epilepsiam 81
in affectibus oculorum 93
contra pestem 42. 43
Anagallidis Essentia 740
Analeptica Decocta 649
Anatis sanguis præstans adversus pestem remedium 142
Aneorismatis cura 327
Anginæ medela & differentiæ 107
puerperarum 287
Anglicus sudor quibus remediis coercendus 40
Angustia & amplitudo pudendi orificii muliebris 215
renum 187
vasorum uteri 217. 229
Angustia urethræ 195
Ani fissuræ quibus remediis curandæ 155
fistulæ quomodo tractandæ 155
procidentia ejusque cura 142
rhagades quomodo curandi 155
Animale regnum adquè venena ex eo antidota 343
Animalis Oeconomiæ status descriptus 401
Animalium venenatorum morsus, & probata ad eos remedia 86. 679
Anonexia ejusq; cura 131
Anserini stercoris aqua ejusque usus in ophthalmia 90
decoctum ant-Ictericum 607
Antidota venenatorũ animalium 343
fossilium 340
vegetabilium 342
Anthracis cura 317
Antimoniata in feb. prosunt, in hectica obsunt 6
Antimonii vapor ejusque antidotum 341
Antimonium crudum inpetia ligatum non excitat vomitum 727
per inferiora purgans 737
Antiscorbutica febrifugis sunt admiscenda 2
Antiscorbuticorum succorum usus cur diu non continuandus 181
Aphthæ earumque cura 133
Aperitivum decoctum 744
Apii antidotus 342
Appetentia nimia & varia adversus eam remedia 131
Appetitus prostratus 258
Apophlegmatismus ad memoriæ læsionem 72

Apo-

Apoplecticum Balsamum 740
Apoplexiæ analysis theoretico-practica 363
cura 57
Apri testiculorum essentia summum ad sterilitatem arcanum 255
Apozemata eorumque formulæ variæ 603. seqq.
Apum ictus quomodo sanandi 344
Aqua pinguefaciens Ferdinandi 78
Aquæ fortis antidotus 340
magnanimitatis descriptio 72
puerperarum effusio 269
ex utero gravidæ effluxio 269
Aquosæ herniæ cura 202. 307
Aquosi palpebrarum tumoris evporiston singulare 89
Aranearum ictus 344
olei usus in febribus intermittentibus 15
Arena non semper signum est calculi præsentis 188
Ardentis febris cura 7
Ardor Ventriculi ejusque cura 130
Urinæ ejusque medela 199
Aridurae particularis cura 170
Arsenici antidotum 341
Arthritis ejusque cura 207. 606. 682
scorbutica ejusque cura 179 606
vaga & ad eam Essentia 746
ejus analysis theoretico-practica 512
Ascarides necantia remedia 139
Ascites, ejusque cura 164
Aspidum ictus quibus remediis sanandi 343
Asthmaticus spiritus 742
Asthmatis differentiæ & medelæ 119
Attenuans decoctum 741
Atrophiæ cura 170
Auditus læsio quomodo emendanda 32
Aurichalci antidotus 341
Auripigmenti antidotum 341
Aurium dolor quomodo placandus 96
humiditas quibus exsiccanda 296
inflammatio quomodo tollenda 96
tinnitus quibus remediis depellendus 97
Aurium vermes quomodo evocandi & necandi 96
ulcera quibus remediis sanandi 96
Axillarum fœtor quomodo impunè arcendus 679

B.

BAlnea eorumque ad varios affectus formulæ variæ 787
Balsamus apoplecticus 740
Peruvianus insigne in omnibus affectibus paralyticis medicamentum 89
Sulphuris jugulat hecticos 109
Barbæ piscis ova lethalia 344
Beccabunga optimum ad omnia ulcera medicamentum 187
Betonicæ eximius in vulneribus capitis usus 86
Bezoardica Tinctura descripta 737
Bezoardico lapidi in peste non semper est fidendum 42
occidentalis vis inest purgans 462

Bezoardicum Lunare facile movet vomitum 730
Bezoardicus ſpiritus deſcriptus 738
Bilis æruginoſæ coporiſton cryſtallus 137
Boli eorumque variæ ad varios affectus formulæ 652
Bovis ſplen ſecretum in obſtructione menſium 240
Bradypepſiæ cura 133
Bronchocele ejusque cura 109
Bubones quomodo tractandi 315
peſtiferi & ad eos ſecretum 43
venerei 210
Bufones & ex iis amuletum contra peſtem 43
generantur ex carne anatis 42
Bufonũ uſus in hæmorrhagiis 99. 100
& noxæ 344
in peſte 42
Butyri antimonii uſus ad bubones peſtiferos periculoſus eſt 43

C.

CAchexia quibus remediis retardanda 162
Calculus ex arena Urinæ non ſemper debet prædici 188
renum & adverſus eum remedia 189. 649. 684
veſicæ 194. 303
Calculus urethram obſtruens quomodo eximendus 194
Calli & optimum ad eos remedium 326
Calor pruriens in vola manus ægri febre laborantis, malignitatis eſt ſignum 30
Calvities 333
Camphora omnibus medicamentis in morbis malignis eſt addenda 35
quibus ſolvenda pro arcano peſtilentiali 725
ejus oleum maximi in peſte eſt uſus 41
Camphorata cur gravidis noceant 43
Cancer ejusque cura 320
mammarum quomodo tractandus 296. 689. 692
uteri 225
Cancrorum ſuccus ejusque uſus in ulceribus veſicæ 195
Canis rabidi morſus ejusque cura 67
Caninæ famis cura 131
Cannabis urinam pellit in Ictero 173
Cantharidum uſus ardorem urinæ cauſans 199
ulcera veſicæ cauſans 105
Capillorum caſus 335. 684
morbi 333. ſeqq.
Capillos tingens lixivium 679
Capitis contuſio ejusque medela 86
dolor ejusque differentiæ & methodica curatio 48
in gravidis 263
ulcera & adverſus ea fotus ſingularis 680
vulnera quomodo tractanda 86. ſeqq. 312
ſæpe ad centum dies ſunt periculoſa 89
Carbunculi cura 317
Cardiaca infantum paſſio 300
Cardialgiæ cura 14
Cari cura 84

Caries gallica 210
pudendorum 213
Carminativus ſpiritus de tribus deſcriptus 744
Carnoſæ herniæ cura 202. 207
Caryophyllus Indicus præſentiſſimum venenum 343
Caſſia hypochondriacis non convenit 173
Caſtitatis Eſſentia 746
Caſus capillorum 335. 684
erudite reſolvendi methodus 339. ſeqq.
Catalepſeos analyſis theoretico-practica 377
cura 84
Cataplaſmatum formulæ variæ 694
Catarrhales febres & quid circa curationes earum notandum 41
Catarrhus ejusque curationis methodus 62
ſuffocativus ejusq; cura 63. 65.
Cati ſylveſtris pinguedo ejusque in Epilepſia uſus 81
Cephalicum Decoctum deſcriptum 740
ſpecificum deſcriptum 739
Cephalicus ſpiritus deſcriptus 740
Ceraunius lapis ad hydropem ſpecificum 171
Cerebri commotio ejusq; cura 86
humani uſus in apoplexia 60
læſiones externæ earumque cura 86
meatuum anguſtia & convenientia adverſus eam remedia 86
vulnera non ſemper ſunt lethalia 87
Cereſolii vis ſpecifica in contuſionibus & ſanguine congrumato 91
contra vertiginem 54
Cervicis uteri anguſtia 217
condylomata 219
verrucæ 220
ulcera 222
Chinæ chinæ virtus antifebrilis eximia 345
Chloroſis ejusque analyſis theoretico-practica 540
cura 247
Cholera ejusque cura 137
Ciborum faſtidium gravidarum 258
Cicerum decoctum ejus præparatio & uſus 606
Ciconia & ex eo ad vertiginem remedia 54
ad peſtem remedia 42
Cicutæ noxa 343
Ciliorum vitia eorumque medela 89
Citri decoctum 609
Claretorum formulæ variæ 614
Claretum nervinum deſcriptum 746
Clavi 326
Clauſura cervicis & oris uteri 217
Clitoridis excreſcentia 216
Clyſmata, variæ earum ad varios affectus formulæ 639. 714
gravidis quomodo applicanda 267
Clyſmata quando natura in expulſione variolarum eſt occupata, non ſunt applicanda 31
in iis ſolvi poſſunt & Pilularum maſſæ 58
addere iis licet olea deſtillata pro ditioribus 58

Coagu-

Coagulatio lactis 291
Coalitus palpebræ sectione tollendus 89
Cœcitatis medelæ 93
Cœliacæ passionis cura 148
Cœruleus sanguinis color luis venereæ sæpius est indicium 209
Colicæ passionis analysis Theoretico-practica 480
cura 143
specifica Mixtura 744
Spiritus 744
specificum secretum Cratonis 626
Collyriorum formulæ variæ 702
Colocynthidis usus & corrigentia 342
Conchyliorum usus in fluxu epatico 118
phthisi 113. 170
Condylomata eorumque cura 119
cervicis uteri 219
Confortantia statim post sudorifera sunt exhibenda in malignis 43
Conservæ magistrales earumq; formulæ variæ 658
Consolidæ succus ad carum & catalepsin specificum 83
Continuæ quartanæ febris cura 10
quotidianæ febr. curatio 12
symptomaticæ febres earumque differentia & curæ 14
tertianæ febris cura 8
Contusio capitis 86
Convulsio palpebræ ejusque medela 78
Convulsiones & salutaria adversus eas remedia 78
Coralliorum tinctura spiritu visci quercini ore commodè extrahitur 83
Cordiale Magisterium descriptum 742
Cordis palpitatio ejusque differentiæ & curatio methodica 125.265
Cordis vulnera sunt lethalia 87
Coriandri in capitis dolore usus & noxa 52
Coriandum quibus corrigendum 342
Corneæ tunicæ vulnera eorumque cura 91
Cornu Cervi liquor succinatus descriptus 740
Corpulentia nimia 314
Corrosio dentium 104
Coxendicum dolor in gravidis 265
Cranii fracturæ & vulnera quomodo tractanda 87
Cribriformis ossis obstructio quibus reseranda 86
Cristæ ani quibus remediis absumendæ 119
vulvæ quomodo tollendæ 217
Crinones quibus auxiliis profligandi 119
Crocus latitantem in se habet vim narcoticam 92
pulmonum est anima 207
quantitate nimia assumtus mortem infert. 343
Crocus Martis saccharinus descriptus 159
Cruentus vomitus ejusque analysis theoretico-practica 467
Crusta lactea 292
Crystalli Lunæ semper miscendi sunt cum pilularum massa 164

Cryſtallus æruginoſæ bilis eſt coporiſton 137
Cucuphæ earumque formulæ variæ 701
Cumini ſemen ſpecificum eſt in tumore teſtium 201
Cutis fiſſuræ in gravidis 26
vulnera quomodo tractanda 86

D.

DEbilitas viſus quibus remediis acuenda 93
Decoctorum formulæ variæ 241.646 ſeqq.
Decoctum aperitivum 744
attenuans 741
cephalicum 740
expellens 739
ad exulcerationem renum 746
incraſſans. 742
ſpleneticum 744
ad ſuppreſſionem menſium 603
Decoloratio menſium 241
Deglutitio læſa ejusque medela 128
rerum inſolitarum 128. 130
Dentitio infantum 297
Dentium corroſio 104
dolor quomodo ſopiendus 263
mobilitas quomodo firmanda 104
nigredo quibus tollenda 105
ſtridoris & ſtuporis medela 105
Diabetes 196
Diarrhœæ cura 148
non ſtatim ſunt ſiſtendæ 149
Diaſpoliticon Galeni ſpecificum probatiſſimum in hypochondriaco malo 173
Difficilis partus quibus remediis facilitandus 274
Digeſtiva præſtantiora 6
Diſtenſio ventriculi flatulenta 129
Diſtorſio penis 202
Dolor aurium quomodo ſopiendus 96
Lienis 172
Meſenterii 157
Oculorum 91.92.96
ante partum 273
poſt partum 282
renum 193
ventriculi 130
ventris gravidarum 261
uteri 236
vulnerum 313
Dorſalis tabes ejusque medela 29. 118
vermis quibus remediis pellendus 119
Dyſenteria ejusq; cura 150. 606
gravidarum 252
Dyſentericus pulvis deſcriptus 744
Dyſpepſiæ cura 133

E.

EBeni uſus in Empyemate 118
Ebrietatem arcens remedium 49.52
Ecchymoma 317
Eclipſes maximè diſponunt ad Epilepſiam 80

Eclegmatum variæ ad varios affectus formulæ 632
Electuarii ad Urinæ ardorem Fallopii descriptio 200
Electuariorum formulæ variæ 655
Elephantiasis 327
Elixir febrile 739
pectorale 741
stomachicum 743
uterinum 746
Emplastrorum formulæ variæ 690
Emplastrum antifebrilæ secretum Principis Anhaltini 26
Epilepticum 741
in peste secretum 47
ad singultum 135
venas agglutinans 57
Empyematis cura 118
ex pleuritide analysis theoretico-practica 430
Emulsiones in magnâ dosi non sunt præscribendæ 727
Epaticæ maculæ 330
Epaticus fluxus ejusq; cura 154
Epaticum remedium optimum plantago 154
Epatis imbecillitas 161
inflammatio 161
intemperies calida 158
frigida 158
obstructio 159
scirrhus 161
vulnera & ulcera 161
Ephelides 330
Ephemera febris ejusque causæ & curatio 2
Epilepsiæ cura 80. 293. 648
puerorum analysis theoretico-practica 563
stomachicæ analysis practica 373
Epilepticum emplastrum descriptum 741
magisterium 740
Epithematum formulæ variæ 676
Epinyctides 324
Errhina eorumque formulæ variæ 708
Erysipelatis cura 15. 318
Essentia absinthii vera descripta 70
anagallidis Composita 740
ad arthritidem vagam 746
Castitatis 746
Martis 745
lumbricorum terrestrium 197
Essentia ad Menses 746
nephritica 745
sambuci 739
Essentiæ vegetabilium quomodo extrahendæ 730
Esulæ antidota 242
Euphorbii antidota 341
Excoriatio scroti 201
Excrescentia gingivarum 106
pudendorum 214. 216
Externa non nisi præmissis universalibus sunt applicanda 15
Extracta melius præscribuntur, quàm Pilularum massæ 728
tormina non excitant 728
Exulceratio internarum partium earumque cura 32
renum & ad eam decoctum specificum 746

F.

FAmis caninæ cura 131
Fastidium ciborum 258

Favus ejusque medela 292
Febres intermittentes, & quid generaliter circa eas notandum 15
solis purgantibus non curantur 5
Febricitantibus an vinum concedendum 26
Febrifuga præstantiora 622. 345
salia ut eleganiora fiant methodus facilis 16
Febrifugum Riverii descriptum 22
Febrile Elixir. 739
Febris ardentis causæ & curatio 7
Ephemera 2
Catarrhalis & quid circa eam notandum 41
hectica 27
maligna ejusq; analysis theoretico-practica 347
cura methodica 29
per medicamenta an interdum excitari queat 1
mori an quis sine ea possit 1
pestilens 41
petechialis 34
Febris puerperarum 286
â secundinæ retentione & singulari ad eam remedio 14
putrida ejusq; consideratio & curatio generalis 5
quartana continua ejusque cura 12
intermittens 21
ejus analysis theoretico-practica 339
quotidiana continua 10
intermittens 20
remedii naturam an interdum induat 1
semitertiana 26
symptomatica continua ejusque differentiæ & cura 14
tertiana continua 8
duplex 26. 27
intermittens 15
Fermentata varia quomodo ad varios usus præparanda 628
Ferri scoriarum nimii usus medela 341
Fusuræ & præsentaneum adeas remedium 102
Fissuræ cutis in gravidis quomodo sanandæ 269
Fissuræ gingivarum 102
labiorum 102
papillarum 290
Fistulæ quomodo tractandæ 195
ani 155
uteri 224
Flatulenta hernia 207
ventriculi dissensio quomodo tollenda 129
Flatus discutientia 138
furiosus ejusq; analysis theoretico-practica 22
Fluxus epaticus ejusq; curatio 158
mensium inordinatus nimus 242
mulierum albus 245
Fœni vapor lethalis 343
Fœtor axillarum & pedum 679
gingivarum 105. 683
oris 103
Fœtus debilis quomodo confortandus 270
mortuus quibus remediis expellendus 277
semianimis quomodo tractandus 277

Formi-

Formicarum ova, & ex iis aqua ad suffusiones D. Oswaldi 92. 95
spiritus animales & vitales partes roborat. 71
ejus juxta Laurembergium descriptio 72
nervos mirum quantum confertat 78
rubificans 697
Fossilium venenatorum antidota 340
Fotuum formulæ variæ 680
Fracturæ earumque cura therapeutica 313
cranii 87
Fragorum nimium comestorum noxa 343
Fraxini ligni virtus alexipharmaca 42
Frontalia eorumque formulæ variæ 700
Fulmine tacta sunt venenosa 343
Fungi & eorum antidota 342
Furor uterinus ejusq; analysis theoretico-practica 547
cura 252
Furunculus 516

G.

GAnglia 326
Gangræna & appropriata ad eam remedia 335
uteri 225
Gargarismatum formulæ variæ 704
Gelatinæ variæ descriptæ 651
Geraneum Robertianum arcanum in tumoribus pedum 305
Gingivarum corruptio quibus remediis corrigenda 106
excrescentia 106
fœtor. 105
pruritus 178
Gonorrhœæ simplicis curatio 205
muliebris cura 245
virulentæ remedia 206
Gracilitas mammarum 289
Grandinis oculorum cura 89
Gravidarum morbi sæpius causant abortus 559
symptomata 258. seqq.
Gurgulionis laxitati & inflammationi quibus succurrendum remediis 106
Gutta rosacea ejusque appropriata remedia 325
Guttur ut à variolis præservari queat 31

H.

HÆmorrhagia gravidarum quibus sistenda remediis 265 608
narium 99
post partum nimia 221
uteri 221
vulnerum. 100. 312
Hæmorrhagiam excitat radix scorpionum 38
Hæmoptysis ejusque analysis theoretico-practica 438
cura 124
Hæmorrhoidum fluxus ejusque appropriata remedia 156
in gravidis 267
Hectica & salutaria ad eam remedia 78

ex illegitima febrium intermittentium cura sæpe oritur 27
Hecticæ febris cura methodica 27 659
Hecticos jugulat haud raro balsamus sulphuris 109
Hermodactyli arcanum sunt ad affectus articulorum 207
Hernia aquosa ejusque cura 202. 207
Carnosa 202. 207
flatulenta 207. 302
Ventosa 207
umbilicalis 141. 207
Herniale decoctum descriptum 608
Helleborum corrigentia 242
corrigit optimè spiritus Vitrioli 13
Herpes 318
Hirudinum antidotum 344
applicatio optimum in affectibus aurium remedium 92
Holsaticæ panaceæ basis 178
Hordeata quomodo paranda 637
Hordei decoctum compositum 608. 609
Hordeoli cura 89
Horror febrilis unde 342
Humiditas aurium 296
Hydragogus pulvis descriptus 737
Hydromelitis usus in variis affectibus 643
Hydropis cura 164. 646
uteri cura 233
Hyoscyami antidotus 342
Hypercatharsis quibus compescenda 149. 654
si lipothymiam inducat quid faciendum 126
Hyptnotica præstantiora 52
Hypochondria an à Medico in Quartana, num dúrities adsit nec ne, semper sint tangenda 21
Hypochondriaci humor vomitu rejectus vitriolum coagulans 173
Hypochondriaci cur non pinguescant 498
salis præparatio 174
Hypochondriacum malum ejusque analysis Theoretico-prædicta 396 496
differentiæ & cura 173
Hypochondriorum inflationis cura 14

I.

Ictus apum ejusque medela 344
aranearum 344
Lacertæ 344
Scorpionum ibid.
Viperarum ibid.
Icteri flavi cura 168. 607. 610. 617. 670
nigri cura 172
Ictericum specificum descriptum 744
Icterus quid 560
Iliacæ passionis cura 143
Imbecillitati hepatis quomodo succurrendum 161
uteri 235
Impetignis cura 324
Impotentia eamque & stimulantia & emendantia remedia. 203
Incantatione inductæ impotentiæ cura 263

Incontinentia Urinæ 196. 303
Ingrassans decoctum 742
Incubus ejusq; cura 79
Inflammatio aurium quibus remediis arcenda cerebri 293. 96
epatis 161
gurgulionis 106
intestini recti 118
lienis 174
mesenterii 157
pedum in gravidis. 268
penis. 202
renum 189
testium 201
ventriculi 129
vesicæ 194
umbilici 303
Uteri 230. 232
Inflammationes arcentia remedia 315
Inflatio ventriculi 329
Infusorum formulæ variæ 610
Insessuum formulæ variæ 681
Intemperies epatis calida 158
frigida 158
Intermittentes febres & quid generaliter circa eas notandum 15
Intermittentium febrium quartanarum curatio 21
quotidianarum cura 20
tertianarum cura 15
Intertrigo ejusq; cura 155. 304
Intestini recti inflammatio 118
Ira quâ ratione apoplexiam excitare queat 369
Ischiadici doloris cura 208. 258
Ischuriæ differentiæ & cura 197
Jucca, ea Indi sagittas suas inficiunt veneno 343
Juglans arbor & contracta ejus umbra noxa quomodo corrigenda 342
Julepi eorumq; formulæ variæ 622
Juniperinum Claretum 615
Malvaticum 746

L.

Labiorum fissuræ quomodo sanandæ 202
ulcera quomodo sananda 102
Lac & variorum ex eo parandorum remediorum formulæ 637
augentes morsuli 664
scorbuticis non nocet, sed prodest 178. 180
Lactantium morbi 290
Lactea crusta 292
Lactis coagulatio 291
redundantia 291
Lacertæ ictus quibus remediis sanandi 344
Lathyris purgans venenum fortissimum 342
Laxitas gurgulionis quibus constringenda 106
Lazuli lapidis antidotus 341
Lentigines 329
Lepræ cura 327
Leporinum cor falsò â Wiero pro antiquartanario tollitur 22
Leporis pinguedo secretum ad rumpendos tumores 305
Lethargus ejusq; cura 73
Leuca ejusq; cura 324
Leucoma quibus sananda remediis 91
Lienis dolor 175
inflammatio & inflatio 172
obstructio 171. 605
scirrhus 175
ulcera 172

Lienteriæ cura 148
Ligni fraxini vis alexipharmaca 42
Lignum nephriticum ejusq; Tinctura colorum diversitatis causa 189
Tinctura proba 726
Lilii convallii radix fortius faciliusq; promovet sternutationem quam flores 74
Limaces ad nævos â variolis relictos utiles 31
Linguæ in morbis malignis in principio statim prospiciendum est 39
nigror & scabrities quomodo tollenda 101
ranula ejusq; specifica 101
tumor ejusq; medela ibid.
Lini oleum recenter expressum certissimum in pleuritide experimentum 116
Linimentorum formulæ variæ 685
Lipothymiæ â venæ sectione cura extemporanea 126
Liquor Cornu Cervi succinatus descriptus 740
nephriticus descriptus 745
oculorum cancri descriptus 745
Lixivium diureticum 625
Lochiorum suppressio quibus remediis promovenda 279
Lolii semen furorem inducit 343
Loquendi difficultas quibus remediis facilitanda 102
Lotionum formulæ variæ 678
Luis venereæ cura 209. 646. 647
Lumborum dolor in gravidis 265
Lumbrici infantum quibus remediis expellendi 501
lati sæpius in scorbuticis reperiuntur. 139
Lumbrici optimè nasturtio succo expelluntur 139
Lumbricorum terrestrium essentia descripta 197
spiritus quomodo ritè parandus 732
Lunæ crystalli semper cum pilulis sunt permiscendi & cur? 164
Lupi intestina & ex iis amuletum in colica 143
Luxatio 306

M.

MAcies infantum 304
Maculæ epaticæ 330
volaticæ 330
Magisteria non debent præscribi in emulsionibus 727
Magisterium antipleuriticum descriptum 117. 743
cordiale 742
epilepticum 740
nephriticum 746
Majale decoctum 604
Malaciæ cura 132. 259
Maligna febris ejusq; analysis theoretico-practica 347
cura 29
Malvaticum juniperinum 746
Malum hypochondriacum ejusq; paralysis theor. practica 396
salutaria ad illud remedia 173
mortuum scabiei species ejusque cura 320
Mammarum cancer 290
gracilitas nimia 289
magnitudo nimia 288
rugæ post partum 284
tumor 288

Man-

Mandragoræ antidota 342
Maniæ curatio methodica 66
Martis croci ſaccharini præparatio 159
Eſſentia 744
Martis Tinctura ſolaris 745
tarariſata 744
Materni nævi 330
Meatuum cerebri anguſtia & convenientia ad eam medicamenta 86
Mechoacanna optimum puerorum purgans 14
Melancholia ejusque differentiæ & cura 69
mulierum 253
Melonum nimium comeſtorum noxa 343
Memoriæ læſio quomodo confortanda 71
Menſes promovens decoctum 746
eſſentia 746
Menſium decoloratio eorumq; differentiæ & cura 241
fluxus inordinatus 242
nimius 242
ſuppreſſio 237.605.681
Menſtrui ſanguinis propinati antidotus 344
Mentha ſupprimit venerem 254
Mercurii antidota 128.213.341
Mercurius nimium dulcificatus purgandi vim amittit 730
Mercurium eſſentificatum præparandi methodus deſcripta 584
Meſenterii abſceſſus quomodo curandus 157
dolor quibus mitigandus 157
inflammatio quâ ratione inhibenda 157
obſtructio quibus remediis reſeranda 157
Metallorum calcinatio & quid circa eam monendum 727
Mezereum quibus remediis corrigendum 342
Mictio ſanguinis ejusq; cura 608
Millepedum præparatio optima per ſpiritum ſalis 194
Mixtura contra colicam 744
nephritica 746
Mola 757
Morbillorum cura 32
Morphea 324
Morſuli eorumque formulæ variæ 660
Morſus canis rabidi & ſalutaria contra eum remedia, 67
venenatorum animalium 68
679
viperarum 349
Mortuus factus quibus remediis expellendus 277
Motus in corpore quâ ratione à motu ſpirituum dependeat. 366
Muſcarum ictus 344

N.

NÆvi materni quomodo emendandi 330
â variolis relicti 31
Nakir & vareni unum ſunt & idem 526
Napelli antidota 342
Narcotica cur in Epilepſia ſpecificis admiſcenda 80
impediunt criſin 53
in ſphacelo locum non inveniunt 338
Nares ut à variolis præſervandi 31

Narium hæmorrhagia quibus remediis sistenda 99
polypus 99
ulcera ibid.
Nasalia eorumque formulæ variæ 709
Nasturtium aquaticum febres interdum nimio usu excitat 1
ejus usus ad quartanam scorbuticam expertus 25
ad ventriculi vermes saluberrimus 131
Nausea quibus remediis tollenda 131
gravidarum 260
Nephritica Essentia descripta 745
Mixtura descripta 746
Nephriticum lignum ejusq; tincturæ colorum diversitatis causa 189
ejusdem tincturæ proba 716
magisterium 746
Nephriticus liquor 745
Nephritis ejusq; analysis theoretico practica 488
Vide Calculus renum
Nervina medicamenta in- & externa præstantiora 75. seqq.
Nervinum claretum 746
Nicotianæ Syrupus optimum in pleuritide coporisson 116. 117
Nigredo dentium quomodo tollenda 105
linguæ 101
Nitri & salis spiritus ob fermentationem nunquam in medicamentis sunt permiscendi 8
Nucis vomica antidota 342

O.

OBstructio olei quibus remediis reseranda 147
epatis 159
lienis 171
mesenterii 157
pancreatis 158
Octimestris partus & quid de eo sentiendum 557
Oculi ut â variolis præservandi 31
Oculorum cancrorum liquor quomodo præparandus 745
dolor quomodo mitigandus 91. 92. 96.
inflammationis cura 32
morborum cura 89. seqq.
Odontalgiæ cura 105
Odor malus 333
Odoramentorum formulæ 710
Oeconomiæ animalis status descriptus 401
Oedemata quomodo tractanda 319
Oesophagi intemperies ejusque cura 128
tumor 128
Olea destillata pro ditioribus Clysteribus addere licet 58
Oleum saturni flavum & rubrum Chirurgorum secretum 92
Olfactus læsio quomodo emendanda 101
Omphalocele ejusq; cura 142
Ophiasis ejusque curatio 334
Ophthalmiæ analysis theoretico-practica 413
cura 90. 639
Opiata num in intermittentibus ante paroxysmum tutò exhiberi queant? 16

nun-

nunquam in febribus per se sunt exhibenda 25. 346
Opiatorum formulæ variæ 653
Opii correctio optima 52
Orificii pudendi amplitudo & angustia 215
Oris fœtor quomodo emendandus 103
tortura 102
ulcera 103
Osculi Luis Venereæ sæpius sunt causa 551
Ossis cribriformis obstructio quomodo tollenda 86
Ostreæ specificum sunt in hectica & phthisi 27. 109. 111. 170
Ovorum ad duritiem coctorum virtus ant-ophthalmica 92. 95
Oxymelitis varius ad varios morbos usus 643

P.

PAlpebrarum affectus eorumque cura 89. seqq.
coalitus sectione tollendus 89
convulsio ejusq; cura 89
tumor aquosus ejusq; evporiston 89
Palpitatio cordis ejusq; cura 125. 265
Panaceæ Holsaticæ basis 178
Pancreatis obstructio 158
Panis calidi esus tempore fluxus menstrui, eorum obstructionem gravissimam causat. 238
decoctum ejusq; usus 606
Papillarum fissuræ 290
Paracenthesis pectoris, & quæ circa eam notanda 436
Paralysis ejusq; cura 76. 682
Paridis herbæ usus eximius in peste. 43. 47.
Paronychia ejusq; cura 316
Parotides earumq; cura 316
Passionis colicæ cura 143
Iliacæ cura 143
Partus difficilis quibus facilitandus. 274
& dolor ante eum quibus remediis sistendus 273. 682
post partum 282
Passulatum claretum 614
Pastæ & variæ earum formulæ 659
Pavonum stercoris usus in epilepsia 80
in vertigine 54
Pavor 295
Pectorale Claretum 614
Decoctum. Vide Decoctum
Elixir 741
Pectoralis Pulvis 742
Pectoris morbi in iis medicamenta sulphurea non semper conveniunt 111
paracenthesis 436
vulnera 312
Pediculos fugans unguentum 685
Pedum inflammatio & tumor in gravidis 268
tumor post partum 283
tumorem extrahit Geranium Robertianum 162
Penis distorsio 202
inflammatio ibid.
verrucæ ibid.

Pericranii vulnera quomodo tractanda 86
Pernionum remedia 316
Peruvianum aalsamum secretum est ad omnes affectus paralyticos 89
Pessariorum formulæ variæ 713
Pestilentialium pilularum Ruffi præparatio varia 42
Pestis, an probata contra eam inveniantur medicamenta 41
medicamenta varia tam ad præservationem, quàm curationem ejus salutaria 42
Petechialis febris cura 34
an in eis venam secare liceat? 35
Phalaja quid? 613
Philtra assumta, & adversus ea remedia 68
Phlictenæ 323
Phlogosis scorbutica vaga ejusq; analysis theoretico-practica 512
Phrenitidis cura 56
Phthisiasis ejusq; cura 685
ciliorum quibus curanda 89
Phthiseos incipientis analysis Theoretico-practica 447
Phthisica Tinctura 742
Phthisis in ea sulphurea medicamenta non semper conveniunt 111
remedia ad eam varia salutaria 78. 111. 610. 648
cur oriatur interdum post variolas 111
Phygetlon ejusq; cura 316
Picæ curæ 132. 259
Pilulares massæ solvi etiam possunt in clysteribus 58
Pilularum variæ ad varios affectus formulæ 665
Pinguedinem urinæ & fecibus innatantem tollit Essentia martis liquida 29
Pinguedo non supernatat Urinæ 178
Pinguefaciens aqua Ferdinandi 78
Pini decoctum 708
ejus insignis in scorbito usus 178
Piper adversus ebrietatem remedium 49
ejus oleum arcanum est contra quartanam 22. 25
Plantaginis radix experimentum in Quartana 26
Pleuritis ejusque analysis Theoretico-practica 424
cura 115
Pleuriticum Magisterium 743
Pleuritidis, puerperarum cura 167
Pleuriticus spiritus 242
Plica polonica 335
Plumbi antidotum 341
Pollutio nocturna ejusque analysis theoretico-practica 559
Polonica plica 335
Porriginis cura 335
Polypus narium ejusq; cura 204
Potiones purgantes optimè fiunt beneficio extractorum 625
variæ purgantes 617. seqq.
Potionum confortantium formulæ variæ 627
variarum formulæ 625
Præcipitantia inter medicamenta, cruda magisteriis sunt præferenda 15
Præputii tumor 214
verrucæ 214

Priapi

Priapi Cervi & Ceti decocta 606. 609
Priapismi cura 204
Procidentia ani ejusq; cura 142
uteri 234
uveæ 92
Pruritus quomodo corrigendus & tollendus 331
ani 55
Ptyalismus quomodo excitandus 102
in pueris tempore matutino signum est vermium 103
quomodo sistendus 103
Pudendi muliebris angustia 215
clausura 215
pustulæ & scabies ibid.
Pudendi tumor. 305
Puerperarum febres 286
morbi 272. seqq.
Pulmonum vulnera quibus curanda 110
Pulverum variæ ad varios affectus formulæ 670
Pulvis convulsivus Horstii descriptus 793
Dysentericus Mich. 744
hydragogus 737
pectoralis 742
stomachicus 743
Purgantia fortiora intempestivè adhibita sæpius tertianam excitarunt duplicem 27
hydropicis decrescense Luna sunt exhibenda 164
Purpuræ cura 34
Pustulæ pudendi muliebris 218
Putrida Synochus ejusque differentiæ & curatio. 7

Q.

Quartanæ continuæ febris cura 12
intermittentis analysis theoretico-practica 339
cura 21
Quartanarius spiritus 745
Quercini visci spiritus optimus ad coralliorum Tincturam extrahendam spiritus 83
Quotidiana febris continua ejusque cura 10
intermittens ejusq; cura 20

R.

Rabiei cura 67
Ranæ specificum sunt in hectica 27
Ranula linguæ ejusq; affectuum cura 101
Raucedinis medela 109
Redundantia lactis 291
Renum angustia 187
calculus 189
dolor. 193
exulceratio & ad eam decoctum singulare 746
inflammatio 189
ulcera 193
Rhabarbarum rectissimè anima dicitur hepatis 109. 207

Rhagades quomodo curandi 155
uteri 147
Ricini grana fortissimè purgant. 342
Riverii febrifugi antiquartanarii descriptio 22
Rorella specificum antihecticum 28
Rorismarini oleum optimum est febrifugum 22. 25
Ros in herbis ophthalmicis manè repertus ejusq; usus 93
Rosacea gutta 325
Rotulæ earumque variæ ad varios affectus formulæ 663
Rubetæ usus & noxa 334
Ructus acidi quibus remediis supprimendi 135
Rugæ ventris post partum 284
Ruptio vulvæ ad anum 288

S.

SAcculorum formulæ variæ 698
Sal volatile viperarum quomodo figendum 41
Salacitas quibus remediis supprimenda 294
Sale volatili abundantes plantæ quomodo destillandæ 731
melius per fermentationem parantur 726
Salia febrifuga elegantiora & efficaciora quomodo fiant? 16
volatilia figunt acidum 729
Salicis in Epilepsia usus 85
Salis hypochondriaci præparatio descripta 174
& nitri spiritus ob fermentationem in medicamentis nunquam sunt permiscendi 8
Salivatio in Lue venerea periculosum, sed ultimum remedium 210
Sambuci essentia descripta 739
spongiæ præsentissimum ophthalmiæ remedium 42
usus in epilepsia 81
Sandaracæ antidotus 341
Sanguinei tumores 314
Sanguinem purificans decoctum 694
sistens emplastrum 57
Sanguinem sistentia remedia præstantiora 124
Sanguineus alvi fluxus ejusque cura 154
puerperarum fluxus nimius 274
post puerperium 280
Sanguinis congrumati specifica 91. 92. 188
Sanguis humanus ejusq; salis in apoplexia usus 60
Sassafras pro varia destillandi ratione vel acidum, vel amarum, vel dulcem præbet spiritum 732
Saturnina remedia optima sunt antihectica 28
epatica 8
Saturnini spiritus S. oleum flavum & rubrum secretum est Chirurgorum 92
Satyriasis ejusque medela 205
Scabies ejusque cura 320. 682
vesicæ 194
Scabrities linguæ 101
pudendi muliebris 218
Scammonii usus crudus plerumque noxius 342

Scirrhus

Scirrhis quomodo emolliendus & tractandus 319
epatis 161
lienis 172
teſticulorum 201
uteri 223
Scorbuticæ arthritidis cura 179
Scorbuticorum ſuccorum uſus cur diu non ſit continuandus 181
Scorbuticum decoctum 609
Scorbutum imprimis curat ſuccus ſedi minoris 25
Scorbutus ejusque analyſis theoretico-practica 502
eſt contagioſus 178
ejus juxta varia ſymptomata curatio methodica 178
Scorpionum ictus quomodo ſanandi 344
radix excitat hæmorrhagias 31
Scrofulæ earumque cura 325
Scrofularia magnum ad bubones peſtiferos arcanum 43
Scroti excoriatio 201
tumor. 305
Secretum anticolicum Cratonis 626
Secundinæ præparatæ in epilepſia uſus 81
in retentione ſecundinarum uſus 75
Secundinarum retentio quibus remediis provocanda 75.278
Sedi majoris ſuccus ſingulare eſt ad ſcorbutum evporiſton 25
Semen augentia remedia 203
Semitertianæ febris cura 26
Septimeſtris fœtus, & quid de eo ſentiendum 557
Seri lactis uſus in variis morbis 640
Serpentum epar ſpecificum antidyſentericum 150
exuviæ ſpecificum hydropicum 160
in vulneribus oculorum 96
pinguedo ſpecificum ad ſtrumas 108
Singultus ejuſque differentiæ & cura 134.654
Sirius 306
Siriaſis ejuſque cura 293
Sirones quibus remediis ſanandi 323
Sitis defectus præſente tamen ſitis cauſa in febribus malignis malum eſt indicium 30
nimia quibus ſedanda 132
Soccolata optimum ſtomachi confortans 134
Solani baccæ venenũ fortiſſimum 343
Solaris tinctura martialis 745
Somnia nocturna quomodo inhibenda 156
Somnus optimum Melancholiæ remedium 70
in peſte vitandus 45
Spasmus gravidarum 258
Specificum Cephalicum deſcriptum 739
Ictericum 670.744
Sphacelus 336
Sphincteris laxitas quomodo corrigenda 196
Spiritus pro acidulis artificialibus 745
Anticolicus 744
Aſthmaticus 742
Bezoardicus 738
Carminativus de tribus 744
Cephalicus 740

Spiritus Formicarum Laurembergii 72
Pleuriticus 742
Quartanarius 745
Salis & nitri in medicamentis non sunt permiscendi 8
Scorbutici quomodo parandi 731
Vitæ purgans 615
Spiritus actiones suas quomodo perficiant in corpore 365
apoplexiam excitant stagnando 365
Splen bovis secretum est in obstructione mensium 240
Splenetica decocta 605. 607
Spleneticum decoctum aperitivo-scorbuticum 744
Sterilitatis cura 254
Sternutationem nimiam sistentia remedia 101
radices liliorum facilius promovent quàm flores 74
Stipticus liquor Prævotii descriptus 39
Stomachicum Elixir 743
Stomachicus Pulvis 743
Stranguriæ cura 197. 198
Strumæ earumque cura 108. 325
Stupor & stridor dentium quomodo tollendus 105
Succi oleo olivarum superfuso fiunt ingrati 725
Sudor anglicus ejusq; coporista 40
Sudorem nimium cohibentia remedia 28. 111
Suffimentorum formulæ variæ 710
Suffitus ex resinis electis semper est parandus 726
Suffocatio uteri 249
Suffocativus catarrhus ejusq; cura 62. 65
Suffusio ejusq; cura 92
Sugillationis cura 317
oculorum cura 90
Sulphurata gravidis nocent. 43
Sulphurea medicamenta non semper in phthisi morbisque pectoris conveniunt 111
Sulphuris spiritus multos jugulat hecticos 109
& oleum & quid circa eorum præparationem notandum 731
Suppositoriorum formulæ 713
Suppressio lochiorum 279
mensium 257
urinæ 197
Surditas & appropriata ad eam remedia 97
Symptomaticarum febrium differentiæ & cura 14
Syncope ejusq; analysis theoretico-practica 43
Synochus putrida ejusq; differentiæ & cura 7
simplex ejusque differentiæ & curationis methodus 3

T.

TAbes dorsalis ejusque cura 29. 118
Tamarindorum decoctum 606
Tartarisata Martis tinctura 745

Tartari-

Tartari sal qua ratione solvatur 730
spiritus & quid circa destillationem ejus notandum 732
Tenesmus ejusq; cura 155. 681
Terra martialis ejusq; usus in hypochondriaco malo 173
sigillata coagulat spiritum Vitrioli 730
ejus usus in ardore urinæ 199
in furore uterino 155
in tumore pedum gravidarum 283
Terrores nocturni quibus remediis coercendi 156
Tertianæ duplicis febris cura 26
febris cura 8
intermittentis curatio 15
scorbuticæ cura 16
Therbinthinæ spiritus balsamum est Europæum 463
urinam violaceo imbuit odore 187
Thermarum usus nimius interdum excitat febres 1
Thymalea radox secretum in omnibus capitis defluxionibus 93
Testiculorum apri essentia summum sunt ad sterilitatem arcanum 255
inflammatio quomodo sistenda 201
scirrhus ejusque cura 201
tumor. 201
ulcera ibid.
Testudinum ad hecticam præparatio & usus 27. 118
Tinctura Antiphthisica 742
Bezoardica 737
Martis solaris 745
tartarisata 745
Tincturæ & quid circa earum præparationes notandum 726
Tineæ earumq; cura 334
Tophi venerei 210
Tormina infantum 299
Tortura oris & convenientia adversus eam remedia 102
Trachoma ejusq; cura 89
Tremor ejusq; cura 75
â mineralibus ejusque cura 75
Trochiscorum formulæ variæ 669
Tumor aquosus palberarum ejusque cura 89
linguæ 102
mamillarum 288
Oesophagi 128
pedum 683
eum extrahit heranium Robertianum 162
ingravidis 268. 305
post partum 283
præputii 214
pudendi 305
sanguineus 314
scroti 305
testiculorum 201
ventris post partum 283
uteri post partum 283
Tumores rumpit pinguedo leporis 305
Tumorum cura generalis 305
Tussis & varia contra eam remedia 122. 264. 297
Tympanitidis cura 168

V.

VAlaja quid 613
Vapor ſtrangulatorius & convenientia adverſus eum remedia 101
Vareni eorumque analyſis Theoretico-practica 523
Vari & ſalutaria adverſus ea remedia 323
Varices 268. 327
Variolæ an ab illis præſervatio ſit poſſibilis 583
Variolarum analyſis theoretico-practica 568
contagium etiam in diſtans poteſt operari 30
cura 30
nævi ut emendandi 31
Vegetabilia venena eorumque antidota 342
Vegetabilium eſſentiæ quomodo extrahendæ 731
Venarum in gravidis diſtenſio 268
Venæſectio & probè circa eam obſervandæ cautelæ 419
in febribus malignis eſt ſuſpecta 358
petechialibus lethalis 35
Venæſectione febrium malignitas educi non poteſt 31
Venenata vulnera 310. 312
Venenatorum ex animali regno antidota 343
Venenatorum ex foſſilium claſſe antidota 340
Venenatorum vegetabilium antidota 342
Venereæ luis cura 209
Venerem arcentia remedia 205. 538
ſtimulantia medicamenta 203
Ventoſæ herniæ cura 202
Ventriculi ardor ejuſque cura 130
dolor quomodo ſedandus 131
à flatibus diſtenſio 129
inflammati cura 129
inflati cura 129
vulnera quomodo tractanda 130
Ventris dolor in gravidis quibus mitigandus 261
rugæ poſt partum 284
Verbaſcum optimum in teneſmo medicamentum 155
Vermes necantia & expellentia remedia 138
aurium 96
dorſales 119
ventriculi & ſingulare ad eos evporiſton 131
umbilicales 139
Verrucæ quomodo tollendæ 326
ani earumque cura 155
penis 202
præputii 214
uteri 220
Verrucas tollens emplaſtrum 694
Vertigo ejuſque cura 54
gravidarum 263
Veſicatoria eorumque formulæ variæ 697
Veſicæ calculus ejuſque cura 194. 303

Vesicæ fistulæ 191
inflammatio 193
scabies 194
ulcera 195
Vesparum ictus quomodo sanandi 344
Vigiliæ nimiæ quibus remediis arcendæ 52
infantum 296
Vinorum medicatorum formulæ 612
Vinum absinthites extemporaneum 6
an febricitantibus concedendum 6
Violaceum odorem urina acquirit ex Terebinthinæ usu 187
Viperarum morsus quibus remediis sanandus 344
sal volatile quomodo figendum 41
Virgineus morbus 247
Virginitatis amissæ restitutio 680
Visci quercini spiritus optimum ad coralliorum tincturam extrahendam menstruum 83
Visitatio officinarum Pharmaceuticarum & quid circa eam notandum 723.seqq.
Visus debilitas quibus remediis acuenda 93
Vitrioli oleum ejusque spiritus non debent confundi 725
quomodo differant. ibid.
spiritus coagulat terram sigillatam 730
optimè corrigit helleborum 13
Vitriolum ex humore ab hypochondriaco rejecto concretum 173
Vitrum si deglutiit æger quomodo tractandus 130
Ulcera eorumque differentiæ & cura 306
aurium quibus remediis sananda 96
capitis 680
cervicis uteri 222
epatis 161
labiorum 102
lienis 172
narium 99
oris 103
penis 202
putrida valdè curat balsamus sulphuris 111
renum 193
scorbutica 179. 186
testiculorum 201
vesicæ 195
Umbilicalis hernia ejusque cura 141 207
vermis & adversus eum remedia 139
Umbilici inflammatio 303
prominentia 142.302
Ungaricus morbus ejusq; cura 39
Unguentorum formulæ variæ 685
Ungues in febribus intermittentibus inspicere debet Medicus 15
Vomicæ nucis antidotum 342
Vomitoria in febribus ante paroxismum omninò sunt exhibenda 21
ex infusione parata non nisi filtrata sunt propinanda 631
præstantiora 6
Vomitoriorum sub varia forma variæ formulæ 629

Vomitus cruentus ejusq; analysis theoretico practica 467
ejus differentiæ & cura 136
gravidarum 260
infantum 299
quibus remediis sistendus 135. 136
Urethræ angustia 195
à calculis obstructio 194
Urinæ ardor ejusq; differentiæ & cura 608
destillatio & quid circa eam notandum 732
Urinæ incontinentia 196. 303
inspectio in febribus omnino est necessaria 15
purulentæ cura 200
Sal volatile supernatat, non pinguedo 178
supernatans pinguedo urinæ quomodo prohibenda 29
suppressio quomodo provocanda 197
in gravidis 267
violaceus odor ex terebinthinæ usu 187
Uteri cancer ejusq; cura 225
cervicis angustia & clausura 217
ulcera 222
condylomata 219
dolor 336
fistula 224
gangræna 225. 111
hæmorrhagia 265. 608
hæmorrhoides 221
hydrops 233
imbecillitas 235
inflammatio 232
inflatio 230
Uteri intemperies calida 226
frigida 227. 229
humida 227
sicca 228
procidentia 234
rhagades 223
scirrhus 223
suffocatio 249
tumor post partum 283
vasorum angustia 229
verrucæ 220
Uterinum Elixir 746
Uterinus furor 252
ejusq; analysis theoretico-practica 547
Uterus & ex eo aquæ effusio ante partum 269
Uveæ procidentia ejusq; cura 92
Vulnera articulorum eorumq; cura 310
capitis 87. 317
eorumq; analysis Theor. practica 586
cerebri non sunt lethalia 86
cordis vulnera non sunt lethalia 87
corneæ tunicæ 91
cranii eorumq; cura therapevtica 87
cutis 86
epatis 161
Vulnera oculorum sanantia specifica descripta 94. 96
pectoris 312
perieranii 86
periculosa sunt sæpè per centum dies 89
pulmonum 110
venenata 310. 312

Vulnera

Vulnera ventriculi 130
Vulneraria ſpecifica præſtantiora 87
Vulneraria clyſteres 639
potiones earumque ſelectiores formulæ 87. 308. 608. 610
Vulnerum dolor 313
hæmorrhagia 100. 312
Vulvæ amplitudo poſt partum quibus coarctanda 285
Vulvæ criſta 217
reſecatio & exulceratio 704
ruptio ad anum 288
Uvula vide Gurgulio.

Z.

Zibethi uſus in aurium tinnitu 97
Colica 144

FINIS.